SISIPAC AC ɊELIA

New Testament & Psalms in Kube

Contents

Legic 1
Mataio 83
Mareko 125
Luka 151
Yohane 197
Méliméli icac ai 228
Roma 270
1 Korinti 289
2 Korinti 308
Galatia 320
Efeso 326
Filipai 333
Kolosai 338
1 Tesalonika 343
2 Tesalonika 347
1 Timoteo 350
2 Timoteo 355
Tito 359
Filemon 361
Hebiraio 362
Yakobo 376
1 Petero 381
2 Petero 387
1 Yohane 391
2 Yohane 396
3 Yohane 397
Yuda 398
Ac Saŋa 400

SISIPAC AC ɊELIA

The New Testament and Psalms in the Kube Language of Papua New Guinea
Buk Song na Nupela Testamen long tokples Kube long Niugini

copyright © 2012 Global Bible Translators

Language: Mongi (Kube)

Translation by: Global Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.
2012-11-23

ISBN 978-1-5313-0326-6

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016
0403b50f-078d-52e2-a203-056e8a430665

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *"filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea."* (Habakkuk 2:14)

Legic
Kiwi 1

1

(Legic 1—41)

Héna éréhéc.

1 Ic ségi ségiyaguc imi ic ʒipiliŋ ʒapalaŋa
ionac niniŋ areŋgia imi ménda méndacma
kemma, képésic ic ionac kekecac hénaiguc
momacnec ménda namma, ʒédesi ic
iniguc* momacnec ménda tacanʒac. 2 Néŋ
Yaweac* héna acwac* ewa siŋa heyu, siŋi
kaiwe séc héna ac imi ʒéniŋanʒac.
3 Inéŋ ic hésa doku téfara giŋgiŋaiguc
himicgic naŋanʒac ésécnec haréŋa ménda
bura tiyu naléya méndacma héla gocmia
haianʒac. Inéŋ imuac me imuac ai meyu
hiabianec saima keŋanʒac.
4 Néŋ ic ʒipiliŋ ʒapalaŋa imi imuhuc qa-
hac. Inéŋ imi gorosoŋa sénéwéra luhucnéŋ
mihilaŋgéyu keŋanʒac ésécnec. 5 Imuac
niŋac ic ʒipiliŋ ʒapalaŋa ieneŋ imi Anu-
tunéŋ kitiwa biria meleŋ énécmiyu hia
ménda naŋselimu. Waŋu képésic ic ieneŋ
ic solaŋa iniguc momacnec kecmuac séc
qahac. 6 Ic hiabia imi Yawenéŋ inicgaleŋ
waŋ énécmianʒac, néŋ ic ʒipiliŋ ʒapalaŋa
imi eneŋ tima keŋanʒu héna imuac tetecgia
imi humu qai wawaŋa.

2

Anutunéŋ Kristoac sisipac ac ézéyec.

1 Némac niŋac baera baera ic embac
ieneŋ qeqetali ac qeweloŋa wamma, imuac
ic embac ieneŋ ai gorosoŋa imuhucyawac
niŋareŋ waŋanʒu? 2 Waŋu Yawe ʒéma
iwac halécnéŋ météré mima gésimimia io-
rac haʒéc waŋ érécmima baecac ic kewu
ieneŋ ʒéréŋqéréŋ wamma naŋgic, bae-
cac galeŋhéra ieneŋ momacnec toroqe
amuma yomuhuc emininʒu; 3 Seŋ hésa qaté
nénécmizac imi qetecgéma hésa selia ʒiki
sipac menénéc mizac imi hulac gilidacbiŋ.
4 Waŋu ou kurumeŋiguc tacʒac inéŋ desi
énécmizac. Miŋ Kewunéŋ isocfagociguc
onopocʒac. 5 Inéŋ qeri geric wamma ac waŋ
énécmizac, tericgé énécmima yomuhuc
ʒézac; 6 Nenaoc, nena ic kewu, nuac baec
boŋa téréya Zioniguc kumuwa nanʒac.
7 Imuac ni miŋ kewuac ʒézé seli ac imi
ʒéau énécmiwa baec séc kenʒac. Yawenéŋ
yomuhuc nézézac; Gi imi nuac naŋna.
Deguc ni héri haima mihicŋi génʒua.
8 Ʒéwelecnénna neŋ nuac mératéc baec
séc ic embac hénia hénia imi gémba guac
buŋa wandacmu. Waŋu baec tetecgia séc
mocʒoŋ guac buŋa wandacmu. 9 Waŋu geŋ
aiŋ qarucganéŋ haʒéchécga unuwéséman.
Kewuc nomuŋ ésécnec qéséŋénécmina.
10 Imuac baera baera ic kewu ini niŋte-
gic qiŋtegic ginaguc wammu. Baera baera
galeŋ ini goro ac imuac gezac haimu.
11 Bac yandi yandi wamma Yaweac weleŋ
qemima, bac yandi yandi wamma ʒézé
ségiségi wammimu. 12 Qeri geric waŋ
énécmiyu baec hénaginaiguc biriwu niŋac.
Iwac naŋa kiricne mima weleŋ qemimu.
Qeri birianéŋ élanzaŋnec geric bélaŋ ésé-
nec yacma onowac niŋac. Iwac muru héima
naŋanʒu imi eneŋ mocʒoŋ ségiségi ginaguc
wammu.

3

*Ha*ʒéc hécgina ieneŋ helanʒi
énécmigic Anutuac muru héima nammu.
1 (Dawidinéŋ eŋeya naŋa Apsalomac
wésia igucnec néŋgacma keŋec nalé
imuaru oyec.) Yawe, haʒéc hécna imi yei
sasala yanda. Ic embac haʒéc wannémma
yaré qewiŋ ʒéma yacma nanʒu imi
sasala yanda. 2 Ic embac sasalanéŋ nuac*
yomuhuc ʒéanʒu; Anutunéŋ aŋgéŋa
ménda tianʒac. (Ohec)
3 Néŋ Yawe, gi imi nuac saiwa, nuac
edamuna, nuac orucna meyac néŋanʒaŋ.
4 Ni Yaweac kucnec ewa ewananéŋ qacma
héiwa, inéŋ iwac baec boŋa téréyaiguc*
acna meleŋ néŋanʒac. (Ohec)
5 Ni ama siŋiyu gau heanʒua. Waŋu
Yawenéŋ néŋgaleŋ waŋnéŋu siŋunec
muŋguc yacanʒua. 6 Haʒéchécna tauseŋa
tauseŋa ieneŋ lelecgé néŋgic, néŋ ni bac
yandi yandi ménda waŋanʒua.

* 1:1: Hebiraio aciguc; Ionac tataciguc. * 1:2: Yawe; Anutuac qara, kiwi téréyaiguc ogic hezac, néŋ qac téréya imi ménda olomma Miŋ Kewu ʒéanʒu. * 1:2: Héna ac; Hebiraio aciguc Tora, Moseac kiwi ura 5 Anutuac ackuaʒéc imuac hénihéniaiguc hezac imuac qara. * 3:2: Hebiraio aciguc; Kekec uŋanawac. * 3:4: Zion baec boŋa, imuac qahaiguc Dawidiac demiŋ selia neuŋ kiroponéŋ lelecgéma nanʒac.

7-8 Aŋgéŋ titi imi Yawe guac murunec. Miŋ kewuac mériaŋ imi ic embachécga qacginaiguc mama heanʒac. Imuac niŋac, Yawe, gi yacna! Oh nuac Anutu, ni aŋgéŋna tina. Nuac haʒéchécna nekaŋgina kuma ic ʒipiliŋ ʒapalaŋa ionac ʒécgina héʒéŋgéna.

4

Ʒérabéra naléiguc ewa éréhéc qahac ʒéwelec waŋec.

1 (Legic galeŋawac; waŋgoŋ hésiaguc, Dawidiac legic ʒéra.) Anutu, nuac solaŋa miŋina, ni guac qacma guruwa acna meleŋ némbéséman, ni baec wéŋwéŋgiaiguc kecba baec kondoŋa mihicŋi nénnec, imuac ewa hia niŋnémma ʒéwelecna niŋna.

2 Baec ic ionac naŋhéra* ini nalé dahecac séc gamu qeqe mihicŋi némmu? Nalé dahecac séc edamuna imi meleŋgic gamu qeqeac buŋa waŋu, haka biriawac siŋa nimma baniara méndac énécmima kecmu? (Ohec) 3 Yawenéŋ eŋeya niŋac wamma siŋ niŋmianʒac i gésimiyec imi niŋasarimu. Imuac ni ʒéwelec wamba Yawenéŋ nimma kecanʒac. 4 Ini bac yandi yandi wamma képésic ménda wammu. Gaugina hewiŋ ʒé emma acgina qaiyu bénʒéŋnec qeriginanéŋ ʒéma nimmu. (Ohec) 5 Miŋ Kewuac muru hakagina solaŋa iminéŋ mulu éséc-nec haimimu. Yaweac muru héima nammu.

6 Ic embac sasalanéŋ Mérénéŋ haka silic hiabia méŋ nénézéyu hémbiŋ? ʒéanʒu. Imuac Yawe gi guac kic tanecga asac mararaŋa gucnéŋ ninicna. 7 Miŋ Kewunéŋ nuac ewa qerinaiguc ségiségi kuneŋ yanda tiyu sécgéanʒac. Ségiségi iminéŋ padi me waiŋ qelianéŋ sécgéyu ségiségi waŋanʒiŋ imi qeyu maanʒac. 8 Ni imuhuc solaŋanec demiŋ menémma néŋgaleŋ waŋnéŋanʒac imi Yawe momacguc sac kecʒac, imuac mia ni ewana déŋ waŋu gauna heanʒua.

5

Anutunéŋ yéwéri igucnec metecgé némmac ʒéma niŋkinʒéŋ wamma ʒéwelerec.

1 (Legic galeŋawac; kuŋaguc héigic, Dawidiac legic.) Yawe nuac acnawac gezac haina. Nuac yaiwisisiŋ acna niŋnénna. 2 Méra némbéséman niŋ wamma guru héhéli génʒua imi nimbéséman. 3 Yawe, siŋunec séc geŋ nuac ac ewana niŋanʒaŋ. Acna meleŋ némbéséman niŋac siŋunec ʒéwelecma bénʒéŋnec mambéc kecanʒua.

4 Hénia imi yomuhuc; Miŋ Kewu gi biriawac siŋa ménda niŋanʒaŋ. Ic birianéŋ giguc hia tacyac ménda wammac. 5 Séwi eŋeŋ icnéŋ guac wéségaiguc nammuac séc qahac. Miŋ Kewu gi imi haka silic biria waŋanʒu imi onac méʒéga kuneŋ yanda tianʒac. 6 Yawenéŋ ikoc ac ʒéanʒu imi unuma sac naec énécmianʒu imi ʒéma tilic qilic ic ionac méʒéya tianʒac.

7 Ni imi Miŋ Kewu guac goi héihéiganéŋ naŋgé néŋu kucna mihicŋima Miŋ Kewuac ocmuŋ téréyaiguc keremmaŋ. Eega héigémma simiŋ héigémba Miŋ Kewu guac ocmuŋ téréyawac muru kemmac. 8 Yawe, nuac leleciguc haʒéchécna sasala kecʒu, imuac Miŋ Kewu guac héna solaŋaiguc nuagicma kenna, Miŋ Kewu, hénaga dindiŋa imi nézéna hémba.

9 Imuac hénia imi yomuhuc; Kuaginaiguc imi ac héla méŋ ménda hezac. Ewa qerigina imi ic embac mebiri énécmiwiŋ ʒé niŋareŋgégic sécgédacʒac. Waŋu déméŋgina imi kic suaŋ aŋaŋgia éséc-nec. Waŋu ezelaŋgina iminéŋ haléc ac efima ʒéanʒu. 10 Anutu, ionac imi képésic ginaguc ʒéénécmina. Waiénécmina eŋaŋ niniŋ bétaciguc eŋaoc hiŋgacgic inimac. Ieneŋ Miŋ Kewu andé qeanʒu, imuac niŋac wawaŋ memegina biria imuac niŋac wamma nesi énécmina kemmu.

11 Néŋ méŋnéŋ méŋ guac muru hama saŋgianʒu imi ségiségi mihicŋi énécmina. Ionac imi wai énécmina nalé tetecgia qahac ségiségiac legic héima kecmu. Ic imuhucya imi saiwa waŋ énécmina, guac waŋanʒu imi eneŋ guac niŋ wamma ségiségi wammu. 12 Yawe, gi imi hélacnec ic solaŋa mériaŋ mihicŋi énécmianʒaŋ. Guac ewa hiaganéŋ saiwa éséc demiŋ meénécmina.

6

Qenʒeŋ manʒeŋ qeriaiguc Miŋ Kewu ʒéwelec wammiyec.

1 (Dawidiac ewa biricac legic, waŋgoŋ hésiaguc.) Yawe, qeri biricgaiguc ac ménda waŋnénna. Miŋ Kewu, guac qeri gericgaiguc ʒémindiŋi ménda waŋnénna.

* 4:2: Ac haka silicginaiguc ic tosara kuc buŋaginaguc ionac icac naŋhéra ʒéaŋgic.

2 Yawe, ni kucna qahac, imuac ewa
hia waŋnénna. Yawe, mehiaru nénna.
Sicnawac toroya imi geriwa nozac. 3 Nuac
kekec uŋananéŋ ʒuracgézac ésécnec
geriwa nozac. Yawena nalé dahecac séc
mambéc kecmaŋac hezac?
4 Yawe, liliŋgéma hama kekec uŋana
metecgé nénna, Miŋ Kewuna goi héihéi-
ganéŋ ni humuc igucnec aŋgéŋna tina.
5 Méŋnéŋ méŋ humumaguc Miŋ Kewu
niŋqelimacac séc qahac. Humuc ic ionac
baec sasaŋgia igucnec mérénéŋ gi hia
mepési gémmac? 6 Ni ʒésilac wamma
kecma birizua. Siŋi herec kic qelinec kecma
siacba kic masinanéŋ hehena mézégézac.
Siacma kecba aturu hehenanéŋ dokuyaguc
wandacʒac. 7 Siac yanda waŋkecba kic-
nanéŋ biriyu hia hémmaŋac séc qahac
wanʒac. Haʒéchécna niŋac siacba kic masi-
nanéŋ waŋu kicnawac kuhanéŋ mazac.
8 Haka biria waŋanʒu ini mocʒoŋ nuac
murunec néŋgacma kendacmu. Yawenéŋ
nuac ʒésiacna niŋnénʒac. 9 Ewa biric waŋ
némmac niŋac qerinanéŋ hélacnec qacma
ʒéwelecba Yawenéŋ niŋnénʒac. Waŋu
nuac ʒéwelecna imi késa aŋgétizac. 10 Nuac
haʒéchécna imi gamu qeqe ʒéma bac yandi
yandi kuneŋ yanda mihicŋi énécmiyu,
gamugina nimma néŋgacma liliŋgéma
kemmu.

7

Ununesi mihicŋima Anutunéŋ
méra mimac niŋ ʒéwelerec.

1 (Benʒaminac qelia méŋ Kusinéŋ
ac wammiyu Dawidinéŋ ara bakia
meleŋmiyec.) Yawe, nuac Anutuna, ni
Miŋ Kewunawac muru saŋgi saŋgina
mihicŋizua. Nesinénʒu mocʒoŋ yanda
ionac murunec aŋgéŋna tima kératac-
nec népésina. 2 Imuhuc ménda waŋ
némbaŋnec, ieneŋ laion yaŋ ésécnec
kucnec hama kekec uŋana kiricqiric waŋ
némbunec. Gi qahac waŋu metecgé néréŋa
méŋ ménda kecʒac.
3 Yawe, nuac Anutuna, ni haka yomuhuc
waŋi iguc, nuac méranaiguc hakana biria
yomuhuc hezaciguc wai énécmina imuhuc
hia waŋ némmu. 4 Ni ic méŋac képésic méŋ
wammiyi iguc, héniaya qahac haʒécnawac
iwawai méŋ wagiri iguc, 5 wai énécmina
haʒéchécna ieneŋ kekec uŋana nesima
hama népésimu. Waŋu wai énécmina ieneŋ
baeciguc kekecna tihumu némma edamuna
imi seitotoŋiguc giligic hia mamac. (Ohec)
6 Yawe, qeri biricgaguc yacbéséman.
Nuac haʒéchécna geric bélaŋginaguc haʒéc
waŋ énécmima yacbéséman. Anutuna,
yacma nambéséman. Héna ac nénézénec
imuac séhaiguc waŋ énécmiwéséman.
7 Baera baera unuruna hama lelecgé géŋgic,
geŋgaoc liliŋgéma hama ou eŋeŋa tacma
inicgaleŋ waŋ énécmiwéséman.
8 Miŋ Kewunéŋ baera baera ic em-
bac ʒégési nénécmimac. Yawe eŋeŋa
miŋina, geŋgaoc solaŋ dindiŋa ʒéma haka
héla qerinaiguc hezac imi héŋgésiwéséman. 9 Qeri héhéŋ, solaŋa miŋina, gi imi
niniŋnina batucgéma héŋanʒaŋ. Ic ʒipiliŋ
ʒapalaŋa ionac haka biria imi metecgéma
haka solaŋa mesolaŋanina nammac.
10 Eŋeŋa miŋina, Anutu, nuac saiwa
kecʒac. Inéŋ ic embac qeri solaŋ kecʒu
imi aŋgéŋ tiénécmianʒac. 11 Anutu imi
ʒégésigési ic solaŋa. Inéŋ naléya naléya
qeri biric niŋénécmianʒac. 12 Ieneŋ ewa
qerigina ménda mindiŋimuiguc Anutunéŋ
souya ʒéra qericma tewiya héré muimaŋac
ʒé ʒéréŋ qéréŋ wammac. 13 Anutunéŋ
ʒérabéra humumia ʒéréŋqéréŋ wandaru
hezac. Inéŋ tewi geric bélaŋaguc miy-
acgéyu hezac.
14 Ic birianéŋ haka biria aʒi kiyu mi-
hicŋizac. Inéŋ réwéri héri haima imuac-
nec merac ikora mezac. 15 Baec séséŋ tewi
luacyaguc mihicŋianʒac i eŋeyaoc imuaru
mama hiŋgacanʒac. 16 Kaiʒiliweŋa imi-
inéŋ eŋeya oruc qahaiguc maanʒac. Ʒip-
iliŋ ʒapalaŋa iminéŋ eŋeya oruc siraiguc
maanʒac.
17 Ni Yawe imi solaŋawac niŋac ewa hia
ac ézéman. Eŋeŋa miŋinawac qara mepési-
maŋ.

8

*Ic imi némac hiaya niŋac niŋmian*ʒaŋ?

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra,
waŋgoŋ hésiaguc.) Yawe neŋaŋ Miŋ
Kewunina, guac qac buŋaganéŋ baec
séc ʒézé ségiségiyaguc wanʒac. Gi imi
ou kurumeŋiguc asac mararaŋga haina
sécgéma hezac. 2 Miŋ Kewuac haʒéchéra
ʒéma ac bakia melembiŋ ʒé waŋanʒu imi
eneŋ acgina qaimac niŋac, Miŋ Kewunéŋ

waŋu kokoc namu nene ieneŋ Miŋ Kewu
mepésimigic kuhaguc waŋanʒac.
3 Miŋ Kewuna méraga merawanéŋ
memeya kurumeŋ ʒéma imuac iwawai
qeriaiguc haina hezac maso ʒéma ménni
sikiluc imi kicna hima hémba kuneŋ
yanda wanʒac. 4 Néŋ icac niŋna némaria
waŋu, Miŋ Kewunéŋ niŋmianʒaŋ. Waŋu
icac naŋa imi némaria waŋu héŋgaleŋ
wammianʒaŋ? 5 Ic imi mihicŋima séha
komora méŋ memamina kuaya meme uŋa
ionac bacginaiguc kerec.* Waŋu edamu
ʒéma qac buŋa eŋeŋanéŋ ic kewuac opocya
ésécnec haiminec.
6 Waŋu Miŋ Kewunéŋ ʒéhicŋiyec kekec
iwawai imi mocʒoŋ inicgaleŋ wammac
niŋac ʒémima iwac héna bawaiguc onopoc-
nec. 7 Imi mia rama tuŋa tuŋa, buru-
makao tuŋa tuŋa, ʒéma ʒélén baec kon-
doŋaiguc wiri yaŋ ʒéma 8 sawaiguc nei hé-
nia hénia ʒéma konduŋ dokuiguc lambéc
ʒéma iwawai hicŋima héna hezac séc keŋha
waŋanʒu imi mocʒoŋ yanda momacnec.
9 Yawe neŋaŋ Miŋ Kewunina, guac
qac buŋaganéŋ baec séc ʒézé bipiyaguc
wanʒac.

9

Anutuac kuha ʒéma ʒégésigési solaŋa.
1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra;
Soŋgoŋ legic 'Naŋa humuzac' imuac
ewaiguc.) Oh, Miŋ Kewu, ni ewa qerina
mocʒoŋnec Yawe qacma mepési génʒua. Ai
welicwelicgia wamma menec imi mocʒoŋ
ʒéau énécmimaŋ. 2 Ni Miŋ Kewu guac
ségiséigi wamma ewa hia nimmaŋ. Eŋeŋa
miŋina kecanʒaŋ guac qacga gita kulele
qema mepési gémmaŋ.
3 Nuac haʒéchécna ieneŋ néŋgacbiŋ ʒé
liliŋégic, néŋ guac wéségaiguc qonʒontoŋ
géma mama humudacgic. 4 Imi mia hé-
nia yomuhuc niŋac; Geŋ mia nuac so-
laŋ dindiŋa ʒéma acna héipuc wannémma
meselinec. Ic kewu tatacgaiguc tacma
dindiŋanec ʒétecgénec. 5 Geŋ baera baera
ac geriwaguc waŋ énécmima ic biria mebiri
énécmima qacgina hémbénaŋawac auna
qahac wandacʒac. 6 Humuc hémbénaŋanéŋ
haʒéchécna énépésiyecac kecʒac. Waŋu
ama areŋa areŋa yanda demiŋ seliaginaguc
imi ic gétéya ésécnec héréma qéʒidacnec.
Méŋnéŋ méŋ ama areŋ imuac méndaguc-
nec niŋqelianʒac.
7 Yawenéŋ hémbénaŋa kecanʒac. Inéŋ
ʒégésigési ai niŋac ic kewu tatacya
miyacgéyu hezac. 8 Inéŋ solaŋanec
baera baera imuac tacyachéra ʒégési
énécmianʒac. Waŋu dindiŋanec ic embac
galeŋgé énécmianʒac. 9 Yawe imi helanʒi
énécmimia ionac kiropo selia wanʒac,
ʒérabéra naléiguc eŋeyaoc demiŋ seli waŋ
énécmimac. 10 Geŋ guac hochoc ai meanʒu
imi ménda wai énécmianʒaŋ, imuac niŋac
Yawe guac qacga ninʒu imi eneŋ guac
héima nandacmu.
11 Ini imi Zion iguc kecanʒac Yawe imi
mepési migic. Iwac haihaka imi baera baera
ic embac sucginaiguc ʒéau énécmigic. 12 Ic
méŋac sacnéŋ mayu haka imuac ʒéqesi
énécmianʒac inéŋ mia niŋqeli énécmima
kecmac. Inéŋ maqeqeya, gum bénʒénʒéŋ
mema amuma kekec, tidacgé énécmimia
ionac ʒésiacginawac ménda eluŋ qemac.
13 Yawe ewa hia waŋnénna, haʒéc
wannénʒu ieneŋ tilanʒi néŋkecʒu imi
hénna. Gi humuc ac saŋgulaŋaiguc
ni meyac néŋanʒaŋ. 14 Imuhuc waŋ
nénna ni guac mepé qepésiac legic imi
énézédacmaŋ. Ninna béracga tanec
waŋanʒac Zion kiropo imuac saŋgulaŋ
yandaiguc* aŋgéŋ titi aiga menec imuac
wamma ségiséigi wammaŋ.
15 Baera baera ieneŋ baec séséŋ eŋaoc
éséigic imuaru mama hiŋgacgic. Waŋu
ufic eŋaoc musaŋgéma haigic iminéŋ
eŋaŋ hénagina késazac. 16 Yawenéŋ tasia
meénécmima eŋeya hénia mewininiyu
niŋgicac nindacʒu. Ic biria eneŋ iwawai
eŋaŋ méraginanéŋ miyacgégic iminéŋ ʒiki
sipac meénécmizac. (Ohec) 17 Kaiʒiliweŋ
ic ieneŋ humuc ic ionac baec saŋgeŋaiguc
liliŋgéma kendacmu. Anutuac eluŋ unuyec
imi eneŋ mocʒoŋ imuhuc wandacmu.
18 Maqeqeya ionac imi nalé séc eluŋ
ménda qemac. Maqeqeya imi onac kic hihi
imi hémbénaŋa haréŋa ménda wammac.
19 Yawe gi yacma nanna. Baec ic-
néŋ meseliwu niŋac. Baera baera imi
eneŋ guac kicgaiguc ʒétecgé énécmimia
wammac. 20 Oh Yawe, bac yandi yandi
mihicŋi énécmina, baera baera imi eneŋ

* 8:5: Heb 2:6-8, 1Ko 15:27 * 9:14: Yuda ic ieneŋ saŋgulaŋ yandaiguc ac gésigési ai meaŋgic.

héniagina niŋtegicma baec icdac imuhucya
kecʒu imi niŋasarimu. (Ohec)

10

*Helan*ʒi mianʒu ionac murunec aŋgéŋa
timac niŋac ʒéwelerec.
1 Yawe, némac niŋac lakec naŋkecʒaŋ?
Némac niŋ ʒérabéra naléiguc saŋgima
kecʒaŋ? 2 Ic birianéŋ séwi eŋeŋ wamma
ic kucya mamaya nesi mikecʒac. Geŋ
ʒéna manam batuc areŋgéyu hezac imuaru
eŋeyaoc mama hiŋgacmac.
3 Ic birianéŋ eŋeya kekec uŋayawac ewa
siŋ imuac mepési amuanʒac. Hémbaoc
icnéŋ Yawe ʒéhiaru mimaguc mematiti
wammima keŋanʒac. 4 Ic birianéŋ séwi
eŋeŋ ac kic tanecya wamma Yawenéŋ
ménda kic hima néŋanʒac ʒéma niniŋa
imuac me imuac séc Anutu ménda kecʒac.
ʒéma niŋanʒac. 5 Iwac hénayanéŋ nalé
séc seligima heyu, guac ʒégésigésiac tat-
acnéŋ ou taru inéŋ héŋtegicmacac séc qa-
hac waŋu, haʒéchéra mocʒoŋ ionac imi
mematiti waŋ énécmima kecanʒac.
6 Eŋeya ewa qerianéŋ ni imi keŋqe
haqena qahac hicŋisaiya hicŋisaiya yéwéri
méŋ ménda mihicŋimaŋ imuhuc ʒéanʒac.
7 Iwac kuayaiguc imi saec ac ʒéma ikoc
ac ʒéma ʒébiri qébiri acnéŋ sécgéma
heyu ezelaŋa bawaiguc imi réwéri ʒéma
kaiʒiliweŋnéŋ hezac.
8 Inéŋ ama areŋ maréŋaiguc mambéc
tacma sasaŋgiaiguc ic képésic solaŋ kekera
unuhumuanʒac. Waŋu ic maqeqeyawac
niŋu neneyawac tanec waŋu imuac kiwa
hima awima tacanʒac. 9 Inéŋ laion
yaŋnéŋ ʒunʒuŋaiguc tacanʒac ésécnec
sasaŋgiaiguc héima tacma ic maqeqeya
késamaŋ ʒé mambéc keru hayu uficyanéŋ
késahéréma keŋanʒac. 10 Inéŋ tererema
héima taru ic maqeqeyanéŋ mériaiguc
eŋanʒac. 11 Waŋu ic birianéŋ ewa qeriiguc
yomuhuc ʒéanʒac; Anutunéŋ eluŋ qeyu
kecanʒac. Waŋu kic tanera imi usuyaguc
imuac hémbénaŋa hémmacac séc qahac.
12 Yawe, yacma nanna. Anutu, méraga
meyacna eŋu. Ic maqeqeya helanʒi
énécmimiawac eluŋ ménda gumac. 13 Ic
birianéŋ Anutu mematiti wammima Inéŋ
hakana biria yomuac ménda ʒéqesi waŋ
némmac. ʒéma niŋanʒac imuac niŋac
imuhuc ʒézua.
14 Geŋ imi héndacʒaŋ. Ewa biric
ʒéma yéwéri imi héŋsosolima méraganéŋ
tasia melemmaŋ ʒé ninʒaŋ. Imuac
ic maqeqeyanéŋ guac muru héianʒac.
Gi imi becarunec gupaŋ merac héipuc
wammianʒaŋ. 15 Ic biriawac méria kuna.
Ic biriawac haka biria imi mocʒoŋ mihicŋi
dacmaguc hocma waiwéséman.
16 Yawenéŋ tetecgia qahac hémbénaŋa ic
kewu kecanʒac, baera baera ic embac* imi
iwac baec igucnec auénécmiyu humuqai
wandacʒu. 17 Yawe gi imi ic memama
amuma kecanʒu ionac ewa siŋgina imi
niŋénécmianʒaŋ. Imuac ionac ewa qerig-
ina meseli énécmima gezac qema niŋna.
18 Gupaŋ merac ʒéma helanʒi énécmimia
ionac niŋac wamma ʒétecgé énécmina baec
ic eneŋ muŋguc ménda tericgé énécmimu.

11

*Niŋkin*ʒéŋnina imi Miŋ
Kewuninawac muru haini hemac.
1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.)
Ni néŋgacma Yaweac muru saŋgizua. Ini
némac niŋac kekec uŋanawac ézéma nei
ésécnec néŋgacma nonac baec boŋaiguc
hana ʒézu? 2 Ic biria ieneŋ tewiginaiguc
ʒakoŋa mui hérétéŋ wanʒu. Ic qeri so-
laŋa tunumaŋiguc qewiŋ ʒé wanʒu. 3 Baec
nanaŋanéŋ bacgéyu ic solaŋanéŋ dimuhuc
wammac?
4 Yawenéŋ eŋeya ocmuŋ téréyaiguc ke-
canʒac. Yaweac ic kewu tatacya imi ku-
rumeŋiguc tacʒac. Imuacnec inéŋ kic hima
baec ic neŋaŋ ninic tegicanʒac. Kicyanéŋ
ninic sosolianʒac. 5 Yawenéŋ ic solaŋa
batucgé inicma ic biria ʒéma kaiʒiliweŋac
siŋa niŋanʒac iwac kekec uŋayawac mézia
tianʒac. 6 Inéŋ ʒéyu salfanéŋ kia ésécnec
mama ic biria onomac. Geric ʒéma salfa
ʒéma luhuc bélaŋagucnéŋ ionac sokociguc
mesécgé énécmimac.
7 Yawe imi solaŋ dindiŋa, imuac ai so-
laŋawac siŋa niŋanʒac. Imuac ic solaŋa
ieneŋ iwac kic tanera hémmu.

12

Nalé biriaiguc méra mimac
niŋac ʒéwelerec.

* 10:16: Ic enia ionac ʒézéya.

[1] (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.) Yawe méra némbéséman. Eega héianʒac imi humuqaiman ʒé wanʒac. Ic hélanéŋ ic onac sucgina igucnec qahac wammaŋ ʒé wanʒac. [2] Ic ieneŋ ama momac hécgina ac ikoc waŋ énécmima kecanʒu. Ac haléc ʒéma qeriginanéŋ lukeŋ luha waŋu ac ʒéanʒu. [3] Yawenéŋ haléc ac ʒéanʒu ionac kua taségina ʒéma séwi eŋeŋ ac ʒéanʒu ionac ezelaŋgina imi hericdacmac. [4] Ieneŋ ezelaŋ ninanéŋ meseliwiŋ, kuanina imi neŋaŋ buŋa, imuac mérénéŋ neuŋ hia héi nénécmimac? Imuhuc ʒéanʒu, imuac niŋac imuhuc waŋ énécmiwéséman.

[5] Yawenéŋ yomuhuc ʒézac; Ic mété qététaŋa, helanʒi mimia ʒéma ic maqeqeya ionac ʒésilacgina niŋac ni deguc yacma onagicma baec imuhucgeŋ me imuhucgeŋ kembiŋ ʒé niŋkumu wanʒu baec ʒéra béra qahac imuaru keŋ onopocman.

[6] Yaweac ackuaʒécnéŋ siliwa nomuŋ geric weŋweŋanéŋ hatac 7 ʒesolaŋaniyu hiaruyec ésécnec laclalac gocya qahac wanʒac. [7] Yawe, ic imi hicŋisai yomi onac murunec demiŋ memina hémbénaŋa guac buŋa kecmac. [8] Baec ic ionac sucginaiguc haka kai ʒiliweŋawac niŋgic eŋu ic biria imi baec séc lelecgéma keŋha wanʒu.

*Ha*ʒéchéra ionac murunec aŋgéŋa timac niŋac ʒéwelerec.

13

[1] (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.) Yawe némac naléac? Nuac nalé hémbénaŋa eluŋ guzac? Guac kic tanecga nuac murunec nalé dahecac séc musaŋgéwéséman? [2] Nalé dahecac séc ni ewa qerinanéŋ niŋareŋgéma, kaiwe herec niŋyéwérimaŋ? Haʒécnanéŋ nalé dahecac séc mematiti wannémma tétéc qeqe wammac?

[3] Yawe nuac Anutu, niŋnémma acna meleŋ némbéséman. Kicna meqeli nénna gau yanda* hewi niŋac. [4] Haʒécnanéŋ ni ic imi ogicʒua ʒéwac niŋac. Ni qekeŋ qeha wamba haʒéchécna ieneŋ ségiséगi wambu niŋac. [5] Ni imi guac goi héihéigawac héima kecman. Nuac ewa qerinanéŋ guac aŋgéŋ titigawac niŋac wamma ségiséगi wammac. [6] Yawenéŋ goina héinéŋanʒac imuac niŋac ni legicya héimiman.

14

Anutunéŋ ic solaŋawac horec.

[1] (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.) Ic qelaŋanéŋ ewa qerianéŋ ʒéma Anutu ménda kecʒac ʒéanʒac. Ic imuhucya eneŋ houdacma haka ewa loloŋa Anutuac wammianʒu. Imuac haka hiabiawac waŋanʒac imi méŋ ménda kecʒac.

[2] Yawenéŋ baeciguc ic méŋnéŋ niŋtegic qiŋtegicyaguc wamma Anutuac niŋkewu waŋanʒac méŋ kecʒac me qahac imi inicyacgéman ʒé kurumeŋ igucnec sicgéma kic hiyu mazac. [3] Néŋ momac yanda sigima kemma momacnec ʒapi qeqe wandacgic. Imuac haka hiawac waŋanʒac méŋ ménda keru, qahac téŋgéŋ waŋu horec.

[4] Képésic wamma saméŋ neanʒu ésécnec nuac ic embachécna neénécmianʒu. Waŋu Anutugina ni ménda nuruanʒu imi eneŋ niniŋgina qahac kecanʒu me? [5] Waŋu Anutunéŋ ic solaŋaguc kecanʒac imuac niŋac ieneŋ imuaru ʒénéŋ hirihiri wamma kecʒu. [6] Biria meme ini imi maqeqeya ionac niniŋ areŋgia imi gamu mamasuŋiguc opocanʒu, néŋ Yawenéŋ iwac saŋgi saŋgia wanʒac.

[7] Israelac* aŋgéŋ titi iminéŋ Zion igucnec hicŋimac niŋac wanʒua. Yawenéŋ ic embachéra meleŋ énécmiyu hésa ama igucnec éréma hamu nalé imuaru Yakoboac areŋhéra ieneŋ ségiséगi wammu. Israel ieneŋ ségiséगi wammu.

15

Mérénéŋ Anutuac wésiaiguc hia kecmac?

[1] (Dawidiac legic ʒéra.) Yawe mérénéŋ guac hali téréyaiguc* hia tacyac wammac? Mérénéŋ guac baec boŋa téréyaiguc hia kecmac? Ic yomuhucyanéŋ kecmac;

[2] Haka solaŋa wamma kecma qekeŋ qeha qahac namma ewa qerianéŋ ac héla ʒéanʒac ic imuhucyawac buŋa wanʒac. [3] Waŋu ezelaŋanéŋ mematiti ac ménda ʒéma alaya haka biria ménda wammima alahéra ménda ʒébiri énécmianʒac.

* 13:3: Humuc niŋac gau yanda ʒéaŋgic. * 14:7: Anutunéŋ Yakoboac qara qelia méŋ Israel miyec. * 15:1: Yuda ic ionac hali imi yaŋ séwélanéŋnec meyacgéaŋgic. Imi ama hémbénaŋa qahac. Israel ic embac ieneŋ baec kéra kérasiaiguc kecgic imuaru Anutunéŋ sucginaiguc tacyac waŋu hali imi memigic.

4 Kicyanéŋ kaiʒiliweŋ ic mematiti
wammima Yaweac ʒénéŋ hirihiri waŋanʒu
ionac eegina héianʒac. Waŋu qerianéŋ
wammaŋ ʒéma ac méŋ ʒéselima andiaiguc
niŋu yéwériyuguc kileŋ ewaya hai netec
ménda waŋanʒac. 5 Soukiwa énécmi-
maciguc kosia ménda meanʒac. Waŋu ic
képésicya qahac yéwéri miwiŋ ʒé héna
ac logima soukiwa migic ménda késama
ménda niŋénécmianʒac.

Waŋu haka hiabia imuhuc wamma ke-
canʒac iminéŋ hémbénaŋa qekeŋ qeha qa-
hac kecmac.

16

*Anutu niŋkin*ʒéŋ wammima ewa
déŋ wamma keckec.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Anutu, demiŋ
menénna, ni néŋgacma guac muru hazua.
2 Ni Yawe guac yomuhuc ʒézua; Gi imi nuac
Miŋ Kewuna. Nuac ségiségina imi tosara
qahac, néŋ gi sac kecʒaŋ.

3 Baeciguc météré ic kecʒu imi mocʒoŋ
eeginaguc. Nuac ségiséǧi imi mocʒoŋ ionac
muru hezac. 4 Anutu méŋac muru sese
hai énécmianʒu ionac imi yéwéri toroqe
énécmiyu emmac. Sac muluac sokoc ieneŋ
hai énécmianʒu imi ni ménda haimaŋ.
Waŋu imuac qara acguc ménda ʒéwa kua
tasénaiguc emmac.

5 Yawenéŋ nuac mératéc buŋa ʒéma
sokocna kuaya qeqeya. Gi nuac buŋa héŋ-
galeŋ waŋanʒaŋ. 6 Qaŋaŋ sililic hainénʒaŋ
imi baec hiabia, méra téc nuaru imi hiabia
téŋgéŋ.

7 Ac pakeŋ waŋnéŋanʒac Yawe i simiŋ
héimima ʒéhiaru mimaŋ. Siŋia séc nuac
wéiwécnanéŋ ac pakeŋ waŋnéŋanʒac. 8 Ni
nalé séc Yawe wésénaiguc opocma aŋgé-
tima kecanʒua. Waŋu inéŋ nuac méra héi-
naiguc keru ni keŋqe haqe qahac kecmaŋ.
9 Imuac nuac ewa qerinanéŋ ségiséǧi waŋu
nuac qeri uŋananéŋ* ségiséǧi waŋu nuac
séwina acguc bénʒéŋ heanʒac.

10 Miŋ Kewuac ic téréya ménda waina
houmac. Imuac niŋac gi nuac kekec uŋana
imi humuc ic ionac baec saŋgeŋaiguc
ménda waina hemac. 11 Geŋ imi keke-
cac héna nézéna hémmaŋ. Guac wésé-
gaiguc imi ségiséginéŋ sécgéma hezac.
Guac méra héigaiguc* imi ségiséǧi hémbé-
naŋanéŋ heanʒac.

17

*Qenesi wammian*ʒu ionac murunec
metecgé mimac niŋ ʒéwelerec.

1 (Dawidiac ʒéwelecwelec ac.) Yawe, acna
solaŋa nimbéséman. Nuac qaqaciguc gezac
haiwéséman. Kua tasé ikora qahac imuac-
nec ʒéhicŋi hicŋiya ʒéwelecna imuac gezac
haiwéséman. 2 Ac ʒésolaŋi nénéŋa imi ʒéna
guac wéséga igucnec hamac. Kicganéŋ
solaŋana hémbéséman.

3 Geŋ nuac ewa qerina héŋgésima héipuc
waŋ nénʒaŋ. Waŋu siŋiyaiguc ni hanémma
kicganéŋ némma képésicna hocʒaŋ, imuac
ni ewa qerinanéŋ ʒéseli amuma képésic
méŋ ménda wammaŋ. 4 Baec ic nanaŋ
ninaiguc hémma ʒénimba ni imi kaiʒiliweŋ
ic ionac héna biria imi héŋara mema guac
ackuaʒéc niŋtohoma kecanʒua. 5 Keŋkeŋ
hahanaiguc guac héna imi tima kemba
seligiyu hénananéŋ tisuqisurac ménda
waŋi.

6 Anutu gi acna niŋanʒaŋ imuac guruwa
gezac haima acna niŋnémbéséman. 7 Ic
tosara haʒéc hécgina ionac murunec néŋ-
gacma guac méra héigawac bawaiguc saŋ-
gianʒu ionac aŋgéŋ titi ic imi gi, goi héi-
héiga imi nézéna hakaga welic welicgiaguc
hicŋiyu hémmaŋ. 8 Ni guac kic gomacga
ésécnec galeŋgé némma guac qeŋgaŋga
amiaiguc musaŋgé némbéséman.

9 Ic biria helanʒi néŋanʒu imi ʒéma
haʒéchécna wésé polaŋ ginagucnéŋ*
lelecgé némma nanʒu ionac murunec
metecgé nénna. 10 Ieneŋ eŋaŋ haléginanéŋ
oso énécmiyu* niniŋgina qahac waŋu
kuaginanéŋ tétéc qeqe ac wamma ʒéanʒu.

11 Deguc nini kemma kecni lelecgé
nénécmima nunugic baeciguc mama
nunumac niŋ ninictima awima kecʒu.
12 Ieneŋ imi laion yaŋnéŋ neneya kiric
qiricmaŋ ʒé waŋanʒac ésécnec. Waŋu laion
sac qelinéŋ sasaŋgiaiguc héima tacʒac
ésécnec.

13 Yawe, geŋgaoc yacma ic biria ionac
wésé bacginaiguc tima qéfacgé énécmina
maunuyu. Guac souganéŋ ic biria ionac

* 16:9: Hebiraio aciguc; edamuna.
* 17:9: Hebiraio aciguc; kekec uŋa.
* 16:11: Méra héiyaiguc; Imuac niŋgic kuhaguc ʒéma eeyaguc waŋec.
* 17:10: Hénia imi; qeriginanéŋ yéwériyu.

murunec nuac kekec uŋana metecgé
nénna. [14] Yawe, ic tosara baeciguc eŋaŋ
buŋa késa kecʒu ionac murunec guac
méraganéŋ metecgé némbéséman. Ic
imuhucya ieneŋ haleŋ guac buŋa hai-
haiyanéŋ tomeŋgina kuaya qeyu nambérac
héraguc ségiségi wamma kecgic, ai buŋa
saméŋa he énécmiyu kokoc onac acguc
mératéc hai énécmianʒu.
[15] Ni imi solaŋ kekeciguc kecmanec guac
kic tanecga hémmaŋ. Gau yanda igu-
cnec* yacmaŋ imuaru guac tanecga hémba
ségiséginéŋ sécgé némmac.

18

Ewa hia ac.

[1] (Legic galeŋawac; Yaweac weleŋqeqe
ic Dawidiac legic ʒéra. Yawenéŋ Daw-
idi haʒéchéra ionac murunec metecgémiyu
legic yomi Yaweac héimiyec.) Nuac kucna
Yawe, ni siŋga ninʒua. [2] Yawe imi nuac
ʒamanʒiŋ,* nuac demiŋ seli, aŋgéŋ titi
ic, nuac Anutu, hoc seli musaŋgé nénéŋa,
nuac saiwa, aŋgéŋ titiac iliha, neuŋ kiropo
selina wanʒac.
[3] Ni mepé qepési miŋina Yawe guac muru
acna ʒéwa kemmac. Ni haʒéchécna ionac
murunec aŋgéŋna tinémmac. [4] Humucac
hésianéŋ dérécgé néŋu héna logilogiac
hakanéŋ doku qaoŋa luma keŋkeŋa éséc-
nec tericgé nénʒac.
[5] Kic suaŋac hésanéŋ dérécgé néŋu hu-
mucac bétacnéŋ wésé bacna tizac. [6] Waŋu
ni ʒérabéraiguc Yawe ézéma nuac Anutu
qacmiwa inéŋ iwac ocmuŋ téréyaiguc nuac
ewana niŋu, wésiaiguc ʒésiacnanéŋ kemma
gezawaiguc héiyu niŋec.
[7] Nimma qeri biric waŋu baecnéŋ
hiriyu baec boŋawac qambaŋa acguc
hiriyec. [8] Iwac suŋguruŋaiguc hofac mayu
kuayaiguc geric bélaŋanéŋ éréma ʒeyu
bélaŋ imuac qeriaiguc geric lokocnéŋ
weŋweŋgéma ʒezac.
[9] Inéŋ kurumeŋ tilicgéyu mayu tima
mayec. Mayu iwac héna bawaiguc
tunumaŋ yandanéŋ siŋindéŋgéma heyec.
[10] Waŋu weleŋ qeqe uŋa qeŋgaŋaguc
imuac qahaiguc emma tacma putitima
luhuc qeŋgaŋanéŋ mihilaŋgéyu uuuknec
mayec. [11] Inéŋ tunumaŋnéŋ hali éséc-
nec hoturumiyu saŋgianʒac. Sawaiguc dokuac
tunumaŋ ʒéma hosusu dépaŋ yandanéŋ
hoturumiyec. [12] Wésiaiguc asac mararaŋ
iminéŋ hosusu dépaŋ yanda qéndémma
keŋec. Waŋu komboc ʒéma geric
lokoranéŋ mayec.
[13] Kurumeŋiguc parandaŋ héiyu eŋeŋa
miŋinanéŋ ac ewa ʒéhicŋiyu komboc
ʒéma geric lokoc mayec. [14] Inéŋ luhucnéŋ
ʒakoŋ éséc-nec muiyu mama haʒéchéra
héndéŋ énécmiyec. Waŋu pilitic sasalanéŋ
nesi énécmiyec. [15] Nalé imuaru Yaweac
ʒéqindiŋi ac waŋ énécmiyu konduŋ
dokunéŋ keŋha waŋu dumuc sira wininiyu
baec qambaŋa wininiyec.
[16] Waŋu inéŋ ounec méramma mama
népésiyec. Népésima doku yanda igucnec
hérénéŋec. [17] Ni haʒéchécna selia ʒéma
nuac méʒétiti waŋanʒu ionac murunec
metecgé néŋec. Kucginanéŋ kucna ogirec
imuac mia imuhuc wannéŋec. [18] Ieneŋ nuac
ʒérabéra naléiguc hosucgé néŋgic, néŋ
Yawenéŋ nuac héipuc wannéŋec. [19] Waŋu
ni nuagicma kemma baec kondoŋaiguc no-
porec. Inéŋ nuac ségiséguí wamma aŋgéŋna
tiyec.
[20] Yawenéŋ nuac haka solaŋa niŋac bakia
hiabia meleŋ néŋec. Waŋu mérana solaŋa
niŋac tasia hiabia ku néŋec. [21] Ni Yaweac
héna ac tohotoho wamma ic biria éséc-
nec ménda wamma Anutu ménda waiyi
imuac niŋac imuhuc wannéŋec. [22] Waŋu
héna ac imi nuarunec ménda giliwa keŋec,
néŋ ʒégésigési acya imi nalé séc nuaru
heyec. [23] Imuacnec sac qahac, ni iwac
kiwaiguc solaŋanec kecma képésic igu-
cnec nena aŋgéŋna tima galeŋgé amuyi.
[24] Imuac niŋac Yawenéŋ nuac solaŋa niŋac
wamma bakia hiabia menémma kiwaiguc
mérana solaŋanec keri imuac séhaiguc ta-
sia menéŋec.
[25] Goi héihéi icac imi goi héihéiga
mewinini mianʒaŋ. Ic solaŋawac imi
solaŋaga ézéna héŋanʒac. [26] Ic météré
amuma kekec imi guac téréyaga mewinini
mima ic qariŋ qariŋgiawac imi héimindiŋi
wammianʒaŋ. [27] Hénaoriŋ maqeqeya
imi aŋgéŋgina tiénécmima sucginaiguc
méŋnéŋ séwi eŋeŋ kic hiyu memama
mianʒaŋ.
[28] Miŋ Kewu geŋ mia nuac kifana
otorianʒaŋ. Yawe nuac Anutunanéŋ nuac
tunumaŋ measarianʒac. [29] Ni guac muru

* 17:15: Humuc igucnec. * 18:2: Musaŋgé nénéŋa.

héima namma haʒéchécna sucginaiguc usuŋnec keŋha waŋanʒua. Nuac Anutuac muru héima namma demiŋ héʒicgé nénéŋa imi hia técgélogima keŋanʒua.

30 Anutuac héna acnéŋ solaŋa wanʒac. Yaweac ackuaʒécnéŋ gocya qahac. Inéŋ eŋeya muru néŋgacma haanʒu séc saiwa waŋ énécmianʒac. 31 Mérénéŋ Anutu kecʒac? Yawenéŋ sac Anutu kecʒac. Mérénéŋ neŋaŋ ʒamanʒiŋ wanʒac? Anutunéŋ sac neŋaŋ ʒamanʒiŋ wanʒac. 32 Anutu iminéŋ kucyanéŋ rikuŋna menémma nuac héna mesolaŋanianʒac. 33 Nuac hénana imi haséŋ yaŋ dia hénaya ésécnec meefinémma ou baec boŋaiguc noporu naŋanʒua.

34 Inéŋ mérana yaré qeqeac hénia kumiyec. Kumiyu méranaméŋ aiŋ tewi neŋgocya héréanʒua. 35 Geŋ aŋgéŋ titigawac saiwaya nénnec, waŋu méra héiganéŋ meyac kumu nénnec. Waŋu guac gum bénʒénʒéŋganéŋ meyandi nénnec. 36 Gi héna titina mehoruginec. Waŋu meseli nénna tisuqisurac ménda waŋanʒua.

37 Ni haʒéchécna nesi énécmima onogiri. Waŋu keŋkecma unuwa humuqai wandacgicguc liliŋgéyi. 38 Unu héʒéʒa énécmiwa yacbiŋ ʒé osigic. Osima héna bakanaiguc tendiŋgédacgic. 39 Geŋ mia yaré qemaŋ niŋac kucganéŋ rikuŋna menénnec. Waŋu haʒéc wannémma yacgic geŋ mebélacgé énécmina héna bakanaiguc sicgé néŋgic.

40 Geŋgaoc waŋ énécmina andégina numa néŋgacgic, haʒéc wannénʒu imi unudacba qahac wandacgic. 41 Qac kuc kuc waŋgic méŋnéŋ méŋ ménda metecgé énécmiyec. Miŋ Kewuninawac muru acguc wammigic, néŋ ac kitiwa méŋ ménda meleŋ énécmiyec. 42 Neŋ unuma qéʒéʒa énécmiwa luhucnéŋ seitotoŋ mihilaŋgéyu keŋanʒac ésécnec kendacgic, waŋu hoŋnec qolacgé énécmiwa gizoŋ ésécnec séŋgaŋgeŋ mama hedacgic.

43 Geŋ mia ni baera baera ic embac ionac ʒébiri qébiri igucnec metecgé némma meyac nénna orucgina wamma kecba tosara ménda niŋénécmiyi imi eneŋ acguc hama weleŋ qenéŋanʒu. 44 Ieneŋ nuac buŋa nimma nalé sosola qahac acna tohoanʒu. Ic enia ieneŋ méra bacnaiguc qeka meka wandacʒu. 45 Ic méréra ieneŋ kucgina loloma mayu eŋaŋ neuŋ kiropo selia igucnec ʒénéŋ hiri wamma mama hadacanʒu.

46 Nuac ʒamanʒiŋ Yawe kekecyaguc, simiŋ héima ʒéhiaru mimia waŋu. Nuac aŋgéŋ titiac Anutu, meyac mimia waŋu. 47 Anutu iminéŋ mia nuac wamma haʒéchécna bakia meleŋ énécmima baera baera ic embac méra bacnaiguc onoporec. 48 Inéŋ ni haʒéchécna ionac murunec metecgé némma haʒéc wannénʒu ionac qacginaiguc meyac némma ic qeri gericginaguc ionac murunec metecgé néŋec.

49 Yawe, hénia imuac niŋac baera baera sucginaiguc ni ewa hia ac gézémaŋ. Waŋu guac qacga mepésigémma legic héigémmaŋ. 50 Yawenéŋ eŋeya ic kewuya méra miyu haʒéchéra onogicdarec. Halécnéŋ météré mimia iwac goi héihéi wammianʒac. Waŋu Dawidi ʒéma qelihéra ionac momacnec hémbénaŋa imuhuc waŋénémianʒac.

19

Kaiwe ʒéma Anutuac ackuaʒéc.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.) Kurumeŋnéŋ Anutuac edamuya ʒéauanʒac. Waŋu iwawai iwac mérianéŋ meyec imi ou sawanéŋ mewininianʒac. 2 Kaiwe méŋnéŋ kaiwe méŋac ac ʒéhicŋimiyu, siŋi méŋnéŋ siŋi méŋac niniŋ ʒéaumianʒac. 3 Ac qahac ewa méŋ ménda niŋanʒiŋ, néŋ 4 ac ewa imi baec séc keŋha wandaru ackuaʒéc iminéŋ baec tetecgia séc kereŋdacʒac. Anutunéŋ kaiwe niŋac wamma kurumeŋ imi hali ésécnec héréyec. 5 Kaiwe iminéŋ ic méŋ embac meyec iminéŋ ama giaŋiyu ama igucnec mazac ésécnec, waŋu ic kawali eŋeya héna ségiségi wamma usuŋnec keŋanʒac ésécnec, 6 Kurumeŋ néwéc igucnec éréma néwéciguc hénia méndacma keŋanʒac. Waŋu iwawai méŋnéŋ méŋ geriwa imuacnec ménda saŋgima kecanʒac.

7 Yaweac héna acnéŋ solaŋa waŋu kekec uŋanina meqeli nénécmianʒac. Yaweac héipuc acnéŋ niŋkinʒéŋaguc nambérac ewa kekec ic niŋtegic qiŋtegic mihicŋi mianʒac. 8 Yaweac ac pakeŋ imi dindiŋa waŋu ewa qerininaiguc ségiségi mihicŋianʒac. Waŋu Yaweac ʒézé seli acnéŋ qala qala waŋu kicnina measari nénécmianʒac.

[9] Yawe eeya héimimiawac haka imi météré qeqe waŋu hémbénaŋa hema kecmac. Yaweac haka silicac pakeŋ ac imi héla waŋu mocʒoŋ solaŋa waŋʒac. [10] Imi mia goli solaŋa ogicma waŋmimiawac séc waŋu, morombazecac dokuya, doku howia imi ogicma siŋaguc waŋʒac.

[11] Iminéŋ guac weleŋ qeqe icac goro ac wammianʒac. Waŋu nimma niŋtohoyu mériaŋ kuneŋ yandanéŋ bakia meleŋmiyu meanʒac. [12] Mérénéŋ eŋeya biriaya hia niŋtegicmac? Biriana musaŋ gégéya imuacnec hetecgé némbéséman. [13] Waŋu meseli nénna guac weleŋ qeqe icganéŋ séwi eŋeŋac képésic waŋaŋiac waŋanʒua imuac méra bawaiguc ménda kecmaŋ. Imuhuc waŋ nénna ni ikoc ménda wamma képésic kuneŋ yanda imuacnec ʒuacnénéŋa wammac.

[14] Nuac ʒamanʒiŋ, nuac boŋhéré meme miŋina, Yawe, nuac kuanaiguc ac ʒézéna ʒéma ewa qerinaiguc ac ʒéma niŋanʒua imi guac kicgaiguc hénna sécgéyu késa aŋgé tiwéséman.

20

Ic kewuginawac mozoc ac ʒéma ʒéwelecgic.

[1] (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.) ʒérabéraiguc Yawenéŋ guac acga niŋgémmac. Qara qacna Yakoboac Anutunéŋ ou eŋeŋaiguc goporu tacbéséman. [2] Ocmuŋ téréya igucnec méria sulugémmac. Zioniguc gi késa naŋgé gémmac. [3] Guac lémbaŋ sese imi mocʒoŋ niŋqelimac. Guac hofac oo seseya imi aŋgé timac. (Ohec)

[4] Ewa siŋga hezac séc niŋgémmac. Ai memaŋ ʒé niŋareŋgéna hezac séc héla mihicŋi gémmac. [5] Aŋgéŋ tinénécmina* hériaŋ legic héima neŋaŋ Anutuac qaraiguc filacnina meyacni emmac. Yawenéŋ guac ʒéwelecga mocʒoŋ niŋgémmac niŋac waŋʒua.

[6] Yawenéŋ eŋeya buŋa qemima haléc-néŋ météré mimia imi aŋgéŋa tianʒac imi deguc ni niŋʒua. Anutuac méra héiyaiguc aŋgéŋ titiac kuha hezac. Inéŋ kurumeŋ téréyaiguc iwac ara nimmima kuha iminéŋ mia méra mimac.

[7] Tosara imi karisiiginawac, tosara imi becosicginawac niŋqelianʒu, néŋ nini imi Yawe Anutuninawac qarawac niŋqelianʒiŋ. [8] Ieneŋ imi licgéma madacanʒu, néŋ nini imi héŋgeŋnec yacma naŋanʒiŋ.

[9] Yawe ic kewuninawac aŋgéŋa tina. Guru héhéli génʒiŋ séc, niŋnénécmina.

21

Anutu ewa hia ac ézégic.

[1] (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.) Yawe, ic kewu iminéŋ guac kucgaiguc ségiségi wammac. Guac aŋgéŋ titigawac niŋac kuneŋ yanda ségiségi wammac. [2] Geŋ, iwac qeriaiguc ewa siŋ haiminec. Waŋu iwac kua tasianéŋ ʒéweleru ménda qaecgémianʒaŋ. (Ohec) [3] Geŋ iwawai hiabianéŋ mériaŋ mihicŋi mima tétécgéminec. Imuhuc wamma iwac oruhaiguc ic kewuac opoc goli solaŋanéŋ memeya haiminec. [4] Inéŋ kekecac ʒéweleru mima kekec hémbénaŋa minec.

[5] Guac aŋgéŋ titiganéŋ iwac edamuya meyandima eebipiya ʒéma qac buŋaya héiminec. [6] Nalé tetecgia qahac, mériaŋ mihicŋi mina meanʒac. Waŋu ézéna guac wéségaiguc ségiségi ʒéma ewa hia nimma kecanʒac. [7] Ic kewu iminéŋ Yaweac muru héima naŋanʒac. Imuac niŋac eŋeŋa miŋi-nawac goi héihéianéŋ wammiyu qekeŋ qe-haya qahac kecanʒac.

[8] Ic kewu, guac méraganéŋ guac haʒéchécga mocʒoŋ mihicŋima guac méra héiganéŋ méʒétiti waŋgéŋanʒu imi mocʒoŋ mihicŋi énécmiwéséman. [9] Geŋ wininiwéséman nalé imuaru haʒéchécga ieneŋ geric lokoc weŋweŋa ésécnec wammu. Yawenéŋ qeri birianéŋ qécgé énécmiyu ʒema qahac wandacmu. [10] Gi imi qelihécgina baec igucnec metecgé énécmina, qelihécgina ieneŋ baec ic ionac sucgina igucnec humu qai wandacmu. [11] Ieneŋ mebirigémbiŋ ʒé haka biria niŋareŋ gémuiguc hia ménda meseli gémmu. [12] Musuginaiguc tewiganéŋ héré mui wanna liliŋgéma néŋgacmu.

[13] Yawe, guac kucga mewininina meyac géŋgéŋa wammac. Nini guac kucga legi-ciguc héima mepési gémbiŋ.

22

Aŋgéŋa timac niŋac ʒéwelerec.

* 20:5: Hebiraio aciguc; aŋgéŋ titigawac qeriaiguc.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.
Legic méŋ Siŋunecac dia yaŋ imuac
ewaiguc.) Nuac Anutu, nuac Anutu, némac
niŋac wainénʒaŋ? Némac niŋac lakec
namma méra ménda nénʒaŋ? Némac niŋac
nuac ʒésilacna ménda niŋnénʒaŋ? 2 Nuac
Anutu, ni kaiweiguc qacma siŋiya acguc ac
ewana ménda qaiyu guruwa acna ménda
meleŋ nénʒaŋ.

3 Israel ic ieneŋ legic héigic imuaru tatac
duŋga mihicŋima tacanʒaŋ gi imi téréya.
4 Yanda hécninanéŋ guac héima naŋaŋgic.
Ieneŋ imuhuc waŋgic yéwérigina igucnec
aŋgéŋgina tiénécmiaŋnec. 5 Ieneŋ guru
héhélima aŋgéŋ titi mihicŋigic. Guac muru
héima namma gamu ménda mihicŋigic.

6 Ni imi ic qahac, néŋ gisic ʒinaŋgoc
ésécnec. Ic ieneŋ ʒédesi desiac buŋa ʒéma
mema titiac buŋa nopocgic kecanʒua.
7 Néŋgic séc ʒédesi némma kichoc
menémma orucgina gilima yomuhuc
ʒéanʒu; 8 Inéŋ Yaweac héima nanʒac waigic
inéŋ hama metecgé mimac. Iwac niŋac
ségiséigi wanʒaciguc i eŋeyaoc metecgé
mimac.

9 Waŋu gi geŋgaoc ni neŋgocnawac
héri qeri igucnec népésinec. Waŋu
neŋgocnawac namu nekeri imuaru
geŋgaoc waŋ nénna ni ewa déŋ keri. 10 Ni
hicŋihicŋinaiguc guac buŋa ʒénénéŋa.
Waŋu neŋgocnawac héri qeri igucnec
hicŋiyi imuarunec geŋgaoc nuac Anutuna
waŋnecac waŋanʒaŋ.

11 Imuac lakec ménda nambéséman.
3érabéra hosucgé néŋu méra nénéŋa méŋ
ménda kecʒac. 12 Burumakao sasalanéŋ*
lelecgé nénʒu. Basan baec boŋawac
burumakao kuc seliseli ginagucnéŋ ni
lelecgé nénʒu. 13 Kiric qiric wamma qacma
kuagina aŋgéanʒu laion imuhucya ésécnec
waŋ nénʒu.

14 Waŋu ni doku ésécnec wamma mazua.*
Nuac sicna imi mocʒoŋ tecgéma sicsaoc
waŋu nuac ewa qerinanéŋ kendol dokuya
ésécnec pépélima mazac. 15 Nuac kuana*
imi qakaraŋgéyu ezelaŋnanéŋ kewuc
nomuŋ ésécnec waŋu, nuac ezelaŋnanéŋ
ewa siraiguc qékétazac. Geŋ mia muŋguc
ni humumac seitotoŋiguc nopocna hezua.
16 Kazu eneŋ lelecgé néŋgic. Ic biria tuŋaguc
ieneŋ lelecgé némma méra hénana tiric-
qiric* wannéŋgic. 17 Ni sicna ʒaŋgégina imi
mocʒoŋ olommaŋac séc.* Ieneŋ néŋtima
18 nuac séwi usuna mena mewa wamma
késama malekuna mewiŋ ʒé sumbic
nézu. 19 Yawe lakec ménda kenna. Nuac
kucna, focdac méra némbéséman. 20 Nuac
kekec uŋana imi sou ʒéra igucnec aŋgéŋa
tina. Momacguc henénéŋa imi kazu onac
kucgina igucnec aŋgéŋa tina. 21 Laionac
kua igucnec kekec uŋana aŋgéŋa tina
acna niŋnémma haséŋ burumakao ilicgina
igucnec aŋgéŋna tinénna. 22 Ni guac qacga
imi dacmuna hécna ionac sucginaiguc
ʒéau énécmima hénaoriŋ sucginaiguc
mepésiman. 23 Yaweac bac yandi yandi
wamma kecʒu ini i mepésimu. Yakoboac
qelihéra ini mocʒoŋ qac buŋaya meyacmu.
Israelac qelihéra ini mocʒoŋ eeya héimimu.
24 Inéŋ helanʒi énécmigic kecanʒu ionac
helanʒi énécmimia imi niŋu eŋomia
ménda waŋanʒac. Waŋu imuac ewa
loŋloŋ ménda waŋanʒac. Inéŋ kic tanecya
ménda musaŋgé énécmimac. Qacgic séc
niŋénécmianʒac. 25 Aʒoaʒoroiguc nuac
mepé qepési imi guac murunec haanʒac.
Eega héianʒu ionac sucginaiguc ac koroma
ʒézé seli ac ʒéyi imi mocʒoŋ meselimaŋ.
26 Memaamuma kekec imi eneŋ negic sécgé
énécmimac. Yaweac hochoc waŋanʒu
imi eneŋ i mepésimimu. Ewa qerigina
imi heheseli kekecyaguc kecmac. 27 Baec
tetecgia séc Yawe niŋqelima liliŋgéma
hamu. Baec séc ic embac hénia hénia
imi eneŋ guac wéségaiguc sicgégémmu.
28 Héŋgaleŋ ama yanda imi Yaweac buŋa.
Yawe imi baera baera ic embac ionac
héŋgaleŋ waŋ énécmianʒac. 29 Baec
séc ic embac mériaŋginaguc ini negic
sécgé énécmiyu mepésimimu. Eŋeya
kekec uŋaya meqeli amumacac séc qahac
seitotoŋiguc* maqezac i acguc iwac
wésiaiguc simiŋ héimimac. 30 Qelihéra

* 22:12: Ic biria ionac ʒéma burumakao ʒézac. * 22:14: Kuha qahac wandaru séséc ac imuhuc ʒézac. * 22:15: Kiwi tosaraiguc melemma ‘kucna’ ogic hezac. Kucna ʒéma kuana imi Hebiraio aciguc sécgira éréréŋ tanec wanʒaoc; ytk ‘kuc’, ykt ‘kua’. * 22:16: Hebiraio ac momacgucac hénia éréhécnec imuac niŋac kiwi téréya tosaraiguc ‘laion yaŋ ésécnec’ ogic hezac. * 22:17: Sic toroya toroyaiguc geriwa ʒeyec me séwiya madaru sic ʒaŋgégina olommacac séc waŋec. * 22:29: Humucac déciguc.

mocʒoŋ i weleŋqemimu. Imuhuc wamma hicŋisai qelia hahaya ionac miŋ kewuac hénia énézégic nimmu. 31 Hama iwac hénia solaŋa imi hicŋisai kecma hahaya ionac énézéma inéŋ* haka waŋec imi suruc waŋ énécmimu.

23

Kurumeŋac rama galeŋ téréya.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Yawe imi nuac rama galeŋna, ni imuac me imuac ménda hocmaŋ. 2 Inéŋ ni qézézac téŋgiŋ téŋgiŋiguc noporu hemaŋ. Waŋu doku giŋgiŋa hétéŋa qahac imuaru nuagicma keŋanʒac. 3 Nuac kekec uŋana meqeli nénna.

Inéŋ eŋeya qac buŋaya niŋac wamma héna solaŋaiguc nuagicma keŋanʒac. 4 Ni humucac baec wéŋwéŋgia siŋi déndéŋgiaiguc keŋha wammaŋiguc, geŋ mia niguc kecanʒaŋ, imuac kileŋ ʒérabérawac bac yandi yandi ménda wammaŋ. Guac tacga ʒéma qarucganéŋ ni qindiŋi néŋanʒaŋ.

5 Geŋ mia nuac haʒécnawac kicginaiguc neneac ʒae hainémma halécnéŋ orucna naecma météré nénna nuac sokocnéŋ sécgéma mazac.

6 Nuac kekecnawac nalé séc, guac ewa hia ʒéma goi héihéiganéŋ hélacnec méndac néŋu, ni Yawe guac amaiguc hémbénaŋa kecammaŋ.

24

Météré amuma ocmuŋ téréyaiguc kerembiŋ.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Baec ʒéma iwawai imuaru sécgéma hezac iwawai momac yanda ʒéma baec séc ic embac imi mocʒoŋ Yaweac buŋa wanʒu. 2 Yawenéŋ baec qambaŋa imi konduŋ qeriaiguc* haiyu naŋu doku téfara qeriaiguc* miyacgéyu naŋec.

3 Mérénéŋ Yaweac baec boŋaiguc hia emmac? Mérénéŋ iwac baec boŋa téréya imuaru hia nammac? 4 Mérayaiguc képésira qahac ʒéma qeri solaŋaguc kecma haka sicsaocyawac eŋeya kekec uŋaya ménda oporu keŋu ʒéselima ac ikoc ménda waŋanʒac imuhucya. 5 Ic imuhucya imi Yaweac muru mériaŋ mema aŋgéŋ titiac Anutu iwarunec képésic solaŋ mihicŋimac. 6 Imuhucya imi hicŋisai Yaweac hochoc wamma Yakoboac Anutu guac kic tanecgawac waŋanʒu. (Ohec) 7 Saŋgulaŋ séc orucgina meyacgic endacmac. Saŋgulaŋ hehe selia ini mocʒoŋ imuhuc wandacgic, Miŋ Kewu edamuyagucnéŋ keremmac.

8 Mérénéŋ ic kewu edamuyaguc? Kuc miŋina, wandac wandac miŋina, Yawe imi mia. Yaré miŋina Yawe imi mia.

9 Saŋgulaŋ séc orucgina meyacgic endaru. Saŋgulaŋ hehe selia ini mocʒoŋ imuhuc wandacgic, ic kewu edamuyagucnéŋ keremmac.

10 Mérénéŋ ic kewu asac mararaŋaguc? Kurumeŋac téŋgiŋ ic ionac Yawe iminéŋ mia ic kewu edamuyaguc wanʒac. (Ohec)

25

Héŋgaleŋa wammima saiwa memimac niŋac wamma ʒéwelerec.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Yawe, nuac kekec uŋananéŋ kic hiwa eŋu génʒua. 2 Nuac Anutu, ni guac muru héima nanʒua. Imuac méra nénna, gamuna mihicŋiwi niŋac. Nuac haʒéc hécnanéŋ nogicbu niŋac. 3 Guac kichihi waŋanʒu imi eneŋ gamu qeqeiguc ménda onopocgic emmu, néŋ hénia qahac ikoc waŋ énécmianʒu imi eneŋ gamu qeqe mihicŋimu. 4 Yawe, guac hénaga nézéna hémba. Guac héna imi nézéma ku némbéséman. 5 Guac ac hélanéŋ ni ku némma ʒéqindiŋi nénna. Gi imi nuac aŋgéŋ titiac Anutu, imuac ni kaiwe herec guac ewa kewu wamma kecʒua.

6 Yawe, guac wésé niniŋ ʒéma goi héihéiga hegéŋecac hegénʒac imuac niŋqeliwéséman. 7 Yawe, komocnawac képésic ʒéma haka biria ménda niŋqelina. Guac goi héihéiiguc ni niŋqeli némma ewa hiagawac niŋac niŋnémbéséman. 8 Yawe imi hiabia ʒéma solaŋa, imuac inéŋ eŋeya héna acnéŋ képésic ic ku énécmianʒac.

9 Inéŋ gum bénʒénʒéŋ ic imi wagicma héna solaŋaiguc keŋanʒac. Waŋu gum bénʒénʒéŋ ic imi eŋeya héna kumianʒac. 10 Sésépac ac ʒéma héipuc ac niŋtohoanʒu ionac muru imi Yaweac héna imi mocʒoŋ goi héihéi ʒéma haka héla waŋanʒac.

* 22:31: Miŋ Kewunéŋ. * 24:2: Hebiraio aciguc; konduŋ qahaiguc. * 24:2: Hebiraio aciguc; doku téfara qahaiguc.

11 Yawe, nuac képésic imi kuneŋ yanda,
guac qacga niŋac auna. 12 Mérénéŋ Yawe
bac yandi yandiiguc eeya héimianʒac?
Yawenéŋ ic imuhucyawac héna imuac me
imuac aŋgé timacac hezac imuac kumimac.
13 Iwac kekec uŋayanéŋ luaeguc kecmac.
Waŋu qelihéra ieneŋ baec mératéc memu.
14 Yaweac ala kekecnéŋ eeya héimianʒu
ionac muru he énécmimac. Inéŋ sisipac
acya énézéyu nimmu. 15 Nuac kicnanéŋ
susucnec Yaweac hiwa eŋanʒac. Imuac
niŋac, inéŋ ufic igucnec nuac hénana het-
ecgé némmac. 16 Ni nenacnec niŋgumbi
niŋguŋ wamma kecba ʒérabéra mihicŋi
néŋgic kecanʒua. Liliŋgéma ewa hia niŋ
némbéséman. 17 Nuac ewa qerinaiguc
niŋyéwéc sasala henénʒac. Yéwécna igu-
cnec metecgé néŋna. 18 Nuac yéwécna
ʒéma ʒérabéra imi hémma nuac képésicna
mocʒoŋ auna qahac waŋu.
19 Nuac haʒéchécna inicna, ʒaŋgégina imi
sasala, waŋu nuac méʒé titi kuneŋ yanda
waŋanʒu. 20 Nuac kekec uŋana héŋgaleŋ
wamma aŋgéŋna tiwéséman. Ni néŋgacma
guac muru hazua. Méra nénna gamu qeqe
mihicŋi némbu niŋac. 21 Ni ewa qerina
mocʒoŋnec niŋtoho waŋgéŋanʒua. Imuac
gi hakaga solaŋa ʒéma dindiŋanéŋ ni os-
onénna.
22 Anutu, Israel ʒérabéra hénia hénia
imuacnec boŋhérégina meénécmina.

26

3ésolaŋi mimac niŋ ʒéwelerec.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Ni hakana so-
laŋanec waŋanʒua. Waŋu keŋqe haqe
qahac Yaweac héima kecanʒua. Imuac
Yawe néŋgési wambéséman. 2 Yawe ni
néŋsosolima batucgé némma nuac ewa qe-
rina ʒéma nuac ewa siŋna mesolaŋi néŋna.
3 Guac goi héihéiganéŋ nuac wésénaiguc
hezac ni guac haka héla imuac méndacma
keŋha wamman. 4 Ic gorosoŋa iniguc
ménda tacyac waŋanʒua. Waŋu ic diwi
qiwiliŋa iniguc momacnec keŋha ménda
wamman. 5 Ni kaiʒiliweŋ ic ionac aʒoaʒoro
imuac méʒétiti wamma ic biria iniguc mo-
macnec tacyac ménda wamman.
6 Yawe ni képésicna qahac, imuac mérana
ʒuacma* guac ʒaki téréyaiguc kereŋ haré
wamman. 7 Ewa hia ac ʒéhicŋima guac
haka welic welicgia imi ʒéau énécmi-
man. 8 Yawe ni guac tacyacwac ama ʒéma
ocmuŋ téréya guac edamugaguc imuac
qerinanéŋ wammianʒua. 9 Nuac kekec
uŋana imi képésic ic iniguc, waŋu nuac
kekecna imi sac naec ic iniguc momacnec
ménda metocgéna. 10 Ionac méraginaiguc
imi iwawai ʒéragucnéŋ heyu méra héigi-
naiguc imi ikociguc boŋhéré wawaŋawac
iwawainéŋ sécgéma hezac. 11 Néŋ ne-
naoc solaŋanec hakana wamma kecman
imuac ni boŋ héréna menémma ewa hia
niŋnénna.
12 Ni hénana baec kondoŋaiguc tima
nanʒua.* Hénaoriŋ ionac sucginaiguc
Yawe ʒéhiaru mimaŋ.

27

Ewa déŋ wamma Anutu mepésimiyec.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Yawe imi nuac
asac mararaŋ, nuac aŋgéŋ titi miŋina, ni
mérac ʒénéŋ hirihiri wammaŋ? Yawe imi
kuhanéŋ kekecnawac saiwa waŋnéŋanʒac,
ni mérac mia bac yandi yandi wammaŋ?
2 Biria meme ic, haʒéc waŋ némma,
héŋacna meanʒu, ieneŋ nuac séwi busuna
newiŋ ʒé hagic, hama tisuqisura wamma
maunudarec. 3 Téŋgiŋ ic tuŋagucnéŋ yaré
waŋ némbiŋ ʒé areŋgéma lelecgémuiguc
kileŋ nuac qerinanéŋ bac yandi yandi
ménda wammac. Yaré hicŋi némmaciguc
kileŋ niŋkinʒéŋgéma kecmaŋ.
4 Ni Anutunéŋ yomuhuc waŋ némmac
niŋac qesimiyi imuac wamma kecmaŋ.
Inéŋ niŋu sécgéyu ni ménda humumanec
Yaweac ocmuŋ téréyaiguc emma kecma
Yaweac hénia héŋsorocya imuac kic hihi
wamma ocmuŋ téréyaiguc qerinanéŋ iwac
wamma kecmaŋ.
5 Yawenéŋ ʒérabéra naléiguc eŋeya
haliiguc ni sasaŋgianec néŋgaleŋ wan-
némma hali imuac saŋgi saŋgiiguc ni
musaŋgé némmac. Waŋu kecma ʒamanʒiŋ
yanda qahaiguc ou meyac néŋu namman.
6 Inéŋ deguc nuac orucna meyac néŋu*
ni haʒéchécna lelecgé néŋʒu imi mocʒoŋ
onogicma ou emman. Waŋu ni hali téréya
imuaru ewa hiawac hériaŋ wamma hofac
omima legic héima Yawe mepésimaŋ.

* 26:6: Mat 27:24, Hén 21:6 * 26:12: Baec luaeyaguc. * 27:6: Edamuna mihicŋi néŋu.

7 Yawe, ni ac ewanaguc qacba niŋnémma
ewa biric waŋ némma acna meleŋ ném-
bésémaŋ. 8 Ini nuac kic tanecnawac wamma
kic hihi wammu ʒénec imuac mia ni guac
kic tanecgawac wamma kic hihi wanʒua.
9 Guac kic tanecga imi ménda musaŋgé
nénna. Guac weleŋ qeqe icga qeri biric
nimma ménda nesinénna. Gi imi méra
néŋannecac néŋanʒaŋ. Nuac aŋgéŋ titina
Anutu ni ménda wainémma kembésémaŋ.
10 Nuac neŋgoc maŋgocnéŋ wai némbaoc-
nec, Yawenéŋ kileŋ aŋgéŋna timac.

11 Yawe, guac hénaga ku némma
haʒéchécna kicgaleŋ wannénʒu imi
inicma héna kondoŋaiguc hezac imuaru ni
nuagicma kembésémaŋ. 12 Héipuc ic ikora
ʒéma ac biria loŋanʒu imi eneŋ yacma
nuwiŋ ʒé wanʒu, imuac nuac kekec uŋana
imi haʒéchécna ionac méraginaiguc ménda
opocna. 13 Ni Yaweac haihaka hiabiawac
hémmaŋ ʒéma ninʒéŋgéyiac deguc ic
kekecginaguc ionac baeciguc kecʒua.

14 Gi imi Yaweac ewa kewu wambésé-
maŋ. Kucgaguc wamma ʒénéŋ hirihiri qa-
hac Yaweac ewa kewu wambésémaŋ.

28

Méra mimiawac ʒéwelerec.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Yawe ni guac
qacma guruzua. Nuac ʒamanʒiŋ gi
gezacga ménda héʒicgéna. Acga qaiyu
kecbésémaŋiguc ni imi kic suaŋiguc
higacbi niŋac. 2 Ni guac ocmuŋ téréyawac
qeria météré qeqeya imuac melemma
mérana meemma ʒéwelecma guruwa nuac
ʒésiacna niŋnénna.

3 Ic biria ʒéma haka biria waŋanʒu iniguc
ni momacnec ménda hérénémma gilina.
Ieneŋ imi ama momachéra luae ac énézé-
maguc ewa qeriginaiguc imi niniŋ biria
doŋgégic heanʒac. 4 Ionac haka silic séc
wawaŋ meme biriawac séc tasia meleŋ
énécmina. Méraginanéŋ waŋgic séc ta-
sia memuac hezac séc meleŋ énécmiwésé-
maŋ. 5 Ieneŋ imi ai Yawenéŋ meyec
imi ʒéma mérianéŋ meyec imuac niŋgic
ménda eŋanʒac, imuac niŋac Yawenéŋ
mebiri énécmima muŋguc ménda meyacgé
énécmimac.

6 ʒéwelecna niŋnénʒac imuac niŋac Yawe
imi mepésimimaŋ. 7 Yawe imi nuac kuc
ʒéma nuac saiwa, ewa qerinanéŋ iwac
niŋkinʒéŋ wamba méra nénʒac. Imuac ewa
qerinanéŋ ségiségi kuneŋ yanda nimma
legicnanéŋ i mepésimizua.

8 Yawe imi halécnéŋ météré énécmimia
ionac kucgina ʒéma aŋgéŋ titiac neuŋ
kiropo wanʒac. 9 O, ic embachécga
aŋgéŋgina tiénécmina, guac mératé c
buŋaga mozoc ac waŋ énécmina. Geŋ
rama galeŋ waŋ énécmima hémbénaŋa
énépésima kecbésémaŋ.

29

Yaweac kuc yanda.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Kucginaguc
ini qac buŋa ʒéma kuc buŋa imi Yaweac
meleŋmigic iwac buŋa waŋu. 2 Edamu
asaha qac buŋayawac séha mihicŋi mima
séwi usu téréya héima Yawe mepési migic.

3 Yaweac ewa hétéŋ imi doku qahaiguc
hicŋima hezac. Anutu edamuyaguc inéŋ
parandaŋ mihicŋianʒac imuac Yawe imi
doku yanda qahaiguc kecʒac. 4 Yaweac ewa
hétéŋ imi kuhaguc. Yaweac ewa hétéŋ imi
kuc eeyaguc. 5 Yaweac ewa hétéŋ iminéŋ
yéménʒéc ic kuanʒac. Yawenéŋ Lebanon
yéménʒéc ic kuyu maanʒac. 6 Inéŋ waŋu
Lebanon* imi haséŋ burumakao merawa
tanec técgéyu Sirion* imi burumakao sac
qelia tanec técgézac.

7 Yaweac ewa hétéŋnéŋ waŋu geric
bélaŋa téma maanʒac. 8 Yaweac ewa hétéŋ
iminéŋ waŋu baec kisianéŋ hirianʒac.
Inéŋ waŋu Kadesi baec kérakérasianéŋ
hirizac. 9 Yaweac ewa hétéŋnéŋ waŋu
dia yaŋnéŋ aurima aʒi kiyu merac alia
mezac. Waŋu ic ʒuŋ imi hetecgéyu katanec
waŋanʒac. Imuac ocmuŋ téréyaiguc haka
imi mocʒoŋnéŋ edamuyaguc! ʒémizu.

10 Yawenéŋ doku qaoŋ luyu imuaru tata-
cya késa tarec. Waŋu Yawenéŋ tetecgia qa-
hac ic kewu wamma kecmac. 11 Yawenéŋ ic
embachéra kuha qeénécmianʒac. Yawenéŋ
ic embachéra luaeac mériaŋa énécmianʒac.

* 29:6: Lebanon imi Galilaia doku téfaraiguc hénni baec waŋgoŋa Not iguc nanʒac.
* 29:6: Herimon baec boŋawac qara méŋ, Lebanon baec boŋaiguc hénni kaiwe éré éréyaiguc nanʒac.

30

Hafi humuc igucnec yacma ewa hia ac ʒéyec.

1 (Dawidiac legic, ocmuŋ téréya qelia Anutuac buŋa qemima legic yomi héiyec.) Yawe geŋ mia meyac nénna haʒéchécna ieneŋ nuac niŋ ségiségi wammuac séc qahac waŋec. Imuac gi meyacgénʒua. 2 Yawe Anutu ni guac qachéhéliwa mehiaru nénnec. 3 Yawe geŋ mia kekec uŋana késa héréma humuc igucnec meqeli nénna ni kicsuaŋiguc ménda hiŋgari.

4 Miŋ Kewuac météré énécmimia imi Yawe mepésimigic. Qara téréyawac ewa hia ac ʒému. 5 Qeri biria imi nalé hotoŋadac heheya, néŋ ewa hiayawac buŋa imi kekecnawac séc henémmac. Siŋiyaiguc ʒésiacnéŋ hama hemac, néŋ ama giaŋiyu ségiséginéŋ hama hemac.

6 Méŋac méŋ ménda osiaŋi nalé imuaru ni hémbénaŋa qekeŋ qeha ménda wammaŋ ʒéyi. 7 Yawenéŋ ewa hiawac nuac baec boŋa meyacgéyu seligima naŋec, néŋ kic tanera musaŋgéyu ni niŋyéwériyi.

8 Yawe ni guac qacma ʒéwelecma yomuhuc ʒéyi; 9 kic suaŋiguc hiŋgacmaŋiguc sacnanéŋ némaciguc naŋgé némmac. Dimuhuciguc seitotoŋ wawaŋanéŋ gi mepésigémma guac ac héla imi ʒéau énécmimac. 10 Yawe acna niŋnémma ewa hia niŋnémbéséman. Yawe nuac héipuc icna waŋ némbéséman imuhuc ézéyi.

11 Geŋ mia nuac soŋgoŋac ʒésiacna meleŋna legic hirihiri waŋu soŋgoŋac séwi usu hetecgéma ségiségiac rikuŋa menéŋanʒaŋ. 12 Imi mia acna ménda qaiyu nuac kekec uŋananéŋ gi mepési gémmaŋ niŋac imuhuc waŋ néŋanʒaŋ. Yawe nuac Anutu ni nalé tetecgia qahac ewa hia ac ʒégémmaŋ.

31

ʒérabéra naléiguc ʒéwelec wammiyec.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.) Yawe ni néŋgacma guac muru hazua. Guac hiaganéŋ ni metecgé nénna gamuna méndagucnec nimmaŋ. 2 Nuac gezac qema kératacnec népésina. Nuac wamma hoc baŋec kuhaguc ʒéma demiŋ seli aŋgéŋ tinénéŋa wambéséman.

3 Gi imi nuac ʒamanʒiŋ ʒéma demiŋ seli baec boŋaiguc tatara, guac qacga niŋac ni nuagicma kemma hénana qindiŋi nénna. 4 Népésiwiŋ ʒé sasaŋgiaiguc ufic haigic hezac imuacnec héré némbéséman. Gi imi nuac hoc baŋec. 5 Ni nuac qeri uŋana guac méragaiguc haizua. Haka hélawac Anutu gi boŋ héréna menec.

6 Ni imi iwawai eŋomia ikora mepésianʒu imi onac méʒéna tianʒac. Ni Yaweac muru héima naŋanʒua. 7 (7a) Geŋ nuac yéwécna héŋtegicma kekec uŋana ʒérabéraiguc kecʒac imi nimmizaŋ. Imuac guac goi héihéigawac qeriaiguc ewa hia nimma ségiségi wammaŋ. 8 Imuhuc wamma haʒéchécna ionac méraiguc ménda wainémma nuac hénana baec kawé qeqeya yandaiguc nopocʒaŋ. (7b) Imuac niŋac ni guac goi héihéiiguc ewa hia nimma ségiségi waŋanʒua.

9 Yawe nuac ʒérabéra niŋac wamma ewa hia niŋnémbéséman. Ni imi niŋ yéwécna niŋac kicna ʒéma kekec uŋana ʒéma séwinanéŋ méiméiya wanʒac. 10 Kekecna imi ewa biriciguc sohoanʒac. Yawuŋna imi ʒésilacguc hama kenʒac. Képésicna niŋac nimbiriwa séwinawac kuha imi mayu, sicna imi lokolima kenʒac.

11 Haʒéchécna ieneŋ ʒédesi waŋnéŋanʒu, waŋu ama momachécna imi eneŋ acguc ogicma imuhuc waŋnéŋanʒu. Alahécna eneŋ néŋqacgéma keŋanʒu. Waŋu ic tosara imi hénaiguc mihicŋi némma néŋgacanʒu. 12 Ni imi humuc ic ésécnec eluŋ unudacʒac. Waŋu ni kewuc nomuŋ tétéya ésécnec, ewa qeriginanéŋ ménda niŋnénʒu. 13 Ic tuŋagucnéŋ ʒébiri néŋgic niŋanʒua. Ieneŋ lelecgé némma tericgé nénʒu. Ieneŋ haʒéc waŋ némma ʒéeminiŋ wamma kekec uŋana nuagicbiŋ ʒé niŋareŋgézu.

14 Néŋ ni imi Yawe guac muru héima namma gi imi nuac Anutu ʒéanʒua. 15 Naléna imi méragaiguc hezac. Haʒéchécna ʒéma nunesi waŋanʒu ionac méragina igucnec kératacnec népésina. 16 Guac kic tanecga asahagucnéŋ weleŋ qeqe icga ni némma guac goi héihéiganéŋ aŋgéŋna tina.

17 Yawe, ni guruzua, gamuiguc ménda nopocma, ic biria ionac gamu qeqe mihicŋi énécmima kic suaŋiguc onopocna acgina qaimac. 18 Séwi eŋeŋ ac ʒéma ac ʒéragucnéŋ ic solaŋa unuanʒu ionac kua taségina ikora imi héʒicgéna acgina qaimac.

19 Guac bac yandi yandi wamma kecanʒu
ionac niŋac sese qauqau haina emma
hezac imi yei kuneŋ yanda wanʒac. Ewa
hiawac buŋa imi guac néŋgacma haanʒu
ionac niŋ wamma sasala haina hezac.
20 Geŋ ic imuhucya guac saŋgi saŋgiiguc
musaŋgé énécmima, ic onac manam
batucac ai areŋgégic hezac imuacnec
metecgé énécmima, guac haliiguc musaŋgé
énécmina, ic biria ionac ʒéhésiginawac
qiʒiʒiŋgéma kecʒu.
21 Yawe ʒéhiaru mimia waŋu. Inéŋ ama
areŋa demiŋ seliaguc imuhucgeŋ goi héi-
héiya welic welicgia nézéyu héŋi. 22 Ni
aurima guac wéségaiguc elicgé néneŋa
wanʒua ʒéyi, néŋ guac qachéhéliwa nuac
ʒéwelecna selia imuac hétéŋa niŋnec.
23 Ic embac météré énécmimia ini
mocʒoŋ Yawe siŋa niŋmigic. Yawenéŋ
ic hakagina héla imi inicgaleŋ waŋ
énécmima, séwi eŋeŋ ic imi bakia yéwéria
meleŋ énécmimac. 24 Yaweac mambéc
kekec ini ʒénéŋ hirihiri qahac seligima
nammu.

32

Képésic waiwaiac ségiséǧi.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Héna ac logiyu
aumima képésicya hoturu mimia waŋu
ségiséǧiyaguc wammac. 2 Qeri uŋaiguc ikoc
ménda heyu Yawenéŋ képésiraguc ménda
ʒémiyu imi ségiséǧiyaguc wammac.
3 Ni képésicna ménda lomma ʒeauyi
nalé imuaru kaiwe herec héisilac wamba
sicnanéŋ lokoliyec. 4 Hénia imi yomuhuc;
Guac méraganéŋ siŋi kaiwe helanʒi néŋu
kaiwe geriwanéŋ ʒeriru iwawai mocʒoŋ
ʒicgéanʒac ésécnec nuac sépécna imi
ʒicgédarec. (Ohec)
5 Waŋu ni képésicna Yaweac muru
ʒéaumaŋ ʒéma nuac képésicna ʒéma
hakana biria ménda musaŋgéma auwa
geŋ imi képésicnaguc ʒénénéŋa imuacnec
metecgé nénnec. (Ohec)
6 Imuac niŋac, Anutu eeya héimima
kecanʒu imi wai énécmina, gi mihicŋi
géŋgéŋa wammac nalé imuaru gi ʒéwelec
waŋgémmu. Imuhuc waŋgic doku qaoŋ
érémac imi ionac hia ménda emma
énépésimac. 7 Gi imi nuac saŋgi saŋgina,
ʒérabéraiguc ni néŋgaleŋ waŋ némma,
aŋgéŋ titiac hériaŋ legicnéŋ ni lelecgé
néŋanʒaŋ. (Ohec)
8 Ni imi gi imuhucgeŋ me imuhucgeŋ
kemmaŋ ʒé niŋna héna imi gézéwa hém-
bésémaŋ. Waŋu géŋsosolima ʒéqindiŋi
gémmaŋ. 9 Ini imi becosic kuneŋ me
komora niniŋgina qahac imuhucya ésécnec
ménda wammu. Ieneŋ imi kuaginaiguc
pinʒuŋ ʒéma déméŋginaiguc hésanéŋ koro
qaté ménda énécmigic imi hosucginaiguc
ménda haanʒu.
10 Ic biria ionac imi ewa biric sasala
hicŋi énécmimac, néŋ Yawe niŋkinʒéŋ
wammianʒu ionac imi goi héihéiya lelecgé
énécmimac. 11 Ic solaŋa ini Yaweac ségiséǧi
wamma ʒézé ségiséǧi wammu. Ewa qeri
dindiŋanec kecanʒu ini mocʒoŋ ségiséǧi
wamma hériaŋ haimu.

33

Anutu imi hiabia.

1 Ic solaŋa ini Yaweac niŋac ʒézé ségiséǧi
wammu. Mepé qepésiac legic imi ic solaŋa
ionac buŋa sécya. 2 Gita ʒéma kulele hésia
sasalanéŋ Yawe ewa hia wammima mepési
mimu. 3 Legic qelianéŋ héimima ségiséǧiac
ewa hétéŋnéŋ hiabianec meʒericma héim-
imu.
4 Yaweac ackuaʒéc imi solaŋ dindiŋa,
waŋu iwac haka silic imi mocʒoŋ hélacnec.
5 Inéŋ haka solaŋa ʒéma haka dindiŋawac
siŋa niŋanʒac. Imuac baec séc Yaweac goi
héihéianéŋ sécgéma hezac.
6 Yaweac ackuaʒécnéŋ kurumeŋa
kurumeŋa mihicŋiyec. Iwawai sécgéma
hezac imi mocʒoŋ kuaya wéséyanéŋ
mihicŋidarec. 7 Inéŋ konduŋ doku qauqau
haiyu eŋu doku hiŋgac hiŋgara imi hofi
yandaiguc haiyu heanʒac. 8 Baec séc ic
embac Yaweac bac yandi yandi waŋgic.
Baera baera miŋina ini eeya héi mimu.
9 Imi mia hénia yomuhuc niŋac; Iwawai imi
mocʒoŋ inéŋ ʒéyu hicŋidarec. Waŋu inéŋ
ʒéseliyu seligima nandarec.
10 Yawenéŋ baera baera ionac niniŋ
areŋgia imi nélicgéyu nenesic wandacʒac.
Waŋu hicŋisai hénia hénia ionac niniŋ
hiŋgac hiŋgara imi meleŋu eŋomia
wandacʒac. 11 Yawenéŋ niniŋa niŋareŋgéyu
hehe seli naŋselianʒac. Iwac niniŋa
hiŋgac hiŋgaranéŋ hicŋisaiya hicŋisaiya
emma hema kecmac. 12 Yaweac neŋaŋ
Anutu ʒémima aŋgéŋ tigic Anutuac ic
embac buŋa ʒéénécmiyu kecʒu imi eneŋ

ségiségi ginaguc. 13 Yawenéŋ kurumeŋiguc
ninicsosolima baec ic mocʒoŋ ninicanʒac.
14 Tacyac waŋanʒac ama duŋa imuacnec mia
baec séc tacyachéra imi mocʒoŋ kiwa hiyu
mayu ninicanʒac. 15 Inéŋ mia ic séc ionac
ewa qerigina héniagina meyacgéma wawaŋ
memegina héŋsosolianʒac.
16 Ic kewu méŋac aŋgéŋ timimia imi
téŋgiŋ ichéra sasala ionac muru ménda
hezac. Ic kawali méŋac aŋgéŋ timimia
imi acguc eŋeya kuha kuneŋ yanda imuaru
ménda hezac. 17 Kekecnina imi becosic
me kuc yandanéŋ ménda aŋgéŋ tiwiŋac
séc. 18 Ninʒu, Yawe imi eeya héimima goi
héihéiyawac kic hihi waŋanʒu imi onac
inicgaleŋ waŋ énécmianʒac. 19 Imuhuc
wamma ionac kekec uŋa imi humuc igucnec metecgé énécmima béti naléiguc méra
énécmiyu kekecginaguc kecanʒu.
20 Kekec uŋaninanéŋ Yaweac kic hihi
waŋanʒiŋ. Inéŋ mia neŋaŋ héipuc ic ʒéma
saiwanina wanʒac. 21 Ewa qerininanéŋ
iwac ségiségi wamma iwac qac téréyawac
héima naŋanʒiŋ imuac mia imuhuc waŋ
nénécmianʒac. 22 Yawe, guac mambéc
waŋanʒiŋ nalé sura imuac séc guac goi
héihéiga qacninaiguc hemac.

34

Réwéri metecgémiyu Anutu mepésimiyec.

1 (Dawidinéŋ ic kewu Awimelekac
wésiaiguc ic moroha tanec haka waŋu
nesimigic mayec nalé imuaru legic yomi
oyec.) Ni Yawe nalé séc mepési mimaŋ.
Mepé qepésiya imi nuac kuaiguc susucnec
hemac. 2 Nuac kekec uŋananéŋ Yaweac
niŋac ʒézé ségiségi ac wammaŋ. Maqeqeya
ieneŋ nimma ségiségi wammu. 3 Niguc
momacnec Yawe imi kuneŋ yanda kuneŋ
ʒéni. Neŋawu iwac qac buŋaya meyacmini.
4 Ni Yawe ʒéwelecmiwa niŋnémma ʒénéŋ
hirihirina hénia hénia igucnec metecgé
néŋec. 5 Ieneŋ iwac niŋkumuma kecma asac
mararaŋ séwi usu ésécnec héiénécmimia
waŋec. Ionac kic tanecgina imi hémbénaŋa
gamuyaguc ménda wammac. 6 Kekec uŋa
maqeqeya imuhucyanéŋ qac héhéli miyu
Yawenéŋ nimmima ʒérabéra hénia hénia
imuacnec aŋgéŋa tiyec.
7 Yaweac kua meme uŋanéŋ Miŋ Kewuac
eeya héimianʒu imi onac lelecgé énécmima
tacyac wamma aŋgéŋ tiénécmianʒac. 8 Ini
imi Yawe imi hiabia wanʒac imi batucgéma
siŋa niŋgic. Néŋgacma iwac muru kemma
kecanʒu imi eneŋ ʒézé ségiségi ginaguc.
9 Météré énécmimia ini Yawe eeya
héimigic. Ninʒu! I eeya héimianʒu
imi eneŋ sécgé énécmiyu iwawai méŋac
méŋ niŋac ménda wammu. 10 Laion sac
qelinéŋ yaka niŋ humuwacnec, néŋ Yaweac
wamma kecanʒu imi eneŋ buŋa hiabia
hénia hénia he énécmiyu ménda hocmu.
11 Nambérac ini hama gezac qema
nimmu. Yawe eeya dimuhuc héimimu
imuac hénia ku énécmimaŋ. 12 Mérénéŋ
kekecac niŋ kumuma yawuŋ sasala kecma
mériaŋ mihicŋimaŋ ʒé wanʒac? 13 Gi imi
guac ezelaŋgawac neuŋ héiamuma kua
tasianéŋ ac biria ménda ʒéna. 14 Haka biria
gilina keŋu, haka hiawac wamma mema,
luaeac wamma nesimiwésémaŋ.
15 Yaweac kiwanéŋ ic solaŋawac hiyu
keŋanʒac. Waŋu ic imuhucya ionac qac
héhéliginawac gezac qeanʒac. 16 Yaweac
kic tanera imi kaiʒiliweŋ waŋanʒu imi
onac musuqeqe waŋ énécmima ionac
eluŋ unudacmac niŋac baeciguc metecgé
énécmimaŋ ʒé niŋanʒac. 17 Qac héhélima
ʒéwelecmianʒu imi onac niŋénécmima
ʒérabéra hénia hénia igucnec metecgé
énécmianʒac. 18 Yawe imi ewa biri
waŋkecʒu ionac hosucgé énécmima ewa
qerigina meleŋ énécmianʒac. Waŋu ewa
qerigina qéséŋu howuc howuc* wanʒac
imi aŋgéŋgina tiénécmianʒac.
19 Ic solaŋanéŋ ʒérabéra sasala mihicŋimacac hezac, néŋ Yawenéŋ ʒérabéra séc
metecgé mianʒac. 20 Sicya imi mocʒoŋ
galeŋgéyu méŋ ménda ʒéŋgémac.
21 Birianéŋ ic biria qeyu humumac. Waŋu
ic solaŋawac mézétiti wammianʒu imi
képésic ginaguc ʒéénécmimac. 22 Yawenéŋ
weleŋ qeqehéra ionac kekec uŋa imi
mocʒoŋ boŋhérégina meénécmimac.
Néŋgacma iwac muru keŋanʒu imi onac
imi képésic ginaguc ménda ʒéénécmimac.

35

Aŋgéŋa timac niŋ ʒéwelerec.

1 (Dawidiac legic.) Yawe, niguc tohalic wanʒu iniguc tohalic wamma, niguc

* 34:18: Yer 23:29

euqeqe wanʒu iniguc euqeqe wambéséman̓. [2] Saiwa yanda ʒéma asaman̓ késama yacma méra némbéséman̓. [3] Luac héréma nesinénʒu imi onac hénagina hézicgéna. Nuac kekec uŋanawac ʒéma Neŋ guac aŋgéŋ titi miŋina. ʒénénna.

[4] Nuac kekec uŋanawac hochoc ai mezu imi onac gamu qeqe mihicŋi énécmina. Mebiri némbiŋ ʒé wanʒu imi nesi énécmina andé andé kemma gamunéŋ unu humudacmac. [5] Kua meme uŋahécga énézéna ieneŋ luhucnéŋ goc mihilaŋgéyu keŋanʒac ésécnec mihilaŋgé énécmiyu kendacmu. [6] Hénaginaiguc siŋi ʒéma susurac mihicŋi énécmima kua meme uŋaga ézéna nesi énécmimac. [7] Ieneŋ héniana qahaciguc ni népésiwiŋ ʒé baec séséŋiguc ufic musaŋgé haima héniana qahaciguc kekec uŋana mebiri némbiŋ ʒé baec séséŋ éséma lekiŋ himicanʒu. [8] ʒéna élanzaŋnec humucnéŋ hicŋi énécmimac. Ufic musaŋgégic hezac imuaru eŋaoc eŋgic énépésiyu humucac buŋa hiŋgacdacmu.

[9] Nuac kekec uŋananéŋ Yaweac ségiséگi wammac. Iwac aŋgéŋ titi niŋac ʒézé ségiséگi wammac. [10] Nuac sicna mocʒoŋ yomuhuc ʒému; Mérénéŋ Yaweac séc wammac? Inéŋ maqeqeya imi kucginaguc helanʒi énécmianʒu ionac méragina igucnec metecgé énécmianʒac. Waŋu maqeqeya imi iwawaigina onagicanʒu ionac murunec metecgé énécmianʒac.

[11] Héipuc ic ikoranéŋ yacma haka ni ménda niniŋnawac qesinénʒu. [12] Hakana hiawac haka birianéŋ meleŋ néŋgic, kekec uŋananéŋ niŋgumbi niŋguŋ kecʒua. [13] Ni imi ieneŋ hafi iniyu hegic ewa biricac séwi usu héima nene ʒiki kecma kekec uŋana helanʒi amuyi, néŋ ʒéwelecnanéŋ eŋ liliŋgéma hayu tétécgézua. [14] Nuac alana ʒénimma dac muna waŋ énécmianʒua ésécnec waŋ énécmiyi. Waŋu neŋgocnawac siari ésécnec ionac wamma sicgéma siari.

[15] Waŋu ni ʒérabéra mihicŋima kecba ieneŋ ségiséگi wamma aʒorogic. Waŋu kaiʒiliweŋ ic ni ménda nimmianʒua imi eneŋ sasaŋgiaiguc tocgéma susucnec nunesi néŋanʒu. [16] Waŋu ieneŋ ségiséگi ariaciguc aʒoroma ʒébiri qébiri waŋanʒu ésécnec nuac niŋac ʒécgina kiʒéŋgéanʒu. [17] Miŋ kewu, nalé dahecac séc eŋ inicma kecbéséman̓? Nuac kekec uŋana imi kisikiyoŋ ic ionac murunec metecgéna. Momacguc sac henénéŋa imi laion imuhucya ionac murunec metecgé némbéséman̓. [18] Ni hénaoriŋ sucginaiguc mepésigémma, ic embac tuŋa tuŋa sucginaiguc gi mepésigémman̓.

[19] Ménda wai énécmina, nuac haʒéchécna ieneŋ sicsaoc nuac niŋac ségiséگi wambu niŋac. Haʒéc waŋnéŋanʒu ieneŋ héniana qahaciguc kic hoc menémma ʒébiri némbu niŋac. [20] Ieneŋ imi luaeac ac ménda ʒéma baeciguc bénʒéŋ kecanʒu imi onac ac ikocnéŋ yéwéri mihicŋi énécmianʒu. [21] Waŋu ieneŋ kuagina kuneŋ yanda aŋgéma nuac ʒédesima ahaec, ahaec, kicnéŋ héipuc wamma héndacʒiŋ. ʒézu.

[22] Yawe, geŋ mia haka imi héndacʒaŋ imuac acga qaiyunec ménda kecbéséman̓. Waŋu lakec ménda kecbéséman̓. [23] Nuac Anutu, Miŋ Kewuna gau igucnec hetecgéma yacma nuac acna ʒégési wambéséman̓. [24] Yawe, nuac Anutu, guac haka solaŋaiguc ʒégési néŋna. Ieneŋ nuac niŋac ségiséگi ménda wammu. [25] Ménda wai énécmina, ewa qeriginanéŋ ahaec ewa siŋnina* séc hicŋizac, ic imi qécgé miziŋ. ʒéwu niŋac.

[26] ʒéna yéwécna niŋac ségiséگi waŋanʒu ieneŋ gamu qeqe mihicŋima gamu mamasuŋ kuneŋ yanda nimmu. Waŋu nuac muru séwi eŋeŋ waŋanʒu imi onac gamunéŋ qacginaiguc endacmac.

[27] Nuac solaŋ dindiŋanawac niŋgic sécgéanʒac ionac imi ʒéna ségiséگi wamma qacma ewa hia nimmu. Weleŋqeqe icya luaeiguc keru ségiséگi waŋanʒac Yawe imi kuneŋ yanda! ʒéma nalé séc ézému. [28] Ni ezelaŋnanéŋ kaiwe herec guac haka solaŋa ʒénimma kaiwe herec gi mepési gémman̓.

36

Baec ic ionac biriagina ʒéma Anutuac hiaya.

[1] (Legic galeŋawac; Yaweac weleŋqeqe ic Dawidiac legic ʒéra.) Ic biria ionac héniagina biriawac niŋtegic qiŋtegic ac méŋ ewa qerinaiguc yomuhuc hicŋizac; Iwac kiwaiguc Anutuac bac yandi yandi méŋ ménda hezac. [2] Inéŋ séwi eŋeŋ wamma eŋeya képésicyawac ʒéma méŋnéŋ méŋ

* 35:25: Hebiraio aciguc; kekec uŋanina.

mewininimac me mézia timacac séc qahac
ʒéanʒac imuac mia. 3 Kuayawac ac imi
képésicyaguc ʒéma ikocyaguc. Inéŋ niŋte-
gic qiŋtegicya ʒéma haka hia imi waiyu
tecgéyec. 4 Inéŋ hehe tataciguc hema biria
niŋareŋgéma eŋeya héna biriaiguc opoca-
muma haka biriawac mézétiti qahac ke-
canʒac.
5 Yawe, goi héihéiga kurumeŋiguc
sécgéma heyu, guac haka héla iminéŋ
ou hosusu iguc sécgéma hezac. 6 Solaŋga
imi Anutuac baec boŋa ésécnec. Guac
ʒégésigésinéŋ konduŋ ésécnec. Yawe
geŋ imi ic embac ʒéma yaŋ momacnec
ninicgaleŋ waŋ nénécmianʒaŋ.*
7 Anutu guac goi héihéiganéŋ yei
eeyaguc yanda wanʒac. Baec ic mocʒoŋ
guac qeŋgaŋga amiayaiguc néŋgacma
saŋgianʒu. 8 Ieneŋ imi guac amaiguc
iwawai kindindiŋa hezac imi neʒélélén
wamma, ségiségiac doku téfara igucnec
gumu énécmina neanʒu. 9 Kekec dokuac
kiwanéŋ guac muru hezac. Guac asac
mararaŋiguc asaha hémbiŋ.
10 Gi niŋgéŋanʒu ionac muru goi héihéi
susucnec waŋ énécmima ewa solaŋ ke-
canʒu ionac guac solaŋga imuhucyanec mi-
hicŋi énécmina. 11 Séwi eŋeŋ ic ionac héna
tawéginanéŋ nesinémbac niŋac. Galeŋgé
néŋna ic biriawac méraginanéŋ nesiném-
bac niŋac.
12 Kaiʒiliweŋ waŋanʒu imi eneŋ imuaru
maunuyec. Ieneŋ mama hema muŋguc
yacmuac séc qahac wammac.

37

Miŋ Kewuac muru kemma saŋgimu.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Haka biria
waŋanʒu ionac niŋac qeri geric hélan-
daŋnec ménda wamma képésic waŋanʒu
imi onac nimbupuc ménda wambéséman.
2 Ieneŋ imi qézézac ésécnec focdac qeriru
qasima mamu. Waŋu ʒuaʒua ésécnec
méima humumu.
3 Yaweac muru héima namma haka hi-
abia wambéséman. Baeciguc kecma iwac
haka héla imi nene ésécnec nema kecbésé-
man. 4 Yaweac ségiséگi wamma kecbésé-
man. Inéŋ guac ewa siŋgawac héla mi-
hicŋigémmac.
5 Guac kekecgawa hénaya imi Yaweac
muru haimina. Iwac muru héima nanna,
inéŋ wamma medacmac. 6 Inéŋ waŋgéŋu,
guac solaŋga imi asac mararaŋ ésécnec,
guac hakaga solaŋa imi meleŋu kaiwe
wenʒoroŋiguc kaiwe asaha ésécnec
wammac.
7 Yaweac wéséyaiguc bénʒéŋnec mambéc
kecbéséman. Ic birianéŋ héna qéréŋgé
mimia waŋu ai areŋ biria meseliyu
kindindiŋa yaru hémma qeri biric hélan-
daŋnec ménda wambéséman. 8 Qeri geric
waima qeri biric gilina keŋu. ʒénasiŋ
menasiŋ ménda wanna. Haka imuhucya
imi haka biria mihicŋimac. 9 Haka biria
waŋanʒu imi eneŋ qericénécmiyu qahac
wandacmu, néŋ Yaweac mambéc kecanʒu
imi eneŋ baec késamu.
10 Ic biria imi hotoŋadac kecma tecgéma
qahac wandacgic imuaru hocma hocbipi-
wéséman. 11 Waŋu gum bénʒénʒéŋ ic imi
baec késamu. Waŋu ewa momac hakanéŋ
sécgé énécmiyu ségiséگi wamma kecmu.
12 Ic birianéŋ ic hiabia qemaŋ ʒé
niŋareŋ wamma kic hiyu iwac muru keŋu
ʒéra kiʒéŋgéanʒac. 13 Miŋ Kewunéŋ ic
imuhucyawac naléya hosucgéyu héŋte-
gicʒac imuac niŋac ʒédesi wammianʒac.
14 Ic birianéŋ maqeqeya ʒéma iwawai
niŋac hocanʒu imi eneŋ maunumac niŋac
ʒéma ic dindiŋanec keŋha waŋanʒu imi
unuhumumaŋ ʒé souya héréma tewiya
awianʒac. 15 Néŋ sou iminéŋ eŋeya
wéiwécya néʒéŋgémac. Waŋu tewi imi
ʒéŋgédacmac. 16-17 Ic biriawac méria imi
ʒéŋgémac, néŋ ic hiabia imi Yawenéŋ késa
seligimimac.
Imuac niŋac ic solaŋawac iwawai ko-
modianéŋ ic biria sasala ionac iwawai
kuneŋ yanda imi ogicanʒac.
18 Yawenéŋ ic képésicya qahac iwac kekec
naléya imi mocʒoŋ nindaru hezac. Iwac
mératéc ai buŋa imi heheseli hema emma
kecmac. 19 Ic imuhucya ieneŋ imi ʒérabéra
naléiguc gamugina ménda mihicŋima béti
naléiguc acguc iwawai sécgé énécmiyu
kecmu.
20 Ic biria imi birimac. Yaweac haʒéchéra
imi rama merawawac haléc ésécnec
ʒepépélima hofac qema aucgéma qahac
wammac.

* 36:6: Yon 4:11

21 Ic biria imi iwawai mema tasia ménda
meleŋanʒu, néŋ ic solaŋa imi ewa hiawac
eŋ énécmianʒac. 22 Miŋ Kewuac mériaŋgi-
naguc imi eneŋ baec késamu. Ic saecgi-
naguc imi qeric énécmigic qahac wammu.

23 Yawenéŋ ic onac tikeŋ tihagina
meseligima kekecac héna imuac ségiségi
waŋanʒac. 24 Ic imuhucya imi Yawenéŋ
késaseligianʒac imuac niŋac qonʒontoŋ
gémaciguc mocʒoŋnec ménda tendiŋgé-
dacmac.

25 Ni komocna igucnec éréma deguc yan-
danaiguc, ic solaŋa andé qema waimimia
méŋ ménda héŋiac hénʒua. Waŋu hémba
iwac qelihéra méŋnéŋ méŋ yaka niŋ ménda
ʒéwelec waŋec. 26 Ic imuhucya imi kaiwe
herec ewa hiawac eŋ énécmima haiyu keŋ
haiyu ha waŋanʒac. Imuac qelihéra eneŋ
mériaŋ mihicŋi énécmiyu kecanʒu.

27 Haka biria waima haka hiawac wammu.
Imuhuc wamma nalé tetecgia qahac
kecmu. 28 Yawenéŋ haka solaŋawac siŋa
nimma météré ic imuhuc waŋanʒu imi
ménda wai énécmimac. Ic imuhucya
imi nalé tetecgia qahac inicgaleŋ waŋ
énécmimac, néŋ kaiʒiliweŋ ic ionac
qelihéra imi qeric énécmigic qahac
wandacmu. 29 Ic solaŋa imi baec késama
imuaru hémbénaŋa kecmu.

30 Ic solaŋawac kua imi ac niŋtegic
qiŋtegicyaguc ʒéhicŋima, ezelaŋanéŋ haka
dindiŋawac ʒémac. 31 Iwac ewa qeriaiguc
imi Anutuac héna acnéŋ heyu keŋkeŋ
hahaiguc tisuqisurac ménda wammac.

32 Ic biria eneŋ ic solaŋa unuwiŋ ʒé
awima kecanʒu. 33 Yawe imi ic solaŋa
ic biriawac mériaiguc ménda waimimac.
Waŋu ʒégésigési naléiguc acguc képésir-
aguc ménda ʒémimac.

34 Yaweac niŋkumuma iwac kekecac héna
imi méndacma kembéséman. Inéŋ meyac
gémma baec buŋa qegéŋu aŋgétiwéséman. Waŋu kaiʒiliweŋ ic imi birima qahac
waŋgic kicganéŋ hima inicbéséman.

35 Ni ic biriawac kuha hémba ic hésa
téŋgiŋ téŋgiŋ eŋeya baeciguc nanaŋa éséc-
nec wanʒac, néŋ 36 ic hésa imi éléŋnec hu-
muqai waŋu hocma hocbipiyi.

37 Néŋ ic solaŋa héŋsosoligic. Ic dindiŋa
héŋgic. Luae ic imuhucya imi eneŋ andi-
aginaguc. 38 Ac qeqe ic ieneŋ momacnec
biridacmu. Kaiʒiliweŋ ic ionac tetecgia imi
humu qaiyaguc.

39 Ic solaŋawac aŋgéŋ titi imi Yaweac
muru hezac. Inéŋ ʒérabéra naléiguc hoc
baŋec ésécnec wammimac. 40 Yawenéŋ
méra énécmima metecgé énécmimac. Ic
biria ionac murunec metecgé énécmi-
mac. Ieneŋ imi néŋgacma iwac muru
saŋgianʒu hénia imuac niŋac imuhuc waŋ
énécmianʒac.

38

Eŋeya képésic niŋac ewa biric wamma ʒéwelerec.

1 (Dawidiac legic yomi hofac omiwiŋ
ʒé héiaŋgic.) Yawe, guac qeri biricganéŋ
képésicna ménda ʒénénna. Guac qeri
gericnéŋ ni ménda ʒéqindiŋi nénna. 2 Guac
ʒakoŋnéŋ nuac séwinaiguc néʒéŋgéma
hiŋgacʒac. Guac méraganéŋ selianec
helanʒi nénʒac.

3 Guac qeri biric niŋac séwi busuna solaŋa
méŋ ménda hezac. Nuac képésic niŋac
nuac sicna imi bénʒéŋa qahac wanʒac.
4 Nuac képésicnanéŋ orucnaiguc sécgéma
eŋu hinac yéwéria tanec waŋu bisiqatéŋ
wammaŋac séc qahac.

5 Nuac wizinanéŋ houyu wéréŋ biria
haizac. Imi mia nuac haka qelaŋa imuac ta-
sia. 6 Ni geriwa noyu qoucgéma kaiwe herec
ewa biric wamma kecanʒua. 7 Nuac maréŋ-
naiguc geriwa sécgénénʒac. Waŋu nuac
séwina solaŋa méŋ ménda hezac. 8 Séwina
héʒéʒayu humumia tanec wanʒac. Ewa
qerina waiʒalaŋ waŋu ʒésilac wanʒua.

9 Miŋ Kewu nuac niŋ kewu imi mocʒoŋ
guac muru hezac. Nuac ʒésilacnanéŋ
guac wéségaiguc usuya qahac hezac.
10 Wéiwécnanéŋ hélandaŋ yaru kucnanéŋ
mayu qeka meka wamma kicna imi acguc
mugu mugumia waŋu asaha qahac wanʒac.

11 Numindiŋiga imi nuac séwinaiguc
hezac imuac niŋac nuac sorochécna
ʒéma alahécna lakec kecgic sac taséhécna
ini acguc lakec nanʒu. 12 Nuac kekec
uŋanawac hochoc ai meanʒu ieneŋ bétac
hainénʒu. Mebiri némbiŋ ʒé wanʒu imi
eneŋ humumia tericgé némma kaiwe herec
andé nuwiŋ ʒé haka biria ʒéareŋgéma
kecʒu.

13 Ni gezac héŋ ésécnec niŋbipima ic ara
qahac ésécnec kuana ménda aŋgéma ke-
canʒua. 14 Ni gezac héŋ ésécnec wamma
acgina ménda meleŋanʒua.
15 Yawe ni guac niŋkumuma kecanʒua.
Nuac Miŋ Kewu Anutu, gi acna meleŋ ném-
bésémaŋac hezac. 16 Ni yomuhuc ʒézua;
Ni tisuqisurac wamba ieneŋ nuac niŋac
ségiségi wamma séwi eŋeŋ waŋ némbu
niŋac.
17 Ni léklék manumacac heyu niŋyéwéc-
nanéŋ nalé séc henénʒac. 18 Hénia imi
yomuhuc; Ni képésicna ʒéauma nuac
képésic niŋac ewa biric waŋanʒua. 19 Nuac
haʒéchécna ieneŋ kucginaguc keŋha
waŋanʒu. Waŋu téŋésima mézétiti
waŋnéŋanʒu ionac ʒaŋgégina imi sasala.
20 Waŋu haka birianéŋ haka hiawac meleŋ
énécmianʒu imi eneŋ ni haka hiawac
méndacma kemba hénia imuac niŋac mia
haʒéc waŋ néŋanʒu.
21 Yawe gi ménda wainémma kenna. Nuac
Anutu lakec ménda kecbéséman. 22 Focdac
qenaŋgé waŋ nénna. Miŋ Kewu, gi nuac
aŋgéŋ titina.

39

Niŋtegic qiŋtegic mimac niŋ ʒéwelerec.

1 (Dawidiac legic.) Neŋ yomuhuc ʒéyi;
Ni hakana loloŋgéma wamma ezelaŋnanéŋ
képésic ménda mihicŋimaŋ. Ic biria ieneŋ
wésénaiguc nanʒu séc kuanaiguc neuŋ
ʒékalaŋa haiwa hemac. 2 Ni acna qaiyu ac
hiabia acguc ménda ʒéwa niŋ yéwécna imi
muŋguc yandizac.
3 Nuac ewa qerina geriwaguc waŋu
qerinanéŋ ʒénimba hiŋgacma éséyu qeri
biric yaru ezelaŋnanéŋ yomuhuc ʒézua;
4 Yawe, kekecnawac tetecgia ʒéma nalé-
nawac séha imi nézéna niŋasarima nuac
kekecna dodowima hazac imi niŋtegicmaŋ
niŋac ku nénna. 5 Geŋ mia nuac naléna
imi méra tawé ésécnec mehotoŋina nuac
kekecnanéŋ guac kicgaiguc ménda hezac
tanec wanʒac. Icya icya naŋselima
kecanʒu, néŋ hofac ésécnec aucgéanʒu.
(Ohec) 6 Hélacnec, ic neŋac neŋac imi
héla qahac, néŋ uŋa tanec keŋha wamma
ai eŋomiawac keŋkésa hakésa wamma
iwawai mihicŋima saméŋaguc haini emma
hezac, néŋ hélacnec mérénéŋ iwawai imi
nonagicma késamac imi acguc ménda
niŋasarima kecanʒiŋ.
7 Miŋ Kewu ni erac némac iwawai niŋac
niŋkumuma mambéc kecmaŋ? Nuac
niŋkumuna imi guacnec hezac. 8 Ni
képésicna mocʒoŋ imuacnec metecgé
némma galeŋgé nénna, ewa soho ic ieneŋ
ʒébiri qébiri waŋ némbu niŋac. 9 Waŋu
Miŋ Kewunéŋ haka imi waŋ nénʒac ʒéma
nimma acna qaiyu kuana ménda auanʒua.
10 Guac numindiŋi nuac muru hezac
imi nuagicma gilina keŋu. Méraganéŋ
nuna ni qeka meka wanʒua. 11 Geŋ ac
ʒéénécmima ic unu qindiŋianʒaŋ nalé
imuaru iwawaigina eeyaguc imi waŋ
énécmina gisicnéŋ neyu qahac waŋanʒac
ésécnec qahac wanʒac. Imuac icya icya imi
wésésé ésécnec wanʒu. (Ohec)
12 Yawe nuac ʒéwelecna niŋnémma nuac
qacsilaciguc gezac hainéŋna. Kic masina
maanʒac nalé imuaru acga ménda qaimac.
Ni imi yandahécna ésécnec ic kiaŋ tanec, ic
qaŋ tanec giguc kecʒua. 13 Képésicnawac
ménda héŋsosolima, hafina mehiaru
némma kekecna komocdia dac mehorugina
ségiségi nimmaguc humuwa.

40

Méra mimac niŋ ʒéwelerec.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.)
Ni Yaweac mambécnéŋ mambéc kecba
gezac haima ʒésiacna niŋec. 2 Inéŋ ni baec
séséŋ biriqiria igucnec hérénéŋu éréwa
hénana ʒamanʒiŋ hilaŋeŋiguc nopocma
keŋkeŋ hahana imi meseli néŋec. 3 Legic
qelia Anutuac mepé qepésiac buŋa, kua-
naiguc haiyu ic embac sasalanéŋ némma
bac yandi yandi wamma Yaweac muru
héima nammu.
4 Yaweac héima namma séwi eŋeŋ ic
ʒéma ac ikociguc lukeŋ luha waŋanʒu imi
onac kichihi ménda waŋanʒu imi eneŋ
ʒézé ségiségi ginaguc. 5 Yawe nuac Anu-
tuna, wawaŋ meme welic welicgia geŋ
wannec imi sasala. Waŋu niniŋga nonac
niŋ wamma niŋna hiŋgacanʒac imi acguc
sasala waŋu ni olomma ʒémaŋac séc qahac
wanʒac.
6 Geŋ mia gezacnaiguc nézéna héiyu
yomuhuc niŋi; Ni mulumanaŋ ʒéma seseac
ewa hia ménda nimma hofac oo ʒéma
képésic waiwaiac olémbaŋ imuac ménda

waŋanʒua. [7] Imuhuc ʒéna imuaru ni
yomuhuc ʒéyi; Ni hazua, nuac ac ooya imi
kiwi limbi limbiŋaiguc hezac. [8] O, nuac
Anutu, ni guac ewa siŋ niŋtohomaŋ ʒé
ségiségi waŋanʒua! Imuac guac héna ac-
néŋ nuac ewa qerinaiguc heanʒac.
[9] Ni hénaoriŋ yandaiguc guac solaŋ
dindiŋaga imuac buŋa suruc ségiségiyaguc
imi ʒéau énécmianʒua. Ninʒaŋ, Yawe ni
kua taséna ménda héiwa eŋ heanʒac imi gi
nindacʒaŋ. [10] Ni guac solaŋga imi nuac ewa
qerinaiguc ménda musaŋgéwa heyec, néŋ
guac haka héla imi ʒéma aŋgéŋ titi imi ʒéau
énécmima goi héihéiga ʒéma hakaga héla
imi hénaoriŋ yandaiguc ménda musaŋgé
énécmianʒua.
[11] Yawe guac ewa biricga imi ménda
héʒicgéna susucnec mayu. Waŋu goi héi-
héiga ʒéma hakaga héla iminéŋ ni nalé séc
néŋgaleŋ waŋ némbéséman.
[12] Biria gelec malec qahac ni lelecgé néŋu
nuac képésicnanéŋ méramma nuaru hayu
kic hima gémmaŋac séc qahac. Képésic
imuac ʒaŋgégina imi nuac oruc ʒucna og-
icma heyu nuac ewananéŋ sohodacʒac.
[13] Yawe ewa biric waŋ némma aŋgéŋna tina.
Yawe focdac méra némbéséman.
[14] Nuac kekec uŋana mihicŋima mebiri
némbiŋ ʒé wanʒu imi mocʒoŋ gamu qeqe
ʒéma gamu mamasuŋ mihicŋi énécmina.
Waŋu ʒéna ʒérabéra hicŋinéŋu ségiségi
wanʒu imi mocʒoŋ néŋgacma kemma
gamu qeqe mihicŋimu. [15] Waŋénécmina
nuac niŋac ahaec ʒéma desianʒu ieneŋ
eŋaŋ gamugina héŋtegicma aurimu.
[16] Waŋénécmina, guac hochoc wamma
mihicŋianʒu imi eneŋ guac niŋac ségiségi
wammu. Waŋu guac aŋgéŋ titiac qerinéŋ
wammianʒu imi eneŋ nalé séc Yawe imi
kuneŋ yanda kuneŋ ʒému.
[17] Ni imi maqeqeya kecma imuac me
imuac hocanʒua. Imuac niŋac Yawe imi
nuac niŋnémmac. Gi imi nuac méra nénéŋ
ʒéma metec metec miŋna. Anutuna, nalé
ménda mehorugina.

41

Hafiya mehiaru mimac niŋ ʒéwelerec.

[1] (Legic galeŋawac; Dawidiac legic
ʒéra.) Kuc mama wamma kecanʒu ionac
niŋkewu waŋ énécmianʒac ic imi ʒézé
ségiségiyaguc, nalé biriaiguc Yawenéŋ
hénaya méwéréŋgéyu orima kemmac.
[2] Yawenéŋ demiŋ memima kekecya galeŋgé
miyu baeciguc ʒézé ségiségiyaguc kecmac.
Waŋu haʒéc onac ewa siŋiguc* i ménda
waimimac. [3] Hafi kiyu heyu Yawenéŋ
naŋgémimac, Hehe tataciguc hafiya
mehiaru midacmac. [4] Waŋu neŋ yomuhuc
ʒéyi; Yawe, ewa hia niŋnénna. ni guac
kicgaiguc képésicna mihicŋizua. Nuac
kekec uŋana mehiaruna.
[5] Haʒéc hécnanéŋ nuac ʒébiri némma
némac naléiguc ic imi humuyu qara eluŋ
nunudacmac ʒézu. [6] Ni némbiŋ ʒé hama ac
gorosoŋa wamma néwéc ewa qeriginaiguc
ʒébiri qébiri niŋtocgéma amana igucnec
hiŋgacma kemma ʒésaigic keŋanʒac.
[7] Méʒétiti waŋ nénʒu ieneŋ mocʒoŋ nuac
andé ac ʒéma mebiri némbiŋ ʒé areŋgéma
yomuhuc ʒéanʒu; [8] Hafi biria késazac imuac
ic imi hema muŋguc ménda yacmac. [9] Ala
sorocna ninʒéŋgé miwa nuac saméŋ mo-
macnec neaŋic i acguc haʒéc wannémma
sou andianéŋ qéfacgé néŋec.
[10] Waŋu Yawe Miŋ Kewuna ni ewa hia
niŋnémma hafi igucnec metecgé nénna
bakia meleŋ énécmimaŋ. [11] Haʒécnanéŋ
hia ménda nogicʒac imuac gi nuac ségiségi
wanʒaŋ imi ni ninʒua. [12] Ni qerina meso-
laŋanima kecba naŋgé némma kecnec.
Kumu nénna wéségaiguc hémbénaŋa nam-
maŋ.
[13] Miŋ Kewunina, Israelac Anutu hénihé-
nia qahac, tetecgia qahac, mepési mimia
wammac, hélacnec! hélacnec!

Kiwi 2

(Legic 42—72)

42

Anutuac ewa siŋsiŋ wamma kekec.

[1] (Legic galeŋawac; Korawac qelihéra
ionac legic ʒéra niŋtegic qiŋtegicyaguc.)
Anutu, dia yaŋ déméŋa qaŋgararaŋ qeyu
hakhak géma doku téfara niŋac hocanʒac
ésécnec nuac kekec uŋananéŋ guac ewa
ewa waŋanʒac. [2] Nuac kekec uŋananéŋ
Anutu kekec miŋinawac déméŋa kérakéra-
sia wanʒac. Ni némac naléiguc kemma
Anutu wésiaiguc wininimaŋ. [3] Ic embac
eneŋ kaiwe herec nuac ac ʒénémma guac
Anutu imi dimia ʒéma ʒézé qesi waŋ néŋgic

* 41:2: Hebiraio aciguc; kekec uŋaginawac.

nuac kic masinéŋ siŋi kaiwe nenena éséc waŋanʒac.
[4] Ni becnec nalé téréyawac tacniniŋ kecaŋgic iniguc momacnec keŋha wamma ʒézé ségiségi wamma mepé qepési legic héima onagicma kemma Anutuac ocmuŋ téréyaiguc onopocaŋi. Waŋu deguc haka silicna imuac niŋqelima ewa biric wamma ewa howucna qocgézua. [5] Kekec uŋana, gi némac niŋac niŋméima waiʒalaŋ nukecʒaŋ? Gi imi Anutuac niŋkumu wambéséman. Ni imi iwac aŋgéŋ titiac kic tanera niŋac néwéc i mepésimimaŋ.
[6] Anutuna, kekec uŋananéŋ qerinaiguc niŋméima mayu, ni Yodan baec ʒéma Herimon ʒéma Miza baec boŋaiguc gi niŋqeli gémmaŋ. [7] Guac konduŋ dokunéŋ qaru konduŋ hiŋgac hiŋgaranéŋ qac héhéli amugic, guac doku renduŋanéŋ ʒéma doku temboŋa limbima hama hoturu néŋʒac.
[8] Kaiweiguc Yawenéŋ goi héihéiya waŋ némma siŋiyaiguc legicnéŋ nuac muru henéŋu, kekecnawac Anutu ʒéwelec mimaŋ.
[9] ʒamanʒiŋna Anutu, yomuhuc ʒézua; Némac niŋac nuac eluŋ guzac? Némac niŋac haʒéc hécnanéŋ helanʒi néŋgic ewa biric wamma keŋha waŋanʒua me? [10] Sounéŋ sicna nézac éséc nec haʒéchécna eneŋ ʒébiri qébiri wannémma Anutuga imi dimia? ʒéanʒu.
[11] Kekec uŋana, némac niŋac kucmama wamma, némac niŋac qerinaiguc siroŋ qaroŋ wamma kecʒaŋ? Gi imi Anutuac niŋkumu wambéséman. Ni imi kileŋ kic tanecna meyac néŋanʒac Anutu i mepési mimaŋ.

43

Réwéri qeriaiguc ʒéwelec wammiyec.

[1] Anutu ni niŋgési némma, baec yanda eega ménda héigéŋanʒu ionac muru, acna imi héipuc wannémma meselima, ikoc ic, héna ac logilogi ic ionac murunec ni metecgé nembéséman. [2] Gi imi Anutu nuac hoc baŋecna kecmaguc némac niŋac ni héŋacna mena haʒéchécna ieneŋ helanʒi néŋgic ewa biric wamma keŋha waŋanʒua?
[3] Guac asac mararaŋga ʒéma acga héla mélina hama ni qindiŋi némma nuagicma kemma guac baec boŋa téréya ʒéma haliga téréya imuaru nopocmac. [4] Imuac mia ni Anutuac ʒaki téréyaiguc keremma, nuac Anutu, ʒézé ségiségina, nuac ewa hiawac buŋa, guac muru harémaŋ. Anutu, Anutuna, ni waŋgoŋna hésiaguc imi qema gi mepésigémmaŋ.
[5] Kekec uŋana, némac niŋac kuc mama wamma némac niŋac qerinaiguc waiʒalaŋ numa kecʒaŋ? Gi imi Anutuac niŋkumu wambéséman. Ni imi néwéc kic tanecna meyac néŋanʒac Anutu i mepési mimaŋ.

44

Baec yandagina imi aŋgéŋa timac niŋ ʒéwelecgic.

[1] (Legic galeŋawac; Korawac qelihéra ionac legic, niŋgic hiŋgac hiŋgara.) Anutu geŋ becnec yanda hécnina ionac naléiguc haka silic wannec imuac suruc imi nénézégic gezacninanéŋ niŋiŋ. [2] Gi imi baera baera hicŋisai wamma kecgic imi méraganéŋ nesi énécmina keŋgic, yanda hécnina imuaru ic hésa éséc nec himic énécminec. Hicŋisaia hicŋisaiya tosara imi yéwéri mihicŋi énécmima, yanda hécnina imi méndéŋ énécmigic baecgina séc kemma késagic [3] Ieneŋ souginanéŋ baec imi ménda késagic. Eŋaŋ méraginanéŋ yaréguc ménda onogicgic, néŋ geŋ mia ewa hia niŋénécmima hénia imuac niŋac guac méraga ʒéma huaga ʒéma kic tanecgawac asac mararaŋanéŋ imuhuc waŋ énécminec.
[4] Anutu imi nuac ic kewuna, imuac Yakoboac niŋac wamma yaréiguc onogicdacmu ʒéma ʒétecgénec. [5] Nini guac muru héima namma haʒéchécnina helanʒi énécmima nunuwiŋ ʒé yacgic séc guac qacganéŋ tidacgé énécmianʒiŋ. [6] Ni imi tewinawac ménda héima nammaŋ. Sou acguc hia ménda metecgé némmac. [7] Gi sac haʒéchécna ionac murunec aŋgéŋnina tinénécmima mézétiti waŋ nénécmianʒu imi onac gamu qeqe mihicŋi énécmianʒaŋ. [8] Nini kaiwe herec Anutuac niŋac ʒézé ségiségi wanʒiŋ. Nini Anutuac qara hémbénaŋa ewa hia ac wammiwiŋ.
[9] Kileŋdac deguc imi geŋ mia héŋacnina mema gamuiguc memama waŋ nénécmima téŋgiŋ ic hécnina iniguc momacnec ménda keŋha waŋanʒaŋ. [10] Geŋ imuhuc wanna nini haʒéchécnina wéséginaiguc liliŋgéma néŋgac énécmini, haʒéc waŋ nénécmianʒu imi eneŋ eŋaŋ siŋginawac nunuma iwawainina nonagicdacʒu. [11] Geŋ mia nini rama qeqeyawac buŋa éséc nec

nonopocna, baera baera héndéŋ qéndéŋ
rouc wamma kecʒiŋ. 12 Geŋ ic embachécga
boŋtegic hai énécmina megic, néŋ imuac
boŋa méŋ ménda géŋgic mezaŋ.
13 Geŋ imi lelec lelec tacyachéra ionac
méraginaiguc nonopocna gamu mema
kecni lelecgéma nanʒu imi eneŋ ʒédesi waŋ
nénécmima isocfagociguc nonopocanʒu.
14 Geŋ baera baera ionac sucginaiguc
gamu mamasuŋac nonopocna kuaginaiguc
eŋanʒiŋ. Waŋu sucginaiguc oruc héinénéc
mimiawac buŋa imuac sésécya wamma
kecʒiŋ. 15-16 Séwi eŋeŋ wamma ac waŋ
némma ʒébiri qébiri waŋ nénʒu ionac
niŋac ʒéma haʒéchécna tasé meleŋ némbiŋ
ʒé wanʒu imi onac niŋac, isocfagocnanéŋ
kaiwe herec wésénaiguc henéŋu gamu-
nanéŋ musuna hoturu nénʒac.
17 Haka silic imuhucya mocʒoŋ hicŋi
nénécmiyec, néŋ guac eluŋ ménda
nunuyunec guac sisipac ac imi ménda
logianʒiŋ. 18 Ewa qerininanéŋ héŋacga
ménda mema liliŋgéyec. Waŋu keŋkeŋ
haha ninaiguc imi guac héna imi ménda
waiyiŋ. 19 Geŋ imi haséŋ kazuac baec
kisiaiguc hézéʒa nénécmima humucac
tunumaŋnéŋ hoturu nénécmizaŋ.
20 Nini Anutuac qara eluŋ nunuyeciguc
me méranina ic enia ionac anutu hécgina
ionac muru sulu méraŋ waŋiŋiguc imi
21 Anutu inéŋ ewa qerininaiguc niniŋ saŋa
hezac imi nindacʒac, imuac niŋac hé-
nia imi hia menʒamma mihicŋiwacnec.
22 Nini kaiwe herec guac niŋac humuciguc
nonopocgic kecanʒiŋ. Waŋu rama qehu-
mumiawac buŋa ésécnec waŋanʒiŋ.
23 Miŋ Kewu gi yacna, némac niŋac gau
hekecʒaŋ? Yacma naŋna. Nini hémbénaŋa
héŋacnina ménda mewéséman. 24 Némac
niŋac kic tanecga musaŋgé nénécmima
ʒérabéranina ʒéma helanʒi nénécmimia
imuac eluŋ guyu kecʒaŋ? 25 Kekec uŋan-
ina imi baec gizoŋiguc mama héima hezac.
Séwinina imi baeciguc mékétama hezac.
26 Gi yacma méra nénécmiwéséman. Guac
goi héihéigawac niŋac wamma nini boŋ
hérénina menénéc mina.

45

Ic kewuac ʒammaréŋ legic.

1 (Legic galeŋawac; Korawac qeli méŋnéŋ
legic ʒéra niŋu hiŋgac hiŋgara yomi oyec.
Sosannim waŋgoŋ hésiaguc. Ic kewuac
kikiya mema siŋ nimmima legic yomi
héigic.) Ewa qerina igucnec ac hiabianéŋ
kuaya qema mayu ic kewuac ʒéareŋgéyiac
hezac imuac ʒémaŋ. Ezelaŋna imi kiwi oo
ic qacguc méŋac kirifi ésécnec wanʒac.
2 Ic kewu gi imi baec ic ionac naŋhécgina
mocʒoŋ onogicma hiabia soroc wanʒaŋ.
Waŋu ewa hia acnéŋ kuaga igucnec
qocgéma maanʒac. Imuac Anutunéŋ
nalé séc gi mériaŋ mihicŋi géŋanʒac.
3 Kuc miŋina gi, souga ʒikina hénaga
kembaŋaiguc hiŋgaru, ic kewuac asac
mararaŋ ʒéma qac buŋa séwi usu ésécnec
héina. 4 Ic kewu gi, ac héla ʒéma gum
bénʒénʒéŋ ʒéma haka solaŋawac wamma
edamugaguc becosic qahaiguc tacma
kemma yaréiguc onogicbéséman. Guac
méra héiganéŋ gi haka welic welicgia
kugémmac. 5 Ic kewu, guac ʒakoŋganéŋ
ʒéra qizilic, guac haʒéchécga ionac
wéiwécgina nézéŋgéma keremmac. Ic
embac momac yanda guac wéségaiguc
siminŋ héigémmu.
6 Anutu guac tatacga edamuyaguc imi
hémbénaŋa, baec héŋgaleŋ wawaŋawac
ic kewu qarucganéŋ héna ac dindiŋanec
meselimac. 7 Gi imi haka solaŋawac siŋa
nimma haka biriawac mézéga tianʒac.
Imuac Anutu, ic kewu guac Anutunéŋ
ʒézé ségiségiac halécnéŋ météré gémma
guac qocgégémma meyac géŋu alahécga
onogicʒaŋ. 8 Guac séwi usuga imi mocʒoŋ
hémbénaŋa guac hiabia, ʒiniŋ kiʒubera
saŋkara imuac héméŋa héimimia waŋu ele-
fante yaŋac ʒuŋanéŋ memeya guac ama
kewuya igucnec gita kulele qacma mehiaru
géŋanʒac. 9 Guac iniŋhécga eeginaguc
ionac sucginaiguc imi baera baera ic kewu
ionac bérac hécginanéŋ kecʒu. Guac in-
iŋga qézianéŋ Ofiri baecac golinéŋ meʒeric
amuma guac méra héigaiguc nanʒac.
10 Béracna, gezac qema niŋna, gi geŋga
ic embachécga ʒéma maŋgocgawac ama
areŋa yanda imuac eluŋ gumac. 11 Imuhuc
wanna ic kewunéŋ guac tanec héŋ
sorocya imuac ewa siŋsiŋ waŋgémmac.
Inéŋ mia guac miŋga wanʒac imuac
sicgé miwéséman. 12 Ic kewu guac

* 45:12: Ama areŋ yanda imuac ic embachéra.

imi Tirowac béraranéŋ* sese eeyaguc haigémmac. Waŋu imuac ic embac ʒuŋa masapu ginaguc imi eneŋ ewa hia waŋ énécmimac niŋac huluŋga késama yaiʒézé ac waŋgémmu. 13 Guac béracganéŋ ʒuŋa masapuyaguc kecmac.

Iwac séwi usuya imi golinéŋ biloŋgéma memeya. 14 Béracga séwi usu kiwiyaguc imi wagiru guac muru hamac. Alahéra embac seraŋa imi eneŋ momacnec onagiru hamu. 15 Waŋu onagiru ségiségi wamma ewa hia nimma ama kewuyaiguc keremmu.

16 Guac naŋhécga ieneŋ guac yandahécga mératécgina mema naŋgic geŋ imi baera baera imuac baec galeŋ buŋa onopocbéséma̧ŋ.

17 Ni waŋ énécmiwa ic kewu guac qacga hicŋisaiya hicŋisaiya niŋqelimu. Imuac baec séc ic embac ieneŋ ic kewu gi hémbénaŋa mepési gémmu.

46

Anutunéŋ ic embachéra ʒéma
ama baecginawac saiwa meénécmianʒac.

1 (Legic galeŋawac; Korawac qelihéra ionac legic, Alamot legic imuac ewaiguc héihéiya.) Anutu imi saŋgi saŋginina ʒéma kucnina. Méra nénéŋnina soroc yéwéri qeriaiguc ha nénécmimia. 2 Imuac baecnéŋ meleŋu baec boŋanéŋ qekeŋ qeha wamma konduŋiguc hiŋgacmaciguc me 3 konduŋ dokunéŋ qac silacma yacma sépéc sépéra loŋu baec boŋanéŋ sicsuc wamma hirimaciguc imi ni kileŋ bac yandi yandi ménda wamma̧ŋ. (Ohec)

4 Imuac doku téfara imi téma séra sasala wamma eŋeŋa miŋina Anutuac ama areŋa yanda, ocmuŋ téréya imi ségiségi mihicŋi mianʒu. 5 Anutunéŋ ama areŋa yanda imuac suraiguc keru ama areŋa yanda imi seligima ménda hirimac. Waŋu ama giaŋimac imuaru Anutunéŋ méra mimac.

6 Baera baera qeweloŋ qegic héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac miŋina eneŋ ʒénéŋgina hirizac. Waŋu inéŋ ac ʒéyu baecnéŋ pépélima mazac.* 7 Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋa imuac miŋina Yawenéŋ niniguc momacnec kecʒac. Yakoboac Anutu iminéŋ neŋaŋ hoc baŋec eŋeŋa wanʒac. (Ohec)

8 Hama Yaweac wawaŋ meme imi hémmu. Inéŋ baec meleŋu kérasizac. 9 Waŋu inéŋ baec tetecgia séc yaré metecgéma tewigina kuma luacgina héʒéŋgéma becosicac karisi imi gericnéŋ odarec. 10 ʒéyecnéŋ gi imi bénʒéŋ kecma ni Anutu wanʒua imi héŋ tegicbéséma̧ŋ. Ni baera baera ʒéma baec séc ic embac ionac sucginaiguc meyac nénéŋa wammac.

11 Ic téŋgiŋa tauseŋa tauseŋa ionac Yawenéŋ niniguc kecʒac. Yakoboac Anutu imi neŋaŋ hoc baŋec eŋeŋa waŋanʒac. (Ohec)

47

*Anutunéŋ galeŋgé énécmian*ʒac.

1 (Legic galeŋawac; Korawac qelihéra ionac legic ʒéra.) Ic embac momac yanda ini méragina qema ewa ségiségiyaguc qacma Anutu mepésimu. 2 Eŋeŋa miŋina Yawenéŋ kuc buŋa eeyaguc kecma baec séc ic embac ionac ic kewu waŋ énécmima kecʒac. 3 Yawenéŋ baec séc ic embac momac yanda imi nonac muru onopocma, baera baera ic embac imi weleŋ qenénécmimu niŋac hénanina duandiaiguc onoporec. 4 Neŋaŋ niŋac wamma mératécac baec imi gésima aŋgé tiyec. Imi mia siŋ niŋmianʒac Yakobo iwac ʒézé ségiségiyawac buŋa wanʒac. (Ohec)

5 Anutu ségiségi legic héimini eŋanʒac. Tomuŋ hihini qacma eŋanʒac.* 6 Mepésimigic, Anutu mepésimigic, mepésimigic, ic kewunina mepésimigic. 7 Hénia imi yomuhuc; Anutunéŋ baec ic embac momac yanda neŋaŋ ic kewu kecʒac. Legic ʒéra niŋtegic qiŋtegicyaguc mepésimimu.

8 Anutunéŋ baera baera inicgaleŋ wamma ic kewu tatac téréyaiguc tacʒac. 9 Saiwa baec séc hezac imi mocʒoŋ Yaweac buŋa. Inéŋ eŋeŋa miŋina wanʒac. Imuac mia baera baera imuac baec galeŋhéra, Abarahamac Anutu iwac ic embachéra wamma tocgogic.

* 46:6: Baec ic eneŋ bacgina yandizac. * 47:5: Dimuaru eŋec ʒéma eminiŋgic ac ʒéra haréwéc waŋec; 1) Séséپac acwac katapa huama Zioniguc eŋgic imuac niŋqeli mimia (2Sa 6:1-19). 2) Anutunéŋ mama yaréiguc Israel méra énécmima muŋguc kurumeŋu eŋec. 3) Yesu mama aiya metecgéma kurumeŋiguc eŋec.

48

Anutuac baec boŋa Zion.

1 (Korawac qelihéra ionac legic ʒéma
legic ʒéra.) Yawe imi kuneŋ yanda,
Anutuninawac ama areŋa yanda demiŋ
seliaguc, baec boŋa téréya imuaru i kuneŋ
yanda mepési mimia wammac. 2 Zion baec
boŋa, ic kewu yandawac ama areŋa yanda,
baec waŋgoŋa Not iguc nanʒac imi nanaŋa
eŋeŋa ʒéma héŋ sorocya. Waŋu baec séc
ic embac ieneŋ imuac ʒézé ségiségi wanʒu.
3 Ic kewuac ama areŋa yanda demiŋ seliaguc
imuac qeria séc Anutunéŋ kecʒac. Kecma
eŋeyaoc imi aŋgéŋ tinénéc mimiawac neuŋ
kiropo wanʒac imi ʒéauzac.

4 Ninʒu, imuaru ic kewu eneŋ aʒoroma
momacnec ototoŋ qema keŋgic. 5 Ieneŋ
ama areŋa yanda imi hémma aurima bac
yanidi yandi wamma néŋgacgic. 6 Waŋu
ʒénéŋ hirihirinéŋ énépésiyu embacnéŋ aʒi
kiyu merac mihicŋianʒac ésécnec geri-
wanéŋ kuneŋ yanda onoyec. 7 Gi imi
luhuc Is igucnec hahayanéŋ Tarasisiac ʒéic
imi mocʒoŋ qéséŋdacnec. 8 Gezac ni-
nanéŋ niŋiŋ ésécnec, téŋgiŋ ic tauseŋa
tauseŋa miŋina Yawe iwac ama areŋa yanda
demiŋ seliayaguc, neŋaŋ Anutuac ama
areŋa yanda demiŋ seliayaguc imuaru kicn-
inanéŋ héŋiŋ. Anutunéŋ ama areŋa yanda
imi hémbénaŋa meselimimac. (Ohec)

9 Anutu, nini guac ocmuŋ téréya imuac
suraiguc guac goi héihéigawac niŋiŋ.
10 Anutu guac qacga ésécnec mepé qepésiga
imi acguc baec tetecgia kereŋdacʒac. Waŋu
guac méra héigaiguc imi haka solaŋanéŋ
sécgéma hezac. 11 Guac ʒégésigési niŋac
Zion baec boŋanéŋ ségiségi wanʒac. Yuda
baecac ama areŋa kuneŋ kuneŋ séc* imi
eneŋ ségiségi wammu.

12 Ini imi Zion baec boŋa imi baec héna
tima kereŋdacma lelecgéma kemma aw-
iawi ama horua imuac ʒaŋgégina olommu.
13 Demiŋ seli imuac tanera héŋyacgéma
ic kewuac ama imi mocʒoŋ héndacma
énézégic biaŋ hicŋisaia hicŋisaia hema kec-
mac imi suruc imi acguc hema kecmac.
14 Anutu imi hémbénaŋa neŋaŋ Anutu kec-
mac. Qindiŋi nénécmimacnec keru nalé
tetecgia hamac.

49

Baecac iwawaiiguc héima
nanaŋa imi ewa soho haka.

1 (Legic galeŋawac; Korawac qelihéra
ionac legic ʒéra.) Ic embac momac yanda
ini gezac qema niŋgic. Gezacgina nuac
muru haima niŋgic. 2 Ic eŋeŋa me mamaya,
ic ʒuŋa masapuyaguc me ic maqeqeya ini
mocʒoŋ niŋgic. 3 Kuananéŋ niŋtegic qiŋte-
gic ac ʒéma ewananéŋ hénia héiqelima
nimmaŋ. 4 Ni qeqaiŋ ac imuac gezacna
haima gita kulele qema legiciguc haima
nuac qelumbec ac imi measariman.

5-6 Ic tosara imi iwawai kindindiŋ he
énécmimia ʒéma saméŋ bipiyaguc imuac
héima namma séwi eŋeŋ waŋanʒu,
haʒéchécna imuhucya ionac haka qariŋ
qariŋgianéŋ méndac némma lelecgé
némmac nalé imuaru ni némac niŋ bac
yandi yandi wammaŋ? 7 Ic méŋnéŋ méŋ
dac munaya méŋac kekecya boŋ héré waŋ
mimacac séc qahac. Waŋu iwac niŋ wamma
Anutuac muru mulu memeac soukiwa méŋ
haimacac séc qahac. 8 Hénia imi yomuhuc;
Kekec uŋawac mulu meme imi eeyaguc
wanʒac. Soukiwanéŋ hémbénaŋa boŋ
mewiŋac séc qahac. 9 Houhouya ménda
mihicŋi mima hémbénaŋa kecmacac niŋ
méra mimiawac séc qahac.

10 Méŋnéŋ méŋ hémma hénia yomi niŋte-
gicmac. Niŋtegic qiŋtegic ic imi humumu,
waŋu ic qelaŋa ʒéma ic ʒampaliliŋa imi
momacnec humuqai wandacmu. Humugic
iwawai saméŋ bipiyaguc he énécmimia imi
ic méŋnéŋ késaanʒu. 11 Waŋu qeriginanéŋ
niŋgic amagina imi hémbénaŋa heyu baec
tacyac waŋanʒu imi hicŋisaiya hicŋisaiya
hema emma kecmac tanec waŋu baec imi
qac waségina haimima qacanʒu. 12 Baec ic
imi eeginagucnéŋ hémbénaŋa ménda ke-
canʒu. Yaŋqesi ésécnec humuanʒu.

13 Haka silicgina imi ionac niniŋ sicsaocya
ʒéauanʒac, néŋ qelihécgina hahaya ieneŋ
ionac ackuaʒéc imuac mepésimu. (Ohec)
14 Rama ésécnec ieneŋ humucac buŋa
ʒéénécmimia. Humucnéŋ ionac galeŋgina
wammac. Ama giaŋiyu ic solaŋa ionac
méra bacginaiguc kecmu. Waŋu ionac
haihaka héŋsoroc sorocya imi humuc ac
buŋa wandaru ama duŋgina imuhucyanec
qahac wandacmac. (Ohec) 15 Néŋ Anutunéŋ

* 48:11: Hebiraio aciguc; bérachéra.

ni népésimac. Imuac nuac kekec uŋana imi humuc igucnec boŋhéré menémmac. (Ohec)

16 Ic méŋnéŋ iwawai saméŋ bipiyaguc hemiyu amaya imi yandima eeyaguc waŋu gi kileŋ bac yandi yandi ménda wammi-wéséman. 17 Ic imi humumac nalé imuaru iwawai méŋ ménda mema kemmac. Qac buŋaya acguc ménda méndacmima kemmac.

18 Inéŋ kekec uŋayaguc kecmanec mepési amuma meʒeric amuyu ic embac eneŋ iwac niŋgic emmac, néŋ 19 yandahécgina ionac muru liliŋgéma kemma toroqe énécmimac. Waŋu hémbénaŋa kaiwe asaha hémmacac séc qahac wammac. 20 Eŋeŋa kecma kekecac hénia ménda niŋtegicanʒu imi eneŋ haséŋ yaŋ ésécnec humumu.

50

Mulu ai héla aŋgé timacac séha.

1 (Asafeac legic ʒéra.) Anutu, Yawenéŋ Is igucnec Wes igucgeŋ baec séc ic embac énézéma unuruyec. 2 Zion baec boŋa héŋ-soroc sorocya imuarunec Anutunéŋ asaha qetagaliyu kenʒac.

3 Anutunina imi hama hétéŋ qahac ménda kecanʒac. Iwac wésiaiguc imi qécgé énécmimiawac geric bélaŋanéŋ naŋu wiliŋ wiliŋ luhucnéŋ lelecgémima humumia qeanʒac.* 4 Anutunéŋ ic embachéra ʒégési énécmimaŋ ʒé ou kurumeŋiguc ʒéma baeciguc ʒéau énécmima yomuhuc ʒéyec; 5 Nuac météré ic hécna mulu meme aiiguc niguc sisipac ac megic imi nuac wésénaiguc unuruna hadacmu.

6 Anutu imi ʒégésigési ai miŋina wanʒac. Imuac niŋac kurumeŋnéŋ iwac solaŋa measarimac. (Ohec)

7 Ic embachécna gezac qema niŋgic neŋ énézémaŋ. Israel, neŋ héipuc ac waŋ énécmimaŋ. Ni imi Anutu, eŋaŋ Anutu kecʒua. 8 Hofac ooginanéŋ nalé séc wésénaiguc hezacnec imuac mia ni ʒaki téréyawac iwawai niŋac ac ménda waŋ énécmimaŋ. 9 Ni imi amaginaiguc burumakao iwa me deminŋgina qeriaiguc noniŋ iwa imi ménda onagicmaŋ.

10 Hénia imi yomuhuc; Haséŋiguc wiri yaŋ ʒéma ʒélén boŋa boŋaiguc burumakao hezac imi mocʒoŋ nena. 11 Baec boŋaiguc nei hénia hénia imi mocʒoŋ neŋ kampi-titi nindacba hezu. Baec kisiaiguc keŋha waŋanʒu imi acguc mocʒoŋ nuac buŋa.

12 Waŋu baec kurumeŋ ʒéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi mocʒoŋ nena buŋa, yaka niŋ waŋ némbacnec qesi énécmiwinec. 13 Niŋgic, ni burumakao busia nema noniŋ sawa neanʒua tanec wanʒac me? 14 Ewa hia acginanéŋ hofac oo ésécnec Anutu haimima eŋeŋa miŋina iwac muru ʒézé seli acgina megic imi wamma mema meleŋ midacgic. 15 Waŋu ʒéra béra naléiguc nurugic metecgé énécmiwa qac buŋana meyac némmu.

16 Ic biria ionac imi Anutunéŋ yomuhuc ʒézac; Gi dimuhuc nuac héna ac ʒéau énécmima nuac sisipac ac imi guac kuaga taségaiguc opocna eŋanʒac? 17 Geŋ imi ac pakeŋnawac mézéga tiyu acna andégaiguc gilina mazac? 18 Kowu nene ic inicma toroqe énécmima kaisero ic iniguc ala waŋamuma 19 kuaga haka biriawac buŋa qemima ezelaŋga ʒéma ac ikocga dérécgéma ʒéanʒaŋ. 20 Tacma dac munahécga haʒéc ac waŋ énécmima, neŋgocgawac naŋa ʒébiri mianʒaŋ.

21 Gi haka imuhucya waŋanʒaŋ, néŋ ni acna qaiyu kecba, gi imi nuac niŋna gi ésécnec waŋec. Waŋu neŋ gi ac waŋgémma képésicga guac kicgaiguc qererema areŋgéwa hémbéséman. 22 Anutuac eluŋ unuyu kecanʒu ini deguc haka yomuac qeriginanéŋ niŋgic, imuhuc ménda wammuiguc imi neŋ ini meric qeric waŋ énécmiwa méŋnéŋ méŋ metecgé énécmimacac séc qahac wammac.

23 Ewa hia acnéŋ hofac onénʒu imi eneŋ mia nuac qac buŋana meyac néŋanʒu. Waŋu haka silic dindiŋanec wamma meanʒu imi onac mia neŋ Anutuac aŋgéŋ titi énézéwa hémmu.

51

Ac qeqe hakayawac tasia waimac niŋac ʒéwelerec.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic, inéŋ Batsebaguc heyicguc Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Natannéŋ hayec nalé imuaru* legic ʒéra yomi oyec.) O Anutu, goi héihéigawac séhaiguc ewa hiawac waŋnénna. Ewa biricga ʒékéŋanéŋ acqeqe hakana auna

* 50:3: Mmh 19:16,18 * 51:1: 2Sa 11:2-6

qahac waŋu. [2] Hakana qariŋ qariŋgia imi mocʒoŋnec ʒuacnéndacna, képésicna solaŋanec ʒuacnénna. [3] Nuac képésicna imi nalé séc wésénaiguc heyu ni ac qeqe hakana niŋtegicanʒua, imuac mia imuhuc ʒézua. [4] Ni guac, guacnec sac, képésic wamma, guac kicgaiguc haka biria waŋi. Imuac niŋac acga ʒéna nimba solaŋa wanʒac, ʒégésina nimba dindiŋa wanʒac.

[5] Hénna! Ni hakana qariŋ qariŋgiaguc hicŋiyi. Neŋgocnawac héri qeriiguc keri nalé imuaru acguc képésicna qeriaiguc keri. [6] Ewa qerinaiguc ac héla hemac niŋac ewa ewa waŋanʒaŋ. Qerinaiguc geŋgaoc niŋtegic qiŋtegic ku némma mihicŋi nénʒaŋ. [7] Ic hésa haréŋanéŋ ʒuacnénna, ni lalac lalac wammaŋ. ʒuacnénna ni komboc saŋgeŋa lalac lalac imi ogicma lalac qeqe wammaŋ. [8] ʒéhiaru nénna nimma ʒézé ségiségi wammaŋ. Sicna hézéŋgénec imi* qelima ségiségi wammac. [9] Képésicnawac musuqeqe imi waima képésicna imi mocʒoŋ auna. [10] Anutu nuac qerinaiguc ewa lalac lalac mihicŋi némma qeri uŋana seligima nanaŋa imuhucyawac meqeli némbéséman. [11] Guac wéséga igucnec ménda nesinénna. Uŋaga téréya ménda nuagicna.

[12] Guac aŋgéŋ titiac ʒézé ségiségi imi meqeli nénna. Wésé polaŋac qeri uŋana qenaŋgé nénna. [13] Ni ac qeqe ic ionac guac héna ku énécmiwa, képésic ic ieneŋ guac liliŋgéma hamu. [14] Anutu, aŋgéŋ titiac Anutu, sac naec énécmimiawac képésicna igucnec kératacnec metecgé nénna. Ezelaŋnanéŋ hakaga solaŋawac qacma mepésigémmaŋ.

[15] Miŋ Kewu kuana meefina aŋgéma legicga héima ʒéau énécmimaŋ. [16] Gi imi hofac oo niŋac ségiségi ménda waŋanʒaŋ. Imuhuc wambaŋnec bec hofac ogémbinec. Gi imi hofac oo imuac ewa hia ménda niŋanʒaŋ. [17] Hofac oo Anutunéŋ niŋkumuanʒac imi ewa biric nimma kekec. Anutu gi imi qerinéŋ ewa biric wamma képésic niŋac ʒésiac wawaŋa imi mematiti ménda waŋanʒaŋ.

[18] Guac hiagawac Zion mehiaruma Yerusalemac deminа imi meyacgéna. [19] Nalé imuaru imi gi mulu solaŋa ʒéma hofac oo solaŋa ʒéma hofac oo howiawac ségiségi wanna ieneŋ burumakao iwa hofac ogémmu.

52

Ikoc ic ʒégési énécmimiawac ara.

[1] (Dawidiac Héŋgésigésiac legic ʒéra, Edom ic Doeknéŋ ic kewu Sauloac amaiguc hama Dawidinéŋ Ahimelekac amaiguc hayec ʒéma ézéyec nalé imuaru oyec.) Kaiʒiliweŋ ic gi, dimuhuc haka biria niŋareŋgéma imuac ʒézé ségiségi wanʒaŋ? Anutuac goi héihéianéŋ hémbénaŋa heanʒac. [2] Ezelaŋganéŋ haka biria téŋgéŋ ʒéareŋgéma sou ʒéra ésécnec ikoc waŋanʒaŋ. [3] Gi imi haka hiabia imuac niŋna mayu haka biriawac niŋna eŋu ac solaŋa waima ac ikorawac siŋa niŋanʒaŋ. (Ohec) [4] Ezelaŋ ikora miŋina gi imi ac qécgé énécmimia imuhucyawac siŋa niŋanʒaŋ.

[5] Imuac Anutunéŋ gi hémbénaŋa mebiri gémma gépésima guac ama igucnec héréma baec tacyac waŋanʒaŋ imuacnec hérégéŋu gété ʒaligaguc éréwéséman. (Ohec) [6] Ic solaŋa eneŋ haka imi hémma bac yandi yandi wamma ic imuac ʒédesi wammima yomuhuc ʒému; [7] Ic imi Anutuac nuac saŋgi saŋginawac baŋec imuhuc ménda ʒénimma hinacyawac héima namma eŋeya haka birianéŋ meseli amuyec.

[8] Néŋ ni imi oliwa ic téŋgiŋa Anutuac amaiguc nanʒac ésécnec Anutuac goi héihéiyaiguc hémbénaŋa héima nammaŋ. [9] Ni imi haka silic wamma menec imuac wamma ewa hia ac gézémaŋ. Waŋu guac qacgaiguc héima nammaŋ. Qacga imi hiabia imuac niŋac météré ichécga ionac kicginaiguc imuac mambéc kecmaŋ.

53

Anutunéŋ ic solaŋawac horec.

[1] (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra niŋu hiŋgac hiŋgara, Mahalat legic imuac ewaiguc héihéiya.) Ic qelaŋ imi ewa qerianéŋ ʒéma Anutu ménda kecʒac ʒéanʒac. Ic imuhucya eneŋ houdacma haka ewa loloŋawac waŋanʒu. Imuac haka hiabiawac waŋanʒac imi méŋ ménda kecʒac.

[2] Anutunéŋ ic niŋtegic qiŋtegicyaguc, Anutuac hochoc ai meanʒac méŋ tacʒac me

* 51:8: Képésicac niŋac niŋu ewa howuc waŋu geriwa imi sicya ʒéŋgéyec tanec waŋec.

qahac imi hémmaŋ ʒé, kurumeŋ igucnec baec icac naŋhéra neŋaŋ niŋac kic hiyu mazac. [3] Héŋu momac yanda andé andé kemma momacnec biridacgic, imuac haka hiabia waŋanʒac méŋ ménda kerec, qahac téŋgéŋ waŋu horec.

[4] Képésic wamma saméŋ neanʒu ésécnec nuac ic embachécna neénécmima Anutugina ni ménda nuruanʒu imi eneŋ niniŋgina qahac kecanʒu me? [5] Onac yaré qewiŋ ʒé areŋgéma nanʒu imi onac sicgina imi Anutunéŋ héndéŋ énécmiyec, imuac niŋac ieneŋ ʒénéŋ hirihiriac iwawai méŋ ménda heyec imuaru ʒénéŋ hirihiri yanda waŋgic. Anutunéŋ ionac héŋacgina meyec imuac niŋac gi gamu qeqe mihicŋi énécminec.

[6] Israelac aŋgéŋ titi miŋinanéŋ Zion igucnec hamac. Anutunéŋ ic embachéra hésa qatégina igucnec onagiru liliŋgému nalé imuaru Yakobonéŋ ʒézé ségiségi waŋu, Israelnéŋ ewa hia nimmac*

54

Héipuc wammimac niŋac ʒéwelerec.

[1] (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra niŋu hiŋgac hiŋgara, gita kuleleginaguc, 3ip ic eneŋ Sauloac hama ézéma, Dawidinéŋ sucninaiguc ménda saŋgima tacʒac? ʒégic nalé imuaru oyec.)* Yawe qacganéŋ aŋgéŋna tima kucganéŋ waŋ nénna solaŋaniman.* [2] Anutu ʒéwelecna nimma kuana igucnec acna gezac qema niŋna. [3] Ic enianéŋ yacma nuwiŋ ʒé wanʒu. Helanʒi tilanʒi wannénʒu ieneŋ nuac kekec uŋanawac hochoc wanʒu, imuac niŋac guruzua. Ieneŋ imi Anutuac ewa éréhéc ménda waŋanʒu.* Ohec

[4] Héŋgic! Anutu imi nuac héipuc icna kecʒac, Miŋ Kewuna imi kekec uŋana qenaŋgé némma kecanʒac. [5] Inéŋ haʒéchécna bakia biria meénécmimac. Miŋ kewu, hakaga héla iminéŋ unuhumuna.

[6-7] Geŋ ʒérabéra hénia hénia igucnec metecgé néŋna haʒéchécna ieneŋ bakia megic kicnanéŋ iniri, imuac niŋac ni ewa siŋnawac sese haigémmaŋ. Qacga imi hiabia imuac niŋac, Yawe guac qacga qacma mepési gémmaŋ.

55

Alayanéŋ andé qeyu imuac ac ʒéraguc ʒéyec.

[1] (Legic galeŋawac; gita kuleleguc héihéiya, Dawidiac legic ʒéra, niŋu hiŋgac hiŋgara.) Anutu ʒéwelecnawac gezac qena. Guruhéhéliwa ménda saŋgiwéséman. [2] Gezacga qema acna bakia meleŋ néŋna. Ni niŋ yéwérima waiʒalaŋ wamma ʒésilac mezua. [3] Imi mia haʒéchécna ionac ewa hétéŋ ʒéma ic biria ionac helanʒi nénéŋa niŋac imuhuc waŋanʒua. Ieneŋ yéwéri mihicŋi némma qeri biric wamma niniŋ haʒérawac héwiŋa meanʒu. [4] Qerinaiguc ewa qerina geriwa noyu humucnéŋ hosucgé néŋu ʒénéŋna hirizac. [5] Bac yandi yandi ʒéma ʒénéŋ hirihirinéŋ hicŋinéŋu humucnéŋ tericgé nénʒac.

[6] Ni yomuhuc ʒézua; Ni kembo nei ésécnec qeŋgaŋna henémbacnec putitima kemma bénʒéŋnec tac hiaruwinec. [7] Lakec putitima kemma baec kéra kérasiaiguc kemma kecbinec. (Ohec) [8] Sasaŋgiaiguc focdac kemma murayo luhuc ʒéma yowaro luhucnéŋ qiʒiʒiŋgé néŋu kecbinec.

[9] Ni neŋaŋ ama areŋa yanda neuŋ kiropo seliaguc imuac qeriaiguc kaiʒiliweŋ ʒéma euqeqe hicŋiyu héŋi. Miŋ Kewuna mebiri énécmima acgina* héndéŋ énécmina. [10] Ieneŋ siŋi kaiwe neuŋ kiropo seli imuac qahaiguc keŋha waŋgic imuaru haka qariŋ qariŋgia ʒéma réwéri hicŋianʒac. [11] Kisikiyoŋ ʒéma helanʒi énécmimia ʒéma ac ikocnéŋ sombeŋ yandagina imi ménda waima kenʒac.

[12] Ac geriwaguc wannéŋec imi haʒécna qahac. Haʒécnanéŋ imuhuc waŋ némbacnec hia bisiqatéŋ wammiwinec. Nuac hama séwi eŋeŋ wanʒu imi haʒécna qahac. Haʒécnanéŋ imuhuc wambacnec néŋgacma saŋgibinec. [13] Ic imi mia nuac séc. Waŋu alahécna, alahécna eŋomia qahac, néŋ nekawu qéqéhéréŋ wamma kecaŋic imi mia. [14] Niri nekawu siŋa nimma ʒéemi nimma ic embac tosara iniguc momacnec Anutuac ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋ mama waŋiŋ.

* 53:6: Israel imi Yakoboac qara qelia Anutunéŋ qacmimia, waŋu qara imi iwac qelihéra ionac qac yanda wanʒac.
* 54:1: 1Sa 23:19 * 54:1: Hebiraio aciguc; 3égési néŋna. * 54:3: Hebiraio aciguc; Anutu wéséginaiguc ménda opocgic kecanʒac. * 55:9: Hebiraio aciguc; ezelaŋgina.

15 Haka biria humumianéŋ ionac sucginaiguc acguc he énécmizac, imuac niŋac waŋ énécmina, humucnéŋ élanzaŋnec ionac muru haénécmiyu ménda humumanec kicsuaŋiguc hiŋgacmu.

16 Ni imi Anutu qachéhéliwa Yawenéŋ aŋgéŋna timac. 17 Siŋiya ʒéma siŋunec ʒéma kaiweiguc ni niŋyéwécnaguc ʒésilacba Yawenéŋ qacsilacna imi niŋnémmac. 18 Sasalanéŋ haʒéc waŋ néŋgic, inéŋ yaré mihicŋi nénéŋa imuacnec luae qema uŋana boŋhéré menéŋec. 19 Becarunec kerecac kecʒac Anutu iminéŋ acna niŋnémmac ohec wahec. Ewagina ménda melemma Anutu eeya ménda héimianʒu imi onac tasia meleŋ énécmimac.

20 Ic imi ic tosara luae qema momacnec kecanʒu imi ʒikiʒiki ac logima méria meyacma unuyec. 21 Kua dokuya imi namu haléc ogicma susurac wanʒac, néŋ ewa qeriaiguc imi yaré doŋgéma kecʒac. Ac ʒéanʒac imi mocʒoŋ haléc ogicma bénʒéŋa wanʒac, néŋ imuac héla imi sou bec meyacma nanaŋa ésécnec wanʒac.

22 Guac yéwécga Yaweac muru hetecgé haina, inéŋ ic solaŋanéŋ hémbénaŋa keŋqe haqe ménda wammac niŋac késaselimac. 23 Anutu ʒéna, ieneŋ humucac baec séséŋiguc hiŋgacmu. Sac naec énécmima ikoc waŋ énécmianʒu imi eneŋ kekec nalégina bakia ménda kecma humudacmu, néŋ ni imi guac muru niŋkinʒéŋna haima kecmaŋ.

56

Qenesi mimia imuac qeriaiguc Anutuac niŋkumuma kekec.

1 (Legic galeŋawac; Yonawac legic Kembo nei lakecaru hétéŋ qahac tatara imuac ewaiguc, Dawidiac legic ʒéra Miktam taneraiguc, Fileset ic eneŋ Gat baeciguc i késagic nalé imuaru oyec.) Anutu, ewa biric waŋ nénna. Ic imi qécgé némmaŋ ʒéma kaiwe herec numa helanʒi nénʒac. 2 Haʒéc hécnanéŋ kaiwe herec qécgé némbiŋ ʒé wanʒu. Waŋu séwi eŋeŋ wamma nuanʒu ionac ʒaŋgégina imi sasala imuac niŋac. 3 Bac yandi yandi wammaŋ nalé imuaru guac muru héima nammaŋ. 4 Ni Anutuac muru héima namma ackuaʒécya mepési mimaŋ. Ni Anutuac muru héima nanʒua imuac bac yandi yandi ménda wammaŋ. Baec icnéŋ némac haka hia waŋ némmu?

5 Ieneŋ kaiwe herec acna megic qariŋ qariŋgia waŋu nuac niŋgic niniŋgina areŋareŋgia imi mocʒoŋ biria waŋanʒac. 6 Ieneŋ qeriiguc ésé ésé waŋ énécmiyu euqeqe waŋanʒu. Nuac kekecna mebiriwiŋ ʒéma eŋaoc tocgo amuma saŋgima héna titinawac awima kecʒu. 7 Ieneŋ haka qariŋ qariŋgia wamma dimuhuc tasiawac hia qiʒiʒiŋgéma kemmu me? Anutu qeri biric wamma ic embac imi memaénécmina.

8 Néŋgacma lelecgéma keŋha wamba gi yéwécna imi oloŋniŋnec. Nuac kic masi imi guac kiruŋiguc haina hiŋgaru. Haka imi guac kiwiiguc ooyawac hezac imuac oloŋnimbéséman.

9 Ni gi guruman nalé imuaru haʒéchécna ieneŋ héréamuma kemmu. Anutunéŋ nuac kecʒac imi ni ninʒua. 10 Ni Anutuac muru héima namma ackuaʒéc imi mepésima Yaweguc héima namma ackuaʒécya mepésimaŋ. 11 Anutuac muru niŋkinʒéŋna haizua. Imuac ni bac yandi yandi ménda wammaŋ. Baec icnéŋ némac haka hia waŋ némmu?

12 Anutu ni ac ʒéseliyiac hezac. Ac imi meselima ni ewa hiawac sese haigémmaŋ. 13 Geŋ nuac kekec uŋana humuc igucnec metecgé nénnec imuac mia imuhuc ʒézua. Ni Anutu wéségaiguc kekec asahaiguc keŋha wammaŋ niŋac geŋgaoc hénana galeŋgé nénna tisuqisura ménda waŋi, imi gi qahac waŋu méré?

57

Qenesi mimia imuac qeriaiguc Anutu mepésimiyec.

1 (Legic galeŋawac; Ménda mebiri nénécmina, Dawidiac legic ʒéra Miktam taneraiguc, Saulo inéŋ qemaŋ ʒéyu néŋgacma kemma baŋeciguc saŋgiyec nalé imuaru oyec.) Ewa biric waŋ nénna, Anutuna, kekec uŋananéŋ néŋgacma guac muru saŋgima hezac imuac niŋac, ewa biric waŋ nénna. ʒéra béranéŋ nogicma kemmac nalé imuac suraiguc séc ni néŋgacma qeŋgaŋgawac amiaiguc hama kecmaŋ. 2 Ni eŋeŋa miŋina Anutu, nuac niŋ wamma iwawai mocʒoŋ meseligianʒac iwac mia qachéhélizua. 3 Inéŋ kurumeŋ igucnec méramma ni qécgé némbiŋ ʒé wanʒu ionac murunec metecgé némmac.

(Ohec) Anutunéŋ iwac goi héihéi ʒéma haka héla imi waŋ néŋu hicŋinémmac.

4 Ni laion yaŋ hémbaoc wamma qécgé énécmianʒu ionac sucginaiguc kecanʒua. Imi mia baec ic mia,* néŋ ʒécgina imi luac ʒéma ʒakoŋ ʒéra ésécnec, waŋu ezelaŋgina imi sou ʒéraguc ésécnec.

5 Anutu, meyac génni ou kurumeŋiguc kecbéséman. Guac edamuganéŋ baec séc ic embac ionac qacginaiguc ou meeŋmimia wammac.

6 Ieneŋ nuac keŋkeŋ hahanaiguc ufic haigic hezac. Imuac qerinanéŋ* memamimiawac hezac. Waŋu ieneŋ wésénaiguc baec séséŋ éséma mihicŋigic, néŋ eŋaoc imuaru hiŋgacgic unuyec. (Ohec) 7 Qeri uŋana imi béŋ qema hezac. O Anutu, qeri uŋananéŋ keŋqe haqeya qahac. Ni mepési gémma legic héigémmaŋ. 8 Neŋ giaŋgiaŋa imi mindiwa yacmac. Nuac qeri uŋana gi yacna,* gita kulelena iri yaric. 9 Ic embac momac yanda ionac sucginaiguc ewa hia ac gézémaŋ. Baera baera ionac sucginaiguc legic héigémmaŋ. 10 Guac goi héihéiganéŋ imi kurumeŋiguc sécgéma heyu, guac haka héla iminéŋ ou hosusuiguc sécgéma hezac.

11 Anutu gi meyac géŋgéŋa wamma ou kurumeŋiguc kecbéséman. Guac edamuganéŋ baera baera ionac qacginaiguc hemac.

58

*Ha*ʒéchéra bakia meleŋ énécmimac niŋac ʒéwelerec.

1 (Legic galeŋawac; legic ‘Ménda mebiri nénécmina’ imuac ewaiguc, Dawidiac legic ʒéra Miktam taneraiguc.) Icac naŋhéra* ini, ini héna ac solaŋanec ʒéanʒu? Ini hénaoriŋ hécgina keŋkésa hakésaya qahac ʒégési énécmianʒu? 2 Qahacgucnec, ini qeriginaiguc haka biria wamma baeciguc eŋaŋ méraginawac kaiʒiliweŋ imuac yéwéria imi sasala korohémma énécmianʒu. 3 Ic ʒipiliŋ ʒapalaŋa imi neŋgoc hériiguc kecmanec kemma rouc waŋgicac hicŋima imuarunec bec qiʒiʒiŋgéma kemma ikoc ac ʒéma kecanʒu. 4 Ionac sacmasi biria imi mokoleŋac sac masi biria ésécnec. Waŋu ieneŋ gezac héŋ qaté mokoleŋ gezacgina héʒicgé énécmimia ésécnec waŋu 5 ʒina icnéŋ ac waŋu ménda niŋanʒac. Gété manirawac kuhanéŋ haréŋa waŋanʒac.

6 Anutu ionac kuaginaiguc ʒécgina imi kuna. Laion sac qeli ʒérawac eriŋa imi kuna mayu. 7 Waiénécmina ieneŋ doku téfara focfoc keŋanʒac ésécnec keŋ qahac wammu. ʒakoŋa muigic ʒéŋgéanʒac ésécnec ʒéŋgédacmu. 8 Waŋénécmina, gulucnéŋ keŋkecma loloma humuanʒu ésécnec wammu. Waŋu kokocnéŋ naléya heyunec hicŋima asac mararaŋ ménda hémmanec humuanʒu ésécnec wammu. 9 Ic hésa waiyaguc imuac geric bélaŋanéŋ kuʒi ʒeyu geriwaguc ménda waŋunec nene qelikiŋ ʒéma geric bélaŋaguc momacnec luhuc neŋgocyanéŋ mihilaŋgéyu éléŋnec keŋanʒac ésécnec auénécmimac.

10 Ic solaŋa ieneŋ ic biria eneŋ bakia megic inicma ségiségi wammu. Ionac saciguc hénagina ʒuacmu. 11 Nalé imuaru ic embac ieneŋ yomuhuc ʒému; Hélacnec ic solaŋa imi tasia hiabia ku énécmianʒac. Hélacnec baeciguc Anutunéŋ ʒégési nénécmianʒac.

59

*Ha*ʒéchéra méragina igucnec metecgé mimac niŋ ʒéwelerec.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac ‘Ménda mebiri nénna.’ Miktam tanera, Saulonéŋ Dawidi qehumumaŋ ʒé amayawac awima tacmu niŋ énézéyec nalé imuaru oyec.) Anutuna haʒéchécna ionac murunec ni metecgé némma, yacma nuwiŋ ʒé wanʒu ionac muruenc ni ou meyac néŋna. 2 Haka biria waŋanʒu ionac murunec metecgé néŋna. Siŋa nimma sac naec énécmianʒu ionac murunec kekecna aŋgéŋ tina.

3 Ieneŋ nuac kekecna mebiriwiŋ ʒé héima tacma mambécanʒu. Ic kawali eneŋ tocgéma ni nuwiŋ ʒé wanʒu. Yawe, imi mia ac qeqe hakana me képésicna niŋac qahac. 4 Hakana qariŋqariŋgia qahac, néŋ ieneŋ kucnec hama eŋaoc ʒéréŋ qéréŋ wandacʒu. Gi kic qeli kecma méra némmaŋ ʒé nuac awima tacbéséman. 5 Téŋgiŋ ic miŋina Yawe Anutu, Israelac Anutu, yacma baera

* 57:4: Hebiraio aciguc; icac naŋhéra * 57:6: Kekec uŋana. * 57:8: Hebiraio aciguc; uŋanina imi Anutu arunec hahaya imuac niŋac uŋana ménda oma edamuna ogic hezac. * 58:1: Me ic kewu kucginaguc.

baera bakia meleŋ énécmina. Andé qeqe ic
biria ionac ewa biric ménda waŋ énécmina.
(Ohec)
6 Ieneŋ ama siŋiyu liliŋgéma hama kazu
eneŋ ésécnec qacma ama areŋa yanda
séc lelecgéanʒu. 7 Kua taséginaiguc sou
ʒéraguc heyu Kuaginaiguc ac ʒéraguc
gérérec mericma mérénéŋ gezac qema
acnina hia nimmac imuhuc ʒéanʒu.
8 Yawe geŋ ʒédesi énécmina, baera baera
ʒédesi énécmina. 9 Anutu, nuac neuŋ
kiropona selia, nuac kuc miŋina, guac kic
hihi wamma kecmaŋ. 10 Nuac Anutunéŋ
goi héihéiyaguc tétécgé némmac. Waŋu
haʒéchécna bakia megic nézéyu kicnanéŋ
inicmaŋ. 11 Gi imi ménda unuhumuna ic
embachécna ieneŋ eluŋ unuwac niŋac.
Saiwanina Miŋ Kewu, kucganéŋ
héndéŋ énécmima memaénécmina.
12 Ezelaŋginawac ac imi kuaginawac képésic
waŋʒac. Saec ac ʒéma ikoc ac ʒéanʒu
imuac niŋac waina séwi eŋeŋ wamma
kecgicnec énéc énépésia wammac. 13 Qeri
gericganéŋ onona, qahac wammuac
séhaiguc onona. Hémma Anutunéŋ
Yakoboac qelihéra sucginaiguc inicgaleŋ
kecʒac imi niŋasarimu. (Ohec)
14 Waŋu ieneŋ ama siŋiyu liliŋgéma hama
kazu ésécnec qacma lelecgéanʒu. 15 Ieneŋ
nene niŋac hocma lelecgégic tomeŋgina
ménda qeyu lelecgémanec kecgic ama gi-
aŋianʒac.
16 Ni imi guac kucga mepésigémma
siŋunec guac goi héihéiga meyacma legic
héigémmaŋ. Gi imi nuac demiŋ selina baec
boŋaiguc nanaŋa. Waŋu ʒérabéra naléiguc
saŋgi saŋgina waŋʒaŋ. 17 Nuac kucna, ni gi
mepésigémmaŋ. Anutu imi neuŋ kiropo
selina baec boŋaiguc nanaŋa. Anutu imi
ewa biric waŋ néŋanʒac.

60

Anutuac héima nammu.

1 (Legic galeŋawac; ‘Sésépac acac baorac
ʒariŋ.’ imuac ewaiguc héihéiya, Dawidiac
legic ʒéra Miktam taneraiguc pakeŋ ac
waŋ énécmimaŋ ʒé oyec. Dawidinéŋ
Aram Naharaim* ʒéma Aram Zobaguc*
yaré wamma yéwéri mihicŋiyecac eŋeya
kawali ic Yoapnéŋ yaré ic énépésima
liliŋgéma hama Edom ic 12,000 imuac
séc baec boŋa wéŋwéŋgia sei heyec
imuaru unugic nalé imuaru oyec.) Anutu
héŋacnina mema héndéŋ nénécmima
qeri biric waŋ nénécminec. Waŋu deguc
mehiaru nénécmina. 2 Geŋ wanna baec
mimiŋʒalizac, geŋ wanna baecnéŋ tézac.
Téma hirizac imuac niŋac toroqema
qotona. 3 Geŋ imi geŋga ic embachécga
nalé yéwéria mihicŋi nénécmizaŋ. Waiŋ
tarac turuc mihicŋi nénécmimia gumu
nénécmina neyiŋ.
4 Néŋ eega héianʒu ionac filac énécmima
énézéna ac hélawac meyacgic eŋec. (Ohec)
5 Goi héihéi waŋ énécmianʒaŋ neŋaŋ
metecgé nénécmimaŋ ʒé acnina meleŋ
nénécmima méra héiganéŋ metecgé
nénécmina.
6 Anutunéŋ ocmuŋ téréyaiguc nénézéyec
imuac séciguc; Ni Dawidinéŋ técgéma
aria memaŋ. Sikem baec méndémma
Sukot baec wéŋwéŋgia imuac sécya olom-
maŋ. 7 Gileade imi nuac, Manase imi
imuhucyanec nuac, Eferaim imi nuac aiŋ
opocna, Yuda imi ic kewu qarucna. 8 Moabi
imi nuac naec naecac doku pakena, Edom
baeciguc imi héna usuna giliwa hemac,
Fileset baec imi nuac wamma qacmac.
9 Mérénéŋ nuagicma ama neuŋ kiropo
seliaguc keremmac? Mérénéŋ Edomoac
héna nézéyu hémmaŋ. 10 Anutu geŋ nini
ménda wai nénécmizaŋ me? Anutu gi
neŋaŋ téŋgiŋ ic iniguc momacnec ménda
kenʒaŋ. 11 Méra nénécmina haʒéchécnina
unuwiŋ. Ic onac aŋgéŋ titi ai imi gorosoŋa
waŋʒac. 12 Imuac nini Anutuac muru
héima namma efima kembiŋ. Inéŋ mia
haʒéchécnina tidacgé énécmimac.

61

Anutunéŋ aŋgéŋa timac ʒéma
ninʒéŋgéyec.

1 (Legic galeŋawac; waŋgoŋ hésiaguc
qema héihéiya, Dawidiac legic ʒéra.) Anutu
nuac qaqacna nimma ʒéwelecnawac gezac
haina. 2 Ewa qerina imi helanʒi mimia
waŋu baec tetecgia igucnec guac qacma
héhélizua.
Nuagicma hoc yanda ni nogicʒac imuaru
keŋ nopocna. 3 Gi imi nuac saŋgi saŋgina,

* 60:1: Mesopotamiawac Not Wes iguc Aram ic kecgic ionac qacgina.
* 60:1: Siria baec namuŋaiguc Aram ic kecgic ionac qacgina.

neuŋ kiropona selia haʒéchécna hézicgé énécmimia.
[4] Ni hémbénaŋa guac haliiguc kecmaŋ. Néŋgacma qeŋgaŋgawac amiaiguc hama kecmaŋ. [5] Anutu ʒézé seli acna nimma eega héianʒu ionac ai buŋa imi nuac qenénnec.
[6] Ic kewu iwac kekecya imi mehorugina yawuŋa yawuŋa ogicma emma kecmac. [7] Inéŋ hémbénaŋa Anutuac wésiaiguc ic kewu waŋ énécmima kecmac. Goi héihéiga hémbénaŋa ʒéma hakaga héla ʒéréŋ qéréŋ wamma wammima héŋgaleŋ wammiwéséma ŋ.
[8] Imuhuc wanna ni guac qacga nalé tetecgia qahac mepésima kaiweya kaiweya ʒézé seli acna meselima wammaŋ.

62

Anutu arunec sac héima nammaŋ.

[1] (Legic galeŋawac; Yédudun tanera méndacma ooya, Dawidiac legic ʒéra.) Qeri uŋananéŋ bénʒéŋnec Anutuacnec sac niŋkumuma kecmaŋ. Nuac aŋgéŋ titi imi iwarunec haanʒac. [2] Inéŋ sac nuac ʒamanʒiŋna, aŋgéŋ titina, demiŋ selina baec boŋa eŋeŋaiguc nanaŋa, imuac ni kuneŋ yanda keŋqe haqe ménda wammaŋ.
[3] Nalé dahecac séc ini ic demiŋ qasima nanaŋa ʒéma demiŋ mimiŋʒalia imuhucya ni nuwiŋ ʒé momacnec néfacgé némbiŋ ʒé wanʒu? [4] Ieneŋ dimuhuc wammini ou eŋeŋa igucnec mama qemac ʒéma niŋareŋgéma ac ikoc efima ʒéanʒu. Kuaginanéŋ mériaŋ ac ʒéma qeriginanéŋ saec ac ʒéanʒu. (Ohec)
[5] Niŋkumuma kekecac kuha imi Anutu arunec sac haanʒac. Imuac niŋac qeri uŋana gi imi bénʒéŋnec iwacnec sac niŋ kumuma kecbéséma ŋ. [6] Inéŋ sac nuac hoc saiwana ʒéma aŋgéŋ titina ʒéma demiŋ selina baec boŋaiguc nanaŋa, imuac ni keŋqe haqe qahac kecmaŋ. [7] Aŋgéŋ titina ʒéma edamunanéŋ Anutuac muru hezac. Nuac ʒamanʒiŋna selia ʒéma saŋgi saŋgina imi acguc Anutuac muru hezac.
[8] Anutunéŋ neŋaŋ saŋgi saŋginina imuac mia, ic embac ini, naléya naléya iwac muru héima namma iwac wésiaiguc ewa qerigina ʒéqolacgégic mayu. (Ohec) [9] Hélacnec baec ic maqeqeya* imi héla qahac,* ic eŋeŋa acguc ac ikocginaguc, momac yanda eŋaŋ eegina imuac qétéya imi komodia dac, korohénni wéséséac réwéria ménda ogicmac. [10] Hénia qahac hélanʒi énécmimia haka imuhucyawac héima namma iwawai onagicma késagic imuac nimbupuc héla qahac imuhucya ménda wammu. Waŋu hinacgina yandima kuneŋ yanda he énécmizaciguc kileŋ imuac ménda niŋkinʒéŋ wammu.
[11] Anutunéŋ hatac éréhécnéŋ méŋ ʒéyu yomuhuc niŋi; Kuc imi Anutuac buŋa wanʒac. [12] Miŋ Kewu, geŋ icya icya wamma meanʒu séc bakia meleŋ énénécmianʒaŋ imuac niŋac goi héihéi imi acguc guac buŋa.

63

Anutu ninʒéŋgéma ewa bénʒéŋ mihicŋiyec.

[1] (Dawidiac legic ʒéra, baec kisiaiguc kerec nalé imuaru oyec.) Anutu, gi imi nuac Anutu, kekec uŋananéŋ mocʒoŋnec guac hochoc wamma baec kéra kérasia, kic giligili mihicŋi nénéŋa imuaru gi niŋ héhéli gémma kecba nuac séwina acguc guac siŋsiŋ waŋ néŋu kecʒua.
[2] Ni guac kucga ʒéma edamuga hémmaŋ ʒé yomuhuc ocmuŋga téréyaiguc kichihi wamma kecʒua. [3] Guac goi héihéiganéŋ kekec ogicʒac imuac kua tasénanéŋ mepési gémmac. [4] Imuac kekecnawac séc gi mepési gémma guac qacgaiguc mérana meyacma ʒéwelecmaŋ. [5] Aŋaroroc ʒéma haléc sic qeriaiguc heheya neanʒu ésécnec nuac qeri uŋananéŋ sécgémimia waŋu kua tasénanéŋ ségiségi wamma gi mepési gémmac.
[6] Ni hehe tatacnaiguc gi niŋqeli gémma siŋiyaiguc kicqeli kecma qerinanéŋ guac ʒénimmaŋ nalé imuaru imuhuc wammaŋ. [7] Gi nuac héipucna waŋ nénnec imuac niŋ imuhuc wammaŋ. Ni guac qeŋgaŋgawac amiaiguc ségiségi wamma legic héimaŋ. [8] Nuac kekec uŋananéŋ qéhéréŋgaiguc naŋu méra héiganéŋ népési seligianʒaŋ.
[9] Kekec uŋana mihicŋima qewiŋ ʒé wanʒu imi eneŋ baec séséŋ hiŋgac hiŋgaraiguc hiŋgacmu. [10] Sounéŋ énériyu haséŋ kazuac neneya wandacmu.

---

* 62:9: Baec icac naŋhécgina. * 62:9: Hebiraio aciguc; wésésé. * 63:11: Dawidinéŋ eŋeya niŋac ʒézac.

11 Néŋ ic kewu inéŋ* imi Anutuac ségiségi wammac. Waŋu guac ʒéseligéŋgic séc ʒézé bipi ac waŋgémmu, néŋ ac ikoc ʒéanʒu ionac kuagina imi wéʒéc qeénécmimac.

64

Aŋgéŋa timac niŋac ʒéwelerec.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.) Anutu, niŋyéwécnawac ewa hétéŋ imi nimma haʒéc hécnawac bac yandi yandi yandi igucnec metecgé némbéséman. 2 Gi ni musaŋgé némma ic biria ionac niŋareŋ areŋgia saŋa imuacnec ʒéma tilic qilic ic ionac qeweloŋ igucnec ni musaŋgé nénna. 3 Ieneŋ ezelaŋginawac ʒéra imi sou ésécnec qericma acgina howura ʒakoŋ ésécnecnéŋ muinéŋanʒu. 4 Sasaŋgiaiguc ic solaŋa unuwiŋ ʒé bac yandi yandi ménda wamma éléŋnec unuanʒu.

5 Ieneŋ haka biria wambiŋ ʒé niŋkumugic heheya imuac selianec késa aŋgétima sasaŋgiaiguc bétac haiwiŋ ʒé eminimma mérénéŋ hia ninicmac ʒéanʒu. 6 Héna ac logilogiac haka imuac hohoc ai mema neŋaŋ héna diwi qiwiliŋa qacguc niŋareŋ gédacʒiŋ ʒéanʒu. Hélacnec eŋac eŋac ionac ewa siŋgina ʒéma ewa qerigina imi hiŋgac hiŋgara.

7 Néŋ Anutunéŋ ini unumac. Éléŋnec ʒakoŋnéŋ unuyu biridacmu. 8 Eŋaŋ ezelaŋ ginanéŋ waŋu qonʒontoŋ géma maunuyu birianʒu. Waŋu inicanʒu séc orucgina gilianʒu. 9 Ic momac yanda bac yandi yandi wamma Anutuac ai ʒéauma haka silicya qerianéŋ hiŋgac hiŋgarawac nimmu.

10 Ic solaŋa eneŋ Yaweac niŋac wamma ʒézé ségiségi wamma néŋgacma iwac muru kemmu. Qeri solaŋ kecʒu séc ségéra herec wammu.

65

Mériaŋ hemiyu ewa hia ac ʒéyec.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra, ‘Legic’.) Anutu, mepé qepésiac legicnéŋ Zioniguc guac mambéc hezac. Ic eneŋ ʒézé seli acgina meselima wandacmu. 2 Anutu gi ʒéwelecnina niŋanʒaŋ. Ic séwiginaguc mocʒoŋ guac muru hamu. 3 Képésicnéŋ nonogicʒac. Gi képésicnina aunénécmina. 4 Ic embac geŋ unuruna hosucgaiguc hama kecanʒu imi eneŋ ségiségi ginaguc. Guac amaga, guac ocmuŋ téréyawac tanec héŋsoroc sorocgia imi héŋni ʒézé ségiséginéŋ sécgé nénécmimac.

5 Miŋ Kewu geŋ mia haka solaŋa méndacma haka silicga welic welicgianéŋ acnina meleŋ nénécmianʒaŋ. Neŋaŋ aŋgéŋ titinina Anutu, baec tetecgia ʒéma konduŋ lakec arunecnéŋ guac muru héima nammuac hezac. 6 Gi kucga imi rikuŋ ésécnec ʒikima kucganéŋ baec boŋa miyacgénec. 7 Konduŋac hétéŋa ʒéma temboŋawac hétéŋa ʒéma ic embac ionac qeweloŋ yanda imi mebélac géanʒaŋ. 8 Baec tetecgiaiguc kecanʒu imi eneŋ guac asé kiwiga méréra niŋac bac yandi yandi waŋanʒu. Wainénécmina ama giaŋgiaŋawac naguya ʒéma ama mariyawac naguyaiguc séc ic embac kecʒu momac yanda neŋaŋ ségiségi legic héiwiŋ.

9 Baec goiya héima doku haimima halécya mihicŋima Anutuac doku téfaraiguc doku tina sécgéanʒac. Baec imuhuc mindiŋima nene yaka* mihicŋi nénécmianʒaŋ. 10 Geŋ mia ai takareŋiguc doku sécya haimima baec boŋa héimindiŋima kia silic silicyanéŋ héiyu qérawia qeanʒac. 11 Ai yawuŋnina imi guac ewa hiawac mériaŋnéŋ ic kewuac opoc héimina, tikeŋ tiha waŋanʒaŋ baec imuac séc halécyaguc waŋanʒac. 12 Baec kisia, baec lulucyaguc imi acguc halécyaguc waŋu, baec boŋa komoc komocnéŋ ʒézé ségiségiac séwi usuginaguc* wanʒu. 13 Baec lulucyaiguc ramanéŋ hoturu mima hezac. Baec wéŋwéŋgia kondoŋaiguc imi padinéŋ hoturuma hezac. Imuac momac yanda ieneŋ ségiségi wamma qacma legic héizu.

66

Anutuac hiaya niŋac mepésimigic.

1 (Legic galeŋawac; Legic méŋac legic ʒéra.) Baera baera Anutu ʒézé ségiségi wammigic. 2 Qac buŋayawac edamuya imuac legic héimima mepé qepési edamuyaguc héimigic. 3 Anutu yomuhuc ézégic; Yei guac aiga imi eeyaguc yéwéria. Guac kucga yanda niŋac haʒéchécga eneŋ méra bacgaiguc kecʒu. 4 Waŋu baera baera

* 65:9: Hebiraio aciguc; seŋgoŋ padi.
* 65:12: Hebiraio aciguc; rikuŋginaguc.

eneŋ simiŋ héima legic héigémma guac qacga mepési génʒu. (Ohec)

5 Hama haka silic Anutunéŋ wamma meyec imi héŋgic. Baec ic neŋaŋ niŋac wamma meyec imi eeyaguc yéwéria. 6 Anutunéŋ konduŋ meleŋu baec waŋec. Waŋu doku téfara qeriru baec héna doku néwéc hagic. Hama iwac niŋac ségiségi waŋiŋ. 7 Inéŋ kuhanéŋ hémbénaŋa ninicgaleŋ waŋ nénécmima kicyanéŋ baera baera héŋsosolianʒac. Imuac ac qeqe ic ini séwi eŋeŋ ménda wammu. (Ohec)

8 Ic embac momac yanda ini Anutu mepésima legic héimigic. Ewa hétéŋ iminéŋ héiyu nimmac. 9 Inéŋ kekec uŋanina galeŋgé nénécmiyu kekecninaguc kecanʒiŋ. Waŋu inéŋ naŋgé nénécmiyu hénaninanéŋ tisuqisura ménda waŋanʒiŋ.

10 Anutu gi imi manam batuc waŋ nénécmima siliwa oanʒu ésécnec meʒeric nénécminec. 11 Imuhuc wamma nonagicma uficiguc nonopocma yéwéri qacninaiguc hai nénécminec. 12 Waŋu wai énécmina ic embac ieneŋ orucnina tidacgéma keŋha waŋgic. Nini geric ʒéma doku yanda qericma hani geŋ mia héré nénécmima baec halécyaguc imuhucgeŋ nonopocnec.

13 Ni hofac ooac buŋa mema amaga téréyaiguc emma ʒézé seli acnawac tasia imi meleŋ gémmaŋ. 14 Imi mia kua tasénanéŋ ʒéseliyi. ʒérabéra naléiguc nuac kuananéŋ ʒéseliyi. 15 Ni rama iwawac wéréŋaguc ʒéma halécyaguc hofac ogémma burumakao iwa ʒéma noniŋ momacnec haigémmaŋ. (Ohec)

16 Anutuac bac yandi yandi wamma kecanʒu ini mocʒoŋ hama niŋgic. Anutunéŋ kekec uŋanawac ai meyec imuac ʒéau énécmimaŋ. 17 Neŋ nena kuananéŋ qacmima ezelaŋnanéŋ legic héimimaŋ. 18 Ni qerinaiguc képésic doŋgéma kecbinec inéŋ ménda niŋ némbacnec, néŋ 19 inéŋ hélacnec niŋnémma nuac ʒéwelecnawac gezac qeyec. 20 Anutu mepésimigic, inéŋ ʒéwelecna ménda elicgéma goi héihéiya ménda aŋgé tinéŋec.

67

Anutu mepésimimu.

1 (Legic galeŋawac; waŋgoŋ hésiaguc, legic méŋac legic ʒéra.) Anutu, goi héihéi waŋ nénécmima mériaŋ nénécmima kic tanecga asahagucnéŋ ninicna. (Ohec) 2 Imuhuc wamma guac héna imi baeciguc, guac aŋgéŋ titiac buŋa imi baera baera énézéna nimmu.

3 Anutu wai énécmina baec séc ic embac tuŋa tuŋa gi mepési gémmu. baec séc ic embac momac yanda ieneŋ legic héigémmu. 4 Énézéna baera baera ségiségi wamma ewa hia nimma legicya héimu. Inéŋ ic embac keŋkésa hakésaya qahac ʒégési énécmima baec qahaiguc ic embac hénia hénia imi galeŋgé énécmimac. (Ohec) 5 Anutu wai énécmina baera baera ic embac ieneŋ gi mepési gémmu. Ic embac momac yandanéŋ gi legic héigémmu.

6 Baecnéŋ héla haizac. Anutunéŋ neŋaŋ muru mériaŋ nénécmimac. 7 Anutunéŋ mériaŋ nénécmiyu baec tetecgia séc mocʒoŋ Anutu eeya héimu.

68

Mepé qepési ʒéma ewa hia ac.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra, Legic.) Anutu yaru, haʒéchéra héndéŋ énécmiyu tuidacmu. Héŋara meanʒu ionac waŋ énécmiyu mocʒoŋ iwac murunec néŋgacma kendacmu. 2 Luhucnéŋ hofac mihilaŋgéyu keŋanʒac ésécnec nesi énécmiyu kendacmu. Gericiguc kendolnéŋ pépélima maanʒac ésécnec ic biria eneŋ Anutuac wésiaiguc humu qai wandacmu. 3 Ic solaŋa eneŋ ségiségi wamma Anutuac wésiaiguc técgéma aria mema ewa hia nimma ségiségi wammu. 4 Anutuac muru legic héimima iwac qara mepésimimu. Hosusuiguc tacma baec kéra kérasiaiguc keŋha waŋaŋec i meyacmigic.* Iwac qara imi Yawe, wésiaiguc técgéma aria memu.

5 Rara téréyaiguc kecanʒac Anutu iminéŋ gupaŋ merac onac maŋgoc ʒéma embac malé onac ʒégésigési ic kiwa wanʒac. 6 Anutunéŋ niŋgumbi niŋguŋ kecʒu imi ama gésehéra mihicŋi énécmima hésa amaiguc kecʒu imi metecgé énécmima kekecgina mébéréŋgé énécmianʒac. Néŋ acqeqe ic ionac tacyacac buŋa imi baec kérakérasia waŋanʒac.

* 68:4: Kiwi tosaraiguc; ‘meyacmigic’ ménda oma ‘héna yanda haimigic’ ooyawac hezac.

7 Anutu, ic embachécga wéséginaiguc
walac keŋnec nalé imuaru, baec kéra
kérasia qericma keŋec nalé imuaru, (Ohec)
8 baecnéŋ hiriyu kurumeŋnéŋ mayec.*
Waŋu Sinai baec boŋa acguc Israelac Anutu
guac wéségaiguc hiriyec. 9 Anutu geŋ
kia sécya haina mayec. Guac mératéc
buŋahécganéŋ météqététaŋ waŋgic meseli
énécminec. 10 Imuhuc wamma guac
hénaoriŋ hécga imuaru onopocna kecgic. O
Anutu, geŋga hiaga niŋac maqeqeya ionac
imi iwawai mihicŋi énécminec.
11 Geŋ ackuaʒéc nénézéna embac gezac
qéʒéŋ ac ʒéauanʒu imi tuŋ yandaguc
wanʒac. 12 Téŋgiŋ ic tuŋa tuŋa ionac ic
kewu hécginanéŋ ichéra iniguc néŋgacma
kendacgic, embac amaiguc kecgic ieneŋ*
acguc téŋgiŋ ic onac ama baec saocyaiguc
iwawai mema hama méndéŋ énécmiyec.
13 Ini rama demiŋ qeriaiguc hegic tanera imi
kembo nei qeŋgaŋa siliwanéŋ oso osoya,
nei ʒucya goli qaoranéŋ oso osoya ésécnec
waŋec.
14 Wandac wandac medac medac miŋi-
nanéŋ ic kewu héndéŋ énécmiyu Zal-
moniguc komboc efefia luhucnéŋ mihi-
laŋgéyu sicsaoc maanʒac tanec waŋgic.
15 Basanac baec boŋa imi Anutuac buŋa.
Basanac baec imi eŋeŋa yanda. 16 Baec boŋa
eŋeŋa eŋeŋa ini némac niŋa baec boŋa*
Anutunéŋ tacyac wammaŋ ʒé wanʒac
imuac nimbupuc wamma héŋ sosolizu?
Hélacnec Yawenéŋ baec boŋa imuaru
hémbénaŋa kecmac.
17 Anutuac yaré qeqeac becosicac karesi
imi ʒaŋgégina tauseŋa tauseŋa wanʒu. Miŋ
Kewunéŋ sucginaiguc keru héŋni Sinai
baec boŋa tacyacac buŋa téréyaiguc kecʒac
ésécnec wanʒac. 18 Gi ou eŋeŋaiguc eŋnec
nalé imuaru hésa ic énépésinec imi héré
énécmima kemma ic onac murunec me
acqeqe ic ionarunec acguc momacnec sese
menec. Mema Yawe Anutunéŋ imuaru
tacyac wammaŋ ʒé eŋec.*
19 Kaiweya kaiweya yéwérinina nonag-
icma bisianʒac Miŋ Kewu Anutunina imi
mepésimimu. (Ohec) 20 Anutu imi aŋgéŋ
titi miŋina. Humuc igucnec qiʒiʒiŋgéma
keŋkeŋa imi Anutuac murunec.
21 Haʒéchéra ionac orucgina, nalé séc
képésicac héna tima keŋha waŋanʒu imi
onac oruc ʒuc ic kewuac opoc tanec
meʒericgic heheya imi Anutunéŋ qésémma
unumac. 22 Miŋ Kewunéŋ ʒézac; Neŋ waŋ
énécmiwa ieneŋ Basan igucnec liliŋgéma
hamu. Waŋu konduŋ hiŋgac hiŋgara igu-
cnec muŋguc liliŋgéma érému.* 23 Hagic
eneŋ humumia unuma sacginaiguc hénag-
ina tinduŋgégic kazugina acguc sacgina
nemu.
24 Anutuna, ic kewuna gi ocmuŋ
téréyaiguc kereŋna ieneŋ géŋgic. 25 Walac
legic héihéi ic eneŋ hocma keŋgic imuac
andiaiguc waŋgoŋ ic eneŋ embac seraŋa
tambariŋ ginaguc ionac sucginaiguc mén-
dac énécmima keŋgic. 26 Israel hénaoriŋ
sucginaiguc Miŋ Kewu Anutu mériaŋ ac
wammigic. Israelac doku hogocya igucnec
hicŋihicŋiya ini imuhuc wammigic.
27 Imuaru imi ʒiagina Benʒaminac sac
taséhéra ieneŋ kiwa waŋ énécmima kecgic.
Waŋu Yudawac galeŋhéra ʒéma Sebulonac
galeŋhéra ʒéma Naftaliac galeŋhéra ieneŋ
momacnec kecgic.
28 Anutunéŋ kucgina ʒéhiaru énécmizac.
O, Anutu neŋaŋ niŋac waŋ nénéc minec imi
meseligina. 29 Ocmuŋga Yerusalem tacʒac
imuac niŋac wamma ic kewu eneŋ guac
sese mema hamu.
30 ʒéléŋ baeciguc hasén yaŋ ʒéma bu-
rumakao iwa tuŋaguc ʒéma baera baera
imuac burumakao merawa imi ac geri-
waguc waŋ énécmina. Anutunéŋ ic yaréac
siŋa niŋanʒu imi héndéŋ énécmima sili-
wagina tidacgéyec. 31 Ic kuneŋ eneŋ
Iʒipte baeciguc érégic, Etiopia ic eneŋ foc-
dac méragina meyacma Anutuaru opoca-
mumu.
32 Baecac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
mocʒoŋ Anutu legic héimimu. Miŋ Kewu
mepésimimu. (Ohec) 33 Inéŋ kurumeŋ kere-
cac kecʒac imuac qahaiguc tacma parandaŋ
ésécnec ac ʒéanʒac.
34 Anutuac kuha ʒéau énécmigic. Iwac
eeya yéwérianéŋ Israel qacginaiguc hezac.

* 68:8: Anutunéŋ Mose héna ac mimaŋ ʒé mayec nalé imuaru gururu mericma parandaŋ pilitic qeyu hosusu ʒapéla mayec imuac niŋqelima ʒézac. * 68:12: Hebiraio aciguc; embac méŋ amaiguc kerec. * 68:16: Zion baec boŋa niŋac ʒézac. * 68:18: Zion baec boŋaiguc eŋec. * 68:22: Hénia imi Anutuac haʒéchéra eneŋ néŋgacma kemmuac séc qahac waŋu baec boŋa ʒuŋ igucnec me Konduŋ Humumia imuacnec liliŋgéma hamuac hezac.

Iwac kuhanéŋ kurumeŋiguc hezac. [35] O
Anutu ocmuŋgaiguc kecanʒaŋ gi imi welic
welicgiaguc. Israelac Anutu imi eŋeya
ic embachéra ionac kuc énécmima meseli
énécmianʒac. Anutu mepésimigic!

69

Qenesi wawaŋa igucnec metecgé mimac niŋ welerec.

[1] (Legic galeŋawac; 'Baorac ʒariŋ'
ewaiguc, Dawidiac legic ʒéra.) O Anutu ni
metecgé nénna. Dokunéŋ déméŋnaiguc*
éréma sécgéʒac. [2] Ni hauruc gizoŋ dumuŋa
qahac imuac qeriaiguc hiŋgacmanec
kecʒua. Ni doku hiŋgac hiŋgaraiguc
hiŋgacba, temboŋ yandanéŋ hoturu
nénʒac. [3] Guac qacma kecba kucna qahac
waŋu, déméŋna kérakérasia wanʒac.
Anutunawac mambéc kecba kicna acguc
méiméiya wanʒac.

[4] Héniana qahac mézétiti wannénʒu imi
oruc ʒucna ogicma sasala wanʒu. Héniana
qahac numa mebiri némbiŋ ʒé wanʒu imi
eneŋ gelec malec qahac. Iwawai ni kowu
ménda meyi, waŋu meleŋ énécmimaŋ
niŋac téŋésima qesinéŋgic énécmimaŋac
hezac. [5] Anutu, gi imi ni ic témpiŋa kecʒua
héniana imi ninʒaŋ. Imuac képésicna kic-
gaiguc winiŋu hezac.

[6] Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋa
Anutu Yawe, guac niŋkumuma kecanʒu imi
eneŋ nuac niŋac wamma gamugina nimbu
niŋac. O Israelac Anutu, guac hochoc
ai meanʒu imi eneŋ nuac niŋac mematiti
mihicŋiwu niŋac. [7] Gamunéŋ kic tanecna
osonénʒac. Waŋu ni guac niŋ wamma
imi bisiqatéŋ wanʒua. [8] Ni nuac dac mu-
nahécna ionac muru ic méréra ésécnec
wamma kecʒua. Sac taséhécna ionaru ic
enia tanec kecʒua.

[9] Imi mia guac amagawac siŋniŋ
henénʒac iminéŋ geric bélaŋ ésécnec
noyu imuhuc wanʒua. ʒébiri géŋanʒu
ionac ʒébiri qébirinéŋ nuac qacnaiguc
mazac. [10] Ni nene ʒiki kecma kekec uŋana
memaamuma kecba ic embac eneŋ ʒédesi
waŋ nénʒu. [11] Ni ewa biricac séwi usuna
héima kecba ic embac ieneŋ isocfagociguc
nopocʒu. [12] Ama areŋ yanda imuac
saŋgulaŋiguc tacʒu imi eneŋ ʒédesi waŋ
nénʒu. Doku seli nema ewa soho kecʒu imi
eneŋ acguc legiciguc nopocma ʒédesi waŋ
nénʒu.

[13] O Yawe, ewa hiagawac naléiguc ʒéwelec
génʒua. O Anutu, ʒéwelecna niŋnémma
guac goi héihéiga yandanéŋ mehiaruném-
bséméŋ. [14] Ni gizoŋ hiŋgac hiŋgara igu-
cnec metecgé nénna hiŋgacbi niŋac. Haʒéc
waŋ nénʒu ionac murunec ʒéma doku
yanda igucnec metecgé nénna. [15] Doku
yandanéŋ hoturu némma qécgé néŋu du-
muŋaiguc hiŋgacbi niŋac. Gizoŋ hiŋgac
hiŋgaraiguc hiŋgacba kuayanéŋ qacnaiguc
ha kiʒicgéwac niŋac.

[16] Yawe guac goi héihéi imi hiabia.
Imuac acna meleŋ némma guac ewa
biric yanda niŋac nuac liliŋgéwéséméŋ.
[17] Guac kic tanecga imi weleŋ qeqe icga
ménda musaŋgé némbséméŋ. Ni ʒérabéra
qeriaiguc tacʒua focdac acna nimbséméŋ.
[18] Qeri uŋanawac hosucgé némma mulu
menémma haʒéchécna ionac murunec
boŋhéré menémbséméŋ.

[19] Gi imi nuac gamuna ʒéma ʒébiri
qébiri imi nindacʒaŋ. Nuac haʒéchécna
imi mocʒoŋ wéségaiguc kecʒu. [20] ʒébiri
qébirinéŋ nuac ewa qerina mebiriyu
niŋyéwécna imi sécgénéŋu kic hima hocba
ewa biric waŋ nénéŋa méŋ ménda kecʒac.
Waŋu kic hima hocba mebélacgé nénéŋa
méŋ ménda kecʒac. [21] Ieneŋ sacmasi biria
imi nemaŋ niŋac néŋgic. Déméŋna ʒicgéyu
doku howuraguc nemaŋ niŋac néŋgic.

[22] Waŋénécmina wéséginaiguc neneac
tatacnéŋ hénagina dérécgéyu luaeginanéŋ
bétac wamma iniyu. [23] Waŋénécmina kicgi-
nanéŋ siŋindéŋgéyu hémmuac séc qahac
wammac. Kembaŋ ginanéŋ kuha qahac
waŋu hirimu. [24] Qeri biricga qacginaiguc
qocgéna mayu. Guac qeri biric bélaŋagu-
néŋ ionaru suluma kemma énépésimac.
[25] Tacyacginawac buŋanéŋ biridaru ama
kisia wandacmac.

[26] Ieneŋ imi ic geŋ ununec imi muŋguc
ununesi waŋ énécmima, ic geric mihicŋi
énécminec imuac suruc siŋa nimma
wanʒu. [27] Hakagina qariŋ qariŋgia
imuac qahaiguc hakagina qariŋ qariŋgia
muŋguc toroqe énécmina, guac ʒégésigési
solaŋaiguc ménda keremmu. [28] Qacgina imi
kekec hémbénaŋa imuac kiwiiguc auna
ic solaŋa ionac qacginaiguc momacnec

* 69:1: Hebiraio aciguc; kekec uŋanaiguc.

ménda hemac. [29] Ni imi maqeqeya wamma
ʒérabéraiguc qenʒeŋ manʒeŋ qema
kecʒua. Anutu guac aŋgéŋ titiganéŋ meyac
némbéséman.
[30] Ni legiciguc Anutuac qara héimi-
man. Ewa hia ac ézéma Anutuac qac
buŋaya meyandiman. [31] Iminéŋ mia
burumakao ilihaguc ʒéma haséraguc
imuhucya ogicma Yawe ségiségi mihicŋi
mimac. [32] Gumbénʒénʒéŋ icnéŋ imi
hémma ségiségi wanʒu. Anutuac hochoc
waŋanʒu ini imi ewa qerigina meqeligic
kekecginaguc wammac. [33] Yawe imi
maqeqeya niŋénécmima eŋeya hia niŋac
wamma hésa ic kecʒu imi mematiti ménda
waŋ énécmimac.
[34] Baec kurumeŋnéŋ i mepésimiyic, kon-
duŋ ʒéma doku yaŋ imuaru sécgéma hezu
imi mocʒoŋ i mepésimu. [35] Anutunéŋ
Zionac aŋgéŋa tima Yuda ama areŋa kuneŋ
kuneŋ meyacgémac. Waŋu hénaoriŋ hécga
imuaru kecma miŋina wammu. [36] Iwac
weleŋ qeqe ichéra ionac qelihéra ieneŋ
Zion baec imi mératéc memu. Qara
siŋ nimmianʒu imi eneŋ imuac qeriaiguc
kecmu.

70

*Ha*ʒéchéra ionarunec metecgé mimac
niŋac ʒéwelerec.
[1] (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra,
haka méŋac niŋqelima ooya.) Anutu
focdac ni metecgé nénna, Yawe focdac
méra némbéséman. [2] Waŋénécmina nuac
kekec uŋanawac hochoc waŋanʒu imi eneŋ
gamu qeqe ʒéma gamu mamasuŋ mi-
hicŋimu. Mebiri némbiŋ ʒé waŋanʒu imi
waŋ énécmina andé andé kemma gamu
mihicŋimu. [3] Ahaec, ahaec ʒéma desizu
imi waŋ énécmina gamugina niŋac wamma
andé andé kendacmu.
[4] Guac hochoc waŋanʒu imi mocʒoŋ
waŋ énécmina guac niŋ wamma ségiségi
wamma ewa hia nimmu. Waŋu guac
aŋgéŋ titiac niŋkumuma kecanʒu imi
waŋ énécmina nalé séc Anutu imi kuneŋ
yanda! ʒémanec kecmu. [5] Ni maqeqeya
ʒéma météqététaŋ kecʒua. Anutu focdac
hawéséman.
Gi imi nuac héipucna. Ni metecgé
néné̱ŋa imuac miŋina, sosola ménda
wamma focdac hawéséman.

71

Saiwa memima méra mimac
niŋac ʒéwelerec.
[1] Yawe ni néŋgacma guac muru hazua.
Hémbénaŋa gamunaguc ménda wammaŋ
niŋac galeŋgé nénna. [2] Hakaga solaŋanéŋ
metecgéma hulac némbéséman. Gezac
qenimma metecgé némbéséman. [3] Gi imi
nalé séc saŋgi saŋginawac baŋec wambésé-
man. Gi imi nuac ʒamanʒiŋ ʒéma demiŋ
seli baec boŋaiguc nanaŋa, imi aŋgéna
timac niŋac ʒéna hicŋima hezac.
[4] Anutuna ic biriawac méria igucnec
metecgé nénna. Kaiʒiliweŋ ʒéma biria
meme icnéŋ népésiyu méria igucnec
metecgé nénna. [5] Hénia imi yomuhuc; Miŋ
Kewu Yawe, Nuac niŋkumuna imi guaru
hezac. Komocna igucnec guac muru héima
namma kecanʒua. [6] Neŋgocnawac hériiguc
kecbanec népésinecac népésianʒaŋ.
Neŋgocnawac tomeŋaiguc kecba geŋ
nuagicna mayi. Mepé qepésina ʒéŋgé
toroya qahac imi guac buŋa wanʒac.
[7] Ic tuŋagucnéŋ nuac niŋgic ic témpiŋa
tanec waŋu néŋsosoligic. Waŋu geŋ mia
nuac saŋgi saŋgi selina waŋanʒaŋ. [8] Nuac
kuananéŋ kaiwe herec guac edamuga
ʒéauwa mepé qepésiganéŋ sécgéanʒac.
[9] Ic yanda wamma kecmaŋ nalé imuaru
ménda wainémbéséman. Kucna audacba
mamaya waŋu ménda wai némbéséman.
[10] Haʒéchécna ieneŋ nuac ʒéemi ninʒu.
Waŋu kekec uŋanawac awima tacʒu imi
eneŋ nuwiŋ ʒé ʒéareŋ wamma yomuhuc
ʒégic imuhuc ʒéwelecʒua; [11] Anutunéŋ
i waimizac metecgé mimiawac ic méŋ
ménda kecʒac, nesima késani. [12] Anutu
lakec ménda néŋgac némma kembéséman.
Nuac Anutuna focdac méra némbéséman.
[13] Waŋénécmina qeri uŋanawac haʒéc
wannénʒu imi eneŋ gamu qeqe ʒéma
humuc mihicŋimu. Waŋénécmina mebiri
némbiŋ ʒé wanʒu imi ʒédesi ʒéma
mematitinéŋ hoturu énécmimac. [14] Ni
imi nalé séc guac niŋkumuma gi séc méŋ
meemma mepési gémmaŋ. [15] Ni guac haka
solaŋa oloŋ oloŋawac séc qahac imi ʒéma
guac aŋgéŋ titiac ai imi kaiwe herec ʒéau
énécmimaŋ. [16] O Miŋ Kewu Yawe, ni guac
hama guac wawaŋ memega kuhaguc imi
mepési gémmaŋ. Ni guac haka solaŋa
imuacnec sac niŋqelima ʒémaŋ.

17 Anutu gi imi ni komocna igucnec ac
pakeŋ ku nénnecac néŋanʒaŋ imuac mia
ni éréma deguc guac wawaŋ memega welic
welicgia imi ʒéau énécmianʒua. 18 O Anutu
ni ic yanda wamba oruc ʒucna lalac lalac
wammac nalé imuaru acguc ni ménda
wainémbéséman. Ni kucga imi hicŋi-
sai méndacma hahaya ionac énézédacman
imuac nalé sura séc ménda wainémma
niguc kecbéséman. 19 Anutu guac haka
solaŋa imi eŋeŋa yanda. Anutu gi haka
silic kuneŋ yanda menec, imuac mérénéŋ
gi ésécnec wammac.
20 ʒérabéra réwéria sasala mihicŋi nén-
nec Miŋ Kewu geŋ mia ni muŋguc meqeli
némma baec dumuc sira hiŋgac hiŋgara
igucnec muŋguc hérénéŋna érémaŋ. 21 Ni
séc méŋ meyandi nénna. Liliŋgéma ewa
qerina mebélacgé nénna.
22 Anutuna ni gita kulelenéŋ gi mepésima
guac haka héla imuac mepésigémmaŋ.
Israelac Miŋ Kewu téréya ni gita kule-
lenéŋ gi mepési gémmaŋ. 23 Gi mepési
gémba, kua tasénanéŋ ségiségi wamma
qacmac. Waŋu kekec uŋana aŋgéŋa tinec
imi acguc imuhuc waŋgémmac. 24 Nuac
ezelaŋna acguc kaiwe herec guac haka so-
laŋa ʒéaumac. Imi mia mebiri némmaŋ ʒé
wanʒu imi eneŋ gamu mihicŋima sicsaoc
wanʒu imuac mia imuhuc waŋgémmaŋ.

72

Ic kewu naŋgémima galeŋgé
mimac niŋ ʒéwelerec.

1 (Solomonac legic ʒéra.) Anutu guac
niŋgési gésigawac kuha imi ic kewu
iwac miwéséman. Solaŋanec galeŋgé
énécmimiawac kuha imi ic kewuac naŋa
mina. 2 Inéŋ ic embachécga solaŋanec
niŋgésima maqeqe hécga héna ac mén-
dacma dindiŋanec ʒégési énécmimac.
3 Inéŋ imuhuc waŋu baec boŋa eŋeŋa
eŋeŋanéŋ ic embac ionac mériaŋ mihicŋi
énécmimu. Waŋu baec boŋa komoc
komoc acguc imuhuc waŋ énécmimu.
4 Waŋu inéŋ ic embac maqeqeya héipuc
waŋ énécmima météqététaŋ ic aŋgéŋgina
tima helanʒi énécmianʒu imi héʒéŋgé
énécmidacmac. 5 Inéŋ kaiwe ʒéma maso
naŋicnec naŋselima hicŋisaiya hicŋisaiya
inicgaleŋ wammac niŋac wammiwéséman.
6 Inéŋ qézézac qegic mama heheya
imuaru kianéŋ mazac ésécnec, waŋu kia
yanda baec mézécgéanʒac ésécnec waŋ
énécmimac. 7 Iwac naléiguc imi ic solaŋa
eneŋ yandi saima kecgic maso asaha
naŋunec luae sécgé énécmima hemac.
8 Inéŋ konduŋ hénihénia igucnec tetec-
giawac séc, doku téfara Yufurata igu-
cnec baec tetecgiawac séc galeŋgé énécmi-
mac. 9 Baec ʒéléŋaiguc kecanʒu imi eneŋ
iwac wésiaiguc sicgémigic haʒéchéra eneŋ
seitotoŋ ezelaŋ ginanéŋ bézéma nemu.
10 Tarasisi ʒéma konduŋ baec komoc ko-
moc imuac ic kewu ieneŋ takis haimimu.
Arabia ʒéma Ediopia* ic kewunéŋ sese
eeyaguc mema hamu. 11 Ic kewu momac
yanda wésiaiguc sicgémigic baera baera i
weleŋqemimu.
12 Inéŋ ic embac iwawai niŋac osiqosi ke-
canʒu imi eneŋ qacgic metecgé énécmima
maqeqeya héipuc ichécgina qahac imi
metecgé énécmianʒac. 13 Inéŋ maqeqeya
ʒéma météqététaŋ kekec ionac ewa biric
waŋ énécmima iwawai niŋac hochoc
ai mema kecanʒu imi humuc igucnec
metecgé énécmianʒac. 14 Inéŋ ic embac
helanʒi énécmianʒu ionac murunec ʒéma
kaiʒiliweŋ ic ionac murunec sacginawac
niŋu eeyaguc waŋu kekec uŋagina
aŋgéŋgina tiénécmianʒac.
15 Inéŋ kekecyaguc keru Sebawac goli
mema hama iwac muru haimimu niŋac
wanʒua. Waŋu ic embac ieneŋ iwac niŋac
wamma nalé séc ʒéwelecma kaiwe herec
legic héimimu niŋac wanʒua. 16 Baec séc
padinéŋ sécgéma hemimac. Baec boŋa
qahaiguc acguc padi heyu luhucnéŋ mihi-
laŋgéyu Lebanonac ic hésa ésécnec hirima
nammac. Ama areŋa yandaiguc imi ic em-
bac eneŋ imi baec kisiaguc ʒéléŋ ésécnec
kucginaguc saima kemmu. 17 Qara imi hém-
bénaŋa, kaiwe ésécnec hehe seli hemac. Ic
embac ionac imi iwac niŋac wamma mériaŋ
énécmiyu memu. Baera baera ic embac
ieneŋ iwac mia mériaŋaguc ʒémimu.
18 Momacguc eŋeyanec wawaŋ meme
welic welicgia waŋanʒac Israelac Anutu,
Yawe mepésimimu. 19 Qara ʒézé bipiyaguc
imi hémbénaŋa mepésimimu. Baec séc
iwac edamuyanéŋ sécgéma hemac, hélac-
nec, hélacnec!

* 72:10: Hebiraio aciguc; Shewa ʒéma Sewa.

[20] Yesiac naŋa Dawidiac ʒéwelec méŋnéŋ you hama tecgézac.

Kiwi 3

(Legic 73—89)

73

*Hélan*ʒi énécmianʒu ionac méra igucnec hulac énécmimac niŋ ʒéwelerec.

[1] (Asafeac legic.) Anutunéŋ Israel ionac sucginaiguc ewa qerigina lalac lalac kecanʒu ionac muru hia waŋ énécmianʒac. [2-3] Néŋ ni imi kaiʒiliweŋ ic ionac kekec mériaŋaguc imi hémma séwi eŋeŋ ic ionac nimbupuc waŋi imuac niŋac hénana tisuqisurac wamma manumaŋ ʒé waŋec. Waŋu nanaŋnawac qambaŋa imi keŋ saŋgimaŋ ʒé waŋec. [4] Ieneŋ imi humucac naléiguc acguc hafi geriwa qahac kucginaguc kecma humuanʒu. [5] Tosara ionac ésécnec ʒérabéra ménda mihicŋima yéwéri ménda mihicŋianʒu.

[6] Imuac séwi eŋeŋginanéŋ soroŋgina waŋu kaiʒiliweŋ ginanéŋ ionac séwi usu waŋanʒac. [7] Ieneŋ haléginaguc waŋu kicgina qégélianʒac. Waŋu iwawai ewa siŋginawac séc ogicma késa kecʒu. [8] Ieneŋ ʒédesi waŋ énécmima ʒébiri qébiri waŋ énécmima séwi eŋeŋginaiguc tericgé énécmima helanʒi énécmianʒu. [9] Kuagina imi kurumeŋac séc emma kecʒac. Waŋu ezelaŋgina imi baec séc lelecgéanʒac.

[10] Imuac ic embac ieneŋ liliŋgéma keŋ toroqe énécmima dokugina kuaya qeqeya mocʒoŋ qécgéanʒu.

[11] Anutunéŋ dimuhuc niŋtegicmac? Eŋeŋa miŋina imi niniŋaguc wambacnec ʒéanʒu. [12] Inictegicgic. Ieneŋ imi ic biria ionac héniagina imi ewa éréhéc ménda wamma kecma hinacgina meyandianʒu. [13] Ni ewa qerina galeŋgé kecba lalac lalac waŋu mérana ʒuacma képésicna qahac ʒéma kecaŋi imi héla qahac wanʒac. [14] Ni kaiwe herec ʒérabéra mihicŋima siŋunec séc ʒéqindiŋi waŋnéŋu kecaŋi. [15] Ni imuhuc ʒéaumaŋ ʒé ʒéwinec miŋ kewuac nambérac héra ikoc waŋ énécmiwinec

[16] Dimuhuc hénia imi niŋasarimaŋ ʒéma batucgéma nimba sécna ogicma yéwéria waŋec. [17] Waŋu Anutuac ocmuŋ qeriaiguc keremma nimmaguc kekecginawac tetecgia imi niŋasariyi. [18] Hélacnec geŋ mia ic biria ini baec susuraciguc onopocma humucac buŋa gili énécmianʒaŋ. [19] Ieneŋ dimuhuc éléŋnec birianʒu? Tericgé énécmina aurigic, usuŋénécmina qahac waŋanʒu. [20] Ic neŋaŋ gau igucnec yacma gau héŋiŋ imuac ninni eŋomia waŋanʒac ésécnec gi yacbéséman nalé imuaru ionac niŋna eŋomia wandacmac.

[21] Ewa biric wamba wéiwécnaiguc néyu [22] ni sicsaoc niniŋna qahac kecba kicganéŋ nénna wéségaiguc haséŋ yaŋ ésécnec waŋi. [23] Waŋu geŋ mia nuac méra héinaiguc késana ni nalé séc giguc kecanʒua. [24] Geŋ pakeŋ acganéŋ ʒéqindiŋi némma biaŋ kecma edamugaiguc nuagicma kembéséman. [25] Gi qahac waŋu mérénéŋ kurumeŋiguc kecnénʒac? Gi qahac waŋu, baeciguc méŋac méŋ niŋkumuma kecmaŋac séc qahac. [26] Séwi qerina imi qasima kenʒac, néŋ Anutu gi imi ewa qerinawac kuha* ʒéma buŋana hémbénaŋa wanʒaŋ.

[27] Anutu héŋacya mema lakec kecʒu imi eneŋ mocʒoŋ biridacmu. Gi waigémma keŋgic séc mebiri énécmianʒaŋ. [28] Anutuac hosuraiguc kekec iminéŋ nuac mériaŋna wanʒac. Gi imi nuac saŋgi saŋgina imuhuc ʒéma nimma wawaŋ memega mocʒoŋ ʒéau énécmimaŋ.

74

Héŋgaleŋ ama areŋ yandaginawac ʒéwelecgic.

[1] (Asafeac legic ʒéra.) O Anutu gi némac niŋac hémbénaŋa wai nénécmizaŋ? Dimuhuc ramahécga galeŋgé nénécmianʒaŋ ionac qeri biricac hofac qéfacgé nénécmizaŋ? [2] Hénaoriŋ hécga ionac kisic areŋ tuŋa tuŋa becarunec aŋgéŋ tima metecgé énécminec imi niŋqeli énécmima guac baec boŋa téréya Zion imi momacnec niŋqeliwéséman. [3] Hémbénaŋa mebiri mimia imuaru hénaga liliŋgéma hana, haʒéchécga eneŋ ocmuŋga téréyaiguc kaiʒiliweŋ hénia hénia wamma kecʒu.

[4] Haʒéchécga eneŋ imi geŋ mihicŋi nénécminec ama areŋa yanda imuaru hériaŋ héima filacgina imuaru kumugic nanʒac. [5] Ieneŋ imi naka meyacma ic ʒuŋ héianʒu ésécnec waŋ nénécmima kecʒu. [6] Deguc ieneŋ imi naka ʒéma aiŋ hamanéŋ

* 73:26: Hebiraio aciguc; ʒamanʒiŋ.

ocmuŋac méra kiwi imi héiqéséŋ wamma
7 ocmuŋga geric higic ʒeyu guac qacga
heyec imi ʒapi qema hezac. 8 Qeriginanéŋ
imi qéséŋni qahac wandacmac ʒéma
Anutuac aʒoaʒoro amaya amaya baec
yomuaru naŋgic imi mocʒoŋ kumugic
ʒedarec. 9 Kiwi méréra méŋ ménda héŋʒiŋ
Anutuac tiliŋtiliŋ ic muŋguc ménda kecʒac.
Nalé dahecac séc imuhuc mehorugima
kecmac imi sucninaiguc méŋnéŋ méŋ
ménda ninʒac.

10 Nalé dahecac séc haʒécganéŋ ʒédesi
waŋgémmac? Inéŋ hémbénaŋa gi ʒébiri
gémmac? 11 Némac niŋac méraga, guac
méra héiga imi aŋgétima ʒikima kecʒaŋ?
Méraga imi tétécga igucnec hulacma méra
némbéséman.

12 Anutu gi imi becarunec nuac ic kewu
kecnecac kecʒaŋ. Waŋu ic embac sucgi-
naiguc aŋgéŋ tinénéc mimiawac ai imi
meaŋnec. 13 Gi imi kucganéŋ konduŋ
doku qericna éréhéc waŋec. Doku qeri-
aiguc mokoleŋ yandawac oruha qéséŋnec.
14 Oawac oruha* hézéŋgéma imi ʒéléŋ yaŋ
baec kéra kérasiaiguc kecanʒu ionac nene
buŋa énécminec. 15 Baŋa ʒéna téyu doku
yanda mayec. Doku téfara hémbénaŋa
keŋkeŋa imi ʒéna ʒicgédarec. 16 Siŋi
kaiwe imi mocʒoŋ guac. Geŋ mia maso*
ʒéma kaiwe ʒéna hicŋiyoc. 17 Baecac suc
séré mihicŋima kaiwe nalé ʒéma kia nalé
ʒéhicŋinec.

18 Haʒéc hécganéŋ ʒébiri gémma ic em-
bac niniŋgina qahac ieneŋ guac qacga
ʒébiri qébiri wammizu imi niŋ asariwésé-
maŋ. 19 Kembo neiac kekec uŋa* imi haséŋ
yaŋ ménda énécmina, guac ic maqeqeya
ionac kekec imi hémbénaŋa eluŋ ménda
gumac. 20 Baec tosara siŋidéŋgézac imuaru
kaiʒiliweŋ ic ionac baŋec sécgéma hezu.
Imuac niŋac sisipac acga imi niŋqeliwésé-
maŋ. 21 Helanʒi énécmimia ieneŋ gamugi-
naguc andé andé ménda kemmu niŋac waŋ
énécmina. Maqeqeya ʒéma iwawai niŋac
osiqosi kecanʒu imi eneŋ mepésigémmu
niŋac waŋ énécmina. 22 Anutu yacma ʒé so-
laŋanina. Ic témpiŋa imuhucyanéŋ kaiwe
herec ʒébiri qébiri waŋgénʒu imi niŋqeli-
wésémaŋ. 23 Haʒéchécga ionac ewa hétéŋ
imuac eluŋ ménda gumac. Yacma haʒéc
waŋgénʒu imi onac qeweloŋ acginanéŋ
nalé séc guac muru haanʒac.

75

Anutuac haka welic welicgiawac ewa hia ac wammigic.

1 (Legic galeŋawac; Ménda mebiri
nénécmina. Asafeac legic ʒéra.) Ewa
hia ac gézéziŋ, o Anutu nini ewa hia ac
gézéziŋ. Guac qacga qacni hosucninaiguc
kecma meleŋ nénécmianʒaŋ. Ic eneŋ guac
wawaŋ meme welic welicgiawac ʒéaugic
guac qacga gezac ninaiguc heyu niŋanʒiŋ.

2 Gi yomuhuc ʒézaŋ; Naléya imi mewa
hezac, ni héna aciguc dindiŋanec ʒégési
énécmimaŋ. 3 Baec ʒéma imuac tacy-
achéra imi hirimu, néŋ neŋ imi baecac
tandéya késaseligima kecʒua. 4 Séwi eŋeŋ
ic ionac séwi eŋeŋ ménda waŋgic ʒéma
kaiʒiliweŋ ic ionac ilicgina ménda mey-
acgic eŋu ʒézua. 5 Ini ilicgina meyacgic
ou ménda emmac. Waŋu séwi eŋeŋac
déméŋginanéŋ ac ménda ʒému.

6 Meyac énécmimia imi baec waŋgoŋa Is
me Wes me Saut igucnec hahaya qahac.
7 ʒégésigési miŋina Anutunina Yawenéŋ
méŋac meyacmima méŋac memamianʒac.
8 Yaweac mériaiguc sokoc taru waiŋ hé-
nia hénia lelecgégéya imuac sépéc sépéra
qéitima érézac. Waiŋ imi inéŋ qocgéyu
mazac. Mayu waiŋ imi imuac gocya mo-
macnec baeciguc ic biria ieneŋ nedacmu.
9 Ni imi Yakoboac Anutu imi hémbénaŋa
ʒéau énécmima mepésimimaŋ.

10 Waŋu kaiʒiliweŋ ic ionac ilicgina imi
mocʒoŋ mericdacma ic solaŋa ionac il-
icgina meyac énécmimaŋ.

76

ʒégésigési miŋina Israelac Anutu.

1 (Legic galeŋawac; Gita kuleleginaguc,
Asafeac legic ʒéra marayaguc.) Anutu
imi Yuda baeciguc niŋmimia. Waŋu qara
imi Israel sucginaiguc niŋgic kuneŋ yanda
waŋanʒac. 2 Haliya imi Salem héŋgaleŋ ama

* 74:14: ɪʒipte ic ionac ʒézéya. * 74:16: Kiwi tosaraiguc; asac mararaŋ ooyawac hezac. * 74:19: Mété qététaŋ icac kekec uŋa. * 76:2: Becnec Melkisedec naléiguc imi Yerusalem baecac Salem ʒéaŋgic. Zion imi acguc Yerusalem baec boŋa imuac qara. Dawidinéŋ ʒéyu imuaru Anutuac héna acac katapa imi huama hagic.

areŋaiguc, tacyacwac ama duŋa imi Zion-
iguc hezac.* [3] Imuaru inéŋ yaréac iwawai
ʒakoŋ gericyaguc ʒéma saiwa ʒéma sou imi
qéséŋu qahac wandarec. (Ohec)
[4] Gi imi baec boŋa yaré qema onag-
icna saocga waŋec imuaru edamugaguc
waŋʒaŋ. [5] Ic kawali imi unuyu mama hezu.
Méŋnéŋ méŋ méragina meyacmac ac séc
qahac waŋʒac. [6] Yakoboac Anutu gi ac waŋ
énécmina yaréac karisi ʒéma becosic imi
mocʒoŋ gau yanda hezu.
[7] Gi momacguc sac bac yandi yandi
waŋgéŋgéŋawac buŋa kecʒaŋ. Geŋ qeri
biric wanna mérénéŋ guac wéségaiguc hia
naŋselimac? [8] Gi kurumeŋiguc ʒétecgéna
baecnéŋ ʒénéŋ hirihiri wamma néŋ qema
hezac. [9] Imi mia, o Anutu geŋ baeciguc
gum bénʒénʒéŋ ic aŋgéŋgina timaŋ ʒé yac-
nec nalé imuaru imuhuc hicŋiyec. (Ohec)
[10] Gi biriawac qeri biric wanna ic embac
ieneŋ mepési génʒu. Qeri biricga saméŋa
hegénʒac imi rikuŋ ésécnec ʒikiamuna
hezac.
[11] Ini imi Yawe Anutugina sisipac ac
memima ac imi meselima meleŋ mimu.
Lelec lelec kecʒu ini acguc mocʒoŋnec eeya
héimimiawac hezac iwac mia sese haim-
imu. [12] Inéŋ kawali wéségina makikia wésé
qoŋqoŋ mihicŋi énécmiyu ic kewu momac
yanda bac yandi yandi wammizu.

77

Anutuac haka silic kuhaguc
imi niŋqeliyec.

[1] (Legic galeŋawac; Asafeac legic ʒéra
Yédudun ewaiguc héihéiya.) Ni nuac
ewananéŋ Anutuac muru qacmaŋ. Inéŋ
gezac qenémmac. [2] Nuac ʒérabéra naléiguc
ni Anutuac hochoc wamma siŋiyaiguc
mérana meyacma ménda memayi. Nuac
kekec uŋananéŋ ic onac héibélac qéibélac
imuac héŋara meyec. [3] Anutuac nimma ewa
goro wamma niŋyéwériwa nuac qerinanéŋ
birima kemma qiritic numaŋac ʒé waŋ
néŋʒac. (Ohec)
[4] Kicna hémeŋʒaliman ʒéwa ménda
wainénna niŋyéwérima acna ʒémaŋac
séc qahac waŋec. [5] Becnecac naléna
niŋqelima [6] legic méŋ siŋi méŋu héiyi
imuac nimba qerinanéŋ hiŋgaru kekecac
héniawac hocma ʒéyi; [7] Miŋ Kewunéŋ
hémbénaŋa wai nénécmimac me? Ewa hia
muŋguc ménda waŋ nénécmimac? [8] Iwac
goi héihéianéŋ hémbénaŋa tecgézac me?
Inéŋ hémbénaŋa ménda niŋnénécmimac
me? [9] Eluŋ qeyu ewa hiawac ménda waŋ
nénécmianʒac me? Qeri biricnéŋ goi
héihéiya héʒicgézac me? (Ohec) [10] Waŋu
muŋguc yomuhuc ʒéyi; Ewana mayu
nimba birizac. Ni eŋeŋa miŋinawac méra
héiyawac nalé* imuac niŋqelimaŋ.
[11] Ni Yaweac, wawaŋ memeya becnec
waŋec imi niŋqelima haka waŋec imi
ʒéaumaŋ. [12] Imuacnec toroqema ai menec
imi mocʒoŋ nimba hiŋgaru guac wawaŋ
memega imi hiŋgac hiŋgarawac nimmaŋ.
[13] Yawe guac héna imi téréya yanda. Anutu
méŋ gi éséc kuneŋ yanda méŋ ménda
kecʒac. [14] Gi imi Anutu haka welic welicgia
wawaŋa. Imuac hicŋisaiya baeciguc kecʒu
imi onac kucga imi énézéna hémmu. [15] Guac
kucganéŋ guac ic embachécga Yakobo
ʒéma Yosefeac qelihéra boŋhéré meénéc
minec. (Ohec)
[16] Anutu doku yanda yandanéŋ gi géŋgic.
Gémma bac yandi yandi wamma doku
dumuŋanéŋ hiriyec. [17] Hosusunéŋ kia
qocgéyu mayu sawanéŋ buŋ parandaŋ
héiyu piliticga acguc ʒakoŋ ésécnec néwéc
néwéc mayec. [18] Luhuc neŋgocya qeri-
aiguc guac parandaŋ qaru pilitic asahanéŋ
baec séc qetagaliyu baecnéŋ hirima keŋha
waŋec.
[19] Guac héna duŋganéŋ konduŋ doku
yandaiguc heyec. Waŋu héna tawégawac
uŋaya imi hocanʒiŋ. [20] Ic embachécga rama
tuŋ ésécnec Mose ʒéma Aron iorac méragi-
ranéŋ onagicma hayoc.

78

Israel ic eneŋ Anutuac hiaya
ménda nimmigic.

[1] (Asafeac Masikil legic ʒéra.) Ic em-
bachécna ac pakeŋna nimma gezacgina
kuanaiguc haigic. [2] Kuana aŋgéma qe-
qaiŋ aciguc héima ac saŋa becarunec imi
ʒéau énécmimaŋ. [3] Imi yanda hécn-
inanéŋ nénézégic gezacninanéŋ nimma
niŋtegicma kecʒiŋ imi mia. [4] Nini imi qeli-
hécgina ionac ménda musaŋgé énécmima

* 77:10: Anutunéŋ méra héiyawac kuha mewininima Israel ic Iʒipte baec igucnec énépésima hayec imuac naléya.

Yaweac qac buŋa ʒéma kuha ʒéma haka welic welicgia imi hicŋisai hahaya ionac énézéni hema kecmac.

5 Héna ac imi Yawenéŋ Yakoboac niŋac kumuyu nanʒac. 3ézé seli ac imi Israel onac énézéyec. Waŋu yanda hécninanéŋ héna ac imi qeli hécgina ku énécmimu niŋac énézéyec. 6 Imi mia qelihécgina biaŋguc hicŋi saima kecmu imi onac énézégic nimma ieneŋ acguc imuhucyanec waŋgic hema kecmac niŋac imuhuc énézéyec. 7 Waŋu qelihécgina ieneŋ Anutuac niŋkumuma Anutuac wawaŋ meme imuac eluŋ ménda unuyu héna ac imi niŋtohoma kecmu. 8 Yandahécgina ewa seli wamma ac qeqe wamma ewa qeriginanéŋ eŋeŋ mama waŋu keŋhéi hahéi wamma Anutu solaŋanec ménda weleŋ qemigic ionac éséc-nec ménda wamma kecmu niŋac imuhuc waŋ énécmiyec.

9 Eferaim* qelihéra imi tewigina ʒéma yaréac iwawai tosara késa kecgic, néŋ yaré hicŋi énécmiyu andé andé kendacgic. 10 Ieneŋ Anutuac sisipac ac ménda niŋtohoma héna acwac héŋara mema ménda méndacma keŋgic. 11 Imuhuc wamma haka welic welicgia Yawenéŋ waŋec ʒéma énézéyu héŋgic imuac eluŋ unudarec. 12 Becnec Anutunéŋ Iʒipte baec yanda Soan baec kondoŋaiguc haka welic welicgia yandahécgina kicginaiguc waŋec.

13 Inéŋ konduŋ qeriru dokunéŋ néwéc néwéc qauqau emma naŋu onagiru sucnéŋ suc keŋgic. 14 Waŋu kaiweiguc imi hosusunéŋ, siŋi herec imi geric bélaŋanéŋ walac andu waŋ énécmiyec.* 15 Baec kéra kérasiaiguc imi baŋa qeriru dokunéŋ doku hogocya hiŋgac hiŋgaraiguc éréanʒac éséc-nec éréyu doku sécgina gumu énécmiyec. 16 Waŋu doku imi baŋa imuacnec éréma doku téfara éséc-nec wamma keŋec.

17 Waŋu kileŋ ieneŋ imi toroqemanec képésic wamma baec kéra kérasiaiguc eŋeŋa miŋina andé qegic. 18 Ieneŋ ionac séwiac siŋ méndacma nene yaka niŋ qesima ewa qeriginanéŋ Anutu manam batuc wammigic. 19 Imuacnec toroqema, Anutuac haʒéc wammima ac ʒéma Anutunéŋ baec kéra kérasiaiguc neneac tatac imi hia hai nénécmimacac séc? ʒégic. 20 Inéŋ Moseac mérianéŋ baŋa qema doku mihicŋi énécmiyu doku téfara éséc-nec luma keŋec, néŋ ieneŋ muŋguc Anutu ʒégicsiŋ megicsiŋ ʒémima inéŋ saméŋ ʒéma yaŋ busia hia mihicŋi nénécmimac ac séc? ʒégic.

21 Waŋu Yawenéŋ nimma qeri biric wamma Yakoboac qeri biric geriwaguc wammima Israel onac haʒéc eŋeŋa waŋ énécmiyec.* 22 Imi mia Anutu ménda niʒéŋgémima iwac aŋgéŋ titi ai imuac ménda héima naŋgic imuac mia imuhuc waŋ énécmiyec.

23 Waŋu néwécgeŋaiguc inéŋ ou sawa ézéma kurumeŋac nagu auma 24 ionac muru Mana* imi kia éséc-nec haiyu mayec. Mayu kurumeŋa nene haima gumu énécmiyec. 25 Baec icnéŋ kuc miŋina ionac* saméŋ negic. Anutunéŋ nene énécmiyu sécgé énécmiaŋec.

26 Inéŋ ʒéyu baec waŋgoŋa Is igucnec luhucnéŋ yacma hayec. Waŋu iwac kuhanéŋ baec waŋgoŋa Saut igucnec luhuc wagicma hayec. 27 Imuhuc wamma ionac yaŋ busia imi seitotoŋ éséc-nec haiyu mayec. Nei putitima keŋkeŋanéŋ mama konduŋ sakasac éséc-nec sécgéma heyec. 28 Tacyac wawaŋa imuaru mama sel haligina lelecgéma heyec.

29 Waŋu ieneŋ negic sécgé énécmiyec. Anutunéŋ séwiac siŋgina séc hai énécmiyec. 30 Waŋu ieneŋ séwiac siŋ imuac héŋacya ménda mema keŋgic kuaginaiguc nene he énécmiyunec, 31 Anutunéŋ ionac haʒéc waŋ énécmima sucgina igucnec haléginaguc* imi unuyu Israelac sacqeli ieneŋ tendiŋgéma mama humudacgic.

* 78:9: Yakobonéŋ walac Ruben mihicŋima imuac andiaiguc Eferaim mihicŋiyec. Waŋu mériaŋ ac méréc meracwac buŋa imi Ruben waima Eferaimac mozocgéma ézéyec. * 78:14: Hosusu imi haʒéchéra hénagina neʒicgé énécmima Israel ic amia mihicŋi énécmima kaiwe geriwa imi neʒicgé énécmima néma naléiguc waima kemmu me ʒikima namu imuac énézéma qindiŋi énécmiyec. Geric bélaŋa imi siŋi tunumaŋ measari énécmima siŋiac saŋgeŋa igucnec mehocŋi énécmiyec. * 78:21: Israel imi Yakoboac qara méŋ Anutunéŋ qacmimia, waŋu kiwi yomuaru imi qeli hécginawac imuhuc qacénécmizac. * 78:24: Nene méŋ kurumeŋiguc mayec imuac qara, qac imuac hénia imi Imi némac? * 78:25: Kiwi tosaraiguc; Anutuac kua meme uŋahéra ogic hezac. * 78:31: Kiwi tosaraiguc; kucginaguc.

32 Imuhuc waŋ énécmiyec, néŋ ieneŋ
néwéc képésic susucnec wamma kileŋ haka
welic welicgia imi ménda ninʒéŋgégic.
33 Anutunéŋ kekecac nalégina eŋ mesoho
énécmima waŋ énécmiyu ʒénéŋ hir-
ihiri waiʒalaŋiguc naŋgicnec yawuŋa
yawuŋa hama keŋec. 34 Anutunéŋ tosara
unuhumuyec nalé imuaru tosara ieneŋ
ʒéwelecmima liliŋgéma hama Anutuac
hochoc wammigic. 35 Imuhuc wamma
Anutunéŋ eŋaŋ ʒamanʒiŋ hilaŋeŋ kecʒac
imi ʒéma aŋgéŋ titi miŋina kecʒac imi
niŋqeligic. 36 Néŋ ieneŋ kuaginanéŋ haléc
ac wammima ezelaŋ ginanéŋ ikoc ac
wammigic. 37 Ewa qerigina Anutuac muru
heyec iminéŋ keŋhéi hahéi waŋu sisipac
acyaiguc hélacnec ménda héima naŋgic.

38 Waŋu kileŋ Anutunéŋ ewa biric waŋ
énécmima képésicgina wai énécmima
mocʒoŋ ménda unu humudacma hatac
sasala qeri biria imi waima qeri geric
mocʒoŋnec ménda pocgé énécmiyec.
39 Ieneŋ imi baec ic kecma luhuc ésécnec
kemma muŋguc ménda hamu imi niŋqe-
lima imuhuc waŋ énécmiyec.

40 Baec kéra kérasiaiguc ieneŋ yei hatac
dahec acqeqe wamma ewa biric mihicŋi
migic? 41 Ieneŋ muŋguc muŋguc Anutu
manam batuc wammima Israelac téréya
miŋina qeri biric mihicŋi migic. 42 Ieneŋ
iwac kuha ménda niŋqelima haʒéc hécgina
ionac murunec metecgé énécmiyec imuac
naléya acguc ménda niŋqelima kecgic.

43 Nalé imuaru Anutunéŋ Iʒipte baec
Soan baec kendoŋaiguc haka welic welicgia
imi mihicŋi énécmima 44 doku téfara yanda
me komora meleŋu sac waŋu hima nemuac
séc qahac wandarec. 45 Sék tuŋaguc méli
énécmiyu hama awéénécmima inigic taŋa
méli énécmiyu hama mebiri énécmigic.

46 Waŋu padi imi kambiŋ onac buŋa
qeyec. Waŋu aiiguc hicŋima heyec imi
ʒikoŋ onac buŋa qeyec. 47 Waŋu waiŋ ic
imi kombocnéŋ, saŋsaŋ ic imi siŋunecac
doku saŋgeŋanéŋ unuyec. 48 Waŋu ama
yaŋhécgina imi kombocac buŋa, rama
yaŋhéra imi piliticac buŋa onoporec.

49 Qeri biric geriwaguc ʒéma qeri geric,
ʒérabéra, tasé kukuac kua meme uŋahéra
imuhucya méli énécmiyec. 50 Inéŋ qeri biric
imi mewininimaŋ ʒé hénaya areŋgéma
méndarec. Waŋu humucnéŋ qiʒiʒiŋgéma
kemmu niŋac ménda wamma kekecgina
imi wizi selia kuhaiguc onoporec. 51 Iʒipte
baeciguc méréc merac, kucginawac héni-
hénia wawaŋa, Ham wac* ama hali séc
kecgic imi mocʒoŋ unuhumudarec.

52 Imuhuc wamma eŋeya ic embachéra
imi rama ésécnec énépésima hama baec
kéra kérasiaiguc rama tuŋ ésécnec qindiŋi
énécmiyec. 53 Bénʒéŋnec walac andu waŋ
énécmiyu ʒénéŋ hirihiri qahac kecgic,
néŋ haʒéc hécgina ieneŋ imi konduŋiguc
dokunéŋ téŋgé énécmiyec.

54 Waŋu baec téréya eŋeya méra héiyawac
kuhanéŋ onagirec baec boŋa yomuaru ic
embachéra imi onagicma hayec. 55 Waŋu
baera baera imuac miŋina imi wéséginaiguc nesi énécmiyu keŋgic baec buŋaginа ic suŋ qema méndéŋ énécmima Israel areŋa areŋa ama hali imuaru onoporu tacyac waŋgic.

56 Néŋ kileŋ imi eneŋ eŋeŋa miŋina Anutu
batucgéma acqeqe wamma héna acya imi
ménda niŋtoho waŋgic. 57 Yandahécgina
ésécnec andé qeqe wamma haka biria
waŋgic. Tewi merawa qariŋ qariŋgia
muigic qelu qeluluma sigima keŋanʒac
ésécnec andé qema keŋgic. 58 Kemma
baec boŋa eŋeŋa eŋeŋa séc ocmuŋ
meyacgéma méraginanéŋ baniarawac
ireha meyacgéma haima qeri biric mihicŋi
migic.

59 Waŋu Anutunéŋ nimma qeri biric
wamma Israel haʒéc kuneŋ yanda waŋ
énécmiyec. 60 Waŋu Siloac ama hali téréya
baec ic onac sucginaiguc hésicgéyec imi
héŋara mema 61 eŋeya kuha ʒéma eŋeya
edamu asahawac buŋa héna acac katapa
imi haʒéc hécgina ionac méraginaiguc
haiyu mema keŋgic.

62 Waŋu souac buŋa onopocma eŋeya
buŋa ionac qeri geric waŋ énécmiyec.
63 Qapé wiliŋgina yaréac gericnéŋ onoyu
humugic imuac niŋac seraŋa ionac muru
ʒammaréŋac legic hétéŋa imi qahac wan-
darec. 64 Ionac hofac oo ic imi sou
ʒéraiguc onoporu humudacgic. Waŋu neuŋ
héiénécmiyu embac maléhécgina ʒésiac
méŋ ménda waŋgic.*

* 78:51: Ham imi Noawac méréc merac Sem wac bawaiguc hicŋihicŋiya. Iʒipte ic embac ieneŋ imi Hamwac qelihéra wanʒu. * 78:64: 1Sa 4:19-22

65 Waŋu nalé imuaru Miŋ Kewunéŋ
gau igucnec yacanʒu ésécnec yacma ic
kawali waiŋ doku selianéŋ wammiyu
qacanʒu ésécnec 66 haʒéchéra ununesi
waŋ énécmima gamu qeqe hémbénaŋa
mihicŋi énécmiyec. 67 Yosefeac ama hali
imuac méʒétiti wamma Eferaim areŋa
imi ménda énépésima 68 Yuda areŋa ʒéma
héŋsoroc wammimia Zion baec boŋanec
sac énépésima 69 eŋeya ocmuŋ téréya imi
baec boŋa eŋeŋa ésécnec, baec hémbénaŋa
hemac niŋ haiyec ésécnec meyacgéyec.
70 Waŋu eŋeya weleŋ qeqe icya Dawidi
gésimimaŋ ʒé rama demiŋ qeriaiguc
késayec. 71 Waŋu rama namu nene
imuac galeŋa imi wagicma eŋeya ai buŋa
Yakoboac qelihéra Israel gumu énécmimac
niŋac oporec. 72 Waŋu Dawidi inéŋ qeri
hélanéŋ héŋgaleŋ waŋ énécmima méria
welic welicgianéŋ galeŋgé énécmiyec.

79

Yerusalem ewa biric wammimac niŋ welerec.

1 Anutu, baera baera ieneŋ guac buŋaiguc
haréma ocmuŋga téréya imi meʒapi qema
Yerusalem mebiridacgic. 2 Ieneŋ weleŋ
qeqehécga ionac qamoc imi sawa nei onac
neniawac énécmima météré ichécga ionac
séwigina imi yaŋ onac énécmigic neanʒu.
3 Sacgina imi Yerusalem leleclelec doku
ésécnec qocgégic mayec. Waŋu qamocgina
téŋgémuac icya méŋ ménda kerec. 4 Ama
yanda lelec lelec imuac miŋina ionac
ʒébiri qébiri imuac buŋa kecʒiŋ. Ieneŋ
ʒédesi waŋ nénécmima isocfagociguc
nonopocanʒu.
5 Yawe nalé dahecac séc? Hémbé-
naŋa qeri biric waŋ nénéc miwéséman?
Qeri biricganéŋ geric bélaŋ ésécnec nono-
mac me? 6-7 Ieneŋ Yakoboac ama bae-
cya imi mebirianʒu imuac niŋac Héŋgaleŋ
amaya amaya gi ménda niŋgéŋanʒu imi
onac ʒéma baera baera guac qacga ménda
guruanʒu ionac mia qeri biricga qocgé
énécmiwéséman.
8 Yanda hécninawac képésicgina
niŋqelima nonac muru ménda meleŋ
nénécmiwéséman. Nini maqeqeya gamu
qeqeninaguc wamma kecʒiŋ. Ewa biric waŋ
nénécmima tétécgé nénécmina. 9 Aŋgéŋ
titi miŋina Anutu, guac qac buŋagawac
niŋac méra nénécmina, guac qac buŋaga
niŋac wamma metecgé nénécmima
képésicnina waina.
10 Dimuhuciguc wai énécmina baera
baera ieneŋ Anutugina imi dimia ʒénénzu?
Weleŋ qeqehécga sac naec nénécmigic
imuac bakia kicninaiguc baera baera
meénécmina gi tasé kuku miŋina kecanʒaŋ
imi niŋtegicmu.
11 Waina hésa ic ionac ʒésilacgina imi
guac wéséganaiguc hia harémac. Humucac
buŋa qeénécmimia imi kucga yandanéŋ
aŋgé tiénécmina kecmu. 12 Baera baera
ic embac lelec lelec kecʒu ʒébiri qébiri
waŋgéŋanʒu ionac imi taséginа hatac 7ac
séc meyandima meleŋ énécmina. 13 Imuhuc
wanna ic embachécga rama héŋgaleŋ waŋ
énécmimia nini hémbénaŋa ewa hia ac
gézéma guac qac buŋaga hicŋisaiya hicŋi-
saiya énézéni hema emma kecmac.

80

Israel meqeli énécmimac niŋac welerec.

1 (Legic galeŋawac; Asafeac legic ʒéra,
Legic 'Ewa momacac baorac' imuac
ewaiguc.) Yosefeac qelihéra rama tuŋ
ésécnec héŋgaleŋ waŋ énécmianʒaŋ,
Israelac rama galeŋ gi, gezac qema
niŋnénécmina. Kua meme uŋa Kerubim
iorac sucgiraiguc kecanʒaŋ gi, asac
mararaŋga qetagali nénécmina. 2 Eferaim
ʒéma Benʒamin ʒéma Manase ionac
wéséginaiguc kucga meqelima mehiaru
nénécmimaŋ ʒé hawéséman. 3 Anutu
acnina meleŋ nénécmina, guac kic tanecga
asahagucnéŋ ninicna, aŋgéŋ titi guac
murunec hahaya mihicŋiwiŋ.
4 Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋa
ionac Anutu Yawe, ic embachécga ionac
ʒéwelecgina ménda niŋénécmima nalé da-
hecac séc qeri biric niŋnénéc miwéséman? 5 Geŋ imi kic masigina imi nene
ésécnec gumu énécmima kic masi sasala
gumu énécmianʒaŋ. 6 Baera baera ic
embac lelec lelec kecʒu ionac muru to-
haliac buŋa nonopocna haʒéc hécnina
ieneŋ eŋawu tacma desi nénécmianʒu.
7 Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋa
ionac Anutu, acnina meleŋ nénécmima
guac kic tanecga asahagucnéŋ ninicna
aŋgéŋnina tinénécmimia wammac.
8 Geŋ waiŋ ic momacguc Iʒipte baec igu-
cnec mema hama baera baera ic embac

imi nesina keŋgic baec imuaru himicnec.
9 Geŋ walac ʒéréŋqéréŋ wandacnec imuac
niŋac ʒalianéŋ emu hiŋgacma baec késama
sécgéyec. 10 Imuac amiyanéŋ baec boŋa
hoturu énécmima imuac hawaya hawaya
imi Anutuac yéménʒéc ic tanec wanʒac.
11 Hawa imi suluma kemma konduŋ késazac.
Imuac hésia imi doku téfara Yufurataac séc
kerenʒac.
12 Némac niŋ gi deminja imi hézéŋgéna
hénaiguc keŋha wanʒu imi eneŋ imuac
héla gocmia metecgéanʒu? 13 Waŋu
haséŋ bericnéŋ mebirigic haséŋ yaŋ eneŋ
neanʒu.
14 Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋa
ionac Anutu, ʒéwelecgénʒiŋ. Liliŋgéma
kurumeŋ igucnec kic hina mayu hémma
waiŋ ic imi héŋgaleŋ wammiwéséman.
15 Wariha imi méra héiganéŋ himicnec.
Waŋu imi mia guac niŋac wamma meseli
mimia waŋec.
16 Imi mia deguc qericma gericiguc ooya
wanʒac. Geŋgaoc ac waŋ nénécmina ic em-
bachécga imi biridacʒu. 17 Guac méra héi-
gaiguc tacyac wawaŋa, guac niŋac wamma
meyacna nanʒac ic iwac qahaiguc méraga
haimina. 18 Imuhuc wanna nini imi guac
murunec ménda waima kembiŋ. Meqeli
nénécmina nini qacga qacbiŋ.
19 Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋa
ionac Anutu Yawe, meleŋ nénécmima guac
kic tanecga asahagucnéŋ ninicna, nini
aŋgéŋnina tinénécmimia wammac.

81

Israel ic ewa seli ménda waŋgic.

1 (Legic galeŋawac; Gitit waŋgoŋguc
héimu. Asafeac legic ʒéra.) Kucnina
Anutu imi ségiségi wamma kucnec qacma
legic héimiwiŋ. Yakoboac Anutu ségiségi
wamma hériaŋ héimiwiŋ. 2 Legic ʒéra
ʒéauma tambariŋ qema gita kulele
momacnec hiabianec qemu. 3 Maso
qeliawac témuŋ qemu. Maso bakianéŋ
yandima howia waŋu kendoŋ aria naléiguc
imuhuc wammu. 4 Imi mia Israelac
ʒézé seli ac, Yakoboac Anutu iwac héna
wanʒac. 5 Anutunéŋ Iʒipte baec unumaŋ
ʒé keŋec nalé imuaru Yosefeac areŋ ionac
sucginaiguc ʒézé seli ac imi kumuyu naŋec.
Ni imuaru ac méréra méŋ yomuhuc niŋi;
6 Ni huaya igucnec hinac hetecgéma wagic-
maŋ. Méria igucnec kodoc wagicba efima
kecmac. 7 Gi ʒéra béraiguc qac héhélina
metecgé gémma parandaŋ hétéŋaguc acga
meleŋ gémma Meriba doku giŋgiŋaiguc
batucgé géŋi. (Ohec)
8 Ic embachécna gezac qema niŋgic neŋ
gorogina qema énézézua. Israel ini acna
nimmu niŋac wanʒua. 9 Sucginaiguc anutu
tosara ménda onopocgic kecmu. Baera
baera ionac anutuhécgina ménda sicgé
énécmigic. 10 Ni imi ini Iʒipte baec igucnec énépésima hayi onac Anutu Yawe
wanʒua. Kuagina kuneŋnec aŋgégic kuaya
qeénécmimaŋ.
11 Nuac ic embachécna ieneŋ acna ménda
niŋnémmu. Israel imi nuac niŋ ménda
efimu. 12 Imuac ni ewa qerigina selia imi
hezac séc wai énécmiwa hakagina siŋgi-
nawac sicsaoc wammu.
13 Ic embachécna imi eneŋ ni niŋtoho
waŋ némmu niŋac wanʒua. Israel eneŋ
nuac héna wamma memu niŋac wanʒua.
14 Imuhuc waŋgic ni focdac haʒéc hécgina
helanʒi énécmima mérana melemma
haʒéc hécgina unumaŋ. 15 Yaweac mézétiti
waŋanʒu imi eneŋ ikoc wamma sicgémimu,
néŋ taségina hémbénaŋa he énécmimac.
16 Waŋu onac imi padi hiabia gumu
énécmima morombazecac dokuya gumu
énécmiwa niŋgic sécgémac.

82

Héna ac dindiŋanec hicŋitegicmac niŋac ʒéwelerec.

1 (Asafeac legic ʒéra.) Anutu imi nemu
ionac sucginaiguc nammac. Waŋu anutu
tosara sucginaiguc namma ʒégési énécmi-
mac. 2 Ini héna solaŋanec ménda ʒégési
énécmima nalé dahecac séc ic biria ionac
muru keŋhéi hahéi wammu? (Ohec)
3 Maqeqeya ʒéma gupaŋ merac onac niŋac
wamma ʒégési wammu. Yéwériginaguc
ʒéma iwawai niŋac osiqosi wamma ke-
canʒu imi onac héna solaŋanec ʒégési
énécmimu. 4 Maqeqeya ʒéma mété qététaŋ
kecanʒu imi aŋgéŋgina tima kaiʒiliweŋ ic
ionac murunec metecgé énécmimu.
5 Ic biria imi eneŋ niŋtegic qiŋtegicgina
qahac kecma siŋi qeriaiguc keŋha waŋgic
baec qambaŋa mocʒoŋ hirima kecʒac.
6 Ni énézéma ini mocʒoŋ anutu, eŋeŋa
miŋinawac naŋhéra ʒéyi, 7 néŋ ini ic eŋo-
mia ésécnec humuma baec galeŋ tosara
ésécnec maunudacmac.

8 Anutu yacma baec séc ic embac imi
ʒégési énécmina baera baera ic embac imi
mocʒoŋ guac buŋa wandacmu.

83

*Israelac ha*ʒéchéra ʒégési énécmimac
niŋac ʒéwelerec.

1 (Legic. Asafeac legic ʒéra.) Anutu,
ac qahac ménda kecbéséman. Acga
ménda qaimac; ménda néŋ qemac.
2 Guac haʒéchécga ieneŋ hériaŋ haizu.
Haʒéchécga ieneŋ orucgina meyacma
kecʒu. 3 Ieneŋ ic embachécga unuwiŋ ʒé
imuac héna humumia niŋareŋgéma geŋ
musaŋgé énécmina kecʒu imi unuwiŋ
ʒé eŋawu eminimma kecʒu. 4 Waŋu
yomuhuc ʒéanʒu; Mebiri énécmini ionac
héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi muŋguc
ménda meyacgému. Israelac qara imi eluŋ
unudacmac.

5 Ieneŋ ewa momac wamma eminimma
gi haʒéc waŋgémma acgina ʒikizu. 6 Ieneŋ
imi Edomac ama hali ʒéma Isimael ic ʒéma
Moap ʒéma Hagiri ic 7 ʒéma Gebal ʒéma
Ammon ʒéma Amalek ʒéma Tirowac tacy-
achéra, 8 waŋu Asiria acguc iniguc toro-
qema Lot iwac qelihéra méra énécmizu.
(Ohec)

9 Gi imi Midian ic waŋ énécminec éséc-
nec, waŋu Kison doku téfaraiguc Sisera
ʒéma Yabin onac waŋ énécminec éséc-
nec ionac acguc imuhuc waŋ énécmina.
10 Ieneŋ imi Endoroiguc maunuyu baecac
séʒéŋ wandacgic. 11 Ionac ic eŋeŋa imi
waŋ énécmina, Orep ʒéma ʒeep ésécnec
wammu. Galeŋhécgina imi ʒeba ʒéma
Zalmunna ésécnec wandacmu. 12 Ieneŋ
yomuhuc ʒéanʒu; Nini Anutuac rama baec
imi onagicni nonac buŋa wammac.

13 Anutuna waŋ énécmina ieneŋ imi
luhuc neŋgocyanéŋ seitotoŋ meyaru
meleŋ qeleŋ waŋanʒac ésécnec wammu.
14 Gericnéŋ ic ʒuŋ ʒeanʒac ésécnec, waŋu
geric bélaŋa baec boŋa ʒeanʒac ésécnec
15 guac luhuc selianéŋ nesi énécmima guac
luhuc humumianéŋ tericgé énécmina.
16 Yawe, waŋ énécmina gamunéŋ kic
tanecginaiguc sécgé énécmimac. Imuhuc
waŋ énécmina ieneŋ guac qacgawac hoc
hoc wammu. 17 Waŋénécmina gamuginaguc
wamma aurima hémbénaŋa humu qai
wammu. 18 Qacga imi Yawe waŋʒac imi
ʒéma gi sac baec séc ionac eŋeŋa miŋina
kecanʒaŋ imi niŋtegicdacmu.

84

Ama téréyaiguc mepé qepési
ai imi ségiségiyaguc.

1 (Legic galeŋawac; Korawac sac taséhéra
ionac legic ʒéra.) Kurumeŋac téŋgiŋ
ic tauseŋa tauseŋac Yawe, yei guac ama
haliga imi héŋsorocya yanda. 2 Nuac kekec
uŋananéŋ guac ama yanda demiŋaguc
imuac niŋkumuma kecba séwi qerina mo-
macnec kuc qahac waŋu kic qeli kecanʒac
Anutu guac guru héhéli waŋʒua.

3 Nuac ic kewu, nuac Anutu, kurumeŋac
téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋac Yawe, guac
ocmuŋiguc reʒoreʒo nei acguc haecgina
mihicŋiaŋgic ʒipilalec acguc haecgina mi-
hicŋianʒu.

4 Guac amaiguc tacyac waŋanʒu imi eneŋ
ʒézé ségiségi ginaguc. Ieneŋ imi nalé séc
gi mepési gémma kecanʒu. 5 Guac mu-
runec kuc mema ewa qerigina meefigic
Zionac héna yanda bérénge énécmiyu ke-
canʒu imi eneŋ ségiségi ginaguc. 6 Ieneŋ
imi baec wocwocya qara Baka* imuac-
nec keremmu nalé imuaru doku hogocya
sasala mihicŋianʒu. Waŋu kia nalé ménda
ducŋiyunec hahaya imi acguc doku ʒékéŋa
mihicŋi énécmianʒac. 7 Ieneŋ imi kuc
mema toroqema ogicma mema eŋac eŋac
keremma guac baec boŋa Zioniguc, Anu-
tuac wésiaiguc wininima nammu.

8 Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋac
Yawe, ʒéwelecna niŋnénna. Yakoboac
Anutu, gezac qema niŋna. (Ohec)
9 Saiwanina Anutu, gi halécnéŋ météré
mimia iwac kic tanera imi hémma
nimbéséman.

10 Guac ama yandagaiguc ai meme mo-
macguc kekera iminéŋ ama tosaraiguc ai
meme tauseŋ kekec imi qeyu mazac. Ic
biria ionac ama yandaiguc kekec imuac
nimba omaya wanʒac, néŋ guac amagawac
saŋgulaŋ imuac galeŋdac wamma kekec
imuac nimba eeyaguc wanʒac.

11 Yawe Anutu imi kaiwe ʒéma sai-
wanina waŋanʒac. Yawenéŋ ewa hia
waŋ nénécmima kekec eeyaguc mihicŋi

* 84:6: Baka imi baec wocwocya méŋ Palesitainiguc hezac imuac qara. Waŋu qac imuac hénia imi ‘ʒésiac wawaŋa’.

nénécmianʒac. Ikoc qahac kecanʒu ionac iwawai hiabia ménda aŋgé tiénécmianʒac.
12 Kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋac Yawe, guac héima naŋanʒu imi eneŋ ʒézé ségiségi ginaguc.

Anutunéŋ muŋguc ewa hia waŋ énécmimac niŋ ʒéwelerec.

85

1 (Legic galeŋawac; Korawac sac taséhéra ionac legic ʒéra.) Yawe, gi baecga yomuac ewa hia wammima Yakoboac areŋ hésa ic kecʒu imi onagicna liliŋgéma hagic. 2 Ic embachécga képésicgina imi wai énécmima képésicgina mocʒoŋ oso énécminec. (Ohec) 3 Qeri biricga imi mocʒoŋ waina keŋu, kimbeŋga imi qiʒiʒiŋgéna keŋu.
4 Aŋgéŋ titiac Anutu, acnina meleŋ nénécmina. Qeri biricga nonac muru hahaya imi waina qahac waŋu. 5 Geŋ imi hémbénaŋa qeri biric waŋ nénéc mima haʒéc waŋ nénéc miwéséman me? 6 Meqeli nénécmina ic embachécga guac niŋ wamma ségiségi wambiŋ. 7 Yawe goi héihéiga mewininina hémbiŋ. Waŋu aŋgéŋnina tina.
8 Inéŋ ic embachéra eŋeya météré ichéra luae qeénécmimac. Imuhuc wamma ieneŋ muŋguc képésic wambiŋ ʒé ménda liliŋgému niŋac meseli énécmimac. Imuac niŋac ac imuac me imuac Yawe Anutunéŋ ʒéman ʒé wanʒac imi ni mocʒoŋ niŋtoho wammaŋ. 9 Hélacnec iwac aŋgéŋ titi ai imi eeya héimianʒu ionac muru hosuru hezac. Imuac niŋac odamuyanéŋ neŋaŋ baeciguc hemac.
10 Goi héihéi hémbénaŋa ʒéma haka héla iminéŋ aŋanʒaoc. Haka solaŋa ʒéma luaenéŋ kiricne amuzaoc. 11 Ac héla imi baeciguc doku éréanʒac ésécnec érézac. Haka solaŋa miŋinanéŋ kurumeŋiguc kicya hiyu maanʒac.
12 Yawenéŋ iwawai hiabia nénécmiyu baecninanéŋ imuac héla gocmia haimac. 13 Haka solaŋanéŋ wéséyaiguc kemmac. Kemma iwac keŋkeŋ hahayawac héna héimindiŋi wammac.

86

*Ha*ʒéchéra ionac méra igucnec metecgé mimac niŋac ʒéwelerec.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Yawe, ni kucna qahac, maqeqeya kecʒua. Gezac qema niŋnénna. 2 Eega héima kekera nuac qeri uŋana galeŋgé nénna. Miŋ Kewu Anutuna guac muru héima naŋanʒua. Weleŋ qeqe icga ni aŋgéŋna tina. 3 Ni kaiwe herec guac guru héhélizua, imuac wamma goina héina. 4 Miŋ Kewu, kekec uŋanawac kiwanéŋ hiwa éréyu génʒua. Weleŋ qeqe icga qeri uŋana ségiségi mihicŋi nénna. 5 Gi imi hiabia, ségiségi wamma képésic wai énécmianʒaŋ. Waŋu guac guru héhélima kecanʒu ionac goigina héianʒaŋ imuac niŋac imuhuc ʒéwelecʒua. 6 Yawe, nuac ʒéwelecnaiguc gezac qema niŋna. ʒéwelecna selia niŋsima gézézua imi niŋnénna. 7 Nuac ʒérabéra naléiguc ni guac guru héhélizua. Gi nuac niŋnémbéséman ʒéma ninʒéŋgézua.

8 Miŋ Kewu Anutu nemu ionac sucginaiguc guac séc méŋ ménda kecʒac. Méŋnéŋ méŋ wawaŋ memega imuac séc méŋ ménda wammac. 9 Héŋgaleŋ ama areŋa areŋa geŋ ʒéna hicŋima hezac mocʒoŋ wéségaiguc hama odamuga mepési gémmu. 10 Gi imi kuneŋ yanda imuac kiwi welic welicgia meanʒaŋ. Gi sac Anutu kecʒaŋ.

11 Yawe guac héna nézéna niŋareŋgémaŋ, ni guac ac héla méndacma kemmaŋ. Ewana momacguc waŋu qacga eeya héigémmaŋ niŋac méra nénna. 12 Nuac Anutu, ni ewa mocʒoŋnec legic héigémma hémbénaŋa guac qacga mepési gémmaŋ. 13 Imi mia goi héihéiga nuac hezac imi kuneŋ yanda waŋu kekec uŋana humucac déc igucnec metecgé nénnec imuac niŋac mia imuhuc waŋgémmaŋ.

14 Anutu, séwi eŋeŋ ic eneŋ yacma ni nuwiŋ ʒé wanʒu. Kaiʒiliweŋ ic tuŋagucnéŋ qeri uŋanawac hochoc ai megic. Waŋu ieneŋ guac niŋac niŋ éréhéc ménda wanʒu. 15 Waŋu gi imi goi héihéiac Anutu, qeri biric focdac ménda wamma goi héihéi ʒéma haka héla iminéŋ guac muru sécgéma hezac. 16 Nuac liliŋgéma hama weleŋ qeqe icga ni meseli némma guac weleŋ qeqe embacgawac naŋa ni imi humuc igucnec metecgé nénna. 17 Ewa hiagawac asé kiwiya imi mewininina hémba. Imuhuc waŋ nénna haʒéc waŋ nénʒu imi eneŋ gamugina nimmu. Yawe gi imi méra némma mebélacgé néŋanʒaŋ.

87

Zioniguc tacyac wawaŋa imi ségiségiyaguc.

1 (Korawac sac taséhéra ionac legic
ʒéra.) Inéŋ baec boŋa téréyaiguc tacyac
waŋanʒac. 2 Yawenéŋ Yakoboac tacyacac
buŋa tosara onogicma Zionac nagu imuac
siŋa niŋanʒac. 3 Anutuac ama areŋa yanda,
guac ʒéma edamugaguc ʒéanʒu. (Ohec)
4 Ni niŋnéŋanʒu ionac sucginaiguc Ra-
hab* ʒéma Babilon hezaoc ʒémaŋ. Filisitia,
Turo ʒéma Kusi imi acguc imuhucyanec
Zion igucnec hicŋihicŋiya ʒéénécmimaŋ.
5 Eŋeŋa miŋina eŋeyaoc Zion imi mey-
acgémac imuac niŋac Zionac yomuhuc
ʒému; Ic yomi me imi imuacnec hicŋi
hicŋiya. 6 Yawenéŋ ic embac qacgina oma
ʒaŋgégina olomma ic yomi acguc imuacnec
ʒémac. (Ohec)
7 Legic héima hirianʒu imi eneŋ
yomuhuc ʒému; Doku kiwana imi mocʒoŋ
guac muru hezac.

88

Qeri mamaiguc méra mimiawac
ʒéwelerec.

1 (Legic galeŋawac; Korawac sac taséhéra
ionac legic ʒéra, Kuŋaguc.) Yawe,
nuac aŋgéŋ titiac Anutu, ni siŋi kaiwe
wéségaiguc guru héhélianʒua. 2 Nuac
ʒéwelecnanéŋ guac wéségaiguc érémac
niŋ wanʒua. Guru héhéliwa gezac qema
niŋnénna.
3 Kekec uŋana imi yéwérinéŋ sécgé néŋu,
kekecna imi humucac déciguc hezac. 4 Nuac
niŋgic ic kic suaŋiguc hiŋgac hiŋgarawac
tanec kuc mama wanʒac. 5 Ni imi hu-
muc ic ionac sucginaiguc gilinénéŋa éséc-
nec. Nuhumugic kic suaŋ qeriaiguc heheya
éséc nec. Humuc ic imi guac méra igucnec
elicgé énécmimia, imuac niŋac gi imi ionac
ménda niŋqeli énécmianʒaŋ.
6 Gi imi ni baec séséŋ horua dumuc
sira tunumaŋiguc nopocnec. 7 Guac qeri
biricganéŋ ni réwérianec helanʒi nénʒac.
Doku temboŋganéŋ nuagickeŋ nuagicha
waŋ nénʒaŋ. 8 Ni niŋnéŋanʒu imi mocʒoŋ
énézéna lakec kendacgic. Wainéŋna kekec-
nawac niŋgic qaorac qeqeya wanʒac. Ni
imi nagu héinénéŋa waŋu, néŋgacma kem-
maŋac séc qahac wanʒac. 9 Niŋ yéwérima
kecba kicna mugu mizac.
Yawe ni naléya naléya guac guru
héhélima kecma méra éréhécna meyacma
kecanʒua. 10 Gi imi dimuhuc humuc ic
ionac kiwi welic welicgia waŋ énécmina
hia hémmu? Uŋaginanéŋ yacma gi hia
mepési gémmu me? 11 Guac goi héihéiga
imi kic suaŋ qeriaiguc, waŋu guac haka
héla imi humuc ic ionac sucginaiguc hia
ʒéau énécmimia wammac me? 12 Tunumaŋ
qeriaiguc guac haka welic welicgia, waŋu
baec eluŋ unuunuyaiguc guac haka solaŋa
imi hia nimmu me?
13 Yawe ni guacnec sac guru héhéli
génʒua. Siŋunec nuac ʒéwelecnanéŋ guac
muru érémac. 14 Yawe némac niŋac nuac
qeri uŋana imi waizaŋ? Némac niŋac guac
kic tanecga musaŋgé nénʒaŋ? 15 Ni ko-
mocna igucnec yéwéri mihicŋima hakecma
deguc humucac déciguc kecʒua. Bac yandi
yandi mihicŋi néŋna niŋkinʒéŋna imi héla
qahac wanʒac.
16 Guac qeri biricnéŋ hoturu nénʒac.
Guac nimba ʒénéŋ hirihirinanéŋ bacna
mésénʒac. 17 Haka imuhucya imuhucyanéŋ
doku ésécnec kaiwe herec lelecgé némma
momacnec hoturu nénʒu. 18 Geŋ imi ala
sorochécna nuac murunec elicgé énécmina
lakec kendacʒu. Tunumaŋnéŋ nuac ala
sorochécna ésécnec niguc qéqéhéréŋ ke-
canʒac.

89

Sésépac ac Anutunéŋ Dawidiguc memeya.

1 (Eʒera ic qara Etanac Masikil legic.) Ni
Yaweac goi héihéiya imi nalé tetecgia qahac
legic héigémmaŋ. Guac haka héla imi kua-
nanéŋ énézéwa hicŋisaiya hicŋisaiya hema
emma kecmac. 2 Ni yomuhuc ʒéau énécmi-
maŋ; Goi héihéiga hémbénaŋa seligima
naŋanʒac. Hakaga héla imi kurumeŋiguc
kumuna seligima naŋanʒac.
3 Waŋu geŋ yomuhuc ʒénec; Ni nuac
gésimimia i guc sisipac ac memaŋ.
Weleŋqeqe icna Dawidiac sipacgéma
yomuhuc ʒéyi; 4 Neŋ qelihécga meseli
énécmima guac ic kewu tatacga
edamuyaguc imi kumuwa hicŋisaiya
hicŋisaiya hema emma kecmac. (Ohec)

* 87:4: Iʒipteac qara méŋ. Qac yomi yaŋ kuneŋ yanda konduŋiguc kekera imuac qara.

5 Yawe guac haka welic welicgia imi kurumeŋ eneŋ mepésimu. Waŋu hakaga héla imi météré énécmimia ieneŋ kurumeŋac hénaoriŋ sucginaiguc mepésimu.

6 Sawaiguc mérénéŋ Yaweac séc wammac? Uŋa kucginaguc ionac sucginaiguc mérénéŋ Yaweac séc wammac? 7 Anutunéŋ kurumeŋac météré ic ionac aʒoaʒoroiguc eeyaguc yanda waŋu lelecgé mimia mocʒoŋ onogicma bac yandi yandi wammiwiŋac hezac. 8 Yawe, kurumeŋac téŋgiŋ ic tauseŋa tauseŋa ionac Anutu, mérénéŋ gi éséc kuhaguc wammac? Haka hélanéŋ lelecgé gémma hezac. 9 Geŋ mia konduŋ temboŋaguc galeŋgéanʒaŋ. Temboŋ yaru geŋ ʒéna néŋ qeanʒac. 10 Gi Rahab* imi qegic bec humuma hayec éséc-nec efefianec qséŋnec. Haʒéchécga imi méragawac kuhanéŋ héndéŋ énécminec. 11 Kurumeŋ imi guac, baec imi acguc guac. Baec kurumeŋ ʒéma imuac qeriaiguc iwawai sécgéma hezac imi mocʒoŋ geŋ ʒéna hicŋidarec. 12 Baec waŋgoŋa Not ʒéma Saut imi geŋ ʒéna hicŋiyec. Saut baec boŋa Taboro ʒéma Not baec boŋa Helmon imi qacgawac niŋac ségiségi wanʒaoc. 13 Guac méraga imi kuha yanda, guac méraga imi selia, waŋu méra héiga imi eŋeŋa. 14 Hakaga solaŋa ʒéma ʒégésigésiga solaŋanéŋ tatacga edamuyaguc imuac qambaŋa wanʒac. Goi héihéiga hémbénaŋa ʒéma hakaga héla iminéŋ wéségaiguc heanʒac.

15 O, Yawe hériaŋ héigémma imuac hénia niŋtegicanʒu imi eneŋ ségiségi ginaguc. Ieneŋ imi kic tanecga asahaiguc keŋha wanʒu. 16 Imuhuc wamma kaiwe herec qacgawac ʒézé ségiségi wanʒu. Waŋu imi eneŋ imi hakaga solaŋa niŋac meyac énécmimia wanʒac. 17 Gi imi ionac kucginawac edamuya wanʒaŋ imuac niŋac imuhuc waŋanʒu. Ilicninanéŋ* ewa hiaga niŋac yandima eŋanʒac. 18 Saiwanina imi Yaweac muru hezac. Ic kewunina imi Israelac téréya miŋina iwac buŋa wanʒac.

19 Becnec qeri uŋawac haka méŋ hicŋi énécmiyu héŋgic imuacnec météré ichécga yomuhuc énézénec; Ni méra énécmimiawac kuha ic kawali méŋac mima i ic embachéra ionac sucginaiguc meyacba eŋec.

20 Ni weleŋ qeqe icna Dawidi mihicŋima haléc téréya qocgémiyi. 21 Méranánéŋ iguc ʒéŋgé toroya qahac hemac. Huananéŋ meseli mimac.

22 Ic imi haʒécya méŋnéŋ méŋ eŋeya méra bawaiguc opocmacac séc qahac. Ic biria méŋnéŋ méŋ helanʒi mimacac séc qahac. 23 Ni wésiaiguc haʒéchéra mebiri énécmima haʒéchéra unudacmaŋ. 24 Hakana héla ʒéma goi héihéinanéŋ i guc momacnec hemac. Qacnawac niŋac ilihanéŋ yandimac. 25 Ni méria meyacba konduŋ qaha ʒéma doku téfara séc qahaiguc hemac. 26 Imuhuc wammiwa inéŋ nuac nézéma ʒémac; Gi imi nuac maŋgocna, nuac Anutu, aŋgéŋ titiac ʒamanʒiŋna.

27 Ni imi i méréc meracna kumuwa inéŋ baec séc ic kewu ionac orucgina wammac. 28 Iwac niŋ wamma goi héihéi wammima kecmaŋ. Sisipac ac ic imiguc memeya imi selianec meseligiwa hekecmac.

29 Waŋu qelihéra waŋ énécmiwa hémbénaŋa hicŋisai wamma kecmu. Waŋu ic kewu tatacya naléya mehorugiwa kurumeŋa kurumeŋanéŋ nalé horua heanʒac éséc-nec horua hemac. 30 Qelihéra ieneŋ héna acna waima ʒézé seli acnawac séc niŋtoho ménda wamma 31 héna acna mesohoma ʒézé seli acna ménda niŋtoho wammuiguc imi 32 qarucnanéŋ képésic ginawac unumindiŋi énécmima hihilocnéŋ haka biriagina unumindiŋi énécmimaŋ. 33 Waŋu kileŋ goi héihéina mocʒoŋ ménda wagicma hakana héla wammima ikoc ménda wammimaŋ.

34 Sisipac acna ménda auma ac kuananéŋ ʒéhicŋiyi imi ménda melemmaŋ. 35 Hakana téréyanéŋ hatac momacguc ʒéseliwa heyecac hezac. Dawidi ac ikoc ménda wammimaŋ. 36 Qelihéra imi eneŋ hémbénaŋa hicŋisai wamma kecmu. Ic kewu tatacyanéŋ kaiwe éséc-nec wésénaiguc nalé tetecgia qahac hema kecmac. 37 Waŋu sawawac héipuc ic* qekeŋ qehaya qahac nanaŋa maso éséc-nec hémbénaŋa seligima nammac. (Ohec)

38 Néŋ gi kileŋ halécnéŋ météré mimia imi qeri biric kuneŋ yanda wamma ʒésure

* 89:10: Iʒipteac qara méŋ imi konduŋ yaŋ yanda méŋac waséya mema Rahap ʒéanʒu.
* 89:17: Ic kewugina kuha iwac niŋac ʒézéya.
* 89:37: Maso imi tunumaŋ qeriaiguc ninicanʒac imuac niŋac héipuc ic ʒézac.

wammima héŋara menec. [39] Weleŋ qeqe icgawac sisipac ac imuac mézéga tiyu ic kewu opocya imi baeciguc gilina qaurac qezac. [40] Waŋu demiŋa imi hézéŋ gédacma neuŋ kiropo selia imi mebiridacʒaŋ. [41] Imuac héna keŋkeŋ haha waŋanʒu imi eneŋ kisikiyoŋ qemigic ama lelec lelec ieneŋ imi isocfagociguc opocanʒu.

[42] Geŋ imi haʒéchéra ionac méra héigina imi meyac énécmina eŋu haʒéc eneŋ mocʒoŋ ségiségi wanʒu. [43] Waŋu iwac souya mebirina ʒéra qahac waŋu yaréiguc kemmacac séc qahac wanʒac. [44] Edamuya auna tecgéyu ic kewu tatacya imi meleŋna baeciguc mazac. [45] Iwac sac qeli naléya imi meducŋima gamunéŋ qacyaiguc haina enʒac. (Ohec)

[46] Yawe nalé dahecac séc me? Geŋgaoc hémbénaŋa musaŋgé amuwéséman? Nalé dahecac séc qeri biricga geric bélaŋa téma ʒeanʒac ésécnec waŋ némbéséman? [47] Yei naléna hotoŋa dac wanʒac imi niŋqeliwéséman. Gi imi baec ic mocʒoŋ mihicŋi énécmima imuhuc wai énécmina kekecgina yei gorosoŋa ésécnec wanʒac. [48] Mérénéŋ kecma humuc ménda mihicŋima hémma eŋeya qeri uŋaya humucac kuha igucnec hia metecgé amumac? (Ohec)

[49] Miŋ Kewu hakaga héla iminéŋ Dawidi sisipac ac wamminec. Waŋu imuac goi héihéi becnec heaŋec imi dimuaru keŋ saŋgizac? [50] Weleŋ qeqe ichécga ʒébiri qébiri wammianʒu imi niŋqelina, kucginaguc hicŋi saima kecʒu momac yanda ionac ʒébiri qébiriginanéŋ nuac wésénaiguc hezac. [51] Yawe ʒébiri qébiri imi mia haʒéc hécganéŋ guac halécnéŋ météré wammimia inéŋ tima keŋec héna imuac mia ʒébiri qébiri wammizu.

[52] Yawe, hémbénaŋa mepésimini, hélacnec! hélacnec!

Kiwi 4

(Legic 90—106)

90

Kekec hémbénaŋa imi Anutuac muru hezac.

[1] (Anutuac icya Moseac ʒéwelec welec.) Miŋ Kewu, guac niŋni gi imi hicŋisaiya hicŋisaiya nonac tacyacninawac ama ocmuŋ wanʒaŋ. [2] Baec boŋa ménda hicŋigicnec, baec kurumeŋ ménda ʒéna hicŋiyunec hémbénaŋa igucnec hémbénaŋa gi imi Anutu kecanʒaŋ.

[3] Geŋ ʒéna ic embac eneŋ liliŋgéma seitotoŋ waŋanʒu. Geŋ mia baec ic ini liliŋgéma kemmu ʒénec. [4] Kicgaiguc yawuŋ tauseŋa imi oraŋ ésécnec hotoŋa waŋu siŋi bakia tanec wanʒac.

[5] Geŋ mia doku qaoŋ ésécnec luma usuŋénécmima keŋanʒaŋ. Ieneŋ imi gau héhéŋ ésécnec, ʒariŋ siŋunec ʒuria qeanʒac ésécnec wanʒu. [6] ʒariŋ imi siŋunec ʒuria qema heyu kaiwenéŋ qeyu mariyaiguc sélécgéanʒac. [7] Nini imi guac qeri gericnéŋ nonoyu ʒema qahac wanʒiŋ. Waŋu guac qeri gericnéŋ hoturu nénécmizac. [8] Geŋ mia képésicnina wéségaiguc haima, hakanina biria saŋa imi kic tanecgawac asahaiguc haianʒaŋ.

[9] Nalénina mocʒoŋ imi qeri biricgawac qeriaiguc qahac waŋanʒac. Kekecnina howianéŋ wésénina ésécnec tecgéanʒac. [10] Yawuŋnina imi 70, waŋu tosara kucginaguc imi 80 wanʒac. Waŋu imuac surucya imi bisi qatéŋ ʒéma ʒésiac. Waŋu imi focdac keŋu nini putitima keŋ humuanʒiŋ. [11] Mérénéŋ qeri gericgawac kuha hia niŋtegicmac? Mérénéŋ héniaga séha niŋtegicma bac yandi yandi wammac? [12] Ku nénécmina nalénina hia olomma niŋtegic qiŋtegic ewa qerininanéŋ doŋgéma kecbiŋ.

[13] Yawe, némac naléiguc hawéséman? Focdac liliŋgéma hana. Weleŋqeqe ichécga goi héihéi waŋ nénécmina. [14] Siŋunec guac goi héihéiganéŋ mesécgé nénécmina kekecninawac nalé howia séc ʒézé ségiségi wamma kecbiŋ. [15] Yéwéri mihicŋi nénécminec imuac naléya mocʒoŋ ʒéma qeri biric waŋ nénécminec imuac yawuŋ mocʒoŋ toroqema imuac séc ʒézé ségiségi mihicŋi nénécmiwéséman. [16] Wawaŋ memega weleŋ qeqe ichécga ionac muru mewinini énécmima guac edamuga imi qelihécgina ionac muru mewinini énécmina. [17] Miŋ Kewu Anutuninawac ewa hia imi neŋaŋ muru haina mayu. Méraninanéŋ wamma meanʒiŋ imi meseligina nammac. O, méraninanéŋ wamma meanʒiŋ imi meseligina nammac.

91

Anutunéŋ saiwa wammimac

ʒéma ninʒéŋgéyec.

[1] Eŋeŋa miŋinanéŋ hoturumiyu saŋgima
kecanʒac imi wandac wandac miŋinawac
amiaiguc kecmac. [2] Ni Yaweac yomuhuc
ʒéanʒua; Inéŋ saŋgi saŋgina, ʒéma neuŋ
kiropo selina; Anutu iwac muru mia héima
naŋanʒua.

[3] Imuac mia inéŋ nei késakésa ic ionac
ufic igucnec ʒéma yaŋhafi warihaguc
humumia imuacnec metecgé gémmac.
[4] Inéŋ gi kuruc neŋgocya ésécnec qeŋgaŋ
ʒucyanéŋ hoturugéŋu qeŋgaŋa bawaiguc
kemma saŋgiwéséman. Imuhucyanec iwac
haka héla iminéŋ saiwaga ʒéma asamaŋga
ésécnec hézicgé gémmac.

[5] Gi imi siŋiyawac ʒéra imuac bac yandi
yandi ʒéma kaiweac ʒakoŋ muigic hahaya
imuac ʒénéŋ hirihiri ménda wambéséman.
[6] Yaŋhafi wariha tunumaŋiguc hahaya
ʒéma kisi kiyoŋ kaiweiguc hicŋi hicŋiya
imuhucyawac bac yandi yandi ménda
wambéséman.

[7] Tauseŋ me 10 tauseŋnéŋ wésé andé-
gaiguc mama humuwu, néŋ gi imi saec
imuhucyanéŋ ménda hosucgé gémmac. [8] Gi
imi kaiʒiliweŋ ic ieneŋ bakia megic kic-
ganéŋ inicbéséman. [9] Gi imi Yawe aŋgétina
saŋgi saŋgigawac buŋa wanʒac. Eŋeŋa
miŋina aŋgétina tacyacgawac ama ocmuŋa
wanʒac. [10] Imuac niŋac ʒérabéra guac muru
ménda haréma yaŋ hafinéŋ ama haliga ho-
suraiguc ménda hosucgémac.

[11] Inéŋ guac wamma kua meme uŋahéra
énézéyu héna keŋkeŋ haha waŋanʒaŋ
imuaru galeŋgé gémmu. [12] Ieneŋ méraginanéŋ gépésigic hénaga imi hocnéŋ
ménda héimac. [13] Gi imi laion ʒéma qaté
mokoleŋ tidacgéwéséman. laion sacqeli
ʒéma mokoleŋ hénaga bawaiguc tidacgé
énécmiwéséman.

[14] Anutunéŋ yomuhuc ʒézac; Inéŋ goina
héianʒac imuac aŋgéŋa timaŋ. Inéŋ
qacna niŋnéŋanʒac imuac i meyacmimaŋ.
[15] Inéŋ ʒéwelecnéŋu acya meleŋ mimaŋ.
ʒérabéra naléiguc i guc momacnec kecma
metecgé mima méra miwa eebipiyaguc
wammac. [16] Yawuŋa mehorugiwa niŋu
sécgémac. Waŋu aŋgéŋ titiac ai ézéwa
hémmac.

92

Héipuc wammiyu ewa hia ac ézéyec.

[1] (Legic ʒéra, Sabata naléiguc héi-
héiyawac legic.) Eŋeŋa miŋina Yawe,
ewa hia ac gézéma guac qacga kikicmeloŋ
legiciguc héigéŋgéŋa imi hiabia. [2] Siŋunec
goi héihéiga ʒéauma siŋiyaiguc hakaga
héla imuac ʒéauauya imi hiabia. [3] Gita
kulele ʒéma waŋgoŋ qema mepési
géŋgéŋa imi hiabia soroc. [4] Yawe, wawaŋ
memeganéŋ ségiségi mihicŋi néŋʒaŋ.
Ni méragawac haka silic niŋac ewana
meyacma mepési géŋʒua.

[5] Yawe, wawaŋ memega imi yei kuneŋ
yanda. Guac niniŋga imi yei kuneŋ yanda
wanʒac. [6] Ic diwi qiwiliŋa imi ménda
niŋasarianʒac. Ic sicsaocya imi ménda
niŋtegicanʒac. [7] Ic biria imi qézézac ésécnec saigic. Kaiʒiliweŋ ic eneŋ kindindiŋ
ginaguc wanʒu, néŋ kecma hémbénaŋa bir-
ima qahac wandacmu. [8] Yawe, gi imi hém-
bénaŋa eŋeŋa miŋina wanʒaŋ. [9] Niŋʒaŋ?
Haʒéchécga, O, Yawe, haʒéchécga ieneŋ
kileŋ biridacmu. Képésic meme ic imi
héndéŋ qéndéŋ waŋ énécmimia wammac.
Imuac mia imuhuc ʒézua.

[10] Waŋu geŋ imi ilicna haséŋ burumakao
ésécnec meyac néŋanʒaŋ. Haléc hiabia
orucnaiguc qocgé néŋʒaŋ.* [11] Haʒéchécna
haka biriawac bakia megic kicnanéŋ ini-
canʒua. Yacma nuanʒu imi tasia biria mezu
ʒégic gezacnanéŋ niŋanʒua.

[12] Ic solaŋa imi yéménʒéc ic ésécnec
loŋgo biacbiac wamma Lebanoŋac sida ic
ésécnec yandimu. [13] Yaweac ama, Anu-
tuninawac ama yandaiguc himicgic loŋgo
biacbiac wamma nanʒu. [14] Waŋu ic yanda
wammaguc kileŋ héla haianʒu. Dokug-
ina ménda ʒicgéyu téŋgiŋ téŋgiŋ waŋanʒu.
[15] Yawe hakaga dindiŋa imi mewininina.
Yawe imi nuac ʒamanʒiŋ. Iwaru imi
képésic méŋ ménda hezac.

93

Anutuac héŋgaleŋ ai imi edamuyaguc.

[1] Yawenéŋ héŋgaleŋ wamma eŋeyaoc
héŋgaleŋ aiac kuha héiamuyu eeyaguc
wanʒac. Yawe imi kuhanéŋ séwi usuya
ʒéma rikuŋa héiamuzac. Imuac baec

* 92:10: Halécnéŋ météré mima kuc buŋa qemima Israelac ic kewu kumu mimiawac ʒézéya.

kurumeŋ kumuyu qekeŋ qehaya qahac seligima nammac. [2] Gi imi nalé hémbénaŋa igucnec kecnecac kecʒaŋ. Ic kewu tatacga imi becarunec héitumuna seligima tacʒac.

[3] Yawe doku yandanéŋ luma yacʒac. Doku yandanéŋ luma hétéŋa meyacʒac. Doku yandanéŋ luma gérérec mericʒac. [4] Ou eŋeŋa tacanʒaŋ, Yawe guac kucga imi doku qara ʒéma konduŋ temboŋ yanda ogicma kuneŋ yanda wanʒac. [5] Yawe, ackuaʒécga imi héla téŋgéŋ. Téréyaganéŋ amaga meʒericna sécya waŋu hémbénaŋa hema kecmac.

94

Anutunéŋ ic solaŋa ionac haʒéc hécgina bakia meleŋ énécmimac.

[1] Yawe, tasé kuku miŋina Anutu, bakia meleŋmeleŋ miŋina Anutu, geŋ asac mararaŋ qetagaliwéséman. [2] Yacna, baec yandawac ʒégésigési miŋina gi. Yacma séwi eŋeŋ ic tasé ku énécmina. [3] Yawe, ic biria eneŋ nalé dahecac séc hériaŋ haimu? Némac naléiguc haka imi tecgémac?

[4] Ieneŋ séwi eŋeŋ wamma ʒébiri qébiri waŋanʒu. Biria meme ieneŋ mocʒoŋ séwi eŋeŋ wamma kecʒu. [5] Yawe, ieneŋ ic embachécga qéʒéŋgé unuma guac buŋa imi helanʒi énécmianʒu. [6] Embac malé ʒéma, ic kiaŋ unuhumuma, gupaŋ merac unuhumuanʒu. [7] Imuhuc wamma yomuhuc ʒéanʒu; Yawe imi ninicmacac séc qahac. Yakoboac Anutu imi niniŋa qahac.

[8] Ic embac sucginaiguc ic qelaŋa kecʒu ini qeriginanéŋ niŋgic. Niniŋgina qahac ini, némac naléiguc niŋtegic qiŋtegic ginaguc wammu? [9] Gezacnina meyacgé nénécmiyec inéŋ acnina hia ménda nimmac me? Kicnina meyacgé nénécmiyec inéŋ hakanina hia ménda hémmac me? [10] Baera baera bakia meénécmima ic pakeŋ ac ku nénécmianʒac inéŋ niniŋa qahac ʒéma ninʒu me? [11] Yawenéŋ ic onac niniŋgina nindacʒac. Niniŋgina imi gorosoŋa wanʒac imi nindacʒac.

[12] Yawe, gi ʒéqindiŋi mianʒaŋ ic imi ʒézé ségiségiyaguc. Héna acganéŋ pakeŋ ac wammianʒaŋ ic imi ségiségiyaguc. [13] Ic imi ʒérabéra naléiguc metecgé mima luaeiguc opocna kerunec, ic biria ionac imi baec séséŋ éséénécmimia wammac. [14] Yawenéŋ ic embachéra ménda wai énécmianʒac. Waŋu eŋeya buŋa héŋacgina ménda meanʒac. [15] Ʒégésigési imi haka solaŋaiguc liliŋgéma hamac. Hayu ewa qerigina solaŋanec kecanʒu imi eneŋ mocʒoŋ qeriginanéŋ méndacmimu.

[16] Mérénéŋ nuac niŋ yacma biria meme ic unumac? [17] Yawenéŋ ménda méra némbacnec kekec uŋananéŋ bec humuma néŋ qema kecbacnec. [18] Yawe, hénana tisuracgéyi nalé imuaru goi héihéiganéŋ ni népésinec. [19] Qerinaiguc niniŋ sasala hicŋinéŋu guac mebélac qebélac ainéŋ kekec uŋanaguc ségiségi mihicŋi néŋanʒaŋ. [20] Héna aciguc koroma haka biria waŋanʒac gésigési ic kiwa biria imuhucyanéŋ dimuhuc giguc ala kekec wammac? [21] Ieneŋ tocgéma ic solaŋawac kekecya qewiŋ ʒé wamma ic képésicya qahac imi képésiraguc ʒéma ʒétecgéma sac naecmianʒu.

[22] Yawe imi neuŋ kiropo selia baec boŋaiguc nanaŋa. Nuac Anutu imi ʒamanʒiŋ selia, réwéri igucnec néŋgacma imuaru saŋgianʒiŋ. [23] Képésicgina meleŋ énécmina ionac muru liliŋgéma kemmac. Haka biriagina niŋac mebiri énécmina qahac wandacmu. Yawe Anutunanéŋ mebiri énécmimac.

95

Mepésimima niŋtoho wammiwiŋ ʒé nunuruzac.

[1] Hagic nini Yawe legic héimima, neŋaŋ aŋgéŋ titiac ʒamanʒiŋ ségiségi wamma legic héimiwiŋ. [2] Ewa hia ac ézéma wésiaiguc kemma legic ʒéra ʒéni iwac muru kemmac.

[3] Yawe imi Anutu kuneŋ yanda, anutu mocʒoŋ ionac qacginaiguc eŋeŋa kecʒac. [4] Baec hiŋgac hiŋgara imi mériaiguc hezac. Baec boŋa eŋeŋa acguc iwac buŋa wanʒac. [5] Konduŋ imi iwac, inéŋ ʒéyu hicŋiyec. Waŋu baec acguc mérianéŋ meyec.

[6] Hagic nini sicgéma mepésimima, kekecnina mihicŋi nénécmiyec Yawe iwac muru simiŋ héimiwiŋ. [7] I imi Anutunina, nini imi ic embachéra, rama tuŋa mériaiguc ono onopora.

Ini nalé yomuaru ewaya nimbiŋ ʒé wanʒuiguc imi; [8] Meriba ʒéma baec kérakérasia Masa imuac nalé ésécnec ewa qerigina seliseli ménda wammu. [9] Nalé imuaru yandahécgina ni batucgé némma awinémma wawaŋ memena imi

héŋgic. [10] Ni yawuŋ 40 séc hicŋisai imuac niŋyéwécnaguc wamma ʒéyi; Ieneŋ imi ic embac ewagina soho sohoya, nuac héna imi ménda ninʒu. [11] Imuac ni qeri biric wamma ʒéselima ʒéyi. Ieneŋ nuac tac hiahiaruiguc harémuac séc qahac.

96

Ʒégési nénécmimaŋ ʒé hahaya Anutu i mepésimini.

[1] Legic qelia Yawe héimigic. Baec séc ic embac Yawe legic héimigic. [2] Yawe legic héimima qara mepési migic.

Aŋgéŋ titi ai imuac naléya naléya ʒéau énécmigic. [3] Edamuya imi baera baera ionac. Waŋu kiwi welic welicgia imi ic embac momac yanda ionac ʒéau énécmigic. [4] Yawe imi kuneŋ yanda, imuac niŋac hélacnec mepésimimu. Anutu tosara mocʒoŋ onogicma eeya héimimu. [5] Anutu baera baera kecʒu imi mocʒoŋ eŋomia. Tosara qahac, néŋ Yawe inéŋ mia kurumeŋ ʒéyu hicŋiyec imuac mia imuhuc ʒézua. [6] Eeya eŋeŋa ʒéma ic kewuac qarucnéŋ iwaru hezac. Kuha ʒéma héŋsorocyanéŋ iwac ocmuŋ téréyaiguc hezac.

[7] Yawe ʒézé ségiségi wammigic. Baera baerawac ic embac hénia hénia ini, edamuya ʒéma kuha imuac Yawe ʒézé ségiségi wammigic. [8] Yaweac qara eeyaguc imuac séciguc edamuyawac ʒézé ségiségi wammigic. Sesegina mema iwac ama yandaiguc keremmu. [9] Héŋsorocya* ʒéma téréya niŋac wamma Yawe mepési mimu. Baera baera iwac wésiaiguc ʒénéŋ hirihiri wammu.*

[10] Baera baera sucginaiguc ini yomuhuc ʒému; Yawenéŋ héŋgaleŋ wanʒac imuac baec momac yandanéŋ seligima qekeŋ qeha ménda wammu. Inéŋ ic embac momac yanda héna ac hezac séc dindiŋanec ʒégési énécmimac.

[11] Kurumeŋ imi ségiségi waŋu baec imi ʒézé ségiségi waŋu konduŋ ʒéma iwawai imuac qeriaiguc sécgéma hezac imi hériaŋ haimimu. [12] Nene ai lépaya lépaya ʒéma iwawai imuaru hezac imi mocʒoŋ ségiségi wammu. Imuhuc waŋgic ʒuŋiguc ic hésa acguc Yaweac wésiaiguc ségiségi wamma legic héimu. [13] Inéŋ hamac. Baec ʒégési énécmimaŋ ʒé hamac. Inéŋ solaŋanéŋ baec yanda ʒégési énécmima ikoc qahac, néŋ hélacnec ic embachéra ʒégési énécmimac.

97

Anutuac héŋgaleŋ ai imuac edamuya.

[1] Yawenéŋ héŋgaleŋ waŋ énécmimac. Imuac baecnéŋ ségiségi waŋu konduŋiguc baec komoc komoc imi acguc ʒézé ségiségi wammu. [2] Hosusu ʒéma tunumaŋnéŋ lelecgémizac. Haka solaŋa ʒéma ʒégésigési solaŋa iminéŋ ic kewu tatacyawac qambaŋa wanʒac. [3] Geric bélaŋanéŋ wésia igucnec hicŋima haʒéchéra yanda lelec lelec kecʒu onodacmac. [4] Iwac pilitícnéŋ baec séc keŋ qetagaliyu baecnéŋ hémma ʒénéŋa hirizac. [5] Baec boŋaya boŋaya iminéŋ Yawe baec yanda miŋina iwac wésiaiguc kufaŋ éséc-nec pépélima mazac.

[6] Kurumeŋnéŋ iwac solaŋ dindiŋa ʒéauyu ic embac mocʒoŋ edamuya héŋanʒu.* [7] Anutu méraginanéŋ seima memeya weleŋ qemima iwawai eŋomia niŋac séwi eŋeŋ waŋanʒu imi eneŋ mocʒoŋ gamuginaguc wammu. Anutu sasala ini Yawe mepésimigic.

[8] Yawe guac ʒégésigési imi Zionac hénaoriŋ eneŋ nimma ségiségi wanʒu. Yudawac ama areŋa kuneŋ kuneŋ séc* ieneŋ imuac wamma ʒézé ségiségi wanʒu. [9] Yawe gi imi baec séc eŋeŋa kecʒaŋ. Anutu momac yanda qacginaiguc onogicma kecʒaŋ.

[10] Yawe siŋniŋ wammianʒu ini, biriawac méʒégina tiyu. Inéŋ hénaoriŋ héra galeŋgé énécmima ic biria ionac méragina igucnec metecgé énécmianʒac. [11] Ic solaŋa onac asac mararaŋ ʒilaloŋa qesa énécmima qerigina dindiŋa kecanʒu ionac ségiségiac gocmia qesa énécmianʒac. [12] Ic solaŋa ini Yaweac niŋac ségiségi wamma qara téréyawac ewa hia ac ʒémigic.

98

Baec ʒégési mimiawac mepésimigic.

[1] (Legic ʒéra.) Yawenéŋ haka welic welicgia waŋec imuac niŋac legic qelianéŋ mepési migic. Iwac méra héiya ʒéma hua héiya téréyanéŋ onogicma kawali waŋec. [2] Yawenéŋ aŋgéŋ titi ai imi énézéyu héŋgic.

* 96:9: Ic kewunéŋ ʒuri ʒambayaguc naŋu héŋsoroc wammiaŋgic ésécnec. * 96:9: 1Su 16:29-30
* 97:6: Rom 1:20 * 97:8: Hebiraio aciguc; bérachéra.

Waŋu iwac solaŋ dindiŋa imi baera baera ionac kicginaiguc kawé qema mewininiyec. [3] Inéŋ goi héihéiya ʒéma haka héla imi Israel héna géséhéra ionac niŋac wamma sisipac acya niŋqelima imuhuc waŋec. Waŋu baec ʒécgéria séc Anutuac aŋgéŋ titi ai imi héŋdacgic.

[4] Baera baera ini ségiségi wamma Yawe hétéŋ héimigic. Ewagina meyacma ségiségi wamma legic héima mepési migic. [5] Gitanéŋ Yawe mepésigic. Gita ʒéma ewaginanéŋ mepési migic. [6] Tomuŋ mimisuleac hétéŋanéŋ ic kewu Yaweac wésiaiguc ségiségi wamma hériaŋ haimu.

[7] Konduŋ ʒéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi ʒéma baec ʒéma imuaru tacyac waŋanʒu imi mocʒoŋ hériaŋ haimimu. [8] Yaweac wésiaiguc dokunéŋ luma méra qeqe waŋgic baec boŋanéŋ momacnec ségiségi wamma legic héimigic. [9] Inéŋ mia baec ʒégési énécmimaŋ ʒé hamac. Inéŋ solaŋ dindiŋayanéŋ baec ʒégési énécmima, keŋkésa hakésaya qahac ic embachéra ʒégési énécmimac. Hénia imuac niŋac mia imuhuc mepé qepési wammigic.

99

Anutuac hénia téréya imuac wamma mepésimigic.

[1] Yawenéŋ héŋgaleŋ waŋ énécmizac, ic embac momac yanda ʒénéŋ hirihiri waŋgic. Yawenéŋ Kerubim kua meme uŋa qacginaiguc tacʒac. Baecnéŋ hiriyu. [2] Yawenéŋ Zioniguc kuneŋ kecʒac. Icembac hénia hénia ionac qacginaiguc meyac mimiawac kecanʒac. [3] Énézéna ieneŋ qacga yanda welic welicgia imi mepésimu. Inéŋ téréya wanʒac! [4] Ic kewunina imi kuhaguc. Inéŋ ʒégésigési dindiŋawac siŋa niŋanʒac. Inéŋ haka keŋkésa hakésaya qahac imi kumuyec. Yakoboac ichéra ionac sucginaiguc héna aciguc nanaŋ seli ʒéma haka solaŋa kumuyec. [5] Ini Yawe Anutunina meyacmima iwac héniaiguc mepésimu. Inéŋ téréya wanʒac.

[6] Hofac oo ichéra ionarunec imi Mose ʒéma Aron, waŋu Anutuac qara qacanʒu ionarunec imi Samuel, ic imuhucyanéŋ ewagina mocʒoŋnec Yawe ʒéwelecmigic acgina niŋénécmiyec. [7] Yawenéŋ hosusu tandéyaiguc namma ionac énézéyu héna ac ʒéma ʒézé seli ac imi niŋtoho waŋgic.

[8] Yawe, Anutunina, gi imi acgina niŋénécminec. Nalé tosiaiguc bakia meleŋ énécminec, néŋ gi imi képésic waiwaiac Anutu kecanʒaŋ. [9] Ini Yawe Anutunina meyacmima baec boŋa téréya imuaru i mepési mimu. Yawe Anutunina imi téréya wanʒac.

Baera baera Anutu mepésimimu niŋac unuruyec.

100

[1] (Ewa hia ʒémimiawac legic ʒéra.) Baera baera momac yanda, ségiségi wamma Yawe oŋhériaŋ haimigic. [2] Ségiségi wamma Yawe weleŋ qemima legic héima iwac wésiaiguc kereŋgic.

[3] Yawe imi Anutunina wanʒac imi ini niŋasarigic. Inéŋ ʒéyu nini hicŋima kecʒiŋ. Waŋu nini imi iwac buŋa. Iwac ic embachéra ʒéma rama inéŋ ninicgaleŋ waŋ nénécmiyu kekera.

[4] Ewa hia ac ézéma saŋgulaŋaiguc keremmu. Legic héimima ama yandayaiguc keremmu. Keremma ewa hia ac wammima legic héima qara meyac mimu. [5] Yawe imi hiabia. Goi héihéiya hémbénaŋa imi nalé tetecgia qahac heanʒac. Hakaya héla imi hicŋisaiya hicŋisaiya ionac muru hema emma kecmac.

101

Ic kewu ʒéma sisipac acya.

[1] (Dawidiac legic ʒéra.) Ni goi héihéiga ʒéma ʒégési gésigawac legic héimaŋ. Yawe, ni gi gita kulele qehéi waŋgémmaŋ. [2] Ni héna solaŋawac ewama kecmaŋ. Néma naléiguc nuac hanémbéséman? Ni amanaiguc ewa solaŋanec hakana wamma kecmaŋ.

[3] Iwawai biria imi imuac me imuac kicnaiguc ménda haiwa hemac. Héna ac andé qema kecanʒu ionac mézétiti wamma kecba haka iminéŋ ménda qéqéhéréŋ waŋnémmac. [4] Ewa qerigina qariŋ qariŋgia ieneŋ nuac murunec lakec kemma kecmu. Ni haka biria héŋara mema kecmaŋ.

[5] Méŋnéŋ méŋ alahéra sasaŋgiaiguc ʒébiri qébiri waŋ énécmianʒac imi mebiri énécmiwa qahac wandacmu. Ségéra herec ʒéma séwi eŋeŋ imi bisiqatéŋ ménda waŋ énécmimaŋ.

[6] Kicna hima baec yomuaru ic héla imuhucya mihicŋi énécmima énézéwa

niguc momacnec kecmu. Héna solaŋa tima keŋanʒu imi kumu énécmiwa weleŋ qenémmu.
7 Ikoc ic imi méŋnéŋ méŋ amanaiguc ménda kecmac. Ikoc ac ʒéanʒu imi eneŋ kicnaiguc ménda wai énécmiwa nammu. 8 Siŋunec séc ni baec yomuaru ic biria mocʒoŋ mebiri énécmiwa qahac wandacmu. Biria meme ieneŋ Miŋ Kewuac ama areŋa yandaiguc qahac wandacmu.

102

Méra mimac niŋac ʒéwelecma Ic kewu hémbénaŋa ézéyec.
1 (Yéwéri mihicŋima ewa biric wamma niŋyéwécya imi Yawe ézéma ʒéwelerec.) Yawe, ʒéwelecwelecna niŋnénna. Waina guru héhéliwa qaqacnanéŋ guac muru haréyu. 2 Helanʒi nénéŋawac kecba nalé imuaru kic tanecga ménda musaŋgé ném-béséman. Guru héhéliman imuaru gezac qema focdac acna kitiwa meleŋ némbésé-man.
3 Kekecnawac naléya imi hofac ésécnec emma sohoanʒac. Sicnanéŋ geric lokora ésécnec ʒeanʒac. 4 Ni eluŋ nuyu nene ménda neanʒua. Ewa qerina imi baec kérakérasiawac qézézac ésécnec ʒicgézac. 5 ʒésilacna niŋac séwinanéŋ sicnaiguc qékétazac. 6 Ni imi baec kéra kérasiaiguc guae nei ésécnec, baec kisiaiguc kouteraŋ nei ésécnec wanʒua. 7 Siŋiiguc kic qeli kecba ama bauyaiguc maulalac nei ésécnec wanʒua.
8 Haʒéchécna eneŋ kaiwe herec ʒébiri qébiri waŋ némma meeŋqesac memaqesac waŋ némma sésécac wammac niŋac qacna imi saeciguc haianʒu. 9 Sigic* newa nenena ésécnec waŋu doku newa kic masina mayu momacnec neanʒua. 10 Hénia imi yomuhuc; Guac qeri biric ʒéma qeri geric niŋac imuhuc wanʒua. Gi ni népési yacmaguc duŋa gilina nuanʒac. 11 Naléna imi tecgé-man ʒé mariawac amia ésécnec melemma mazac. Qézézac ésécnec ʒaŋgéma kenʒua.
12 Néŋ Yawe gi imi hémbénaŋa kecanʒaŋ. Qacga imi niŋqeligic hicŋisaiya hicŋisaiya hema emma kecmac. 13 (13a) Deguc imi Zion wéséniniŋ waŋmimiawac naléya. Nalé niŋna hezac imi ducŋizac. 14 Waŋu weleŋ qeqe ichécga nini Zionac hoc baŋec niŋac ségiségi wanʒiŋ. Waŋu imuac seitotoŋadac imuhucya acguc siŋa nimmianʒiŋ. (13b) Imuac niŋac geŋ yacma Zion ewa hia wammiwéséman.
15 baera baera ic embac imi Yawe guac qacga nimma bac yandi yandi wammu. Baec séc ic kewuhéra ieneŋ edamugawac eeya héimu. 16 Yawenéŋ Zion miyacgéma eŋeya edamuya qeriaiguc wininiyu imuhuc wammu. 17 Yawenéŋ maqeqeya inic sosoli waŋ énécmima ʒéwelecgina mematiti ménda waŋu imuhuc wammu.
18 Haka imi biaŋac hicŋisai ionac ogic heyu ic embac biaŋ hicŋimu imi eneŋ Yawe mepési mimu. 19-22 (21) Waŋu hésa ic ionac ʒésilacgina nimma humucac buŋa qeénécmimia hulac énécmiyu. (22) Ic embac hénia hénia ʒéma héŋgaleŋ ama areŋa yanda Yawe mepésimiwiŋ ʒé tocgému nalé imuaru, (21) Yaweac qara imi Zioniguc, waŋu qac buŋaya imi Yerusalemiguc ʒéau énécmimu niŋac (19) Yawenéŋ ocmuŋ téréya eŋeŋa imuaru kic hiyu mayu ninicanʒac. Inéŋ kurumeŋ igucnec baec héŋgaleŋ waŋanʒac.
23 Inéŋ kekec hénanawac suraiguc nuac kucna memama kekecnawac nalé imi mehotoŋiyec. 24 Waŋu ni yomuhuc ʒéyi; Anutuna, Anutuna, naléna kembaŋu ménda nuagicna. Guac yawuŋga imi hicŋisai lépaya lépaya hema emma kecmac.
25 Geŋ mia becnec baec qambaŋa hainec. Kurumeŋ acguc méraganéŋ mihicŋinec. 26 Baec kurumeŋ imi hia qahac wammac, néŋ gi imi hémbénaŋa kecanʒaŋ. Iwawai imuhucya imi séwi usu ésécnec méiméiya wamma tegicanʒac. Waŋu séwi usu ésécnec hainetec waŋanʒaŋ. 27 Gi imi ménda melemma imuhucyanec kecanʒaŋ. Yawuŋga imi tectecgia qahac. 28 Weleŋ qeqehécga ionac qelihécgina imi nalé séc kecmu. Qelihécgina imi wéségaiguc seligima nammu.

103

Anutuac hiayawac niŋac ewa hia ac wammiyec.
1 (Dawidiac legic ʒéra.) Kekec uŋana, Yawe ʒéhiaru mina. Qerinaiguc heheya ini mocʒoŋ qara téréya ʒéhiaru migic. 2 Kekec uŋana, Yawe ʒéhiaru mima, ewa hiawac

* 102:9: Ewa biric mihicŋima sigic naecaŋgic.

buŋa iwarunec hahaya mocʒoŋ imuac eluŋ
ménda gumac.

3 Inéŋ képésicga mocʒoŋ augémma
yaŋhafiga mocʒoŋ mehiaruma 4 kekecga
imi humuc igucnec metecgé gémma goi
héihéia ʒéma wésé niniŋanéŋ ic kewu opoc
héigémmac. 5 Waŋu iwawai hiabianéŋ ewa
siŋga mesécgé gémmac. Waŋu séwigawac
sac qeli imi meqeligéŋu kunta nei ésécnec
kucgaguc wambéséman.

6 Yawenéŋ haka solaŋa wamma mema
helanʒi énécmimia ionac niŋac wamma
haʒéc hécgina héna acac séhaiguc ʒétecgé
énécmianʒac. 7 Imuhuc wamma hakaya
Moseac muru, waŋu wawaŋ memeya imi
Israel qelihéra énézéyu niŋgic.

8 Yawe imi wésé niniŋ waŋ énécmima ewa
hia waŋ énécmima qeri biric focdac ménda
niŋénécmima goi héihéi kuaya qeqeya
waŋ énécmianʒac. 9 Inéŋ képésicninawac
nalé séc tualefic ac ménda waŋanʒac.
Waŋu qeri biric nalé horua ménda
doŋgéanʒac. 10 Képésic ninawac séc ménda
meleŋ nénécmima, haka biriawac bakia
howiacnec ménda meleŋ nénécmianʒac.

11 Hénia imi yomuhuc; Kurumeŋnéŋ baec
igucnec ou eŋeŋa hezac ésécnec, goi héi-
héiya imi eeya héimianʒu ionac muru
kuneŋ yanda he énécmianʒac. 12 Baec
waŋgoŋa Is néŋ Wes igucnec lakec hezac
ésécnec, inéŋ ac qeqe wawaŋanina imi
qetecgéyu lakec keŋec.

13 Maŋgocnéŋ nambérac héra ionac wésé
niniŋ waŋ énécmianʒac ésécnec, Yawe imi
eeya héimianʒu imi onac wésé niniŋ waŋ
énécmianʒac. 14 Inéŋ séwininawac hénia
nimma, nini imi seitotoŋ wanʒiŋ imi niŋqe-
lima imuhuc waŋ nénécmianʒac. 15 Baec
ic kekecninawac nalé imi qézézac ésécnec.
Edamunina imi baec kisiawac ʒariŋ ʒuria
ésécnec. 16 Imuhucya imi luhuc geriwaguc-
néŋ qacginaiguc qeyu qahac waŋu, baec
kisianéŋ ʒariŋa hocanʒac.

17 Néŋ Yaweac goi héihéianéŋ eeya
héimianʒu ionac hémbénaŋaiguc hém-
bénaŋa hema emma kecmac. Solaŋ
dindiŋaya imi qelihécgina lépaya lépaya
he énécmima kecmac. 18 Imi mia sisipac
acya niŋtoho wamma héna acya niŋqelima
wamma meanʒu ionac mia imuhuc waŋ
énécmianʒac.

19 Yawenéŋ ic kewu tatacya kurumeŋiguc
meyacgéma, héŋgaleŋ kuhanéŋ kekec
momac yanda galeŋgé énécmianʒac.
20 Kucginaguc wamma Yaweac ackuaʒéc
meselima, ac ewaya niŋtohoanʒu kua
meme uŋa ini Yawe ʒéhiaru migic. 21 Yawe
weleŋ qemima iwac ewa siŋ wamma
meanʒu kua meme uŋa ini Yawe ʒéhiaru
migic. 22 Yawenéŋ ʒéhicŋi énécmiyu
baec imuaru me imuaru inéŋ héŋgaleŋ
waŋanʒac séc kecnaʒu ini mocʒoŋ Yawe
ʒéhiaru migic. Kekec uŋana Yawe ʒéhiaru
mina.

104

*Baec kurumeŋ miŋina Anutunéŋ héŋgaleŋ
waŋ nénécmian*ʒac.

1 Kekec uŋana, Yawe ʒéhiaru mina. Yawe
Anutuna, gi imi kuneŋ yanda, eega eŋeŋa
ʒéma edamuga imi maleku ésécnec héima
kecanʒaŋ. 2 Inéŋ asac mararaŋa imi séwi
usu ésécnec héima, kurumeŋ imi sel hali
ésécnec hérétéŋ haiyu hezac. 3 Dokuiguc
amayawac nanduŋ kumuma hosusu ézéyu
kareya waŋu luhuc ézéyu qeŋgaŋa waŋu
keŋha waŋanʒac. 4 Luhuc oporu eŋeya
weleŋ qeqe icya waŋu, geric oporu eŋeya ai
icya wanʒac.

5 Baec imi qambaŋa qahaiguc haimiyu
hémbénaŋa qekeŋ qeha ménda wanʒac.
6 Geŋ baec imi konduŋ doku yandanéŋ séwi
usu ésécnec hoturuna baec boŋa qahaiguc
naŋec.* 7 Waŋu geŋ mia ac wammina
dokunéŋ néŋgacma keŋec. Parandaŋga
qaru foc foc keŋec. 8 Keŋu baec boŋanéŋ
eŋu baec wéŋwéŋgianéŋ hiŋgacma imuac
me imuac ʒéminec séc mekemma hezac.
9 Waŋu dokunéŋ muŋguc ménda hama ho-
turumu niŋ ménda logimu ʒéma qaŋaŋ silic
hai énécminec.

10 Yawenéŋ ʒéyu doku hogocyanéŋ baec
boŋa wéŋwéŋgia séc hicŋima éréma baec
boŋa namuŋ ginaiguc téfara wamma
keŋanʒu. 11 Kemma baec kisiaiguc haséŋ
yaŋ sécgina séc gumu énécmiyu haséŋ
becosic eneŋ acguc negic déméŋgina
qaŋgararaŋa imi méwécgéyu hiaruanʒac.
12 Sawa nei acguc imuac giŋgiŋaiguc aségina
haima ic hawaiguc tacma ewa hétéŋ
waŋanʒu. 13 Inéŋ ou ai amayaiguc tacma
baec boŋa séc doku haiyu aiyawac héla

* 104:6: Hén 1:2

imi baeciguc sécgéma hezac. 14 Inéŋ waŋu
ama yaŋ onac qézézac ʒéma ic neŋaŋ
niŋac ʒuaʒua yandianʒac. Waŋu inéŋ ʒéyu
baeciguc nene yaka hicŋianʒac. 15 Icac ewa
qeriaiguc ʒézé ségiségi mihicŋi mimia waiŋ
ʒéma icac kic tanera measari mimia haléc
ʒéma icac ewa qeriaiguc kuha mihicŋi
mimia nene yaka imi inéŋ ʒéyu hicŋidarec.

16 Yaweac ic hésa dokunéŋ sécgé
énécmiyu hezac. Lebanoŋac yéménʒéc ic
imi inéŋ himiru hezac. 17 Nei eneŋ imuaru
haegina haianʒu. ʒanʒaŋ nei eneŋ imi
kumbu* iciguc amia mihicŋianʒu. 18 Baec
boŋa eŋeŋa imi haséŋ noniŋ ionac buŋa,
waŋu hoc baŋec imi nehec qérandeŋ ionac
saŋgi saŋgiac buŋa wanʒac.

19 Inéŋ maso haiyu baec ai memeyawac
naléya ʒéanʒac. Waŋu kaiwe imi naléya
nimma hiŋgacanʒac. 20 Geŋ mia tunumaŋ
mihicŋina ama siŋiyu haséŋ yaŋ hénia hé-
nia mama keŋha waŋanʒu. 21 Laion sac
qelinéŋ neneyawac buŋa nesima qacma
neneyawac Anutu guru héhélima kecanʒu.
22 Kaiwe éréyu kemma teŋginaiguc heanʒu.
23 Duŋa ic eneŋ mama kuc qema ai mema
kecgic ama siŋianʒac.

24 Yawe ai geŋ menec imi yei sasala yanda
wanʒac! Geŋ mia niŋtegic qiŋtegicganéŋ
kekec imi mocʒoŋ mihicŋina mériaŋganéŋ
baec séc sécgéma hezac. 25 Eri konduŋ
hilaŋeŋ kuneŋ yanda hezac. Waŋu imuac
qeriaiguc imi, iwawai bacginanéŋ héima
keŋha waŋanʒu ʒéma doku yaŋ kuneŋ
komora hénia hénia ʒaŋgégina ménda oloŋ
oloŋawac séc hezac. 26 ʒéicnéŋ imuac qa-
haiguc keŋha waŋgic geŋ ʒéhicŋi mimia
konduŋ yaŋ oa gaʒugaʒu eneŋ doku imuac
qeriaiguc lelecgéanzu.

27 Imuhucya ieneŋ mocʒoŋ nalégina séc
méndacma geŋ nene gumu énécmiwésé-
maŋ niŋac guac kichihi wamma kecanʒu.
28 Gumu énécmina neanʒu. Méraga auna
iwawai hiabia sécgé énécmianʒac. 29 Kic
tanecga musaŋgéna ieneŋ ʒénéŋ hirihiri
wamma kecanʒu. Waŋu geŋ wéségina on-
agicna humuma baec igucnec hicŋigicac
imuac muŋguc liliŋgéma keŋanʒu. 30 Waŋu
geŋ uŋaga téréya mélina hama kekec hezac
séc mihicŋi énécmiyec. Waŋu inéŋ baec
séwiya imi muŋguc meqelianʒac.

31 Yaweac edamuya imi hémbénaŋa hema
emma kemmac. Yawenéŋ eŋeya ai niŋac
ʒézé ségiségi wammac. 32 Inéŋ baec héŋu
baecnéŋ hirianʒac. Waŋu baec boŋa osiyu
hofacnéŋ yacanʒac. 33 Kekecnawac séc
Yawe legic héimimaŋ. Kic qeli kecmaŋ
imuac sura séc Anutuna gita kulele qemi-
maŋ. 34 ʒézé niniŋnanéŋ ségiségi mihicŋi
mimac niŋac wanʒua. Ni imi Yaweac niŋac
ʒézé ségiségi wammaŋ.

35 ʒéna képésic ic baeciguc humuc qai
waŋgic, kaiʒiliweŋ ic imuaru muŋguc
ménda kecmu. Kekec uŋana, Yawe mepé
qepési wammina, haleluya ohec wahec!

105

Miŋ kewunina imi hakaya hélanéŋ galeŋgé nénécmianʒac.

1 Yawe ewa hia ac ézéma qara qacma
ézégic. Ic embac momac yanda sucginaiguc
wawaŋ memeya imi ʒéau énécmimu. 2 Legic
héimima i mepésigic. Haka welic welicgia
waŋec imi mocʒoŋ ʒéau énécmigic. 3 Qara
téréya mepésigic. Yawe hochoc waŋanʒu
imi ewa qeriginaiguc ségiségi he énécmi-
mac.

4 Yawe ʒéma kuhawac niŋkewu waŋgic.
Kic tanecyawac nalé séc niŋkewu waŋgic.
5-6 Weleŋ qeqeya Abarahamac qelihéra,
Yakoboac qelihéra, gési énécmimia ini
haka welic welicgia ʒéma kiwi méréra
ʒéma kuayaiguc ʒégésigési ac inéŋ wamma
meyec imuac niŋqeligic.

7 I imi Yawe Anutunina wanʒac. Iwac
ʒégésigésinéŋ baec séc sécgéma hezac.
8 Inéŋ sisipac ac hicŋisai lépaya tauseŋa
imuac buŋa qeénécmima ʒéselima ʒéyec
imi hémbénaŋa niŋqelima kecanʒac. 9 Imi
mia sisipac ac Abarahamac ʒémiyec imi
ʒéma ʒézé seli Isaka wammiyec imi mia.
10 Waŋu inéŋ Yakoboac muru imi héna
acwac buŋa meseligiyu Israelac sisipac ac
hémbénaŋa waŋecac hezac. 11 ʒéyecnéŋ;
Ni Kanaaŋ baec imi ic suc qema gémba
mératécgina wammac.

12 Waŋu nalé imuaru imi ʒaŋgégina
sasala qahac efefia komodia dac téŋgéŋ
ic kiaŋ wamma kecgic. 13 Kecma hicŋisai
méŋac murunec méŋac muru, héŋgaleŋ
ama areŋa yanda méŋac murunec méŋac
muru kiaŋ wamma lelecgégic. 14 Néŋ ic
eneŋ mebiri énécmimu niŋac ménda wai

* 104:17: Me yéménʒéc.

énécmiyec, hélanec ionac niŋac wamma
ic kewuya ic kewuya ac geriwaguc waŋ
énécmima yomuhuc ʒéyec; 15 Nuac haléc
qocgémimia imi ménda osigic, nuac tiliŋ
tiliŋ ic imi ménda mebirigic.

16 Inéŋ baec imuaru béti ʒéhicŋi
énécmima saméŋ padi imuac ura imi
mocʒoŋ héʒéŋgéyu qahac waŋec. 17 Béti
igucnec aŋgéŋgina timaŋ ʒé ic méŋ méliyu
walacgina mema keŋec. Qara imi Yosefe,
weleŋ qeqe buŋa qeyu, mamboŋ mema
wagicma keŋgic. 18 Hénaya imi iwawai sou
ʒéragucnéŋ kima heyec. Séwiya* imi seŋ
hésanéŋ dérécgé migic heyec.

19 Yaweac ackuaʒécnéŋ hélaguc wan-
dacmac nalé imuac sura séc, Yaweac
ackuaʒécnéŋ* Yosefe manam batuc waŋ
mimanec kerec. 20 Keru baec imuac ic
kewunéŋ icya mélimima hulacmiyec.
Baera baera ic embac ionac ic kewunéŋ
imuhuc wammiyec. 21-22 Ic kewu inéŋ eŋeya
ewa siŋa méndacma galeŋ ichéra dérécgé
énécmima hésa amaiguc onopocma ic
yanda niŋtegic qiŋtegic ku énécmimac
ʒéma Yosefe oporu héŋgaleŋ ama areŋa
yanda imuac galeŋa wamma iwawaiya
mocʒoŋ galeŋgéyec.

23 Nalé imuaru Israelnéŋ* Iʒipte baeciguc
kereŋec. Yakobonéŋ* Ham baeciguc* ic
kiaŋ kerec. 24 Yawenéŋ Israelac ic em-
bachéra imi kuneŋ yanda mesai énécmiyu
kucgina imi haʒéc hécgina ionac kucgina
ogirec. 25 Waŋu Anutunéŋ haʒéc hécgina
ionac ewa qerigina meleŋ énécmiyu ic
embachéra ionac méʒétiti waŋ énécmigic.
Anutuac weleŋ qeqe ichéra diwi qiwiliŋ
waŋ énécmigic. 26 Waŋu weleŋ qeqe
icya Mose ʒéma ic gésimimia Aron méli
érécmiyec. 27 Iereŋ imi ic embac ionac
sucginaiguc asé kiwiyawac haka énézéyic
héŋgic. Ham baeciguc haka welicwelic-
gia waŋoc. 28 Yawenéŋ tunumaŋ méliyu
siŋindéŋgéyec. Waŋu ireŋ ara qema niŋ-
tohoyic 29 Anutunéŋ doku melemma sac mi-
hicŋima lambéc unuhumudarec. 30 Waŋu
baec imuaru taŋanéŋ sasala saima sécgéma
kecgic. Ic kewuhécgina ionac ama qeri-
aiguc acguc sécgéma kecgic. 31 Yawenéŋ
ʒéyu sék tuŋagucnéŋ hagic. Waŋu baec
yanda imuac qeria séc imiŋ sasala sécgéma
kecgic.

32 Kiawac melemma komboc luhuc hai
énécmiyu mayec. Waŋu buŋ parandaŋ
geric bélaŋagucnéŋ baecgina séc qocgé
énécmiyec. 33 Qocgéma ionac waiŋ ic
hésa ʒéma fik ic qeyu humudarec. Waŋu
ic hésa lelec lelec imi héiyu madarec.
34 Yawenéŋ ʒéyu gaoc ʒéma kambiŋ eneŋ
gelec malec qahac harégic. 35 Haréma baec
imuac ʒuaʒua mocʒoŋ nedacma aiiguc héla
gocmia heyec imi nedacgic. 36 Yawenéŋ
baec imuac méréc merac mocʒoŋ unuyu
humudacgic. Ieneŋ imi ionac séwiginawac
kucya imuac hénihénia.

37 Waŋu ic embachéra énézéyu siliwa goli
medacgic onagiru érégic. Waŋu areŋa
areŋa séc méŋnéŋ méŋ météqététaŋ méŋ
ménda waŋgic. 38 Iʒipte ic eneŋ ionac
ʒénéŋ hirihiri waŋgic imuac niŋac waima
hagic ségiségi waŋgic. 39 Yawenéŋ hosusu
imi kaiweiguc amiaginawac, waŋu geric
bélaŋa imi siŋiiguc asahaginawac lémbéc
énécmiyec.*

40 Waŋu ieneŋ ʒéwelecgic ʒéyu koneŋ nei
hagic. Waŋu kurumeŋ nene mayu negic
sécgé énécmiyec. 41 Waŋu baŋa kuaya auyu
doku mama baec kéra kérasiaiguc doku
téfara ésécnec hama keŋec. 42 Imi mia eŋeya
ackuaʒéc téréya ʒéma weleŋ qeqeya Abara-
ham niŋqelima imuhuc waŋ énécmiyec.

43 Ic embachéra waŋ énécmiyu ségiségi
wamma mama hagic. Gési énécmimia
ieneŋ legic héima mama hagic. 44 Héŋgaleŋ
ama areŋa yanda yanda imuac baec imi
onagicma énécmiyec. Baera baera ic em-
bac ieneŋ ai yanda mema mihicŋigic imi
mocʒoŋ ionac buŋa qeénécmiyec. 45 Imi
mia ieneŋ héna ac imi niŋtohoma ʒézé
seli ac imi méndacmu niŋac imuhuc waŋ
énécmiyec. Haleluya ohec wahec!

106

Israelac képésic.

* 105:18: Hebiraio aciguc; Kekec uŋaya. * 105:19: Ackuaʒéc inéŋ gauiguc hémma niŋec imi manam batuciguc ménda waima niŋʒéŋgéyec. * 105:23: Yosefeac maŋgoc. * 105:23: Israelac qara wahala. * 105:23: Iʒipte ic ieneŋ Hamac qelihéra hénia imuac niŋac Iʒiptec baecac qacma Ham baec ʒéaŋgic. (Hén 10:6) * 105:39: Hebiraio aciguc; Hoturu énécmiyec.

[1] Haleluya, Yawe imi hiabia. Waŋu goi
héihéiya imi hémbénaŋa. Imuac niŋac
ewa hia ac ézégic. [2] Mérénéŋ Yaweac
wawaŋ meme kuhaguc imi hia énézéma
qac buŋaya mocʒoŋ hia ʒéau énécmimac?
[3] Héŋgaleŋ wawaŋawac héna ac tohodacma
nalé séc haka solaŋa waŋanʒu imi eneŋ
ségiségi ginaguc.

[4] Yawe, ic embachécga ewa hia waŋ
énécmiwéséman nalé imuaru ni niŋqeli
nénna. Aŋgéŋgina tiwéséman nalé imuaru
nuac hanémbéséman. [5] Wainénna guac gési
énécmimia ieneŋ mériaŋginaguc kecgic in-
icman. Inicma héŋgaleŋ ama areŋa yanda-
gawac mératéc buŋa niŋac ségiségi wamma
mératécgawac ʒézé ségiségi wammaŋ.

[6] Nini yanda hécnina waŋgic éséc haka
biria wamma kaiʒiliweŋ wamma képésic
mihicŋiyiŋ. [7] Yanda hécninanéŋ Iʒipte bae-
ciguc hakaga welic welicgia imuac hénia
ménda niŋtegicma goi héihéiga yanda imi
ménda niŋqelima konduŋ, konduŋ pésia
imuaru ac qeqe haka waŋgic.

[8] Waŋu Yawenéŋ eŋeya qac buŋaya niŋac
wamma aŋgéŋgina tiénécmiyec. Imi mia
kuha yanda imi énézéyu héŋtegicmu niŋac
imuhuc waŋ énécmiyec. [9] Imuhuc nimma
konduŋ pésia imi ac wammiyu focdac
ʒicgéyu ic embachéra onagiru konduŋ
dumuc sira imi baec kérakérasia ésécnec
tima hagic. [10] Imuhuc wamma haʒéc
hécgina ionac méragina igucnec aŋgéŋgina
tiénécmima ununesi waŋ énécmigic ionac
méragina igucnec boŋhéré meénécmiyec.
[11] Waŋu haʒéc hécgina imi mia dokunéŋ
hoturu énécmiyu mocʒoŋ humuqaigic
méŋnéŋ méŋ ménda kerec. [12] Imuacnec
ieneŋ ackuaʒéc imi ninʒéŋgéma legicya
héimigic.

[13] Waŋu ieneŋ nalé sosola ménda
waŋunec haka imi eluŋ unuyu iwac
ʒéareŋ areŋgiawac ménda mambéc waŋgic.
[14] Imuhuc wamma baec kéra kérasiaiguc
hémbaoc kuneŋ yanda wamma baec
sakasacya imuaru Anutu batucgégic.
[15] Yawenéŋ ʒéwelecgic séc énécmiyec,
néŋ kekec uŋaginawac imi hafi mihicŋi
énécmiyu ʒaŋgéma keŋec.

[16] Ieneŋ baec méŋ tacyac waŋgic imuaru
Mose ʒéma Yaweac météré ic Aron io-
rac nimbupuc waŋgic. [17] Imuhuc waŋgic
baecnéŋ téma Datan qécgé mima Abiramac
tohotoho ichéra imi hoturu énécmiyec.
[18] Waŋu geric bélaŋanéŋ tohotoho ic tuŋ imi
késama onodarec.

[19] Ieneŋ Horep baec boŋaiguc buru-
makao merawa ireha meyacgégic. Goli
opépélima qocgéma memeya baniara imi
mepésimigic. [20] Imuhuc wamma Anutuac
asac mararaŋ imi meleŋgic qézézac nema
kekera burumakao tanec waŋec. [21] Iʒipte
baeciguc haka kuneŋ yanda waŋec aŋgéŋ
titi miŋina Anutu imi eluŋ unuyec. [22] Inéŋ
Ham baeciguc kiwi méréra ʒéma konduŋ
pésiaiguc haka welic welicgia waŋec imi
mia. [23] Imuac Yawenéŋ unuhumuman
ʒéyec, néŋ gésimimia Mosenéŋ Anutu
ʒéma icembac héra téamuma naŋgic
imuac sucginaiguc Anutuac wésiaiguc
namma ménda unumac niŋac qeri biria
mebélacgéyec.

[24] Waŋu ieneŋ ackuaʒécya ménda
ninʒéŋgéma baec hiabia imi mematiti
wammigic. [25] Haliginaiguc ʒébiri qébiri
wamma Yaweac ackuaʒéc imi ménda
niŋtohogic. [26] Imuhuc waŋgic inéŋ ʒéselima
ʒéyec; Neŋ waŋ énécmiwa baec kéra
kérasiaiguc maunudacmac. [27] Waŋu
qelihécgina imi héndéŋ énécmiwa baera
baera ic embac ionac sucginaiguc kemma
maunudacmac.

[28] Ieneŋ Peol baec boŋawac Baal iwac
muru toroqema baniara kekecya qahac
imuac wamma nene saméŋ ohai wammigic
imi mema negic. [29] Imuhuc wamma wawaŋ
meme iminéŋ Miŋ Kewu qeri biric yanda
mihicŋi migic yaŋ hafi humumianéŋ saima
énépésiyec. [30] Nalé imuaru Pinehasinéŋ
yacma Anutuac ewa siŋa méndacma acqeqe
ic imi bakia meleŋ énécmiyu saec buŋa
imi tecgéyec.* [31] Imuhuc waŋu Anutunéŋ
iwac niŋu ic solaŋa waŋec imi hémbénaŋa
niŋyacgéwiŋac hezac.

[32] Waŋu ieneŋ imi Meriba dokuiguc
Yawe qeri biric mihicŋi migic haka imuac
niŋac wamma yéwéri méŋ Moseac muru
hicŋimiyec. [33] Imi mia ieneŋ Anutuac
uŋawac ac qeqe wammigic Mose imi kua
tasianéŋ ac sicsaocya ʒéyec imuac niŋac
imuhuc hicŋiyec.

[34] Waŋu ieneŋ Yaweac ʒézé seli imi
ménda tohoma ic enia ménda unugic.

* 106:30: Qét 25:11-18

35 Imuhuc wamma iniguc momacnec tacyac
wamma hakagina biria imi niŋareŋgéma
késagic. 36 Késama baniarawac ireha imi
mepésigic iminéŋ ionac muru bétac éséc-
nec waŋec. 37 Ieneŋ nambérac hécgina ba-
niarawac mulu buŋa hai énécmigic. 38 Sac
solaŋa képésicya qahac, nambérac héra
ionac sac imi qocgéma Kanaaŋ ic ionac
baniarawac mulu buŋa hai énécmigic baec
imi sac iminéŋ meʒapi qeyec. 39 Ieneŋ
imi wawaŋ meme iminéŋ meʒapi qeamuma
kaiseroac haka waŋgic.

40 Hénia imuac niŋac Yawenéŋ eŋeya
ic embachéra qeri biric kuneŋ yanda
niŋénécmima eŋeya buŋa mézétiti waŋ
énécmiyec. 41 Imuhuc nimma baera baera
ic embac ionac méraginaiguc onoporu
mézétiti waŋ énécmianʒu imi onac méra
bacginaiguc kecgic. 42 Haʒéchécgina ieneŋ
helanʒi énécmigic ionac méra bacginaiguc
weleŋ qeqe ic kecgic. 43 Yawenéŋ hatac
sasala mehiaru énécmiyec, néŋ niniŋgina
qariŋqariŋgia méndacma andé qegic.
Waŋu eŋaŋ képésic niŋac memaénéc mimia
waŋec.

44 Waŋu Yawenéŋ ionac qachéhéli
imi niŋénécmiyec nalé imuaru ʒénaŋgé
énécmiyec. 45 Waŋu ionac niŋac wamma
sisipac ac imi niŋqelima goi héihéiya
ʒékéŋaguc imi méndacma ewaya meleŋec.
46 Melemma ionac waŋ énécmiyu hésa ic
énépésigic ieneŋ mocʒoŋ ewa biric waŋ
énécmigic.

47 Yawe Anutunina aŋgéŋnina tima baera
baera igucnec tocgé nénécmina qacga
téréyawac ewa hia nimma qac buŋaga
mepési gémbiŋ.

48 Yawe Israelac Anutu hémbénaŋa igu-
cnec hémbénaŋa mepésimigic. Ic em-
bac momac yandanéŋ 'Hélacnec!' ʒému.
Haleluya ohec wahec!

Kiwi 5

(Legic 107—150)

107

Aŋgéŋgina tiyu ewa hia ac ʒégic.

1 Yawe imi hiabia, waŋu goi héihéiya
imi hémbénaŋa imuac niŋac i ewa hia ac
ʒémigic. 2 Yawenéŋ boŋhéré meénécmiyu
kecʒu imi eneŋ imuhuc ʒému. Ini Yawenéŋ
haʒéc hécgina ionac méragina igucnec
mulu meénécmiyec. 3 Baec waŋgoŋa
Is, Wes, Saut ʒéma Not igucnec tocgé
énécmiyec.

4 Baec kéra kérasiaiguc rouc wamma
tacyacwac tauŋa méŋ ménda mihicŋima
5 nene doku niŋac humugic déméŋgina
kérakérasia waŋec. Waŋu imuac niŋac
kekec uŋaginanéŋ kuc mama wandacgic.
6 Imuac ieneŋ qeri yéwéc nimma Yawe
qachéhéligic yéwéri igucnec metecgé
énécmiyec. 7 Waŋu héna dindiŋa mihicŋi
énécmima tacyacwac tauŋ méŋiguc
kemma onoporec. 8 Yaweac goi héihéi
ʒéma baec ic onac niŋac wamma haka
welic welicgia inéŋ waŋec imuac niŋac i
mepésimigic. 9 Inéŋ doku niŋ humuanʒu
imi mesécgé énécmima yaka niŋac
humuanʒu imi iwawai hiabia gumu
énécmianʒac.

10 Tunumaŋ ʒéma humucac amiaiguc
tacgic yéwéri ʒéma seŋ hésanéŋ dérécgé
énécmiyu kecʒu imi 11 Anutuac ackuaʒéc
andé qema eŋeŋa miŋinawac ewa siŋ imi
mematiti waŋgic imuac mia imuhuc hicŋi
énécmiyec. 12 Imuac ʒérabéra yéwéria mi-
hicŋi énécmiyu maunuyec, néŋ méŋnéŋ
méŋ méra ménda énécmigic. 13 Imuaru
ieneŋ yéwéc qeriaiguc Yawe qachéhéligic,
inéŋ ʒérabéra igucnec aŋgéŋgina tiyec.
14 Inéŋ tunumaŋ ʒéma humucac amia igu-
cnec énépésima hésa dérécgé énécmima
heyec imi qéséŋu bororoŋanec madarec.

15 (15a) Yaweac goi héihéi ʒéma haka welic
welicgia baec ic onac waŋec imi ʒéma 16 inéŋ
nagu aiŋnéŋ memeya imi qésémma aiŋ
wétéya imi kuyec imuac wamma (15b) i ewa
hia ac ʒémigic.

17 Tosara imi acqeqe wamma ic diwi qi-
wiliŋa wamma kecgic. Kecma képésicgina
niŋac ʒérabéra mihicŋigic. 18 Ieneŋ imi
nene yaka mocʒoŋ héŋacya mema kecma
humucac saŋgulaŋiguc hosucgégic. 19 Nalé
imuaru ieneŋ yéwérigina niŋac Yawe
qachéhéli wammigic. Waŋu inéŋ helanʒi
énécmiyec yéwéri imuacnec aŋgéŋgina
tiénécmiyec. 20 Inéŋ ackuaʒécya mélima
humucac déc igucnec metecgé énécmiyec.

21 Yaweac goi héihéiya imuac ewa hia ac
ʒémigic. Haka welic welicgia ic onac waŋec
imuac ewa hia ac ʒémigic. 22 Ewa hiawac
mulu haimima ʒézé ségiségiac legic héima
wawaŋ meme Yawenéŋ waŋec imi ic embac
momac yanda énézégic.

23 Tosara ʒéiciguc kemma konduŋ
yandaiguc nénnagémba ai meanʒu imi
eneŋ 24 Yaweac wawaŋ meme ʒéma haka
welic welicgia konduŋ hiŋgac hiŋgaraiguc
héŋgic. 25 Yawenéŋ ʒéyu luhuc selianéŋ
yacma konduŋ temboŋa meyarec. 26 Yaru
ieneŋ ou kurumeŋiguc emmaguc duŋa
emu dumuc siraiguc hiŋgacgic. Waŋu haka
iminéŋ tericgé énécmiyu ewa qerigina imi
pépélima mayec. 27 Waŋu ieneŋ tendiŋ
tendiŋ kemma qekeŋ qeha wamma duŋa
waiŋ dokunéŋ waŋ énécmiyu waŋanʒu
ésécnec sicsaoc qasikeŋ qasiha waŋgic
niŋtegic qiŋtegicgina aulaŋgéyec. 28 Waŋu
ieneŋ niŋ yéwérima Yawe qachéhéligic
yéwéri helanʒi énécmimia imuacnec
metecgé énécmiyec. 29 Waŋu luhuc selia
imi ézéyu néŋ qema qahac waŋu konduŋ
temboŋa ézéyu néŋ qeyec. 30 Néŋ qeyu
ieneŋ bénʒéŋ kekec imuac ségiséḡi waŋgic
Yawenéŋ ʒéic ala imuaru me imuaru
kembiŋ ʒé niŋkumuma kecgic imuaru
onagicma keŋanʒac.
31 Yaweac goi héihéi ʒéma haka
welicwelicgia ic onac waŋec imuac ewa
hia ac ʒémigic. 32 Ic embac aʒoaʒoroiguc
i mepési mima galeŋ ionac aʒoaʒoroiguc
legic héimigic.
33 Yawenéŋ doku téfara melemma baec
kérakérasia mihicŋianʒac. Waŋu doku
hogocya melemma baec témbaŋa mi-
hicŋianʒac. 34 Tacyachéra ionac biria niŋac
baec halécya melemma baec kérakérasia
mihicŋianʒac.
35 Waŋu baec kérakérasia melemma
doku ʒékéŋ mihicŋima baec témbaŋa
melemma doku hogocya mihicŋianʒac.
36 Waŋu maqeqeya imi imuaru onoporu
tacyacwac tauŋgina meanʒu. 37 Waŋu
aiiguc iwawai gocmia qesama waiŋ ai
galeŋgéma héla mihicŋianʒu. 38 Waŋu
mériaŋ mihicŋi énécmiyu ʒaŋgégina saima
sasala waŋanʒu. Waŋu ama yaŋhécgina
ʒaŋgégina imi ménda maanʒac.
39 Waŋu duŋa muŋguc yéwéri helanʒi
énécmimia ʒéma ʒérabéra ʒéma
yaŋhafinéŋ waŋ énécmiyu ʒaŋgégina
maanʒac. 40 Yawenéŋ galeŋ ionac
qacginaiguc gamu qolacgé énécmima
baec kérakérasia héna qahac imuhucgeŋ
onoporu rouc waŋanʒu. 41 Waŋu néwéc
maqeqeya imi météqététaŋ igucnec meyac
énécmima sac taséhéra rama tuŋ ésécnec
mesai énécmianʒac. 42 Ic dindiŋa imi haka
imi hémma ʒézé ségiséḡi waŋanʒu, néŋ
ic biria momac yanda eneŋ eŋaŋ kuagina
wéʒéc qema ac qahac kecgic.
43 Eŋaŋ niŋac niŋgic niŋtegic qiŋte-
gic ginaguc wanʒuiguc Yaweac haka
imuhucyawac héŋsosolima iwac goi héihéi
imi niŋtegicgic.

108

Méra mimac niŋac Anutu ewa hia ac ʒéma ʒéwelerec.

1 (Dawidiac legic ʒéra.) Anutu, ewa qe-
rina imi keŋqe haqeya qahac, qeri uŋana
mocʒoŋnec legic héima mepési gémmaŋ.
2 Gita kulele ʒéma waŋgoŋna, ini yacgic.
Ni giaŋgiaŋa imi mindiwa yacmac. 3 Yawe
ni ic embac momac yanda ionac sucgi-
naiguc ewa hia ac gézéma baera baera ionac
sucginaiguc gi mepési gémmaŋ. 4 Guac
goi héihéiga ou kurumeŋiguc kuneŋ yanda
wanʒac. Waŋu guac haka héla iminéŋ ou
hosusu igucgeŋ sécgéma hezac.
5 Anutu, ou kurumeŋiguc meyac géŋgéŋa
wammac. Asac mararaŋga imi baec séc
ic embac ionac qacginaiguc meyacyara
wammac. 6 Méra héiganéŋ aŋgéŋna
tima ʒéwelecna niŋna. Goi héihéi waŋ
énécmianʒaŋ ionac muru aŋgéŋ titi
hicŋimac.
7 Anutunéŋ ocmuŋ téréyaiguc ʒézac. Ni
técgéma técgéma aria memaŋ. Sekem
méndémma Sukot baec wéŋwéŋgia imuac
qétéya memaŋ. 8 Gileate imi nuac, Manase
imi acguc nuac, Eferaim imi nuac oruc-
nawac opoc selia. Yuda imi héŋgaleŋ
ainawac qarucya wanʒac. 9 Moap imi nuac
doku naec pakeya wanʒac. Edomiguc nuac
héna usuna giliwa hemac waŋu Filisitia
qahaiguc ni hériaŋ haimaŋ.
10 Mérénéŋ nuagicma ama neuŋ kiropo
seliaguc imuaru keremmac? Mérénéŋ Edo-
mac héna nézéyu hémmaŋ? 11 Anutu gi
imi wai nénécmiʒaŋ me? Anutu gi imi
némac niŋac téŋgiŋ icnina iniguc momac-
nec ménda keŋanʒaŋ? 12 Méra nénécmina
haʒéchécnina unuwiŋ. Baec icnéŋ méra
nénécmigic gorosoŋa waŋanʒac. 13 Nini
Anutuaru héima namma bac yandi yandi
qahac kembiŋ. Inéŋ haʒéchécnina tidacgé
énécmimac.

109

3ésolaŋanima ha3échéra bakia 3éraguc meénécmimac niŋac 3éwelerec.

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic 3éra.) Nuac mepé qepésiac Anutu, acga ménda qaiyu. 2 Ieneŋ imi kua biria 3éma kua ikora aŋgéma ni 3ébiri nén3u. Ezelaŋgina ikoranéŋ ac waŋnéŋan3u. 3 Waŋu mé3étiti ac wamma helan3i némma hénia qahaciguc 3ébiri qébiri wannén3u. 4 Ni imi ala waŋ énécmian3ua néŋ ieneŋ imi néwéc ha3éc wannén3u imuac ni 3éwelec sac waŋan3ua. 5 Ieneŋ haka birianéŋ hakana hiawac bakia meleŋ nén3u. Waŋu nuac ala siŋnawac bakiawac mé3étiti waŋ nén3u.

6 Ieneŋ yomuhuc 3égic; Kai3iliweŋ icac mériaiguc opocna helan3i mimac. Ha3écya mihicŋi mina méra héiyaiguc namma aciguc opocmac. 7 Aciguc emmac nalé imuaru waina képésicyaguc 3émimia wammac. Waina 3éwelecya acguc melemma képésicya wammac. 8 Kekecyawac yawuŋ imi meducŋima ai buŋaya imi wagicma ic tosara énécmina. 9 Waiénécmina nambérac héra ieneŋ gupaŋ merac wandacmu. Iniŋa imi malé wammac. 10 Nambérac héra eneŋ lelecgéma yaka niŋac 3éqesi énécmima kecmu. Amagina kisiya waŋu waima météqététaŋ wamma kecmu.

11 Soukiwa kosia meme icnéŋ iwawaiya moc3oŋ wagicmu. Iwawai inéŋ kuc qema mihicŋiyec imi ic tosaranéŋ medacmu. 12 Ic méŋnéŋ méŋ iwac ewa hiawac susucnec ménda wammimac. Gupaŋ merachéra ionac méŋnéŋ méŋ ewa biric ménda waŋ énécmimac. 13 Qelihéra humuqai wandacmu. Kecma qacgina imi moc3oŋ eluŋ unudacmac.

14 Yawe imi yandahéra ionac képésic imi nimmanec kecmac. Neŋgocginawac képésic imi ménda auna. 15 Képésicgina imi nalé séc Yaweac wésiaiguc waina hemac. Qac buŋaya imi auna baeciguc qahac wammac. 16 Imi mia inéŋ goi héihéi waŋénéc mimiawac haka imuac niŋ éréhéc ménda wamma maqeqeya 3éma mété qététaŋa 3éma ewa biric mihicŋima kecan3u imi ununesi wamma unuhumumaŋ 3é waŋec imuac mia imuhuc 3éziŋ.

17 Inéŋ siŋa nimma saec ac énézéyec. Waŋu iminéŋ eŋeya muru liliŋgéyec. Mériaŋ ac 3émaŋ 3é mé3étiti waŋec imuac mériaŋnéŋ héŋacya mema lakec keŋec. 18 Inéŋ séwi usu héian3ac ésec saec ac waŋ énécmiyec. Waŋu saecnéŋ doku ésécnec qeriaiguc hiŋgaru haléc ésécnec sira mézécgéma késayec. 19 Wammina saecnéŋ séwi usu 3éma rikuŋa ésécnec nalé séc héi 3iki waŋu hemimac.

20 Qeri uŋana ha3éc wammima 3ébiri qébiri imuhuc wammian3u ionac imi Yawenéŋ bakia imuhucyanec meleŋ énécmimac niŋac wan3ua. 21 Yawe qacga niŋac wamma goina hiabianec héina. Guac goi héihéiga hiabia imuac niŋac wamma metecgé nénna.

22 Ni imi maqeqeya météqététaŋ wamma kecba ewa qerinanéŋ birizac imuac mia. 23 Kekecna imi mariyawac amia ésécnec melemma mazac. Waŋu gaoc dac imuhucya luhucnéŋ mihilaŋgéyu ken3u ésécnec efefianec ken3ac. 24 Nene sigi kecba simiŋna kuha qahac séwina mazac. 25 Ni imi ionac 3ébiri qébiriac buŋa wan3ua. Ieneŋ ni némma oruc gilian3u.

26 Yawe Anutuna, méra néŋna goi héihéigawac niŋac ni metecgé nénna. 27 Imuhuc wanna ieneŋ haka iminéŋ guac méraga wan3ac imi héŋtegicmu. Yawe geŋ imuhuc waŋ nénnec imi niŋtegicmu. 28 Ieneŋ saecnec sac 3énémmu, néŋ geŋ mia mériaŋ mihicŋi némbéséman. Ieneŋ ha3éc waŋ némma yacmu imuaru gamugina mihicŋimu, néŋ guac wleŋ qeqega imi ségiséگi wammaŋ. 29 Waŋénécmina ha3échécna ieneŋ 3ébiri qébiri séwi usu ésécnec héima kecmu. Gamugina imi saŋgeŋa maleku ésécnec he énécmimac.

30 Ni kuananéŋ Yawe ewa hia kuneŋ yanda 3émima ic embac tuŋaguc ionac sucginaiguc legic héimimaŋ. 31 Inéŋ maqeqe icyawac méra héiyaiguc nammac. Namma iwac qeri uŋayawac képésiraguc 3éwiŋ 3é wan3u ionac méragina igucnec aŋgéŋa timac.

110

Anutuac hofac oo ic hélanéŋ, ic kewu waŋ énécmimac.

1 (Dawidiac legic 3éra.) Yawenéŋ Miŋ Kewuna yomuhuc ézéyec; Gi mérana

héiyaiguc tacnanec ni haʒéchécga hénagaiguc héna titigawac buŋa onopocmaŋ.
[2] Yawe geŋ Zion igucnec ic kewu qarucga kuhaguc imi méranna kemmac. Miŋ Kewu gi haʒéchécga sucginaiguc inicgaleŋ wambéséman. [3] Héŋgaleŋ kucgawac naléiguc hénaoriŋ hécga séwi usu météré mimiaguc ségiségi wamma weleŋ qema kecgic. Giaŋ giaŋawac héri igucnec sac qelihécga séŋéréc ésécnec hicŋima guac muru hamu. [4] Yawenéŋ ʒéselima méŋʒé méŋʒéya ménda waŋanʒac. Inéŋ mia yomuhuc ʒéyec; Gi Melikisedekac* areŋ méndacma hofac oo ic hémbénaŋa wambéséman.
[5] Miŋ Kewuna guac méra héigaiguc kecʒac inéŋ qeri geric nimmac nalé imuaru ic kewu momac yanda unuyu wizi kukuginaguc wandacmu. [6] Baera baeraiguc ʒégési énécmiyu qamocnéŋ ionacmuru sécgéma hemac. Orucgina qésémma unudacmac. [7] Unudacmaguc héna giŋgiŋaiguc doku téfara nema usuŋa meqelima oruha meyacmac.

111

Anutuac ai welic welicgiawac mepésimiyec.

[1] Haleluya, ni ic solaŋ dindiŋa ionac aʒoaʒoroiguc ʒéma hénaoriŋ ionac aʒoaʒoroiguc ewa qerina mocʒoŋnec Yawe ewa hia ac ézéman. [2] Yaweac wawaŋ meme imi kuneŋ yanda, imuac ségiségi waŋanʒu imi eneŋ mocʒoŋ hénia imuac niŋareŋ géanʒu. [3] Wawaŋ memeya imi eeya eŋeŋa, héŋgaleŋ kuc buŋayaguc. Waŋu solaŋ dindiŋanéŋ hémbénaŋa heanʒac.
[4] Haka welic welicgia imi ic embac waŋ énécmiyu niŋqelimanec kecʒu. Yawe imi ewa hia waŋ nénécmima goi héihéi waŋ nénécmianʒac. [5] Yawe imi eeya héimianʒu ionac nene yaka gumu énécmima sisipac acya hémbénaŋa nimmanec kecmac. [6] Inéŋ baera baera imi ic embachéra énécmima wawaŋ memeyawac kuha énézéyu héŋgic.
[7] Mériawac wawaŋ meme imi héla ʒéma gésigési aiya imi solaŋa. Héna acya imi niŋkinʒéŋaguc. [8] Imi mia hémbénaŋawac buŋa qemimia, waŋu ewa héla ʒéma solaŋ dindiŋanec wamma memeya. [9] Yawenéŋ ic embachéra boŋhéré meénécmima sisipac ac hémbénaŋawac buŋa kumu énécmiyec. Imuac niŋac qara imi téréya ʒéma welic welicgiaguc.
[10] Yaweac bac yandi yandi wawaŋa imi niŋtegic qiŋtegicac hénihénia waŋʒac. Héna acya niŋtoho waŋanʒu imi eneŋ mocʒoŋ niŋtegic qiŋtegic ginaguc. Yawe mepé qepésiac haka imi ionac muru hémbénaŋa heanʒac.

112

Ic solaŋ dindiŋawac muru ségiségi hemimac.

[1] Haleluya, Yawe eeya héimima héna acyawac ségiségi kuneŋ yanda waŋanʒac inéŋ ʒézé ségiségiyaguc. [2] Qelihéra ieneŋ baeciguc kucginaguc kecmu. Ic solaŋ dindiŋa ionac qelihécgina ieneŋ ʒézé ségiségi ginaguc. [3] Amayaiguc mériaŋ hemimac. Hakaya solaŋ dindiŋanéŋ hémbénaŋa hemimac. [4] Ic solaŋ dindiŋa ionac imi tunumaŋ qeriaiguc asac mararaŋnéŋ éréanʒac. Asacmararaŋ iminéŋ ewa hia ʒéma ewa biric ʒéma haka solaŋ dindiŋa waŋ énécmianʒac.
[5] Ewa hia waŋ énécmima iwawaiyanéŋ ic tosara méra énécmianʒac imi hiaruanʒac. Inéŋ ai memaŋ ʒé héna ac séciguc dindiŋanec meanʒac. [6] Inéŋ qekeŋ qehaya qahac. Ic solaŋa imi hémbénaŋa niŋqeli mimia wammac. [7] Inéŋ gezac qéʒéŋ ac biriawac bac yandi yandi ménda waŋanʒac. Ewa qeria imi Yaweac héima naŋu waiʒalaŋa qahac. [8] Ewa qerianéŋ seligima heyu ʒénéŋ hirihiri ménda wammanec keru Haʒéchéra bakia megic inicmac. [9] Inéŋ iwawaiya méndémma maqeqeya ionac énécmiyec. Haka solaŋa imi hémbénaŋa heyu iliha imi ʒézé bipiyaguc meyac mimia wammac. [10] Kaiʒiliweŋ ic imi haka imi hémma aric aric kima pépélima qahac wammac. Kaiʒiliweŋ ic ionac ewa siŋgina imi gorosoŋa wandacmac.

113

*Anutunéŋ météqététaŋ wamma kecan*ʒu i méra énécmianʒac.

[1] Haleluya, Yaweac weleŋ qeqehéra, Yaweac qara mepésigic!
[2] Degucmuacnec hémbénaŋa Yaweac qara mepésigic. [3] Baec waŋgoŋa Is igucnec Wes ac séc Yaweac qara mepési mimia wammac. [4] Yawe imi baera baera mocʒoŋ

* 110:4: Hén 14:18, Heb 7:3

yanda imuac qacginaiguc eŋeŋa kecʒac.
Edamuya imi eŋeŋa ou kurumeŋiguc hezac.
5 Mérénéŋ Yawe Anutunina éséc? Inéŋ
ou eŋeŋa kecʒac. 6 Waŋu eŋeyaoc memaa-
muma kiwa hiyu mayu baec kurumeŋ
héŋanʒac. 7 Hémma maqeqeya seitotoŋ
igucnec meyac énécmima météqététaŋ
ic muŋguc sendurun igucnec meyac
énécmianʒac. 8 Waŋu onoporu ic kiwa,
ic embac ionac galeŋhécgina iniguc
momacnec naŋanʒu. 9 Waŋu embac héfiŋa
mehiaru miyu amaiguc bénʒéŋ kecma
nambérac héra mihicŋima neŋgoc waŋ
énécmima ségiségi wamma kecanʒu.
Haleluya, Yawe mepésigic.

114

Anutuac haka welic welicgia.

1 Israel, Yakobo ʒémimia iwac ic em-
bachéra ieneŋ Iʒipte baeciguc acgina méŋ
ʒéaŋgic ionac murunec érégic.* 2 Nalé
imuaru Yuda imi Yaweac ocmuŋ téréya
waŋec. Israel imi iwac ama baera waŋec.
3 Konduŋ imi hémma néŋgacma keŋec.
Waŋu Yodan doku acguc héréma andé andé
keŋec. 4 Baec boŋa imi eneŋ rama iwa
ésécnec técgéma aria megic. Baec boŋa
komoc komoc imi rama merawa ésécnec
imuhuc waŋgic.
5 Konduŋ doku gi némac niŋac néŋgacma
keŋnec? Yodan doku gi némac niŋac
héréma andé andé keŋnec? 6 Baec boŋa
ini némac niŋac rama iwa ésécnec técgéma
aria megic? Baec boŋa komoc komoc ini né-
mac niŋac rama merawa ésécnec técgéma
aria megic?
7 Baec ini imi miŋ kewuninawac ki-
waiguc, Yakoboac Anutu iwac wésiaiguc
ʒénéŋ hirihiri wammu. 8 Inéŋ baŋa hilaŋeŋ
melemma doku ʒékéŋ mihicŋima hoc selia
melemma doku hogocya mihicŋianʒac.

115

Anutu imi kuneŋ yanda.

1 Yawe, goi héihéiga ʒéma hakaga héla
imuac niŋac guac qacgaiguc edamu yanda
hemac. Nonac muru qahac, nonac muru
qahac, guac muru hegémmac. 2 Némac
niŋac baera baera ic embac ieneŋ Anutug-
ina dimia ʒéma ʒédesi waŋ nénécmianʒu?
3 Anutunina imi kurumeŋiguc kecma
imuac me imuac siŋa hemizac séc
waŋanʒac. 4 Néŋ ionac* baniara imi siliwa
ʒéma goli mema ic onac méraginanéŋ
memeya. 5 Kuaginaguc, néŋ ac ʒézégina
qahac, kicginagucnéŋ kic hihigina qahac.
6 Gezacginaguc, néŋ ac nimmuac séc
qahac. Suŋguruŋ ginaguc, néŋ wéréŋa
nimmuac séc qahac. 7 Méraginaguc, néŋ
késa nimmuac séc qahac. Hénaginaguc,
néŋ keŋha wammuac séc qahac. Waŋu
déméŋginaguc, néŋ ewa hétéŋ wammuac
séc qahac. 8 Baniara meyacgéanʒu imi eneŋ
ʒéma imuaru héima naŋanʒu imi eneŋ
mocʒoŋ imuhucyanec.
9 Israel, Yaweac muru héima nammu.
Inéŋ méra énécmima saiwa waŋ
énécmianʒac. 10 Aronac ama momachéra
ini, Yaweac muru héima nammu. Inéŋ
méra énécmima saiwa waŋ énécmianʒac.
11 Yawe eeya héimianʒu ini, Yaweac muru
héima nammu. Inéŋ méra énécmima saiwa
waŋ énécmianʒac.
12 Yawenéŋ niŋnénécmima mériaŋ
mihicŋi nénécmianʒac; Israelac ama
imuhucyanec, Aronac ama imuhucyanec.
13 Kuneŋ komora momacnec Yaweac muru
héima naŋanʒu imi onac mériaŋ mihicŋi
énécmimac.
14 Yawenéŋ ini ʒéma qelihécgina séc méŋ
meemma mesai énécmimac niŋac wanʒua.
15 Ini imi baec kurumeŋ ʒéyu hicŋiyec
Yawenéŋ mériaŋ mihicŋi énécmimac niŋ
wanʒua.
16 Kurumeŋ imi Yaweac buŋa. Waŋu baec
imi ic neŋaŋ buŋa qenénécmiyec. 17 Humuc
icnéŋ Yawe mepési mimuac séc qahac.
Mérénéŋ hiŋgacma néŋ qema hema hia
mepési mimac. 18 Nini imi deguc muacnec
hémbénaŋa Yawe mepési miwiŋ.

116

Hafiya hiaruyu ewa hia ac ézéyec.

1 Yawenéŋ ac ewana ʒéma ʒéwelecna
selia niŋnéŋanʒac imuac ni siŋa niŋanʒua.
2 Gezac qema niŋnéŋec imuac kekecnawac

* 114:1: Israel imi Yakoboac qara qelia Anutunéŋ ʒémimia. Ic embac acgina méŋ ʒéanʒu imi Iʒipte ic ionac imuhuc ʒézac. Kembaŋa 2 iguc Yakoboac qelihéra qacgina qacma Yuda ʒéma muŋguc melemma Israel ʒézac. Yakobonéŋ Yudawac mériaŋ ac sasala ʒéma areŋ imuacnec ic kewu sasala hicŋimac ʒéyec imi niŋqelimu. * 115:4: Iʒipte ic ionac.

séc ʒéwelec wammimaŋ. [3] Humucac
hésanéŋ dérécgé néŋu kicsuaŋac ʒéra
béranéŋ nuac muru hayu ʒérabéra ʒéma
ewa biric mihicŋiyi. [4] Waŋu ni Yaweac
qaraiguc yomuhuc ʒéweleri; Yawe ʒéwelec
génʒua qeri uŋana metecgé nénna.

[5] Yawe imi ewa hia ʒéma solaŋ
dindiŋayaguc. Anutu imi goi héihéiyaguc.
[6] Yawe imi ic ewa éréhéc ménda wawaŋa
galeŋgé énécmianʒac. Ni mematiti waŋ
nénéŋawac kecba aŋgéŋna tiyec. [7] Kekec
uŋana, liliŋgéma hama bénʒéŋ kecbéséma-
ŋ. Yawenéŋ goihéihéi waŋgénʒac.

[8] Inéŋ kekec uŋana imi humuc igucnec
ʒéma kicna imi kic masi igucnec, waŋu
hénana imi qonʒontoŋ igucnec metecgé
néŋec. [9] Kekecninaguc kecanʒiŋ baec
yomuaru ni imi Yaweac wésiaiguc keŋha
wammaŋ. [10] Ni yéwéri kuneŋ yanda mi-
hicŋizua imuhuc ʒéma keri nalé imuaru
ninʒéŋgéma keri. [11] Focdac nimba ménda
sécgéyu ic momac yanda imi ikoc ic ʒéyi.

[12] Ewa hiawac buŋa Yawenéŋ néŋec imi
némac iwawainéŋ bakia meleŋmimaŋ? [13] Ni
kekecna aŋgéŋ tinénéŋawac sokoc mema
Yaweac qara qacma [14] Yaweac ic embachéra
momac yanda ionac wéséginaiguc ʒézé
selinawac tasia imi Yawe meleŋ mimaŋ.
[15] Météré ic méŋnéŋ humuyu Yawenéŋ niŋu
eeyaguc waŋanʒac.

[16] Yawe ni hélacnec weleŋ qeqe icga
wanʒua. Guac weleŋ qeqe embacgawac
naŋa guac weleŋ qeqe ic wanʒua. Geŋ mia
dérécgé nénéŋa imi hulac nénnec. [17] Ni
guac muru ewa hiawac mulu haigémma
Yawe guac qacga qacmaŋ. [18] Ni Yaweac
ic embachéra momac yanda ionac wéséginaiguc ʒézé seli acnawac tasia Yawe guac
muru meleŋ gémmaŋ. [19] O Yerusalem, tacyachécga ionac sucginaiguc, Yaweac ocmuŋ
téréyaiguc taséna meleŋ mimaŋ, haleluya!

Baec séc tacyachéra, Anutu mepésigic.

117

[1] Baera baera icembac ini Yawe
mepésimigic. Ic embac momac yanda ini
ʒéhiaru migic. [2] Anutuac goi héihéi imi
nonac muru kuneŋ yanda he nénécmizac.
Waŋu Yaweac haka héla imi hehe seli
naŋselimac, haleluya!

118

Yawe mepé qepési mimiawac legic.

[1] Yawe ewa hia ac ʒémigic. Inéŋ hi-
abia waŋu goi héihéiya imi hémbénaŋa
heanʒac.

[2] Israel ini goi héihéianéŋ hémbénaŋa
ʒéma ʒémimu. [3] Aronac ama ini goi héi-
héianéŋ hémbénaŋa ʒéma ʒémimu. [4] Yawe
eeya héimianʒu ini goi héihéianéŋ hémbé-
naŋa ʒéma ʒémimu.

[5] Ni qenʒeŋ manʒeŋiguc Yawe qachéhéli
miwa Yawenéŋ acna meleŋ némma ni baec
kondoŋa yandaiguc hulac néŋec. [6] Yawe
imi niguc kecʒac. Ni bac yandi yandi
ménda wanʒua. Baec ic mérénéŋ némac
waŋnémmac? [7] Yawenéŋ niguc kecʒac.
Méra néŋanʒu ionac sucginaiguc kecʒac.
Imuac haʒéc waŋ nénʒu imi bakia meleŋ
énécmiyu hémmaŋ. [8] Yaweac muru héima
nanaŋ imi ic onac héima nanaŋ ogicʒac.
[9] Néŋgacma Yaweac muru keŋkeŋa imi
galeŋ ionac niŋkinʒéŋ wawaŋa imi ogicʒac.

[10] Baera baera icembac ieneŋ ni lelecgé
nénʒu, néŋ ni Yaweac qaraiguc qeric
énécmimaŋ. [11] Ieneŋ ni lelecgéma wésé
andu lelecgé nénʒu imuac ni Yaweac
qaraiguc qeric énécmimaŋ. [12] Ieneŋ
morombazec ésécnec ni lelecgé nénʒu,
néŋ sécmaŋ imuac geric bélaŋa ésécnec
focdac ʒedacmu. Ni Yaweac qaraiguc qeric
énécmimaŋ. [13] Néfacgé néŋgic manumaŋ ʒé
waŋec, néŋ Yawenéŋ méra néŋec. [14] Yawe
imi nuac kucna ʒéma mepé qepésina.
Waŋu inéŋ nuac aŋgéŋ titina wanʒac.

[15] Ic solaŋawac haliiguc ʒézé ségiséگi,
aŋgéŋ titiac hériaŋ hicŋima hezac. Yaweac
méra héiyanéŋ kuc yanda mihicŋima
[16] Yaweac méra héiya imi ou meyac
mimiawac hezac. Yaweac méra héiyanéŋ
kuc mihicŋi nénʒac.

[17] Ni ménda humuma kicqeli kecma
Yaweac wawaŋ meme imi ʒéau énécmimaŋ.
[18] Yawenéŋ yéwéria humumia mihicŋi
némma mindi qindiŋi néŋec, néŋ humucac
buŋa ménda noporec.

[19] Haka solaŋawac naguya naguya au-
dacgic, ni keremma Yawe ewa hia ac
ʒémimaŋ.

[20] Nagu imi Yaweac saŋgulaŋ, ic so-
laŋanéŋ imuacnec keremmu.

21 Inéŋ acna meleŋ némma nuac aŋgéŋ
titina waŋec. Imuac ni miŋ kewu mepésim-
imaŋ. 22 Mericqe ic ieneŋ hoc méŋ héŋara
mema giligic keŋkeŋa iminéŋ ama waŋ-
goŋaiguc ama imuac hoc oruha waŋec.
23 Haka imi Yawenéŋ waŋec. Waŋu hénni
kicninaiguc haka welic welicgia wanʒac.
24 Nalé yomi Yawenéŋ meyu heyec. Nalé
imuaru nini ʒézé ségiséǧi wammanec
ségiséǧi wambiŋ. 25 Yawe ʒéwelec génʒiŋ;
Aŋgéŋnina tina. Nini ʒéwelecgénʒiŋ;
Mehiaru nénécmina.
26 Yaweac qaraiguc hahaya imi méri-
aŋaguc. Nini Yaweac ocmuŋ téréyaiguc
mériaŋ ac waŋgénʒiŋ.
27 Yawe imi Anutu, neŋaŋ muru qetagali
nénécmiyec. Ic hésa haréŋa mema ségisé-
giac areŋiguc toroqema naŋgic, ʒaki téréya
ilihaiguc kerembiŋ.*
28 Gi imi Anutuna, ewa hia ac ʒégémmaŋ.
Gi imi Anutuna, ni meyac gémmaŋ.
29 Yawe ewa hia ac ézégic! Goi héihéiya
imi hémbénaŋa heanʒac.

119

Héna ac edamuyaguc Anutuac murunec hahaya.

1 Wawaŋ meme solaŋanec Yaweac héna
ac méndacma wamma meanʒu imi eneŋ
ségiséǧi ginaguc. 2 Yaweac héna ac
niŋtohoma ewa qeri mocʒoŋnec Yaweac
ewama kecanʒu imi eneŋ ségiséǧi ginaguc.
3 Ieneŋ haka biria ménda wamma iwac
héna acya wamma meanʒu. 4 Geŋ héna
ac ʒéseli nénécmima imi niŋtohodacbiŋ
niŋac nénézénec. 5 Kekecac hénananéŋ
imuhucyanec hemac niŋac wanʒua. Héna
acga keŋhéi hahéi qahac niŋtohomaŋ
niŋac wanʒua. 6 Guac héna acga mocʒoŋ
nimma héiqelima kecmaŋ imi gamunaguc
ménda wammaŋ. 7 ʒégésigési aiga solaŋa
niŋareŋgémaŋ imuaru ewa qeri solaŋanec
mepési gémmaŋ. 8 Ni guac ʒézé seliga
wamma medacmaŋ. Ni mocʒoŋ ménda
wainémbéséman.
9 Sac qeli méŋnéŋ némacnéŋ eŋeya
wawaŋ memeya lalac lalac galeŋgéma
kecmac? Imi mia ackuaʒécga méndacma
kecma imuhuc wammac. 10 Ni ewa qeri
mocʒoŋnec guac hochoc ai meanʒua.
Méra nénna guac héna acga ménda waima
kemmaŋ. 11 Ni guac muru képésic ménda
wammaŋ niŋac ackuaʒécga ewa qerinaiguc
haiwa hezac. 12 Yawe, gi imi ʒéhiaru
géŋgéŋa wanʒac. guac héna ac imi ku
nénna. 13 Kuagawac ʒézé seli ac mocʒoŋ
kuananéŋ ʒéauanʒua. 14 Ni baecac iwawai
niŋac ségiséǧi waŋanʒua ésécnec guac
héna acgawac ségiséǧi waŋanʒua. 15 Ni
héna acga nimba hiŋgaru héna acga héŋ
sosolianʒua. 16 Ni guac ʒézé seli acga
mocʒoŋ imuac me imuac ségiséǧi wamma
ackuaʒécgawac eluŋ ménda numac.
17 Weleŋ qeqe icga hiabia waŋ nénna kec-
maŋ. Imuhuc waŋ nénna ackuaʒécga niŋ-
tohomaŋ. 18 Uŋanawac kiwa mebéréŋgéna
héna acgawac hénia welic welicgia imi
héŋtegicmaŋ. 19 Baeciguc ic kiaŋ wamma
kecʒua, héna acga imi ménda musaŋgé
nénna. 20 Héna acgawac nalé séc niŋku-
muma kecba kekec uŋananéŋ kuha qahac
wanʒac. 21 Séwi eŋeŋ ic saecginaguc héna
ac waima keŋanʒu imuhucya ac geriwaguc
waŋ énécmianʒaŋ. 22 Ni guac ackuaʒéc
niŋtohoanʒua. Imuac ʒébiri qébirigina
ʒéma mema titigina imi nuac murunec
nesina keŋu. 23 Galeŋ eneŋ acguc tacma
ʒébiri qébiri wannéŋgic, néŋ weleŋ qeqe
icga ni imi héna acga nimma héiqeliyi.
24 Guac héŋgaleŋ héna ac imi ségiséǧina
ʒéma ʒéqindiŋi icna wanʒac.
25 Qeri uŋananéŋ gizoŋiguc héima hezac,
ackuaʒécga méndacma ni meqeli némbéséman.
26 Wawaŋ memena gézéwa acna
meleŋ nénnec. Imuac guac héna ac imi
ku nénna. 27 Méra nénna ʒézé seli ac-
gawac héna niŋtegicmaŋ. Imuhuc waŋ
nénna guac haka welic welicgia imi nimma
héiqelimaŋ. 28 Kekec uŋana imi helanʒi
mimia waŋu pépélima mazac. Ackuaʒécga
méndacma ni meyac nénna. 29 Haka ikora,
wawaŋ memena ikora metecgéna keŋu.
Héna acga imi ewa hiawac bénʒéŋnec ku
nénna. 30 Ni héna héla méndacma héna acga
wésénaiguc haianʒua. 31 Ni guac héŋgaleŋ
héna ac imuaru qéqéhéréŋ kecanʒua. Yawe
ménda wainénna gamunaguc wambi niŋac.
32 Ewa qerina meyandina hilaŋeŋ yanda

* 118:27: Ac iliha yomi Yesuac asé kiwiya wanʒac. Képésicnina niŋac hofac oo ic eneŋ méragina merawa saciguc tinduŋgéma ʒaki téréya imuac ilihaiguc ʒuacgic ésécnec Yesunéŋ neŋaŋ niŋac wamma sacya qocgéma képésicnina ʒuac nénécmiyec.

waŋu ʒézépaŋ acgawac hénaiguc usuŋnec
kemmaŋ.
33 Yawe guac ʒézé seli acgawac héna
imi ni ku nénna niŋtohomanec kemma
kecma humumaŋ. 34 Méra nénna niŋte-
gicma héna acga niŋtohoma ewa qerina
mocʒoŋnec wamma memaŋ. 35 Héna acga
hezac imuac héna nézéna hémma tima
kemmaŋ. Ni imuac ségiségi waŋanʒua
imuac mia imuhuc ʒézua. 36 Ewa qerina
meleŋna hémbaoc qahac, néŋ héna ac-
gawac niŋkumu wammaŋ. 37 Kicna meleŋ
nénna iwawai gorosoŋawac kic hihi ménda
wammaŋ. Kekecna imi ackuaʒécga mén-
dacma galeŋgé nénna. 38 Eega héianʒu
ionac guac sisipac acga ʒéselinec imi weleŋ
qeqe icga nuac muru meselina. 39 Guac héna
acga imi hiabia imuac niŋac ionac mema
titigina ʒénéŋ hirihiri mihicŋi nénéŋa imi
nesina keŋu. 40 Pakeŋ acgawac niŋkumuma
kecanʒua. Solaŋ dindiŋaganéŋ ni héiqeli
néŋna.
41 Ackuaʒécgawac séciguc goi héihéiga
imi ʒéma aŋgéŋ titiga imi hainémbéséma ŋ.
42 Imuhuc waŋ nénna ʒébiri qébiri waŋ
néŋanʒu ionac ac bakia mihicŋima
énézémaŋ. Ni ackuaʒécga imuaru héima
naŋanʒua imuac mia imuhuc ʒézua. 43 Ni
héna acgawac niŋkumuma kecanʒua,
imuac mia naŋgé nénna ac hélanéŋ
kuana igucnec komodia méŋ ménda
waima kemmac. 44 Ni héna acga nalé séc
hémbénaŋa niŋtoho wammaŋ. 45 Ni héna
acgawac ʒéwelecanʒua imuac solaŋanima
keŋha wammaŋ. 46 Waŋu ic kewu momac
yanda ionac wéséginaiguc guac héna ac
ʒémaŋ nalé imuaru gamunaguc ménda
wammaŋ. 47 Ni guac ʒézé seli acgawac
niŋsiŋsiŋ waŋanʒua imuac niŋac imuaru
ségiségi mihicŋianʒua. 48 ʒézé seli acga
hénia hénia niŋsiŋsiŋ waŋanʒua. Imuac
mérana meyacma mepési génʒua. Ni héna
ac imi nimma héiqelianʒua.
49 Ackuaʒéc weleŋ qeqe icgawac ʒénec
imuac niŋqeliwéséma ŋ. Geŋ ac imi ʒéma
ewa qerinaiguc niŋkumu kumuna mihicŋi
nénnec. 50 Iminéŋ yéwéri qeriaiguc ewana
mehiaruanʒac. Ackuaʒécganéŋ kekec wésé
polaŋaguc mihicŋi nénʒac. 51 Tétéc qeqe
ic eneŋ gelec malec qahac ʒédesi néŋgic,
néŋ ni guac héna ac imi ménda waiyi.
52 Yawe ni héna ac wahala imi niŋqelima
ni nenaoc mehiaru amuyi. 53 Ic biria héna
acga andé qegic ionac niŋac qeri geric
kuneŋ yandanéŋ népésizac. 54 Ama méŋu
ic kiaŋ wamma tacba héna acganéŋ legic
ʒéra hénia hénia waŋu héianʒua. 55 Yawe,
ni siŋiyaiguc qacga niŋqelizua. Héna acga
imi niŋtoho wamma kecmaŋ. 56 Héna acga
niŋtohowa kekec iminéŋ nuac mériaŋna
wanʒac.
57 Yawe, gi imi nuac buŋana ni
ackuaʒécga imi niŋtohomaŋ. 58 Ni
ewa qerina mocʒoŋnec kic tanecgawac
ʒéwelecʒua. Ackuaʒécga ʒénec séc ewa hia
niŋnénna. 59 Ni wawaŋ memena niŋgésima
hénana melemma héna acgaiguc hazua.
60 Nalé ménda mehorugima héna acga
focdac niŋtohomaŋ. 61 Kaiʒiliweŋ ic ionac
hésanéŋ ni qaté néŋec, néŋ ni héna
acgawac eluŋ ménda nuyec. 62 Guac héna
ac solaŋa niŋac siŋiyaiguc yacma ewa hia
ac gézémaŋ. 63 Ni imi bac yandi yandi
waŋgémma guac héna acga niŋtohoanʒu
ionac alagina wanʒua. 64 Yawe, goi
héihéiganéŋ baeciguc sécgéma hezac.
Héna acganéŋ ni ku nénna.
65 Yawe, ackuaʒécga ʒénec séc weleŋ qeqe
icga ni hiabia waŋ nénna. 66 Ni héna acga
niʒéŋgézua. Niŋtegic qintegic ʒéma niniŋ
ku nénna. 67 ʒérabéra qahac keri imuaru
imi ni sicsaoc wamma keri, néŋ deguc
imi ackuaʒécga tohoma wamma meanʒua.
68 Gi imi hiabia imuac wawaŋ meme hiabia
waŋanʒaŋ. Héna acga nézéma ku nénna.
69 Tétéc qeqe ic eneŋ ikoc mihicŋima mebiri
némbiŋ ʒé waŋanʒu, néŋ ni imi ewa qeri
mocʒoŋnec héna acga niŋtoho waŋanʒua.
70 Ionac ewa qerigina imi haléc dépaŋ yanda
ésécnec,* néŋ ni imi héna acgawac ségiségi
waŋanʒua. 71 ʒérabéra imuac nimba méra
nénéŋa wanʒac. Iminéŋ waŋnéŋu ni héna
acga niŋareŋgéyi 72 Kuagawac héna acnéŋ
siliwa goli sasala ogicʒac.
73 Méraganéŋ ni mihicŋima kumu
nénnec. Imuac méra nénna niŋtegicma
héna acga niŋareŋgémaŋ. 74 Ac kua
ʒécgawac niŋac niŋkumuma kecba eega
héigéŋanʒu imi eneŋ ni némma ségiségi
waŋanʒu. 75 Yawe, ni ʒégésigésiga imi
solaŋa wanʒac imi ʒéma hakaga héla
imuaru héima namma yéwéri mihicŋi

* 119:70: Anutuac ackuaʒéc técya ménda niŋanʒu ionac ʒézéya.

nénnec imi ninʒua. [76] ʒéwelec génʒua,
weleŋ qeqe icga sisipac ac waŋ nénnec séc
méndacma waŋ nénna goi héihéiganéŋ
ewana mehiarumac. [77] Guac ewa biric
wawaŋawac hakanéŋ wannémma humuc
igucnec meqeli nénna. Héna acga imi
nuac ʒézé ségiségina wanʒac imuac mia
imuhuc ʒézua. [78] Tétéc qeqe ic eneŋ
héniana qahaciguc yéwéri mihicŋi nénʒu.
Gamugina mihicŋi énécmina. Ni imi héna
acga ʒénimma kecmaŋ. [79] Eega héigéŋanʒu
imi waŋ énécmina nuac liliŋgéma hamu.
Imuhuc wanna ieneŋ héipuc acga imi
niŋasarimu. [80] Ewa qerina mehiaruna
héna acgawac séc képésicna qahac waŋu
gamunaguc ménda wammaŋ.

[81] Kekec uŋananéŋ aŋgéŋ titigawac
nalé herec niŋkumu wamma kecma
qiritic qezac, néŋ ni héna acgawac
niŋkumu wammanec kecmaŋ. [82] Kicna
imi sisipac ac imuac hélawac mambéc
kecma kucmama wanʒac. Qesigénʒua,
gi némac naléiguc ewa qerina mehiaru
némbéséman? [83] Tanecna imi kiruŋ yaŋ
séwélanéŋ memeya imi hofac qeriaiguc
ʒapi qeyec ésécnec wanʒac, néŋ guac héna
acga imi eluŋ ménda nuanʒac. [84] Weleŋ
qeqe icgawac naléya imi dahec hezac?
Nunesi waŋnéŋanʒu imi némac naléiguc ac
geriwaguc waŋ énécmiwéséman? [85] Tétéc
qeqe ic héna acga ménda tohoanʒu. Imi
eneŋ mebiri némbiŋ ʒé baec séséŋ ésézu.
[86] Ieneŋ héniana qahaciguc ni nunesi waŋ
nénʒu, Méra némbéséman. Guac héna ac
imi mocʒoŋ hélacnec! [87] Ieneŋ imi baec
igucnec metecgé némbiŋ ʒé humumia
nugic, néŋ ni guac héna acga ménda waiyi.
[88] Goi héihéiga niŋac wamma meqeli nénna.
Imuhuc waŋ nénna kuagawac héipuc ac imi
niŋtoho wammaŋ.

[89] Yawe, guac ackuaʒécga kurumeŋiguc
hémbénaŋa seligima hezac. [90] hakaga héla
iminéŋ hicŋisaiya hicŋisaiya hema emma
kecmac. Baec imi geŋ hainecac nalé séc
seligima heanʒac. [91] Iwawai imi mocʒoŋ
méra bacgaiguc hezac imuac mia baec ku-
rumeŋnéŋ kuaga tohoma heyecac hezac.
[92] Héna acganéŋ ségiségi ménda mihicŋi
némbacnec qenʒeŋ manʒeŋ qeriaiguc bec
humuwinec. [93] Gi héna acnéŋ kekecna
galeŋgéna kecanʒua imuac ni héna ac-
gawac hémbénaŋa eluŋ ménda numac. [94] Ni
imi guac buŋa. Imuac mehiaru nénna. Ni
héna acgawac hochoc wamma kecanʒua.
[95] Kaiʒiliweŋ ic ieneŋ nuhumuwiŋ ʒé néŋ-
sosolima kecanʒu, néŋ ni guac héna ac
nimma kecmaŋ. [96] Neŋ hémba iwawai so-
laŋa ʒézéya imi mocʒoŋ qétégina olom-
biŋac séc, néŋ héna acga imi hilaŋeŋ yanda
qétéya olombiŋac séc qahac.

[97] Yei ni héna acga kuneŋ yanda
niŋsiŋsiŋ waŋanʒua. Ni kaiwe herec
imuac nimma héiqelianʒua. [98] Héna
acganéŋ nalé séc niguc hema méra néŋu
haʒéchécna onogicma niŋtegic qiŋtegicna
kuneŋ yanda wanʒac. [99] Ni héna acga
nimma héiqeliwa kiwi ichécna mocʒoŋ
onogicma niŋtegic qiŋtegicna kuneŋ yanda
henénʒac. [100] Héna acga niŋtohowa ic yanda
mocʒoŋ onogicma niŋtegic qiŋtegicna
kuneŋ yanda henénʒac. [101] Ni ackuaʒécga
niŋtoho wammaŋ ʒé hénana neuŋ héima
héna biria hénia hénia ménda kereŋi.
[102] Geŋ héna ac ku nénnec imuac niŋac ni
héna ac ménda waianʒua. [103] Ackuaʒécga
imi yei siŋa kuneŋ yanda, kuanaiguc
morombazecac dokuya ogicʒac. [104] Héna
acgawac niŋac niŋtegic qiŋtegicnaguc
wanʒua. Imuac haka ikora hénia hénia
imuac méʒéna tianʒac.

[105] Ackuaʒécganéŋ hénanawac kifa
wamma baec hénawac asaha wanʒac.
[106] Héna acga solaŋa imi niŋtohomaŋ ʒé
ʒéselima acna selianec ʒikizua. [107] Qenʒeŋ
manʒeŋna imi gelec malec qahac imuac
ackuaʒécgawac séc galeŋgé nénna kekec-
naguc kecmaŋ. [108] Yawe, ʒéwelec génʒua.
Mepé qepésiac legic kuana igucnec imi
aŋgétima héna acganéŋ ni ku nénna.
[109] Kekecna imi nalé séc humucac déciguc
hezac, néŋ guac héna ac imi eluŋ ménda
nuanʒac. [110] Kaiʒiliweŋ ic ieneŋ mebiri
némbiŋ ʒé bétac haigic hezac, néŋ ni héna
acga ménda waizua. [111] Héna acga imi
hémbénaŋa mératécnawac buŋa opocba
hezac. Iminéŋ ewa qerinawac ʒézé ségiségi
waŋanʒac. [112] Ni héna acga tetecgia qahac
niŋtohomaŋ ʒé ewa qerinanéŋ doŋgéma
kecanʒua.

[113] Ni ewa éréhéc waŋanʒu ionac mézé
titi wamma héna acga imuac siŋa niŋanʒua.
[114] Gi imi nuac saŋgi saŋgina, nuac saiwa,
ni ackuaʒécgawac niŋkumu wamma ke-
canʒua.

115 Biria meme ini wainémma keŋgic. Ni imi Anutunawac héna ac niŋtoho wammaŋ.

116 Ackuaʒécgawac séc ni népésima meqeli nénna kecmaŋ. Galeŋgé nénna niŋkumunanéŋ gamuyaguc ménda wammac. 117 Népésima aŋgéŋna tina héna acgawac nalé séc kic hihi wamma kecmaŋ. 118 Héna acga waima kenʒu imi gi elicgé énécmianʒaŋ. Imi mia hakagina ikora imi gorosoŋa waŋanʒac imuac mia imuhuc waŋ énécmianʒaŋ. 119 Gi imi baeciguc ic biria imi nenesic ésécnec gilina keŋanʒac. Imuac ni héna acga siŋa niŋanʒua. 120 Séwinanéŋ guac bac yandi yandi wamba hirizac. Ni ʒégési gésigawac bac yandi yandi waŋanʒua.

121 Ni haka solaŋa wamma héna acac séc wamma kecanʒua. Helanʒi néŋanʒu ionac méraginaiguc ménda nopocna. 122 Meseli nénna mériaŋnaguc kecba, tétéc qeqe ic eneŋ ni hia ménda helanʒi némmu. 123 Guac aŋgéŋ titi ʒéma guac ackuaʒéc solaŋawac kic hihi wamma kecba kicnanéŋ birizac. 124 Goi héihéiga méndacma weleŋ qeqega ni hia waŋ némma héna acga ku nénna. 125 Ni imi guac weleŋ qeqe icga. Niŋtegic qiŋtegic mihicŋi nénna héna acga niŋasariman. 126 Ic embac eneŋ héna acga qegic madacʒac. Deguc imi guac ai memegawac nalé wanʒac. 127 Imuac ni imi héna acga goli, goli solaŋa ogicma eeya héianʒua. 128 Imuac ni wawaŋ memenawac séc héna acac nimba dindiŋa waŋu haka ikora mocʒoŋ imuac nimba mézétitiyaguc waŋanʒac.

129 Héna acga imi welic welicgia imuac kekec uŋananéŋ niŋtoho waŋanʒua. 130 Ic diwi qiwiliŋanéŋ ackuaʒéc auma oloŋu qetagalimiyu niŋtegic qiŋtegicyaguc waŋanʒac. 131 Kazunéŋ doku niŋac ezelaŋa tacgéyu kuaya aŋgéma wésésé kucnec héianʒac ésécnec ni héna acgawac niŋkumuma imuhuc waŋanʒua. 132 Qacga eeya héianʒu ionac haka waŋ énécmianʒaŋ ésécnec nuac liliŋgéma ewa biric waŋ nénna. 133 Hénana ackuaʒécgaiguc meseligima képésic méra bacyaiguc ménda nopocna. 134 Ic embac helanʒi nénécmianʒu ionac murunec ni metecgé nénna, ni héna acga hia niŋtoho wammaŋ. 135 Kic tanecga asahagucnéŋ ni némma héna acganéŋ ni ku nénna. 136 Ic embac eneŋ héna acga ménda niŋtohoanʒu imuac kic masinanéŋ doku téfara ésécnec maanʒac.

137 Yawe, gi imi solaŋa, guac ʒégésigésiga imi hélanec. 138 Héna acga ʒéselinec imi solaŋa ʒéma héla téŋgéŋ. 139 Haʒéc hécnanéŋ ackuaʒécga eluŋ unuyu ni guac ackuaʒécgawac niŋkewu wamba geric bélaŋ ésécnec nozac. 140 Ackuaʒécga imi solaŋa imuac guac weleŋ qeqe icganéŋ imuac niŋsiŋsiŋ waŋanʒac. 141 Ni ic mamaya kecba mema titi waŋ néŋʒu. Néŋ héna acga imuac eluŋ ménda nuanʒac. 142 Dindiŋaga imi dindiŋa hehe selia, waŋu héna acga imi héla. 143 Nunesi ʒéma niŋyéwécnanéŋ népésizac, néŋ kileŋ ʒézé seli acganéŋ ségiségi mihicŋi néŋanʒac. 144 Guac ʒéauauganéŋ hehe seli solaŋanec hema kecmac. Niŋtegictegic mihicŋi nénna kekecnaguc kecmaŋ.

145 Ni qeri howiacnec guru héhélizua, O Miŋ Kewu niŋnénna ni héna acga imi niŋtohomaŋ. 146 Ni Miŋ Kewu gi guru héhélizua ni metecgé nénna ʒéauau acga imi wamma mema kecmaŋ. 147 Ni ama ménda giaŋiyunec yacma guruanʒua, guruma acgawac mambéc kecanʒua. 148 Guac ackuaʒécga imi hiŋgac hiŋgarawac nimmaŋ ʒé siŋi ménda horugiyunec kic qeli yacanʒua. 149 Goi héihéigawac wamma ewa hétéŋna niŋna. O Miŋ Kewu ʒéqindiŋigawac séciguc kekecna héŋgaleŋ wanna. 150 Haka biria méndacma waŋanʒu imi eneŋ hosucnu nesinénʒu. Ieneŋ imi héna acga andé qema kecanʒu. 151 Miŋ Kewu gi mia hosucgé némma kecʒaŋ. Waŋu héna acga imi mocʒoŋ hélacnec. 152 ʒéauau acga imi becarunec niŋareŋgéyi. Guac ac imi hehe seli hemac niŋ hainec.

153 ʒéra waiʒalaŋna hémma metecgé néŋna, ni héna acgawac ménda eluŋ nuanʒac. 154 Nuac héipuc ac énézéma boŋhéré menémbéséman waŋu ʒézé seli acgawac séciguc kekec qelia hainémbéséman. 155 Kaiʒiliweŋ ic ieneŋ ac seligawac hochoc ai ménda meanʒu. Imuac niŋac ionac imi aŋgéŋ titiganéŋ ménda hosucgé énécmianʒac. 156 O Miŋ Kewu, gi qeri bénʒéŋga yéwéria imuac ʒémindi mindiŋigawac séciguc kekecna meqeli nénna. 157 Sasalanéŋ nunesi wamma haʒéc waŋnéŋanʒu. Waŋu ni mia ʒéauau acga ménda waianʒua. 158 Ni acqeqe ic inicba

Ieneŋ héna acga ménda tohoanʒu imuac niŋac lommaŋ ʒé wanʒua. 159 Ni héna acga dimuhuc niŋsiŋsiŋ wammianʒua imi kicga hina mayu hénna. Yawe, goi héihéiga séciguc kekecna meqeli nénna. 160 Acga mocʒoŋ héla wanʒac. Waŋu ʒégésigésiga dindiŋa mocʒoŋ hehe seli hema emma kecmac.

161 Galeŋ eŋeŋa ieneŋ téŋésima nunesi wanʒu. Néŋ qerinanéŋ ackuaʒécgawac eeya héimianʒac. 162 Ni imi hinac yanda onagicma ségiségi waŋanʒu ésécnec ni ʒézé seli acgawac ségiségi wanʒua. 163 Ni ikocwac méʒéna tiyu ewa loloŋ waŋ néŋanʒac, néŋ héna acgawac siŋa imi niŋiac niŋanʒua. 164 Gésigési acga imi dindiŋa, imuac niŋ kaiwe séc hatac 7 mepési géŋanʒua. 165 Héna acgawac siŋa niŋanʒu ieneŋ luae kuneŋ yanda mihicŋianʒu. Ionac muru imi iwawai qonʒontoŋgé énécmimia méŋ ménda hezac. 166 Yawe, ni guac aŋgéŋ titiac kic hihi wamma guac héna acga tohoanʒua. 167 Kekec uŋananéŋ ʒéauau acga méndacanʒac. Ni imuac siŋa kileŋ yanda niŋanʒua. 168 Hénana imi mocʒoŋ kicgaiguc hedacʒac, imuac ni guac héna acga ʒéma ʒéauau acga tohoanʒua.

169 O Yawe qac héhélinanéŋ wéségaiguc érémac niŋac wanʒua. Waŋu acgawac séciguc niŋtegic qiŋtegic hainénna. 170 Welec welecnanéŋ wéségaiguc érémac. Ackuaʒécgawac séciguc metecgé némbéséman. 171 Geŋ héna acga ku néŋanʒaŋ imuac niŋ kua taséna igucnec ʒézé ségiségi dunduŋaguc maanʒac. 172 Ʒézépaŋ acga imi mocʒoŋ solaŋanec. Imuac ezelaŋnanéŋ ackuaʒécgawac ʒézé ségiségi wammac. 173 Ni héna acga aŋgétiyi imuac niŋ méraganéŋ méra némmac. 174 O Yawe, ni aŋgéŋ titigawac qerina héŋgeŋ héŋgeŋ waŋ néŋanʒac. Waŋu héna acgawac ewa hia niŋanʒua. 175 Qeri uŋana meqeli nénna ʒéhiaru gémmac. Héna acganéŋ méra némmac. 176 Ni rama soho sohoya ésécnec rouc wamma kecʒua. Néŋ ni héna acgawac eluŋ ménda nuanʒac imuac weleŋ qeqe icga ni mihicŋi némbéséman.

120

Aŋgéŋa timac niŋac ʒéwelerec.

1 (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic.) Ni ʒérabéra qeriaiguc kecma kewu yomuhuc welecmiwa niŋnéŋec; 2 O, Miŋ Kewu ic kua taséya ikora ʒéma ezelaŋa ikora igucnec metecgé némbéséman.

3 Ezelaŋ ikoraguc gi, Anutunéŋ némac waŋgémmac? Némac toroqema waŋgémmac? 4 Ic kawaliac tewi merawa ʒéraguc ʒéma ʒunipa ic geric weŋweŋagucnéŋ bakia meleŋ gémmac.

5 Ewa biric, Meseke baeciguc kekera nidac imuhucya, ewa biric Kedarawac haliiguc kekera nidac imuhucya.* 6 Ni nalé horua luaeac méʒégina tianʒac ic imuhucya iniguc kecanʒua. 7 Ni luaeac wamma ac ʒéwa ieneŋ yaré qewiŋ ʒé wanʒu.

121

Anutuac aŋgéŋ titi iguc nanaŋ selia.

1 (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic.) Ni kicna hiwa baec boŋaiguc enʒac. Méra nénéŋa imi dimuarunec hamac? 2 Méra nénéŋa imi baec kurumeŋ mihicŋiyec Yawe iwarunec hamac.

3 Inéŋ niŋu hénaga ménda tisurac géwéséman. Galeŋga iminéŋ gau niŋac sicgéturuc ménda wammac. 4 Israel héŋgaleŋ wammianʒac inéŋ sicgéturuc me gau yanda ménda hemac.

5 Yawe imi galeŋga kecanʒac. Yawe imi amiaga, héigaiguc nanaŋa. 6 Imuac kaiweiguc kaiwenéŋ ménda mebiri gémmac. Waŋu siŋiiguc masonéŋ acguc ménda mebiri gémmac.*

7 Yawenéŋ galeŋgé gémma ʒérabéra mocʒoŋ yanda imuacnec aŋgéŋ tigéŋanʒac. Waŋu kekec uŋaga imi galeŋgéanʒac. 8 Yawenéŋ keŋkeŋ hahaga imi deguc muacnec hénima hémbénaŋa galeŋgémac.

122

Mepé qepési ʒéma ʒéwelec ac Yerusalem niŋac wawaŋa.

1 (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic, Dawidinéŋ oyec.) Ic eneŋ Yaweac

* 120:5: Kiwi oo icyawac haʒéchéra ionac areŋginawac qara. Méŋ imi Not iguc méŋ imi Saut iguc hezac. (Hén 10:2, 25:13) * 121:6: Kaiweac geriwa me masoac saŋgeŋa. * 122:1: Sel hali téréya héna acac katapa téréya heyec imuac ʒézéya.

ocmuŋiguc* enni ʒéma nézégic nimma
ségiségi waŋi. [2] O Yerusalem! Hénaninanéŋ
guac demiŋ qeriaiguc tima nanʒiŋ.
[3] O Yerusalem, tanecga imi héiqelima
megic amaya amaya toroqema qiŋ héima
tacʒac ésécnec. [4] Ama areŋ yanda imuaru
mia Yaweac qara mepési miwiŋ ʒé Miŋ
Kewuac hénaoriŋ Israel énézéyec imuac
séciguc enʒu. [5] Hénia imi yomuhuc;
Imuaru mia ʒégésigésiac tatac eeyaguc imi
sasala haiyecac tacma kenʒac. Imi mia
tatac eeyaguc Dawidiac ama imuac buŋa
qemimia.
[6] Yerusalemwac luae niŋac ʒéwelecgic.
Yerusalem guac siŋga niŋanʒu imi eneŋ
ewa déŋ wamma kecmu. [7] Demiŋga qe-
riaiguc luae hema kecmac. Ama areŋga
demiŋ seliaguc imuac qeriaiguc mériaŋ
hema kecmac. [8] Ala sac taséhécna ionac
niŋac wamma ʒémaŋ; Demiŋga qeriaiguc
luae hekecmac. [9] Anutunina Yaweac ocmuŋ
niŋac wamma Yerusalem gi mériaŋgaguc
wambéséman niŋac wanʒua.

123

3é siac ac goi héihéiya
niŋac ʒézéya.

[1] (Ama téréyaiguc eŋeŋawac legic.)
Kurumeŋiguc tacyac waŋanʒaŋ Miŋ Kewu
guac mia ni kicna hiwa érézac. [2] Ninʒaŋ,
weleŋ qeqe merac eneŋ miŋginawac
méraiguc kic hianʒu ésécnec, waŋu weleŋ
qeqe embac eneŋ embac kuneŋginawac
méraiguc kic hianʒu ésécc kicnina imi Miŋ
Kewu Anutuninawac himanec kecni ewa
hia waŋ nénécmimac.
[3] Yawe ewa hia waŋ nénécmina.
Mematiti humumianéŋ kuaya qeqeya sécgé
nénécmizac. [4] Yéwéri qahac bénʒéŋnec
kecanʒu ieneŋ ʒédesi nénécmima mema
titi waŋ nénécmigic kekec uŋaninaiguc
sécgéma hezac.

124

Ewa hia ac Israelac aŋgéŋ
titi niŋac ʒézéya.

[1] (Dawidiac ocmuŋiguc eŋeŋawac legic.)
Nonac muru kec nénécmiaŋec imi Yawe qa-
hac ʒéma ninʒaŋiguc, Israel imi yomuhuc
hia ʒémac; [2] Ic ieneŋ haʒéc waŋ nénécmima
yacgic nalé imuaru Miŋ Kewunéŋ nonac
muru ménda kecnénécmiyec iguc, [3] ionac
qeri biricginawac bélaŋanéŋ ʒeyec nalé
imuaru nini qeliqeli keriŋnec focdac
qécgé nénécmiwunec. [4] Waŋu imuaru
doku qaoŋanéŋ qacninaiguc hoturu
nénécmima nénépésima kerembacnec.
Waŋu doku dunduŋanéŋ qeri uŋanina
hoturu nénécmiyu hiŋgacbiŋnec. [5] Waŋu
doku dunduŋanéŋ tétéc qeamuma hoturu
nénécmiwacnec.
[6] ʒécginaiguc nini neneginawac buŋa
ménda hai nénécmiyec Miŋ Kewu imi
mepésiwiŋ. [7] Neinéŋ ʒuŋ meme ic ionac
bétac igucnec néŋgacanʒac ésécnec bétac
imi tegiru néŋgacdacʒiŋ.
[8] Méra nénécmimia imi baec kurumeŋ
ʒéyu hicŋiyec Yawe iwac qaraiguc hezac.

Anutuac hénaoriŋ héra imi ménda hirima
qiŋ héima kecmu.

125

[1] (Ocmuŋiguc eŋeŋawac legic.) Yaweac
héima naŋanʒu imi eneŋ Zion boŋanéŋ
Yerusalem lelecgémima ménda hirima
hémbénaŋa qiŋ héima tacselizac ésécnec
wammu. [2] Baec boŋa imuac sia yandanéŋ
Yerusalem lelecgéma nanʒac ésécnec
Yawenéŋ hénaoriŋ héra deguc muacnec
hémbénaŋa lelecgé énécmima kecmac.
[3] Ic solaŋa ieneŋ képésic wambiŋ ʒé
méragina suluwu niŋac Anutunéŋ imuhuc
waŋ énécmianʒac. Ic biria ionac ic
kewuac qarucnéŋ ic solaŋa ionac buŋa
qeénécmimia baec imuaru ménda galeŋgé
énécmima kecmac. [4] Yawe gi ic hiabia ʒéma
ic qeri solaŋ kecanʒu ionac mia hiabia waŋ
énécmina.
[5] Eŋaŋ héna qariŋ qariŋgiawac liliŋgéma
keŋanʒu imi onac imi Yawenéŋ waŋ
énécmiyu biria meme ic iniguc momacnec
kemmu, néŋ Israel ionac muru imi luae
hema kecmac niŋac wanʒua.

126

Ai yawuŋiguc metocgo
metocgoac ségiségi.

[1] (Ama téréyaiguc eŋeŋawac legic ʒéra.)
Yawenéŋ hésa ic imi onagicma amag-
ina Zioniguc liliŋgéma hayec nalé imuaru
nini haka imi hénni gau tanec waŋec.
[2] Nalé imuaru imi kuanina imi ʒédesi yan-
danéŋ sécgéyec. Ezelaŋnina imi legicnéŋ
sécgéyec. Waŋu baera baera ic embac

ieneŋ Yawenéŋ ionac niŋac wamma haka
kuneŋ yanda meénécmizac ʒéma ʒégic.
3 Yawenéŋ nonac niŋ wamma haka kuneŋ
yanda waŋec imuac nini ségiségi waŋanʒiŋ.
4 O Yawe, hésa ichécnina meleŋ
nénécmina, kia hayu baec waŋgoŋa Saut
iguc doku téfaranéŋ luma keŋanʒac
ésécnec focdac hadacmu. 5 Iwawai gocmia
siacma himicanʒu imi eneŋ ségiségi legicya
héima imuac héla metocgé wammu.
6 Siacma gocmia eeyaguc qesamaŋ ʒé
mema kenʒac imi kileŋ imuac héla déréc
dérécgiaguc ségiségi wamma huama
hamac.

127

Anutuac mériaŋ amaiguc hicŋihicŋiya.

1 (Solomonac legic, ama tétéyaiguc
eŋeŋawac legic.) Yawenéŋ ama ménda
memaciguc imi ama meme ic ionac ai
imi eŋomia wammac. Yawenéŋ ama
areŋ yanda imuac demiŋa ménda galeŋ
gémaciguc imi galeŋ meme ic ionac
kicqeli wamma kekec imi eŋomia wammac.
2 Siŋunec yanda yacma ai mema kecma
gau nalé ogicma hema qenʒeŋ manʒeŋ
qema héla mihicŋima neanʒu imi eŋomia
wanʒac. Hénia imuac mia Yawenéŋ ala
waŋ énécmimia ionac imi gaugina siŋaguc
énécmianʒac.
3 Ninʒu, naŋhécgina imi Yawenéŋ onac
buŋa énécmimia. Héri qeriiguc hicŋima
kecʒac imi bakia hiabia iwarunec hahaya.
4 Kucginaguc kecma merachécgina mihicŋi
énécmigic merachécgina ieneŋ imi ic
kawali ionac méraiguc tewi merawa
ésécnec wammu. 5 Ic méŋ tewi ʒakoŋnéŋ
hénéŋaiguc sécgéma hezac ésécnec
naŋhéra kecʒu imi ʒézé ségi ségiyaguc.
Imuac niŋac haʒéchéra iniguc ac gésigési
ic ionac* kemma ac wammu nalé imuaru
gamuyaguc ménda wammac.

128

Ic hélawac héna géséhéra imi ségiségi ginaguc.

1 (Ama téréyaiguc eŋeŋawac legic ʒéra.)
Yawe eeya héimima iwac héna acwac
wamma meanʒac inéŋ ségiségiyaguc.
2 Méraganéŋ ai mena imuac héla hicŋigéŋu
newéséman. Ai méŋac méŋ meanʒaŋ
séc hiarudaru ségiségigaguc wammac.
3 Amaga qeriaiguc iniŋga imi waiŋ ic héla
mériaŋaguc ésécnec waŋu, nambérac
hécga ʒaega lelecgéma tacma kenʒu imi
eneŋ olivaŋ ic séra qeqeya ésécnec wammu.
4 Ninʒu, Yaweac eeya héimianʒac imi
hélacnec imuhuc mériaŋaguc waŋanʒac.
5 Yawenéŋ Zioniguc kecma mériaŋ
haigémmac. Waŋu Yerusalemac mériaŋ
imi kic qeli kecbéséman nalé imuac
suraiguc séc hémbéséman. 6 Esahécga
hicŋigic inicbéséman. Israel héna
géségaiguc luae hemac.

Israelac haʒéc hécgina ménda
naŋseligimu niŋac ʒéwelecgic.

129

1 (Ama téréyaiguc eŋeŋawac legic.) Is-
rael imi deguc yomuhuc hia ʒémac; Ieneŋ
komocna igucnec haisisiric eŋeŋa waŋ
néŋaŋgic. 2 Ieneŋ komocna igucnec hai-
sisiric waŋ néŋaŋgic waŋu kileŋ ménda
nogicgic. 3 Ieneŋ baec aiiguc takareŋ
éséanʒu ésécnec gemacnaiguc wizi horua
mihicŋi néŋgic.
4 Waŋu Yawe imi solaŋa kecʒac imuac
niŋ kaiʒiliweŋ ic ieneŋ qaté nénécmigic
heyec hésa imi héricma hulac nénécmiyec.
5 Zionac mézé titi waŋanʒu imi gamu
qeqe mihicŋi énécmiyu mocʒoŋ yanda
andé andé kemma baecginaiguc liliŋgéma
kendacmu. 6 Ieneŋ imi ama qahaiguc
qézézac hicŋima ménda yandimanec
qasianʒac ésécnec wammu. 7 Qinʒiŋ
imuhucya imi komocdiadac imuac
niŋac dérécgéanʒac iwac tétéyaiguc me
qericanʒac iwac mériaiguc hia ménda
sécgémac. 8 Ic imuhucya ionac imi ic
kiaŋ keŋha waŋanʒu imi eneŋ acguc
inictegicma mériaŋ ac yomuhuc ménda
énézéanʒu; "Yaweac mériaŋnéŋ onac muru
hema kecmac!" "Yaweac qaraiguc mériaŋ
ac waŋ énécmiziŋ!"

130

Anutuac boŋhéré ai niŋac mambécma kecmu.

1 (Ama téréyaiguc eŋeŋawac legic.) Yawe,
ni yéwérinawac dumuc siraiguc gi guruzua.
2 Miŋ Kewu, ewa hétéŋna niŋna. ʒéwelecna
hélacnec imuac gezac haina.

* 127:5: Hebiraio aciguc; saŋgulaŋiguc.

3 Yawe, gi képésicnina héŋsosoli
wambaŋnec mérénéŋ hia naŋseliwacnec?
4 Képésic waiwai imi guaru hezac, imuac
mia nini eega héigéŋanʒiŋ.
5 Ni, kekec uŋananéŋ Yaweac mambéc ke-
canʒua. Iwac ackuaʒéc niŋac niŋhéhélima
kecanʒua. 6 Siŋi galeŋ eneŋ giaŋ gi-
aŋawac mambécanʒu imuac séha ogicma
kekec uŋananéŋ Miŋ Kewuac mambéc ke-
canʒac. Hélacnec siŋi galeŋnéŋ giaŋ-
giaŋawac mambéc kecanʒu imuac séha
ogicʒac.
7 Israel ini Yaweac mambéc waŋgic.
Iwaru imi gum bénʒénʒéŋ ʒéma boŋhéré
hakanéŋ sécgéma hezac. 8 Inéŋ mia Israel
hénagésé képésicgina mocʒoŋ yanda
imuacnec metecgé énécmimac.

*Waiʒ*alaŋ ménda wamma
Anutuac niŋkumuyec.

131

1 (Dawidiac legic ʒéra, ocmuŋ téréyaiguc
eŋeŋawac legic.) Yawe, ni qeri eŋeŋ
ménda kecanʒua. Waŋu iwawai méŋac
méŋ sécna ogicma hezac imuac kic hihi
ménda waŋanʒua. Ni ai qac buŋayaguc
me ai tosara nuac séc ogicʒac imuac mia
nimbupuc ménda waŋanʒua. 2 Hélacnec
ni qerina* kuma mama mebélacgéwa
kokoc namu nema sécgémiyu neŋgocyawac
tawéiguc heanʒac imuac séc qerinanéŋ néŋ
qema hezac.
3 Israel ini degucmuacnec hémbénaŋa
Yaweac niŋkumu wammu.

132

Anutunéŋ Zioniguc hémbénaŋa kecmac.

1 (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic.)
Yawe, Dawidiac niŋac wamma inéŋ
yéwéri hénia hénia bisiqatéŋ waŋec imi
niŋqeliwéséman. 2 Inéŋ Yawe ʒépaŋgé
mima Yakoboac wandac wandac miŋina
ʒéseli mima yomuhuc ʒéyec; 3 Ni hélacnec
amanaiguc ménda emman. Hehe duŋ-
naiguc ménda emma hemaŋ. 4 Waŋu kicna
galeŋgéwa gau niŋ ménda wammac, waŋu
kicna amia ménda waiwa mamac. 5 Imuhuc
wammanec kecma ama geric méŋ Yawe
guac buŋa mewa tecgémac. Yakoboac
wandac wandac miŋina, ama méŋ guac
buŋa mewa tecgéyuguc mia kicna waiwa
gauya hemac.
6 Nini Efarata amaiguc tacma sisipac ac-
gawac katapa imuac ʒégic niŋiŋ. Waŋu
Yarim baec kisiaiguc mihicŋiyiŋ. 7 Hagic
iwac tacyac wawaŋawac amaya imuaru
kerenni, keremma héna titiya imuac wési-
aiguc sicgémini.
8 O Miŋ Kewu gi yacma tacniniŋ ama-
gaiguc hama embéséman. Gi ʒéma sisipac
acgawac katapa kuhaguc imi momacnec.
9 Waŋénécmina héfac oo ichécga ieneŋ haka
solaŋanéŋ séwi usugina ésécnec héigic
hiŋgacmac. Waŋu ichécga téréya ieneŋ
ségiségi wamma qacmu. 10 Weleŋ qeqe
icga Dawidiac niŋmiwéséman. Guac haléc
naecmimiaga imi ménda nesimina keŋu.
11 Yawenéŋ Dawidiac ac héla yomuhuc
ʒépaŋgémiyec. Inéŋ imi ménda andé
qema kemmac; Guac sac igucnec hicŋimu
ionarunec méŋ tatacga edamuyaguc
imuaru opocba tacmac. 12 Naŋhécga
eneŋ ʒikiʒiki ac ʒéma héipuc acna ku
énécmiman imi tohoma wammuiguc imi
naŋhécgina ieneŋ imuhucyanec tatacga
edamuyaguc imuaru tetecgia qahac tacmu.
13 Yawenéŋ Zioniguc* tacyac wammaŋ ʒé
ama imi megésima yomuhuc ʒéyec; 14 Yomi
mia nuac tac niniŋ wawaŋawac buŋa hém-
bénaŋa wanʒac. Ni imuac waŋi imuac mia
yomuaru tacyac wammaŋ. 15 Ni imuac nene
yaka kindindiŋa mesaima imuac ic em-
bachéra maqeqeya gumu énécmiwa sécgé
énécmimac. 16 Waŋu hofac oo ichéra aŋgéŋ
titina imi maleku ésécnec héiénécmiman.
Ocmuŋ imuac téré ichéra ieneŋ ségiségi
wamma hémbénaŋa legic héima kecmu.
17 Neŋ ʒéwa ama imuaru Dawidiac niŋac
wamma iliha méŋ* éréma yandimac. Waŋu
ni nenaoc halécnéŋ météré mimia iwac niŋ
wamma kifa mézézéŋgéwa héŋtegicmu.
18 Neŋ iwac haʒéchéra ionac imi gamu qe-
qenéŋ séwi usugina ésécnec héiénécmiwa
hiŋgacmac, néŋ iwac imi ic kewuac opoc
haimiwa asarimac.

133

Ala siŋ waŋamuma kekec
imi mériaŋaguc.

* 131:2: Kekec uŋana. * 132:13: Yerusalem tacʒac baec boŋa imuac qara. * 132:17: Ac iliha imuac hénia imi kuc yanda, waŋu yomuaru imi ic kewu méŋ hicŋimac niŋ ʒézéya.

1 (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic.)
Ninʒu, dacmuna momac yanda aʒoroma
ewa momac wamma kekera imuac hiabiaya
ʒéma inicsoroc sorocya imi yei dimuhucya
wanʒac! 2 Tanera imi mia haléc Aronac
orucyaiguc qocgégic ewa ʒucya igucnec
mama malekuya horua imi mézécgéma
mama ʒécgériaiguc momacnec naecmiyec
ésécnec. 3 Waŋu Herimon baec boŋawac
tutulucnéŋ* Zion baec boŋaya boŋayaiguc
mama mebélac géanʒac ésécnec. Imuac
hénia imi yomuhuc; Baec imuaru Yawenéŋ
mériaŋ ac ʒéyec. Imi mia keckec hehe
seliawac mériaŋ ac.

134

Siŋi qeriaiguc mepé qepési wammimu.

1 (Ocmuŋ téréyaiguc eŋeŋawac legic.)
Siŋiaiguc Yaweac amaiguc weleŋ qema
naŋanʒu Yaweac weleŋqeqe ichéra ini
mocʒoŋ Yawe mepésimu. 2 Méragina
meyacgic ocmuŋ téréyaigucgeŋ kendaru
Yawe mepésigic.
3 Baec kurumeŋ ʒéyu hicŋiyec Yawe inéŋ
mia Zion igucnec mériaŋ ac gézémac.

Anutuac kuha ʒéma hiaya
niŋac mepésimigic.

135

1 Haleluya, Yaweac qara mepésigic,
Yaweac weleŋ qeqe ichéra ini i mepésigic.
2 Yaweac ocmuŋ, Anutuninawac ocmuŋ
imuac sombeŋiguc nanʒu ini 3 Yawe
mepésigic. Yawe imi hiabia, waŋu qara
imi niŋsoroc sorocya, imuac niŋac qara imi
mepésigic. 4 Yawenéŋ eŋeya niŋac wamma
Yakobo, qara méŋ Israel i aŋgétiyu iwac
buŋa waŋec.
5 Ni ninʒua, Yawe imi kuneŋ yanda, waŋu
nemu momac yanda onogicʒac. 6 Yawe
imi haka niŋu sécgéyu séc waŋanʒac.
Kurumeŋiguc ʒéma baeciguc, waŋu kon-
duŋiguc ʒéma ʒékéŋ hiŋgac hiŋgara horu-
aiguc. 7 Inéŋ ʒéyu baec ʒécgériaiguc hosusu
yacanʒac. Waŋu kia mihicŋimaŋ ʒé pilitic
mihicŋianʒac. Waŋu luhuc ézéyu hofiya
igucnec éréma haanʒac.
8 Inéŋ mia Iʒipte baeciguc méréc mer-
achécgina ic ʒéma yaŋhécgina momacnec
unudarec. 9 Iʒipte baec, guaru mia Yawenéŋ
haka sésécyaguc ʒéma haka welicwelicgia
méliyu Farao ʒéma ichéra momac yanda
ionac hayec. 10 Inéŋ baera baera sasala
unuma ic kewu kucginaguc unuhumuyec.
11 Qacgina imi Amori ic ionac ic kewu Sihon
ʒéma, Basan ic kewu Ok ʒéma, Kanaan
baecac ic kewuya ic kewuya momac yanda.
12 Waŋu baecgina imi Israel ic embachéra
ionac buŋa qema énécmiyec.
13 Yawe, guac qacga imi hémbénaŋa hema
kecmac. Yawe, guac qacga imi hémbénaŋa
niŋqeli mimia wammac. 14 Yawenéŋ eŋeya
ic embachéra ʒénaŋgé énécmimac. Waŋu
weleŋ qeqe ichéra ewa biric niŋénécmimac.
15 Baera baera imuac nemu imi siliwa
ʒéma goli, ic méranéŋ memeya. 16 Kua
ginagucnéŋ ac ménda ʒéanʒu, kicginaguc-
néŋ kic hihigina qahac. 17 Gezac ginagucnéŋ
ac ménda niŋanʒu. Waŋu kua ginaigucnéŋ
wéséséginа qahac. 18 Imuhucya meanʒu
ini ʒéma imuaru héima naŋanʒu ini imi
mocʒoŋ imuhucyanec wamma kecmu.
19 Israel héna gésé ini, Yawe mepésigic.
Aronac héna gésé ini Yawe mepésigic.
20 Lewi héna gésé ini Yawe mepésigic.
Yawe eeya héimianʒu ini Yawe mepésigic.
21 Yerusalemiguc tacyac waŋanʒac Yawe imi
Zioniguc mepésimimia wammac. Haleluya!

136

Goi héihéiya niŋac Anutu ewa hia ac ézégic.

1 Yawe imi hiabia, waŋu goi héihéiya imi
hémbénaŋa heanʒac imuac niŋac i ewa
hia ac ézégic. 2 Goi héihéiya imi hémbé-
naŋa heanʒac imuac niŋac nemu momac
yanda onogicma Anutu kecʒac i ewa hia
ac ézégic. 3 Goi héihéiya imi hémbénaŋa
heanʒac imuac niŋac miŋ kewu momac
yanda onogicma Miŋ Kewu kecanʒac i ewa
hia ac ézégic.
4 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanʒac
imuac niŋac eŋeyaocnec kiwi welic welic-
gia kuneŋ yanda meanʒac i ewa hia ac
ézégic. 5 Goi héihéiya imi hémbénaŋa
heanʒac imuac niŋac niŋtegic qiŋtegi-
cyanéŋ kurumeŋa kurumeŋa ʒéyu hicŋi-
darec i ewa hia ac ézégic. 6 Goi héi-
héiya imi hémbénaŋa heanʒac imuac niŋac
doku qahaiguc baec lémbécma haiyec i ewa
hia ac ézégic. 7 Goi héihéiya imi hémbé-
naŋa heanʒac imuac niŋac asac mararaŋ

* 133:3: Kiwi tosaraiguc; séŋéréc.

kuneŋ kuneŋ ʒéyu hicŋidarec i ewa hia
ac ézégic. 8 Goi héihéiya imi hémbénaŋa
heanʒac imuac niŋac kaiwenéŋ kaiwe séc
galeŋ nammac niŋac ʒéyu hicŋiyec i ewa
hia ac ézégic. 9 Goi héihéiya imi hémbénaŋa
heanʒac imuac niŋac maso ʒéma ménni
sikilunéŋ siŋi galeŋ nammuac niŋ ʒéyu
hicŋidarec i ewa hia ac ézégic.

10 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanʒac
imuac niŋac Iʒipte baeciguc méréc mer-
achécgina unuyec i ewa hia ac ézégic. 11 Goi
héihéiya imi hémbénaŋa heanʒac imuac
niŋac Iʒipte ic ionac sucgina igucnec Is-
rael héna gésé onagicma hayec i ewa hia
ac ézégic. 12 Goi héihéiya imi hémbénaŋa
heanʒac imuac niŋac méraya kuhaguc-
néŋ suluma naŋgé nénécmima nonagicma
hayec i ewa hia ac ézégic. 13 Goi héihéiya imi
hémbénaŋa heanʒac imuac niŋac konduŋ
pésia qeriru néwéc néwéc naŋoc i ewa hia
ac ézégic.

14 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanʒac
imuac niŋac Israel hénaoriŋ goigina héima
konduŋ namuŋaiguc onagicma hayec i ewa
hia ac ézégic. 15 Goi héihéiya imi hém-
bénaŋa heanʒac imuac niŋac Farao ʒéma
téŋgiŋ ichéra konduŋ pésia imuaru hoturu
énécmiyu melemma hiŋgacgic i ewa hia
ac ézégic. 16 Goi héihéiya imi hémbénaŋa
heanʒac imuac niŋac ic embachéra on-
agicma baec kéra kérasia qericma keŋec
i ewa hia ac ézégic. 17 Goi héihéiya imi
hémbénaŋa heanʒac imuac niŋac ic kewu
kuneŋ kuneŋ unuyec i ewa hia ac ézégic.
18 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanʒac
imuac niŋac ic kewu qac buŋaginaguc un-
uhumuyec i ewa hia ac ézégic. 19 Goi
héihéiya imi hémbénaŋa heanʒac imuac
niŋac Amori ic ionac ic kewu Sihon qe-
humuyec i ewa hia ac ézégic. 20 Goi héi-
héiya imi hémbénaŋa heanʒac imuac niŋac
Basanac ic kewu Ogo qehumuyec i ewa hia
ac ézégic. 21 Goi héihéiya imi hémbénaŋa
heanʒac imuac niŋac baecgina onagicma ic
embachéra ionac buŋa qeénécmiyec i ewa
hia ac ézégic. 22 Goi héihéiya imi hém-
bénaŋa heanʒac imuac niŋac weleŋ qeqe
ichéra Israel ionac wamma baec iwawai
buŋa qeénécmiyec i ewa hia ac ézégic.

23 Goi héihéiya imi hémbénaŋa
heanʒac imuac niŋac maqeqeya kecni
niŋnénécmiyec i ewa hia ac ézégic. 24 Goi
héihéiya imi hémbénaŋa heanʒac imuac
niŋac haʒéchécnina ionac méragina
igucnec metecgé nénécmiyec i ewa hia
ac ézégic. 25 Goi héihéiya imi hémbénaŋa
heanʒac imuac niŋac séwiginaguc kecanʒu
ionac nene yaka gumu énécmianʒac i ewa
hia ac ézégic.

26 Goi héihéiya imi hémbénaŋa heanʒac
imuac niŋac kurumeŋac Anutu ewa hia ac
ézégic.

137

Yerusalemiguc kisikiyoŋ hicŋiyu ʒésiac
waŋgic.

1 Nini Babilon baecac doku téfara
ʒécgériaiguc tacma Zion niŋqelima siariŋ.
2 Imuaru suruŋ ic naŋu hawaiguc gita
kulelenina koroni naŋec. 3 Hénia imi
yomuhuc; Hésa icac nénépésigic ieneŋ
imuaru legic héiwiŋ niŋac nénézégic
imuhuc waŋiŋ. Amanina kisikiyoŋ
qenénécmigic imi eneŋ Zionac legic méŋ
héigic nimma ségiségi wanni ʒégic imuhuc
waŋiŋ.

4 Nini dimuhuciguc Yaweac legic imi baec
méréraiguc kecma héiwiŋ? 5 Yerusalem
ni guac eluŋ numaciguc imi méra héina
imi gita qeqeac héniawac eluŋ qemac.
6 Guac eluŋ numaciguc, waŋu Yerusalemac
nimba ségiségina tosara onogicma eŋeŋa
ménda wammaciguc imi legic ménda
héimaŋ niŋac ezelaŋnanéŋ owuruŋnaiguc
mékétamac.

7 Yawe gi Yerusalem imi ʒérabéra mi-
hicŋiyec nalé imuac niŋqelima Edomac
qelihéra ununa. Hénia imi ieneŋ imi
yomuhuc ʒégic; Héndéŋ qéndéŋgic, ama
wotuŋa momacnec hérédacma kisikiyoŋ
qegic.

8 Kisikiyoŋac buŋa embac biria, Ba-
bilon baec gi, méŋnéŋ méŋ geŋ waŋ
nénécminecac séc imuhucyanec waŋgém-
mac imi ségiségiyaguc wammac. 9 Méŋnéŋ
méŋ kokochécga hociguc qéséŋ énécmimac
imi ségi ségiyaguc wammac.

138

Dawidiac ewa hia ac ʒéma
mepé qepési ac.

1 Ni qeri howiacnec ewa hia ac gézézua.
Nemu ionac kicginaiguc gi mepésigénʒua.*
2 Ni ocmuŋga téréyawac* sicgégémba
hazac. Waŋu goi héihéiga ʒéma hakaga
héla imuac niŋ guac qacgawac ewa hia
ac gézémaŋ. Imi mia gi qacga ʒéma
ʒézé seli acga meyacna iwawai mocʒoŋ
qehoturuma onogicma eŋec imuac mia
imuhuc waŋgénʒua. 3 Ni guruyi nalé
imuaru acna meleŋnec, waŋu kekec
uŋanawac kuha meyandi nénnec.
4 Baecac ic kewu mocʒoŋ ieneŋ kuaga
igucnec acga niŋgic imuac niŋac ieneŋ
Miŋ Kewu gi ʒéhiaru gémmu. 5 Yaweac
edamuya imi eŋeŋa yanda imuac ieneŋ
Yaweac hakayawac mepésimimu. 6 Yawe
imi eŋeŋa. néŋ mamaya hia inicgaleŋ waŋ
énécmianʒac, waŋu tétéc qeqe ic imi acguc
lakec kecma hia inictegicanʒac.
7 Ni ʒéra waiya qeriaiguc keŋha wamba
gi kekecna héŋgaleŋ waŋanʒaŋ. Waŋu
haʒéchécna ionac qeri gericgina igucnec
méraga suluma méra héiganéŋ metecgé
néŋanʒaŋ.
8 Yawenéŋ nuac wamma eŋeya ewa siŋ
hezac séc wandacmac. Yawe guac goi héi-
héiganéŋ hehe seli hema kecmac. Ai méra-
ganéŋ memeya imi ménda waiwésémaŋ.

139

*Anutuac kiwa igucnec néŋgacbiŋac séc qa-
hac.*

1 (Legic galeŋawac; Dawidiac legic ʒéra.)
Yawe gi ésé hindihindi wannémma niŋtegic
néŋanʒaŋ. 2 Tacyacna nimma lakec kecma
niniŋna niŋtegicanʒaŋ.
3 Héna kekecna ʒéma hehena héŋgaleŋ
wamma wawaŋ memena imi mocʒoŋ
niŋtegicnecac niŋtegicanʒaŋ. 4 Ac méŋ
ezelaŋnaiguc ménda hicŋi tegirunec Yawe
geŋ bec howiacnec niŋtegicanʒaŋ. 5 Gi
wésé andu lelecgé némma méraga nuac
qacnaiguc hainéŋanʒaŋ. 6 Niniŋ imuhucya
imi eebipiya séc méŋ eŋeŋa waŋu nimmaŋ
ʒéma nimbipizua.
7 Ni uŋaga waima dimia méŋ hia kem-
maŋ? Kic ségéraga néŋgacmima dimuaru
méŋ saŋgiwinec? 8 Kurumeŋiguc embinec
imi imuaru gi kecʒaŋ. Humuc amaiguc
hiŋgacma hehe tatacna lémbécbinec imi
imuaru acguc gi kecʒaŋ.
9 Siŋunec imi asoŋ héiyu qeŋgaŋnaguc
putitima kemma konduŋ tetecgiaiguc
keremma tacbinec 10 imuaru acguc méra-
ganéŋ nuagicma méra héiganéŋ selianec
népésiwéséman. 11 Siŋi panamaŋnéŋ
hoturunéŋu asac mararaŋ lelecgé némma
hezac imi siŋidéŋgédaru ʒéwinec, 12 guaru
imi siŋi ʒéma kaiwe imi héniagira
momacguc wanʒac imuac niŋac guac
kicgaiguc imi siŋinéŋ iwawai méŋ ménda
musaŋgémac. Waŋu siŋi imi kaiwe ésécnec
asahaguc wammac.
13 Geŋ mia séwinawac qeriaiguc séwi
taséna momac momac mihicŋidacnec.
Neŋgocnawac héri qeriaiguc geŋgaoc mia
séwina toro toroya mocʒoŋ areŋgéma
mihicŋi nénnec. 14 Ni imi hiabianec welic
welicgianec mihicŋi nénnec imuac niŋ
ewa hia ac gézézua. Wawaŋ memega imi
welic welicgiaguc imi qeri uŋana acguc
héŋtegicanʒac.
15 Sasaŋgiaiguc menémma baec dumuc
siraiguc welic welicgianec menénnec
nalé imuaru nuac séwi busuac iwawai
imi guac kicga igucnec ménda saŋgima
heyec. 16 Séwinawac tanera ménda hicŋi
tegirunec qérawa imi kicganéŋ bec hénnec
naléna ménda ducŋiyunec bec séwinawac
tasia hicŋima keŋec séc kiwigaiguc ona
hedacʒac.
17 O Anutu niniŋga imi nimba eebipiyaguc
eŋeŋa wanʒac. Qétéya imi acguc yei
eŋeŋa wanʒac. 18 Némacnanéŋ olombinec,
qétégina imi sakasac ogicʒac. Ni gau igu-
cnec yacmaŋ imuaru acguc giguc kecmaŋ.
19 O Anutu kaiʒiliweŋ ic unuwaŋnec,
sac nene ieneŋ wainémma kembunec.
20 Ieneŋ guac ʒébiri qébiri waŋgéŋanʒu.
Haʒéchécga ieneŋ kicgaiguc iwawai
eŋomiawac séwi eŋeŋ waŋanʒu. 21 O
Miŋ Kewu guac méʒégina tianʒac imi
onac ni acguc méʒéna tianʒac. Waŋu gi
ʒébiri géŋanʒu ionac imi ewa loloŋ waŋ
néŋanʒac. 22 Ieneŋ haʒéchécna wanʒu
imuac ionac niniŋ biric hélacnec késa
kecʒua.

* 138:1: Hénia imi efefianec niŋasariwiŋac séc qahac. Néŋ niniŋ ic tosara imi yomuhuc héniaya ʒéanʒu; Nemu tosara ménda mepési énécmima guacnec sac mepésigénʒua. * 138:2: Yerusalem ocmuŋ imi ménda megic heyec. Imuac niŋ yomi imi sel hali héna acac katapa haigic heyec imuac ʒézéya.

[23] O Anutu néŋsosolima batucgé némma
qerinawac hénia niŋna. Batucgé némma
niniŋna niŋtegicna. [24] Néŋgésina nuaru
wawaŋ meme biria méŋ hezaciguc qindiŋi
némma héna hémbénaŋawac buŋa imuaru
nuagicna.

140

*Ha*ʒéchéra ionac murunec metecgé mimac niŋ ʒéwelerec.

[1] (Legic galeŋawac; Dawidiac legic
ʒéra.) Yawe ic biria ionarunec metecgé
nénna. Kaiʒiliweŋ ic ionac murunec saiwa
menénna. [2] Ieneŋ qeriginanéŋ haka biria
niŋareŋ mema nalé séc yaré mihicŋianʒu.
[3] Ieneŋ mokoleŋ ésécnec ezelaŋgina
qericgic ʒéraguc waŋanʒac. Waŋu
ezelaŋgina bawaiguc imi qaté mokoleŋac
kua doku ʒéraguc he énécmizac. (Ohec)

[4] O Yawe galeŋgé nénna. Kaiʒiliweŋ ic
méraginaiguc embi niŋac. Yaré qeqe ic
ionarunec hetecgé nénna. Ieneŋ imi né-
facgé némbiŋ ʒé wanʒu. [5] Séwi eŋeŋ ic
ieneŋ mebiri némbiŋ ʒé bétac hainémma
hésanéŋ ufic mema héna ewiaiguc haima
baec séséŋna éségic hezac. (Ohec)

[6] Ni Yawe yomuhuc ʒéma gézézua; Gi
Anutuna, O Yawe, guru héhélinawac gezac
haina. [7] Nuac aŋgéŋ titi Miŋ Kewu Yawe, gi
yaré naléiguc orucnawac saiwa menénnec.

[8] Yawe kaiʒiliweŋ icac ewa siŋ imi ménda
nimmina. Manambatucac niniŋ biria imi
muŋguc ménda seligimac. Qahac waŋu
séwi eŋeŋ wambu niŋac. (Ohec) [9] Lelecgé
néŋanʒu imi eneŋ orucgina meyacgic, ʒéna
eŋaŋ ezelaŋginawac ʒéranéŋ liliŋgéma
eŋaŋ hoturu énécmimac. [10] Geric lokocnéŋ
ionac mama hoturu énécmimac niŋ
wanʒua. Gericiguc néfacgé énecmina baec
séséŋ imuaru hiŋgacma muŋguc ménda
érému. [11] ʒébiri qébiri ic ieneŋ baeciguc
ménda seligima nammu. Yaré qeqe ic imi
birianéŋ méndacmima kemma inimac.

[12] Ni ninʒua Yawenéŋ ʒérabéra mi-
hicŋima kecʒu ionac acgina goiya
héianʒac. Waŋu maqeqeya ieneŋ aciguc
eŋgic ʒédiŋi énécmianʒac. [13] Hélacnec ic
solaŋa ieneŋ guac qacgawac ewa hia ac
ʒému. Ic dindiŋa ieneŋ kicgaiguc tacyac
wammu.

141

*Kai*ʒiliweŋ igucnec aŋgéŋa timac niŋac
ʒéwelerec.

[1] (Dawidiac legic ʒéra.) Yawe ni guru
héhélizua, focdac hanéŋna. Guruwa ewa
hétéŋnawac gezac haina. [2] ʒéwelecnawac
niŋna hofac héméŋa hiabia ésécnec
wammac. Mérana meyacba iminéŋ
siŋiyawac mulu ai ésécnec wammac.

[3] Yawe kuanawac galeŋ meme ai ic méŋ
opocna naŋu. Kua tasénawac naguya
galeŋgéma kecbéséman. [4] Imuhuc waŋ
nénna qerinanéŋ haka biriawac ménda
qasima mamac. Képésic meme ic iniguc
momacnec haka biria ménda wammaŋ.
Waŋu ionac nene halécyaguc imi ménda
nemaŋ.

[5] Waŋu ic solaŋanéŋ orucnaiguc nu-
mindiŋi néŋu nimba goi héihéiya ésécnec
wammac. Waŋu qindiŋi néŋu nimba
orucnawac météré haléc ésécnec waŋu
orucnanéŋ imuac héŋacya ménda memac.
Ionac haka biria imuac niŋac kileŋ ni
ʒéwelec ai memaŋ. [6] Waŋu galeŋhécgina*
hocnéŋ unugic mama unuyu, ic embac
ieneŋ ackuaʒécna* imi siŋaguc wanʒac imi
niŋtegicmu. [7] Waŋu ieneŋ ackuaʒéc yomi
niŋqelimu; Ai icnéŋ baec patoma hoc sira
giligic hezac ésécnec sicnina imi kicsuaŋ
kuayaiguc héndéŋ qéndéŋgiawac hezac.*

[8] Miŋ Kewu Yawe kicna hiwa guaru
hayu néŋgacma guac hazua. Qeri uŋana
imi katanec ménda waimina nammac.*
[9] Ni galeŋgé némma biria meme ic ieneŋ
népésimaŋ ʒé bétac haigic imuacnec ʒéma
ionac baec séséŋ igucnec metecgé néŋna.
[10] Ic biria ieneŋ wai énécmina eŋaŋ bétacgi-
naiguc momacnec hiŋgacgic inimac, néŋ ni
imi técgéma ogicmaŋ.

142

ʒérabéra igucnec metecgé
mimac niŋ ʒéwelerec.

[1] (Dawidiac Masikil tanera legic. Baŋec
méŋac qeriaiguc saŋgima ʒéwelec ac yomi
ʒéyec.) Ni Yaweac qachéhélizua. Ni Yaweac

* 141:6: Saulo ʒéma ichéra. * 141:6: Anutuac ackuaʒéc Dawidinéŋ ʒéauyec imuac ʒézéya.
* 141:7: Yes 26:19 * 141:8: Ac yomuac hénia imi; Ménda wainéŋna kec humuwi niŋac.

qacma ʒéwelecmizua. [2] Ni ewa gorona wésiaiguc qocgéwa mazac. Waŋu nuac ʒéra waiya imi ʒéhicŋi mizua. [3] Qerinaiguc qeri uŋananéŋ kic gili gili waŋec séc, geŋ mia hénana bétacya qahac imi niŋdacma mihicŋi nénnec.

Ni héna agaleŋ keriiguc ieneŋ saŋgima bétac hainéŋgic. [4] Nuac héinaiguc hima hénna, méŋnéŋ méŋ héniana ménda niŋnéŋu hocʒua. Hainеʒic méŋ ménda hayu hocʒua. Méŋnéŋ méŋ qeri uŋana ménda galeŋgé néŋu hocʒua.

[5] O Yawe ni ʒésiac waŋgémma ʒézua. Miŋ Kewu geŋgaoc imi hainеʒicna ʒéma kicqeli kekec baec yomuaru gi imi nuac buŋa wanʒaŋ.

[6] ʒésiacna niŋna, ni maqeqeya wamma kecanʒua, nunesi waŋnéŋanʒu ionac méra igucnec metecgé néŋna, ieneŋ kucgina eŋeŋa nuac séc qahac. [7] Qeri uŋana imi hésa ama igucnec hulac néŋna, qacgawac ewa hia ac ʒémaŋ. Goi héihéi waŋ nénna, ic solaŋa ieneŋ lelecgé némma nammu.

143

*Ha*ʒéchéra méragina igucnec metecgé mimac niŋ ʒéwelerec.

[1] (Dawidiac legic.) Yawe gi ʒéwelecna niŋna. Guru héhélinawac gezac haina. Héniaga héla ʒéma héniaga solaŋawac séciguc acna niŋna. [2] Guac kicgaiguc imi baec ic méŋnéŋ méŋ képésic solaŋ ménda kecʒac. Imuac niŋac weleŋ qeqe icga niguc ac ai ménda mena. [3] Haʒécnanéŋ qeri uŋanawac ʒuŋ mezac. Kekecna qéʒiyu baeciguc maqezac. Siŋi tunumaŋ qeriaiguc noporu becaru humugic ionac séc wanʒua. [4] Imuac qerinaiguc qeri uŋananéŋ kic gili gili waŋ néŋu wésé bacna imi témaŋ ʒé wanʒac.

[5] Ni nalé wahalawac nimba kenʒac. Ai menec imi qerinanéŋ nimma tacʒua. Waŋu iwawai méraganéŋ wamma menec imi nimma [6] mérana guac murugeŋ suluzua. Baec irec irecgianéŋ doku niŋ humuanʒac imuac séc kekec uŋananéŋ guac wammiʒac. (Ohec)

[7] Yawe gi acna foc niŋnénna. Qeri uŋana kuha mazac. Kic tanecga ménda musaŋgé nénna. Baec séséŋiguc hiŋgacanʒu ionac séc wambi niŋac. [8] Niŋkinʒéŋna imi guaru hezac imuac niŋ siŋunec goi héihéigawac ackuaʒéc nézéna nimba. Kekec uŋana guaru naŋgéwa érézac imuac mia héna kecmaŋ niŋ ninʒaŋ imi ku nénna.

[9] Yawe haʒéchécna ionac méragina igucnec metecgé nénna, ni guac méraga bawaiguc saŋgizua. [10] Gi nuac Anutu kecʒaŋ, imuac niŋac ku nénna guac ewa siŋga méndacma wammaŋ. Uŋaga imi hiabia, imuac héna kondoŋaiguc nuagicma kembéséman.

[11] Yawe qacgawac wamma kekecna meqeli néŋna. Solaŋ dindiŋagawac séciguc ʒéra waiya igucnec népésina éréwa. [12] Waŋu goi héihéiga nuac hezac imuac séciguc haʒéchécna qeric énécmina qahac waŋgic. Neŋ guac weleŋ qeqe icga kecʒua. Imuac niŋ qeri uŋana yéwéri mihicŋi mianʒu imi mocʒoŋ auénécmina qahac wandacmu.

144

Baec yanda imi aŋgéŋa timac niŋac ʒéwelerec.

[1] (Dawidiac legic.) Yawe hainеʒicac ʒamanʒiŋna i ʒézé ségiségi wammimaŋ. Inéŋ mérana yaréac meefima mérana merawa yaré qeqeac hénia kumiyec. [2] Yawe imi goi héihéina, ʒamanʒiŋna ʒéma baŋecna, inéŋ neuŋ kiropo selina ʒéma metec metecna ʒéma saiwana, ni imi ic embac hécna méra bacnaiguc onopocanʒac iwaru mia héiselianʒua.

[3] Yawe, gi ic imi némac hiaya niŋac eeya héianʒaŋ? Miŋ Kewu gi baec icac ninna némaria waŋu niŋmianʒaŋ? [4] Ic imi kua wésésé ésécnec hotoŋadac kecma qahac wammac, waŋu kekec naléyanéŋ amia timima keŋanʒac ésécnec focdac hama kemmac.

[5] Miŋ Kewu gi kurumeŋ misicgéma tima mana. Baec boŋa séc onosina hofac téma yacmac. [6] Haʒéchécga pilitic giliénécmima héndéŋ énécmina. ʒakoŋga* muima héndéŋ énécmina keŋgic. [7] Ounec méraga suluma népésina éréwa. Doku qauŋ kuhaguc imuacnec ʒéma ic méréra ionac méragina igucnec metecgé nénna. [8] Ieneŋ kua taséginanéŋ ikoc ac ʒéma méra héiginanéŋ manam batuc ai meanʒu.

* 144:6: ʒakoŋ imi piliticac séséc ac wanʒac.

9 O Anutu ni legic qelia héima gita hésia
10 imi qema legic héigénʒua. 10 Geŋ meseli
énécmina ic kewuya ic kewuya yarégi-
naiguc onogicanʒu. Weleŋ qeqe icga Daw-
idi sou ʒéra igucnec metecgé néŋanʒaŋ
guac mia legic héigénʒua. 11 Ic enia ionac
méragina igucnec ni metecgé néŋna. Ieneŋ
kua taséginanéŋ ikoc ac ʒéma méra héigi-
nanéŋ manam batuc ai meanʒu.
12 Naŋ hécnina imi ic hésa komoranéŋ
kecma séha séc yandianʒac ésécnec
wammu. Waŋu bérac hécnina ieneŋ ic
kewuac ama yanda meanʒu imuac hénia
méndacma méra kiwi héimimia ama
kewuac wotuŋa hocnéŋ memeya imuhucya
ésécnec wammu. 13 Hofi amaninaiguc
nene mériaŋ kuaya qeyu rama hécnina
ieneŋ baec kisiaiguc saigic ʒaŋgégina
imi tauseŋa tauseŋa ʒéma 10 tauseŋa 10
tauseŋa wammu. 14 Burumakao hécnina
iwa ieneŋ haléginaguc réwéria wammu.
Nununesi ménda hicŋiyu ama sombeŋnina
iguc ʒésiac méŋ ménda hicŋimac.
15 Ic embac areŋ imuhucya imi ʒézé
ségiséگi ginaguc. Ic embac Yawenéŋ Anutu
kecénécmimia imi ʒézé ségiséگi ginaguc.

145

Anutuac hiaya ʒéma kewuya.

1 (Dawidiac mepé qepési ac.) Ic kewu
Anutuna, ni ʒézé ségiséگi waŋgémma
qacga nalé tetecgia qahac mepési gémmaŋ.
2 Ni kaiweya kaiweya ʒézé ségiséگi waŋgém-
maŋ. Waŋu qacga tetecgia qahac mepési
gémmaŋ. 3 Yawe imi kuneŋ yanda imuac
kuneŋ yanda mepésimimia wammac.
Kuneŋ yandayawac séha imi qétéya
olombiŋac séc qahac. 4 Hicŋisaia hicŋisaia
emma kemma guac wawaŋ memega imi
mepésima haka silicga kuhaguc imi ʒéau
énécmimu. 5 Qac buŋaga eebipiyaguc ʒéma
edamugaguc imi ʒéma guac haka welic
welicgia imi qerinanéŋ ʒénimma kecmaŋ.
6 Hakaga welic welicgia imuac kuha imi
ʒéau énécmimia wammac. Ni acguc
héniaga kuneŋ yanda imi ʒéau énécmimaŋ.
7 Ieneŋ guac sese kuneŋ yanda imuac buŋa
ʒéma guac héniaga solaŋa imuac legic
héimu.
8 Yawe imi ewa hiawac waŋ énécmima
ewa biric waŋ énécmima qeri geric foc
foc ménda wamma goi héihéi kuneŋ yanda
waŋ énécmianʒac. 9 Yawe imi kekec momac
yanda hiabia waŋ énécmima ʒéyu hicŋima
kecʒu séc goi héihéi waŋ énécmianʒac.
10 Yawe geŋ ʒéna hicŋima kecʒu imi
mocʒoŋ guac ewa hia ac ʒému. Guac
muru météré amuma kekec ieneŋ gi
mepésigémmu. 11 Ieneŋ guac héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imuac edamuya ʒéauma
guac kucga ʒéeminiŋ wammu. 12 Guac ai
kuhaguc imi ʒéma héŋgaleŋ ama areŋa
yandagawac qac buŋayawac edamuya
imi ic onac qelihécgina énézégic nimmu.
13 Guac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi
héŋgaleŋ ama areŋa yanda hémbénaŋa.
Waŋu héŋgaleŋ aiga imi hicŋisai lépaya
lépaya hema emma kecmac. Miŋ kewu imi
ʒéyu hicŋima kecʒu imi mocʒoŋ goigina
héima méŋʒé méŋʒéya qahac ʒikiʒiki
acya mocʒoŋ méndacanʒac. 14 Yawe imi
tendiŋgéwiŋ ʒé waŋanʒu ionac naŋgé
énécmianʒac. Waŋu mema titi waŋ
énécmimia imi meyac énécmianʒac.
15 Kekec momac yandanéŋ guaru kic hianʒu.
Geŋ nalé ʒézéya méndacma nene yaka
gumu énécmianʒaŋ. 16 Waŋu méraga
suluma iwawai kekecginaguc imi mocʒoŋ
galeŋgé énécmina sécgé énécmianʒac.
17 Yawe imi wawaŋ memeya mocʒoŋ
solaŋ dindiŋa waŋanʒac. Haka silicya
mocʒoŋ ewa hiawac waŋanʒac. 18 Yawe imi
ʒéwelec wammima hélacnec ʒéwelecanʒu
séc hosucgé énécmianʒac. 19 Inéŋ mia
eeya héimianʒu séc ewa siŋginawac sécgé
énécmianʒac. Waŋu ionac qac héhéligina
imi nimma aŋgéŋgina tianʒac. 20 Yawe
imi goi héihéi wammianʒu séc héŋgaleŋ
waŋ énécmianʒac, néŋ kaiʒiliweŋ ic imi
mocʒoŋ mebiri énécmianʒac.
21 Kuananéŋ Yaweac qac buŋaya
ʒéaumaŋ. Waŋu séwiginaguc momac
yanda ieneŋ qara téréya imi tetecgia qahac
mepésimu.

146

Anutunéŋ méra miyu mepésimiyec.

1 Haleluya, kekec uŋana Yawe mepésina.
2 Ni kecma emma kecmaŋ séc Yawe mepési-
maŋ. Kecma emma kecmaŋ séc Anutuna
legic héimimaŋ.
3 Ini ic eŋeŋa ionaru ménda laheŋgému.
Baec ic ieneŋ méra énécmimuac kuc ménda
he énécmizac. 4 Ieneŋ imi uŋagina wai

énécmiyu baeciguc liliŋgéma kemmu. Keŋgic kaiwe imuaru mia ionac niŋareŋ areŋgia imi mocʒoŋ qahac wandacmac.

5 Yakoboac Anutunéŋ méra mimac imi ségi ségiyaguc. Waŋu Yawe Anutuyawac niŋkumuma kecanʒac imi ʒézé ségi ségiyaguc. 6 Yawe imi baec kurumeŋ ʒéma iwawai imuaru sécgéma hezac imi mocʒoŋ ʒéyu hicŋidacgic. Waŋu hémbénaŋa qeri héla késa kecanʒac. 7 Inéŋ hédacgé énécmimiawac kecanʒu imi héna acac sécʒédiŋi énécmima yaka niŋ humuanʒu séc nene yaka gumu énécmianʒac.

Waŋu Yawenéŋ qaté énécmimia imi hulac énécmianʒac. 8 Yawenéŋ kic hilic onac kic hihi meénécmianʒac. Yawe imi mema titi waŋ énécmimia imi meyac énécmianʒac. Waŋu Yawe imi ic solaŋa goi héihéi waŋ énécmianʒac. 9 Yawe imi ic kiaŋa héŋgaleŋ waŋ énécmianʒac. Waŋu qawéc gupaŋ énépésima naŋgé énécmianʒac. Waŋu kaiʒiliweŋ ic ionac hénagina imi mebiri énécmianʒac.

10 Zion ama areŋa yanda, Yawe guac Anutunéŋ hicŋisai lépaya lépaya hémbénaŋa héŋgaleŋ waŋgémmac. Haleluya!

Anutunéŋ Yerusalem héŋgaleŋ wammianʒac, mepésimini.

147

1 Anutunina legic héimimia imi hiabia. Waŋu imi niŋsorocya ʒéma niŋu sécgémac. Imuac niŋac Yawe mepésini, haleluya! 2 Yawenéŋ Yerusalem meyacgéanʒac. Inéŋ mia Israel héndéŋ qéndéŋ waŋ énécmigic kecʒu imi qutulaŋgé énécmianʒac. 3 Inéŋ ewa biric wamma kecʒu séc mehiaru énécmima wizigina oso énécmianʒac. 4 Inéŋ ménni sikilu qétégina oloŋ énécmima qacgina qacénécmianʒac. 5 Miŋ Kewunina imi kuneŋ yanda, kuc yandayaguc. Waŋu niŋtegic qiŋtegicya séha imi olombiŋac séc qahac. 6 Yawenéŋ memaamuma kecanʒu imi énépésima naŋgé énécmianʒac. Waŋu kaiʒiliweŋ ic imi giliyu baeciguc maunudacmac.

7 Saiwop ʒémima Yawe legic héimimu. Gita kulele qema Anutu legic héimigic. 8 Inéŋ hosusu haima kurumeŋ osoanʒac. Waŋu baecac wamma kia imi hofiaiguc haiyu heanʒac. Waŋu kia haiyu baec boŋaiguc qézézac éréma yandianʒac. 9 Inéŋ hasén yaŋ ʒéma koeckoec nei merawanéŋ qacma kecgic nenegina mihicŋi énécmianʒac. 10 Yawe imi becosicac kuhawac niŋkumuma kenʒu ionac siŋgina ménda niŋanʒac. Waŋu ic méŋ eŋeya héna kuhawac niŋkumuma keŋanʒac imuac ménda héŋsorocanʒac. 11 Inéŋ eeya héimima goi héihéiyawac kic hihi waŋanʒu ionac mia ewa hia niŋanʒac.

12 Yerusalem gi Yawe legic héimina. Zion gi Anutuga legic héimina. 13 Inéŋ amagawac nagu wétéya imi meseligianʒac. Waŋu ama imuac qerigaiguc merachécga mériaŋ mihicŋi énécmianʒac. 14 Inéŋ baecgawac suc séré yanda imuac qeriaiguc luae qegéŋu heanʒac. Waŋu nene héla gocmia hiabianéŋ gumu géŋu sécgéanʒac.

15 Inéŋ ʒézé seli acya baeciguc méliyu ackuaʒéc iminéŋ foc foc keŋanʒac. 16 Inéŋ komboc rama ʒucya imuhucya ésécnec giliyu maanʒac. Waŋu komboc bororoŋa baeciguc hicŋi hicŋiya imi qesayu bucgazeŋ ésécnec heanʒac. 17 Inéŋ saméŋ bororoŋa ésécnec komboc giliyu maanʒac. Mérénéŋ saŋgeŋa imi ogicma hia ménda tétéŋgarimac? 18 Waŋu inéŋ ʒéyu komboc imuhucya imi pépélima doku waŋanʒac. Inéŋ luhuc ézéyu qeanʒac. Waŋu doku ézéyu keŋanʒac.

19 Inéŋ ackuaʒécya Yakobo ʒéhicŋi miyec. Waŋu héna acya ʒéma pakeŋ acya imi Israelac ʒéhicŋi miyec. 20 Baec méŋac ic areŋ tosia ionaru imi imuhuc méŋ ménda waŋ énécmiyec. Imuac ieneŋ Anutuac héna ac imi ménda ninʒu. Haleluya!*

Anutuac edamuya imi baec kurumeŋ sécgéma hezac.

148

1 Haleluya, kurumeŋiguc kecʒu ini Yawe mepésigic. Yawe mepésigic, ou eŋeŋaiguc kecʒu ini i mepésigic. 2 Kua meme uŋahéra ini mocʒoŋ i mepésigic. Kawali areŋhéra ini i mepésigic.

3 Maso kaiwe iri i mepésiyic. Sikilu asarianʒu ini mocʒoŋ i mepésigic. 4 Kurumeŋac kurumeŋ ini acguc i mepésigic. Sawaiguc doku hedacʒac ini acguc i mepésigic.

5 Momac yanda inéŋ ʒéyu hicŋima hezu imi wai énécmigic Yaweac qara

* 147:20: Hebiraio ac yomuac hénia imi; Yawe mepésigic!

mepésimu. 6 Inéŋ méŋnéŋ méŋ ménda
logimac niŋ qaŋaŋ silic hai énécmima
imuhucya imuhucya hémbénaŋa kumu
énécmiyu nanʒu.
7 Baec igucnec Yawe mepésigic, kon-
duŋac mokoleŋ yanda ʒéma konduŋ
ʒékéŋa ʒékéŋa ini momacnec.
8 Geric ʒéma komboc ʒéma komboc
boboroŋa ʒéma hosusu dépaŋ ʒéma luhuc
kuaya tohoanʒu ini acguc imuhucyanec.
9 Baec boŋa ʒéma baec qindiŋ qindiŋa
mocʒoŋ, ic gocmiaguc ʒéma yéménʒéc ic
mocʒoŋ imuhucyanec, 10 haséŋ yaŋ mocʒoŋ
yanda ʒéma ama yaŋ mocʒoŋ ʒéma
gisic ʒéma nei qeŋgaŋginaguc mocʒoŋ
imuhucyanec.
11 Baera baera ic kewu mocʒoŋ ʒéma
ic embac areŋa areŋa mocʒoŋ ʒéma ic
eŋeŋa ʒéma baecac ʒétegictegic ic mocʒoŋ
imuhucyanec, 12 ic qapé, embac seraŋa,
ic embac yanda ʒéma nambérac mocʒoŋ
imuhucyanec.
13 Iwac qara momacgucnec sac eŋeŋa
yanda wanʒac. Waŋu edamuya imi baec
kurumeŋiguc kecʒu imi mocʒoŋ onogicma
eŋeŋa wanʒac, imuac niŋac momac yanda
ini Yaweac qara mepésimu.
14 Inéŋ mia héna géséhéra ilicgina meyac
énécmiyec imuac niŋac i imi qéhéréŋgé
mima kecanʒu météré énécmimia Israel
ic ionac mepé qepésiac buŋa wanʒac.
Haleluya!

Anutuac haka hiabia ic embachéra ionac muru hezac.

149

1 Haleluya, legic qelianéŋ Yawe
mepésigic. Météré ichéra* ionac
aʒoaʒoroiguc legic héimigic. 2 Israel imi
eŋeya mihicŋi miyec iwac niŋac wamma
ségiségi wammac. Zionac naŋhéra ieneŋ
eŋaŋ ic kewu niŋac wamma ségiségi
wammu. 3 Legic hirima qara mepésigic.
Waŋgoŋ ʒéma gita qema legic héimigic.
4 Yawenéŋ eŋeya ic embachéra niŋac
ségiségi waŋanʒac. Waŋu ic embac memaa-
muma kecanʒu séc aŋgéŋgina tima kiwi
méréra héŋsoroc sorocya meénécmianʒac.
5 Météré énécmimia ieneŋ imi edamuya
qeriaiguc ségiségi wamma eŋaŋ hehe
tataciguc legic héimimu. 6 Kuaginaiguc imi
Anutuac mepé qepési acnéŋ hemac. Waŋu
méraginaiguc sou bawa andia ʒéraguc
imi he énécmimac. 7 Waŋu iminéŋ mia
baera baera ic bakia meleŋ énécmima ic
embac areŋa areŋa tasé ku énécmimu.
8 Waŋu ic kewuhécgina imi seŋ hésanéŋ, ic
eŋeŋa hécgina imi aiŋ bétacnéŋ hénagina
helanʒi énécmimu. 9 ʒétegic tegic ac
ooyawac hezac imuac séciguc imuhuc
waŋ énécmimu. Ai eeyaguc imuhucya imi
météré énécmimia ionac méraginaiguc hai
énécmiyu hezac. Haleluya!

Kewunina yanda Anutu.

150

1 Haleluya, ocmuŋaiguc Anutu legic
héimigic. Kuha héima hezac kurumeŋ
imuaru legic héimigic. 2 Wawaŋ memeya
kuhaguc imuac niŋac legic héimigic.
Héniaya, kuneŋ yanda edamuyaguc imuac
niŋac wamma legic héimigic.
3 Tomuŋ qema legic héimigic. Kulele
ʒéma gita qema legic héimigic. 4 Tambariŋ
qema legic hirima mepésigic. Kuŋa ʒéma
gitanéŋ legic héimigic. 5 Aiŋ hilaŋa qara
kuneŋ yanda imuhucya qema mepésigic.
Aiŋ hilaŋa hétéŋ ou eŋeŋawac qema
mepésigic. 6 Kua wésésé héima kecanʒu
séc Yawe legic héimigic. Haleluya!

* 149:1: Hénaoriŋ Anutu niŋʒéŋgéanʒu momac yanda ionac qacgina.

Mataio

Yesuac esaŋ ambéchéra ionac qacgina.

1 Abaraham ʒéma Dawidiac qeli, Kristo
Yesuac sac kitichéra.*
2 Abarahamnéŋ Isaka mihicŋiyec.
Isakanéŋ Yakop mihicŋiyec. Yakobonéŋ
Yuda ʒéma iwac dac munahéra mihicŋi
énécmiyec.* 3 Yudanéŋ Tamari iwarunec
Feresi ʒéma 3ara mihicŋi érécmiyec.
Feresinéŋ Hesiron mihicŋiyec. Hesironnéŋ
Aram mihicŋiyec. 4 Aramnéŋ Aminadap
mihicŋiyec. Aminadapnéŋ Nason mi-
hicŋiyec. Nasonnéŋ Salmon mihicŋiyec.
5 Salmonnéŋ Rahap iwarunec Boasi
mihicŋiyec. Boasinéŋ Rut iwarunec Yobedi
mihicŋiyec. Yobedinéŋ Yesi mihicŋiyec.
6 Yesinéŋ ic kewu Dawidi mihicŋiyec.
Waŋu Dawidinéŋ Uriawac in-
iŋa iwarunec Solomon mihicŋiyec.
7 Solomonnéŋ Rehoboam mihicŋiyec.
Rehoboamnéŋ Abia mihicŋiyec. Abiyanéŋ
Asafe* mihicŋiyec. 8 Asafenéŋ Yosafat
mihicŋiyec. Yosafatnéŋ Yoram mihicŋiyec.
Yoramnéŋ Uʒia mihicŋiyec. 9 Uʒianéŋ
Yotam mihicŋiyec. Yotamnéŋ Ahaʒi
mihicŋiyec. Ahaʒinéŋ Heʒekia mihicŋiyec.
10 Heʒekianéŋ Manase mihicŋiyec. Man-
asenéŋ Amosi* mihicŋiyec. Amosinéŋ
Yosia mihicŋiyec. 11 Waŋu Babilon baeciguc
onagicma keŋkeŋa nalé imuaru Yosianéŋ
Yekonia ʒéma dac munahéra mihicŋi
énécmiyec.
12 Waŋu Babilon baeciguc onagicma
keŋgicguc Yekonianéŋ Salatiel mihicŋiyec.
Salatielnéŋ 3orobabel mihicŋiyec.
13 3orobabelnéŋ Abiut mihicŋiyec. Abiut-
néŋ Eliakim mihicŋiyec. Eliakimnéŋ Aʒori
mihicŋiyec. 14 Aʒorinéŋ Sadok mihicŋiyec.
Sadoknéŋ Akim mihicŋiyec. Akimnéŋ Eliut
mihicŋiyec. 15 Eliutnéŋ Eleaʒari mihicŋiyec.
Eleaʒarinéŋ Matan mihicŋiyec. Matannéŋ
Yakop mihicŋiyec. 16 Yakopnéŋ Mariawac
euya Yosefe mihicŋiyec. Waŋu Maria
iwarunec mia Yesu Kristo* ʒémimia imi
hicŋiyec.
17 Imuac Abaraham igucnec éréma Daw-
idiguc hayu hicŋisaiac qétégina imi 14
wanʒac. Waŋu Dawidi igucnec éréma Ba-
biloniguc onagicma keŋkeŋawac naléiguc
hayu hicŋisaiac qétégina imi 14 wanʒac.
Waŋu Babiloniguc onagicma keŋkeŋawac
nalé imuarunec éréma Kristoac naléiguc
hayu hicŋisaiac qétégina imi 14 wanʒac.

Halécnéŋ météré mimia Yesuac hicŋi-
hicŋiya imuac suruc.

18 Waŋu Kristo Yesuac hicŋihicŋiya
imi yomuhuc; Iwac neŋgocya Maria imi
Yosefeac buŋa wammac niŋ ʒéérécmimia
waŋec, néŋ ekawu momacnec ménda
kericnec Uŋa Téréyanéŋ kiwi meyu
hériyaguc waŋu héŋec. 19 Waŋu iwac eu
buŋa Yosefe imi ic dindiŋa kerec. Imuac
niŋ, ara ʒéauyu kicginaiguc gamuyaguc
wambac niŋac, éléŋnec waimiyu kemmac
ʒé nimma niŋareŋgéyec. 20 Imuhuc nimma
keru Miŋ Kewuac kua meme uŋa méŋnéŋ
gauiguc hicŋimima yomuhuc ézéyec;
Dawidiac qeli Yosefe, iniŋ buŋaga Maria
wagicmaŋ ʒé ʒénéŋga ménda hiriyu,
tomeŋaiguc tacʒac imi Uŋa Téréyawac
murunec. 21 Inéŋ naŋawac mihicŋimac.
Mihicŋiyu inéŋ kecma eŋeya ic embachéra
képésicgina igucnec aŋgéŋgina timac,
imuac niŋac qara Yesu ʒéwéséman. 22 Haka
hicŋiyec imi Miŋ Kewuninanéŋ kua meme
icya kuaya mema ac yomuhuc ʒéyec imi
mocʒoŋ meseliman ʒé imuhuc hicŋiyec;*
23 Niŋʒu, embac seraŋanéŋ héri haima
naŋa meyu iwac qara Immanuel ʒému
(Hénia imi Anutunéŋ neŋaŋguc kecʒac).
24 Imuhuc ʒéyu Yosefenéŋ gau igucnec
yacma Miŋ Kewuac kua meme uŋanéŋ
ʒéyec séc wamma iniŋ buŋaya wagicma
hayec. 25 Waŋu inéŋ i guc momacnec
heyac ménda wamma kerunec embac imi
méréc merac naŋa mihicŋiyec. Mihicŋiyu
Yosefenéŋ qara Yesu ʒéyec.

* 1:1: Ac oruha yomi imi kiwi Mataioac ac oruha qahac, néŋ kembaŋa 1:2-17 imuac ac oruha wanʒac. Kiwi téréya yomuaru ic embac onac qacgina sasala hezac imi owiŋ ʒé 3ipilalec ac me Nei ac qahac, néŋ Girik ic me Hebiraio ic ewagina méndacma ooyawac hezac. * 1:2: Yudawac dachéra imi 3, munahéra imi 8, néŋ tosara waima iwac qara ooyawac hezac imuac hénia imi Hén 49:10 imuaru hezac. * 1:7: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc Asafeac qara méŋ imi Asa. * 1:10: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc Amosiac qara méŋ imi Amon. * 1:16: Hebiraio aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnéŋ météré mimia. * 1:22: Yes 7:14.

2

Ninin ic ienen Yesu hémbin ʒé hagic.

1 Ic kewu Herodeac héŋgalen naléiguc
Yesunén Yuda baec Betelehem ama
arena yandaiguc hicŋiyec. Gezac qema
ninŋgic, hicŋiyu Is igucnec ninin ic tosara
Yerusalem hama yomuhuc ʒégic; 2 Merac
Yuda ic onac ic kewu buna hicŋiyec imi
dimia? Nini Is iguc iwac widi mén hémma
mepésimiwin ʒé hazin. 3 Imuhuc ʒégic ic
kewu Herodenén ac imi nin ewayaiguc
ninkéndénaguc wanec. Imi mia inénnec
qahac, Yerusalem minina i guc kecgic ienen
mocʒon imuhuc wanŋgic. 4 Wanu inén hofac
oo ic kiwahécgina ʒéma hénaorin ionac
héna acac kiwi ic unuruma Kristo* dimuaru
hicŋima kecʒac imuac qesiénécmiyec.
5 Qesiénécmiyu yomuhuc ézégic; Yuda baec
Betelehemiguc. Imi mia Anutuac tilin tilin
ic ménnén yomuhuc oyecac hezac hénia
yomuhuc ninac imuhuc ʒégic; 6 Betelehem
ama arena, guac murunec galen ménnén
hama nuac hénaorin Israel imi rama galen
ésécnec galengé énécmimac. Imuac nin gi
imi Yuda baeciguc ama arena yanda kunen
kunen hema kenʒac imuac sucginaiguc
komodia ménda wanʒan.

7 Imuhuc ʒégic nimma Herodenén ninin
ic éléŋnec unuruyu hagic enacnec tacma
widi hicŋiyec imuac naléya dindinanec
qesiénécmima ninec. 8 Qesinin tecgéyu
Betelehem ama arena yandaiguc méli
énécmima yomuhuc énézéyec; Kemma
merac imuac dindinanec qesinimmu.
Wanu mihicŋimuiguc liliŋgéma hama
nézégic, ni acguc kemma mepési miman.
9 Ic kewunén imuhuc ʒéyu ninŋgic tecgéyu,
hénagina ménŋgucnec toroqema kenŋgic.
Wanu gezac qema ninŋgic, widi Is imuaru
héŋgic iminén munŋguc hicŋi énécmima
walac walac kemma mocʒon merac heyec
ama imuaru kemma héiselima tarec.
10 Wanu ienen widi imi munŋguc hémma
ségiségi kunen yanda wanŋgic. 11 Wanu
ama imuaru haréma merac imi nengocya
Mariaguc momacnec iricma simin héima
mepési migic. Imuhuc wamma géséginа
auma sese mema hagic goli, libanosi ic
tutuha héménaguc ʒéma sacmasi haléc
héménaguc imi sécgina séc haimigic.
12 Wanu gauiguc Herodeac muru ménda
kemmu nin énézéyec. Énézéyu nimma
héna mén igucnec ama baecginaiguc
liliŋgéma kenŋgic.

*Yosefe inin meracyaguc I*ʒipte baeciguc
néŋgacma kenŋgic.

13 Liliŋgéma kenŋgic, ninʒu, Anutuac kua
meme unanén gauiguc Yosefe hicŋimima
yomuhuc ézéyec; Herodenén merac yomi
qeman ʒé hochoc ai mezac, imuac gi yacma
merac ʒéma nengocya oragicma Iʒipte*
baeciguc néŋgacma kemma kecna munguc
gézéman. 14 Imuhuc ʒéyu Yosefenén
sinyiyaiguc yacma merac ʒéma nengocya
oragicma Iʒipte baeciguc kenec. 15 Kemma
imuaru kerunec Herode humuyec. Imi
mia Min Kewuninanén enea kua meme
ic ménac kuaya mema ʒéma yomuhuc
ʒéyec ac yominén héla héimac nin imuhuc
hicŋiyec; Iʒipte baec igucnec nanna qac
hérémizua.*

Yesu qewin ʒé wamma namu nene
tosara unuhumugic.

16 Wanu Herode imi ninin ic ienen ikoc
wammigic imi nintegicma qeri biric kunen
yanda wanec. Wanu yaré ic méli énécmiyu
kemma Betelehem ama arena yanda
ʒéma ama aren yanda yanda hosuraiguc
tacma kenec imuac qeriaiguc merac kecgic
imi ninin ic qesiénécmima naléya ninec
imi méndacma yawunŋgina éréhéc ʒéma
bawaiguc mocʒon unugic humudacgic.
17 Imuhuc wanŋgic kua meme ic Yeremianén
yomuhuc ʒéyec ac imi héla héiyec; 18 Ewa
hétén mén Rama ama arena yandaiguc
hicŋiyu ninŋgic. Ewa biric yanda ʒéma
ʒésiac yandanén hicŋiyu ninŋgic. Rahelnén
merachéra ionac nin siacʒac. Merachéra
qahac wandacʒu imuac nin mebélac
gémuac séc qahac wanec.

*I*ʒipte baec igucnec liliŋgéma hagic.

19 Wanu Herode humuyu, ninʒu, Min
Kewuac kua meme una ménnén Iʒipte bae-
ciguc Yosefe gauiguc hicŋimima yomuhuc
ézéyec; 20 Meracac kekecya qewin ʒé hocgic
ienen humudacʒu, imuac gi yacma merac
imi ʒéma nengocya oragicma Israel bae-
ciguc liliŋgéma kenna. 21 Imuhuc ʒéyu

* 2:4: Hebiraio aciguc; Mesia imuac hénia imi halécnén météré mimia. * 2:13: Girik aciguc; Aigiptos. * 2:15: Hos 11:1.

Yosefenéŋ yacma merac neŋgocyaguc oragicma Israel baeciguc keŋec. 22 Néŋ Akelaonéŋ maŋgocya Herodeac tatac késama
Yuda baec galeŋgézac imuhuc ʒégic nimma
imuaru kemmaŋ ʒé ʒénéŋa hiriyec. Waŋu
gauiguc kua meme uŋanéŋ ézéyu nimma
Galilaia baeciguc keŋec. 23 Kemma tauŋ méŋ
Naʒarete ʒéanʒu imuaru kerec. Haka imi
mia kua meme ichéra kuagina mema ac
yomuhuc ʒéyec imi hélaguc wammac niŋ
imuhuc hicŋiyec; Naʒarete ic ʒémimu.

3

Yohaneac héipuc ac.

1 Nalé imuaru doku naec haka ic Yohanenéŋ hama Yuda baec kisiaiguc yomuhuc
ʒéauyec; 2 Kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa
yandanéŋ hosucninu hazac, imuac niŋ
ewa qerigina meleŋgic. 3 Waŋu ic iwac
mia kua meme ic Yesaiawac kuaya mema
yomuhuc ʒéyec; Ic méŋ baec kisiaiguc
qacʒac, iwac ewa imi yomuhuc; Miŋninawac hénaya ʒérén qérén wamma megic,
iwac hénaya héimindiŋigic dindiŋa waŋu.
4 Yohane i imi maleku kamele ʒuanéŋ
memeya imi héima rikuŋa yaŋ séwélanéŋ
memeya imi kembaŋaiguc ʒikima kerec.
Waŋu iwac neneya imi gaoc ʒéma haséŋ
morombazecac dokuya. 5 Waŋu imuhuc
ʒéauyu Yerusalem ʒéma Yuda baec séc
ʒéma Yodan doku néwéc néwéc ic embac
mocʒoŋ iwac muru kendacgic. 6 Kemma
képésicgina ʒéaugic Yodan Dokuiguc doku
naec énécmiyec.

7 Waŋu doku naec énécmiyec imuaru
Farisaio ic ʒéma Sadukaio ic sasala hagic inicma yomuhuc énézéyec; Qaté mokoleŋac
qelihéra qeri geric hahaya imuacnec néŋgacmu niŋac mérénéŋ goro ac énézéyec?
8 Ewa meleŋ meleŋac séciguc héla mihicŋigic. 9 Waŋu eŋaŋ qeriginanéŋ Abaraham imi neŋaŋ yandanina imuhuc ménda
ʒéma nimmu. Ni énézéwa niŋgic, Anutunéŋ hoc yomi hia énézéyu yacma Abarahamac qelihéra wandacmu. 10 Ic hésa
sasala imuac héniaiguc naka bec haiyu
hedacʒac. Héla hiabia ménda haianʒac
séc héiyu mayu gericiguc giliyu hiŋgacdacmac. 11 Ni imi qerigina melemmu niŋac
dokunéŋ naec énécmianʒua, néŋ nuac
andénaiguc hakecʒac inéŋ kuc yandayaguc
ni nogicʒac. Nidac imuhucyanéŋ héna
usuya metecgéma késamaŋac séc qahac.
Inéŋ Uŋa Téréya ʒéma geric bélaŋanéŋ
naec énécmimac. 12 Iwac méraiguc sarac
yanda iminéŋ héla gocmia imi tocgéma
hofiiguc haimac, néŋ gorosoŋa imi héiusuŋ
wamma geric bélaŋ tectecgia qahac imuaru
giliyu ʒemac.

Yesu doku naec haka wammiyec.

13 Waŋu nalé imuaru Yesunéŋ Galilaia
baec igucnec Yodan dokuiguc hama
Yohanenéŋ doku naecmimac niŋ ézéyec.
14 Ézéyu Yohanenéŋ qetalimima yomuhuc
ʒéyec; Geŋ ni doku naec némbéséman
niŋac wanʒua, néŋ geŋ nuac muru hazaŋ?
15 Yesunéŋ melemma ʒéyec; Deguc imi acna
niŋnénna imuhuc wamma nekaŋ haka
solaŋa mocʒoŋ meseliwic, imuhuc ʒéyu
ara nimmiyec. 16 Nimmima doku naecmiyu
Yesu imi doku igucnec éréyec. Éréyu
kurumeŋ aŋgéyu Anutuac Uŋa Téréya
kembo nei ésécnec mama hama iwac
orucyaiguc naŋu héŋec. 17 Waŋu kurumeŋ
igucnec ewa méŋ yomuhuc hicŋiyec; Yomi
imi nuac Naŋna. Iwac siŋ kuneŋ yanda
niŋanʒua. Iwac niŋ ewa qerinanéŋ ségiségi
yanda waŋanʒac.

4

Yesu manam batuc wammiyec.

1 Waŋu Yesu Biria miŋinawac ala batuciguc emmac niŋ Uŋa Téréyanéŋ wagiru
baec kisiaiguc keŋec. 2 Kemma siŋi kaiwe 40
imuac séc nene ʒikima ʒéwelecma kecma
andiaiguc yaka niŋ humuyec. 3 Ara batuc
miŋinanéŋ Yesuac muru hama yomuhuc
ʒéyec; Gi Anutuac Naŋa wanʒaŋiguc
ʒéna hoc sasala yominéŋ melemma
saméŋ wammac. 4 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ
melemma ʒéyec; Yomuhuc mia ooyawac
hezac; Icnéŋ saméŋ sac qahac, néŋ
ackuaʒéc Anutuac kuaya igucnec haanʒac
imi mocʒoŋ nimma kekecyaguc kecmac.
5 Imuhuc ʒéyu Biria miŋinanéŋ Yesu
wagicma Yerusalem kiropoc téréyaiguc
emma ama téréya imuac witiyaiguc oporu
naŋec. 6 Naŋu yomuhuc ézéyec; Inéŋ
guac wamma kua meme uŋahéra énézéyu
ieneŋ méraginanéŋ gi gépésima osogéŋgic
hocnéŋ hénaga ménda nézéŋgémac.
Imuhuc ooyawac hezac, imuac mia gi
Anutuac Naŋa wanʒaŋiguc yomuacnec
luma emu hiŋgacna. 7 ʒéyu Yesunéŋ

muŋguc yomuhuc ézéyec; Yomuhuc
ogic hezac; Néŋ Miŋ Anutuga ménda
batucgé miwéséman. 8 Imuhuc ʒéyu Biria
miŋinanéŋ wagicma baec boŋa eŋeŋa
yandaiguc emma héŋgaleŋ ama areŋa
yanda sasala baec séc hema keŋkeŋa imi
ʒéma imuac edamuya ézéyu héndarec.
9 Héŋu yomuhuc ézéyec; Gi simiŋ héima
mepési némbéséman̨iguc iwawai imi
mocʒoŋ guac géndacman̨. 10 Imuhuc ʒéyu
Yesunéŋ melemma ʒéyec; Biria miŋina,*
gi néŋgacna! Yomuhuc mia ogic hezac;
Miŋ Anutuga simiŋga héimima mepési
miwéséman̨, wan̨u iwacnec sac weleŋ
qemiwéséman̨. 11 Imuhuc ʒéyu Biria
miŋinanéŋ Yesu waimima keŋec. Keŋu
kua meme uŋa eneŋ haréma Yesu weleŋ
qemigic.

Yesunéŋ Galilaia baeciguc aiya hénima meyec.

12 Wan̨u Yesunéŋ Yohane hésa amaiguc
opocgic imuac buŋa suruc nimma Galilaia
baeciguc keŋec. 13 Wan̨u Naʒarete ama
waima Kafanaum amaiguc kemma kerec.
Ama imi 3abulon ʒéma Naftali baec su-
ciguc ʒékéŋ yanda hezac imuac giŋgiŋaiguc
tacʒac. 14 Imi mia Anutuac tiliŋtiliŋ ic Ye-
saiawac kuaya mema ac yomuhuc ʒéyec
imuac héla héimac niŋac imuhuc hicŋiyec;
15 3abulon baec, Naftali baec, Yodan doku
néwécgeŋ konduŋ giŋgiŋawac héna ʒéma
ic enia ionac baec Galilaia imuaru, 16 ic em-
bac tunumaŋiguc tacʒu eneŋ asac mararaŋ
yanda hicŋiyu héŋgic. Wan̨u humucac
tunumaŋaiguc kecgic ionac muru asac
mararaŋ qetagali énécmizac.

17 Wan̨u nalé imuaru mia Yesunéŋ aiya
hénima yomuhuc ʒéauma énézéyec; Anu-
tuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda hosucginu
hazac, imuac mia ewa qerigina meleŋgic.

Yesunéŋ hénima tohotoho ichéra unuruma énépésiyec.

18 Wan̨u Yesunéŋ Galilaia konduŋ
giŋgiŋaiguc keŋkecma héŋu Simon, Petero
ʒémimia imi ʒéma iwac munaya Anderea
ereŋ konduŋiguc uficgira gilimanec naŋoc.
Wan̨u iereŋ imi lambéc héréhéré ic keroc.
19 Wan̨u iricma yomuhuc érézéyec; Hama ni
méndacnéŋic, neŋ ai méŋ érécmiwa iri ic
embac héréhéré ic wammaoc. 20 Imuhuc
ʒéyu focnec uficgira waiyic taru Yesu
méndaroc. 21 Wan̨u imuacnec keŋkecma
héŋu dac muna éréhéc 3ebedaioac naŋ
héréra, Yokobo ʒéma iwac munia Yohane
ereŋ maŋgocgira 3ebedeguc eŋawu
ʒéiciguc uficgina qotoma tacgic mihicŋi
érécmima ururuyec. 22 Ururuyu focnec
ʒéic ʒéma maŋgocgira imi waima Yesu
méndacmiyoc.

Yesunéŋ ic embac tuŋaguc ackuaʒéc ku
énécmiyec.

23 Wan̨u Yesunéŋ Galilaia baec séc kereŋ
haré wamma tocgotocgo amaginaiguc
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandawac
buŋa suruc hiabia imi ʒéauma ku
énécmima ic embac sucginaiguc ic embac
tosara hafi ʒepaginaguc hénia hénia imi
mocʒoŋ mehiaru énécmiyec. 24 Imuhuc
wan̨u iwac qac buŋaya imi Siria baec séc
saima kendarec. Kendaru ic embac ieneŋ
hafi ic hénia hénia; hafi ʒepaginaguc, uŋa
biriaginaguc, humuc turucginaguc, ʒéma
héna méragina séléc sélécgia imi onagicma
hagic mehiaru énécmiyec. 25 Wan̨u Galilaia,
Dekapoli, Yerusalem, Yuda, ʒéma Yodan
doku néwéc igucnec ic embac tuŋa tuŋa
hama méndacmigic.

5

Ic ʒézé ségiségiyaguc.

1 Wan̨u Yesunéŋ ic embac tuŋa tuŋa
imi inicma baec boŋaiguc emma tarec.
Taru tohotoho ichéra ieneŋ iwac muru
hagic. 2 Wan̨u kuaya auma ku énécmima
ʒéyec; 3 Uŋa qerigina maqeqeya kecanʒu
imi eneŋ ségiségi ginaguc, kurumeŋac héŋ-
galeŋ ama areŋa yanda imi ionac buŋa
wanʒac. 4 3é siac wamma kecanʒu imi
eneŋ ségiségi ginaguc, Anutunéŋ ewa hia
qeénécmimac. 5 Gumbénʒénʒéŋ kecanʒu
imi eneŋ ségiségi ginaguc, baec yanda baec
imi mératéc énécmiyu késamu. 6 Yaka ʒéma
doku niŋ humuanʒu éséc haka solaŋawac
wan̨anʒu imi eneŋ ségiségi ginaguc, sécgé
énécmimia wammac. 7 Goi héihéi wan̨
énécmianʒu imi eneŋ ségiségi ginaguc,
Anutunéŋ goigina héimac. 8 Ewa qerigina
qala qala imi eneŋ ségiségi ginaguc, ieneŋ
Anutu hémmu. 9 Luae qeqe ic imi eneŋ
ségiségi ginaguc, Anutuac nambérac héra
ʒéénécmimu. 10 Haka solaŋawac unuhéi

* 4:10: Girik aciguc; Satana.

waŋ énécmigic birizu imi eneŋ ségiségi ginaguc, kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi ionac buŋa wammac. [11] Nuac niŋac ʒéma ʒébiri qébiri waŋ énécmima unuhéi waŋ énécmima ikoc wamma ac biria hénia hénia onac séwiginaiguc haimu imi ségiségi ginaguc, [12] Anutuac kua meme ic walac hama kecgic imi imuhucyanec unuhéi waŋ énécmigic. Imuac niŋac ewa hia nimma ségiségi wammu. Imuac kitiwa kurumeŋiguc heheya imi kuneŋ yanda imuac niŋac imuhuc ʒézua.

Sei ʒéma asac mararaŋ.

[13] Ini imi baec ic ionac sei kecʒu. Waŋu seinéŋ siŋa qahac wammaciguc némacyanéŋ iwawai méŋ hésiyu siŋaguc wammac? Qahacgucnec, iwawai omaya wamma iwawai méŋ ménda mehiarumac, néŋ momacguc waŋmimiawac séc imi giligic ic embac eneŋ tiʒiʒamu. [14] Waŋu ini imi baec ic ionac asac mararaŋ, ama areŋa yanda méŋ baec boŋaiguc imi musaŋgémacac séc qahac. [15] Kifa imi acguc otorima kewuc guandiaiguc ménda haianʒu, qahac, imi mia tataraiguc haigic taru asahanéŋ ama qeriaiguc ic embac asari énécmianʒac. [16] Imuac onac asac mararaŋ ginanéŋ imuhucyanec ic onac kicginaiguc measari énécmimac. Waŋu ieneŋ onac wawaŋ meme hiabia imi héŋgic hiaruyu Maŋgocgina kurumeŋiguc kecʒac imi mepési mimu.

Héna ac ʒéma Anutuac tiliŋtiliŋ ic.

[17] Niŋgic ni héna ac ʒéma kua meme ic ionac ac imi mesohomaŋ ʒé mazua tanec ménda wammac. Ni imi mesohomaŋ ʒé ménda mayi, néŋ meseligimaŋ niŋac mayi. [18] Ni hélacnec énézézua, héna ac igucnec ac kiwi siliha me bororoŋadac méŋ eŋ hema ménda qahac wammac, néŋ mocʒoŋ hélagucnec wandaruguc mia baec kurumeŋ imi hia qahac wammac. [19] Imuac ic méŋnéŋ méŋ héna ac imuarunec komocdiadac méŋ logima tosara imuhucnec wammu niŋ ku énécmimac imi, kurumeŋac héŋgaleŋ amaiguc ic mamaya ʒémimac. Waŋu méŋnéŋ méŋ wawaŋ memeyaiguc haima héna ac imi imuhuyanec tosara ku énécmimac imi, kurumeŋac héŋgaleŋ amaiguc ic eneŋa ʒémimac. [20] Imuac énézéwa niŋgic, onac haka solaŋanéŋ héna acac* kiwi ic ʒéma Farisaio ic ionac hakaginа ménda ogicmac imi, kurumeŋac héŋgaleŋ amaiguc keremmuac séc qahac.

Qeri geric hakawac goro ac.

[21] Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Ic ménda qehumuwéséman, waŋu méŋnéŋ ic qehumumac imi acac buŋa wammacac hezac, ac imi ini niŋgicac nindacʒu. [22] Néŋ neŋ yomuhuc énézézua; Méŋnéŋ méŋ hénia qahac alaya qeri biric niŋmizac imi acac buŋa wammac. Méŋnéŋ méŋ imi alayawac niŋac, ic qelaŋa* ʒémizac imi kua meme ic ionac kaunsol iguc onopocmu. Méŋnéŋ méŋ alayawac moroc ʒémizac imi geric siawac buŋa wammac. [23] Imuac gi ʒaki téréyawac sese mema hama alaganéŋ guac niŋac haʒéc ac méŋ késa kecʒac imi niŋqelizaŋiguc [24] sesega imi ʒaki téréya wésiaiguc haina taru walac alagawac kenna luae qegéŋuguc bec liliŋgéma hama sesega imi haimiwéséman. [25] Gi haʒécgaguc hénaiguc kemmanec focdac ewa momac wammaoc. Imuhuc ménda wanna haʒécganéŋ gésigési icac muru goporu gésigési ic iminéŋ téŋgiŋ ic kuneŋginawac mériaiguc waigéŋu hésa amaiguc gopocmac. [26] Goporu, ni hélacnec gézéwa niŋna, alagawac kitic imi mocʒoŋ ménda kudacma imuarunec mawéséman ac séc qahac wammac.

Kaisero haka.

[27] Yandahécgina yomuhuc énéc énézéya; Kaisero ai ménda mewéséman, ac imi niŋgicac nindacʒu. [28] Néŋ ni yomuhuc énézézua; Ic méŋnéŋ embac méŋ hémma ewayaiguc hémbaoc wammizac imi mia ewa qerianéŋ bec kaisero wanʒac. [29] Kicga héiigucnéŋ biriawac simbaiguc goporu, imi néfindiŋgéma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac waŋu séwiga yanda imi geric siaiguc ménda giliyu hiŋgacbéséman iminéŋ hia wammac. [30] Méraga héiigucnéŋ biriawac simbaiguc goporu, imi hericma gilina kemmac. Séwi taséga momacguc qahac waŋu séwiga yanda geric siaiguc ménda giliyu hiŋgacbéséman iminéŋ hia wammac.

Eu iniŋ waiwai haka.

* 5:20: Moseac héna ac. * 5:22: Girik aciguc; Raka.

31 ʒézéya méŋ imi yomuhuc; Ic méŋnéŋ
méŋ iniŋa waimimac imi wai amuamuac
kiwi oma mimac. 32 Néŋ ni yomuhuc
énézézua; Ic méŋnéŋ méŋ iniŋa kaiseroac
qahac, néŋ yéwéri tosara niŋac waimizac
imi, inéŋ embac imi kaiseroiguc opocʒac.
Waŋu ic méŋnéŋ embac waimimia imi
mezac imi, i acguc kaisero wanʒac.

Ʒézépaŋ ac.

33 Waŋu muŋguc, yandahécgina yomuhuc
énéc énézéya; Gi Anutuac kiwaiguc
acga eŋ ménda ʒéseliwéséman, néŋ
guac ʒézépaŋ acga imi kewuac kiwaiguc
wandacbéséman. 34 Waŋu ni yomuhuc
énézézua; Anutuac kiwaiguc ac méŋ
méndagucnec ʒéselimu. Kurumeŋ qacma
ménda ʒéselimu. Kurumeŋ imi Iwac ic
kewu tatac wanʒac. 35 Waŋu baec acguc
ménda qacma ʒéselimu. Baec imi Anutuac
héna titiya wanʒac. Waŋu Yerusalem
acguc ménda qacma ʒéselimu. Imi ic
kewu eŋeŋawac ama areŋa yanda wanʒac.
36 Waŋu orucgaiguc acguc ménda koroma
ʒéseliwéséman. Imi mia gi oruc ʒucga
meleŋna méŋac méŋ lalac me ʒapéla
wammacac séc qahac imuac niŋac imuhuc
ʒézua. 37 Imuac bénʒéŋ dac, hélacnecac
imi hélacnec, qahacwac imi qahac sac
ʒému. Ac toroqeqeya imi Biria miŋinawac
murunec hahaya.

Bakia meleŋ énécmimiawac haka.

38 Ac ʒézéya méŋ yomuhuc niŋanʒu;
Kiwawac kitiwa imi kiwa, ʒécyawac kitiwa
imi ʒécya. 39 Waŋu neŋ yomuhuc énézézua;
Haka biria kétik imuac nuna guwa ménda
wammu. Méŋnéŋ huluŋga otomac imi,
néwécgeŋga hia meleŋ mina qemac.
40 Waŋu méŋnéŋ geŋga maleku niŋac aciguc
guagicma keŋu saŋgeŋa malekuga imi mo-
macnec wai miwéséman. 41 Méŋnéŋ héna
hosuru guagicma kemmaŋac ʒéyu horua
méndacmima kembéséman. 42 Méŋnéŋ
iwawaiga méŋ guagicman ʒé me lagulawac
késaman niŋac welecgéŋu eŋdac ménda
mélina kemmac.

*Ha*ʒéc onac goigina héimu.

43 Alaga siŋ nimmima haʒécga mézétiti
wammiwéséman ac ʒézéya méŋ imuhuc
niŋanʒu, 44 néŋ neŋ mia yomuhuc énézézua;
haʒéc hécgina siŋgina niŋénécmimu.
Waŋu ununesi waŋ énécmianʒu ionac
niŋac wamma ʒéwelec wammigic goigina
héimac. 45 Imuhuc wamma kurumeŋ
Maŋgoc ginawac nambérac wamma
kecmu. Kurumeŋ Maŋgocginanéŋ
kaiwe ʒéyu ic hia biria momacnec asari
énécmianʒac. Waŋu kiaya imuhucyanec
ic hia biria momacnec énécmianʒac.
46 Siŋ niŋénécmianʒu ionacnec sac goigina
héiénécmimu imi, némac kitiwa hiabia
he énécmimac? Takis meme ic acguc
haka imuhucya hia ménda waŋanʒu me?
47 Waŋu alahécgina ionacnec sac ac qacguc
waŋ énécmimu imi, némac iwawai kuneŋ
yanda wanʒu wammac? Ic enia eneŋ
haka imuhucya hia ménda waŋanʒu me?
48 Imuac mia kurumeŋ Maŋgocgina imi
solaŋa kecʒac séc ini imuhucnec solaŋa
kecmu.

6

Méra énécmimiawac haka.

1 Técgina nimma kecmu. Haka solaŋa
imi ic ieneŋ hémmu niŋac ʒéma kicgi-
naiguc wambu niŋac. Imuhuc wammuiguc
kurumeŋ Maŋgoc ginanéŋ bakia hiabia
ménda meleŋ énécmimac.

2 Kicac weleŋ qeqe imi ieneŋ tocgotocgo
amaiguc ʒéma héna yanda séc kemma
icnéŋ mepési énécmimu niŋac témuŋ
hianʒu. Néŋ hélacnec ʒéwa niŋgic; Ic
imi eneŋ baec icnéŋ mepési énécmigic
bakiagina bec medacʒu. Gi imi geŋga
wéségaiguc imuhuc ménda wambéséman.
3 Néŋ maqeqeya iwawai méŋ énécmiwésé-
man nalé imuaru méra héiganéŋ némac
haka wanʒac imi méra kanaganéŋ ménda
nimmac. 4 Imuac niŋ haleŋ haihaiga
imi sasaŋgiaiguc wambéséman. Waŋu
Maŋgocga sasaŋgiaiguc géŋanʒac inéŋ
imuac bakia meleŋgémmac.

Ʒéwelec ai.

5 Waŋu ʒéwelec wambéséman imuaru
niŋʒéŋ niŋʒéŋ ic ikora ieneŋ waŋanʒu
ésécnec ménda wambéséman. Ieneŋ mia
inicmu niŋac tocgotocgo amaiguc ʒéma
héna yanda séc namma ʒéwelec wawaŋa
imuac siŋa niŋanʒu. Ni hélacnec énézézua;
Ieneŋ imi boŋa bec késagic tecgézac. 6 Gi
ʒéwelecbéséman imuaru amagaiguc emma
naguga héima maŋgocga sasaŋgiaiguc ke-
canʒac iwac muru ʒéwelec wambéséman.
Waŋu maŋgocga sasaŋgiaiguc hémma

niŋanʒac inéŋ bakia imi meleŋgémmac.
7 Ini ʒéwelecbiŋ ʒé ic enia ésécnec ac
héla qahac sasala ménda olommu. Ieneŋ
mia ac sasala ʒéniguc niŋnénécmimac
imuhuc ʒéma niŋanʒu. 8 Maŋgocgina
imi ʒéwelec ménda waŋgicnec iwawai
hocanʒu imi bec nindacʒac. Imuac ini
ionac séc ménda wammu. 9 Imuac ini
yomuhuc ʒéma ʒéwelec wammu; Kurumeŋ
Maŋgocnina guac qacga mepésini téréya
hemac. 10 Guac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
mama hamac; Kurumeŋiguc hezac ésécnec
baeciguc guac ewa siŋga wandac wandara
wammac. 11 Gi deguc kaiwe yomuac
nene sécnina nénécmina. 12 Nini ic ionac
képésicgina wai énécmiziŋ, imuhucyanec
képésicnina wai nénécmina. 13 Nini ménda
wai nénécmina ala batuciguc kerembiŋ
niŋac. Néŋ Biria miŋinawac murunec
metecgé nénécmina. 14 Ini ic ionac képésic
waimuiguc kurumeŋ Maŋgocginanéŋ onac
képésic imuhucyanec waimac. 15 Waŋu ini
ic onac képésic ménda waimuiguc maŋgoc
ginanéŋ képésicgina imuhucyanec ménda
waimac.

Nene ʒikima ʒéwelec wawaŋa.

16 Waŋu nene ʒikima ʒéwelec
wammuiguc niŋʒéŋ niŋʒéŋ ic ikora
ieneŋ waŋanʒu ésécnec ewa biric tanec
ménda wammu. Némac niŋ ieneŋ imi
tanecgina wininiyu inictegicmu niŋac
imuhuc waŋanʒu. Hélacnec énézézua;
Ieneŋ imi bakiagina séha imi bec megic
tecgézac. 17 Geŋ mia nene ʒikima
ʒéwelecbéséman imuaru orucga haléc
naec mima kic tanecga ʒuacbéséman.
18 Waŋu nene ʒikima ʒéwelecma kecʒaŋ
imi ic ionac muru qahac, néŋ Maŋgocga
sasaŋgiaiguc kecanʒac iwac muru sac
wininiyu géŋtegicmac. Waŋu Maŋgocga
sasaŋgiaiguc iwawai hicŋiyu héŋanʒac
inéŋ bakia meleŋ gémmac.

Iwawai eeyaguc kurumeŋiguc haigic emmac.

19 Ini hinac iwawaigina eeyaguc imi bae-
ciguc ménda tocgégic emmac. Imuaru
mia gureŋ ʒéma hufeŋanéŋ mebiriwac
niŋac. Waŋu imuaru imi kowu nene
ieneŋ hézéŋgéma hiŋgacma kowu memu.
20 Néŋ hinac iwawaigina eeyaguc imi ku-
rumeŋiguc qutulaŋgégic emmac. Imuaru
imi gureŋ ʒéma hufeŋanéŋ ménda mebir-
imac. Waŋu imuaru kowu nene ieneŋ
ménda hézéŋgéma hiŋgacma kowu memu.
21 Hinac iwawaiga eeyaguc hemac imuaru
mia ewa qeriga acguc hemac imuac niŋac
imuhuc ʒézua.

Kifanina asahaguc me qahac?

22 Kicga imi séwigawac kifaya. Kicga hi-
abia hezaciguc asahanéŋ séwiga mocʒoŋ
yanda sécgémac. 23 Néŋ kicga birizaciguc
imi tunumaŋnéŋ séwiga mocʒoŋ yanda
sécgémac. Waŋu asac mararaŋ ewa qeri-
gaiguc hezac iminéŋ siŋindéŋgézaciguc
siŋi tunumaŋ dimuhucyanéŋ hicŋigém-
mac?

Anutu iwacnec sac weleŋ qemimu.

24 Ic momacgucnéŋ ic kewu éréhéc
weleŋ qeérécmimacac séc qahac. Méŋac
mézétiti wammima méŋac siŋ nimmimac,
me méŋac eeya héima méŋac niŋméimac.
Ini Anutu ʒéma soukiwa momacnec weleŋ
qeqe waŋ érécmimuac séc qahac.

Nene me séwi usuginawac ewa goro ménda wammu.

25 Imuac bec énézéwa; Némac dokuac
me neneac newiŋ ʒéma kekecginawac
qeri yéwéri ménda wammu. Séwiginawac
némac iwawai héiwiŋ ʒéma qeri réwéri
ménda wammu. Kekecganéŋ nenega
ogicma eeyaguc ménda wanʒac me?
Séwiganéŋ malekuga ogicma eeyaguc
ménda wanʒac me? 26 Ini sawaiguc nei
inicgic. Ieneŋ héihimic ménda waŋanʒu.
Waŋu nene mequtulaŋ me hofiiguc haihai
ménda waŋanʒu. Waŋu onac kurumeŋ
Maŋgocnéŋ gumu énécmianʒac. Waŋu
ini nei onogicma eeginaguc ménda wanʒu
me? 27 Waŋu onarunec mérénéŋ qeri réwéri
wamma kekecginawac naléya komora méŋ
hia mehorugimac? 28 Waŋu ini némac niŋac
malekugina niŋac qeri réwéri waŋanʒu?
Sombeŋac baorac ʒurigina inicgic dimuhuc
éréma yandianʒu? Ieneŋ malekugina niŋac
hésadac méŋ taraŋ ménda héianʒu. 29 Waŋu
énézéwa niŋgic; Solomonnéŋ edamuyaguc
meʒeric amuma kerec, néŋ ʒuria yomi
ionarunec méŋ ménda ogirec. 30 Anutunéŋ
baec kisiawac qézézac deguc you heyu
oraŋguc gericiguc giligic hiŋgacmacac
hezac ʒariŋdac imuhucya imi imuhuc
haioso meénécmianʒac iguc, yei niŋʒéŋ
niŋʒéŋgina komodia ini, Anutunéŋ ini

imi ʒuriadac imuhucya onogicma ménda
haioso meénécmimac me? 31 Imuac
mia, némac neneac me dokuac newiŋ
me némac iwawai héiwiŋ ʒéma qeri
réwéri ménda wammu. 32 Imi mia ic enia
eneŋ imuac waŋanʒu. Waŋu kurumeŋ
Maŋgocginanéŋ iwawai imuhucyawac
hocanʒu imi nindacʒac. 33 Imuac bec walac
imi Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
ʒéma iwac haka solaŋa* niŋac wamma
ʒéwelecmu. Iwawai tosara imi mocʒoŋ
momacnec toroqe énécmidacmac. 34 Imuac
ini oraŋac qeri réwéri ménda wammu.
Oraŋac qeri réwéri imi oraŋ eŋeya buŋa. Ai
meme eŋac eŋac imi eŋeya réwéria sécya
hemizac.

7

Niŋgési énécmimiawac haka.

1 Ménda gési énécmimu imi, ini acguc
imuhucyanec ménda gési énécmimia
wammac. 2 Imi mia gési énécmianʒaŋ
imuhucyanec gésigéŋgéŋa wammac. Waŋu
ac waŋ énécmianʒaŋ imuhucyanec ac
waŋgéŋgéŋa wammac, hénia imuac niŋac
imuhuc ʒézua. 3 Gi némac niŋac alagawac
kiwaiguc gocya hémma geŋga kicgaiguc ic
ʒékalaŋa imuac mia ménda niŋtegicanʒaŋ?
4 Geŋgac kicgaiguc ic ʒékalaŋa heyunec, gi
alagawac dimuhuc waina kicgaiguc gocya
imi mewa mayu ʒéma hia ézéwéséman̓?
5 Niŋʒéŋ niŋʒéŋ ic ikora gi, walac ic
ʒékalaŋa geŋga kicgaiguc imi mena
mayuguc alagawac kiwaiguc gocya imi
hiabianec hémma auwéséman̓. 6 Ini iwawai
téréya imi kazu ménda énécmimu. Waŋu
décnaŋ boŋa eŋeŋaguc imi beric onac
ménda gilimu. Imuhuc wammuiguc
imi iwawai imi hénaginanéŋ tiʒiʒama
liliŋgéma eŋaŋ kiricqiric waŋ énécmiwu
niŋac.

3éqesi ai, hochoc ai, ʒéma nagu qeqe ai.

7 ʒéwelec waŋgic énécmimac. Hochoc
ai mema mihicŋimu. Qoŋqoŋ qegic
nagu auénécmimac. 8 Mérénéŋ méŋ
ʒéwelec waŋanʒac séc, énécmiyu meanʒac.
Mérénéŋ méŋ hochoc ai meanʒac séc,
mihicŋianʒac. Waŋu mérénéŋ méŋ
qoŋqoŋ qeanʒac séc, nagu aumimia
wammac. 9 Onarunec méŋnéŋ naŋa saméŋ
niŋac weleru hoc hia mema mimac me?
10 Lambéc niŋac weleru qaté mokoleŋ
hia mema mimac me? 11 Ini imi ic
birianéŋ iwawai hiabia nambérac hécgina
énécmimiawac hénia nindacʒu. Waŋu
Maŋgocgina kurumeŋiguc kecʒac inéŋ
welecmianʒu ionac iwawai hiabia sécgina
ogicma ménda énécmimac me? 12 Némac
haka waŋgémmu niŋ niŋanʒaŋ séc ionac
muru imuhucyanec waŋ énécmina. Ac
iminéŋ héna ac ʒéma kua meme ic ionac
ac imi mocʒoŋ dérécgédacma hezac.

Nagu komora.

13 Ini nagu géŋgéŋa imuaru keremma
kemmu. Imi mia hénia yomuhuc niŋac
imuhuc ʒézua; Nagu onagicma kisikiy-
oŋiguc keŋkeŋa imi kuneŋ yanda. Waŋu
hénaya imi laŋhahala yanda, imuac mia
imuaru ic embac kileŋnéŋ kereŋanʒu.
14 Nagu ʒéma héna kekeciguc nonagicma
kenʒac imi komora ʒéma géŋgéŋa.
Imuac niŋac ic embac éréhécdacnéŋ imi
mihicŋianʒu.

Ic hésa ʒéma imuac gocmia.

15 Kuameme ic ikora ionac galeŋ mema
kecmu. Ieneŋ imi rama séwi hamu, néŋ
qerigina imi haséŋ kazu yaréya. 16 Héla
gocmiagina hémma héniagina inictegicmu.
Ini imi hésa waiyagucnéŋ waiŋ gocmia
haiyu meanʒu me? Waŋu qézézacnéŋ fik ic
gocmia haiyu meanʒu me? 17 Qahacgucnec,
imuac mia ic hésa hiabianéŋ héla hiabia
haianʒac, néŋ ic hésa birianéŋ héla biria
haianʒac. 18 Ic hésa hiabianéŋ héla biria
ménda haianʒac. Waŋu ic hésa birianéŋ
héla hiabia ménda haianʒac. 19 Imuac ic
hésa héla hiabia ménda haianʒac imi qer-
icma geric qeriaiguc gilianʒac. 20 Imuac niŋ
hélagina hémma héniagina inictegicmu.

Ikoc waŋamuma kekec.

21 Nuac niŋac Miŋ Kewuna, Miŋ Kewuna
ʒénéŋanʒu séc mocʒoŋ kurumeŋac héŋ-
galeŋ ama areŋa yandaiguc kereŋdacmuac
ménda hezac. Maŋgocna kurumeŋiguc ke-
canʒac iwac ewa siŋ tohoanʒac inéŋ sac
keremmac. 22 Ic sasalanéŋ nalé yandaiguc
yomuhuc ʒému; Miŋ Kewuna, nini guac
qacgaiguc biaŋac ara ménda énézéyiŋ me?
Guac qacgaiguc tiliŋtiliŋ biria ménda nesi
énécmiyiŋ me? Guac qacgaiguc kiwi
méréra yanda sasala ménda meyiŋ me?

* 6:33: Anutunéŋ ewa qerigina maŋgoc waŋ énécmiyu iguc qéhéréŋgéma kecmu niŋac.

23 Imuhuc ʒégic ni yomuhuc ʒéasarimaŋ; Ni
méndagucnec niŋénécmiyi, héna ac logima
ai meanʒu ini nuac muru néŋgacgic!

Gezacnéŋ sac niniŋa ʒéma niŋ tohotoho
haka.
24 Imuac mérénéŋ méŋ nuac acna yomi
nimma tohoma waŋanʒac imi, niŋtegic
qiŋtegic icnéŋ amaya ʒamanʒiŋ qahaiguc
meyec tanec wanʒac. 25 Kia kiyu doku
luyu luhuc qema ama lukunʒiyec, néŋ
ménda hucgéyec. Ama séraŋ qambaŋa
imi ʒamanʒiŋ qahaiguc ésékumuyec imuac
niŋac imuhuc waŋec. 26 Waŋu mérénéŋ méŋ
nuac acna yomi nimma ménda tohoma
waŋanʒac imi ic niŋtegic qiŋtegicya qahac.
Inéŋ amaya sakasac qahaiguc meyec tanec
wanʒac. 27 Kia mayu doku luyu luhucnéŋ
qema ama qeyu kuneŋ yandanec hézéŋ
qéʒéŋgéma mayec.
28 (28a) Yesunéŋ ac imuhuc ʒédaru tecgéyu
ic embac tuŋ yanda imi eneŋ niŋgic 29 héna
acac kiwi ic ésécnec qahac, néŋ ic kuc
buŋaguc ésécnec ku énécmiyec imuac
niŋac (28b) ku énécmima ʒézéya imuac
welicgégic.

8

Yesunéŋ lepra wizi selia mehiaruyec.

1 Yesunéŋ baec boŋa igucnec mayu ic
embac tuŋ sasala yandanéŋ méndacmigic.
2 Waŋu ic méŋ wizi seliayagucnéŋ* hama
sicgémima yomuhuc ézéyec; Miŋ kewuna
gi mehiaru némmaŋ ʒé wanʒaŋiguc
imuhuc hia wambésémaŋac séc. 3 Imuhuc
ʒéyu Yesunéŋ méria suluma séwélaiguc
haima ʒéyec; Ni siŋna imuac wanʒac,
hiaruna. Imuhuc ʒéyu imuarunec mia wizi
seliaya imi solaŋaniyec. 4 Waŋu Yesunéŋ
yomuhuc ézéyec; Ic méŋac méŋ ménda
énézéwéséman, néŋ kemma hofac oo ic
ézéna séwiga héŋu, Mosenéŋ énézéyec séc
sese haina kicginaiguc héipuc acga ésécnec
waŋu hémma niŋtegicmu.

*Yesunéŋ yaré ic 100 ionac orucgina méŋac
weleŋ qeqe icya mehiaruyec.*

5 Waŋu Yesunéŋ Kafanaum ama areŋa
yandaiguc kereŋu yaré ic 100 ionac
orucgina méŋnéŋ iwac muru hama méra
mimac niŋac ʒéwelec wammima yomuhuc
ʒéyec; 6 Miŋ kewuna, weleŋ qeqena méŋ
imi séwiya humudaru amaiguc qenʒeŋ
manʒeŋ réwéria qema hezac. 7 ʒéyu
Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Neŋ kemma
mehiaru mimaŋ. 8 Imuhuc ʒéyu yaré ic 100
ionac galeŋginanéŋ ac yomuhuc melemma
ʒéyec; Miŋ kewuna gi hana nidac imuhucya
nuac ama baeŋanéŋ logigémmacac séc
qahac, imuac acnec sac ʒéna, nuac weleŋ
qeqena imi hiarumac. 9 Ni acguc eŋeŋa
hécna ionac méra bawu kecba, nena ewa
bacnaiguc yaré ichécna kecʒu. Waŋu
méŋac niŋ kenna ʒéwa keŋanʒac. Waŋu
méŋac niŋ hana ʒéwa haanʒac. Waŋu
weleŋ qeqena méŋac yomi wanna ʒéwa
waŋanʒac. 10 Yesunéŋ ac imi nimma
welicgéyec. Waŋu méndacmima kecgic
ionac yomuhuc énézéyec; Ni hélacnec
énézézua. Israel ic sucginaiguc ic ninʒéŋ
ninʒéŋ kuneŋ yanda imuhucyaguc méŋ
ménda mihicŋiyi. 11 Ni énézézua, Is
igucnec ʒéma Wes igucnec ic embac
sasalanéŋ haréma kurumeŋac héŋgaleŋ
ama areŋa yandaiguc Abaraham, Isaka
ʒéma Yakop iniguc tacma momacnec
neʒéléléŋ wammu. 12 Néŋ becarunec
kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
imuac buŋa kecanʒu ieneŋ imi séŋgaŋgeŋ
siŋi tunumaŋiguc giliénécmiyu hiŋgac-
dacmu. Hiŋgacma imuaru mia ʒésiac
yanda wamma ʒécgina aric aric kimu.
13 Waŋu Yesunéŋ yaré ic galeŋgina yomuhuc
ézéyec; Amagaiguc kenna, ninʒéŋgézaŋ
imuac séc hicŋigémmac. Waŋu weleŋ qeqe
imi nalé imuarunec mia hiaruyec.

*Yesunéŋ Peteroac amaiguc ic embac sasala
mehiaru énécmiyec.*

14 Yesunéŋ Peteroac amaiguc emma héŋu
Peteroac howuhaya imi séwi geric yanda
wamma duŋaiguc hekerec. 15 Hekeru méri-
aiguc késayu hafiya waimiyu embac imi
yacma Yesu weleŋ qemiyec. 16 Ama mari
waŋu uŋa birianéŋ énéc énépésia sasala
onagicma iwac muru hagic uŋa biria imi
acyanéŋ ʒéma nesi énécmima hafiginaguc
mocʒoŋ mehiaru énécmiyec. 17 Imuhuc
waŋu kua meme ic Yesaianéŋ ac méŋ
yomuhuc ʒéyec imi héla héiyec; Inéŋ kuc-
mama qeka mekanina nonagirec. Waŋu
yaŋhafinina bisima keŋec.

* 8:2: Girik aciguc; lepra imi lepra wizi selia ʒéma wizi selia tosara mutulaŋgéma ʒéaŋgic.

Yesuac tohotoho ichéra wamma kekec.

18 Yesu imi ic tuŋagucnéŋ lelecgémigic
inicma tohotoho ichéra ʒékéŋ yanda
néwécgeŋaiguc kemmu niŋac énézéyec.
19 Waŋu héna acac kiwi ic méŋnéŋ iwac
muru hama ʒéyec; Kiwi ic, dimia dimia
kembéséman imi ni méndac gémmaŋ.
20 ʒéyu Yesunéŋ ac yomuhuc ézéyec;
Haséŋ kazu imi teŋginaguc sawaiguc nei
imuhucnec haecginaguc, néŋ Icac Naŋa imi
oruha haihaiyawac ama duŋa méŋ ménda
hemizac. 21 Waŋu tohotoho icya méŋnéŋ
yomuhuc ézéyec; Miŋ kewuna, waina walac
kemma maŋgocna téŋgémaguc hawa.
22 ʒéyu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Gi waima
méndacnénna, humuc ic eŋaocnec humuc
ichécgina téŋgé énécmimu.

Yesunéŋ ʒéyu luhuc yandanéŋ niŋtoho wammiyec.

23 Imuhuc ʒéma ʒéiciguc eŋu tohotoho
ichéra méndacma emma keŋgic. 24 Keŋgic
nalé sosola qahac luhuc yandanéŋ qeyu
temboŋ yanda yacma ʒéic hoturumaŋ ʒé
waŋec. Waŋu Yesu imi gau hekerec. 25 Waŋu
tohotoho ichéra eneŋ kemma mindima
ézégic; Miŋ kewunina, aŋgéŋnina tina,
nini humuwiŋ ʒé wanʒiŋ. 26 ʒégic acgina
melemma ʒéyec; Ini ninʒéŋ ninʒéŋgina
komocdiadac. Némac niŋac bacgina yan-
dizac? Imuhuc ʒéma yacma luhuc ʒéma
temboŋa ac waŋ érécmiyu mocʒoŋ néŋ
qeyoc. 27 Waŋu ic eneŋ welicgéma yomuhuc
emininŋgic; Imi némac ic méŋ imuhucya?
Luhuc ʒéma konduŋ acguc ara tohozaoc?

Yesunéŋ ic méŋ mehiaruma kuwi nesiyu keŋec.

28 Yesu ʒéma tohotoho ichéra ieneŋ
ʒékéŋ qericma néwécgeŋ Gadara baeciguc
kereŋgic ic éréhéc uŋa birianéŋ érécc
érépésiya imi kicsuaŋ igucnec hama Yesu
mihicŋiyoc. Ic éréhéc imi qeri yarégira
eŋeŋa, imuac niŋac méŋnéŋ imuacnec
kemmuac séc qahac waŋec. 29 Waŋu iereŋ
kucnec qacma yomuhuc ʒéyoc; Guac
némac méŋ norac muru heyu hazaŋ?
Anutuac naŋa, nalé ménda ducŋiyunec
ʒéra waiya nérécmimaŋ ʒé hazaŋ?
30 Waŋu baec imuaru mia lakec ésécdac
kemma beric tuŋginaguc gumu énécmigic
naŋgic. 31 Imuac uŋa biria ieneŋ Yesu
welecmima ʒégic; Nesi nénécmimaŋac ʒé
méli nénécmina beric ionac qeriginaiguc
hiŋgacbiŋ. 32 ʒégic yomuhuc ʒéyec; Keŋgic!
Waŋu Yesunéŋ imuhuc énézéyu uŋa biria
imi mama kemma beric ionac qeriginaiguc
hiŋgacdacgic. Waŋu, ninʒu, beric imi
mocʒoŋ yanda siaiguc gindindiŋgéma
kemma ʒékéŋiguc hiŋgacma humudacgic.
33 Beric galeŋgé énécmigic imi eneŋ
usuŋnec néŋgacma tauŋiguc keremma
suruc imi mocʒoŋ ʒéma ic uŋa birianéŋ
érécc érépésia iorac suruc momacnec waŋ
énécmidacgic. 34 Waŋu tauŋ imuac ic embac
mocʒoŋ imi Yesu mihicŋiwiŋ ʒé hadacgic.
Hama hémmaguc baec imi waima kemmac
niŋac welecmigic.

9

Yesunéŋ ic héna méria séléc sélécgia méŋ mehiaruyec.

1 Waŋu Yesunéŋ ʒéiciguc emma konduŋ
qericma eŋeya tauŋiguc hayec. 2 Haréyu
ic méŋ héna méria humumia sasaŋiguc
haima huama iwac muru hagic. Waŋu
Yesunéŋ ninʒéŋ ninʒéŋgina hémma ic
héna méria humumia yomuhuc ézéyec;
Naŋ, ewa qeriga déŋ, Képésicga waigén-
dac géndara wanʒac. 3 Imuhuc ʒéyu,
héna acac kiwi ic tosia ieneŋ qeriginaiguc
yomuhuc niŋgic; Ic yomi Anutu ʒébiri
qébiri wammizac. 4 Waŋu Yesunéŋ qerig-
ina niŋtegicma yomuhuc ʒéyec; Ini né-
mac niŋac ewa qeriginaiguc ninin biria
imuhucya niŋkecʒu? 5 Ac diminéŋ efefia
wanʒac? Képésicga waigéndac géndara
iminéŋ me Yacma kenna imi? 6 Waŋu Icac
Naŋa imi baeciguc képésic waiwaiyawac
kuc buŋa hemizac imi hémma niŋtegicmu.
Imuhuc ʒéma ic hénia humumia yomuhuc
ʒéma ézéyec; Yacma sasaŋga mema ama-
gaiguc kenna. 7 Imuhuc ʒéyu ic imi yacma
amayaiguc keŋec. 8 Waŋu ic tuŋginaguc
ieneŋ haka imi hémma welicgégic. Waŋu
kuc buŋa imuhucya baec ic énécmiyec
imuac niŋac Anutu mepési migic.

Takis meme ic Mataio ézéyu méndacmiyec.

9 Waŋu Yesunéŋ imuacnec kemma héŋu
ic méŋ qara Mataio imi takis meme
amaiguc taru hémma ézéma ʒéyec; Gi
hama méndacnénna. Imuhuc ʒéyu
yacma méndacmiyec. 10 Méndacmiyu iwac
amayaiguc emma nene nema tarec. Taru
takis meme ʒéma biria meme sasalanéŋ

hama Yesu ʒéma tohotoho ichéra iniguc
momacnec tacma nene negic.* [11] Imuhuc
waŋgic Farisaio ic ieneŋ inicma tohotoho
ichéra yomuhuc énézégic; Némac niŋac
kiwi icgina imi takis meme ic ʒéma biria
meme ic iniguc nene nezac? [12] Imuhuc
ʒégic, Yesunéŋ nimma yomuhuc ʒéyec; Yaŋ
hafigina qahac ieneŋ mehiahiaru ic ionac
niŋ ménda waŋanʒu, néŋ hafiginaguc
ieneŋ mia ionac niŋ waŋanʒu. [13] Kemma ac
yomuhuc hezac imuac hénia dimuhuc imi
niŋareŋgému; Ni imi mulu meme imuac
qahac, néŋ goi héihéi imuac waŋanʒua.
Imuac ni ic embac solaŋa unurumaŋ ʒé
ménda mayi, néŋ képésic ic unurumaŋ ʒé
mayi.

Nene waima ʒéwelec wamma
kekec imuac tualefic ac hicŋiyec.

[14] Nalé imuaru Yohaneac tohotoho
ichéra ieneŋ Yesuac muru hama yomuhuc
qesigic; Nini ʒéma Farisaio ic nalé séc
nene ʒikima ʒéwelecanʒiŋ. Waŋu guac
tohotoho ichécga imi eneŋ némac niŋac
nene ʒikima ʒéwelecwelec ai imi ménda
waŋanʒu? [15] ʒégic Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; ʒammaréŋ ic buŋawac méŋac
ic qaŋ ieneŋ dimuhuc ic imi iniguc kerunec
ewa biric wammu? Naléya hayu ic
buŋa onagicma keŋgicguc nene ʒikima
ʒéwelecmu. [16] Ic méŋnéŋ méŋ séwi
usu walaha bobogélaiguc qelia dépaŋa
ménda nékétama qotomac. Imuhuc waŋu
nékétatara iminéŋ icgéma wahala imi héré
muʒucgéyu kuneŋnec tegicmac. [17] Waiŋ
qelia imi gésé wahalaiguc ménda tianʒu.
Imuhuc wammuiguc imi luhucyanéŋ
itiracgéyu téyu waiŋ imi qocgéma madac-
mac. Waŋu gésé acguc biridacmac. Imuac
niŋ waiŋ qelia imi gésé qeliaiguc kisigic
hiŋgacanʒac. Imuhuc waŋu waiŋ ʒéma
gésé imi momacnec hiabianec hemaoc.

Embac seraŋa ʒéma embac neŋgia méŋ
iorac hafigira mehiaruyec.

[18] Yesu ac imi énézémanec naŋu qeriawac
galeŋ méŋnéŋ iwaru hama héniaiguc
sicgémima ʒéyec; Béracna degucdacmi
humuzac, néŋ gi hama méraga qahaiguc
haimina qelima kecmac. [19] Imuhuc
ʒéyu Yesu yacma iguc keŋoc. Keŋic
tohotoho ichéra imuhucyanec waŋgic.
[20] Keŋkecma kecgic embac méŋ yawuŋ 12
séc embac hafi wamma kecaŋec imi Yesuac
andiaiguc hama malekuya susuria osiyec.
[21] Imuhuc wamma ewayanéŋ yomuhuc
niŋec; Malekuya sac osiwa mehiaru
némmac. [22] Waŋu Yesunéŋ liliŋgéma
hémma ʒéyec; Bérac, ewaga déŋ. Ninʒéŋ
ninʒéŋganéŋ mehiaru génʒac. Imuhuc
ʒéyu imuarunec mia embac imi hiaruyec.
[23] Waŋu Yesu imi qeriawac galeŋ imuac
amayaiguc kemma héŋu kuŋa hihi ic ʒéma
ic tuŋginaguc eneŋ héisiac wamma hétéŋ
yanda wamma tacgic. [24] Waŋu énézéyec;
Ini yacma hiŋgacdacgic embac komoc
imi ménda humuzac, néŋ eŋ gau hezac.
Waŋu imuhuc ʒéyu desimigic. [25] Desimima
hiŋgacdacgic ama qeriaiguc emma embac
komoc imi mériaiguc késayu yarec. [26] Waŋu
imuac buŋa surucya imi baera baera saima
kendarec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

[27] Waŋu Yesu imi baec imi waima keŋu
ic kic hilic éréhéc iereŋ méndacmima kuc-
nec yanda qacma ʒéyoc; Dawidiac qeli,
gi norac ewa biric wanna. [28] Waŋu Yesu
imi ama qeriaiguc eŋu kic hilic ic éréhéc
imi iwac muru hayic qesiérécmiyec; Qe-
siérécmima yomuhuc érézéyec; Iri imi neŋ
ai imi hia memaŋ niŋac ninʒéŋgézaoc?
ʒéyu iereŋ melemma ʒéyoc; Oo, Miŋ kewu-
nira. [29] Imuhuc ʒéyic, kicgiraiguc osima
ʒéyec; Ninʒéŋgézaoc séc hicŋi érécmiyu.
[30] Imuhuc ʒéyu kicgira hiaruyec. Waŋu
Yesunéŋ ʒéseli érécmima ʒéyec; Ninʒaoc,
yomuac suruc imi ic méŋac méŋ ménda
ʒéyic nimmu. [31] Waŋu iereŋ kemma kileŋ
suruc imi ʒésaiyic baec imuaru sécgédarec.

Ic méŋ ac ʒézéya qahac imi mehiaruyec.

[32] Waŋu ic éréhéc imi séŋgaŋgeŋ keŋic
duŋa ic méŋ uŋa birianéŋ késayu ac ménda
ʒéaŋec imi wagicma Yesuac érégic. [33] Waŋu
uŋa biria imi nesiyu néŋgaru ic ara qahac
imi ac ʒéyec. ʒéyu ic embac tuŋginaguc
hémma naŋgic imi eneŋ welicgéma ʒégic;
Haka imuhucya méŋ Israel baeciguc ménda
hicŋiyu héŋiŋ. [34] Waŋu Farisaio ic ieneŋ
Yesuac yomuhuc ʒégic; Imi uŋa biria ionac

* 9:10: Yuda ic hakagina imi maréŋginanéŋ héima hema nene neaŋgic. * 9:34: Kiwi méraginanéŋ ooya tosaraiguc kembaŋa 34 yomi ménda hezac.

kuneŋginanéŋ kuc buŋa miyu uŋa biria nesi énécmizac.*

Ai sasala hezac, néŋ ai ic sasala qahac.

35 Yesu imuhuc imuhuc wamma ama areŋa yanda yanda ʒéma komoc komoc séc kendacma tocgotocgo amaginaiguc emma héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac buŋa suruc hiabia imi ʒéau énécmima ku énécmiyec. Imuhuc wamma wizi kukuginaguc ʒéma yaŋ hafiginaguc imi mocʒoŋ mehiaru énécmiyec. 36 Waŋu ic embac tuŋginaguc imi iniru rama galeŋgina qahac kecanʒu ésécnec kucgina qahac tuima kecgic ewa biric waŋ énécmiyec. 37 Imuhuc inictegicmaguc tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ai yawuŋ imuac héla imi sasala, waŋu imuac ai ic imi efefiadac. 38 Imuac niŋ ai ic méli énécmiyu aiyaiguc kemmu niŋac metocgo tocgoac ai yawuŋ miŋina ʒéwelec wammigic.

10

Yesuac tohotoho ichéra 12.

1 Yesu imi tohotoho ichéra 12 eŋeya muru unuruyu hagic uŋa biria nesi énécmima wizikuku ʒéma yaŋhafi mocʒoŋ mehiaru énécmimu niŋ imuac kuc buŋa énécmiyec. 2 Yesuac Méliméli ic 12 ionac qacgina imi yomuhuc; Walac Simon Petero ʒémimia, iwac munia Anderea, ʒéma ʒebedaioac naŋa Yakobo ʒéma munia Yohane. 3 Waŋu Filipo ʒéma Batolomaio, Toma ʒéma takis meme ic Mataio, Alfaioac naŋa Yakobo, waŋu Tadaio,* 4 Kanaan ic Simon* ʒéma Yuda Karioto, waŋu inéŋ mia kecma Yesu andé qemiyec.

12 ionac ai buŋagina qeénécmiyec.

5 Yesu tohotoho ichéra 12 imi méli énécmima pakeŋ ac yomuhuc énézéyec; Ic enia ionac ménda kemmu. Waŋu Samaria ic ionac tauŋ imi imuaru me imuaru méŋ ménda keremmu. 6 Rama roucya Israel ic ionac sac kemmu. 7 Keŋkecma imuac séc yomuhuc ʒéma ʒéaumu; Kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi hosucgé énécmizac. 8 Waŋu yaŋhafi ginaguc imi mehiaru énécmimu. Humuc igucnec meqeli énécmimu. Wizi seliginaguc imi mesolaŋani énécmimu. Waŋu tiliŋtiliŋ biria nesi énécmimu. Waŋu boŋa qahac eŋ késazu imuac eŋ énécmimu. 9 Owo géséginaiguc soukiwa haréŋa ʒéma gocmia lalaha me pésia méŋ ménda tima kemmu. 10 Hénawac gésé me maleku saméŋa me héna usu me tacgina imi ménda mema kemmu. Ai ic imi nene yaka boŋa qahac énécmimuac hezac. 11 Ama areŋa yanda me ama areŋa hocma keremma ama miŋina méŋac niŋgic sécgéyu iwac ama igucnec sac heyac wamma opocma kemmu. 12 Waŋu ama imuac emma yomuhuc énézému; Luae onac muru hemac. 13 Anutunéŋ ama imuac miŋinawac niŋu sécgéyu luae qeqe acginawac héla imi ionac muru hama hemac. Néŋ ménda sécgéyu luae qeqe acginawac hélanéŋ eŋaŋ muru liliŋgémac. 14 Méŋnéŋ méŋ ménda héihéré énécmimac me acgina ménda nimmaciguc imi ama me tauŋ imi hénaginaiguc seitotoŋ qesagic mayu waima kemmu. 15 Ni hélacnec énézéwa, gésigési nalé yandaiguc Sodom Gomora baec ic ionac taségina imi tauŋ yomuac ic ionac taségina ogicma meefiyu huahuayawac séc wammac.

Qacna niŋac ununesi waŋ énécmimu.

16 Niŋʒu, ni ini haséŋ kazu sucginaiguc rama ésécnec méli énécmizua. Imuac niŋtegic qiŋtegicgina mokoleŋac séc kecma kembo neiac séc képésic solaŋ kecmu. 17 Ic ionac niŋ, galeŋgina mema kecmu. Ieneŋ mia ac gésigési ic ionac muru onopocgic, tocgotocgo amaiguc kocbiŋnéŋ unumu. 18 Waŋu nuac niŋac wamma ini baec galeŋ ʒéma ic kewu wéséginaiguc onagicma kemmu. Keŋgic ionac muru ʒéma ic enia ionac muru nuac héipuc ic wamma nammu. 19 Néŋ énépésimu imuaru némac ac ʒéwiŋ me dimuhuc ʒéwiŋ imuac ewa goro ménda wammu. Nalé imuaru némac ac ʒému imi énécmimia wammac. 20 Ac ʒézé ic imi eneŋ qahac, néŋ Maŋgoc ginawac Uŋanéŋ ac imi kuaginaiguc hai énécmiyu ʒému. 21 Waŋu dac muna ekaocnec andé qeamuma méŋnéŋ méŋ késama humuciguc opocmac. Waŋu maŋgoc méŋnéŋ naŋa imuhucyanec wammimac. Waŋu nambérac eneŋ héna ac topec qema neŋgoc maŋgoc hécgina humuciguc onopocmu. 22 Nuac niŋac ic embac mocʒoŋ yanda ieneŋ ini mézétiti waŋ énécmimu, néŋ mérénéŋ méŋ deguc

* 10:3: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc; Lebaeus me Lebaeus Tadaio ʒémimia. * 10:4: Luk 6:15, Mél 1:13

muacnec hénima emma nalé tetecgia
hamac imuac séc naŋseligima kecmac imi
késayu kekec hémbénaŋa kecmac. [23] Waŋu
unuhéi waŋ énécmigic tauŋ imuarunec
néŋgacma baec méŋiguc kemmu. Ni
hélacnec énézézua. Israel ama areŋa kuneŋ
kuneŋ séc ménda kendacgicnec Icac Naŋa
hamac.
[24] Kiwi merac méŋnéŋ kiwi icya ménda
ogicʒac. Waŋu weleŋ qeqe ic méŋnéŋ
imuhucyanec miŋina ménda ogicʒac.
[25] Kiwi meracnéŋ kiwi icya ésécnec waŋu
sécgémac. Waŋu weleŋ qeqe icnéŋ miŋina
séc waŋu sécgémac. Amawac galeŋa imi
Beelʒebul* ʒémigiciguc tohotoho ichéra
dimuhuc ogicma ʒébiri énécmimu?

Mérac téŋgéŋ bac yandi yandi wamma kecbiŋ?

[26] Imuac ionac niŋac bacgina ménda
yandimac. Iwawai méŋ musaŋ musaŋgia
imi auyu winiŋu ménda hemacac séc méŋ
ménda hezac.* [27] Tunumaŋiguc ʒézua ac
imi kaiwe asahaiguc ʒému. Waŋu gezacgi-
naiguc ʒéwa ninʒu ac imi ama bauyaiguc
namma ʒéaudacmu. [28] Séwigina qehu-
mumu, néŋ qeri uŋagina hia ménda qe-
muac séc wanʒu ionac niŋac bac yandi
yandi ménda wammu. Néŋ uŋa ʒéma
séwi momacnec geric siaiguc hia mebiri-
mac iwac niŋ mia bac yandi yandi wammu.
[29] Sirikic nei dac éréhéc imi soukiwa mo-
macgucnéŋ boŋ ménda meanʒu me? Waŋu
Maŋgocginanéŋ ménda niŋuguc baeciguc
méŋ ménda mama qemac. [30] Onac imi oruc
ʒucginawac qétéya acguc oloŋ nindac nin-
dara wanʒac. [31] Imuac ini bac yandi yandi
ménda wammu. Ini imi sirikic nei sasala
onogicma eebipiginaguc wanʒu.

Luae qahac, néŋ sou ʒéra mihicŋimuac
hezac.

[32] Méŋ ic onac kicginaiguc nimmizua
ʒéma ʒéaunéŋu ni acguc kurumeŋ
Maŋgocnawac kiwaiguc nimmizua ʒéma
ʒéaumimaŋ. [33] Néŋ méŋnéŋ méŋ ic onac
kicginaiguc ni qaecgé néŋu ni acguc
kurumeŋ Maŋgocnawac kiwaiguc i qaecgé
mimaŋ. [34] Nuac niŋ baeciguc luae qemaŋ
ʒé mayec gezaŋ imuhuc ménda ʒéma
nimmu. Luae qahac, néŋ sou énécmimaŋ
ʒé mayi. [35] Ni imi naŋa méŋ eŋeya
maŋgocyawac murunec, bérara méŋ eŋeya
neŋgocyawac murunec, waŋu eraŋiya
méŋ eŋeya eraŋiya wac murunec héric
énécmiwa téamumu niŋac mayi. [36] Waŋu
ic méŋac sac taséhéranéŋ eŋeya haʒéchéra
wammu. [37] Méŋnéŋ méŋ neŋgocyawac
me maŋgocyawac mia sécna ogicma ewa
siŋa eŋeŋa niŋérécmimac imi nuac ai ic
buŋawac séc qahac. Waŋu méŋnéŋ méŋ
naŋawac me bérarawac niŋ sécna ogicma
ewa siŋa eŋeŋa nimmimac imi acguc nuac
ai ic buŋawac séc qahac. [38] Waŋu méŋnéŋ
méŋ imi eŋeya ic héŋgeŋa wéndara ménda
huama méndac némmac imi imuhucyanec
nuac ai ic buŋawac séc qahac. [39] Méŋnéŋ
méŋ eŋeya kekecya aŋgétiyu kekecya
imi sohomac. Waŋu méŋnéŋ méŋ nuac
niŋac wamma kekecya waimac imi kekecya
mihicŋimac.

Bakia hiabia.

[40] Ic méŋnéŋ ini héihéré énécmimac imi
ni héihéré néŋʒac wammac. Waŋu ni
héihéré némmac imi méli néŋec i héihéré
mizac wammac. [41] Méŋnéŋ méŋ kua meme
ic méŋ kua meme ic kecʒac imuac niŋac
héihéré mimac imi kua meme icac séciguc
bakia memac. Waŋu méŋnéŋ méŋ ic solaŋa
méŋ ic solaŋa kecʒac imuac niŋ héihéré mi-
mac imi ic solaŋawac séciguc bakia memac.
[42] Waŋu hélacnec énézéwa niŋgic. Méŋnéŋ
méŋ ic mamaya youmi ionarunec méŋ nuac
tohotoho ic kecʒac imuac niŋ doku dac
saŋgeŋa méŋ himimac imi boŋtegic méŋ
ménda heselimac.

11

[1] Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 pakeŋ ac
imuhuc énézéyu tecgéyec. Tecgéyu Galilaia
baec ama areŋa yanda yandaiguc ackuaʒéc
ʒéau énécmima ku énécmimaŋ ʒé imuac-
nec waima keŋec.

Doku naec haka ic Yohanenéŋ ac haiyu hayec.

[2] Waŋu Yohane imi hésa amaiguc tacma
Yesunéŋ ai meyec imuac buŋa nimma toho-
toho ichéra méli énécmiyu keŋgic. [3] Kemma
yomuhuc ʒéma qesimigic; Hanénécmimac
niŋac ʒézéya imi gi mia me méŋac mambéc
kecbiŋ? [4] Imuhuc ʒégic Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Ini liliŋgéma kemma iwawai
hémma ninʒu imuac buŋa surucya wamma

* 10:25: Mat 12:24. * 10:26: Hénia imi; mocʒoŋ wininidacmac.

Yohane yomuhuc ézému; [5] Kic hilicnéŋ
kicgina hima hénʒu. Héna méragina hu-
mumianéŋ héna kenʒu. Wizi seliginaguc
ieneŋ séwigina solaŋa wanʒu. Gezacgina
héhéŋgianéŋ ac ninʒu. Humuc icnéŋ qe-
lima kecʒu. Waŋu maqeqeya ionac buŋa
suruc hiabia énéc énézéya wanʒac. [6] Ic
méŋ nuac niŋ nimma ménda maqeanʒac
imi ségiségiyaguc. [7] Waŋu Yohaneac toho-
toho ichéra ieneŋ liliŋgéma keŋgic imuaru
Yesunéŋ Yohaneac niŋ ic embac yomuhuc
hénima énézéyec; Ini baec kisiaiguc né-
mac hémbiŋ ʒéma keŋgic? Uŋ téfara
luhucnéŋ mihilaŋgéyu keŋha wamma hezu
imuac hémbiŋ ʒéma keŋgic? [8] Qahaciguc,
némac iwawai hémbiŋ ʒéma keŋgic? Ic
méŋ séwi usuya hiabia hima naŋu imuac
hémbiŋ ʒéma keŋgic? Séwi usugina hiabia
hianʒu imi eneŋ ama kewuyaiguc tacyac
waŋanʒu. [9] Waŋu némac iwawai hém-
biŋ ʒéma keŋgic? Anutuac tiliŋ tiliŋ ic
méŋac me? Iminéŋ mia héla wanʒac!
Ni énézéwa, ic imi kua meme ic tosara
onogicma séc méŋ wanʒac. [10] Iwac niŋac
mia yomuhuc ogic hezac; Ninʒaŋ, ni kua
meme icna méŋ méliwa wéségaiguc walac
kemmac, kemma inéŋ mia guac hénaga
héimindiŋi wamma ʒéréŋqéréŋ wammac.
[11] Ni hélacnec énézéwa, embac igucnec
hicŋihicŋiya ionarunec méŋnéŋ méŋ doku
naec haka ic Yohane ménda ogicʒac. Néŋ
kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋ yandawac
qeriaiguc imi ic mamaya ginanéŋ i hia
ogicʒac. [12] Doku naec haka ic Yohane iwac
nalé igucnec érékecma deguc kurumeŋac
héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi seliseliiguc
kereŋaŋgicac keremmanec nanʒu. Waŋu
seliseli wamma kereŋanʒu ieneŋ imi aŋgé-
tianʒu. [13] Anutuac tiliŋ tiliŋ ic mocʒoŋ
ʒéma Moseac héna ac mocʒoŋ yanda bi-
aŋac ara ʒéaŋgic imi Yohaneac muru hama
tecgédarec. [14] Waŋu ac yomi késawiŋ ʒé
qeriginanéŋ wanʒaciguc ʒéwa niŋgic; Elia
hamac niŋ ʒézéya imi Yohane ic yomi mia
wanʒac. [15] Imuac gezawagucnéŋ ac imi
nimmac.

[16] Nalé yomuac hicŋisai imi némaciguc
séc héiénécmimaŋ? Yomi eneŋ imi mia
nambérac eneŋ nénnagémba sombeŋiguc
tacma alahécgina unuruanʒu ésécnec;
[17] Nini onac kuŋa hihi wanni ini ménda
hirizu. Ewa biric legic héini ini ʒésiac
ménda wanʒu. [18] Séséc imuhucyanec
Yohanenéŋ hama nene me doku ménda
nema ʒéwelec wamma keru hémma uŋa
biriayaguc ʒémigic. [19] Waŋu Icac Naŋa
mama nene doku neyu hémma ʒucnuŋguŋ
ʒéma miŋgoŋ ic, waŋu takis meme ʒéma
képésic ic ionac alagina ʒémianʒu. Waŋu
nintegic qiŋtegic ac imi imuac wawaŋ
memeyanéŋ* mesolaŋani mimac.

Ama areŋ yanda ewa meleŋ ménda wawaŋa imi saecyaguc.

[20] Waŋu kiwi méréra sasala ama areŋ
tosara onogicma meyec ama areŋa yanda
yanda imuac miŋina ieneŋ ewagina ménda
meleŋgic. Imuac Yesunéŋ ionac yomuhuc
ac waŋ énécmiyec; [21] Korasin ʒéma Betsaida
miŋina ini imi saecginaguc. Kiwi méréra
icnéŋ ménda memeya sasala onac muru
meénécmimia imi Tiro ʒéma Sidoniguc
mewa hicŋiwacnec, ieneŋ becarunec ewa
biricac toma héigic qacginu eŋu siacma
ewa biri wamma ewagina melembunec.
[22] Énézéwa niŋgic, gésigési nalé yandaiguc,
Tiro ʒéma Sidon baec ic ionac taséginа
imi ama areŋ yomuac ic ionac taséginа
ogicma meefiyu bisiqatéŋ hia wammuac
séc wammac. [23] Waŋu Kefanaum ama areŋa
geŋ meeŋ amuma kurumeŋiguc embéséma-
ŋ me? Qahacgucnec, gi humumia ionac
baec dumuŋaiguc hiŋgacbéséma-
ŋ.

Kiwi méréra guaru hicŋiyec iminéŋ
Sodom ama areŋiguc hicŋiwacnec ama
areŋ imi ménda qahac wamma deguc
youmi tacbacnec. [24] Imuac ʒéwa niŋgic,
gésigési nalé yandaiguc Sodom baec
miŋina ionac taséginа imi ama areŋ
yomuac ic ionac taséginа ogicma meefiyu
bisiqatéŋ hia wammuac séc wammac.

Yesunéŋ Maŋgocya ewa hia ac ézéyec.

[25] Waŋu nalé imuaru Yesunéŋ yomuhuc
ʒéyec; Baec kurumeŋ miŋina, gi
ackuaʒécga imi niŋtegic qiŋtegic ic
ʒéma ninin ic ionac muru musaŋgé
énécmianʒaŋ, néŋ nambérac komoc komoc
ionac mia énézéna héŋanʒu. Maŋgoc,
imuac mia gi mepésigénʒua. [26] Oo,
Maŋgoc, yominéŋ ewa siŋga heyec imi
mia wanʒac. [27] Maŋgocnanéŋ iwawai
mocʒoŋ méranaiguc haidarec. Ic méŋ

* 11:19: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc; iwac nambérac héranéŋ.

Naŋa ménda niŋmizac, néŋ Maŋgocyanéŋ
sac niŋmizac. Waŋu méŋnéŋ méŋ
Maŋgoc ménda niŋmizac, néŋ Naŋa
ʒéma Naŋanéŋ énézéyu hémmu imi
eneŋ sac nimmizu. 28 Qekameka ʒéma
iwawai réwéria bisiqatéŋ wamma kecʒu
imi mocʒoŋ nuac muru hadacgic. Neŋ
tac niniŋ mihicŋi énécmimaŋ. 29 Ni imi
ewa qerinanéŋ gum bénʒénʒéŋa ʒéma
memaamu kekera, imuac nuac muru hagic.
Hama boŋ ʒurana mema qacginu haima
nuac murunec niŋareŋ waŋgic. Kekec
uŋaginanéŋ tacniniŋ mihicŋimac. 30 Nuac
boŋ ʒurana imi haŋ qeqeya waŋu nuac
hinana imi efefia.

12

Yesu imi Sabata imuac miŋina.

1 Nalé imuaru Yesunéŋ Sabata naléiguc
wit ai qericma keŋec. Keŋu tohotoho
ichéra ieneŋ yaka niŋ humuma wit héla
tosara kuma negic. 2 Negic Farisaio ic eneŋ
inicma Yesu ézéma ʒégic; Inicna! Tohotoho
ichécga eneŋ Sabataiguc haka ménda
wawaŋawac wanʒu. 3 ʒégic yomuhuc
énézéyec; Dawidi ʒéma méndacmimia
ieneŋ yaka niŋac humuma némac haka
waŋgic imi ini méŋ ménda oloŋanʒu?
4 Inéŋ Anutuac ocmuŋ qeriaiguc emma
méndacmimia iniguc saméŋ téréya imi
negic. Haka hofac oo ic ieneŋ sac
wawaŋawac sec imi waŋgic. 5 Me Sabata séc
hofac oo ic ieneŋ ocmuŋ téréyaiguc héna ac
logima ai mema kendoŋ qesaulianʒu, néŋ
képésic solaŋ kecʒu imi ini héna aciguc
ménda oloŋanʒu? 6 Neŋ imuac énézéwa
niŋgic, ocmuŋ téréya ogicma eŋeŋa
wanʒac imi youmi nanʒua. 7 Ac kiwi méŋ
yomuhuc hezac; Ni mulumanaŋ qahac, néŋ
wésé niniŋac ewa siŋna heanʒac. Ini ac
imuac hénia nimbunec képésic ginaguc
ménda ʒéénécmiwunec. 8 Imi mia Icac
Naŋa imi Sabata kendoŋ imuac miŋina
kecʒac imuac niŋac imuhuc ʒézua.

Ic méria séléc sélécgia.

9 Imuhuc ʒéma baec imuacnec kemma
tocgotocgo amaginaiguc eŋec. 10 Waŋu
imuaru ic méŋ méria séléc sélécgia
tarec. Taru ic embac eneŋ Yesu aciguc
opocbiŋ ʒé héna hocma qesimigic; Sabata
kendoŋiguc hafi mehiaru énécmimiawac
hezac me? 11 ʒégic Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Onac murunec méŋnéŋ rama
momacguc késakeru Sabata kendoŋiguc
baec séséŋiguc hiŋgaru ménda késahéréyu
érémac me? 12 Icnéŋ rama ogicma
kuneŋnec eeyaguc wanʒac, imuac Sabata
kendoŋiguc goi héihéi ai imi hia wammacac
hezac. 13 Imuhuc ʒéma ic imuac, Méraga
suluna, ʒéyu méria suluyu mocʒoŋ kekec
tataru wamma néwécyawac séc waŋec.
14 Imuhuc waŋu Farisaio ic ieneŋ hiŋgacma
Yesu dimuhuc qewiŋ ʒéma sasaŋgiaiguc
ʒéareŋ waŋgic.

Anutuac weleŋqeqe ic.

15 Waŋu Yesu imi niŋtegicma ama baec
imi waima baec méŋu keŋec. Keŋu ic
embac sasalanéŋ méndacmigic. Waŋu yaŋ
hafiginaguc imi mocʒoŋ mehiaru énécmi-
darec. 16 Mehiaru énécmima eŋeya hénia
ménda ʒéaumu niŋac neuŋ héiénécmiyec.
17 Imi mia Anutunéŋ Yesaiawac murunec
biaŋac ara yomuhuc ʒéyec imi héla héi-
mac niŋac imuhuc waŋec; 18 Youmi imi
weleŋ qeqena, neŋ i gésimiyi. Nuac qeri
uŋanéŋ iwac siŋ nimmima ségiségi yanda
wanʒua. Ni Uŋana iwac muru haimiwa
inéŋ ic enia kekec solaŋa ʒéau énécmimac.
19 Waŋu inéŋ tohalicya qahac, qac silacya
qahac. Méŋnéŋ méŋ héna yandaiguc ac
ewaya ménda nimmac. 20 Uŋ kétéŋaguc
imi ménda kumac. Kifa ʒéra bouc bouc
wanʒac imi ménda hiwécgémac. Imuhuc
wammanec kecma kekec solaŋa qindiŋima
keŋu ogicogira wandacmac. 21 Waŋu ic enia
ieneŋ ewagina kewugina Yesuac qaraiguc
korodacmu.

Yesu ʒéma Beelʒebul.

22 Waŋu nalé imuaru ic méŋ tiliŋtiliŋ
birianéŋ késayu kic hilic waŋu ara qa-
hac kerec imi Yesuac muru wagic keŋgic.
Waŋu Yesunéŋ mehiaru miyu ac ʒéma
kiwa hima keŋec. 23 Waŋu ic embac
mocʒoŋ welicgéma ʒégic; Youmi Dawidiac
qeli me deic? 24 ʒégic Yesaisio ic eneŋ
ac imi nimma yomuhuc ʒégic; Uŋa biria
ionac kuneŋgina Beelʒebul iminéŋ kuc
ménda miyu uŋa biria nesimacac séc qa-
hac. 25 Waŋu Yesunéŋ niniŋgina niŋte-
gicma yomuhuc énézéma ʒéyec; Héŋgaleŋ
ama areŋa yanda méŋac ic embachéranéŋ
eŋaocnec héndéŋ amugic héŋgaleŋ ama
areŋa yanda imi kisi wammac. Waŋu

ama areŋa yanda me ama méŋac ic embachéranéŋ eŋaocnec héndéŋ amuma hia ménda naŋselimu. 26 Biria miŋinanéŋ
Biria miŋina elicgézaciguc ekaocnec téamuzaoc. Imuhuc waŋu iwac héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imi dimuhuc naŋselimac?
27 Waŋu ni Beelʒebulnéŋ kuha néŋu uŋa
biria elicgé énécmianʒuaiguc, naŋhécginanéŋ mérac kuhaiguc nesi énécmianʒu?
Imuac bec eŋaoc niŋgésigési wammuac
hezac. 28 Waŋu Anutuac Uŋanéŋ kuha néŋu
uŋa biria nesi énécmianʒuaiguc, Anutuac
héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi bec onac
muru ha énécmizac. 29 Méŋnéŋ méŋ walac
ama miŋina selia ménda késa qatémaguc
dimuhuc amayaiguc emma iwac iwawaiya
wagicma kemmac? 30 Ic méŋ niguc ménda
kecanʒac imi andianéŋ nuanʒac. Ic méŋ
niguc mequtulaŋ ménda waŋanʒac imi
héndéŋ qéndéŋanʒac. 31 Imuac énézéwa
niŋgic, képésic hénia hénia ʒéma Anutu
ʒébiri qébiri wammimia imi waiwaiyawac
séc wammac, néŋ Uŋa Téréya ʒébiri qébiri
wammimia imi waiwaiyawac séc qahac.
32 Méŋ Icac Naŋa ʒébiri mimaciguc képési-
cya imi waiwaiyawac séc. Waŋu méŋ
Uŋa Téréya ʒésure wammimac imi képési-
cya imi deguc baeciguc me baec biaŋguc
hahaya imuaru momacnec ménda wai-
waiyawac séc.

Ic hésa ʒéma imuac héla gocmia.

33 Ini ic hésa méŋac hiabia ʒéma hélaya
niŋac imuhucyanec hiabia ʒému. Waŋu
ic hésa méŋac biria ʒéma hélaya niŋac
imuhucyanec biria ʒému. Ic hésawac
hénia imi imuac hélanéŋ ʒéauanʒac.
34 Qerigina igucnec qesalecgéma mayu
kuaginanéŋ ʒéanʒu imuac niŋac qaté
mokoleŋac qelihécgina ini némaciguc ac
hiabia méŋ hia ʒému? 35 Ic hiabianéŋ
qeriawac hofia igucnec iwawai hiabia
wiriru éréanʒac. Waŋu ic birianéŋ
qeriawac hofiyaiguc iwawai biriawac wiriru
éréanʒac. 36 ʒéwa niŋgic gésigési nalé
yandaiguc ac sicsaocya ʒéanʒu imuac hénia
mocʒoŋ ʒéasaridacmu. 37 Imuac niŋac
geŋga acganéŋnec mesolaŋani géŋgéŋa
wammac. Imuhucyanec geŋga acganéŋnec
képésicgaguc ʒégéŋgéŋa wammac.

Yonawac séséc.

38 Imuhuc ʒéyu, Farisaio ic ʒéma héna
acac kiwi ic tosara ieneŋ ac yomuhuc
meleŋmigic; Kiwi ic nini guac murunec
séséc méréra méŋ hémbiŋ ʒé waŋʒiŋ.
39 Imuhuc ʒégic melemma énézéyec;
Hicŋisai biria téŋgéŋ ʒéma kaiseroac buŋa
yominéŋ séséc mérérawac hémbiŋ ʒé
ʒéwelec waŋʒu. Waŋu asé kiwiac séséc
tosara qahac, néŋ kua meme ic Yonawac
sésécya sac mihicŋi énécmimia wammac.
40 Yona imi siŋi kaiwe haréwéc konduŋ
yaŋ tomeŋa qeriaiguc heyec, imuhucyanec
icac naŋa imi siŋi kaiwe haréwéc baec
omoŋaiguc hemac. 41 Niniwe ic embac
ieneŋ Yonawac ackuaʒéc nimma ewagina
meleŋgic, néŋ méŋ Yona ogicma eŋeŋa
waŋʒac imi youmi namba ewagina ménda
melenʒu. Imuac niŋac gésigési naléiguc
Niniwe ic embac ieneŋ hicŋisai yomi
iniguc namma hicŋisai yomuac képésic
ginaguc ʒéénécmimu. 42 Baec waŋgoŋa
Saut imuac embac garatanéŋ Solomonac
niŋtegic qiŋtegic ac nimmaŋ ʒé baec
tetecgia igucnec hayec, néŋ méŋ Solomon
ogicʒac imi youmi namba gezacgina ménda
qeanʒu. Imuac niŋac gésigési naléiguc
embac garata iminéŋ hicŋisai yomi iniguc
namma képésic ginaguc ʒéénécmimac.

Uŋa biria liliŋgéma hahaya.

43 Uŋa birianéŋ ic méŋac qeria igucnec éréma tachiarumaŋ ʒé baec kisiaiguc
lelecgéma kemma hocbipiyec. 44 Imuhuc
wamma yomuhuc ʒéyec; Ama waima hayi
imuhucgeŋ liliŋgéma kemmaŋ. Imuhuc
ʒéma liliŋgéma kemma héŋu ama imi
miŋina qahac qeusuŋ wamma meʒeriru eŋ
naŋec. 45 Imuhuc hémma kemma uŋa biria
7 eŋeya ogicma mocʒoŋ biriqiria waŋʒu
imi onagiru hama ama imuaru hiŋgacma
tacyac waŋgic. Imuhuc waŋgic ic imuac
kekecyawac tetecgia imi kekecya walac
kerec imi ogicma mocʒoŋ biridacʒac. Haka
silic imuhucyanec hicŋisai biria yomi onac
muru hicŋi énécmimac.

Yesuac sac taséhéra héla.

46 Yesunéŋ ac imi ic embac tuŋginaguc
énézémanec naŋu neŋgoc munahéra
ieneŋ ac ézéwiŋ ʒé hama séŋgaŋgeŋ
naŋkecgic. 47 Imuhuc waŋkecgic ic méŋnéŋ
ézéma ʒéyec; Ninʒaŋ, neŋgoc munahécga
ieneŋ giguc ac ʒéwiŋ ʒé séŋgaŋgeŋ

nanʒu. [48] Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Méré méré eneŋ nuac neŋgoc
munahécna wanʒu? [49] Imuhuc ʒéma
méria suluyu tohotoho ichéra ionac muru
keŋu ʒéyec; Inicgic, nuac neŋgoc dac
munahécna imi youmi tacʒu. [50] Méŋnéŋ
méŋ Kurumeŋ Maŋgocna iwac ewa siŋ
tohoma wamma mezac imi mia nuac
neŋgoc nauŋna ʒéma dac muna wanʒu.

13

Iwawai gocmia qesaanʒu imuac qelum-
bec ac.

[1] Ai meme imuaru Yesu ama igucnec
mama ʒékéŋ ʒécgériaiguc kemma tarec.
[2] Tackeru tocgégic imi eneŋ tuŋ yanda
imuac niŋ Yesu eŋeyaoc imi ʒéiciguc
emma tarec, néŋ ic embac tuŋginaguc
imi mocʒoŋ ʒékéŋ giŋgiŋa sakasaciguc
naŋgic. [3] Naŋkecgic inéŋ qeqaiŋ aciguc
ackuaʒéc sasala énézéma ʒéyec; Gezac
haigic! Héihimic ic méŋnéŋ iwawai gocmia
qesamaŋ ʒé aiiguc keŋec. [4] Qesamanec keŋu
tosara imi héna giŋgiŋaiguc mayec. Mayu
nei eneŋ hama héima qécgédacgic. [5] Waŋu
tosara imi hoc sisic, baera haŋqeqeya
imuaru mama héiyec. Waŋu baec dépaŋa
imi komora waŋu qérawia imi focdac
néʒéŋgéma éréyec. [6] Néŋ ʒaligina ménda
hiŋgac yacgéyu kaiwenéŋ éréma qeyu
uririma humudarec. [7] Waŋu tosara
imi héféréréc qeriaiguc mama héiyu
héférérécnéŋ yandima hédacgéyec [8] Waŋu
tosara imi baec hiabiaiguc mama héima
ura méŋnéŋ 100, méŋnéŋ 60, méŋnéŋ 30
imuac séc héla sasala haidacgic. [9] Méŋ
gezawagucnéŋ ac yomi nimmac.

Qelumbec ac imuac hénia.

[10] Waŋu tohotoho ichéra eneŋ hosuraiguc
kemma qesimigic; Némac niŋac ac
qeqaiŋiguc haima énézékecʒaŋ? [11] ʒégic
melemma énézéyec; Kurumeŋac héŋgaleŋ
amawac niniŋ saŋa imi onac muru
énécmimia waŋec, néŋ ionac muru imi
qahac. [12] Ic mérénéŋ hemizac imi toroqema
miyu ogicma hemimac. Waŋu ic mérénéŋ
ménda hemizaciguc imi iwawai éréhécdac
hemizac imi acguc momacnec wagiru
qahac wandacmac. [13] Ieneŋ kicgina hibip-
ima héŋanʒu, néŋ ménda héŋtegicanʒu.
Waŋu gezacginanéŋ ac niŋanʒu, néŋ
ménda niŋtegicanʒu. Hénia imuac niŋ
qeqaiŋ aciguc énézéanʒua. [14] Yesaianéŋ
biaŋac ara ʒéyec imuac héla imi ionac
muru héizac. ʒéyecnéŋ; Gezacginanéŋ
nimmu, néŋ méndadac niŋtegicmu. Kic
hima hémmu, néŋ méndadac héŋtegicmu.
[15] Ic embac yomi onac ewa qerigina imi
mehéŋgé énécmimia waŋu, gezacginanéŋ
niŋbipima kicgina héméŋʒaligic. Imi
mia kicginanéŋ héŋtegicma gezacginanéŋ
niŋtegicma ewa qeriginanéŋ niŋasarima
liliŋgégic mehiaru énécmiwi niŋac imuhuc
waŋgic. [16] Eneŋ imi kicginanéŋ héŋtegicma
gezacginanéŋ nintegicanʒu imuac kic
gezacgina imi mériaŋaguc. [17] Ni hélacnec
énézéwa niŋgic; Kuameme ic ʒéma ic
embac solaŋa sasalanéŋ ini hénʒu imuac
hémbiŋ ʒé mambéc kecaŋgic, néŋ ménda
héŋgic. Waŋu ini ninʒu imuac nimbiŋ ʒé
mambéc kecaŋgic, néŋ ménda niŋgic.

Gocmia qesaqesa imuac hénia.

[18] Imuac bec héihimic icac muru
qeqaiŋ ac imuac hénia ʒéwa niŋasarimu.
[19] Méŋnéŋ méŋ héŋgaleŋ ama areŋa
yanda imuac ackuaʒéc nimmaguc ménda
niŋasariyu iwac ewa qeriaiguc qesayu
hezac imi Biria miŋinanéŋ hama paktak
wagicma kemmac. Ic imuhucya imi iwawai
gocmia héna giŋgiŋaiguc mama héianʒac
ésécnec. [20] Waŋu gocmia hoc siraiguc
qesayu mama héiyec ic imuhucyanéŋ
ackuaʒéc nimma ségiségi wamma ewa
qeriaiguc focdac késama kecanʒac. [21] Waŋu
ewa qeriaiguc gétéya ménda késayacgéyu
nalé hotoŋanec naŋselimac, néŋ ackuaʒéc
imuac niŋac ʒérabéra me ununesi hicŋiyu
focdac maqeanʒac. [22] Waŋu qesayu
héféréréc qeriaiguc héiyec ic imuhucyanéŋ
ackuaʒéc niŋanʒac, néŋ baecac ewa goro
ʒéma hinawac ikocnéŋ héʒicgéyu gorosoŋa
waŋanʒac. [23] Waŋu qesayu baec halécyaguc
mayec ic imuhucyanéŋ ackuaʒéc nimma
hénia niŋasariyu méŋac héla 100, méŋac
60, waŋu méŋac 30 imuhuc haianʒac.

Qézézac wit sucginaiguc hicŋihicŋiya
imuac hénia.

[24] Waŋu Yesunéŋ qeqaiŋ ac méŋ yomuhuc
énézéyec; Kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa
yanda imi ic méŋnéŋ aiyaiguc iwawai
gocmia hiabia qesayec ésécnec. [25] Waŋu
ic embac héra mocʒoŋ gaugina hedacgic
haʒéranéŋ hama neneac gocmia qeriaiguc
qézézac gocmia qesama néŋgacma keŋec.
[26] Waŋu gocmia imi yandima héla haiyu

duŋa qézézac imi acguc wininiyec. [27] Waŋu
ama miŋinawac weleŋ qeqehéra eneŋ
imi hémma miŋgina ézéma ʒégic; Miŋ
Kewunina gi aigaiguc gocmia hiabiawac
qesanec, néŋ qézézac imi dimuacnec?
[28] Qesimigic melemma énézéyec; Haʒécna
méŋnéŋ imuhuc waŋec. Waŋu weleŋ
qeqehéra ieneŋ qesima ʒégic; Nini kemma
qéʒima mutulaŋgéwiŋ niŋac waŋgénʒac?
[29] ʒégic, qahac ʒéma ʒéyec; Imuhuc
waŋkecma padi imi momacnec hérégic
éréwac niŋac. [30] Imuac niŋac ini waigic
momacnec yandima yacmu. Waŋu héla
meme naléyaiguc héla meme ic énézéwa
hama walac qézézac imi qéʒima gericiguc
omu niŋac dérécgému. Waŋu neneya imi
tocgéma hama hofinaiguc haidacmu.

Gocmia komodia imuac qelumbec ac.

[31] Waŋu qeqaiŋ ac méŋ yomuhuc
énézéma ʒéyec; Kurumeŋac héŋgaleŋ ama
areŋa yanda imi ic méŋnéŋ saiwa gocmia
méŋ mema aiyaiguc himirec ésécnec. [32] Imi
iwawai gocmia ionac komoragina téŋgéŋ.
Waŋu yandimac imuaru aiiguc ichésa
tosara onogicma kuneŋ yanda waŋanʒac.
Waŋu sawawac nei eneŋ hama hawaiguc
haecgina haima kecanʒu.

Yis imuac qelumbec ac.

[33] Waŋu qeqaiŋ ac méŋ muŋgucnec
énézéma ʒéyec. Kurumeŋac héŋgaleŋ ama
areŋa yanda imi yis embac méŋnéŋ mema
padi uha sasala imuac qeriaiguc haima
lelecgéyu tackecma mocʒoŋ sécgédaru
yandianʒac ésécnec.

Qelumbec aciguc ʒéanʒac imuac hénia.

[34] Yesunéŋ ackuaʒéc imi mocʒoŋ
qeqaiŋ acguc qemanec ic embac tuŋaguc
énézédarec. Qeqaiŋ ac qahac méŋ ménda
énézéyec. [35] Imuhuc waŋu Anutunéŋ kua
meme icyawac* murunec ac méŋ yomuhuc
ʒéyec imi, héla héiyec; Ni kuana auma
qeqaiŋ ac ʒémaŋ. Baec kurumeŋ ʒéyu
hicŋiyec imuarunec sasaŋgiaiguc hema
éréyec imuac mia ʒéaumaŋ.

Yesunéŋ qézézac imuac hénia ʒéasariyec.

[36] Waŋu Yesunéŋ ic embac tuŋaguc imi
méli énécmima ama qeriaiguc eŋec. Eŋu
tohotoho ichéra ieneŋ iwac muru hama
ʒégic; Qézézac aiiguc éréyec qeqaiŋ ac
imuac hénia ʒéasarina ninni. [37] ʒégic
melemma énézéyec; Iwawai gocmia hiabia
qesayec imi Icac Naŋa. [38] Ai imi baera baera.
Ic gocmia hiabia imi kurumeŋac héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imuac naŋhéra. Waŋu
qézézac imi Biria miŋinawac naŋhéra.
[39] Waŋu iwawai biria qesayec imi Biria
miŋina imi mia. Hélawac ai yawuŋ imi
mia baec yomuac nalé tetecgia. Waŋu héla
meme ic imi kua meme uŋa eneŋ. [40] Waŋu
qézézac mutulaŋgéma gericiguc oanʒu
ésécnec baec yomuac nalé tetecgiaiguc
haka imuhucya hicŋimac. [41] Icac Naŋanéŋ
kua meme uŋahéra méli énécmiyu hama
héŋgaleŋ ama areŋa yanda igucnec iwawai
képésic mihicŋianʒu imi ʒéma ic héna ac
logianʒu imi mocʒoŋ gési énécmidacmu.
[42] Gési énécmidacma geric yanda qeriaiguc
giligic hiŋgacdacmu. Hiŋgacma imuaru
ʒésiac wamma ʒécgina aric aric kimu.
[43] Waŋu ic solaŋanéŋ Maŋgoc ginawac
héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc kaiwe
ésécnec asarima kecmac. Ic gezawagucnéŋ,
ac yomi nimmac.

Qelumbec ac haréwéc.

[44] Kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
imi iwawai eeyaguc ai qeriaiguc saŋgima
heyu ic méŋnéŋ mihicŋima muŋguc
musaŋgéma ségiségi wamma kemma
iwawai hemimia imi mocʒoŋ haidacma
soukiwa mihicŋima baec imi boŋa meyec
ésécnec.

[45] Waŋu muŋguc méŋ imi yomuhuc;
Kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
imi nénnagémba ic méŋnéŋ hoc welic
welicgiawac hohoc ai meanʒac ésécnec.
[46] Keŋkecma méŋ boŋa eŋeŋa sécya mi-
hicŋiyec imuaru kemma iwawai hemiyec
séc mocʒoŋ haidacma soukiwa mihicŋima
iwawai imi boŋ meyec.

[47] Waŋu muŋguc méŋ imi yomuhuc;
Kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
imi ufic konduŋiguc giligic hiŋgacma
lambéc hénia hénia énépésiyec ésécnec.
[48] Waŋu ufic imi kuaya qeyu hérégic
konduŋ élélahu eŋu mama tacma hiabia
imi neŋgeŋiguc tigic hiŋgarec, néŋ biria
imi giligic keŋec ésécnec. [49] Baec yomuac
nalé tetecgiaiguc haka silic imuhucyanéŋ
hicŋimac. Kua meme uŋa ieneŋ hama
biria meme ic imi ic solaŋa ionac sucgina

* 13:35: Asafe (Leg 78:2).

igucnec gési énécmimu. [50] Gésiénécmima
geric yandaiguc giligic hiŋgacma imuaru
mia ʒésiac wamma ʒécgina aric aric kimu.

Iwawai eeyaguc wahala ʒéma qelia.

[51] Imuhuc ʒéma qesiénécmiyec; Ini ac imi
mocʒoŋ niŋasaridacʒu? ʒéyu ʒégic; Oo
Miŋ Kewunina. [52] Waŋu énézéma ʒéyec;
Imuac bec héna acac kiwi icya icya ku-
rumeŋ amawac hénia ku énécmiyu toho-
toho ic héla wamma kecʒu imi ama miŋina
méŋ iwawai eeyaguc hénia hénia qelia
ʒéma wahala momacnec hofi amaya igu-
cnec mema maanʒac ésécnec.

*Nazarete ama areŋa yanda imuac miŋina
eneŋ Yesuac héŋacya megic.*

[53] Yesunéŋ qeqaiŋ ac imuhuc ʒédaru
tecgéyu imuacnec waima keŋec. [54] Waŋu
eŋeya tauŋiguc hama tocgotocgo amag-
inaiguc ackuaʒéc hénima ku énécmiyec.
Kuénécmiyu welicgéma qesiamuma ʒégic;
Ic imi niŋtegic qiŋtegic ʒéma kuc imuhucya
yomi dimuacnec meyec? [55] Waŋu ic yomuac
hénia hiadac nindacʒiŋ. Imi kamundawac
naŋa, neŋgocyawac qara Maria, waŋu
munahéra, Yakobo, Yosefe, Simon ʒéma
Yuda. [56] Nauŋhéra imi neŋaŋguc ménda
kecanʒiŋ? Waŋu ic yomi niniŋ ʒéma kuc
imuhucya dimuacnec meyec? [57] Waŋu
niniŋ imuhucyanéŋ batucgé énécmiyu
ninʒéŋgé mimuac séc qahac waŋec.
Waŋu Yesunéŋ yomuhuc ʒéma énézéyec;
Anutuac tiliŋ tiliŋ ic méŋnéŋ eŋeya ama
areŋaiguc ʒéma taséhéra sucginaiguc sac
imi eebipiyaguc ménda waŋanʒac. [58] Waŋu
ninʒéŋ ninʒéŋgina qahac imuac niŋac ama
areŋ imuaru kiwi méréra kuhaguc sasala
ménda meénécmiyec.

14

Doku naec ic Yohane humuc suruc.

[1] Nalé imuaru baec galeŋ Herodenéŋ
Yesuac buŋa suruc imi niŋec. [2] Nimma
weleŋ qeqehéra énézéma ʒéyec; Ic imi
doku naec haka ic Yohane. Inéŋ mia humuc
igucnec qelima yacʒac! Imuac niŋac kuha
sasala imuhucyanéŋ iwac muru ai mezac.
[3] Becnec Herodenéŋ munaya Filipoac
iniŋa qawéra Herodiawac niŋac wamma
Yohane késa qatéma hésa amaiguc oporu
tarec. [4] Hénia imi Yohanenéŋ, Gi embac
qawécga menec imi héna qahac, imuhuc
ʒéma ac ʒémiaŋec imuac niŋac imuhuc
wammiyec. [5] Nalé imuaru Herodenéŋ
Yohane qehumumaŋ ʒé waŋec, néŋ ic
embac eneŋ iwac niŋgic Anutuac kua
meme ic waŋu ionac niŋac niŋyéwérima
waiyec. [6] Waŋu Herodeac hicŋhicŋi
naléya hayu neʒélélén aria mekecgic
Herodiawac béraranéŋ sucginaiguc legic
hiriyu Herodenéŋ hémma ségiségi waŋec.
[7] Ségiségi wamma némac iwawai niŋac
qesiyu hia midacmaŋ ʒéma ʒéseliyec.
[8] Waŋu neŋgocyanéŋ ʒéqindiŋi wammiyu
yomuhuc ézéyec; Doku naec haka ic
Yohaneac orucya youmi ʒéiciguc haima
nénna. [9] Imuhuc ʒéyu ic kewu imi nimma
ewa biric waŋec. Waŋu ic embac i guc
momacnec tacgic ionac ʒéma ac ʒéselima
ʒéyec imuac wamma qesiyec séc wammimu
niŋac énézéyec. [10] Énézéma ichéra méli
énécmiyu Yohane hésa amaiguc taru
déméŋa qericgic. [11] Qericma oruha imi
ʒéiciguc haima mehama embac seraŋa iwac
migic duŋa neŋgocyawac mekeŋ miyec.
[12] Waŋu Yohaneac tohotoho ichéra eneŋ
hama qamora mekeŋ téŋgéma kemma Yesu
ézégic.

Ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

[13] ʒégic nimma eŋeyanec ʒéiciguc emma
baec kisiaiguc keŋec. Waŋu ic embac
tuŋagucnéŋ imuhuc nimma tauŋ igucnec
séc méndacmima baec héna keŋgic. [14] Waŋu
Yesunéŋ hama ic embac tuŋaguc imi in-
icma ionac niŋ ewa biric wamma yaŋ hafig-
inaguc imi méhiaru énécmiyec. [15] Ama
mari waŋu tohotoho ichéra ieneŋ hama
ʒégic; Yomi imi baec kisia, waŋu nalé bec
tecgézac. Imuac ic embac méli énécmina
ama areŋiguc kemma eŋaoc nenegina boŋ
memu. [16] Imuhuc ʒégic énézéyec; Kemmu
niŋac ménda ninʒua. Eŋaoc énécmigic
negic. [17] Imuhuc énézéyu ézégic; Nini you
imi saméŋ méra méŋ ʒéma lambéc éréhéc
sac he nénécmizac. [18] Imuhuc ʒégic ʒéyec;
Imi mema you nuac muru hagic. [19] Waŋu
ic embac imi qézézaciguc mama tacmu
niŋ énézéyec. Waŋu saméŋ méra méŋ
imi ʒéma lambéc éréhéc imi mema kiwa
kurumeŋiguc hiyu eŋu mériaŋ ac ʒéyec.
ʒéyu tecgéyu saméŋ imi mésémma toho-
toho ichéra énécmiyu duŋa ieneŋ mema
ic embac énécmigic. [20] Waŋu ic embac
mocʒoŋ yanda negic sécgé énécmidarec.

Waŋu Yesuac tohotoho ichéra ieneŋ saméŋ
bororoŋa waigic heyec imi tocgégic neŋgeŋ
12 kuagina qedarec. 21 Saméŋ negic imi
embac ʒéma nambérac imi ménda olomma
ic sac oloŋgic ʒaŋgégina 5,000 ʒézéya séc
waŋec.

Yesu imi konduŋ doku qahaiguc tima keŋec.

22 Imuhuc waŋgic tecgéyu nalé
imuarunec focdac Yesunéŋ ic embac
onopocma naŋunec tohotoho ichéra
ʒéiciguc emma walac walac ʒékéŋ néwéc
kemmu niŋac énézéyec. 23 Waŋu inéŋ ic
embac onoporu kendacgicguc ʒéwelec
wammaŋ ʒé eŋeyanec baec boŋayaiguc
eŋec. Emma keru ama siŋiyu i eŋeyanec
sac imuaru kerec. 24 Waŋu ʒéic imi bec
baec ʒécgéria waima lakec kemma ʒékéŋ
namuŋaiguc keŋkeru luhucnéŋ wéségina
igucnec hayu konduŋ temboŋa yaru ai
yanda mekecgic. 25 Ama ewia 3 kilok ʒéma 6
kilok sura imuaru Yesu imi ʒékéŋ qahaiguc
tima tima ionac muru hayec. 26 Hayu
tohotoho ichéra ieneŋ héŋgic bacgina
ʒaʒagiyu ʒénéŋgina hiriyu kucnec qacma
ʒégic; Kuwic erimi! 27 Qacgic Yesu focnec
énézéma ʒéyec; Bacgina ménda yandiyu!
Yomi nenaoc, ʒénéŋgina ménda hiriyu.
28 ʒéyu Peteronéŋ melemma ʒéyec; Miŋ
kewuna geŋgaoc waŋʒaŋiguc ʒéna doku
ʒékéŋ qahaiguc guac hawa. 29 Imuhuc
qesiyu hia hana ʒéyec. ʒéyu Peteronéŋ
ʒéicigunec mama doku qahaiguc tima tima
Yesuac murugeŋ keŋec. 30 Keŋu luhuc
yandanéŋ hayu hémma bawa yandiyu
hénima hiŋgacma qarec; Miŋ kewuna
hama népésina!* 31 ʒéyu Yesunéŋ focnec
méria suluma késayu éréyu ʒéyec; Niŋʒéŋ
niŋʒéŋga komocdiadac! Némac niŋac ewa
éréhéc waŋʒaŋ? 32 Imuhuc ʒéma késayu
ekawu ʒéiciguc eŋic luhuc imi néŋ qeyec.
33 Waŋu ʒéiciguc tacgic eneŋ sicgémima
ʒégic; Gi hélacnec Anutuac Naŋa.

Genesarete ama areŋiguc hafi ic mehiaru énécmiyec.

34 Waŋu ʒékéŋ handi handi qericma
Genesarete baeciguc keremma ʒéic igu-
cnec magic. 35 Magic ama areŋ imuac
miŋina eneŋ Yesu héŋtegicma ac haigic
ama areŋ lelec lelec tacgic séc kendaru
ic embac eneŋ tosara yaŋ hafiginaguc
imi mocʒoŋ onagicma iwac muru hagic.
36 Hama Yesunéŋ niŋénécmiyu yaŋhafi gi-
naguc eneŋ iwac malekuya susuriadac imi
eŋdac osimu niŋac ʒéwelec wammigic.
Waŋu késagic séc hiarudacgic.

15

Yanda onac haka silic.

1 Waŋu duŋa Yerusalemnec Farisaio ic
ʒéma héna acac kiwi ic eneŋ Yesuac
muru hama yomuhuc qesimigic; 2 Némac
niŋac tohotoho ichécga eneŋ yanda hécn-
ina ionac haka silic imi logima méragina
ménda ʒuacma nene nezu? 3 ʒégic Yesunéŋ
melemma énézéyec; Waŋu ini acguc né-
mac niŋac eŋaŋ haka silic niŋac wamma
Anutuac héna ac logiaŋʒu? 4 Anutunéŋ
yomuhuc ʒéyec;* Neŋgoc maŋgocga eegira
héiwéséma. Waŋu mérénéŋ méŋ neŋgoc
me maŋgocyawac ʒébiri mimac imi hu-
mucac buŋa wammac. 5 Néŋ ini yomuhuc
ʒéaŋʒu; Méŋnéŋ méŋ neŋgoc me maŋgo-
cya ézéma iwawai hezac imi guac gémbinec
naŋgé gémbacnec, néŋ imi Anutuac buŋa
qemimia, imuhuc ʒémuiguc 6 iwawai im-
inéŋ neŋgoc maŋgocya eegira efima ménda
héiyu hia wammac ʒéma eŋaŋ haka silic
imuac mia wamma Anutuac ackuaʒéc* imi
qiʒiʒiŋgégic ʒécgériaiguc keŋanʒac. 7 Ini ic
ikora! Yesaianéŋ onac biaŋac ara yomuhuc
ʒéyec imi hélacnec; 8 Ic embac youmi kua
taséginanéŋ sac mepési néŋanʒu. Waŋu
qeriginanéŋ néŋgac némma lakec hezac.
9 Ic eŋaŋ pakeŋ ac ʒéma héna ac ku
énécmima ni imi héla qahac eŋ mepési
néŋanʒu.

Iwawai mebiri hélacnec énécmimia.

10 Waŋu Yesunéŋ ic embac unuruyu
hosuru hagic énézéma ʒéyec; Gezacgi-
nanéŋ nimma niŋasarigic. 11 Iwawai
ic méŋac kuaya igucnec hiŋgacanʒac
iminéŋ ménda meʒapi qemianʒac, néŋ
iwawai kuaya igucnec maanʒac iminéŋ
meʒapi qemianʒac. 12 Waŋu tohotoho
ichéra ieneŋ hosuru hama qesimigic;
Acganéŋ Farisaio ic qeri yéwéc mihicŋi
énécmizac imi nintegicʒaŋ? 13 Imuhuc
ʒégic acgina melemma ʒéyec; Ic hésa
kurumeŋ Maŋgocnanéŋ ménda himirec

* 14:30: Girik aciguc; aŋgéŋna tina!. * 15:4: Me ʒéseliyec. * 15:6: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc; héna ac.

imi mocʒoŋ gété ʒaliginaguc qéʒidacmac.
[14] Waigic siŋginawac waŋgic. Ic imuhucya
imi galeŋ kicgina hilic hilicgia. Ic méŋ kiwa
hilic hilicgianéŋ kichilic méŋac galeŋgéma
wagiru kemmaoc imi, ekawu momacnec
baec séséŋiguc hiŋgacmaoc. [15] Waŋu
Peteronéŋ ara melemma ʒéyec; Qeqaiŋ ac
imi nonac ʒéasari nénécmina ninni. [16] Ʒéyu
Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec; Ini niŋtegic
qiŋtegicgina qahacnec kecʒu? [17] Iwawai
ic kua igucnec tomeŋiguc hiŋgacanʒac imi
mocʒoŋ muŋguc hénaya igucnec maanʒac
imi ini ménda héŋtegicʒu? [18] Waŋu iwawai
kua igucnec éréanʒac imi ewa qeria
igucnec éréanʒac. Waŋu iminéŋ mia ic imi
meʒapi qemianʒac. [19] Ewa qerigina igucnec
éréanʒac imi yomuhuc; Niniŋ biria, ic
qeqe, kaisero, kaisero ewa ewa, seŋkowu,
héipuc ac ikora, ʒébiri qébiri. [20] Iwawai
imuhucyanéŋ ic imi meʒapi qemianʒac.
Waŋu méra ménda ʒuacma nene nenia
iminéŋ ic imi ménda meʒapi qemianʒac.

Kanaaŋ embac iwac ninʒéŋ ninʒéŋa.

[21] Waŋu Yesunéŋ baec imi waima Tiro
ʒéma Sidon baeciguc keŋec. [22] Gezac
haigic, Kanaannec embac méŋ baec suc
imuaru kecaŋec inéŋ Yesuac muru hama
qacma yomuhuc ʒéyec; Miŋ Kewu, Daw-
idiac naŋa, nuac niŋ ewa biric wanna.
Béracna imi uŋa birianéŋ gelec malec qa-
hac lafeŋgé mianʒac. [23] Imuhuc ʒéyu,
Yesunéŋ nimma ac méŋ ménda meleŋec.
Imuac tohotoho ichéra ieneŋ iwac hama
hinocgémima ʒégic; Embac imi andén-
inaiguc qacmanec hazac imuac mélina
keŋu. [24] Ʒégic melemma ʒéyec; Ni imi Is-
rael amawac rama sohogic ionac sac méli
néŋu hayi. [25] Imuhuc ʒéyu embac imi
haréma wésiaiguc sicgémima ʒéyec; Miŋ
Kewu, méra nénna. [26] Waŋu Yesunéŋ ara
melemma ʒéyec; Nambérac ionac saméŋ
mema kazu énécmimia imi hiabia qahac.
[27] Imuhuc ʒéyu embac iminéŋ yomuhuc
ʒéyec; Oo, Miŋ Kewu imi hélacnec, néŋ
kazu acguc nene bororoŋa miŋhécgina
ionac ʒae igucnec mayu neanʒu. [28] Imuhuc
ʒéyu, Yesunéŋ ézéma ʒéyec; Owec embac,
gi ninʒéŋ ninʒéŋga kuneŋ yanda. ʒéwelec
wanʒaŋ séc hicŋigémac. Imuhuc ʒéyu nalé
imuarunec dindiŋa bérara imi hiaruyec.

Yesunéŋ ic embac sasala hafigina mehiaru énécmiyec.

[29] Yesunéŋ baec imi waima Galilaia ʒékéŋ
giŋgiŋanec kemma baec boŋaya méŋiguc
emma tarec. [30] Taru ic embac tuŋa tuŋanéŋ
ʒeke puriŋa, kic hilic, acgina qahac, héna
méragina biria, ʒéma tosara kileŋ onag-
icma haréma Yesuac wésiaiguc onopocgic
hegic. Waŋu inéŋ mehiaru énécmiyec. [31] Ic
acgina qahac imi ac ʒégic. ʒeke puriŋa
imi hiarugic. Hénagina biria imi hiaruma
keŋha waŋgic. Kic hilic imi kicgina hima
héŋgic. Waŋu ic embac tuŋaguc eneŋ haka
imuhuc hémma welicgéma Israelac Anutu
mepésigic.

Ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

[32] Yesunéŋ tohotoho ichéra unuruyu
hosuru hagic énézéma ʒéyec; Ni ic embac
tuŋ yomi onac ewa biric wanʒua. Ieneŋ
niguc toroqema kecgic bec ai meme
haréwéc waŋu iwawai neniawac méŋ
ménda he énécmizac. Imuac yaka niŋac
humugicguc eŋnec méli énécmiwa kemmu
niŋac ménda wanʒua. Keŋkecma hénaiguc
qiritic unuwac niŋac. [33] ʒéyu tohotoho
ichéra ieneŋ ara melemma ʒégic; Baec
kisia yomuhucgeŋ saméŋ sasala imuhucya
dimuacnec mihicŋima ic embac tuŋ yanda
yomuhucya hia gumu énécmiwiŋ? [34] ʒégic
qesiénécmima ʒéyec; Onac muru saméŋ
dahec he énécmizac? ʒéyu melemma
ʒégic; Saméŋ 7 ʒéma lambéc éréhécdac
sac he nénécmizac. [35] Imuhuc ʒégic ic
embac tuŋa imi baeciguc mama tacmu
niŋac énézéyec. [36] Imuhuc énézéma saméŋ
7 imi ʒéma lambéc imi mema ewa hia
ac ʒéyu tecgéyu kuma tohotoho ichéra
énécmiyu duŋa ieneŋ mema ic embac
énécmigic. [37] Ic embac mocʒoŋ negic sécgé
énécmidarec. Waŋu nene bororoŋa waigic
tarec imi tocgégic neŋgeŋ yanda 7 kuagina
qedarec. [38] Ic nene negic ionac ʒaŋgégina
imi 4,000. Embac ʒéma nambérac imi
ménda oloŋ énécmigic. [39] Yesunéŋ ic embac
méli énécmiyu kendacgic ʒéiciguc emma
Magadan baeciguc keŋec.

16

Sésécac kiwi méréra méŋ hémbiŋ ʒé welecmigic.

[1] Farisaio ic ʒéma Sadukaio ic ieneŋ
hama Yesunéŋ séséc kurumeŋ igucnec ha-
haya méŋ meyu hémbiŋ ʒé batucgéma qes-
imigic. [2] Qesigic melemma ʒéyec; Ama

mari waŋu kurumeŋ pésigiyu hémma kurumeŋ pésigizac imuac oraŋguc kaiwe qemac ʒéanʒu. [3] Waŋu siŋunec yacma héŋgic kurumeŋ pésic pésic wamma hosusunéŋ neʒicgéyu, kia kimac ʒéanʒu. Kaiwe kiwa imuhuc héŋtegicma hélacnec ʒétecgéanʒu, néŋ nalé yomuac séséc imi hia ménda niŋtegicanʒu? [4] Hicŋisai biria ʒéma kaiseroya imuhucyanéŋ séséc icnéŋ ménda memeya imuhucyawac hémbiŋ ʒé waŋanʒu. Waŋu ionac séséc imi tosara qahac, néŋ Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yonawac séséc imi sac meyu hémmu. Yesu imi imuhuc ʒéma wai énécmima keŋec.

Farisaio ʒéma Sadukaio ionac yis imuac goro ac.

[5] Kemma tohotoho ichéra iniguc ʒékéŋ néwéc keŋgic. Waŋu tohotoho ichéra ieneŋ eluŋ unuyu saméŋ méŋ ménda mema keŋgic. [6] Waŋu Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ini Farisaio ic ʒéma Sadukaio ic ionac yis niŋac técgina nimma galeŋ memu. [7] Imuhuc ʒéyu sucginaiguc yomuhuc niŋgésima emininŋgic; Saméŋ ménda mema haziŋ imuac niŋ imuhuc ʒézac. [8] Yesunéŋ hénia niŋasarima yomuhuc ʒéma énézéyec; Ninʒéŋ ninʒéŋgina komocdiadac, saméŋ ménda mema hazu imuac némac niŋac ʒé eminiŋ waŋkecʒu? [9] Saméŋ 5 imi ic 5,000 sécgé énécmiyuguc nene bororoŋa tocgégic neŋgeŋ dahec kuagina qedarec imi ini méndagucnec niŋasarizu? Waŋu némac niŋac méndadac niŋqelizu? [10] Waŋu saméŋ 7 imi ic 4,000 sécgé énécmiyuguc neŋgeŋ dahec metocgégic? [11] Saméŋ niŋ ménda ʒézua, néŋ Farisaio ic ʒéma Sadukaio ic ionac yis niŋac galeŋ memu niŋac ʒézua imi némac niŋ ménda niŋasarizu? [12] Imuhuc ʒéyu yis saméŋiguc haianʒu imuac galeŋ memu niŋ ménda ʒéyec, néŋ Farisaio ic ʒéma Sadukaio ic ionac pakeŋ ac niŋac imuhuc ʒéyec imi niŋasarigic.

*Petero Yesuac héniaya nin*ʒéŋgéma ʒéauyec.

[13] Yesu Kaisarea Filipi baec tasiaiguc haréma tohotoho ichéra qesiénécmima ʒéyec; Ic embac ieneŋ Icac Naŋawac méré ʒéanʒu? [14] Qesiénécmiyu melemma ʒégic; Tosara imi doku naec haka ic Yohane ʒéanʒu, tosara imi Elia, Tosaranéŋ Yeremia me Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ionarunec méŋ ʒéanʒu. [15] Imuhuc ʒégic qesiénécmima ʒéyec; Waŋu eŋaoc, nuac niŋac méré ʒénéŋanʒu? [16] Imuhuc qesiénécmiyu Simon Peteronéŋ ʒéyec; Gi imi Kristo, Anutu kekecyaguc iwac Naŋa. [17] Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ melemma ʒéyec; Yohaneac naŋa* Simon, gi imi mériaŋgaguc! ʒézaŋ imi séwi ʒéma sac igucnec hahaya qahac, néŋ kurumeŋ Maŋgocnanéŋ ʒéhicŋi génʒac. [18] Imuac gézéwa niŋna, gi imi Petero* waŋu ʒamanʒiŋ imuac qahaiguc hénaoriŋna meyacgémaŋ. Waŋu humumia ionac baec dumuŋa imuac kuhanéŋ méndagucnec onogicmac. [19] Waŋu ni kurumeŋac héŋgaleŋ amawac nagu auauyawac kuha imi gi gémmaŋ. Némac iwawai baeciguc ʒikina kurumeŋiguc momacnec ʒikiʒikia wammac. Waŋu némac iwawai baeciguc hulacna kurumeŋiguc momacnec hulachulara wammac. [20] Imuhuc ʒéma eŋeyaoc Kristo* waŋʒac imi méŋac méŋ ménda énézému niŋac tohotoho ichéra ʒéseli énécmiyec.

Yesunéŋ eŋeya humuc ʒéma humuc igucnec yacyac imuac biaŋ ac ʒéyec.

[21] Nalé imuaru hénima i Yerusalem keŋu ic kuneŋ ʒéma hofac oo ic kiwahécgina ʒéma héna acac kiwi ic ionac méraiguc emma qenʒeŋ manʒeŋ sasala mihicŋiyu qegic humuyu ai meme haréwéc waŋu humuc igucnec qelima yacmacac hezac imi tohotoho ichéra ʒéasari énécmiyec. [22] Imuhuc énézéyu Peteronéŋ wagicma qiʒiʒiŋgéma kemma ac yomuhuc ʒémiyec; Miŋ kewuna, goiga héina, haka imuhucya méndagucnec hicŋigémmac. [23] Imuhuc ʒéyu Yesu imi liliŋgéma Petero ézéyec; Biria miŋina, andénaiguc kemma nanna. Gi imi tisuqisurac qaméŋ, nuac hénana héʒicgé nénʒaŋ; Gi imi Anutuac ewa siŋ ménda méndacma ic onac ewa siŋ méndacʒaŋ. [24] Imuhuc ʒéma duŋa tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ic méŋnéŋ ni méndac némmaŋ ʒé eŋeya qaecgé amuma eŋeya ic héŋgeŋa wéndaraya huama méndac némmac. [25] Ic méŋ kekecya aŋgétiyu sohomac, néŋ nuac niŋ wamma kekecya waimac imi mihicŋimac.

* 16:17: Girik aciguc; Bayohane. * 16:18: Neŋaŋ aciguc ʒamanʒiŋ. * 16:20: Me Hebiraio aciguc; Mesia.

[26] Ic méŋnéŋ baecac iwawai momac yanda
aŋgétiyuguc duŋa kekecya sohomac imi
némacnéŋ iwac muru hiabia wammac?
Me némacnéŋ kekecyawac kitiwa hia ku-
macac séc wammac? [27] Icac Naŋa imi Maŋ-
gocyawac edamuiguc kua meme uŋahéra
iniguc hama wawaŋ memeginawac séc kitic
ku énécmimac. [28] Imuac hélacnec énézézua,
yomi nanʒu onac murunec tosara eneŋ
ménda humugicnec Icac Naŋa imi Ic Kewu
qac buŋayaguc hamac.

17

Yesuac kic tanera imi melemma tanera méŋ waŋec.

[1] Ai meme 6 tecgéyu Yesunéŋ Petero,
Yakobo ʒéma Yakoboac munia Yohane on-
agiru baec boŋaiguc eŋacnec eŋgic. [2] Waŋu
kicginaiguc tanera méŋ waŋec. Kic ségéria
imi kaiwe ésécnec asariyu, séwi usuya imi
asac mararaŋ yanda ésécnec waŋec. [3] Waŋu
ninʒu, Mose ʒéma Elia hicŋi énécmima
Yesuguc ac waŋgic. [4] Peteronéŋ haka
imi hémma Yesu yomuhuc ézéyec; Miŋ
Kewunina, neŋaŋ you kecʒiŋ imi nimba
hiabia wanʒac. Siŋganéŋ imuac waŋu hali
haréwéc meni, méŋ guac, méŋ Moseac,
méŋ Eliawac wammac. [5] Imuhuc ʒémanec
naŋu, ninʒu, hosusu asahagucnéŋ hoturu
énécmiyec. Waŋu ninʒu, ewa méŋ ho-
susu igucnec yomuhuc ʒéyec; Youmi imi
nena Naŋ sorocna. Iwac niŋ ségiségi
yanda wanʒua. Imuac ara niŋtoho wammu.
[6] Tohotoho ichéra ieneŋ imuhuc nimma
bacgina kuneŋ yanda yandiyu baeciguc
mama sicgéma kicgina musaŋgéma hegic.
[7] Waŋu Yesunéŋ hosucginu hama onosima
ʒéyec; Yacgic, bacgina ménda yandiyu.
[8] Imuhuc ʒéyu kicgina hima meyacma
héŋgic méŋ qahac, néŋ Yesunéŋ sac naŋu
héŋgic.

[9] Boŋa igucnec mawiŋ ʒé mama Yesunéŋ
ʒéseli énécmima ʒéyec; Haka deguc hénʒu
imi ménda énézégicnec keŋkecma Icac
Naŋa humuc igucnec yacmac. [10] ʒéyu
tohotoho ichéra ieneŋ qesimima ʒégic;
Imuhuc waŋu némac niŋac héna acac kiwi
ic ieneŋ Elianéŋ walac hamacac hezac
ʒéanʒu? [11] Yesunéŋ acgina melemma ʒéyec;
Imi hélacnec, Elia hama iwawai mocʒoŋ
héiqeli wammac. [12] Waŋu énézéwa niŋgic
Elia imi bec hayec. Waŋu ieneŋ ménda
héŋtegicma siŋginawac iwawai hénia hé-
nia wammigic. Imuhuyanec Icac Naŋa imi
acguc méraginaiguc emma qenʒeŋ manʒeŋ
nimmac. [13] Imuhuc ʒéyu tohotoho ichéra
ieneŋ doku naec haka ic Yohaneac ʒéyec
imi niŋasarigic.

*Yesunéŋ merac méŋ uŋa biriaguc mehiaru-
miyec.*

[14] Waŋu ic embac tuŋ ionac muru keŋgic
ic méŋnéŋ Yesuac muru hama wésiaiguc
simiŋ héimiyec. [15] Waŋu yomuhuc ʒéyec;
Miŋ Kewu, nuac naŋnawac niŋ ewaga
biriyu, humuc turucya gelec malec qahac
wammiyu naléya naléya gericiguc me
dokuiguc hiŋgacanʒac. [16] Tohotoho ichécga
ionac muru wagicma hawa ieneŋ mehiaru
mimuac séc qahac waŋec. [17] Imuhuc ʒéyu
Yesunéŋ melemma ʒéyec; Oh! hicŋisai
yomi ninʒéŋ ninʒéŋgina qahac, kaiʒiliweŋ
ginaguc imi, nalé dahecac séc kechoruma
ini bisiqatéŋ waŋ énécmimaŋ? Ic merac imi
you nuac muru wagicma hagic. [18] Imuhuc
ʒéyu wagicma hagic Yesunéŋ uŋa biria
ac geriwaguc wammiyu ic merac iwac
murunec éréma hama keŋec. Waŋu
imuarunec mia merac imi hiaruyec. [19] Waŋu
tohotoho ichéra ieneŋ Yesu eŋeyacneciguc
éléŋnec hicŋimima qesimigic; Némac
niŋac nini uŋa biria nesimiwiŋac séc
ménda waŋec? [20] Qesimigic melemma
ʒéyec; Ini ninʒéŋ ninʒéŋgina mocʒoŋ
komocdiadac imuac niŋac nesimuac séc
qahac waŋec. Ac hélawac ʒéwa niŋgic,
ini ninʒéŋ ninʒéŋgina komocdiadac saiwa
gocmia séc késa kecmu imi baec boŋa
yomuac mia yomuacnec yacma eri kenna
ʒégic hia yacma kemmac. Onac muru
iwawai méŋ osiosiya ménda wammac.
[21] Waŋu imuhucya imi nene ʒikima ʒéwelec
ménda wammuiguc imi waima kemmacac
séc qahac.

Yesu imi eŋeya humuc ʒéma humuc igu-
cnec yacyac imuac muŋguc biaŋ ac ʒéyec.

[22] Waŋu Galilaia baeciguc eŋawu haréma
imuaru Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Icac
Naŋa imi andé qemigic ic ionac méraiguc
emmac. [23] Eŋu qegic humumac. Waŋu
ai meme haréwéc waŋu humuc igucnec
meyac mimia wammac. Imuhuc ʒéyu to-
hotoho ichéra ieneŋ ewa biri kuneŋ yanda
waŋgic.

Yesu ʒéma ocmuŋ téréyawac takis.
[24] Yesu ʒéma tohotoho ichéra eneŋ
Kafanaum ama areŋa yandaiguc harégic
ocmuŋ téréyawac ai yawuŋac takis meme ic
ieneŋ Peteroac muru hama qesimigic. Kiwi
icgina imi ocmuŋ téréyawac takis* ménda
haianʒac me? [25] ʒéyu, Peteronéŋ haianʒac
ʒéma ama qeriaiguc éréyu Yesunéŋ bec
niŋtegicma yomuhuc qesimiyec. Simon,
gi dimuhuc ninʒaŋ? Mérac murunec
baecac ic kewu ieneŋ takis meanʒu?
Naŋhécgina ionac murunec me tosara
ionac murunec? [26] Qesiyu Peteronéŋ
melemma ʒéyec; Tosara ionac murunec.
Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ ʒéyec; Imuhuc
waŋu naŋhécgina ieneŋ eŋ kecmu. [27] Waŋu
imuhuc wanni niŋgic biriwac niŋac, imuac
ʒékéŋiguc kemma hawic gilina lambéc
méŋ walac kimac imi héréna éréyu kuaya
mesacgéma hénna qeriaiguc soukiwa
gocmia momacguc* heyu mema kemma
geŋga ʒéma nuac buŋa haina hiŋgaru.

18

Ic eŋeŋa héla.
[1] Nalé imuaru tohotoho ic eneŋ Yesuac
hosucgéma ʒégic; Mérénéŋ kurumeŋac
héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc kuneŋgina
wanʒac? [2] Imuhuc ʒégic merac komoc méŋ
qaru hayu oporu sucginaiguc naŋec. [3] Naŋu
yomuhuc ʒéyec; Ni hélacnec énézézua,
ini qerigina melemma nambérac ionac sé-
ciguc ménda wammu imi, kurumeŋac héŋ-
galeŋ amaiguc ménda keremmu. [4] Imuac
bec mérénéŋ merac komoc yomuhucya
éséc memaamuma kecmac iminéŋ mia
kurumeŋ amaiguc kuneŋgina wammac.
[5] Waŋu mérénéŋ méŋ nambérac komoc
yomuhucya nuac qacnaiguc héihéré mizac
imi mia ni héihéré nénʒac.

Képésicac ewa ewa.
[6] Waŋu mérénéŋ méŋ merac komoc
komoc ni ninʒéŋgé nénʒu ionac sucgina
igucnec méŋ hinocgémiyu képésic
wammaciguc ic hinocgémiyec imi mia
déméŋaiguc hoc yandanéŋ qatémima
konduŋiguc giligic dumuŋaiguc hiŋgacmac
imi bakia efefia wanʒac. [7] Yei ewa biric
yandanéŋ manam batuc ai niŋac baeciguc
heanʒac! Manambatuc imi hamacac hezac,
néŋ méŋnéŋ méŋ manam batuc waŋ
énécmimac iwac muru imi saec hemimac.
[8] Imuac méraganéŋ me hénaganéŋ manam
batuc waŋgéŋu hericma gilina keŋu. Waŋu
puriŋnéŋ kekec seliiguc kerembéséman
iminéŋ niŋna efefia wammac, néŋ héna
méraga éréhécnec geric hémbénaŋaiguc
giligic hiŋgacbéséman iminéŋ niŋna
réwéria wammac. [9] Imuac kicganéŋ manam
batuc waŋgéŋu képésic waŋanʒaŋiguc
kicga néfindiŋgéma gilina kemmac. Kicga
momacgucnéŋ kekec hémbénaŋaiguc
kerembéséman iminéŋ guac hia wammac.
Waŋu kicga éréhécnec geric siaiguc giligic
hiŋgacbéséman iminéŋ niŋna réwéria
wammac.

Rama rouc wawaŋawac qelumbec ac.
[10] Técgina nimma kecgic, nambérac
komoc komoc yomuhucyawac niŋgic
mamaya wambac niŋac. ʒéwa niŋgic,
ionac kua meme uŋagina imi kurumeŋiguc
nalé séc kurumeŋ Maŋgocnawac kic
ségéria hémma kecanʒu. [11] Icac Naŋanéŋ
rouc wamma kekec képésicgina igucnec
metecgé énécmimaŋ ʒé hayec. [12] Deic
ninʒu? Ic méŋ ramaya 100 hemizac
ʒéwiŋ. Waŋu sucginaiguc méŋnéŋ
sohoma kemmaciguc ramaya 99 imi
onoporu naŋgic baec boŋaiguc kemma
rama sohoyec imi ménda mihicŋimaŋ?
[13] Ni hélacnec énézézua sohoyec imi
mihicŋizaciguc imuac niŋ mia 99 ménda
sohogic ionac niŋac ségiségi wanʒac imuac
séha ogicqogic wamma ségiségi yanda
wammac. [14] Imuhucyanec Maŋgocgina
kurumeŋiguc kecʒac iwac kiwaiguc komoc
komoc yomi ionarunec méŋnéŋ méŋ
birima qahac wammac niŋac ewa siŋa
ménda hemizac.

Ic méŋac képésic ʒégési mimia.

* 17:24: 2 Dirakima; Ic méŋac ai meme momacgucac ai boŋa imi 1 Dirakima, waŋu Yuda ic imi miŋ séc ocmuŋac takis yawuŋ séc 2 Dirakima haiaŋgic. Imi mia ɪʒipte baec igucnec éréma Sainai baec boŋaiguc ʒaŋgégina oloŋgic nalé imuarunec hénima kekecgina aŋgéŋ tiénécmiyec Anutuac muru kekecginawac boŋa ʒéma haiaŋgic. * 17:27: Girik aciguc; Statira imi soukiwa golinéŋ memeya. Waŋu 4 Dirakimawac séc waŋu ic éréhécac ocmuŋ takis imuac séha wanʒac.

15 Hénaoriŋ ionarunec alaga méŋnéŋ
képésic waŋ gémmaciguc kemma ekac-
neciguc képésicya imi ézéna hémmac.
Waŋu acga ninʒaciguc imi alaga biria
igucnec muŋguc wagicʒaŋ wanʒac. 16 Waŋu
acga ménda ninʒaciguc, ic momacguc me
éréhéc oragicna eŋawu kemma héipuc
ic éréhéc iorac kuagiranéŋ alagawac ara
momacguc momacguc meseligic ménda
qaecgémac. 17 Waŋu ewa seli wamma
acgina ménda nimmaciguc hénaoriŋ
énézégic nimmu. Waŋu hénaoriŋ ionac
ac imuhucyanec ménda nimmaciguc, ic
enia me takis meme ionac waŋ énécmiwu
ésécnec wammimu.
18 Ni hélacnec énézézua, némac iwawai
ini baeciguc ʒikimu imi kurumeŋiguc
ʒikiʒikia wammac. Waŋu némac iwawai
baeciguc hulacmu imi kurumeŋiguc
hulachulara wammac. 19 Waŋu muŋguc
énézéwa niŋgic, baeciguc onarunec
éréhécnéŋ iwawai méŋ niŋac ewa mo-
mac wamma qesimaoc imi Maŋgocna
kurumeŋiguc kecʒac inéŋ niŋu mocʒoŋ
orac muru wandac wandara wammac.
20 Waŋu éréhécnéŋ me haréwécnéŋ nuac
qacnaiguc tocgézu imi ni acguc imuaru
sucginaiguc kecʒua.

Képésic waiwaiyawac haka.

21 Waŋu Peteronéŋ Yesuac hama
yomuhuc qesiyec; Miŋna, alananéŋ
biria waŋnéŋu hatac dahec képésicya
waimimaŋ? Keŋkecma hatac 7 imuac
séc waimimaŋ? 22 Qesiyu yomuhuc
melemma ʒéyec; Gézéwa niŋna, hatac 7
sac qahac, néŋ tuŋ 70 imi arec 7 imuac
séc waimiwésémaŋac ʒézua. 23 Imuac
kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
imi ic kewu méŋ weleŋ qeqehéra iniguc
taségina héimindiŋi wammaŋ ʒé waŋec
ésécnec. 24 Ic kewu imi héimindiŋi ai
imi héniyec. Héniyu ic méŋ iwac muru
taséya 10 tauseŋ Talanti* hemiyec imi
wagicma érégic. 25 Waŋu ic iwaru soukiwa
méŋ ménda hemiyu kumacac séc qahac
waŋec. Imuac niŋac ic kewunéŋ ic
imi eŋeya ʒéma iniŋ merachéra ʒéma
iwawaiya hemiyec imi mocʒoŋ haigic boŋ
megic soukiwa iminéŋ tasé imi kumac
niŋ ʒéyec. 26 Imuhuc ʒéyu weleŋ qeqe ic
imi wésiaiguc mama sicgémima welecma
ʒéyec; Bénʒéŋ mambéc waŋnénna ni
taséna mocʒoŋ kugémmaŋ. 27 Imuhuc
ʒéyu weleŋ qeqe ic iwac miŋinanéŋ ewa
biric wamma tasé imi audacma waimiyu
keŋec. 28 Waŋu ic iminéŋ mama kemma
ai ic momacya méŋ taséya 100 Denarion*
hemiyec imi mihicŋima déméŋaiguc
késama melanʒima ʒéyec; Guac tasé
nuac muru hegénʒac imi kuma nénna.
29 Waŋu ai momacya imi ic iwac héniaiguc
mama simiŋ héimima welecma ʒéyec;
Bénʒéŋ mambéc waŋnénna kugémmaŋ.
30 Waŋu imuac ménda wamma taséya
kudacmaguc mamac niŋac hésa amaiguc
oporec. 31 Waŋu ai ic tosara ieneŋ haka
hicŋiyec imi hémma niŋgic biri qiria waŋu
kemma haka hicŋiyec imi mocʒoŋ miŋgina
ézédacgic. 32 Imuhuc ʒégic miŋginanéŋ ic
imi qaru eŋu yomuhuc ézéyec; Gi weleŋ
qeqe biria kétik téŋgéŋ! Welec nénna
guac tasé imi mocʒoŋ audari. 33 Neŋ
guac waŋi ésécnec gi acguc ai momacga
goiya héimiwésémaŋac ménda heyec me?
34 Imuhuc ʒéma haʒéc yanda wamma taséya
imi kudaru hulacmimu niŋac hésa ama
galeŋ ionac méraginaiguc oporec. 35 Imuac
niŋac méŋnéŋ méŋ alaginawac képésic
imi ewa qeriginanéŋ ménda waimimuiguc
kurumeŋ Maŋgocnanéŋ imuhucyanec mia
waŋ énécmimac.

19

Eu iniŋac héna dindiŋa.

1 Yesu ac imi ʒéyu tecgéyu Galilaia baec
waima Yodan doku néwéc Yuda baec su-
ciguc keŋec. 2 Keŋu ic embac tuŋ yandanéŋ
méndacmima keŋgic baec imuaru hafigi-
naguc imi mehiaru énécmiyec.
3 Waŋu Farisaio ic ieneŋ hama batucgéma
qesigic; Ic méŋnéŋ hénia imuac me
imuac iniŋa hia waimimacac héna méŋ
hezac me? 4 3égic melemma ʒéyec;
Mihicŋi mihicŋi miŋinanéŋ hénihéniaiguc
ic momacguc ʒéma embac momacguc
meérécmima ac yomuhuc ʒéyec imi ini
ménda oloŋniŋanʒu? 5 Hénia imuac niŋac
icnéŋ neŋgoc maŋgocya wai érécmima

* 18:24: 1 Talanti imi soukiwa golinéŋ memeya, ic méŋac ai meme momacgucac ai boŋa 1 Denarion imuac 6,000 ogicma eeyaguc waŋec.
* 18:28: 1 Denarion imi ic méŋac ai meme momacgucac ai boŋa imuac séha.

kemma iniŋawac muru qékétayu éréhéc-
néŋ momacguc wammaoc. 6 Imuac iereŋ
imi éréhéc qahac, néŋ séwi momacguc,
imuac Anutunéŋ toroqe érécmiyec imi
icnéŋ ménda méndéŋ érécmimu. 7 Imuhuc
énézéyu ieneŋ yomuhuc ʒégic; Waŋu
hénia némac niŋac Mosenéŋ héric
amuamuyawac kiwi omima mélina keŋu
ʒéyec? 8 Imuhuc ʒégic, Yesunéŋ melemma
énézéyec; Mosenéŋ ewa qerigina selia
imuac niŋ wamma wai énécmiyec, néŋ
hénihénia igucnec imi imuhuc qahac. 9 Ni
énézézua, mérénéŋ méŋ iniŋa saŋgima
haka biria ménda waŋeciguc hénia tosara
niŋac waimima embac méŋ memac
imi kaisero wanʒac.* 10 Imuhuc ʒéyu
tohotoho ichéra ieneŋ yomuhuc ézégic;
Ic méŋnéŋ iniŋaguc héna ac imuhucya
tohomacac hezaciguc embac ménda mema
kecmac iminéŋ hia wammac. 11 ʒégic
Yesunéŋ melemma ʒéyec; Ac imi ic momac
yandanéŋ niŋtohomuac séc qahac, néŋ
imuhuc meénécmimia sac imuhuc wammu.
12 Ic tosia ieneŋ neŋgoc héri igucnec héfiŋ
wamma hicŋianʒu. Waŋu méŋ imi icnéŋ
waŋ énécmigic héfiŋ wamma kecanʒu.
Waŋu tosia ieneŋ kurumeŋac héŋgaleŋ
ama niŋac eŋaoc héfiŋ ic ésécnec wamma
kecanʒu. Ac imi tohomuac séc imi eneŋ hia
tohomu.

Yesunéŋ nambérac komoc komoc ʒéhiaru
énécmiyec.

13 Waŋu Yesunéŋ méria orucginaiguc
haima ʒéwelec énécmimac niŋ ic embac
tosara ieneŋ nambérac komoc komoc
onagicma hagic tohotoho ichéra ieneŋ
qetali énécmima ac waŋ énécmigic.
14 Imuhuc waŋgic Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec;
Nambérac komoc komoc imi wai énécmigic
nuac hagic, neuŋ ménda héiénécmigic.
Kurumeŋac héŋgaleŋ ama imi komoc
komoc imuhucya ionac buŋa wanʒac.
15 Imuhuc ʒéma méria ionac orucginaiguc
hai énécmimaguc baec imi waima keŋec.

Sac qeli sokiwa yandayaguc.

16 Waŋu ninʒu? Ic méŋnéŋ iwac muru
hosuru hama yomuhuc qesimiyec; Kiwi
ic, ni némac haka hiabia wamma kekec
hémbénaŋa imi memaŋ. 17 ʒéyu Yesunéŋ
yomuhuc ʒéyec; Némac niŋ haka hiabi-
awac qesinénʒaŋ? Hiabia wanʒac imi mo-
macguc sac kecʒac. Waŋu gi kekec hém-
bénaŋaiguc keremmaŋ ʒé wanʒaŋiguc imi
héna ac tohowéséman. 18 Imuhuc ʒéyu
ʒéyec; Némac héna ac niŋac ʒézaŋ? ʒéyu
Yesunéŋ melemma ʒéyec; Ic ménda qe-
humuwéséman. Kaisero ménda wambésé-
man. Kowu ménda mewéséman. Héipuc
ac ikora ménda ʒéwéséman. 19 Neŋgoc
maŋgocga eegira héiwéséman. Waŋu
geŋga siŋ niŋamuanʒaŋ ésécnec alaga siŋ
nimmiwéséman. 20 ʒéyu ʒéyec; Ni imi
mocʒoŋ tohodacma kecanʒua, imuac né-
macnéŋ méŋ nuac muru ménda sécgézac?
21 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ ézéma ʒéyec; Gi
solaŋanimaŋ ʒé kemma hinac iwawaiga imi
haina boŋa megic soukiwa iminéŋ maqe-
qeya énécmiwéséman. Imuhuc wanna
kurumeŋiguc iwawai eeyaguc hegémmac.
Waŋu geŋga imi hama ni méndac némbésé-
man. 22 Imuhuc ʒéyu ac imi nimma ic merac
imi hinac ʒéma soukiwaya yanda hemiyec
imuac niŋ ewaya biriyu keŋec.

23 Keŋu Yesunéŋ tohotoho ichéra
énézéma ʒéyec; Ni hélacnec énézézua, ic
hinac yanda ginaguc ieneŋ kurumeŋac
héŋgaleŋ amaiguc kerembiŋ ʒé osimu. 24 Ni
muŋguc énézézua, kamele yaŋnéŋ qodu
kifaŋaiguc kereŋkereŋa imi bénʒéŋadac,
néŋ ic hinac yanda ginagucnéŋ Anutuac
héŋgaleŋ amaiguc kereŋkereŋa imi
osiosiya. 25 Imuhuc ʒéyu tohotoho ichéra
ieneŋ nimma bacgina kuneŋnec yandiyu
ʒégic; Imuhuc waŋu mérénéŋ aŋgéŋ
timimiawac séc wammac? 26 ʒégic Yesunéŋ
inicma énézéyec; Imi ic eneŋ memuac
séc qahac, néŋ Anutuguc imi iwawai
mocʒoŋ yanda medac medara. 27 Imuhuc
ʒéyu Peteronéŋ melemma ʒéyec; Ninʒaŋ,
nini méndac gémbiŋ ʒé iwawai mocʒoŋ
waidariŋ, imuac némac iwawai késawiŋ?
28 Qesiyu Yesunéŋ énézéyec; Hélacnec
énézézua, baec yomuac hainetec wawaŋa
naléiguc Icac Naŋa imi eŋeya edamuya
imuac ic kewu tataraiguc tacmac imuaru
méndac néŋanʒu ini imi momacnec tatac
12 imuaru tacma Israelac kisic 12 imi
niŋgésima galeŋgé énécmimu. 29 Waŋu
mérénéŋ méŋ nuac qacnawac wamma
amaya me dara munia me nauŋa me

* 19:9: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc; Kaiseroiguc opocʒac tanec wanʒac.

neŋgoc maŋgocya me merachéra me baec aiya waizaciguc imuhucya imi 100 imuac séc ogicma mema kekec hémbénaŋa imi mératéc memu. [30] Néŋ walac wanʒu ionarunec sasalanéŋ andia wammu. Waŋu andia wanʒu ionarunec sasalanéŋ walac wammu.

20

Waiŋ aiiguc ai meme imuac qeqaiŋ ac.

[1] Kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi ai miŋina méŋnéŋ waiŋ aiyaiguc ai memu niŋac ai ic énépésimaŋ ʒé siŋunec yanda yacma keŋec ésécnec. [2] Kemma ai meme momacguc imuac boŋa Denarion* momacguc eŋac eŋac énécmimaŋ ʒéyu ewa momac waŋgic méli énécmiyu waiŋ aiyaiguc kereŋgic. [3] Waŋu siŋunec 9 kilok séc waŋu nénnagémba sombeŋiguc kemma ic tosara iniru eŋ naŋgic [4] yomuhuc énézéyec; Ini acguc nuac waiŋ aiiguc kemma ai megic boŋa séhaiguc énécmimaŋ ʒéyu nimma kereŋgic. [5] Waŋu 12 kilok ʒéma maria 3 kilok imuac séc imuaru muŋguc kemma imuhuyanec waŋec. [6] Waŋu maria 5 kilok séc waŋu kemma iniru ic tosara muŋguc ai qahac eŋ naŋgic yomuhuc énézéyec; Némac niŋac kaiwe herec ai ménda mema eŋ nanʒu? [7] ʒéyu melemma ʒégic; Méŋnéŋ méŋ ai icac ménda nénépésizac. ʒégic ini acguc nuac waiŋ aiiguc kereŋgic ʒéma énézéyu kereŋdacgic. [8] Ama siŋima hayu ai miŋinanéŋ hama galeŋgina ézéma ʒéyec; Ai ic unuruna tetecgiaiguc hazu ionac murunec hénima ai boŋa énécmina keŋkecma walac hazu ionac énécmina tecgémac. [9] ʒéyec séc waŋu maria 5 kilok imuaru hagic ieneŋ hama Denarion momacguc momacguc késagic. [10] Késagic walac walac hagic ieneŋ hama hémma boŋgina meemma nénécmiyu késawiŋ ʒéma niŋgic, néŋ ini imuhucyanec Denarion momacguc sac eŋac eŋac énécmiyu késagic. [11] Imuhuc késama ai miŋinawac ŋindic ŋunduc ac ʒéma ac yomuhuc ʒémigic; [12] Anduguc hagic ieneŋ kaiwe kiwa 1 aua sac ai mezu. Waŋu neneŋ mia ai yéwéria ai meme momacgucac séc kaiwe geriwaiguc namma meziŋ, néŋ ionac aigina boŋa imi nonac séc énécmizaŋ. [13] Imuhuc ʒégic ai miŋinanéŋ ionarunec méŋ yomuhuc ézéyec; Ala Denarion momacguc niŋac acnira ménda ʒikizic me? Ni képésic méŋ ménda waŋgénʒua. [14] Imuac boŋgawac mema kenna, andu hagic ionac aigina boŋa onac séciguc énécmimaŋ iminéŋ ewa siŋna wanʒac. [15] Nena iwawainanéŋ ewa siŋnawac wammaŋac héna ménda hezac me? Hakana hiabia imi kicginanéŋ hémma nimbupuc wanʒu? [16] Suruc imuac séc andianéŋ walac wammu, waŋu walacnéŋ andia wammu.*

Humuc igucnec yacyacwac ʒéyu hatac haréwéc waŋec.

[17] Waŋu Yesu imi Yerusalem kemmaŋ ʒé kemma hénaiguc tohotoho ichéra 12 eŋacnec énépésima yomuhuc énézéma ʒéyec; [18] Ninʒu, neŋaŋ Yerusalem enʒiŋ. Imuaru Icac Naŋa imi hofac oo ichécgina ʒéma héna acac kiwi ic ionac méraginaiguc opocgic ieneŋ humucac buŋawac ʒétecgé mimu. [19] Waŋu ʒédesi wammima hihilocnéŋ qericma qema ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic humumac niŋ ic enia ionac muru meleŋmigic kemmac. Waŋu ai meme haréwéc waŋu humuc igucnec yacmac.

Sebedeac iniŋanéŋ naŋhérérawac niŋac Yesu ʒéwelecmiyec.

[20] Nalé imuaru ʒebedaioac iniŋanéŋ naŋhéréra iriguc hama Yesuac muru sicgémima iwawai méŋ niŋac welecmiyec. [21] Welecmiyu ézéma ʒéyec; Gi némac iwawai niŋac wanʒaŋ? ʒéyu embac iminéŋ yomuhuc ʒéyec; Nuac naŋhérécna yomi niŋérécmina guac héŋgaleŋ ama areŋ yandaiguc méŋnéŋ héigaiguc méŋnéŋ kanagaiguc tacmaoc. [22] Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ melemma ʒéyec; Ini hénia ménda nimma imuhuc qesinénʒu. Ni doku howuraguc nemaŋ ʒé wanʒua imi iri hia nemaoc?* ʒéyu ʒéyoc; Imi sécnira. [23] ʒéyic Yesunéŋ ʒéyec; Imi hélacnec, iri doku howuraguc nemaŋ imi nemaoc, néŋ héinaiguc ʒéma kananaiguc tatara imi neŋ niŋéréc mimiawac ménda henénʒac. Tatac imi mérac méré maŋgocnanéŋ

* 20:2: Romawac soukiwa; ic méŋac ai meme momacgucac ai boŋa imuac séha. * 20:16: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc; Sasala unuruyec, néŋ éréhécnéŋ méŋ aŋgé tiénécmiyec. * 20:22: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc; Doku naec haka waŋ némmu imi waŋ énécmigic hia naecmu?

mézézéŋgé érécmiyec iorac buŋa wammac.
[24] Imuhuc waŋgic tohotoho ichéra 10 ieneŋ
ac imi nimma dara munia iorac niŋgic
biriyec. [25] Waŋu Yesunéŋ unuruyu hagic
énézéyec; Ic enia ionac galeŋhécgina
ieneŋ siŋginawac galeŋgé énécmianʒu.
Waŋu ic kuneŋ hécgina ieneŋ ic kewu
waŋ énécmianʒu imi ini hia ninʒu.
[26] Néŋ sucginaiguc imi imuhuc qahac,
néŋ onarunec méŋnéŋ méŋ kuneŋgina
wammaŋ ʒéma sucginaiguc weleŋ qeqe
kecmac. [27] Waŋu mérénéŋ méŋ walac
wammaŋ ʒé wanʒaciguc weleŋ qeqe
icgina wammac. [28] Icac Naŋa imi weleŋ
qemimu niŋac ménda mayec, néŋ weleŋ
qeénécmimaŋ ʒé mayec. Waŋu eŋeya
kekecya ic embac sasala ionac énécmima
doegina memaŋ ʒé mayec.

Kic hilic éréhéc mehiaru érécmiyec.

[29] Waŋu ieneŋ Yeriko ama areŋa yanda
waima keŋgic imuaru tuŋ yanda Yesu
méndacmima keŋgic. [30] Keŋgic, ninʒu,
kichilic ic éréhécnéŋ héna giŋginaiguc
tacma niŋic Yesu imi hama orogicma keŋu
qacma ʒéyoc; Miŋ Kewunira Dawidiac qeli,
wéséga niŋ nérécmina. [31] Imuhuc qaric,
ic tuŋ ieneŋ ac geriwaguc waŋ érécmima
qetali érécmima acgira qaimac niŋac ac
waŋérémigic, néŋ ireŋ muŋguc yanda
qacma ʒéyoc; Miŋ Kewunira, Dawidiac
qeli, wéséga niŋnérécmina! [32] Qaric Yesu
tilanʒima namma ururuma ʒéyec; Iri né-
macac waŋ érécmimaŋ niŋac wanʒaoc?
[33] Qesi érécmiyu ʒéyoc; Miŋnira, niri kicnira
hima hémbi niŋac wanʒic. [34] Imuhuc ʒéyic
Yesunéŋ ewa biric waŋ érécmima kicgira
osiyu imuarunec kicgira hima Yesu mén-
daroc.

21

Yesu Yerusalem eŋu hériaŋ memigic.

[1] Yesu ʒéma tohotoho ichéra ieneŋ
Yerusalem hosuraiguc keŋgic nalé imuaru,
Oliwa boŋaiguc Betfage ama areŋa taru
imuaru keremma Yesunéŋ tohotoho
ichéréra éréhéc méli érécmima yomuhuc
ʒéyec; [2] Iri eri wéséginaiguc ama areŋa
tacʒac imuaru kemma nalé idacmuarunec
doŋki méŋ merawaguc qatégic naŋic
iricmaoc. Iricma imi hulacma oragicma
nuac muru hamaoc. [3] Waŋu méŋnéŋ ara
méŋ érézémuiguc Miŋ Kewunéŋ imuac
niŋac wanʒac imuhuc ʒéyic imuarunec
doŋki éréhéc imi méli érécmimac. [4] Waŋu
imi mocʒoŋ kua meme ic méŋac ackuaʒéc
yomuhuc ʒéyec imi hélaguc wammac
niŋac imuhuc hicŋiyec; [5] Béracna Zion
yomuhuc ézégic; Hénna! Ic kewuganéŋ
guac hazac. Inéŋ gum bénʒénʒéŋ wamma
doŋki qahaiguc tacma hazac, doŋki merawa
qahaiguc. [6] Waŋu tohotoho ic éréhéc
ireŋ kemma Yesunéŋ érézéyec séc waŋoc.
[7] Wamma doŋki ʒéma merawa imi oragicma
hayic séwi usugina imi iorac qacgiraiguc
lémbécgic Yesu imuac qacgiraiguc tarec.
[8] Waŋu ic embac tuŋ yandanéŋ malekugina
hetecgéma hénaiguc lémbécgic keŋec.
Waŋu tosaranéŋ ic hawa haréŋaguc imi
kuma hénaiguc témbécgic. [9] Waŋu ic tuŋ
yanda walac andu wammima keŋgic imi
eneŋ yomuhuc ʒéma hériaŋ haimigic;
Ohec wahec! Dawidiac qelia! Ohec wahec!
Mériaŋgaguc, Miŋ Kewuninawac qaraiguc
hahaya! Ohec wahec, kurumeŋ ouac
ouyaguc! [10] Waŋu hama Yerusalem kereŋu
ama miŋina momac yanda ieneŋ aurima
welicgéma qesima ʒégic; Ic yomi mérénéŋ?
[11] Qesigic ic tuŋ yandanéŋ énézéma ʒégic;
Yomi kua meme ic Yesu, Galilaia baec
Naʒarete ama areŋa igucnec.

Yesunéŋ ocmuŋiguc haka biria waŋgic nesi énécmiyu madacgic.

[12] Yesunéŋ ocmuŋ téréyaiguc emma
imuac sombeŋiguc iwawai nénnagémba
wamma naŋgic imi nesi énécmima soukiwa
meamugic ionac ʒae ʒéma kembo nei
haigic ionac tatac imi meleŋu madarec.
[13] Imuhuc wamma yomuhuc énézéyec; Ac
kiwi yomuhuc oyecac hezac; Nuac amana
imi ʒéwelec welecac ama ʒému ʒéyec, néŋ
ini imuhuc waŋgic kowu nene ionac baŋec
ésécnec wanʒac.

[14] Waŋu kic hilic ʒéma ic puriŋa ieneŋ
ocmuŋ téréyaiguc iwaru hagic mehiaru
énécmiyec. [15] Waŋu hofac oo ic kiwahécgina
ʒéma héna acac kiwi ic ieneŋ haka welic
welicgia Yesunéŋ waŋec imi ʒéma nam-
bérac ieneŋ ocmuŋ téréyaiguc qacma, Ohec
wahec, Dawidiac qeli! ʒégic inicgic qerig-
ina biriyec. [16] Waŋu qesima ʒégic; Gi nam-
bérac ieneŋ némac ac ʒézu imi hia ninʒaŋ?
Imuhuc ʒégic, Ninʒua ʒéma énézéyec; Ini
imi ac yomuhuc hezac imi méŋ ménda
oloŋgic? Nambérac ʒéma namu nene ionac

kuaginaiguc mepé qepési hai énécminec.
17 Imuhuc ʒémaguc wai énécmima ama
areŋa yanda deminaguc imuacnec mama
kemma Betania ama areŋaiguc kemma
siŋiya imuaru kerec.

Yesunéŋ fik ic saec ac wammiyu humuyec.

18 Siŋunec ama areŋa yanda imuaru lil-
iŋgéma kemmaŋ ʒé kemma hénaiguc nene
niŋac waŋec. 19 Imuhuc wamma héŋu héna
giŋgiŋaiguc fik ic méŋ naŋu imuaru kemma
hocma héla méŋ qahac, néŋ haréŋa sac
hémma fik ic imuac ʒéyec; Nalé tetecgia
qahac guarunec héla méŋ ménda hicŋimac.
Imuhuc ʒéyu fik ic imi nalé imuarunec
humuyec. 20 Tohotoho ichéra ieneŋ haka
imi hémma welicgéma ʒégic; Fik ic yomi
dimuhuciguc focdac humuzac? 21 Ʒégic
Yesunéŋ acgina melemma énézéyec; Ni
hélacnec énézézua, ini ewa éréhéc ménda
wamma ninʒéŋgému imi haka fik ic imiguc
hicŋiyec imuhucya sac qahac, néŋ baec
boŋa yomuac niŋ yacma kemma kon-
duŋiguc hiŋgacna ʒégic imi acguc hia hicŋi
énécmimac. 22 Ini ʒéwelec aiiguc iwawai
imuac me imuac ninʒéŋgéma ʒéwelecgic
imi mocʒoŋ niŋénécmiyu medacmu.

23 Waŋu keŋkecma Yesunéŋ ocmuŋ
téréyaiguc emma ackuaʒéc ku énécmima
keru hofac oo ic kiwa hécgina ʒéma
galeŋ ieneŋ iwaru kemma yomuhuc ʒéma
qesimigic; Gi némac kuc buŋanéŋ ai
imi meanʒaŋ? Mérénéŋ kuc buŋa imi
géŋec? 24 Ʒégic Yesunéŋ ac yomuhuc ʒéma
meleŋ énécmiyec; Ni acguc ac momacguc
qesi énécmiwa nézégic nimmaguc neŋ
imuhucyanec némac kuc buŋaguc ai yomi
meanʒua imi énézémaŋ. 25 Yohaneac doku
naec haka imi dimuacnec hayec? Kurumeŋ
igunec me ic igucnec? Imuhuc ʒéma
qesiyu ieneŋ eŋawu ac yomuhuc eminiŋgic;
Kurumeŋ igunec hayec ʒéni némac niŋac
ménda ninʒéŋgé migic ʒémac. 26 Waŋu
ic embac ieneŋ Yohaneac Anutuac kua
meme ic ʒéma ninʒéŋgéanʒu imuac niŋ
ic igucnec hayec ʒéwiŋ ʒéni ionac niŋac
ʒénéŋnina hirizac. 27 Imuhuc ʒéma Yesu
yomuhuc ézégic; Ménda ninʒiŋ. Imuhuc
ʒégic duŋa Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ni
imuhucyanec némac kuc buŋaguc iwawai
yomi waŋanʒua imi ménda énézémaŋ.

Niŋ tohotoho hakawac qeqaiŋ ac ʒéyec.

28 Ini dimuhuc ninʒu? Ic méŋnéŋ
naŋhéréra keric, naŋa walac iwac kemma
ézéyec; Naŋna gi erac kemma waiŋ ai mena.
29 Imuhuc ʒéyu melemma ʒéyec; Ménda
kemmaŋ. Imuhuc ʒémaguc duŋa ewaya
melemma keŋec. 30 Waŋu maŋgoc imi
naŋa méŋac muru kemma imuhucyanec
ézéyec. ʒéyu melemma ʒéyec; Maŋgocna
hia kemmaŋ. Waŋu inéŋ imuhuc ʒémaguc
ménda keŋec. 31 Sucgiraiguc mérénéŋ
maŋgocac ewa siŋ méndacma waŋec?
ʒéyu melemma ʒégic naŋa walac. ʒégic
Yesunéŋ énézéyec; Ni hélacnec énézézua,
takis meme ic ʒéma héna yanda embac
eneŋ ini onogicma walac Anutuac héŋgaleŋ
amaiguc keremmu. 32 Yohanenéŋ haka
solaŋawac héna énézémaŋ ʒé hayec.
Waŋu ini ménda ninʒéŋgégic, néŋ takis
meme ʒéma héna yanda embac eneŋ
ninʒéŋgégic. Waŋu ini haka imi hémmaguc
kileŋdac ewagina ménda melemma ménda
ninʒéŋgégic.

Soukiwa ai ic biria

33 Qeqaiŋ ac méŋ ʒéwa niŋgic; Ai miŋina
méŋnéŋ baec méŋiguc waiŋ ai medacma
demiŋ meyu lelecgéyec. Waŋu waiŋ
héla dokuya memeyawac hogoc méŋ
meyacgéma imuaru galeŋ meme ama
héŋgeŋa lesu herec méŋ megic eŋec.
Imuhuc wamma boŋ meme ai ic ionac
méraginaiguc haima baec méŋu keŋec.
34 Kemma keru héla metocgémuac naléya
ducŋiyu weleŋ qeqe ichéra ieneŋ héla
memu niŋac boŋa meme ai ic ionac muru
méli énécmiyu keŋgic. 35 Boŋa meme
ai ic ieneŋ weleŋ qeqe ic énépésima
méŋ humumia qegic, méŋ qehumugic,
méŋac hocnéŋ héigic. 36 Imuhuc waŋgic
muŋguc weleŋ qeqe ichéra ʒaŋgégina
walac keŋgic imi ogicma méli énécmiyu
keŋgic. Waŋu séc imuhucyanec waŋ
énécmigic. 37 Waŋu tetecgiaiguc naŋa
mélima yomuhuc ʒéyec; Ieneŋ naŋna imi
eeya héimimu. 38 Waŋu boŋa meme ai ic
ieneŋ naŋa hémma yomuhuc ʒéma eminiŋ
waŋgic; Ic yomi kecma ai yomuac mératéc
meme ic wammac imuac hagic qeni
humuyu mératéc aiya yomi neŋaoc mewiŋ.
39 Imuhuc ʒéma waiŋ ai igucnec késama
héréma séŋgaŋgeŋ hiŋgacma qehumugic.
40 Imuac nalé méŋac waiŋ ai miŋinanéŋ
liliŋgéma hamac imi boŋa meme ai ic

imi dimuhuc waŋ énécmimac? [41] Imuhuc
ʒéyu melemma ʒégic; Ai ic biria imi
humuc ʒérabéra mihicŋi énécmima waiŋ
ai imi ai ic qacguc ai yawuŋ nalé séc héla
hianec haimimuac séc ionac méraginaiguc
soukiwa niŋac ai imi hai énécmimac.
[42] Yesunéŋ muŋguc toroqema ʒéyec; Ini
kiwi téréyaiguc ac méŋ yomuhuc hezac
imi ménda oloŋanʒu? Mericqe ic eneŋ
hoc méŋ héŋara mema giligic keŋkeŋa
iminéŋ ama imuac hoc oruha waŋec.
Haka imi Miŋ Kewuac murunec hicŋiyu
kicninanéŋ hénni welic welicgiaguc
wanʒac. [43] Imuac niŋac ni énézézua,
Anutuac héŋgaléŋ ama areŋa yanda imi
méragina igucnec onagicma baera méŋac ic
embac héla mihicŋimu ionac méraginaiguc
hai énécmiyu memu. [44] Ic méŋnéŋ méŋ
hoc imuac qahaiguc mayu ʒéŋgédacmac.
Waŋu hoc iminéŋ ic méŋac qahaiguc mayu
qéséŋu bororoŋa wammac.*
[45] Waŋu hofac oo ic kiwahécgina ʒéma
Farisaio ic ieneŋ qeqaiŋ ac imi eŋaŋ niŋ
imuhuc ʒéyec imi niŋtegicgic. [46] Waŋu
ieneŋ imi héna méŋ mihicŋima Yesu ké-
sawiŋ ʒé hochoc ai megic. Waŋu ic embac
ieneŋ Yesu imi kua meme ic ʒéma nimmigic
imuac niŋac ʒénéŋgina hiriyec.

22

ʒammaréŋ memeac qeqaiŋ ac.

[1] Yesunéŋ acgina melemma muŋguc
qeqaiŋ ac wamma yomuhuc énézéyec;
[2] Kurumeŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi
ic kewu méŋnéŋ naŋawac ʒammaréŋ aria
wammizac ésécnec. [3] ʒammaréŋ ariacwac
hamu niŋac kiwi oénécmiyec imi onac
unurugic hamu niŋac weleŋ qeqehéra méli
énécmiyu kemma énézégic, néŋ ieneŋ
hawiŋ ʒé ménda waŋgic. [4] Waŋu weleŋ qeqe
tosara muŋguc méli énécmima yomuhuc
énézéyec; Héihéré énécmiyi imi onac
yomuhuc énézému; Niŋʒu! Ni mariawac
nene yanda oma nuac burumakao ʒéma
beric yaŋ haléc yandaguc qe oma iwawai
mocʒoŋ ʒéréŋqéréŋ wamma haidacʒua
imuac ʒammaréŋ ariaciguc hagic. [5] ʒéyu
kemma énézégic, néŋ gezac qeqe ménda
wamma méŋnéŋ aiyaiguc keŋu, méŋnéŋ
nénnagémba ai niŋac keŋec. [6] Waŋu
tosara eneŋ ic kewuac weleŋ qeqehéra imi
énépésima ʒédesi énécmima unuhumugic.
[7] Imuhuc waŋgic ic kewu iminéŋ qeri biric
nimma yaré ic tuŋa méŋ méli énécmiyu
kemma sac nene ic imi unudacma ama
areŋgina kumugic ʒedarec. [8] Waŋu weleŋ
qeqehéra énézéma ʒéyec; ʒammaréŋ
aria imi bec mézézéŋgéwa hezac, néŋ
ic unuruyi imi eneŋ eeginaguc ménda
wanʒu. [9] Imuac héna séraiguc kemma ic
embac mihicŋimu séc unurugic ʒammaréŋ
ariacwac hamu. [10] Imuhuc ʒéyu weleŋ qeqe
ic eneŋ hénaiguc séc kemma ic embac hia
me biria mihicŋi énécmigic séc onagicgic
hagic. Hama tacma keŋgic ʒammaréŋ aria
ama imi kuaya qeyec. [11] Waŋu ic kewunéŋ
ic embac hama tacgic imi inicmaŋ ʒé
éréma héŋu ic méŋnéŋ owo malekuya
séha ménda haima hama tarec. [12] Taru
ézéyec; Ala gi némac niŋac ʒammaréŋ
ariacwac maleku ménda héima hazaŋ?
Imuhuc qesimiyu ic imi ac méŋ ʒémaŋ
ʒé osiyec. [13] Waŋu ic kewu iminéŋ weleŋ
qeqe ic yomuhuc énézéyec; Héna méria
dérécgéma séŋgaŋgeŋ siŋi tunumaŋiguc
giligic, imuaru siacma ʒéra kima tacmac.
[14] Sasala unurugic, néŋ gési énécmima
énépésimacac séha imi éréhécdac.

Takis haihaiyawac qesiqesi ac.

[15] Yesunéŋ imuhuc ʒéyu tecgéyu Farisaio
ic ieneŋ amaginaiguc kemma aʒoroma
acnéŋ simba méŋ dimuhuc meni kimac
ʒéma niŋareŋgégic. [16] Niŋareŋ géma eŋaŋ
tohotoho ichécgina ʒéma Herodeac ichéra
tosara momacnec méli énécmigic Yesuac
hama ʒégic; Kiwi ic, gi imi ic héla, Anutuac
haka imi hélacnec ku nénécmianʒaŋ.
Gi ic inicmaŋ ʒé séwiginawac ménda
héŋanʒaŋ imuac ic eŋeŋa me mamaya
ionac kicginaiguc ewa éréhéc ménda
waŋanʒaŋ. [17] Imuac efima ʒéna ninni. Geŋ
niŋna Kisawac* takis haianʒiŋ imi héna
ac logiʒac me qahac? [18] ʒégic Yesunéŋ
ionac qeri biric imi niŋtegicma ʒéyec;
Ikoc ic ini némac niŋac acnéŋ simba
menénʒu? [19] Takis buŋawac soukiwa méŋ
nézéna hémba ʒéyec. ʒéyu Denarion
momacguc mema hagic. [20] Waŋu yomuhuc
qesi énécmiyec; Yomi mérac ireha ʒéma

* 21:44: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc kembaŋa 44 yomi ménda hezac.

* 22:17: Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu. Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu.

némac kiwi ogic hezac? [21] ʒéyu ʒégic;
Kaisawac, imuhuc ʒégic énézéyec; Imuac
Sisawac buŋa imi Sisa mima, Anutuac buŋa
imi Anutu mimu. [22] Imuhuc ʒéyu ieneŋ
welicgéma waima keŋgic.

Humuc igucnec yacyac imuac qesiqesi ac.

[23] Ai meme imuaru Sadukaio ic hu-
muc igucnec yacyac ménda hezac ʒéanʒu
imi eneŋ Yesuac muru hama yomuhuc
qesimigic; [24] Kiwi ic, Mosenéŋ yomuhuc
nénézéyec; Ic méŋ nambéracya qahac
humumac imi munianéŋ qawéra mema
darawac buŋa qeli mihicŋimac. [25] Waŋu
sucninaiguc dac muna 7 kecgic dacginanéŋ
embac mema nambéracya qahac kecma
humuyu, iwac iniŋa muniawac mériaiguc
opocma keŋec. [26] Andia ʒéma andiawac
andia imuhucyanec waŋgic keŋu 7 mocʒoŋ
imuhuc wandacgic. [27] Imuac tetecgiaiguc
embac imi acguc imuhucyanec humuyec.
[28] Waŋu ieneŋ momac yanda embac imi
megic imuac niŋ embac imi humuc igu-
cnec yacyarawac naléyaiguc 7 ionac mu-
runec mérac iniŋa wammac? [29] ʒégic
Yesunéŋ yomuhuc melemma énézéyec; Ini
kiwi téréya me Anutuac kuha imi ménda
niŋasarima dindiŋanec ménda niŋyacgézu.
[30] Humuc igucnec yacyarawac naléiguc imi
ic me embac ménda meamumu. Imuaru
imi ʒammaréŋac buŋa qeénécmimia imi
ménda hemac, néŋ kurumeŋac Anutuac
kua meme uŋa ésécnec kecmu. [31] Waŋu
eneŋ humuc igucnec yacyarawac Anu-
tunéŋ ac yomuhuc énézéyec imi ménda
oloŋgic? [32] Ni Abarahamac Anutu, Isakawac
Anutu, Yakopac Anutu ʒéyec imi ménda
oloŋ héŋanʒu? Anutu imi humuc ic ionac
Anutu qahac, néŋ kic qeli ic ionac Anutu
kecʒac. [33] Ic tuŋ yanda ieneŋ Yesunéŋ
imuhuc ku énécmiyu nimma welicgégic.

Héna ac eŋeŋa.

[34] Yesunéŋ acnéŋ Sadukaio ic menéŋqe
énécmiyu ara melemmuac séc qahac
waŋec. Waŋu imuac surucya imi Farisaio
ic ieneŋ nimma aʒorogic. [35] Aʒoroma
ionarunec héna acac kiwi ic méŋnéŋ
Yesu batucgé mima yomuhuc ʒéyec;
[36] Kiwi ic, héna ac sucginaiguc némac
acnéŋ eŋeŋa wanʒac? [37] ʒéyu Yesunéŋ
yomuhuc ézéyec; Gi ewa qeriga mocʒoŋnec
qeri uŋaga mocʒoŋnec ʒéma niniŋga
mocʒoŋnec Miŋ Kewu Anutuga siŋa
nimmiwéséman. [38] Héna ac iminéŋ walac
walac wanʒac. [39] Séha imuhucyanec méŋ
hezac imi yomuhuc; Gi geŋgac niŋac
siŋniŋ waŋamuanʒaŋ séc alagawac siŋniŋ
wammiwéséman. [40] Héna ac éréhéc imuaru
mia héna ac tosara mocʒoŋ ʒéma kua
meme ic ionac ac mocʒoŋ imi koro
koroyawac nanʒac.

Dawidiac naŋa imuac qesiqesi ac.

[41] Farisaio ic aʒoroma kecgic Yesunéŋ
yomuhuc qesi énécmiyec; [42] Ini Kris-
toac* dimuhuc niŋanʒu? Mérac qelia?
ʒéyu ʒégic; Dawidiac qelia. [43] ʒégic
Yesunéŋ énézéyec; Imuhuc waŋu Dawidi
i Uŋanéŋ ézéyu dimuhuc niŋac Kristoac,
Miŋ Kewuna ʒémima yomuhuc ʒéyec?
[44] Miŋ Kewunéŋ* nuac Miŋ Kewuna
ézéyec; Guac haʒéchécga hénagawac
duandiaiguc tocgo énécmidacba tecgémac
nalé sura imuac séc gi hama héinaiguc
tacbéséman. [45] Dawidinéŋ Kristoac Miŋ
Kewuna ʒémiyeciguc némaciguc iwac qelia
wammac? [46] Imuhuc ʒéyu ic méŋ ara méŋ
ménda meleŋec. Waŋu nalé imuarunec
éréma emma méŋnéŋ méŋ ac méŋ efima
ménda qesimigic.

23

Yesunéŋ Moseac héna acac kiwi ic ʒéma
Farisaio ic aciguc onoporec.

[1] Waŋu Yesunéŋ ic tuŋ ʒéma tohotoho
ichéra yomuhuc énézéyec; [2] Héna acac kiwi
ic ʒéma Farisaio ic imi Moseac tataciguc
tacanʒu. [3] Imuac niŋ ac ʒéanʒu imi
mocʒoŋ nimma tohodacmu, néŋ wawaŋ
memegina imi ménda méndacma wammu.
Hénia imi yomuhuc; Ieneŋ ackuaʒéc imi
kuanéŋ sac ʒéma ménda tohoanʒu. [4] Waŋu
ieneŋ hinac réwéria bisiqatéŋ wawaŋawac
séc qahac imuhucya dérécgéma ic onac
huaginaiguc haimaguc eŋaoc imi iwawai
imuhucya meyacbiŋ ʒé méragina merawa
méŋ ménda haianʒu. [5] Iwawai waŋanʒu
imi mocʒoŋ icnéŋ inicsoromu niŋac sac
waŋanʒu. Pakaginaiguc kiwi téréyawac
katapaya meyandima ʒéwelecac niniŋ
héiqeli qeliac susuria imi maleku ginaiguc
horuacnec meyandima haianʒu. [6] Waŋu

* 22:42: Mesiawac. * 22:44: Hebiraio aciguc; Yawenéŋ.

ariaciguc aʒoroma tatac ou walac tacʒac
imuac siŋa nimma tocgotocgo amaiguc ic
kiwawac tatac imuaru tacbiŋ ʒé waŋanʒu.
7 Nénnagémba sombeŋiguc méra qeqe
waŋ énécmima kiwi ic ʒéénécmimu
niŋac waŋanʒu. 8 Waŋu ini imi kiwi ic
ʒéénéc mimuac ménda wammu. Kiwi
icgina imi momacguc sac kecʒac. Ini
imi mocʒoŋ dacmuna wanʒu. 9 Waŋu
baeciguc ic méŋac niŋ maŋgoc ménda
ʒémimu. Onac maŋgocgina imi momacguc
sac kurumeŋiguc kecanʒac. 10 Waŋu galeŋ
ʒéénécmimu niŋ ménda wammu. Galeŋ
momacguc sac kecʒac imi mia Kristo.
11 Onarunec kuneŋginanéŋ tosara ionac
weleŋ qeqe ic wammu. 12 Méŋnéŋ méŋ
eŋeya niŋac niŋu eŋu imi memamimac.
Méŋnéŋ méŋ eŋeya niŋac niŋu mamac imi
meemmimac.

13 Saecginaguc, ini héna acac kiwi ic ʒéma
Farisaio ic! Ini ikoc ic. Ic embac ionac
kicginaiguc ini kurumeŋac héŋgaleŋ ama
areŋa yandawac naguya imi hézicgéma
namma eŋaŋ ménda keremma ic tosara
kerembiŋ ʒé wanʒu imi imuhucyanec
ménda wai énécmigic kereŋanʒu. 14 (Ménda
hezac.)* 15 Saecginaguc, ini héna acac
kiwi ic ʒéma Farisaio ic! Ini ikoc ic.
Ini ewa qeri meleŋ meleŋ ic momacguc
mihicŋiwiŋ ʒé baec ʒéma konduŋ tiricma
keŋanʒu, néŋ méŋnéŋ ewaya meleŋu
wagicma mebirigic sécgina onogicma geric
siawac buŋa waŋanʒac. 16 Saecginaguc,
ini ic kiwa, kicgina hilichilicgia! Ini
yomuhuc ʒéanʒu; Ocmuŋiguc koroma
ʒéselimuiguc héla qahac wammac, néŋ
soukiwa goli ocmuŋiguc hezac imuaru
koroma ʒéselimuiguc imi ac iminéŋ
sipacgé énécmimac. 17 Ic qelaŋa ʒéma
kic hilic ini! Némac iwawainéŋ kuneŋ
wanʒac? Goli me goli météré mianʒac
ocmuŋ imi mia? 18 Waŋu méŋ yomuhuc
ʒéanʒu; ʒaki téréyaiguc koroma ʒézé
seli ac ʒéyu héla qahac wammac, néŋ
ʒaki téréya qahaiguc haihaiya sese imuac
koroma ʒéseliyu ac iminéŋ sipacgémimac.
19 Kic hilic ini, némac iwawainéŋ kuneŋ
wanʒac? Sese me sese météré mianʒac
ʒaki téréya imi mia? 20 Imuac méŋnéŋ
ʒaki téréyaiguc koroma ʒéselimaciguc
ʒaki téréya ʒéma iwawai mocʒoŋ imuac
qahaiguc hezac imuac momacnec koroma
ʒéselizac wammac. 21 Waŋu méŋnéŋ
ocmuŋiguc koroma ʒéseliyec imi ocmuŋ
ʒéma méŋ ocmuŋiguc kecanʒac iorac muru
koroma ʒéseliyec wanʒac. 22 Waŋu méŋnéŋ
méŋ kurumeŋiguc koroma ʒéselimac
imi Anutuac tatac ʒéma imuac qahaiguc
tacanʒac i acguc momacnec koroma
ʒéselizac tanec wanʒac. 23 Saecginaguc,
ikoc ic ini, héna acac kiwi ic ʒéma Farisaio
ic! Ini miŋsupe ʒéma ʒuaʒua hénia
hénia imi méndéŋgic méra éréhéc waŋu
imuacnec momacguc Miŋ Kewuac buŋa
haianʒu. Waŋu néwécgeŋa héna acac héla
yéwéria tosara, kekec solaŋa ʒéma goi
héihéi ʒéma ninʒéŋ ninʒéŋ imi waidacgic.
Waŋu méŋ néwécgeŋawac tohoma méŋ
néwécgeŋawac héŋacya ménda memuac
heyec. 24 Ic kiwa, kicgina hilichilicgia!
Ini gisic iwawai kaiwe momacguc kecma
humumia imuhucya imi Anutuac gésima
giligic keŋanʒu, néŋ kamele yaŋ kuneŋ
yanda imuhucya imi eŋaoc hémbaoc
wamma qécgé énécmianʒu. 25 Saecginaguc
ikoc ic, héna acac kiwi ic ʒéma Farisaio
ic ini! Ini ʒéic sokoc séwéla sac ʒuacma
imuac qeriaiguc imi hémbaoc ʒéma séwiac
siŋ imi tigic kuaya qeanʒac. 26 Farisaio
ic, kicgina hilichilicgia! Ini sokoc ʒéma
ʒéic imuac qeria imi walac ʒuacsorocgéna
séwéla imuhucyanec lalacnec wammac.
27 Saecginaguc ikoc ic, héna acac kiwi ic
ʒéma Farisaio ic ini! Ini imi kic suaŋ
mandéc ooya ésécnec séwéla imi héŋsoroc
sorocgia, néŋ qeriginaiguc ic humumia
ionac sicgina ʒéma iwawai gizoŋ bazoŋa
hénia hénianéŋ kuaya qema hezac. 28 Ini
imuhucyanec séwiginanéŋ ic kicginaiguc
solaŋanima kecʒu, néŋ qerigina imi ikoc
ʒéma héna ac logilogi imi koya qema hezac.
29 Saecginaguc ikoc ic ini, héna acac kiwi ic
ʒéma Farisaio ic! Ini kua meme ic ionac
kic suaŋ meyacgéma ic solaŋa niŋqeli
énécmimiawac iwawai imi hiabianec
meʒericma kumugic naŋanʒac. 30 Imuhuc
wamma ini yomuhuc ʒéanʒu; Yanda

* 23:14: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc yomuhuc ooyawac hezac; 23:14 Héna acac kiwi ic ʒéma Farisaio ic, kic weleŋ wawaŋa ini! Ini malé ionac ama gericgina qécgéma kic weleŋ wamma ʒéwelecgina mehorugima ʒéanʒu. Imuac niŋac ini saecginaguc! Képésic ginawac bakia kuneŋ yanda meleŋ énécmimac.

hécnina kecgic nalé imuaru kecbiŋnec
ieneŋ kua meme ic unugic toroqema
méranina ménda énécmiwiŋnec. 31 Ini
haka imuhuc wamma eŋaoc kua meme ic
unuaŋgic ionac qelihécgina kecʒu imuac
hénia imi kawéya qema ʒéasari amuzu.
32 Yanda hécgina képésic waŋgic imuac
séciguc waŋgic kuaya qeyu! 33 Mokoleŋ,
qaté mokoleŋ imuac qeli ini, dimuhuc geric
siawac buŋa ʒétecgé énécmimia imuacnec
qiʒiʒiŋgéma ogicma kemmu? 34 Imuac mia
ni nenaoc onac muru kua meme ic ʒéma
niŋtegic qiŋtegic ic ʒéma héna acac kiwi ic
imi méli énécmiwa hagic ionarunec tosara
unuhumugic tosara iciguc unuhumugic
tosara tocgotocgo amaginaiguc kémbiŋnéŋ
unuma tauŋ méŋ igucnec tauŋ méŋu
ununesi waŋ énécmima kemmu. 35 Imuac
niŋac ic solaŋa Abelac sac igucnec hénima
éréma ocmuŋ téréya ʒéma ʒaki téréya
sucgiraiguc qegic humuyec Bakaraiawac
naŋa ʒarakiawac sac mayec nalé imuac
suraiguc baeciguc sac solaŋa madarec
imuac kitiwa mocʒoŋ onac muru liliŋgéma
hamac. 36 Ni hélacnec téŋgéŋ énézéwa,
haka imuac bakia mocʒoŋ hicŋisai youmi
onac muru liliŋgéma hamac. 37 Yerusalem,
Yerusalem, kua meme ic unuhumuma, méli
énécmiyu hahaya imi hocnéŋ énérianʒaŋ.
Kuruc neŋgianéŋ merachéra qeŋgaŋanéŋ
tiʒoʒo énécmianʒac ésécnec neŋ hatac
dahec guac qelihécga tocgé énécmimaŋ ʒé
waŋi? Waŋu ini imuac ewa siŋsiŋ ménda
waŋaŋgic. 38 Héŋgic imuac niŋ amagina
imi kisia wandacʒac. 39 ʒéwa niŋgic, ini
hocnémma keŋkecma keŋkecgic naléya
ducŋiyu némma yomuhuc ʒému; Ohec
wahec, Miŋninawac qaraiguc hahaya!

24

Ocmuŋ téréya imi kisi kiyoŋ wandacmac ʒéyec.

1 Yesunéŋ ocmuŋ téréya igucnec mama
keŋu tohotoho ichéra ieneŋ ocmuŋ téréya
ézégic hémmac niŋac iwaru hagic. 2 Imuhuc
waŋgic inéŋ ac yomuhuc melemma
énézéyec; Hélacnec énézéwa niŋgic; Ini
iwawai imi mocʒoŋ hia héŋʒu? Waŋu
kecma imi mocʒoŋ hézéŋgégic madaru
hoc méŋnéŋ hoc méŋac qahaiguc ménda
hemac.

Nalé tetecgiawac asé kiwiya.

3 Waŋu Yesunéŋ Oliwa ic baec boŋaiguc
emma taru tohotoho ichéra eŋacnec
éléŋnec hama ʒégic; ʒéna ninni. Némac
naléiguc haka imi hicŋimac. Waŋu
guac hahagawac ʒéma baec yomuac nalé
tetecgiawac séséc imi dimuhuc hicŋiyu
hémbiŋ? 4 Imuhuc ʒégic Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Kecma méŋnéŋ ikoc ménda
waŋ énécmimu niŋac galeŋ memu. 5 Ic
sasalanéŋ nuac qacnaiguc hama Ni Kristo*
mianéŋ ʒéma ic embac sasala ikoc waŋ
énécmimu. 6 Waŋu yaré hélawac suruc
ʒéma imuac luhuc ac momacnec nimmu.
Waŋu auriwu niŋac galeŋ mema kecmu.
Iwawai imuhucya kileŋdac hicŋimacac
hezac, néŋ imi tetecgia qahacnec. 7 Baec
méŋac ic embac ieneŋ yacma baec méŋac
ic embac haʒéc waŋ énécmimu. Héŋgaleŋ
ama méŋac ic embac ieneŋ yacma héŋgaleŋ
ama méŋac ic embac haʒéc waŋ énécmimu.
Waŋu baera baeraiguc béti hicŋiyu naŋ
memac. 8 Waŋu haka imi mocʒoŋ aʒi
kikiyawac hénihénia. 9 Waŋu nalé imuaru
ic embac eneŋ ini ʒérabéraiguc onopocma
unuhumumu. Waŋu ini nuac qacna niŋac
wamma baec séc ic embac eneŋ haʒéc
waŋ énécmimu. 10 Waŋu nalé imuaru
ic embac sasalanéŋ manam batuciguc
mama unumac. Waŋu eŋaoc hésa
amaiguc opocamuma haʒéc waŋamumu.
11 Waŋu kua meme ic ikora sasala hicŋima
ic embac sasala ikoc waŋ énécmimu.
12 Waŋu héna ac logilogi haka imi saiyu ic
embac sasala ionac goi héihéigina iminéŋ
saŋgeŋ qedacmac. 13 Waŋu méŋnéŋ méŋ
naŋseligiyu tetecgia hayu késayu kekec
hémbénaŋa kecmac. 14 Waŋu kurumeŋac
héŋgaleŋ amawac buŋa suruc hiabia
iminéŋ baec séc ic embac ionac muru
ʒésaigic kendacmaguc imuaru mia nalé
tetecgia hamac.

Anutu ʒébiri qébiri wammimia.

15 Imuac niŋ ini kua meme ic Danielnéŋ
ʒéyec séc Biria miŋina iwawai mebirianʒac
iminéŋ ocmuŋ téréyaiguc naŋu hémma
niŋtegicmu. (Olonʒu ini hénia imi niŋ
asarimu.) 16 Nalé imuaru Yuda baeciguc
kecmu imi eneŋ baec boŋaiguc néŋgac-
dacmu. 17 Méŋnéŋ méŋ ama qahaiguc

* 24:5: Hebiraio aciguc; Mesia imi halécnéŋ météré mimia.

naŋkecmac imi iwawai ama qeriaiguc
hezac imi memaŋ ʒé ménda mama emmac.
18 Waŋu méŋnéŋ méŋ aiiguc kecmac imi
maleku andiaiguc hezac imi memaŋ ʒéma
ménda liliŋgémac. 19 Nalé imuaru imi
embac hériginaguc ʒéma namu gumu
énécmianʒu ionac muru yéwéri yanda
hicŋi énécmima hemac. 20 Ini ʒéwelecmigic,
kia naléya me Sabata naléiguc haka imi
hicŋiwac niŋac. 21 Némac niŋ nalé imuaru
réwéri kuneŋ yanda hicŋimac. Réwéri
imuhucya imi baec kurumeŋ ʒéyu hicŋiyec
imuarunec éréma deguc méŋ ménda
hicŋiyec. Waŋu imuac andiaiguc kecma
muŋguc méŋ imuhucya ménda hicŋimac.
22 Waŋu nalé imi ménda mehotoŋiwacnec
séwiguc ic mocʒoŋ humudacbunec. Waŋu
gési énécmimia ionac niŋ wamma nalé
imi meducŋimac. 23 Waŋu nalé imuaru
méŋnéŋ méŋ énézéma Héŋgic, Kristo*
i you, me Kristo i erimi ʒégic, ménda
ninʒéŋgému. 24 Kristo ikora ʒéma kua
meme ic ikora sasala hicŋima séséc kuneŋ
yanda ʒéma haka méréra memu. Waŋu
wammuac séc waŋu gési énécmimia
momacnec mesoho énécmiwiŋ ʒé batucgé
énécmimu. 25 Ninʒu ni haka imi ménda
hicŋiyunec walac énézézua. 26 Imuac mia
baec kisiaiguc Kristo hicŋima nanʒac
ʒémuiguc ménda kemmu. Waŋu Kristo
imi ama méŋac qeriiguc tacʒac ʒégic imi
acguc ménda ninʒéŋgému. 27 Piliticnéŋ
néwéc Is iguc hicŋima néwécgeŋ Wes
iguc kerenʒac ésécnec Icac Naŋawac hama
hicŋi énécmimia imi tanec imuhucyanec
wammac. 28 Qamoc hezac imuaru kunta nei
eneŋ tocgému.

Icac Naŋawac hahaya.

29 Qenʒeŋ manʒeŋ yanda imi tecgémac
nalé idacmuaru imi kaiwe siŋidéŋgéyu
maso acguc asaha qahac wammac. Waŋu
ménni sikilu kurumeŋ igucnec tecgéma
madacgic kurumeŋac kuhanéŋ hirimac.
30 Nalé imuaru Icac Naŋawac sésécnéŋ
kurumeŋiguc wininiyu hémmu. Nalé
imuaru baera baera ic embac eneŋ siacma
qacma namma Icac Naŋanéŋ kuc yanda
ʒéma kiwi asahaguc hosusuiguc mayu
héndacmu. 31 Inéŋ témuŋ hétéŋ yandaguc
kua meme uŋahéra méli énécmiyu hamu.
Hama gési énécmimia imi kurumeŋ néwéc
néwéc baec waŋgoŋa kemboŋ qahac
igucnec mocʒoŋ tocgé énécmimu.

Fik icac pakeŋ ac.

32 Fik icac séséc imi niŋareŋgému.
Hawanéŋ dokuyaguc bébélacgia waŋu
haréŋa hicŋiyu nalé geriwaguc ducŋizac
imi niŋasarianʒiŋ. 33 Imuhucyanec ini
haka imuhucya imi hicŋiyu héndacma Icac
Naŋa hosucginu hama naguiguc nanʒac
imi niŋtegicmu. 34 Ni hélacnec énézézua.
Hicŋisai youmi ménda qahac wandac-
munec haka imi mocʒoŋ hicŋidacmac.
35 Baec kurumeŋ qahac wammac, néŋ nuac
ackuaʒéc imi ménda qahac wammac.

Técnina nimma kecbiŋac hezac.

36 Waŋu imuac ai memeya ʒéma kaiwe
kiwa imi ic méŋnéŋ ménda ninʒac.
Kurumeŋac kua meme uŋa me Naŋa acguc
ménda ninʒac, néŋ Maŋgoc eŋeyanec
sac ninʒac. 37 Icac Naŋawac hahaya
imi Noawac naléiguc hicŋiyec ésécnec
hicŋimac. 38 Ic embac eneŋ nene ʒéma
waiŋ doku neʒélélèŋ wamma ic embac
meamumanec kecgic doku qaoŋ hicŋiyu
Noanéŋ ʒéiciguc eŋec. 39 Ic embac eneŋ
ménda niŋasarimanec kecgic doku qaoŋ
luma kisaŋénécmima keŋec. Icac Naŋawac
hahaya imi acguc imuac séciguc hicŋimac.
40 Nalé imuaru ic éréhéc aiiguc keric méŋ
wagicma méŋ waiyu tacmac. 41 Embac
éréhéc hoc hilaŋanéŋ héla qésémma taric
méŋ wagicma méŋ waiyu tacmac. 42 Miŋ
Kewuginanéŋ némac naléiguc* hamac
imi ini ménda ninʒu imuac ini ʒenʒeŋ
qeli qeli kecmu. 43 Ini hénia yomuhuc
niŋanʒu; Ama méŋac miŋinanéŋ némac
naléiguc kowu nene eneŋ hamu imi
nimbacnec ʒenʒeŋ qeli qeli keru ama imi
ménda hézéŋgéwunec. 44 Waŋu ini acguc
ʒérèŋ qérèŋ wamma kecmu. Ini ménda
nimmanec kecgic Icac Naŋanéŋ hamac.

Weleŋ qeqe ic héla ʒéma ikora.

45 Mérénéŋ weleŋ qeqe solaŋa ʒéma
niŋtegic qiŋtegicyaguc waŋu gésimiyu
miŋinawac murunec amayawac héna
géséhéra énépésima naléya mén-
dacma nene yaka méndéŋ énécmimac?
46 Miŋinanéŋ hama weleŋ qeqe ic imi
haka imuhuc wamma keru hémmaciguc

* 24:23: Mesia. * 24:42: Me nalé kiwaiguc.

weleŋ qeqe iwac muru mériaŋ hemimac.
47 Ni hélacnec énézézua, imuhuc waŋu
miŋinanéŋ iwawaiya mocʒoŋ weleŋ qeqe
iwac mériaiguc haimidacmac. 48 Néŋ
weleŋ qeqe biria kecma qerianéŋ miŋna
imi focdac ménda hamac ʒéma, 49 ai
momachéra unuhéi wamma alahéra iniguc
doku seli nema kecmac imi 50 nalé méŋ
ménda nimma kekera imuaru, waŋu kaiwe
kiwa méŋ ménda niŋtegirec imuaru weleŋ
qeqe iwac miŋinanéŋ hamac. 51 Hama
elicgémima* ikoc ic ionac séciguc bakia
meleŋ miyu imuaru ewa biric wamma
siacma ʒéra aric aric kima kecmac.

25

Embac buŋa qeénécmimia.

1 Kurumeŋac héŋgaleŋ ama imi embac
seraŋa méra éréhécnéŋ eu buŋagina
mihicŋiwiŋ ʒé kifagina késama keŋgic
ésécnec. 2 Waŋu ionac murunec embac
seraŋa méra méŋ imi qelaŋa, waŋu embac
seraŋa méra méŋ imi niŋtegic qiŋtegic
ginaguc. 3 Qelaŋa ieneŋ kifagina megic,
néŋ dokuya ménda mema keŋgic. 4 Waŋu
embac niŋtegic qiŋtegic ginaguc ieneŋ imi
kiruŋiguc dokuya tima kifaginaguc mo-
macnec késama keŋgic. 5 Waŋu eu buŋagina
imi naléya mehorugima éséŋ éséŋ hayu
embac eneŋ mocʒoŋ gaunéŋ qélélénŋgé
énécmiyu mama hegic. 6 Hegic siŋi
namuŋaiguc qac méŋ yomuhuc hicŋiyec;
Héŋgic, eu buŋagina hazac! Focdac mama
hama héihérémigic. 7 Imuhuc ʒégic embac
seraŋa eneŋ mocʒoŋ qelima yacma ʒéréŋ
qéréŋ wamma kifagina mindiŋigic. 8 Waŋu
qelaŋa ieneŋ niŋtegic qiŋtegic ginaguc
ionac yomuhuc énézégic; Kifanina imi
békémaŋ ʒé wanʒac imuac dokugina
kisima méndéŋ nénécmigic. 9 Imuhuc ʒégic
embac niŋtegic qiŋtegic ginaguc eneŋ
yomuhuc melemma énézégic; Méndémma
haini ménda sécgé nénécmiyu neŋaŋ
mocʒoŋ osiwiŋ niŋac. Imuac ini qisicnec
amaiguc kemma sécgina boŋ megic.
10 Imuhuc ʒégic ieneŋ kifa dokuya boŋ
mewiŋ ʒéma kemma kecgicnec suraiguc
eu buŋa imi haréyu embac seraŋa ʒéréŋ
qéréŋ wamma kecgic ieneŋ eu buŋaginaguc
momacnec ʒammaréŋ ariaciguc kereŋgic
naguya héigic. 11 Imuac andiaiguc embac
seraŋa tosara hama ʒégic; Miŋ Kewunina
Miŋ Kewunina nagu imi aunénécmina.
12 ʒégic ʒéyec; Hélacnec énézéwa niŋgic neŋ
ini ménda niŋénécmizua. 13 Hénia imuac
niŋ ini ʒenʒeŋ qeli qeli kecmu. Ini imi
némac naléiguc icac naŋa hamac imuac
kaiweya ʒéma kaiwe kiwa ménda ninʒu.

Ai memeac sese Anutunéŋ ewa hiawac nénécmiyec.

14 Imi mia ic méŋnéŋ baec méŋu kemmaŋ
ʒé weleŋ qeqe ichéra unuruma iwawaiya
hai énécmiyec ésécnec. 15 Ai memeac sécgi-
nawac énécmima méŋac imi goli soukiwa
méra méŋ, méŋac imi éréhéc, méŋac imi
momacguc énécmima keŋec. 16 Méra méŋ
meyec inéŋ focdac kemma soukiwa iminéŋ
iwawai boŋ mema nénnagémba ai mema
méra méŋac séc mesaiyec. 17 Éréhéc meyec
i acguc imuhucyanec wamma éréhécac séc
mesaiyec. 18 Waŋu momacguc meyec inéŋ
kemma baec éséma miŋinawac soukiwa imi
musaŋgéyu heyec. 19 Nalé horua tecgéyu
weleŋ qeqe ionac miŋginanéŋ liliŋgéma
hama iniguc momacnec tacma aigina
dimuhuc megic imuac hénia ʒé qesiniŋ
waŋec. 20 Méra méŋ meyec inéŋ méra
méŋac séc mesaima mema hama yomuhuc
ézéyec; Miŋ Kewu gi nuaru goli soukiwa
méra méŋ nénnec, hénna neŋ méra méŋ
muŋguc mesaima mezua. 21 Imuhuc ʒéyu
miŋinanéŋ ʒéyec; Hiabia waŋnec, weleŋ
qeqe hiabia ʒéma ic héla, gi ai komora imi
hiabianec menec, imuac ni iwawai sasala
haigémba guac miŋga nuac ségiségiiguc
toroqe nénna. 22 Soukiwa éréhéc meyec
i acguc hama ʒéyec miŋna nuaru éréhéc
nénnec, hénna you muŋguc éréhécac
séc mesaizua. 23 ʒéyu miŋinanéŋ ʒéyec;
Hiabianec waŋnec weleŋ qeqe hiabia ʒéma
ic héla, gi ai komora hiabianec menec
imuac neŋ iwawai sasala haigémba guac
miŋga nuac ségiségiiguc toroqe nénna.
24 Waŋu momacguc meyec inéŋ hama
yomuhuc ʒéyec; Miŋna gi imi ic selia,
ménda himicma mema, ménda méndéŋ
énécmima tocgoanʒaŋ imi ni niŋasariyi.
25 Imuac ʒénéŋ hiri wamma kemma guac
soukiwa imi baec qeriaiguc musaŋgéwa
heyec. Guac iwawaiga yomi hénna.
26 Imuhuc ʒéyu miŋinanéŋ melemma

* 24:51: Kiwi tosaraiguc; Heriru éréhéc wammac.

ʒéyec; Weleŋ qeqe biria méʒé titigaguc,
gi nuac ninna ménda himicma mema,
ménda méndéŋ énécmima tocgoanʒua
tanec waŋec? 27 Imuhuc ninneciguc gi
nuac soukiwa imi kileŋdac hofi amaiguc
haiwaŋnec ni liliŋgéma hama soukiwa
neŋgocya ʒéma sisia momacnec mewinec.
28 Imuhuc ʒéyu tecgéyu ai ic kiwa yomuhuc
ézéyec; Momacguc iwarunec wagicma
méra éréhéc késa kecʒac iwac mina.
29 Iwawai hemimia inéŋ méŋac késayu
kindindiŋa wammac. Waŋu ménda
hemimia inéŋ komodia hemiyec imi acguc
wagiru qahac wandacmac. 30 Weleŋ qeqe
eŋomia yomi séŋgaŋgeŋ siŋi tunumaŋiguc
nesigic hiŋgacma imuaru ewa biric wamma
siacma ʒéra aric aric kima kecmac.

Baera baera ʒégési énécmimac.

31 Icac Naŋa eŋeya kiwi asahaguc kua
meme uŋa mocʒoŋ iniguc liliŋgéma
hama eŋeya tatac asahaguc imuaru
tacmac. 32 Tacma baera baera ic embac
hénia hénia eŋeya kic ségériaiguc tocgé
énécmima rama galeŋnéŋ rama ʒéma
noniŋ gési énécmianʒu ésécnec gési
énécmiyu eŋac eŋac nammu. 33 Gési
énécmima rama imi héiyaiguc noniŋ imi
kanayaiguc onopocmac. 34 Nalé imuaru ic
kewunéŋ héiyaiguc nanʒu ionac yomuhuc
énézémac; Nuac Maŋgocnawac mériaŋ
énécmimia ini haréma héŋgaleŋ ama
areŋa yanda baec kurumeŋ ʒéyu hicŋiyec
nalé imuaru bec onac niŋ wamma walac
meyecac hezac imi mératéc késamu. 35 Neŋ
yaka niŋ humuwa gumu néŋgic. Waŋu
doku niŋ humuwa doku hima néŋgic
neyi. Waŋu ic kiaŋ kecba héihéré néŋgic.
36 Maleku niŋac hocba maleku héinéŋgic.
Hafi niyu néŋgaleŋ wannéŋgic. Hésa
amaiguc kecba hama néŋgic. 37 Imuhuc
ʒéyu ic embac solaŋa eneŋ ʒégic; Miŋ
Kewu nini némac naléiguc gi yaka niŋ
humuna gémma gumugéŋiŋ? Némac
naléiguc gi doku niŋ humuna gémma doku
hima géŋiŋ. 38 Némac naléiguc gi ic kiaŋ
kecna gémma héihéré géŋiŋ? Némac
naléiguc gi maleku niŋac hocna gémma
maleku héigéŋiŋ? 39 Némac naléiguc hafi
giyec me hésa amaiguc tacna hagéŋiŋ?
40 Imuhuc ʒégic ic kewunéŋ melemma
ʒémac; Ni hélacnec énézéwa niŋgic, ini
ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécna you nanʒu
ionarunec mamayagina méŋac iwawai
wammigic imi nuac waŋgic tanec wanʒac.
41 Waŋu inéŋ kanayaiguc naŋgic ionac
yomuhuc énézémac; Saecginaguc, ini
wainémma Biria miŋina ʒéma iwac
kua meme uŋahéra ionac niŋac geric
hémbénaŋa walac meyu heyecac hezac
imuaru hiŋgacgic. 42 Ni yaka niŋ humuwa
ini yaka méŋ ménda gumu néŋgic. Doku
niŋ humuwa ini doku méŋ ménda hima
néŋgic. 43 Ic kiaŋ kecba ménda héihéré
néŋgic. Maleku niŋac hocba maleku méŋ
ménda héinéŋgic. Hafi niyec me hésa
amaiguc tacba ménda hama néŋgic. 44 Waŋu
ieneŋ imuhucyanec melemma ʒému; Miŋ
Kewu némac naléiguc génni yaka niŋ
humunec me doku niŋ wannec me ic
kiaŋ wamma hanec me séwi usu niŋac
wannec me yaŋ hafi giyec me hésa amaiguc
tacna méra ménda géŋiŋ? 45 Imuhuc
ʒégic Ic kewunéŋ yomuhuc melemma
ʒémac; Ni hélacnec énézéwa, mamaya
yomi ionarunec momacguc yomuac iwawai
ménda wammigic imi mia nuac niŋ ménda
waŋgic wanʒac. 46 Ini ʒérabéra tetecgia
qahaciguc kereŋgic, ic solaŋa yomi eneŋ
kekec hémbénaŋaiguc keremmu.

26

Yesu qehumuwiŋ ʒé sasaŋgiaiguc emi-
nimma niŋareŋgégic.

1 Yesunéŋ ac imi mocʒoŋ ʒédaru tecgéyu
tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; 2 Ini
ninʒu ésécnec ai meme éréhéc hama
keŋu nagu sacyaguc ogicma keŋkeŋa
imuac kendoŋ wammac. Waŋu Icac Naŋa
ic héŋgeŋa wéndaraiguc qemu niŋac
wamma wai énécmimu. 3 Waŋu nalé
imuaru hofac oo ic eŋeŋa ʒéma ic embac
ionac galeŋ hécgina ieneŋ hofac oo ic
kiwagina Kayafawac ama kewuyaiguc
togégic. 4 Tocgéma ikoc wammima Yesu imi
éléŋnec késama qewiŋ ʒéma sasaŋgiaiguc
eminiŋgic. 5 Eminimma yomuhuc ʒégic;
Kendoŋ yandaiguc imuhuc ménda wambiŋ,
ic embac ieneŋ qeweloŋ qema qetali
nénécmiwu niŋac.

*Yesu Betania amaiguc halécnéŋ naecmimia
waŋec.*

6 Waŋu Yesunéŋ Betania ama areŋaiguc
séwi wizi ic ʒémimia Simonac amaiguc
tarec. 7 Tacma nene neyu embac méŋnéŋ

iwac muru kemma haléc héméŋa hiabia,
boŋa yanda imi iwac oruhaiguc qocgéma
naecmiyec. [8] Imuhuc waŋu tohotoho ichéra
ieneŋ héŋgic qerigina biriyu ʒégic; Némac
niŋac imi eŋ audacʒac? [9] Iminéŋ boŋa
eŋeŋa mema ic maqeqeya énécmimacac
séc wambacnec. [10] Imuhuc ʒégic Yesunéŋ
bec niŋtegicma yomuhuc énézéyec; Ini né-
mac niŋac embac ʒéhési wammizu? Embac
imi iwawai hiabia waŋ nénʒac. [11] Ic maqe-
qeya imi nalé séc iniguc kecmu, néŋ ni mia
nalé séc iniguc ménda kecmaŋ. [12] Embac
imi haléc héméŋa hiabia séwinaiguc qocgé
némma humuwa téŋgénémmu imuac mia
ʒéréŋ qéréŋ waŋ nénʒac. [13] Ni hélac-
nec énézézua, baecac qahaiguc imuac me
imuac buŋa suruc hiabia yomi ʒéauma
kemmu séc haka embac yominéŋ wanʒac
imi acguc énézégic niŋqelimimu.

Yudanéŋ Yesu méraginaiguc opocmaŋ ʒé
ewa momac waŋec.

[14] Nalé imuaru tohotoho ichéra 12
ionarunec méŋ qara Yuda Kariot inéŋ
hofac oo ic kiwa ionac muru kemma qesima
énézéyec; [15] Ni Yesu méraginaiguc opocba
némac iwawai némmu. Imuhuc énézéyu
ieneŋ soukiwa siliwa 30 migic. [16] Waŋu
ic imi nalé imuarunec Yesu méraginaiguc
opocmaŋ ʒé naléyawac horec.

Nagu sacyaguc ogicma keŋkeŋa imuac kendoŋiguc momacnec tacgic.

[17] Saméŋ yisya qahac imuac kendoŋ
ducŋiyu tohotoho ichéra eneŋ Seiyaiguc
Yesu qesimima ʒégic; Nini deguc ama
dimuaru nagu sacyaguc ogicma keŋkeŋa
kendoŋ imuac yaka omézézéŋ waŋgémbiŋ?
[18] Imuhuc ʒégic yomuhuc énézéyec; Ini
ama areŋ yandaiguc keremma ic méŋac
yomuhuc ézému; Kiwi icninanéŋ yomuhuc
ʒézac; Naléna ducŋizac imuac niŋ tohotoho
ichécna iniguc nagu sacyaguc ogicma
keŋkeŋa imuac kendoŋ imi guac amaiguc
tacmaŋ. [19] Waŋu tohotoho ichéra eneŋ
Yesu ʒéyec séc nagu sacyaguc ogicma
keŋkeŋawac kendoŋ imuac nene imi
memézézéŋ waŋgic. [20] Ama siŋiyu Yesu
imi tohotoho ichéra 12 iniguc momacnec
nene newiŋ ʒé tacgic. [21] Nene nema
tacma yomhuc énézéyec; Ni hélacnec
énézézua, onac murunec méŋnéŋ andé
numac. [22] Imuhuc ʒéyu tohotoho ichéra
ieneŋ ewa biric kuneŋ yanda wamma eŋac
eŋac qesimima kemma yomuhuc ʒégic;
Miŋ Kewu, hélacnec ni qahac, imi ni me?
[23] Waŋu inéŋ yomuhuc énézéyec; Niguc
momacnec ʒéiciguc yaka tinduŋgézic inéŋ
mia andé numac. [24] Icac Naŋa imi kiwi
téréyaiguc ooyawac hezac séc kemmac,
néŋ Icac Naŋa andé qemac inéŋ saecyaguc
wammac. Ic imi ménda hicŋiwacnec hia
wambacnec. [25] Imuhuc ʒéyu Yuda kecma
Yesu andé qeyec inéŋ yomuhuc melemma
ʒéyec; Kiwi ic, hélacnec ni qahac, imi
ni me? Imuhuc ʒéyu yomuhuc ʒéyec;
Geŋgaoc imuhuc ʒézaŋ.

Miŋ Kewuac saméŋ ʒéyu héniyec.

[26] Waŋu yaka nema tacgic Yesu saméŋ
mema mozoc ac ʒéma méndémma toho-
toho ichéra énécmima ʒéyec; Mema negic,
yomi imi nuac séwi busuna. [27] Imuhuc
wammaguc sokoc mema ewa hia ac ʒéma
énécmima ʒéyec; Ini mocʒoŋ yomi negic.
[28] Yomi sisipac acac sacna. Képésic wai
énécmimaŋ ʒé ic embac sasala onac niŋac
pocgé énécmimia. [29] ʒéwa niŋgic, ni
deguc muarunec waiŋ ic hésawac gocmia
yomi muŋguc ménda nema kecma nalé
imuhucgeŋ Maŋgocnawac héŋgaleŋ ama
areŋa yandaiguc iniguc waiŋ qeliawac ne-
maŋ. [30] Waŋu mepé qepési legic méŋ héigic
tecgéyu yacma Oliwa baec boŋaiguc keŋgic.

Yesunéŋ Petero biaŋac ara ézéma goro ac wammiyec.

[31] Waŋu imuaru kemmanec Yesunéŋ
yomuhuc énézéyec; Ac méŋ yomuhuc ooy-
awac hezac; Ni rama galeŋgina imi qewa
rama tuŋa imi qeqelalaŋ qedacmu. Imuac
niŋ deguc siŋiya ini mocʒoŋ wainémma
kendacmu. [32] Waŋu humuc igucnec
yacmaguc neŋ mia kiwa meénécmima
Galilaia baeciguc walac kemmaŋ. [33] Imuhuc
ʒéyu Petoronéŋ ara melemma ʒéyec;
Tosara eneŋ mocʒoŋ waigémbu, néŋ ni
méndagucnec waigémmaŋ. [34] Imuhuc ʒéyu
Yesunéŋ ʒéyec; Ni hélacnec gézézua, siŋi
yomuaru kuruc ménda qarunec gi hatac
haréwéc qaecgé némbéséméŋ. [35] Imuhuc
ʒéyu Petoronéŋ ʒéyec; Giguc humuwic ʒé
hia humuwic, ni ménda qaecgé gémmaŋ.
Inéŋ imuhuc ʒéyu tohotoho ichéra tosia
mocʒoŋ imuhuyanec ʒédacgic.

Yesunéŋ Gesemane baec boŋaiguc ʒéwelerec.

36 Imuhuc ʒéma kemma kisi méŋ qara
Gesemane imuaru keremma Yesunéŋ
tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ni
eri kemma ʒéwelec wamma kecbanec
ini yomuaru tackecmu. 37 Imuhuc ʒéma
Petero ʒéma ʒebedaioac naŋhéréra
énépésima keŋec. Kemma niŋyéwérima
ewa biric waŋec. 38 Waŋu énézéma ʒéyec;
Ewa qerinanéŋ humucac déciguc hosuc
gémacac séc ewa biric kuneŋ yanda
wanʒac. Imuac ini you niguc kic qeli
tacmu. 39 Imuhuc ʒéma eŋeyaoc komodia
méŋ kemma mama sicgéyu kic ségéria
baeciguc mayu yomuhuc ʒéma ʒéwelerec;
Maŋgocna, hia wawaŋawac séc waŋu
qenʒeŋ manʒeŋ sokoc yomi ni nogicma
kemmac. Waŋu nuac siŋnawac qahac, néŋ
geŋga siŋgawac séc wambéséman. 40 Waŋu
imuacnec liliŋgéma tohotoho ichéra ionac
hama iniru gau hekecgic Petoro qesimima
ʒéyec; Ini niguc kaiwe kiwa momacgucac
séc ʒenʒeŋ qeli qeli kecmuac séc qahac
waŋec? 41 Manambatuciguc maunuwac
niŋac, kic qeli kecma ʒéwelec waŋgic. Ewa
qeriginanéŋ efizac, néŋ séwiginanéŋ kuha
qahac wanʒac. 42 Imuhuc ʒémaguc muŋguc
kemma yomuhuc ʒéweleru hatac éréhéc
waŋec; Maŋgocna, qenʒeŋ manʒeŋac
sokoc yomi ménda newaguc ménda
nogicmacac hezaciguc, guac ewa siŋga
seligimac. 43 Waŋu liliŋgéma iniru kicgina
yéwéria yanda waŋu gaugina hekecgic.
44 Imuhuc inicma onopocma muŋguc
kemma ac imuacnec ʒéma welerec. Weleru
hatac haréwéc waŋec. 45 Weleru tecgéyu
liliŋgéma tohotoho ichéra ionac hama
énézéyec; Ini gaugina hezunec? Héŋgic
nalé bec ducŋiyu Icac Naŋa imi andé
qema képésic ic ionac méraginaiguc oporu
emmac. 46 Yacgic kenni! Andé qeqe icna
you hazac.

Andé qemiyu Yesu késagic.

47 Ac imuhuc énézémanec naŋu, toho-
toho ichéra 12 ionarunec méŋ, Yuda imi
hayec. Waŋu i guc momacnec ic tuŋ yanda,
hofac oo ic kiwa ʒéma galeŋ ieneŋ méli
énécmigic tewi luacginaguc hagic. 48 Waŋu
andé qeqe ic iminéŋ séséc areŋ mindiŋi-
dacma bec yomuhuc énézéyu nimma hagic;
Ic méŋ kiric nemiwa imi mia ʒéma késamu.
49 Waŋu ic imi focdac Yesuac muru hama
Ohec wahec! Kiwi icna ʒéma kiric ne-
miyec. 50 Imuhuc waŋu Yesunéŋ yomuhuc
ézéyec; Ala, néma haka wammaŋ ʒé hazaŋ
haka imuac mia wambéséman. Imuhuc
ʒéyu ic hagic imi eneŋ hama Yesu késagic.
51 Imuhuc waŋgic Yesuguc naŋgic ionarunec
méŋnéŋ méramma souya kupeŋa igucnec
héréma hofac oo ic kuneŋac weleŋ qeqeya
méŋac gezawa qeriru mayec. 52 Imuhuc
waŋu Yesunéŋ ʒéyec; Souga kupeŋaiguc
haina hiŋgaru. Méŋnéŋ méŋ sougina
hérému imi sou ʒéraiguc humudacmu. 53 Ini
niŋgic neŋ Maŋgocna ézéwa degucdacmi
kua meme uŋahéra tuŋ yanda 12 ogicma
méli némmacac séc qahac wanʒac me?
54 Waŋu neŋ imuhuc wambinec, ackuaʒéc
téréyanéŋ imuhuc hicŋimac ʒézac iminéŋ
dimuhuc héla héiwacnec? 55 Imuhuc ʒéma
ic tuŋ ionac yomuhuc énézéyec; Ini né-
mac niŋac sac nene énépésianʒu éséc-
nec legic tewiginaguc hama népésiwiŋ
ʒé wanʒu? Ni kaiweya kaiweya ocmuŋ
téréyaiguc tacma ic embac ku énécmiaŋi,
waŋu ini ménda népésigic. 56 Waŋu haka
yomi kua meme ic ionac kiwi imi héla
héimac niŋac yomuhuc hicŋizac. Imuhuc
ʒéyu tohotoho ichéra ieneŋ mocʒoŋ Yesu
waimima néŋgacdacgic.

Yesu hofac oo ic eŋeŋaginawac wésiaiguc naŋec.

57 Yesu késagic ieneŋ héréma hofac oo
ic kuneŋgina Kayafawac ama kewuyaiguc
keŋgic. Waŋu imuaru mia héna acac
kiwi ic ʒéma galeŋ eneŋ tocgéma tacgic.
58 Waŋu Peteronéŋ andéginu Yesu lakec
méndacmima hofac oo ic kuneŋgina iwac
demiŋ qeriaiguc kereŋec. Keremma demiŋ
galeŋ ionac sucginaiguc tetecgiaiguc
dimuhuc wammimu imi hémmaŋ ʒé tarec.
59 Waŋu hofac oo ic kiwahécgina ʒéma ic
kiwa mocʒoŋ Yesu qehumuwiŋ ʒé ikoc
ac tosara qemuac séc méŋ mihicŋiwiŋ
ʒé hochoc ai megic. 60 Waŋu héipuc ic
ikora sasala wéséginaiguc hama naŋgic,
néŋ ara méŋ ménda mihicŋigic. Waŋu
imuac andiaiguc ic éréhéc wéséginaiguc
hama naŋoc. 61 Namma yomuhuc ʒéyoc; Ic
yominéŋ yomuhuc ʒéyec; Ni Anutuac oc-
muŋ téréya héwuratima ai meme haréwéc
imuac qeriaiguc muŋguc memiʒicgémaŋac
séc. 62 Imuhuc ʒéyic nimma hofac oo ic
kuneŋ imi yacma Yesu qesimima ʒéyec;

Ac bakia mén ménda ʒéwéséman? Haʒéc
waŋgémma ʒézaoc ac imi némac ac?
63 Qesiyu Yesu imi ara qaiyu naŋu hofac oo ic
kuneŋginanéŋ ézéma ʒéyec; Anutu kerecac
kecʒac iwac qaciguc hélacnec ʒéselimaguc
ʒéna ninni, Gi imi Anutuac Naŋa Kristo
me qahac? 64 Qesiyu Yesunéŋ melemma
ʒéyec; Geŋ mia bec ʒézaŋ, waŋu ʒéwa
niŋgic andiaiguc Icac Naŋa ni imi Kuc
buŋayaguc iwac méra héi igucnec tacma
kurumeŋac hosusu qahaiguc namma hawa
néndacmu. 65 Imuhuc ʒéyu hofac oo ic
kuneŋginanéŋ malekuya muʒuracgéma
ʒéyec; Ic yomi Anutu ʒébiri mizac,
imuac némac niŋac muŋguc héipuc ic
tosara mihicŋiwiŋ ʒé wambiŋ? Ninʒu,
eŋeyaoc mia Anutu ʒébiri miyu nindacʒu.
66 Imuac ini dimuhuc ninʒu? Qesiyu
ieneŋ ʒégicnéŋ; Ic yomi humucac buŋa.
67 Waŋu Yesuac kic ségériaiguc sépécgé
héima méragina misicgéma qegic. Waŋu
tosaranéŋ nekaŋaiguc otoma ʒégic; 68 Gi
Kristo wanʒaŋiguc ʒéhicŋina, mérénéŋ
guzac?

Peteronéŋ Yesu qaecgé miyec.

69 Nalé imuaru Petero imi demiŋ
qeriaiguc tarec. Taru weleŋ qeqe
embac méŋnéŋ iwac muru hama ʒéyec;
Gi acguc Galilaia ic Yesuguc kecnec.
70 Waŋu inéŋ tacgic mocʒoŋ yanda ionac
kicginaiguc qaecgéma ʒéyec; Gi némac
arawac ʒézaŋ imi ni ménda niŋacgézua.
71 Imuhuc ʒéma saŋgulaŋaiguc keŋu embac
méŋnéŋ hémma ic embac imuaru naŋgic
imi énézéma ʒéyec; Ic yomi Naʒarete
ic Yesuguc kecaŋec. 72 Imuhuc ʒéyu
Peteronéŋ muŋguc ʒéselima ʒéyec; Ni ic
imi ménda ninʒua. 73 Imuhuc ʒémaguc
komora méŋ naŋu tosara imuaru naŋgic
ieneŋ hosuru kemma Petero ézégic;
Hélawac gi ionac areŋ igucnec, némac
niŋ acgawac taneranéŋ ʒéhicŋi génʒac.
74 Imuhuc ʒégic inéŋ hénima saecgé amuma
ʒéselima ʒéyec; Ni ic imi ménda nimmizua.
Imuhuc ʒétecgéyu nalé idacmuaru kuruc
qarec. 75 Qaru Petero imi Yesunéŋ ac
yomuhuc ézéyec imi niŋqeliyec; Kuruc
ménda qarunec hatac haréwécac séc ni
qaecgé némbéséman. Imuhuc niŋqelima
séŋgaŋgeŋ hiŋgacma siac howuc siac
siarec.

27

Yesu Pilatoac muru wagicma keŋgic.

1 Ama ewiaiguc hofac oo ic kiwahécgina
ʒéma galeŋ eneŋ ewa momac wamma Yesu
humuciguc opocbiŋ ʒé tocgéma eminiŋgic.
2 Waŋu ʒétecgémaguc dérécgéma héréma
kemma baec galeŋ Pilatoac méraiguc
opocgic.
3 Nalé imuaru Yuda, Yesu andé qeyec
inéŋ héŋu Yesu imi képésiraguc ʒéma
ʒétecgégic niŋu ewaya liliŋgéyu nimbiri
amuma siliwa soukiwa 30 imi hofac oo ic
kiwahécgina ʒéma galeŋ ionac muru mema
keŋec. 4 Kemma yomuhuc énézéyec; Ni ic
képésic qahac iwac sac haima boŋa mema
képésic waŋi. Imuhuc ʒéyu ieneŋ imi
nonac ai qahac geŋgaoc mindiŋina ʒégic.
5 Imuhuc ʒégic siliwa soukiwa imi giliyu
ocmuŋ téréyaiguc eŋu kemma eŋeya ewa
sac neyec. 6 Waŋu hofac oo ic kiwa ieneŋ
soukiwa imi medacma ʒégic; Soukiwa yomi
imi sac boŋa, sokociguc haiwiŋ imi héna
ac sigimac. 7 Imuhuc ʒéma ewa momac
wamma soukiwa iminéŋ kewuc meme ic
méŋac baec méŋ ic kiaŋ ionac kicsuaŋ
buŋawac boŋ megic. 8 Hénia imuac niŋac
nalé imuacnec éréma hama deguc baec
imuac Sac Baera ʒéanʒu. 9 Haka imuhuc
hicŋiyu kua meme ic Yeremianéŋ ʒéyec ac
yominéŋ hélaguc waŋec;* Israel ic eneŋ
boŋawac ʒéyec siliwa soukiwa 30 imi mema
10 Miŋnanéŋ nézéyec ésécnec kewuc meme
ic méŋac baec boŋa niŋac haimigic.

Pilatonéŋ Yesu qesimiyec.

11 Waŋu Yesu imi Pilatoac kiwaiguc naŋu
qesimima ʒéyec; Gi ta Yuda ic ionac ic
kewu me? Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ melemma
ʒéyec; Geŋgaoc ʒézaŋ. 12 Waŋu hofac oo
ichécgina ʒéma galeŋ ieneŋ ac séwélaiguc
haima ʒégic acgina ménda meleŋec.
13 Waŋu Pilatonéŋ qesimima ʒéyec; Gi
haʒéc waŋgémma héipuc ac sasala ʒézu
imi ménda ninʒaŋ? 14 ʒéyu ara méŋac méŋ,
ac bakia méŋ ménda ʒéyec. Imuhuc waŋu
baec galeŋ imi kileŋ welicgéyec.

Baraba me Yesu?

15 Kendoŋ séc baec galeŋ iminéŋ ic embac
ionac ewa siŋ tohoma hésa ic méŋ hu-
lacmiyu hiŋgacaŋec. 16 Waŋu nalé imuaru
hésa ic méŋ qara keŋkeŋa kerec, iwac

* 27:9: Yer 18:3, 32:6.

qara imi Baraba. [17] Waŋu ic tocgodacma
naŋgic Pilatonéŋ qesiénécmiyec; Mérac
hulac énécmimaŋ niŋac wanʒu, Baraba me
Yesu Kristo ʒéanʒu imi mia? [18] Ic imi Yuda
ic ieneŋ Yesu eŋ nimbupuc wamma iwac
muru opocgic imi niŋtegicma imuhuc qe-
siénécmiyec. [19] Waŋu Pilato imi ʒégési tata-
cyaiguc tacmanec keru iniŋanéŋ ac haima
ʒéyec; Gi ic solaŋa iwac mia haka méŋ
ménda wammiwéséman, ni deguc siŋia
gau hémma iwac niŋac niŋyéwéri kuneŋ
yanda mihicŋizua. [20] Waŋu hofac oo ic
kiwahécgina ʒéma galeŋ ieneŋ Baraba hu-
lac énécmima Yesu qegic humumac niŋac
ic embac tuŋaguc ʒéqafeŋ waŋ énécmima
ʒégic. [21] Waŋu baec galeŋnéŋ muŋguc qe-
siénécmima ʒéyec; Sucgira igucnec mérac
mia onac niŋ wamma hulacmimaŋ ʒé
wanʒu? ʒéyu ʒégic; Baraba! [22] ʒégic
Pilatonéŋ énézéyec; Waŋu Yesu Kristo
ʒémianʒu i deic wammimaŋ? Imuhuc ʒéyu
mocʒoŋ ʒégic; Imi iciguc biriŋnéŋ qegic.
[23] Imuhuc ʒégic baec galeŋnéŋ muŋguc qe-
siénécmiyec; Némac képésic niŋ? Imuhuc
ʒéyu ieneŋ muŋguc yanda qac gigilaŋgéma
ʒégic; Iciguc qegic! [24] Imuhuc waŋgic Pi-
latonéŋ mebélacgé énécmimaŋ ʒé osiyec,
néŋ néwécgeŋa qeweloŋnéŋ hénima yac-
maŋ ʒé waŋu ic embac kicginaiguc dokuguc
méria ʒuacma ʒéyec; Iwac sac kitiwa imi
eŋaoc huamu. [25] Imuhuc ʒéyu, ic embac
mocʒoŋ yanda melemma ʒégic; Iwac sac
kitiwa imi meleŋna neŋaŋ ʒéma qelihéc-
nina qacninaiguc eŋu. [26] Imuhuc waŋgic
Baraba imi ionac niŋ wamma hulacmima
Yesu likuŋ ʒéragucnéŋ qegic iciguc qemu
niŋac téŋgiŋ ic ionac méraginaiguc oporec.

Téŋgiŋ ic eneŋ Yesu ʒédesi wammigic.

[27] Imuhuc waŋu baec galeŋac téŋgiŋ
ichéra ieneŋ Yesu wagicma baec galeŋac
ama kewuya imuac demiŋ qeriaiguc emma
ʒégic téŋgiŋ ic mocʒoŋ iwac muru hama
lelecgéma naŋgic. [28] Waŋu séwi usuya
mocʒoŋ hetecgéma maleku pésianec
méŋ héimigic hiŋgarec. [29] Hiŋgaru hésa
waiyaguc imi misicgéma oruhaiguc haigic
hiŋgarec. Waŋu uŋ qaulalea méŋ miyu
méra héiyanéŋ késama naŋec. Imuhuc
wammima wésiaiguc simiŋ héima ʒédesi
wammima ʒégic; Ohec, Yuda ic ionac ic
kewu! [30] Imuhuc wamma sépécgé héimima
uŋ qaulalea imi wagicma iminéŋ oruhaiguc
qegic. [31] Qema ʒédesi wammigic tecgéyu
maleku pésiha imi hetecgéma eŋeya séwi
usu imi héimima iciguc qewiŋ ʒé wagicma
keŋgic.

Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic.

[32] Wagicma kemma hénaiguc ic méŋ
mihicŋigic qara Simon Kirene ama areŋ
igucnec imi seliseli wammigic Yesuac ic
héŋgeŋa wéndara wagicma huayec. [33] Waŋu
kemma baec méŋ qara Golgota (Neŋaŋ
aciguc oruc sic) imuaru keŋgic. [34] Kemma
imuaru waiŋ doku selia howuraguc
mesohoma Yesu gumuwiŋ ʒégic nenimma
waiyec. [35] Waŋu iciguc biriŋnéŋ qegic naŋu
malekuya imi sumbic néma méndémma
késagic. [36] Waŋu mama tacma galeŋ
memima kecgic. [37] Waŋu oruha hanecgeŋ
héniaya yomuhuc ogic heyec; Yomi Yesu
Yuda ic ionac ic kewu. [38] Waŋu Kowu
nene ic éréhéc imi Yesuguc momacnec
iciguc uruma méŋ imi ic héŋgeŋa wéndara
méria héiigucgeŋ, méŋ imi ic héŋgeŋa
wéndara méria kanaiguc geŋ urugic
naŋoc. [39] Waŋu ic embac héna imuaru
keŋha waŋgic imi eneŋ orucgina gilima
ʒébiri migic. [40] Geŋ mia Anutuac ocmuŋ
téréya héwuratima muŋguc ai meme
haréwécac qeriaiguc memiʒicgémaŋ
ʒénec. Gi Anutuac Naŋa wanʒaŋiguc
metecgé amuma ic igucnec mana. [41] Waŋu
hofac oo ichécgina ieneŋ acguc héna acac
kiwi ic ʒéma qeria galeŋ iniguc momacnec
imuhuyanec ʒébiri mima ʒégic. [42] Ic imi ic
tosara aŋgéŋgina tiénécmianec, néŋ eŋeya
aŋgéŋa tiamumacac séc qahac wanʒac.
Inéŋ mia Israel ionac Ic Kewu wanʒac,
imuac ic igucnec mayu hémma ninʒéŋgé
miwiŋ. [43] Inéŋ Anutuac muru héima namma
ni Anutuac Naŋa ʒéaŋec imuac waini inéŋ
iwac ségiséġi wanʒaciguc metecgé mimac.
[44] Waŋu duŋa kowu ic éréhéc Yesuguc
momacnec biriŋnéŋ iciguc urugic imi ereŋ
imuhuyanec ʒébiri miyoc.

Yesu humuyec.

[45] Waŋu gau komoc waŋu baec yanda baec
siŋidéŋgéma keŋkecma maria haréwéc
waŋec. [46] Waŋu kaiwe kiwa haréwéc imuaru
Yesunéŋ kucnec qacma ʒéyec; Eli Eli lama
sabaktani. Hénia imi Anutuna Anutuna
némac niŋ wainénʒaŋ? [47] Waŋu imuaru
naŋgic ionarunec tosaranéŋ nimma ʒégic;
Ic yomi Eliawac qacʒac. [48] Waŋu ionarunec

méŋnéŋ nimma usuŋnec kemma konduŋ
kagali méŋ mema waiŋ howuraiguc
tinduŋgéma uŋ tasiaiguc haima Yesu
gumuyec. 49 Gumuyu tosaranéŋ ʒégic waina
Elianéŋ hama metecgémac me qahac imi
hénni. 50 Waŋu Yesu muŋguc kucnec qaru
uŋaya waimiyec. 51 Waimiyu ocmuŋiguc
maleku neʒic neʒicgia yanda imi ounec
ʒuracgéma mama emu tecgéyu éréhécnec
waŋoc. Waŋu naŋ meyu baec hiriyu
hocnéŋ téma mayec. 52 Waŋu kic suaŋ hema
keŋec imi kuaya aŋgéyu ic téréya becnec
humugic ionarunec sasalanéŋ qelima
yacgic. 53 Waŋu Yesu imi humuc igucnec
yaruguc ieneŋ kicsuaŋ igucnec éréma
ama areŋa yanda téréyaiguc keremma
ic sasala hicŋi énécmigic. 54 Téŋgiŋ ic
galeŋgina ʒéma ichécgina Yesuac galeŋ
naŋgic ieneŋ imi naŋ meyec imi ʒéma haka
hicŋiyec imi hémma namma ʒénéŋgina
kuneŋ yanda hiriyu ʒégic; Ic yomi hélacnec
Anutuac naŋa kerec. 55 Waŋu embac
sasalanéŋ Galilaianec Yesu weleŋ qemima
méndacmima hagic imi eneŋ lakecaru
hémma naŋgic. 56 Sucginaiguc imi Maria
Makdalanec ʒéma Maria méŋ Yakobo
Yosefe iorac neŋgocgira ʒéma embac méŋ
ʒebedaioac naŋhéréra iorac neŋgocgira
momacnec kecgic.

Yesu kic suaŋiguc haigic.

57 Ama mari waŋu Arimataia ama igucnec
ic méŋ Yosefe ʒémimia hayec. Ic imi
soukiwa ʒéma hinac yandayaguc, waŋu
i acguc Yesuac tohotoho icya kerec.
Qara imi Yosefe. 58 Inéŋ hama Pilatoac
kemma Yesuac qamoc imi nénna ʒéma
qesimiyu Pilatonéŋ mimuac niŋ énézéyec.
59 Waŋu Yosefenéŋ qamoc imi mema
kemma maleku lalaha qelianéŋ osoyec.
60 Osoma eŋeya kic suaŋa qelia hociguc
kifaŋa mihicŋima mézézéŋgéyu heyec
imuaru haima hoc yanda méŋ qililiŋgéyu
kic suaŋ kuaya neʒicgéyu waima keŋec.
61 Waŋu Maria Makdalanec ʒéma Maria
méŋ iereŋ kic suaŋ imuaru kemma imuac
néwécgeŋaiguc tacma héŋoc.

Kic suaŋ imi awima naŋgic.

62 Sabata naléyawac ʒéréŋqéréŋ naléya
imi siŋima giaŋiyu ai meme méŋ waŋec.
Nalé imuaru hofac oo ichécgina ʒéma
Farisaio ic aʒoroma Pilatoaru keŋgic.
63 Kemma ʒégic; Miŋ Kewu, ic ikora imi qeli
qeli kerec nalé imuaru yomuhuc ʒéyec imi
niŋqelima ninʒiŋ; Ai meme haréwéc imuac
andiaiguc humuc igucnec qelima yacmaŋ.
64 Imuac ʒéna, kic suaŋ imuac ai meme
haréwéc séc galeŋ memu. Tohotoho ichéra
ieneŋ kemma qamoc imi kowu mema
kemma inéŋ humuc igucnec qelima yarec
ʒéma ic embac énézémuiguc imi manam
batuc andiaiguc hicŋimac iminéŋ becnec
hicŋiyec imi ogicbac niŋac. 65 Imuhuc
ʒégic Pilatonéŋ melemma ʒéyec; Onac
muru galeŋ meme ic kecʒu imuac kemma
kucginawac séc galeŋ mema nammu.
66 Imuhuc ʒéyu ieneŋ eŋaŋ galeŋ meme
icgina iniguc kemma hoc hilaŋa asé kiwi
haima galeŋgégic.

28

Yesu imi humuc igucnec qelima yarec.

1 Sabata kendoŋ tecgéyu Sondaiguc ama
giaŋimaŋ ʒé waŋu Maria Makdalanec ʒéma
Maria méŋ iereŋ kicsuaŋ hémbic ʒéma
keŋoc. 2 Keŋic naŋ yanda, naŋ geriwaguc
meyu Miŋ Kewuninawac kua meme uŋanéŋ
kurumeŋ igucnec mama kicsuaŋiguc hoc
yanda imi qililiŋgéyu keŋu imuac qahaiguc
emma tarec. 3 Tanera imi qilitik asaha
ésécnec, malekuya imi komboc ésécnec
lalac lalac waŋec. 4 Waŋu galeŋ meme ic
galeŋ mema naŋgic imi ʒénéŋgina hiriyu
awacwalima ic humumia éséc wandacgic.
5 Waŋu kua meme uŋanéŋ embac érézéma
ʒéyec; Iri imi bacgira ménda yandiyu,
Yesu iciguc qegic iwac mia hocma hazaoc
imi ni ninʒua. 6 I you qahac, énézéyec
séc bec yacʒac. Hama duŋa heyec imi
héŋic. 7 Hémma foc tohotoho ichéra ionac
kemma yomuhuc énézéma ʒémaoc; Yesu
humuc igucnec yacma bec Galilaia baeciguc
walac kenʒac, imuaru kemma mihicŋi
mimu. Gezac qéʒéŋ ac imuac mia érézéwa
ninʒaoc. 8 Imuhuc ʒéyu embac éréhéc
imi ʒénéŋgira hirima heyunec ségiséginéŋ
sécgé érécmiyu tohotoho ichéra énéʒéwic
ʒé usuŋnec keŋoc. 9 Imuhuc wamma keŋk-
eric Yesu eŋeyaoc hicŋi érécmiyec. Luae
orac muru ʒéma érézéyu iereŋ iwac muru
kemma hénia selianec késama sicgémima
mepési miyoc. 10 Imuhuc waŋic Yesunéŋ
érézéma ʒéyec; Bacgira ménda yandiyu.
Kemma dac munahécna Galilaia baeciguc

kemmu niŋ énézémaoc. Imuaru mia ni
némmu.

Galeŋ meme ic eneŋ suruc waŋ énécmigic.
[11] Embac éréhéc imi hénaiguc keŋic-
nec galeŋ meme ic tosaranéŋ ama areŋa
yandaiguc keremma haka hicŋiyec imi
mocʒoŋ hofac oo ic kiwa éréhécgina érézé-
dacgic. [12] Héfac oo ic kiwa iereŋ galeŋ
iniguc tocgéma eminimma galeŋ meme ic
soukiwa eŋeŋa énécmima yomuhuc ʒégic;
[13] Ini yomuhuc mia ʒému; Siŋiya gau heni
tohotoho ichéra ieneŋ hama i kowu huama
keŋgic. [14] Waŋu ac suruc iminéŋ baec
galeŋac muru keŋu nimmaciguc imi neneŋ
ewaya meni niŋu sécgémac. Imuac mia
ini ewa goro ménda wammu. [15] Imuhuc
ʒégic galeŋ meme ic imi soukiwa imi mema
ʒéqindiŋi waŋ énécmigic séc ʒégic éréma
deguc ac iminéŋ Yuda ic ionac muru saima
hezacnec.

Tohotoho ichéra ai memu niŋac
méli énécmiyec.
[16] Waŋu tohotoho ichéra 11 imi Galilaia
baeciguc kemma baec boŋa méŋ Yesunéŋ
énézéyec imuaru eŋgic. [17] Emma Yesu
hémma mepésimigic, néŋ tosara imi niŋ
éréhéc waŋgic. [18] Waŋu Yesu hosucginaiguc
hama ʒéyec; Baec kurumeŋ imuac kuc
buŋa imi mocʒoŋ néndac néndara wanʒac.
[19] Imuac ini kemma baera baera ic embac
Maŋgoc ʒéma Naŋa ʒéma Uŋa téréya qac-
ninaiguc doku naec énécmima [20] ackuaʒéc
énézéyi imi mocʒoŋ ku énécmigic imuac
séciguc kecma tohotoho ic wandacmu.
Ninʒu, ni iniguc nalé séc kecba nalé tetec-
gia hamac.

Mareko

Doku naec ic Yohanenéŋ Yesuac hénaya meyec.

1 Anutuac Naŋa, Kristo Yesuac buŋa suruc hiabia imuac hénihéniya.

2 Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yesaianéŋ yomuhuc oyec hezac; Ninna, neŋ ac weleŋ qeqena méliwa, walac hama guac héna memac. 3 Ic méŋ baec kisiyaiguc qacʒac iwac ewa imi yomuhuc; Iwac hénaya megic, iwac hénaya héimindiŋigic kondoŋa waŋu. 4 Oyec hezac imuac séc, Yohanenéŋ baec kisiaiguc wininiyec. Wininima Anutunéŋ ic embac képésicgina wai énécmimac niŋac ewa qeri meleŋ meleŋac ara ʒéau énécmima doku naec énécmiyec. 5 Waŋu Yuda baec séc ʒéma Yerusalemiguc tuŋ yanda kecgic ieneŋ mocʒoŋ iwaru kemma képésicgina ʒéaugic Yodan dokuiguc doku naec énécmiyec. 6 Yohane i maleku kamele yaŋ ʒuacnénnec meyacgégic imi héima rikuŋa yaŋ séwéla néŋnec meyacgégic imi kembaŋaiguc ʒikima gaoc ʒéma morombazecac dokuya nema kecaŋec. 7 Waŋu inéŋ yomuhuc ʒéma ʒéauyec; Andénaiguc hamac iwac kucyanéŋ ni nogicʒac. Waŋu nidac imuhucyanéŋ sicgéma iwac héna usuyawac hésaya hulacmaŋac séc qahac. 8 Ni dokunéŋ naec énécmizua waŋu inéŋ hama Uŋa Téréyanéŋ naec énécmimac.

Yohanenéŋ Yesu doku naecmiyu Anutuac murunec héipuc ac méŋ mayec.

9 Waŋu nalé méŋ suraiguc Yesu Galilaia Naʒarete ama areŋa waima hayu, Yohanenéŋ Yodan dokuiguc doku naecmiyec. 10 Waŋu doku igucnec éréyu imuarunec kurumeŋ aŋgéyu Uŋa imi kembo nei ésécnec wamma iwaru mayu héŋec. 11 Waŋu kurumeŋ igucnec ac méŋ yomuhuc mayec; Gi nuac Naŋna, guac muru ewana kuneŋ yanda hezac. Guac niŋ ewa qerinanéŋ ségiségi yanda wanʒac.

Biria miŋinanéŋ Yesu batucgéyec.

12 Waŋu nalé imuaru Uŋanéŋ Yesu wagiru baec kisiaiguc keŋec. 13 Waŋu baec kisiyaiguc siŋi kaiwe 40 keru Biria miŋinanéŋ batucgéyec. Waŋu hasén yaŋ iniguc keru kua meme uŋa eneŋ galeŋgé migic kerec.

Yesunéŋ aiya hénima tohotoho ichéra hénima énépésiyec.

14 Waŋu Yohane hésa amaiguc opocgic kerec. Imuac andiaiguc Yesunéŋ Anutuac buŋa suruc hiabia ʒéauma ʒéauma Galilaia baeciguc keŋec. 15 Waŋu inéŋ yomuhuc ʒéyec; Nalé imi ducŋiyu Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda hosucginu hazac imuac ewa qerigina melemma buŋa suruc hiabia imi ninʒéŋgégic.

16 Kecma Yesunéŋ Galilaia doku konduŋ giŋgiŋa wagicma keŋec. Keŋu Simon ʒéma iwac munia Anderea iereŋ uficgiria konduŋiguc gilima naŋic irirec. Ic éréhéc dac muna imi lambéc héréhéré ic, imuac niŋac ai imi mema keroc. 17 Waŋu Yesunéŋ yomuhuc érézéma ʒéyec; Hama ni méndacnéŋic ic embac héréhéré ai érécmiwa. 18 Ʒéyu imuarunec iereŋ uficgira waima méndacmiyoc. 19 Waŋu baec imuarunec komora méŋ kemma ʒebedaioac naŋhéréra, Yakobo ʒéma munia Yohane iriru, iereŋ ʒéiciguc uficgira qalicgéma taroc. 20 Taric nalé sosola qahac ururuyu, maŋgocgira ʒebedaio ʒéma ai ic tosara énépésigic imi ʒéiciguc wai énécmima méndacmiyoc.

Yesunéŋ uŋa biria méŋ nesiyec.

21 Waŋu ieneŋ Kafanaum ama areŋa yandaiguc keŋgic. Kemma Yesunéŋ Sabata nalé téréya bec hayu tocgotocgo amaiguc emma ackuaʒéc ku énécmiyec. 22 Kuénécmiyu niŋgic tanera imi héna acac kiwi ic ésécnec qahac, néŋ ic kuc buŋa yandayaguc ésécnec ku énécmiyec. Imuac niŋ ic embac ieneŋ ac ʒézéyawac niŋac welicgégic. 23 Waŋu nalé imuaru tocgotocgo amagina qeriaiguc ic uŋa biriaguc méŋ kerec. Waŋu inéŋ yomuhuc ʒéma qarec; 24 Yesu Naʒarete ama areŋa igucnec, gi niniguc némac wammaŋ ʒé wanʒaŋ? Gi nini mebiri nécnécmimaŋ ʒé hazaŋ? Ni ninʒua gi méré, gi Anutuac ic téréya imi mia. 25 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ ac geriwaguc ʒémima ʒéyec; Acga qaiyu ic iwarunec éréma kenna. 26 Imuhuc ʒéyu uŋa birianéŋ ic hérékeŋ hérého wammima qac biricbiric qacma éréma keŋec. 27 Éréma keŋu ic embac ieneŋ welicgéma eminiŋ qeminiŋ wamma ʒégic. Haka imi némac haka?

Ku nénécmiyu ninni tanera méŋ wanʒac.
Imi sac qahac, kuha eŋeŋa, ic imi kuc
buŋa yandayaguc. Uŋa biria ac énézéyu
ieneŋ kuaya tohoanʒu. 28 Waŋu iwac ac
surucya imi Galilaia ama baec séc focdac
sécgédarec.

Yesunéŋ ic embac sasala hénima mehiaru
énécmiyec.

29 Waŋu tocgotocgo amagina waima
kemma Yakobo ʒéma Yohane iriguc Simon
ʒéma Anderea iorac amaiguc eŋgic. 30 Waŋu
Simon howuhaya séwi geric wammiyu
heyec. Waŋu Yesu amaiguc eŋu foc ézégic.
31 Ézégic iwaru kemma mériaiguc késama
méra miyu, séwi geric imi waimiyu yacma
nene gumu énécmiyec. 32 Waŋu kaiwe
kiwa sima hiŋgaru ama siŋiyec. Siŋiyu
ic hafiginaguc ʒéma ic uŋa biriaginaguc
mocʒoŋ onagicma iwaru hagic. 33 Waŋu
ama areŋa yanda imuac hénaoriŋ mocʒoŋ
nagu kuayaiguc tocgédacgic. 34 Waŋu inéŋ
ic sasala hafi hénia héniaguc mehiaru
énécmiyec. Énécmima uŋa biria sasala
momacnec nesi énécmiyu mama keŋgic.
Waŋu uŋa biria ieneŋ héniaya niŋgic,
imuac niŋ héniaya ménda ʒéaumu niŋac
neuŋ héiénécmiyec.

Yesunéŋ baec kisiaiguc welerec.

35 Siŋunec yanda siŋi bakia tarunec, Yesu
imi yacma hiŋgacma baec kisiaiguc kemma
welerec. 36 Weleru Simon ʒéma ic tosara
i guc kecgic ieneŋ Yesu hocma keŋgic.
37 Kemma mihicŋima yomuhuc ézégic; Ic
embac mocʒoŋnec guac hocgémma kecʒu.
38 Imuhuc ʒégic énézéma ʒéyec; Neŋaŋ baec
méŋu kenni. Kemma tauŋ tosara hosuc
hosuc hezac séc lelecgéwiŋ. Lelecgéma
imuaru momacnec neŋ ackuaʒéc ʒéaumaŋ.
Ni imuac mia mayi. 39 Waŋu inéŋ Galilaia
ama séc lelecgéma tocgotocgo amaya
amayaiguc ackuaʒéc énézéma ic embac
tosara uŋa biriagina nesi énécmiyu mama
keŋgic.

Ic méŋ wizi seliaguc mehiaruyec.

40 Waŋu ic méŋ wizi seliagucnéŋ* iwaru
hama simiŋa héima welecma yomuhuc
ézéyec; Ninna hia waŋu, hia mehiaru
némbéséman. 41 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ
wésia kileŋ waŋu méria suluma ic imi os-
ima yomuhuc ézéyec; Ni imuac wanʒua,
hiaruna. 42 Imuhuc ʒéyu imuarunec lepra
wizi selia imi waimiyu séwiya hia waŋec.
43 Waŋu imuarunec Yesunéŋ ic imi mélima
ac ʒézé selia yomuhuc wammima ʒéyec;
44 Ninʒaŋ, gi imuac ac suruc ic méŋ ménda
énézéwéséman. Gi deguc hofac oo ic
iwac muru kemma ézéna hémmac. Waŋu
Mosenéŋ ackuaʒéc ʒéyec hezac ésécnec
sese haimiyu Anutu héfac omiyu hémma
ic eneŋ hafiga hiaruyec imi niŋtegicmu.
45 Waŋu ic inéŋ kemma efefianec ʒéauyu
suruc imi sécgédacma keŋec. Waŋu hénia
imuac niŋ Yesu imi tauŋ séc winiŋu ménda
kemma kecma séŋgaŋgeŋ baec kisiaiguc
kerec. Keru kileŋdac ic embac ieneŋ néwéc
néwécnec iwac muru hagic.

2

Yesunéŋ puriŋ ic méŋ mehiaruyec.

1 Waŋu ai meme tosara tecgéyu Yesunéŋ
muŋguc Kafanaum ama areŋa yandaiguc
kemma ama méŋiguc emma taru surucya
saima keŋec. 2 Waŋu sasalanéŋ tocgéma
ama kuaya qema naguya momacnec
hézicgégic titiŋa qahac waŋec. Waŋu inéŋ
ackuaʒéc énézéyec. 3 Waŋu ic kemboŋ
qahac ieneŋ ic héna méria humumia
méŋ huama iwaru hagic. 4 Waŋu ic
embac sasalanéŋ hézicgégic hosuraiguc
kemmuac séc qahac waŋec. Imuac ama
qahaiguc emma Yesu oruha igucnec ama
bauya augic kifaŋa hicŋiyu, imuacnec
hehe duŋa ic héna méria humumia heyec
imi haigic hiŋgarec. 5 Hiŋgaru Yesunéŋ
ninʒéŋ ninʒéŋgina hémma ic héna méria
humumia yomuhuc ézéyec; Naŋ, képésicga
waigénʒua. 6 Imuhuc ʒéyu héna acac kiwi
ic tosara imuaru tacgic ieneŋ qeriginanéŋ
yomuhuc niŋgic; 7 Ic imi dimuhuc niŋac
ac imuhuc ʒézac? Miŋ Kewu ʒébiri qébiri
wammizac! Anutu qahac waŋu, ic mérénéŋ
mia képésicnina hia waiwacnec? 8 Imuhuc
eminimma kecgic Yesunéŋ qeri uŋayaiguc
focdac niŋtegicma ʒéyec; Némac niŋ
qeriginaiguc ac imuhucya ʒéninʒu? 9 Ic
héna méria humumia ézéman ʒéma,
némac acnéŋ efefia wammac? Képésicga
waigénʒua ac iminéŋ efefia wammac me,
Yacma hehega mema kenna, ac iminéŋ
efefia wammac? 10 Icac Naŋa i baeciguc
képésicgina waimac niŋac kuc buŋaya

* 1:40: Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

yanda hemizac imi héŋtegicmu! Imuhuc
ʒéma ic héna méria humumia yomuhuc
ézéyec; [11] Ni gézézua, yacma hehe duŋga
mema amagaiguc kenna. [12] Imuhuc ʒéyu i
imuarunec kicginaiguc yacma hehe duŋa
mema keŋu ic ieneŋ welicgéma Anutu
mepé qepési wammima ʒégic; Nini haka
imuhucya ménda héŋaŋiŋ.

Yesunéŋ soukiwa meme ic Lewi héihéré wammiyec.

[13] Waŋu Yesunéŋ méŋgucnec konduŋ
giŋgiŋanec kemma keŋec. Keŋu ic em-
bac tuŋagucnéŋ iwaru hagic ackuaʒéc ku
énécmiyec. [14] Waŋu inéŋ imuacnec kemma
Alfaioac naŋa Lewi soukiwa meme amaiguc
taru hémma ézéyec; Hama méndacnénna
imuhuc ʒéyu, inéŋ yacma méndacmima
keŋec. [15] Waŋu Yesunéŋ Lewiac amaiguc
emma tarec. Waŋu soukiwa meme ʒéma
biria meme sasalanéŋ Yesu méndacmima
keŋgic imuac niŋ ieneŋ Yesu ʒéma to-
hotoho ichéra iniguc momacnec tacma
nene negic. [16] Waŋu Farisaio ic ionac
héna acac kiwi ic tosara ieneŋ Yesu imi
soukiwa meme ʒéma biria meme iniguc
tacma nene neyu hémma tohotoho ichéra
yomuhuc énézégic; Némac niŋac ic imi
soukiwa meme ʒéma biria meme iniguc
tacma nene nezac? [17] Imuhuc ʒégic nimma
Yesunéŋ yomuhuc ʒéma énézéyec; Ic hafig-
ina qahac ieneŋ mehiahiaru ic niŋac ménda
waŋanʒu, néŋ hafiginaguc ieneŋ mia imuac
waŋanʒu. Ni ic hiabia unurumaŋ ʒéma
ménda mayi, néŋ képésic ic unurumaŋ
ʒéma mayi.

Yesuguc kecgic ieneŋ nene waima siacma welecmuac séc qahac.

[18] Yohaneac tohotoho ichéra ʒéma
Farisaio ic ieneŋ nene ʒikima ʒéwelecma
kecgic. Waŋu ic tosara ieneŋ Yesuaru hama
yomuhuc qesimigic; Yohaneac tohotoho
ichéra ʒéma Farisaio ic ionac tohotoho
ichécgina ieneŋ nene ʒikima Anutuaru
welecma kecʒu. Waŋu hénia némac
niŋac guac tohotoho ichécga ini imuhuc
ménda wanʒu? [19] Ʒégic Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Ic qaŋ tosara ic méŋ embac
memaŋ ʒé wanʒac ic imiguc kecʒu ieneŋ
dimuhuc nene ʒikima ʒéwelec wammu?
Ieneŋ i guc momacnec kecʒunec nene
ʒikima ʒéwelec wammuac séc qahac.
[20] Kecma ic embac mezac i késama kemmu
nalé imuaru ieneŋ nene ʒikima ʒéwelec
wammu. [21] Méŋnéŋ méŋ maleku walaha te-
gictegiraiguc maleku susuria qelia ménda
haianʒac. Imuhuc wambacnec maleku
susuria qelianéŋ wahala héréyu tegicma
titiŋa yanda hicŋimac. [22] Waŋu méŋnéŋ
méŋ waiŋ doku qelia yaŋ séwélanéŋ
gésé memeya wahalaiguc ménda tianʒac.
Imuhuc wambacnec waiŋnéŋ gésé imi
héʒuracgéyu waiŋ ʒéma gésé momacnec
birimaoc. Imuac waiŋ qelia imi gésé
qeliaiguc tianʒac.

Sabata nalé téréyawac Miŋina Yesu.

[23] Sabata nalé téréya méŋiguc Yesu ʒéma
tohotoho ichéra ieneŋ wit ai namuŋaiguc
héna komora méŋ heyu imuacnec mén-
dacma keŋgic. Kemma tohotoho ichéra
ieneŋ héla momac momac méraginanéŋ
mericgic. [24] Imuhuc waŋgic Farisaio ic
ieneŋ Yesu yomuhuc ézégic; Inicna, né-
mac niŋ Sabata nalé téréyaiguc héna ac
logizu? [25] Imuhuc ʒégic Yesunéŋ melemma
yomuhuc énézéyec; Dawidi ʒéma ichéra
ieneŋ nene niŋ humuma imuaru haka
waŋgic imi ini ménda olomma niŋanʒu?
[26] Inéŋ hofac oo ic ionac eŋeŋagina Abiata
iwac ai meme naléyaiguc Anutuac ama qe-
riaiguc emma saméŋ téréya Anutuac buŋa
haihaiya imi mema neyec. Saméŋ imi hofac
oo ic ieneŋ sac nemuac niŋ ʒéénécmimia.
Waŋu inéŋ ichéra momacnec énécmiyu
negic. [27] Waŋu muŋguc énézéyec; Sabata
nalé téréya imi ic embac onac niŋ wamma
ʒéyu hicŋiyec. Waŋu Sabata nalé téréya
niŋac wamma ic embac ménda mihicŋi
énécmiyec. [28] Imuac niŋ Icac Naŋa imi
Sabata imuac Miŋina kecʒac.

3

Yesunéŋ Sabata nalé téréyaiguc ic méŋ mehiaruyec.

[1] Waŋu inéŋ muŋguc tocgotocgo ama qe-
riaiguc eŋec. Eŋu imuaru ic méria séléc
sélécgia méŋ tarec. [2] Waŋu ic tosaranéŋ
Yesu aciguc opocbiŋ ʒé képésira hocma ke-
caŋgic imuac niŋac Sabata nalé téréyaiguc
ic imi mehiarumac me imuhuc ʒéma ho-
suraiguc galeŋ mema kecgic. [3] Kecgic inéŋ
ic méria sélécgéyec i yomuhuc ézéyec;
Yacma sucginaiguc nanna. [4] Imuhuc ʒéma

qesiénécmiyec; Némacnéŋ héna ac séciguc? Sabata nalé téréyaiguc iwawai hiabia wambiŋ me iwawai biria wambiŋ? Kekec imi mehiaruwiŋ me qehumuwiŋ? Imuhuc ʒéyu acgina qaiyec. [5] Acgina qaiyu inéŋ qeria biriyu hima iniru qeri seligina niŋac ewaya birima goro waŋu muŋguc ic imuac ézéyec; Méraga suluna. Waŋu suluyu méria hiaruyec. [6] Waŋu Farisaio ic ieneŋ séŋgaŋgeŋ hiŋgacma imuaru Herodeac ichéra iniguc tocgéma dimuhuc wamma qehumuwiŋ ʒéma sasaŋgiaiguc emininŋgic.

Ic tuŋ yanda Yesu méndacmigic.

[7] Imuhuc eminiŋgic Yesunéŋ tohotoho ichéra iniguc waima konduŋiguc keŋgic. Waŋu Galilaia baec igucnec ic tuŋ yanda hama méndac énécmigic. [8] Waŋu Yuda, Yerusalem, Idumea, ʒéma Yodan néwéc igucnec, waŋu Tiro ʒéma Sidon giŋgiŋgira igucnec ic tuŋ yanda ieneŋ Yesu kiwi memeyawac buŋa nimma iwaru harégic. [9] Waŋu ic tuŋ yandanéŋ haréma épépéŋgéma elicgémiwu niŋac tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; ʒéic komoc méŋ hosucnaiguc mambéc tacmac. [10] Imi mia inéŋ ic sasala mehiaru énécmiyu hafi wiziginagucnéŋ héfacgé amuma méragina suluma osiwiŋ ʒé waŋgic imuac niŋ imuhuc ʒéyec. [11] Waŋu uŋa biriaginaguc ieneŋ i héŋgic séc hénayaiguc mama hema kucnec qacma yomuhuc ʒéaŋgic; Gi Anutuac Naŋa. [12] Waŋu inéŋ héniaya ménda ʒéaumu niŋac qetali énécmiaŋec.

Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 énépésiyec.

[13] Waŋu baec boŋa méŋiguc emma ichéra qerianéŋ énépésiaŋec ionac énézéyu iwaru hagic. [14] Hagic ic ʒaŋgégina 12 énépésima ai buŋa qeénécmiyec. Imi mia i guc nalé séc kecgic méliénémiyu ackuaʒéc ʒéaumu niŋac énépésiyec. [15] Waŋu kuc buŋa qeénécmiyu mema kuwi nesi énécmimu niŋac énépésiyec. [16] Ic 12 énépésiyec imi yomuhuc; Simon (Qara qelia Petero ʒémiyec), [17] ʒebedaioac naŋa Yakobo, Yakoboac munaya Yohane, (Iorac qacgira Boanege ʒéyec; Hénia imi parandaŋ naŋ héréra.) [18] waŋu Anderea, Filipo, Batolomaio, Mataio, Toma, Alfaioac naŋa Yakobo, Tadaio, Kanaan ic Simon,* [19] ʒéma Yuda Karioto, waŋu inéŋ kecma Yesu andé qeyec.

Kuha yanda imi dimuacnec?

[20] Waŋu Yesunéŋ hama ama méŋac qeriaiguc eŋu ic tuŋ yandanéŋ méŋgucnec tocgégic. Imuac niŋac Yesu ʒéma tohotoho ichéra eŋacnec nene méŋ nemuac séc qahac waŋec. [21] Waŋu ic tosara ieneŋ Qeria sicsaoc wanʒac imuhuc ʒégic sac taséhéra ieneŋ imi nimma késawiŋ ʒéma keŋgic. [22] Waŋu héna acac kiwi ic Yerusalemnec mama hagic ieneŋ iwac niŋ yomuhuc ʒégic; Kuwic ionac kuneŋgina Beelʒebulnéŋ iwac qahaiguc eŋu iwac kucyanéŋ kuwic nesi énécmianʒac. [23] Imuhuc ʒégic Yesunéŋ unuruma qelumbec ac yomuhuc ʒéma énézéyec; Biria miŋinanéŋ dimuhuc Biria miŋina nesimimac? [24] Ic kewu méŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi, imuac ichéranéŋ héndéŋ héndéŋ waŋ amuanʒuiguc iwac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi hia ménda naŋselimac. [25] Waŋu ama méŋ imi imuac ic ʒéma iniŋ merahéra ieneŋ héndéŋ amuanʒuiguc ama imi hia ménda naŋselimac. [26] Waŋu Biria miŋinanéŋ yacma haʒéc waŋamuma héndéŋ amuanʒuiguc hia ménda naŋselimu, néŋ bec qahac wammu. [27] Waŋu ic méŋnéŋ walac ic kawali ménda ʒiki mimaguc amayaiguc emma hinaya wagicmacac séc qahac. Walac ic kawali imi ʒikimimaguc hinaya wagicma memac. [28] Ni hélacnec énézéwa, ic onaru képésicgina ʒéma ac biria imi hia waiwaiya hezac. [29] Waŋu ic méŋnéŋ Uŋa Téréyawac ʒésure mimaciguc iwac képésic imi waiwaiyawac séc ménda hezac. Képésicya imi tetecgiya qahac hemacac hema kecmac. [30] Imi mia Yesuac niŋ, Inéŋ Qeriaiguc kuwic biria késa kecʒac, imuhuc ʒémigic ac imuhuc melemma énézéyec.

Yesuac neŋgoc munahéra.

[31] Waŋu neŋgoc munahéra harédacma ama sombeŋiguc namma ic méŋ méligic emma qarec. [32] Qaru ic tuŋ yanda leclecgémima tacgic ieneŋ yomuhuc ézégic; Ninʒaŋ, guac neŋgocga ʒéma munahécga ieneŋ gi gémbiŋ ʒé wanʒu. [33] Imuhuc ʒégic inéŋ melemma yomuhuc

* 3:18: Qara méŋ imi Simon ʒelote; ʒeloteac hénia imi seliseli.

énézéyec; Mérénéŋ nuac neŋgoc munahécna wanʒu? [34] Imuhuc ʒéma ic lelecgéma tacgic ionaru kic hima ʒéyec; Inicgic, nuac neŋgoc dac munahécna youmi tacʒu. [35] Méŋnéŋ méŋ Anutuac ackuaʒéc tohoanʒu imi eneŋ mia nuac nauŋ munana ʒéma neŋgocna wanʒu.

4

Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac qelumbec ac.

[1] Waŋu Yesunéŋ konduŋ giŋgiŋaiguc muŋguc ackuaʒéc ku énécmimaŋ ʒé hénima ʒéyec. ʒéyu ic tuŋ yanda iwaru haréma tocgégic. Imuac niŋ inéŋ ʒéic méŋiguc emma konduŋiguc tarec. Taru ic tuŋ yanda ieneŋ mocʒoŋ baeciguc tacgic. [2] Waŋu inéŋ qelumbec ac ʒéma iwawai sasala ku énécmiyec. Waŋu ku énécmima yomuhuc ʒéyec; [3] Énézéwa niŋgic, ai ic méŋnéŋ iwawai gocmia himicmaŋ ʒé aiiguc keŋec. [4] Kemma qesayu, gocmia tosaranéŋ hénaiguc mama héiyu nei eneŋ haréma nedacgic. [5] Waŋu gocmia tosaranéŋ hoc sira baec komocdia dac heheya imuaru héiyu qérawia focdac qema éréyec. Waŋu imuaru baec sasala ménda heyec. [6] Imuac niŋac ʒalianéŋ baec ménda késayacgéyu kaiwenéŋ éréma qeyu humuyec. [7] Waŋu gocmia tosaranéŋ ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyu haséŋnéŋ yandima neʒicgéyu héla ménda haiyec. [8] Waŋu gocmia tosaranéŋ baec halécyaguc imuaru héiyu qérawia éréma néʒéŋgéma héla haiyu yandiyec. Yandiyu méŋac 30, méŋac 60, ʒéma méŋac 100 mesaiyec. [9] Waŋu inéŋ toroqema ʒéyec; Ic méŋ gezawagucnéŋ ac imi niŋasarimac.

[10] Waŋu ic embac opocma kendacgic eŋeyanec taru tohotoho ichéra ʒéma tosara lelecgémima tacgic ieneŋ qelumbec ac imuac hénia qesimigic. [11] Qesimigic inéŋ énézéyec; Onac imi Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac ac saŋa ʒéasari énécmianʒua. Waŋu ic embac demiŋ séŋgaŋgeŋaiguc kecʒu ionac imi iwawai mocʒoŋ qelumbec aciguc énézéanʒua. [12] Imuhuc wamba, hémmu waŋu hia ménda héŋtegicmu. Nimmu waŋu hia ménda niŋtegicmu. Qahac waŋu ieneŋ ewa qerigina meleŋgic Anutunéŋ képésicgina wai énécmiwacnec.

[13] Waŋu Yesunéŋ yomuhuc ʒéma énézéyec; Qelumbec ac ʒézua imuac hénia ménda ninʒuiguc qelumbec ac sasala dimuhuc hia niŋtecgicmu? [14] Ai icnéŋ gocmia qesazac imi Anutuac ackuaʒéc. [15] Gocmia tosara hénaiguc héiyec sécya imi yomuhuc; Ackuaʒéc niŋgic Biria miŋinanéŋ foc haréma qerigina igucnec mema néŋgacanʒac. [16] Waŋu gocmia tosara hoc siraiguc héiyec imuac sécya imi yomuhuc; Ackuaʒéc nimma ségiségi wamma focdac késaanʒu. [17] Waŋu qeriginaiguc ʒalia ménda hiŋgac késa yacgéyu nalé hotoŋa dac mema kecma ackuaʒéc imuac niŋac manam batuc me haʒéc mihicŋima focdac bélacgéma waianʒu. [18] Waŋu gocmia ic hésa waiyaguc imuac qeriaiguc héiyec imuhucyanéŋ ackuaʒéc ninʒu, [19] néŋ baecac niŋyéwécya, hinawac iwawai ikora ʒéma iwawai hénia héniawac siŋginanéŋ qeriginaiguc hiŋgacma ackuaʒéc imi héihumuyu héla ménda haianʒac. [20] Waŋu gocmia baec halécyaiguc héiyec imuhucyanéŋ ackuaʒéc nimma késama héla 30, 60, ʒéma 100 imuhuc mesaima haianʒu.

[21] Inéŋ muŋguc énézéma ʒéyec; Kifa imi kuʒi me tatac duandiaiguc haiwiŋ ʒé mema haanʒu? Imi ʒae qahaiguc ménda haianʒu me? [22] Iwawai sasaŋgiaiguc hezac imi augic wininimacac musaŋgéyec. Waŋu iwawai sasaŋgiaiguc hezac imi augic hémmuac musaŋgéyec. [23] Ic méŋ gezawagucnéŋ ac imi niŋasarimac.

[24] Waŋu inéŋ ac toroqema yomuhuc ʒéyec; Ini ac niŋanʒu imi niŋgésimu. Eŋaoc ic embac ac néndéŋgé énécmima ʒéanʒu imuac bakia sécya liliŋgéyu nimmu. Waŋu imi sac qahac muŋguc toroqema énécmimac. [25] Méŋ iwawai hemizac inéŋ méŋ muŋguc memac. Waŋu méŋ ménda hemizaciguc imi komocdia dac hemizac imi wagiru qahac wammac.

[26] Inéŋ muŋguc toroqema ʒéyec; Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi yomuhuc; Ic méŋnéŋ baec aiiguc iwawai gocmia qesaanʒac. [27] Qesama siŋi kaiwe heyac waŋu gocmia imi néʒéŋgéma éréanʒac. Waŋu imuac hénia imi ménda niŋanʒac. [28] Baec i eŋeyaocnec héla mihicŋianʒac. Waŋu walac qérawia, andiaiguc merawa, andiaiguc héla haianʒac. [29] Waŋu kecma héla waʒiyu imuarunec kuma héla meanʒac.

Imi mia héla memeyawac naléya ducŋiyu imuhuc waŋanʒac.

30 Waŋu muŋguc toroqema ʒéyec; Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi dimuhuc éséc ʒéwa sécgémac? Ʒéasarimaŋ ʒé qelumbec ac dimuhucya ʒémaŋ? 31 Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi saiwa ic gocmia imuhucya ésécnec. Baeciguc himicanʒu imi komodia soroc. Ic gocmia tosara ionac mamayagina. 32 Waŋu baeciguc haini, hicŋi yandima icya icya hezu imi mocʒoŋ onogicma ic yanda wammac. Waŋu nei sawaiguc kecʒu ieneŋ haréma ic imuac amiaiguc haecgina hia haimu.

33 Yesunéŋ hia niŋasarimuac sécyawac qelumbec ac sasala ʒéma ackuaʒéc énézéyec. 34 Waŋu inéŋ ic embac ackuaʒéc énézémaŋ ʒé qelumbec aciguc sac ʒéma énézéaŋec. Waŋu tohotoho ichéra iniguc sac eŋacnec kecma qelumbec ac imuac héniaya mocʒoŋ ʒéasari énécmiaŋec.

Luhuc yandanéŋ Yesuac kuaya tohoyec.

35 Waŋu kaiwe imuarunec ama mari waŋu, tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Neŋaŋ konduŋ néwécgeŋiguc kerenni. 36 Imuhuc ʒéyu, tohotoho ichéra ieneŋ ic tuŋ yanda ini méli énécmigic, Yesu bec ʒéiciguc emma taru, emma wagicma keŋgic. Keŋgic ʒéic tosara momacnec i guc keŋgic. 37 Keŋkecgic, luhuc kuneŋ yanda méŋnéŋ haréma qeyu, sirinéŋ ʒéic qeriaiguc hiŋgacma kuaya qemaŋ ʒé waŋec. 38 Waŋu Yesu eŋeya imi ʒéic andiaiguc gau heyec. Waŋu tohotoho ichéra ieneŋ mindima yomuhuc ézégic; Kiwi ic nini humuwiŋ ʒé wanʒiŋ imuac gi ewa éréhéc ménda wanʒaŋ? 39 Imuhuc ʒégic inéŋ yacma luhuc ac ʒémima konduŋ yomuhuc ézéyec; Gi néŋ qema hena. Imuhuc ʒéyu luhucnéŋ tecgéyu sirinéŋ néŋ qeyec. 40 Waŋu inéŋ tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Ini némac niŋac ʒénéŋgina imuhuc hirizac? Ini ninʒéŋ ninʒéŋgina méŋ ménda késa kecʒu? 41 Waŋu ieneŋ ʒénéŋgina kileŋ hiriyu eminiŋ qeminiŋ wamma yomuhuc ʒégic; Ic imi némac ic waŋu luhuc ʒéma konduŋ iereŋ kuaya tohozaoc?

5

Yesunéŋ ic uŋa biriayaguc méŋ mehiaruyec.

1 Waŋu ieneŋ konduŋ qericma néwécgeŋ Gerasa* baeciguc kereŋgic. 2 Keremma Yesunéŋ ʒéic igucnec mayu, imuaru ic méŋ uŋa biriayagucnéŋ kic suaŋ namuŋa igucnec haréyu mihicŋiyec. 3 Ic iminéŋ kic suaŋ namuŋaiguc heyac wamma kecaŋec. Waŋu méŋnéŋ méŋ ʒikimimacac séc ménda waŋec. Waŋu inéŋ seŋ hésa momacnec kileŋdac metecgéaŋec. 4 Hatac sasala seŋ hésanéŋ dérécgéma iwawai yéwéria héna mériaiguc ʒikigic qeriaŋec. Waŋu méŋnéŋ hia meselimiyu bénʒéŋ tacmacac séc qahac waŋaŋec. 5 Waŋu siŋi kaiwe séc kic suaŋ namuŋaiguc me baec tewac tewaraiguc kecma qacma hocnéŋ héricamuaŋec. 6 Waŋu ic inéŋ Yesu lakecnec hémma usuŋnec hama wéséyaiguc simiŋ héimiyec. 7 Imuhuc wamma inéŋ selianec qacma ʒéyec; Anutu, Eŋeŋa yandawac Naŋa Yesu, gi ʒéma ni imi nekac nekac, Anutuac qaraiguc meseli gémba ménda mebiri némbéséman. 8 Imi mia Yesunéŋ bec, Uŋa biria, gi ic iwarunec éréma kenna, imuhuc ézéma ʒéyec imuac niŋac imuhuc welerec. 9 Weleru qesimiyec, Qacga méré? Qesiyu melemma ʒéyec; Nini sasalanéŋ kecʒiŋ imuac niŋac qacna imi yaré ic tuŋa ʒéanʒua. 10 Imuhuc ʒéma seli seli wamma baec imuarunec ménda nesi énécmiyu kemmu niŋ ʒéwelerec.

11 Waŋu tewac tewara maréŋaiguc beric sasala yanda hosuru kecgic. 12 Waŋu kuwic ieneŋ seli seli wamma Yesu welec migic, Beric ionaru méli nénécmina kembiŋ, wai nénécmina kemma ionac qeriginaiguc hiŋgacbiŋ. 13 Ʒégic inéŋ hia ʒéma wai énécmiyu uŋa biria ieneŋ ic iwarunec éréma kemma beric qeriginaiguc hiŋgacgic. Hiŋgacgic beric ieneŋ usuŋnec kemma siaiguc hiŋgacma konduŋ qeriaiguc hiŋgacdagic. Beric tuŋaguc qétégina 2,000 ieneŋ konduŋ dokunéŋ hoturu énécmiyu wésésé unudarec. 14 Unudaru beric galeŋ ieneŋ néŋgacma kemma ic tosara ama areŋa yanda me ama areŋa komoraiguc kecgic ionac suruc waŋ énécmigic ic ieneŋ haka hicŋiyec imi hémbiŋ ʒéma

* 5:1: Qara méŋ; Gadara (Mat 8:28)

hagic. [15] Hama Yesuac muru harédacma
ic yaré ic tuŋanéŋ késa kerec imi héŋgic
hiaruma malekuya héima taru ʒénéŋgina
hiriyec. [16] Waŋu haka héŋgic ieneŋ ic uŋa
biriayaguc kerec iwaru haka imi dimuhuc
hicŋiyec imuac ac suruc énézéma bericac
ac suruc imi momacnec énézégic. [17] Ʒégic
ic eneŋ Yesu baecgina waima kemmac
niŋac hénima welecmigic. [18] Welecmigic
Yesu ʒéiciguc eŋu ic uŋa biriayaguc
kerec inéŋ méndacmima kemmaŋ ʒé
welecmiyec. [19] Weleru inéŋ qetali mima
yomuhuc ézéyec; Gi sac taséhécga
ionac niŋac wamma amagaiguc kemma
Anutu Eŋeŋanéŋ goi héihéi dimuhuc
waŋgémma némac ai megénʒac imuac
ac suruc énézéwéséman. [20] Imuhuc ʒéyu
ic imi waima kemma Yesunéŋ dimuhuc
wammiyec imuac ac suruc Dekapoli ama
komoc komoc séc ʒéauma ʒéauma keŋu
nimma welicgégic.

*Embac méŋnéŋ nin*ʒéŋgéma Yesuac
malekuya késama hiaruyec.

[21] Waŋu Yesu imi ʒéic komoraiguc
konduŋ qericma muŋguc néwéciguc
kemma doku giŋgiŋaiguc taru ic sasalanéŋ
iwaru tocgégic. [22] Waŋu tocgotocgo
ama galeŋ méŋ qara Yairo inéŋ hama i
hémma héniaiguc sicgémiyec. [23] Sicgémima
seli seli wamma welec mima ʒéyec;
Nuac béracna komora imi humumaŋ ʒé
wanʒac. Hama méraga iwac qahaiguc
haina hafiya hiaruyu kecmac. [24] Imuhuc
weleru Yesunéŋ i guc keŋic ic sasala yanda
ieneŋ méndacma hofac hofac amuma
kemma osigic. [25] Waŋu embac méŋ sacya
mayecac mama keru hafiyawac yawuŋa imi
12 waŋec. [26] Waŋu mehiahiaru ic sasalanéŋ
mebipigic qenʒeŋ manʒeŋ qema kecaŋec.
Keru imuac boŋawac iwawai iwaru hemiyec
imi mocʒoŋ énécmiyu qahac wandarec.
Waŋu hafiya ménda efiyec, néŋ muŋguc
yéwériyec. [27] Waŋu embac inéŋ Yesuac
suruc nimma imuarunec sucginaiguc
haréma iwac andia igucnec malekuya
osiyec. [28] Osima yomuhuc ʒéma niŋec;
Malekuya sac késawa hia hiaru némmac.
[29] Imuhuc waŋu imuarunec sacya focdac
ʒicgéyu iwac qeriaiguc hafi biria heyec
imi hiaruyu niŋec. [30] Waŋu Yesunéŋ
kuhanéŋ ai meyu ewa qerianéŋ focdac
nimma sucgina igucnec liliŋgéma ʒéyec;
Mérénéŋ malekuna osizac? [31] Imuhuc ʒéyu
tohotoho ichéra eneŋ yomuhuc ézégic; Ic
sasala yanda eneŋ lelecgé gémma naŋgic
hénʒaŋ, waŋu némac niŋac Mérénéŋ
nosizac ʒézaŋ? [32] Waŋu Yesunéŋ ic méŋ
haka imuhuc waŋec i hémmaŋ ʒé kic
hiyu keŋha waŋunec naŋec. [33] Imuhuc
qesimanec naŋu embac imi séwiyaiguc
haka hicŋiyec imi nimma ʒénéŋa hiriyu
iwaru hama héniaiguc sicgéma ac suruc
mocʒoŋ hélacnec ʒéauyec. [34] Ʒéauyu
inéŋ yomuhuc ézéyec; Bérac, ninʒéŋ
ninʒéŋganéŋ mehiaru génʒac. Ewa bénʒéŋ
nimma kenna, qenʒeŋ manʒeŋga igucnec
hulacgénʒua.

Yesunéŋ embac komoc méŋ humuc igucnec meqeliyec.

[35] Embac ac imuhuc ézéma naŋunec
tocgotocgo ama galeŋ iwac ama iguc-
nec ic tosara hama ʒégic; Béracga bec
humuzac. Némac niŋ kiwi ic yéwéri
muŋguc mikecbéséman? [36] Ʒégic Yesunéŋ
acgina gezacnec sac eŋ nimma tocgo-
tocgo ama galeŋ yomuhuc ézéyec; Ʒénéŋga
ménda hiriyu, eŋ ninʒéŋgéna. [37] Imuhuc
ʒéma tosara ménda méndacmimu niŋac
neuŋ héiénécmima Petero, Yakobo, ʒéma
Yakoboac munaya Yohane sac onagiru
keŋgic. [38] Kemma tocgotocgo ama galeŋac
amayaiguc emma iniru ic embac ieneŋ
qeweloŋ yanda wamma ʒésiac wamma
kecgic. [39] Siacma kecgic sucginaiguc kemma
énézéyec; Ini némac niŋ ʒésiac yanda
waŋkecʒu? Embac merac imi ménda
humuzac, néŋ gauya hezac. [40] Imuhuc
ʒéyu ieneŋ desimigic. Waŋu énézéyu hiŋ-
gadacgic neŋgoc maŋgocya ʒéma tosara
i guc kecgic imi onagiru embac merac
heyec imuaru kereŋgic. [41] Keremma embac
merac iwac méria késama ʒéyec; Talita
koum. (Neŋaŋ aciguc hénia imi yomuhuc;
Embac merac gézézua, yacna.) [42] Ʒéyu
imuarunec embac merac yacma keŋkeŋ
haha waŋec. (Embac merac iwac yawuŋa
imi 12 waŋec.) Waŋu ieneŋ kileŋ yanda
welicgégic. [43] Welicgégic Yesunéŋ ic ménda
énézému niŋac neuŋ héiénécmiyec. Waŋu
embac merac nene migic nemacac niŋac
énézéyec.

6

Naʒarete ic embac ieneŋ Yesu eeya ménda héigic.

1 Waŋu inéŋ baec imi waima eŋeya tauŋaiguc keŋec. Waŋu tohotoho ichéra i
méndacmima keŋgic. 2 Kemma keru Sabata
nalé téréya waŋu tocgotocgo amaiguc
emma ac hénima ku énécmiyec. Waŋu
ic sasala ieneŋ iwac ackuaʒéc nimma
welicgéma ʒégic; Niniŋ imi dimuacnec
meyec? Niniŋ hemizac imi némac niniŋ?
Waŋu mérianéŋ haka méréra icnéŋ ménda
memeya momacnec meanʒac imi némac
haka? 3 Ic imi mericqe ic, Mariawac
naŋa, Yakobo, Yose, Yuda ʒéma Simon
ionac dacgina, imi hélacnec qahac me?
Waŋu iwac nauŋhéra you neŋaŋguc
ménda kecʒiŋ? Imuhuc ʒéma niŋgic
biriyec. 4 Imuhuc ʒégic Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Anutuac tiliŋ tiliŋ ic méŋ imi
eŋeya tauŋ ichéra ʒéma sac taséhéra
ʒéma ama momachéra sac mianéŋ ménda
mepési mianʒu. 5 Waŋu imuaru haka icnéŋ
ménda memeya méŋ ménda meyec, néŋ
ic hafiginaguc éréhécdac sac mérayanéŋ
haima mehiaru énécmiyec. 6 Waŋu ionac
ninʒéŋ ninʒéŋgina qahac imuac niŋac
welicgéyec.

Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 méli énécmiyec.

Welicgéma ama séc lelecgéma ku
énécmiyec. 7 Yesunéŋ tohotoho ichéra 12
unuruma éréhéc éréhéc méli énécmima
uŋa biria nesi énécmimu niŋac kuc buŋa
énécmiyec. 8 Waŋu Yesunéŋ ʒézé seli ac
selianec énézéma ʒéyec; Keŋha wambiŋ
ʒéma tacgina sac mema kemmu. Héna
mauŋ me gésé me konoŋiguc soukiwa
imi ménda mema kemmu. 9 Waŋu héna
usugina imi hia haima ʒikimu. Waŋu
maleku saméŋa méŋ ménda mema kemmu.
10 Imuhuc ʒéma énézéyec; Baec méŋiguc
keremma ama geric méŋiguc emmuiguc
imuaru tacyac waŋkecmu, waŋu baec méŋu
kembiŋ ʒémaguc ama geric imi waimu.
11 Ama méŋ ala ménda waŋ énécmima
acgina ménda nimmuiguc, héna usugina
tawéyaiguc seitotoŋ tacmac imi qegic mayu
kemmu. Waŋu ieneŋ onac hakagina imi
hémma niŋasarimu. 12 ʒéyu tecgéyu ieneŋ
kemma ic embac qerigina melemmu niŋac
ackuaʒéc ʒéau énécmigic. 13 Waŋu ieneŋ
uŋa biria sasala nesi énécmima ic embac
hafaginaguc sasala haléc naec énécmima
mehiaru énécmigic.

Yesunéŋ kuha yandaguc ai meyu surucya saima keŋec.

14 Yesuac qac buŋa imi saima keŋkecma
ic kewu Herodearu haréyu niŋec. Waŋu
ic tosaranéŋ yomuhuc ʒégic; Yohane
doku naec énécmiyec i Anutunéŋ humuc
igucnec meqelimiyu yarec imuac niŋ i
Kuha yandanéŋ ai imuhucya meanʒac.
15 Ic tosaranéŋ ʒégic; Ic imi Elia. Waŋu
tosaranéŋ yomuhuc ʒégic; Imi Anutuac
kua meme ic becnec kecgic imuhucya.
16 Waŋu Herodenéŋ nimma yomuhuc ʒéyec;
Yohane déméŋa qeriri i humuc igucnec
meqelimiyu yacma kecʒac. 17 (17a) Becnec
Herodenéŋ munaya Filipo iwac iniŋa
Herodia wagirec. 18 Wagiru Yohanenéŋ
Herode yomuhuc ézéyec; Gi munagawac
iniŋa menec imi héna ac logi logiya
wanʒac. (17b) Imuhuc ʒéyu Herode eŋeyaoc
embac iwac niŋac wamma téŋgiŋ ichéra
énézéyu Yohane késama dérécgéma hésa
amaiguc opocgic. 19 Opocgic Herodianéŋ
Yohaneac qeri biric nimma qehumumaŋ
ʒéma ʒéniŋec, néŋ osiyec. 20 Imi mia
Herodenéŋ Yohaneac ic solaŋa, ic téréya
imuhuc ʒéma ʒénéŋa hiriyu galeŋgé
miaŋec. Waŋu kuaya igucnec ac niŋu qeria
imi yéwériaŋec. Waŋu iwac ackuaʒécya
imi siŋa nimma niŋaŋec hénia imuac niŋac
osiyec. 21 Waŋu kecma nalé hia méŋ hayec.
Herode inéŋ eŋeya hicŋi hicŋi naléya hayu
ic kewuhéra ʒéma yaré ic ionac galeŋhéra
ʒéma Galilaia baec igucnec ic eŋeŋa
qutulaŋgé énécmidaru weleŋ qeqe ichéra
eneŋ nene doku oma gumu énécmigic.
22 Énécmiyu Herodiawac béracyanéŋ ionac
muru emma wéséginaiguc legic hiriyec.
Hiriyu Herode ʒéma ichéra ieneŋ hémma
ségiségi waŋgic. Waŋu Herodenéŋ
embac meracwac yomuhuc ʒéma ézéyec;
Siŋgawac iwawai méŋ niŋac ʒéma qesina
neŋ hia gémmaŋ. 23 Imuhuc ʒéma ac
selianec ʒikima ézéyec; Iwawai méŋac
méŋ qesina nuac héŋgaleŋ ama areŋa
yanda imi suc igucnec hia méndémma
gémmaŋac séc. 24 Imuhuc ʒéyu inéŋ kemma
neŋgocya qesimiyec; Ni némac iwawai
niŋac qesimimaŋ? ʒéyu neŋgocyanéŋ
ézéyec; Doku naec ic Yohaneac oruha

niŋac ézéna. [25] Imuhuc ʒéyu embac merac
inéŋ ara mema focdac ic kewuac muru
kemma ʒéyec; Gi degucmi doku naec haka
ic Yohaneac orucya ʒéiciguc haima nénna.
[26] Imuhuc ʒéyu ic kewu imi qeria muŋguc
yanda yéwériyec. Waŋu eŋeya ʒézé
seliseliawac ʒéma ichéra i guc momacnec
tacgic ionac niŋac qahac ʒémaŋ ʒé osiyec.
[27] Waŋu inéŋ focdac yaré ic méŋ keŋ
Yohaneac oruha mehamac niŋac ézéma
méliyu inéŋ kemma hésa ama qeriaiguc
Yohaneac déméŋa qerirec. [28] Qericma
orucya ʒéiciguc haima mema hama embac
merac miyu embac meracnéŋ neŋgocya
miyec. [29] Waŋu Yohaneac tohotoho ichéra
suruc imi nimma hama qamocya mema
kemma hoc kifaŋaiguc haigic.

Yesunéŋ ic ʒaŋgégina 5,000 nene gumu
énécmiyec.

[30] Waŋu Yesuac Méliméli ic ieneŋ
liliŋgéma hama Yesuaru tocgéma wawaŋ
memegina ʒéma ackuaʒéc ku énécmigic
imuac surucya ézégic. [31] Waŋu ic embac
sasalanéŋ keŋha waŋgic nene nemuac séc
qahac waŋec imuac niŋ inéŋ tohotoho
ichéra yomuhuc énézéyec; Ini eŋacnec
éléŋ hagic baec kisiaiguc kenni, kemma
bénʒéŋ tachiarugic. [32] Waŋu eŋacnec éléŋ
ʒéiciguc emma baec kisiaiguc keŋgic.
[33] Keŋgic sasalanéŋ inictegicma ama
areŋa kuneŋ kuneŋ séc unuruma baec
héna usuŋnec kemma imuaru walac
kereŋdacgic. [34] Kereŋdacgic Yesunéŋ hama
ic embac sasala yanda iniru rama galeŋgina
qahac tanec kecgic ewa biric wamma
iwawai sasala ku énécmiyec. [35] Kuénécmiyu
bec kaiwe kiwa sima hiŋgacmaŋ ʒé waŋec.
Waŋu tohotoho ichéra ieneŋ iwaru kemma
ʒégic; Baec yomi baec kisiaiguc lakec
kecni kaiwe kiwa bec sima hiŋgacmaŋ
ʒé wanʒac. [36] Imuac méli énécmina ama
komoc komociguc me ama lelec lelec
tacʒac imuaru kemma eŋaoc nenegina
mihicŋima boŋa mema nemu. [37] Ʒégic
yomuhuc énézéyec; Eŋaoc gumu énécmigic
nemu. Imuhuc énézéyu ʒégic; Nini kemma
saméŋ 200 Denarionac* sécya boŋa mema
hama gumu énécmiwiŋ niŋac ʒézaŋ?
[38] Ʒégic inéŋ énézéyec; Saméŋ dahec késa
kecʒu imuac keŋ héŋgic. Ʒéyu ieneŋ
keŋ hémma ézégic; Saméŋ méra méŋ
ʒéma konduŋ yaŋ éréhéc he nénécmizac.
[39] Ʒégic Yesunéŋ luluc téŋgiŋ téŋgiŋaiguc
tuŋa tuŋa tacmu niŋac areŋgé énécmiyec.
[40] Areŋgé énécmiyu tuŋ méŋ 100, tuŋ
méŋ 50 imuhuc imuhuc tacma keŋgic.
[41] Waŋu saméŋ méra méŋ ʒéma lambéc
éréhéc mema kurumeŋiguc hiyu eŋu
Anutuac mériaŋ niŋac welerec. Welecma
saméŋ kuma tohotoho ichéra énécmiyu
ieneŋ méndémma énécmigic. Waŋu
imuhucyanec konduŋ yaŋ momacnec
méndémma énécmigic. [42] Énécmigic ieneŋ
mocʒoŋ negic sécgé énécmiyec. [43] Waŋu
saméŋ bororoŋa ʒéma konduŋ yaŋ tasia
tac keŋec imi mema neŋgeŋ yanda 12iguc
tigic kuagina qedarec. [44] Waŋu saméŋ negic
imi ic ionacnec sac qétégina oloŋgic 5,000
waŋec.

Yesunéŋ konduŋ qahaiguc
tima tima keŋec.

[45] Waŋu Yesunéŋ tohotoho ichéra
ʒéiciguc emma néwécgeŋ Betsaida baec
kisiaiguc walac hénima kemmu niŋac
focdac wai énécmiyu kemma kecgic
eŋeya imi ic embac onopocma naŋkerec.
[46] Naŋkecma onopodaru kendacgic inéŋ
ʒéwelecmaŋ ʒé baec boŋaiguc eŋeyanec
eŋec. [47] Waŋu ama hénima siŋiyu ʒéic
imi konduŋ doku namuŋaiguc kereŋu i
eŋeyanec baeciguc kerec. [48] Waŋu luhuc
yandanéŋ qeyu Yesu tohotoho ichéra
ieneŋ ʒéic puli qema ai yanda mema
tacgic niŋtegirec. Waŋu ama giaŋimaŋ
ʒé waŋu Yesunéŋ doku qahaiguc tima
tima keŋkecma ic hosucgé énécmima
onogicmaŋ ʒé waŋec. [49] Waŋu doku
qahaiguc keŋu ieneŋ hémma Kuwic mia
imuhuc ʒéma qac sambigégic. [50] (Ieneŋ
momac yanda i hémma ʒénéŋgina hiriyec
imuac niŋac imuhuc waŋgic.) Qacgic
inéŋ focdac ac hénima énézéyec; Qerigina
bénʒéŋ heyu, yomi neŋ mia. ʒénéŋgina
ménda hiriyu. [51] Imuhuc ʒéma ʒéic
qeriaiguc ionac muru eŋu luhucnéŋ néŋ
qema qahac waŋec. Waŋu ieneŋ kileŋ
yanda aurima welicgégic. [52] Imi mia nene
gumu énécmiyec imuac hénia ménda
niŋasarigic ewa qerigina sipacgémanec
heyu imuhuc aurigic.

* 6:37: Denarion momacguc imi ic méŋac ai meme momacgucac ai boŋa, imuac maso 8 imuac ai boŋa sécya wanʒac.

53 Waŋu konduŋ qericma ogicdacma
Genesarete baeciguc harédacma ʒéic
ʒikigic tarec. 54 Taru ʒéic igucnec magic
ic embac ieneŋ focdac Yesu héŋtegicgic.
55 Héŋtegicma ama séc usuŋnec kemma
ic hafiginaguc tataciguc haima hua
énécmima imuaru me imuaru kereciguc
qesinimma keŋgic. 56 Waŋu inéŋ ama
areŋa yanda me ama areŋa yandaiguc
kereŋdaru ic hafiginaguc nénnagémba
sombeŋiguc haigic hegic, malekuya susuria
késamu niŋac qesimigic. Waŋu késagic séc
hiarudacgic.

7

Iwawai hiabia ʒéma iwawai biria.

1 Waŋu Farisaio ʒéma héna acac kiwi
ic tosara Yerusalemnec harégic ieneŋ
Yesuaru tocgégic. 2 Tocgéma iwac tohotoho
ichéra tosara ieneŋ méragina ménda
ʒuacma saméŋ negic inicgic. 3 (Farisaio ic
ʒéma Yuda ic ieneŋ mocʒoŋ yandahécgina
ionac haka silic tohoma méragina ménda
ʒuacmaguc nene ménda neaŋgic. 4 Waŋu
nénnagémba sombeŋ igucnec liliŋgéma
hama méragina ménda ʒuacmaguc nene
ménda neaŋgic. Waŋu yandahécgina
ionac haka tosara momacnec késakecma
méndacaŋgic imi yomuhuc; Sokoc, kasoŋ,
kewuc nomuŋ, ʒéic, ʒéma hehe tatac me
ʒae ʒuacʒuara.) 5 Waŋu Farisaio ic ʒéma
héna acac kiwi ic ieneŋ Yesu yomuhuc
qesimigic; Némac niŋ tohotoho ichécga
ieneŋ yanda hécnina ionac haka silic
imi ménda tohoma méragina ménda
ʒuacma saméŋ imi nezu? 6 Ʒégic inéŋ
yomuhuc énézéyec; Yesaianéŋ ikoc ic
onac niŋ mia ac sécya imi yomuhuc
andiawac ʒéyec; Héna oriŋ yomi kua
taséginanéŋ sac mepési néŋanʒu, néŋ
qeriginanéŋ lakec heanʒac. 7 Waŋu ic eŋaŋ
héna acac kuamuma ni imi eŋ mepési
néŋanʒu. 8 Ini Anutuac héna ac waigic
mayu ic eŋaŋ haka silic késakecanʒu.
9 Imuhuc ʒéma toroqema ʒéyec; Eŋaŋ haka
silicgina imi tohoma kecmu niŋac Anutuac
héna ac imi hiabianec andé qeanʒu.
10 Mosenéŋ ac yomuhuc ʒéyec; Gi neŋgoc
maŋgoc éréhécga eegira héiwéséman.
Waŋu méŋ i neŋgoc maŋgoc éréhécya
ʒébiri érécmimac imi qegic humumac.
11 Waŋu ini yomuhuc ʒéanʒu; Ic méŋ
neŋgoc maŋgocya iorac iwawai méŋ
érécmimaŋ ʒé osizaciguc Anutuac buŋa
ʒéma érézémac. 12 Waŋu ac imi meselima
neŋgoc maŋgoc haleŋ hai érécmimia imuac
neuŋ héiénécmianʒu. 13 Imuhuc wamma
yanda ionac haka silic imi tétécgéma
Anutuac ackuaʒéc héfacgéanʒu. Waŋu ini
haka imuhucya sasala waŋanʒu.
14 Imuhuc ʒéma muŋguc ic embac
tuŋginaguc imi unuruma énézéyec;
Ini mocʒoŋ énézéwa niŋgic. Nimma
ac yomi niŋtegicmu. 15 Iwawai méŋ
negic hiŋgacanʒac iminéŋ ménda mebiri
énécmianʒac, néŋ qerigina igucnec iwawai
éréanʒac iminéŋ mebiri énécmianʒac.
16 Méŋnéŋ méŋ gezacginaguc eneŋ ac imi
niŋtegicmu. 17 Waŋu inéŋ ic embac wai
énécmima imuac andiaiguc ama méŋiguc
eŋec. Eŋu tohotoho ichéra ieneŋ qelumbec
ac imuac qesimigic. 18 Qesimigic énézéyec;
Ini momacnec ménda niŋasarizu? Iwawai
negic tomeŋginaiguc hiŋgacanʒac iminéŋ
ic hia ménda mebirianʒac hénia imi ini
ménda niŋasarizu? 19 Waŋu iminéŋ ewa
qeriginaiguc ménda hiŋgacanʒac, néŋ
tomeŋginaiguc hiŋgaru gésiyu maanʒac.
Imuhuc ʒéma Yesunéŋ nene hénia hénia
imi mocʒoŋ hia newiŋac séc ʒéma héniya
imi ʒéseliyec. 20 Waŋu méŋ yomuhuc
toroqema ʒéyec; Qerigina igucnec iwawai
éréanʒac iminéŋ mebiri énécmianʒac.
21 Ic qerigina igucnec niniŋ biria éréanʒac
imi yomuhuc; Kaisero ai, kowu nene,
euqeqe, 22 embac mewai, hémbaoc, qeri
biric, ikoc, siŋ biria, kic séséc, andé ac,
séwi eŋeŋ, kaiʒiliweŋ. 23 Iwawai biria
imi mocʒoŋ ic qerigina igucnec éréma ic
mebiri énécmianʒac.

*Siropoinikia embac iwac nin*ʒéŋ niniʒéŋa.

24 Waŋu inéŋ yacma ama baec imi waima
Tiro ama areŋa yandaiguc kemma ama
méŋac qeriaiguc eŋec. Emma imuhucgeŋ
tacʒac imi ic méŋnéŋ méŋ ménda nim-
macac niŋec, néŋ sasaŋgia kekerawac séc
ménda waŋec. 25 Eŋu imuarunec embac
méŋ bérara uŋa birianéŋ késayec iminéŋ
surucya nimma focdac haréma iwac muru
simiŋ héimiyec. 26 Embac imi Girik em-
bac, Sirofoinikia ic ionac sac kiticgina.
Waŋu bérara uŋa biria nesimimac niŋac
welecmiyec. 27 Welecmiyu yomuhuc ézéyec;
Waina nambérac hécna ieneŋ walac negic
sécgémac. Ionac nene imi onagicma

kazu ionac giliman̓ iminén̓ hiabia qa-
hac. [28] Imuhuc ʒéyu melemma ézéyec;
Min̓ Kewuna, imi hélacnec! Wan̓u kazu
ienen̓ acguc ʒae duandiaiguc nambérac
ienen̓ nene negic bororon̓a mayu neanʒu.
[29] Imuhuc ʒéyu Yesunén̓ yomuhuc ézéyec;
Ac imuhuc ʒézan̓ imuac nin̓ hia lilin̓géma
kenna, un̓a birianén̓ béracga bec waimizac.
[30] ʒéyu embac imi lilin̓géma kemma hén̓u
un̓a birianén̓ bec waimiyu béracya imi
heheyaiguc bénʒén̓ heyec.

Ic gezac héhén̓a mén̓ mehiaruyec.

[31] Wan̓u Yesu i Tiro ama aren̓a yanda imi
waima Sidon ama aren̓a yanda namun̓anec
qericma kemma Dekapoli baec qericma
Galilaia kondun̓iguc ken̓ec. [32] Imuaru
keren̓u ic tosara ienen̓ ic mén̓ gezawa
héhén̓gia ʒéma ara hia ménda ʒéan̓ec imi
Yesuac muru wagicma hama mérianén̓
haimimac nin̓ac welecmigic. [33] Welec migic
ic imi wagicma wai énécmima ekacnec
sura mén̓u kemma méria merawanén̓ geza-
waiguc néwéc néwéc haimaguc sépécgéma
ezelan̓a osiyec. [34] Osima kurumen̓iguc
hiyu en̓u wéséséya héima, Efata! ʒéma
ézéyec, ac imuac hénia imi ‘Bérén̓géna!’.
[35] ʒéyu gezawa bérén̓géyec, wan̓u ezelan̓a
hularu ac didin̓anec ʒéyec. [36] Wan̓u Yesunén̓
suruc imi ménda ʒéaumu nin̓ac neun̓
héiénécmiyec. Wan̓u mun̓guc mun̓guc
qetali énécmiyec, nén̓ ienen̓ mun̓guc
mun̓guc kilen̓dac ʒéau énécmigic ken̓ec.
[37] Ienen̓ kilen̓ welicgéma yomuhuc ʒégic;
Iwawai mocʒon̓ yanda hia mehiaruanʒac.
Gezac héhén̓ meyu ac nin̓anʒu, wan̓u
acgina qahac meyu ac ʒéanʒu.

8

Yesunén̓ ic 4,000 nene gumu énécmiyec.

[1] Nalé imuaru mun̓guc ic tun̓ yanda iwaru
tocgéma nene qahac kecgic. Yesunén̓ toho-
toho ichéra unuruma énézéyec; [2] Ic embac
ienen̓ ai meme haréwéc niguc kecʒu. Wan̓u
nene mén̓ ménda he énécmizac. Imuac
nin̓ ni ic ionac wéséna wanʒac. [3] Wan̓u
tosara ienen̓ lakecnec hagic imuac nin̓
yaka nin̓ humugicguc en̓ amaginaiguc
méli énécmiwa hénaiguc kemma qiritic
unuwac nin̓ac. [4] Imuhuc ʒéyu tohotoho
ichéra ienen̓ melemma ʒégic; Baec kisia
yomuaru mérénén̓ dimuacnec nene samén̓
sécgina hia mihicn̓ima gumu énécmimac?
[5] Imuhuc ʒégic qesiénécmima ʒéyec; Onaru
héna maun̓ dahec he énécmizac? ʒéyu
melemma 7 ʒégic. [6] ʒégic nimma aren̓gé
énécmiyu baeciguc mama tacgic maun̓
qétéya 7 mema ewa hia ac ézémaguc
énécmimu nin̓ac kuma tohotoho ichéra
énécmiyu tohotoho ichéra ienen̓ welen̓
qema énécmigic. [7] Wan̓u lambéc komoc
komoc taru imuhucyanec Anutuac mérian̓
nin̓ac welecmaguc méndémma énécmimu
nin̓ac énézéyec. [8] Wan̓u ic embac ienen̓
nene imi negic sécgé énécmidarec. Wan̓u
nene bakia waigic tarec imi mutulan̓géma
nen̓gen̓ yanda 7iguc tigic kuagina qedarec.
[9] Wan̓u ic imuaru kecgic ionac qétégina
imi 4,000. Wan̓u inén̓ méli énécmiyu
kendacgic. [10] Kendacgic imuarunec
tohotoho ichéra iniguc ʒéiciguc emma
ken̓kecma Dalmanuta baeciguc* keren̓gic.
[11] Keren̓gic Farisaio ic ienen̓ Yesuguc em-
inimbin̓ ʒé haréma séséc kurumen̓ igucnec
mén̓ meyu hémmu nin̓ac wamma batucgé
migic. [12] Batucgé migic qeriaiguc wésésé
héima ʒéyec; Némac nin̓ ic embac nalé
yomuarunec imi kiwi méréra hémbin̓ ʒé
hocanʒu? Ni hélacnec énézéwa nin̓gic;
Onaru kiwi mén̓ ménda mewa hémmuac
séc. [13] Imuhuc ʒéma wai énécmima to-
hotoho ichéra onagiru mun̓guc ʒéiciguc
emma konduṇ néwécgen̓aiguc keren̓gic.

Farisaio ʒéma Herode ic ionac ikoc ac.

[14] Wan̓u tohotoho ichéra ienen̓ elun̓ un-
uyu héna maun̓ sécgina ménda mema
hagic. Wan̓u ʒéic qeriaiguc momacguc sac
he énécmiyec. [15] Wan̓u Yesunén̓ yomuhuc
selianec énézéyec; Ini Farisaio ic ʒéma
Herode ic ionac yis nin̓ac hén̓galen̓ qacguc
wammu. [16] Énézéyu en̓aocnec eminin̓
wamma ʒégic; Imi nini héna maun̓ qahac
imuac nin̓ nénézézac gezan̓. [17] ʒégic inén̓
nin̓asarima énézéyec; Héna maun̓ ménda
he énécmizac imuac nin̓ némac nin̓ em-
inin̓ qeminin̓ wan̓kecʒu? Ini méndaguc-
nec nin̓tegicʒu me wan̓u méndagucnec
nin̓asarizu? Qeriginanén̓ seligizac me?
[18] Ini kic ginagucnén̓ iwawai imi ménda
hén̓anʒu? Ini gezac ginagucnén̓ kilen̓-
dac ac ménda ninʒu me? Wan̓u ini

* 8:10: Romawac hén̓galen̓ baec yanda imuac distrik mén̓ac qara, Aderia kondun̓ imuac Is iguc tacʒac; 2Ti 4:10.

ménda niŋqelizu me? [19] Ni mauŋ méra
méŋ méndémma ic qétégina 5,000 gumu
énécmiwa bororoŋa neŋgeŋ yanda dahecac
séc hiŋgacma kuagina qeyu megic? Imuhuc
qesiénécmiyu, neŋgeŋ 12, ʒégic. [20] Waŋu
mauŋ 7 imi méndémma ic qétégina 4,000
gumu énécmiwa bororoŋa heyu neŋgeŋ
yanda dahecac séc kuagina qeyu megic?
Imuhuc ʒéyu, 7, ʒégic. [21] ʒégic énézéyec; Ini
kileŋdac ménda niŋasarizu?

Yesunéŋ kic hilic méŋ mehiaruyec.

[22] Waŋu keŋkecma Betsaida ama areŋa
yandaiguc* kereŋgic ic ieneŋ ic kic hilic
méŋ Yesuaru wagicma hama mérianéŋ
haimimac niŋac welecgic. [23] Welecgic
ic kic hilic imi mériaiguc késama ama
yanda waima séŋgaŋgeŋiguc hiŋgacma ki-
waiguc sépécgéma méria iwac qahaiguc
haima yomuhuc qesimiyec; Iwawai méŋ
hénʒaŋ? [24] Qesimiyu kic hilic inéŋ hima
yacma ʒéyec; Ni ic embac inicba ic hésa
tanec wamma keŋha wanʒu. [25] ʒéyu inéŋ
muŋguc mérianéŋ kiwaiguc haiyu ic imi
kic selianec hima héŋu hiaruyu iwawai
mocʒoŋ dindiŋanec héŋtegicdarec. [26] Waŋu
Yesunéŋ amayaiguc mélimima yomuhuc
ézéyec; Gi ama yandaiguc ménda lelecgéma
kembéséman.

Peteroac ninʒéŋ ninʒéŋ ac.

[27] Yesu i tohotoho ichéra énépésiyu
Kaisarea Filipi baeciguc ama areŋa yanda
yanda séc kembiŋ ʒéma keŋgic. Keŋkecma
hénaiguc tohotoho ichéra qesiénécmima
ʒéyec; Ic embac ieneŋ nuac niŋ méré
ʒéanʒu? [28] Qesiyu ʒégic; Ic embac tosara
ieneŋ doku naec haka ic Yohane imi mia
imuhuc ʒéanʒu, waŋu tosara ieneŋ Elia,
tosara ieneŋ mia Anutuac kua meme ic
ionarunec méŋ ʒéanʒu.* [29] ʒégic muŋguc
qesiénécmiyec; Waŋu eŋaoc nuac niŋ méré
ʒéanʒu? ʒéyu Peteronéŋ yomuhuc ézéyec;
Gi Kristo.* [30] Imuhuc ʒéyu inéŋ ic tosara
ménda énézému niŋac neuŋ héiénécmiyec.

Yesunéŋ dimuhuc humuma yacmac imuac ara énézéyec.

[31] Waŋu inéŋ yomuhuc hénima ku
énécmiyec; Héna imi yomuhuc hezac;
Icac Naŋa imi kecma qenʒeŋ manʒeŋ
kileŋ nimmac. Niŋu ic galeŋ ʒéma
hofac oo ic kuneŋ éréhécgina ʒéma héna
acac kiwi ic ieneŋ andé qemigic qegic
humumac. Humuyu kaiwe haréwéc waŋu
humuc igucnec qelima yacmac. [32] Inéŋ ac
imuhuc ʒéauyu Peteronéŋ Yesu késama
qetalimima ac wammiyec. [33] Waŋu inéŋ
melemma merac ionac muru kiwa hima
Petero qetali mima ézéyec; Biria miŋina
gi hocma andénaiguc nanna, gi Anutuac
ackuaʒéc niŋac ménda wamma ic onac
iwawai niŋac wamma kecʒaŋ. [34] Waŋu
Yesunéŋ ic tuŋ yanda kecgic imi ʒéma
tohotoho ichéra momacnec unuruma
yomuhuc énézéyec; Ic méŋnéŋ ni méndac
némman ʒémaciguc andé qeamuma eŋeya
ic héŋgeŋa wéndara huama méndac
némmac. [35] Ic méŋnéŋ méŋ kekecya aŋgé
timan ʒé waŋu kekecya imi sohomac.
Waŋu ic méŋnéŋ méŋ nuac ʒéma buŋa
suruc hiabia imuac niŋ wamma kekecya
waiyu kekecya imi ménda sohomac. [36] Ic
méŋnéŋ baecac iwawai mocʒoŋ késama
keru uŋaya waimiyu iwawai iminéŋ
dimuhuc naŋgé mimac? [37] Ic méŋnéŋ
némac iwawaiyanéŋ uŋayaguc amuwagic
waŋu sécgémac? [38] Ic méŋnéŋ qeli yackumu
kaiseroya ʒéma képésic ginaguc ionac
ségéra ginaiguc ni ʒéma acna niŋac gamuya
ninʒaciguc imuhucyanec Icac Naŋa iminéŋ
Maŋgocyawac edamuyaiguc kua meme
uŋahéraguc liliŋgéma hamac nalé imuaru
iwac niŋ gamuya nimmac.

9

Anutuac edamuya Yesuac muru mama hoturumiyec.

[1] Waŋu inéŋ yomuhuc énézéyec; Ni
hélanec énézéwa niŋgic; You nanʒu
onarunec tosara ini humucnéŋ ménda
énépésiyunec Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa
yanda imi kuhaguc hayu hémmu.
[2] Waŋu ai meme 6 tecgéyu Yesunéŋ
Petero ʒéma Yakobo ʒéma Yohane ona-
giru baec boŋa yandaiguc eŋgic. Emma
imuaru eŋacnec kecgic. Waŋu inéŋ imuaru
kicginaiguc melemma tanera méŋ waŋec.
[3] Waŋu iwac malekuya imi lalac koŋac koŋac
waŋec. Baeciguc ic méŋ iwawai méŋnéŋ

* 8:22: Yodan doku imuac Is iguc geŋ tacʒac. * 8:28: Mrk 6:14,15 * 8:29: Halécnéŋ météré mimia; Hofac oo ic me ic kewu kumu énécmiwiŋ ʒé imuhuc waŋgic. Yesu imi neŋaŋ hofac oo ic yanda ʒéma ic kewunina oporec.

ʒuaru imuhucya wammacac séc qahac.
4 Waŋu baec imuaru Mose ʒéma Elia ierеŋ
ionac kicginaiguc wininima Yesuguc acac
waŋgic. 5 Imuhuc waŋgic Peteronéŋ Yesu
ézéyec; Kiwi ic you kecʒiŋ imi hiabia soroc.
Nénézéna hali haréwéc meénécmini méŋ
guac, méŋ Moseac, méŋ Eliawac wammac.
6 Merac ieneŋ bacgina yandiyec imuac
niŋac Peteronéŋ némac ac ʒémaŋ ʒéma
hocma imuhuc ʒéyec. 7 Waŋu hosusunéŋ
mama oso énécmiyu imuac qeria igucnec
ac méŋ yomuhuc mayec; Yomi imi naŋna,
héŋsorocanʒua, iwac ara nimmu. 8 Waŋu
liliŋgéma héŋgic élanzaŋnec aulaŋgéyic
Yesunéŋ sac naŋec.
9 Waŋu boŋa igucnec mama hama
Yesunéŋ ac yomuhuc énézéma ʒéseliyec;
Iwawai hénʒu imuac ac suruc imi méŋ
ménda énézému, kecma biaŋ Icac Naŋa
humuc igucnec yaruguc. 10 Imuhuc énézéyu
merac ieneŋ ac imi qeriginaiguc haima
humuc igucnec yacyac imuac hénia hocma
eŋaocnec eminiŋ qeminiŋ waŋgic. 11 Waŋu
ieneŋ Yesu yomuhuc qesimima ʒégic;
Némac niŋ héna acac kiwi ic ieneŋ Elia
walac hamac imuhuc ʒéanʒu? 12 Imuhuc
qesimigic énézéyec; “Hélacnec Elia i walac
hama iwawai mocʒoŋ meqeliyuguc. Waŋu
némac niŋ Icac Naŋa i andé qemigic qenʒeŋ
manʒeŋ kileŋ nimmac imuhuc ogic hezac
me? 13 Waŋu énézéwa niŋgic; Elia i hélacnec
hama keru iwawai iwac niŋ kiwiiguc ogic
hezac imuac sécya ieneŋ ewa siŋginawac
wammigic.”

Yesunéŋ merac méŋ uŋa biriayaguc mehiaruyec.

14 Waŋu merac tosara wai énécmigic
kecgic ionac muru haréma inicgic ic em-
bac sasala oso énécmima naŋgic héna acac
kiwi ic tosara merac iniguc tualefic emigic.
15 Waŋu ic embac ieneŋ nalé qahacguc-
nec Yesu hémma kileŋ welicgéma usuŋnec
kemma ewa hia ac ʒémigic. 16 ʒémigic inéŋ
qesiénécmiyec; Ini némac niŋac tualefic
emikecʒu? 17 ʒéyu sucgina igucnec méŋnéŋ
melemma ézéyec; Kiwi ic meracna uŋa
birianéŋ késayu ara qahac kecanʒac imuac
niŋac wagicba guaru hazic. 18 Merac imi
dimucgeŋ dimucgeŋ uŋa birianéŋ késama
héréken héréha wamma baeciguc giliyu
kua hololoŋa mayu ʒéra aric aric kiyu
héna méria séréŋgéanʒac. Waŋu tohotoho
ichécga ieneŋ nesimu niŋac énézéwa nes-
imuac séc qahac waŋec. 19 ʒéyu Yesunéŋ
yomuhuc énézéyec; O! Nalé yomuac hicŋi-
saiya ini ninʒéŋ ninʒéŋgina qahac. Ni
iniguc nalé dahecac séc kecmaŋ? Nalé
dahecac séc ini bisiqatéŋ waŋ énécmi-
maŋ? Merac imi nuaru wagicma hagic.
20 Imuhuc ʒéyu merac iwaru wagicma hagic
uŋa biria inéŋ Yesu hémma merac héréken
héréha yanda wammiyu tétéŋgéma bae-
ciguc mama héima heyu kua hololoŋa
mayec. 21 Waŋu Yesunéŋ merac maŋgo-
cya qesimima ʒéyec; Iwawai imi némac
naléiguc hicŋimiyecac kecanʒac? ʒéyu
ʒéyec; Imi kokocya igucnec hicŋimiyecac
kecanʒac. 22 Inéŋ merac imi nalé momac
momac mebirimaŋ ʒéma geric bélaŋaiguc
me dokuiguc gilianʒac. Iwawai méŋ
wambésémaŋac séciguc ewa biric wamma
méra nérécmina. 23 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ
ac yomuhuc melemma ézéyec; Hénia né-
mac niŋac wambésémaŋac séciguc imuhuc
ʒézaŋ? Ic méŋ ninʒéŋ ninʒéŋagucnéŋ
iwawai mocʒoŋ hia wandacmac. 24 ʒéyu
imuarunec mia merac maŋgocyanéŋ ac
qacma yomuhuc ʒéyec; Ni ninʒéŋgézua,
geŋgaoc ninʒéŋ ninʒéŋna bébélacgia imi
meseli nénna. 25 Waŋu ic embac ieneŋ
usuŋnec tocgéma hagic inicma uŋa biri-
awac yomuhuc ézéyec; Ac qahac keker-
awac uŋaya ʒéma gezac héhéŋac uŋaya, ni
gézézua, iwarunec éréma imuaru muŋguc
ménda hiŋgacbésémaŋ. 26 ʒéyu uŋa biri-
anéŋ qacsilacma selianec héréma qéfacgé
mima éréma keŋu merac imi hélanec hu-
mumia tanec heyec. Heyu ic embac
sasalanéŋ hémma, Humuzac, ʒégic. 27 Waŋu
Yesunéŋ iwac mériaiguc késama héréyu
yacma naŋec. 28 Waŋu Yesu imi ama qe-
riaiguc eŋu tohotoho ichéra ieneŋ sasaŋ-
giaiguc qesima ʒégic; Nini némac niŋac
nesiwiŋac séc qahac waŋec? 29 Imuhuc
ʒégic melemma énézéyec; Imuhucya imi
iwawai tosara méŋnéŋ nesi énécmiwiŋac
séc qahac, néŋ ʒéwelecginanéŋ* sac hia
nesi énécmimu.

Yesunéŋ humuma yacmac imuac suruc

ʒéyu hatac éréhéc waŋec.

30 (30a) Waŋu ieneŋ ama imi waima kemma
Galilaia baec qericma keŋgic. 31 (31a) Waŋu

* 9:29: Kiwi wahala qac buŋaginaguc tosaraiguc; Nene ʒikima ʒéwelec wawaŋaiguc.

Yesunéŋ tohotoho ichéra ku énécmimaŋ
ʒéma (30b) i ʒéma tohotoho ichéra dimuaru
kecʒu imi méŋnéŋ méŋ ménda nimmu
niŋac waŋec. (31b) Waŋu yomuhuc ku
énécmiyec; Icac Naŋa i ic ionac méraiguc
eŋu qegic humumac. Humuma ai meme
haréwéc waŋu yacmac. 32 Waŋu ac imuac
hénia ménda niŋasarima qesimiwiŋ ʒé
niŋgic yéwériyec.

Yesunéŋ ic kiwa kekerawac héna ac
énézéyec.

33 Waŋu keŋkecma Kafanaum ama areŋa
yandaiguc haréma ama méŋ qeriaiguc
emma tacma imuaru tohotoho ichéra
qesiénécmiyec; Hénaiguc némac iwawai
niŋac tualefic emikecʒu? 34 Imuhuc
qesiénécmiyu ieneŋ neŋaŋ murunec
mérénéŋ kiwanina kecʒac imuhuc ʒéma
tualefic emizu imuac niŋac ara hia ménda
meleŋgic. 35 Waŋu mama tacma 12 ini
unuruma énézéyec; Méŋ i kiwagina kec-
maŋ ʒémaciguc, tosara ionac mamayagina
kecma weleŋ qeqegina wammac. 36 Imuhuc
ʒéma merac komora méŋ wagicma
sucginaiguc haiyu naŋu tétécgé mima
énézéyec; 37 Méŋnéŋ merac yomuhucya
nuac qacnaiguc ewa hia wammizac imi ni
ewa hia wannénʒac wanʒac. Méŋnéŋ ni
ewa hia wannénʒac imi nuac qahac, néŋ
méli néŋec i ewa hia wammizac wanʒac.

*Ic méŋ neŋaŋ ha*ʒéc ménda wanʒac imi
neŋaŋ alanina.

38 Waŋu Yohanenéŋ yomuhuc ézéyec;
Kiwi ic, nini ic méŋnéŋ guac qacga qacma
uŋa biria nesi énécmiyu ménda méndac
nénécmianʒac imuac niŋ neuŋ héimiyiŋ.
39 ʒéyu Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ménda
qetali mimu. Méŋ i nuac qacna qacma ai
kucyaguc mezac imuhucyanéŋ nalé hotoŋa
imuac qeriaiguc efima ʒébiri némmacac
séc qahac. 40 Némac niŋac? Méŋ neŋaŋ
andé ménda nunuanʒac iminéŋ haʒécnina
qahac. 41 Ni hélacnec énézéwa; Ic méŋnéŋ
ini Kristoac ichéra kecʒu imuac niŋ nuac
qacnaiguc doku méŋ hima gumu énécmi-
mac imi iwac boŋa imi kileŋdac ménda
qahac wammac.

Biriawac ala batuc.

42 Waŋu méŋnéŋ nambérac komoc ko-
moc ni ninʒéŋgé néŋanʒu ionarunec méŋ
manam batuc wammiyu biria memac imi
hoc yanda ic iwac déméŋaiguc ʒikimima
konduŋiguc naŋgégic hiŋgacmac iminéŋ
hia wammac. 43 Waŋu méraganéŋ biri-
aiguc goporu méraga imi héricbéséman. Gi
méra éréhécgaguc geric sia tetecgia qa-
haciguc hiŋgacbaŋ niŋac, puriŋ wamma
kekec hémbénaŋaiguc kerembéséman
iminéŋ hia. 44 (Ménda hezac.) 45 Waŋu hé-
naganéŋ biriaiguc goporu héricbéséman.
Héna éréhécgaguc kecma geric siaiguc
giligic hiŋgacbaŋ niŋac, puriŋ wamma
kekec hémbénaŋaiguc kerembéséman
iminéŋ hia. 46 (Ménda hezac.) 47 Waŋu kicganéŋ
biriaiguc goporu kicga imi metecgéna. Gi
kic éréhécgaguc geric siaiguc giligic hiŋ-
gacbaŋ niŋac, kicga momacguc kecma Miŋ
Kewuac héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc
kerembéséman iminéŋ hia. 48 Imuaru
ionac nanecgina imi ménda humumac,
waŋu geric bélaŋa imi ménda békémac.
49 Mulu memeac buŋa mesolaŋaniwiŋ ʒé
sei hésianʒu imuhucyanec ic momac yanda
geric bélaŋanéŋ meʒeric énécmimac. 50 Sei
imi qacguc, néŋ siŋa qahac waŋu némac-
néŋ mindiŋigic siŋaguc wammac. Sucgi-
naiguc sei hésigic luae heyu eŋawu kecmu.

10

Eu iniŋ waiwai imuac ara.

1 Yesunéŋ imuarunec yacma Yodan
néwécgeŋ Yuda baeciguc haréyu ic sasala
yandanéŋ muŋguc iwaru tocgégic. Waŋu
waŋaŋec imuhucyanec muŋguc ackuaʒéc
ku énécmiyec. 2 Waŋu Farisaio ic ieneŋ
hosuru haréma manam batuc wammima
qesimigic; Ic méŋnéŋ iniŋa waimimac
imi héna acac sécya me qahac? 3 ʒégic
melemma énézéyec; Mosenéŋ deic ʒéma
énézéyec? 4 Énézéyu ʒégic; Mosenéŋ
yomuhuc oaec ʒénénécmiyec; Embac
waimaŋ ʒéma waia muamuac kiwi omima
waimimac. 5 Imuhuc ʒégic Yesunéŋ
énézéyec; Mose i ewa seligina niŋac
wamma héna ac imi oma énécmiyec.
6 Néŋ hénihéniaiguc imi Anutunéŋ ic
ʒéma embac meérécmiyec. 7 Imuac niŋac
ic méŋnéŋ neŋgoc ʒéma maŋgocya wai
érécmima iniŋawac muru héiselimac.
8 Héiseliyu éréhécnéŋ séwi momacguc
wammaoc, waŋu bec iereŋ éréhéc qahac,
néŋ momacguc. 9 Imuac niŋac iwawai
méŋ Anutunéŋ dérécgéyec imi ic méŋnéŋ
ménda méndéŋ érécmimac. 10 Waŋu

ama qeriaiguc emma tohotoho ichéra ieneŋ ac imuac niŋac muŋguc qesimigic.
11 Qesimigic inéŋ melemma énézéyec; Ic méŋnéŋ iniŋa waima méŋ memaciguc
imi mia iniŋa kaisero wammizac tanec
wammac. 12 Waŋu embac méŋnéŋ euya
waimima ic méŋ memac imi imuhucyanec
kaisero wanʒac wammac.

Yesunéŋ nambérac ionac mériaŋ ac énézéyec.

13 Waŋu ic embac ieneŋ Yesunéŋ
mérianéŋ osiénécmimac niŋac nambérac
hécgina onagicma iwac muru hagic. Waŋu
tohotoho ichéra ieneŋ ac ʒéénécmima
ʒéqeqetali waŋ énécmigic. 14 Waŋu
Yesunéŋ héŋu qeria biriyu énézéyec;
Waigic nambérac nuaru hagic. ʒéqeqetali
ménda waŋ énécmigic. Anutuac héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imi nambérac imuhucya
ionac buŋa. 15 Hélacnec énézéwa; Méŋnéŋ
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
qeriaiguc emmaŋ ʒé nambérac ésécnec
ménda wammaciguc inéŋ imuac qeriaiguc
kileŋdac ménda keremmac. 16 Imuhuc ʒéma
tétécgé énécmima méria ionac qacginaiguc
haima mériaŋ ac ʒéma énézéyec.

Ic hina yandayaguc.

17 Waŋu Yesunéŋ hénaiguc kemma keru
ic méŋnéŋ usuŋnec iwaru hama iwac
muru simiŋ héimima qesimima ʒéyec;
Kiwi ic hiabia, ni dimuhuc wamma kekec
hémbénaŋa imi késamaŋ. 18 ʒéyu Yesunéŋ
ézéyec; Némac niŋ ic hiabia ʒénénʒaŋ? Ic
méŋnéŋ hiabia qahac. Anutu momacguc
sac hiabia. 19 Gi héna ac yomuhuc niŋanʒaŋ;
Kaisero ménda wambéséman. Eu qeqe
ménda wambéséman. Kowu ménda
newéséman. Héipuc ac ʒémaŋ ʒé ikoc ac
ménda ʒéwéséman. Ikoc waŋ énécmima
iwawai méŋ ménda onagicbéséman. Neŋ-
goc maŋgoc éréhécga eegira héiwéséman.
20 ʒéyu melemma yomuhuc ézéyec; Kiwi ic
ni imi mocʒoŋ komocna igucnec tohoma
keriac kecʒua. 21 Waŋu Yesunéŋ hémma
iwac siŋ nimmima yomuhuc ʒéma ézéyec;
Haka hiabia momacgucnéŋ guaru ménda
hegénʒac. Kemma iwawai hegénʒac imi
haina boŋa géŋgic, mema ic maqeqeya
énécmina, kurumeŋiguc héla hegémmac.
Waŋu hama ic héŋgeŋa wéndara imi huama
ni méndac némbéséman. 22 Waŋu soukiwa
ʒéma iwawai yéwéria hemiyec. Imuac niŋ,
niŋ yéwériyu tanera méŋ waŋu waima
keŋec.

23 Keŋu Yesunéŋ kiwa hiyu lelecgéyu to-
hotoho ichéra yomuhuc ʒéma énézéyec;
Ic soukiwa ʒéma hina yanda ginaguc-
néŋ Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
qeriaiguc kerembiŋ ʒégic yéwériyu hia
ménda efima keremmu. 24 Waŋu toho-
toho ichéra ara imi nimma welicgégic.
Waŋu inéŋ muŋguc toroqema énézéyec;
Merachécna, Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa
yandaiguc eŋeŋa imi yéwéria yanda. 25 Yaŋ
yanda kamelenéŋ qodu kifaŋa komoraiguc
keremmac imi efefia, néŋ soukiwa yanda
ʒéma iwawai yanda ginagucnéŋ Anutuac
héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc kerem-
mac iminéŋ yéwéria yanda. 26 Imuhuc
ʒéyu tohotoho ichéra ieneŋ nimma kileŋ
yanda aurima eŋaoc eminiŋ qeminiŋ waŋa-
muma ʒégic; Imuhuc waŋu, mérac késayu
kekec hémbénaŋa hia memac? 27 Yesunéŋ
inicma ʒéyec; Ic eneŋ imi meselimuac
séc qahac, waŋu Anutunéŋ hia, Anu-
tunéŋ iwawai mocʒoŋ imi hia memac.
28 ʒéyu, Peteronéŋ hénima ézéyec; Ninna,
nini iwawainina mocʒoŋ waima gi mén-
dac géŋanʒiŋ. 29 ʒéyu, Yesunéŋ melemma
ʒéyec; Ni hélacnec énézéwa, méŋnéŋ nuac
niŋ ʒéma buŋa suruc hiabia niŋac wamma
ama geric me dac muna me neŋgoc maŋ-
goc me naŋa me bérara me baec ai imi
waimac imi, 30 you baeciguc ama geric, dac
munahéra, neŋgoc maŋgochéra, nambérac
héra, ʒéma baec aiya sasala yanda imi
qété 100 imuac séc ogicma memac. Waŋu
haʒéc ac me yaré momacnec mihicŋimac.
Waŋu biaŋguc kurumeŋ amaiguc kekec seli
memac. 31 Waŋu walac walac ionac mu-
runec sasalanéŋ andia wammu. Waŋu an-
dia ionac murunec sasalanéŋ walac walac
wammu.

Yesunéŋ humuma yacmac imuac ara ʒéyu
hatac haréwéc waŋec.

32 Kecma Yerusalem ekemma kecma
Yesunéŋ walac walac kemma keru
tohotoho ichéra ieneŋ bacgina yandiyec.
Waŋu nesi énécmigic ieneŋ ʒénéŋgina
hiriyec. Waŋu Yesunéŋ tohotoho ichéra 12
qutulaŋgé énécmima iwawai hicŋimimac
imuac ac énézéma ʒéyec; 33 Héŋgic, neŋaŋ
Yerusalem enʒiŋ. Enni imuaru Icac Naŋa
imi andé qemiyu hofac oo ic kiwa ʒéma

héna acac kiwi ic ionac méraginaiguc eŋu, képésiraguc ʒéma humucac buŋa
ʒétecgéma ic enia ionac muru haimu. [34] Haigic ieneŋ ʒébiri mima sépécgé mima
rikuŋ ʒéragucnéŋ héimaguc qehumumu. Waŋu kaiwe haréwéc waŋu, inéŋ humuc
igucnec qelima yacmac.

Yakobo ʒéma Yohane iorac welec welec.
[35] ʒéyu ʒebedaioac naŋhéréra Yakobo
ʒéma Yohane iereŋ Yesuac muru hosuru
hama ʒéyoc; Kiwi ic, niri iwawai imuac
me imuac niŋac wamma qesigémbic imi
geŋ hia menéréc miwéséman niŋac ʒéma
ninʒic. [36] ʒéyic érézéyec; Néma iwawai
meérécmiman niŋac wanʒaoc? [37] Waŋu
iereŋ ʒéyoc; Gi edamuga winini géŋu, nu-
ruruna, méŋ héigaiguc méŋ kanagaiguc
tacbic. [38] ʒéyic Yesunéŋ érézéyec; Iri hé-
nia ménda niŋasarima imuhuc welecʒaoc.
Ni sokoc mema nemaŋ imi iri hia mema
nemaoc? Waŋu doku naecnémmu imuac
iri hia naecmaoc? [39] ʒéyu, iereŋ ʒéyoc;
Oo, imi hia wambic. ʒéyic, Yesunéŋ
yomuhuc érézéyec; Ni sokoc mema ne-
maŋ imi iri hélacnec nemaoc. Waŋu doku
naecnémmu imi iri naecmaoc. [40] Waŋu
nuac héinaiguc me kananaiguc tatara imi
énécmimia imi nuac ai qahac. Imi méŋac
méŋ ʒéénécmiyec ionac énécmiyu késama
tacmu. [41] Tohotoho ichéra 10 ieneŋ ac imi
nimma Yakobo ʒéma Yohane iorac niŋgic
ewagina biriyec. [42] Waŋu Yesunéŋ unuruma
énézéyec; Ic enia ionac ic kewu ieneŋ ic
embac énépésigic, ic embac ieneŋ weleŋ
qeénécmianʒu. Waŋu eŋeŋa ieneŋ ma-
maya méra bacginaiguc onopocma ic kewu
waŋ énécmianʒu imi ini ninʒu. [43] Waŋu
onaru imi héna imuhuc ménda hezac.
Onarunec méŋnéŋ kuneŋgina wammaŋ
ʒéma alahéra ionac weleŋ qeqe kecmac.
[44] Onarunec méŋnéŋ walac walac kecmaŋ
ʒéma alahéra ionac ai merac kecmac. [45] Icac
Naŋa i weleŋ qemimu niŋac ménda mayec.
I eŋeyaoc weleŋ qeqe ai mema ic sasala
onac niŋ mulu memeac iwawai ésécnec
kekecya énécmimaŋ ʒé mayec.

Yesunéŋ kic hilic méŋ mehiaruyec.

[46] Waŋu ieneŋ hakecma Yeriko tauŋiguc
harégic. Waŋu inéŋ tohotoho ichéra ʒéma
ic sasala yanda iniguc ama areŋa yanda
imi waima keŋkecgic, ic kic hilic méŋ
qara Batimaio, Timaiuac naŋa inéŋ héna
giŋgiŋaiguc iwawai niŋac welecma tarec.
[47] Waŋu inéŋ ic imi Yesu Naʒarete ama
areŋa igucnec imuhuc ʒégic nimma hén-
ima qarec; Dawidiac qeli Yesu, gi nuac niŋ
ewa biric waŋ nénna! [48] ʒéyu ic sasalanéŋ ac
waima tacmac niŋac ʒéqeqetali wammigic.
Waŋu inéŋ seli seli wamma selianec qacsi-
larec; Dawidiac naŋa, gi nuac niŋ ewa biric
waŋ nénna! [49] Qac keru, Yesunéŋ hénaiguc
namma ʒéyec; Héihéré migic. Imuhuc
ʒéyu, ic ieneŋ kic hilic ézégic; Efima yacma
hana! Inéŋ héihéré génʒac. [50] Waŋu kic
hilicnéŋ malekuya gilima técgéma yacma
Yesuac muru hayec. [51] Waŋu, Yesunéŋ ac
bakia ʒéma qesimiyec; Némac waŋgém-
maŋ niŋac wanʒaŋ? ʒéyu, kic hilicnéŋ
ézéyec; Kiwi ic, ni kicna hima hémmaŋ
niŋac wanʒua. [52] ʒéyu, Yesunéŋ ézéyec;
Gi kenna, ninʒéŋ ninʒéŋganéŋ mehiaru
génʒac. Imuhuc ʒéyu, imuarunec kiwa
bérénŋgéyu hima héŋec. Waŋu hénaiguc
Yesu méndac mima keŋec.

11

Yesunéŋ doŋki qahaiguc tacma Yerusalem eŋec.

[1] Waŋu Yerusalem hosuraiguc hama
Oliwa baec boŋaiguc Betfage ama areŋa
yanda ʒéma Betania ama areŋa taroc
imuaru dodowigic. Dodowima Yesunéŋ
tohotoho ichéréra méli érécmiyec. [2] Waŋu
méli érécmima yomuhuc érézéyec; Ama
wéségiraiguc tacʒac imuaru keŋic, doŋki
merawa méŋ icnéŋ qahaiguc ménda
tacanʒu imi qatégic naŋu focdac mihicŋi-
maoc. Mihicŋima imi hulacma késama
hamaoc. [3] Hularic ic méŋnéŋ, Némac
niŋ imuhuc wanʒaoc? Imuhuc ʒéyuguc,
yomuhuc ézémaoc; Miŋ Kewuniranéŋ
imuac wanʒac. Imuhuc ʒéic focdac haiyu
yomuaru hamac. [4] ʒéyu tecgéyu, iereŋ
kemma doŋki merawa ama demiŋawac
saŋgulaŋ séŋgaŋgeŋ hénaiguc qatégic
naŋu mihicŋima hularoc. [5] Hularic ic
naŋgic ionarunec tosaranéŋ yomuhuc
érézégic; Iri doŋki merawa imi némac
niŋac hulacʒaoc? [6] Imuhuc ʒéyu Yesu
ac érézéyec imuhucyanec melemma
énézéyoc. Énézéyic wai érécmigic hayoc.
[7] Waŋu iereŋ Yesuaru doŋki wagicma
hayoc. Hama qahaiguc malekugina haigic
inéŋ emma tarec. [8] Waŋu ic sasalanéŋ

malekugina hénaiguc témbécgic. Waŋu
tosaranéŋ ai igucnec ic hawa haréŋa ʒéma
ʒuriaguc mericma hénaiguc lémbécgic.
9 Waŋu ic tuŋ yanda ieneŋ walac andu
wamma qacgic; Hosanna, ohec wahec!*
Miŋ Kewuac qac buŋaguc hazac ic imi
ʒézé bipiyaguc. 10 Ambéc sakoŋnina
Dawidiac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi
Miŋ Kewuac qac buŋaguc hazac imi ʒézé
bipiyaguc. Hosanna, ohec wahec! Anutu
ou kurumeŋiguc eŋeŋa kecʒac. 11 Waŋu
Yesunéŋ Yerusalem keremma ocmuŋ
téréyaiguc eŋec. Emma iwawai mocʒoŋ
lelecgéma héŋu, bec ama mari mari waŋu,
tohotoho ichéra 12 iniguc Betania ama
areŋaiguc keŋgic.

Yesunéŋ fik ic méŋ ʒébiri miyec.

12 Ama giaŋiyu ieneŋ Betania ama areŋa
waima keŋgic. Keŋkecma Yesu nene niŋac
waŋec. 13 Waŋu fik ic méŋ haréŋaguc
lakec naŋu hémma héla tacʒac me deic
imuhuc ʒéma kemma horec. Waŋu fik ic
imuac naléya qahac imuac niŋac haréŋanec
naŋec. 14 Waŋu hémma fik ic imi yomuhuc
ʒéma ézéyec; Deguc muacnec hénima
hélaga ic méŋnéŋ muŋguc ménda nemac.
Imuhuc ʒéyu tohotoho ichéra ieneŋ ac imi
niŋgic.

Yesunéŋ ocmuŋ téréya mehiaruyec.

15 Waŋu Yerusalem kereŋgic, Yesunéŋ
ocmuŋ téréyaiguc emma ic embac imuaru
iwawai nénna gémba ʒéma naŋgic, imi
nesi énécmima ic tosara ʒae haima
tacma soukiwa gocmianéŋ soukiwa haréŋa
amuanʒu ionac ʒae ʒéma kembo haima
imuac boŋa meanʒu ionac tatac imi meleŋ
daru hiŋgarec. 16 Waŋu ocmuŋ téréya
qeriaiguc iwawai imuhucya ménda késa
keŋha wammu niŋac qeqetali ac waŋ
énécmiyec. 17 Waŋu yomuhuc ku énécmima
ʒéyec; Amanawac niŋac baec séc ic embac
onac ʒéwelec welec ama ʒému. Imuhuc
kiwiiguc ménda ogic hezac me? Waŋu ini
imuhuc waŋgic kowu nene ionac baŋec
tanec wanʒac. 18 Imuhuc ʒéyu hofac oo
ic kiwahécgina ʒéma héna acac kiwi ic
ieneŋ niŋgic. Waŋu ic embac sasalanéŋ
ackuaʒécya niŋac welicgémigic eŋeŋa
waŋec. Imuac niŋac ʒénéŋgina hiriyu
dimuhuc wamma qeni ʒéma héna hocgic.
19 Waŋu ama mari waŋu Yesu ʒéma ichéra
ieneŋ ama areŋa yanda imi waima keŋgic.

Fik ic imi humuyec.

20 Waŋu ama muŋguc giaŋiyu ieneŋ
muŋguc yacma keŋgic. Keŋkecma fik ic
imi héŋgic hénia igucnec humuma naŋec.
21 Waŋu Peteronéŋ niŋqelima ézéyec; Kiwi
ic, hénna, fik ic ʒébiri minec, imi humuma
nanʒac. 22 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ melemma
énézéyec; Anutu ninʒéŋgégic. 23 Hélacnec
énézéwa, méŋ i boŋa youmi bacgéma
konduŋiguc hiŋgacna ʒéma qeriaiguc
ewa éréhéc ménda wamma ara ʒézac
imuac héla hicŋimac ʒéma ninʒéŋgéyu
imi hicŋimac. 24 Imuac niŋac énézéwa
niŋgic, ini iwawai imuac me imuac niŋac
welecmu imi bec meziŋ ʒéma ninʒéŋgému.
Imuhuc waŋgic ʒézu imuac sécya hicŋi
énécmimac. 25 Waŋu yacma welecmu nalé
imuaru ic méŋac niniŋ biria méŋ késa
kecʒuiguc képésira imi waimimu. Imuhuc
waŋgic Maŋgocgina kurumeŋiguc kecʒac
inéŋ imuhucyanec onac képésicgina wai
énécmimac. 26 (Waŋu ini képésicya imi
ménda waimimuiguc onac Maŋgocgina
kurumeŋiguc kecʒac inéŋ imuhucyanec
onac képésicgina ménda wai énécmimac.)*

Yesu imi qac buŋaya dimuacnec meyec?

27 Waŋu ieneŋ muŋguc Yerusalem
liliŋgéma hagic. Hama Yesunéŋ ocmuŋ
téréyaiguc emma lelecgéma keru hofac
oo ic kiwa ʒéma héna acac kiwi ic ʒéma
ic kiwa meme ieneŋ iwac muru hagic.
28 Hama yomuhuc qesimima ʒégic; Néma
qac buŋagaguc ai imi meanʒaŋ? Mérénéŋ
gézéyu ai imi meanʒaŋ? 29 Imuhuc
ʒégic Yesunéŋ melemma énézéyec; Ni
imuhucyanec ac méŋ yomi qesiénécmiwa
melemmu. Meleŋgicguc neŋ néma qac
buŋanaguc ai imi meanʒua imi ʒéaumaŋ.
30 Imuhuc ʒéma yomuhuc qesiénécmiyec;
Melemma ʒégic nimba, Yohaneac doku
naec ai imi kurumeŋ igucnec me ic
onarunec? 31 Imuhuc énézéyu eŋaocnec
eminiŋ qeminiŋ wamma ʒégic; Neŋaoc
kurumeŋ igucnec ʒéni, Némac niŋ i
ménda ninʒéŋgé migic? Imuhuc ʒémac.
32 Waŋu ic igucnec ʒéwiŋ ʒéma niŋgic,
ic embac mocʒoŋ Yohaneac niŋac ic imi
Anutuac kua meme ic héla imuhuc ʒéma

* 11:9: Ac yomuac hénia imi; Aŋgéŋnina tina!

* 11:26: Kiwi tosaraiguc kembaŋa yomi ménda hezac.

nimmigic, imuac niŋac ic embac ionac niŋ
bacgina yandiyec. [33] Imuhuc ʒénimma Yesu
ézégic; Nini ménda ninʒiŋ. Imuhuc ʒégic
Yesunéŋ énézéyec; Imuhucyanec néma
qac buŋanaguc ai imi meanʒua imi ménda
énézémaŋ.

12

Ai ic biria.

[1] Yesunéŋ hénima qelumbec ac méŋ
yomuhuc énézéyec; Ic méŋnéŋ baec
méŋiguc waiŋ ic himicma lelecgéma imuac
demiŋa meyec. Mema waiŋ gocmiawac
dokuya gésiwiŋac ʒéma baec éséma kifaŋa
yanda meyec. Mema imuaru galeŋ meme
ama lesu herec méŋ meyu eŋec. Eŋu ai
imi ai ic ionac méraginaiguc haima baec
méŋiguc keŋec. [2] Kemma keru yawuŋa
ducŋiyu héla memac niŋac weleŋ qeqe
ic méŋ mélimiyec. [3] Mélimiyu, i késama
qema nesigic eŋnec liliŋgéyec. [4] Liliŋgéyu
miŋinanéŋ weleŋ qeqe merac méŋ muŋguc
méliyu keŋec. Keŋu oruha hocnéŋ
qésémma gamu qeqe wammima nesigic
keŋec. [5] Waŋu méŋ méŋgucnec mélimiyu
keŋu ic imi qegic humuyec. Waŋu
imuhucyanec weleŋ qeqe ic sasala méli
énécmiyu ai ic ieneŋ tosara ʒépé unugic
tosara humumia unugic. [6] Waŋu momacguc
kecmiyec imi eŋeya naŋ sorocya ewayanéŋ
aŋgé tima kerec imi. Tetecgiaiguc i
imuhucyanec mélimima yomuhuc ʒéyec;
Nuac naŋna imi eeya héimu. [7] Waŋu ai
ic ieneŋ eŋaoc yomuhuc eminiŋgic; Inéŋ
mia kecma ai imuac mératéc icya wammac
imuac niŋ neŋaŋ qeni humuyu ai youmi
neŋaŋ buŋa wammac. [8] Imuhuc ʒéma
késama qegic humuyu ai imuac demiŋ
séŋgaŋgeŋiguc giligic. [9] Waŋu ai miŋina
imi dimuhuc wammac me? I hama ai ic imi
unudacma aiya imi ai ic méŋ énécmimac.
[10] Ini kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ooyawac
heyu ménda oloŋanʒu? Mericqe ic ieneŋ
hoc méŋ héŋara mema giligic keŋkeŋa
iminéŋ ama waŋgoŋaiguc ama imuac hoc
oruha waŋec. [11] Iwawai imi Miŋ Kewunéŋ
waŋu imuhuc hicŋiyu, kicninanéŋ haka imi
hénni, hiabia soroc wanʒac.

[12] Imuhuc ʒéyu ieneŋ qelumbec ac imi
ionac niŋ ʒéyec imi niŋasarima késaw-
iŋac ʒéma hénaya hocgic. Waŋu ic tuŋ
yanda ionac niŋac bacgina yandiyu waim-
ima keŋgic.

Takis haimiwiŋ me qahac ʒéma Yesu
batucgé migic.

[13] Kemma ieneŋ Yesunéŋ ac ʒébiriyu
hémmu niŋac Farisaio ic tosara ʒéma
Herodeac hénaoriŋ héra méli énécmigic
hagic. [14] Ieneŋ Yesuac muru hama yomuhuc
ézégic; Kiwi ic, gi ic héla imi nini ninʒiŋ
séwi tanecginawac ménda héŋanʒaŋ,
imuac niŋ ic méŋac niŋac bacga ménda
yandianʒac. Waŋu Anutuac ac hélacnec
ku énécmianʒaŋ. Waŋu Kaisawac soukiwa
mimia imi héna ac séciguc me qahac?
[15] Nini iwac miwiŋ me ménda miwiŋ?
ʒégic Yesunéŋ ikocgina hoturu amuma
kecgic imi niŋasarima yomuhuc énézéyec;
Némac niŋ ni batucgé nénʒu? Soukiwa
gocmia méŋ mema hagic hémba. [16] Yesunéŋ
ʒéyu mema hama ézégic héŋec. Hémma
yomuhuc qesiénécmima ʒéyec; Irec ʒéma
kiwi yomi mérac? Imuhuc ʒéyu melemma
Kaisawac ʒégic. [17] Imuhuc ʒégic énézéyec;
Kaisawac buŋa imi Sisa mimu. Waŋu
Anutuac buŋa imi Anutu mimu imuhuc
ʒéyu welicgégic.

Humuc igucnec yacyarawac hénia
ʒéasariyec.

[18] Waŋu Sadukaio ic humuc igucnec
yayac imi ménda hezac ʒéaŋgic ieneŋ
Yesuaru hama yomuhuc ʒégic; [19] Kiwi ic,
Mosenéŋ nonac niŋ wamma yomuhuc
oyec; Ic méŋnéŋ embac mema qeli
ménda mihicŋima humuyu munayanéŋ
qawéra imi mema qeli mihicŋiyu darawac
qac mema yacma kecmac. [20] Waŋu
nalé méŋu dac muna 7 kecgic, dac
walacginanéŋ embac mema qeli qahac
kecma humuyec. [21] Humuyu andianéŋ
qawéra imi mema imuhucyanec qeli
qahac kecma humuyu andia méŋnéŋ
imuhucnec waŋec. [22] Imuhucnéŋ imuhuc
dac muna 7 ieneŋ embac imi mema qeli
qahac kecma humudacgic. Humudacgic
tetecgiaiguc embac malé imi momacnec
humuyec. [23] Waŋu ic 7 ieneŋ momac
yanda embac imi medacgic, imuac niŋ
yacyarawac naléyaiguc embac imi mérac
iniŋa wammac? [24] ʒégic Yesunéŋ melemma
énézéyec; Ini kiwi téréya me Anutuac
kucya imi ménda niŋacgézu imuac niŋac

ini sic saoc nimma ʒéanʒu. [25] Kecma
humuc igucnec yacmu nalé imuaru imi
ic me embac ménda memu. Waŋu ieneŋ
kua meme uŋa kurumeŋiguc kecanʒu
imuhucya wamma kecmu. [26] Waŋu humuc
igucnec yacyarawac ʒéwa niŋgic. Moseac
kiwiiguc Anutunéŋ ic waiyaguc imuac
bélaŋa qeriaiguc, Ni Abaraham ʒéma Isaka
ʒéma Yakop ionac Anutu, imuhuc ézéyec.
Ini ac imi ménda oloŋanʒu? [27] Inéŋ ic
humumia ionac Anutu qahac, kic qeli kekec
ionac Anutu.* Ini imi ac hénia hia ménda
niŋasarizu.

Héna Ac walac walac.

[28] Imuhuc eminiŋ qeminiŋ wamma
kecgic, héna acac kiwi ic onarunec
méŋnéŋ hama nimma Yesunéŋ ac bakia
hiabianec melemma ʒéyec imi niŋasarima
yomuhuc qesimiyec; Némac héna acnéŋ
walac walac wanʒac? [29] Imuhuc qesiyu
Yesunéŋ melemma ézéyec; Oo, Israel!
Ini niŋgic, Héna ac walac walac imi
yomuhuc hezac; Miŋ Kewu Anutunina
imi Miŋ Kewu Momacguc. [30] Imuac ewa
qeriga mocʒoŋnec, qeri uŋaga mocʒoŋnec,
niniŋga mocʒoŋnec, kucga mocʒoŋnec
Miŋ Kewu Anutugawac siŋ niŋmiwéséman.
[31] Héna ac éréhéc imi yomuhuc; Gi geŋga siŋ
niŋamuanʒaŋ imuac séciguc alagawac siŋ
niŋmiwéséman. Héna ac méŋnéŋ ac ʒézua
imi orogicmacac séc qahac. [32] ʒéyu héna
acac kiwi ic inéŋ yomuhuc ézéyec; Anutu
imi momacguc, waŋu méŋ ménda kecʒac.
Imuac niŋ, kiwi ic, acga ʒézaŋ imi hélacnec
wanʒac. [33] Ewa qeriga mocʒoŋnec, niniŋga
mocʒoŋnec ʒéma kucga mocʒoŋnec Miŋ
Kewugawac siŋ niŋmiwéséman imi ʒéma
geŋga siŋ niŋamuanʒaŋ imuac séciguc
alagawac siŋ niŋmiwéséman iminéŋ hofac
oo ai me mulu meme ai tosara imi
onogicʒaoc. [34] Ic imi imuhuc niŋasarima
ʒéyu Yesunéŋ nimma yomuhuc ézéyec;
Gi Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
lakeciguc ménda kecʒaŋ. Imuhuc ʒéyu
qesiqesi muŋguc méŋ ménda qesimigic.

Ic kewu Dawidiac Miŋ Kewu Yesu.

[35] Waŋu Yesunéŋ ocmuŋ téréya qeriaiguc
ac ku énécmima yomuhuc qesiyec; Némac
niŋ héna acac kiwi ic ieneŋ Kristo i
Dawidiac qeli imuhuc ʒéanʒu? [36] Dawidi
i eŋeyaoc Uŋa Téréyanéŋ hinocgémiyu
yomuhuc ʒéyec;* Miŋ Kewunanéŋ nuac
Miŋ Kewuna yomuhuc ézéyec; Gi nuac
héinaiguc tacnanec haʒéchécga héna-
gawac duandiaiguc qutulaŋgé énécmimaŋ.
[37] Dawidi inéŋ Kristoac niŋac Miŋ Kewuna
ʒémiyec imuac niŋ Kristo inéŋ dimuhuc
wamma iwac qeli wammac? Imuhuc ku
énécmiyu ic embac ieneŋ siŋa nimma
niŋgic.

Héna acac kiwi ic ionac hakagina.

[38] Waŋu Yesunéŋ toroqema ac ku
énécmima yomuhuc ʒéyec; Ini héna acac
kiwi ic ionac técgina nimma kecmu. Ieneŋ
maleku horua héima keŋha wambiŋ ʒé
waŋanʒu. Waŋu nénnagémba sombeŋiguc
inicma mepési énécmimu niŋac waŋanʒu.
[39] Waŋu tocgotocgo amaiguc me neʒélélén
aria amaiguc ic kuneŋ tataciguc tacmu
niŋac waŋanʒu. [40] Ic imuhucya ieneŋ embac
malé ionac ama igucnec iwawai onagicma
hémbaoc wamma neanʒu. Waŋu ikocgina
hoturuma ʒéwelec welec horua waŋanʒu.
Waŋu ieneŋ kecma kitiwagina yéwéria
memu.

Embac malé méŋac hakaya hiabia.

[41] Yesu inéŋ soukiwa haihai imuac
hosuraiguc tacma iniru ic embac ieneŋ
soukiwa haigic hiŋgarec. Waŋu ic soukiwa
yanda ginaguc ieneŋ soukiwa yéwéria
haigic hiŋgarec. [42] Waŋu embac malé
maqeqeya méŋnéŋ hama soukiwa pésia
éréhécdac haiyu hiŋgarec. [43] Waŋu Yesunéŋ
tohotoho ichéra unuruma énézéyec; Ni
hélacnec énézéwa, embac malé yominéŋ
soukiwa haizac imi tosia ionac qeyu mazac.
[44] Tosia ieneŋ héla yanda he énécmiyu
imuarunec mema haizu waŋu embac malé
inéŋ qahac igucnec kekecyawac komodia
késakecʒac imi mocʒoŋ haidaru qahac
wanʒac.

13

Yesunéŋ nalé tetecgiawac séséc ʒéasariyec.

[1] Waŋu Yesunéŋ ocmuŋ téréya igucnec
mama keŋu tohotoho ichéra ionarunec

* 12:27: Yesu ac ʒéyec imuac hénia imi yomuhuc; Kic qeli ionac Anutunéŋ Ni Abaraham ʒéma Isaka ʒéma Yakoboac Anutu ʒéyec. Imuac niŋac imi eneŋ humuc igucnec yacma Anutuguc kic qeli kecʒu. * 12:36: Hebiraio aciguc; Yawenéŋ Miŋ Kewuna yomuhuc ézéyec.

méŋnéŋ ocmuŋ imi hémma yomuhuc
ézéyec; Hénna, hoc yanda yanda imi
dimuhucya, ama kuneŋ kuneŋ imi
dimuhucya! 2 ʒéyu Yesunéŋ melemma
yomuhuc ézéyec; Gi ama kuneŋ kuneŋ imi
hénʒaŋ? Hoc imi mocʒoŋ netec qetecgégic
madaru hoc méŋnéŋ hoc méŋac qahaiguc
ménda hemac.
3 Waŋu Yesu ocmuŋ téréya néwécgeŋ
Oliwa boŋaiguc emma taru Petero,
Yakobo, Yohane ʒéma Anderea ieneŋ
eŋawunec qesimigic. 4 Nénézéna, haka
imuhucya imuhucya imi némac naléiguc
hicŋimac? Waŋu ac imi seligimaŋ
ʒéyu haka dimuhucya dimuhucyanéŋ
hicŋimac? 5 Waŋu Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Técgina nimmaguc kecmu.
Ewa qerigina mesoho waŋ énécmiwu
niŋac. 6 Ic sasalanéŋ nuac qacnaiguc
hama ikoc wamma ni imi mia ʒéma
ic embac sasala ionac ewa qerigina
mesohomu. 7 Waŋu yaré héla me imuac
luhuc acya ʒégic nimma bacgina ménda
yandimac; Iwawai imuhucya imuhucya
imi kileŋdac hicŋimac. Waŋu imi nalé
tetecgia qahacnec. 8 Baera baera ic embac
ieneŋ euqac waŋamuwiŋ ʒé yacmu. Baec
tosaranéŋ baec tosara unuwiŋ ʒé yacmu.
Waŋu baera baera naŋ memac. Waŋu
béti saec hicŋimac. Waŋu imi aʒi kiki
imuac hénihéniya. 9 Ini eŋaocnec héŋgaleŋ
waŋamuma kecmu. Ieneŋ ini aciguc
onopocmu. Waŋu tocgotocgo amaiguc
hihilocnéŋ unumu. Waŋu imi sac qahac,
onagicma keŋgic baec galeŋ tosara ʒéma ic
kewu tosara ionac kicginaiguc namma nuac
héipuc ac énézému. 10 Waŋu walac imi buŋa
suruc hiabia ʒéaugic baec séc ic embac
nindacmu. 11 Waŋu onagicma aciguc haigic
ac dimuhuc ʒéwiŋ ʒéma walac ménda
niŋyéwérimu. Nalé imuaru qeriginaiguc
ac haimac imi sac ʒému. ʒézé ic imi
ini qahac, néŋ Uŋa Téréya. 12 Dac muna
ekaocnec haʒéc waŋamuma humumacac
ʒétecgé amumaoc. Waŋu maŋgocnéŋ naŋa
imuhucnec wammimac. Waŋu nambérac
ieneŋ neŋgoc maŋgoc hécgina haʒéc waŋ
énécmima humumu niŋac onopocmu.
13 Waŋu nuac qacna niŋac ic mocʒoŋ
yanda haʒéc waŋ énécmimu. Waŋu
méŋnéŋ selima naŋkeru tetecgia waŋu Miŋ
Kewunéŋ késama kekec hémbénaŋaiguc
opocmac.

ʒébiri qébiri icnéŋ hama kisikiyoŋ mihicŋimac.

14 Kecma Biria miŋina iwawai
mebirianʒac iminéŋ ocmuŋ téréyaiguc
naŋu, (Olonʒu ini ac imuac hénia
niŋasarimu.) hémma Yuda baec igucnec
ic embac ieneŋ néŋgacma baec boŋaiguc
kemmu. 15 Waŋu ic méŋ ama qahaiguc
tacʒac inéŋ mama iwawai méŋ ama
qeriaiguc hezac imi memaŋ ʒé ménda
mama emmac. 16 Ic méŋ aiiguc kecʒac
inéŋ malekuya andiaiguc hezac imi memaŋ
ʒéma ménda liliŋgémac. 17 Nalé imuaru
embac tosara hériginaguc ʒéma neŋgoc
tosara merac namu gumu énécmianʒu
ieneŋ qenʒeŋ manʒeŋ yanda mihicŋimu!
18 Yéwéri imi kia naléyaiguc ménda
hicŋimac niŋac welecmimu. 19 Nalé imuaru
qenʒeŋ manʒeŋ méréra méŋ hicŋimac
imuac niŋac imuhuc ʒézua. Qenʒéŋ
manʒeŋ imuhucya imi Anutunéŋ baec
kurumeŋ ʒéyu hicŋiyecac hezac imuac
suraiguc méŋ ménda hicŋiyec. Waŋu
kecma imuac andiaiguc imuhucya imi
muŋguc ménda hicŋimac. 20 Nalé imi
becnec Miŋ Kewunéŋ focdac ménda
metecgéwacnec imi ic méŋnéŋ selima
naŋkeru késamacac séc qahac wambacnec.
Ichéra gési énécmiyec ionac niŋac wamma
nalé imi meducŋiyu hotoŋa waŋec. 21 Waŋu
nalé imuaru méŋnéŋ Kristo you nonac
muru hicŋizac me Kristo eri ionac muru
hicŋizac imuhuc ʒéyu ménda ninʒéŋgému.
22 Imi mia Kristo ikora ʒéma kua meme
ic ikora hicŋima hia wammuac séc waŋu
gési énécmimia imi ikoc waŋ énécmiwiŋ
ʒé séséc ʒéma haka méréra baec ic eneŋ
memuac séc qahac imuhucya memu imuac
niŋac imuhuc ʒézua. 23 Ac imi walac walac
énézézua imuac héŋgaleŋ wamma kecmu.

24 Waŋu nalé imuaru, qenʒeŋ manʒeŋ
yanda imuac andiaiguc kaiwe asac
mararaŋa békéma siŋidéŋgéyu maso asaha
qahac wammac. 25 Waŋu ménni sikiluc
imi kurumeŋ igucnec madaru kuc yanda
yanda kurumeŋiguc hezac iminéŋ hirimac.
26 Waŋu duŋa Icac Naŋa hosusu qahaiguc
kuc yandayaguc ʒéma edamu yandayaguc
hayu ic embac ieneŋ héndacmu. 27 Waŋu
nalé imuaru inéŋ kua meme uŋahéra
méli énécmima ic embac gési énécmimia
ini baec ʒécgéria kemboŋ qahac igucnec

ʒéma baec kurumeŋ néwéc néwéc igucnec qutulaŋgé énécmimac.
28 Fik ic imi hémma qelumbec ac hénia imi yomuhuc niŋareŋ gému; Imuac hawa bébélacgia éréma imuarunec séra qeyu hémma kaiwe naléya hosuru waŋʒac imuhuc ʒéanʒiŋ. 29 Ini imuhucyanec iwawai imuhucya imuhucya hicŋiyu hémma inéŋ hosucgé nénécmima nagu andiaiguc nanʒac imuhuc niŋtegicmu. 30 Ni hélacnec énéʒéwa baeciguc hicŋisaiya kecʒu ini ménda qahac waŋgicnec ac imuac héla hicŋidacmac. 31 Baec kurumeŋ imi qahac wammac, néŋ nuac acna imi ménda qahac wammac.

Ʒégésigési yanda imuac kaiweya ʒéma kaiwe kiwa imi ic méŋnéŋ ménda ninʒac.
32 Waŋu imuac kaiweya ʒéma kaiwe kiwa imi ic méŋnéŋ ménda ninʒac. Kurumeŋac kua meme uŋa imi eneŋ ménda ninʒu. Naŋa acguc ménda ninʒac. Maŋgoc eŋeyanec téŋgéŋ ninʒac. 33 Nalé ménda ninʒu imuac niŋ técgina nimma kecmu. 34 Ic méŋnéŋ amaya waima baec horu kemmac niŋac weleŋ qeqehéra iwawai galeŋgému niŋac énézéma aigina méndéŋ énécmima nagu galeŋa i kawaliya mema kecmac niŋac ai buŋa énécmiyec ésécnec. 35 Ama miŋina imi némac naléyaiguc hamac? Mariya me siŋi yanda me kuruc qacanʒac imuaru me siŋunec imi ini ménda ninʒu. Imuac niŋ ini técgina nimma kecmu. 36 Waŋu gau yanda hekecgic élanzaŋnec hama inicbac niŋac. 37 Ewa qeli qelinec kecmu. Ac ʒézua imi onac sac qahac, ic embac tosara ini momacnec.

14

Yesu qewiŋ ʒéma hénaya hocgic.
1 Nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac tac niniŋ ʒéma saméŋ yisya qahac imuac tac-niniŋ imi ai meme éréhéc heyu bec hamac. Nalé imuaru hofac oo ic ionac kiwa ʒéma héna acac kiwi ic ieneŋ Yesu dimuhuc ikoc wammima késama qemu niŋac hochoc ai megic. 2 Mema yomuhuc ʒégic; Tac niniŋ naléyaiguc qahac, ic tosara ieneŋ qeweloŋ qewu niŋac.

Embac méŋnéŋ Yesu haléc naecmiyec.
3 Waŋu Yesunéŋ Betania ama areŋaiguc kemma ic méŋ qara Simon becnec wizi seliayaguc* kerec iwac amaiguc emma nene nema tarec. Taru embac méŋnéŋ nadaac halécya héméŋa hiabia boŋa eŋeŋa imi kiruŋaguc mema hama qésémma orucya qahaiguc mocʒoŋ qocgémiyec. 4 Qocgémiyu ic tosara tacgic ieneŋ niŋgic biriyu eŋaocnec eminiŋ wamma yomuhuc ʒégic; Némac niŋ haléc imi eŋdac audacʒac? 5 Iminéŋ kiriru soukiwa ic méŋac yawuŋac ai boŋa ogicmacac séc imi mema ic maqeqeya énécmiwacnec! Imuhuc ʒéma embac imi ac ʒémigic. 6 Waŋu Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ini embac imi waigic taru. Ini némac niŋ embac imi yéwéri mizu? Embac imi ai hiabia menénʒac. 7 Ic maqeqeya imi nalé séc iniguc kecgic méra énénécmiwiŋ ʒéma nalé tosia hia méra énécmimu. Waŋu ni mia iniguc nalé séc ménda kecmaŋ. 8 Embac imi kucyawac séciguc wanʒac. Ni humuwa téŋgé némmu imuac wamma haléc héméŋagucnéŋ walac naecnénʒac. 9 Ni hélacnec énézéwa, ini baec séc baec imuaru me imuaru buŋa suruc hiabia imi ʒéau énécmimuiguc embac yomi niŋqeli mima haka waŋec imuac surucya imi momacnec ʒéau énécmimu.

Yudanéŋ Yesu hofac oo ic ionac méragi-naiguc opocmaŋ ʒé ac ʒikiyec.
10 Waŋu tohotoho ic ionarunec méŋ, Yuda Karioto, inéŋ Yesu ic onac méragi-naiguc opocmaŋ ʒéma hofac oo ic kuaya ionac muru keŋec. 11 Kemma ʒéyu nimma ségiséگi wamma soukiwa gémbiŋ ʒéma ʒéseligic. Waŋu inéŋ Yesu méraginaiguc opocmaŋ ʒéma imuac naléyawac mambéc waŋec.

Nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ hayec.
12 Saméŋ yisya qahac imuac kendoŋ hénihéniaiguc nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ niŋac rama unuaŋgic. Imuac naléyaiguc tohotoho ichéra ieneŋ Yesu qesimima ʒégic; Siŋga dimuaru hezac? Ama dimuaru kemma nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ niŋac rama imi oma haigénni newéséman? 13 Imuhuc ʒégic merac éréchéc méli

* 14:3: Kiwi tosaraiguc; lepra wizi.

érécmima ʒéyec; Iri ama areŋa yandaiguc keŋic ic méŋ kewuciguc doku hima huama keŋu mihicŋima méndac mimaoc.
[14] Méndac miyic ama méŋiguc eŋu imuaru emma ama miŋina yomuhuc ézémaoc; Kiwi icnéŋ yomuhuc ʒézac; Ama qeria dimuaru tohotoho ichécna iniguc nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ niŋac rama imi newiŋ? [15] Imuhuc ézéyic ama qeria kuneŋ yanda méŋ qacyaiguc hezac imuaru oragicma keŋu duŋ tatac iwawai imi lémbécma areŋgégic heyu hémma imuaru nonac iwawai imi mindiŋimaoc. [16] Imuhuc ʒéyu merac éréhéc iereŋ ama areŋa yandaiguc keremma Yesu ʒéyec séc imi mihicŋima nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ niŋac iwawai mézézéŋgéyoc.
[17] Waŋu maria waŋu kaiwe kiwa hiŋgaru Yesu tohotoho ichéra 12 iniguc harégic.
[18] Waŋu nene nema tacma Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ni hélacnec énézéwa, onarunec méŋ niguc nene nema tacʒac iminéŋ andé numac. [19] Imuhuc ʒéyu ieneŋ ewagina goro waŋu eŋac eŋac qesimima yomuhuc ézégic; Hélacnec, ni qahac! Gi nuac ʒézaŋ? [20] Ʒégic yomuhuc énézéyec; Tohotoho ic 12 onarunec méŋ niguc ʒéic momacguciguc saméŋ quduŋgéma nezac imi mia. [21] Icac Naŋa i iwac niŋ ogic hezac imuhucnec kemmac. Waŋu ic méŋ andé qemimac iminéŋ bakia yéwéria memac! Ic imi neŋgoc héri qeri igucnec ménda hicŋiwacnec iminéŋ hia wambacnec.

Yesunéŋ sisipac ac qelia ʒénénécmiyec.

[22] Waŋu nene nema tacma Yesunéŋ saméŋ mema ewa hia ac ézéma kuma énécmima ʒéyec; Megic yomi nuac séwi busuna. [23] Imuhuc ʒéma waiŋ sokoc mema ewa hia ac ézéma énécmiyu i mocʒoŋ nedacgic. [24] Negic énézéyec; Sac yomi nuac ʒikiʒiki ac qelia imuac sacya, imi ic embac sasala onac niŋ wamma qocgéyi. [25] Ni hélacnec énézéwa, Ni waiŋ méŋ muŋguc ménda nema kecma Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda qeriaiguc méŋ qeliawac nemaŋ. [26] Waŋu ieneŋ legic méŋ héima ama imi waima Oliwa baec boŋaiguc eŋgic.

Peteronéŋ Yesu dimuhuc qaecgémimac imuac ara ʒéauyec.

[27] Waŋu Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ni rama galeŋ qehumuwa rama héndémma keŋha wammu.

Ac imi ackuaʒéciguc oyec hezac. Imuac niŋ deguc siŋiya ini momac yanda wainémma néŋgacdacmu. [28] Waŋu humuc igucnec yacma Galilaia baeciguc onac miha mema kemmaŋ. [29] Imuhuc ʒéyu Peteronéŋ yomuhuc ézéyec; I momac yanda waigémmu gezaŋ. Waŋu ni qahac.
[30] Ʒéyu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Ni hélacnec gézéwa, deguc siŋiya kurucnéŋ hatac éréhéc ménda qarunec gi hatac haréwéc qaecgé némbéséman. [31] Ʒéyu Peteronéŋ seli seli wamma ʒéyec; Ni ménda waigémmaŋ. Giguc humumaŋ ʒé humumaŋ. Waŋu kileŋdac ménda qaecgé gémmaŋ. Imuhuc ʒéyu tosara mocʒoŋ imuhucnec ʒédacgic.

Yesunéŋ Gesemane baec boŋaiguc ʒéwelerec.

[32] Waŋu ieneŋ baec méŋ qara Gesemane imuaru hagic. Hama Yesunéŋ tohotoho ichéra énézéyec; Ini yomuaru tacgic ni kemma ʒéwelecba. [33] Imuhuc ʒéma Petero, Yakobo ʒéma Yohane onagiru keŋgic qeria yéwériyu ewaya goro waŋec.
[34] Waŋu énézéma ʒéyec; Ni humumaŋac séc ewananéŋ ewa biric yanda wanʒua, imuac ini yomuaru gau ménda hema ʒenʒeŋ qeli qeli kecmu. [35] Imuhuc ʒéma komora méŋ kemma baeciguc mama sicgéma nalé yéwéria imi hia ogicmimacac niŋ ʒéwelerec. [36] Waŋu yomuhuc ʒéyec; Aba Maŋgocna, gi iwawai mocʒoŋ hia medacanʒaŋ. Nuac sokoc yomi nuarunec nuagicna, waŋu nuac siŋna qahac guac siŋganéŋ seligimac. [37] Waŋu inéŋ liliŋgéma hama iniru gau hegic Petero yomuhuc ézéyec; Simon, gau hezaŋ? Nalédac hotoŋa imi ʒenʒeŋ qeli qeli hia ménda kecʒaŋ? [38] Kic qeli kecma ʒéwelecgic, qahac waŋu manam batuciguc mama unuwac niŋac. Qeriginanéŋ imuac wanʒac, néŋ séwiginanéŋ bébélacgia. [39] Imuhuc énézéma muŋguc liliŋgéma walac ʒéyec ésécnec ʒéma ʒéwelerec. [40] Méŋguc liliŋgéma hama iniru gaunec hegic. Waŋu ieneŋ gau igucnec yacgic, néŋ kicgina yéwéria waŋec. Waŋu néma ac ʒéwiŋ ʒéma osigic. [41] Waŋu muŋguc liliŋgéma hayu hatac haréwéc waŋu énézéyec; Ini gaugina hemanec keczu? Imi sécgézac, nalé imi ducŋizac. Héŋgic Icac Naŋa andé qemima oporu biria meme ionac méraginaiguc

enʒac. [42] Yacgic kenni. Héŋgic, andé qeqe
icnéŋ hosucninu hazac.

*Ha*ʒéc ieneŋ Yesu késagic.
[43] Imuhuc énézémanec naŋu tohotoho
ichéra ionarunec méŋ, Yudanéŋ wininiyec.
Waŋu inéŋ sac qahac, hofac oo ic kuaya
ʒéma héna acac kiwi ic ʒéma galeŋ ieneŋ ic
tuŋ méŋ méli énécmigic sou legicginaguc
hagic. [44] Andé qeqe ic inéŋ bec yaré ic iniguc
séséc imi yomuhuc énézéma areŋgéyec;
Mérac kiric nemiwa hémma imi mia ʒéma
késama galeŋgéma kemmu. [45] Waŋu inéŋ
haréma focnec iwaru kemma, Kiwi icna!
ʒéma kiric nemiyec. [46] Nemiyu méragina
suluma késagic. [47] Késagic maréŋaiguc
naŋgic ionac murunec méŋnéŋ souya
héréma hofac oo ic kiwawac weleŋ qeqe
ic méŋac gezawa qeriru mayec. [48] Waŋu
Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Nuac niŋgic
kowu nene ic waŋu népésiwiŋ ʒéma
sou legicginaguc hazu? [49] Ni kaiweya
kaiweya iniguc kecma ocmuŋ téréyaiguc
ku énécmiwa ménda népésigic. Waŋu
ackuaʒéc kiwi téréyaiguc hezac imuac héla
héimac. [50] Waŋu tohotoho ichéra mocʒoŋ
waimima néŋgacgic.
[51] Waŋu sac qeli méŋ gau hehe maleku
sac aturuma Yesu méndaru késagic [52] gau
hehe maleku imi hetecgé gilima katanec
néŋgarec.

Yesu kua meme ic ionac méraginaiguc opocgic.
[53] Waŋu ieneŋ Yesu késama hofac oo
ic kiwawac amaiguc keŋgic. Waŋu ama
imuaru hofac oo ic kiwa mocʒoŋ ʒéma
galeŋhécgina ʒéma héna acac kiwi ic ieneŋ
tocgégic. [54] Waŋu Petero i lakec lakec
méndacmima kemma hofac oo ic kiwawac
ama demiŋ qeriaiguc keremma weleŋ qeqe
ionac sucginaiguc geric ʒonemma tarec.
[55 (55a)] Waŋu hofac oo ic kiwa mocʒoŋ ʒéma
kua meme ic ieneŋ Yesu opocgic qemu
niŋac héipuc ac niŋac hocgic. [56] Waŋu
ic sasalanéŋ ac ikoc sasala ʒégicac imi
tanera momacguc ménda waŋu [(55b)] méŋ
ménda mihicŋigic. [57] Tosaranéŋ namma
ac ikoc yomuhuc ʒégic; [58] Nini ninni,
yomuhuc ʒéyec; Ni ocmuŋ téréya méranéŋ
memeya yomi héndémma kaiwe haréwécac
qeriaiguc méŋ memaŋ. Waŋu imi méranéŋ
memeya qahac. [59] Waŋu ac imi ʒégic imi
acguc acgina momacguc ménda waŋec.
[60] Waŋu hofac oo ic eŋeŋaginanéŋ sucgina
igucnec yacma Yesu qesimima ʒéyec; Gi
ac bakia ménda ʒéwéséman̓; Ic eneŋ
héipuc waŋamuma guac ac ʒézu. Imi
némac ac? [61] Waŋu inéŋ eŋ namma ac méŋ
ménda ʒéyu hofac oo ic eŋeŋanéŋ muŋguc
qesimima ʒéyec; Gi mia mepésianʒiŋ iwac
Naŋa Kristo me qahac? [62] Waŋu Yesunéŋ
ʒéyec; Ni imi mia, waŋu ini Icac Naŋa
i Kuc Miŋina iwac héiyaiguc tackecma
kurumeŋac hosusuiguc hayu hémmu.
[63] Imuhuc ʒéyu hofac oo ic eŋeŋaginanéŋ
eŋeya malekuya muʒuracgéma énézéyec;
Némac niŋac héipuc ic méŋ niŋac hoc
kecbiŋ? [64] I Anutu ʒébiri qébiri wammima
ac imi ʒéyu nindacʒiŋ. Waŋu dimuhuc
ninʒu? Imuhuc qesiénécmiyu ic eneŋ
kua séc ʒétecgégic humucac buŋa waŋec.
[65] Imuhuc ʒéma tosara ieneŋ sépécgéma
kiwa osoma méragina kuma qema ʒégic;
Gi kua meme ic kecʒaŋiguc mérénéŋ guzac
imi ʒéna. Waŋu weleŋ qeqe ieneŋ méra
tawé tawénéŋ otogic.

Peteronéŋ Yesu ʒéqaec wammiyec.
[66] Waŋu Petero i emu sombeŋiguc keru
hofac oo ic eŋeŋaginawac weleŋ qeqe em-
bac méŋnéŋ hosuru hayec. [67] Hama Pe-
tero geric ʒonemma taru hémma ézéyec;
Gi Yesu Nazaretenec i guc momacnec kec-
nec. [68] ʒéyu Peteronéŋ qaecgéma yomuhuc
ʒéyec; Némac acac ʒézaŋ imi ni ménda
ninʒua. Waŋu imuac hénia imi ménda
niŋasarizua. Imuhuc ʒéma néŋgacma
sombeŋ méŋ ama kuaya hosuraiguc heyec
imuaru hiŋgarec. [69] Waŋu weleŋ qeqe em-
bac inéŋ imuaru i muŋguc hémma ic embac
lelecgéma naŋgic ini yomuhuc énézéyec; Ic
yomi imi ionarunec. [70] Waŋu inéŋ muŋguc
qaecgéyec. Waŋu nalé ménda horugiyu ic
embac hosuru naŋgic ieneŋ muŋguc Petero
ézégic; Gi hélacnec ionarunec, gi Galilaia
ic. [71] ʒégic i eŋeyaoc ʒébiri amuma ʒéselima
ʒéyec; Ic mérac niŋ ʒézu imi ni ménda
ninʒua. [72] ʒéyu imuarunec kuruc qaru
hatac éréhéc waŋec. Waŋu Yesunéŋ Kuruc-
néŋ hatac éréhéc ménda qaru geŋ haréwéc
qaecgé némbéséman̓ imuhuc ézéyec imi
Peteronéŋ niŋqelima siarec.

15

Yesu Pilatoac muru wagicma keŋgic.

1 Ama giaŋiyu imucgeŋnec hofac oo
ic kiwahécgina ieneŋ galeŋ tosara ʒéma
héna acac kiwi ic tosara ʒéma kua meme
ic mocʒoŋ iniguc focdac tocgéma ewa
momacguc wamma ʒéareŋ wandacma
Yesu dérécgéma wagicma kemma Pilato
iwac muru opocgic. 2 Opocgic Pilatonéŋ
qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu me?
ʒéyu inéŋ melemma ʒéyec; Geŋgaoc ʒézaŋ.
3 Waŋu hofac oo ic kiwa ieneŋ képésira
sasala ʒémigic. 4 Pilatonéŋ muŋguc
qesimima ʒéyec; Ninʒaŋ? Ieneŋ guac
képésic sasala ʒézu. Némac niŋac kitiwa
méŋ ménda ʒézaŋ? 5 ʒéyu Yesunéŋ ac
méŋ muŋguc ménda meleŋu Pilatonéŋ
welicgéyec.

6 Nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac
Kendoŋ séc Yuda ic ieneŋ hésa ama ic
méŋac qara qacma hulacmimac niŋac
Pilato welecmigic inéŋ ionac niŋ wamma
méŋ hulacmiaŋec. 7 Waŋu nalé imuaru ic
tosara ic embac onac qeri kumu wamma
yaré meyacma wawaŋ meme imuac
suraiguc ic méŋ qehumugic énépésima
hésa amaiguc onopocgic kecgic, ionac
sucginaiguc ic méŋ kerec, iwac qara imi
Baraba. 8 Waŋu ic embac tuŋ yanda
ieneŋ haréma Pilatonéŋ haka waŋaŋec
séciguc muŋguc waŋ énécmimacac niŋac
qesimigic. 9 Qesimigic Pilatonéŋ melemma
ʒéyec; Yuda ic onac ic kewu imi wai
énécmimaŋ niŋac waŋʒu? 10 Inéŋ hofac oo
ic kiwa ieneŋ Yesu eŋ nimbupuc nimmima
iwaru haigic imi niŋasaridarec. Imuac
imuhuc qesiénécmiyec. 11 Waŋu hofac oo
ic kiwa ieneŋ ic embac qeri kumu waŋ
énécmigic ieneŋ yomuhuc qacma ʒégic;
Yesu waina taru Baraba hulacna mayu!
12 Waŋu Pilatonéŋ muŋguc qesiénécmiyec;
Imuhuc ʒézuiguc Yuda ic onac ic kewu
ʒémianʒu i dimuhuc wammimaŋ? 13 ʒéyu
ieneŋ muŋguc qacma ʒégic; Ic imi ic
héŋgeŋa wéndaraiguc qena! 14 ʒégic
Pilatonéŋ melemma énézéyec; Némac
niŋac? Némac képésicac waŋec? Imuhuc
ʒéyu selianec qacma ʒégic; Ic héŋgeŋa
wéndaraiguc qena! 15 Waŋu Pilatonéŋ ic
embac niŋgic sécgémac niŋac Baraba hulac
énécmima Yesu i mia hihilocnéŋ qema ic
héŋgeŋa wéndaraiguc qemu niŋac yaré ic
onac méraginaiguc haiyec.

Yaré ic ieneŋ Yesu ʒédesi wammigic.

16 Waŋu yaré ic ieneŋ Yesu wagicma baec
galeŋac ama kewuya imuac demiŋ qeri-
aiguc keremma yaré ic tuŋ méŋ énézégic
mocʒoŋ hama qutulaŋgégic. 17 Waŋu
yaréac maleku qouc qoucgia Yesu héimima
hésa waiyagucnéŋ ic kewuac opoc méŋ
miʒima orucyaiguc héimigic. 18 Héimima
mepésima ʒégic; Ohec Yuda ic ionac ic
kewu! 19 Imuhuc ʒéma uŋ qaulaleanéŋ
orucyaiguc qema sépécgé mima simiŋ
héima tacma sicgémigic. 20 ʒéʒerec
wammidacma yaréac maleku qouc qoucgia
imi hetecgéma eŋeya malekuya héigic
hiŋgacmiyu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qemu
niŋac wagicma séŋgaŋgeŋ mama keŋgic.

Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic.

21 Kemma hénaiguc ic méŋ ama areŋa
méŋ komora igucnec haréyu mihicŋigic.
Iwac qara imi Simon, Kirene tauŋ igucnec,
Aleksande ʒéma Rufu iorac maŋgocgira.
Waŋu yaré ic eneŋ ic héŋgeŋa wéndara
Yesuarunec wagicma seli seli wamma migic
huayec. 22 Huayu Yesu wagicma baec méŋ
qara Golgota (Neŋaŋ aciguc; Oruc sic)
imuaru kereŋgic. 23 Waŋu baec imuaru
waiŋ dokuiguc sacmasi qara mér imi
haima lelecgéma Yesu migic inéŋ waiyec.
24 Waŋu ieneŋ i ic héŋgeŋa wéndaraiguc
qedacma malekuya mérénéŋ méré késamu
imi hémma nimbiŋ ʒéma sumbic néma
sécgina méndémma késagic. 25 Waŋu kaiwe
kiwa 9 kilok waŋu qegic. 26 Qema ou iwac
oruha hanecgeŋa iguc ic kitiwa emma
naŋu imuaru ac wammigic sécya yomuhuc
oma qegic naŋec, Yomi Yuda ic ionac
ic kewu. 27 Waŋu kowu nene ic éréché́c
momacnec ic héŋgeŋa wéndaraiguc urugic
méŋ héiyaiguc méŋ kanayaiguc naŋoc.
28 Waŋu kiwi téréyaiguc ackuaʒéc heyu
héla héiyec iminéŋ yomuhuc; Biria meme
ic qétégina oloŋgic imuaru i momacnec
olommigic. 29 Waŋu ic embac baec imi
ogicma keŋha waŋgic ieneŋ orucgina
gilima yomuhuc ʒébiri mima ʒégic; Aaha,
gi ocmuŋ téréya héndémma kaiwe haréwéc
imuac qeriaiguc mekiʒicgémaŋ ʒéanʒaŋ
imi mia. 30 Deguc geŋgaocnec ic héŋgeŋa
wéndara igucnec metecgé amuma mana!
31 Waŋu hofac oo ic kiwa ʒéma héna acac
kiwi ic ieneŋ imuhucnec ʒédesi wammima
eŋawunec eminimma ʒégic; Ic tosara
aŋgéŋgina tiénécmiyec, néŋ eŋeya aŋgéŋa

hia ménda tiamuzac. [32] Kristo Israel ic onac
ic kewu inéŋ ic héŋgeŋa wéndara igucnec
mayu hémmaguc ninʒéŋgéwiŋ. Ic urugic
iguc momacnec naŋgic iereŋ imuhucnec ac
imuhuc ʒéma ʒébiri miyoc.

Yesu uŋaya waimiyec.

[33] Kecma kaiwe kiwa 12 kilok waŋu
siŋinéŋ baec sécgéma heyu keŋkecma
maria 3 kilok waŋu tecgéyec. [34] Mariya
3 kilok imuaru Yesunéŋ selianec qacma
ʒéyec; Eloi eloi lama sabaktani? Ac
imuac hénia imi yomuhuc; Anutuna
Anutuna némac niŋac wainénʒaŋ? [35] Waŋu
ic hosuru naŋgic ionarunec tosaranéŋ
nimma ʒégic; Niŋgic, Elia héihéré mizac.
[36] Waŋu ic méŋnéŋ foc kemma konduŋ
kagalic méŋ doku howura winigaiguc
qunduŋgéma ic suŋ susuriaiguc ʒikima
Yesu gumuma ʒéyec; Waigic mambéc
hénni, Elianéŋ hama wagicma mamac me
qahac. [37] Waŋu Yesu i muŋguc kucnec qaru
uŋaya waimiyec. [38] Waimiyu maleku horua
yanda ʒaki téréya neʒicgéma naŋaŋec
imi namuŋa igucnec ounec ʒuracgéma
emu héniaiguc tecgéyu éréhéc waŋec.
[39] Waŋu yaré ic qété 100 ionac galeŋgina
méŋ Yesuac wésiaiguc namma héŋu
humuyu yomuhuc ʒéyec; Hélacnec, ic
yomi Anutuac Naŋa kerec. [40] Embac
tosara eneŋ momacnec lakec namma
héŋgic. Waŋu ionac sucginaiguc Maria
Makdalanec* ʒéma Yakobo komora ʒéma
Yose iorac neŋgocgira Maria ʒéma Salome
i momacnec naŋgic. [41] Ieneŋ Galilaia
baeciguc Yesu méndacmima weleŋ qemima
kecaŋgic. Waŋu embac sasala tosara
Yesuguc Yerusalem éréma hagic ieneŋ
momacnec imuaru naŋgic.

Yesu hoc kifaŋaiguc haigic.

[42] Oraŋ imi Sabata tac niniŋ, deguc imi
imuac ʒéréŋ qéréŋ naléya, imuac niŋ ama
siŋimaŋ ʒé waŋu, [43] ic méŋ qara Yosefe
Arimataia ama areŋa yanda igucnec inéŋ
bawa ménda yandiyu Pilatoaru kemma
Yesu qamocya niŋac qesiyec. Waŋu ic imi
kua meme tuŋ ionac kiwa eŋeŋa kecma
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac
mambéc kecaŋec. [44] Waŋu Pilatonéŋ Hélac-
nec bec humuzac? Imuhuc ʒéma nimma
yaré ic qétégina 100 ionac galeŋgina ʒéyu
hayu yomuhuc ʒéma qesimiyec; Ic imi
bec humuzac? [45] Imuhuc qesimiyu yaré
ic qétégina 100 ionac galeŋginanéŋ ézéyu
niŋasarima Yosefenéŋ qamoc imi hia mema
kemmac niŋac ʒéyec. [46] Waŋu Yosefenéŋ
kemma maleku qara linen imi boŋa mema
Yesu qamora imi metecgéma maleku im-
inéŋ osoma mema kemma kic suaŋ hoc
yanda qésémma kifaŋa yanda meyacgégic
imuaru haima hoc méŋ qililiŋgéyu kemma
kuaya néʒicgéyec. [47] Néʒicgéyu Maria,
Makdalanec ʒéma Maria, Yoseac neŋgocya
iereŋ Yesu qamora dimucgeŋ haigic heyec
imi hima héŋoc.

16

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

[1] Sabata nalé téréya tecgéyu, Maria, Mak-
dalanec ʒéma Maria, Yakobo neŋgocya
ʒéma Salome i Yesu qamora naecmimu
niŋac haléc héméŋaguc boŋa medacgic.
[2] Waŋu Sondaiguc ama giaŋima kaiwe kiwa
éréyu kic suaŋiguc kereŋgic. [3] Waŋu
keŋkecma yomuhuc eminiŋgic; Kicsuaŋ
kuaya igucnec mérénéŋ hoc imi qililiŋgé
nénécmimac? [4] Imuhuc ʒéma kic hima
héŋgic hoc imi qililiŋ gégéyawac heyec,
waŋu hoc imi kuneŋ yanda. [5] Waŋu kic
suaŋ qeriaiguc keremma héiginaiguc geŋ
ic merac méŋ maleku horua lalac lala-
cyaguc taru hémma aurigic. [6] Waŋu inéŋ
énézéyec; ʒénéŋgina ménda hiriyu. Ini
Yesu Naʒaretenec, ic héŋgeŋa wéndaraiguc
qegic i hémbiŋac ʒéma hazu imi ni ninʒua.
Inéŋ bec qelima yarec. Yomuaru ménda
hezac. Hehe duŋa haigic yomi héŋgic.
[7] Ini kemma tohotoho ichéra ʒéma Pe-
tero yomuhuc énézému; Inéŋ énézéyec séc
walac Galilaia baeciguc kenʒac. Imuaru
kemma hémmu. [8] ʒéyu embac ieneŋ
ʒénéŋgina hiriyu welicgéma kic suaŋ qeria
igucnec focdac mama néŋgacma keŋgic.
Waŋu bacgina yandiyu ac imi ic méŋ ménda
énézégic.

Yesunéŋ hicŋi énécmima ai memu niŋac meseli énécmiyec.

[9] Yesunéŋ Sonda giaŋ giaŋacnec qe-
lima yacma Maria Makdalanec, becnec uŋa
biria 7 nesi énécmiyec embac imi walac
hicŋimiyec. [10] Hicŋimiyu kemma ic tosara

* 15:40: Aram ac Migdala; Neŋaŋ aciguc neuŋ kiropo ama lesu herec eŋeŋa.

Yesuguc kecaŋgic ieneŋ siacma kecgic suruc waŋ énécmiyec. [11] Waŋu ieneŋ Yesu qelima yacma embac hicŋimiyec suruc imi nimma ménda ninʒéŋgégic.

[12] Waŋu imuac andiaiguc ionarunec ic éréhéc ama méŋiguc keŋoc. Hénaiguc Yesunéŋ kic tanera melemma hicŋi érécmiyec. [13] Hicŋi érécmiyu kemma tosara énézéyic imi imuhucnec ménda ninʒéŋgégic.

[14] Imuac andiaiguc tohotoho ichéra 11 tocgéma nene nema tacgic hicŋi énécmiyec. Waŋu Yesu qelima yaru héŋgic ieneŋ imuac ac suruc énézégic. Waŋu qerigina seligiyu ménda ninʒéŋgégic niŋu ménda sécgéyu ac waŋ énécmiyec. [15] Waŋu toroqema yomuhuc énézéyec; Ini baera baera kemma ic kecʒu séc buŋa suruc hiabia imi énézému. [16] Ninʒéŋgéma doku naecmac imi Anutunéŋ késayu kekec hémbénaŋa kecmac. Waŋu ménda ninʒéŋgému imi képésicgina niŋac ʒétecgé énécmimac. [17] Ninʒéŋgému i haka icnéŋ ménda memeya yomuhucya méndac énécmimac; Nuac qacnaiguc uŋa biria nesi énécmimu, waŋu ac méréra ʒému. [18] Mokoleŋ késama doku kumiŋaguc negic ménda mebiri énécmimac, ic hafiginaguc ionac orucginaiguc méragina haigic hafigina qahac wammac.

Anutunéŋ Yesu wagicma eŋec.

[19] Miŋ Kewu Yesunéŋ ac énézédaru Anutunéŋ i wagiru kurumeŋiguc emma Anutuac héiyaiguc tarec. [20] Waŋu tohotoho ichéra ieneŋ kemma ama baec séc ackuaʒéc imi ʒéaugic Miŋ Kewunéŋ iniguc momacnec ai meyu haka icnéŋ ménda memeyanéŋ hicŋi énécmima ackuaʒéc imi meseliyec. [21] (Ménda hezac)* [22] (Ménda hezac)

* 16:21: Kiwi tosaraiguc kiwi yomuac tetecgiaiguc yomuhuc ooyawac hezac; Embac imi fodac Petero ʒéma iwac alahéra haka hicŋiyec imi énézéyec. Imuac andiaiguc, Yesunéŋ ic embac dimuhuc aŋgéŋ tiénécmimac buŋa suruc téréya ʒéma hémbénaŋa imi énézému niŋac tohotoho ichéra méli énécmiyu baec néwéc néwéc keŋgic.

Luka

Yesuac suruc yomi Lukanéŋ Tiofiluac oma miyec.

1 Neŋaŋ sucninaiguc haka hélacnec hicŋi nénécmiyec imuac ac suruc imi areŋgéma owiŋ ʒé sasalanéŋ batucgéma aigina hénigic. 2 Imi mia hénihéniya igucnec kicginanéŋ hémma ackuaʒéc imuac héipuc ic ʒéma ai ic kecgic ieneŋ nénézégic séc dindiŋanec ogic. 3 Ni acguc haka imi mocʒoŋ hénihéniya igucnec dindiŋanec niŋgésima hicŋi hicŋima éréyec séc areŋgéma oma ic kewu eŋeŋana Tiofilus guac haiwa hamac iminéŋ hia wammac ʒéma niŋi. 4 Imuac mia kiwi yomi olomma ackuaʒéc gézégic imi hélacnec ʒéma nimbéséman.

5 Herodenéŋ Yuda baec imuac ic kewu kerec nalé imuaru ic méŋ kerec, qara imi ʒakaraia. Inéŋ hofac ooic méŋ qara Abiya iwac ai areŋ igucnec. Waŋu ʒakaraiawac iniŋa imi Aronac sac kitic igucnec. Waŋu iwac qara imi Elisabete. 6 Ieren imi Anutuac kiwaiguc solaŋanec kecaŋoc. Kecma Miŋ Kewuac ʒézé seli ʒéma héna ac mocʒoŋ képésic qahac tohoma kecaŋoc. 7 Waŋu Elisabete imi héfiŋac kecaŋec imuac niŋ iereŋ qeligira qahac kecma ic embac yanda waŋoc. 8 Nalé sura méŋu ʒakaraianéŋ eŋeya ai ic tuŋa ionac ai nalégina ducŋiyu hofac oo ai imuac galeŋ wamma Anutuac wésiaiguc ai mema kerec. 9 Waŋu hofac oo ic eŋaŋ hakagina tohoma sumbic négic ʒakaraiawac ai buŋa waŋu Miŋ Kewuac ama téréyaiguc emma héfac héméŋaguc héimiyec. 10 Héimiyu hofac oo ai imuac suraiguc ic embac mocʒoŋ yanda ieneŋ séŋgaŋgeŋiguc ʒéwelec welec ai mema naŋgic. 11 Waŋu Miŋ Kewuac kua meme uŋa méŋnéŋ iwaru wininima hofac oo ʒaki téréya imuac héiyaiguc naŋec. 12 Naŋu ʒakarianéŋ héŋu qeri yéwéc wammiyu bac yandi yandinéŋ sécgémiyec. 13 Imuhuc waŋu kua meme uŋanéŋ yomuhuc ézéyec; ʒakaraia, bac yandi yandi ménda wanna, ʒéwelec welecga imi niŋgéŋgéŋa waŋec. Imuac iniŋga Elisabetenéŋ héri haima merac méŋ megémmac. Megéŋu iwac qara Yohane ʒéwéséman. 14 Waŋu guaru ségiségi yanda hicŋimac. Hicŋiyu ic embac sasala ieneŋ iwac hicŋi hicŋiya niŋac ségiségi wammu. 15 Ségiségi wammu imi hénia yomuhuc niŋac; Inéŋ Miŋ Kewuac kiwaiguc kuneŋgina wamma kecmac. Waŋu inéŋ waiŋ ʒéma doku selia imuhucya méndagucnec nemac, néŋ neŋgocyawac héri qeriiguc heyunec Uŋa Téréyanéŋ ewa qeria sécgémima hemac. 16 Sécgémiyu Israelac qelihéra sasala meleŋ énécmiyu Miŋ Kewugina Anutuac muru liliŋgéma hamu. 17 Qeri uŋa ʒéma kuhanéŋ Eliawac séc hemiyu, Miŋ Kewu ménda hayunec miha mema hama maŋgoc ionac qerigina meleŋu nambérac ionac liliŋgémac. Ewa seli ic meleŋ énécmiyu ic solaŋa ionac niniŋ areŋ imuac wamma liliŋgému. Imuhuc wamma Miŋ Kewuac hénaoriŋ sécya ʒémindiŋi énécmiyu iwac mambéc kecmu. 18 Kua meme uŋanéŋ imuhuc ézéyu nimma ʒakaraianéŋ ac kitiwa yomuhuc meleŋec; Ni imi ic yanda, waŋu iniŋna acguc yawuŋa sasala yanda, imuac dimuhuc acga imi niŋasariman? 19 ʒéyu kua meme uŋanéŋ yomuhuc ézéyec; Ni qacna Gabiriel, Anutuac kiwaiguc nanaŋa imi mia. Anutunéŋ buŋa suruc hiabia yomi gézéma ʒéau gémman ʒé méli néŋu mazua. 20 Ninʒaŋ, acna ʒéwa ménda ninʒéŋgézaŋ, imuac niŋ degucmuacnec gi ac ʒéwéséman séc qahac wamma ac qahac kecnanec haka imi hicŋimac. Naléya ducŋiyu acna imuac héla hicŋimac.

21 Waŋu ʒakaraianéŋ Anutuac ocmuŋ téréya qeriaiguc nalé ogicma keru, ic embac ieneŋ iwac mambéc kecma welicgégic. 22 Imuhuc waŋkecgic inéŋ ionac muru mayec. Waŋu ac ʒémacac séc qahac waŋec. Waŋu ic embac ieneŋ imi inéŋ ocmuŋ téréya qeriaiguc iwawai tanec méŋ héŋec imi niŋtegicgic. Waŋu inéŋ méranéŋ sésec sac waŋ énécmima ara qahacnec kerec. 23 Waŋu weleŋ qeqeyawac ai meme sasala imi weleŋ qeyu tecgédaru amayaiguc liliŋgéma keŋec. 24 Kemma keru ai meme tosara hama keŋu iniŋa Elisabetenéŋ hériyaguc wamma maso méra méŋ saŋgima kerec. 25 Kecma yomuhuc ʒéyec; Sura yomuac Miŋ Kewunéŋ nuac wannémma ic embac sucginaiguc gamuna qahac wammac niŋac haka imuhuc wannéŋec.

Kua meme uŋanéŋ Maria hicŋimiyec.

26 Maso 6 waŋu Anutunéŋ kua meme uŋa
Gabiriel Galilaia baec Naʒarete tauŋiguc
mélimiyec. 27 Mélimiyu embac seraŋa méŋ
qara Maria iwac muru keŋec. Waŋu embac
imi ic méŋ qara Yosefe Dawidiac hicŋisai
areŋa imuarunec iwac iniŋ buŋa qemigic
kerec. 28 Waŋu hosucgé mima yomuhuc
ézéyec; Ohec wahec! Anutuac héŋsoro-
cya, Miŋ Kewunéŋ giguc kecʒac. 29 Imuhuc
ʒéyu Marianéŋ kuneŋ yandanec niŋbip-
ima yomuhuc niŋec; Némac niŋ imuhuc
yai ʒézéna ʒézac? 30 Waŋu kua meme
uŋanéŋ yomuhuc ʒéyec; Maria, Anutunéŋ
ewa hia waŋgéŋu hénʒaŋ imuac niŋ gi
bacga ménda yandiyu. 31 Ninʒaŋ, gi héri
haima naŋga mewéséman. Waŋu qara imi
Yesu ʒéwéséman. 32 Inéŋ Miŋ Kewu wamma
keru, iwac qara imi Eŋeŋa miŋinawac Naŋa
ʒémimu. Waŋu Miŋ Kewu Anutunéŋ iwac
sakoŋa Dawidiac tatac edamuyaguc imi
iwac miyu tacmac. 33 Waŋu Yakopac qeli-
héra ionac ama séc ic kewu waŋ énécmima
keru, iwac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
imi nalé hémbénaŋa tetecgia qahac hema
emma kecmac. 34 Imuhuc ʒéma ʒéyu, Mar-
ianéŋ kua meme uŋa yomuhuc ézéyec; Ni
ic hénia ménda nimmanec seraŋa kecʒua,
imuac niŋac haka imuhucyanéŋ dimuhuc
hicŋi némmac? 35 ʒéyu kua meme uŋanéŋ
ac kitiwa yomuhuc melemma ézéyec; Uŋa
Téréyanéŋ guaru mayu Eŋeŋa miŋinawac
kuhanéŋ hoturu gémmac. Imuac niŋac
merac mewéséman imi téréya. Waŋu iwac
mia Anutuac Naŋa ʒémimu.* 36 Ninʒaŋ,
sac kiticga Elisabete héfiŋa ʒémimianéŋ
yawuŋa sasala yanda wammaguc merac
méŋ héri haima keru, bec maso 6 wanʒac.
37 Némac niŋ, Anutuaru imi haka osiosiya
méŋnéŋ méŋ ménda hezac. 38 Imuhuc ʒéyu,
Marianéŋ yomuhuc ézéyec; Ni Miŋ Kewuac
weleŋ qeqe embac, imuac ʒézaŋ imuac séc
hia hicŋi némmac. Imuhuc ʒéyu kua meme
uŋa iminéŋ waima keŋec.

Marianéŋ Elisabeteac kemma ara niŋec.

39 Keŋu sura méŋ imuaru, Marianéŋ
yacma kemma Yuda baec boŋa méŋu Yuda
tauŋiguc focdac ekeŋec. 40 Ekemma ʒakara-
iawac amaiguc emma Elisabete yaiʒézé ac
wammiyec. 41 Wammiyu Elisabetenéŋ Mari-
awac yaiʒézé ac niŋec imuarunec, merac
qeriaiguc heyec iminéŋ qitic qeyec. Waŋu
Uŋa téréyanéŋ Elisabeteac ewa qeriaiguc
sécgé miyec. 42 Sécgé miyu ewaya meyu eŋu
kucnec qacma yomuhuc ʒéyec; Embac, gi
embac tosara sucninaiguc guagiru mériaŋ
yandagaguc wanʒaŋ. Waŋu héri qerigawac
héla gocmia imi acguc mériaŋ yandayaguc
wanʒac. 43 Miŋ Kewunawac neŋgocyanéŋ
nuaru hazac. Haka yomi némac hiana
niŋac wamma hicŋinénʒac me? 44 ʒéwa
ninna, yaiʒézéganéŋ gezacnaiguc hiŋgaru,
kokocnanéŋ qerinaiguc qitic qema ségiségi
wanʒac. 45 Ackuaʒéc ézéyec imi hélaguc
wandacmacac hezac hénia imuac niŋac
ninʒéŋgéyec embac imi mériaŋaguc.

Mariawac mepé qepésiac legic.

46 (46a) Waŋu Marianéŋ yomuhuc ʒéyec;
(48a) Inéŋ eŋeya weleŋ qeqe embac nidac
imuhucyawac kiwa hinéŋec. (46b) Imuac
niŋ qeri uŋananéŋ Miŋ Kewu mepésizac.
47 Qeri uŋananéŋ Anutu nuac aŋgéŋ titi
miŋina iwac niŋ wamma ségiségi wanʒac.
48 (48b) ʒéwa niŋgic, tetecgia qahac emma
kemma ic embac hicŋisaiya mocʒoŋ yanda
imi nuac niŋ mériaŋaguc ʒénémmu. 49 Kuc
miŋinanéŋ nuaru kiwi yanda mezac, waŋu
iwac qara imi Téréya! 50 Anutu sicgémimia
ionac muru Anutuac goi héihéi yandanéŋ
qeli yackumu emma emma he énécmimac.
51 Inéŋ méria suluma wawaŋ meme kuh-
aguc yanda waŋanʒac. Inéŋ ewa niniŋgi-
naiguc séwi eŋeŋ niŋanʒu ic imuhucya
héndéŋ énécmianʒac. 52 Inéŋ ic kewu
tatac igucnec ic kuc buŋaginaguc imi
memaénéc mianʒac, qeri memaamuma
kekec imi meyac énécmianʒac. 53 Ic yaka
niŋ humuanʒu ionac imi iwawai hia bia
tiénécmianʒac, néŋ iwawaigina sasala he
énécmimia imi méragina héla qahac nesi
énécmiyu eŋ keŋanʒu. 54 (54a) Inéŋ eŋeya
wésé niniŋa niŋqelima 55 (55a) yanda hécnina
ʒikiʒiki ac énézéyec séc (54b) weleŋ qeqe
ichéra Israel imi méra énécmiyec. (55b) Waŋu
Abaraham ʒéma iwac qelihéra ionac imi
tetecgia qahac waŋ énécmianʒac.

56 Waŋu Maria imi Elisabeteguc
keric, maso haréwéc tecgéyu, liliŋgéma
amayaiguc keŋec.

Yohane hicŋiyec.

* 1:35: Me Merac mewéséman. Waŋu iwac mia Téréya, Anutuac naŋa ʒémimu.

57 Waŋu bec Elisabetenéŋ naléya hayu
naŋa meyec. 58 Waŋu ama momachéra
ʒéma eŋeya sac kitichéra ieneŋ Miŋ
Kewunéŋ goiya kuneŋ yanda héimiyec imi
nimma iguc momacnec ségiségi waŋgic.
59 Ai meme 8 waŋu meracac séwi taséya
hericbiŋ ʒé hama maŋgocyawac qac imi
mema ʒakaraia ʒéwiŋ ʒé waŋgic. 60 Waŋu
neŋgocyanéŋ qetali énécmima ʒéyec;
Qahac, qara imi Yohane ʒéwiŋ. 61 ʒéyu
ʒégic; Ee, sac kitichécgina sucginaiguc
qac imuhuc ʒémimia méŋ ménda kecʒac.
62 ʒégic ménda sécgéyu maŋgocyanéŋ méré
ʒémimia wammac ʒé ninʒac? Imuhuc
ʒéma nimma qesinimbiŋ ʒé, méranéŋ
séséc wammigic. 63 Imuhuc waŋgic inéŋ
hilaŋeŋ ʒéma ʒékalaŋa niŋac waŋec. Waŋu
keŋ mehama migic, qara imi Yohane
imuhuc oyu, hémma welicgégic. 64 Waŋu
duŋa kuaya ʒéma ezelaŋa momacnec
hulacmimia waŋu, acac wamma Anutu
mepési miyec. 65 Waŋu ic ama lelec lelec
kecgic imi eneŋ ac imi nimma ʒénéŋgina
hiriyec. Waŋu Yuda baec boŋa séc haka
imuac eminimma kecgic. 66 Waŋu Miŋ
Kewuac mérianéŋ iwaru imuhuc heyec
imuac niŋac, suruc imi niŋgic séc ac
imi qeriginaiguc késa kecma yomuhuc
ʒéaŋgic; Merac imuhucyanéŋ yandima ic
dimuhucya wammac me?

ʒakarianéŋ biaŋac ara ʒéma Miŋ Kewu
mepésiyec.

67 Waŋu maŋgocya ʒakarianéŋ Uŋa
téréyanéŋ qeria sécgéyu biaŋac ara
yomuhuc ʒéyec; 68 Anutu i mama hama ic
embachéra neŋaŋ doenina meyec. Mepé
qepésinina imi neŋaŋ Miŋ Kewunina Is-
raelac Anutuac muru hemac. 69 Waŋu nonac
niŋ wamma weleŋ qeqeya Dawidi iwac
ama areŋhéra neŋaŋ muru aŋgéŋ titiac
ilicya* meyac kumu nénécmiyec. 70 Imi mia
baec yomuac nalé hama keŋec sura imuaru
eŋeya ichéra téréya Anutuac tiliŋ tiliŋ ic
ionac kuagina mema ackuaʒéc nénézéyec
séciguc 71 haʒécnina ionac murunec ʒéma
nimbiri waŋ nénécmianʒu ionac méragina
igucnec metecgé nénécmima aŋgéŋnina
tiyec. 72 Inéŋ yanda hécnina goi héihéi
waŋ énécmimaŋ ʒé iniguc sisipac ac
téréya ʒéseliyec imi mia niŋqeliyec.
73 Imi mia sisipac ac yandanina Abaraham
ʒéselimiyec imi mia. 74 Bac yandi ménda
wamma eŋeya mepésimiwiŋ niŋac haʒéc
hécnina ionac méragina igucnec metecgé
nénécmiyu, 75 Miŋ Kewuac wésiaiguc
kecma météré amuma képésic solaŋ
kecma kekecnina séc weleŋ qemiwiŋ niŋac
ʒéseliyec. 76 Merac gi Eŋeŋa yandawac kua
meme ic ʒégéŋgéŋa wammac. Miŋ Kewuac
wésiaiguc miha mema kemma iwac héna
mézézéŋ géwéséman. 77 Imuhuc wamma
aŋgéŋ titiac niniŋa képésic waiwai igucnec
hahaya imi Miŋ Kewuac ic embachéra
énézéna niŋasarimu. 78 Anutuninawac
wésé niniŋ imi bénʒéŋa, imuac niŋac ou
kurumeŋ igucnec kaiwe ésécnec neŋaŋ
muru éréma ha nénécmimac. 79 Mama
hama siŋi ʒéma humucac tunumaŋiguc
tatara neŋaŋ measari nénécmima hénan-
ina luaeac hénaiguc qindiŋi nénécmimac.
(ʒakaraianéŋ imuhuc ʒéyu tecgéyec.)

80 Waŋu merac imi séwiya yandiyu ewa
qeria momacnec meseli mimia waŋec.
Waŋu baec kisiaiguc kerecac Israel ic
onacmuru wininiyec.

2

Yesuac hicŋihicŋiya.

1 Nalé imuaru Roma ic* eŋeŋagina Kaisa
Augusitonéŋ ic embachéra ionac qacgina
mema odacmu niŋac ʒézé seli ac oma
haiyu eŋeya héŋgaleŋ baera séc kendarec.
2 Waŋu ic kewu Kirinionéŋ méra bawu
kecma Siria baec yanda imi galeŋgéyec.
Waŋu nalé imuac suraiguc ic embac qac
areŋgina megic hatac momacguc waŋec.
3 Waŋu ic embac ieneŋ mocʒoŋ qacgina
ʒégic oénécmimu niŋac eŋaŋ tauŋgina séc
liliŋgéma kendacgic. 4 Yosefe imi Daw-
idiac sac kitic igucnec imuac niŋ, i acguc
imuhucyanec Galilaia baec Naʒarete tauŋ
imi waima Yuda baeciguc Dawidiac ama
areŋa yanda qara Betelehem imuaru 5 eŋeya
qara ʒéyu omimu niŋac iniŋ buŋa qemimia
Maria hériyaguc imi wagiru ekawu ekeŋoc.
6 Ekemma keric Maria merac meme naléya
imi waŋec. 7 Waŋu embac iminéŋ naŋa
méréc merac meyec. Waŋu ic kiaŋ amaiguc
iorac ama duŋ méŋ ménda he érécmiyu,
merac imi malekunéŋ osoma burumakao
wedeyaiguc haiyu heyec.

* 1:69: Hénia imi kucya. * 2:1: Girik aciguc; Kaisa.

Rama galeŋhéra ʒéma Anutuac kua
meme uŋahéra.
8 Waŋu nalé imuhucgeŋ baec imuhucgeŋ
rama galeŋ tosara baec kisia lulucyaguc
imuaru tacyac wamma siŋi imuaru
ramahécgina héŋgaleŋ wamma kecgic.
9 Waŋu Miŋ Kewuac kua meme uŋa méŋnéŋ
wininima hosucginu naŋu Miŋ Kewuac
edamuyanéŋ asac mararaŋ ésécnec hoturu
énécmiyu bac yandi yandi kuneŋ yanda
waŋgic. 10 Waŋu kua meme uŋanéŋ
yomuhuc énézéyec; Bacgina ménda
yandiyu. Ninʒu, ni ségiségiac buŋa suruc
hiabia onac muru ʒéau énécmizua. Waŋu
ac yomi baec séc ic embac mocʒoŋ eŋaŋ
buŋa wammac. 11 Erac Dawidiac ama
areŋa yandaiguc aŋgéŋ titi miŋina hicŋi
énécmizac. Imi mia Miŋ Kewu Kristo.
12 Ini kemma burumakao wedeyaiguc merac
sacsac méŋ malekunéŋ oso osoya hezac imi
mihicŋimu. Waŋu haka iminéŋ ac imuac
asé kiwiya waŋ énécmimac. 13 Imuhuc ʒéyu
imuaru kurumeŋ miŋina kua meme uŋa
tuŋ yandanéŋ kua meme uŋa iwac muru
élanzaŋnec wininima Miŋ Kewu mepésima
yomuhuc ʒégic; 14 Ou kurumeŋiguc Miŋ
Kewuac muru mepé qepési hezac. Waŋu
you baeciguc, ic embac Anutunéŋ inicsoroc
waŋʒac ionac muru luae hezac.
15 Imuhuc ʒémaguc kua meme uŋa
ieneŋ wai énécmima kurumeŋiguc eŋgic.
Waŋu nalé imuaru rama galeŋ ieneŋ
eŋaoc yomuhuc eminiŋgic; Betelehem ama
areŋaiguc haka méŋ hicŋiyu Miŋ Kewunéŋ
ʒéau nénécmizac, kemma hénni. 16 Imuhuc
ʒéma foc foc kemma Maria, Yosefe ʒéma
merac sac burumakao wedeiguc heyec
imi mihicŋi énécmigic. 17 Waŋu inicma
ackuaʒéc merac iwac niŋac ʒéyu niŋgic
imi ʒésaigic keŋu nindacgic. 18 Waŋu
ic embac suruc imi niŋgic séc haka
rama galeŋnéŋ énézégic imuac nimma
welicgégic. 19 Waŋu Maria eŋeyaoc imi haka
imi mocʒoŋ qerianéŋ doŋgé nimma kerec.
20 Rama galeŋ ieneŋ ac ʒéyu niŋgic imuac
séc hicŋi énécmiyu héla hémma niŋgic
imuac niŋac Anutu mepésima edamuyawac
ʒéhiarumima liliŋgéma keŋgic.

Yesu wagicma ocmuŋ téréyaiguc eŋoc.

21 Waŋu séwi tasé hericheric memeac
naléya ai meme 8 hahéiyu qara Yesu
ʒémiyoc. Waŋu qac imi merac imuac
hériyaguc ménda waŋunec kua meme
uŋanéŋ ʒémiyec imi mia.

22 Waŋu Moseac héna ac heyec séciguc
météré amuma kecgic naléya sécgéyu,
iereŋ merac imi wagicma Miŋ Kewuac buŋa
qemiwic ʒéma Yerusalem ekeŋoc. 23 Imi
mia Miŋ Kewuac héna aciguc yomuhuc
ooyawac heyec imi tohoma imuhuc waŋoc;
Embac méŋnéŋ héri haima merac ic méréc
mérérawac memac séc, Miŋ Kewuac buŋa
téréya qemimu.* 24 Waŋu Miŋ Kewuac héna
aciguc ʒézéya heyecac hezac imuac séc
kembo susuc éréhéc me kembo nei sac qelia
éréhéc* mulu manaŋ omiwic ʒéma ekeŋoc.

25 Waŋu Yerusalem imuhucgeŋ ic méŋ
kerec, qara imi Simeon. Ic imi ic solaŋa
waŋu Anutuac ewa siŋsiŋ wammanec ke-
caŋec. Waŋu Israel ionac héibélac qéibélac
niŋac mambéc keru, Uŋa Téréyanéŋ i guc
kecaŋec. 26 Waŋu Uŋa téréyanéŋ i ménda
humuyunec Miŋ Kewuac Kristo hicŋiyu
hémmac ʒéma ʒéauyu niŋec. 27 Waŋu ic
imi Uŋanéŋ tiliŋgémiyu ocmuŋ téréyaiguc
eŋec. Eŋu imuaru mia merac Yesu iwac
neŋgoc maŋgocya iereŋ merac imuac niŋac
wamma héna acac haka tohoma éréyoc.
28 Éréyic Simeonnéŋ merac imi wagicma
tétécgéma namma yomuhuc ʒéma Miŋ
Kewu mepésiyec; 29 (29a) Miŋ Kewuna, gi
deguc weleŋ qeqe icga ni ackuaʒécga
nézénec séciguc 30 nena kic éréhécnanéŋ
aŋgéŋ titiga hénʒua, (29b) imuac niŋac, deguc
hia waina luaeiguc guac hamaŋ. 31 Aŋgéŋ
titiga imi baec séc ic embac neŋaŋ kicni-
naiguc nénézéna hénʒiŋ. 32 Merac yominéŋ
ic enia ionac muru héniaga ʒéau énécmimi-
awac asacmararaŋa waŋʒac. Waŋu guac
Israel nonac edamunina waŋʒac. 33 Imuhuc
ʒéyu Yosefe ʒéma neŋgocya iereŋ merac
iwac niŋac ʒézéya waŋec ac imuac mia
welicgéyoc. 34 Waŋu Simeonnéŋ mozoc ac
ʒéénécmima neŋgocya yomuhuc ézéyec;
Hénna, merac yomi Israel sucninaiguc ic
embac sasalanéŋ yacmu me mama unumac
niŋac Anutunéŋ kumuyu asé kiwi ésécnec
naŋu, haʒéc ac wammimuac niŋu hezac.
35 (Imuhuc waŋgic sounéŋ geŋga ewa qeriga
néʒéŋgémac tanec wammac.) Waŋu inéŋ
ic embac sasala ionac ewa qeriginaiguc

* 2:23: Mmh 13:2, 12 * 2:24: Lew 12:8

niniŋgina hezac imi usuya auyu hémma nindacmu.
36 Waŋu ama yanda imuaru Anutuac kua meme embac méŋnéŋ embac yanda wamma kerec. Qara imi Ana. Inéŋ Banuelac bérara, waŋu Aseriac areŋ igucnec. Inéŋ icya mema yawuŋ 7 imuac séc euyaguc keroc. 37 Waŋu euya humuyu malé wamma keru yawuŋa 84 waŋec.* Inéŋ nalé séc ocmuŋ téréya ménda waima siŋi kaiwe séc nene ʒikima ʒéwelec wamma Anutu mepésima kecaŋec. 38 Waŋu nalé imuaru embac iminéŋ éréma Anutuac ewa hia ac ézéyec. Ézéma ic embac tosara Anutunéŋ Yerusalem ic embac doegina memac niŋac mambécma kecgic imi onac muru merac iwac hénia ʒéasari énécmiyu nindacgic.

Yesuguc Naʒarete ama areŋaiguc lil-iŋgéma keŋgic.
39 Yosefe ʒéma Maria iereŋ Miŋ Kewuac héna ac tohoma ai imi mocʒoŋ meyic tecgédaru, Galilaia baeciguc liliŋgéma mekemma ekaŋ tauŋgina Naʒarete keŋoc. 40 Waŋu Merac imi séwiya yandiyu meseli mimia waŋu niŋtegic qiŋtegicyanéŋ sécgémiyec. Waŋu Anutuac goi héihéianéŋ iwaru hemiyec.

Merac Yesu ocmuŋ qeriaiguc eŋec.
41 Waŋu Yesuac neŋgoc maŋgocya iereŋ imi yawuŋ séc nagu sacyaguc ogicogira imuac kendoŋa ducŋiyu, Yerusalem ekeŋaŋoc. 42 Waŋu keŋkecma Yesuac yawuŋa 12 waŋec nalé imuaru imuhucyanec kendoŋ imuac hakaya tohoma Yerusalem ekeŋgic. 43 Ekemma ai meme sécya kecgic tecgédaru liliŋgéma ama areŋa yandagiraiguc mekeŋoc. Waŋu merac Yesu inéŋ Yerusalemiguc waima kerec. Waŋu Yosefe ʒéma neŋgocya iereŋ imi ménda niŋtegiroc. 44 Imuac niŋ ic kiaŋ sucginaiguc kenʒac ʒéma nimma héna imi ai meme momacgucac séc kemma sac taséhécgira ʒéma alahécgira ionac sucginaiguc horoc. 45 Waŋu ménda mihicŋima mihicŋiwi ʒé hocmanec Yerusalem ekeŋoc. 46 Imuhuc hocma keric ai meme haréwéc tecgéyuguc ocmuŋ téréyaiguc emma imuaru mia mihicŋiyoc. Mihicŋima héŋic héna acac kiwi ic ionac sucginaiguc tacma acgina nimma qesiénécmima tarec. 47 Waŋu iwac ara niŋgic séc niŋ asac asaria niŋac ʒéma ʒéqesiqesi ginawac héla énézéyu nimma welicgégic. 48 Waŋu neŋgoc maŋgocya iereŋ imi hémma auriyoc. Waŋu neŋgocyanéŋ yomuhuc ézéyec; Naŋna, gi némac niŋac haka imuhucya waŋ nérécmizaŋ? Niricna, maŋgocga ʒéma ni nekawu kuneŋ yanda niŋyéwérima hocgémma kecʒic. 49 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ ac bakia yomuhuc meleŋ érécmiyec; Iri némac niŋac ni hoc nénʒaoc? Ni Maŋgocnawac amaiguc kecmaŋac hezac hénia imi ménda niŋtegiroc? 50 Imuhuc ʒéyec, néŋ iereŋ ac érézéyec imuac hénia imi ménda niŋasariyoc. 51 Waŋu Yesunéŋ yacma iriguc mekemma Naʒarete ama areŋaiguc hagic. Hama imuaru acgira tohoma kerec. Waŋu neŋgocyanéŋ Yesuac ara imi mocʒoŋ qerianéŋ eeya héima késakerec. 52 Yesu imi niniŋa ʒéma séwiya yandiyu, Anutu ʒéma ic embac ieneŋ hémma héŋsorocgic.

3

Yesuac héna meme ic Yohane.
1 Ic kewu eŋeŋagina Kaisa Tiberionéŋ Roma galeŋgéma keru yawuŋ 15 waŋec. Waŋu nalé imuaru Pontio Pilatonéŋ Yuda baec galeŋ keru, Herodenéŋ Galilaia baec galeŋ kerec. Waŋu munia Filiponéŋ Iturea ʒéma Trakoniti baec galeŋ kerec. Waŋu Lisanianéŋ Abilene baec galeŋ kerec. 2 Waŋu nalé imuaru Hanasi ʒéma Kayafa iereŋ hofac oo ic kiwa keroc. Waŋu nalé imuaru Anutuac ackuaʒéc méŋnéŋ baec ʒéléŋaiguc 3akariawac naŋa Yohane iwac muru mayec. 3 Mayu Yohanenéŋ Yodan doku téfara néwéc néwéc ama séc hama képésicgina qahac wammacac niŋ ewa qeri meleŋ meleŋac doku naec imuac hénia ʒéau énécmiyec. 4 Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yesaiawac kiwiiguc yomuhuc oyecac hezac; Baec ʒéléŋaiguc ic méŋnéŋ qaru ac ewaya yomuhuc hicŋizac; Miŋ Kewuac héna héimindiŋi waŋgicguc. Iwac niŋ wamma hénaya mindiŋigic didiŋa waŋu. 5 Baec wéŋwéŋgia séc tilogi érédaru. Baec boŋa ʒéma baec héŋgeŋ héŋgeŋa imi mocʒoŋ madaru. Waŋu héna kukeŋ kuha imi didiŋa wandaru, waŋu héna eŋeŋ mamaya imi solaŋa wandaru. 6 Waŋu baec ic embac

* 2:37: Kiwi tosaraiguc; yawuŋ 84 imuac séc malé wamma kerec.

momac yanda Anutuac aŋgéŋ titi imi
hémmu.*
7 Yohanenéŋ ic embac tuŋ yandanéŋ
doku naec énécmimac niŋac harégic,
inicma yomuhuc énézéyec; Qaté mokoleŋ
ionac qelihécgina Anutuac qeri geric ha-
haya imuacnec néŋgacmu niŋac mérénéŋ
goro ac waŋ énécmiyec? 8 Néŋgacmuac
séc qahac imuac, ewa qerigina melemma
héla imuac séc haimu. Imuhuc ménda
wamma ewa qeriginanéŋ Abaraham imi
neŋaŋ yandanina imuhuc ménda ʒému.
Ni énézéwa niŋgic, Anutunéŋ hoc yomuac
ʒéyu meleŋ dacma Abarahamac qelihéra
hia wandacmu. 9 Bec ic héniaiguc naka
haiyu hezac. Imuac ic méŋac méŋ
héla hiabia ménda haihaiya imi, héima
geric bélaŋiguc giliyu hiŋgacdacmac.
10 Imuhuc ʒéyu, ic tuŋ eneŋ qesima
ʒégic; Imuhuc ʒéna duŋa neneŋ dimuhuc
waŋniguc sécgémac? 11 ʒégic yomuhuc
melemma énézéyec; Ic méŋ malekuya
éréhéc késama kecʒac inéŋ méndémma
ic méŋ malekuya qahac kecʒac iwac méŋ
mimac. Waŋu neneyagucnéŋ imuhucyanec
waŋ énécmimac. 12 Takis meme eneŋ
acguc doku naec énécmimac niŋac hama
ʒégic; Kiwi ic nini dimuhuc wambiŋ?
13 ʒégic ʒéyec; Ini soukiwa, qété ʒézéya
imi ménda ogicma memu. 14 Téŋgiŋ ic
eneŋ imuhucyanec haréma ʒégic; Waŋu
nini dimuhuc wambiŋ? ʒégic yomuhuc
énézéyec; Ini ic ménda tericgé énécmima
iwawaigina ménda onogicma héipuc ac
ikora ménda ʒéma maso séc ai boŋgina
imuac niŋgic sécgémac.
15 Waŋu icya icya Kristoac mambéc kecma
ewa qeriginanéŋ Yohaneac nimma ic imi
Kristo* gezaŋ ʒéma niŋgumbi niŋguŋ
waŋaŋgic. 16 Waŋu Yohanenéŋ acgina
kitiwa melemma ic embac momac yanda
yomuhuc énézéyec; Ni dokunéŋ naec
énécmianʒua, néŋ ic méŋ ni nogicma kuc
yanda késa kecʒac iminéŋ hamac. Nidac
imuhucyanéŋ iwac héna usuyawac hésiya
imi hulacmaŋac séc qahac. Inéŋ mia Uŋa
Téréya ʒéma geric bélaŋanéŋ képésicgina
ʒuac énécmimac. 17 Inéŋ mériaiguc sarac
yanda késama kecʒac. Waŋu sombeŋa imi
mocʒoŋ usuŋ héréracgéma héla gocmia
imi qutulaŋgéma hofiyaiguc haidacmac.
Imuhuc wamma inéŋ gorosoŋa imi geric
bélaŋa méwécgéwiŋac séc qahac imuaru
giliyu ʒemac. 18 Inéŋ toroqema ac sasala
imuhucya imuhucya énézéma qerigina
meseli énécmima buŋa suruc hiabia imi
ic embac ʒéau énécmiyec. 19 Waŋu nalé
imuaru baec galeŋ Herodenéŋ muniawac
iniŋa Herodia meyec. Waŋu imi sac qahac,
haka biria hénia hénia momacnec waŋec.
Imuac niŋac, Yohanenéŋ ac geriwaguc
ʒémiyu niŋec. 20 Nimma toroqema haka
biria méŋ wamma Yohane késama hésa
amaiguc oporec.

Yohanenéŋ Yesu doku naec haka wammiyec.

21 Hésa amaiguc ménda kerecnec
Yohanenéŋ ic embac mocʒoŋ doku naec
énécmiyec, Yesu imuhucyanec iwac
muru hayu, doku naecmiyec. Naecmiyu
ʒéwelecma naŋu imuarunec kurumeŋ
naguya aŋgéyec. 22 Aŋgéyu Uŋa Téréyanéŋ
kembo nei ésécnec héiyaguc mama iwac
qahu mayu kurumeŋ igucnec ewa méŋ
yomuhuc mayec; Gi nena naŋ sorocna ni
guac niŋ ségiségi waŋanʒua.
23 Waŋu Yesunéŋ yawuŋa 30 imuac séc
waŋu aiya hénima meyec. Waŋu ic embac
ieneŋ iwac niŋgic Yosefeac naŋa waŋec.
Waŋu Yosefeac maŋgocya imi Eli. 24 Eliac
maŋgocya Matata, Matataac maŋgocya
Lewi, Lewiac maŋgocya Melki, Melkiac
maŋgocya Yannai, Yannaiac maŋgocya
Yosefe, 25 Yosefeac maŋgocya Matadia,
Matatiawac maŋgocya Amosi, Amosiac
maŋgocya Nahum, Nahumac maŋgocya
Esili, Esiliac maŋgocya Naŋgai, 26 Naŋgaiac
maŋgocya Maati, Maatiac maŋgocya
Matadia, Matatiawac maŋgocya Semein,
Semeinac maŋgocya Yosek, Yosekac
maŋgocya Yoda, 27 Yodawac maŋgocya
Yoanan, Yoananac maŋgocya Resa,
Resawac maŋgocya 3orobabel, 3orobabelac
maŋgocya Salatiel, Salatielac maŋgocya
Neri, 28 Neriac maŋgocya Melki, Melikiac
maŋgocya Adi, Adiac maŋgocya Kosam,
Kosamac maŋgocya Elmadam, Elmadamac
maŋgocya Eri, 29 Eriac maŋgocya Yesua,*

* 3:6: Yes 40:3-5 * 3:15: Me Mesia. * 3:29: Sisipac ac wahalaiguc Yesua ʒéma sisipac ac qeliaiguc Yesu imi Hebiraio ac ʒéma Girik aciguc momacguc, néŋ Nei ac me 3ipilalec ac méndacma ooyawac heyu ekac ekac wanʒac.

Yesuawac maŋgocya Elieʒere, Elieʒereac
maŋgocya Yorim, Yorimac maŋgocya
Matata, Matatawac maŋgocya Lewi.
30 Lewiac maŋgocya Simeon, Simeonac
maŋgocya Yuda, Yudawac maŋgocya
Yosefe, Yosefeac maŋgocya Yonam, Yona-
mac maŋgocya Eliakim, 31 Eliakimac maŋ-
gocya Melea, Meleawac maŋgocya Menna,
Mennawac maŋgocya Matata, Matadawac
maŋgocya Natan, Natanac maŋgocya
Dawidi, 32 Dawidiac maŋgocya Yesi, Yesaiac
maŋgocya Obedi, Obedac maŋgocya Boasi,
Boasiac maŋgocya Salmon, Salmonac
maŋgocya Nason, 33 Nasonac maŋgocya
Aminadap, Aminadapac maŋgocya Adimin,
Adiminac maŋgocya Arini, Ariniac
maŋgocya Hesiron, Hesironac maŋgocya
Feresi, Feresiac maŋgocya Yuda, 34 Yudawac
maŋgocya Yakobo, Yakopac maŋgocya
Isaka, Isakawac maŋgocya Abaraham,
Abarahamac maŋgocya Tara, Tarawac
maŋgocya Nahori, 35 Nahoriac maŋgocya
Serugu, Serukac maŋgocya Ragau, Ragauac
maŋgocya Pelek, Pelek iwac maŋgocya
Eberi, Eberiac maŋgocya Sala, 36 Selawac
maŋgocya Kainan, Kainanwac maŋgocya
Arafaksat, Arafaksatac maŋgocya Sem, Sem
wac maŋgocya Noa, Noawac maŋgocya
Lamek, 37 Lamekac maŋgocya Metusela,
Metuselalac maŋgocya Enoko, Enokoac
maŋgocya Yaret, Yaretac maŋgocya
Mahalale, Mahalaleac maŋgocya Kainan,
38 Kainamac maŋgocya Enosi, Enosiac
maŋgocya Set, Setac maŋgocya Adam,
Adamwac maŋgocya Anutu,

4

Yesu manam batuc wammiyec.

1 Waŋu Uŋa Téréyanéŋ Yesu sécgémiyu,
Yodan doku igucnec liliŋgéma hama baec
kisiaiguc siŋi kaiwe 40 keru, Uŋa Téréyanéŋ
wagiru keŋha waŋoc. 2 Waŋu ai meme
40 imuac séc Biria miŋinanéŋ ala batuc
wammiyec. Waŋu iwawai méŋ ménda
nema keru nalé imi mocʒoŋ tecgéyu yaka
niŋ humuyec. 3 Yaka niŋac humuma keru,
Biria miŋinanéŋ hama ézéyec; Gi Anu-
tuac Naŋa wanʒaŋiguc ʒéna hoc yominéŋ
melemma nene waŋu. 4 ʒéyu melemma
ʒéyec; Kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic
hezac; Ic méŋnéŋ séwiac nene sac nema
ménda kecanʒac.* 5 Imuhuc meleŋu Biria
miŋinanéŋ Yesu wagicma ou emma héŋ-
galeŋ ama areŋa yanda baec séc hema
kenʒac imi mocʒoŋ focnec ézéyu héndarec.
6 Waŋu ézéma yomuhuc ʒéyec; Iwawai
mocʒoŋ yanda imuac kuc buŋa yanda
ʒéma edamuya imi neŋ guac waigémmaŋ
ʒé wanʒua. Imi mia nuac méranaiguc
haihaiya imuac neŋ méŋac méŋ mimaŋ
ʒé hia mimaŋac séc. 7 Imuac gi simiŋ
héima mepési némbésémaŋiguc iwawai imi
mocʒoŋ guac buŋa wandacmac.
8 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ melemma ʒéyec;
Yomuhuc mia ooyawac hezac; Miŋ Kewu
Anutuga mepésima iwacnec sac weleŋ
qemiwéséman.* 9 Imuhuc ʒéyu Biria
miŋinanéŋ i muŋguc wagicma Yerusalem
keŋoc. Kemma ama téréya imuac
witiyaiguc ou oporu naŋu yomuhuc ézéyec;
Gi Anutuac Naŋa wanʒaŋiguc yomuarunec
luma emu hiŋgacbéséman. 10 ʒéyu ʒéyec;
Ac méŋ yomuhuc ooyawac hezac; Anu-
tunéŋ guac wamma galeŋgé gémmu niŋac
kua meme uŋahéra énézémac. 11 Waŋu kua
meme uŋa eneŋ gi ménda mama gumac
niŋac méraginanéŋ loloŋgéma gépésigic
hénaga hocnéŋ ménda héimac.* 12 Imuhuc
ʒéyu Yesunéŋ muŋguc melemma ʒéyec;
Yomuhuc ooyawac hezac; Miŋ Kewu guac
Anutuga ménda batucgé miwéséman.*
13 Imuhuc ʒéyu Biria miŋinanéŋ manam
batuc ai imi metecgéma waimima kemma
nalé méŋac mambéc kerec.

Yesunéŋ Galilaia baeciguc weleŋ qeénécmima ai hénima meyec.

14 Waŋu Yesunéŋ Uŋa Téréyawac kuciguc
Galilaia baeciguc liliŋgéma keŋu iwac su-
rucya imi ama lelec lelec tacma keŋec séc
saima kendarec. 15 Waŋu Yesu eŋeyaoc
tocgotocgo amaya amaya emma ackuaʒéc
ku énécmiyu ic embac momac yanda ieneŋ
mepésimigic.
16 Waŋu Yesunéŋ Naʒarete ama areŋaiguc
kereŋec. Inéŋ ama areŋa yanda imuaru
mia yandiyec. Waŋu Sabata nalé méŋu
haka waŋaŋec ésécnec tocgotocgo amaiguc
emma kiwi téréya olommaŋ ʒé naŋec.
17 Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yesaiawac kiwi limbi
limbiŋa miyu hutuma kiwi ooya yomuhuc
mihicŋiyec; 18 Ic maqeqeya ionac buŋa

* 4:4: Hén 8:3 * 4:8: Hén 6:13 * 4:11: Leg 91:1, 12 * 4:12: Hén 6:16

suruc hiabia imi énézémaŋ niŋac Anutuac
Uŋa téréyanéŋ ni halécnéŋ naecnémma
météré néŋec. Waŋu hésa ic ionac ʒiki
sipacgina metecgé énécmima kichilic ionac
kichihi meénécmima weleŋ qeqe ic ionac
yéwérigina metecgé énécmimaŋ niŋac
inéŋ ni méli néŋec. [19] Waŋu Miŋ Kewuac
goi héihéi yanda imuac yawuŋa hazac
ʒéma ʒéau énécmimaŋ niŋac méli néŋec.*
[20] Imuhuc olommaguc kiwi imi limbima
imuac galeŋa mima mama tarec. Taru
tosara tocgotocgo ama imuac qeriaiguc
tacgic ieneŋ héŋsosoligic. [21] Waŋu Yesunéŋ
hénima ac yomuhuc énézéyec; Deguc kiwi
ooya olomba gezacginanéŋ niŋgic imi
hélaguc waŋʒac. [22] Ieneŋ mocʒoŋ héipuc
ac ʒémima kuaya igucnec ackuaʒéc hiabia
ʒéhicŋiyu nimma welicgéma yomuhuc
ʒégic; Ic yomi Yosefeac naŋa ménda
waŋʒac? [23] Waŋu Yesunéŋ énézéyec;
Niŋtegic qiŋtegic ac méŋ yomuhuc
hezac; Mehiahiaru ic gi geŋgac séwiga
mehiaruna. Ini imi ac imi mema tinduc
yomuhuc nézému; Kafanaum amaiguc
kiwi mena surucga ʒégic niŋiŋ. Waŋu
haka imuhucya you geŋga tauŋgaiguc
mena hénni. [24] Imuhuc ʒéma toroqema
yomuhuc ʒéyec; Hélacnec énézéwa niŋgic,
Anutuac tiliŋ tiliŋ ic méŋac méŋ eŋeya
tauŋaiguc imi ʒézé ségiségi wammimia
méŋ ménda hezac. [25] Hélacnec énézéwa
niŋgic, Elia kerec imuaru yawuŋ haréwéc
ʒéma maso 6 séc kurumeŋ ʒikiyu, baec séc
béti yanda hicŋiyec. Waŋu nalé imuaru
Israel baec yandaiguc embac malé sasala
kecgic. [26] Waŋu Anutunéŋ Elia imi méŋac
méŋ ménda mélimiyec, néŋ Sidon baec
Sarepta ama areŋa yandaiguc embac malé
méŋ kerec iwac sac mélimiyu keŋec.
[27] Waŋu Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Elisa kerec
nalé imuaru Israel baec yandaiguc ic wizi
warihaguc sasala kecgic, néŋ sucginaiguc
méŋac méŋ ménda mehiaruyec, néŋ Siria
ic Naman sac mehiaruyec. [28] Imuhuc ʒéyu
tocgotocgo amaiguc tuŋaguc tacgic eneŋ ac
imi niŋgic qeri biricnéŋ sécgé énécmiyec.
[29] Waŋu ieneŋ yacma tauŋ heyec baec
imuac tetecgiaiguc sia yanda naŋec imuaru
Yesu naŋgégic hiŋgacmac niŋ nesimima
tauŋ imuac séŋgaŋgeŋiguc héréma keŋgic.
[30] Waŋu inéŋ sucginaiguc qeric énécmima
keŋec.

Yesunéŋ Kuwic méŋ nesiyu éréma keŋec.

[31] Waŋu Yesunéŋ Galilaia baec Kafanaum
ama areŋa yandaiguc mama hama imuaru
Sabata naléiguc ackuaʒéc ku énécmima
kerec. [32] Waŋu niŋgic ara imi qac buŋayaguc
waŋu welicgégic. [33] Waŋu tocgotocgo ama
imuaru ic méŋ kuwic ʒapi qeqeyaguc*
méŋnéŋ tacma qac geŋgelaŋgéma qarec.
[34] Aa, Naʒarete Yesu gi ʒéma nini imi neŋac
neŋac. Waŋu gi mebiri nénécmimaŋ ʒé
hazaŋ? Ni ninʒua gi méré, gi imi Anutu
arunec Téréya. [35] Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ
qetalimima ʒéyec; Acga qaiyu ic iwarunec
éréma mana. Imuhuc ʒéyu kuwic iminéŋ
ic imi ic tuŋ imuac sucginaiguc hérékeŋ
hérêha wammima éréyu ic iminéŋ mama
qeyec, néŋ séwiya méŋ ménda biriyec.
[36] Waŋu haka imi hémma ic embac mocʒoŋ
welicgéma eminimma ʒégic; Ackuaʒéc imi
dimuhucya! Kuc buŋa ʒéma kuc yan-
dayaguc! Kuwic ʒapi qeqeya ézéyu ara
tohoma érézac! [37] Waŋu Yesuac surucya
imi ama areŋ lelec lelec hezac séc saima
kendarec.

Yesunéŋ ic embac hafiginaguc sasala mehiaru énécmiyec.

[38] Waŋu Yesunéŋ yacma tocgotocgo ama
imuacnec mama kemma Simonac amaiguc
eŋec. Eŋu Simonac howuhaya imi séwi
geric yandanéŋ késayu heyu, ic embac
eneŋ iwac niŋ wamma Yesu welecmigic.
[39] Welecgic Yesunéŋ hosuraiguc namma
séwi geric imi qetalimima ʒéyec. ʒéyu
hafi imi waimiyu embac iminéŋ nalé
sosola qahac yacma weleŋ qeénécmiyec.
[40] Kaiwe hiŋgacmaŋ ʒé waŋu ic embac
ieneŋ ic tosara hafigina hénia hénia ʒéma
ʒepaginaguc imi onagicma harégic. Waŋu
harégic séc Yesunéŋ méria hai énécmima
mehiaru énécmiyec. [41] Waŋu uŋa birianéŋ
momacnec ic embac sasala ionarunec
éréma qacma ʒégic; Gi imi Anutuac Naŋa.
Imuhuc ʒégic uŋa biria ieneŋ Yesu imi
Kristo waŋʒac hénia imi niŋgic imuac niŋac
Yesunéŋ qetali énécmima ac ménda ʒému
niŋac neuŋ héiénécmiyec.

---

* 4:19: Yes 61:1-2 * 4:33: Girik ic ionac niniŋginaiguc uŋa imuhucya imi ewa soho, hafi tosara, ʒéma ʒiki sipac ai imuhucya mihicŋi énécmima ic mebiri énécmiaŋec. Kembaŋa 36 imuaru acguc ac imi hezac.

42 Waŋu ama giaŋiyu Yesunéŋ séŋgaŋgeŋ
mama baec kisia méŋ hétéŋa qahac
imuaru kemma tackeru, ic tuŋ eneŋ hocma
mihicŋima ménda wai énécmima kemmac
niŋac ʒéqetali wammigic. 43 Imuhuc waŋgic
Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ama yanda
tosara imuac ic embac ionac imuhucyanec
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandawac
buŋa suruc hiabia imi énézémaŋac hezac.
Ni imi ai imuac mia méli néŋu mayi.
44 Imuhuc ʒéma kemma Yuda baeciguc*
tocgotocgo amaya amayaiguc ackuaʒéc
énézéyec.

5

Yesunéŋ hénima ai ichéra énépésiyec.

1 Yesunéŋ Genesarete ʒékéŋ yanda*
giŋgiŋaiguc naŋkeru tuŋ yandanéŋ
Anutuac ackuaʒéc nimbiŋ ʒé héfacgé
amuma hosuraiguc lelecgé migic. 2 Waŋu
Yesunéŋ héŋu ʒékéŋ giŋgiŋa imuaru
ʒéic komora éréhéc taroc. Taric lambéc
héréhéré ic ieneŋ imuacnec mama uficgina
ʒuacma kecgic. 3 Waŋu Yesunéŋ ʒéic
méŋiguc eŋec. Waŋu ʒéic imi ic méŋ qara
Simon iwac ʒéic. Yesunéŋ Simon ézéyu
ʒéic imi naŋgéyu élélahunec* komora
dokuguc mekemma taru imuaru tacma tuŋ
yanda imi ku énécmiyec. 4 Kuénécmiyu
tecgéyu Simon yomuhuc ézéyec; Gi
doku hiŋgac hiŋgaraiguc kemma uficga
haima lambéc héréna. 5 ʒéyu Simonnéŋ
melemma ʒéyec; Kiwi ic nini siŋiyaiguc
ai yanda meni ama giaŋizac, néŋ méŋ
ménda mihicŋiziŋ. Waŋu ʒézaŋ imuac
wamma uficna mocʒoŋ muŋguc haiwa
hiŋgacdacmu. 6 Imuhuc ʒéma Yesu ʒéyec
séc wamma lambéc sasala yanda héréyu
uficgina hénima tegirec. 7 Waŋu alahécgina
ʒéic méŋiguc kecgic eneŋ hama méra
énécmimu niŋac méra kaec ku énécmima
welec énécmigic. Waŋu ieneŋ hama
ʒéic éréhécnec tigic kuagira qeyu ʒéic
éréhéc imi doku qeriaiguc hiŋgacbi ʒé
waŋoc. 8 Waŋu Simon Peteronéŋ haka imi
hémma Yesuac simiŋa igucgeŋ sicgéma
yomuhuc ʒéyec; Miŋ Kewu ni imi képésic
ic, imuac wainémma kembéséman. 9 Imi
mia eŋeya ʒéma ic tosara i guc kecgic
eneŋ mocʒoŋ lambéc hérégic imi hémma
welicgégic hénia imuac niŋ imuhuc ʒéyec.
10 Waŋu ʒebedaioac naŋhéréra Simonac ai
momac Yakobo ʒéma Yohane imuhucyanec
welicgéyoc.

Waŋu Yesunéŋ Simon yomuhuc ézéyec;
ʒénéŋga ménda hiriyu, kecma gi ic em-
bac énépésiwéséman. 11 Waŋu ieneŋ ʒéic
héréma élélahu* haima iwawai mocʒoŋ
imuaru waidacma Yesu méndacma keŋgic.

Yesunéŋ ic méŋ wizi selia warihaguc mehiaruyec.

12 Yesunéŋ ama areŋa yanda méŋiguc
kerec. Keru ic méŋ wizi seli séwiya*
sécgémiyu kerec inéŋ Yesu hémma sicgéma
welecma ʒéyec; Miŋ Kewu, nuac ewa siŋga
hegéŋu ni hia mesolaŋi némbéséman
séc. 13 ʒéyu Yesunéŋ méria suluma osimima
yomuhuc ʒéyec; Ni imuac wanʒua, solaŋa
wanna. Imuhuc ʒéyu wiziya imi bec qahac
waŋec. 14 Waŋu Yesunéŋ ic imi neuŋ héim-
ima yomuhuc ézéyec; Ic méŋac méŋ ménda
ʒéwéséman, néŋ kemma hofac oo ic séwiga
ézéna hémma solaŋa wanʒaŋ imi héŋu
Mosenéŋ ʒéyec séc Anutuac buŋa haina
ogéŋu haka iminéŋ héipuc waŋ énécmiyu
ninʒéŋgému. 15 Waŋu Yesuac qac buŋanéŋ
muŋguc yanda saima keŋu ackuaʒécya
nimma hafigina mehiaru énécmimac niŋ
ic embac tuŋaguc sasala tocgéma hamanec
hagic. 16 Waŋu Yesunéŋ eliŋgé amuma
eŋeyanec baec kisiaiguc kemma ʒéwelerec.

Yesunéŋ ic puriŋ méŋ mehiarumiyec.

17 Kaiwe méŋu Yesunéŋ ic embac ac ku
énécmimanec naŋu Galilaia ama areŋa
areŋa ʒéma Yuda baec ʒéma Yerusalemnec
Farisaio ic ʒéma héna acac kiwi ic eneŋ
hama momacnec tacgic, Anutuac hafi
mehiahiaruac kuhanéŋ iwaru hemiyec.
18 Waŋu ic tosaranéŋ ic puriŋ méŋ sasaŋiguc
huama hama Yesuac wésiaiguc haiwiŋ ʒé
wagicma embiŋ ʒé waŋgic. 19 Néŋ tuŋ yanda
tacma hénaya héʒicgégic titiŋa qahac
waŋec. Imuac ama qahaiguc emma ama
bauya augic kifaŋa hicŋiyu ic puriŋa imi
sasaŋaguc ic embac sucginaiguc Yesuac
wésiaiguc haigic hiŋgarec. 20 Yesunéŋ ionac
ninʒéŋ ninʒéŋgina imi hémma yomuhuc

* 4:44: Yuda ic ionac baec; kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc Galilaia. * 5:1: Imi mia, Galilaia konduŋ. * 5:3: Baec igucnec. * 5:11: Girik aciguc; baeciguc. * 5:12: Girik aciguc séwi wizi hénia hénia imuac lepra ʒéaŋgic.

ézéyec; Ic ala guac képésicga waiwaiya
wanʒac. 21 Imuhuc ʒéyu héna acac kiwi
ic ʒéma Farisaio ic eneŋ qeriginanéŋ
yomuhuc niŋgic; Ic yomi mérénéŋ Anutu
ʒébiri qébiri wammima imuhuc ʒézac?
Baec ic méŋnéŋ méŋ neŋaŋ képésicnina
aumacac séc qahac! Imi mia Anutunéŋ
sac wammacac séc. 22 Imuhuc eminiŋgic
Yesunéŋ imi niŋtegicma melemma ʒéyec;
Ini qeriginaiguc némac ac emininʒu? 23 Ic
héna méria humumia ézémaŋ ʒéma ac
diminéŋ efefia wammac? Képésicga waizua
iminéŋ efefia me yacma hehega mema
kembéséman imi? 24 Icac Naŋa ni imi
baeciguc képésicgina wai énéc mimiawac
kuc buŋana henénʒac imi héŋtegicmu.
Imuhuc ʒéma ic héna méria humumia
i yomuhuc ézéyec; Ni gézézua, yacma
sasaŋga mema amagaiguc kembéséman.
25 Imuhuc ʒéyu ic imi zélandac kicginaiguc
yacma iwawai heaŋec imi mema Anutu
mepésima eŋeya amaiguc liliŋgéma keŋec.
26 Keŋu ic embac mocʒoŋ kileŋ yanda
welicgéma Anutu mepésigic. Waŋu
ʒénéŋgina hiriyu ʒégic; Deguc nini haka
méréra hénʒiŋ.

Yesunéŋ Lewi qaru méndacmiyec.

27 Imuac andiaiguc Yeusunéŋ hiŋgacma
kemma héŋu takis meme ic méŋ qara
Lewi* inéŋ ai amayaiguc taru hama ni
méndac nénna ʒéma ézéyec. 28 ʒéyu inéŋ
yacma iwawai mocʒoŋ andé qedacma mén-
dac miyec. 29 Lewinéŋ Yesuac eeya héima
amayaiguc aria yanda waŋu takis meme ic
tosara ʒéma ic embac sasala tosara momac-
nec hama nene newiŋ ʒé tacgic. 30 Waŋu
Farisaio ic ʒéma ionac kiwi oo ic eneŋ
Yesuac tohotoho ichéra ŋidic ŋuduc ac waŋ
énécmima ʒégic; Ini dimuhuc takis meme
ic ʒéma képésic ic iniguc nene doku nema
tacʒu? 31 ʒégic Yesunéŋ melemma ʒéyec;
Ic hafigina qahac ieneŋ dokta niŋac ménda
waŋanʒu, néŋ hafiginaguc ieneŋ mia imuac
waŋanʒu. 32 Ni mia ic solaŋa unurumaŋ
ʒéma ménda mayi, néŋ biria meme ic
ewa qerigina melemmu niŋac unurumaŋ
ʒé mayi.

Nene waima ʒéwelecwelec imuac ara.

33 Imuhuc ʒéyu ieneŋ Yesu yomuhuc
ézégic; Yohaneac tohotoho ichéra ieneŋ
hatac sasala nene ʒikima ʒéwelecanʒu.
Waŋu Farisaio ic ionac tohotoho ichécgina
imi imuhucyanec waŋanʒu. Waŋu guac
tohotoho ichécga imi eneŋ nalé séc nene
doku neanʒu. 34 ʒégic Yesunéŋ melemma
énézéyec; Ic qaŋ tosara ic méŋ embac
memaŋ ʒé wanʒac i guc kecʒuiguc nene
ʒikima ʒéwelec ai memu niŋac hia énézé-
muac séc me? 35 Imi qahac, néŋ kecma nalé
imi ducŋiyu euya imi wagicma keŋgic qa-
hac waŋuguc nalé imuaru mia nene ʒikima
ʒéwelecmu.

36 Imuhuc ʒéma toro qema séséc ac
yomuhuc ʒéma énézéyec; Méŋnéŋ méŋ
maleku qelia mericma maleku wahalaiguc
ménda qotoanʒac. Imuhuc wammaciguc
maleku qelia imi mebirimac, néŋ susuria
qelia imi maleku wahalaiguc haimac imi,
séc ménda héimac. 37 Waŋu méŋnéŋ
méŋ waiŋ doku qelia yaŋ séwélanéŋ
gésé memeya wahalaiguc ménda tianʒac.
Imuhuc wammaciguc waiŋ qelianéŋ
melemma waiŋ selia wammaŋ ʒé wéséséya
mihicŋima gésé imi épépéŋgéyu tegiru
waiŋ imi mama biriyu, gésé imi momacnec
biridacmac. 38 Imuac waiŋ doku qelia imi
gésé qeliaiguc timacac hezac. 39 Waiŋ
imi nalé horua heheyawac waiŋ qacguc
ʒéanʒac imuac niŋac méŋnéŋ waiŋ wahala
kuhaguc imi nemaguc waiŋ qelia kuha
qahac méŋ niŋac ménda waŋanʒac.

6

Sabata nalé miŋina Yesu.

1 Sabata nalé méŋu Yesunéŋ padi ai na-
muŋgina igucnec qericma keŋec. Keŋu
tohotoho ichéra ieneŋ méndacma kemma
padi héla momac momac kuma mema
méraginanéŋ asasaŋgéma negic. 2 Imuhuc
waŋgic Farisaio ic tosara eneŋ yomuhuc
ʒégic; Némac niŋ haka Sabata naléyaiguc
ménda wawaŋa imuhucya wanʒu?* 3 ʒégic
Yesunéŋ acgina melemma ʒéyec; Ini Daw-
idi ʒéma ichéra ieneŋ yaka niŋ humugic
nalé imuaru, néma haka waŋec imi ménda
oloŋ niŋanʒu? 4 Inéŋ Anutuac ama qeri-
aiguc emma saméŋ haimimia, tosara qa-
hac, néŋ hofac oo ic ieneŋ sac nemuac
héna aciguc hezac imi mema neyec. Nema
ichéra i guc kecgic imi acguc énécmiyu

* 5:27: Mataio ʒémimia. * 6:2: Niŋgic ai tanec waŋu imuhuc ʒégic.

nedacgic. [5] Yesunéŋ imuhuc ʒéma ac
yomuhuc toroqema ʒéyec; Icac Naŋa imi
Sabata naléyawac miŋina wanʒac.
[6] Waŋu Sabata nalé méŋu Yesunéŋ
tocgotocgo amaiguc emma ackuaʒéc ku
énécmiyec. Waŋu imuaru ic méŋ tarec.
Waŋu iwac méra héiya imi séléc sélécgia.
[7] Héna acac kiwi ic ʒéma Farisaio ic
ieneŋ Yesu aciguc opocbiŋ ʒé képésira
méŋ mihicŋiwiŋ ʒéma Sabataiguc hafi ic
mehiarumac me qahac ʒéma awima kecgic.
[8] Waŋu Yesunéŋ ewa qerigina niŋtegicma
ic méraya séléc sélécgia ézéma ʒéyec;
Yacma sucninaiguc nanna. ʒéyu inéŋ
yacma naŋec. [9] Naŋu Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Qesiénécmizua. Diminéŋ héna
acwac séciguc? Sabata naléiguc haka hiabia
wambiŋ me haka biria wambiŋ? Kekec imi
mehiaruwiŋ me qehumuwiŋ? [10] Imuhuc
ʒéma hénaoriŋ lelecgéma inicmaguc ic
iwac mia yomuhuc ézéma ʒéyec; Méraga
suluna. Imuhuc ʒéyu méria suluyu
hiaruyec. [11] Imuhuc waŋu ieneŋ qerigina
geric bélaŋanéŋ sécgé énécmiyu, Yesu
dimuhuc wammiwiŋ ʒéma eminiŋgic.

Yesuac Méliméli ic 12.

[12] Waŋu nalé imuaru Yesunéŋ ʒéwelec
wammaŋ ʒéma baec boŋaiguc keremma
siŋi herec séc tacma Anutu ʒéwelecmiyec.
[13] Waŋu ama giaŋiyu tohotoho ichéra un-
uruma sucginaiguc 12 énépésima qacgina
Yesuac Méliméli ic ʒéénécmiyec. [14] Yesuac
Méliméli ic ionac qacgina imi Simon
(Petero ʒémimia, hénia imi ʒamanʒiŋ.)
ʒéma iwac munia Anderea, waŋu Yakobo,
Yohane, Filipo, Batolomaio, [15] Mataio (qara
méŋ Lewi), ʒéma Toma, Alfaioac naŋa
Yakobo, Simon ʒelote ʒémimia, [16] Waŋu
Yakoboac naŋa Yuda, ʒéma Yuda Karioto,
waŋu ic yominéŋ mia kecma Yesu andé
qeyec.

Mozoc ac ʒéma saec ac.

[17] Waŋu Yesunéŋ tohotoho ichéra
iniguc baec boŋa igucnec mama baec
kondoŋaiguc naŋec. Naŋu tohotoho
ic tosara tuŋaguc ʒéma ic tuŋ kuneŋ
yandanéŋ Yuda baec ama lelec lelec
ʒéma Yerusalem ʒéma Tiro ʒéma Sidon
ʒékéŋ yanda giŋgiŋa igucnec [18] ackuaʒéc
nimbiŋ ʒé me hafigina mehiaru énécmimac
niŋac hagic. Waŋu Yesunéŋ ic tosara
uŋa ʒapi qeqeyanéŋ mebiri énécmiyu
qenʒeŋ manʒeŋ qegic imi momacnec
mehiaru énécmiyec. [19] Waŋu Yesuarunec
kuc yandanéŋ éréma icya icya mocʒoŋ
mehiaru énécmidarec. Waŋu imuac niŋ ic
embac mocʒoŋ méraginanéŋ Yesu osiwiŋ
ʒé waŋgic.
[20] Yesunéŋ kiwa hima tohotoho ichéra
inicma yomuhuc ʒéyec; Anutuac héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imi ic maqeqeya onac
buŋa, imuac niŋ, ic maqeqeya ini imi
ségiségi ginaguc. [21] Sécgé énécmimac,
imuac niŋ deguc yaka niŋ humuzu ini imi
ségiségi ginaguc. Ségiségi wamma des-
imu, imuac niŋ deguc siacma kecʒu ini imi
ségiségi ginaguc. [22] Icac Naŋa iwac niŋac ic
embac ieneŋ haʒéc waŋ énécmima elicgé
énécmima ʒébiri énécmima onac qac buŋa
imi biria ʒéma wai énécmimu nalé imuaru
ini ségiségi ginaguc.
[23] Nalé imuaru imi ini ségiségi wamma
ewa hia nimma legicgina hirimu. Héŋgic!
Kurumeŋ amaiguc onaru bakia hiabia imi
kuneŋ yanda he énécmimac. Haka biria
imuhucya imi yandahécgina eneŋ Anu-
tuac tiliŋ tiliŋ ic ionac acguc imuhuc
waŋ énécmiaŋgic hénia imuac niŋac ini
imuhuc wammuac hezac. [24] Saecginaguc,
iwawai saméŋa heénécmimia ini. Ini imi
bec ʒézé ségiségi he énécmidaru tecgézac.
[25] Saecginaguc, deguc tomeŋgina qeanʒac
ini. Ini imi Kecma yaka niŋ humumu.
Saecginaguc, deguc desi yanda waŋanʒu
ini. Ini imi kecma ewa biric yanda wamma
siacmu. [26] Ic embac mocʒoŋ ieneŋ onac
ʒézé ségiségi waŋ énécmianʒu iguc, ini imi
saecginaguc. Yanda hécgina ieneŋ Anutuac
tiliŋ tiliŋ ic ikora ionac mia imuhuc waŋ
énécmiaŋgic.

*Ha*ʒéchécgina goigina héimu.

[27] Waŋu gezacgina haima ninʒu onac
ʒézua; Haʒécgina ala waŋ énécmigic.
Waŋu ic tosara nimbiri énécmianʒu ionac
haka hiabia waŋ énécmimu. [28] Saecgé
énécmianʒu imi onac mia mozocgé
énécmimu. Waŋu gamu qeqe ac waŋ
énécmianʒu ionac niŋac wamma ʒéwelec
wammu. [29] Méŋnéŋ nekaŋga qeyu nekaŋga
néwécgeŋa imi imuhucnec meleŋna
qemac. Méŋnéŋ guac saŋgeŋa malekuga
guagiru maleku qeriaiguc héihéiya imi
acguc waimina. [30] Méŋnéŋ méŋ iwawai
méŋ niŋac welec géŋu hia miwéséman.

Méŋnéŋ guac iwawaiga mema keŋu meleŋ
nénna ménda ʒéwéséman. 31 Waŋu haka
hiabia méŋac méŋ alahécginanéŋ waŋ
énécmimuac wanʒuiguc haka imuhucya
imi eŋaoc walac waŋ énécmimu. 32 Ini
ic tosara ala waŋ énécmianʒu ionac sac
ala waŋ énécmianʒu iguc imi némac
hiabianéŋ he énécmiwacnec? Képésic
ic ieneŋ acguc ic tosara ala siŋ waŋ
énécmianʒu ionac ala siŋ waŋ énécmianʒu.
33 Ic méŋnéŋ méŋ haka hiabia waŋ
énécmianʒu ionac mia haka hiabia waŋ
énécmianʒu iguc imi némac hiabianéŋ he
énécmiwacnec? Képésic ic eneŋ acguc
imuhuc waŋanʒu. 34 Ini bakia mewiŋ ʒé
iwawai méŋ alahécgina méra mizuiguc
imi némac hiabianéŋ he énécmiwacnec?
Képésic ic ieneŋ acguc bakia séha mewiŋ
ʒé niŋkumuma képésic ic méŋac méŋ méra
énécmianʒu. 35 Imuac ini haʒéc hécgina ala
waŋ énécmima goi héihéi waŋ énécmiwiŋ
ʒé bakia niŋac ménda wamma eŋdac méra
énécmimu. Imuhuc waŋanʒuiguc imi
bakia héla yanda he énécmiyu, Eŋeŋa
miŋinawac nambérac héra wammu. Inéŋ
mia ewa hiawac énécmimia imi ménda
niŋtegicanʒu ionac ʒéma kaiʒiliweŋ ic
ionac imi, séc imuhucyanec goi héihéi waŋ
énécmianʒac. 36 Onac kurumeŋ Maŋgocnéŋ
wéséséya niŋénécmianʒac imuac séciguc
ini imuhucyanec wéséginа niŋénécmimu.

Niŋ gésigésiac haka.

37 Ménda ʒégési énécmigic, ménda
ʒégési énécmimia wammac. Képésicgi-
naguc ménda ʒéénécmigic, képésic
ginaguc ménda ʒéénécmimia wammac.
Waŋu alahécgina ionac képésicgina wai
énécmigic, eŋaŋ képésicgina imuhucyanec
wai énécmimia wammac. 38 Eŋ énécmigic,
eŋ énécmimia wammac. Iwawai géséگi-
naiguc tiyu, hiŋgacma kuaya qeyu,
hélanʒima tima méndéŋu keŋha waŋu
hiŋgaru, muŋguc tiyu kuaya qema mayu,
onac énécmiyu tétécgéma memu. Eneŋ
géséگina tima énécmigic imuac sécyaiguc
tima meleŋ énécmiyu memu. 39 Waŋu inéŋ
muŋguc séséc ac wamma yomuhuc ʒéyec;
Kic hilicnéŋ kic hilic méŋ hia hérémimac
me? Imuhuc wammaciguc imi, éréhéc
ekawu baec séséŋiguc ménda hiŋgacmaoc
me? 40 Tohotoho icnéŋ kiwi icya ménda
ogicma kecʒac, néŋ méŋac méŋ kiwi
icyanéŋ niniŋa mocʒoŋ didiŋanec kumiyu
niŋareŋ gédacmaciguc, inéŋ mia kiwi icya
éséc dac wamma kecmac. 41 Némac niŋac
alagawa kiwaiguc goc héŋtegicma geŋgac
kicgaiguc ic kembaŋa hezac imi ménda
niŋtegicanʒaŋ me? 42 Gi imi guac kicga
qeriaiguc ic kembaŋa hezac imi ménda
héŋtegicma dimuhuc guac alagawac ʒéma
Alana wainénna neŋ guac kicga qeriaiguc
goc hezac imi memaŋ ʒéwéséman me?
Ic ikora gi walac guac kicga qeriaiguc
ic kembaŋa hezac imi memaguc iwawai
guac alagawac kiwa qeriaiguc hezac imi
hiabianec hémma mewéséman.
43 Némac niŋ? Ic hésa hiabia méŋnéŋ
héla gocmia biria haimacac séc qahac.
Waŋu ic hésa biria méŋnéŋ héla gocmia
hiabia haimacac séc qahac, imuac mia
imuhuc ʒézua. 44 Ic hésa imi imuac héla
gocmia hémma hénia héŋtegicanʒiŋ. Ic
hésa waiyaguc imuarunec fik ic gocmia
ménda mihicŋianʒiŋ. Waŋu saŋsaŋiguc
waiŋ gocmia ménda mihicŋianʒiŋ. 45 Ic em-
bac eneŋ iwawai ewa qeriginaiguc qauqau
haigic hezac imuacnec mema kuaginanéŋ
ac ʒéanʒu, imuac niŋac ic hiabianéŋ ewa
qeriaiguc niniŋ hiabia qauqau haigic hezac
imuacnec mema ac hiabia ʒéhicŋianʒac.
Waŋu ic birianéŋ niniŋ biria ewa qeriaiguc
kuaya qema hezac imuacnec mema ac bira
ʒéhicŋianʒac.
46 Ini imi nuac niŋ Miŋ Kewu, Miŋ
Kewu ʒénémmanec dimuhuc ac ʒéanʒua
imi ménda tohoma waŋanʒu? 47 Méŋnéŋ
méŋ nuaru hama nuac acna nimma to-
hoanʒu ieneŋ ic dimuhucya wanʒu imi
séséc ac ʒéma énézéwa hémmu. 48 Ic
imuhucya imi ama memaŋ ʒé baec hiŋ-
gac hiŋgarawac éséma baŋa mihicŋima
imuac qahaiguc simeŋ haima mezac éséc-
nec. Doku yanda luma ama imi qeyec, néŋ
hiabianec seligima naŋec imuac niŋ ménda
mehiriyec. 49 Waŋu nimma ménda to-
hoanʒac inéŋ baec bébélacgia baŋa qahac
imuaru amaya meyec éséc nec. Doku yan-
danéŋ luma qeyu ama imi focdac ʒéŋgéma
kuneŋ yanda biriyec.

7

Téŋgiŋ ic galeŋ méŋac ninʒéŋ ninʒéŋa.

1 Yesunéŋ ackuaʒéc imuhuc mocʒoŋ
énézéyu gezacginanéŋ niŋgic tecgéyu,

Kafanaum ama areŋa yandaiguc kereŋec.
2 Imuaru téŋgiŋ ic 100 ionac galeŋgina
méŋac weleŋ qeqe ic héŋ soroc wammimia
méŋnéŋ hafi kiyu humumaŋ ʒé waŋec.
3 Waŋu galeŋ iminéŋ Yesuac suruc nimma
Yesunéŋ hama weleŋ qeqe icya imi
mehiaru mimac niŋ qesimimu niŋac Yuda
ic ionac galeŋ tosara méli énécmiyec. 4 Méli
énécmiyu kemma Yesuaru qeriginanéŋ
mocʒoŋ yomuhuc welecmigic; Galeŋ
imi ara niŋmiwésémaŋac séc ic héla
kecanʒac. 5 Inéŋ Yuda ic nonac ala siŋ
waŋ nénécmima tocgotocgo amanina
menénécmiyec. 6 Imuhuc ʒégic Yesunéŋ
iniguc momacnec keŋec. Kemma ama imi
lakec qahac ʒézéyawac séc keŋkeru, téŋgiŋ
ic 100 ionac galeŋginanéŋ alahéra Yesuaru
méli énécmima ac yomuhuc haiyec; Miŋ
Kewu, gi ai yanda ménda mewésémaŋ.
Ni dac imuhucya nuac ama baeŋanéŋ logi
gémmacac séc qahac. 7 Ni nena niŋ nimba
ménda sécgéyu guaru hamaŋ ʒé osizua.
Imuac niŋ gi imuaru kecma eŋ ʒéna weleŋ
qeqe icna imi hiarumac. 8 Ni ic eŋeŋana
ionac méra bacginaiguc kecanʒua. Waŋu
nuac bacnaiguc imuhucyanec téŋgiŋ ic
hécna kecanʒu. Waŋu neŋ méŋac kenna
ʒéwa keŋu, méŋac hana ʒéwa haanʒac.
Waŋu weleŋ qeqe icnawac, ai yomi mena
ʒéwa meanʒac. 9 Ara imuhuc ʒégic nimma
Yesunéŋ welicgéma ic tuŋ méndacmigic
ionac muru liliŋgéma yomuhuc énézéyec;
Ni énézéwa niŋgic, Israel ic onarunec
ninʒéŋ ninʒéŋ séha imuhucya méŋ ménda
mihicŋiyi. 10 Waŋu méli énécmiyu hagic
ieneŋ liliŋgéma amaiguc kemma héŋgic
weleŋ qeqe ic inéŋ hiaruma séwiya hia
kerec.

Yesunéŋ embac malé méŋac naŋa humuc igucnec meqelimiyec.

11 Kecma Yesunéŋ tauŋ méŋ qara Nain
imuaru keŋu tohotoho ichéra ʒéma ic tuŋ
yandanéŋ méndacmima keŋgic. 12 Waŋu
tauŋ imuac saŋgulaŋa hosuraiguc kereŋu
qamoc méŋ huama magic. Waŋu humuyec
imi embac malé méŋac naŋa. Naŋa imi mo-
macguc sac kerec. Waŋu tauŋ imuac ic em-
bac sasalanéŋ embac malé i guc momacnec
magic. 13 Waŋu Miŋ Kewunéŋ embac malé
imi hémma ewaya biriyu ʒéyec; Ménda
siacna. 14 Imuhuc ʒéma hosuru kemma
katapa osiyu ic wagicma keŋkecgic ieneŋ
bénʒéŋ ʒikima naŋgic yomuhuc ʒéyec;
Merac ni gézézua, yacna. 15 Imuhuc ézéyu
humuc ic iminéŋ yacma acac hénima ʒéyec.
Waŋu Yesunéŋ i neŋgocya miyec. 16 Waŋu ic
eneŋ mocʒoŋ imi hémma ʒénéŋgina hiriyu
Anutu mepésima yomuhuc ʒégic; Anutuac
tiliŋ tiliŋ ic kuneŋ yanda méŋnéŋ sucn-
inaiguc hicŋiyecac kecʒac. Tosara eneŋ
ʒégic; Anutunéŋ ichéra niŋnénécmima
hazac. 17 Waŋu Yesuac surucya iminéŋ Yuda
baec séc ʒéma baec néwéc néwéc saima
kendarec.

Yesunéŋ Yohaneac hénia ʒéyec.

18 Yohanenéŋ hésa amaiguc tackeru iwac
tohotoho ichéra eneŋ haka hicŋiyec imi
mocʒoŋ ézédacgic. Waŋu ac imi nimma
tohotoho ic éréhéc héihéré érécmima
19 Miŋ Kewu yomuhuc ʒéma qesimimaoc
niŋ méli érécmiyec; Ha nénécmimac niŋ
ʒézéya imi gi mia me méŋac mambéc
kecbiŋ? 20 Waŋu iereŋ Yesuaru kemma
ʒéyoc; Doku naec haka ic Yohane yomuhuc
ʒéma méli nérécmizac; Hanénécmimac
niŋ ʒézéya imi gi mia me méŋac mambéc
kecbiŋ? 21 Waŋu nalé idacmuaru Yesu
imi ic hafi ʒepaginaguc ʒéma ic uŋa
biriaguc imi sasala mehiaru énécmima
kic hilic sasala imi kichihi meénécmiyec.
22 Waŋu imuhuc qesiyic yomuhuc melemma
érézéyec; Iri kemma iwawai hémma
niŋanʒaoc imuac suruc Yohane wammima
yomuhuc ézémaoc; Kic hilicnéŋ kicgina
hima héŋanʒu, puriŋ eneŋ héna kenʒu,
wizi seliginaguc imi solaŋanima kecʒu,
gezacgina héhéŋgia ieneŋ gezacginanéŋ
ninʒu, humuc ic eneŋ qelima yacʒu,
waŋu maqeqeya ionac buŋa suruc hiabia
imi énézézac. 23 Waŋu méŋnéŋ méŋ
nuac niŋ niŋ éréhécguc ménda qonʒoŋ
toŋgézac imi ségiségiyaguc. 24 Imuhuc
ʒéyu Yohaneac kua meme ichéréra iereŋ
liliŋgéma keŋoc. Keŋic Yesunéŋ Yohaneac
ʒéma yomuhuc énézéyec; Ini baec kisiaiguc
némac iwawai hémbiŋ ʒé keŋgic? Uŋ méŋ
luhucnéŋ qeyu hirima naŋu hémmu niŋac
keŋgic? 25 Imi qahac waŋu némac iwawai
hémbiŋ ʒé keŋgic? Ic méŋ malekuya
hiabia héima kecʒac imuac hémbiŋ ʒé
keŋgic? Qahac, ic maleku hiabia héima
iwawaigina hiabia sasala késa kecanʒu imi
eneŋ ama kewuyaiguc kecanʒu. 26 Waŋu
imi qahac waŋu, némac iwawai hémbiŋ

ʒé keŋgic? Anutuac tiliŋ tiliŋ ic méŋac
me? O, imi hélacnec! Énézéwa niŋgic;
Ic imi kua meme ic onogicdacma séc
méŋ wanʒac. 27 Iwac mia ac kiwi méŋ
yomuhuc oyec hezac; Héŋgic, ni kua
meme icna méŋ méliwa walac kemma
hénaga mindiŋimac. 28 Énézéwa niŋgic;
Embac igucnec hicŋihicŋiya tosara yanda
ionarunec méŋnéŋ méŋ Yohane ménda
ogicʒac, néŋ Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa
yanda qeriaiguc mamayagina méŋnéŋ
Yohane i hia ogicʒac. 29 Ic momac yanda
ʒéma takis meme ic ieneŋ Yohaneac doku
naecgic imuac niŋac ackuaʒéc imi nimma
Anutu imi solaŋa ʒéma ʒéaugic. 30 Waŋu
Farisaio ic ʒéma héna acac kiwi ic ieneŋ sac
Yohaneac doku ménda naecma Anutuac
ewa siŋ eŋaŋ niŋac heyec imuac héŋara
megic.
31 Yesunéŋ toroqema ʒéyec; Nalé yomuac
hicŋisai imi iwawai némaciguc séc héimaŋ?
Ieneŋ dimuhucya ésécnec ʒémaŋ? 32 Imi
nambérac tosara nénnagémba sombeŋiguc
aria meanʒu ésécnec. Nambérac ieneŋ
sombeŋ imuaru tacma ac yomuhuc ʒékeŋ
ʒéha waŋanʒu. Nini onac niŋac kuŋa
héiénécmini ini legic ménda hirizu, nini
soŋgoŋac legic héini ini ménda ʒésiac
wanʒu! 33 Hénia imi yomuhuc; Doku naec
haka ic Yohanenéŋ hama nene ménda
nema ʒéwelecma waiŋ doku ménda neyu,
eneŋ hémma uŋa birianéŋ késazac ʒégic.
34 Waŋu Icac Naŋanéŋ hama nene nema
waiŋ doku neyu, eneŋ yomuhuc ʒéanʒu;
Héŋgic inéŋ hémbaoc wamma nene nema
doku selia siŋa nimma nema takis meme ic
ʒéma biria meme ic ionac alagina kecʒac.
35 Waŋu niŋtegic qiŋtegic imi imuac nam-
bérac héra ieneŋ méndacma wamma hénia
solaŋa mewininianʒu.

Embac méŋnéŋ siacma Yesuac héniya halécnéŋ naecmiyec.

36 Farisaio ic méŋnéŋ eŋeyaguc nene
nemac niŋac Yesu héihéré miyu Yesunéŋ
iwac amaiguc emma nene nema tarec.
37 Tackeru ama areŋa yanda imuaru biria
meme embac méŋ kerec inéŋ Yesunéŋ
Farisaio ic iwac amaiguc emma tarec
imi nimma alabasita kiruŋ halécyaguc
imi mema hama éréyec. 38 Éréma Yesu
hénaya suluma tackeru iwac qéhéréŋaiguc
hénaya haiyec imuhucgeŋ namma siarec.
Siacma tacma eŋeya kic masinéŋ hénaya
naecmima oruc ʒucyanéŋ kereŋ meyu
ʒicgéyu kuayanéŋ hénaya kiricne mima
haléc héméŋa hiabia imi imuac qahaiguc
qocgémiyec. 39 Qocgéyu Farisaio ic Yesu
héihéré miyec inéŋ hémma qerianéŋ
yomuhuc niŋec; Ic yominéŋ Anutuac tiliŋ
tiliŋ ic kecbacnec eŋeya hénia osizac
embac imi biria meme embac imuac niŋ
embac imi mérénéŋ me dimuhucya imi
niŋ tegicbacnec. 40 Imuhuc niŋu, Yesunéŋ
imi niŋtegicma yomuhuc melemma ʒéyec;
Simon, neŋ ac méŋ ʒémaŋac ninʒua. ʒéyu
ʒéyec; Kiwi ic, hia ʒéna nimba. 41 ʒéyu
Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec; Ic éréhécnéŋ
soukiwa ic méŋac murunec soukiwa meyic
méŋac muru tasia yawuŋ momacguc ʒéma
maso éréhéc imuac ai boŋa séc hemiyu,
méŋac muru tasia maso éréhéc imuac
ai boŋa séc hemiyec. 42 Waŋu ic éréhéc
ekaoc taségira meleŋ mimaocac séc qahac
waŋu soukiwa ic iminéŋ tasé iorac muru
hezac imi mocʒoŋ auérécmiyec. Waŋu
sucgiraiguc mérénéŋ iwac siŋ kuneŋnec
ogicma nimmimac? 43 Imuhuc qesiyu
Simonnéŋ melemma yomuhuc ʒéyec;
Neŋ nimba taséya kuneŋnec aumimia
waŋec inéŋ mia siŋ kuneŋnec nimmimac.
ʒéyu ʒéyec; Gi dindiŋanec niŋgésizaŋ.
44 Imuhuc ʒéma embacac muru liliŋgéma
Simon yomuhuc ézéyec; Embac yomi
hénʒaŋ? Neŋ amagaiguc éréwa geŋ hénana
ʒuacmaŋac doku méŋ ménda nénʒaŋ.
Néŋ embac yominéŋ eŋeya kic masinéŋ
hénana naecnémma oruc ʒucyanéŋ
kereŋ menénʒac. 45 Geŋ ménda kiricne
menénʒaŋ, néŋ embac yominéŋ éréwa
imuarunec hénima hénana kiric nemanec
kecʒac. 46 Geŋ orucnaiguc oliwa halécdac
méŋ ménda naecnénʒaŋ, néŋ embac
yominéŋ haléc héméŋaguc alabasitanéŋ
hénanaiguc naecnénʒac. 47 Hénia imuac
niŋ neŋ gézéwa ninna; Embac yominéŋ
siŋ kuneŋ yanda hemizac imuac niŋ
képésicya kuneŋ yanda aumimia wanʒac,
néŋ képésic komodia dac aumimia wanʒac
inéŋ siŋ komodia hemizac. 48 Imuhuc
ʒéma embac imi yomuhuc ézéyec; Embac,
képésicga waigéŋgéŋa wanʒac. 49 Imuhuc
ʒéyu ic momacnec nene nema tacgic
eneŋ qeriginaiguc yomuhuc niŋgic; Yomi
némac icnéŋ képésicya waizac? 50 Waŋu

Yesunéŋ embac yomuhuc ézéyec; Ninʒéŋ
ninʒéŋ guac muru hezac iminéŋ gi aŋgéŋga
tigénʒac imuac luaeiguc kembéséman.

8

Gocmiawac séséc ac.

1 Imuac andiaiguc Yesunéŋ ama areŋ
yanda yanda ʒéma ama areŋa areŋa
lelecgéma Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa
yandawac buŋa suruc hiabia imi ʒéau
énécmiyu tohotoho ichéra 12 ieneŋ
momacnec keŋgic. 2 (2a) Waŋu embac
tosara Yesunéŋ uŋa biria nesi énécmima
hafigina mehiaru énécmiyec 3 (3a) imi eneŋ
iniguc momacnec kemma eŋaŋ iwawaigina
mema weleŋ qeénécmigic. (2b) Qacgina imi
yomuhuc; Makdala embac Maria, Yesunéŋ
becnec iwac murunec uŋa biria 7 nesi
énécmiyec imi ʒéma (3b) Herodeac soukiwa
galeŋ ic Kuʒa iwac iniŋa Yoana ʒéma
Susana ʒéma embac tosara sasala.

4 Ama areŋa yanda igucnec séc ic embac
eneŋ tocgéma Yesuac muru hagic tuŋ
yanda waŋu, Yesunéŋ séséc ac yomuhuc
énézéyec; 5 Ai ic méŋnéŋ iwawai gocmia
qesamaŋ ʒé keŋec. Kemma qesayu
gocmia tosara imi héna ʒécgériaiguc
mama héiyec. Héiyu tosara ic embac
ieneŋ tigic biriyec. Tosara nei ieneŋ
hama nedacgic 6 Tosaranéŋ baŋa qahaiguc
mama héiyec. Héiyu qérawia éréyec, néŋ
dokuya qahac waŋu sélécgédarec. 7 Waŋu
gocmia tosaranéŋ hésa waiyaguc sasala
imuac qeriaiguc mama héiyec. Héiyu
hésa waiyagucnéŋ momacnec yandima
héʒicgégic. 8 Waŋu gocmia tosaranéŋ baec
halécyaguc imuaru mama héiyec. Héiyu
qérawia éréma 100 mesaiyec. Yesunéŋ
ac imi ʒémaguc qacma yomuhuc ʒéyec;
Gezacginaguc ieneŋ nimmu.

9 Tohotoho ichéra eneŋ sésécac imuac
hénia imi dimuhuc wammac ʒéma
qesimigic. 10 Qesimigic ʒéyec; Onac imi
wai énécmiyu Anutuac héŋgaleŋ ama
areŋa yandawac hénia sasaŋgia imi hia
niŋasarimuac hezac. Waŋu tosara ionac
imi imuhuc qahac; Hémmu, néŋ hia
ménda héŋtegicmu. Waŋu nimmu, néŋ
hia ménda niŋtegicmuac niŋ qeqaiŋ aciguc
énézéanʒua.*

Yesunéŋ séséc acwac hénia ʒéasari
énécmiyec.

11 Séséc ac imuac hénia imi yomuhuc;
Gocmia imi Anutuac ackuaʒéc. 12 Gocmia
héna ʒécgériaiguc mama héiyec imi
ic embac tosara ackuaʒéc niŋgic Biria
miŋinanéŋ hama ic imi eneŋ ninʒéŋgégic
aŋgéŋ tiénécmiwac niŋac ackuaʒéc imi
qerigina igucnec onagicanʒac imuac sécya.
13 Gocmia tosara baŋa qahaiguc héizac imi ic
embac tosara ackuaʒéc imi nimma ségiségi
wamma késagic. Waŋu ʒalia ménda hiŋgac
késayacgéyu nalé dahecac séc ninʒéŋgéma
kecgic manam batuciguc onoporu waima
keŋanʒu imuac sécya. 14 Gocmia tosara hésa
waiyaguc imuac qeriaiguc mama héiyec
imuhucyanéŋ ackuaʒéc ninʒu waŋu baecac
niŋyéwéria me hinac yanda me séwiac
siŋanéŋ héʒicgéyu ninʒéŋ ninʒéŋgina séha
ménda yandianʒac imuac sécya. 15 Waŋu
gocmia tosara baec halécyaguc imuaru
héiyec imi ic embac tosara ewa héla ʒéma
ewa hiabia kecma ackuaʒéc nimma selianec
késama seliseli wamma héla haianʒu imuac
sécya.

Lambe ʒae qahaiguc haihaiya.

16 Méŋnéŋ méŋ lambe otorima kewucnéŋ
ménda hoturumac me duŋ tatac bawu
ménda haimac, néŋ ic embac ama qeriaiguc
érému eneŋ asaha imi hémmuac wamma
ʒae qahaiguc haianʒac. 17 Iwawai saŋa imi
mocʒoŋ auyu hémmacac séc waŋu iwawai
sasaŋgiaiguc hezac imi mocʒoŋ meyu
wininimacac séc. 18 Imuac ini gezacginanéŋ
dimuhuc niŋanʒu haka imuac héŋgésimu.
Méŋnéŋ méŋ ackuaʒéc késakecʒac imi
toroqemimia wammac. Waŋu méŋnéŋ méŋ
ackuaʒéc ménda késakecʒac imi iwawai
henénʒac ʒéma ninʒac imi momacnec
wagiru qahac wandacmac.

Yesuac sac kitichéra héla.

19 Yesuac neŋgoc munahéra ieneŋ hagic.
Waŋu ic embac tuŋ yanda niŋac hosuraiguc
kembiŋac séc qahac waŋec. 20 Waŋu ic
méŋnéŋ Yesu yomuhuc ézéyec; Guac neŋ-
goc munahécga ieneŋ gémbiŋ ʒé hama séŋ-
gaŋgeŋ nanʒu. 21 Ʒéyu Yesunéŋ melemma
ʒéyec; Anutuac ackuaʒéc nimma tohoma
séciguc kecanʒu youmi eneŋ mia nuac neŋ-
goc muna hécna wanʒu.

Yesunéŋ luhuc yanda ézéyu néŋ qeyec.

* 8:10: Yes 6:9

22 Kaiwe méŋu Yesunéŋ tohotoho ichéra
iniguc ʒéiciguc emma yomuhuc énézéyec;
Doku ʒékéŋ néwécgeŋac kenni. ʒéyu
ieneŋ eŋawu ʒéic nesima hénima keŋgic.
23 Kemma kecgic Yesu gauya heyec. Heyu
nalé imuaru luhuc yandanéŋ konduŋ
imuaru mama qeyu doku temboŋnéŋ
éréma ʒéic qeriaiguc hiŋgaru ʒéicnéŋ
konduŋiguc hiŋgacmaŋ ʒé waŋec. 24 Yesuac
tohotoho ic tosaranéŋ Yesuac muru kemma
yomuhuc ʒéma mindigic; Galeŋnina,
galeŋnina, nini humuqai wambiŋ niŋac.

ʒégic Yesunéŋ gau igucnec yacma luhuc
ʒéma konduŋ temboŋ ʒéqetali érécmiyu
néŋ qema heyoc. 25 Heyic tohotoho
ichéra ionac yomuhuc énézéyec; Ninʒéŋ
ninʒéŋgina dimia?

Imuhuc ʒéyu ʒénéŋgina hiriyu
welicgéma eŋaocnec eminimma ʒégic; Ic
yomi méré waŋu, luhuc ʒéma doku ac
érézéyu ara tohozaoc?

Yesunéŋ uŋa biria nesi énécmiyu beric qeriginaiguc hiŋgacdacgic.

26 Ieneŋ nesima kemma Galilaia doku
qericma néwécgeŋaciguc Gerasa baeciguc
kereŋgic. 27 Keremma Yesunéŋ imuacnec
mama élélahu* eŋu ama areŋa yanda imuac
miŋina ic kuwiraguc méŋnéŋ hama Yesu
mihicŋiyec. Waŋu ic iminéŋ nalé horua
owo maleku ménda héima ama gericiguc
ménda kecma kic suaŋ sucginaiguc heaŋec.
28 Inéŋ Yesu hémma qacma iwac wésiaiguc
mama sicgéma kucnec qacma yomuhuc
ʒéyec; Eŋeŋa miŋina Anutuac Naŋa Yesu, gi
ʒéma ni nekac nekac, welecgénʒua, yéwéri
ménda menémbéséman. 29 Ac imi mia
Yesunéŋ i hémma uŋa birianéŋ iwarunec
éréma kemmac niŋac bec ézéyu nimma
ara imuhuc melemma ʒéyec. Ic imi uŋa
ʒapi qeqeyanéŋ hatac sasala késayu seŋ
hésanéŋ hénia qatémima galeŋgégic, néŋ
qericma uŋa birianéŋ hérémigic séc baec
kisiaiguc kemma lelecgéaŋec. 30 Imuhuc
ʒéyu Yesunéŋ qesimima ʒéyec; Gi qacga
méré? Qesimiyu ʒéyec; Tuŋ yanda.

Imi mia iwac qeriaiguc uŋa biria
sasalanéŋ hiŋgacma kecgic imuac niŋ
imuhuc ʒéyec. 31 Imuhuc ʒéma Yesunéŋ
uŋa biria ionac baec dumuŋaiguc ménda
nesi énécmiyu hiŋgacmu niŋac welecmigic.

32 Waŋu baec boŋa imuaru beric
sasalanéŋ gété kulumma kecgic uŋa
biria eneŋ wai énécmiyu beric ionac
qeriginaiguc hiŋgacmu niŋac welecmigic
niŋénécmiyec. 33 Niŋénécmiyu uŋa biria
ieneŋ ic iwarunec éréma kemma beric
qeriginaiguc hiŋgacgic beric tuŋ yanda
ieneŋ usuŋnec kemma sia yanda igucnec
hiŋgacma dokuiguc hiŋgacgic dokunéŋ
hoturu énécmiyec. 34 Ic tosara beric
galeŋgéma kecgic ieneŋ haka hicŋiyec
imi hémma focdac néŋgacma ama areŋa
yanda ʒéma ai ama leleclelec heyec imuaru
kemma ac suruc imi énézégic. 35 ʒégic
nimma ic embac ieneŋ haka hicŋiyec imi
hémbiŋ ʒéma Yesuac muru hagic. Hama
héŋgic ic uŋa biria ieneŋ éréma kendacgic
ic iminéŋ Yesuac héniaiguc malekuya
héima solaŋanec wamma bénʒéŋ tackeru
ʒénéŋgina hiriyec. 36 Ic uŋa biriaguc kerec
iminéŋ dimuhuc hiaruyec imi héŋgic
imi eneŋ tosara suruc énézégic niŋgic.
37 Énézégic nimma Gerasa baec imuac
miŋina ieneŋ ʒénéŋgina kuneŋ yanda
hiriyu wai énécmima kemmac niŋac Yesu
welecmigic. Inéŋ ʒéiciguc emma baec
imi waima keŋec. 38 Waŋu ic uŋa biria
waimima keŋec inéŋ Yesuguc kecmaŋ
ʒé welecmiyec, néŋ Yesu imi yomuhuc
ézéma mélimiyec; 39 Gi amagaiguc liliŋgéma
kemma Anutunéŋ guac muru haka kuneŋ
yanda dimuhucya waŋgénʒac imuac suruc
imi énézéwéséman. Imuhuc ʒéyu ic iminéŋ
waima kemma Yesunéŋ némac iwawai
wammiyec imuac suruc imi ama areŋa
yanda séc lelecgéma énézédarec.

Yesunéŋ embac seraŋa méŋ humuc igucnec meqeliyec.

40 Waŋu Yesunéŋ doku néwéc liliŋgéma
hayu ic embac tuŋ yandanéŋ Yesuac
mambéc kecgic imuac niŋac ʒézé ségiségi
wammima hérémigic. 41 (41a) Waŋu héŋgic,
ic méŋ qara Yairo ʒémimia inéŋ hayec.
Ic imi mia tocgotocgo ama méŋac galeŋ
kerec. 42 (42a) Waŋu iwac muru bérara embac
seraŋa momacguc sac kerec. Embac imi
yawuŋa 12 waŋec. Waŋu inéŋ hafi kiyu
humumaŋ ʒé waŋec. (41b) Imuac niŋac ic
iminéŋ hama Yesuac héniaiguc sicgémima
eŋeya amaiguc hamac niŋac welecmiyec.
(42b) Weleru Yesunéŋ amayaiguc keŋu

* 8:27: Girik aciguc; baeciguc.

ic embac tuŋ yandanéŋ lelecgémima momacnec keŋgic.

*Hafi embac méŋnéŋ nin*ʒéŋgéma Yesuac malekuya késama hiaruyec.

43 Keŋkecgic sucginaiguc embac méŋ kerec inéŋ yawuŋ 12 imuac séc sacya mayu hafi wamma kecaŋec. Waŋu inéŋ soukiwa iwawaiya késakerec imi mocʒoŋ séwi galeŋ ic énécmima audarec, néŋ méŋnéŋ méŋ mehiaru mimacac séc qahac waŋec. 44 Waŋu inéŋ Yesuac andiaiguc hosuru kemma malekuya susuriaiguc osiyec. Osiyu imuarunec sac maaŋec imi ʒicgéyec. 45 Waŋu Yesunéŋ qesima mérénéŋ nosizac ʒéma ʒéyec. Waŋu mocʒoŋ qaecgégic, Peteronéŋ yomuhuc ézéyec; Miŋ Kewunina, tuŋ yandanéŋ lelecgéma qéfacgé génʒu. 46 Ʒégic Yesunéŋ melemma ʒéyec; Méŋnéŋ nosiyu kucnanéŋ éréma ai meyu ninʒua. 47 Imuhuc ʒéyu embacnéŋ qaecgémacac séc qahac waŋec imi niŋasarima bac yandi yandi wamma hama mama sicgéma hénia némac niŋ osiyec imi ʒéauma, osiyu hafiya imuarunec bec tecgéyec imi ic embac mocʒoŋ kicginaiguc ézédarec. 48 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ ézéyec; Béracna, geŋga ninʒéŋ ninʒéŋganéŋ mehiaru génʒac. Imuac gi ewaga luae waŋu bénʒéŋ kembéséman.

49 Imuhuc ʒémanec naŋu tocgotocgo amawac galeŋ iwac amaya igucnec ic méŋnéŋ hama Yairo yomuhuc ézéyec; Guac béracga bec humuzac imuac niŋ kiwi ic yéwéri ménda miwéséman. 50 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ nimma yomuhuc ézéyec; ʒénéŋga ménda hirimac. Waŋu ninʒéŋgéna béracga imi hiarumac. 51 Imuhuc ʒéma iwac amaiguc kemma ic embac tosara qetali énécmima Petero, Yohane, Yakobo ʒéma embac seraŋa iwac neŋgoc maŋgocya sac onagiru eŋgic. 52 Eŋgic ic embac ieneŋ embac merac iwac niŋ wamma ʒésiac yanda wamma qeweloŋ waŋgic Yesunéŋ énézéyec; Ménda siacgic embac merac yomi ménda humuzac, néŋ gauya hezac. 53 Imuhuc ʒéyu bec humuzac imi niŋtegicgic imuac niŋ ʒédesi wammigic. 54 Waŋu Yesunéŋ embac merac iwac mériaiguc késama qacma ʒéyec; Meracna yacma nanna. 55 Imuhuc ʒéyu uŋayanéŋ liliŋgéyu imuarunec yacma naŋec. Naŋu nene mimu niŋac énézéyec. 56 Waŋu neŋgoc maŋgocyanéŋ hémma welicgéyoc. Welicgéyic Yesunéŋ haka hicŋiyec imi méŋac méŋ ménda ʒému niŋac neuŋ héiérécmiyec.

9

Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 ai memuac méli énécmiyec.

1 Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 unuruma uŋa biria mocʒoŋ nesi énécmima hafi mehiaru énécmimu niŋac kuc buŋa ʒéma qac buŋa énécmiyec. 2 Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac énézéma hafi ʒepa wanʒu imi mehiaru énécmimu niŋac méli énécmiyec. 3 Waŋu méli énécmima yomuhuc énézéyec; Ini keŋha wambiŋ ʒéma iwawai yomuhucya méŋ ménda mema eŋdac kemmu, tac me gésé me héna mauŋ me soukiwa me maleku saméŋa imuhucya. 4 Kemma ama geric méŋiguc emmuiguc imuaru tacyac waŋkecmu, waŋu baec méŋu kembiŋ ʒémaguc ama geric imi waimu. 5 Ic embac eneŋ ménda héihéré énécmimuiguc tauŋ imi waima kemmu. Waŋu waima kembiŋ ʒé imuaru héna usuginaiguc seitotoŋ tacmac imi qegic mamac. Waŋu ieneŋ hakagina imi hémma imuac hénia imi niŋasarimu. 6 Imuhuc ʒéyu tohotoho ic ieneŋ kemma ama areŋ yanda yanda lelecgéma ama areŋ séc buŋa suruc hiabia imi énézéma hafi ic embac mehiaru énécmigic.

Herodenéŋ Yesuac hénia niŋasarimaŋ ʒé waŋec.

7 Waŋu haka méréra imi hémma ic embac tosaranéŋ Yohanenéŋ humuc igucnec qelima yarec, imuac niŋ kuha imuhucya wininizac ʒégic. Imuac niŋ Perea baec galeŋ Herodenéŋ iwawai imi mocʒoŋ nimma nimbipiyec. 8 Waŋu tosara imi Elianéŋ muŋguc wininima kecʒac ʒégic, néŋ tosara imi Anutuac tiliŋ tiliŋ ic walaha ionarunec méŋnéŋ humuc igucnec qelima yarec imuhuc ʒégic. 9 Herodenéŋ ʒéyec; Yohane imi becnec neŋ déméŋa qeriri. Waŋu suruc imuhucya imuhucya imi mérac niŋac ʒéma imuhuc ʒéanʒu? Imuhuc ʒéma Yesu imi hémmaŋ ʒé waŋec.

Yesunéŋ ic ʒaŋgégina 5,000 nene gumu énécmiyec.

10 Waŋu Yesuac Méliméli ic ieneŋ
liliŋgéma hama ai megic imuac suruc
mocʒoŋ Yesu ézégic. Yesunéŋ suruc imi
nimma onagicma eŋawu baec imi waima
Betsaida ama areŋa yandaiguc keŋgic.
11 Waŋu ic embac ieneŋ niŋtegicma méndac
énécmima hagic. Hagic Yesunéŋ unuruma
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandawac
ackuaʒéc énézéyec. Waŋu hafigina
qahac wammac niŋac waŋgic mehiaru
énécmiyec. 12 Kaiwe kiwa hiŋgacmaŋ ʒé
waŋu Yesuac Méliméli ic 12 ieneŋ Yesuac
muru hama ézégic; Nini you baec kisiaiguc
kecʒiŋ imuac niŋ ic embac méli énécmina
ama areŋa me ama komoc komoc lelec
lelec hezac imuaru kemma nenegina ʒéma
hehe duŋ tatacgina mihicŋimu. 13 Imuhuc
ʒégic acgina yomuhuc melemma ʒéyec;
Eŋaoc nene gumu énécmigic nemu. ʒéyu
ʒégic; Nini kemma ic embac ionac nene
boŋ ménda mewiŋiguc nonaru imi saméŋ
méra méŋ ʒéma lambéc éréhéc sac he
nénécmizac. 14 Imi mia sucginaiguc ic
ionacnec ʒaŋgégina oloŋgic 5,000 imuac
séc waŋec imuac niŋ imuhuc ʒégic. Waŋu
Yesunéŋ 50 imuac séc tuŋa tuŋa nene
newiŋ ʒé tacmu niŋac tohotoho ichéra
énézéyec. 15 Énézéyu ʒéyec séc waŋgic ic
embac mocʒoŋ nene newiŋ ʒé tacdacgic.
16 Waŋu Yesunéŋ saméŋ méra méŋ ʒéma
lambéc éréhéc imi mema kiwa hiyu eŋu
mozoc ac ʒéma mésémma ic embac
ionac wéséginaiguc hai énécmimu niŋac
tohotoho ichéra énécmiyec. 17 Waŋu hai
énécmigic mocʒoŋ negic sécgé énécmiyec.
Waŋu tohotoho ic ieneŋ bororoŋa waigic
heyec imi tocgégic neŋgeŋ yanda 12
kuagina qedarec.

Peteronéŋ Yesu niŋac Kristo ʒéma ninʒéŋ
ninʒéŋa ʒéauyec.

18 Nalé méŋiguc Yesunéŋ sasaŋgiaiguc
kecma ʒéwelec waŋu tohotoho ichéra i guc
momacnec kecgic. Waŋu inéŋ yomuhuc
qesiénécmiyec; Ic embac ieneŋ nuac niŋ
méré ʒéanʒu? 19 ʒéyu melemma ʒégic;
Tosaranéŋ doku naec haka ic Yohane
ʒéanʒu, waŋu tosaranéŋ Elia ʒéanʒu, waŋu
tosaranéŋ Anutuac tiliŋ tiliŋ ic wahala
becnec kecgic sucgina igucnec méŋnéŋ
liliŋgéma hicŋizac imuhuc ʒéanʒu. 20 ʒégic
ʒéyec; Waŋu eŋaoc imi nuac niŋ méré
ʒéanʒu? ʒéyu Peteronéŋ ara melemma
ʒéyec; Anutuac Kristo.*

Yesunéŋ humuma yacmac imuac ara
ʒéyec.

21 Imuhuc ʒéyu ac imi ic méŋac méŋ
ménda énézému niŋac neuŋ héiénécmiyec.
22 Waŋu toroqema ʒéyec; Icac Naŋanéŋ
qenʒeŋ manʒeŋ sasala nimma qeriawac
galeŋ ʒéma hofac oo ic kiwa hécgina ʒéma
héna acac kiwi ic ieneŋ waimigic qegic
humumac. Waŋu ai meme haréwéc waŋu
tinduc qelima yacmacac hezac. 23 Imuhuc
ʒémaguc Yesunéŋ ic embac mocʒoŋ ionac
yomuhuc énézéyec; Ic méŋnéŋ ni méndac
némmaŋ ʒémaciguc eŋeya memaamuma
naléya naléya eŋeya ic héŋgeŋa wéndara
imi huama méndac némmac. 24 Ic méŋnéŋ
méŋ kekecya aŋgé timaŋ ʒé waŋu kekecya
imi sohomac. Waŋu ic méŋnéŋ méŋ nuac
niŋ wamma kekecya waimaciguc kekecya
aŋgé timac. 25 Ic méŋnéŋ baec imi mocʒoŋ
aŋgé timaguc eŋeya kekecya sohomac
me wagiru qahac waŋu, iwawai iminéŋ
dimuhuc naŋgémimac? 26 Méŋnéŋ méŋ
ni ʒéma nuac ackuaʒécna niŋac gamuya
nimmaciguc Icac Naŋa imi Maŋgoc ʒéma
kua meme uŋahéra téréya ʒéma eŋeya
edamuyaiguc liliŋgéma hamac nalé imuaru
imuhucyanec ic iwac niŋ mia gamuya
nimmac. 27 Ni hélacnec énézéwa niŋgic,
you nanʒu onarunec tosara ini humucnéŋ
ménda énépésiyu Anutuac héŋgaleŋ ama
areŋa yanda imi hémmu.

Yesuac séwiyanéŋ melemma tanera méŋ
waŋec.

28 Ac imi ʒéyec imuac andiaiguc ai meme
8 waŋu Yesunéŋ Petero ʒéma Yohane
ʒéma Yakobo onagicma ʒéwelecmaŋ ʒé
baec boŋaiguc eŋec. 29 Inéŋ ʒéwelecma
kerunec séwiyanéŋ melemma tanera
méŋ waŋu malekuya melemma pilitic
asaha ésécnec asariyec. 30 Imuaru mia
ic éréhécnéŋ Yesuguc ac eminimma
naŋgic. Imi mia Mose ʒéma Elia. 31 Asac
mararaŋiguc hicŋiyic eŋawu kecma
Yesunéŋ Yerusalemiguc humumac imuac
ara eminiŋgic. 32 Waŋu Petero ʒéma i guc
momacnec kecgic ieneŋ gau réwéria niŋ
qeka meka wamma tacgicac mocʒoŋnec
yacma Yesuac edamuya ʒéma ic éréhécnéŋ
i guc naŋgic imi inicgic. 33 Waŋu ic

* 9:20: Me Mesia.

éréhécnéŋ waima keŋic Peteronéŋ Yesu
ézéyec; Kiwi ic nini you kecʒiŋ imi
hiabia soroc. Imuac nini hali haréwéc
meénécmini, méŋ Miŋ Kewu guac, méŋ
Moseac, méŋ Eliawac wammac. Waŋu
ac imi némac ac ʒékerec imuac hénia
ménda niŋasarima imuhuc ʒéyec. 34 Waŋu
ac imi ʒémanec naŋu hosusunéŋ mama
hoturu énécmiyec. Hoturu énécmiyu
hosusu qeriaiguc kecgic ʒénéŋgina hiriyec.
35 Waŋu hosusu qeriaiguc ewa méŋ hicŋima
yomuhuc ʒéyec; Ic yomi nena naŋna imi
nenaoc gésimiyi. Ini iwac ackuaʒéc imi
niŋtohomu. 36 Ac imi ʒéyu tecgéyu héŋgic
Yesu eŋeyanec naŋec. Waŋu tohotoho
ic ieneŋ iwawai héŋgic imi nalé imuac
suraiguc méŋac méŋ ménda énézégic.

Yesunéŋ uŋa biria nesima merac méŋ mehiaruyec.

37 Ama giaŋiyu Yesunéŋ baec boŋa
imuarunec mama hayu ic embac tuŋ
yandanéŋ mihicŋi migic. 38 Tuŋ imuac
sucginaiguc ic méŋnéŋ qacma yomuhuc
ʒéyec; Kiwi ic, ni welecgénʒua nuac
naŋnawac hama hénna. Imi mia nuac
merac momacguc téŋgéŋ. 39 Waŋu uŋa
birianéŋ élanzaŋnec késayu imuarunec
qacma qeme qeyu kua hololoŋa mayu
séwiya mebiri qebiri wammima waimaŋ ʒé
waibipianʒac. 40 Waŋu nesigic kemmac niŋ
tohotoho ichécga welec énécmiwa ieneŋ
batucgégic ménda sécgéyec. 41 Imuhuc
ʒéyu Yesunéŋ melemma ʒéyec; Yai hicŋisai
niŋʒéŋ niŋʒéŋgina qahac qariŋ qariŋgia
yomi. Nalé dahecac séc iniguc kecma
bisiqatéŋ waŋ énécmimaŋ? Guac naŋga
you wagicma hana. 42 Waŋu merac
imi wagicma hamanec naŋu imuarunec
uŋa birianéŋ mema baeciguc giliyu
hiŋgacma qeme qeyec. Qeyu Yesunéŋ uŋa
ʒapi qeqeya imi qetalimima merac imi
mehiaruma melemma maŋgocya miyec.
43 Waŋu ic embac mocʒoŋ Anutuac kuha
niŋac welicgégic.

Ieneŋ mocʒoŋ iwawai Yesunéŋ mema
waŋec imuac welicgéma naŋgic Yesunéŋ
tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; 44 Ac
yomi ʒémaŋ imi gezac haima hiabianec
nimmu. Icac Naŋa imi kecma ic ionac
méraginaiguc opocopora wammac. 45 Waŋu
ieneŋ ac imuhuc ʒéyu nimma hénia ménda
niŋtegicgic. Imi mia hénia ménda niŋte-
gicmu niŋac musaŋgé énécmiyec imuac niŋ
hénia ménda niŋasarigic. Waŋu bac yandi
yandi wamma hénia ménda qesimigic.

Yesunéŋ ic kiwa kekerawac héna ac énézéyec.

46 Waŋu tohotoho ic ionac sucginaiguc
mérénéŋ kuneŋgina waŋʒac me ʒéma
tualefic hénima emigic. 47 Emigic Yesunéŋ
qerianéŋ niniŋgina niŋtegicma merac
komoc méŋ wagicma qéhéréŋaiguc haiyu
naŋec. 48 Naŋu yomuhuc énézéyec; Méŋnéŋ
méŋ qacnaiguc merac komoc yomi héihéré
mizac imi ni héihéré néŋʒac waŋʒac.
Méŋnéŋ méŋ ni héihéré néŋʒac imi méli
néŋec i héihéré mizac waŋʒac. Sucginaiguc
mamayagina kecʒac iminéŋ mia eŋeŋagina
wammac.

Méŋnéŋ méŋ haʒéc ménda waŋ
énécmizac iminéŋ alagina waŋʒac.

49 Waŋu Yohanenéŋ yomuhuc ézéyec;
Kiwi ic, nini ic méŋnéŋ guac qacga
qacma uŋa biria nesi énécmiyu hémma
ménda méndac nénécmianʒac imuac
niŋ neuŋ héimiyiŋ. 50 Imuhuc ʒéyu
Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec; Ménda qetal-
imimu méŋnéŋ méŋ haʒéc ménda waŋ
nénécmizac inéŋ nonac wamma kecʒac.

Samaria ic ieneŋ qeqetali wammigic.

51 Yesunéŋ eŋeyaoc kurumeŋiguc emmac
imuac naléya hosuru ducŋiyu Yerusalem
emmaŋ ʒé niŋseliyec. 52 Nimma kua
meme ichéra walac méli énécmiyu keŋgic.
Kemma iwawai mézézéŋ géwiŋ ʒé Samaria
ic ionac ama areŋ komora méŋiguc
kereŋgic. 53 Néŋ Yesunéŋ Yerusalem
kemmaŋ ʒé waŋec hénia imuac niŋ ama
miŋina eneŋ ménda héihéré énécmigic.
54 Imuhuc waŋgic tohotoho ic Yakobo
ʒéma Yohane iereŋ haka imi hémma
yomuhuc ʒéyoc; Miŋ Kewu nini geric
bélaŋa kurumeŋ igucnec mama onomac
niŋ ʒéwelecbiŋ niŋac waŋʒaŋ me qahac?*
55 Imuhuc ʒéyic Yesunéŋ liliŋgéma iricma

* 9:54: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc; Elia waŋec ésécnec.

* 9:56: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc, inéŋ ʒéyec; Icac Naŋa imi ic onac kekecgina mebiriman ʒé qahac, néŋ mehiaru énécmimaŋ ʒé mayi. Imuac nimba, ini Uŋa dimuhucyawac murunec hahaya imi ménda niŋtegicʒu.

ac geriwaguc waŋ érécmiyec. 56 * Waŋu
ieneŋ ama areŋ méŋiguc keŋgic.

Yesunéŋ tohotoho ic ionac pakeŋ ac énézéyec.

57 Héna keŋkecgic ic méŋnéŋ Yesuac
yomuhuc ézéyec; Gi dimia me dimia kem-
béséman imi ni kileŋ méndac gémma kem-
maŋ. 58 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ melemma
ʒéyec; Haséŋ kazu ieneŋ teŋginaguc. Sawa
nei ieneŋ haecginaguc, néŋ Icac Naŋa
imi oruc qeheheac ama duŋa méŋ ménda
hemizac. 59 Waŋu Yesunéŋ ic méŋac
yomuhuc ʒéyec; Gi hama méndac nénna.
Waŋu inéŋ ara yomuhuc melemma ʒéyec;
Waina ni walac kemma maŋgocna téŋgé-
maguc. 60 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ melemma
ʒéyec; Waina humumia ieneŋ qamocgina
imi téŋgégic, néŋ geŋ imi kemma Anutuac
héŋgaleŋ ama areŋa yandawac énézéwésé-
maŋ. 61 Waŋu ic méŋnéŋ muŋguc ézéyec;
Miŋ Kewu, neŋ gi méndac gémma kem-
maŋ, néŋ waina walac liliŋgéma kemma sac
kitichécna ewa gezacgina énézé qemaguc
hawa. 62 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ énézéyec;
Méŋnéŋ méŋ baec méséŋ méséŋac ki-
noŋ* mériaiguc késama kemma liliŋgéma
andiaiguc hénʒac imuhucyanéŋ Anutuac
héŋgaleŋ ama areŋa yandawac ai méŋ
memacac séc qahac.

10

Yesunéŋ tohotoho ic 70 buŋa suruc hiabia énézému niŋac méli énécmiyec.

1 Imuac andiaiguc Miŋ Kewunéŋ toho-
toho ic tosara 70* kumu énécmima baera
baera, ama areŋa kuneŋ kuneŋ séc eŋeyaoc
kemmaŋac niŋec imuaru éréhéc éréhéc
méli énécmiyec. 2 Méli énécmima yomuhuc
énézéyec; Héla memeyawac séc imi sasala
waʒima hezac, néŋ ai ic sasala qahac imuac
ini ai miŋina Anutunéŋ ai ic méli énécmi-
mac niŋac ʒéwelec wammimu. 3 Ʒéwa
niŋgic, neŋ ini méli énécmima nimba
rama komoc komoc haséŋ kazu sucgi-
naiguc méli énécmimiawac tanec wanʒac.
Bec yacma keŋgic. 4 Ini soukiwa konoŋ
me gésé me héna usu imi ménda mema
kemmu. Kemma hénaiguc ic embac mi-
hicŋi énécmimuiguc yaiʒézé ac ménda
wamma kemmu. 5 Kemma ama méŋiguc
emmuiguc walac yomuhuc énézému; Ama
yomuaru luae hemac. 6 Imuaru luae ic
méŋ kecʒaciguc luae qeénécmizu imi iwac
muru hemac. Waŋu qahac waŋu onac
muru liliŋgéma hamac. 7 Waŋu ama imuaru
tacyac waŋgic iwawai gumu énécmigic
efima nemu. Ai icnéŋ ai boŋa memuac
hezac. Waŋu ama areŋ méŋac qeriaiguc
amaya amaya lelecgéma tacyac ménda
wammu. 8 Ama areŋa yanda méŋiguc
kereŋgic héihéré énécmimuiguc wéséginaiguc nene haigic hemac imi efima nemu.
9 Nema bec hafi ic mehiaru énécmima
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda ho-
sucginu hazac imuhuc énézému. 10 Ama
areŋa yanda méŋiguc kereŋgic ménda héi-
héré énécmimuiguc imuac héna yanda
séc keremma yomuhuc énézému; 11 Onac
tauŋiguc sei totoŋ nonac hénaiguc hezac
imi qeni onac muru mazac. Waŋu ini
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi
hosucginu hazac imi niŋasarimu. 12 Neŋ
énézéwa niŋgic; Nalé tetecgiaiguc ama
areŋa imi bakia yéwéria yanda Sodom tauŋ
meyec imi ogicma memu.

Ewa qerigina ménda melemmu ionac muru yéwéri yanda he énécmimac.

13 O, ewa biric! Korasin ama areŋa
miŋina. O, ewa biric! Betsaida tauŋ yanda
miŋina, onacmuru kuc yanda baec icnéŋ
ménda memeya measariyi imi mocʒoŋ
Tiro ʒéma Sidon ama areŋa yandaiguc
wambinec imuac ama miŋina ieneŋ bec-
nec soŋgoŋac maleku héima toma qa-
haiguc tacma siacma ewagina bec melem-
bunec. 14 Gésigési naléiguc Tiro ʒéma
Sidon ama areŋa yanda miŋinanéŋ onog-
icma képésic ginawac bakia efefia memu.
15 Kafanaum ama areŋa yanda miŋina ini
eŋaŋac niŋgic emma kurumeŋ késamaŋ
ʒé wanʒac me? Anutunéŋ memaénéc
miyu humumia ionac baec dumuŋaiguc
emu hiŋgacmu. 16 Tohotoho ichécna ʒéwa
niŋgic; Méŋnéŋ méŋ onac ackuaʒéc ninʒac
imi nuac ackuaʒéc ninʒac wanʒac. Waŋu
méŋnéŋ méŋ onac andé unuzac imi ni andé
nuzac wanʒac. Waŋu méŋnéŋ méŋ andé
nuzac imi méli néŋec i andé qezac wanʒac.

* 9:62: Yuda ic eneŋ kinoŋ imi burumakaoiguc qatégic héréyu méraginanéŋ késa nesima baec patoaŋgic. * 10:1: Kiwi tosaraiguc; 72. * 10:17: 10:1 Imuac héŋgic.

Tohotoho ic 70 ieneŋ liliŋgéma hagic.

17 Tohotoho ic 70* ieneŋ ségiségi
wamma liliŋgéma hama yomuhuc ézégic;
Miŋ Kewu, guac qacgaiguc uŋa biria
eneŋ acnina tohogic. 18 Imuhuc ʒégic
acgina melemma ʒéyec; Neŋ hémba
Biria miŋinanéŋ kurumeŋ igucnec pilitic
ésécnec baeciguc mama qeyec. 19 Neŋ
ini mokoleŋ ʒéma girisoŋaŋ tima haʒéc
ionac kucgina mocʒoŋ onogicmu niŋac qac
buŋa énécmizua. Iwawai méŋnéŋ méŋ hia
ménda mebiri énécmimac. 20 Néŋ uŋa biria
ieneŋ acgina tohozu, imuac niŋ ségiségi
ménda wammu, néŋ qacgina kurumeŋiguc
oyu hezac imuac niŋ mia ségiségi wammu.

Yesunéŋ ségiségi wamma Anutu mepésiyec.

21 Nalé imuarunec Yesunéŋ Uŋa
Téréyaguc ségiségi wamma yomuhuc
ʒéyec; Maŋgoc, baec kurumeŋac miŋina,
iwawai imi musaŋgéna niniŋ ʒéma niŋtegic
qiŋtegicac kuha ginaguc eneŋ ménda
hénʒu, néŋ nambérac ionac auénécmina
héŋanʒu imuac ewa hia ac gézézua. Oaec,
Maŋgoc, guac ewa siŋganéŋ imuac mia
heyec. 22 Maŋgocna geŋgaoc mia iwawai
mocʒoŋ nuac nénnec. Waŋu gi qahac
waŋu, méŋnéŋ méŋ mérénéŋ Naŋga
wanʒac imi ménda ninʒac. Waŋu méŋnéŋ
méŋ qahac, néŋ Naŋganéŋ eŋeya ewa
siŋiguc auénécmiyu hénʒu ieneŋ sac
Maŋgoc gi méré imi ninʒu. 23 Imuhuc
ʒémaguc tohotoho ichéra ionac muru
liliŋgéma inicma ionacnec sac ewaya meyu
mayu yomuhuc énézéyec; Iwawai ini hénʒu
imi momacnec hénʒu ionac kicginanéŋ
mériaŋaguc wanʒac. 24 Énézéwa niŋgic;
Kuameme ic sasala ʒéma ic kewu ieneŋ
iwawai ini hénʒu imi hémbiŋ ʒé waŋgic,
néŋ ménda héŋgic. Waŋu iwawai ini ninʒu
imi nimbiŋ ʒé waŋgic, néŋ ménda niŋgic.

Dac muna héla ionac ala kekec.

25 Héna acac kiwi ic méŋnéŋ yacma
Yesu batucgéma yomuhuc qesimiyec;
Kiwi ic, ni némac iwawai wamma kekec
hémbénaŋa imi mihicŋimaŋ? 26 ʒéyu
Yesunéŋ ara yomuhuc melemma qes-
imiyec; Héna aciguc néma ac heyu
gi dimuhuc oloŋ niŋanʒaŋ? 27 ʒéyu
ʒéyec; Ewa qeriga mocʒoŋnec, kekecga
mocʒoŋnec, kucga mocʒoŋnec ʒéma ewa
siŋga mocʒoŋnec Miŋ Kewu guac Anutu goi
héihéi wammiwéséman. Waŋu gi geŋga
siŋ niŋamuanʒaŋ ésécnec alagawac siŋ
nimmiwéséman.* 28 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ
ara melemma ʒéyec; Ac bakia melenʒaŋ
imi dindiŋa. Imuhuc tohoma kekec
hémbénaŋa mewéséman. 29 Imuhuc ʒéyu ic
imi Yesunéŋ iwac niŋ niŋu hiarumac niŋac
yomuhuc qesimiyec; Waŋu, mérénéŋ nuac
alana wanʒac? 30 Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ
séséc ac méŋ yomuhuc ʒéyec; Ic méŋ
Yerusalemnec yacma Yeriko kemmaŋ ʒé
hiŋgarec. Hiŋgacma hénaiguc kowu nene
ic mihicŋi énécmiyu kowu nene ic ieneŋ
malekuya hetecgéma humumianec qema
waima keŋgic. 31 Nalé imuhucgeŋ hofac
oo ic méŋnéŋ héna imuacnec hiŋgacma ic
imi hémma héna néwécgeŋacnec qiʒiʒiŋ
géma keŋec. 32 Waŋu Lewi ic méŋnéŋ
imuhucyanec imuaru haréma ic imi
hémma héna néwécgeŋacnec qiʒiʒiŋ géma
ogicma keŋec. 33 Waŋu Samaria ic méŋnéŋ
ic kiaŋ wamma kemma imuaru keremma
ic imi hémma wséniniŋ wammiyec.
34 Waŋu hosuraiguc kemma haléc ʒéma
doku selia wiziyaiguc qocgéma naecmima
osomiyec. Osomima doŋkiya qahaiguc
haima ic kiaŋ ama méŋiguc wagicma
kemma galeŋgé miyec. 35 Ama giaŋiyu
Romawac soukiwa Denarion* éréhéc ic kiaŋ
ama imuac miŋina mima yomuhuc ʒéyec;
Ic yomi galeŋgé miwéséman. Imuac me
imuac wammimaŋ ʒé soukiwa imi ogicma
kiriwéséman imi liliŋgéma hamaŋ imuaru
taséga meleŋ gémmaŋ. 36 Imuhuc suruc
wandacma Yesunéŋ yomuhuc qesimiyec;
Geŋ ninna ic haréwéc ionac sucginaiguc
mérénéŋ mia kowu nene méraginaiguc
eŋec iwac ala wanʒac me? 37 ʒéyu ara
melemma ʒéyec; Ic goi héihéi wammiyec
imi mia. Imuhuc ʒéyu Yesunéŋ yomuhuc
ézéyec; Gi kemma imuhuc wambéséaŋ.

Yesunéŋ Mata ʒéma Maria iorac
amaiguc keŋec.

38 Héna keŋkecma Yesunéŋ ama areŋ
komora méŋiguc kereŋec. Kereŋu em-
bac méŋ qara Matanéŋ héihéré miyu iwac
amaiguc eŋec. 39 Waŋu iwaru munia kerec,
qara imi Maria. Inéŋ Yesuac héniaiguc

* 10:27: Hén 6:5; Lew 19:18 * 10:35: 1 Denarion imi ic méŋac ai meme méŋac ai boŋa.

tacma iwac ackuaʒéc niŋec. [40] Waŋu Mata
imi ai yanda meyu ai yandanéŋ ewaya
mesohoyec. Waŋu Yesuac muru hama
yomuhuc ézéyec; Miŋ Kewu nuac mu-
nananéŋ wainéŋu ni nenacnec ai mema
nanʒua. Waŋu gi imuac ewa biric ménda
waŋ nénʒaŋ? Ézéna hama méra ném-
mac. [41] ʒéyu Miŋ Kewunéŋ ara melemma
ʒéyec; Mata, Mata, gi iwawai hénia hé-
nia niŋac niŋyéwéri wanna ewaga goro
wanʒac. [42] Néŋ éréhéc dac sac mewésé-
maŋ, qahac waŋu momacdac imi sécgémac.
Marianéŋ héna hiabia gésima aŋgétizac
imuac imi iwarunec wagicmaŋac séc qahac
wanʒac.

11

Yesunéŋ ʒéwelec welecac hénia ku
énécmiyec.

[1] Yesunéŋ baec méŋiguc ʒéwelerec.
ʒéweleru tecgéyu tohotoho ichéra
ionarunec méŋnéŋ yomuhuc ézéyec; Miŋ
Kewu doku naec ic Yohanenéŋ tohotoho
ichéra dimuhuc ʒéwelecmu imuac hénia
ku énécmiyec. Gi imuhucyanec ʒéwelec
welecac hénia ku nénécmina. [2] ʒéyu
ʒéyec; Ini ʒéwelecbiŋ ʒéma yomuhuc
ʒéwelecmu; Maŋgocnina, guac qacga
mepésini téréya hemac. Guac héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imi mama hamac. [3] Gi
kaiweya kaiweya imuac nene sécnina
nénécmiwéséman. [4] Nini ic tosara biria waŋ
nénécmigic séc képésicgina wai énécmiziŋ,
imuac gi imuhucyanec képésicnina wai
nénécmina. Waŋu manam batuciguc
ménda nonopocbéséman.

[5] Imuhuc ʒéma inéŋ yomuhuc toro-
qema ʒéyec; Sucgina igucnec méŋnéŋ
alayaguc waŋu alaya iminéŋ siŋi yandaiguc
iwac muru kemma yomuhuc welecmi-
mac; Alana, saméŋ haréwéc nénna biaŋguc
melemmaŋ. [6] Ic kiaŋ alana méŋnéŋ nuaru
hazac. Waŋu nene méŋ gumu mimaŋ ʒéma
hocʒua.

[7] Imuhuc ʒéyu alayanéŋ ama qeria igu-
cnec yomuhuc melemma ʒémac; Gi gau qeli
qeli nunuzaŋ, ni ama naguya bec héima
nambérac hécna iniguc gau niŋac wamma
heziŋ imuac niŋ yacma yaka gémmaŋac
séc qahac. [8] Waŋu ʒéwa niŋgic, ama miŋi-
nanéŋ ic imi alaya wanʒac imuac wamma
ménda yacma nimmimac, néŋ ic imi seliseli
wamma welecma naŋu imuac niŋac mia
yacma iwawai méŋ niŋac wawaŋa imuac
sécya mimac.

[9-10] Méŋnéŋ méŋ weleru miyu meanʒac.
Waŋu méŋnéŋ méŋ hochoc ai mema
mihicŋianʒac. Waŋu méŋnéŋ méŋ
nagu qeyu aumimia waŋanʒac. Imuac
niŋac ʒéwa niŋgic; Welecgic énécmimac.
Hochoc ai mema mihicŋimu. Naguya
qegic auénécmimac. [11] Guac naŋganéŋ
lambéc niŋac qesigéŋu maŋgoc onac
sucgina igucnec mérénéŋ lambécac tasia
qaté mokoleŋ mimac? [12] Waŋu kuruc
gocmia niŋac welecgéŋu mérénéŋ tasia
girisoŋaŋ mimac? [13] Ini ic biria, néŋ
kileŋ iwawai hiabia nambérac hécgina
gumu énécmianʒuiguc onac kurumeŋ
Maŋgocginanéŋ welecmianʒu onac Uŋa
Téréya séc ogicqogicma dimuhucya
énécmimac?

Yesu ʒéma Beelsebul.

[14] Waŋu Yesunéŋ uŋa biria ara qahac
imi nesimiyu éréma keŋu merac imi ac
ʒéyec. ʒéyu ic embac tuŋ ieneŋ imi
hémma welicgégic. [15] Waŋu sucginaiguc
tosaranéŋ yomuhuc ʒégic; Inéŋ kuwic
ionac ic kewugina Beelʒebulac kuha mema
uŋa biria nesi énécmianʒac. [16] Waŋu
ic tosaranéŋ Yesu batucgémima séséc
baec icnéŋ ménda memeya kurumeŋ
igucnec mamaya méŋac meyu hémbiŋ
niŋac welecmigic. [17] Welecmigic Yesunéŋ
ionac niniŋgina niŋtegicma yomuhuc
ʒéyec; Héŋgaleŋ ama yandawac miŋi-
nanéŋ eŋaocnec euhéndéŋ waŋamuzu
séc kisi waŋanʒac. Waŋu ama méŋac
miŋinanéŋ eŋaocnec euhési waŋamuanʒu
imi mama birianʒac. [18] Neŋ Beelʒebulac
kuha mema uŋa biria nesi énécmianʒua
imuhuc ʒénénʒu, néŋ Biria miŋinanéŋ
eŋaocnec héndéŋ amuanʒuiguc ionac
héŋgaleŋ ama areŋa yandanéŋ dimuhuc
naŋselimac? [19] Neŋ Beelʒebulac kuha
mema uŋa biria nesi énécmizuaiguc imi
naŋhécgina ieneŋ mérac kuha mema uŋa
biria nesi énécmianʒu? Imuac naŋhécgina
eŋaoc mia ʒégési énécmimu. [20] Néŋ neŋ
Anutuac méria merawanéŋ uŋa biria nesi
énécmianʒuaiguc Anutuac héŋgaleŋ ama
areŋa yandanéŋ bec onacmuru mama
hazac. [21] Ic kawalinéŋ tewi maleku séha
meyu kiyunec amaya galeŋgéyu ama

imi luaeiguc hia heanʒac. [22] Waŋu ic
kawali kuha eŋeŋa méŋnéŋ hama ic imi
ogicʒaciguc tewi maleku selia niŋkumuma
mekecʒac imi mocʒoŋ wagicma iwac
hinacya momacnec wagicma sécgina
méndémma énécmianʒac. [23] Méŋnéŋ méŋ
niguc ménda kecʒac inéŋ andé nuzac.
Waŋu iwawaina niguc ménda tocgézac inéŋ
iwawaina héndénʒac.
[24] Uŋa biria méŋnéŋ ic méŋac murunec
éréma kemma baec kisiaiguc keŋha
wamma tachiarumaŋ ʒé waŋu ménda
sécgézac. Ménda sécgéyu inéŋ yomuhuc
ʒézac; Ni amana éréma hazua imuaru
liliŋgémaŋ. [25] Imuhuc ʒéma liliŋgéma hama
héŋu ama imi usuŋma mindiŋiyecac hiabia
hezac. [26] Heyu kemma uŋa biria kawalihéra
7 onagiru hama hiŋgacma kecgic walac
birima kerec imi muŋguc yanda ogicqogic
wamma kuneŋnec birima kecʒac.
[27] Ac imuhuc ʒémanec naŋu tuŋ
yanda imuac sucgina igucnec embac
méŋnéŋ qacma ʒéyec; Gi héri haima
megémma namu gumugéŋec neŋgoc
iminéŋ ségiségiyaguc! [28] Imuhuc ʒéyu
Yesunéŋ melemma ʒéyec; Ic méŋ Anutuac
ackuaʒéc nimma tohoanʒac iminéŋ mia
ségiségiyaguc wanʒac.

Séséc ac Yonawac muru héiyec imuac hénia.

[29] Ic tuŋ muŋguc yanda toroqe énécmima
naŋgic Yesunéŋ hénima yomuhuc
énézéyec; Nalé yomuac hicŋisai imi
hicŋisai biria, séséc mérérawac hémbiŋ
ʒé waŋanʒu, néŋ séséc méŋ qahac, néŋ
Yonawac muru haka hicŋiyec imi sac
hicŋi énécmimac. [30] Yonanéŋ Niniwe
ama areŋa yanda imuac miŋhéra ionac
muru séséc waŋec ésécnec, Icac Naŋa
imuhucyanec nalé yomuac hicŋisai onac
muru imuhuc wammac. [31] Héŋgaleŋ ama
yanda méŋ baec waŋgoŋa Saut iguc hezac
imuac embac garata méŋnéŋ Solomonac
niŋtegic qiŋtegicac kuha nimmaŋ ʒé baec
tetecgia igucnec hayec, néŋ nalé yomuac
hicŋisai eneŋ Solomonac Kuneŋa neŋ you
kecma énézéwa ménda niŋnénʒu. Imuac
ʒégésigési naléya ducŋiyu embac garata
iminéŋ ini ʒégési énécmimac. [32] Niniwe ic
eneŋ Yonawac ackuaʒéc nimma ewagina
meleŋgic, néŋ nalé yomuac hicŋisai eneŋ
Yonawac Kuneŋa neŋ you kecma énézéwa
ménda niŋnénʒu imuac niŋ ʒégésigési
naléyaiguc Niniwe ic ieneŋ ini ʒégési
énécmimu.

Séwiac lambe.

[33] Méŋnéŋ méŋ lambegina otorima
sasaŋgiaiguc me kewuc bawaiguc ménda
haianʒu, néŋ qémbéŋ qahaiguc haianʒu.
Imi mia ic embac ama qeriaiguc érému
eneŋ asaha hémmu niŋac imuhuc
waŋanʒu. [34] Waŋu néwécgeŋac ʒéwa
niŋgic; Guac kicganéŋ séwigawac lambe
wanʒac. Kicganéŋ hia kecʒaciguc séwiga
mocʒoŋ asahanéŋ sécgémimia wanʒac.
Waŋu kicganéŋ birizaciguc séwiga mocʒoŋ
siŋinéŋ sécgémimia wanʒac. [35] Imuac ewa
qerigaiguc asac mararaŋ hezac imi ménda
siŋidéŋgézac me qahac imi niŋgésina.
[36] Imuac guac séwiga asaha sécgégéŋu siŋi
méŋ ménda hegéŋu lambeac asahanéŋ
asarigéŋanʒac ésécnec kekecga mocʒoŋ
asahaguc wammac.

Saec 6.

[37] Yesunéŋ ac imuhuc ʒémanec naŋu
Farisaio ic méŋnéŋ eŋeyaguc momacnec
tacma nene nemac niŋac Yesu welecmiyu
emma tarec. [38] Néŋ nene nemaŋ ʒé
wamma méria ménda ʒuaru Farisaio ic
iminéŋ hémma ewa éréhéc waŋec. [39] Waŋu
Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec; Farisaio ic ini
sokoc ʒéma ʒéic séwéla imi hiabianec
ʒuacanʒu, néŋ ewa qerigina imi hémbaoc
haka ʒéma kaiʒiliweŋ hakanéŋ kuaya
qema hezac. [40] Niniŋgina qahac ini,
séwéla mihicŋiyec inéŋ qeria momacnec
mihicŋiyec imi ménda niŋtegicʒu?
[41] Waŋu qerigaiguc hegénʒac séciguc
haleŋ énécmina iwawai mocʒoŋ solaŋa
waŋgémmac. [42] Néŋ saecginaguc ini
Farisaio ic, ini miŋsupe ʒéma ʒuaʒua
héméŋa hiabia tosara imi méndéŋgic méra
éréhéc waŋu momacguc mema Anutuac
buŋa haianʒu. Néŋ haka dindiŋa ʒéma
goi héihéi Anutuac buŋa haihaiya imi
giligic qahac wanʒac. Méŋ ménda waima
imuac me imuac momacnec wandacmu
iminéŋ hia wammac. [43] Saecginaguc ini
Farisaio ic, ini tocgotocgo amaiguc tatac ou
eŋeŋa hezac imuaru tacbiŋ niŋac waŋanʒu.
Waŋu nénnagémba sombeŋiguc ʒézé
ségiségi waŋ énécmimu niŋac waŋanʒu.
[44] Saecginaguc ini imi kicsuaŋ suaŋa
qahac kondoŋa heheya ésécnec waŋu, ic

embac ieneŋ imuac qahaiguc tima namma
héniagina ménda niŋtecgicanʒu.
45 Imuhuc ʒéyu héna acac kiwi ic méŋnéŋ
Yesu yomuhuc melemma ʒéyec; Kiwi ic
gi imuhuc ʒéma nini momacnec mutu-
laŋgéma ʒébiri nénécmizaŋ. 46 Saecginaguc
héna acac kiwi ic ini, iwawai yéwéria yanda
sécgina ogicogicya imi ic tosara ionac hai
énécmigic bisianʒu, néŋ ini eŋaoc imi
méragina merawa méŋ ménda suluma
osianʒu. 47 Saecginaguc ini, eneŋ Anutuac
tiliŋ tiliŋ ic becnec yanda hécgina ieneŋ
unugic ionac kicsuaŋ imi meyacgéanʒu,
néŋ ackuaʒéc imi ménda tohoanʒu.
48 Yandahécgina Ieneŋ Anutuac tiliŋ tiliŋ
ic unugic Farisaio ic eneŋ imi kua meme
ic ionac kicsuaŋ meyacgézu. Imuhuc
wamma ini yanda hécginawac ai imuac ewa
momac wanʒu imuac héipuc ac ʒéauzu.
49 Imuac niŋ Anutunéŋ niŋtegic qiŋtegicac
kuhaiguc yomuhuc ʒéyec; Neŋ ionac muru
walac ʒézé ichécna ʒéma méliméli ic
méli énécmimaŋ, waŋu ionarunec tosara
unuhumumu, waŋu tosara ununesi waŋ
énécmimu. 50 Baec kurumeŋ ʒéyu hicŋiyec
imuarunec hénima éréma kecma deguc
imuac suraiguc Anutuac tiliŋ tiliŋ ic unugic
sacgina mayec imuac bakia mocʒoŋ nalé
yomuac hicŋisai ionac qacginaiguc emmac.
51 Imi mia Abelac sac igucnec hénima éréma
kecma ʒaki téréya sombeŋiguc naŋec imi
ʒéma ama téréya imuac géŋgéŋaiguc qegic
humuyec 3akaraia iwac sacya imuac bakia
mocʒoŋ nalé yomuac hicŋisai eneŋ mia
bisidacmu. 52 Saecginaguc héna acac kiwi
ic ini, ini imi niniŋac nagu wétéya késa
kecma eŋaoc ménda emma imuhucyanec
naguya héʒicgéma naŋgic ic embac embiŋ
ʒé wanʒu imi eneŋ momacnec emmuac
séc qahac wanʒac. 53 Imuhuc ʒémaguc
Yesu ama imi waima kemmaŋ ʒé mayu
Farisaio ic ʒéma héna acac kiwi ic ieneŋ
hénima haʒéc geriwaguc wammima acgina
melemmac niŋac selianec hinocgémima
ʒéqesiqesi sasala wammigic. 54 Imuhuc
wamma ac képésira méŋ ʒéyu késawiŋ
ʒéma galeŋ megic.

12

Yesunéŋ qeqaiŋ ac ʒéma meme seli ac
énézéyec.

1 Suraiguc ic embac tuŋ yanda tauseŋa
tauseŋa tocgéma hénagina tiloc paloc
tima naŋgic. Yesunéŋ walac tohotoho
ichéra yomuhuc énézéyec; Farisaio ic
qeri ikocginaguc ionac yis imuac galeŋ
memu. 2 Iwawai méŋnéŋ méŋ, usuyaguc
hezac imi ménda auyu hemacac séc
qahac, sasaŋgiaiguc hezac imi ménda
niŋmimiawac séc qahac. 3 Imuac niŋ
iwawai siŋiiguc ʒégic imi mocʒoŋ kaiweac
asahaiguc ʒéaugic nindacmu. Waŋu iwawai
ama qeriaiguc ʒégic imi mocʒoŋ ama
bauyaiguc namma ʒéaugic nindacmu.

Anutu momacgucac sac ʒénéŋgina hiri-
mac.

4 Alahécna onac énézézua, séwigina sac
unuhumuma imuac andiaiguc iwawai méŋ
toroqema waŋ énécmimuac séc qahac
ionac niŋ ʒénéŋgina ménda hirimac.
5 Mérac kileŋ ʒénéŋgina hirimac imi
ʒéasariwa niŋgic. Unuhumuma imuac
andiaiguc geric siaiguc gili énécmimacac
kuc buŋaya hemizac iwac mia ʒénéŋgina
hirimac. Owec, énézézua, iwac mia
ʒénéŋgina hirimac. 6 Sirikic méra méŋac
boŋa soukiwa Toya* éréhécdac ménda
haianʒu? Waŋu Anutuac kiwaiguc sirikic
nei ionac murunec méŋac niŋ eluŋ ménda
qeanʒac. 7 Ini imi Anutunéŋ oruc ʒucgina
ʒaŋgéya acguc mocʒoŋ oloŋ nindacʒac,
imuac ʒénéŋgina ménda hirimac. Eŋac
eŋac kekecgina imi sirikic nei sasala
onogicma eŋeŋa wanʒac.
8 Waŋu ni énézéwa niŋgic; Méŋnéŋ méŋ
ic embac kicginaiguc ʒéauma ni ninʒéŋgé
némmaciguc ni imuhucyanec Anutuac kua
meme uŋa kicginaiguc ʒéauma i ninʒéŋgé
mimaŋ. 9 Ic embac kicginaiguc ni qaecgé
nénʒac imi ni Anutuac kua meme uŋahéra
kicginaiguc qaecgémimaŋ. 10 Méŋnéŋ méŋ
Icac Naŋa ʒébiri mizaciguc képésic imi
waimimacac hezac, néŋ Uŋa Téréyawac
ʒébiri wammizaciguc képésic imi ménda
waimimac. 11 Ic embac tosaranéŋ ini toc-
gotocgo amaiguc me galeŋ ʒéma ic kewu
tosara qac buŋaginaguc ionac muru onag-
icma keŋgic ac bakia dimuhuc melemma ac
dimuhucya ʒéwiŋ ʒéma ewa goro ménda
wammu. 12 Nalé imuaru mia Uŋa Téréyanéŋ
némac ac ʒému imi ku énécmimac.

* 12:6: Girik aciguc; Asarion.

13 Waŋu tuŋ imuarunec ic méŋnéŋ
yomuhuc ʒéyec; Kiwi ic nuac dacna ac
ézéna maŋgoc niranéŋ iwawai mératéc
wainérécmiyec imi niguc méndémma
mewic. 14 ʒéyu Yesunéŋ ézéyec; Ic mérénéŋ
ni iwawaigira méndéŋ érécmimaŋ niŋac
ʒégésigési ai icgirawac kumunéŋec?
15 Imuhuc ʒémaguc inéŋ ic embac yomuhuc
énézéyec; Iwawai méŋac méŋ hémbaoc
ménda wamma niniŋ biria imuac galeŋ
memu. Ic méŋac kekecya imi iwac
iwawaiya sasala imuaru ménda hezac.
16 Imuhuc ʒéma inéŋ qelumbec ac méŋ
yomuhuc énézéyec; Soukiwa ic méŋ kerec.
Keru iwac aiiguc héla gocmia kindindiŋa
hicŋimiyec. 17 Hicŋimiyu ewa qeriaiguc
yomuhuc niŋec; Nuaru héla gocmia imi
haihaiyawac titiŋa méŋ ménda hezac.
Imuac dimuhuc wammaŋ? 18 Imuhuc ʒéma
ʒéyec; Ni yomuhuc wammaŋ, nuac hofi
ama komora imi hericma kuneŋ yanda
qelia méŋ meyacgéma nuac ai yawuŋac
héla ʒéma iwawai hiabia imi mocʒoŋ
imuaru haiwa hemac. 19 Imuhuc wamma
nuac uŋanawac yomuhuc ʒémaŋ; Nuac qeri
uŋana, iwawai ai yawuŋ sasalawac sécya
qolacgéma haiwa hezac. Imuac gi bénʒéŋ
tacnimma nene kuluŋ nema ségiségi
wamma kecbéséman. 20 Néŋ Anutunéŋ
yomuhuc ézémac; Ic, gi imi niŋtegic
qiŋtegicga qahac, deguc siŋiya guac qeri
uŋaga guagicba iwawai qutulaŋgéma haina
hezac imi mocʒoŋ mérac wammac me?
21 Ic imuhucya imi eŋeyawac iwawai sasala
tiloyu emma hezac, néŋ Anutuac muru imi
saméŋ bipiyaguc ménda hemiyu kecʒac.

Ewa goro ménda wambéséman.

22 Imuhuc ʒéma tohotoho ichéra
énézéyec; Imuac néwécgeŋac yomuhuc
énézéwa niŋgic; Kekecgina niŋac némac
iwawai nemu, séwigina niŋac némac
iwawai héimu imuac ewa goro ménda
wammu. 23 Kekec imi nene ogicʒac.
Waŋu séwigina imi malekugina ogicʒac.
24 Koeckoec nei imuac niŋgic, iwawai méŋ
ménda héihimic wamma meanʒu. Waŋu
ama saméŋa me hofi amaya méŋ ménda
he énécmizac, néŋ kileŋ Anutunéŋ gumu
énécmianʒac. Ini imi nei kuneŋ yanda
ogicma eeginaguc wanʒu. 25 Sucginaiguc
mérénéŋ ewa goro wamma kekecya*
komodia méŋ mehorugimacac séc wanʒac
me? 26 Iwawai komodia méŋ imuhucya
hia mindiŋiwésémaŋac séc qahac waŋu
dimuhuc méŋac méŋ ewa goro wambésé-
maŋ? 27 Baorac ʒariŋac niŋgic, imi dimuhuc
yandianʒu? Ieneŋ ai ménda meanʒu waŋu
hésa méŋ ménda meyacgéanʒu waŋu
énézéwa niŋgic, Ic kewu Solomonnéŋ
maleku héiyec imuac edamuya mocʒoŋ imi
ʒariŋ méŋac asaha ogicmacac séc qahac
waŋec. 28 Deguc keru oraŋguc qema oanʒu
ʒariŋdac imuhucyawac Anutunéŋ imuhuc
hiabianec héi énécmianʒac. Imuhucya
imuhuc waŋ énécmianʒac iguc onac imi
ogicqogic wamma ménda héiénécmimac
me? O! ic embac, ninʒéŋ ninʒéŋgina imi
komocdia dac. 29 Ini némac iwawai newiŋ
ʒéma ewa goro ménda wammu, waŋu
imuac ménda ʒéwelecmu. 30 Baecac ic enia
ieneŋ mia iwawai mocʒoŋ imuhucya niŋac
wamma welecanʒu. Onac Maŋgocginanéŋ
ini iwawai imuac me imuac osizu imi
bec niŋdacaʒac. 31 Ini mia iwac héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imuac hochoc wammu.
Imuhuc waŋgic iwawai tosara imi toroqema
énécmimac. 32 Ic tuŋ komora ini ʒénéŋgina
ménda hiriyu, Maŋgocnéŋ héŋgaleŋ ama
areŋa yanda imi énécmimaŋ ʒé ewa hia
ninʒac. 33 Iwawaigina haima soukiwa
mihicŋima maqeqeya ionac énécmigic.
Gésé tegictegira qahac kurumeŋac buŋa
mihicŋima imuaru mia iwawai boŋa eŋeŋa
imi tigic hemac. Imuaru imi kowu nene
hosuru keŋkeŋawac séc qahac, waŋu gisic
ʒinaŋgoc nemuac séc qahac. 34 Iwawaigina
boŋa eŋeŋa hezac imuaru onac ewa siŋgina
heanʒac imuac niŋac imuhuc ʒézua.

Técgina nimma kecmu.

35 Kembaŋ ginaiguc rikuŋgina ʒikima
kifagina otorigic ʒeyunec naŋkecmu.
36 Ini imi ic tosara miŋginanéŋ ʒammaréŋ
meme ariac igucnec liliŋgéma hama
nagu qeyu focdac yacma nagu auwiŋ
ʒé mambéc kecanʒu ésécnec wamma
kecmu. 37 Miŋginanéŋ hama kic hihi kecgic
inicmaciguc weleŋ qeqehéra imuhucya
imi ségiségi ginaguc wammu. Hélacnec
énézéwa niŋgic, miŋginanéŋ rikuŋa ʒikima
namma énézéyu tacgic hosucginu hama
weleŋ qeénécmimac. 38 Inéŋ siŋiyawac
12 kilok me 3 kilok imuaru hama iniru

* 12:25: Séwiga witiya.

imuhuc wamma kecmuiguc imi ségiségi
ginaguc wammu. 39 Ini ninʒu ésécnec ama
miŋinanéŋ némac naléiguc kowu nene
hamu imi niŋaŋeciguc awima taru amaya
imi ménda hésémma embunec. 40 Imuac niŋ
ini acguc técgina nimma kecmu. Ménda
nimma kecmu nalé imuaru Icac Naŋa imi
hamac.
41 Imuhuc ʒéyu Peteronéŋ yomuhuc
qesimiyec; Gi séséc ac imi nonac niŋ
sac ʒézaŋ me nini mocʒoŋ niŋac ʒézaŋ?
42 ʒéyu Miŋ Kewunéŋ melemma ʒéyec;
Waŋu mérénéŋ ai ic niŋkumu mimia
ʒéma niŋtegic qiŋtegicyaguc wamma
miŋinawac weleŋqeqe ichéra galeŋgé
énécmima naléya ducŋiyu séc nene
yakaginawac buŋa méndéŋ énécmiammac?
43 Waŋu miŋinanéŋ hama héŋu imuhuc
wamma keru, weleŋ qeqe imuhucya imi
ségiségiyaguc wammac. 44 Ni hélacnec
énézéwa niŋgic; Miŋinanéŋ ic imuhucya
imi iwawaiya mocʒoŋ galeŋgémac niŋac
opocmac. 45 Waŋu weleŋ qeqe icnéŋ
imuhuc ménda wamma ewa qeriaiguc
eŋeya miŋinanéŋ bénʒéŋ bénʒéŋ hamac
ʒéma iwawai hémbaoc wamma nema
doku selia nema niŋgoŋ wamma weleŋ
qeqe ichéra ʒéma embachéra hénima
unumac imi 46 nalé méŋ kic hihi ménda
wamma kecmac imuaru, waŋu kaiwe kiwa
méŋ ménda nimma kecmac imuaru mia
miŋinanéŋ hama bakia réwéria meleŋ
mima ic ninʒéŋ ninʒéŋgina qahac iniguc
momacnec onopocmac. 47 Miŋinawac ewa
siŋ imi dimuhuc hezac imi niŋtegicmaguc
kileŋ técya ménda nimma iwac ewa siŋa
tohotoho ménda wammac imi sasalanec
qemac. 48 Ménda niŋtegicma haka biria
wanʒac imi efefia qemac. Iwawai sasala
meyec iwac muru sasala memaŋ ʒé
hocmac. Waŋu ai buŋa sasala késayec iwac
muru imi iwawai sasala mihicŋimaŋ ʒé
qesimimac.
49 Ni baeciguc geric ʒéc gilimaŋ ʒé mayi.
Waŋu bec ʒezaciguc némac iwawai méŋ
niŋac wammaŋ? 50 Ni météré naec ai*
méŋ waŋ némmuac hezac. Qeri yéwéri
dimuhucyanéŋ kilanʒi némma keŋkeruguc
yéwéri imi mocʒoŋ tecgénémmac! 51 Ini
niŋgic ni baeciguc luae qeénécmimaŋ
ʒé hayi tanec wanʒac me? Énézéwa
niŋgic; Imi qahac, méndéŋ énécmimaŋ
ʒé hayi. 52 Kecma ama momacgucac
qeria igucnec ic embac méra méŋ kecma
haréwécnéŋ éréhéc haʒéc waŋ érécmigic
éréhécnéŋ haréwéc haʒéc waŋ énécmiyic
méndéŋ amuma kecmu. 53 Maŋgocnéŋ
naŋaguc, naŋanéŋ maŋgocyaguc, neŋgoc-
néŋ béraraguc, béraranéŋ neŋgocyaguc,
eraŋiyanéŋ eraŋiyaguc héndéŋ amuma
aŋaŋ qacgé amumu.
54 Imuhuc ʒéma toroqema ʒéyec; Ini
hosusunéŋ konduŋ igucnec hayu hémma
kia focdac hamac ʒégic imuhuc waŋanʒac.
55 Waŋu Saut baec kisia igucnec luhucnéŋ
éréyu hémma geriwaguc wammac ʒégic
imuhuc waŋanʒac. 56 Ic ikocginaguc ini
baec kurumeŋac tanera imi héŋtegicma
dimuhuc nalé yomuac hakaginawac tanera
imi ménda niŋtegicanʒu?
57 Waŋu némac niŋac némac hakanéŋ
solaŋa wanʒac imi moacnec ménda
niŋgésianʒu? 58 Gi ic haʒécgaguc ʒégésigési
icac muru kemmaoc imuaru hénaiguc ara
mindiŋimaŋ ʒé meefima luae ac ʒémaoc.
Imuhuc ménda wanna, inéŋ gésigési ic
iwac muru hérégémma keŋu gésigési
icnéŋ téŋgiŋ ic ionac méraginaiguc goporu
téŋgiŋ ic ieneŋ hésa amaiguc giligémma
gopocbu niŋac. 59 Gézéwa ninna, kitiwa
melemma Toya* tetecgiawac méŋ acguc
mocʒoŋ ménda meleŋna tecgéyu hia
ménda mama hawaŋ niŋac.

13

Ewa qerigina melemmu me humumu?

1 Nalé imuaru tosaranéŋ Yesuac muru
hama Pilatonéŋ Galilaia ic embac tosara
unuhumugic sacginanéŋ mama ionac
ʒucmanaŋ ginawac sacguc momacnec
sicsaoc wamma keŋec.* 2 ʒégic Yesunéŋ
acgina melemma ʒéyec; Ini imi Galilaia ic
ieneŋ haka imuhucya mihicŋigic inicma
niŋgic ieneŋ Galilaia ic tosara onogicma
képésic yanda waŋgic ésécnec wanʒac
me? 3 Ni énézéwa niŋgic, imi qahac, ewa
qerigina ménda melemmuiguc mocʒoŋ
yanda ini acguc imuhucyanec qahac

* 12:50: Météré naec ai; Ic héŋgeŋa wéndaraiguc qeyu humumac imuac séséc ac wanʒac. * 12:59: Girik aciguc; Lepton. * 13:1: Galilaia ic ieneŋ mulu ai mema naŋgic Pilatoac téŋgiŋ ichéra ieneŋ hama unuhumugic ic ʒéma mulu yaŋac sacginanéŋ momacnec sicsaoc wamma keŋec.

wandacmu. [4] Waŋu ic embac 18 Siloam
ama areŋaiguc awiawi ama héŋgeŋa horua
herec imi mama qeyu imuac bawaiguc
humugic. Waŋu eneŋ ionac niŋgic
képésicgina imi Yerusalem imuac miŋhéra
tosara ionac képésicgina ogicʒac ésécnec
wanʒac me? [5] Ni énézéwa niŋgic, imi qahac,
mocʒoŋ yanda ini acguc ewa qerigina
ménda meleŋgic imuhucyanec humuma
qahac wandacmu.

[6] Imuhuc ʒéma séséc ac méŋ yomuhuc
ʒéyec; Ic méŋnéŋ waiŋ aiiguc fik ic méŋ
himiru heyu hama imuac gocmia niŋac
horec, néŋ méŋ ménda mihicŋiyec. [7] Waŋu
inéŋ imuac ai ic yomuhuc ézéyec; Ni ai
yawuŋ haréwéc hama fik ic yomuac gocmia
niŋac hocma héla ménda mihicŋianʒua.
Imuac ic hésa imi héina qahac wammac.
Némac niŋac baec imi eŋdac késama
nammac? [8] Ʒéyu ʒéyec; Miŋ kewuna
waina ai yawuŋ momacguc méŋ naŋu neŋ
giŋgiŋaiguc baec imi éséma guwec haima
héwiŋa héimaŋ. [9] Héiwa kecma biaŋguc
héla haimac niŋac, kileŋdac héla ménda
haimaciguc nalé imuhucgeŋ ʒéna héiwa
qahac wammac.

[10] Waŋu Yesunéŋ Sabata naléiguc
tocgotocgo ama méŋiguc emma ackuaʒéc
ku énécmima naŋec. [11] Waŋu ninʒu, embac
méŋ yawuŋ 18 imuac séc hafi uŋanéŋ
késayu gemara momacnec licgémiyecac
dindiŋanec nammacac séc qahac kecaŋec.
[12] Waŋu Yesunéŋ hémma ʒéyu hama
kicginaiguc naŋu ézéyec; Embac gi
hafi ʒepaga igucnec hulacgé géŋgéŋa
wanʒac. [13] Imuhuc ʒéma méria haimima
ʒéweleru embac iminéŋ imuarunec
gemara mindiŋima dindiŋanec namma
Anutu mepésiyec. [14] Tocgotocgo amawac
galeŋnéŋ Yesunéŋ Sabataiguc hafi mehiaru
énécmiyu hémma qeri biric nimma ic tuŋ
yomuhuc énézéyec; Ai meme 6 hezac,
imuac niŋ imuac suraiguc hagic mehiaru
énécmimac, néŋ Sabataiguc imi qahac.
[15] Imuhuc ʒéyu Miŋ Kewunéŋ melemma
ʒéyec; Ic onac kiciguc weleŋ qeqe ic
ini sucgina igucnec méŋnéŋ méŋ Sabata
naléiguc eŋeya burumakao me doŋki
héréma kemma doku ménda gumuanʒac
me? [16] Abarahamac bérara embac yomi
Biria miŋinanéŋ késayu yawuŋ 18 ʒiki
sipacyaguc kecaŋec. Waŋu Sabata naléiguc
ʒiki sipacya imi hulac mimiawac ménda
hezac? [17] Yesunéŋ imuhuc ʒéyu ic embac
haʒéc wammigic imi eneŋ mocʒoŋ niŋgic
gamuginaguc waŋec, néŋ ic tuŋ yanda
tosaranéŋ haka mocʒoŋ kuc buŋayaguc imi
meyu hémma ségiséگi waŋgic.

Héŋgaleŋ ama yandawac séséc ac.

[18] Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
imi némac iwawai ésécnec wanʒac? Neŋ
dimuhuciguc séc héima ʒémaŋ? [19] Imi mia,
ic hésa méŋ qara ʒunʒuaŋ imuac gocmia
ésécnec, ic méŋnéŋ gocmia imi momacguc
mema kemma aiiguc himiru yandima ic
yanda wamma naŋu nei sawaiguc kecanʒu
imi eneŋ imuaru haecgina haigic.

[20] Inéŋ muŋguc toroqema ʒéyec; Ni Anu-
tuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi némac
iwawaiiguc séc héimaŋ? [21] Imi mia embac
méŋnéŋ saméŋ omaŋ ʒéma fulawa uha
sasala* imuac qeriaiguc yis haiyu mocʒoŋ
sécgémiyec ésécnec.

[22] Waŋu Yesunéŋ Yerusalem kemmaŋ ʒé
kemma hénaiguc ama areŋa areŋa, ama
areŋa kuneŋ kuneŋ séc lelecgéma ackuaʒéc
ku énécmimanec keŋec. [23] Waŋu ic méŋnéŋ
yomuhuc qesimiyec; Miŋ Kewu, ic embac
efefia dac humucac buŋa igucnec aŋgéŋ
tiénécmimac me? Imuhuc ʒéyu melemma
ʒéyec; [24] Énézéwa niŋgic, embiŋ ʒé waŋgic
ionac murunec sasalanéŋ meselimuac séc
qahac wammac, imuac niŋac nagu ko-
moraiguc embiŋ ʒé seliseli wammu. [25] Ama
miŋinanéŋ yacma nagu héiyuguc ini séŋ-
gaŋgeŋ namma nagu imi qema Miŋ Kewu
nagu aunénécmina ʒégic, inéŋ melemma
yomuhuc énézémac; Ini dimuacnec imi
ni ménda niŋénécmizua. [26] Imuhuc ʒéyu
ini yomuhuc hénima ʒému; Nini wésé-
gaiguc nene ʒéma kuluŋ neyiŋ. Waŋu
gi nonac ama areŋ imuac héna yandaiguc
ackuaʒéc ku nénécminec. [27] Ʒégic inéŋ
yomuhuc énézémac; Ni imi ini dimuacnec
imi ménda niŋénécmizua. Biria meme ic
ini mocʒoŋ néŋgacgic. [28] Yesunéŋ toro-
qema ʒéyec; Abaraham, Isaka, Yakop ʒéma
Anutuac tiliŋ tiliŋ ic mocʒoŋ Anutuac héŋ-
galeŋ ama areŋa yanda imuaru kecgic in-
icmu, inicma duŋa liliŋgéma héŋgic ini
eŋaoc imi nesi énécmimia waŋu séŋgaŋgeŋ
hiŋgacma imuaru ʒésiac yanda wamma

* 13:21: Girik aciguc; Sata haréwéc imi 22 lita ʒézéya.

ʒécgina aric aric kima tacmu. [29] Waŋu
ic embac eneŋ baec waŋgoŋa kemboŋ
qahac imuacnec hama Anutuac héŋgaleŋ
ama areŋa yandaiguc tacma nene nemu.
[30] Niŋʒu, andu tosaranéŋ walac wammu,
waŋu walac tosaranéŋ andu wammu.
[31] Waŋu nalé imuaru Farisaio ic tosaranéŋ
hama Yesu ézégic; Hiŋgacma ama areŋ
yomi waima kembéséman. Herodenéŋ
gi gumaŋac ʒé wanʒac. [32] Imuhuc ʒégic
melemma ʒéyec; Kemma haséŋ kazu imi
yomuhuc ézégic; Ni deguc ʒéma oraŋ uŋa
biria nesi énécmima hafigina mehiaru
énécmimaguc weruguc* imi aina mocʒoŋ
metecgéman. [33] Néŋ Anutuac tiliŋ tiliŋ
icnéŋ Yerusalem imuac séŋgaŋgeŋiguc
humumacac séc qahac. Imuac ni deguc,
oraŋ ʒéma weru imi hénana ʒénéŋec
imi kileŋdac tima kemmaŋac hezac.
[34] Yerusalem, Yerusalem, Anutuac tiliŋ
tiliŋ ic unuma onac muru méli énécmimia
hocnéŋ unuanʒaŋ. Kuruc neŋgocyanéŋ
qeŋgaŋa bawaiguc eŋeya merachéra tiʒoʒo
énécmianʒac ésécnec ni guac nambérac
hécga tocgé énécmimaŋ ʒé aina mewa
hatac dahec wanʒac? Néŋ ini imuac
ménda waŋaŋgic. [35] Héŋgic amagina imi
kisi wammac. Énézéwa niŋgic, ini ni
ménda némma kecgicnec nalé méŋ hayu
ini yomuhuc ʒéma legic héinémmu; Miŋ
Kewuac qaraiguc hahaya imi mériaŋaguc.*

14

Yesunéŋ Farisaio ic méŋac amaiguc emma tarec.

[1] Yesunéŋ Sabata méŋiguc Farisaio
ic galeŋgina méŋac amayaiguc nene
nemaŋ ʒéma eŋec. Eŋu tosaranéŋ
Yesuac awima naŋgic. [2] Waŋu niŋʒu,
imuaru iwac wésiaiguc ic méŋ nénémériŋ
hicŋimimia méŋ tarec. [3] Yesunéŋ Farisaio
ic qesiénécmima ʒéyec; Sabataiguc hafi
mehiaru énécmimia imi niŋgic hia wanʒac
me qahac? [4] Imuhuc ʒéyu ieneŋ acgina
qaiyu tackecgic, Yesunéŋ ic imi késa
osimima mehiaruma méliyu keŋec. [5] Keŋu
Yesunéŋ ac bakia melemma yomuhuc
ʒéyec; Sucginaiguc méŋnéŋ Sabataiguc
naŋa me burumakaoyanéŋ baec séséŋiguc
hiŋgacʒaciguc ménda héréyu érémac me?
[6] Imuhuc qesiyu ieneŋ ac bakia melemmuac
séc qahac waŋec.
[7] Héihéré énécmimia eneŋ tatac eŋeŋa
késa tacgic inicma séséc ac yomuhuc
énézéyec; [8] Méŋnéŋ ʒammaréŋac ségiséگi-
iguc héihéré énécmiyu kemmuiguc tatac
eŋeŋaiguc ménda tacmu. Ic kuneŋ
gi gogicʒac méŋ héihéré miyu hawac
niŋac. [9] Hamaciguc miŋina gi ʒéma i
héihéré érécmiyec iminéŋ hama tatacga
imi ic yomuac wai miwéséman ʒéma
gézéyu imuaru gi gamuga nimma tatac
tetecgia hezac imuaru kemma tacbaŋ
niŋac. [10] Imuac héihéré géŋu kemma tatac
tetecgiaiguc hezac imuaru tacbéséman.
Imuhuc wanna ic héihéré géŋec iminéŋ
hama guac ʒéma alana eri emma tacna
ʒéyu momacnec tacgic ionac kicginaiguc
eebipigaguc wambéséman. [11] Méŋnéŋ
méŋ eŋeyaoc mepési amuyu memamimac.
Waŋu méŋnéŋ méŋ eŋeyaoc memaamuyu
meemmimac. [12] Waŋu miŋina Yesu héihéré
miyec iwac yomuhuc ézéyec; Gi gau
komoc me mariaiguc nene gumu énécmi-
maŋ ʒé alahécga, dac munahécga, sac
kitichécga, ʒéma soukiwa ic ménda héihéré
énécmiwéséman. Imuhuc wambaŋnec
ieneŋ imuhucyanec héihéré géŋgic bakia
guac liliŋgéyu késawaŋ niŋac. [13] Imuac
ségiséگi hai énécmimaŋ ʒé maqeqeya, héna
méria séléc sélécgia, puriŋ ʒéma kichilic
ionac héihéré énécmiwéséman. [14] Imuhuc
wambéséman̨iguc ieneŋ bakia meleŋ
gémmuac séc qahac wammac. Imuac niŋ gi
ʒézé ségiséگigaguc wambéséman. Waŋu
kecma ic solaŋa ionac yacyac naléiguc
bakia meleŋgéŋu mewéséman.

Ségiséگi ariacwac séséc ac.

[15] Imuhuc ʒéyu momacnec tacgic sucgina
igucnec méŋnéŋ ac imi nimma yomuhuc
ʒéyec; Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa
yandaiguc nene nemu imi eneŋ ségiséگi
mihicŋi énécmimia wammac. [16] Imuhuc
ʒéyu Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec; Ic méŋnéŋ
nene yanda gumu énécmimaŋ ʒé ic embac
sasala héihéré énécmiyec. [17] Waŋu imuac
naléya ducŋiyu héihéré énécmimia ionac
muru weleŋ qeqe icya mélimiyu kemma
yomuhuc énézéyec; Hagic iwawai mocʒoŋ
mézézéŋ gédacʒiŋ. [18] Waŋu ic embac
mocʒoŋ yomuhucyanec hénima héikeŋʒé

* 13:32: Ac yomuac hénia méŋ imi nalé ménda horugiyu.

* 13:35: Leg 118:26

héihaʒé wandacgic. Ic walac walacnéŋ
yomuhuc ʒéyec; Ni erac héihimic baec méŋ
boŋ mezua. 3éwelec énécmizua, waina
kemma ai imi hémmaŋ ʒé wanʒua. [19] Waŋu
méŋnéŋ yomuhuc ʒéyec; Ni imi ai memeac
burumakao iwa 10 boŋ mezua. Imuac
kemma ai hia mezu me qahac batucgé
énécmimaŋ ʒé wanʒua. Imuac bénʒéŋdac
niŋnénna. [20] Waŋu ic méŋnéŋ yomuhuc
ʒéyec; Ni embacna degucmi mezua imuac
hamaŋac séc qahac wanʒac. [21] Imuhuc
ʒégic weleŋ qeqe icnéŋ liliŋgéma hama
miŋgina ézéma hicŋiyec séc ézéyu nimma
qeri biric nimma weleŋ qeqe icya yomuhuc
ézéyec; Focdac tauŋ imuac héna yanda
ʒéma héna komora séc kemma ic maqeqeya
ʒéma héna méragina séléc sélécgia ʒéma
kichilic ʒéma puriŋ kecʒu séc onagicma
hamu. [22] Waŋu weleŋ qeqe ic inéŋ ʒéyec séc
wandacma yomuhuc ézéyec; Miŋna ʒézaŋ
éséc wandacʒua waŋu tatac imi sasala
hezacnec. [23] 3éyu ézéyec; Héna séra tosara
ʒéma demiŋ giŋgiŋa séc kemma ic embac
qeriganéŋ mocʒoŋ héihéré énécmina
amana imi kuaya qemu. [24] Ni gézéwa
ninna, becnec héihéré énécmiyi ionarunec
méŋnéŋ méŋ nuac ohaihaina imi méŋ
ménda batucgéma nemac.

Yesuac tohotoho ic ionac haka silicgina.

[25] Ic tuŋ yandanéŋ Yesu méndacmima
keŋgic Yesunéŋ ionac liliŋgéma yomuhuc
énézéyec; [26] Méŋnéŋ méŋ nuac muru
hama imi eŋeya neŋgoc maŋgocya, iniŋ
merachéra, dac munahéra, nauŋhéra ʒéma
eŋeya kekec imi momacnec haʒéc ménda
waŋ énécmimac iguc imi nuac tohotoho
ic wammacac séc qahac. [27] Méŋnéŋ méŋ
eŋeya ic héŋgeŋa wéndara imi ménda
huama méndac némmac imi nuac tohotoho
ic wammacac séc qahac. [28] Onarunec
méŋnéŋ galeŋ meme ama héŋgeŋa
horua méŋ memaŋac ʒé ninʒaciguc inéŋ
iwawai késakecʒac iminéŋ ai imi mocʒoŋ
metecgémacac sécya wanʒac me qahac
imi niŋgésimaŋ ʒé walac soukiwa ménda
tacma oloŋnimmac me? [29] Imuhuc niŋgési
ménda wamma hénia sac meyacgéma
metecgémacac séc qahac waŋu ic embac
eneŋ hémma yomuhuc ʒédesi wammiwu
niŋac; [30] Ic yomi amaya meyacgémaŋ ʒé
aiya héniyec, néŋ metecgémacac séc qahac
waŋec. [31] Waŋu ic kewu méŋnéŋ ic kewu
méŋ qemaŋ ʒé yaréiguc kemmaŋ ʒéma
walac tacma yaré ichéra 10 tauseŋ iminéŋ
haʒécya yaré ichéra 20 tauseŋaguc hazac
imi hia qemaŋac séc me qahac ʒéma
ménda niŋgésimac me? [32] Waŋu niŋu
ménda sécgéyu haʒécya lakec hamanec
naŋu kua meme ic mélimima luae qemaoc
niŋac welecmimac. [33] Imuhucyanec
onarunec méŋnéŋ iwawaiya mocʒoŋ
ménda waimaciguc nuac tohotoho ic
wammac ac séc qahac.

[34] Sei imi iwawai qacguc, néŋ siŋa qa-
hac waŋu némacnéŋ mindiŋigic siŋaguc
wammac? [35] Imi mia baec aiiguc me guwec
qahaiguc haimuac séc qahac waŋu giligic
kendacmac. Gezacginaguc ieneŋ ac imi
nimmu.

15

Rama sohosohoya imuac qepaiŋ acya.

[1] Takis meme ic ʒéma biria meme ic
eneŋ mocʒoŋ ackuaʒéc nimbiŋ ʒéma
hosucgémigic. [2] Waŋu Farisaio ic ʒéma
héna acac kiwi ic eneŋ andé lukuc qema
yomuhuc ʒégic; Biria meme ic héihéré
énécmima iniguc momacnec nene nezac.
[3] 3égic Yesunéŋ qepaiŋ ac yomuhuc
énézéyec; [4] Onarunec méréneŋ rama
100 késa keru sucgina igucnec méŋnéŋ
sohozaciguc, 99 imi qézézac baeciguc
wai énécmima momacguc sohozac imuac
mihicŋimacac séc ménda kemma hocmac
me? [5] Waŋu mihicŋimaciguc ségiségi
wamma huama hamac. [6] Waŋu amaiguc
hama alahéra ʒéma ama areŋ momachéra
héihéré énécmima yomuhuc ʒémac;
Ramana méŋ sohoyu mihicŋizua. Imuac
niguc ségiségi wanni. [7] Énézéwa niŋgic,
imuhucyanec biria meme ic méŋnéŋ ewaya
meleŋu kurumeŋiguc ségiségi kuneŋ yanda
hicŋimac. Waŋu ségiségi iminéŋ ic solaŋa
99 ewa qerigina melemmuac ménda hezac
ionac niŋ ségiségi waŋanʒu imi ogicmac.

[8] Embac méŋac muru soukiwa 10*
hemiyu sucgina igucnec méŋ sohozaciguc
mihicŋimaŋac ʒéma kifa otorima ama

* 15:8: Girik aciguc; 10 Dirakima, 1 Dirakima imi ic méŋac ai meme méŋac ai boŋawac séha, néŋ ic méŋnéŋ embacya memaŋac ʒé 10 Dirakima hésaiguc qererema miaŋgic. Imuac soukiwa yomi imi soukiwa eŋomia qahac.

usuŋma ménda hocma kecmac me?
Imuhuc wamma keŋkecma mihicŋimaguc
hochoc ai imi waimac. 9 Mihicŋizaciguc
alahéra ʒéma ama areŋ momachéra
héihéré énécmima, Niguc ségiséگi wanni,
ni siliwa soukiwa momacguc sohoyu hocma
mihicŋizua, ʒéma énézémac. 10 Énézéwa
niŋgic, hénia imuhucyanec biria meme
ic méŋnéŋ ewaya meleŋu Anutuac kua
meme uŋa ionaru ségiséگi yanda hicŋi
énécmimac.

11 Imuhuc ʒéma Yesunéŋ muŋguc
toroqema ʒéyec; Ic méŋaru naŋhéréra
keroc. 12 Keric munianéŋ maŋgocya
yomuhuc ézéyec; Maŋgoc, guac iwawaiga
imuarunec nuac buŋa hezac imi nénna.
Imuhuc ʒéyu maŋgocyanéŋ iwawai imi
méndémma érécmiyec. 13 Waŋu ai meme
sasala ménda keŋu munayanéŋ iwawai
mocʒoŋ haima soukiwaya mema baec
méŋiguc lakec kemma imuaru kaiʒiliweŋ
wamma iwawaiya imi mocʒoŋ eŋdac
sicsaoc gilidarec. 14 Gilidaru qahac waŋu
baec imuaru béti yanda hicŋiyec. Hicŋiyu
inéŋ maqeqeya wamma iwawai niŋac
wamma horec. 15 Hocma ama areŋa yanda
imuac miŋina ionarunec méŋac muru
qékétama keru inéŋ ic imi beric galeŋgé
énécmimac niŋac baec kisiaiguc mélimiyu
keŋec. 16 Kemma nene beric eneŋ neaŋgic*
imi neyu tomeŋa hélaguc wammac niŋac
niŋec. Waŋu méŋnéŋ méŋ iwawai méŋ
ménda miyec. 17 Imuac ewaya melemma
yomuhuc niŋec; Maŋgocnawac ai ichéra
imi daheac séc sasala kecma nene negic
sécgé énécmiyu saméŋaguc heanʒac, waŋu
ni you béti wamma humumaŋ ʒé wanʒua.
18 Ni yacma maŋgocnawac kemma yomuhuc
ézémaŋ; Maŋgoc ni kurumeŋ* ʒéma guac
kicgaiguc haka biria waŋi. 19 Degucmuacnec
hénima guac naŋga ʒénémmuac séc ménda
wanʒua, imuac nuac niŋ ninna soukiwa
ai icga wammaŋ. 20 Imuhuc ʒéma nimma
inéŋ yacma maŋgocyawac muru liliŋgéma
keŋec. Kemma lakec hama naŋunec
maŋgocyanéŋ i héŋtegicma wéséniniŋ
wamma usuŋnec kemma ewayaiguc giliyu
meyu tétécgéma kiric nemiyec. 21 Kiric
nemiyu naŋanéŋ yomuhuc Maŋgoc ézéyec;
Ni kurumeŋ ʒéma maŋgocna guac muru
képésic mihicŋiyi. Deguc muacnec nuac
niŋ guac naŋga ʒénémbésémaŋac séc
ménda wanʒac. 22 Imuhuc ac ʒéyec. Waŋu
maŋgocyanéŋ weleŋ qeqe ichéra yomuhuc
énézéyec; Maleku hiabia mema hama
héimima méria merawaiguc bineŋ haim-
ima héna usuya héimigic. 23 Waŋu kemma
burumakao merawa halécyaguc méŋ
héréma hama qegic oma nema ségiséگi
wanni. 24 Naŋna yomi humuyec, néŋ
qelizac, waŋu sohoyec, néŋ hicŋinénʒac
imuhuc ʒéyu, nimma ségiséگi waŋgic.
25 Waŋu méréc merac naŋanéŋ aiiguc
kecma liliŋgéma hama ama hosuraiguc
hama legic hirigic imuac hétéŋa niŋec.
26 Nimma weleŋ qeqe ic méŋac qaru hayu
qesimiyec; Haka wanʒu imi némac niŋ?
27 Qesiyu yomuhuc melemma ʒéyec; Guac
munaganéŋ yaŋ hafi qahac, néŋ hia
liliŋgéma hayu maŋgocganéŋ burumakao
merawa halécyaguc méŋ qezac. 28 Imuhuc
ʒéyu inéŋ qeri biric wamma ménda
emmaŋ ʒé waŋu maŋgocyanéŋ mama
ʒéwelecmiyec. 29 Waŋu inéŋ melemma
maŋgocya yomuhuc ézéyec; Ni yawuŋ
sasala weleŋ qegémma guac kuaga tohoma
kecanʒua, néŋ nuac imi ala hécna iniguc
aria mewiŋ niŋac noniŋ merawa méŋ
méndadac nénnec. 30 Waŋu naŋga yomi
guac iwawaiga mema kemma héna yanda
embac iniguc nedacma liliŋgéyu iwac niŋ
wamma burumakao merawa halécyaguc
méŋ qezaŋ. 31 Imuhuc ʒéyu maŋgocyanéŋ
yomuhuc ʒéyec; Gi imi nalé séc niguc
kecanʒaŋ imuac nuac iwawai imi mocʒoŋ
guac wanʒac. 32 Waŋu guac munaga
yominéŋ humuyec, néŋ qelizac. Sohoyec,
néŋ hicŋi nénʒac. Imuac neŋaŋ ʒézé
ségiséگi wamma ariac wambiŋac hezac.

16

Ama galeŋ biriawac qepaiŋ acya.

1 Yesunéŋ tohotoho ichéra yomuhuc
énézéyec; Ic soukiwa yandayaguc méŋac
ama galeŋa méŋ kerec. Waŋu ai ic iminéŋ
miŋinawac iwawaiya eŋ auanʒac ʒégic
miŋinanéŋ niŋec. 2 Nimma miŋinanéŋ ic
imi héihéré mima ézéyec; Guac ac ʒégic
ninʒua imi némac ac? Ama galeŋ ai imi
muŋguc ménda mewéséma, imuac ai

* 15:16: 3ipilalec aciguc; Carob icac gocmia neyec.

* 15:18: Anutu kurumeŋiguc kecanʒac iwac mia imuhuc ʒéanʒu.

dimuhuc galeŋ menec imuac hénia imi
oma nénna. [3] Imuhuc ʒéyu ama galeŋa imi
qerianéŋ yomuhuc niŋec; Miŋnanéŋ ama
galeŋ ai imi nuagiru dimuhuc wammaŋ?
Usuŋna qahac imuac baec ésémaŋac séc
qahac. Waŋu iwawai niŋac welecmaŋ ʒé
gamuna ninʒua. [4] Owec! Némacac wammaŋ
imi niŋasarizua. Imuhuc wamba aina
nuagicmac imuac andiaiguc ieneŋ eŋaŋ
amaginaiguc ni héihéré némmu. [5] Inéŋ
imuhuc ʒéma ic embac miŋinawac taséya
he énécmizac séc unuruyu ic méŋ walac
hayu yomuhuc qesimiyec; Guac muru
miŋnawac taséya dahec hegénʒac me?
[6] Qesiyu ʒéyec; Oliwa hénéŋ baŋa yanda
100* meyi. Imuhuc ʒéyu ʒéyec; Focdac
tacma you guac tasé kiwiga yomi mema
50 imi sac ona heyu. [7] Ʒéyu tecgéyu ic
méŋac qesimiyec; Gi guac muru tasé dahec
hezac? Qesiyu ʒéyec; Wit padi gésé yanda
100 meyi. Imuhuc ʒéyu ʒéyec; Gi tasé
kiwiga yomi mema imuaru 800 sac ona
hemac. [8] Miŋinanéŋ ama galeŋ biria iminéŋ
ai imi imuhuc niŋtegic qiŋtegicyaguc
meyu mepésimiyec. Imuac, baec yomuac
nambérac héra eneŋ baec yomuac asac
mararaŋac nambérac héra onogicma eŋaŋ
hicŋisai sucginaiguc niŋtegic qiŋtegic
ginaguc ai meanʒu. [9] Imuac yomuhuc ʒéwa
niŋgic; Baecac soukiwa iminéŋ alahécgina
méra énécmigic baecac iwawai imi qahac
wammac nalé imuaru kekec hémbénaŋa
ama imuaru héihéré énécmimu. [10] Méŋnéŋ
méŋ ai komodiawac hélanec meanʒac
iminéŋ ai kuneŋ yandawac imuhucyanec
hélanec memac. Ai komodiawac ikoc
ikoc waŋanʒac iminéŋ ai kuneŋ yandawac
imuhucyanec ikoc ikoc wammac. [11] Ini
baecac iwawai méraginaiguc haigic hélanec
ménda galeŋ géanʒuiguc mérénéŋ iwawai
héla méraginaiguc hai énécmimac? [12] Ini
ic tosara ionac iwawai hélanec ménda
galeŋ géanʒuiguc mérénéŋ eŋaŋ buŋa
énécmimac. [13] Weleŋqeqe momacnéŋ
miŋ kewu éréhéc weleŋ qeérécmimacac
séc qahac. Imuhuc wammaciguc méŋac
haʒéc wammima méŋac eeya héimimac.
Waŋu méŋac niŋu eŋeŋa waŋu méŋac
niŋu mamaya wammac. Imuac ini baecac
iwawai ʒéma Anutu momacnec mepési
érécmimuac séc qahac.

[14] Farisaio ic, soukiwa niŋac hémbaoc
wawaŋa, ieneŋ imi mocʒoŋ nindacma des-
imigic. [15] Desimigic Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Ini eŋaoc ic embac kicginaiguc
mepési amuanʒu. Waŋu Anutunéŋ ewa
qerigina ninʒac. Waŋu ic embac sucgi-
naiguc mepési énécmiyu eŋeŋa wanʒu,
néŋ Anutuac kiwaiguc imi ewa loloŋaguc
wammac. [16] Héna ac ʒéma Anutuac tiliŋ
tiliŋ ic ionac naléya imi éréma Yohane
hicŋiyu tecgéyec. Imuac andiaiguc éréma
deguc Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yan-
dawac buŋa suruc hiabia énézégic icya em-
bacya imuaru seliseli wamma kereŋanʒu.
[17] Baec kurumeŋ imi hia aulaŋgémac, néŋ
héna ac imi kiwi kiticya méŋ ménda qahac
wamma hélaguc wandacmac. [18] Mérénéŋ
iniŋa waima embac méŋ mezac imi kaisero
wanʒac. Mérénéŋ embac waimimia imi
mezac imi imuhucyanec kaisero wanʒac.

[19] Baec méŋu soukiwa ic méŋ kerec.
Inéŋ maleku qouc qoucgia ʒéma maleku
qara lineŋ hiabia imi héima naléya naléya
kekec qaqula kecaŋec. [20] Waŋu soukiwa
ic iwac deminac nagu andiaiguc welec
welec ic méŋ kerec. Qara imi Laʒaro.
Waŋu inéŋ wizi selianéŋ kima hoturumiyu
imuaru heaŋec. [21] hema soukiwa ic iwac
ʒae igucnec nene boporoŋa mayu nemaŋ
ʒé wamma heaŋec. Imuacnec sac qahac,
kazu eneŋ acguc hama wiziya bézéaŋgic.
[22] Waŋu keŋkecma welec welec ic imi
humuyu kua meme uŋa eneŋ wagicma
emma Abarahamac qéhéréŋaiguc opocgic
taru soukiwa ic imuhucyanec humuyu
téŋgégic. [23] Inéŋ humumia ionac baec
dumuŋaiguc qenʒeŋ manʒeŋ nimma kiwa
hima héŋu ou lakecnec Abaraham taru iwac
qéhéréŋaiguc Laʒaro taru irirec. [24] Iricma
yomuhuc ʒéyec; Maŋgocna Abaraham
wéséga niŋnémma Laʒaro mélina méria
susurianéŋ dokuiguc tinduŋgéma hama
ezelaŋnaiguc héiyu saŋgeŋ qeyu. Ni you
geric bélaŋ qeriaiguc qenʒeŋ manʒeŋ
yanda qezua. [25] Imuhuc ʒéyu Abarahamnéŋ
ézéyec; Merac, gi imi baeciguc kecnec
imuaru iwawai hiabia géŋu késa kecna,
Laʒaronéŋ qenʒeŋ manʒeŋ qeriaiguc
kerec imi niŋyacgéwéséman. Deguc
ic yomi ewaya mehiaru miyu taru gi
imuaru imuhucyanec qenʒeŋ manʒeŋ

* 16:6: 800 galoŋ (3,000 lita) imuac séc.

qema kecʒaŋ. [26] Imi sac qahac, nini ʒéma
ini sucninaiguc sia yanda haiyu hezac.
Imuac niŋac yomuacnec imuaru kembiŋ ʒé
wanʒu eneŋ kemmuac séc qahac. Waŋu
imuacnec you hawiŋ ʒé wanʒu ieneŋ
acguc hamuac séc qahac. [27] Imuhuc ʒéyu
melemma ʒéyec; Imuhuc waŋu maŋgoc
welecgémba niŋnénna, Laʒaro mélimina
nena maŋgocnawac amaiguc kemmac.
[28] Ni dacmuna hécna méra méŋ kecʒu imi
énézémac. Qahac waŋu kecma qenʒeŋ
manʒeŋac geric sia yomuaru ieneŋ acguc
hawu niŋac. [29] Imuhuc ʒéyu Abarahamnéŋ
ʒéyec; Ionac muru Moseac héna ac
ʒéma Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ionac kiwi
téréya he énécmizac, waina imuac oloŋgic
nimmu. [30] ʒéyu ara melemma ʒéyec;
Imi qahac, maŋgoc Abaraham, humuc
ic ionarunec méŋnéŋ liliŋgéma kemma
énézémaciguc kileŋdac nimma ewagina
melemmu. [31] Imuhuc ʒéyu melemma
ʒéyec; Mose ʒéma kua meme ic ionac
kuagina ménda tohozuiguc humuc ic ionac
murunec méŋnéŋ qelima kemma hinocgé
énécmimaciguc ménda ninʒéŋgému.

17

*Haka birianéŋ ainina mebirian*ʒac.

[1] Imuhuc ʒémaguc Yesunéŋ tohotoho
ichéra yomuhuc énézéyec; Manambatuc
imi qahac wammacac séc qahac. Waŋu
méŋnéŋ méŋ manam batuc mihicŋi
énécmianʒac imi saecyaguc. [2] Nambérac
komoc komoc yomuhucya sucgina igucnec
méŋ manam batuc wammima mebirimacac
hezaciguc imuac bakia ménda mema hoc
yanda déméŋaiguc ʒikimima naŋgémigic
konduŋiguc hiŋgacmac iminéŋ séc méŋ
efefia wammac. [3] Imuac eŋaoc galeŋ
meamumu. Guac ninʒéŋ ninʒéŋ dac mu-
nahécga ionarunec méŋnéŋ képésic waŋu
ac ʒémimu. Waŋu ewaya melemmaciguc
képésicya imi waiwéséman. [4] Kaiwe
momacgucac qeriaiguc hatac 7 haka biria
wamma guaru hatac 7 muŋguc muŋguc
hama ewa qerina melenʒua ʒéyu kileŋdac
képésicya imi waidacbéséman.

[5] Waŋu Yesunéŋ imuhuc ʒéyu, Yesuac
Méliméli ic ieneŋ Miŋ Kewu yomuhuc
ézégic; Ninʒéŋ ninʒéŋnina meyandi
nénécmiwéséman. [6] Imuhuc ʒégic
melemma ʒéyec; Ninʒéŋ ninʒéŋgina
imi delaŋ gocmiawac sécya komodia he
énécmiyu, saŋsaŋ ic yomuac héréma
kemma konduŋiguc hiŋgacma naŋna ʒéna
iminéŋ guac ac imuhuc bec tohowacnec.

[7] Weleŋ qeqe icga méŋ kinoŋnéŋ baec ai
éséanʒac me rama galeŋgéanʒac imuhucya
késa kecʒuiguc onarunec mérénéŋ ic imi
ai igucnec liliŋgéma hayu hama hosucnu
tacma nene newéséman ʒéma ézémac me?
[8] Qahac, imuhuc ménda ʒéma néwécgeŋac
yomuhuc ézémac; Rikuŋga ʒikima nenena
ohaima weleŋ qenénna. Gi imi ni newa
tecgéyuguc newéséman. [9] Waŋu weleŋ
qeqe icnéŋ ʒézac séc tohoma waŋu, miŋi-
nanéŋ ewa hia ac wammimac me? Qahac
imuhuc ménda wammac. [10] Imuhucyanec
ini acguc ai ʒéénécmimia imi mocʒoŋ
wandacmuiguc yomuhuc ʒédacmu; Nini
imi weleŋ qeqe eŋomia. Nonac ai buŋa
mewiŋac ʒézéya hezac imi mia meziŋ.

[11] Yesunéŋ Yerusalem kemmaŋ ʒé
Galilaia ʒéma Samaria baec sucgiraiguc
keŋec. [12] Keŋkecma ama areŋ komora
méŋiguc kereŋu wizi selia warihaguc ic
méra éréhécnéŋ Yesu mihicŋima lakec
naŋgic. [13] Namma ewagina megic eŋu
yomuhuc qacma ʒégic; Kiwi ic Yesu, nonac
niŋ wéséga waŋu! [14] ʒégic inicma énézéyec;
Ini kemma séwigina hofac oo ic énézégic
hémmu. Imuhuc ʒéyu nimma kemma
hénaiguc solaŋa wandacgic. [15] Waŋu
ionarunec méŋnéŋ hiaruyec imi hémma
liliŋgéma ewaya kuneŋ yandanec meyacma
Anutu mepé qepési waŋ mimanec hayec.
[16] Hama Yesuac hénayaiguc mama sicgéma
pakaya baeciguc héima ewa hia ac ézéyec.
Waŋu ic imi Samaria ic. [17] Waŋu Yesunéŋ
qesimima ʒéyec; Ic 10 mocʒoŋ hiaruzu,
néŋ ic 9 imi dimia? [18] Ic enia yomi qahac
waŋu Anutu mepésimaŋ ʒé méŋnéŋ méŋ
ménda hayu hénʒua. [19] Imuhuc ʒéma ic
imi yomuhuc ézéyec; Yacma kenna, guac
ninʒéŋ ninʒéŋganéŋ aŋgéŋga tizac.

[20] Farisaio ic tosaranéŋ Anutuac héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imi némac naléiguc
hamac niŋac Yesu qesimigic, inéŋ yomuhuc
melemma ʒéyec; Anutuac héŋgaleŋ ama
areŋa yanda imi héhéŋac séc ménda
hamac. [21] Imuac you tacʒac me eri tacʒac
imuhuc ʒéwiŋac séc qahac. Anutuac héŋ-

* 17:21: Me; qeriginaiguc.

galeŋ ama areŋa yanda imi sucginaiguc* tacʒac. [22] Imuhuc ʒéma toroqema tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; Nalé méŋ hayu ini Icac Naŋa iwac naléya momacgucdac hémbiŋ ʒé ewa ewa wammu, waŋu ménda hémmu. [23] Nalé imuaru ic embac eneŋ, Héŋgic you tacʒac. Héŋgic, eri tacʒac ʒému, néŋ ini ménda keŋ inicmu me ménda méndac énécmimu. [24] Piliticnéŋ asariyu kurumeŋac bawaiguc néwécnec néwéc mocʒoŋ asarianʒac ésécnec Icac Naŋanéŋ naléyaiguc* imuhucyanec hayu héndacmu. [25] Waŋu inéŋ walac walac qenʒeŋ manʒeŋ sasala hicŋimiyu niŋu nalé yomuac hicŋisainéŋ andé qemimu. [26] Icac Naŋa iwac naléya hayu haka Noawac naléyaiguc hicŋiyec imuhucyanéŋ hicŋimac. [27] Ic embac ieneŋ nene ʒéma doku selia siŋa nimma nema icnéŋ embac meyu embacnéŋ ic mema kecgic Noanéŋ ʒéic yanda qeriaiguc eŋec. Eŋu doku luma unuma hoturu énécmidarec. [28] Waŋu nalé imi imuhucyanec Lotac naléya ésécnec wammac. Lot kerec imuaru ic embac eneŋ nene ʒéma doku seli nema nénnagémba wamma iwawai himicma amagina megic. [29] Imuhuc memanec naŋgic, Lot inéŋ Sodom ama areŋa imi waima keŋec kaiwe imuaru, kurumeŋ igucnec geric ʒéma salfanéŋ kia yanda ésécnec mama unuyu qahac wandacgic. [30] Icac Naŋa hicŋimac nalé imuaru haka imuhucya hicŋimac. [31] Nalé imuaru ic méŋnéŋ ama qahaiguc nammaciguc iwawai ama qeriaiguc hezac imi memaŋ ʒé ménda mama emmac. Ic méŋ aiiguc nanʒac imi acguc iwawai méŋ niŋac ménda liliŋgéma kemmac. [32] Ini haka Lot iniŋawac muru hicŋiyec imi niŋyacgému. [33] Méŋnéŋ méŋ eŋeya kekecya aŋgé timaŋ ʒé waŋu kekecya imi sohomac, néŋ méŋnéŋ kekecya waimac iminéŋ keckecya aŋgé timac. [34] Énézéwa niŋgic, siŋi imuaru ic éréhéc ekawu gau heyic méŋ késama méŋ waimac. [35] Embac éréhécnéŋ hoc hilaŋanéŋ wit gocmia héʒéʒama taric méŋ késama méŋ waimac. [36] Ic éréhécnéŋ baec aiiguc keric méŋ késama méŋ waimac. [37] Imuhuc ʒéyu qesimigic; Miŋ Kewunina, imi baec dimuaru hicŋimac? Waŋu Yesunéŋ melemma ʒéyec; Qamoc hemac imuhucgeŋ mia kunta tocgému.

18

Ʒéwelecac qepaiŋ ac.

[1] Nalé séc ʒéwelecma kucmama ménda wammu niŋac Yesunéŋ qepaiŋ ac yomuhuc ʒéma énézéyec; [2] Ama areŋa yanda méŋiguc ʒégésigési ic méŋ kerec. Inéŋ Anutu ehéihéi ménda wammiaŋec. Waŋu ic embac ionac imuhucyanec eegina ménda héiaŋec. [3] Waŋu ama areŋa yanda imuaru embac malé méŋ kerec. Inéŋ hatac sasala gésigési ic iwac muru kemma yomuhuc ʒéma welecmiaŋec; Héna aciguc ʒésolaŋima nuac haʒécna kitiwa wammiwéséman. [4] Imuhuc weleru suraiguc inéŋ ara nimmimaŋ niŋ ménda waŋec, néŋ imuac tetecgiaiguc i eŋeyaoc yomuhuc ʒéma niŋec; Hélacnec, ni Anutuac niŋac ʒénéŋna ménda hirianʒac. Waŋu ic embac ionac ehéihéi ménda waŋ énécmianʒua. [5] Néŋ embac malé yomi ʒézé meme waŋ néŋanʒac imuac haʒécyawac kitiwa memiwa muŋguc ménda hama pipinémmac. [6] Séséc ac imuhuc ʒéma Miŋ Kewunéŋ énézéyec; Gésigési ic birianéŋ ac ʒézac imuac gezac qema niŋgic. [7] Waŋu Anutunina hiabianéŋ eŋeya gési énécmimia eneŋ siŋiya siŋiya kaiweya kaiweya qacma welecmigic ménda niŋénécmimac me? Inéŋ seli seli wamma hia qeqetali waŋ énécmimac me? [8] Énézéwa niŋgic, inéŋ acgina focdac niŋénécmimac. Waŋu Icac Naŋa hamac imuaru inéŋ baeciguc ninʒéŋ ninʒéŋ komodia méŋ he énécmiyu hia inicmac me?

[9] Waŋu ic embac eŋaŋ haka niŋac nimma dindiŋa ʒéma ninʒéŋgéma ic embac tosara memaénéc mianʒu ionac niŋ Yesunéŋ séséc ac yomuhuc énézéyec; [10] Ic éréhécnéŋ ʒéwelecbic ʒé ocmuŋ téréyaiguc eŋoc. Iorarunec méŋnéŋ Farisaio ic, waŋu méŋnéŋ takis meme ic. [11] Farisaio ic iminéŋ namma eŋeyawac yomuhuc ʒéma ʒéwelerec; Anutu, ni imi ic tosara ikoc waŋ énécmima iwawai onagicanʒu imuhucya, me biria meme ic, me kaisero ic, me takis meme ic yomuhucya ésécnec qahac imuac niŋ guac ewa hia ac gézézua. [12] Ni imi Sonda séc ai meme éréhéc nene ʒikima ʒéwelecanʒua. Waŋu imi sac

* 17:24: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc; naléyaiguc imi ménda hezac.

qahac iwawai mema méndémba 10 waŋu
sucginaiguc momacguc imi guac buŋa
ʒéma haigéŋanʒua. 13 Waŋu takis meme ic
iminéŋ lakecnec namma kiwa hima Anutu
hémmaŋ ʒé osima eŋeya tétécya qema
yomuhuc ʒéyec; Anutu wéséniniŋ waŋ
nénna ni imi képésic ic. 14 Ʒéwa niŋgic,
méŋ eŋeyawac mema eŋu Anutunéŋ
memamimac. Waŋu méŋ eŋeyawac
mema mayu Anutunéŋ meemmimac.
Hénia imuac niŋ Farisaio ic qahac, néŋ
takis meme ic iwac mia Anutunéŋ wésia
nimmima solaŋa ʒéyu nimma liliŋgéma
keŋec.

15 Ic embac eneŋ Yesunéŋ mérianéŋ
osiénécmimac niŋac merac komoc ko-
moc onagicma hagic tohotoho ichéra eneŋ
ʒéqetali waŋ énécmigic. 16 Waŋu Yesunéŋ
merac komoc komoc imi unuruyu hosuru
hagic yomuhuc énézéyec; Waigic nambérac
nuac muru hamu, ménda qetali énécmimu.
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi
imuhucya ionac buŋa wanʒac. 17 Ni hélac-
nec énézéwa niŋgic, méŋnéŋ Anutuac héŋ-
galeŋ ama areŋa yanda imi merac komocac
séciguc ménda tétécgémaciguc imuaru em-
macac séc qahac.

18 Imuhuc ʒéyu galeŋ méŋnéŋ yomuhuc
qesimiyec; Kiwi ic hiabia, ni néma haka
wamma kekec hémbénaŋa imi mératéc
késamaŋ? 19 Ʒéyu ʒéyec; Gi dimuhuc
nuac niŋ hiabia ʒénénʒaŋ? Tosara
qahac, néŋ Anutu momacgucnéŋ sac
hiabia wanʒac. 20 Gi héna ac imi ninʒaŋ,
kaisero ménda wambéséman, ic kekecya
ménda qehumuwéséman, kowu ménda
mewéséman, héipuc ac ʒémaŋ ʒé ikoc
ac ménda ʒéwéséman, neŋgoc maŋgocga
eegira héiwéséman.* Imuhuc hezac.
21 Imuhuc ʒéyu ara melemma ʒéyec; Imi
mia ni komocna igucnec tohoanʒua.
22 Imuhuc ʒéyu nimma Yesunéŋ yomuhuc
ʒéyec; Haka hiabia momacgucnéŋ guaru
ménda hezac. Kemma iwawai hegénʒac
imi mocʒoŋ haina boŋa géŋgic mema ic
maqeqeya méndéŋ énécmina. Imuhuc
wanna kurumeŋ amaiguc guac muru
iwawai héla hiabia hegémmac. Imuhuc
wammaguc hama ni méndacnénna. 23 Waŋu
ic imi soukiwa ʒéma iwawai yéwéria
hemiyu ackuaʒéc imi nimma ewa biric
eŋeŋa waŋec.

24 Imuhuc waŋu Yesunéŋ hémma ewa
biric yanda wamma yomuhuc ʒéyec; Ic
soukiwa ʒéma hinac yanda ginaguc eneŋ
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc
kerembiŋ ʒé niŋyéwérima osimu. 25 Yaŋ
yanda kamelenéŋ qodu kifaŋaiguc ogicma
kemmac imuac nimba bénʒéŋa wanʒac.
Waŋu ic soukiwa yandayagucnéŋ Anutuac
ama yandaiguc keremmac imuac nimba
séc méŋ ogicma yéwéria wanʒac. 26 Waŋu
ac imi niŋgic eneŋ yomuhuc melemma
ʒégic; Imuhuc waŋu mérac késayu aŋgéŋ
titi hia mihicŋimac? 27 Ʒégic ʒéyec; Hai-
haka ic eneŋ wamma memuac séc qa-
hac imi Anutunéŋ hia wamma memacac
séc. 28 Imuhuc ʒéyu Peteronéŋ yomuhuc
melemma ʒéyec; Ninicna, nini iwawainina
imi mocʒoŋ waima Miŋ Kewu gi méndac
géŋanʒiŋ. 29 Imuhuc ʒéyu melemma ʒéyec;
Ni hélacnec énézéwa niŋgic; Anutuac héŋ-
galeŋ ama areŋa yanda niŋac ama geric, me
iniŋa, me dac muna, me neŋgoc maŋgo-
cya, me nambérac héra wai énécmiyec imi
30 Baec yomuac naléyaiguc sasala mesaima
miyu memac. Waŋu kecma ama baec hém-
bénaŋa hahaya imuaru kekec hémbénaŋa
imi késamac.

31 Yesunéŋ tohotoho ic 12 onagicma
yomuhuc énézéyec; Ninʒu, nini Yerusalem
kembiŋ. Kenni iwawai Anutuac tiliŋ tiliŋ
ic eneŋ Icac Naŋa niŋac ogic hezac imi
mocʒoŋ hélaguc wandacmac. 32 Icac Naŋa
ic enia ionac méraginaiguc opocgic gamu
qeqe wammima ʒébirimima sépécgémimu.
33 Imuhuc wamma hihilocnéŋ qemaguc qe-
humugic ai meme haréwéc waŋu humuc
igucnec qelima yacmac. 34 Imuhuc ʒéyu
niŋgic, néŋ tohotoho ichéra eneŋ ac imuac
hénia imi komodia méŋ ménda niŋasarigic.
Imi mia musaŋgé énécmimia waŋu ac ʒéyec
imi ménda niŋasarigic.

35 Yesunéŋ Yeriko ama hosuraiguc hayu
kic hilic méŋnéŋ hénaiguc iwawai niŋac
welecma tarec. 36 Inéŋ ic tuŋ méŋ ogicma
keŋgic hétéŋ nimma hénia qesiénécmiyec.
37 Qesiyu Naʒarete Yesunéŋ hama kenʒac
imuhuc ʒégic niŋec. 38 Imuhuc ʒégic kic
hilicnéŋ qacma ʒéyec; Dawidiac qeli Yesu,
gi nuac niŋ ewa biric wanna. 39 Imuhuc
waŋu, ic tosara walac walac keŋgic eneŋ

* 18:20: Mmh 20:12; Hén 5:16-20

ic imi qetalimima ac waima tacmac niŋac
ézégic. Waŋu inéŋ muŋguc yanda qacma,
Dawidiac qeli, gi nuac niŋ ewa biric
wanna! ʒéyec. [40] Qaru Yesunéŋ namma
wagicma hamu niŋac énézéyec. Waŋu
inéŋ hosuraiguc hayu qesimiyec. [41] Némac
iwawai waŋgémmaŋ niŋac waŋʒaŋ? ʒéyu
ʒéyec; Miŋ Kewu ni kicna hima hémmaŋ
ʒé waŋʒua. [42] ʒéyu Yesunéŋ ézéyec; Hénna,
guac niŋʒéŋ niŋʒéŋganéŋ gi mehiaru
géŋʒac. [43] Imuhuc ʒéyu focnec kiwa hima
héŋec. Hémma Anutu mepésima Yesu
méndacmiyu ic embac mocʒoŋ haka imi
hémma Anutu mepésimigic.

19

Takis meme ic ʒakaio.

[1] Yesunéŋ Yeriko ama areŋa keremma
ogicma keŋec. [2] Waŋu imuaru ic méŋ
kerec, qara imi ʒakaio. Ic imi takis meme
ic kiwagina kerec. Waŋu ic imi hinac
yandayaguc. [3] Inéŋ Yesu imi méré ʒéma
kic tanera hémmaŋ ʒé waŋec. Waŋu ic imi
ic hotoŋadac, imuac niŋac ic embac sasala
naŋgic hémmacac séc qahac waŋec. [4] Waŋu
inéŋ hémmaŋ ʒéma usuŋnec kemma héna
Yesu hama kemmac imuaru saŋsaŋ ic
méŋ naŋu imuac qahaiguc eŋec. [5] Eŋu
Yesunéŋ imuaru hama kiwa hiyu eŋu
hémma ézéyec; ʒakaio, focdac mama hana
ni deguc guac amagaiguc giguc tacbic.
[6] Imuhuc ʒéyu inéŋ focdac mama hama
ségiségi wamma wagiru keŋoc. [7] Ic embac
tosaranéŋ iricma andéluku ac yomuhuc
ʒégic; Inéŋ biria meme ic iwac amaiguc
tachiarumaŋ ʒé enʒac. [8] Waŋu ʒakaionéŋ
namma Miŋ Kewu yomuhuc ézéyec; Miŋ
Kewu niŋʒaŋ, nuac iwawaina imi sura
igucnec hésémma bakia imi ic maqeqeya
énécmimaŋ. Ni méŋac muru iwawai méŋ
ikoc waŋ énécmima wagiriiguc iwawai
wagicma késayi imuac sécya kemboŋ qahac
mesaima meleŋ mimaŋ. [9] ʒéyu nimma
Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec; Ic yomi acguc
Abarahamac qeli waŋʒac imuac niŋ deguc
aŋgéŋ tiénécmimia imi ama yomuaru
hicŋizac. [10] Icac Naŋa imi ic soho sohoya
hocma mihicŋima mehiarumaŋ ʒé hayi.

[11] Ic embac ieneŋ ac imi nimma yomuhuc
ʒéma niŋgic; Yesu imi Yerusalem hazac
imuac Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
deguc mihicŋi nénécmimac. Waŋu imuhuc
niŋgic, séséc ac yomuhuc toroqema
énézéyec; [12] Ic eŋeŋa méŋnéŋ ic kewuac qac
buŋa mema hamaŋ ʒéma buŋa memeac
baec lakec heyec imuaru keŋec. [13] Nalé
imuaru weleŋ qeqe ichéra méra éréhéc
unuruma siliwa soukiwa 10 énécmima
yomhuc ʒéyec; Soukiwa yominéŋ nén-
nagémba ai galeŋgéma memanec kecgic
ni liliŋgéma hamaŋ. [14] Waŋu ic embachéra
ieneŋ haʒéc wammima kua meme ic méŋ
mélimigic andiaiguc méndacmima kemma
yomuhuc ézéyec; Nini imi ic yominéŋ
ic kewu waŋ nénécmimac niŋac ménda
waŋʒiŋ. [15] Waŋu tinduc ic eŋeŋa imi ic
kewu kumumigic kuc buŋa mema liliŋgéma
hama siliwa énécmiyu késagic imi eneŋ
mesaisai ai dimuhuc megic imi hémmaŋ
ʒéma unuruyec. [16] Héihéré énécmiyu ic
méŋ walac hayec iminéŋ yomuhuc ʒéyec;
Miŋ Kewu guac siliwa momacguc iminéŋ
mesaiwa 10 waŋʒac. [17] ʒéyu miŋinanéŋ
ʒéyec; Hia wannec! Weleŋ qeqe hiabia,
geŋ ai komodia imi ewaga hélanéŋ menec
imuac ai memeac qac buŋaga gémba
ama areŋa yanda 10 galeŋgéwéséman.
[18] ʒéyu tecgéyu andunéŋ hama ʒéyec; Miŋ
Kewu guac siliwa momacgucnéŋ mesaiwa
5 waŋʒac. [19] Imuhuc ʒéyu miŋinanéŋ
iwac imuhucyanec, Ama areŋa yanda 5
galeŋgéna ʒéma ézéyec. [20] Waŋu ic méŋnéŋ
hama yomuhuc ʒéyec; Miŋ Kewu, guac
siliwa momacguc imi you, ni usunéŋ osowa
heyec. [21] Imi mia gi ic qeri gericgaguc imuac
niŋ ni ʒénénna hiriyu imuhuc waŋi. Gi imi
ménda hainecac meanʒaŋ. Waŋu ménda
himicnecac metocgo waŋanʒaŋ. [22] Imuhuc
ʒéyu miŋinanéŋ ʒéyec; Weleŋ qeqe biria
ni geŋga acga iminéŋnec ac waŋgémmaŋ.
Gi imi nuac ninna neŋ ménda haima
mema ménda himicma metocgoanʒua
me? [23] Imuhuc ninneciguc némac niŋac
nuac siliwa imi hofi amaiguc ménda
hainec? Gi imuhuc wambaŋnec ni hama
siliwa imi imuac héla kosiaguc mewinec.
[24] Imuhuc ʒéma ic tosara iwac qéhéréŋaiguc
naŋgic ionac yomuhuc énézéyec; Siliwa
momacguc imi wagicma ic siliwa 10 késa
kecʒac iwac migic késamac. [25] Imuhuc ʒéyu
melemma ʒégic; Miŋ Kewu, iwac muru imi
bec siliwa 10 hezac. [26] Ni énézéwa niŋgic,
iwawai késa kecʒac iwac imi muŋguc yanda
miyu késamac. Waŋu iwawai ménda késa

kecʒac iwac imi komocdia késa kecʒac imi
acguc wagiru qahac wammac. 27 Imuhuc
ʒéma énézéyec; Waŋu haʒéchécna ni
ic kewuac buŋa memaŋ niŋac ménda
waŋgic imi onagicma you hama kicnaiguc
unuhumugic.

Yesunéŋ doŋkiiguc Yerusalem ekeŋec.

28 Yesunéŋ ac imuhuc ʒéyu tecgéyu
Yerusalem kemmaŋac ʒé walac mema
ekeŋec. 29 Yesunéŋ baec boŋa qara Oliwa
imuaru Betfage ʒéma Betania ama hosucgi-
raiguc kemma tohotoho ichéra sucginaiguc
éréhéc méli érécmima yomuhuc érézéyec;
30 Ama areŋ wéségiraiguc tacʒac imuaru
keŋic. Kemma kereŋic doŋki merawa
ic méŋnéŋ qahaiguc ménda emma tarec
imi qatégic naŋu hémmaoc. Hémma
imi hulacma wagicma hamaoc. 31 Ic
méŋnéŋ némac niŋ hulacʒaoc ʒéma qesi
érécmimaciguc yomuhuc melemmaoc;
Miŋ Kewunéŋ imuac wanʒac. 32 Waŋu
méli érécmimia iereŋ kemma ʒéyec séc
mihicŋiyoc. 33 Mihicŋima doŋki merawa imi
hularic imuac miŋhéra ieneŋ ʒégic; Némac
niŋ doŋki merawa imi hulacʒaoc? 34 Ʒégic
melemma ʒéyoc; Miŋ Kewunéŋ imuac niŋ
wanʒac. 35 Imuhuc ʒéma doŋki imi héréma
hama malekugira imuac qahaiguc haima
Yesu ézéyic emma tarec. 36 Tacma keŋu
tohotoho ichéra eneŋ walac andu kemma
malekugina hetecgéma héna yandaiguc
lémbécgic keŋec.

37 Oliwa boŋaiguc haréma héna hiŋ-
gac hiŋgara imuac hosuraiguc keŋu toho-
toho ichéra ieneŋ mocʒoŋ kiwi baec ic-
néŋ ménda memeya sasala meyu héŋgic
imuac niŋac ségiségi wamma qacma Anutu
mepésimigic. 38 Mepésima yomuhuc ʒégic;
Miŋ Kewuac qac buŋa mema hazac,* ic
kewu imi ségiségiyaguc. Ou kurumeŋiguc
luae hezac, ou eŋeŋaiguc edamuya hezac.
39 Imuhuc ʒégic tuŋ ionarunec Farisaio ic
tosaranéŋ Yesu yomuhuc ézégic; Kiwi ic
guac tohotoho ichécga qetali énécmina.
40 Ʒégic melemma ʒéyec; Ic embac imi eneŋ
acgina qaiyu kecgic, hoc sasala yominéŋ
imuhuc qacmu.

41 Waŋu Yesunéŋ Yerusalem hosuru
hama ama areŋa yanda imi hémma
siarec. 42 Siacma yomuhuc ʒéyec; Gi nalé
yomuac luaeac iwawai héŋ tegicbaŋnec
hia wambacnec, kicga hilicgéyu musaŋgé
géŋgéŋawac hezac. 43 Nalé ducŋiyu guac
haʒéchécga ieneŋ hama demiŋ mema
lelecgé géŋgic imuac me imuac séc kembiŋ
ʒé osimu. 44 Deguc gi Anutu hahayawac nalé
imi ménda niŋtegicʒaŋ, imuac gi ʒéma
guac nambérac hécga demiŋga qeriaiguc
kecʒu imi giligic mama unuyu hoc méŋnéŋ
hoc méŋac qahaiguc ménda waigic tacmac.

Yesunéŋ ocmuŋ téréyawac hénia ʒéau
énécmiyec.

45 Yesunéŋ ocmuŋ téréyaiguc emma nén-
nagémba ic imi mocʒoŋ nesi énécmiyec.
46 Nesi énécmima yomuhuc énézéyec; Ac
méŋ yomuhuc ooyawac hezac; Nuac amana
imi ʒéwelecac amaya wammac.* *

47 Yesunéŋ kaiweya kaiweya ocmuŋ
téréyaiguc ackuaʒéc ku énécmiyu, hofac
oo ic kiwagina ieneŋ ʒéma héna acac kiwi
ic ieneŋ ʒéma ic embac ionac galeŋ hécgina
ieneŋ Yesu imi qehumuwiŋ ʒé héna niŋac
hohoc ai megic. 48 Waŋu ic embac mocʒoŋ
lelecgémima gezacgina haima niŋgic imuac
niŋ héna méŋ ménda mihicŋima osigic.

20

Yesuac qac buŋaya imi dimuacnec ʒéma
qesimigic.

1 Kaiwe méŋiguc Yesunéŋ ocmuŋ
téréyaiguc ic embac buŋa suruc hiabia
imi ʒéau énécmima ku énécmiyu hofac
oo ic ionac kiwagina ʒéma héna acac kiwi
ic ieneŋ qeriawac galeŋ iniguc hosuru
hagic. 2 Hama yomuhuc ʒégic; Nénézéna
ninni, gi haka imi némac qac buŋaiguc
meanʒaŋ? Mérénéŋ qac buŋa imi géŋec?
3 Ʒégic melemma ʒéyec; Ni acguc qesiqesi
méŋ qesiwa ini walac meleŋ néŋgicguc.
4 Yohaneac doku naec haka imi dimuacnec
hayec? Kurumeŋ igucnec me baec ic
ionarunec? 5 Ʒéyu ieneŋ eŋaocnec emi-
nimma ʒégic; Kurumeŋ igucnec ʒéwiŋiguc
yomuhuc ʒémac; Imuhuc waŋu némac niŋ
ic imi ménda ninʒéŋgé migic? 6 Ic embac
mocʒoŋ Yohaneac niŋ Anutuac kua meme
ic ʒéma ninʒéŋgézu imuac doku naec
haka imi ic ionarunec ʒéwiŋiguc ieneŋ
hocnéŋ nénérimu. 7 Imuhuc eminimma
yomuhuc melemma ʒégic; Dimuarunec

* 19:38: Leg 118:26 * 19:46: Yes 56:7 * 19:46: Yer 7:11 Waŋu ini imuhuc waŋgic kowu nene ionac baŋec ésécnec wanʒac.

hayec imi nini ménda ninʒiŋ. [8] Imuhuc
ʒégic Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec; Ni acguc
néma qac buŋaiguc ai imuhucya meanʒua
imi ménda énézémaŋ.

Ai miŋina ʒéma soukiwa ai ic.

[9] Imuhuc ʒéma ic embac séséc ac
yomuhuc énézéyec; Ic méŋnéŋ waiŋ ai
mema ai ic tosara soukiwa ai memu
niŋac ac ʒikima ai buŋa qeénécmima baec
méŋiguc kemma nalé horua kerec. [10] Nalé
ducŋiyu waiŋ ai imuac héla bakia migic
memac niŋac weleŋ qeqe icya ai ic ionac
muru mélimiyec. Waŋu ai ic eneŋ weleŋ
qeqe ic imi yéwéria qema eŋ mélimigic
liliŋgéyec. [11] Liliŋgéyu muŋguc weleŋ
qeqe méŋ mélimiyu ic imi imuhucyanec
yéwéria qema gamu qeqe wammima eŋ
mélimigic liliŋgéyec. [12] Liliŋgéyu muŋguc
weleŋ qeqe méŋ mélimiyu hatac haréwéc
waŋec. Waŋu ic imi imuhucyanec qema
séwiya mebirima séŋgaŋgeŋ nesigic keŋec.
[13] Imuhuc waŋgic waiŋ ai miŋinanéŋ
yomuhuc ʒéma niŋec; Dimuhuc wammaŋ?
Nuac naŋ sorocna yomi mélimaŋ. Ic yomi
mia ehéihéi wammimu gezaŋ. [14] Waŋu ai ic
ieneŋ ic imi hémma eŋacnec eminimma
yomuhuc ʒégic; Ic yominéŋ mia kecma
ai yomuac mératéc ic wammac imuac
qehumuni iwac mératécya imi neŋaŋ
mératécnina wammac. [15] Imuhuc ʒéma
nesimigic waiŋ ai imuac séŋgaŋgeŋiguc
keŋu imuaru qegic humuyec. Waŋu
waiŋ ai imuac miŋinanéŋ dimuhuc waŋ
énécmimac me? [16] Inéŋ hama ai ic imi
mocʒoŋ unuhumuma waiŋ ai imi ai ic méŋ
énécmimac. Imuhuc ʒéyu ic embac ieneŋ
nimma yomuhuc ʒégic; Haka imuhucya
ménda hicŋiyu. [17] Yesunéŋ ic embac inicma
yomuhuc ʒéyec; Imuhuc waŋu kiwi ooya
yomuac hénia imi némac? Mericqe ic ieneŋ
hoc méŋ héŋara mema giligic keŋkeŋa
iminéŋ ama waŋgoŋaiguc ama imuac hoc
oruha waŋec.* [18] Méŋnéŋ méŋ hoc imuac
qahaiguc maqeyu ʒéŋgédacmac. Waŋu
hoc iminéŋ ic méŋac qahaiguc mamac
imi qototoriyu toma ésécnec wandacmac.
[19] Imuhuc ʒéyu héna acac kiwi ic ʒéma hofac
oo ic kiwa eneŋ ac imi eŋaŋ niŋac ʒéyec
imi niŋasarima focdac késawiŋ ʒé waŋgic,
néŋ ic embac ionac niŋac ʒénéŋgina hiriyu
waigic.

Takis haihaiyawac manam batuc.

[20] Imuac ieneŋ hosuraiguc galeŋ mema
baec galeŋnéŋ galeŋgémac niŋac iwac
méra bawaiguc Yesu opocbiŋ ʒéma kic
galeŋ meme ic méli énécmigic kemma ac
képésiraguc méŋ ʒéyu mihicŋiwiŋ ʒéma
ic héla ésécnec ikocgina hoturuma galeŋ
megic. [21] Imuhuc wamma qesimima ʒégic;
Kiwi ic, nini ninni, gi ic héla, ic séwi
tanecginawac ménda héŋanʒaŋ, waŋu
Anutuac ac hélacnec ku énécmianʒaŋ.
[22] Nini Kaisawac takis mimia imi hia
wawaŋawac séc me qahac? [23] Imuhuc ʒégic
Yesunéŋ diwi qiwiliŋgina imi niŋtegicma
yomuhuc ʒéyec; [24] Soukiwa momacguc
nézégic hémba, mérac irec ogic hezac?
ʒéyu ʒégic; Kaisawac. [25] ʒégic ʒéyec;
Kaisawac buŋa imi Kaisawac mimu.
Anutuac buŋa imi Anutuac haimimu.
[26] Imuhuc ʒéyu ieneŋ ic embac kicginaiguc
iwac képésira méŋ mihicŋimuac séc qahac
waŋec. Waŋu iwac ac bakia niŋac acgina
qaiyu welicgégic.

Humuc igucnec qelima yacbiŋ.

[27] Sadukaio ic ieneŋ humuc igucnec yayac
imi ménda hezac ʒéma ninʒéŋ géaŋgic.
Waŋu ionarunec tosranéŋ Yesuaru hagic.
[28] Hama yomuhuc qesimigic; Kiwi ic
Mosenéŋ kiwi yomuhuc oma nénécmiyec;
Ic méŋac daranéŋ embac mema qeli
qahac kecma humuyu ic iminéŋ* iwac
qawéra* imi mema merac ic méŋ mihicŋiyu
darawac buŋa wammac. [29] Waŋu ama
areŋa méŋiguc dac muna 7 kecgic. Kecma
walacginanéŋ embac méŋ mema qeli qahac
kecma humuyec. [30] Humuyu iwac andia
ʒéma [31] andiawac andianéŋ embac imi
meyec. Waŋu imuhucyanec wamma dac
muna 7 imi mocʒoŋ qeligina qahac kecma
humudacgic. [32] Waŋu imuac andiaiguc
embac imi acguc humuyec. [33] Imuac 7 imi
mocʒoŋ embac imi megic imuac yacyacwac
naléiguc embac imi sucgina igucnec mérac
iniŋa wammac? [34] Imuhuc ʒégic Yesunéŋ
ʒéyec; Baecac hicŋisai eneŋ ic embac
meamuanʒu. [35] Waŋu ic embac ama baec
hémbénaŋa hahayawac buŋahéra ʒéma
humumia sucgina igucnec yacyawac buŋa

* 20:17: Leg 118:22 * 20:28: Munianéŋ. * 20:28: Embac malé.

qeénécmimia ieneŋ imi ic embac ménda
meamumu. 36 Ieneŋ imi yacyarawac buŋa
wamma Anutuac nambérac wamma kua
meme uŋa ésécnec kecmu imuac muŋguc
humumuac séc qahac. 37 Mose acguc ic
hésa waiyaguc imuac suruc oma Miŋ
Kewuninawac ʒéma Abarahamac Anutu,
Isakawac Anutu, Yakopac Anutu imuhuc
ʒéma humuc igucnec yacyac hezac imi
nénézéyec.* 38 Hénia imi yomuhuc; Ic
embac Anutuac muru kecʒu imi mocʒoŋ
kekecginaguc. Imuac niŋ Anutu imi ic
humumia ionac Anutu qahac, néŋ ic embac
kekecginaguc ionac Anutu kecanʒac.
39 Héna acac kiwi ic ionarunec tosaranéŋ
yomuhuc ʒégic; Kiwi ic, ac ʒézaŋ imi
hélacnec! 40 Waŋu ieneŋ iwawai méŋac méŋ
muŋguc qesimiwiŋ ʒé niŋyéwérigic.
41 Waŋu Yesunéŋ ionac yomuhuc
énézéyec; Dimuhuc ic embac eneŋ Kristoac
niŋac Dawidiac qeli ʒéanʒu? 42 Legiciguc
Dawidi eŋeyaoc yomuhuc ʒéyec; Miŋ
Kewunéŋ nuac Miŋ Kewuna yomuhuc
ézéyec; 43 Gi nuac héinaiguc tacnanec
haʒéchécga hénagawac duandiaiguc
qutulaŋgé énécmiwa guac héna titiya
wammu.* 44 Dawidinéŋ Kristoac niŋ
Miŋ Kewuna ʒéyec imuac dimuhuc iwac
qelihéra wammac?
45 Imuhuc ʒémaguc ic embac mocʒoŋ
nimma kecgic kicginaiguc Yesunéŋ
tohotoho ichéra yomuhuc énézéyec; 46 Héna
acac kiwi ic ionac niŋ técgina nimma
kecmu. Ieneŋ imi maleku horua héima
keŋha wammu niŋac waŋanʒu. Waŋu
nénnagémba sombeŋiguc yaiʒézé ac
waŋ énécmigic nimmu niŋac waŋanʒu.
Waŋu tocgotocgo amaiguc ʒéma ségiségi
ariaciguc tatac eŋeŋaiguc tacmu niŋac
waŋanʒu. 47 Ieneŋ embac malé ionac iwawai
imi onagicma qécgéma ikocgina hoturu
amuma ʒéwelecma ac horuanec ʒéanʒu
imuac niŋ bakiagina yéwéria énécmimac.

21

Embac malé méŋac seseyawac ara ʒéyec.

1 Yesunéŋ kic hima héŋu soukiwa
sasala he énécmimia ieneŋ hama sese
sokociguc sesegina haigic hiŋgarec. 2 Waŋu
imuhucyanec embac malé maqeqeya
méŋnéŋ hama soukiwa pésiha éréhéc
haiyu hiŋgaru héŋec. 3 Hémma yomuhuc
énézéyec; Hélacnec énézéwa niŋgic, Embac
malé maqeqeya yominéŋ ic tosara onog-
icma kuneŋ yanda haizac. 4 Tosia ieneŋ
imi iwawai yanda he énécmiyu imuarunec
mema haizu, néŋ embac malé yominéŋ mia
kekecyawac komodia hemizac imi mocʒoŋ
mema hama haidacʒac.

Ocmuŋ téréyawac ara.

5 Ic tosaranéŋ ocmuŋ téréya imi hémma
baŋa howi howia kuneŋ yanda hiabia
imi ʒéma iwawai meʒeric ʒerira Anutuac
buŋawac haigic imuac welicgéma ʒégic.
6 Waŋu Yesunéŋ nimma yomuhuc ʒéyec;
Nalé méŋ ducŋiyu ocmuŋ téréya hénʒu imi
mocʒoŋ netec qetecgégic hoc méŋnéŋ hoc
méŋac qahaiguc ménda hemac.

Yéwéri hahaya imuac ara.

7 Imuhuc ʒéyu qesimigic; Kiwi ic, imuhuc
ʒézaŋ duŋa némac naléiguc haka imuhucya
hicŋimac? Waŋu haka imuhucya hicŋimaŋ
ʒé néma séséc walac hicŋiyu hémma
niŋtegicbiŋ? 8 ʒégic ʒéyec; Ini manam
batuciguc ménda keremmu niŋac técgina
nimma kecmu. Ic sasalanéŋ nuac qaciguc
hama, Ni imi mia, nalé imi bec hosuru
hazac, imuhuc ʒému, néŋ ménda tohomu.
9 Yaré me qeweloŋ yanda hicŋizac ʒéma
suruc ʒégic nimma ʒénéŋgina ménda
hirimac. Haka imuhucya walac hicŋimacac
hezac, néŋ nalé tetecgia imi focdac ménda
hamac. 10 Imuhuc ʒéma toroqema ʒéyec;
Baec yanda méŋac ic embacnéŋ baec yanda
méŋac ic embac ionac, héŋgaleŋ ama
areŋa yanda méŋac ic embacnéŋ héŋgaleŋ
ama areŋa yanda méŋac ic embac ionac
unuwiŋ ʒéma yacmu. 11 Baera baera naŋ
yanda ʒéma nene béti yanda ʒéma hafi
ʒepa warihaguc hicŋimac. Waŋu haka
tosara ʒénéŋ hirihiriya ʒéma séséc yanda
kurumeŋiguc hicŋimac. 12 Iwawai imi
mocʒoŋ ménda hicŋiyunec nuac qacna
niŋac méraginanéŋ énépésima yéwéri
énécmima tocgotocgo amaiguc ʒéma hésa
amaiguc onopocgic onagicma kemma
ic kewu ʒéma baec galeŋ ionac muru
onopocgic nammu. 13 Waŋu haka imi
mia ninʒéŋ ninʒéŋgina ʒéau énécmimu
niŋac hicŋi énécmimac. 14 Imuac ini
némac acnéŋ neʒicgé amuwiŋ ʒéma ewa

* 20:37: Mmh 3:6 * 20:43: Leg 110:1

qeriginanéŋ walac ménda niŋareŋgému.
15 Hénia imi mia neŋ kuaginaigüc ac
hai énécmima niŋtegic qiŋtegic mihicŋi
énécmiwa onac haʒécgina mocʒoŋ ac
meleŋ énécmima iniguc tualefic wammuac
séc qahac wammac. 16 Waŋu neŋgoc
maŋgocgina ʒéma dac munahécgina ʒéma
sac kitichécgina ʒéma alahécgina ieneŋ
ini haʒéc ionac méraginaiguc onopocgic
onarunec tosara unuhumumu. 17 Waŋu ic
embac mocʒoŋ ieneŋ nuac qacna niŋac
haʒéc waŋ énécmimu. 18 Waŋu onac oruc
ʒucgina méŋ ménda birimac.* 19 Waŋu
naŋselimanec kecma kekec uŋagina memu.

Yerusalem kisi wawaŋawac ara.

20 Waŋu yaré ic ieneŋ Yerusalem
lelecgémigic hémmu imuaru ama areŋa
yanda kisikiyoŋ qemu imuac nalé imi
hosuru hazac imi niŋtegicmu. 21 Nalé
imuaru ic embac Yuda baeciguc kecanʒu
imi eneŋ baec boŋaiguc néŋgacdacmu. Ic
embac ama areŋa yandaiguc kecanʒu imi
eneŋ waima kemmu. Ama areŋ komoraiguc
kecanʒu imi eneŋ ama imuaru ménda
keremmu. 22 Imi mia tasé kukuac naléya,
imuac niŋ ogic hezac imi mocʒoŋ nalé
imuaru hélaguc wandacmac. 23 Nalé imuaru
baeciguc qenʒeŋ manʒeŋ yanda hicŋimac.
Waŋu ic embac yomi ionac muru Anutuac
haʒéc yanda hicŋi énécmimac, imuac
embac héri haihaiya ʒéma namu gumu
énécmimu ionac muru yéwéri kuneŋ yanda
hicŋi énécmimac. 24 Imi sou ʒéranéŋ unugic
humumu. Waŋu énépésima kemma baera
baera séc onopocgic weleŋ qeénécmimu.
Waŋu Yerusalem imi ic enia ieneŋ tiʒiʒama
kecgic ic enia ionac nalé ʒézéya imi
waŋuguc tecgédacmac.

Icac Naŋa hamac.

25 Waŋu kecma kaiwe, maso ʒéma
ménisikilu imuaru séséc hicŋimac. Waŋu
baeciguc imi ic enia ieneŋ konduŋac eneŋ
mamaya ʒéma imuac temboŋanéŋ qaru
aurima sicsaoc wammu. 26 Kurumeŋac
kuhanéŋ hirimac,* imuac niŋ ic ieneŋ
iwawai baeciguc hicŋimac imi walac
niŋtegicgic qiritic unumac. 27 Nalé imuaru
mia Icac Naŋanéŋ kuha ʒéma edamuya
yandaguc hosusuiguc mama hayu hémmu.
28 Haka imuhucyanéŋ hénima hicŋiyu onac
aŋgéŋ tiénécmimiawac nalé imi bec hosuru
ducŋizac imuac niŋ yacma orucgina hima
yacma nammu.

Fik icac séséc ac.

29 Imuhuc ʒéma Yesunéŋ séséc ac
yomuhuc ʒéyec; Fik ic ʒéma ic hésa tosara
hémmu. 30 Imuac hawa bébélacgia bec
éréma séra qeyu hémma kaiwe naléya bec
ducŋizac imi niŋtegicanʒu. 31 Imuhucyanec
haka imuhucya imuhucya hicŋima keŋu
hémmuiguc Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa
yanda imi hosuru hazac imi niŋtegicmu.
32 Ni hélacnec énézéwa niŋgic; Nalé yomuac
hicŋisai imi ménda qahac waŋgicnec
iwawai imi mocʒoŋ hélaguc wandacmac.
33 Baec kurumeŋ imi aulaŋgéma qahac
wammac. Waŋu nuac ackuaʒécna imi
ménda qahac wammac.
34 Ini eŋaoc técgina nimma kecmu. Qa-
hac waŋu iwawaigina sicsaoc gilima doku
seli nema kecgic kekecac ewa goronéŋ
hélanʒi énécmiyu ménda nimmanec kecgic
nalé imi élanzaŋnec haénécmimac. 35 Nalé
imi mia baec séc ic embac mocʒoŋ yanda
ionac muru bétac ésécnec ménda niŋgic-
nec ha énépésimac. 36 Imuac ini imi haka
focdac hicŋi énécmimac mocʒoŋ yanda
imuarunec efefianec qiʒiʒiŋgéma kemma
Icac Naŋa iwac kiwaiguc nammuac séc nalé
séc ʒéwelecma ʒenʒeŋ qeli qeli kecmu.
37 Waŋu Yesunéŋ kaiwe séc ocmuŋ
téréyaiguc emma ackuaʒéc ku énécmima
siŋiya séc Oliwa baec boŋaiguc emma
kecaŋec. 38 Imuhuc waŋu ic embac mocʒoŋ
yanda ackuaʒécya nimbiŋ ʒé siŋunec
focdac ocmuŋ téréyaiguc emma iwac muru
haréaŋgic.

22

Yudanéŋ Yesu qehumuwiŋ ʒé ac saŋa
ʒéyec.

1 Saméŋ yisya qahac imuac kendoŋ,
qara méŋ nagu sacyaguc ogicogira imuac
kendoŋ ʒéanʒu imi hosuru hayec. 2 Hofac
oo ic kiwa éréhécgina* ʒéma héna acac
kiwi ic ieneŋ ic embac ionac ʒénéŋgina

* 21:18: Hénia imi; Ewa goro ménda wammu. * 21:26: Becnec ic embac eneŋ ménisikilu imi uŋaginaguc ʒéma niŋʒéŋgégic. * 22:2: Méŋ imi Roma ic kewunéŋ ʒéyu naŋu, méŋ imi hofac oo ic eneŋ hakagina méndacma sumbic néma kumugic naŋec.

hiriyec imuac héna dimuhuciguc Yesu
qewiŋ ʒéma eminiŋgic. 3 Waŋu Biria
miŋinanéŋ tohotoho ic 12 ionarunec méŋ
qara Yuda Karioto iwac qeriaiguc hiŋgarec.
4 Hiŋgaru Yudanéŋ hofac oo ic kiwa
éréhécgina ʒéma ocmuŋ téréyawac awiawi
ic ionac kiwa hécgina ionac muru kemma
dimuhuciguc méraginaiguc Yesu opocmaŋ
ʒéma eminiŋgic. 5 Waŋu ieneŋ ségiségi
wamma soukiwa mimu niŋac acgina
ʒikigic. 6 Ʒikigic Yudanéŋ ewa momac
wamma ic embac Yesuguc ménda kecmu
imuaru Yesu méraginaiguc opocmaŋ ʒé
nalé hiawac mambéc kerec.

Yesunéŋ tohotoho ichéra iniguc tacma nene negic.

7 Waŋu saméŋ yisya qahac imuac kendoŋ
hayec. Hayu kendoŋ imuaru nagu sacyaguc
ogicogira imuac kendoŋ niŋac rama qe-
muac heyec. 8 Yesunéŋ Petero ʒéma Yohane
méli érécmima yomuhuc érézéyec; Kemma
neŋaŋ niŋ nagu sacyaguc ogicogira kendoŋ
imuac nene ohaihai waŋic newiŋ. 9 Ʒéyu
qesimiyoc; Ama dimuaru ohaihai wambi-
cac ninʒaŋ? 10 Qesiyic ʒéyec; Ninʒaoc,
iri ama areŋa yanda kereŋic ic méŋnéŋ
kewuciguc doku hima huama hamac. Hayu
iguc ewagic amuma méndacmima kemma
ama i emmac imuaru emmaoc. 11 Emma
ama miŋina yomuhuc ézémaoc; Kiwi icnéŋ
guac yomuhuc ʒézac; Ni tohotoho ic hécna
iniguc ama qeria dimuaru nagu sacyaguc
ogicogira imuac nene newiŋ? 12 Imuhuc
ʒéyic inéŋ ama qeria kuneŋ yanda méŋ
qacyaiguc tatara imi lémbécma areŋgégic
hezac imi érézéyu hémma imuaru ohai-
hai wammaoc. 13 Imuhuc ʒéyu iereŋ
waima kemma ʒéyec séc mihicŋima nagu
sacyaguc ogicogira kendoŋ imuac nene
ohaihai waŋoc.

Miŋ Kewuac saméŋ téréya.

14 Nalé waŋu Yesu imi imuaru emma nene
newiŋ ʒé taru Yesuac Méliméli ic 12 ieneŋ i
guc momacnec tacgic. 15 Tacgic Yesunéŋ
yomuhuc énézéyec; Ni qenʒeŋ manʒeŋ
imi ménda mihicŋimanec nagu sacyaguc
ogicogirawac kendoŋ yomuac nene iniguc
momacnec nemaŋ ʒé imuac ewa ewa
wamma keri. 16 Ʒéwa niŋgic; Ni nene yomi
muŋguc ménda nemanec nagu sacyaguc
ogicogira imuac kendoŋ imi ou Anutuac
héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc hélaguc
wammac. 17 Imuhuc ʒéma sokoc mema ewa
hia ac ʒéma énézéyec; Sokoc yomi mema
momacnec amuma negic. 18 Ni énézéwa
niŋgic; Degucmuacnec ni iwawai waiŋ
ic imuarunec hicŋihicŋiya imi muŋguc
ménda nemanec kecba Anutuac héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imi hamac. 19 Imuhuc
ʒéma muŋguc saméŋ mema ewa hia ac
ʒéma méndémma énécmima yomuhuc
énézéyec; Yomi nuac séwi busuna, onac
wai énécmimia, ini ni niŋqeli némma haka
yomi wammu. 20 Saméŋ imi nemaguc imuac
andiaiguc inéŋ sokoc imi imuhucyanec
mema yomuhuc ʒéyec; Sokoc yomi sisipac
ac qelia nuac sacnéŋ memeya, onac qocgé
énécmimia. 21 Waŋu héŋgic, ni andé numac
iwac méria imi niguc momacnec ʒae
yomuac qahaiguc haiyu hezac. 22 Icac Naŋa
imi héna ʒétecgéyec séc kemmac, néŋ ni
andé numac ic imi saecyaguc. 23 Imuhuc
ʒéyu ieneŋ eŋaocnec qesiamugic; Mérénéŋ
haka imuhucya wammac?

Séwi eŋeŋac tualefic ac.

24 Ac imuhuc ʒéma sucgina igucnec
mérénéŋ kuneŋgina kecʒac ʒéma tualefic
emigic. 25 Imuhuc waŋgic Yesunéŋ ʒéyec; Ic
enia ionac ic kewu ieneŋ ic embac hécgina
énépésima kewu waŋ énécmianʒu. Waŋu
ic tosara ai memeac qac buŋa ginagucnéŋ
siŋginawac galeŋgé énécmima eŋaŋ méra
énécmimiawac ic ʒéamuanʒu. 26 Waŋu
ini imi imuhuc qahac. Kuneŋ ginanéŋ
ai merac ésécnec kecmu. Galeŋginanéŋ
weleŋ qeqe ic ésécnec wamma kecmu.
27 Mérénéŋ kuneŋ wanʒac? Tacma nene
nezac imi me namma weleŋ qeénécmizac
imi? Tacma nezac iminéŋ kuneŋ wanʒac.
Néŋ ni you sucginaiguc nammanec weleŋ
qeénécmizua. 28 Ini imi ala batuc naléna
imuaru nalé séc ménda wainémma niguc
kecanʒu. 29 Nuac Maŋgocnanéŋ héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imi nuac muru wainéŋec
ésécnec ni imuhucyanec onac muru imi
wai énécmizua. 30 Nuac héŋgaleŋ ama areŋa
yandaiguc kecma nuac ʒaeiguc lelecgéma
tacma nene nema tatac edamuyaguc
imuaru tacma Israelac kisic areŋhéra 12 imi
héŋgaleŋ waŋ énécmimu niŋac imi onac
wai énécmizua.

*Yesuac tohotoho ichéra ieneŋ manam batu-
ciguc emmuac heyec.*

31 Simon, Simon, Biria miŋinanéŋ padi
gorosoŋa ésécnec ini hitacgé énécmimaŋ
ʒé qesinénʒac. 32 Waŋu ni guac niŋ wamma
guac ninʒéŋ ninʒéŋga imi ménda sélécgé-
mac niŋac Anutu ʒéwelec mizua. Imuac
ewaga melemma hawéséman nalé imuaru
guac ninʒéŋ ninʒéŋ dac munahécga imi
meseli énécmiwéséman. 33 Imuhuc ʒéyu
inéŋ yomuhuc melemma ʒéyec; Miŋ
Kewuna, hésa ama ʒéma humuciguc kenna
giguc momacnec kemman ʒé efizua. 34 ʒéyu
ʒéyec; Petero gézéwa ninna, deguc kuruc
ménda qarunec gi niŋnénʒaŋ imi hatac
haréwéc qaecgéwéséman.

Soukiwa gésé ʒéma gésé yanda ʒéma
sou.

35 Imuhuc ʒéma yomuhuc énézéyec; Ni
becnec ini soukiwa gésé ʒéma gésé yanda
ʒéma héna usu qahac méli énécmiwa
keŋaŋgic. Waŋu nalé imuaru iwawai méŋ
niŋac hocma météqététaŋ waŋgic me qa-
hac? Imuhuc qesiyu, Qahac! ʒégic. 36 Waŋu
degucmuacnec soukiwa gésé imi mema
kemmu, gésé yanda imi momacnec, waŋu
sougina qahac imi eneŋ malekugina haima
soukiwaya mema sou boŋ memu.* 37 Ni
énézéwa niŋgic, ac tosara nuac niŋ ogic
hezac imi naléya bec hama héizac imuac
niŋac méŋ yomuhuc ogic hezac imi nuac
kekecnaiguc deguc héla héimacac hezac;
Biria meme ic qétégina oloŋgic imuaru
i momacnec olommigic. 38 Imuhuc ʒéyu
ieneŋ yomuhuc ʒégic; Miŋ Kewunina, you
sou éréhéc hezac. Imuhuc ʒégic, Yesunéŋ,
Imi hia, sécgézac, ʒéyec.

Yesu ʒéwelec ai meyec.

39 Yesunéŋ hiŋgacma waŋaŋec ésécnec
oliwa ic boŋaiguc keŋu tohotoho ichéra
eneŋ acguc méndacmigic. 40 Imuaru
kereŋdacma inéŋ yomuhuc énézéyec;
Ini manam batuciguc ménda keremmu
niŋac ʒéwelecmu. 41 Imuhuc ʒéma wai
énécmima hoc giligic kembac imuac séc
lakec ʒézé kemma simiŋ héima ʒéwelerec.
42 ʒéwelecma yomuhuc ʒéyec; Maŋgoc,
guac ewa siŋ hezaciguc, sokoc yomi
nuagicna kemmac.* Waŋu nuac siŋna
qahac, néŋ guac siŋga selimac. 43 Imuhuc
ʒéweleru kua meme uŋanéŋ kurumeŋ
igucnec iwac muru wininima meselimiyec.
44 Yesunéŋ qeri yéwéc kuneŋ yanda
mihicŋima ewaya mocʒoŋnec ʒéweleru
néŋgécya imi sacnéŋ baeciguc téŋgac
téŋgac mazac tanec waŋec.* 45 Waŋu inéŋ
ʒéwelec igucnec yacma tohotoho ichéra
ionac muru kemma iniru ieneŋ imi ewa
biricgina niŋac gaugina hegic. 46 Waŋu
Yesunéŋ énézéyec; Dimuhuc niŋac gaugina
hezu? Manambatuciguc ménda keremmu
niŋac yacma ʒéwelecmu.

Yesu késa dérécgéma wagicma keŋgic.

47 Imuhuc ʒémanec naŋu ic tuŋ méŋ
hagic. Waŋu 12 ionac sucgina igucnec
méŋ qara Yuda inéŋ wéséginaiguc walac
walac hayu tosara méndacma hagic. Waŋu
Yudanéŋ Yesu kiric nemiman ʒé hosuru
hayec. 48 Hayu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec;
Yuda, gi kiric nenémma andé nuzaŋ?
49 Waŋu tosara Yesuac maréŋaiguc néwéc
néwéc naŋgic imi eneŋ néma haka hicŋi-
mac imi héŋtegicma Yesu qesimigic; Miŋ
Kewunina nini sounéŋ unuwiŋ? 50 Imuhuc
ʒéma sucgina igucnec méŋnéŋ hofac oo
ic kiwa méŋac weleŋ qeqe ic méŋ sounéŋ
qema gezawa héiyaiguc imi qeriru mayec.
51 Mayu Yesunéŋ énézéyec; Waigic, haka imi
muŋguc ménda wammu. Imuhuc ʒéma
gezawa mérianéŋ osima mehiarumiyec.
52 Imuhuc wamma Yesunéŋ hofac oo ic kiwa
éréhécgina ʒéma ocmuŋ téréyawac awiawi
ic ionac galeŋgina ʒéma galeŋ tosara eŋeya
késawiŋ ʒé hagic ionac yomuhuc énézéyec;
Ini kaiʒiliweŋ ic méŋac késaanʒu ésécnec
sou qarucginaguc hazu? 53 Ni naléya naléya
iniguc ocmuŋ téréyaiguc keri nalé imuaru
ini méragina ménda suluma nosigic. Waŋu
deguc imi siŋi tunumaŋac miŋina ʒéma
onac nalé wanʒac.

*Peteronéŋ ménda nin*ʒua ʒéma Yesu
qaecgé miyec.

54 Waŋu ieneŋ Yesu késama wag-
icma hofac oo ic eŋeŋawac amaiguc
kereŋgic. Waŋu Peteronéŋ lakecnec
méndac énécmima keŋec. 55 Waŋu ic

* 22:36: Soukiwa gésé, ʒéma gésé yanda ʒéma sou; Imuhucya imi yéwéri mihicŋiwu niŋac
késama keŋha waŋaŋgic. Yesunéŋ yéwéri hahayawac técgina nimma keŋha wammu niŋac
imuhuc ac waŋ énécmiyec. * 22:42: Sokoc yomi qenʒeŋ manʒeŋac sokoc. * 22:44: Kembaŋa
43,44 imi kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc ménda hezac.

embac eneŋ sombeŋ demiŋaguc imuac
namuŋaiguc geric higic ʒeyu lelecgéma
tacgic Petero imuhucyanec sucginaiguc
tarec. 56 Taru weleŋ qeqe embac seraŋa
méŋnéŋ Peteronéŋ geric bélaŋa hémma
taru héŋsosolima ézéyec; Ic yomi acguc i
guc momacnec kecaŋec. 57 Imuhuc ʒéyu
Peteronéŋ qaecgéma ʒéyec; Embac, ni
ic imi ménda nimmizua. 58 Nalé ménda
horuyu ic méŋnéŋ ic imi hémma ʒéyec; Gi
imi imuhucyanec tuŋ imuarunec. Imuhuc
ʒéyu Peteronéŋ melemma ʒéyec; Ic ala,
ni qahac! 59 Waŋu kaiwe kiwa momacguc
éséc keŋu, ic méŋnéŋ ewa éréhéc ménda
wamma ʒéseliyec; Ic yomi Galilaia ic,
imuac niŋ yominéŋ hélacnec i guc kecaŋec.
60 Imuhuc ʒéyu Peteronéŋ yomuhuc ʒéyec;
Ic ala, néma ac ʒézaŋ? Ni imi acga
ménda niŋacgézua. Imuhuc ʒémanec
naŋu nalé imuaru kuruc qarec. 61 Qaru
Yesunéŋ liliŋgéma héŋu Petero imi Miŋ
Kewunéŋ, Kuruc ménda qarunec gi ni hatac
haréwéc qaecgé némbéséman, ʒéma ʒéyec
Miŋ Kewuac ara imi niŋqeliyec. 62 Waŋu
inéŋ séŋgaŋgeŋiguc hiŋgacma siac howuc
howuc siarec.

63 Waŋu galeŋ mema kecgic ieneŋ Yesu
ʒédesimima qegic. 64 Qema iwac kiwa os-
oma yomuhuc qesimigic; Gi Anutuac tiliŋ
tiliŋ ic kecʒaŋiguc mérénéŋ guzac imi
ʒéhicŋina. 65 Waŋu imi sac qahac, ac tosara
sasala ʒéma ʒébirimigic.

Qeriawac galeŋ ieneŋ Yesuac ara ʒégésima
qesimigic.

66 Ama giaŋiyu ic embac ionac qeriawac
galeŋ, hofac oo ic kiwa éréhéc ʒéma
héna acac kiwi ic ieneŋ aʒoroma énézégic
Yesu wagicma kaunsol ionac muru
emma opocgic naŋec. 67 Naŋu qesimima
ʒégic; Gi Kristo wanʒaŋiguc nénézéna
ninni. Imuhuc ʒégic melemma ʒéyec;
ʒéwa ménda ninʒéŋgému. 68 Waŋu neŋ
qesiénécmiwa ini kileŋ ménda melemma
ʒému. 69 Waŋu degucmuacnec Icac Naŋa
iminéŋ Kuc miŋina Anutuac héiyaiguc
tacmac. 70 Imuhuc ʒéyu mocʒoŋ qesimima
ʒégic; Imuhuc waŋu gi imi Anutuac Naŋa?
ʒégic ʒéyec; Eneŋ mia ni imi mia ʒézu.
71 Imuhuc ʒéyu ieneŋ yomuhuc ʒégic;
Némac niŋ nini héipuc ac méŋ niŋac
hochoc ai mewiŋ? Nini neŋaoc kuaya
igucnec nindacʒiŋ.

23

Ic kewu Pilatonéŋ Yesuac hénia nimmaŋ ʒé
ʒéqesi wammiyec.

1 Imuhuc ʒéma ic embac mocʒoŋ yacma
Pilatoac muru Yesu wagicma keŋgic.
2 Kemma képésira ʒéhicŋimima yomuhuc
ʒégic; Nini ic yomi hénni, nonac ic embac
ikoc waŋ énécmima Kaisawac takis ménda
miwiŋ niŋac qetali nénécmima eŋeya niŋac
ic kewu Kristo ʒéanʒac. 3 Imuhuc ʒégic
Pilatonéŋ Yesu yomuhuc qesimiyec; Gi
Yuda ic ionac ic kewu wanʒaŋ? Imuhuc
qesiyu yomuhuc melemma ʒéyec; Geŋgaoc
ʒézaŋ. 4 Pilatonéŋ Hofac oo ic kiwa
éréhécgina ʒéma tuŋ imi énézéyec; Ni
hémba ic yomi képésira qahac wanʒac.
5 Imuhuc ʒéyu tuŋ ieneŋ muŋguc yanda
seliseli wamma ʒégic; Inéŋ Yuda baec séc
ac imi ku énécmima ic embac qerigina
netuanʒac. Imuhuc wamma Galilaia
baeciguc hénima hama hama you hazac.

*Yesu wagicma ic kewu Herodeac muru
keŋgic.*

6 Imuhuc ʒégic nimma Pilatonéŋ Ic imi
Galilaia ic me qahac imuac qesiniŋec.
7 Qesinimma Yesu imi Herodeac héŋgaleŋ
baec igucnec imi niŋasarima Herodeac*
muru méliyec. Waŋu nalé imuaru Hero-
denéŋ Yerusalem hama tarec. 8 Herodenéŋ
iwac buŋa nimma nalé horua ic imi hémma
haka baec icnéŋ ménda memeya méŋ meyu
hémmaŋ ʒé ic imi mihicŋimaŋ ʒé waŋaŋec.
Imuac niŋ Yesu hémma ségiségi yanda
waŋec. 9 Waŋu qesiqesi sasala wammiyec.
Néŋ Yesunéŋ ac méŋ ménda meleŋmiyec.
10 Waŋu hofac oo ic kiwa éréhécgina
ʒéma héna acac kiwi ic ieneŋ namma
ac geriwaguc ʒéma acnéŋ qatémigic.
11 Herodenéŋ eŋeya yaré ic iniguc Yesu
memamima ʒédesi wammima maleku
hiabia asac asaria héimima Pilatoac muru
melemma mélimiyu keŋec. 12 Herode ʒéma
Pilato iereŋ becnec haʒéc waŋamuma ekac
ekac kecaŋoc. Waŋu nalé imuaru ai imuhuc
naŋgé amuma mema ala waŋoc.

Yesu ʒétecgégic humucac buŋa waŋec.

* 23:7: Herode Antipasi, Ic Kewu Yanda Herodeac naŋa.

13 Waŋu Pilatonéŋ ic embac ionac ho-
fac oo ic kiwa éréhécgina ʒéma galeŋ
hécgina ʒéma ic embac tocgé énécmiyec.
14 Tocgo énécmima yomuhuc ʒéyec; Ini ic
yomuac niŋac ic embac qerigina netuanʒac
ʒéma wagicma hagic. Ni kicginaiguc
qesinimma niŋgésima képésic méŋ ara
imuac sécya ménda mihicŋizua. 15 Qahac
téŋgéŋ, Herode imuhucyanec ara nimma
muŋguc mélimiyu wagicma hagic. Ninʒu
haka inéŋ waŋec imi humucac sécya qa-
hac. 16 Imuac qemindiŋi wammima hu-
lacmiwa mama kemmac. 17 (Kendoŋ séc
hésa ic méŋ hulac énécmimacac heyec
imuac mia imuhuc ʒéyec.) 18 Imuhuc
ʒéyu tuŋ eneŋ momacnec qacma yomuhuc
ʒégic; Ic imi qahac wammac. Waŋu
iwac tasia Baraba hulacmina nonac muru
mayu. 19 Baraba imi becnec ama areŋa
yanda imuaru gawamaŋ haʒéc wammima
yaré yanda mihicŋigic imuac suraiguc ic
méŋ humuyec imuac niŋac késama hésa
amaiguc haigic tarec. 20 Waŋu Pilatonéŋ
Yesu hulacmimaŋ ʒé ac muŋguc énézéyec.
21 Waŋu ieneŋ qacmanec namma yomuhuc
ʒégic; Ic héŋgeŋa wéndaraiguc qena hu-
muyu! Ic héŋgeŋa wéndaraiguc qena hu-
muyu! 22 Waŋu Pilatonéŋ muŋguc yomuhuc
ʒéyu hatac haréwéc waŋec; Ic yomi néma
képésic waŋec? Ni imi képésic humucac
sécya méŋ ménda mihicŋizua. Imuac qe-
mindiŋi wammima hulacmiwa mama kem-
mac. 23 Imuhuc ʒéyu ieneŋ muŋguc yanda
kucnec qacma ic héŋgeŋa wéndaraiguc
qemu niŋac hinocgéma selianec welecma
ʒéseligic. 24 Imuhuc waŋgic Pilatonéŋ
ʒéqaqacfeŋ acgina imi niŋénécmimu niŋac
ʒétecgéyec. 25 Waŋu ic embac ieneŋ ic
méŋ becnec ic embac hinocgé énécmima
ac qeqetali wamma ic méŋ qehumuyu
hésa amaiguc opocgic tarec imuac welecgic
imuac niŋ Pilatonéŋ ewa siŋgina tohoma ic
imi hulacmiyec.

Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc biriŋnéŋ qegic.

26 Waŋu Roma ic ieneŋ Yesu wagicma
keŋgic. Kemma hénaiguc ic méŋ qara
Simon Kirene* imi ama areŋ méŋunec
haréyu mihicŋima késama ic héŋgeŋa wén-
dara huayaiguc haigic huama Yesu mén-
dacma keŋec. 27 Waŋu ic embac tuŋ
yanda méndacma keŋgic. Waŋu sucgi-
naiguc embac sasala ieneŋ Yesuac niŋac
ʒésiac wamma méndacma keŋgic. 28 Waŋu
Yesunéŋ ionac muru liliŋgéma énézéyec;
Yerusalemac bérachéra ini nuac niŋ qa-
hac, néŋ eŋaŋ niŋac ʒéma eŋaŋ nam-
bérac hécgina ionac niŋac wamma siacmu.
29 Héŋgic, nalé biria hayu ic embac ieneŋ
yomuhuc ʒému; Embac héfiŋa ʒéma em-
bac merac ménda memeya, merac namu
ménda gumugumuya ieneŋ efima ségiségi
wammu. 30 Waŋu nalé imuaru ic em-
bac ieneŋ baec boŋa hémma nonac qacn-
inaiguc bacgéma mana ʒému. Waŋu baec
héŋgeŋ héŋgeŋa hémma mama nini hoturu
nénécmina ʒému. 31 Ic hésa téŋgiŋ téŋgiŋa
nuac haka imuhucya waŋ nénʒuiguc ic
hésa humumia onac imi haka dimuhucya
hicŋimac?

32 Waŋu nalé imuaru biria meme ic éréhéc
humucac buŋa ʒétecgé érécmigic Yesuguc
momacnec onagicma keŋgic. 33 Waŋu baec
qara méŋ Orucsic imuaru keremma imuaru
Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc biriŋnéŋ
qema biria meme ic éréhéc imuhucyanec
biriŋnéŋ urugic méŋ Yesuac héiyaiguc
méŋ kanayaiguc naŋoc. 34 Waŋu Yesunéŋ
yomuhuc ʒéma ʒéwelerec; Maŋgoc, ieneŋ
imi eŋaoc néma haka wanʒu imi ménda
niŋtegicʒu imuac képésicgina waina. Waŋu
téŋgiŋ ic ieneŋ sumbic néma Yesuac
malekuya imi méndémma késagic. 35 Waŋu
ic embac ieneŋ hémma naŋgic. Waŋu Yuda
ic galeŋgina ieneŋ acguc imi Yesu ʒédesi
wammima yomuhuc ʒégic; Ic imi ic tosara
aŋgéŋ tiénécmiyec, waŋu ic imi Anutuac
buŋa qemimia Kristo wanʒaciguc eŋeyaoc
aŋgéŋ tiamuma mawacnec. 36 Waŋu yaré
ic ieneŋ imuhucyanec kemma yomuhuc
ʒédesimima waiŋ howuraguc migic; 37 Gi
Yuda ic ionac ic kewu kecʒaŋiguc gi
kekecga aŋgéŋ tima mana. 38 Waŋu iwac
orucya hanecgeŋa iguc ou kiwi méŋ
yomuhuc oma qegic naŋec; Yuda ic ionac
ic kewu.

39 Waŋu biria meme ic urugic naŋoc
iorarunec méŋnéŋ yomuhuc ʒéma Yesu
ac geriwaguc ʒémiyec; Gi Kristo qahac
me? Geŋga ʒéma norac kekecnina imi
aŋgéŋ tinénécmina. 40 Waŋu biria meme

* 23:26: Kirene ic Simon.

méŋnéŋ qetalimima yomuhuc ac ʒémiyec;
Gi imi humucac buŋa bakia séc momacguc
imuhucya ʒétecgé géŋgic. Waŋu Anutuac
ʒénéŋga ménda hirizac? 41 Waŋu niri imi
haka waŋic imuac bakia sécnira mezic,
imuac sécgézac néŋ ic yominéŋ haka biria
méŋ ménda waŋec. 42 Inéŋ imuhuc ʒéma
Yesu yomuhuc ézéyec; Yesu, gi guac héŋ-
galeŋ ama areŋa yandaiguc kemma nidac
imuhucya niŋnémbéséman. 43 Imuhuc ʒéyu
Yesunéŋ yomuhuc melemma ʒéyec; Ni
hélacnec gézéwa ninna, deguc gi niguc
baec hafi ʒepaya qahac imuaru kemma
kecbic.
44 Waŋu kaiwe kiwa imi gau komoc waŋec,
néŋ kaiwe imi siŋi déŋgéyec. Waŋu baec
séc siŋinéŋ hoturumanec keru maria 3
kilok waŋu tecgéyec. 45 Waŋu ocmuŋ téréya
qeriaiguc maleku horua naŋec imi na-
muŋa igucnec ʒuracgéyec. 46 Yesunéŋ kuc-
nec qacma yomuhuc ʒéyec; Maŋgoc nuac
uŋana guac méragaiguc haizua. Waŋu
imuhuc ʒéyu uŋaya waimiyec. 47 Waŋu
yaré ic 100 ionac galeŋgina iminéŋ haka
imi hémma Anutu mepésimima yomuhuc
ʒéyec; Ic yomi hélacnec ic solaŋa kerec.
48 Ic embac héipuc wamma hémbiŋ ʒé
hagic ieneŋ imuhucyanec haka imuhuc
hicŋiyu hémma ewa biric wamma tétécgina
qema liliŋgéma keŋgic. 49 Ic tosara Yesuac
niŋénécmimia ʒéma embac tosara Galila-
ianec Yesu méndacma hagic imi momacnec
lakecnec namma haka imi héndacgic.

Yesu kicsuaŋiguc haigic.

50 Waŋu luae ic solaŋa méŋ qara Yosefe*
kerec. Inéŋ Yuda ic ionac ac gésigési
ic kaunsol ionarunec. 51 (Waŋu ic im-
inéŋ Yesuac ara ʒégic nalé imuaru oaec
ménda ʒéénécmiyec.) Inéŋ mia Yuda
baec Arimataia ama areŋ yanda imuac
miŋina. Waŋu Anutuac héŋgaleŋ ama
areŋa yandawac mambéc kecaŋec. 52 Waŋu
inéŋ Pilatoac muru kemma Yesuac qamoc
memaŋ ʒé welerec. 53 Waŋu kemma qamora
metecgéma maleku qara lineŋ iminéŋ os-
oma mema kemma baŋa kifaŋa ésé oraragic
qamoc méŋ ménda haigic qelianec heyec
imuaru haiyec. 54 Waŋu nalé imi Neŋ-
goc, Sabatawac ʒéréŋqéréŋ naléya, Waŋu
Sabata imi bec hénimaŋ ʒé waŋec.* 55 Waŋu
embac tosara Galilaia baec igucnec Yesuguc
momacnec hagic ieneŋ méndacma kemma
kifaŋa imi ʒéma qamocya dimuhuc haiyec
imi héŋgic. 56 Hémma liliŋgéma kemma
haléc héméŋa hiabia ʒéma iwawai héméŋa
hiabia imi mehaihai wandacmaguc héna ac
tohoma Sabatawac tac niŋgic.

24

Yesu humuc igucnec qelima yarec.

1 Sabata nalé tecgéyu ama siŋima
giaŋiyu Sonda waŋec. Waŋu embac eneŋ
giaŋgiaŋa igucgeŋ séwi haléc héméŋaguc
hiabia bec mutulaŋgégic heyec imi mema
kic suaŋiguc keŋgic. 2 Kemma héŋgic
hoc yanda imi kifaŋa igucnec qiliqililiŋ
géyawac heyec. 3 Heyu emma héŋgic Miŋ
Kewu Yesuac qamoc imi ménda heyu
hocgic. 4 Hocma ewa goro wammanec
naŋgic. Waŋu ninʒu, ic éréhécnéŋ
maleku lalaclalac edamuyaguc héima
qéhéréŋginaiguc élanzaŋnec naŋic iricgic.
5 Iricma embac eneŋ ʒénéŋgina hiriyu
sicgé érécmima musugina baeciguc mema
magic. Waŋu ic éréhéc iereŋ yomuhuc
ʒéyoc; Némac niŋ ic kekecyaguc imi ic
humumia ionac sucginaiguc mihicŋiwiŋ
ʒé wanʒu? 6 Inéŋ you qahac, néŋ humuc
igucnec meqelimiyu yacʒac. Inéŋ Galilaia
baeciguc kerec nalé imuaru dimuhuc
énézéyec imi niŋyacgému. 7 Inéŋ mia
yomuhuc énézéyec; Icac Naŋa imi biria
meme ic ionac méraginaiguc opocgic
ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic ai meme
haréwéc waŋu kileŋ muŋguc yacmacac
hezac. 8 Imuhuc ʒéyu ieneŋ Yesuac
ackuaʒéc imi niŋqeligic. 9 Niŋqelima
kicsuaŋ imi waima liliŋgéma kemma
iwawai imi mocʒoŋ Yesuac Méliméli ic 11
ʒéma ic embac tosara énézédacgic. 10 Waŋu
Yesuac Méliméli ic ac imi énézégic embac
ionac qacgina imi yomuhuc; Makdala
Maria, Yoana, Yakoboac neŋgocya Maria
ʒéma embac tosara. 11 Imuhuc ʒégic Yesuac
Méliméli ic ieneŋ niŋgic ac ewa sohoya
ésécnec waŋu ménda ninʒéŋgégic. 12 Waŋu
Peteronéŋ yacma kicsuaŋiguc usuŋnec
kemma lolocgéma kifaŋaiguc kiwa hima
héŋu lineŋ maleku sac heyec. Waŋu iwawai

* 23:50: Yosefe, Arimataia ama igucnec. * 23:54: Sabata imi Neŋgociguc kaiwe hiŋgacmaŋ ʒé waŋu hénima Sondagie maria waŋu tecgéanʒac.

hicŋiyec imuac qerianéŋ niŋgumbi niŋguŋ
wamma liliŋgéma keŋec.

13 Waŋu ninʒu, tohotoho ic ionarunec
éréhécnéŋ Emmausi ama areŋ komoraiguc
kembicac ʒé keŋoc. Waŋu ama imi
Yerusalemnec 11 kilomitawac séc. 14 Waŋu
iereŋ imi haka hicŋiyec imuac ac suruc
imi mocʒoŋ wammanec wamma keŋoc.
15 Imuhuc ac suruc eminiŋ wammanec keŋic
Yesunéŋ hosucgiraiguc keŋu momacnec
keŋgic. 16 Waŋu kicgira imi ménda
bérénŋgéyu ménda héŋtegiroc. 17 Waŋu
Yesunéŋ yomuhuc qesiérécmiyec; Iri héna
kemma ekawu suruc ʒékeŋ ʒéha wanʒaoc
imi némac surucyawac wanʒaoc? Imuhuc
ʒéyu iereŋ ewa biric kikic wamma naŋoc.
18 Namma iorarunec méŋ qara Keleopa
inéŋ melemma yomuhuc ʒéyec; Yerusalem
kecma suraiguc haka hicŋiyec imi ic enia
gi momacguc sac ménda ninʒaŋ? 19 ʒéyu
ʒéyec; Imi némac haka? ʒéyu melemma
ʒéyec; Naʒarete ic Yesuac suruc mia,
inéŋ Anutuac kiwaiguc ʒéma ic embac
ionac kicginaiguc kua meme ic kerec.
Waŋu ʒézéya ʒéma wawaŋa imi kuha
yandaguc waŋec. 20 Neŋaŋ hofac oo ic
kiwa éréhécnina ʒéma galeŋ hécnina
ieneŋ humucac buŋa opocgic ic héŋgeŋa
wéndaraiguc qegic humuyec. 21 Nini imi
ic iminéŋ Israel doenina menénécmimac
niŋac mambéc keriŋ. Imi sac qahac, haka
imi hicŋiyecac deguc ai meme haréwéc
wanʒac. 22 Waŋu sucninaiguc embac tosara
ieneŋ meauri nénécmigic. Ieneŋ siŋunec
yanda kicsuaŋiguc keŋgic. 23 Kemma iwac
qamora imi ménda mihicŋima hocma
hama ʒégicnéŋ; Kua meme uŋanéŋ
hicŋi énécmiyic iricgic. 24 Imi sac qahac
alahécnina tosaranéŋ kicsuaŋiguc kemma
embac eneŋ ʒégic ésécnec heyu héŋgic,
néŋ Yesu ménda mihicŋigic. 25 Imuhuc
ʒéyic nimma Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec;
Ewagira qahac, qerigira makikia waŋu
iri Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ionac ʒézéya
imi ninʒéŋgéwic ʒé ewa qerigiranéŋ
éséŋ éséŋ wanʒac. 26 Kristonéŋ eŋeya
edamuyaiguc keremmac niŋ qenʒeŋ
manʒeŋ imuhucya mihicŋimacac hezac imi
iri ménda ninʒaoc? 27 Imuhuc ʒéma Moseac
kiwi igucnec hénima Anutuac tiliŋ tiliŋ ic
ionac kiwi mocʒoŋ mema eŋeya niŋac kiwi
téréyaiguc ogic heyec imi mocʒoŋ ʒéasari
érécmiyec.

28 Waŋu ama areŋa imuac wamma keŋoc
imuaru kendaric Yesunéŋ ama areŋa imi
ogicma kemmaŋ ʒé waŋec. 29 Waŋu iereŋ
seliseli wamma yomuhuc qesimiyoc; Kaiwe
sima hiŋgaru ama bec siŋimaŋ ʒé wanʒac
imuac niriguc momacnec tacbiŋ. Imuhuc
ʒéyic momacnec tacbiŋ ʒé iriguc eŋec.
30 Waŋu ic iriguc momacnec nene nemaŋ ʒé
tacma saméŋ méŋ mema ewa hia ac ʒéma
mésémma érécmiyec. 31 Érécmiyu kicgira
bérénŋgéyu Yesu imi héŋtegiroc. Héŋte-
gicma héŋyic aulaŋgéyec. 32 Aulaŋgéyu
iereŋ yomuhuc ʒéyoc; Hénaiguc ackuaʒéc
nérézéma kiwi téréya ʒéasari nérécmiyu
ewa qerinira ʒeyec. 33 Imuhuc ʒéma nalé
sosola qahac yacma muŋguc Yerusalem
liliŋgéma keŋoc. Kemma iniric Yesuac
Méliméli ic 11 ʒéma ic embac tosara iniguc
tocgéma tackecgic. 34 Tacma yomuhuc
ʒégic; Imi hélacnec! Miŋ Kewuninanéŋ qe-
lima yacma Simon mihicŋi miyec. 35 Imuhuc
ʒégic ic éréhéc iereŋ hénaiguc iwawai hicŋi
érécmiyec imuac suruc ʒéma Yesu saméŋ
qésémma érécmiyu dimuhuc héŋtegiroc
imuac suruc énézéyoc.

36 Ieneŋ ac imi ʒémanec tacgic Yesu
eŋeyaoc sucginaiguc hicŋima namma
ʒéyec; Onac muru luae hemac. 37 Imuhuc
ʒéyu ieneŋ aurigic ʒénéŋgina hiriyu
uŋa méŋ hénʒiŋ ʒéma niŋgic. 38 Waŋu
Yesunéŋ énézéyec; Némac niŋ ʒénéŋgina
hiriyu, ewa qeriginanéŋ ewa éréhéc
wanʒu? 39 Nuac mérana ʒéma hénana
hémma néŋtegicgic. Méraginanéŋ ni
nosinimma néŋgic, uŋa imi séwi busu
ʒéma sira qahac, néŋ ni iminaguc. 40 Ac
imuhuc ʒéma mériа ʒéma hénaya énézéyu
héndacgic. 41 Hémma ségiséگi kileŋ yanda
waŋgic. Waŋu ségiséگinéŋ sécgé énécmiyu
méŋgucnec ewa éréhéc waŋgic. Imuhuc
waŋgic Yesunéŋ nene tosara tacʒac me
qahac ʒéma qesiénécmiyec. 42 Imuhuc ʒéyu
lambéc kembaŋa méŋ ʒezeya momacguc
migic. 43 Waŋu mima hémma naŋgicnec
kicginaiguc mema neyec.

44 Nema toroqema yomuhuc ʒéyec; Ac
yominéŋ mia ni iniguc keri nalé imuaru
énézéyi ac imi mia; Moseac kiwi ʒéma
kua meme ic ionac kiwi ʒéma Legiciguc
nuac niŋ ogic hezac imi mocʒoŋ héla
wammacac hezac. 45 Imuhuc ʒéma ewa
qerigina naguya auénécmima kiwi téréya

ku énécmiyu niŋasarigic. [46] Waŋu inéŋ toro-
qema ʒéyec; Méŋ imi yomuhuc ooyawac
hezac; Imuhucyanec Kristonéŋ qenʒeŋ
manʒeŋ nimma ai meme haréwéc waŋu
humuc igucnec yacmacac hezac. [47] Waŋu
Yesuac qaraiguc ewa qerigina meleŋgic
képésicgina ʒuac énécmimac imuac buŋa
suruc hiabia imi Yerusalem igucnec hén-
ima baera baera ʒésai énécmigic nimmu
imi mocʒoŋ ogic hezac. [48] Waŋu ini
imi haka mocʒoŋ yanda imuac héipuc ic
wanʒu. [49] Héŋgic, ni Maŋgocnanéŋ ac ʒiki
énécmiyec imi* onac mélimaŋ. Imuac ini
kuc yanda ounec mama hoturu énécmi-
mac nalé sura imuac séc ama areŋa yanda
yomuaru kecgic.
[50] Yesunéŋ énépésima Betania baeciguc
kemma méria meyu eŋu mozoc ac
énézéyec. [51] Mozoc ac ʒémanec naŋu
sucgina igucnec wagicma kurumeŋiguc
eŋec. [52] Waŋu ieneŋ i mepésima ségiségi
yanda wamma Yerusalem liliŋgéma keŋgic.
[53] Kemma nalé séc ocmuŋ téréyaiguc kecma
Anutu mepésimigic.

* 24:49: Uŋa téréyawac imuhuc ʒéyec.

Yohane

*Ackua*ʒécyanéŋ séwi busuguc hicŋiyec.
1 Nalé Hénihéniaiguc ackuaʒéc iminéŋ
kerec. Waŋu ackuaʒéc iminéŋ Anutuguc
kerec. Waŋu ackuaʒéc iminéŋ Anutu.
2 Inéŋ nalé hénihéniaiguc Anutuguc kerec.
3 Iwawai momac yanda imi iwarunec
hicŋidarec. Waŋu iwawai hicŋidarec imi
mocʒoŋ i qahaciguc méŋ ménda hicŋiyec.
4 Iwac qeriaiguc kekec imi heyec. Waŋu
kekec iminéŋ ic embac ionac asac mararaŋ
kerec. 5 Waŋu asac mararaŋ imi siŋi
qeriaiguc asarianʒac. Waŋu siŋinéŋ ménda
héŋtegirec.
6 Ic méŋ Anutunéŋ méliyu iwarunec
hayec. Iwac qara imi Yohane. 7 Inéŋ
eŋeya héipuc ac niŋac ic momac yanda
asac mararaŋ imi ninʒéŋgému niŋac asac
mararaŋac héipucya wammaŋ ʒé héipuc
ic wamma hayec. 8 I eŋeya imi asac
mararaŋ imi qahac. Waŋu i asac mararaŋ
imuac héipucya wammaŋ ʒé hayec. 9 Asac
mararaŋ héla ic embac momac momac
asari nénécmianʒac imi baeciguc hamanec
kerec. 10 Waŋu inéŋ baec kurumeŋ yomuac
qeriaiguc kerec. Waŋu baec kurumeŋ imi
iwac murunec hicŋiyec. Waŋu baec ic
ieneŋ i ménda héŋtegicgic. 11 Inéŋ eŋeyaoc
medarec imuaru mayec. Waŋu ic em-
bachéra ieneŋ i ménda héihéré wammigic.
12 Néŋ héihéré wammima ninʒéŋgégic séc
Anutuac nambérac wammu niŋac qac buŋa
énécmiyec. 13 Ic imuhucya imi ic sac busu
igucnec qahac, séwiac siŋ igucnec qahac,
waŋu ic méŋac ewa siŋ igucnec qahac, néŋ
Anutu arunec hicŋigic.
14 Waŋu ackuaʒéc imi mia séwi busuguc
hicŋima sucninaiguc kerec. Keru neŋaŋ
iwac edamuya imi hénni, Naŋa téŋgéŋ
momacguc kurumeŋ Maŋgocarunec
hahaya iwac tanec waŋec. Waŋu ewa
hiawac buŋa ʒéma ac hélanéŋ iwac
muru kuaya qema heyec. 15 Yohanenéŋ
iwac héipucya wamma yomuhuc qacma
ʒéauyec; Ic yomuac ʒéma yomuhuc ʒéyi;
Andénaiguc hazac imi ni ménda hicŋiwa
becnec kerec. Imuac niŋ inéŋ ni nogicʒac.
16-17 Héna ac imi Moseac muru nénécmiyec,
néŋ ewa hiawac buŋa ʒéma ac héla imi
Yesu Kristoac murunec hicŋiyec imuac
niŋac neŋaŋ momac yanda iwac ewa hia imi
qauqaunec meyiŋac meanʒiŋ. 18 Anutu imi
ic méŋnéŋ méŋ ménda héŋaŋec, néŋ Anutu
hicŋi hicŋiya momacguc Maŋgocyawac
qéhéréŋaiguc kecanʒac iminéŋ i nénézéyu
héŋiŋ.
19 Waŋu Yohaneac, Gi méré ʒéma qesim-
imu niŋ Yuda ic Yerusalem igucnec ieneŋ
hofac oo ic ʒéma Lewi ic méli énécmigic
hagic inéŋ héipuc ac yomuhuc énézéyec;
20 Ni Kristo qahac. Inéŋ imuhuc ʒéma ac
ménda qaecgéma ʒéauyec. 21 ʒéyu ieneŋ
qesimigic; Waŋu gi némac ic, gi Elia me?
Waŋu melemma ʒéyec; Ni i qahac. ʒéyu
muŋguc ʒégic; Gi Anutuac tiliŋ tiliŋ ic
hamac ʒéyec* imi mia me? ʒégic ʒéyec,
Qahac. 22 Imuhuc ʒéyu muŋguc qesimigic;
Waŋu gi méré? Méli nénécmigic haziŋ,
imuac kemma ac bakia dimuhuc énézéwiŋ?
Gi geŋga niŋ dimuhuc ʒéanʒaŋ? 23 ʒégic
Yohanenéŋ yomuhuc ʒéyec; Ni imi Anu-
tuac tiliŋ tiliŋ ic Yesaianéŋ ʒéyec ésécnec
ic méŋ baec kisiaiguc qacma Miŋ Kewuac
héna mindiŋigic dindiŋa waŋu ʒézac ewa
hétéŋ imi mia. 24 Waŋu méli énécmigic
hagic imi Farisaio ic. 25 Waŋu ieneŋ qes-
imima ʒégic; Gi Kristo qahac, Elia qa-
hac, Anutuac tiliŋ tiliŋ ic imi qahac, waŋu
némac niŋ ic doku naec énécmianʒaŋ?
26 ʒégic Yohanenéŋ yomuhuc énézéyec; Ni
dokunéŋ naec énécmianʒua. Waŋu sucgi-
naiguc ic méŋ naŋu ini ménda héŋtegicʒu.
27 Inéŋ andénaiguc hama* kecʒac. Waŋu
ni mamaya imuhucyanéŋ iwac héna usu
hésaya lolacmaŋac séc qahac. 28 Waŋu haka
imi Yodan doku néwéc Yohanenéŋ doku
naec énécmima kerec, Betania ama areŋa
imuaru hicŋiyec.

Anutuac Rama, Yesu.

29 Ama siŋima giaŋiyu Yohanenéŋ héŋu
Yesu iwac murugeŋ hayu yomuhuc ʒéyec;
Héŋgic, Anutuac rama baec séc ic embac
ionac képésicgina metecgéma keŋkeŋa imi
erimi. 30 Iwac mia nimma yomuhuc ʒéyi;
Andénaiguc hazac imi ni ménda hicŋiwa
becnec kerec imuac niŋ inéŋ ni nogicʒac.
31 Ni nenaoc i ménda niŋyacgé miyi,

* 1:21: Hén 18:15 * 1:27: Hénia imi hicŋima kecʒac. Kembaŋa 30 imuac héŋgic.

waŋu Israel ic ionac winiŋginaiguc iwac
kawéya qewa hémmuac niŋ hama doku
naec énécmianʒua. 32 Waŋu Yohanenéŋ
yomuhuc héipuc wamma ʒéyec; Ni Uŋa
Téréya imi kembo nei tanec wamma
kurumeŋ igucnec mama iwac orucya
hanecgeŋa iguc putitima naŋu héŋi. 33 Ni
ménda niŋyacgé miyi, néŋ ni doku naec
énécmimaŋ niŋac méli néŋec iminéŋ
yomuhuc nézéyec; Ic méŋ orucya qahaiguc
Uŋanéŋ mama nammac, ic iminéŋ Uŋa
Téréyanéŋ naec énécmimac. 34 Ni imuac
mia héŋi, hémma Ic yomi Anutuac Naŋa
ʒéma héipuc wammiyi.

Yesuac tohotoho ic méréchéra.

35 Ama siŋima giaŋiyu, Yohanenéŋ ai ic
éréhéra iriguc muŋguc baec imuarunec
naŋgic. 36 Waŋu Yesu imuaru hama keŋu,
hémma yomuhuc ʒéyec; Héŋgic, Anutuac
rama erimi. 37 ʒéyu merac éréhéra iereŋ
ac imi nimma Yesuac andiaiguc méndacma
keŋoc. 38 Keŋic Yesunéŋ liliŋgéma iriru
méndacma hayic qesiérécmiyec; Iri né-
mac niŋ waŋʒaoc? Waŋu iereŋ ʒéyoc;
Rabi, (Neŋaŋ aciguc kiwi ic) gi dimuaru
kecanʒaŋ? 39 ʒéyic, Hama héŋic ʒéma
érézéyec. ʒéyu iereŋ méndacma kemma
ama kecaŋec imi hémma kaiwe imuaru mo-
macnec tacgic maria 4 kilok waŋec. 40 Ic
éréhéc Yohaneac ac nimma Yesu mén-
daroc iorarunec ic méŋac qara imi Anderea,
Simon Peteroac munaya. 41 Inéŋ walac
dara Simon hocmima yomuhuc ézéyec; Niri
Mesia mihicŋizic. (Mesia imi Hebiraio ac,
Girik aciguc Kristo*) 42 Imuhuc ʒéma wagiru
Yesuaru keŋoc. Waŋu Yesunéŋ hémma
ʒéyec; Gi Simon, Yohaneac naŋa, kecma
guac Kefa ʒégémmu. (Kefa imi Girik aciguc
melemma ʒéni Petero.)*

43 Ama siŋima giaŋiyu, Yesu Galilaia
baeciguc kemmaŋ ʒé wamma Filipo
mihicŋima ézéyec; Hama méndac nénna.
44 Filipo imi Anderea ʒéma Petero iorac
ama areŋa yanda Betsaida imuacnec.
45 Waŋu Filiponéŋ Natanael mihicŋima
yomuhuc ézéyec; Mosenéŋ ic méŋac héna
aciguc oyec, waŋu kua meme ic ieneŋ
momacnec iwac ogic, ic imi mia nini
mihicŋiziŋ. Imi Yesu, Yosefeac naŋa,
Naʒarete tauŋ igucnec. 46 ʒéyu Natanael
inéŋ yomuhuc qesimiyec; Naʒarete tauŋ
igucnec iwawai hiabia méŋ hia hicŋimacac
séc qahac. ʒéyu Filiponéŋ yomuhuc ʒéyec;
Hama hénna. 47 Waŋu Yesunéŋ héŋu
Natanael iwac muru hama naŋu yomuhuc
ézéyec; Héŋgic, ic yomi Israel ic héla,
qeriaiguc ikoc méŋ ménda hezac. 48 Imuhuc
ʒéyu, Natanael inéŋ qesimima ʒéyec;
Dimuhuc niŋnénʒaŋ? Waŋu Yesunéŋ
ʒéyec, Filiponéŋ ménda héihéré géŋunec
fik ic héniaiguc tackecna génʒua. 49 ʒéyu
Natanael inéŋ yomuhuc ézéyec; Kiwi ic,
gi Anutuac Naŋa Israel ic nonac Ic kewu.
50 ʒéyu, Yesunéŋ ʒéyec; Fik ic héniaiguc
tacna génʒua, imuhuc gézéwa ninʒéŋgé
nénʒaŋ? Kecma haka méréra ogicqogira
kuneŋ kuneŋ hémbéséman. 51 Imuhuc
ʒéma énézéyec; Ni ac héla gézéwa niŋgic;
Ini kurumeŋ aŋgéyu Anutuac kua meme
uŋahéra ieneŋ Icac Naŋawac muru ou
kurumeŋ igucnec eŋeŋ mama waŋgic
inicmu.

2

Yesunéŋ ʒéyu dokunéŋ waiŋ waŋec.

1 Ai meme haréwéc waŋu Galilaia
baec Kana ama areŋaiguc ʒammaréŋ
ai meérécmiwiŋ ʒéma aʒorogic. Waŋu
Yesuac neŋgocya imuaru momacnec kerec.
2 Yesu ʒéma tohotoho ichéra acguc mo-
macnec imuaru héihéré énécmigic. 3 Waŋu
waiŋ qahac waŋu neŋgocyanéŋ Yesu ézéma
ʒéyec; Waiŋgina qahac wanʒac. 4 ʒéyu
Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Neŋgoc, imi
guac me nuac maʒac qahac, naléna ménda
hazacnec. 5 Waŋu Yesuac neŋgocyanéŋ ai
merac yomuhuc énézéyec; Ac méŋac méŋ
énézéyu tohoma wandacmu. 6 Waŋu ama
imuaru doku nomuŋ hocnéŋ memeya 6
tarec. Imi Yuda ic ieneŋ haka silicgina
tohoma méragina ʒuacmu niŋac haigic
tarec. Waŋu doku nomuŋ imi héněŋ
baŋa 90 sécya waŋec.* 7 Waŋu Yesunéŋ
ai merac yomuhuc énézéyec; Nomuŋ
séc doku qocgégic kuagina qemac ʒéyu
ieneŋ nomuŋ séc doku qocgégic kuaya
qedarec. 8 Waŋu Yesunéŋ Degucguc doku
kitiwa hima aria galeŋaru mema keŋgic
ʒéma énézéyu mema keŋgic. 9 Waŋu aria
galeŋnéŋ dokunéŋ waiŋ waŋec imi nema

* 1:41: Waŋu neŋaŋ neŋaŋ aciguc Halécnéŋ météré mimia.
* 1:42: Neŋaŋ aciguc melemma ʒéni ʒamanʒiŋ.
* 2:6: 100 lita ʒézéya.

siŋa nimma waiŋ imi dimuacnec hazac imi ménda niŋasariyec. Waŋu ai merac doku mema hagic ieneŋ sac niŋgic. Waŋu aria galeŋnéŋ ic embac meyec i héihéré miyec. 10 Héihérémima inéŋ yomuhuc ézéyec; Ic embac tosaranéŋ walac waiŋ hiabia gumu énécmiyu nekecgic qerigina sicsaoc waŋu andiaiguc waiŋ biria gumu énécmianʒu. Waŋu guaru imi waiŋ hiabia soroc imi aŋgéŋ tina heyu deguc gumu nénécmizaŋ. 11 Yesu i Galilaia baec Kana ama areŋaiguc kiwi méréra walacgina imi wamma edamuya mewininiyu tohotoho ichéra ieneŋ hémma ninʒéŋgémigic.

Yesunéŋ ocmuŋ téréya mesolaŋiyec.

12 Imuac andiaiguc Yesunéŋ neŋgoc muna ʒéma tohotoho ichéra momacnec Kafanaum ama areŋa yandaiguc hiŋgacma imuaru ai meme éréhécdac kecgic.

13 Yuda ic ionac Nagu sacyaguc ogicma keŋkeŋa imuac kendoŋ hosuru ducŋiyu Yesunéŋ Yerusalem ekeŋec. 14 Ekemma iniru ic embac ocmuŋ téréya demiŋ qeriaiguc rama, burumakao ʒéma kembo nei nénnagémba waŋgic. Waŋu soukiwa meamu ic eneŋ tataciguc tackecgic. 15 Imuhuc waŋgic Yesunéŋ lewakaŋ miʒiyu ʒikaya waŋu iminéŋ rama ʒéma burumakao mocʒoŋ nesi énécmiyu hiŋgacdacgic. Waŋu soukiwa amukecgic ionac soukiwagina imi héndéŋ qéndémma ʒaegina meleŋgic. 16 Imuhuc wamma ic kembo nei haigic ionac yomuhuc énézéyec; Ini yomi mema yomuaru néŋgacgic. Maŋgocnawac ama ménda mebirigic nénnagémba ama éséc wambac niŋac. 17 Waŋu tohotoho ichéra i eneŋ kiwi téréyaiguc ac yomuhuc hezac imi niŋqeligic; Guac ama niŋ wamba wésé polaŋnanéŋ ʒericnénʒac. 18 Waŋu Yuda ic ieneŋ yomuhuc melemma ézégic; Gi haka imuhucya wanʒaŋ imuac némac asé kiwi méréra méŋ séha mena hémbiŋ? 19 3égic Yesunéŋ melemma yomuhuc énézéyec; Ama téréya yomi héricgic, ai meme haréwéciguc neŋ mewa yacmac. 20 3éyu Yuda ic eneŋ yomuhuc ʒégic; Ama téréya yomi yawuŋ 46 kecma miʒicgégic. Waŋu geŋ ai meme haréwéciguc hia mena yacmac? 21 Waŋu Yesunéŋ ocmuŋ téréya ʒéyec imi eŋeya séwiya niŋ ʒéyec. 22 Kecma humuc igucnec meqelimiyu yaru, tohotoho ichéra ieneŋ Yesuac ac imi niŋqelima kiwi téréya ʒéma ara ʒéyec imi ninʒéŋgégic.

23 Yesu i nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋiguc Yerusalem kecma kiwi méréra hénia hénia meyu ic sasalanéŋ hémma iwac qara ninʒéŋgégic. 24 Waŋu Yesunéŋ ic inictegicdarec imuac niŋ ionac muru ménda héiyec. 25 Inéŋ ic onac ewa qeriginaiguc iwawai hezac imi niŋtegicdarec imuac ic méŋac héniaya nimmaŋ ʒé ic onac héipuc ac niŋac ménda waŋec.

3

Yesunéŋ Nikodemo ac kumiyec.

1 Farisaio ic sucginaiguc ic méŋ kerec, qara imi Nikodemo. Ic imi Yuda ic ionac galeŋgina méŋ. 2 Inéŋ siŋiyaiguc Yesuaru hama ʒéyec; Kiwi ic, gi kiwi ic méŋ Anutu arunec manec imi nini ninʒiŋ. Némac niŋ, séséc méréra hénia hénia meanʒaŋ imi Anutu momacnec ménda kecbacnec ic méŋnéŋ imuhuc memacac séc qahac. 3 Yesunéŋ melemma ʒéyec; Ni ac héla gézéwa niŋna, méŋ ménda qelima hicŋimaciguc imi Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi hia ménda hémmac. 4 3éyu Nikodemonéŋ ézéyec; Ic méŋnéŋ ic yanda wammaguc dimuhuc qelima hicŋimac? Dimuhuciguc neŋgocyawac héri qeriaiguc muŋguc hiŋgaru memac? 5 3éyu Yesunéŋ melemma ʒéyec; Ni hélacnec téŋgéŋ gézéwa, méŋ i doku ʒéma Uŋaiguc qelia ménda hicŋima Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc hia ménda keremmac. 6 Séwiiguc hicŋizac imi séwi, Uŋaiguc hicŋizac imi uŋa. 7 Ini kileŋdac qelima hicŋimu ʒézua imuac ménda auriwéséman. 8 Luhucnéŋ eŋeya siŋawac keŋha waŋanʒac. Urumeŋac niŋanʒaŋ waŋu dimuacnec hama dimuaru keŋanʒac imi ménda niŋanʒaŋ. Uŋa igucnec hicŋizac imi imuhucyanec. 9 3éyu Nikodemonéŋ ara melemma yomuhuc ézéyec; Haka imuhucya imi dimuhuc hia hicŋimac? 10 3éyu Yesunéŋ ara melemma ézéyec; Gi Israel ic ionac kiwi icnéŋ iwawai imi ménda niŋasarizaŋ? 11 Ni hélacnec téŋgéŋ gézéwa, nini iwawai niŋanʒiŋ imuac énézéma iwawai héŋanʒiŋ imuac héipucya waŋanʒiŋ, néŋ ini héipuc acnina imi kileŋ ménda késaanʒu. 12 Ni baecac iwawai énézéwa ini ménda

ninʒéŋ géanʒuiguc kurumeŋac iwawai
énézémaŋiguc dimuhuc ninʒéŋgému?
13 Icac Naŋa kurumeŋ igucnec mayec i qahac
waŋu ic méŋnéŋ méŋ kurumeŋiguc ménda
eŋecac enʒac. 14 Mosenéŋ baec kisiaiguc
mokoleŋ sésécya iciguc hesaŋgéma meyaru
naŋec imuhucyanec Icac Naŋa meyacgic
nammac. 15 Imi mia ninʒéŋgému ieneŋ
kekec hémbénaŋa memuac niŋ imuhuc
hicŋimac.

16 Anutu i baec ic embac neŋaŋ séha
imuhuc goinina héima Naŋa momacguc
téŋgéŋ nénécmiyec. Imi mia méŋ
i ninʒéŋgézac inéŋ ménda humuma
kekec hémbénaŋa memac niŋac imuhuc
waŋ nénécmiyec. 17 Anutunéŋ Naŋa ic
neŋaŋ képésicnina ʒétecgé nénécmimac
niŋac ménda méliyu mayec, néŋ baec
ic embac neŋaŋ képésicnina igucnec
aŋgéŋnina timac niŋac méliyu mayec.
18 Méŋ Naŋa ninʒéŋgéanʒac i képésicyaguc
ménda ʒémimac. Waŋu méŋ i naŋa
ménda ninʒéŋgéanʒac iwac imi inéŋ
Anutu naŋa momacguc téŋgéŋ iwac
qara ménda ninʒéŋgéanʒac hénia imuac
niŋac képésicyaguc bec ʒémizac. 19 Asac
mararaŋnéŋ baec ic embac sucginaiguc
hazac, néŋ wawaŋ memegina biria imuac
niŋac asac mararaŋ imuac mézétiti wamma
siŋiac wamma kecgic haka iminéŋ mia
képésicyaguc ʒézéya imuac hénia wanʒac.
20 Méŋ i haka biria waŋanʒac imi asac
mararaŋ imuac mézétiti wamma wawaŋ
memeya hicŋiasariwac niŋac asac mararaŋ
imuac ménda haanʒac. 21 Méŋ i ac héla
tohoanʒac inéŋ wawaŋ memeya Anutuac
qaraiguc waŋanʒac imi asariyu hémmu
niŋac asac mararaŋ imuac haanʒac.

Doku naec ai ic Yohanenéŋ Yesuac héipucya wamma ʒéyec.

22 Waŋu kecma Yesu ʒéma tohotoho
ichéra ieneŋ Yuda baeciguc kemma kecgic.
Imuaru inéŋ iniguc kecma ic embac
doku naec énécmiyec. 23 Salim hosuru
Ainon baeciguc doku sasala heyu Yohane
imuhucyanec imuaru doku naec énécmiyu
ic embac ieneŋ toroqema hagic doku naec
énécmiyec. 24 Imi mia Yohane hésa amaiguc
ménda opocgic nalé imuaru hicŋiyec.
25 Waŋu Yuda ic méŋnéŋ Yohane tohotoho
ichéra iniguc doku naec naec imuac haka
niŋac ʒéeminiŋ waŋgic. 26 Waŋu merac
ieneŋ Yohanearu kemma yomuhuc ézégic;
Kiwi ic gi Yodan néwécgeŋaciguc kecna
ic méŋ giguc keru héniaya ʒéasarima
nénézénec. Waŋu ninʒaŋ, inéŋ mia doku
naec haka waŋ énécmiyu ic embac mocʒoŋ
iwac muru kemmanec kenʒu. 27 ʒégic
Yohanenéŋ yomuhuc acgina melemma
ʒéyec; Kuc buŋa imi kurumeŋ igucnec
ménda miyu ic méŋnéŋ memacac séc
qahac. 28 Ni Kristo qahac, néŋ méli
néŋu iwac miha mema hayi imuhuc
énézéyi. Acna imuac ini eŋaocnec héipuc
wammu. 29 Embac buŋa qeénécmimia imi
eu buŋayawac wanʒac. Alaya méŋ méra
mizac inéŋ iwac niŋ mambéc wamma gezac
qeqe wanʒac. Waŋu eu buŋawac ewaya
nimma ségiséگi yanda wanʒac. Imuac
nuac ségiséگi imi deguc sécgéma hezac.
30 Iwac buŋanéŋ yandi saima kemmac, néŋ
nuac buŋanéŋ héréma mamac. 31 Ounec
mazac inéŋ iwawai mocʒoŋ onogicma
eŋeŋa kecʒac. Méŋ i baecarunec hicŋizac
inéŋ baecac buŋa ésécnec ʒéanʒac. Waŋu
kurumeŋ igucnec mazac inéŋ iwawai
mocʒoŋ onogicma eŋeŋa kecʒac.

32 Inéŋ iwawai hémma niŋaŋec imuac
héipucya wamma ʒéanʒac. Waŋu ic ieneŋ
iwac héipuc ac ménda aŋgéŋ tianʒu.
33-34 Anutunéŋ méliyec inéŋ Anutunéŋ
Uŋa imi qétéya qahac waimiyu Anutuac
ackuaʒéc sac ʒéanʒac. Mérénéŋ méŋ iwac
héipuc ac aŋgéŋ tizac iminéŋ Anutu imi
héla wanʒac imuac oaec ʒémizac. 35 Maŋgoc
imi Naŋawac niŋ wamma iwawai momac
yanda imi iwac mériaiguc haidarec. 36 Méŋ
i Naŋa ninʒéŋgézac i kekec hémbénaŋa
mezac. Waŋu méŋ i Naŋa andé qezac
imi kekec imi ménda mihicŋimac. Waŋu
Anutuac qeri gericnéŋ iwac qacyaguc
hezac.

4

Yesunéŋ Samaria embac méŋac héniaya ʒéauyec.

1 Tohotoho ichéra Yesunéŋ énépésima
doku naec énécmianʒac imi Yohaneac to-
hotoho ichéra ionac ʒaŋgégina onogicʒac
ʒégic Farisaio ic ieneŋ niŋgic imi Yesunéŋ
niŋasariyec. 2 Héla téŋgéŋ imi Yesu eŋeyaoc
doku ménda naec énécmiyec, néŋ iwac
tohotoho ichéra ieneŋ naec énécmigic.
3 Waŋu Inéŋ imuhuc niŋasarima Yuda
baec waima Galilaia baeciguc muŋguc

liliŋgéma keŋec. [4] Waŋu Samaria baec
héna tima huaŋgeŋ imuaru kemmaŋ ʒé
niŋec. [5] Kemma Samariawac ama areŋa
yanda méŋ qara Sika imuaru kereŋec. Ama
imi Yakopnéŋ eŋeya naŋa Yosefe baec
waimiyec imuac hosuraiguc tarec. [6] Waŋu
imuaru Yakopac doku hogocya heyec. Heyu
Yesunéŋ héna hakerec imuac niŋ kucya
qahac waŋu baec doku hogocya imuac
hosuraiguc mama tarec. Taru bec nalé imi
gumpiti ésécnec waŋec.

[7-8] Waŋu tohotoho ichéra ieneŋ nene
boŋa mewiŋ ʒéma ama areŋa yandaiguc
kemma ménda hagicnec Samaria embac
méŋnéŋ doku himaŋ ʒé hayu Yesunéŋ
yomuhuc ézéyec; Gi doku hia gumu ném-
béséman? [9] Waŋu Yuda ic ʒéma Samaria
icnéŋ ménda ala waŋamuma eŋac eŋac
kecaŋgic imuac niŋ embac inéŋ yomuhuc
ʒéyec; Gi Yuda icnéŋ dimuhuc Samaria
embac nuaru doku niŋ qesinénʒaŋ? [10] Waŋu
Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Gi Anutuac sese
ʒéma doku niŋac gézézac iwac hénia mo-
macnec niŋtegicbaŋnec welec mina kekec
hémbénaŋawac doku gémbacnec. [11] ʒéyu
embacnéŋ yomuhuc ézéyec; Miŋ Kewu, gi
doku hihiga qahac waŋu doku hogocya imi
hiŋgac hiŋgara imuac niŋ kekec hémbé-
naŋawac doku imi dimuacnec hiwéséman?
[12] Gi yandanina Yakop imi ogicʒaŋ? Inéŋ
doku hogocya yomi nénécmiyec. I eŋeyaoc
ʒéma naŋhéra ʒéma ama yaŋhéra momac-
nec imuarunec hima nema kecaŋgic. [13] ʒéyu
Yesunéŋ ara melemma yomuhuc ʒéyec;
Méŋnéŋ doku yomi nemaciguc muŋguc
doku niŋac wammac. [14] Waŋu méŋnéŋ doku
méŋ neŋ miwa nemaciguc tetecgia qahac
doku niŋ ménda wammac. Waŋu doku
iminéŋ iwac qeriaiguc nalé tetecgia qahac
éréma hemimac. [15] ʒéyu embacnéŋ ézéyec;
Doku imuhucya nénna nema doku niŋac
muŋguc ménda wammaŋ. Waŋu doku hi-
maŋ ʒé yomuaru muŋguc ménda hamaŋ.

[16] ʒéyu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec;
Kemma guac euga wagicna hamaoc.
[17] Embac imi ara melemma Euna qahac
imuhuc ézéyec. Waŋu Yesunéŋ yomuhuc
ézéyec; Euna qahac ʒézaŋ imi hélacnec.
[18] Gi ic tosara bec mema waidacnec. Waŋu ic
méŋ degucmi mema kecʒaŋ imi guac euga
qahac, imuac niŋ ac ʒézaŋ imi hélacnec.
[19] ʒéyu embac iminéŋ ʒéyec; Miŋ Kewu,
gi imi Anutuac tiliŋ tiliŋ ic méŋ imi
ni niŋasarizua. [20] Yanda hécnina ieneŋ
boŋa yomuac qahaiguc Anutu mepésigic.
Waŋu Yuda ic ieneŋ yomuhuc ʒéselianʒu;
Anutu mepésimimia imuac ama téréya imi
Yerusalem iguc hezac. [21] ʒéyu Yesunéŋ
ézéyec, Embac ʒéwa ninʒéŋgéna. Nalé
méŋ hayu baec boŋa youmi me Yerusalem
qahac, néŋ baec tosaraiguc Maŋgocac
mepé qepési wammu. [22] Ini iwawai ménda
ninʒu imuac mepésianʒu. Waŋu képésic
igucnec aŋgéŋ titi imi Yuda ic nonarunec.
Imuac niŋ nini iwawai niŋasariziŋ imuac
mepésianʒiŋ. [23] Nalé méŋ hamac imi mia
deguc, imuaru mepé qepési ic héla ieneŋ
Uŋa Téréya ʒéma ac hélanéŋnec Maŋgoc
mepésimu. Maŋgocnéŋ imuhuc mepési
mianʒu ionac niŋac kic hihi waŋanʒac
imuac mia imuhuc ʒézua. [24] Anutu imi Uŋa,
imuac i mepésianʒu ieneŋ uŋa ʒéma ac
hélanéŋnec mepésimu. [25] ʒéyu embacnéŋ
ézéyec; Mesia, Kristo ʒéanʒu, iminéŋ
hamac imi ni ninʒua. Inéŋ hama iwawai
mocʒoŋ ʒéasari nénécmimac. [26] Waŋu
Yesunéŋ ézéyec; Ac gézézua ni imi mia.

Yesuac tohotoho ichéra ieneŋ ama areŋa igucnec liliŋgéma hagic.

[27] Imuhuc ʒéma keru tohotoho ichéra
ieneŋ liliŋgéma hagic. Hama Yesunéŋ em-
bac méŋguc ac waŋu hémma welicgégic.
Waŋu némac iwawai niŋ wanʒaŋ me né-
mac hénia niŋac i guc ac ʒézaŋ ʒéma
méŋnéŋ hia ménda qesimiyec. [28] Waŋu
embac iminéŋ yacma doku nomuŋa waima
ama areŋa yandaiguc liliŋgéma kemma
yomuhuc énézéyec. [29] Hagic! Hama ic
méŋ haka ni meaŋi imi mocʒoŋ ʒédacʒac
imi héŋgic. Iminéŋ Kristo wanʒac me
deic? [30] ʒéyu ieneŋ ama areŋa yanda waima
Yesuaru hagic.

[31] Suraiguc tohotoho ichéra eneŋ
yomuhuc ʒéma welecmigic; Kiwi ic, nene
nena. [32] Waŋu inéŋ yomuhuc énézéyec;
Nene méŋ ini ménda ninʒu imi henénʒac.
[33] Imuhuc ʒéyu tohotoho ichéra ieneŋ
eŋaocnec ʒégic; Ic méŋnéŋ nene méŋ
mehama mizac me? [34] Waŋu Yesunéŋ
yomuhuc énézéyec; Mélinéŋec iwac ewa
siŋa tohoma iwac aiya metecgéman
iminéŋ nenena wanʒac. [35] Eŋaoc maso
4 tecgéyu nene héla hicŋimac imuhuc
ménda ʒéanʒu? Kicgina hima ai sasala imi
héŋgic bec qaoc qaoc waŋu memeyawac

séc wanʒac. [36] Metocgotocgo miŋinanéŋ
ai héla metocgoanʒac imi boŋaya bec
késama ai héla imi mutulaŋgéma kekec
hémbénaŋaiguc onopocʒac. Imuhuc waŋu
himichimic ic ʒéma tocgotocgo ic imi
momacnec ségiségi wammu. [37] Imuac niŋ,
Méŋnéŋ himiru méŋnéŋ mema tocgézac,
ʒéanʒu ac iminéŋ héla wanʒac. [38] Neŋ
eŋaoc ai yanda ménda megic imuac ai
héla imi memu niŋac méli énécmizua. Ini
méŋnéŋ ai mema qenʒeŋ manʒeŋ niŋgic
imuaru toroqema héla mema tocgézu.

Samaria ic sasala Yesu ninʒéŋgégic.

[39] Waŋu embac iminéŋ ic imi haka ni
waŋaŋi imi mocʒoŋ ʒédacʒac imuhuc
ʒéyu Samaria ama areŋa yanda igucnec ic
sasala ieneŋ Yesu ninʒéŋgégic. [40] Imuac
niŋ Samaria ic ieneŋ Yesuaru kemma
iniguc kecmac niŋac welecmigic inéŋ
kaiwe éréhéc i iniguc kerec. [41] Waŋu iwac
ackuaʒéc niŋac ic embac sasalanéŋ ninʒéŋ
ninʒéŋ ic waŋgic. [42] Waŋu ieneŋ embac
yomuhuc ézégic; Deguc imi nini guac suruc
niŋac sac qahac, néŋ neŋaoc ackuaʒéc
kuaya igucnec nimma ninʒéŋgéziŋ.
Hélacnec! Inéŋ Kristo, baec séc ic neŋaŋ
aŋgéŋ titi ic wanʒac.

Yesunéŋ baec galeŋ eŋeŋawac naŋa méŋ mehiaruyec.

[43] Kaiwe éréhéc tecgéyu inéŋ Galilaia
baeciguc keŋec. [44] Kemma Yesu eŋeyaoc
yomuhuc ʒéauyec; Anutuac tiliŋ tiliŋ ic
méŋ eŋeya ama baeciguc keru ménda
mepési mianʒu. [45] Waŋu Galilaia ic imi
eneŋ becnec nagu sacyaguc ogicma keŋgic
imuac kendoŋiguc Yerusalem momacnec
kemma Yesunéŋ ai meyec imi mocʒoŋ
héŋgic imuac niŋac inéŋ Galilaia baeciguc
hayu héihéré migic.

[46] Waŋu inéŋ muŋguc Galilaia baec
Kana ama areŋaiguc keŋec. Baec imuaru
becnec doku meleŋu waiŋ waŋec. Waŋu
ama imuaru baec galeŋ eŋeŋa méŋ kerec.
Waŋu iwac naŋa méŋ hafi kiyu Kafanaum
ama areŋa yandaiguc hekerec. [47] Merac
imi humumaŋ ʒé waŋec imuac niŋ ic
imi Yesu liliŋgéma Yuda baec igucnec
Galilaia hazac imuhuc ʒégic nimma iwaru
kemma hama naŋa mehiarumac niŋac
welecmiyec. [48] Waŋu Yesunéŋ yomuhuc
ézéyec; Ini séséc méréc méréra ʒéma
kic méréc méréra ménda hémmuiguc
kileŋdac ménda ninʒéŋgému. [49] Waŋu
baec galeŋ eŋeŋanéŋ ʒéyec. Miŋ Kewu
naŋna ménda humuyunec focdac mama
hawéséna. [50] Ʒéyu Yesunéŋ melemma
ʒéyec; Kenna, naŋga imi hiaruzac. Waŋu
ic imi ac Yesunéŋ ʒéyec imi ninʒéŋgéma
waima keŋec. [51] Mekemma keru weleŋ
qeqehéra hama hénaiguc mihicŋima
yomuhuc ézéma ʒégic; Naŋga imi hiaruma
kecʒac. [52] Waŋu néma naléiguc hiaruyec
imuac qesi énécmiyu, Oraŋ kaiwe kiwa
momacguc waŋu hafi geriwa imi békéyec
ʒéma ézégic. [53] Waŋu maŋgoc imi nalé
imuaru Yesunéŋ mélimima, Naŋga imi
hiaruzac ʒéyec imi niŋasarima eŋeya ʒéma
taséhéra momacnec Yesu ninʒéŋgégic.
[54] Yesunéŋ Yudanec Galilaia liliŋgéma hama
kiwi méréra imi meyu hatac éréhéc waŋec.

5

Betsaida ʒékéŋiguc Yesunéŋ ic méŋ
mehiaruyec.

[1] Andiaiguc Yuda ic onac kendoŋ méŋ
ducŋiyu Yesunéŋ Yerusalem ekeŋec.
[2] Waŋu Yerusalemiguc nagu méŋ naŋec,
qara imi Rama nagu, waŋu imuac
hosuraiguc ʒékéŋ méŋ heyu Hebiraio
aciguc Bezada ʒéaŋgic. Waŋu ʒékéŋ imuac
giŋgiŋaiguc hali méra méŋ lelecgéma
tacgic. [3] Hali imuac qeriaiguc hafi ic sasala;
kic hilic, ic héna méragina biria ʒéma ic
puriŋa eneŋ heaŋgic. [4] (Ménda hezac.)
[5] Waŋu ic méŋ sucginaiguc heyec imi puriŋ
keru yawuŋ 38 waŋec. [6] Waŋu Yesunéŋ ic
hekerec imi hémma nalé horua heaŋec imi
niŋyacgéma qesimiyec; Gi hiarumaŋac ʒé
wanʒaŋ? [7] Ʒéyu hafi ic iminéŋ melemma
ʒéyec; Kuneŋ, doku temboŋa yaru nalé
imuaru ic méŋ ménda naŋgé nénʒac.
Imuac niŋac nenaoc hiŋgacmaŋ ʒéwa
méŋnéŋ nogicma walac hiŋgacanʒac.
[8] Ʒéyu Yesunéŋ ézéyec, Yacna! yacma
hehega mema kenna. [9] Ʒéyu hafiya nalé
imuarunec hiaruyu inéŋ heheya mema
keŋec.

Waŋu nalé imi mia Sabata. [10] Imuac niŋ
Yuda ic eneŋ ic hiaruyec iwac yomuhuc
ézégic; Deguc imi Sabata, hehega mema
kenʒaŋ imi héna ac logilogiya. [11] Waŋu inéŋ
yomuhuc melemma énézéyec; Mehiaru
nénʒac inéŋ hehega mema kenna imuhuc
nézézac. [12] Ʒéyu qesimigic; Mérénéŋ

hehega mema kenna ʒéma gézézac?
13 Waŋu ic sasala kecgic sucginaiguc
Yesu bec waima keŋu ic hiaruyec inéŋ
hocma mérénéŋ imi mia ʒéma nimma
nimbipiyec. 14 Imuac andiaiguc Yesunéŋ
ocmuŋ téréyaiguc ic imi mihicŋima ézéyec,
Ninʒaŋ, gi séwiga hiaruzac. Képésic
ménda wambésémang, kecma iwawai biria
ogicqogira méŋnéŋ hicŋigémbac niŋac.
15 Waŋu ic imi kemma Yuda ic yomuhuc
énézéyec; Ic mehiaru nénʒac iwac qara imi
Yesu. 16 Yesunéŋ Sabataiguc ai imuhucya
imuhucya meaŋec imuac niŋ Yuda ic
ieneŋ haʒéc wammigic. 17 Waŋu Yesunéŋ
yomuhuc énézéyec; Maŋgocna imi nalé séc
ai meyu érékecma deguc. Waŋu ni acguc
imuhucyanec ai mekecʒua. 18 Yesunéŋ
Sabata héna ac logima Anutuac niŋ
Maŋgocna ʒéma iwac séciguc waŋec, imuac
niŋ Yuda ic ieneŋ muŋguc méŋgucnec
qehumuwiŋ ʒé waŋgic.

19 Imuhuc waŋgic Yesunéŋ ac bakia
yomuhuc énézéyec; Ni ac hélacnec
énézézua, némac iwawai Maŋgocnéŋ
meanʒac imuac séc Naŋanéŋ imuhucyanec
meanʒac. Imuac niŋ Naŋa imi eŋeyaoc ai
méŋ ménda meanʒac. Maŋgocnéŋ meyu
hémma imi sac meanʒac. 20 Maŋgoc imi
Naŋa héŋsorocanʒac. Imuac niŋ aiya
meanʒac imi mocʒoŋ ézéyu héŋanʒac.
Anutunéŋ kiwi méréra sasala mema
Naŋa ézéyu hémmac, waŋu kiwi iminéŋ
iwawai héŋanʒu imi ogicdaru ini hémma
aurimu. 21 Maŋgoc imi ic humumia
meqeli énécmima kekec énécmianʒac.
Imuhucyanec Naŋa imi ic méŋac ewa hia
nimma kekec imi mimaŋ ʒé hia mimac.
22 Maŋgoc imi ic méŋ ménda gésianʒac.
Waŋu imuac ai imi mocʒoŋ Naŋa midarec.
23 Imi mia ic embac mocʒoŋ Maŋgoc
ehéihéi wammianʒu imuhucyanec Naŋa
imi ehéihéi wammimu niŋac imuhuc
wammiyec. Méŋnéŋ Naŋa ehéihéi ménda
wammianʒac iminéŋ Maŋgoc i méliyec imi
ehéihéi ménda wammianʒac. 24 Ni hélacnec
téŋgéŋ énézézua, méŋnéŋ acna nimma
méli néŋec i ninʒéŋgézac iminéŋ bec kekec
hémbénaŋa mezac. Waŋu képésiraguc
ménda ʒémimac. Inéŋ bec humuc igucnec
qericma kekeciguc kerenʒac. 25 Hélacnec
téŋgéŋ énézézua, nalé méŋ hamanec hazac
waŋu imi mia deguc. Imuaru humumia
ieneŋ Anutuac Naŋawac ewaya nimmu.
Waŋu nimma tohomu imi eneŋ mocʒoŋ
qelima kecmu. 26 Maŋgoc eŋeya muru
kekec hezac, waŋu inéŋ Naŋa kekec imi
miyu iwac muru imuhucyanec hemizac.
27 Waŋu inéŋ Icac Naŋa kecʒac, imuac niŋ
ic gési énécmimiawac qac buŋa miyec.
28 Ac yomuac ménda aurimu. Nalé méŋ
ducŋiyu kicsuaŋiguc heanʒu ieneŋ mocʒoŋ
iwac ewaya nimmu. 29 Nimma haka hiabia
waŋaŋgic ieneŋ kekecyaguc yacyarawac
yacma érégic, haka biria waŋaŋgic ieneŋ
ʒégési énécmimiawac yacma érému.
30 Ni nenanec iwawai méŋ hia ménda
memaŋ. Gezacnanéŋ niŋanʒua séciguc
ʒégési énécmianʒua. Nenac ewa siŋ niŋac
qahac, néŋ méli néŋec iwac ewa siŋ mén-
dacma waŋanʒua. Imuac niŋ nuac gésigési
ac imi solaŋa waŋanʒac.

Yesuac héniaya.

31 Ni nenaoc nuac héipuc ac ʒéwa héipuc
acna imi héla qahac wammac. 32 Héicpuc
ic méŋ kecʒac imi mia nuac niŋ wamma
héipuc acna ʒézac. Waŋu iwac héipuc
ac imi héla wanʒac imi ni ninʒua. 33 Ini
Yohaneac muru ic tosara méli énécmigic
keŋgic inéŋ ac hélawac héipuc wamma
énézéyec. 34 Waŋu ic méŋarunec nuac
héipuc ac memaŋac ʒéma ménda ʒézua.
Waŋu ini kekec hémbénaŋa memu niŋac
imuhuc énézézua. 35 Yohane imi kifa
wamma ʒema asari énécmiyu ini nalé ho-
toŋa iwac asahaiguc ewa hia nimma kecgic.
36 Waŋu nuaru héipuc ac méŋ Yohaneac
héipuc ac ogicogira henénʒac. Maŋgoc-
nanéŋ néŋu metecgémaŋ ʒéma ai meanʒua
iminéŋ Maŋgocnéŋ méli néŋec imi héipuc
waŋ nénʒac. 37 Waŋu méli néŋec Maŋgoc
i eŋeyaoc mia nuac héipuc waŋ nénʒac.
Waŋu ini ewaya ʒéma tanera komoradac
méŋ ménda hémma niŋgic. 38 Ini méliyu
hayec i ménda ninʒéŋgézu imuac niŋac
iwac ackuaʒéc imi qeriginaiguc hia ménda
haigic heanʒac. 39 Ini kiwi téréya igucnec
kekec hémbénaŋa meanʒiŋ imuhuc nimma
kiwi téréya imi oloŋ nimma kuamuanʒu.
Waŋu kiwi iminéŋ mia nuac héipucna waŋ
nénʒac.
40 Waŋu kekec hémbénaŋa késamu niŋ
nuac muru hawiŋ niŋac ménda wanʒu.
41 Ni ic ieneŋ mepési némmu niŋ ménda
waŋanʒua. 42 Waŋu qeriginaiguc Anu-
tuac siŋa ménda heanʒac imi ni ninʒua.

43 Ni Maŋgocnawac qaraiguc hazua waŋu
ini ménda héihéré néŋgic. Waŋu ic
méŋnéŋ eŋeya qaraiguc hamaciguc imi
ini kileŋdac héihéré mimu. 44 Ini eŋaoc-
nec mepési amuanʒu. Waŋu Anutunéŋ
hiabia ʒéénécmiyu nimmu niŋac ménda
waŋanʒu. Imuac niŋ dimuhuc ni ninʒéŋgé
némmu? 45 Waŋu nuac niŋ inéŋ Maŋgo-
cac wésiaiguc aciguc nonopocmac imuhuc
ménda ʒému. Ewa qerigina haimianʒu
Mose inéŋ mia aciguc ini onopocanʒac.
46 Waŋu Mosenéŋ kiwi oyec imi nuac oyec.
Imuac niŋ ini Mose ninʒéŋgé miwunec imi
ni ninʒéŋgé némbunec. 47 Waŋu ac kiwi
inéŋ oyec imi ménda ninʒéŋgézu imuac niŋ
acna ʒézua imi dimuhuc ninʒéŋgému?

6

Yesunéŋ ic 5,000 nene gumu énécmiyec.

1 Nalé imuac andiaiguc Yesunéŋ Galilaia
konduŋ, qara méŋ Tiberia konduŋ imi
qericma néwécgeŋ kereŋec. 2 Waŋu hafi
ic mehiaru énécmima kiwi méréra hénia
hénia meyu héŋaŋgic imuac niŋ ic embac
sasalanéŋ méndac migic. 3 Waŋu Yesunéŋ
baec boŋaiguc emma tohotoho ichéra
iniguc tacgic. 4 Waŋu nalé imuaru Yuda
ic onac kendoŋ méŋ nagu sacyaguc ogicma
keŋgic imuac kendoŋnéŋ hosuru hayec.
5 Waŋu Yesunéŋ kiwa hima héŋu ic embac
sasala iwac muru éréma kecgic Filipoac
qesimiyec; Nene dimuacnec boŋa mema
ic tuŋ yanda imi gumu énécmini nemu?
6 Waŋu Yesunéŋ eŋeyaoc némac haka
memac imi niŋasarima i batucgémaŋ
ʒé imuhuc qesimiyec. 7 ʒéyu Filiponéŋ
melemma ʒéyec; Ai ic méŋac maso 8
imuac ai boŋawac* sécya saméŋ boŋa
mewiŋnec imi komoc komoc nemuac séc
qahac wambacnec. 8 ʒéyu tohotoho ichéra
sucgina igucnec méŋ Simon Peteroac
munaya Andereanéŋ yomuhuc ʒéyec;
9 Merac komoc méŋ youmi imi neneyaguc
iwaru bali saméŋ méra méŋ ʒéma lambéc
éréhéc hemizac, Waŋu imuhucyanéŋ
tuŋ yanda imi onac dimuhuc sécgé
énécmimac? 10 ʒéyu Yesunéŋ ʒéyec;
Énézégic tacmu. Waŋu imuaru luluc sasala
heyu tacgic ic ʒaŋgégina 5,000 imuhuc
ésec waŋec. 11 Waŋu Yesunéŋ saméŋ imi
mema ewa hia ac ézémaguc méndémma ic
tacgic sécgina énécmiyec. Waŋu lambéc
imuhucyanec wamma énécmiyec. 12 Negic
sécgé énécmiyu inéŋ tohotoho ichéra
énézéyec; Nene tosara waigic tacʒac imi
mocʒoŋ tocgému, komora méŋ ménda
waimu. 13 ʒéyu bali saméŋ méra méŋ
imi negic bororoŋa taru tocgégic sasac
12 kuaya qeqeya wandarec. 14 Waŋu ic
embac ieneŋ asé kiwi méréra imi hémma
yomuhuc ʒégic; Hélacnec ic yomi Anutuac
tiliŋ tiliŋ ic baeciguc hamac ʒégic imi mia.
15 Waŋu Yesunéŋ ic ieneŋ hama wagicma
seliseli wamma eŋaŋ ic kewugina kumuwiŋ
ʒé waŋgic inictegicma wai énécmima
eŋeyanec boŋa méŋiguc muŋguc eŋec.

Yesunéŋ konduŋ qahaiguc tima keŋec.

16 Ama mari waŋu tohotoho ichéra
konduŋ giŋgiŋaiguc hiŋgacgic. 17 Hiŋgacma
imuacnec konduŋ néwécgeŋ Kafanaum
ama areŋa yandaiguc kembiŋ ʒéma
ʒéiciguc eŋgic ama siŋiyec. Waŋu Yesunéŋ
ionac muru ménda hayunec eŋacnec
keŋgic. 18 Waŋu luhuc yandanéŋ qeyu
konduŋ temboŋa yarec. 19 Yaru 5 me
6 kilomita puli qema keŋgic Yesunéŋ
doku qahaiguc tima tima ʒéic hosuraiguc
hayu héŋgic ʒénéŋgina hiriyec. 20 Waŋu
Inéŋ énézéyec; Ni mia, ʒénéŋgina ménda
hirimac. 21 ʒéyu ieneŋ ewa hia nimma
ʒéiciguc wagicbiŋ ʒégic, ʒéicnéŋ baec
kembiŋ ʒé waŋgic imuaru bec kendarec.

22 Ama giaŋiyu ic embac sasala néwécgeŋ
konduŋ giŋgiŋaiguc naŋgic ieneŋ yomuhuc
niŋasarigic; Oraŋ mariya ʒéic tosara qahac,
néŋ momacguc sac keru Yesunéŋ tohotoho
ichéra iniguc ʒéiciguc ménda eŋunec
eŋacnec emma keŋgic. 23 (Waŋu Yesu ewa
hiawac ac ʒéma saméŋ gumu énécmiyu
negic imuac hosuraiguc Tiberianec ʒéic
tosara hagic.) 24 Waŋu imuaru Yesu me
tohotoho ichéra ieneŋ ménda tacgic imi
niŋasarima Yesu hocbiŋ ʒéma ʒéiciguc
emma Kafanaum amaiguc keŋgic. 25 Waŋu
ieneŋ konduŋ néwéciguc Yesu mihicŋima
yomuhuc qesimigic; Kiwi ic némac naléiguc
you hazaŋ? 26 ʒégic Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Hélacnec téŋgéŋ énézézua, ini
nuac niŋ waŋanʒu imi asé kiwi méréra
wamba héŋgic imuac niŋ qahac, néŋ nene
gumu énécmiwa negic sécgé énécmiyec
imuac niŋ nuac hochoc ai mezu. 27 Nene

* 6:7: Girik aciguc 200 Denarion.

houanʒac imuac aiya ménda memu. Waŋu
kekec hémbénaŋawac nene imuac aiya
memu. Anutu Maŋgocnéŋ niŋu sécgéyu
Icac Naŋa iwac mia eŋeya qara oyu hezac
imuac niŋac kekec hémbénaŋawac nene
imuhucya imi Icac Naŋanéŋ énécmimac.
28 Imuhuc ʒéyu ieneŋ qesimigic, Anutuac
aiya mewiŋ ʒéma némac ai mewiŋ?
29 ʒégic ʒéyec; Anutunéŋ méli miyu hayec
iwac ninʒéŋgému iminéŋ Anutuac ai
wanʒac. 30 ʒéyu yomuhuc qesimigic; Némac
asé kiwi méréra méŋ mena hémma gi
ninʒéŋgé gémbiŋac hezac me? Gi némac ai
meanʒaŋ? 31 Mosenéŋ* kurumeŋ igucnec
saméŋ gumu énécmiyu negic* imuhuc
ogic hezac imuhucyanec neŋaŋ Yanda
hécninanéŋ baec kisiaiguc saméŋ qara
mana imi negic. 32 ʒégic Yesunéŋ énézéyec;
Hélacnec téŋgéŋ ʒézua, kurumeŋ igucnec
saméŋ gumu énécmiyec imi Mose qahac,
waŋu kurumeŋ igucnec saméŋ héla gumu
énécmianʒac imi nuac Maŋgocna imi
mia. 33 Imi mia ic kurumeŋ igucnec hama
baec séc ic embac kekec énécmianʒac
inéŋ mia Anutuac saméŋ wanʒac imuac
niŋac imuhuc ʒézua. 34 ʒéyu ieneŋ ʒégic,
Miŋ Kewu, saméŋ imi nalé séc gumu
nénécmina. 35 ʒégic ʒéyec; Ni kekecac
saméŋ. Méŋ nuaru hamac inéŋ saméŋ niŋ
ménda humumac. Waŋu méŋ ni ninʒéŋgé
nénʒac inéŋ doku niŋ ménda humumac.
36 Waŋu ni yomuhuc énézéyi; Ini néŋanʒu
waŋu ménda ninʒéŋgé néŋanʒu. 37 Waŋu
ic embac Maŋgocnéŋ néŋec ieneŋ mocʒoŋ
nuaru hadacmu. Waŋu méŋnéŋ méŋ nuaru
hamac imi ni méndagucnec nesimiwa
kemmac. 38 Imi mia Kurumeŋ igucnec
mayi imi nena siŋna méndacmaŋ niŋ
qahac, méli néŋec iwac siŋa méndacmaŋ
niŋ mayi imuac niŋac imuhuc ʒézua.
39 Iwac siŋa imi yomuhuc mia hezac; Ic
embac néŋec sucginaiguc méŋac méŋ
ménda méwétécgémaŋ. Nalé tetecgiya
ducŋiyu meqeli énécmiwa yacmu. 40 Imi
mia Maŋgocnawac siŋa imi méŋnéŋ méŋ
Naŋa hémma ninʒéŋgémac imi kekec
hémbénaŋa memacac niŋ heyu nalé
tetecgia ducŋiyu neŋ humuc igucnec
meqeli miwa yacmac imuac niŋac imuhuc
ʒézua.
41 Waŋu, Ni saméŋ kurumeŋ igucnec mayi
imi mia imuhuc ʒéyec imuac niŋ Yuda ic
ieneŋ ac diric doroc ʒégic. 42 ʒéma yomuhuc
ʒégic; Ic yomi Yosefeac Naŋa Yesu. Waŋu
neŋgoc maŋgocya nini niŋérécmiziŋ.
Waŋu dimuhuciguc, Ni kurumeŋ igucnec
mayi ʒézac? 43 Waŋu Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Ini ŋindic ŋunduc ac imi
waigic! 44 Maŋgoc méli néŋec inéŋ ménda
hérémiyu, méŋnéŋ nuaru hamacac séc
qahac. Waŋu ic méŋ nuaru hamac imi nalé
tetecgiaiguc meqeliwa yacmac. 45 Anutuac
tiliŋ tiliŋ ic ionac kiwiiguc yomuhuc ogic
hezac; Ic embac mocʒoŋ Anutunéŋ ku
énécmiyu nimmu.* Méŋnéŋ méŋ Maŋgoc
arunec ara nimma niŋareŋgé amumac imi
nuaru hamac. 46 Ic méŋnéŋ Maŋgoc ménda
héŋec, néŋ Anutu arunec mayec inéŋ sac
héŋec. 47 Ac héla énézézua; Méŋnéŋ méŋ
ninʒéŋgézac inéŋ kekec hémbénaŋa késa
kecʒac. 48 Ni imi kekecac saméŋ imi mia.
49 Yanda hécginanéŋ baec kisiaiguc mana
negic, waŋu nema humudacgic. 50 Waŋu ni
imi saméŋ méŋ kurumeŋ igucnec mama
hahaya imi mia, méŋnéŋ nemac imi ménda
humumac. 51 Ni imi saméŋ kekecyaguc
kurumeŋ igucnec mama hahaya. Méŋnéŋ
saméŋ imi nemaciguc inéŋ nalé tetecgia
qahac kecmac. Waŋu saméŋ imi nuac
séwi busuna, neŋ baec séc ic embac kekec
hémbénaŋa énécmimaŋ ʒé wai énécmimaŋ
imi mia.

52 Imuhuc ʒéyu Yuda ic ieneŋ sucginaiguc
eŋawunec tualefic geriwaguc wamma
yomuhuc ʒégic; Ic youmi séwi busia
dimuhuc nénécmiyu newiŋ? 53 Yesunéŋ
énézéyec; Ac héla énézézua, ini Icac
Naŋawac séwi busia ʒéma sacya ménda
nemu imi qeriginaiguc kekec ménda késa
kecmu. 54 Méŋnéŋ méŋ nuac sac busuna
neanʒac imi kekec hémbénaŋayaguc.
Waŋu neŋ nalé tetecgiaiguc meqeli miwa
yacmac. 55 Nuac séwi busuna iminéŋ nene
héla. Waŋu nuac sacna iminéŋ doku héla
wanʒac. 56 Méŋnéŋ méŋ nuac sac busuna
neanʒac iminéŋ nuac qerinaiguc keru neŋ
iwac qeriaiguc kecanʒua. 57 Kekec miŋina
Maŋgocnéŋ méli néŋu ni iwac kuhaiguc
kecanʒua imuhucyanec méŋnéŋ séwi
busuna neanʒac iminéŋ nuac kucnaiguc
kecmac. 58 Saméŋ imi kurumeŋ igucnec

* 6:31: Girik aciguc; Inéŋ. * 6:31: Mmh 16:4; Neh 9:15; Leg 78:24, 25 * 6:45: Yes 54:13

mayec imi mia. Yanda hécginanéŋ mana
negic, waŋu humudacgic. Néŋ méŋnéŋ
saméŋ nuarunec imi neanʒac iminéŋ
tetecgia qahac kecmac. 59 Ac imi mia
Yesunéŋ Kafanaum tocgotocgo amaiguc
ku énécmima énézéyec.

Tohotoho ichéra sasalanéŋ Yesu andé qema keŋgic.

60 Imuhuc ʒéyu nimma tohotoho ichéra
sasalanéŋ yomuhuc ʒégic; Ac imi niŋni
yéwéria yanda, mérénéŋ hia aŋgétimac?
61 Yesunéŋ tohotoho ichéra ieneŋ diric
doroc ac ʒégic imi niŋasarima yomuhuc
énézéyec; Ac iminéŋ meyéwéri énécmizac?
62 Icac Naŋa imi liliŋgéma bec kerec
imuaru eŋu hémmuiguc dimuhuc ʒému?
63 Uŋa téréya iminéŋ kekec énécmimac,
waŋu séwi imi ménda méra énécmimac.
Ackuaʒéc énézéanʒua iminéŋ Uŋa ʒéma
kekec wanʒac. 64 Waŋu Yesunéŋ mérénéŋ
ménda ninʒéŋgégic imi ʒéma mérénéŋ
andé qemimac imi hénihéniya igucnec
mocʒoŋ nindarec imuac niŋ yomuhuc
énézéyec; Sucgina igucnec tosara ini
ménda ninʒéŋgézu. 65 Waŋu toroqema
ʒéyec; Ni imuac niŋ, méŋac méŋ Maŋgoc-
néŋ ménda niŋmiyu nuaru hamacac séc
qahac imuhuc bec énézézua.

66 Nalé imuarunec tohotoho ichéra
sasalanéŋ andé qema kemma Yesu
muŋguc ménda méndacgic. 67 Keŋgic
Yesunéŋ tohotoho ichéra 12 yomuhuc
qesiénécmiyec. Ini momacnec wainémma
kembiŋ ʒé wanʒu? 68 ʒéyu Simon Peteronéŋ
melemma ʒéyec; Miŋ Kewu guaru kekec
hémbénaŋawac ac héla hegénʒac, imuac
nini mérac muru hia kembiŋnec? 69 Nini
yomuhuc niŋasarima ninʒéŋgéziŋ; Gi imi
Anutuac ic téréya Momacguc. 70 Waŋu
Yesunéŋ ʒéyec; Neŋ ini 12 ménda énépésiyi
me? Waŋu sucginaiguc momacguc imi ic
biria wanʒac. 71 (Ac imi Simon Karioto iwac
naŋa Yudawac niŋ imuhuc ʒéyec. Inéŋ 12
sucgina igucnec, waŋu kecma Yesu andé
qemimacac heyec.)

7

Yesunéŋ Hali kendoŋ niŋac Yerusalem ekeŋec.

1 Imuac andiaiguc, Yuda ic ieneŋ Yesu
qehumuwiŋ ʒé waŋgic, imuac niŋac
Yesunéŋ Yuda baeciguc ménda keŋha
wammaŋ ʒéma nimma Galilaia baeciguc
lelecgéyec. 2 Waŋu Yuda ic ionac kendoŋ
méŋ qara Sel hali kendoŋ* imi hosuru
hayec. 3 Hayu Yesuac munahéra ieneŋ
yomuhuc ézégic; Gi baec yomi waima Yuda
baeciguc kenna imuaru guac tohotoho
ichécga ieneŋ kiwi méréra meanʒaŋ
imi hémmu. 4 Méŋnéŋ hicŋi tegicmaŋ
ʒéma sasaŋgiaiguc ai ménda meanʒac.
Gi ai imuhucya meanʒaŋ, imuac niŋac
baec séc ic embac guac hénia énézéna
hémmu. 5 Munahéra imi momacnec i
ménda ninʒéŋgégic imuac niŋac imuhuc
ézégic. 6 ʒégic Yesunéŋ yomuhuc énézéyec;
Nuac nalé imi ménda hazac, waŋu onac
nalé imi nalé séc hama heanʒac. 7 Baec
ic ieneŋ onac haʒéc waŋ énécmimuac séc
qahac. Waŋu ni imi wawaŋ memegina
imi biria ʒéma héipuc ac ʒéanʒua imuac
niŋ haʒéc waŋ nénʒu. 8 Ini kendoŋ imuac
ekeŋgic, nuac naléna dindiŋa imi ménda
ducŋizac imuac niŋ ni ménda ekemmaŋ.
9 Imuhuc ʒéma inéŋ Galilaia baeciguc
waima tarec.

10 Waŋu munahéra kendoŋac kendacgic
andéginaiguc i acguc momacnec ekeŋec,
waŋu winiŋu qahac eŋeyacnec saŋgima
ekeŋec. 11 Waŋu kendoŋiguc Yuda ic
ieneŋ iwac wamma yomuhuc qesiamugic,
ic imi dimia tacʒac? 12 Waŋu ic tuŋ
yanda sucginaiguc iwac ac saŋec sasala
ʒégic. Waŋu tosaranéŋ ic imi ic hiabia
ʒégic, waŋu tosaranéŋ ʒéqetali wamma
ʒégic; Qahac, ic iminéŋ ic embac ikoc waŋ
énécmianʒac. 13 Waŋu Yuda ic ionac niŋac
bacgina yandiyu méŋnéŋ méŋ winiŋu iwac
ac méŋ ménda ʒéauyec.

Yesunéŋ kendoŋiguc ackuaʒéc ku
énécmiyec.

14 Waŋu kendoŋ imi namuŋa éséc keŋu
degucguc Yesunéŋ ocmuŋ téréyaiguc
emma ku énécmiyec. 15 Kuénécmiyu Yuda
ic ieneŋ welicgéma yomuhuc ʒégic; Inéŋ
kiwi amaiguc ménda kerec, néŋ niniŋ imi
dimuhuc késa kecʒac? 16 Yesunéŋ melemma
yomuhuc ʒéyec; Kuénécmianʒua imi nena
qahac, néŋ méli néŋec iwarunec. 17 Méŋnéŋ
Anutuac ewa siŋawac wammaŋ ʒé wanʒac
iminéŋ ackuaʒécna ʒézua imi Anutu

* 7:2: Baec kéra kérasiaiguc sel haliginaiguc kecgic Anutunéŋ galeŋgé énécmima gumu énécmiyec imi niŋqelima tacniniŋ kecaŋgic.

arunec me nuarunec imi niŋasarimac.
18 Méŋ eŋeya niniŋ tohoma ʒéanʒac imi
eŋeya séwiya mepésimimu niŋac imuhuc
waŋanʒac. Waŋu méŋ mélimiyec imi
mepésimimaŋ ʒé ai meanʒac imi mia ic
héla. Iwaru képésira méŋ ménda hezac.
19 Mosenéŋ héna ac imi ménda énécmiyec
me? Waŋu kileŋ sucginaiguc méŋnéŋ
méŋ héna ac imi ménda tohoanʒac. Ini
némac niŋ nuwiŋ ʒé wanʒu?
20 ʒéyu
ac bakia melemma ʒégic; Gi uŋa biria
méŋ késakecʒaŋ, mérénéŋ gumaŋ ʒé
wanʒac?
21 Yesunéŋ énézéyec; Ni kiwi
méréra momacguc sac wamba ini mocʒoŋ
aurizu.
22 Mosenéŋ séwi heric haka imi
ʒéénécmiyu ini Sabataiguc ic méŋac séwiya
hericanʒu. Waŋu haka imi Mosearunec
qahac, imi yanda onarunec.
23 Moseac héna
ac ménda logimuac Sabataiguc séwi heric
haka imi waŋanʒu. Imuhuc wamma némac
niŋ Sabataiguc ic méŋac séwiya mocʒoŋ
mehiaru miyi imuac haʒéc waŋ nénʒu?
24 Iwawai winiŋu hezac imuac sac hémma
ac ménda ʒétecgégic. Néŋ ʒétecgictegic ac
imi dindiŋanec ʒégic.

Yesu imi Anutu arunec mayec.

25 Waŋu Yerusalem miŋina tosaranéŋ
yomuhuc ʒéma qesiamugic; Qewiŋ ʒé
wanʒu imi ic yomi me?
26 Ic imi ac winiŋu
ʒéma you nanʒac. Waŋu ieneŋ ara ménda
ʒézu. Galeŋ hécnina ieneŋ ic yomi Kristo
ʒéma hélacnec nimmizu me?
27 Kristo hayu
dimuacnec hazac imi ic méŋnéŋ ménda
nimmac. Waŋu ic yomi dimuacnec imi
nini ninʒiŋ.
28 Yesunéŋ ocmuŋ téréya qe-
riaiguc ku énécmima selianec ʒéyec; Ini
ni ʒéma ni dimuacnec hayi imi ninʒu,
néŋ ni nena siŋ niŋac ménda mayi. Méŋ
méli néŋec iminéŋ héla. Waŋu ini ménda
nimmizu.
29 Waŋu ni imi inéŋ méli néŋu
iwarunec mayi imuac niŋ ni imi i nim-
mizua.
30 Imuhuc ʒéyu ieneŋ késawiŋ ʒé
waŋgic. Waŋu naléya ménda ducŋiyu
méŋnéŋ méŋ méraginanéŋ méŋ ménda
osigic.
31 Waŋu sucgina igucnec sasalanéŋ i
ninʒéŋgéma yomuhuc ʒégic; Kristo hawac-
nec imi ic yominéŋ kiwi méréra meanʒac
imi ogicma kiwi méréra sasala hia mewac-
nec?

32 Imuhuc ʒéma Yesuac ac saŋec
imuhucya imuhucya ʒégic Farisaio ic ieneŋ
nimma hofac oo ic kiwahécgina iniguc Yesu
késamuac niŋ ocmuŋac galeŋ meme ai ic
tosara méli énécmigic.
33 Waŋu Yesunéŋ
ʒéyec; Ni nalé hotoŋadac iniguc kecmaguc
méli néŋec iwac muru kemmaŋ.
34 Ini
hocnémmu waŋu ménda mihicŋi némmu.
Ni kecmaŋ imuhucgeŋ ini hamuac séc
qahac.
35 ʒéyu Yuda ic ieneŋ yomuhuc ʒéma
eminiŋ waŋgic; Ic yomi dimuaru keŋu
hocbiŋ? Alahécnina Girik ic sucginaiguc
héndémma kecʒu ionaru kemma Girik
ic ku énécmimaŋ ʒé imuhuc ʒézac me?
36 Hocnémmu waŋu ménda mihicŋi némmu.
Ni kecmaŋ imuhucgeŋ hamuac séc qahac
ʒézac ac imuac hénia imi némac?

37 Kendoŋ kunuha, nalé yandaiguc
Yesunéŋ namma selianec ʒéauyec; Méŋnéŋ
méŋ doku niŋac humuʒaciguc nuaru hama
nemac.
38 Kiwi téréyaiguc* yomuhuc ogic
hezac; Méŋ ni ninʒéŋgé némmac imi
qeria igucnec doku kekecyaguc iminéŋ
éréma luma kemmac.
39 Imuhuc ʒéyec imi
méŋnéŋ méŋ i ninʒéŋgémac imi kecma
Uŋa késamac, imuac niŋac Uŋawac niŋ
imuhuc ʒéyec. Nalé imuhucgeŋ Yesunéŋ
kurumeŋiguc ménda emma edamuyaguc
ménda waŋec imuac niŋ Uŋa ménda méliyu
mayecnec.

40 Ac imi nimma ic tosara ieneŋ yomuhuc
ʒégic; Hélacnec ic yomi Anutuac tiliŋ tiliŋ
ic imi mia.
41 Tosaranéŋ Ic imi Kristo waŋʒac
imuhuc ʒégic. Waŋu tosaranéŋ yomuhuc
ʒémanec qesigic; Kristonéŋ Galilaia baec
ama méŋ igucnec hia hicŋimacac séc?
Imi qahacgucnec.
42 Kristo imi Betelehem
ama areŋa yanda Dawidi kerec imuarunec
iwac qeli onac sucgina igucnec hicŋimac
imuhuc imi kiwi téréyaiguc ménda hezac
me?
43 Imuhuc ʒéma ic ieneŋ Yesuac niŋ
méndéŋ amugic.
44 Ic tosaranéŋ késawiŋ ʒé
waŋgic waŋu méŋnéŋ mérianéŋ i ménda
osiyec.

Yuda ic onac galeŋhécgina tosara Yesu ménda ninʒéŋgégic.

45 Ai merac ieneŋ liliŋgéma hofac oo
ic kiwahécgina ʒéma Farisaio ic ionaru
hagic yomuhuc qesiénécmigic; Némac
niŋac Yesu ménda késama eŋ hazu?
46 ʒégic ocmuŋac galeŋ meme ai ic ieneŋ
melemma ʒégic; Ac imuhucya méŋnéŋ

* 7:38: Yes 43:20, 44:3, 55:1, 58:1, Eʒk 47:1-12, Yoe 3:18

méŋ ménda ʒéauyu niŋaŋiŋ. [47] Ʒégic
Farisaio ic ieneŋ yomuhuc énézégic; Ini
acguc ikoc waŋ énécmizac? [48] Galeŋ
ʒéma Farisaio ic nonarunec méŋnéŋ i
niŋʒéŋgé mizac me qahac? [49] Ic eŋomia
héna ac ménda niŋacgézu ini saecginaguc.
[50] Waŋu sucginaiguc méŋ becnec Yesuaru
keŋec qara Nikodemo inéŋ yomuhuc
qesiénécmiyec; [51] Héna acninanéŋ ic méŋac
ara me hakaya meyec imi walac ménda
nimmagucnec képésiraguc ʒéanʒac me
qahac? [52] Ʒéyu ʒégic; Gi momacnec Galilaia
baec igucnec me? Kiwi oloŋ hénna.
Hémma Galilaia baec igucnec Anutuac
tiliŋ tiliŋ ic méŋ ménda hicŋimac imi niŋ
asariwéséman.
[53] Imuhuc ʒégic tecgéyu eŋac eŋac amag-
inaiguc kendacgic.

8

Héna yanda embac méŋ Yesuaru wagicma hagic.

[1] Yesunéŋ Oliwa boŋaiguc eŋec. [2] Waŋu
ama giaŋiyu inéŋ ocmuŋ téréyaiguc
muŋguc eŋec. Eŋu ic embac mocʒoŋ
iwac muru hagic tacma ku énécmiyec.
[3] Waŋu héna acac kiwi ic ʒéma Farisaio ic
ieneŋ embac méŋ kaisero wammanec keru
késagic imi wagicma hama sucginaiguc
haigic naŋec. [4] Naŋu Yesu ézégic; Kiwi
ic, embac yomi kaisero wamma keru
imuhucgeŋ késagic. [5] Mosenéŋ héna aciguc
embac imuhucya imi hocnéŋ héihumuwiŋ
niŋac ʒéseli nénécmiyec. Waŋu geŋ mia
dimuhuc ʒéwéséman? [6] Waŋu ac imi
batucgéma képésira mihicŋima aciguc
opocbiŋ ʒéma imuhuc qesimigic. Waŋu
Yesunéŋ sicgéma baeciguc mérianéŋ kiwi
oma tarec. [7] Imuhuc taru ieneŋ qesima qesi
waŋgic inéŋ dindiŋanec namma yomuhuc
énézéyec; Onarunec méŋnéŋ képésic qahac
kecanʒaciguc inéŋ walac hénima hocnéŋ
héiyuguc. [8] Imuhuc ʒéma muŋguc sicgéma
baeciguc kiwi oyec. [9] Oyu ieneŋ ac imi
nimma ic yanda méŋ hénima keŋu, gi méŋ
ni méŋ wai érécmima kendacgic Yesu ʒéma
embac sucginaiguc naŋec iereŋ ekacnec
naŋoc. [10] Yesunéŋ dindiŋanec namma
héŋu kendacgic embac imi momacguc
eŋeyanec naŋu yomuhuc qesimiyec;
Embac, ic mocʒoŋ imi dimia? Képésicgaguc
ʒégénʒac méŋ ménda nanʒac me? [11] Ʒéyu
ʒéyec; Qahac, Miŋ Kewu. Ʒéyu Yesunéŋ
ézéyec; Ni acguc képésicgaguc ménda
ʒégénʒua. Kemma deguc muacnec képésic
muŋguc ménda wambéséman.

Yesuac héipuc ac imi hélaguc.

[12] Yesunéŋ muŋguc ac yomuhuc
énézéyec; Ni baec séc ic embac onac asac
mararaŋ. Méŋ ni méndac némmac imi
siŋi qeriaiguc muŋguc ménda keremmac.
Waŋu kekecac asaha késakecmac. [13] Imuhuc
ʒéyu Farisaio ic ieneŋ yomuhuc ézégic;
Geŋgaocnec guac héipuc waŋamuanʒaŋ
imuac niŋ guac héipuc ac imi héla qahac.
[14] Ʒégic Yesunéŋ yomuhuc melemma ʒéyec;
Ni imi dimuacnec hama dimuaru kemmaŋ
imi ni ninʒua, imuac niŋac ni nenaoc
nuac héipuc acna waŋamuma ʒézua, néŋ
imi hélacnec wanʒac. Waŋu ini imi ni
dimuacnec hama dimuaru kemmaŋ imi
ménda ninʒu. [15] Eneŋ ic onac niniŋ igucnec
niŋgésianʒu. Waŋu neŋ imi ic méŋac
ménda niŋgési mianʒua. [16] Ni nenacnec
qahac, Maŋgoc méli néŋec i guc momacnec
niŋgésianʒic, imuac niŋ ni niŋgésimaŋ
iguc, nuac niŋgésigésina imi hélacnec
wammac. [17] Héna acginaiguc yomuhuc
hezac; Ic éréhécnéŋ héipuc ac ʒéyic imi
héla wammac. [18] Méŋ imi ni nenawac
héipuc waŋamuanʒua, waŋu héipuc icna
méŋ imi Maŋgoc méli néŋec imi mia.
[19] Imuhuc ʒéyu ieneŋ qesimigic; Guac
maŋgocga imi dimia? Ʒégic Yesunéŋ
melemma énézéyec; Ini ni me Maŋgocna
ménda niŋnérécmizu. Ni niŋnémbunec imi
Maŋgoc imuhucnec nimmiwunec. [20] Ac imi
ocmuŋ téréyaiguc soukiwa haimimiawac
katapa tarec imuaru ku énécmima ʒéyec.
Waŋu naléya ménda ducŋiyec imuac niŋac
méŋnéŋ méŋ i ménda késayec.

[21] Waŋu inéŋ muŋguc énézéma ʒéyec; Ni
kemba ini hocnémma képésic ginaguc hu-
mumu. Waŋu kemma kecmaŋ imuhucgeŋ
ini hamuac séc qahac. [22] Imuhuc ʒéyu
Yuda ic ieneŋ eminiŋ waŋgic; Ni kemmaŋ
imuhucgeŋ ini hamuac séc qahac imuhuc
ʒézac. Hénia imi némac? Eŋeyaoc euma
humumac me? [23] Ʒégic inéŋ énézéyec;
Ini younec, waŋu ni imi ou kurumeŋ
igucnec. Ini baec igucnec, waŋu ni imi
imuarunec qahac. [24] Imuac niŋac ini
képésicgina qeriaiguc humumu imuhuc
ʒézua. Ni imi i wanʒua imi ménda ninʒéŋ

gézuiguc képésic ginawac qeriaiguc hu-
mumu. [25] Imuhuc ʒéyu ieneŋ yomuhuc
qesi migic; Gi méré? Waŋu Yesunéŋ
énézéyec; Ni héniana nalé séc énézéanʒua.
[26] Ni onac ac sasala ʒéma ʒégésigési ac
sasala késakecʒua, néŋ méli néŋec imi héla
miŋina, imuac niŋac inéŋ nézéyec imi sac
baec ic embac énézéanʒua. [27] Inéŋ Maŋ-
gocyawac imuhuc ʒéma énézéyec. Waŋu
ieneŋ imi ménda niŋtegicgic. [28] Imuac niŋ
Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec; Ini Icac Naŋa imi
meyacmu nalé imuaru ni imi mia i* ʒéma
niŋasarimu. Waŋu ni nena ewa siŋnawac
iwawai méŋ ménda meanʒua, néŋ Maŋgoc-
néŋ iwawai ku néŋec imi sac énézéanʒua
imi niŋtegicmu. [29] Mélinéŋec imi niguc
kecanʒac. Ni nalé séc ai tosara Anu-
tunéŋ héŋu sécgéanʒac ai imuhucya sac
meanʒua. Imuac niŋ inéŋ nenacnec ménda
wainéŋanʒac. [30] Imuhuc ʒéyu bec sasalanéŋ
ninʒéŋgémigic.

Abarahamac qelihéra.

[31] Waŋu Yuda ic ninʒéŋgézu ionac
yomuhuc énézéyec; Ini nuac ackuaʒéc
qeriaiguc hémbénaŋa kecmuiguc hélacnec
nuac tohotoho ichécna wammu. [32] Waŋu
ini ac héla niŋacgégic ac héla iminéŋ ʒiki
sipacgina hulac énécmimac. [33] ʒéyu ac
yomuhuc meleŋgic; Nini Abarahamac qeli,
méŋnéŋ ʒiki sipac ménda waŋ nénécmigic.
Waŋu némac niŋ ʒiki sipacgina hulac
énécmimac ʒézaŋ? [34] Yesunéŋ melemma
énézéyec; Hélacnec téŋgéŋ énézézua,
méŋnéŋ méŋ képésic waŋanʒac imi imuac
weleŋ qeqe ic wanʒac. [35] Waŋu weleŋ
qeqe icnéŋ miŋinawac amaiguc nalé séc
ménda kecmac, néŋ naŋanéŋ tetecgia
qahac kecmac. [36] Imuac niŋ Naŋanéŋ
hulac énécmiyu ini hélacnec ʒiki sipacgina
qahac kecmu. [37] Ini Abarahamac qeli
imi ni ninʒua. Waŋu qeriginaiguc nuac
ackuaʒécnawac tatacya méŋ ménda he
énécmizac. Imuac niŋ nuhumuwiŋ ʒé
wanʒu. [38] Ni Maŋgocnawac wésiaiguc
héŋi imuac énézéanʒua. Waŋu ini
mia maŋgocgina iwarunec niŋgic imuac
waŋanʒu.

[39] ʒéyu ʒégic, Nonac maŋgoc imi Abara-
ham. Waŋu Yesunéŋ melemma énézéyec;
Abarahamac qeli wambunec haka Abara-
ham waŋec imuhucya wambunec. [40] Ni
Anutu arunec nimma ac héla énézéwa
nuhumuwiŋ ʒé wanʒu. Waŋu Abara-
ham inéŋ haka imuhucya ménda waŋec.
[41] Ini eŋaŋ maŋgocgina iwac haka imi
waŋanʒu, imuhuc ʒéyu ieneŋ melemma
ʒégic; Nini kaisero haka igucnec ménda
hicŋiyiŋ. Nonac maŋgoc imi momacguc
sac kecʒac imi Anutu. [42] Yesunéŋ yomuhuc
ʒéyec; Ni Anutu arunec hicŋima mayi. Ni
mayi imi nena ewana niŋ qahac, inéŋ méli
néŋu mayi, imuac niŋ Anutu imi onac maŋ-
goc wambacnec imi ala waŋ némbunec.
[43] Dimuhuciguc nuac ackuaʒéc imi ménda
niŋasarizu? Imi mia acna gezacginanéŋ
nimmuac séc qahac imuac niŋac ménda
niŋasarizu. [44] Ini maŋgocgina Biria miŋina
iwarunec hicŋigic, imuac niŋ iwac ewa
siŋa tohowiŋ ʒé wanʒu. Inéŋ nalé hé-
nia igucnec euqaqac ic kerecac kecʒac.
Waŋu iwac qeriaiguc ac héla méŋ ménda
hemiyu ac hélaiguc ménda naŋanʒac. Inéŋ
mia ic ikora waŋu ikoc acwac maŋgo-
cya kecʒac, imuac niŋ ikoc ac ʒémaŋ ʒé
eŋeya niniŋ késama ʒéanʒac. [45] Waŋu
ni ac héla ʒéanʒua imuac niŋ ini ménda
ninʒéŋgé nénʒu. [46] Onarunec méŋnéŋ nuac
képésicna méŋ hia mihicŋimac? Ac héla
énézézuaiguc némac niŋ ménda ninʒéŋgé
nénʒu? [47] Méŋ Anutuac buŋa kecʒac imi
Anutuac ac ninʒac. Waŋu ini Anutuac buŋa
ménda kecʒu, hénia imuac niŋ ini ménda
niŋtohoanʒu.

Yesunéŋ eŋeya héipuc ac ʒéyec.

[48] ʒéyu Yuda ic ieneŋ yomuhuc melemma
ʒégic; Nini guac yomuhuc ʒéma niŋanʒiŋ;
Gi Samaria ic dac, uŋa biria késa kecʒaŋ.
ʒéziŋ imi hélacnec me qahac? [49] Waŋu
Yesunéŋ melemma ʒéyec; Ni uŋa biria
méŋ ménda késakecʒua. Waŋu ni Maŋ-
gocna eeya héianʒua waŋu ini ni mematiti
waŋ nénʒu. [50] Ni nenaoc nuac eena
héinémmuac niŋ ménda waŋanʒua, néŋ
méŋnéŋ imuac niŋ wamma gésima kecʒac.
[51] Hélacnec téŋgéŋ énézézua, Méŋnéŋ méŋ
nuac ackuaʒéc tohoma kecmaciguc inéŋ
ménda humumac. [52] Imuhuc ʒéyu bec Yuda
ic ieneŋ ʒégic; Gi uŋa biria késakecʒaŋ
imi deguc niŋasariziŋ. Abaraham ʒéma
Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ieneŋ mocʒoŋ humu-
dacgic, néŋ geŋ mia méŋnéŋ méŋ guac

* 8:28: Ni imi mia Kristo ʒéma niŋasarimu.

ackuaʒéc tohoma kecmaciguc inéŋ kileŋdac ménda humumac ʒékecʒaŋ me? 53 Gi
maŋgocnina Abaraham humuyec i ogicʒaŋ
me? Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ieneŋ acguc hu-
mudacgic. Waŋu gi geŋga niŋ niŋna méré
wanʒac me? 54 Yesunéŋ melemma ʒéyec;
Ni nenawac eena héiwa nuac eena imi héla
qahac wammac. Neŋaŋ Anutu ʒéanʒu
Maŋgocna iminéŋ eena héianʒac. 55 Ini i
ménda nimmizu, waŋu neŋ i nimmizua. I
ménda nimmizua ʒéwinec imi ini éséc nec
ic ikora wambinec. Waŋu ni i nimmima
iwac ackuaʒéc tohoanʒua. 56 Onac maŋgoc
Abaraham inéŋ naléna hémmaŋ ʒé ewa hia
nimma kecma hémmaguc ségiséگi waŋec.
57 Imuhuc ʒéyu Yuda ic ieneŋ ʒégic; Gi
yawuŋga 50 ménda késazaŋ. Waŋu Abara-
ham bec héŋnec? 58 ʒégic ʒéyec; Hélac-
nec téŋgéŋ énézézua, Abaraham ménda
hicŋiyec nalé imuarunec keriac kecʒua.
59 Imuhuc ʒéyu ieneŋ qewiŋ ʒéma hoc
megic. Waŋu Yesunéŋ saŋgima ocmuŋ
téréya imi waima hiŋgacma keŋec.

9

Ic méŋ kic hilicyaguc hicŋiyec imi mehiaruyec.

1 Yesunéŋ hénaiguc kemma ic méŋ kic
hilicyaguc hicŋima kerec imi héŋec. 2 Waŋu
tohotoho ichéra ieneŋ qesima ʒégic; Kiwi
ic, ic mérénéŋ képésic waŋu inéŋ kic hil-
icyaguc hicŋiyec? I eŋeyaoc me neŋgoc
maŋgocya iereŋ? 3 ʒégic Yesunéŋ yomuhuc
énézéyec; Eŋeyaoc me neŋgoc maŋgo-
cyanéŋ képésic ménda waŋic. Waŋu Anu-
tuac ai méŋ imi iwac kekeciguc wininiyu
hémmu niŋac imi hicŋimiyec. 4 Mélinéŋec
iwac ai imi kaiwe nanʒac imuac séciguc
mewiŋ. Waŋu siŋiya hayu méŋnéŋ méŋ
ai memacac séc qahac. 5 Ni baeciguc ke-
canʒuanec baecac asac mararaŋ wanʒua.
6 Imuhuc ʒémaguc, baeciguc sépécgéma
sépécnéŋ gizoŋ meyacgéma iwac kiwaiguc
haiyec. 7 Haima yomuhuc ézéyec; Siloam
ʒékéŋiguc kemma ʒuacna. (Siloam imuac
hénia imi; Mélimiyec.) ʒéyu inéŋ kemma
ʒuaru kiwa hiaruyu hémma amayaiguc lil-
iŋgéma keŋec. 8 Waŋu ic ama momachéra
ʒéma ic tosara ic imi ʒéwelec énécmiyu
héŋaŋgic ieneŋ yomuhuc qesigic; Ic yomi
hénaiguc tacma iwawai niŋac qesinénécmi-
aŋec iminéŋ me qahac? 9 Tosaranéŋ inéŋ
mia ʒégic. Waŋu tosaranéŋ qahac, i éséc-
nec ʒégic. Waŋu i eŋeyaoc yomuhuc selima
ʒéyec; Ni ic imi mia. 10 ʒéyu ieneŋ qesimima
ʒégic; Kicga dimuhuc hiaruzac? 11 ʒégic
ʒéyec; Ic méŋ Yesu ʒémianʒu inéŋ gizoŋ
meyacgéma nuac kicnaiguc haima Siloam
ʒékéŋiguc kemma ʒuacna ʒéyu kemma
ʒuacba hiaruyu héŋanʒua. 12 ʒéyu ézégic;
Ic imi dimuaru kecʒac? Waŋu melemma
ʒéyec; Ni ménda ninʒua.

Farisaio ic ieneŋ kic hilic mehiaruyec imuac ara ʒégic.

13 Waŋu ic becnec kic hilic kerec
imi wagicma Farisaio ic ionaru keŋgic.
14 Waŋu Yesunéŋ gizoŋ meyacgéma kiwa
mehiaruyec imuac naléya imi Sabata.
15 Imuac niŋ Farisaio ic ieneŋ imuhucyanec
iwac kiwa dimuhuc hiaruyec ʒéma
qesimigic. Waŋu ic imi yomuhuc melemma
ʒéyec; Inéŋ gizoŋ nuac kicnaiguc haiyu
ʒuacba hiaruyu héŋanʒua. 16 Farisaio ic
tosaranéŋ ʒégic; Ic imi Sabata logianʒac
imuac niŋ Anutu arunec qahac. Waŋu
tosaranéŋ képésic ic méŋnéŋ dimuhuc
kiwi méréra imuhucya mewacnec imuhuc
ʒéma méndéŋ amugic. 17 Waŋu kic hilic
imi muŋguc qesimigic; Ic iminéŋ kicga
mewéréŋgézac, geŋ iwac niŋ némac ac
ʒéwéséماŋ? ʒégic ʒéyec; Ic imi Anutuac
tiliŋ tiliŋ ic.

18 Waŋu Yuda ic ieneŋ ic imi kic hilic kerec
igucnec hiaruyec imi ménda ninʒéŋgéma
iwac neŋgoc maŋgocya héihéré érécmigic.
19 Érécmima yomuhuc ʒéma qesiérécmigic;
Ic yomi orac meracgira me? Waŋu ic
yomuac kic hilicyaguc hicŋiyec ʒézaoc?
Waŋu deguc imi dimuhuc héŋanʒac?
20 ʒégic neŋgoc maŋgocya iereŋ yomuhuc
melemma ʒéyoc; Ic yomi norac naŋnira
imi ʒéma kic hilicyaguc hicŋiyec imi
niri ninʒic. 21 Waŋu dimuhuciguc kiwa
hiaruzac imi ʒéma mérénéŋ iwac kiwa
méwéréŋgéyec imi niri ménda ninʒic.
Waŋu i imi yawuŋa sasala imuac niŋ qes-
imigic eŋeyaoc eŋeya surucya énézémac.
22 Yuda ic ieneŋ méŋnéŋ Yesu imi Kristo
ʒéma ninʒéŋgémac imi Anutuac hénaoriŋ
sucnina igucnec nesimiwiŋ imuhuc ʒéma
bec ewa momac waŋgic imuac niŋ iereŋ
ionac niŋac bacgira yandiyu imuhuc ʒéyoc.
23 Imuac niŋac iwac neŋgoc maŋgocyanéŋ;

I komora qahac, qesimigic, imuhuc
énézéyoc.
[24] Waŋu muŋguc ic kic hilic kerec imi héi-
héréma ézégic; Anutuac eeya héiwéséna. Ic
imi képésiraguc imi nini ninʒiŋ. [25] Ʒégic
inéŋ melemma ʒéyec; Ic imi képésiraguc
me qahac imi ni ménda ninʒua. Mo-
macguc ninʒua imi yomuhuc; Becnec ni
kic hilic keri, néŋ deguc imi héŋanʒua.
[26] Ʒéyu ʒégic; Dimuhuc waŋgéŋec? Inéŋ
dimuhuc kicga méwéréŋgéyec? [27] Inéŋ
melemma énézéyec; Ni bec ʒédacʒua, néŋ
gezacginanéŋ ménda nimma némac niŋac
muŋguc nimbiŋ ʒé wanʒu? Ini momacnec
iwac tohotoho ichéra wambiŋ ʒé wanʒu?
[28] Imuhuc ʒéyu hahali mima ʒégic; Gi imi
iwac tohotoho icya. Waŋu nini imi Moseac
tohotoho ichéra. [29] Anutunéŋ Mose ac
ézéyec imi nini ninʒiŋ. Waŋu ic imi
dimuarunec imi nini ménda ninʒiŋ. [30] Ʒégic
ic iminéŋ yomuhuc énézéyec; Ic imi kicna
mehiaruyec waŋu dimuacnec hayec imi ini
ménda niŋasarimanec kecʒu. Imuac mia
ni welicgé énécmizua. [31] Nini yomuhuc
niŋanʒiŋ; Anutunéŋ képésic ic ionac gezac
ménda haianʒac, néŋ ic solaŋa Anutuac
ackuaʒéc tohoanʒac iwac mia gezac ha-
ianʒac. [32] Ic méŋ kic hilicyaguc hicŋiye-
cac keru kiwa mébéréŋgéyec ac suruc
imuhucya imi nalé hicŋima hama éréyec
imuac suraiguc méŋ ménda ʒégic niŋiŋ.
[33] Ic imi Anutu arunec ménda mawacnec
ai imuhucya méŋ hia ménda mewacnec.
[34] Ʒéyu ʒégic; Gi képésic qeriaiguc téŋgéŋ
hicŋinec, néŋ ac ku nénécmizaŋ? Imuhuc
ʒéma nesigic keŋec.

*Nin*ʒéŋ ninʒéŋgina qahac imi kic hilic
ésécnec.
[35] Ic imi néfacgégic mayec imi Yesunéŋ
niŋec. Nimma ic imi mihicŋima qesi miyec;
Gi Icac Naŋa imi ninʒéŋgézaŋ? [36] Waŋu
ic iminéŋ ʒéyec; Miŋ Kewu, ic ʒézaŋ
imi méré? Nézéna ic imi ninʒéŋgéwa.
[37] Yesunéŋ ʒéyec; Geŋ deguc hémma
nanʒaŋ. Giguc ac ʒézac iminéŋ ic imi mia.
[38] Waŋu ic iminéŋ Miŋ Kewu ni ninʒéŋgézua
ʒéma mepési miyec. [39] Waŋu Yesunéŋ
yomuhuc ʒéyec; Ni niŋgési énécmimaŋ ʒé
baeciguc mayi. Imuac waŋ énécmiwa kic
hilicnéŋ hémmu, néŋ kicginagucnéŋ kic
hilic wammu.
[40] Farisaio ic tosara momacnec kecgic
ieneŋ imuhuc ʒéyu nimma ʒégic; Nini
momacnec kic hilic me? [41] Waŋu Yesunéŋ
énézéyec; Ini kic hilic kecwunec imi
képésicgina ménda he énécmiwacnec.
Waŋu deguc héŋanʒiŋ ʒézu, imuac niŋ
képésicgina he énécmizacnec.

10

Rama ʒéma rama galeŋ.
[1] Ni hélacnec téŋgéŋ ʒézua, méŋ rama
onac demiŋ qeriaiguc emmaŋ ʒéma nagu
igucnec ménda emma héna méŋunec logi-
mac imi kowu nene ʒéma kaiʒiliweŋ ic.
[2] Méŋ nagu igucnec emmac iminéŋ ra-
mawac galeŋa. [3] Awiawi icnéŋ iwac niŋac
naguya auanʒac. Waŋu rama ieneŋ ara
hia niŋyacgégic inéŋ ramahéra qacgina un-
uruma onagiru séŋgaŋgeŋ mamu. [4] Rama
ieneŋ ara hia niŋyacgézu imuac niŋ on-
agiru madacgic eŋeya walac keŋu mén-
dacmima keŋanʒu. [5] Waŋu ic enia méŋac
ara imi ieneŋ ménda niŋtegicanʒu. Imuac
niŋ waima héŋqacgéma kemmu. [6] Yesunéŋ
séséc ac imi énézéyu niŋgic, néŋ ac hénia
imi ménda niŋasarigic.
[7] Imuac niŋ Yesunéŋ muŋguc énézéyec;
Hélacnec téŋgéŋ énézézua; Ni rama ionac
nagu. [8] Ni ménda hawa walac hagic imi
eneŋ mocʒoŋ kowu nene ʒéma kaiʒiliweŋ
ic. Imuac niŋac rama ieneŋ acgina
ménda niŋgic. [9] Ni nagu mianéŋ, méŋnéŋ
nuac muru keremmac imi aŋgéŋa tiwa,
nagu imuacnec eŋeŋ mama wamma nene
mihicŋimac. [10] Kowu nene imi eŋ ménda
hamac, néŋ rama sasaŋgiaiguc énépésima
kemma mebirima unuhumumac niŋac sac
haanʒac. Ni mia rama ieneŋ kekec imi
sécgina mema kuaya qeqe memu niŋac
hayi. [11] Ni imi rama galeŋ hiabia. Galeŋ
hiabianéŋ rama ionac niŋ keckecya hia
wai énécmianʒac. [12] Waŋu galeŋ soukiwa
niŋac ai meanʒac iminéŋ galeŋ héla
qahac. Waŋu rama imi eŋeya qahac, imuac
niŋ haséŋ kazu hayu hémma rama wai
énécmima néŋgaru haséŋ kazunéŋ inima
néndéŋ énécmianʒac. [13] Ic imi soukiwa
niŋac ai meanʒac imuac niŋ néŋgacanʒac.
Waŋu inéŋ rama niŋac ewa éréhéc ménda
waŋanʒac. [14] Ni rama galeŋ hiabia.
Ramahécna niŋénécmiwa niŋnénʒu. [15] Imi
mia Maŋgocnéŋ ni niŋnéŋu neŋ Maŋgoc
nimmianʒua imuhuc ésécnec. Imuac
niŋ ni rama ionac niŋac kekecna waizua.
[16] Nuaru ramahécna méŋ kecʒu imi demiŋ

yomuacnec qahac. Waŋu ini momacnec onagicma éréwa nuac ewana nimmu. Niŋgic rama tuŋ momacguc kecgic galeŋ momacguc kecénécmimac. 17 Kekecna muŋguc memaŋ ʒéma waizua imuac niŋ Maŋgocnéŋ nuac goina héianʒac. 18 Kekecna imi méŋnéŋ ménda nuagicmac. Waŋu ni nenaoc waizua. Kekecna giliman me muŋguc memaŋ imuac kuc buŋa imi nuaru henénʒac. ʒézé seli imi Maŋgocna iwac murunec hayu késayi.

19 Ac imuac niŋ Yuda ic ieneŋ muŋguc héndéŋ amugic. 20 Waŋu sucginaiguc sasalanéŋ yomuhuc ʒégic; Inéŋ uŋa biria késayu qeria sicsaoc wanʒac. Némac niŋ ara ninʒu? 21 Waŋu tosaranéŋ yomuhuc ʒégic; Ac imi ic méŋ uŋa biriayaguc imuhucyawac ac qahac. Uŋa birianéŋ ic kic hilic méŋac kiwa hia mehiarumac me?

Yuda ic ieneŋ Yesu ménda ninʒéŋgémigic.

22 Yerusalemiguc ocmuŋ téréyawac naguya augic imuac yawuŋ* imi saŋgeŋa naléyaiguc ducŋiyec. 23 Yesunéŋ ocmuŋ téréya demiŋ qeriaiguc luhuc ama yanda méŋ qara Solomon taru imuac qeriaiguc lelecgéma naŋec. 24 Waŋu Yuda ic ieneŋ lelecgémima yomuhuc ʒéma ézégic; Némac nalé ducŋiyuguc ewa éréhéc ménda waŋgémbiŋ? Gi Kristo kecʒaŋiguc ʒéasarima nénézéna. 25 Ʒégic Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Ni énézéyi, néŋ ménda ninʒéŋgéanʒu. Kiwi méréra nuac Maŋgocnawac qaraiguc meanʒua iminéŋ nuac héipuc ac ʒéénécmiʒac. 26 Waŋu ini imi nuac ramahécna qahac imuac niŋ acna ménda ninʒéŋgézu. 27 Ramahécna imi ewana niŋanʒu. Waŋu ni ionac niŋénécmiwa ieneŋ méndac néŋanʒu. 28 Neŋ kekec hémbénaŋa imi énécmiwa méndagucnec humumu. Méŋnéŋ méŋ nuac mérana igucnec ramahécna nuagicmacac séc qahac. 29 Nuac hainéŋec Maŋgocna inéŋ momac yanda onogicdacma kuneŋgina kecʒac, imuac niŋ méŋnéŋ Maŋgocnawac méria igucnec iwawai méŋ paktak wagicmacac séc qahac. 30 Ni ʒéma Maŋgoc niri momacguc.

31 Imuhuc ʒéyu muŋguc Yuda ic ieneŋ héiwiŋ ʒéma hoc megic. 32 Yesunéŋ yomuhuc énézéyec; Kiwi méréra icnéŋ ménda memeya imi hénia hénia Maŋgocna iwarunec mema énézéwa héŋʒu. Waŋu imuac sucginaiguc némac iwawai méŋ niŋac hocnéŋ nuwiŋ ʒé wanʒu? 33 ʒéyu Yuda ic ieneŋ melemma ʒégic; Iwawai imuac me imuac niŋ qahac, gi baec ic kecma Anutu wanʒua ʒéma Anutu ʒébiri qébiri wammianʒaŋ ac haka imuac mia hocnéŋ guwiŋ ʒé wanʒiŋ. 34 Yesunéŋ melemma énézéyec; Héna acginaiguc, Neŋ ini anutu ʒéénécmizua* imuhuc ménda ogic hezac me? 35 Kiwi téréya imi augic qahac wammacac séc qahac. Anutunéŋ ic tosara ara ʒéhicŋi énécmiaŋec ionac niŋ anutu ʒéénécmiyec. 36 Méŋ Maŋgocnéŋ kekecya météré wammima baeciguc mélimiyec iminéŋ Ni Anutuac Naŋa ʒéyu, némac niŋ, Téréya ʒébiri qébiri wammizac, ʒénénʒu? 37 Maŋgocnawac ai ménda meanʒuaiguc ménda ninʒéŋgé némmu. 38 Néŋ aiya meanʒuaiguc imi, ni qahac, néŋ kiwi méréra imi miadac kileŋ ninʒéŋgému. Imuhuc wammuiguc Maŋgocnéŋ nuac qerinaiguc keru ni iwac qeriaiguc kecanʒua imi hia niŋasarimu. 39 Ieneŋ muŋguc késawiŋ ʒé waŋgic, waŋu inéŋ méragina igucnec néŋgacma keŋec.

40 Waŋu Yesunéŋ Yodan doku néwécgeŋ becnec Yohanenéŋ doku naec énécmiyec imuaru kemma kerec. 41 Waŋu ic embac sasalanéŋ imuaru hama ʒégic; Yohanenéŋ bec kiwi méréra méŋ ménda meyec, néŋ ic yomuac ac sasala ʒéyec iminéŋ mocʒoŋ héla wanʒac. 42 Waŋu baec imuaru sasalanéŋ Yesu ninʒéŋgégic.

11

Yesunéŋ Laʒaro humuc igucnec meqelimiyec.

1 Ic méŋ hafi kiyu heyec. Qara imi Laʒaro. Inéŋ Maria ʒéma iwac embac dara Mata iorac ama areŋa Betania igucnec. 2 Maria yomi Miŋ Kewuac qahaiguc haléc héméŋa hiabia pocgéma eŋeya oruc ʒucyanéŋ hénaya naecmiyec imi mia. Waŋu Laʒaro hafi heyec iminéŋ mia Maria iwac nauŋ dara. 3 Waŋu nauŋhéréra iereŋ Yesuaru ac yomuhuc haiyic keŋec; Miŋ Kewu, ic siŋa niŋmianʒaŋ imi hafi kiyu hezac. 4 Waŋu Yesunéŋ suruc imi nimma yomuhuc ʒéyec; Hafi imuac tetecgia imi humuc qahac. Imi mia Anutu mepé qepési

* 10:22: Kendoŋ imuac, Hanukah ʒéanʒu. * 10:34: Leg 82:6

mihicŋi mimuac niŋac hicŋizac. Waŋu
imuarunec Anutuac Naŋa acguc mepésim-
imu. 5 Yesunéŋ Mata ʒéma iwac em-
bac munaya ʒéma Laʒaro ionac siŋgina
niŋaŋec. 6 Waŋu Laʒaro hafi hezac ʒégic
nimmaguc kerec imuaru waimanec keru
ai meme éréhéc keŋec. 7 Keŋu toho-
toho ichéra énézéma ʒéyec; Neŋaŋ lil-
iŋgéma Yuda baeciguc kembiŋ. 8 ʒéyu
ieneŋ ʒégic; Kiwi ic, Yuda ic ieneŋ hocnéŋ
guwiŋ ʒé waŋgic imi ai meme sasala ménda
tecgézac. Waŋu imuaru muŋguc kembésé-
maŋ? 9 Yesunéŋ melemma ʒéyec; Kaiwe
éréma hiŋgacanʒac imuac naléya 12 ac
séc ménda hezac me? Méŋnéŋ kaiweiguc
keŋha wammaciguc baec kurumeŋac asac
mararaŋiguc hémma ménda qonʒontoŋ
gémac. 10 Méŋnéŋ siŋiiguc keŋha waŋu iwac
qeriaiguc asac mararaŋ qahac waŋu mama
qemac. 11 Imuhuc ʒémaguc andiaiguc
yomuhuc énézéyec; Neŋaŋ alanina Laʒaro
gauya hezacnec. Ni kemma mindiwa yac-
mac. 12 Waŋu iwac tohotoho ichéra ieneŋ
ʒégic; Miŋ Kewu, gau hezaciguc hiarumac.
13 Yesunéŋ iwac humuc niŋac imuhuc ʒéyec,
néŋ iwac tohotoho ichéra ieneŋ gau hehe
niŋac imuhuc ʒézac ʒéma niŋgic. 14 Waŋu
Yesunéŋ ʒéasarima ʒéyec; Laʒaro imi hu-
muyec. 15 Onac niŋ wamma nimba imuaru
ménda keri iminéŋ hia waŋu ségiségi
wanʒua. Imuhuc wamba ini ninʒéŋgému.
Neŋaŋ iwac muru kenni. 16 Waŋu ic méŋ
Toma, Didimo (Héi séwi séwi) ʒémianʒu,
inéŋ tohotoho ic tosara yomuhuc énézéyec;
Neŋaŋ momacnec kemma i guc humuwiŋ
ʒé humuwiŋ.

Yesu imi humuc igucnec yacyac imuac miŋina.

17 Yesunéŋ ama imuaru hayu Laʒaro
imi téŋgégic kicsuaŋ qeriaiguc heyu ai
meme kemboŋ qahac wanʒac ʒégic niŋec.
18 Betania ama areŋa imi Yerusalem ho-
suraiguc taru hénaya imi 3 kilomitawac
séc waŋec. 19 Waŋu Yuda ic sasalanéŋ
nauŋgirawac soŋgoŋ iricma soŋgoŋ ac waŋ
érécmiwiŋ ʒé Mata ʒéma Maria iorac muru
hagic. 20 Waŋu Yesu hazac ʒégic nimma
Matanéŋ i hémmaŋ ʒé keŋec. Waŋu Mari-
anéŋ amaiguc tarec. 21 Miŋ Kewu! Matanéŋ
ézéyec; Gi you kecbaŋnec nauŋ dacnira
imi ménda humuwacnec. 22 Waŋu ninʒua,
deguc acguc némac iwawai niŋac Anutu
welec mina Anutunéŋ hia niŋgémmac.
23 ʒéyu Yesunéŋ yomuhuc ézéyec; Guac
nauŋ dacga imi muŋguc yacmac. 24 ʒéyu
Matanéŋ melemma ʒéyec; Nalé tetec-
gia waŋu, humuc igucnec yacyac hicŋiyu
muŋguc yacmac imi ni ninʒua. 25 ʒéyu
Yesunéŋ ézéyec, Ni imi humuc igucnec ya-
cyac ʒéma kekec imuac miŋina, méŋnéŋ
méŋ ni ninʒéŋgé nénʒac imi kekecyaguc
kecmac. Waŋu humumaciguc kileŋdac
kekecyaguc kecmac. 26 Waŋu méŋ qeliqeli
kecma ni ninʒéŋgé nénʒac imi kileŋdac hu-
mucya qahac kecmac. Gi imi ninʒéŋgézaŋ
me qahac? 27 ʒéyu embacnéŋ ʒéyec; Oo,
Miŋ Kewu, ni ninʒéŋgézua. Gi Kristo, Anu-
tuac Naŋa baeciguc hahaya.

28 Imuhuc ʒémaguc liliŋgéma kemma em-
bac munaya Maria qaru hayu iwacnec
ézéyec; Kiwi ic imi hama guac guruzac.
29 ʒéyu Marianéŋ nimma focdac yacma
iwac muru keŋec. 30 Waŋu Yesu imi ama
areŋa yanda qeriaiguc ménda hayec, néŋ
Mataguc aʒoroyoc imuhucgeŋ naŋecnec.
31 Waŋu Marianéŋ geriwaguc yacma keŋu,
Yuda ic amaiguc i guc tacgic ieneŋ hémma
siacmaŋ ʒé kic suaŋiguc kenʒac gezaŋ
imuhuc ʒéma i méndacmigic. 32 Waŋu Mari-
anéŋ Yesu naŋec imuaru hama hémma
iwac hénayaiguc mama sicgéma ézéyec;
Miŋ Kewu, gi you tacbaŋnec nauŋ dac-
nira ménda humuwacnec. 33 Imuhuc ʒéma
siaru Yuda ic i guc hagic momacnec siacgic
Yesunéŋ iniru qeri uŋaya yéwériyu wésia
témaŋ ʒé waŋec. 34 Waŋu, Dimucgeŋ haigic
ʒéma qesiyu, Miŋ Kewu, hama hénna
ʒégic. 35 Waŋu Yesu kic masiya mayec.
36 Waŋu Yuda ic ieneŋ hémma ʒégic; Héŋgic,
Laʒaro iwac siŋa dimuhuc nimmiaŋec! 37 Ic
tosaranéŋ yomuhuc ʒégic; Kic hilic imi
mehiaruyec. Waŋu ic yomi ménda humu-
mac niŋ méra mimacac séc qahac waŋec
me?

*Yesunéŋ La*ʒaro humuc igucnec
meqeliyec.

38 Waŋu Yesunéŋ wésia muŋguc yanda
wamma kicsuaŋiguc keŋec. Waŋu
kicsuaŋ imi hoc kifaŋa, kuaya imi hocnéŋ
hézicgégic heyec. 39 Yesunéŋ ʒéyec; Hoc imi
qililiŋgégic keŋu. ʒéyu ic humuyec iwac
embac nauŋa Matanéŋ yomuhuc ézéyec;
Miŋ Kewu, ai meme kemboŋ qahac wanʒac,
imi bec héméŋaguc wanʒac. 40 ʒéyu

Yesunéŋ ézéyec; Gi ninʒéŋgéma Anutuac
edamuya hémbéséman imuhuc ménda
gézézua me? 41 Waŋu hoc qililiŋgégic keŋu
Yesunéŋ kiwa hima hémma ʒéyec; Maŋgoc
gi acna ninʒaŋ imuac niŋac ewa hia ac
gézézua. 42 Gi nalé séc nuac niŋanʒaŋ
imi niŋi. Waŋu ʒézua imi ic you nanʒu
ieneŋ geŋ ni méli nénnec imi ninʒéŋgému
niŋac ionac niŋ wamma imuhuc gézézua.
43 Imuhuc ʒéma Yesunéŋ kucnec qarec;
Laʒaro, mama hana! 44 ʒéyu ic humumia
iminéŋ mama hayec. Waŋu héna méria imi
lineŋ malekunéŋ osogic heyu musuya imi
kereŋnéŋ osogic heyec.

Yesunéŋ énézéyec; Hulacmigic keŋha
waŋu.

Farisaio ic eneŋ Yesu qewiŋ ʒéma ac saŋec
waŋgic.

45 Imuac niŋac Yuda ic sasala Maria
iwac hagic ieneŋ ai Yesunéŋ meyec imi
hémma ninʒéŋgégic. 46 Waŋu tosaranéŋ
Farisaio ic ionac muru kemma ai Yesu
meyec imuac ac suruc waŋ énécmigic.
47 Hofac oo ic kiwahécgina ʒéma Farisaio ic
ieneŋ kaunsol tocgo énécmima yomuhuc
énézégic; Neŋaŋ dimuhuc waŋkecʒiŋ?
Ic imi kiwi méréra hénia hénia yanda
waŋanʒac. 48 Neŋaŋ i imuhuc waimini, ic
embac mocʒoŋ ninʒéŋgé mimu. Ninʒéŋgé
migic Roma ic ieneŋ hama baec yandanina
ʒéma ic embac hécnina imi nonagicmu.
49 Ʒégic sucgina igucnec hofac oo ic méŋ
qara Kayafa yawuŋ imuaru eŋeŋagina
kerec iminéŋ yomuhuc énézéyec; Ini
niniŋgina qahac téŋgéŋ! 50 Ic méŋnéŋ
ic embachéra mocʒoŋ ionac niŋ wamma
humuyu ic embachéranéŋ ménda humumu
iminéŋ onac muru hia wammac imi ménda
niŋyacgézu? 51 Ac imi eŋeyawac ewaya
niŋac ménda ʒéyec. Inéŋ yawuŋ imuac
eŋeŋagina kerec imuac niŋ Yesu imi Yuda ic
onac humumacac niŋ andiawac ara imuhuc
ʒéyec. 52 Baec yandagina imuac sac qahac
Anutuac nambérac héra baec séc tuima
kecʒu imi momacnec tocgé énécmiyu tuŋ
momacguc wammac niŋac imuhuc ʒéyec.
53 Waŋu nalé imuarunec Yesu qemu niŋac
ac saŋec waŋgic.

54 Imuac niŋac Yesunéŋ Yuda ic sucgi-
naiguc winiŋu muŋguc ménda lelecgéyec.
Waŋu ʒéléŋ baec hosuraiguc tauŋ méŋ
qara Eferaim taru, tohotoho ichéra iniguc
imuhucgeŋ kemma kecgic.

55 Yuda ic ionac nagu sacyaguc ogicma
keŋgic imuac kendoŋ hosuru hayu ic em-
bac sasalanéŋ kendoŋ imi ménda hayunec
imuac météré haka wambiŋ niŋac amaya
amaya igucnec yacma Yerusalem ekeŋgic.
56 Waŋu ieneŋ ocmuŋ téréya sombeŋiguc
namma Yesuac kic hihi wamma yomuhuc
qesiamugic; Ini dimuhuc ninʒu? Kendoŋ
niŋac ic imi hélacnec ménda hamac me?
57 Waŋu hofac oo ic kiwahécgina ʒéma
Farisaio ic ieneŋ bec yomuhuc ʒéseli waŋ
énécmigic; Méŋnéŋ Yesu dimuaru keru
ninzaciguc kileŋdac nénézéyu késawiŋ.

12

Marianéŋ Yesu haléc naecmiyec.

1 Ai meme 6 tecgéyu nagu sacyaguc
ogicma keŋgic imuac kendoŋ imi hamac.
Yesu Betania ama areŋa becnec Laʒaro
meqelimiyu humuc igucnec yacma kecaŋec
imuaru hayec. 2 Imuaru Matanéŋ Yesuac
eeya héima nene oma gumu énécmiyec.
Waŋu ic tosaranéŋ lelecgéma tacgic Laʒaro
inéŋ sucginaiguc Yesuguc momacnec
tarec. 3 Tacgic Marianéŋ haléc soroc
héméŋaguc boŋa eŋeŋa yanda qara nada
imi héméŋ baŋa 5 séc mema hama Yesuac
héna qahaiguc qocgéma oruc ʒucyanéŋ
kereŋ memiyec. Waŋu haléc imuac
héméŋanéŋ ama qeriaiguc sécgédarec.
4 Waŋu tohotoho ichéra sucginaiguc kecma
Yesu andé qemacac heyec Yuda Kariotonéŋ
yomuhuc ʒéyec; 5 Haléc héméŋaguc imi
maso haréwécac ai boŋa haiyu boŋ
megic soukiwa imi mema ic maqeqeya
énécmimac iminéŋ hia wambacnec, némac
niŋ imuhuc ménda waŋec? 6 Waŋu inéŋ
ic maqeqeya ionac niŋac wamma imuhuc
ménda ʒéyec. Ic imi kowu nene, gésé
késakeru soukiwa haigic éléŋ meaŋec
imuac niŋac imuhuc ʒéyec. 7 Waŋu Yesunéŋ
ʒéyec; Waina taru. Inéŋ téŋgénémmu
imuac nalé niŋac wamma haléc héméŋaguc
imi haiyu tarecac tacʒac. 8 Ic maqeqeya
ieneŋ iniguc nalé séc kecmu, waŋu ni imi
iniguc nalé séc ménda kecmaŋ.

9 Waŋu imuaru tackecgic Yuda ic
sasalanéŋ Yesu imuaru tacʒac imi niŋte-
gicma hagic. Waŋu Yesuac niŋac sac
qahac, néŋ Laʒaro inéŋ meqeliyu yarec

imi acguc hémbiŋ ʒé hagic. [10-11] Waŋu
Laʒaro niŋac Yuda ic sasalanéŋ Yesuaru
kemma ninʒéŋgégic imuac niŋ hofac oo ic
kiwahécgina ieneŋ Laʒaro imi momacnec
qehumuwiŋ ʒé imuac ac saŋec ʒégic.

Yesunéŋ doŋki qahaiguc Yerusalem ekeŋec.

[12] Ama giaŋiyu ic sasala kendoŋac hagic
ieneŋ Yesu Yerusalem hamaŋ ʒé hénaiguc
hazacnec ʒégic nimma [13] ewaŋ ic haréŋa
mema i hémmbiŋ ʒé kemma yomuhuc
qacgic; Ohec wahec! ʒéhiaru mimia! Miŋ
Kewuac qaraiguc hahaya! ʒéhiaru mimia!
Israel neŋaŋ Ic Kewu. [14] Yesu imi doŋki mer-
awa méŋ mihicŋima imuac qahaiguc tarec.
Imi mia kiwi téréyaiguc ogic hezac ésécnec;
[15] O, béracna Zion, bacga ménda yandimac.
Hénna, guac Ic Kewuga hazac. Doŋki mer-
awa qahaiguc tacʒac. [16] Waŋu nalé imuaru
iwac tohotoho ichéra ieneŋ haka imuac
hénia imi ménda niŋasarigic. Waŋu kecma
Yesunéŋ edamuyaiguc eŋuguc ac imi iwac
ogic heyec imuac niŋ ieneŋ haka imuhuc
wammigic imi niŋqeligic. [17] Ic tuŋ Yesuguc
kecma Laʒaro kicsuaŋ igucnec qacma hu-
muc igucnec meqeli miyu yaru héŋgic imi
eneŋ ac suruc muŋguc muŋguc ʒésaigic
keŋec. [18] Waŋu ic embac sasalanéŋ asé kiwi
icnéŋ ménda memeya imi meyec imuac
surucya nindacgic imuac niŋ tuŋ yandanéŋ
i hémmbiŋ ʒé mama keŋgic. [19] Waŋu Fari-
saio ic ieneŋ eŋaocnec yomuhuc eminiŋgic;
Ninʒu, ai yanda meni héla qahac wanʒac.
Baec séc ic embac mocʒoŋ iwaru mén-
dacmima kendacʒu.

Girik ic ieneŋ Yesuac qac buŋa nimma hagic.

[20] Waŋu Anutu mepésiwiŋ ʒé kendoŋ
niŋac érégic imi onac sucginaiguc Girik ic
tosara kecgic. [21] Ieneŋ ic méŋ Galilaiawac
ama areŋa yanda méŋ Betsaidanec hahaya
Filipo iwac muru kemma yomuhuc
qesimigic; Ic kuneŋ, nini Yesu hémmbiŋ
ʒé wanʒiŋ. [22] ʒégic Filiponéŋ hama
Anderea ézéyu Anderea ʒéma Filipo iereŋ
hama Yesu ézéyoc. [23] Ézéyic Yesunéŋ
nimma yomuhuc ʒéyec; Icac Naŋa mepési
mimu imuac naléya hazac. [24] Ni hélacnec
téŋgéŋ énézéwa, iwawai gocmia méŋnéŋ
baeciguc ménda mama humumaciguc
gocmia momacguc imi imuhucyanec
hemac. Waŋu humumaciguc imi héla
sasala haimac. [25] Méŋ kekecyawac aŋgéŋ
timaciguc kekecya imi sohomac. Méŋ baec
yomuac qeriaiguc kekecyawac waiʒalaŋ
waŋ mimaciguc kekec hémbénaŋa imi
késa kecmac. [26] Méŋnéŋ méŋ weleŋ
qenéŋanʒaciguc ni kileŋ méndac némmac.
Waŋu ni kecʒua imuhucgeŋ nuac weleŋ
qeqe ic imi momacnec kecmac. Waŋu Maŋ-
gocnéŋ méŋnéŋ méŋ weleŋ qenéŋanʒac
iwac eeya héimimac.

[27] Degucmi qerina* yéwérizac. Waŋu
imuac dimuhuc ʒémaŋ? Maŋgoc gi
nalé yomi nogicmac niŋac aŋgéŋna tina
ʒémaŋ me? Qahac, ni imuac niŋ nalé
yomuac hayi. [28] Maŋgoc guac qac buŋaga
edamuyaguc wammac. Imuhuc ʒéyu
kurumeŋ igucnec ewa méŋ yomuhuc
mayec; Qacnawac edamuya mihicŋiyi,
waŋu muŋguc edamuya mihicŋimaŋ. [29] Ic
tuŋ momacnec namma niŋgic ionarunec
tosaranéŋ, Parandaŋ héizac, ʒégic. Waŋu
tosaranéŋ, Kua meme uŋanéŋ ac ézézac
ʒégic. [30] Yesunéŋ énézéyec; Imi nuac
niŋac qahac, onac méra énécmimaŋ ʒé
hicŋizac. [31] Deguc imi baec ic embac ionac
gésigési naléya. Baecac kuc miŋina imi
nesimiyu kemmac. [32] Ni baeciguc meyac
néŋgic emma baec séc ic embac mocʒoŋ
nuaru héihéré énécmimaŋ. [33] Ac imi mia
inéŋ dimuhuc humumac imi énécʒéyu
hémmu niŋac imuhuc ʒéyec. [34] Waŋu ic
tuŋ yandanéŋ yomuhuc ʒégic; Héna ac
igucnec yomuhuc ʒégic niŋanʒiŋ; Kristo
imi tetecgia qahac kecmac. Waŋu gi
dimuhuc Icac Naŋa meyacgic emmac
ʒézaŋ? Icac Naŋa imi méré? [35] Waŋu
Yesunéŋ ʒéyec; Asac mararaŋ imi iniguc
nalé hotoŋadac sac he énécmimac. Siŋinéŋ
ménda hoturu énécmiyunec, asac mararaŋ
he énécmiyunec keŋha waŋgic. Ic méŋnéŋ
siŋi qeriaiguc keŋha wanʒac imi dimuaru
kenʒac imi ménda ninʒac. [36] Asac mararaŋ
he énécmiyunec asac mararaŋ imi kileŋ
ninʒéŋgégic. Ninʒéŋgéma asac mararaŋac
nambérac héra wammu. Yesunéŋ imuhuc
ʒémaguc wai énécmima saŋgiyec. [37] Kiwi
méréra hénia hénia sasala kicginaiguc
meaŋec. Waŋu ieneŋ i méndagucnec
ninʒéŋgégic. [38] Imuhuc waŋgic Anutuac
tiliŋ tiliŋ ic Yesaiawac ac youminéŋ

* 12:27: Kekec uŋana.

héla waŋec; Miŋ Kewu, ackuaʒécnina
imi mérénéŋ nimma ninʒéŋgézac? Miŋ
Kewuac méra imi mérac muru winiŋu hicŋi
mizac? 39 Hénia imuac niŋac ninʒéŋgémuac
séc qahac waŋec. Imi mia Yesaianéŋ ac méŋ
yomuhuc ʒéyu imuhuc ʒézua; 40 Kicginanéŋ
héŋtegicbu niŋac, qeriginanéŋ niŋtegicbu
niŋac, waŋu qerigina melemma hagic
mehiaru énécmiwac niŋac inéŋ ini kic hilic
ʒéma qeri seli meénécmiyec. 41 Imi mia
Yesaianéŋ Yesuac kiwi asaha hémma iwac
niŋac imuhuc ʒéyec. 42 Waŋu Galeŋ yanda
sucgina igucnec sasalanéŋ i ninʒéŋgégic.
Waŋu Farisaio ic ieneŋ Anutuac hénaoriŋ
sucgina igucnec nesi énécmiwu niŋac
ninʒéŋ ninʒéŋgina imi ménda ʒéaugic.
43 Imi mia ieneŋ niŋgic ic ionac mepé qepési
imi eŋeŋa waŋu, Anutuac mepé qepési
imi mamaya waŋaŋec imuac niŋ imuhuc
waŋgic.
44 Waŋu Yesunéŋ kucnec ʒéauyec; Ic
méŋ ni ninʒéŋgé nénʒac imi ni sac qahac
méli néŋec i momacnec ninʒéŋgé mizac
wanʒac. 45 Mérénéŋ méŋ ni nénʒac imi
méli néŋec i hénʒac. 46 Ni baeciguc asac
mararaŋ wamma mayi imuac niŋac méŋac
méŋ ni ninʒéŋgé nénʒac imi siŋi qeriaiguc
ménda kecanʒac. 47 Ni baec ic ini ʒégési
énécmimaŋ ʒé ménda mayi, néŋ aŋgéŋgina
timaŋ ʒé mayi. Imuac niŋac méŋnéŋ acna
nimma imi ménda tohozaciguc imi ni i
ménda niŋgési mimaŋ. 48 Ic méŋ ni andé
numa acna ménda késazaciguc ackuaʒéc
énézéyi iminéŋ niŋgésigési icya wamma
nalé tetecgiaiguc képésiraguc ʒémimac.
49 Ni ac imi nena ewa siŋnawac ménda
ʒézua. Maŋgoc méli néŋec inéŋ némac
ac dimuhuc ʒémaŋ imi nézéyec. 50 Iwac
héna ac imi kekec hémbénaŋawac buŋa
wanʒac imi ni ninʒua. Imuac niŋac
ac méŋac méŋ ʒéanʒua imi Maŋgocnéŋ
nézéyec imuhucyanec ʒéanʒua.

13

Yesunéŋ tohotoho ichéra hénagina ʒuacénécmiyec.

1 Ai meme momacguc tecgéyu bec nagu
sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ
imi hamac. Yesunéŋ baec yomi waima
Maŋgocaru keŋkeŋawac naléya hosucgéma
hayu niŋtegicma hénaoriŋ héra baeciguc
kecʒu ionac goigina héimanec keru eŋeya
nalé tetecgia hayec. 2 Ama mari waŋu
nene gumu énécmigic Biria miŋinanéŋ bec
Simon Kariotoac naŋa Yudawac qeriaiguc
Yesu andé qemimac niŋac niniŋ biria
haiyec. 3 Waŋu Yesu imi Maŋgocnéŋ
iwawai mocʒoŋ iwac kucya bawaiguc
haidacʒac imi ʒéma Anutu arunec hayecac
bec liliŋgéma Anutuaru kemmac imi
niŋec. 4 Imuhuc nimma nene waiyu
taru yacma malekuya méŋ metecgéma
kereŋnéŋ eŋeya kembaŋaiguc ʒikiyec.
5 ʒikimaguc doku ʒéiciguc qeyu hiŋgaru
tohotoho ichéra hénagina hénima ʒuacma
kereŋ ʒikiyu heyec iminéŋ hénagina
kereŋ meénécmiyec. 6 ʒuacma keŋkecma
Simon Petero iwaru kereŋu Peteronéŋ
yomuhuc ézéyec; Miŋ Kewu geŋ nuac
hénana ʒuacbéséman? 7 ʒéyu Yesunéŋ
ʒéyec; Haka wanʒua imuac hénia imi gi
deguc ménda niŋasarizaŋ, waŋu biaŋguc
niŋ asariwéséman. 8 ʒéyu Peteronéŋ
ézéyec; Gi nuac hénana méndagucnec
ʒuacbéséman. ʒéyu Yesunéŋ yomuhuc
ézéyec; Neŋ hénaga ménda ʒuacmaŋiguc
gi amunec qamunec ménda wambéséman.
9 ʒéyu Simon Peteronéŋ ʒéyec; Miŋ
Kewu hénana sac qahac, néŋ orucna
ʒéma mérana momacnec ʒuacnénna.
10 ʒéyu Yesunéŋ melemma ʒéyec; Méŋnéŋ
doku bec naecʒac imi hénaya sac ʒuaru
mocʒoŋnec qala qala wammac. Ini qala
qala wanʒu, néŋ ini mocʒoŋ niŋac imuhuc
ménda ʒézua. 11 Yesunéŋ ic mérénéŋ andé
qemimac imi bec niŋasariyec imuac niŋac
eŋaŋ mocʒoŋ qala qala wanʒu ménda
ʒémaŋ ʒéyec.
12 Hénagina ʒuacdacma yacma malekuya
mema héima tatacyaiguc liliŋgéma kemma
yomuhuc ʒéyec; Ini haka waŋ énécmizua
imi hia niŋasarizu? 13 Ini nuac niŋac
Miŋ Kewu, kiwi ic ʒéanʒu. Imi hélac-
nec, ni imuhuc kecʒua. 14 Ni onac kiwi
ic ʒéma Miŋ Kewunéŋ mia hénagina ʒuac
énécmizua. Imuac ini acguc hénagina
kileŋ ʒuacamumu. 15 Ini momacnec haka
onac waŋ énécmizua imuhucyanec wammu
niŋac neŋ onaru séséc wamba hénʒu.
16 Ni hélacnec téŋgéŋ énézéwa, weleŋ qeqe
ic méŋnéŋ méŋ kewuya ménda ogicʒac.
Méŋ mélimiyu hayec imi acguc mélimiyec
imi ménda ogicʒac. 17 Imi niŋasarima
sécginaiguc wammuiguc ségiségi ginaguc
wammu. 18 Ni qutulaŋgé énécmima ménda
ʒézua. Ic énépésiyi imi mocʒoŋ niŋtegic

énécmizua. Waŋu imi mia kiwi téréya
youmi héla wammac niŋac ʒéyec; Ic méŋ
nuarunec nene mema nezac iminéŋ hé-
naya meyacma nuyec. 19 Kecma imi hicŋiyu
imuaru ni imi i nalé tetecgia qahac ke-
canʒac imi mia ʒéma ninʒéŋgé némmu
niŋac haka imi ménda hicŋiyunec walac
énézézua. 20 Ni hélacnec téŋgéŋ énézéwa,
méŋac méŋ mélimiwa hayu héihérémizac
imi ni héihéré nénʒac wanʒac. Waŋu
méŋnéŋ méŋ ni héihéré nénʒac imi méli
néŋec i héihéré mizac wanʒac.
21 Yesunéŋ ac imi ʒéyu qeri uŋaya
yéwériyu héipuc wamma ʒéyec; Ni
hélacnec téŋgéŋ ʒéwa niŋgic, onac sucgina
igucnec méŋnéŋ ni andé numac. 22 Imuhuc
ʒéyu tohotoho ichéra ieneŋ aŋamma mérac
niŋ ʒéyec imi hia ménda niŋyacgégic.
23 Tohotoho ichéra sucgina igucnec méŋ
Yesunéŋ siŋa nimmiaŋec iminéŋ iwac
tétéyaiguc héima tarec. 24 Taru Simon
Petero orucyanéŋ séséc wamma ézéyec;
Mérac niŋac ʒézac imuac qesimina. 25 Waŋu
tohotoho icya imi Yesuaru héima tacma
qesiyec; Miŋ Kewu, mérénéŋ imi mia?
26 Waŋu Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec; Saméŋ
yomi tinduŋgéma mimaŋ, ic imi mia.
Imuhuc ʒéma saméŋ mema ʒéiciguc
tinduŋgéma Simon Kariotoac naŋa Yuda
Karioto miyec. 27 Miyu saméŋ Yesuac méra
igucnec wagiru imuaru Biria miŋinanéŋ
qeriaiguc hiŋgarec. Waŋu Yesunéŋ ézéma
ʒéyec; Ai memaŋ ʒé wanʒaŋ imi focdac
mewéséman. 28 ʒéyu lelecgéma tacgic ieneŋ
mocʒoŋ hénia némac niŋ Yesu ac imi ʒéyec
imi ménda niŋtegicgic. 29 Yudanéŋ soukiwa
galeŋ kerec imuac niŋ tosaranéŋ kendoŋ
yanda niŋac me maqeqeya énécmimaŋ
ʒé iwawai méŋ boŋ memac niŋac ézézac
imuhuc ʒéma niŋgic. 30 Yudanéŋ saméŋ
bakia imi mema focdac waima keŋec. Waŋu
ama bec siŋiyec.

Yesunéŋ Petero dimuhuc wammac imi niŋasarima ʒéyec.

31 Keŋu Yesunéŋ ʒéyec; Degucmi Icac
Naŋa imi edamuyaguc wanʒac. Waŋu
Anutu imuhucyanec Naŋawac hia niŋac
edamuyaguc wanʒac. 32 Anutunéŋ iwac
muru edamuya mihicŋizaciguc inéŋ eŋeya
muru Naŋa edamuya mihicŋi mimac.
Waŋu degucdacmi edamuya mihicŋi
mimac. 33 Nambérac hécna ni iniguc
nalé hotoŋadac kecmaŋ. Yuda ic énézéyi
ésécnec deguc énézéwa niŋgic, ini nuac
wammu, waŋu ni kemmaŋ imuhucgeŋ ini
hamuac séc qahac. 34 Youmi héna ac qelia
énécmizua; Goigina héiamumu. Neŋ onac
goigina héiénécmianʒua imuhucyanec
ini goigina héiamumu. 35 Ini eŋaocnec
goigina héiamugic ic embac mocʒoŋ
inicma ini nuac tohotoho ichécna wanʒu
imi niŋasarimu.
36 ʒéyu Simon Peteronéŋ qesiyec; Miŋ
Kewu, gi dimucgeŋ kembéséman? Yesunéŋ
melemma ʒéyec; Gi ni kemmaŋ imuhucgeŋ
deguc ménda méndac némbéséman, néŋ
biaŋguc méndac némbéséman. 37 ʒéyu Pe-
teronéŋ yomuhuc qesiyec; Miŋ Kewu né-
mac niŋac gi hia méndac gémmaŋ ac séc
qahac wanʒac? Ni guac niŋac kekecna
waizua. 38 Yesunéŋ melemma ézéyec; Gi
hélacnec nuac niŋac kekecga waiwéséman?
Hélacnec téŋgéŋ gézéwa niŋna; Kuruc
ménda qarunec hatac haréwéc nuac niŋ
ménda nimmizua ʒéwéséman.

14

Yesunéŋ tohotoho ichéra meseli énécmiyec.

1 Ewa biri ménda wammu. Anutu
ninʒéŋgéma ni momacnec ninʒéŋgé
némmu. 2 Nuac Maŋgocnawac amaiguc
ama qeria sasala hezac. Qahac wambacnec
bec énézéwinec. Ni amagina mindiŋimaŋ
ʒé kemmaŋ. 3 Kemma onac ama duŋgina
mézézéŋgéma liliŋgéma hama onagicba
kemma ni kecanʒua imuhucgeŋ niguc
kecbiŋ. 4 Ini héna ni kenʒua imi hia
ninʒu. 5 Imuhuc ʒéyu Tomanéŋ qesimiyec;
Miŋ Kewu, gi dimuaru kembéséman imi
ménda ninʒiŋ imuac dimuhuciguc héna
imi nimbiŋ? 6 Yesunéŋ melemma ʒéyec;
Ni héna imi ʒéma ac héla imi ʒéma
kekec imi wanʒua. Imuac nuarunec
qahaciguc méŋnéŋ méŋ Maŋgocnawac
hia ménda hamac. 7 Ni niŋnéŋanʒuiguc
imi nuac Maŋgocna momacnec nimmimu.
Degucmuacnec ini nimmima héndacʒu.
8 Waŋu Filiponéŋ ʒéyec; Miŋ Kewu,
Maŋgoc nénézéna hénni iminéŋ sécgé
nénécmimac. 9 Yesunéŋ melemma ʒéyec;
Filipo, ni sucginaiguc nalé horua sécya
kecanʒua, waŋu ni ménda niŋnénʒaŋ?
Méŋ ni néŋeciguc Maŋgocna momacnec
héŋec. Waŋu dimuhuciguc Maŋgoc
nénézéna hénni ʒézaŋ? 10 Ni iwac qeriaiguc
i nuac qerinaiguc kecʒac imi gi ménda

ninʒéŋgézaŋ? Ac énézéanʒua imi nuac
ewa siŋna igucnec qahac imi Maŋgoc nuac
qerinaiguc kecma eŋeya aiya meanʒac
iwarunec. 11 Ni Maŋgocac qeriaiguc
kecba Maŋgocnéŋ nuac qerinaiguc kecʒac
ʒéwa ninʒéŋgé néŋgic. Niŋgic ménda
sécgéyu, aina niŋac kileŋ ninʒéŋgé néŋgic.
12 Hélacnec téŋgéŋ énézéwa niŋgic, ni
Maŋgocnawac kemmaŋ imuac niŋ méŋnéŋ
méŋ ni ninʒéŋgé nénʒac imi acguc ai
meanʒua imuhucya hia memac. Waŋu inéŋ
iwawai ni meanʒua imi ogicma memac.
13 Nuac qaciguc némac iwawai niŋac qesigic
wamma meénécmimaŋ. Imuhuc wamba
Naŋawac qaraiguc Anutu mepésimu.
14 Nuac qaciguc némac iwawai niŋac ni
qesinéŋgic wamma meénécmimaŋ.
15 Ini nuac goina héinénʒuiguc nuac héna
ac imi méndacmu. 16 Ni Maŋgoc qesimiwa
onac Héipuc ic méŋ méli énécmiyu hama
iniguc tetecgia qahac kecmac. 17 Imi mia
ac hélawac Uŋa, baecnéŋ i nimmac me
hémmacac séc qahac imuac niŋ baec icnéŋ
i ménda késamacac séc. Waŋu i iniguc
kecamma qeriginaiguc kecanʒac imuac niŋ
ini i nimmizu. 18 Ni ini gupaŋ merac ésécnec
ménda wai énécmimaŋ. Ni onaru hamaŋ.
19 Waŋu nalé hotoŋadac tecgéyu baec icnéŋ
ni méndagucnec némmu. Waŋu ni kekec-
naguc kecanʒua. Ini acguc kekecginaguc
kecmu imuac niŋac ini ni némmu. 20 Nalé
imuhucgeŋ eneŋ ni Maŋgocnawac qeri-
aiguc kecba ini nuac qerinaiguc kecgic neŋ
onac qeriginaiguc kecʒua imi niŋasarimu.
21 Méŋnéŋ méŋ nuac héna ac aŋgéŋ tima
tohozac iminéŋ nuac goina héizac. Waŋu
méŋnéŋ méŋ goina héinénʒac imi Maŋ-
gocnanéŋ iwac goiya héimimac. Waŋu
ni imuhucyanec iwac goiya héimima nena
ézéwa némmac. 22 Yudanéŋ (Yuda Kar-
ioto qahac) ézéyec; Miŋ Kewu némac
niŋac baec ic ionac qahac, néŋ nonac-
nec sac nénézéna hémmbiŋ? 23 Yesunéŋ
melemma ézéyec; Méŋnéŋ méŋ nuac goina
héizaciguc imi inéŋ nuac ac tohoyu Maŋ-
gocnanéŋ iwac goiya héimiyu niri iwaru
hama iwac qeriaiguc amanira mema i guc
kecbiŋ. 24 Méŋnéŋ méŋ nuac goina ménda
héizac iminéŋ nuac ackuaʒéc imi ménda
tohomac. Waŋu nuac ackuaʒéc ini niŋanʒu
imi nena qahac, néŋ méli néŋec Maŋgocna
iwac ackuaʒéc wanʒac.
25 Iniguc tacmanec ac yomi énézézua.
26 Waŋu Maŋgocnéŋ nuac qaciguc Héipuc
icgina, Uŋa Téréya méliyu mamac. Inéŋ
hama iwawai mocʒoŋ ku énécmima ac
énézézua imi mocʒoŋ héiqeli énécmimac.
27 Luae onac muru wai énécmiwa iniguc
he énécmimac. Nena luae énécmizua.
Ni énécmizua imi baecnéŋ énécmianʒac
imuhucya qahac. Imuac niŋac ewa
qeriginanéŋ ménda yéwérimac. Waŋu
ʒénéŋgina ménda hirimac. 28 Bec yomuhuc
énézéwa ninʒu; Ni kemmaguc onaru
liliŋgéma hamaŋ. Nuac Maŋgocnawac
kuha imi nuac kucna ogicʒac imuac niŋac
ini goina héinénʒuiguc ni Maŋgocnawac
muru kemmaŋ imuac ségiségi wambunec.
29 Kecma andiaiguc hicŋiyu ninʒéŋgé
némmu niŋac deguc haka imi ménda
hicŋiyunec énézézua. 30 Baecac kuc
miŋinanéŋ hazac imuac niŋ ni iniguc
nalé horua ac ménda ʒémaŋ. Waŋu iwac
kucya imi nuac kucna ogicmacac séc
qahac. 31 Waŋu baec icnéŋ ni Maŋgocna
goiya héimianʒua imi niŋtegicmu niŋac
ni Maŋgocnanéŋ nézéyec sécíguc iwawai
waŋanʒua. Hagic waima kenni.

15

Waiŋ ic ʒéma hawa.

1 Ni waiŋ ic héla, waŋu nuac Maŋgocna
imi ai ic wanʒac. 2 Inéŋ hawana méŋac
méŋ héla ménda haianʒac imi mocʒoŋ
qericanʒac, waŋu hawana méŋnéŋ méŋ
héla haianʒac imi séc méŋ sasala haimacac
niŋ taŋhérérérŋ memianʒac. 3 Ini imi
ackuaʒéc énézézua iminéŋ bec taŋhérérérŋ
meénécmizac. 4 Nuac qerinaiguc kecgic
onac qeriginaiguc kecmaŋ. Hawa méŋnéŋ
waiŋ ic uraiguc ménda mékétamaciguc
eŋeyanec héla haimacac séc qahac.
Imuhucyanec nuac qerinaiguc ménda
kecmuiguc ini acguc héla haimuac séc
qahac. 5 Ni imi waiŋ ic ura ini imi
hawahécna. Méŋnéŋ méŋ nuac qerinaiguc
keru ni iwac qeriaiguc kecba imi héla sasala
haimac. Waŋu ini ni qahaciguc iwawai méŋ
wammuac séc qahac. 6 Méŋnéŋ méŋ nuac
qerinaiguc ménda kecʒaciguc ic hawa éséc
metecgéma giliyu dokuya ʒicgémac. Waŋu
ic hawa imuhucya imi tocgéma gericiguc
giliyu ʒemac. 7 Ini nuac qerinaiguc kecgic
nuac ackuaʒéc qeriginaiguc hezaciguc imi
iwawai méŋ niŋac wamma ʒéwelecgic

imi niŋénécmiwa memu. [8] Ini héla sasala
haimu iminéŋ nuac Maŋgocna edamuya
mihicŋi mimac. Waŋu ini nuac tohotoho
ichécna wammu. [9] Maŋgocnéŋ nuac
goina héinéŋanʒac imuhucyanec neŋ onac
goigina héianʒua, imuac niŋ nuac goi
héihéi imuac qeriaiguc kecmu. [10] Neŋ
Maŋgocnawac héna ac méndacma iwac goi
héihéiya qeriaiguc kecanʒua imuhucyanec
ini nuac héna ac méndacmuiguc nuac goi
héihéina qeriaiguc kecmu.

[11] Nuac ségiségi imi qeriginaiguc heyu
onac ségiségi imi kuaya qesalecgémac
niŋac ac imi énézézua. [12] Nuac héna
ac imi yomi mia; Neŋ onac goigina
héiénécmianʒua imuhucyanec ini eŋaoc-
nec goigina héiamumu. [13] Ic méŋnéŋ
alahéra méra énécmimaŋ ʒé efima
humumac imi iwac goi héihéiya imi eŋeŋa
yanda. Goi héihéi méŋnéŋ imi ogimacac
séc qahac. [14] Héna ac énézézua imi tohoma
wammuiguc ini nuac alahécna téŋgéŋ
wammu. [15] Weleŋ qeqenéŋ iwac miŋina né-
mac ai meanʒac imi ménda ʒéyu niŋanʒac
imuac niŋ ni onac niŋac weleŋ qeqe hécna
ménda ʒéma imuhuc ménda unurumaŋ.
Ni iwawai Maŋgocnawac murunec niŋi imi
mocʒoŋ énézéwa nindacgic imuac niŋac
onac niŋ alahécna ʒéma unuruzua. [16] Eneŋ
ni ménda népésigic, néŋ neŋ ini énépésiyi.
Imi mia ini héla hémbénaŋa heheya haima
nuac qaciguc Maŋgoc imuac me imuac
qesigic énécmiyu késamu niŋac kumu
énécmiyi. [17] Héna ac youmi énécmizua;
Eŋaocnec goigina héiamumu.

Yesu haʒéc wammigicac tohotoho
ichéra momacnec haʒéc waŋ énécmimu.

[18] Baec icnéŋ haʒéc waŋ énécmimuiguc
walac ni haʒéc waŋ néŋgic imi niŋtegicmu.
[19] Ini baecac buŋa wambunec imi baec
icnéŋ ionac buŋa waŋgic goigina héi
énécmiwunec, waŋu ini ionac buŋa qahac.
Waŋu ini baecarunec gési énécmiyi imuac
niŋac baec icnéŋ haʒéc waŋ énécmianʒu.
[20] Ac ʒézua yomi nimma nimma kecmu;
Weleŋ qeqe ic méŋnéŋ miŋina ménda
ogicmac. Ni haʒéc waŋ néŋgiciguc ini
imuhucyanec waŋ énécmimu. Waŋu
nuac ackuaʒéc nimma tohogiciguc onac
ackuaʒéc imuhucyanec nimma tohomu.
[21] Mérénéŋ méli néŋec imi ménda ninʒu
imuac niŋac ieneŋ nuac qacna niŋac
iwawai imi mocʒoŋ waŋ énécmimu. [22] Neŋ
ionaru ménda mama ʒéauwinec imi ieneŋ
képésicgina qahac kecwunec. Waŋu deguc
képésicgina niŋac acgina ʒésolaŋimuac séc
qahac. [23] Méŋnéŋ méŋ ni haʒéc waŋ nénʒac
imi Maŋgocna momacnec haʒéc wammizac
wammac. [24] Ni sucginaiguc iwawai ic
tosaranéŋ ménda memeyawac séc imi
ménda mewinec imi ieneŋ képésicgina
qahac kecwunec. Waŋu ieneŋ Maŋgocna
ʒéma ni momacnec niricma haʒéc waŋ
nérécmizu. [25] Ieneŋ hénia qahaciguc ni
eŋ haʒéc waŋ nénʒu, imuhuc héna aciguc
ogic hezac imi héla wammacac niŋ imuhuc
wanʒu.

[26] Onac Héipuc ic méŋ Maŋgoc arunec
mélimiwa hamac. Imi mia ac hélawac
Uŋa Anutu arunec mama haanʒac iminéŋ
héipucna waŋ némmac. [27] Ini hénihénia
igucnec niguc kecgicac kecʒu imuac niŋ ini
acguc nuac héipucna waŋ némmu.

16

Baec icnéŋ haʒéc waŋ énécmimu.

[1] Ini ménda qonʒon toŋgému niŋac
imuhuc énézéyiac énézézua. [2] Ieneŋ
Anutuac hénaoriŋ sucgina igucnec nesi
énécmigic mamu. Nalé méŋ hayu imuaru
ieneŋ ini unuma Anutuac weleŋ qeqe
ai meziŋ imuhuc ʒéma nimmu. [3] Ni
me Maŋgoc ménda niŋnérécmizu imuac
niŋac haka silic imuhucya waŋ énécmimu.
[4] Naléya hayu, O Miŋ Kewunéŋ youmi
nénézéyu niŋiŋ ʒéma niŋyacgému niŋac
ac imi énézézua. Iniguc keri imuac
niŋac hénihéniaiguc ac yomi ménda
énézéyi. [5] Degucmi ni méli néŋec iwac
muru liliŋgéma kemmaŋ ʒéwa onarunec
méŋnéŋ méŋ; Dimucgeŋ kembéséman,
ʒéma ni ménda qesinénʒu. [6] Waŋu ac
imuhucya imuhucya énézéwa qeriginaiguc
ewa biricnéŋ sécgézac. [7] Waŋu ac héla
ʒéwa niŋgic; Ni ménda kembinec imi
onac muru Héipuc ic ménda hawacnec.
Waŋu ni kemmaŋiguc nenaoc onac muru
i méliwa hamac. Imuac niŋac ni wai
énécmima kemmaŋ imi onac hiagina
niŋac. [8] Inéŋ hamac nalé imuaru képésic
ʒéma haka solaŋa ʒéma gésigési imuac
mia baec séc icembac ʒéqindiŋi ac waŋ
énécmimac. [9] Képésicgina niŋac ʒéma
ni ménda ninʒéŋgé nénʒu imuac ara

ʒéénécmimac. [10] Haka dindiŋa niŋac ʒéma
ni Maŋgocnawac emba ini muŋguc ménda
némmu imuac énézémac. [11] Waŋu gésigési
niŋac ʒéma baec yomuac kuc miŋina
saecyaguc ʒémiyec imuac énézémac.

[12] Ni iwawai sasalawac ara henénʒac,
waŋu deguc énézédacba hia bisiqatéŋ
wammuac séc qahac wammac. [13] Ac
hélawac Uŋa téréyanéŋ hamac nalé imuaru
inéŋ ac hélaiguc ini héihéré énécmimac.
Inéŋ eŋeya ewa siŋiguc ménda ʒémac, néŋ
ac niŋanʒac imi ʒéma iwawai andiaiguc
hahaya imuacnec sac énézémac. [14] Inéŋ
ackuaʒéc nuarunec imi mema énézémac
imuac niŋ inéŋ edamuna mihicŋi némmac.
[15] Iwawai Maŋgocaru hezac imi mocʒoŋ
nuac, imuac niŋ Uŋa Téréyanéŋ ackuaʒéc
nuarunec imi mema énézémac imuhuc
ʒézua.

[16] Ini nalé hotoŋadac tacma ni ménda
némmu duŋa nalé herec ménda keŋu
muŋguc ni némmu. [17] Imuhuc ʒéyu
tohotoho ichéra tosara ieneŋ eŋaocnec
qesiamugic; Ni Maŋgocnawac kemmaŋ
imuac ni nalé hotoŋadac tacma ménda
némmu, néŋ duŋa nalé herec ménda keŋu
muŋguc némmu imuhuc nénézézac ac
imuac hénia imi dimuhuc? [18] Imuac ieneŋ
ʒégic; Nalé hotoŋadac ʒézac imuac hénia
imi némac? Nini ac ʒézac imi ménda
niŋasariziŋ. [19] Yesunéŋ ieneŋ qesimiwiŋ
ʒé wanʒu imi nimma énézéyec; Ini nalé
hotoŋadac ménda némmu, néŋ duŋa nalé
herec ménda keŋu muŋguc némmu ʒéwa
ac imuac mia eŋaocnec qesiamuma kecʒu?
[20] Hélacnec téŋgéŋ énézéwa niŋgic; Ini
siacma ewa biric wammu, néŋ baec séc
ic embac ieneŋ ségiségi wammu. Ini
ewa biric wammu, néŋ ewa biricgina néŋ
meleŋu ségiségigina wammac. [21] Merac
memeyawac naléya ducŋiyu embacnéŋ
qenʒeŋ manʒeŋ qemac, néŋ merac imi
hicŋiyu merac qelia méŋ baeciguc hicŋizac
imuac ségiségi niŋac qenʒeŋ manʒeŋ
imi eluŋ qemac. [22] Imuhucyanec deguc
ewa biric imi onaru hezac, néŋ muŋguc
inicba ewagina ségiségi waŋu ségiségi
imi méŋnéŋ méŋ onagicmacac séc qahac
wammac. [23] Nalé imuaru ini iwawai méŋ
niŋac ménda qesinémmu. Hélacnec
téŋgéŋ énézéwa niŋgic; Iwawai imuac me
imuac nuac qaciguc qesigic Maŋgocnéŋ
énécmimac. [24] Éréma kecma nuac qaciguc
iwawai méŋ niŋac ménda welecanʒu.
Néŋ welecgic énécmiyu onac ségiségi imi
sécgémac.

[25] Séséc aciguc ac youmi énézézua, néŋ
nalé méŋ hamac imuaru Maŋgocac ʒémaŋ
ʒé séséc ac ménda ʒéma bénʒéŋanec
ʒéasari énécmimaŋ. [26] Nalé imuaru nuac
qaciguc welecmu. Ni onac niŋ wamma
Maŋgocaru welecmaŋ imuhuc ménda
énézézua. [27] Imi mia yomuac niŋac, ini
nuac goina héinémma ni Anutu arunec
hayi imi ninʒéŋgégic imuac niŋ Maŋgoc
eŋeyaoc onac goigina héiénécmimac. [28] Ni
Maŋgocarunec mama baec yomuhucgeŋ
hayiac muŋguc baec yomi waima Maŋ-
gocaru kemmaŋ. [29] ʒéyu tohotoho ichéra
ieneŋ ʒégic; Degucmi séséc ac ménda
ʒéma bénʒéŋanec ʒéasarizaŋ. [30] Gi
iwawai mocʒoŋ niŋasarianʒaŋ imuac niŋ
méŋnéŋ méŋ ménda qesigéŋunec ac bakia
ʒéanʒaŋ imi deguc niŋtecgicma gi Anutu
arunec hanec imi ninʒéŋgé génʒiŋ. [31] Ini
degucdacmi ninʒéŋgé nénʒu imuhuc ʒéma
Yesunéŋ melemma ʒéyec. [32] Waŋu naléya
hayu ini wainémma tuima kendacgic ni
momacguc kecmaŋ. Waŋu nalé imi bec
hazac. Waŋu nenacnec qahac, Maŋgocnéŋ
niguc kecmac. [33] Nuac qerinaiguc ini
ewa bénʒéŋginaguc kecmuac niŋ ac
imuhucya imuhucya énézézua. Waŋu baec
yomuac qeriaiguc ʒérabéra nimmu. Waŋu
ewa bénʒéŋ kecmu, ni baecac kuha imi
ogicdacʒua.

17

Yesunéŋ eŋeya niŋac welerec.

[1] Yesu ac imi ʒétecgéma kicya ku-
rumeŋiguc hima yomuhuc welerec;
Maŋgoc, nalé imi bec hazac. Naŋga
edamuya mihicŋi mina, Naŋganéŋ gi
edamuga mihicŋigémmac. [2] Ic embac
geŋgaoc minec imi mocʒoŋ yanda kekec
hémbénaŋa énécmimac niŋac baec séc ic
embac mocʒoŋ galeŋgé énécmimiawac qac
buŋa imi minec. [3] Anutu héla momacguc
gi ʒéma guac mélimimia Yesu Kristo
niŋéréc mimia iminéŋ kekec hémbénaŋa
wanʒac. [4] Ni ai memaŋac ʒé nénnec imi
bec metecgédacma baeciguc gi edamuga
mihicŋigénʒua. [5] Maŋgoc, baec kurumeŋ
ménda hicŋiyecnec giguc edamuna késa

keri imi degucmi kicgaiguc némma
edamuna mihicŋi nénna.

Yesunéŋ tohotoho ichéra ionac niŋ welerec.

6 Baecarunec ic embac nénnec ionaru
ni qac buŋaga ʒéau énécmizua. Ieneŋ imi
guac buŋa, waŋu ni nénnec. Waŋu ieneŋ
guac ackuaʒécga imi tohoanʒu. 7 Waŋu
ieneŋ iwawai mocʒoŋ gi ni nénnec imi
guac murunec hayec imi deguc ninʒu.
8 Ackuaʒéc nénnec imi énécmidacba
késadacʒu. Imuac ni guarunec hayi imi
hélacnec niŋasarima geŋ méli nénnec
imi ninʒéŋgézu. 9 Ni ionac niŋ welecʒua,
waŋu baec séc ic ionac niŋac qahac, néŋ
ic embac nénnec ionac niŋac welecʒua.
Imi mia yomuac niŋ, ini imi guac buŋa.
10 Ic embac nuaru hezac imi mocʒoŋ guac.
Waŋu ic embac guaru hezac imi mocʒoŋ
nuac. Waŋu ionarunec edamuna hanéŋu
mezua. 11 Ni baeciguc nalé komodia méŋ
ménda kecmaŋ. Waŋu ieneŋ imuarunec
kecgic ni guaru hamaŋ. Maŋgoc Téréya,
Nekaŋ momacguc kecʒic ésécnec ieneŋ
momacguc wammu niŋac qacga nénnec
iminéŋ aŋgéŋ tiénécmiwéséman. 12 Ni
iniguc kecma guac qacga nénnec iminéŋ
aŋgéŋ tiénécmiyi. Waŋu sucgina igucnec
méŋnéŋ méŋ kisikiyoŋ ménda mihicŋigic,
néŋ héna ac héla wammacac niŋ méŋ
kisikiyoŋac buŋa waŋec inéŋnec sac
kisikiyoŋ mihicŋiyec. 13 Waŋu degucmi
ni guac hazua. Nuac ségiséginа iminéŋ
ionac qeriginaiguc sécgémac niŋac ac
youmi baec yomuhucgeŋ gézézua. 14 Ni
guac ackuaʒéc imi énécmiwa, ni baec
séc ic ionaru ménda toroqe énécmima
kecanʒua ésécnec ieneŋ acguc ionaru
ménda toroqe énécmima kecgic baec séc
ic eneŋ haʒéc waŋ énécmizu. 15 Baec
yomuhuc geŋnec énépésiwéséman̓ac niŋ
ménda welecgénʒua, néŋ biria igucnec
aŋgéŋ tiénécmiwéséman̓ niŋac gézézua.
16 Ni baec yomuac buŋa qahac ésécnec
ieneŋ baec yomuac buŋa qahac. 17 Guac
ackuaʒécga iminéŋ ac héla wanʒac. Ac héla
iminéŋ météré énécmina. 18 Geŋ ni baec
ic sucginaiguc méli nénnec ésécnec neŋ i
baec ic sucginaiguc méli énécmizua. 19 Ac
hélanéŋ météré énécmimacac niŋ ionac
niŋ wamma ni nena météré amuzua.

*Yesunéŋ nin*ʒéŋ ninʒéŋ ic ionac niŋac
welerec.

20 Ni ionac niŋac sac ménda welecʒua,
néŋ ackuaʒéc énézégic nimma ninʒéŋgé
némmu ionac niŋac momacnec
welecgénʒua. 21 Maŋgoc gi nuac qeri-
naiguc kecna ni guac qerigaiguc kecʒua
imuhucyanec ieneŋ momacguc wamma
nekaŋ qeriniraiguc kecgic baec séc ic
ieneŋ gi ni méli nénnec imi ninʒéŋgému.
22 Niri momac kecʒic imuhucyanec ini
momacguc wammu niŋac ni edamuna
nénnec imi ionac énécmizua. 23 Ieneŋ
momacguc téŋgéŋ wamma kecmu niŋac
neŋ ionac qeriginaiguc kecba geŋ nuac
qerinaiguc kecna. Imuhuc wanʒic baec
séc ic embac ieneŋ geŋ ni méli nénna
hayi imi ʒéma nuac goina héinéŋanʒaŋ
ésécnec ionac goigina héi énécmianʒaŋ
imi héŋtecgicmu. 24 Maŋgoc, ic embac
geŋ nénnec ieneŋ ni dimucgeŋ kecmaŋ
imuhucgeŋ niguc momacnec kecmuac niŋ
wanʒua. Imuhucgeŋ baec kurumeŋ ménda
heyunec nuac siŋ niŋanʒaŋ imuac niŋ
edamuna mihicŋi nénnec imi momacnec
hémmu. 25 Maŋgoc, nuac solaŋa miŋina,
baec séc ic embac ieneŋ ménda niŋgénʒu.
Waŋu neŋ gi niŋgémba tohotoho ichécna
ieneŋ geŋ ni méli nénnec imi ninʒu.
26 Neŋ guac qac buŋaga measari énécmiwa
niŋgéŋʒu. Ai imi memaŋac toroqema
mewa guac siŋga nuac muru hezac iminéŋ
ionac muru hemac. Waŋu ni acguc ionac
qeriginaiguc momacnec kecmaŋ.

18

Oliwa aiiguc Yesu késagic.

1 ʒéweleru tecgéyu tohotoho ichéra
iniguc baec imi waima Kidoron doku
qericma keŋgic. Néwécgeŋa imuaru oliwa
ai heyu Yesunéŋ tohotoho ichéra iniguc
imuac qeriaiguc kereŋgic. 2 Yesunéŋ
ai imuhucgeŋ tohotoho ichéra iniguc
tocgéaŋgic imuac niŋ Yuda Isikarioto Yesu
andé qemiyec inéŋ ai imi niŋec. 3 Imuac
hofac oo ic kiwahécgina ʒéma Farisaio
ic ieneŋ ai ichéra tosara méli énécmigic
Yudanéŋ ai ichéra imi ʒéma yaré ic tuŋ
onagicma ionac héna meénécmiyu ieneŋ
kifa ʒéma lambe ʒéma yaréac iwawai
késama imuaru hagic. 4 Yesunéŋ iwawai
hicŋimimac imi bec mocʒoŋ nindacma
ionaru kemma qesiénécmiyec; Ini mérac
hocʒu? 5 Ieneŋ melemma ʒégic; Yesu

Naʒaretenec iwac. Yesunéŋ melemma ʒéyec; Ni imi mia. Waŋu andé qeqe ic Yuda Iskarioto i acguc iniguc momacnec naŋgic. [6] Waŋu Yesunéŋ, Ni imi mia, ʒéyu ieneŋ andé andé kemma baeciguc mama unuyec. [7] Yesunéŋ muŋguc qesiénécmiyec; Ini mérac hocʒu? ʒéyu ʒégic; Yesu Naʒaretenec iwac. [8] Yesunéŋ melemma énézéyec; Ni imi mia ʒéma bec énézézua. Imuac ini ni hocnénʒuiguc ic tosara youmi waigic kemmu. [9] Imi mia, Gi nénnec imuacnec méŋ ménda méwétécgéwa sohozac, ʒéyec ac imi héla wammacac niŋac imuhuc ʒéyec. [10] Simon Petero souyagucnéŋ sou imi héréma hofac oo ic eŋeŋawac ai merac méŋ qema gezawa héiyaiguc heriru mayec. (Ic iwac qara imi Malko.) [11] Yesunéŋ Petero ézéyec; Souga usuyaiguc tina. Sokoc Maŋgocnéŋ néŋec imi ni ménda nemaŋac ʒé ninʒaŋ?

Yesu wagicma Anasi iwac keŋgic.

[12] Yaré ic tuŋ onac taséhécgina ʒéma ionac galeŋgina ʒéma Yuda ic ionac ai ic ieneŋ Yesu késama dérécgégic. [13] Dérécgéma wagicma walac Hanasi iwaru keŋgic. Waŋu Anasi imi Kayafa yawuŋ imuhucgeŋ hofac oo ic eŋeŋagina kerec iwac yéféya. [14] Kayafa iminéŋ mia becnec yomuhuc ʒéma Yuda ic ʒémindiŋi énécmiyec; Ic momacgucnéŋ ic embac sasala onac niŋ humumac iminéŋ hia wambacnec.

Peteronéŋ Yesu qaecgé miyec.

[15] Simon Petero ʒéma Yesuac tohotoho icya méŋ Yesu méndaroc. Tohotoho ic méŋ imi hofac oo ic eŋeŋanéŋ nimmiaŋec imuac niŋ kemma mocʒoŋ Yesuguc iwac sombeŋiguc eŋoc. [16] Waŋu Peteronéŋ demiŋ séŋgaŋgeŋ nagu kuayaiguc naŋec. Naŋu duŋa ai merac méŋ hofac oo ic eŋeŋanéŋ nimmiyec inéŋ kemma awiawi embac méŋ naguiguc naŋec imi ézéma Petero wagiru demiŋ qeriaiguc éréyoc. [17] Awiawi embac naguiguc naŋec iminéŋ Petero qesima ʒéyec; Gi ic imuac tohotoho icya méŋ me qahac? ʒéyu Peteronéŋ ʒéyec; Ni qahac. [18] Ama saŋgeŋ qeyu weleŋ qeqe ic tosara ʒéma ai ic ieneŋ geric higic ʒeyu lelecgéma ʒonemma naŋgic Petero i acguc iniguc momacnec geric ʒonemma naŋec.

Hofa oo ic eŋeŋanéŋ hénia nimmaŋ ʒé Yesu qesimiyec.

[19] Hofac oo ic eŋeŋanéŋ iwac tohotoho ichéra ionac ʒéma ac ku énécmiyec imuac Yesu qesiyec. [20] Yesunéŋ yomuhuc melemma ʒéyec; Ni baec séc ic onac winiŋu énézéaŋi. Ni nalé séc aʒoaʒoro amaiguc me ocmuŋ téréyaiguc ʒéwa Yuda ic acguc mocʒoŋ haaŋgic. Ni sasaŋgiaiguc ac méŋ ménda ʒéyi. [21] Imuac némac niŋac qesinénʒaŋ? Ic embac gezac qema niŋaŋgic imi onac muru acna qesiénécmina. Némac ac ʒéaŋi imi ieneŋ ninʒu. [22] Ac imuhuc ʒéyu ai ic méŋ hosuraiguc naŋec iminéŋ méra tawéyanéŋ otoma ʒéyec; Héna imuhuc mia hofac oo ic eŋeŋa ara melemma ʒézaŋ? [23] Waŋu Yesunéŋ ʒéyec; Ac méŋ képésiraguc ʒézuaiguc képésira imuac ʒéauna. Waŋu ni ac héla ʒézuaiguc némac niŋac nuzaŋ? [24] Imuac Hanasinéŋ Yesu qatéma hésayaguc méliyu hofac oo ic eŋeŋa Kayafa iwac muru keŋgic.

Peteronéŋ muŋguc muŋguc Yesu qaecgé miyec.

[25] Simon Peteronéŋ gericiguc ʒonemma naŋu tosaranéŋ qesima ʒégic; Gi acguc ic imuac tohotoho ic méŋ me qahac? Waŋu Peteronéŋ Ni qahac ʒéma héla qaecgéyec. [26] Waŋu hofac oo ic eŋeŋawac ai merac méŋ, Petero gezawa herirec iwac sac tasia méŋnéŋ Petero yomuhuc ʒéyec; Gi eri aiiguc i guc keric ni ménda iricʒua me? [27] Waŋu Petero muŋguc, Qahac! ʒéma héla qaecgéyu nalé sosola ménda waŋu kuruc qarec.

Yesu Pilato wésiaiguc naŋec.

[28] Ama giaŋgiaŋac Yesu wagicma Kayafawac ama kewuya imuac demiŋ qeriaiguc kereŋgic. Waŋu Yuda ic ieneŋ ménda meʒapi qeamuma nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ nene téréya imi efima newiŋ ʒéma baec galeŋac ai amaiguc ménda eŋgic. [29] Imuhuc waŋgic Pilatonéŋ yacma séŋgaŋgeŋ ic embac ionac muru hiŋgacma qesiénécmiyec; Ic youmi némac hénia niŋac késama hazu? [30] ʒéyu ʒégic, I biria ménda wambacnec imi guaru ménda wagicma hawiŋnec. [31] ʒégic Pilatonéŋ énézéyec; Eŋaoc wagicma kemma eŋaŋ héna aciguc gésimigic. ʒéyu Yuda ic ieneŋ ʒégic; Nini ic méŋ

qehumuwiŋac kuc buŋa ménda késa
kecʒiŋ. 32 Haka imuhucya imi Yesunéŋ
eŋeyaoc dimuhuc humumac imuac ara
ʒéyec imi héla wammac niŋac hicŋiyec.
33 Pilatonéŋ muŋguc baec galeŋac ama
kewuya imuac qeriaiguc emma Yesu qaru
eŋu qesimiyec; Gi Yuda ic ionac ic kewu
me? 34 Waŋu Yesunéŋ duŋa qesimiyec;
Qesiqesi imi geŋgacarunec me méŋnéŋ
nuac niŋac gézézu? 35 ʒéyu Pilatonéŋ
melemma ʒéyec; Ni Yuda ic me? Guagicma
nuac muru hazu imi geŋga hénaoriŋ
hécga ʒéma hofac oo ic kiwahécga imi
eneŋ. Gi némac haka waŋnec? 36 Waŋu
Yesunéŋ yomuhuc ʒéyec; Nuac héŋgaleŋ
ama areŋa yandana imi baec yomuacnec
qahac. Nuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
imi yomuacnec wambacnec imi nuac weleŋ
qeqe hécnanéŋ aŋgéŋ tinémma yaré qegic
Yuda ic ieneŋ ménda népésiwunec. Waŋu
deguc nuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi
baec yomuacnec qahac. 37 Imuhuc waŋu gi
ic kewu qahac me? Imuhuc ʒéma Pilatonéŋ
qesimiyu Yesunéŋ ʒéyec; Gi nuac niŋac Ic
Kewu ʒézaŋ imi hélacnec. Ni imuac niŋac
baec yomuaru hicŋiyi. Ac hélawac héipuc
wammaŋ ʒéma mayi. Imuac ic méŋ ac
hélawac buŋa kecʒaciguc imi nuac ewana
nimmac. 38 ʒéyu Pilatonéŋ qesiyec; Ac héla
imi némac? Imuhuc qesimaguc muŋguc
séŋgaŋgeŋ Yuda ic ionac muru hiŋgacma
yomuhuc énézéyec; Iwaru képésic méŋ
ménda mihicŋizua. 39 Naguc sacyaguc
ogicma keŋgic imuac kendoŋ séc hésa
ic momacguc hulac énécmiaŋi imi onac
hakagina. Imuac Yuda ic onac ic kewu imi
hulacmiwa hamac niŋac wanʒu me qahac?
40 ʒéyu muŋguc qacma ʒégic; Qahac! Ic imi
qahac! Barabawac wanʒiŋ! Waŋu Baraba
imi mia kaiʒiliweŋ ic ʒéma kowu nene.

19

Pilatonéŋ Yesu iciguc qemuac ʒétecgéyec.
1 Waŋu Pilatonéŋ Yesu wagicma hihiloc-
néŋ qeyec. 2 Waŋu yaré ic ieneŋ hésa
waiyagucnéŋ ic kewuac opoc méŋ miʒima
orucyaiguc héimima yaréac maleku qouc
qoucgia héimigic. 3 Héimigic tecgéyu wési-
aiguc hama ʒégic; Ohec wahec, Yuda ic
onac ic kewu. Imuhuc ʒéma méra tawégi-
nanéŋ otogic. 4 Waŋu Pilatonéŋ méŋguc-
nec séŋgaŋgeŋ hiŋgacma ʒéyec; Ninʒu,
ni képésira méŋ ménda mihicŋizua imi
nimmu niŋac ic imi onac muru wag-
icma mazua. 5 Yesu maleku qouc qoucgia
ʒéma opoc waiyaguc mama naŋu Pilatonéŋ
énézéyec; Héŋgic, ic youmi. 6 ʒéyu hofac oo
ic kiwahécgina ʒéma ai ic ieneŋ i hémma
qacma, Ic héŋgeŋa wéndaraiguc qena! Ic
héŋgeŋa wéndaraiguc qena! ʒégic. ʒégic
Pilatonéŋ ʒéyec; Ni képésicya méŋ ménda
mihicŋizua imuac eŋaoc wagicma kemma
ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic. 7 Waŋu
Yuda ic ieneŋ melemma ʒégic; Nonac muru
héna ac he nénécmizac. Inéŋ, Ni Anutuac
Naŋa ʒéyec imuac niŋ héna acnina tohoma
wammini i humucac buŋa wanʒac.

8 Pilatonéŋ ac imi nimma ʒénéŋa muŋguc
yanda hiriyec. 9 Pilatonéŋ muŋguc baec
galeŋac ama kewuya imuac qeriaiguc
emma ézéyec; Gi dimuacnec? ʒéyu Yesu
ac kitiwa méŋ ménda ʒéyec. 10 Waŋu
Pilatonéŋ muŋguc qesimiyec; Gi nuac
ac bakia ménda melembéséman? Ni
hulacgémmaŋ ʒé hia hulacgémmaŋ waŋu
Ic héŋgeŋa wéndaraiguc gumaŋ ʒé hia
gumaŋac séc kuc buŋana imi henénʒac
imi gi ménda niŋasarizaŋ? 11 ʒéyu Yesunéŋ
melemma ʒéyec; Ounec ménda géŋuiguc
kuc buŋaganéŋ ménda nogicmac. Imuac
niŋ ic méŋ népésima guac muru haiyec
iwac képésicya imi guac képésicga ogicma
kuneŋ yanda wanʒac. 12 Ac imi ʒéyu
nimma Pilatonéŋ Yesu dimuhuc hulacmiyu
kemmac imuac hénaya horec. Waŋu
Yuda ic ieneŋ yomuhuc ʒéma qacmanec
naŋgic; Gi ic imi waina mama hamaciguc
gi Kaisawac alaya qahac. Méŋnéŋ méŋ
eŋeya niŋac Ni ic kewu ʒémac imi Kaisawac
haʒécya wammac.

13 Pilatonéŋ ac imi nimma Yesu wa-
giru sombeŋ hocnéŋ haigic hoturuyec
imuhucgeŋ hiŋgacma gésigési tataciguc
tarec. Séŋgageŋ sombeŋ imuac qara imi
Hebiraio aciguc Gabata. 14 Oraŋ imi nagu
sacyaguc ogicma keŋgic imuac kendoŋ
wammac, deguc imi imuac ʒéréŋqéréŋ
naléya, waŋu kaiwe kiwa bec gumpiti waŋu
Pilatonéŋ Yuda ic yomuhuc énézéyec;
Héŋgic, onac ic kewu. 15 ʒéyu qacgic;
Wagicma kenna, wagicma kenna. Ic
héŋgeŋa wéndaraiguc qena. ʒégic
Pilatonéŋ qesiénécmiyec; Ni ic kewugina
ic héŋgeŋa wéndaraiguc qemaŋ? ʒéyu

hofac oo ic kiwahécgina ieneŋ ʒégic; Ic
kewunina imi Kaisa, méŋ ménda kecʒac.
16 Tetecgiaiguc Pilatonéŋ ic héŋgeŋa
wéndaraiguc qemu niŋac oporec.

Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic.

Oporu yaré ic eneŋ Yesu wagicgic.
17 Yesunéŋ eŋeyaoc ic héŋgeŋa wéndara
huama baec boŋa méŋ qara Orucsic
(Hebiraio aciguc Golgota.) imuhucgeŋ
keŋec. 18 Imuhucgeŋ Yesu ic héŋgeŋa
wéndaraiguc qegic. Waŋu i guc ic éréhéc
momacnec uruma néwéc néwéc hai
érécmigic naŋic Yesu imi sucgiraiguc
naŋec. 19 Pilatonéŋ kiwi méŋ oma ic
héŋgeŋa wéndara qahaiguc qeyu heyec.
Waŋu yomuhuc ooyawac heyu oloŋgic;
Yesu Naʒaretenec, Yuda ic onac ic kewu.
20 Baec Yesu qegic naŋec imi ama areŋa
yanda hosuraiguc heyec imuac niŋ Yuda
ic sasalanéŋ kiwi imi oloŋgic. Waŋu kiwi
imi Hebiraio ac ʒéma Latin ac ʒéma Girik
aciguc ogic heyec. 21 Waŋu Yuda ic ionac
hofac oo ic kiwahécgina ieneŋ hama Pilato
qetalimima ʒégic; Yuda ic ionac ic kewu
imuhuc ménda oma, Ic yomi ʒézacnéŋ; Ni
Yuda ic onac ic kewu, imuhuc owéséna.
22 ʒégic Pilatonéŋ melemma ʒéyec; Némac
ac ozua imi neŋ imuhuc ozua.

23 Yaré ic eneŋ Yesu ic héŋgeŋa
wéndaraiguc qegic naŋu malekuya mema
méndéŋgic kemboŋ qahac waŋu sécgina
momac momac késagic. Maleku qeria
méŋ heyec imi toroya qahac. Ounec
hénima héigic emu hiŋgacma tecgéyu
usuya momacguc waŋec. 24 Imuac niŋ
ieneŋ eŋaoc yomuhuc eminiŋgic; Yomi
ménda muʒuracgéni taru mérac wammac
imi sumbic néma hénni. Haka youmi kiwi
téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac imi héla
wammacac niŋ hicŋiyec; Ieneŋ malekuna
sucginaiguc méndémma késagic. Waŋu
nuac malekuna késawiŋ ʒéma sumbic
négic. Yaré ic ieneŋ waŋgic imi, imi
mia. 25 Waŋu Yesuac ic héŋgeŋa wéndara
hosuraiguc neŋgocya ʒéma neŋgoc
komocya ʒéma Klopawac iniŋa Maria ʒéma
Makdala Maria eneŋ naŋgic. 26 Yesunéŋ
neŋgocya ʒéma tohotoho icya méŋ siŋ
nimmiaŋec imi hosuraiguc naŋic iricma
eŋeya neŋgocya ézéyec; Embac hénna
guac naŋga imi. 27 Waŋu iwac tohotoho
icya ézéyec; Hénna, guac neŋgocga imi.
(Nalé imuhuc geŋnec tohotoho icya iminéŋ
Yesuac neŋgocya wagicma iwac amaiguc
kemma keroc.)

Yesu humuyec.

28 Imuhuc ʒéma Yesunéŋ iwawai mocʒoŋ
sécgédarec imi nimma kiwi téréyaiguc
ac hezac imi héla wammac niŋac, Owu-
ruŋna qaŋgararaŋ qezac, ʒéyec. 29 Waŋu
imuaru kiruŋ méŋ waiŋ howuragucnéŋ
kuaya qeyu tarec. Taru ieneŋ konduŋ ka-
galic qunduŋgéma ʒoroc susuriaiguc ko-
roma Yesuac kuayaiguc naŋgégic eŋec.
30 Yesu imi nema yomuhuc ʒéyec; Tecgézac.
Imuhuc ʒéyuguc orucya sicgéma mayu
uŋaya waimiyec.

31 Ai meme imi Sabata imuac mambéc
naléya, waŋu oraŋ imi Sabata kendoŋ
yandayaguc, imuac niŋac qamoc imi ic
héŋgeŋa wéndaraiguc imuhuc ménda
nammu niŋac Yuda ic ieneŋ Pilato
yomuhuc qesimigic; Hénagina sira kuma
qamocgina metecgégic mamu. 32 Waŋu
yaré ic ieneŋ hama ic éréhéc Yesuguc
momacnec urugic naŋoc walac méŋac
hénaya sira kumaguc andiaiguc méŋac
imuhucyanec kugic. 33 Yesuac hama héŋgic
inéŋ bec humuyu hénaya sira ménda kugic.
34 Waŋu yaré ic méŋnéŋ luacyanéŋ iwac
maréŋa néʒéŋgéyu nalé imuarunec sacya
ʒéma dokuya mayec. 35 Méŋ kiwanéŋ imi
héŋec inéŋ héipucya wamma ʒézac. Waŋu
iwac ac imi hélacnec. Waŋu ac héla ʒézac
imi eŋeyaoc ninʒac. Imi mia ini momacnec
ninʒéŋgému niŋac héipucya wanʒac. 36 Imi
mia kiwi téréyaiguc ac yomuhuc ogic hezac
imi héla wammac niŋac hicŋiyec; Sira
méŋ ménda kugic ʒéŋgémac. 37 Waŋu kiwi
téréya méŋ imi yomuhuc ogic hezac; Ieneŋ
i néʒéŋgégic iwac kicgina hima hémmu.

Yesu téŋgégic.

38 Yesuac tohotoho ic méŋ Yosefe
Arimataia ama areŋ yanda igucnec imi
Yuda ic ionac bawa yandiyu saŋgima
ninʒéŋgéyec. Inéŋ Yesuac qamora memac
niŋac Pilato qesiyu Pilatonéŋ oaec ʒémiyu
kemma Yesuac qamora mema keŋec.
39 Waŋu becnec siŋiyaiguc Yesuac muru
hayec Nikodemo i acguc haléc mér ʒéma
aloe imi 30 kiloac séc mutulaŋgéma
lelecgéma mema hayec. 40 Waŋu Yesuac
qamora mema Yuda ic ieneŋ qamoc
téŋgéaŋgic imuac haka méndacma haléc

héméŋaguc imi héima héima malekunéŋ
osoyoc. 41 Waŋu Yesu qegic imuaru kisi
méŋ heyec. Waŋu imuac qeriaiguc baŋec
méŋ qelia ésé oraragic heyec. Imuhucgeŋ
qamoc méŋ ménda haigicnec heyec.
42 Waŋu Yuda ic onac Sabatawac ʒéréŋqéréŋ
naléya imuac niŋ baŋec hosuru heyec
imuhucgeŋ Yesuac qamora haiyoc.

20

Yesu humuc igucnec yarec.

1 Sonda siŋunec ama ewiawac Maria
Makdala inéŋ kic suaŋ baŋeciguc kemma
héŋu hoc yanda imi kuaya igucnec qilil-
iŋgégic aŋgéma naŋec. 2 Waŋu Simon
Petero ʒéma tohotoho icya méŋ Yesunéŋ
siŋ nimmiaŋec iorac muru usuŋnec hama
yomuhuc érézéyec; Miŋ Kewuac qamocya
imi kic suaŋ igucnec mema keŋgic. Waŋu
dimucgeŋ haizu imi ménda ninʒiŋ. 3 ʒéyu
Petero ʒéma tohotoho ic méŋ ekaocnec
yacma kic suaŋ baŋeciguc keŋoc. 4 Waŋu
ekawu usuŋnec keŋic tohotoho ic méŋ imi
Petero ogicma focdac kemma bec walac
eri kicsuaŋ baŋeciguc kendarec. 5 Kemma
sicgéma qeria héŋu lineŋ maleku heyu
héŋec waŋu qeriaiguc ménda kereŋec.
6 Simon Peteronéŋ méndacma hama baŋec
qeriaiguc kemma héŋu malekunec heyec.
7 Waŋu kereŋ orucya osogic imi momac-
nec kuma lakec haigic maleku qara lineŋ
imiguc ekac ekac heyoc. 8 Waŋu toho-
toho ic méŋ kic suaŋiguc walac hayec
iminéŋ degucguc keremma hémma ara
ninʒéŋgéyec. 9 (Waŋu kiwi téréyaiguc hu-
muc igucnec qelima yacmac imuhuc ogic
hezac imi ménda niŋasariyocnec.) 10 Waŋu
muŋguc liliŋgéma amagiraiguc keŋoc.

Maria Makdala inéŋ Yesu mihicŋiyec.

11 Waŋu Maria kic suaŋ baŋec kuayaiguc
siacmanec naŋec. Namma siacma kiwa
hiyu ou baŋec qeriaiguc eŋec. 12 Hima
héŋu kua meme uŋa éréhéc malekugira
lalac lalacnec qamoc heyec imuaru méŋnéŋ
héniaiguc méŋnéŋ orucyaiguc taroc.
13 Waŋu qesimiyoc; Embac némac niŋac
siacʒaŋ? Qesiyic ʒéyec; Ieneŋ Miŋ Kewuna
mema keŋgic. Waŋu dimucgeŋ haizu imi
ménda ninʒua. 14 Imuhuc ʒéma liliŋgéma
héŋu Yesu imuhucgeŋ naŋec. Waŋu embac
inéŋ i imi Yesu imi ménda héŋtegirec.
15 Waŋu Yesunéŋ yomuhuc qesimiyec;
Embac némac niŋ siacʒaŋ? Gi mérac
hoc kecʒaŋ? Waŋu embac inéŋ niŋu ai
miŋina ésécnec waŋu qesimiyec; Ic kuneŋ*
geŋ iwac qamora mema kenʒaŋiguc i
dimucgeŋ haizaŋ imi nézéna kemma
mewa. 16 ʒéyu Yesunéŋ ʒéyec; Maria. ʒéyu
nimma muŋguc liliŋgéma Hebiraio aciguc
Raboni! ʒéyec. (Neŋaŋ aciguc kiwi ic.)
17 Waŋu Yesunéŋ ʒéyec; Ménda nosina ni
Maŋgocnawac muru ménda enʒuanec. Dac
munahécna ionac muru kemma yomuhuc
énézéna; Maŋgocna, onac Maŋgocgina
momacnec, Anutuna, onac Anutugina
momacnec wawaŋa iwac muru emmaŋ.
18 ʒéyu Maria Makdala inéŋ ac suruc imi
mema tohotoho ichéra ionac muru keŋec.
Kemma ni hélacnec Miŋ Kewu hénʒua Miŋ
Kewunéŋ yomuhuc nézézac ʒéma ac suruc
waŋ énécmiyec.

Yesunéŋ tohotoho ichéra ionac muru hicŋi énécmiyec.

19 Sonda maria kaiwe hiŋgaru tohotoho
ichéra Yuda ic ionac niŋac bacgina yandiyu
nagu héima tacgic Yesu wininima sucgi-
naiguc namma ʒéyec; Luaenéŋ iniguc heyu.
20 Ac imuhuc ʒéma méria ʒéma maréŋa
imi énézéyu héŋgic. Tohotoho ichéra
ieneŋ Miŋ Kewugina héŋtegicma ségiségi
yanda waŋgic. 21 Waŋu Yesu muŋguc
énézéma ʒéyec; Luaenéŋ iniguc heyu.
Maŋgocnéŋ ni méli nénʒac ésécnec neŋ
ini méli énécmizua. 22 Ac imuhuc ʒémaguc
kua wéséséya ionaru hihima énézéyec;
Uŋa Téréya megic. 23 Ini méŋac méŋ
képésicgina wai énécmizuiguc képésicgina
imi qahac wanʒac. Ini képésicgina ménda
wai énécmizuiguc képésicgina imi hezac.

Yesunéŋ Tomawac muru hicŋimiyec.

24 Yesuac tohotoho ichéra 12 sucgina
igucnec méŋ qara Toma (Didimo*
ʒémiaŋgic) iminéŋ Yesu hayec nalé
imuaru iniguc ménda tarec. 25 Tohotoho
ichéra tosaranéŋ, Nini Miŋ Kewu hénʒiŋ,
ʒéma ézégic Tomanéŋ yomuhuc ʒéyec;
Mériaiguc biriŋ lépécya imi ménda hémma
mérana merawanéŋ biriŋ hiŋgarec imi
ménda osima méranéŋ iwac maréŋaiguc
ménda osinimmaŋiguc imi ni ménda

* 20:15: Girik aciguc; Miŋ kewu. * 20:24: Didimo imi; Neŋaŋ aciguc Héi séwi séwi.

ninʒéŋgémaŋ. [26] Ai meme 8 tecgéyu
Yesuac tohotoho ichéra muŋguc ama
imuac qeriaiguc tacgic nalé imuhucgeŋ
Tomanéŋ i iniguc momacnec tacgic. Nagu
imi héima wété sulugic heyec, waŋu
Yesunéŋ haréma sucginaiguc namma
ʒéyec; Luaenéŋ iniguc heyu. [27] Imuhuc
ʒéma Tomawac niŋ ʒéyec; Méragawac
merawanéŋ yomuhucgeŋ suluma mérana
osima hémma maréŋnaiguc méraga haina
hiŋgaru osima niŋna. Waŋu ewa éréhéc
ménda wamma ninʒéŋgéna. [28] Tomanéŋ
melemma ʒéyec; Nuac Miŋ Kewuna
ʒéma nuac Anutuna! [29] Ʒéyu Yesunéŋ
ézéyec; Gi kicganéŋ némmaguc ninʒéŋgé
nénʒaŋ? Waŋu méŋnéŋ méŋ ménda
némmanec ninʒéŋgé némmu imi eneŋ
ségiségi ginaguc wammac.
[30] Yesunéŋ tohotoho ichéra ionac
kicginaiguc asé kiwi icnéŋ ménda memeya
sasala méŋ acguc meyec, néŋ imi mocʒoŋ
kiwi yomuac qeriaiguc ménda odacba
hezac. [31] Ini Yesu imi Kristo Anutuac Naŋa
kecʒac imi ninʒéŋgéma iwac qaraiguc
kekec késa kecmuac niŋ kiwi youmi ozua.

21

Tohotoho ichéra ieneŋ Yesuac ara tohoma konduŋ lambéc sasala hérégic.

[1] Imuac andiaiguc Yesunéŋ muŋguc
Tiberia konduŋiguc tohotoho ichéra ionac
muru wininiyec. Haka imi yomuhuc
hicŋiyec; [2] Simon Petero ʒéma Toma
(Didimo* ʒémiaŋgic) ʒéma Natanael
Galilaia baec Kana imuacnec ʒéma
ʒebedaio naŋhéréra ʒéma Yesuac tohotoho
ic éréhéc méŋ iereŋ momacnec kecgic.
[3] Waŋu Simon Peteronéŋ énézéyec; Ni
konduŋ lambéc késamaŋ ʒé konduŋiguc
kemmaŋ. Ʒéyu ieneŋ Nini imuhucyanec
giguc kembiŋ ʒégic. Waŋu hiŋgacma
kemma ʒéiciguc emma keŋgic. Waŋu
siŋi imuaru iwawai méŋ ménda késagic.
[4] Kaiwe kiwa deniŋ deniŋ éréyu Yesu doku
giŋgiŋa sakasaciguc naŋec. Waŋu tohotoho
ichéra ieneŋ Yesu naŋec imi ménda
héŋtegicgic. [5] Waŋu Yesunéŋ énézéyec;
Merachécna, konduŋ lambéc méŋ késazu
me qahac? Ʒéyu, Qahac, ʒégic. [6] Waŋu
énézéma ʒéyec; Uficgina héiginaiguceŋ
gilima tosara késamu. Ʒéyu imuac séc
waŋgic konduŋ lambéc sasala kuaya qeyec.
Imuac niŋac hérémuac séc qahac waŋec.
[7] Waŋu tohotoho ic méŋ Yesunéŋ siŋ
nimmiaŋec iminéŋ Petero ézéyec; Imi Miŋ
Kewu! Waŋu Simon Peteronéŋ, Imi Miŋ
Kewu ʒéyec imi nimma malekuya ménda
héima kerec imuac niŋac malekuya focdac
kembaŋaiguc ʒikima konduŋiguc luma
hiŋgarec. [8] Konduŋ giŋgiŋa igucnec kemma
naŋgic baec igucnec 100 mita imuac séha
ménda waŋec. Imuac niŋac tohotoho
ichéra tosara ieneŋ ʒéiciguc ufic konduŋ
lambéc kuaya qeqeyaguc imi héréma hagic.
[9] Baeciguc éréma héŋgic geric ʒema naŋu
imuac qahaiguc konduŋ lambéc tosara
ʒéma saméŋ tosara tarec. [10] Waŋu Yesunéŋ
énézéyec; Konduŋ lambéc degucmi késazu
imi tosara mema hagic. [11] Imuhuc ʒéyu
Simon Peteronéŋ ʒéic qahaiguc emma
ufic héréma séŋgaŋgeŋiguc haiyec. Waŋu
konduŋ yaŋ kuneŋ kuneŋ kuaya qegic
qétéya 153 imuac séc waŋec. Konduŋ yaŋ
sasala imuhucyanec, néŋ ufic imi ménda
tegirec. [12] Waŋu Yesu unuruma ʒéyec;
Hama nene negic. Waŋu ieneŋ ic imi Miŋ
Kewugina imi nindacgic imuac niŋ méŋnéŋ
méŋ, Gi méré? ʒéma ménda qesimiyec.
[13] Waŋu Yesu hama saméŋ mema énécmima
lambéc imuhucnec énécmiyec. [14] Yesunéŋ
humuc igucnec yacma tohotoho ichéra
winini énécmiyu yomi bec hatac haréwéc
waŋec.

Yesunéŋ Petero ai buŋa qemiyec.

[15] Nene nedacgic Yesunéŋ Simon Pe-
tero qesimiyec; Simon Petero, Yohaneac
naŋa, gi iwawai youmi onogicma nuac
siŋna niŋanʒaŋ? Ʒéyu Simon Peteronéŋ
melemma ʒéyec; O, Miŋ Kewu, neŋ guac
siŋga niŋanʒua imi gi ninʒaŋ. Ʒéyu
Yesunéŋ ʒéyec; Nuac rama komoc komoc
hécna imi gumu énécmiwéséman. [16] Waŋu
Yesunéŋ muŋguc ézéyec; Simon Yohaneac
naŋa, gi nuac siŋna niŋanʒaŋ? Ʒéyu inéŋ
melemma ʒéyec; O, Miŋ Kewu ni guac siŋga
niŋanʒua imi gi ninʒaŋ. Ʒéyu Yesunéŋ
ézéyec; Nuac rama imi galeŋgé énécmi-
wéséman. [17] Waŋu hatac haréwéc muŋguc
qesimiyec; Simon, Yohaneac naŋa, gi nuac
siŋna niŋanʒaŋ? Waŋu, Gi nuac siŋna
niŋanʒaŋ, ʒéma hatac haréwéc qesimiyu
Peteronéŋ niŋ yéwérima ʒéyec; Miŋ Kewu

* 21:2: Didimo imi; Neŋaŋ aciguc Héi séwi séwi.

gi iwawai mocʒoŋ nindacʒaŋ ni guac siŋga
niŋanʒua imi gi ninʒaŋ. ʒéyu Yesunéŋ
ʒéyec; Nuac rama imi gumu énécmiwésé-
maŋ. [18] Ni hélacnec téŋgéŋ gézéwa, gi sac
qeli kecneciguc geŋgacnec rikuŋga ʒikima
siŋga tohoma keŋha waŋaŋnec. Waŋu ic
yanda wambéséman imuaru imi gi méraga
suluna ic méŋnéŋ rikuŋganéŋ kembaŋ-
gaguc ʒikima baec méŋac ménda kemmaŋ
ʒé ninʒaŋ imuaru guagicma kemmac. [19] Ac
imi ʒéyec imi Peteronéŋ dimuhuc humuma
Anutu mepésimimac imuac séciguc héima
ʒéyec. Imuhuc ʒémaguc, Ni méndacnénna
ʒéyec.

[20] Waŋu Peteronéŋ liliŋgéma andiaiguc
héŋu merac méŋ Yesunéŋ siŋ nimmiaŋec
iminéŋ méndac érécmima hayec. Inéŋ
siŋiya méŋiguc nene nema tacgic imuaru
Yesuac tétécyaiguc lapiŋgéma héima
tacma, Miŋ Kewu mérénéŋ andé gumac?
ʒéyec imi mia. [21] Peteronéŋ ic imi
hémma Yesu qesiyec; Miŋ Kewu, ic
yominéŋ dimuhuc wammac? [22] Yesunéŋ
ézéyec; Liliŋgéma hamaŋ nalé sura imuac
séc kecmac niŋ wambinec imi guac ai
wammac me? Geŋ imi, méndac nénna!
[23] Waŋu suruc iminéŋ dac muna hécnina
ionac gezacginaiguc hiŋgacdaru yomuhuc
ʒésaigic; Merac youmi ménda humumac.
Waŋu Yesunéŋ Inéŋ ménda humumac
imuhuc ménda ʒéyec, néŋ liliŋgéma hamaŋ
nalé sura imuac séc kecmac niŋ wambinec
imi guac ai wammac me? imuhuc ʒéyec.

[24] Yesuac tohotoho icya iminéŋ mia
iwawai yomuac héipuya wamma kiwi yomi
oyec. Waŋu héipucya wamma ʒéyec imi
hélacnec wanʒac imi nini ninʒiŋ.

[25] Waŋu Yesu haka tosara méŋ sasala
yanda waŋec. Imi mocʒoŋ owacnec baec
kurumeŋiguc kiwi imi mocʒoŋ hia ménda
haihaiyawac séc wambacnec.

Méliméli icac ai

Anutunéŋ Yesu wagicma eŋec.

1 Tiofilus, nuac kiwina walac ogéŋi
imuaru, Yesunéŋ aiya hénima haka wamma
ackuaʒéc ku énécmima keŋkecma naléya
hayu 2 Méliméli ic énépésiyec ionac niŋ
wamma Uŋa Téréya méliyu hama énézéma
meseli énécmiyu Anutunéŋ i wagicma
eŋec, imuac suraiguc haka hicŋiyec imuac
suruc imi mocʒoŋ odari. 3 Qenʒeŋ manʒeŋ
qema humuyec imuac andiaiguc inéŋ ai
meme 40 imuac suraiguc winini énécmiyec.
Waŋu qelima kerec imuac héipuc wamma
ninʒéŋ ninʒéŋ mihicŋi énécmimacac séc
sasala hicŋi énécmima Anutuac héŋgaleŋ
ama areŋa yandawac énézéyec. 4 Waŋu
ic iniguc momacnec kerec nalé imuaru
yomuhuc ʒéseli énécmiyec; Yerusalem
ménda waima kemmu. Waŋu Anutuac
sisipac ac énézéwa niŋgic imuac héla niŋac
mambéc kecmu. 5 Yohanenéŋ dokunéŋ
naec énécmiyec, néŋ ini imi ai meme sasala
ménda keŋunec Anutuac Uŋa Téréyanéŋ
ewa qeriginaiguc naec énécmimac.

6 Imuhuc ʒéyu ieneŋ tocgéma Yesu qes-
imigic; Miŋ Kewu, gi némac naléiguc héŋ-
galeŋ ama areŋa yanda imi Israel ic em-
bac neŋaŋ muru meqeli nénécmiwéséman?
7 ʒégic inéŋ melemma énézéyec; Ai meme
ʒéma naléya imi, eneŋ nimmuac séc qahac.
Nalé imi Maŋgoc eŋeya kucyaiguc meyu
hezac. 8 Waŋu Uŋa Téréya onac muru ma-
mac nalé imuaru ini kuc mema Yerusalem
ʒéma Yuda ʒéma Samaria ʒéma baec tetec-
gia séciguc kemma nuac héipuc ic hécna
wammu. 9 Ac imi ʒéyu tecgéyu hémmanec
naŋgic Anutunéŋ wagiru ou eŋec. Eŋu
hosusunéŋ i osoma musaŋgéyu kicginanéŋ
hémmuac séc qahac waŋec. 10 Imuhuc
eŋu ieneŋ kurumeŋiguc kicgina hima héŋ
sosolimanec naŋgic ic éréhéc malekugira
lalacnec iereŋ hosucginu wininima naŋoc.
11 Namma yomuhuc ʒéyoc; Galilaia ic! Ini
némac niŋ kurumeŋiguc kicgina himanec
nanʒu? Yesu onac murunec wagiru ku-
rumeŋiguc enʒac. I kurumeŋiguc eŋu
hénʒu imuhucyanec liliŋgéma mamac.

Matia kumugic Yudawac tatac késayec.

12 Imuhuc ʒéyu ieneŋ baec boŋa méŋ
Oliwa ʒéaŋgic imuarunec liliŋgéma
Yerusalem hagic. Baec boŋa imi mia
Sabata naléiguc keŋkeŋawac séc Yerusalem
hosuraiguc tarec.* 13 Taru hama ama qeria
méŋ qacyaiguc heyu tacyac waŋaŋgic
imuhucgeŋ eŋgic. Waŋu imuaru tocgégic
ionac qacgina imi yomuhuc; Petero,
Yohane, Yakobo ʒéma Anderea, Filipo
ʒéma Toma, Batolomaio ʒéma Mataio,
Alfaioac naŋa Yakobo ʒéma Simon Ʒelote,*
waŋu Yakoboac naŋa Yuda, imuhuc. 14 Ic
imi eneŋ ewa momacguc wamma ʒéwelec
ai imi ai meme sasala toroqema memanec
kecgic. Waŋu embac tosara ʒéma Yesuac
neŋgocya Maria ʒéma Yesuac munahéra
ieneŋ acguc momacnec toroqema kecgic.

15 (Ic embac tocgégic ionac ʒaŋgégina imi
120 imuac séc waŋec.) Nalé imuhucgeŋ
Peteronéŋ sucginaiguc yacma yomuhuc
ʒéyec; 16 Dac munahécna, becnec Uŋa
Téréyanéŋ Dawidiac kuaya mema Yudawac
niŋ ʒéyec ac iminéŋ héla wammacac niŋ
heyec. Yuda imi ic tosara Yesu késagic
ionac héna meyec ic imi mia. 17 Waŋu ic
imi 12 sucninaiguc kecma Miŋ Kewuac
ai yomuac bakia meaŋec. 18 (Waŋu ic
iminéŋ hakaya biriawac boŋanéŋ baec méŋ
boŋ meyec, imuac andiaiguc orucyanéŋ
melemma hiŋgacma qeyu tomeŋa qéséŋu
kera tomeŋa madaru humuyec. 19 Waŋu
haka imi ʒésaigic keŋu ic embac Yerusalem
kecgic ieneŋ mocʒoŋ nindacma baec imuac
Akeldama ʒéangic. Waŋu ac imuac hénia
imi Sac baera.) 20 Imuac mia kiwi Legiciguc
yomuhuc oyec hezac; Iwac baec imi kisi
waŋu méŋnéŋ méŋ imuhucgeŋ ménda
kecmac. Waŋu ic méŋnéŋ iwac ai buŋa
imi késamac. 21 Imuac niŋ Yohanenéŋ
Yesu doku naecmiyec imuhuc geŋnec
érékecma Anutunéŋ Yesu sucninaiguc
wagicma eŋec nalé imuac suraiguc ic tosara
Yesunéŋ sucninaiguc tacyac waŋaŋec
imuac séc 22 niniguc kecgic ionarunec méŋ

* 1:12: Yuda ic ieneŋ Sabataiguc héna horua niŋgic ai tanec wawaŋa imuhucya ménda keŋha waŋaŋgic. * 1:13: Girik ac yomuac hénia imi seliseli wawaŋa, imi mia Yuda ic ionac tuŋ méŋac qara, ieneŋ Roma gawamaŋ imuac mé ʒétiti wamma seliseli wamma euqac waŋaŋgic.

kumuni niniguc Yesuac yacyarawac héipuc
ic wambiŋ. 23 Imuhuc ʒéyu ic éréhéc
mihicŋi érécmigic. Qacgira imi Yosefe
ʒéma Matia. Waŋu Yosefe iwac Basaba
me Yusito ʒémiaŋgic. 24 (24a) Waŋu ieneŋ
yomuhuc ʒéma ʒéwelecgic; Miŋ Kewunina,
gi ic embac neŋaŋ qeri héhéŋnina kecʒaŋ.
25 (25a) Yudanéŋ ai buŋaya imi waima
eŋeya hénayaiguc keŋec. (24b) Imuac ic
éréhéc youmi iorac muru mérac késana
(25b) tatacyac mema weleŋ qeqe ai ʒéma
Méliméli icac ai memac imi nénézéna
hénni. 26 Imuhuc ʒéma sumbic néma héŋgic
Matia iwac muru héiyu inéŋ Méliméli ic 11
ionac muru toroqeyec.

2

Ai meme 50 imuac kendoŋaiguc Uŋa Téréya mayec.

1 Ai meme 50 imuac kendoŋa* ducŋiyu
ieneŋ mocʒoŋ ama méŋu momacnec
tocgégic. 2 Waŋu kurumeŋ igucnec hétéŋ
yanda méŋ élanzaŋnec luhuc selia qeanʒac
ésécnec mama ama tacgic imuac qeria
séc sécgédarec. 3 Waŋu iwawai méŋ
tanera geric bélaŋa ésécnec imuhucyanéŋ
tuima ic embac tacgic orucgina séc mama
héiyec. 4 Waŋu ic embac ieneŋ mocʒoŋ Uŋa
Téréyanéŋ qeriginaiguc sécgéma ac mérera
hénia hénia énécmiyec séc hénima ʒégic.

5 Nalé imuaru kurumeŋ bawaiguc baera
baera heyec imuhucgeŋ Yuda ic Anutu
méndacma kecaŋgic ieneŋ Yerusalem
hama tacyac waŋgic. 6 Hétéŋ imi hicŋiyu
tuŋ yanda imuaru tocgéma niŋgic acgina
séc ʒégic imuac niŋac niniŋgina sicsaoc
waŋu témpiŋ waŋgic. 7 Waŋu ieneŋ kileŋ
yanda welicgéma ʒégic; Ic embac ac ʒézu
yomi Galilaia baec miŋina ʒéma ninʒiŋ.
8 Waŋu dimuhuciguc ieneŋ ʒégic neŋaŋ
acninaiguc séc ninʒiŋ? 9 Neŋaŋ youmi Pada
ic, Mede ic, Elam ic, Mesopotamia miŋina,
Yuda ic ʒéma Kapadokia ic, Ponto ic ʒéma
Asia ic,* 10 Firigia ic, Pamfilia ic, Iʒipte ic, ic
tosara Kirene hosura Libia baec yandaiguc
baec bakia bakia hezac imuacnec, ic kiaŋ
tosara Romanec, (Imi mia Yuda ic ʒéma
ic tosara Yuda ic ionac ninʒéŋ ninʒéŋ
ginaiguc toroqegic imi mia.) 11 Krete ic
ʒéma Arabia ic, neŋaŋ imuhucyanéŋ kiwi
hénia hénia Anutunéŋ meyec imi ʒéaugic
acninaiguc séc ninʒiŋ. 12 Ieneŋ mocʒoŋ
welicgégic ewagina sicsaoc waŋec. Waŋu
eŋaocnec qesiamuma ʒégic; Imuac hénia
imi dimuhuc? 13 Waŋu ic tosara eneŋ
ʒéʒerec waŋ énécmima ʒégic; Ic youmi
doku seli siŋaguc imuac kuhanéŋ qerigina
sécgézac.

Peteronéŋ kiwi baec icnéŋ ménda memeya imuac hénia énézéyec.

14 Imuhuc ʒégic Peteronéŋ Yesuac
Méliméli ic 11 iniguc namma ewaya
mema yacma yomuhuc énézéyec; Yuda
ic alahécna ʒéma ic embac Yerusalem
kecanʒu ini mocʒoŋ, neŋ hénia ʒéasari
énécmima ac ʒémaŋ imuac gezacgina
haima niŋgic. 15 Ini ninʒu ésécnec qahac.
Ic youmi doku selinéŋ ménda mesoho
énécmizac. Kaiwe kiwa imi siŋunec 9
kilok sac wanʒac. 16 Qahac, iwawai imi
Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yoelnéŋ ʒéyec ésécnec
hicŋizac. 17 Miŋ Kewunéŋ yomuhuc ʒézac;
Kecma nalé tetecgiaiguc ni Uŋana ic
embac momac yanda séc pocgé énécmiwa
nambérac hécgina ieneŋ iwawai kecma
hicŋimac imuac ara ʒéaumu. Waŋu sac
qeli eneŋ Anutuac tiliŋ tiliŋiguc séséc
hicŋi énécmiyu hémmu. Waŋu ic embac
yanda ieneŋ gau hémmu. 18 Waŋu nalé
imuaru ni Uŋana imi weleŋ qeqe ic me
embachécna pocgé énécmiwa ieneŋ iwawai
kecma andiaiguc hicŋimac imuac ara ʒému.
19 Waŋu énézéwa ou kurumeŋiguc kiwi
welic welicgia, emu baeciguc asé kiwiac
haka héniya héniya hémmu. Imi mia
sac ʒéma geric bélaŋ ʒéma hofac konduŋ
wéséséya. 20 Kaiwe kiwanéŋ melemma siŋi
waŋu maso kiwa imi sac sac waŋuguc Miŋ
Kewuac nalé yanda asahaguc imi hamac.
21 Waŋu méŋnéŋ méŋ Miŋ Kewuac qara
qacanʒuiguc képésic igucnec aŋgéŋgina
tiénécmimaŋ.

22 Israel ic embac, ac youmi niŋgic; Ini
ninʒu ésécnec, Anutunéŋ sucginaiguc haka
kuc yandayaguc ʒéma kiwi méréra héniya
héniya ʒéma asé kiwiac haka héniya héniya
imi Yesuac muru mema Yesu Naʒaretenec

* 2:1: Pentikost imi Yuda ic ionac kendoŋ méŋ; Nagu sacyaguc ogicma kekeŋa imuac kendoŋa tecgéyuguc éréma ai meme 50 waŋu Yuda ic ieneŋ kendoŋ tacaŋgic, waŋu nalé imuaru mia Uŋa téréya mayec. * 2:9: Asia komora ʒéanʒiŋ imi deguc Téki tacʒac baec imuac qara.

i héipucya wammiyec. [23] Ic imi mia, Anutunéŋ haka imi ménda hicŋiyecnec nimma
ewaya dérécgéyu heyec séc onac muru
oporu eneŋ ic Moseac héna ac ménda
niŋgic ionac méraginaiguc haigic biriŋnéŋ
qegic humuyec. [24] Waŋu humucnéŋ i
késamacac séc qahac waŋu Anutunéŋ hu-
mucac ʒéra igucnec hulacmima meqeli
miyec. [25] Dawidinéŋ iwac niŋac yomuhuc
ʒéyec; Ni hémba Miŋ Kewunéŋ nalé séc
wésénaiguc kecanʒac. Waŋu inéŋ nuac héi-
naiguc naŋu ni qeka meka ménda wammaŋ.
[26] Imuac niŋ ewana ségiségi waŋu ezelaŋ-
nanéŋ mepési miyu séwina imuhucyanec
yacyarawac mambéc kecmac. [27] Hénia imi
yomuhuc; Gi ni humumia ionac baec du-
muŋaiguc ménda waina hemaŋ. Waŋu
guac Icga Téréya ménda waimina houmac.
[28] Geŋ nézéna, keckecac hénaya héŋi. Geŋ
wéségaiguc ségiségi imi nuac qerinaiguc
haina sécgémac.

[29] Dac munahécna ni ac yomi efima hia
énézémaŋac séc; Yandanina Dawidinéŋ hu-
muyu téŋgégic iwac kic suaŋa imi suc-
ninaiguc heyecac érékecma deguc heza-
cnec. [30] Waŋu i imi Anutuac tiliŋ tiliŋ
ic kerec imuac niŋ Anutunéŋ iwac qeli-
héra sucnina igucnec méŋ kumuyu iwac ic
kewu tataciguc tacmac niŋac ac selianec
ʒikima ézéyu niŋec. [31] Iwawai hicŋimac
imi héŋtegicma Kristoac yacyacwac niŋac
yomuhuc ʒéyec; I humumia ionac baec
dumuŋaiguc ménda waimiyu heyec. Iwac
séwiyanéŋ ménda houyec. [32] Anutunéŋ
Yesu imi meqeliyu yarec. Waŋu neŋaŋ
mocʒoŋ haka imuac héipuc ichéra wamma
kecʒiŋ. [33] Anutunéŋ meyacmiyu inéŋ iwac
héiyaiguc emma ac ʒiki nénécmiyec séc
Maŋgocac murunec Uŋa Téréya mema
pocgé nénécmiyu iwawai imi mia hémma
ninʒu. [34] Dawidi inéŋ kurumeŋiguc ménda
eŋec. Waŋu inéŋ yomuhuc ʒéyec; Miŋ
Kewunanéŋ* nuac Miŋ Kewuna* yomuhuc
ézéyec; Nuac héinaiguc tacna. [35] Tacnanec
neŋ guac haʒéchécga onopocba guac hé-
nagawac héna titiga wammu. [36] Imuac niŋ
Israel ama séc ic embac mocʒoŋ yomuhuc
niŋ yacgému; Ini Yesu ic héŋgeŋa wén-
daraiguc qegic Anutunéŋ i Miŋ Kewu ʒéma
Kristo kumuyec.

[37] Imuhuc ʒéyu ic embac ieneŋ ac imi
niŋgic qerigina néyu Petero ʒéma Yesuac
Méliméli ic tosara ionac énézéma ʒégic;
Dac munahécnina, nini dimuhuc wambiŋ?
[38] Imuhuc ʒégic Peteronéŋ melemma ʒéyec;
Ini mocʒoŋ yanda, ewa qerigina meleŋgic
képésicgina wai énécmimacac niŋ Yesu
Kristoac qaraiguc doku naec énécmini
ewa hiawac Uŋa Téréya énécmiyu memu.
[39] Sésépac ac imi, ini ʒéma qelihécgina
ʒéma ic embac lakec kecʒu séc Miŋ
Kewu Anutuninanéŋ héihéré énécmimac
ionac buŋa wammac. [40] Imuhuc ʒéma
inéŋ ac sasala méŋ toroqema héipuc
wamma meseli énécmima ʒéyec; Eneŋ
hicŋisai biria yomi onarunec aŋgéŋgina
tiénécmiyu érému! [41] Imuhuc ʒéyu ic
embac tosara iwac ara késagic séc doku
naec énécmigic nalé imuhucgeŋ ʒaŋgégina
3,000 imuhuc ésécnec tuŋginaiguc toroqe
énécmigic. [42] Waŋu Yesuac Méliméli ic
ieneŋ ku énécmigic imuac séciguc selianec
nammanec ala waŋamuma saméŋ kuma
nema ʒéwelec ai imuac opocamuma kecgic.
[43] Waŋu ic embac mocʒoŋ ʒénéŋgina
hiriyec. Waŋu Yesuac Méliméli ic ieneŋ
kiwi méréra héniya héniya ʒéma asé kiwiac
haka méréra sasala megic hicŋiyec. [44] Waŋu
ninʒéŋ ninʒéŋ ic ieneŋ momacnec tacyac
wamma iwawaigina imi nuaru qahac guaru
qahac momacnec mema kecaŋgic. [45] Kecma
méŋnéŋ méŋ iwawai méŋ niŋac osigi-
ciguc aigina me iwawaigina haima souki-
waya mema sécgina énécmiaŋgic. [46] Waŋu
nalé séc ewa momacguc wamma ocmuŋ
téréyaiguc tocgéaŋgic. Waŋu amagina séc
ewa hia ʒéma ewa héla nimma saméŋ kuma
amunec qamunec wamma neaŋgic. [47] Haka
imuhuc wamma Anutu mepésigic ic em-
bac ieneŋ eegina héiénécmigic kecaŋgic
aŋgéŋ tiénécmimia ionac ʒaŋgégina imi
Miŋ Kewunéŋ toroqe énécmiyu eŋec.

3

Peteronéŋ ic puriŋ méŋ mehiaruyec.

[1] ʒéwelecac kaiwe kiwa maria 3 kilok
imuhucgeŋ Petero ʒéma Yohane iereŋ
ocmuŋ téréyaiguc eŋoc. [2] Waŋu ic méŋ
neŋgocyawac qeria igucnec puriŋ hicŋima
kekera imi ic tosaranéŋ duŋaguc huama
hagic. Ic imi mia ic tosara ocmuŋ

* 2:34: Hebiraio aciguc; Yawe. * 2:34: Hebiraio aciguc; Adonai.

téréyaiguc eŋeŋ mama waŋgic iwawai méŋ niŋac qesiénécmimac niŋ kaiweya kaiweya nagu méŋ Naguc soroc ʒéaŋgic imuaru haigic tacaŋec. [3] Ic iminéŋ Petero ʒéma Yohane iereŋ ocmuŋ téréyaiguc embiŋ ʒé waŋic iricma iwawai niŋac welec érécmiyec. [4] Weleru Peteronéŋ Yohaneguc héŋsosolima yomuhuc ézéyec; Niri niricna. [5] Ʒéyu inéŋ iorarunec iwawai méŋ memaŋ ʒé mambécma iricsosoliyec. [6] Iriru Peteronéŋ yomuhuc ʒéyec; Siliwa ʒéma goli imi ni ménda késa kecʒua, waŋu iwawai késakecʒua imi gémmaŋ. Naʒarete ic Yesu Kristoac qaraiguc yacma kenna. [7] Imuhuc ʒéma méra héiyaiguc késama méra miyu imuhuc geŋnec héna tawéya ʒéma hénayawac giniŋa imi kuhaguc waŋec. [8] Imuhuc wamma seligiyu técgéma yacma hénima kemma iriguc ocmuŋ téréyaiguc emma tima kemma técgéma kemma Anutu mepésiyec. [9] Waŋu inéŋ tima kemma Anutu mepésiyu ic embac mocʒoŋ yanda ieneŋ i héŋgic. [10] Hémma ic iminéŋ Nagu sorociguc tacma iwawai niŋac welec énécmiaŋec ic imi mia ʒéma héŋtegicma haka hicŋimiyec imuac muŋguc yanda welicgéma aurigic.

Peteronéŋ welicgéma tocgégic imi onac ac énézéyec.

[11] Ic iminéŋ Petero ʒéma Yohane érépésima keŋu ic embac ieneŋ aurima Solomonac luhuc ama yanda imuaru usuŋnec hama ionac muru tocgégic. [12] Waŋu Peteronéŋ inicma énézéyec; Israel ic embac, némac niŋac haka imuac aurizu? Ini niŋgic nereŋ norac kucnira ʒéma hakanira hia bianéŋ ic yomi mehiaruzic esécnec waŋu niric sosolima naŋʒu? [13] Imi nereŋ qahac, néŋ Yesu eneŋ Pilatoac mériaiguc opocgic Pilatonéŋ hulacmimaŋ ʒéma ewaya ʒikiyec. Waŋu ini iwac kic ségériaiguc Yesu qaecgémigic. Waŋu yanda hécnina Abaraham ʒéma Isaka ʒéma Yakop ionac Anutunéŋ eŋeya weleŋ qeqe ic Yesuac qac buŋa meyarec; [14] Eneŋ ic solaŋa ʒéma téréya ménda nimmima sac naec ic méŋ hulacmimac niŋac ʒéwelec migic. [15] Eneŋ kekec miŋina qehumugic. Waŋu Anutunéŋ ic humumia sucgina igucnec i meqeli miyec. Waŋu neŋaŋ imuac héipuc ic waŋʒiŋ. [16] Ic youmi hémma nimmizu, iminéŋ Yesuac qara niŋʒéŋgéyu niŋʒéŋ niŋʒéŋa iminéŋ séwiya meselimizac. Yesuac qara ʒéma niŋʒéŋ niŋʒéŋ iwac murunec hicŋimizac iminéŋ ic youmi ini mocʒoŋ yanda kicginaiguc séwiya solaŋa mihicŋi mizac. [17] Waŋu deguc ni yomuhuc niŋʒua; Ini ménda niŋasarima imuhuc waŋgic. Waŋu galeŋhécgina ieneŋ imuhucyanec. [18] Waŋu Anutunéŋ eŋeya kua meme ic ionac kuagina mema eŋeya Kristonéŋ qenʒeŋ manʒeŋ nimmac imi ménda hicŋiyunec ʒédarec ac imi imuhuc meseliyec. [19] Imuac ewa qerigina melemma Anutuac muru hagic onac képésicgina ʒuac énécmiyu. [20] Imuhuc waŋgic Miŋ Kewuac murunec tac hiahiaruac naléya hamac. Hayu inéŋ Yesu Kristo becnec kumuyec i acguc onac méli énécmimac. [21] Anutunéŋ baec yomuac naléya hama keŋec imuac suraiguc eŋeya kua meme ic téréya ionac kuagina mema ʒéyec séc kurumeŋnéŋ Yesu tétécgéma heyunec iwawai mocʒoŋ meqelimac. [22] Mosenéŋ yomuhuc ʒéyec; Miŋ Kewu Anutuginanéŋ onac niŋac dac munahécgina ionac sucgina igucnec kua meme ic méŋ ni ésécnec kumuyu nammac. Waŋu inéŋ ac imuhucya me imuhucya énézéyu imi mocʒoŋ niŋtohodacmu. [23] Méŋnéŋ méŋ Anutuac kuaya meme ic iwac ara ménda niŋtohomac imi ic embac sucgina igucnec elicgéyu qahac wandacmac. [24] Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Samuel igucnec namma éréma kua meme ic tosara ai imuac areŋiguc namma ʒégic imi eneŋ mocʒoŋ nalé sura yomuac niŋac walacnec ʒégic. [25] Eneŋ imi Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ionac qelihécgina ʒéma Anutunéŋ yanda hécginaguc ac ʒikiyec ʒikiʒki ac imuac qelihéra. Anutunéŋ Abaraham yomuhuc ézéyec; Baec séc ic embac tuŋa tuŋa mocʒoŋ guac qeliga iwac murunec mériaŋ memu. [26] Eŋac eŋac képésicgina igucnec meleŋ énécmima mériaŋ qeénécmimaŋ ʒéma Anutu eŋeya weleŋ qeqe icya kumuma walac onac muru méliyec.

4

Petero ʒéma Yohane hésa amaiguc oropocgic.

[1] Petero ʒéma Yohane iereŋ ic embac ac énézéma naŋic hofac oo ic ʒéma ocmuŋ téréyawac demiŋ galeŋ kuneŋgina ʒéma Sadukaio ic ieneŋ iorac muru hagic. [2] Iereŋ

ic embac ku énécmima Yesuac muru humuc igucnec yacyac hezac ʒéma ʒéauyic
qerigina biriyec. 3 Biriyu érépésigic ama bec
siŋiyec imuac niŋ hésa amaiguc oropocgic
heyicnec ama giaŋiyec. 4 Waŋu acgira
niŋgic ionac sucgina igucnec sasalanéŋ
niŋʒéŋgégic ic embac ʒaŋgégina 5,000 éséc
waŋec.

5 Ai meme imuhucgeŋ séwiac galeŋ ʒéma
qeriac galeŋ ʒéma héna acac kiwi ic tosara
Yerusalem amaiguc tocgégic. 6 Héfac oo ic
kuneŋgina Hanasi, ʒéma Kayafa, Yohane,
Aleksande ʒéma hofac oo ic kuneŋgina
iwac sac kitichéra ieneŋ momacnec kecgic.
7 Ieneŋ Petero ʒéma Yohane sucginaiguc
oropocgic naŋyic yomuhuc qesiérécmigic;
Némac kuc ʒéma mérac qaciguc ai
imi mezaoc? 8 Qesigic Petero imi Uŋa
Téréyanéŋ qeriaiguc kuaya qeyu yomuhuc
énézéyec; Hénaoriŋ neŋaŋ séwiac galeŋ
ʒéma Israel neŋaŋ qeriac galeŋ hécnina,
9 Ic puriŋa imi haka hiabia wammiyic imuac
némaciguc mehiaruyoc ʒéma niri deguc
aciguc gési nérécmizuiguc, 10 Ini ʒéma Israel
ic embac mocʒoŋ yomuhuc niŋasarimu;
Ini Yesu Kristo Naʒaretenec i ic héŋgeŋa
wéndaraiguc qehumugic Anutunéŋ humuc
igucnec meqelimiyec. Waŋu iwac qaraiguc
mia ic youmi hiabia soroc wamma
kicginaiguc nanʒac. 11 Yesu imi meriqe
ic eŋaoc hoc méŋ héŋara mema giligic
keŋkeŋa iminéŋ mia ama waŋgoŋaiguc
ama imuac hoc oruha waŋec. 12 Képésic
igucnec aŋgéŋ titi imi méŋaru méŋ ménda
hezac. Kurumeŋ bawaiguc ic neŋaŋ muru
aŋgéŋ tinénécmimacac qac méŋ ménda
nénécmiyu hezac. 13 Petero ʒéma Yohane
iereŋ imi ic omaya, kiwi amaiguc ménda
eŋoc imuhuc ʒéma niŋgic. Waŋu efima
kucnec ʒéyic nimma aurigic. Waŋu becnec
Yesuguc keroc imi irictegicgic. 14 Waŋu
ic hiaruyec iminéŋ iriguc momacnec
naŋu hémma ʒéqetali waŋ érécmiwiŋ
ʒéma osigic. 15 Waŋu érézégic gésigési ic
ionac murunec waima hiŋgaric eŋacnec
yomuhuc eminimma ʒégic; 16 Neŋaŋ ic
éréhéc imi dimuhuc waŋ érécmiwiŋ? Kiwi
méréra eŋeŋa waŋic ic embac Yerusalem
kecʒu ieneŋ mocʒoŋ buŋa imi nindacgic.
Waŋu neŋaŋ imuac qaecgéwiŋac séc qahac
wanʒac. 17 Ic embac ionac sucginaiguc
iwawai imi ménda saima kemmac niŋac
Yesuac qaraiguc ic méŋac méŋ, ac méŋ
muŋguc ménda ʒémaoc niŋac ʒétericgé
érécmima ʒéseli érécmiwiŋ. 18 Imuhuc
ʒémaguc muŋguc héihéré érécmima
Yesuac qaraiguc méndagucnec ʒéma
ku énécmimaoc niŋac ʒéseli érécmigic.
19 ʒégic Petero ʒéma Yohane iereŋ yomuhuc
melemma ʒéyoc; Anutuac kic ségériaiguc
Anutuac ara waima onac acgina méndacbic
iminéŋ hia me qahac imi eŋaoc niŋgésigic.
20 Niri imi iwawai hémma niŋic imi ménda
ʒéauwicac séc qahac. 21-22 Mehiahiaruac
asé kiwiya hicŋimiyec ic iwac yawuŋa imi
40 ogirec imuac niŋac ic embac mocʒoŋ
haka hicŋiyec imuac Anutu mepésigic.
Imuac dimuhuc yéwéri érécmiwiŋ ʒé osima
muŋguc ʒétericgé erécmima wai érécmigic
keŋoc.

*Nin*ʒéŋ ninʒéŋ ic ieneŋ ʒéwelec
waŋgic.

23 Kemma Petero ʒéma Yohane iereŋ ekaŋ
ic embac ionac muru liliŋgéma kemma ho-
fac oo ic kiwa ʒéma qeriawac galeŋ ieneŋ
ac érézégic imi mocʒoŋ énézédaroc. 24 ʒéyic
ieneŋ nimma momac yanda ewa maracgina
meyacma Anutu welecmima ʒégic; Miŋ
Kewu yanda, Anutu! Geŋ baec kurumeŋ
ʒéma konduŋ ʒéma iwawai mocʒoŋ yanda
imuac qeriaiguc hezac imi ʒéna hicŋiyec.
25 Geŋ Uŋaga Téréya mélimima weleŋ qe-
qega Dawidi, neŋaŋ yandanina iwac kuaya
mema yomuhuc ʒénec; Némac niŋac baera
baera i haʒéc wammizu? Waŋu imuac ic
embac ieneŋ aigina héla qahac imuhucya
mewiŋ ʒé sasaŋgiaiguc ac ʒézu? 26 Anutu
ʒéma iwac halécnéŋ météré mimia io-
rac haʒéc waŋ érécmiwiŋ ʒéma baecac
ic kewuhéra ieneŋ yacma nanʒu, waŋu
séwiac galeŋ eneŋ momacnec tocgézu.
27 Hélacnec, imuac séciguc ama areŋa yanda
yomuhucgeŋ Herode ʒéma Pilato iereŋ
baec méŋunec méŋunec ic embac ʒéma
Israel ic embac iniguc guac weleŋ qeqe
icga téréya Yesu halécnéŋ météréminec i
haʒéc wammima tocgégic. 28 Imi eneŋ geŋ-
gaoc iwawai méŋ hicŋimacac ʒéma guac
ewa siŋga ʒéma méraga kuhanéŋ becnec
niŋareŋgénec imuac mia wambiŋ ʒéma
tocgégic. 29 Miŋ Kewu deguc ʒéteric ter-
icgina imi hémma guac weleŋ qeqehécga
naŋgé nénécmina ʒénéŋnina ménda hiriyu
ackuaʒécga imi ʒéauwiŋ. 30 Waŋu méraga

suluma hafi mehiaruma waina kiwi méréra
ʒéma asé kiwiac haka hénia hénia guac
weleŋ qeqe icga téréya Yesuac qaraiguc
hicŋimac. 31 Imuhuc ʒéma welecgic tecgéyu
ama tocgéma tacgic iminéŋ hiriyu ieneŋ
mocʒoŋ Uŋa Téréyanéŋ qerigina kuaya
qeyu ʒénéŋgina ménda hiriyu Anutuac
ackuaʒéc ʒéaugic.

*Nin*ʒéŋ ninʒéŋ ic ieneŋ ewa momac
wamma kecgic.
32 Ic tuŋ ninʒéŋgégic ieneŋ ewa qeri
momacguc wamma méŋnéŋ méŋ iwawaig-
ina méŋ niŋac guaru qahac nuaru qahac
ménda ʒéma momacnec mema kecaŋgic.
33 Waŋu Méliméli ic ieneŋ kucgina seliaguc
Miŋ Kewu Yesuac yacyarawac héipucya
wamma toroqema ʒéaugic Anutuac ewa
hianéŋ qacginu heyec. 34 (34a) Heyu naléya
naléya ic embac baec me ama gericginaguc
ieneŋ iwawai imi haigic megic soukiwaya
mema haaŋgic. 35 Hama Yesuac Méliméli ic
ionac hénaginu haigic méndémma ic tosara
iwawai méŋ niŋac osigic séc énécmigic,
(34b) sucginaiguc méŋnéŋ méŋ iwawai méŋ
niŋac ménda osigic. 36 Waŋu Rewi ic méŋ
qara Yosefe, Kipuro baec ʒékéŋa igu-
nec keru Méliméli ic ieneŋ iwac Ban-
aba ʒémiaŋgic. (Imuac hénia imi ewa
qeri meme seli waŋ énécmimiawac naŋa.)
37 Inéŋ ai méŋ késa kerec imi haiyu megic
soukiwaya mema hama Méliméli ic ionac
hénaginaiguc haiyec.

5

Anania ʒéma iniŋa Safira.
1 Waŋu ic méŋ qara Anania inéŋ
iniŋa Safira i guc iwawaigira haima
sokiwa meyoc. 2 Waŋu inéŋ boŋa bakia
musaŋgéyu heyu, iniŋanéŋ momacnec
niŋec. Waŋu bakianec mema hama
Méliméli ic ionac hénaginaiguc haiyec.
3 Haiyu Peteronéŋ ʒéyec; Anania, némac
niŋac Biria miŋinanéŋ qeriga sécgéyu Uŋa
Téréya ikoc wammima baecgawac boŋa
bakia musaŋgézaŋ? 4 Iwawai hegéŋec imi
geŋga buŋa ménda heyec me? Waŋu haima
soukiwa menec imi geŋga buŋa ménda
heyec me? Imi mocʒoŋ geŋga, néŋ némac
niŋac haka imuhucya guac qerigaiguc
niŋareŋgéma kecnec? Ic ionac qahac,
néŋ gi Anutu ikoc wammizaŋ. 5 Imuhuc
ʒéyu Ananianéŋ nimma humuma mama
qeyec. Waŋu haka hicŋiyec imi niŋgic séc
ʒénéŋgina kuneŋ yanda hiriyec. 6 Humuyu
sac qeli merac eneŋ hama qamocya osoma
huama kemma téŋgégic.
7 Kaiwe kiwa 3 kilok keŋu iwac ini-
iŋanéŋ haka hicŋiyec imi ménda niŋte-
gicma hama éréyec. 8 Éréyu Peteronéŋ
qesimiyec; Nézéna youmi gi ʒéma Ana-
nia baec imi wai énécmima boŋa meyoc
imuac sécya wanʒac me? ʒéyu inéŋ ʒéyec;
Oo imi sécya wanʒac. 9 ʒéyu Peteronéŋ
ézéyec; Dimuhuc Miŋ Kewuac Uŋa Téréya
batucgéwic ʒéma ewa momac waŋoc? In-
icna, ic tosara euga téŋgéma liliŋgéma
hama naguiguc nanʒu. Waŋu ieneŋ gi mo-
macnec huagémma kemmu. 10 ʒéyu imuhuc
geŋnec i acguc humuma iwac hénayaiguc
mama qeyec. Waŋu sac qeli merac ieneŋ
éréma héŋgic qamoc méŋ hicŋima heyu
hémma huama mama kemma iwac eu-
yawac qéhéréŋaiguc téŋgégic. 11 Hénaoriŋ
ʒéma ic embac haka imuac surucya niŋgic
séc ʒénéŋgina kuneŋ yanda hiriyec.

Méliméli ic eneŋ ic embac hafiginaguc sasala mehiaru énécmigic.

12 Méliméli ic ieneŋ méragina suluma
ic embac sucginaiguc asé kiwiac haka
ʒéma kiwi méréra héniya héniya megic
hicŋiyu ic embac sasala ewa momac
wamma Solomonac luhuc ama yandaiguc
tocgéaŋgic. 13 Waŋu tosaranéŋ ionac muru
ménda efima toroqegic. Waŋu ic embac
ieneŋ Méliméli ic ionac niŋgic eŋeŋa
waŋec. 14 Waŋu ic ʒéma embac momacnec
tuŋa tuŋa muŋguc yanda ninʒéŋgéma
Miŋ Kewuac muru toroqegic. 15 Imuac
niŋ Peteronéŋ hama keŋu irecyanéŋ
osiénécmimacac niŋ ic embac hafiginaguc
onagicma hama héna yandaiguc hehe
duŋgina me aturu heheginaiguc onopocgic
hegic. 16 Waŋu ic embac sasala ama areŋa
kuneŋ kuneŋ séc Yerusalem lelec lelec
tacma keŋec imuacnec ieneŋ imuhucyanec
ic embac hafiginaguc ʒéma tosara uŋa
birianéŋ waŋu qenʒeŋ manʒeŋ qeaŋgic imi
onagicma hagic. Waŋu hagic séc mocʒoŋ
hiarudacgic.

Kua meme uŋanéŋ Yesuac Méliméli ic hésa ama igucnec hulac énécmiyu magic.

17 Waŋu hofac oo ic eŋeŋa ʒéma tosachéra
Sadukaio tuŋaguc kecgic imi eneŋ qeri biric
nimma yacgic. 18 Yacma Yesuac Méliméli

ic énépésima ic embac kicginaiguc hésa
amaiguc onopocgic. 19 Waŋu siŋiyaiguc
Miŋ Kewuac kua meme uŋanéŋ hésa
amawac naguya naguya auma onagicma
mama yomuhuc énézéyec; 20 Kemma ocmuŋ
téréyaiguc namma kekecac ackuaʒéc imi
mocʒoŋ ic embac énézédacmu. 21 Imuhuc
ʒéyu ama giaŋ giaŋaiguc ocmuŋ téréyaiguc
emma ackuaʒéc ku énécmigic. Waŋu
hofac oo ic eŋeŋa ʒéma tosachéra hama
Sanhederin kaunsol ʒéma Israel qeriawac
galeŋ mocʒoŋ énézégic tocgégic. Waŋu
Yesuac Méliméli ic onagicma hamu niŋac
ic tosara hésa amaiguc méli énécmigic.
22 Waŋu ocmuŋ téréyawac galeŋ meme ic
ieneŋ kemma hésa amaiguc ménda mihicŋi
énécmima liliŋgéma hama énézégic.
23 Énézéma yomuhuc ʒégic; Kemma hénni
hésa ama imi naguya ʒikigic tacʒacnec.
Waŋu awiawi ic ieneŋ nagu séc naŋgic.
Waŋu qeri séwélawac naguya naguya auma
qeriaiguc ic méŋ ménda mihicŋiziŋ. 24 Ama
ocmuŋ téréyawac demiŋ galeŋ kuneŋgina
ʒéma hofac oo ic kiwa hécgina ieneŋ
acgina nimma haka imi yandima némac
tanec wammac ʒéma niŋgic sicsaoc waŋec.
25 Waŋu ic méŋnéŋ hama énézéma ʒéyec;
Niŋʒu, ic tosara hésa amaiguc onopocgic
imi eneŋ ama téréyaiguc namma ic embac
ackuaʒéc ku énécmizu. 26 ʒéyu galeŋ
iminéŋ ai ichéra iniguc kemma onagicma
hagic. Waŋu ic embac ieneŋ hocnéŋ
nunuwu niŋac ʒéma bacgina yandiyu
bénʒéŋnec onagicma hagic.

27 Hama onopocgic kaunsol kicginaiguc
naŋgic hofac oo ic eŋeŋaginanéŋ qe-
siénécmima ʒéyec; 28 Ic iwac qaraiguc ic
embac ackuaʒéc ménda ku énécmimu
niŋac selianec ʒéseli énécmiyiŋ. Waŋu ini
héna acgina imi ku énécmigic Yerusalem
ama séc sécgédacʒac. Waŋu ic iwac
sacya niŋac Anutunéŋ imuac bakia meleŋ
nénécmiyu neŋaoc bisiwiŋ niŋ waŋʒu?
29 ʒégic Petero ʒéma Yesuac Méliméli ic
tosara ieneŋ yomuhuc melemma ʒégic;
Ic onac ackuaʒéc tohowiŋ ʒé Anutuac
ackuaʒéc waiwiŋac séc qahac. 30 Eneŋ
Yesu ic héŋgeŋa wéndaraiguc qehumugic.
Waŋu imi mia yanda hécnina ionac
Anutunéŋ meqeliyu yarec. 31 Israel ic
embac ewa qerigina meleŋgic képésicgina
wai énécmimacac niŋ Anutunéŋ méra
héiyanéŋ i wagicma emma ic kewu ʒéma
aŋgéŋ titi icninawac kumuyec. 32 Nini
haka imuac héipuc ic waŋʒiŋ. Waŋu
Anutunéŋ méŋnéŋ méŋ ara tohogic ionac
Uŋa téréya énécmiyu Uŋa Téréya iminéŋ
imuhucyanec héipuc waŋʒac.

33 Imuhuc ʒégic niŋgic qerigina kileŋ
yanda biriyu unuhumuwiŋ ʒé waŋgic.
34 Imuhuc waŋgic méŋnéŋ sucgina igucnec
yarec. Ic imi Farisaio ic, qara Gamaliel,
Héna acac kiwi ic, waŋu ic embac mocʒoŋ
yanda eeya héiaŋgic. Inéŋ Yesuac Méliméli
ic onagicma komora méŋ séŋgaŋgeŋ
kemma nammu niŋac énézéyec. 35 Imuhuc
wammaguc yomuhuc énézéyec; Israel
ic, ic imi onac iwawai méŋac méŋ waŋ
énécmiwiŋ ʒé haka imuac hiabianec
niŋgésimu. 36 Hénia ʒéwa niŋgic, becnec
Teuda hicŋima eŋeya niŋ méŋac séciguc
séwiya meemma ʒéyu iwac muru ic
ʒaŋgégina 400 imuac séc toroqegic. Waŋu
qegic humuyu ic méndacmigic séc héndéŋ
amuma kendacgic, héla qahac waŋec.
37 Imuac andiaiguc qac meme naléyaiguc
Galilaia ic Yudanéŋ hicŋima ic tuŋ yanda
héihéré énécmiyu méndacmigic. Waŋu i
imuhucyanec humuyu méndacmigic ieneŋ
héndéŋ amuma kendacgic. 38 Imuac ni
degucguc énézézua, ic ionac murunec
lakec namma wai énécmigic kecgic. Niniŋ
areŋgia ʒéma aigina iminéŋ ic ionac
murunec hicŋizaciguc birima maqemac.
39 Waŋu Anutuac murunec hazaciguc eneŋ
mebirimuac séc qahac wammac, néŋ
Anutuguc eumu tanec wambac niŋac.
40 Imuhuc énézéyu ara tohoma Yesuac
Méliméli ic unurugic érégic kémbiŋnéŋ
unuma Yesuac qaraiguc ac méŋ ménda
ʒému niŋac ʒéselima wai énécmigic
keŋgic. 41 Waŋu Yesuac Méliméli ic eneŋ
Sanhederin kaunsol wai énécmima kemma
Anutunéŋ niŋu nini Yesuac qara niŋac
mema titi waŋ nénécmiwu éséc waŋʒac
ʒéma nimma ségiségi waŋgic. 42 Waŋu
ieneŋ méndagucnec waigic, néŋ kaiweya
kaiweya ocmuŋ téréya me amagina séciguc
Yesu imi Kristo ʒéma ʒéauma buŋa suruc
hiabia ku énécmiaŋgic.

6

Yesuac Méliméli ic ieneŋ ai ic 7 kumu énécmigic.

1 Waŋu nalé imuhucgeŋ Yesuac tohotoho
ichéra ʒaŋgégina toroqema eŋec. Eŋu Yuda

ic tosara Hebiraio ac ʒéaŋgic ieneŋ naléya
naléya maqeqeya galeŋgé énécmima
Yuda ic tosara Girik ac ʒéaŋgic ionac
maléhécgina méragina ménda énécmigic.
Waŋu Yuda ic Girik ac ʒéaŋgic ieneŋ
eŋacnec ewa hétéŋgina memama haka
imuac Hebiraio ic ʒébiri énécmigic.
2 Imuhuc waŋgic Méliméli ic ieneŋ
tohotoho ichéra tocgé énécmima ʒégic;
Nini Anutuac ackuaʒéc ménda ʒéauma
nene yaka méndéŋ énécmimanec kecbiŋ
imi haka hiabia qahac. 3 Dac munahécnina
sucginaiguc ic 7 Uŋa Téréya ʒéma
niŋtegic qiŋtegic sécgé énécmiyu eegina
héiénécmianʒu imi mihicŋi énécmigic
neneŋ ai imuac kumu énécmiwiŋ. 4 Waŋu
neneŋ imi ʒéwelec ai ʒéma ac téréyawac
ai sac toroqema mema kecbiŋ. 5 Ʒégic
ac iminéŋ hénaoriŋ mocʒoŋ yanda ionac
ewagina mehiaru énécmiyu ieneŋ ic youmi
mihicŋi énécmigic; Ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma
Uŋa téréya sécgémimia Stefano imi ʒéma
Filipo, Porokoro, Nikano, Timon, Pamena,
ʒéma Antiokia ic Nikolao, waŋu Nikolao
inéŋ becaru melemma Yuda hénaiguc
toroqema kekera. 6 Waŋu ic imi Yesuac
Méliméli ic ionac kic ségéra ginaiguc hai
énécmigic naŋgic walac ʒéwelecmaguc
méragina orucginaiguc hai énécmima
mozocgé énécmigic.

7 Waŋu Anutuac ackuaʒécnéŋ saima
keŋu Yesuac tohotoho ichéra ionac
ʒaŋgéginanéŋ Yerusalemiguc kuneŋ yanda
toroqema eŋec. Waŋu hofac oo ic sasalanéŋ
ninʒéŋ ninʒéŋ imi tohogic.

Stefano késama aciguc haigic.

8 Ewa hia ʒéma kuc sécgémimia
Stefano inéŋ ic embac sucginaiguc kiwi
welicwelicgia ʒéma asé kiwiac haka icnéŋ
ménda memeya imi sasala meyec. 9 Waŋu
tocgotocgo ama méŋac hénaoriŋ qacgina
Ic hulac énécmimia* ionac murunec tosara
Kirene, Aleksandria, Kilikia, ʒéma Asia
baec igucnec hagic ieneŋ momacnec
yacma Stefanoguc ʒéeŋ ʒéma wamma ac
ʒégic. 10 Waŋu Stefanonéŋ Uŋa Téréyaguc
ac hiabianec niŋareŋ wamma ʒéyu
ieneŋ ara melemmuac séc qahac waŋec.
11 Waŋu ieneŋ ic tosara ʒénaŋgé énécmigic
yomuhuc ʒégic; Nini hénni Stefanonéŋ
Mose ʒéma Anutu ʒébiri érécmizac.
12 Imuhuc ʒéma ic embac ʒéma qeriawac
galeŋ ʒéma héna acac kiwi ic ionac qerigina
ségic iwac muru hama késama kaunsol
onac muru wagicma keŋgic. 13 Kemma
héipuc ic ikora onopocgic namma yomuhuc
ʒégic; Ic youmi imi ocmuŋ téréya ʒéma
héna ac imuac nalé séc ʒébirianʒac. 14 Nini
imi inéŋ Yesu Naʒaretenec iminéŋ ama
youmi héʒéŋgéma haka silic Mosenéŋ
mema mama nénécmiyec imi meleŋu qelia
wammac imuhuc ʒéyu niŋanʒiŋ. 15 Ʒégic
kaunsol mocʒoŋ yanda imuaru tacgic imi
eneŋ Stefanoac hémma héŋ waŋgic iwac
kic tanera imi kua meme uŋa ionac kic
tanec ésécnec waŋec.

7

Stefanonéŋ Yesuac hénia ʒéasariyec.

1 Waŋu mulu memeac icya ionac eŋeŋag-
inanéŋ qesimima ʒéyec; Ac imi hélacnec
me? 2 Ʒéyu Stefanonéŋ yomuhuc ʒéyec;
Dac munahécna ʒéma maŋgoc hécna
acna ʒéwa niŋgic; Yandanina Abaraham
Haran baeciguc ménda kemma kecma
Mesopotamia baeciguc kerunec Anutu
odamuyagucnéŋ hicŋimiyec. 3 Hicŋimima
yomuhuc ézéyec; Gi ama baecga ʒéma
areŋhécga wai énécmina neŋ baec méŋ
gézéwa hémbéséman imuaru kembéséman.
4 Imuhuc ézéyu inéŋ Kaldia ic ionac baec
imi waima Haran baeciguc kemma kerec.
Keru maŋgocya humuyuguc Anutunéŋ
eneŋ deguc kecʒu baec yomuaru wagicma
hayec. 5 Hama inéŋ baec yomuaru iwawai
méŋ ménda waimima baec titiŋa méŋ
ménda miyec. Waŋu Anutunéŋ Abaraham
meracya méŋ qahac kerunec eŋeya ʒéma
andiaiguc qelihéra ieneŋ baec yomi késamu
niŋac ac ʒikimiyec. 6 Waŋu ac Anutunéŋ
ézéyec imi yomuhuc; Iwac qelihéra ieneŋ
ic méréra ionac baeciguc ic kiaŋ kemma
kecmu. Kecgic baec miŋina ieneŋ weleŋ
qeénécmimuac niŋ énépésima yawuŋ 400
séc ʒiki sipacgé énécmimu. 7 Waŋu weleŋ
qemuac niŋ énépésimu ionac baec yanda
imuac ic embac imi niŋgési énécmima
bakia meleŋ énécmimaŋ. Waŋu imuac
andiaiguc qelihéra ieneŋ baec imi waima
hama baec yomuaru ni weleŋ qenémmu.
8 Waŋu Inéŋ Abaraham séwi tasé hericheric

* 6:9: Yuda ic tuŋ méŋ Roma baec yandaiguc ʒiki sipacgina qahac kekera.

imuac sisipac ac imi ʒémiyec. Waŋu naŋa
Isaka héri haima mema keru kaiweya 8
waŋu séwi taséya hericheric imuac haka
waŋec. Waŋu Isakanéŋ Yakop mihicŋiyec.
Waŋu Yakobonéŋ yanda hécnina 12
mihicŋi énécmiyec.

9 Waŋu yanda hécnina ieneŋ Yosefeac
nimbupuc wammima soukiwa niŋac
waimigic késama Iʒipte baeciguc keŋgic
Anutunéŋ i guc kerec. 10 Kecma ʒéra béra
mocʒoŋ imuac qaha igucnec metecgéma
ewa hia nimmima niŋtegic qiŋtegicac
kuha miyu Iʒipte ic kewu Faraonéŋ héŋu
hiaruyu Iʒipte héŋgaleŋ ama areŋa yanda
ʒéma eŋeya ama séc héŋgaleŋ wammac
niŋac kumuyec. 11 Nalé imuaru Iʒipte
ʒéma Kanaan baec séc béti hicŋiyu qenʒeŋ
manʒeŋ he énécmiyu yanda hécnina
imi nenegina qahac kecgic. 12 Waŋu
Yakopnéŋ Iʒipte baeciguc nene hezac
imuhuc ʒégic nimma yanda hécnina
méli énécmiyu keŋgic. 13 Waŋu muŋguc
keŋgic Yosefenéŋ eŋeya héniaya ʒéasari
énécmiyu dac munahéra ieneŋ héniaya
niŋgic. Waŋu Farao ézéyu inéŋ Yosefeac
areŋhéra héniagina wininiyu inicma
niŋec. 14 Waŋu Yosefenéŋ dac munahéra
tosara méli énécmiyu maŋgocya Yakop
ʒéma sac kitichéra mocʒoŋ ic embac
75 onagicgic. 15 Waŋu Yakopnéŋ Iʒipte
baeciguc mekemma kecma humuyu yanda
hécnina imuhucnec humudacgic. 16 Kecma
qamoc hécgina Sekemiguc mema hama
baec méŋ Abarahamnéŋ becnec Sekem
baeciguc Hamoroac qelihéra ionarunec
kicsuaŋac buŋa soukiwa énécmima meyec
imuaru téŋgé énécmigic.

17 Waŋu Anutunéŋ Abaraham ac
ʒikimiyec imi seligimac imuac naléya
ducŋiyu Iʒipte baeciguc areŋhécnina ionac
ʒaŋgégina imi muŋguc yanda saima eŋec.
18 Waŋu kecma ic kewu méréra méŋ Yose-
feac hénia ménda niniŋanéŋ Iʒipte baecac
galeŋ waŋec. 19 Waŋu ic kewu inéŋ mia
areŋ hécnina tiwiqiwiliŋ waŋ énécmima
ʒéra béraiguc onoporec. Waŋu yanda
hécnina ʒéseli énécmiyu qelihécgina kokoc
humumu niŋac demiŋ séŋgaŋgeŋiguc wai
énécmiaŋgic. 20 Nalé imuaru mia Mose
hicŋiyec. Waŋu Anutunéŋ héŋu sécgéyec.
Sécgéyu maŋgocyawac amaiguc namu
gumuyu maso haréwéc waŋec. 21 Waŋu
kecma winiŋu waigic Farao béracyanéŋ
wagicma galeŋgéyu iwac naŋa waŋec.
22 Waŋu Mose imi Iʒipte ic ionac niniŋgina
imi mocʒoŋ kumigic ara ʒéma wawaŋ
memeya imi kucyaguc waŋec.

23 Kecma yawuŋa 40 imuac séc waŋu
kemma Israelac qeli, dac munahécna
inicmaŋ ʒéma qerianéŋ niŋec. 24 Kemma
Iʒipte ic méŋnéŋ Israel ic méŋ eŋ
qeyu iricma ic méŋ yéwériyaguc iwac
saiwa wammima Iʒipte ic imi bakia
meleŋmima qehumuyec. 25 Waŋu inéŋ dac
munahécna ieneŋ Anutunéŋ méranánéŋ
yéwérigina igucnec metecgé énécmimac
imi niŋasarimu imuhuc ʒéma niŋec, néŋ
ieneŋ imi ménda niŋtegicgic. 26 Waŋu
ama siŋima giaŋiyu Israel ic éréhéc euyic
muŋguc winini érécmima iereŋ ewa
momacguc wammaoc niŋac yomuhuc
érézéyec; Ic éréhéc iri dara munia, waŋu
némac niŋac mebiri amuzaoc? 27 ʒéyu
ic alaya eŋ qeyec iminéŋ Mose qéfacgé
mima yomuhuc ʒéyec; Mérénéŋ gi nonac
galeŋ ʒéma gésigési ic kumugéŋec? 28 Oraŋ
Iʒipte ic qehumunec imuhucyanec ni
numaŋ ʒéma wanʒaŋ? 29 ʒéyu ac imuac
niŋac Mosenéŋ néŋgacma Midian baeciguc
ic kiaŋ wamma kecma baec imuhucgeŋ
naŋhéréraguc waŋec.

30 Waŋu yawuŋ 40 imuac tetecgia
waŋu, Sinai baec boŋa imuac hosuraiguc
baec kéra kérasiaiguc Miŋ Kewuac kua
meme uŋa méŋnéŋ ic hésa waiyaguc
imuac geric bélaŋa qeriaiguc iwac muru
wininiyec. 31 Wininiyu Mosenéŋ hémma
kiwi imuac welicgéyec. Nimma héŋ
sosoliman ʒéma hosuraiguc keŋu Miŋ
Kewuac ac ewaya yomuhuc mayec; 32 Ni
yanda hécga ionac Anutu; Abarahamac
Anutu, Isakawac Anutu, Yakopac Anutu.
Imuhuc ʒéyu Mosenéŋ bac yandi yandi
wamma ʒénéŋa hiriyu efima hémmacac
séc qahac waŋec. 33 Waŋu Miŋ Kewunéŋ
yomuhuc ézéyec; Baec tima nanʒaŋ imi
baec téréya imuac héna usuga imi hénaga
igucnec hetecgéna. 34 Ic embachécna
Iʒipte baeciguc kecgic mematiti waŋ
énécmigic hémma héŋanʒua. Waŋu
ionac ʒésiacginanéŋ nuruyu nimma hulac
énécmimaŋ ʒéma mazua. Deguc hana
neŋ gi Iʒipte baeciguc méligémba. 35 Imi
mia ieneŋ Moseac mérénéŋ gi galeŋ ʒéma
gésigési ic kumugéŋec imuhuc ʒéma

waimigic. Néŋ Anutunéŋ ic imi mia ionac
galeŋ ʒéma aŋgéŋ titi icgina wammac
niŋac kua meme uŋa méliyu ic hésa
waiyaguc imuac qeriaiguc hicŋimima Mose
méliyec. 36 Méliyu ic iminéŋ kemma Iʒipte
baeciguc ʒéma Konduŋ pésiaiguc ʒéma
baec kéra kérasiaiguc haka welic welicgia
ʒéma asé kiwi haka hénia hénia imi yawuŋ
40 imuac séc meyu héŋgic onagicma
hayec. 37 Waŋu Mosenéŋ mia Israelac
qelihéra yomuhuc énézéyec; Anutugina
Miŋ Kewu iminéŋ dac munahécgina ionac
suc igucnec kua meme ic méŋ ni ésec
imuhucya meyacmimac. 38 Mose inéŋ
baec kéra kérasiaiguc aʒorogic sucginaiguc
yanda hécnina ʒéma kua meme uŋa méŋ
Sinai baec boŋaiguc ac ézéyec imi iniguc
momacnec kerec. Waŋu inéŋ mia ac
kekecyaguc imi nénécmimaŋ ʒé meyec.
39 Yandahécnina ieneŋ acya ménda tohoma
qéfacgéma sucgina igucnec elicgégic ewa
qeriginanéŋ Iʒipte baeciguc liliŋgéyec.
40 Waŋu Aron yomuhuc ézégic; Gi anutuac
irecya méŋ mena iminéŋ walac walac
keŋu méndacbiŋ. Mose Iʒipte baec
igucnec nonagicma hayec imi youmi
iwac muru némac iwawai hicŋiyec imi
nini ménda ninʒiŋ. 41 Imuhuc ʒéma sura
imuhucgeŋ burumakao merawa imuac
baniaraya mema iwac muru yaŋ qema
héfac héimigic. Waŋu méraginanéŋ
megic iwawai imuac ségiségi waŋgic.
42 Imuhuc waŋgic Anutunéŋ andé unuma
wai énécmiyu ieneŋ kurumeŋac iwawai*
mepési énécmigic. Imuac mia kua meme ic
ionac kiwiiguc ac yomuhuc hezac; Israel
ama miŋina eneŋ yawuŋ 40 imuac séc
baec kéra kérasiaiguc kecma yaŋ méŋ
qema lémbaŋ méŋ onéŋgic me qahac?
43 Ini Molok imuac* ocmuŋ ʒéma baniara
Refan imuac ménni sikilu ʒéma irec tosara
mepési énécmimu niŋac mesorocgéma
megic imi mepési énécmiaŋgic, imuac ni
Babilon baec emaŋgeŋ ini nesi énécmimaŋ.

44 Yandahécnina ieneŋ baec kéra kérasi-
aiguc héipuc ac haliginaguc kecaŋgic.
Hali imi Anutunéŋ imuac tanera Mose
ézéyec séc megic. 45 Waŋu hali imi
mia yanda hécninanéŋ bisima keŋkecma
kecgic. Waŋu Anutunéŋ kicginaiguc ic
enia nesi énécmiyu ionac baec késagic
nalé imuhucgeŋ yanda hécnina Yesua
méra bawaiguc kecgic imi eneŋ iwawai
imi bisima hagic tac énécmiyunec Dawidi
galeŋgé énécmiyec imuac naléya hayec.
46 Waŋu Dawidi inéŋ Anutuac ewa hia
iwac muru hemiyu Yakopac qelihéra onac
niŋ wamma Anutuac amaya memac niŋ
welerec. 47 Waŋu i qahac, néŋ Solomonnéŋ
iwac ocmuŋ téréya meyec. 48 Waŋu Eŋeŋa
yanda iminéŋ amaya amaya ic méranéŋ
megic imuaru ménda kecanʒac. Imuac
mia kua meme icnéŋ yomuhuc ʒéyec;
49 Kurumeŋ imi nuac ic kewu tatacna, waŋu
baec imi nuac héna titina. Imuac niŋac
ini ama dimuhucya hia menémmu? Waŋu
baec dimuhucyanéŋ nuac tac niniŋac sécya
hia wammac me? 50 Waŋu iwawai momac
yanda imi méranánéŋ ménda mihicŋiyi
me?

51 Ini imi ewagina selia, qeri gezacgina
ménda hericgic béréŋgéyec. Eneŋ yanda
hécgina waŋaŋgic éséécnec nalé séc Uŋa
Téréya andé qeqe wammianʒu. 52 Némac
kua meme ic méŋac onac yanda eneŋ
ménda qehéi waŋgic kerec? Ic solaŋa méŋ
hamac ʒégic séc unudacgic. Deguc ini imi
ic solaŋa imi mia andé qema qehumugic.
53 Waŋu kua meme uŋa eŋeyaoc hama héna
ac imi énécmiyec, néŋ kileŋdac ménda to-
hoanʒu.

Stefano qegic humuyec.

54 Ac imuhucya ʒéyu niŋgic qerigina yaru
iwac niŋ ʒécgina kiʒéŋgégic. 55 Stefano
imi Uŋa téréyanéŋ qeriaiguc kuaya qeyu
kurumeŋiguc hiyu Anutuac kiwi asaha
ʒéma Yesu Anutu méra héiyaiguc naŋu
hémma 56 yomuhuc ʒéyec; Ninʒu, ni ku-
rumeŋ aŋgéyu Icac Naŋa Anutu méra
héiyaiguc naŋu hénʒua. 57 Imuhuc ʒéyu ac
qeweloŋ yanda qema gezacgina héʒicgéma
momac yanda yacma iwac muru usuŋnec
kemma qéfacgéma 58 ama areŋ yanda demiŋ
seliaguc imuac séŋgaŋgeŋiguc wagicma
kemma hocnéŋ héigic héipuc ic tosaranéŋ
malekugina hetecgéma sac qeli méŋ qara
Saulo iwac héniaiguc haigic. 59 Waŋu hoc-
néŋ héima kecgic Stefanonéŋ welecma ac
yomuhuc ʒéyec; O! Miŋ Kewu Yesu, gi qeri
uŋana késana. 60 Imuhuc ʒémaguc simiŋ

* 7:42: Kembaŋa 43 iguc hénia imi ooyawac hezac. * 7:43: 2IK 23:10

héima kucnec yanda qacma ʒéyec; Miŋ Kewu gi képésicgina ionac qacginu ménda haina eŋu, imuhuc ʒémaguc gau seli heyec.

8

Yesuac hénaoriŋ haʒéc mihicŋima néŋgacma keŋha waŋgic.

1 Stefano humuyu Saulonéŋ qehumugic imuac ewa momac waŋec. Waŋu nalé imuaru Yesuac hénaoriŋ Yerusalem kecgic ieneŋ haʒéc yanda mihicŋima Yuda ʒéma Samaria baec séc néŋgacma kendacgic. Keŋgic Yesuac Méliméli ic eŋacnec ménda néŋgacma Yerusalemiguc kecgic. 2 Waŋu Anutu ee héihéi wammianʒu ieneŋ Stefano héisiac yanda wammima téŋgégic. 3 Saulo inéŋ amaya amaya emma ic ʒéma embac momacnec énépésima qatéhéré waŋ énécmima hénaoriŋ mebiri énécmima hésa amaiguc onoporec.

Filiponéŋ Samaria ama areŋa areŋa séc ackuaʒéc énézéyec.

4 Héndéŋ énécmimia imi eneŋ baera baera kemma ackuaʒéc imi ʒéau énécmigic. 5 Imuhuc waŋgic Filiponéŋ Samaria ama areŋa yandaiguc hiŋgacma Kristoac héniaya ʒéau énécmiyec. 6 Waŋu Filiponéŋ kiwi hénia hénia mema ackuaʒéc énézéyu tuŋ yanda ieneŋ ewa momac wamma hémma nimma acyawac wamma gezacgina haigic. 7 Hénia imi yomuhuc; Inéŋ ʒéyu kuwic biria sasalanéŋ ic tosara sipacgé énécmima kecgic ionac murunec qeweloŋ yanda qema érégic. Waŋu puriŋ ʒéma héna méragina biria sasala mehiaru énécmiyec. 8 Waŋu ama areŋa yanda imuaru séguiséguiséguisé

hiŋgacʒac imuaru kembéséman. Waŋu
héna imi baec kéra kérasiaiguc heyec.
27 Imuhuc ʒéyu Filiponéŋ yacma keŋu
Etiopia héŋgaleŋ ama areŋa yandawac
Embac garata Kandake iwac weleŋ qeqe
icnéŋ Yerusalemiguc Anutu mepésimaŋ
ʒé eŋec igucnec mayec. Waŋu ic imi
héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuac sou
kiwa mocʒoŋ galeŋgémac niŋac kuc yanda
hemiyec. 28 Waŋu inéŋ liliŋgéma eŋeya
karisi yanda imuac qacyaiguc tacma
Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yesaiawac kiwi imi
olomma kerec. 29 Waŋu Uŋa téréyanéŋ
Filipo yomuhuc ézéyec; Karisi imuac
hosuraiguc kemma kenna. 30 ʒéyu Filiponéŋ
usuŋnec kemma kua meme ic Yesaia iwac
kiwi imi oloŋu nimma qesimiyec; Ac
olonʒaŋ imuac hénia ninʒaŋ? 31 Waŋu inéŋ
ʒéyec; Méŋnéŋ hénia ménda meyu nimma
dimuhuc niŋasariman? Imuhuc ʒémaguc
éréma tacmacac niŋ Filipo héihéré miyec.
32 Embac kewuac weleŋ qeqe iminéŋ ac
kiwi oloŋec imi yomuhuc; Rama merawa
méŋ qehéric wammu niŋ héréma keŋanʒu
ésécnec hérémigic keŋec. Waŋu rama méŋ
ʒucya héric héric ic méŋac wésiaiguc hétéŋ
qahac wamma tacʒac imi ésécnec kuaya
méŋ ménda aŋgéyec. 33 Waŋu mamaya
waŋu didiŋanec ménda ʒétecgé migic.
Waŋu baec igucnec kekecya wagicgic qahac
waŋec imuac mérénéŋ iwac qelihéraguc
wammac hia ʒéwacnec?
34 Waŋu garatawac weleŋ qeqe icnéŋ
melemma Filipo ézéyec; Qesigémba
nézéna. Anutuac tiliŋ tiliŋ icnéŋ mérac
niŋ imuhuc ʒézac, eŋeya niŋac me ic méŋ
niŋac? 35 Qesiyu Filiponéŋ kuaya aŋgéma
ac imuaru toroqema Yesuac hénia ézéyec.
36 Waŋu héna keŋkecma doku méŋiguc
kereŋic garatawac weleŋ qeqe icnéŋ ʒéyec;
Doku you hezac imuac némacnéŋ ʒiki
néŋu doku ménda naec némbéséman?
37 (Ménda hezac.) 38 Imuhuc ʒéma nesinesi
ic énézéyu karisi yanda imi ʒikigic naŋu
Filipo ʒéma garatawac weleŋ qeqe ic
iereŋ ekawu dokuiguc mekeŋic Filiponéŋ
doku naecmiyec. 39 Waŋu doku igucnec
éréyic Miŋ Kewuac Uŋanéŋ Filipo wagicma
keŋu weleŋ qeqe ic iminéŋ i muŋguc
ménda hémma ségiségi wamma hénaya
méndacma keŋec. 40 Waŋu Filipo inéŋ
Aʒoto* tauŋiguc wininima lelecgéma ama
areŋa kuneŋ kuneŋ séc séc buŋa suruc
hiabia énézéma hama Kaisarea* hadarec.

9

Miŋ Kewunéŋ Sauloac hicŋimiyec.

1 Saulo imi Miŋ Kewuac ai ichéra tericgé
énécmima unuhéi waŋ énécmimacac niŋ
qeria geriwaguc waŋu wéséséya héiyu
érémanec naŋu hofac oo ic eŋeŋa iwac
muru keŋec. 2 Kemma méŋnéŋ méŋ héna
qelia imi méndacma kecʒuiguc mihicŋi
énécmima ic me embac mocʒoŋ méragina
dérécgéma Yerusalem éréman ʒé Damasiko
ama areŋa yanda imuac tocgotocgo ama séc
keŋkeŋawac oaec kiwi niŋac welecmiyec.
3 Welecmiyu omiyu mema keŋkecma
Damasiko ama areŋa yanda hosuraiguc
keŋec. Nalé imuhucgeŋ kurumeŋ igucnec
asac mararaŋ méŋnéŋ élanzaŋnec mama
qetagalima lelecgémiyec. 4 Lelecgémiyu
baeciguc tendiŋgéma maqeyu hema ac ewa
méŋ yomuhuc ʒéyu niŋec; Saulo, Saulo, gi
némac niŋac nunesi wannémma kecanʒaŋ?
5 ʒéyu Saulonéŋ qesimima ʒéyec; Miŋ
Kewu, gi méré? ʒéyu ʒéyec; Ni Yesu
geŋ qenesi wammima kecanʒaŋ imi mia.
6 Gi yacma ama areŋa yandaiguc kerenna,
imuaru némac ai kileŋ mewéséman imuac
ara gézéyu nimbéséman. 7 ʒéyu ic i guc
keŋgic ieneŋ hétéŋ imi niŋgic, néŋ ic
méŋ ménda héŋgic imuac niŋ acgina
qahac naŋgic. 8 Waŋu Saulonéŋ baec
igucnec yacma kiwa himanec naŋec,
néŋ iwawai méŋ hémmacac séc qahac
waŋu ichéra ieneŋ mériaiguc késama
wagicgic Damasiko ama areŋa yandaiguc
kereŋgic. 9 Waŋu ai meme haréwéc kiwa
hilicgémanec taru nene me doku méŋ
ménda neyec.

Ananianéŋ Saulo doku naecmiyec.

10 Damasiko ama areŋa yandaiguc Yesuac
ai ic méŋ kerec. Qara imi Anania. Waŋu
Miŋ Kewunéŋ tiliŋ tiliŋiguc hicŋimima
ézéyec; Anania! ʒéyu melemma ʒéyec;
Oo, Miŋ Kewu. 11 ʒéyu Miŋ Kewunéŋ
ézéyec; Ninʒaŋ, ic méŋnéŋ welecma
tacʒac, imuac niŋ gi yacma héna qara
Héna Dindiŋa imuaru kemma Yudawac
amaiguc emma ic méŋ qara Saulo, Taso

* 8:40: Qara méŋ; Asidot. * 8:40: Ama areŋa yanda méŋ ʒéic alayaguc.

ama areŋa yanda igucnec iwac hocma
mihicŋiwéséman. 12 Inéŋ irec méŋ tiliŋ
tiliŋiguc hicŋimiyu ic méŋ qara Ananianéŋ
eŋeya muru hama méria qacyaiguc haiyu
muŋguc kic hihiyaguc waŋec imi hénʒac.
13 ʒéyu Ananianéŋ melemma ʒéyec; Miŋ
Kewu, ic embac sasalanéŋ iwac niŋ ʒéma
Yerusalemiguc guac hénaoriŋ hécga haka
biria hatac dahec waŋ énécmiyec imuac
suruc ʒégic niŋanʒua. 14 Waŋu yomuaru
imuhucnec guac qacga guruanʒiŋ nini
mocʒoŋ méranina dérécgé nénécmimac
niŋac hofac oo eŋeŋagina iwac murunec
kuc buŋa imi mema hayec. 15 Imuhuc ʒéyec,
néŋ Miŋ Kewunéŋ yomuhuc ézéyec; Gi
tinduc kenna, baera baera ic embac ʒéma
ic kewu ʒéma Israelac nambérac héra
ionac muru nuac qac buŋana wagicma
kemmacac niŋ késawa ic imi nuac ai ic
wanʒac. 16 Qac buŋanawac wamma ʒéra
béra yéwéria dimuhucya mihicŋimac imi
ézéwa hémmac. 17 Waŋu Ananianéŋ kemma
ama imuaru emma Sauloac oruhaiguc
méria haima ʒéyec; Saulo, munana, gi
muŋguc kic hihi wamma Uŋa Téréya
sécgégéŋu kecbéséman niŋac Miŋ Kewu
Yesu hénaiguc hicŋigéŋec inéŋ mia méli
néŋu hazua. 18 ʒéyu nalé sosola qahac kiwa
igucnec iwawai sekec sekec ésécnecnéŋ
taima mayu kicya muŋguc hima hémma
yacma naŋu doku naecmiyec. 19 Waŋu
nene nema kuhaguc waŋec. Inéŋ Yesuac
ai ichéra Damasiko ama areŋa yandaiguc
kecgic iniguc ai meme tosara kecgic.

Saulonéŋ hénima buŋa suruc hiabia ʒéauyu ʒéra béra qahaiguc opocgic.

20 Kecma nalé sosola qahac Yuda ic
ionac tocgotocgo amaiguc emma Yesu
imi Anutuac Naŋa kecʒac ʒéma ʒéau
énécmiyec. 21 Énézéyu niŋgic imi eneŋ
mocʒoŋ welicgéma yomuhuc ʒégic; Ic yomi
Yerusalem imuaru qac imi qacaŋgic ini
mebiri énécmiaŋec imi qahac me? Waŋu
ic embac imuhucya qaté énécmima hofac
oo ic ionac muru énépésima kemmaŋ ʒé
hayec. 22 Waŋu Saulo inéŋ muŋguc yanda
kuhaguc wamma Yesu imi Kristo téŋgéŋ
wanʒac imi héipuc wamma Damasiko ama
areŋa yandaiguc Yuda ic kecgic énézéyu
niŋgic sicsaoc waŋec.

23 Imuhuc wamma keru ai meme sasala
keŋu Yuda ic eneŋ Saulo qewiŋ ʒéma
ʒéeminiŋ waŋgic. 24 Waŋu ac saŋa haʒéra
imi Saulo gezawanéŋ niŋec. Waŋu ieneŋ
Saulo qehumuwiŋ ʒé siŋi kaiwe séc nagu
yanda séc awima naŋgic. 25 Imuhuc waŋgic
iwac tohotoho ichéra ieneŋ siŋiyaiguc
neŋgeŋiguc Saulo tima hésanéŋ neŋgeŋ
qatéma demiŋ yanda andia luhuc memeac
kifaŋaiguc naŋgégic hiŋgacma néŋgarec.

26 Kemma Yerusalem keremma Yesuac
ai ichéra ionaru toroqemac niŋ batucgé
énécmiyec, néŋ ieneŋ mocʒoŋ Yesuac
ai ic wanʒac imi ménda ninʒéŋgégic
imuac iwac ʒénéŋgina hiriyec. 27 Waŋu
Banabanéŋ Yesuac Méliméli ic ionaru
wagicma kemma Saulonéŋ hénaiguc
Miŋ Kewu dimuhuc héŋu Miŋ Kewunéŋ
dimuhuc ac ézéyu Damasiko ama areŋa
yandaiguc inéŋ Yesuac qaraiguc kucnec
ʒéma dimuhuc ʒéauyec imuac ac suruc waŋ
énécmiyec. 28 Waŋu inéŋ iniguc momacnec
kecma Yerusalem eŋeŋ mama wamma Miŋ
Kewu Yesuac qaraiguc ackuaʒéc selianec
ʒéauyec. 29 Waŋu Yuda ic tosara Girik
ac ʒéaŋgic iniguc ac waŋgic acginanéŋ
eŋeŋ mama waŋec. Waŋu ic ieneŋ Paulo
qewiŋ ʒé waŋgic. 30 Waŋu ai momachéra
ieneŋ nimma Kaisarea ama areŋa yanda
ʒéic alayaguc imuaru wagicma hiŋgacma
kemma méligic Taso ama areŋa yandaiguc
keŋec.

31 Imuac niŋ Yesuac hénaoriŋ Yuda,
Galilaia ʒéma Samaria baeciguc kecgic
ionaru luae he énécmiyu nanaŋ seli mi-
hicŋi énécmimia waŋu Miŋ Kewuac ehéihéi
wammima Uŋa Téréyanéŋ ewa qeriginaguc
doŋgé énécmiyu ʒaŋgégina saima keŋec.

Peteronéŋ ic méŋ mehiaruyec.

32 Peteronéŋ baec séc lelecgéma kecma
Yesuac hénaoriŋ Lida ama areŋa yandaiguc
kecgic ionac muru keŋec. 33 Waŋu imuaru ic
méŋ mihicŋiyec, qara imi Ainea, inéŋ puriŋ
wamma hehe tataciguc hema keru yawuŋ
8 waŋec. 34 Waŋu Peteronéŋ yomuhuc
ézéyec; Ainea Yesu Kristonéŋ mehiaru
génʒac imuac niŋ yacma hehe tatacga imi
geŋgaoc mindiŋina ʒéyu nalé imuarunec
yarec. 35 Yaru Lida ʒéma Saron ama
areŋa yanda igucnecnéŋ i hémma ewagina
melemma Miŋ Kewuac hagic.

Peteronéŋ Tabita humuc igucnec meqeliyec.

36 Yope ama areŋa yandaiguc Yesuac to-
hotoho embac mén kerec, qara imi Tabita,
neŋaŋ aciguc Noniŋ, waŋu inéŋ ai hiabia
sasala mema ic embac maqeqeya méra
énécmiaŋec. 37 Waŋu nalé imuhucgeŋ
Tabita i hafi hicŋimiyu humuyu qamocya
naecmima ama qeria méŋ qacyaiguc heyec
imuaru haigic heyec. 38 Lida ama areŋa
yanda imi Yope ama areŋa yanda hosuru
tarec. Waŋu Yesuac ai ic embac ieneŋ
Peteronéŋ imuaru tacʒac ʒégic nimma ic
éréhéc iwaru méli érécmigic iereŋ kemma
nalé sosola qahacnec foc hamacac niŋ qes-
imiyoc. 39 Ʒéyic Peteronéŋ yacma iriguc
momacnec keŋgic. Kemma kendacgic iereŋ
ama qeria méŋ qacyaiguc heyec imuaru i
wagiric eŋgic. Eŋgic embac malé sasala
ieneŋ ic iwac maréŋaiguc namma siacma
ʒari maleku Tabitanéŋ iniguc kecma mey-
acgéyec imi éʒégic héŋec. 40 Waŋu Pe-
teronéŋ énézéyu hiŋgacdacgic simiŋ héima
ʒéweleréc. Ʒéweleru tecgéyu qamocac
muru melemma namma yomuhuc ézéyec;
Tabita gi yacna ʒéyu kiwa héitegicma Pe-
tero hémma yacma tarec. 41 Taru Pe-
teronéŋ mériaiguc késama héréyu yacma
naŋec. Naŋu Yesuac hénaoriŋ ʒéma em-
bac malé unuruyu eŋgic Tabita qelizac
imi énézéyu héŋgic. 42 Waŋu Yope ama
areŋa yanda imuac miŋina ieneŋ haka imi
ʒésaigic nimma sasala ieneŋ Miŋ Kewu
niŋʒéŋgégic. 43 Waŋu Peteronéŋ Yopeiguc
ic méŋ qara Simon yaŋ séwéla meme iwac
amaiguc ai meme sasala kerec.

10

Kua meme uŋa méŋnéŋ Konelio hicŋimiyec.

1 Kaisarea ʒéic alawac ama areŋa
yandaiguc ic méŋ kerec, qara Konelio.
Inéŋ yaré ic 100 ionac galeŋ kerec. Waŋu
inéŋ tuŋ méŋ Italia yaré ic tuŋa ʒéaŋgic
imuacnec. 2 Waŋu inéŋ eŋeya ama taséhéra
iniguc Anutuac wamma nalégina ʒéma
usuŋgina qemima ee héihéi wammima
kecma ic embac maqeqeya ionac ewa biric
waŋ énécmima haleŋ sasala hai énécmima
Anutu ʒéwelec wammima kecaŋgic. 3 Kaiwe
méŋ maria 3 kilok imuaru inéŋ héŋu
Anutuac kua meme uŋa méŋnéŋ tiliŋ
tiliŋiguc hicŋimima Konelio, ʒéma qarec.
4 Waŋu inéŋ héŋsosolima ʒénéŋa hiriyu
ʒéyec; Miŋ Kewu, hénia némac niŋ? Ʒéyu
ʒéyec; Haleŋga ic embac maqeqeya ionac
haianʒaŋ imi ʒéma ʒéwelecga iminéŋ
Anutuac muru haréyu haihakaga imi
niŋqelima niŋgénʒac. 5 Imuac deguc gi
Yope ama areŋa yandaiguc ic tosara méli
énécmina kemma ic méŋ qara Simon
Petero ʒémimia i héihéré mimu. 6 Ic imi
yaŋ séwéla meme ic, Simonac amaiguc
tacyac waŋanʒac. Waŋu ama imi konduŋ
giŋgiŋaiguc tacʒac. 7 Kua meme uŋanéŋ
ac imuhuc ézéma keŋu weleŋ qeqe ic
éréhéc ʒéma yaré ic sucgina igucnec méŋ
Konelio eŋeya méndacmima Anutu ee
héihéi wammianʒac i momacnec unuruyec.
8 Unuruma ac suruc imi waŋ énécmidacma
Yope amaiguc méli énécmiyu keŋgic.

Miŋ Kewunéŋ Petero tiliŋ tiliŋiguc ézéyu héŋec.

9 Ama siŋima giaŋiyu kaiweya méŋ
keŋkecma gau komoc waŋu ieneŋ
keŋkecma ama imuac hosuraiguc kereŋgic.
Waŋu nalé imuaru Peteronéŋ ʒéwelec
wammaŋ ʒé ama qacyaiguc eŋec. 10 Waŋu
inéŋ yaka niŋ humuma nene nemaŋ
ʒé wamma énézéyu otocgo wammanec
kecgic Uŋanéŋ qélélénŋgé miyec. 11 Miyu
héŋu kurumeŋ aŋgéyu gésé méŋ maleku
ésécnec waŋgoŋa kemboŋ qahac imi
ʒikima naŋgégic baec qahaiguc mayu
héŋec. 12 Héŋu qeriaiguc yaŋ hénagina
kemboŋ qahac hénia hénia ʒéma gisic
ʒinaŋgoc, ʒini mokoleŋ, ʒéma nei hénia
hénia heyec. 13 Waŋu ac méŋ yomuhuc
mayec; Petero, yacma unuma nena. 14 Waŋu
Peteronéŋ ʒéyec; Miŋ Kewu, qahac téŋgéŋ!
Ni ménda neneya sic saocya ʒéma iwawai
biria méndagucnec neanʒua. 15 Ʒéyu ac
méŋ yomuhuc hicŋiyu hatac éréhéc waŋec;
Iwawai Anutunéŋ ʒéʒuacʒac imuac geŋ
qakolayaguc ménda ʒéna. 16 Haka imi
muŋguc hicŋiyu hatac haréwéc waŋu
imuacnec gésé imi hérégic kurumeŋiguc
eŋec.

17 Waŋu Petero iwawai héŋec imuac
hénia imi dimuhuc ʒéma eŋeya ewayanéŋ
nimma niŋ éréhéc waŋec. Waŋu ic
tosara Konelionéŋ méli énécmiyec ieneŋ
naguyaiguc namma Simonac ama niŋac
qesigic. 18 Qesima qacma yomuhuc ʒégic;
Simon Petero ʒémimia imi yomuaru tacʒac
me? 19 Waŋu Petero i iwawai héŋec
imuac hénia niŋ areŋgémanec keru Uŋa
téréyanéŋ yomuhuc ézéyec; Ninʒaŋ, ic

haréwéc haréma gi hocgénʒu. [20] I ini neŋ
méli énécmiwa hazu. Imuac gi yacma
hiŋgacma ewa éréhéc ménda wamma
iniguc kembéséman. [21] ʒéyu Peteronéŋ
ionac muru hiŋgacma ʒéyec; Ic hocma
hazu imi ni yomi mia. Hénia némac niŋ
you hazu? [22] ʒéyu ʒégic, Yaré ic 100 ionac
galeŋgina Konelionéŋ ic solaŋa kecma
Anutu ee héihéi wammianu Yuda ic ieneŋ
ee héihéi wammianʒu. Kua meme uŋa
téréya méŋnéŋ gi iwac amaiguc héihéré
gémma guac murunec ac nimmac niŋ
ézéyec. [23] Imuhuc ʒéyu Peteronéŋ onagiru
ama tacyac waŋaŋec imuaru emma hegic
ama giaŋiyu yacma iniguc keŋgic. Waŋu
Yope amaiguc ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna
tosara ieneŋ acguc i guc momacnec keŋgic.

Peteronéŋ ic enia Konelioac amaiguc keŋec.

[24] Ieneŋ hénaiguc siŋi méŋ hema
keŋkecma Kaisarea ʒéic alawac ama areŋa
yandaiguc kereŋgic. Waŋu Konelionéŋ
sac kitichéra ʒéma ala hiabia kecgic
tosara unuruyu tocgéma mambéc kecgic.
[25] Peteronéŋ amaiguc eŋu Konelionéŋ
iwac muru hama iwac hénayaiguc mama
sicgéma mepésimiyec. [26] Mepésimiyu
Peteronéŋ mema yacma yomuhuc ézéyec;
Yacna, ni acguc ic kecʒua. [27] Yaru i
guc ac wamma ama qeriaiguc emma
iniru ic embac sasala tocgéma tacgic.
[28] Waŋu inéŋ ac yomuhuc hénima énézéyec;
Ini nindacʒu ésécnec Yuda ic méŋnéŋ
ic enia méŋ ala wammima momacnec
aʒorogic ʒézé seli ac logizac wammac.
Waŋu Anutunéŋ ic méŋac méŋ qakola
me ʒapi qeqeya ménda ʒémaŋac ʒé
nézéyec. [29] Imuac niŋ héihéré néŋgic acna
waima hazua. Waŋu qesiénécmiwa, ini
hénia némac niŋ héihéré néŋʒu? [30] ʒéyu
Konelionéŋ yomuhuc ézéyec; Haka yomi
hicŋiyuguc bec ai meme kemboŋ qahac
tecgézac. Maria yomuhucgeŋ, maria 3
kilok imuaru amanaiguc tacma ʒéwelecba
ic méŋ malekuya lalacnéŋ kic ségéranaiguc
wininima naŋec. [31] Namma yomuhuc ʒéyec;
Konelio, welecwelecga ʒéma haleŋga ic
embac maqeqeya ionac haianʒaŋ iminéŋ
Anutuaru haréyu haihakaga imi niŋqelima
niŋgénʒac. [32] Waŋu gi Yope amaiguc ic
tosara méli énécmina kemma ic méŋ qara
Simon Petero ʒéanʒu i héihéré mimu. Ic
imi yaŋ séwéla meme ic Simonac amaiguc
tacyac waŋanʒac. Waŋu ama imi konduŋ
giŋgiŋaiguc tacʒac. [33] Imuhuc ʒéyu nalé
sosola qahac ic tosara méli énécmiyi.
Hazaŋ imi hiabia! Nini mocʒoŋ youmi Miŋ
Kewunéŋ ac gézéyec imi mocʒoŋ nimbiŋ
niŋac Anutuac kiwaiguc tocgéma tacʒiŋ.

Peteronéŋ Konelioac héna géséhéra ackuaʒéc énézéyec.

[34] ʒéyu Peteronéŋ kuaya auma énézéyec;
Deguc ni héla méŋ niŋasarizua. Anutunéŋ
ic neŋaŋ séwinina igucgeŋ ménda ninicma
nénépésianʒac. [35] Ic embac baera baera
kecʒu sucgina igucnec méŋnéŋ méŋ
Anutu ee héihéi wammima haihaka solaŋa
waŋanʒu imi hia énépésimacac séha
wanʒu. [36] Anutunéŋ luaeac ackuaʒéc
imi Yesuac murunec Israelac qelihéra
onac énécmiyec. Waŋu Yesu iminéŋ
iwawai momac yandawac Miŋ Kewu
wanʒac. [37] Yohanenéŋ doku naec hakawac
ʒéauyuguc imuac andiaiguc Galilaia baec
igucnec hénima Yuda baec séc néma
iwawai hicŋiyec imi ini ninʒu. [38] Anutunéŋ
Yesu Naʒarete ama areŋa igucnec i
Uŋa Téréya ʒéma kuc buŋa imi haléc
ésécnec pocgémima i guc momacnec kerec,
Imuac niŋ inéŋ lelecgéma haka hiabia
wamma ic embac tosara uŋa birianéŋ
helanʒi énécmima yéwéri énécmimia
imi mehiaru énécmiyec. [39] Nini imi
inéŋ Yuda ic nonac baec yanda ʒéma
Yerusalemiguc haka waŋec imi mocʒoŋ
kicninanéŋ hémma héipuc wanʒiŋ. I imi
ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic humuyec.
[40] Waŋu ai meme haréwéc waŋu Anutunéŋ
meqeliyu wininiyu héŋiŋ. [41] Waŋu ic
embac mocʒoŋ yanda ionaru qahac, néŋ
humuc igucnec yaruguc héipuc ic wambiŋ
ʒé Anutunéŋ becnec gési nénécmiyu i
guc nene doku neyiŋ nonac muru sac
wininiyec. [42] Anutunéŋ ic embac kic
qeli ʒéma ic embac humumia ʒétecgé
nénécmimacac niŋ ic méŋ kumuyec imi
Yesu imi mia ʒéma imuac héipuc wamma
ic embac ackuaʒéc ʒéau énécmiwiŋ niŋac
Yesunéŋ nénézéyec. [43] Waŋu Anutuac tiliŋ
tiliŋ ic ieneŋ acguc iwac héipuc wamma
yomuhuc ʒégic; Ic embac i ninʒéŋgému
mocʒoŋ iwac qara niŋac képésicgina ʒuac
énécmimac.

Uŋa Téréyanéŋ ic enia ionac muru mayec.

44 Peteronéŋ ac imuhuc ʒémanec naŋu
Uŋa Téréyanéŋ ic embac mocʒoŋ ara
nimma tacgic séc qacginaiguc mayec.
45 (45a) Mayu ninʒéŋ ninʒéŋ ic tosara séwi
tasé hericheric ginaguc Peteroguc keŋgic
ieneŋ Anutunéŋ ic enia ionac Uŋa Téréya
qocgé énécmiyu 46 eŋaŋ ac waima ac
méréraiguc ʒéma Anutu mepésigic nimma
(45b) kileŋ yanda aurigic. 47 Waŋu Peteronéŋ
ʒéyec; Neŋaŋ meyiŋ ésécnec ic youmi
ieneŋ Uŋa Téréya mezu imuac méréneŋ
doku ménda naec énécmiwiŋ niŋac neuŋ
héinénéc mimacac séc wammac? 48 Imuhuc
ʒéma Peteronéŋ Yesu Kristoac qaraiguc
doku naec énécmimu niŋac énézéyec.
Waŋu ic embac ieneŋ ai meme tosara
méŋ iniguc tacyac wammu niŋac Petero
welecmigic.

11

Peteronéŋ ai meyec imuac surucya ʒéasari
énécmima Yuda ic énézéyec.

1 Yesuac Méliméli ic tosara ʒéma ninʒéŋ
ninʒéŋ dacmuna Yuda baec séc kecgic
ieneŋ ic enia ieneŋ Anutuac ackuaʒéc
aŋgéŋ tigic imuac suruc niŋgic. 2 Imuac
Peteronéŋ Yerusalem liliŋgéma eŋu séwi
tasé hericheric ginaguc ieneŋ Petero
mematiti wammigic. 3 Wammima yomuhuc
ézégic; Gi némac niŋac ic enia ionac
amaiguc emma iniguc momacnec nene
nenec? 4 Ʒégic Peteronéŋ areŋgéma
yomuhuc ʒéasari énécmiyec; 5 Ni Yope ama
yandaiguc ʒéwelecma kecba Anutunéŋ
tiliŋtiliŋiguc nézéyu yomuhuc héŋi; Gésé
méŋ maleku yanda ésécnec kitiwa kemboŋ
qahac imuaru ʒikima kurumeŋ igucnec
naŋgégic ségéranaiguc mayec. 6 Mayu
qeriaiguc héŋ sosoliwa baec yaŋ hénagina
kemboŋ qahacginaguc hénia hénia ʒéma
haséŋ yaŋ ʒéma gisic ʒinaŋgoc, ʒini
mokoleŋ ʒéma sawawac nei hegic iniri.
7 Inicma ewa méŋ nimba yomuhuc nézéyec,
Petero, yacma unuma nena. 8 Ʒéyu neŋ
ʒéyi, Miŋ Kewu, qahac téŋgéŋ! Ni iwawai
qakolayaguc ʒéma iwawai ʒapi qeqeya
imuhucya méŋ kuanaiguc méndagucnec
haiwa hiŋgarec. 9 Imuhuc ʒéwa kurumeŋ
igucnec ewa méŋ yomuhuc meleŋu hatac
éréhécnec mayec; Iwawai Anutunéŋ
ʒéʒuacʒac imuac geŋ iwawai ʒapi qeqeya
ménda ʒéna. 10 Iwawai imi hicŋiyu
hatac haréwéc waŋuguc imuacnec iwawai
imi mocʒoŋ hérégic kurumeŋiguc eŋec.
11 Waŋu nalé sosola qahac ic haréwécnéŋ
ama hema kecaŋi imuaru hama naguyaiguc
naŋgic. Imi mia Kaisarea ʒéic alawac ama
areŋa yanda imuarunec nuac muru méli
énécmiyu hagic. 12 Hagic Uŋa Téréyanéŋ
yomuhuc nézéyec; Gi ewa éréhéc ménda
wamma iniguc kembéséman. Imuhuc ʒéyu
ni ʒéma ic 6 yomi neŋawu kemma méli
énécmiyec iwac amaiguc eŋiŋ. 13 Enni inéŋ
haka dimuhuc hicŋimiyec imuac surucya
ʒéma yomuhuc nénézéyec; Kua meme uŋa
méŋnéŋ nuac amaiguc wininima namma
yomuhuc nézéyu niŋi; Gi Yope amaiguc ic
tosara méli énécmina kemma ic méŋ qara
Simon, Petero ʒémimia i héihéré mimu.
14 Inéŋ hama ackuaʒéc énézéyu ackuaʒéc
iminéŋ gi ʒéma héna géséhécga mocʒoŋ
képésicgina igucnec aŋgéŋgina timac.
15 Imuhuc ʒéyu ni ackuaʒéc imi hénima
énézéwa Uŋa Téréya neŋaŋ muru mayec
imuhucyanéŋ ionac muru mayec. 16 Mayu
hémma Miŋ Kewunéŋ ac yomuhuc ʒéyec
imi niŋ qeliyi; Yohanenéŋ dokunéŋ naec
énécmiyec, néŋ ini mia Uŋa Téréyanéŋ
naec énécmimac. 17 Anutunéŋ neŋaŋ
Miŋ Kewu Yesu Kristo ninʒéŋgéyiŋ nalé
imuaru sese nénécmiyec. Waŋu inéŋ sese
imuhucyanec ionac énécmiyec. Imuac
ni dac imuhucyanéŋ némaciguc Anutu
neuŋ héimiwinec. 18 Imuhuc ʒéyu ieneŋ
ac imi nimma ac hétéŋgina waima Anutu
mepésima yomuhuc ʒégic; Ic enia ionac
muru kekec memuac ewa qeri meleŋ
meleŋac buŋa énécmiyec.

Antiokia ama areŋa yandaiguc Yesuac hénaoriŋ hicŋiyec.

19 Stefano niŋac ununesi hicŋiyu ic embac
tosara ieneŋ héndéŋ héndéŋ amuma
Foinike ʒéma Kipuro ʒéma Antiokia ama
séc kemma ic tosara qahac, néŋ Yuda
ic embac ionac sac ackuaʒéc énézégic.
20 Waŋu sucginaiguc tosara Kipuro baec
ʒéma Kirene baec igucnecnéŋ Antiokia
ama areŋa yandaiguc keremma Girik
ic ionac muru acguc Miŋ Kewu Yesuac
buŋa suruc hiabia énézégic. 21 Waŋu Miŋ
Kewuac mérayanéŋ iniguc heyu ic embac
sasalanéŋ ninʒéŋgéma Miŋ Kewuac muru
liliŋgéma hagic. 22 Waŋu Yerusalemiguc
hénaoriŋ kecgic ieneŋ imuac suruc nimma
Banaba méligic Antiokia ama areŋa yanda
imuaru keŋec. 23 Kemma Anutuac ewa

hia he énécmiyu hémma ségiségi waŋec.
Waŋu ewa siŋgina yandaguc Anutuaru
qékétama kecmu niŋac ic embac mocʒoŋ
acnéŋ meseli énécmiyec. 24 Banaba imi
ic hiabia, waŋu Uŋa Téréya ʒéma ninʒéŋ
ninʒéŋ yanda sécgémima heyec. Imuac
niŋac ic embac tuŋ yandanéŋ Miŋ Kewuac
muru toroqegic. 25 Waŋu Banabanéŋ
Saulo mihicŋimaŋ ʒé Taso ama areŋa
yandaiguc keŋec. 26 Kemma mihicŋima
wagiru Antiokia ama areŋa yandaiguc
hayoc. Hama yawuŋ momacguc ekawu
kecma Yesuac hénaoriŋ mihicŋi énécmima
ic embac sasala ackuaʒéc ku énécmiyic
Antiokia ama areŋa yanda imuaru mia
walac walac Yesuac hénaoriŋ ionac qacma
Kristoac ic ʒéénécmigic.

Yesuac hénaoriŋ Yuda baeciguc ionaru soukiwa haigic keŋec.

27 Nalé imuaru Anutuac tiliŋ tiliŋ ic
tosara Yerusalemnec Antiokia ama areŋa
yandaiguc hagic. 28 Waŋu ionarunec méŋ
qara Agabonéŋ Uŋa Téréyanéŋ tiliŋgémiyu
baec séc béti yanda hicŋimac niŋ andi-
awac ara énézéyec. Waŋu béti yanda
imi ic kewu yanda Klaudio kerec nalé
imuaru hicŋiyec. 29 Hicŋiyu Yesuac hé-
naoriŋ ieneŋ kucgina he énécmiyec séc
iwawai qutulaŋgéma Yuda baeciguc ninʒéŋ
ninʒéŋac dacmuna hécgina kecgic ionaru
haleŋgina haigic kemmac niŋ ʒétecgégic.
30 ʒétecgégic imuhucyanec haleŋ imi Ban-
aba ʒéma Saulo iorac méragiraiguc haima,
ninʒéŋ ninʒéŋac dacmuna hécgina ionac
muru haigic keŋec.

12

Herodenéŋ Yakobo qehumuma Petero hésa amaiguc oporec.

1 Nalé imuaru ic kewu Herodenéŋ hé-
naoriŋ tosara ununesi énécmimaŋ ʒé méra
meyacma énézéyec. 2 Inéŋ Yohaneac dara
Yakobo késama sounéŋ héiyu humuyec.
3 Imuhuc waŋu Yuda ic ieneŋ haka imuac
ségiségi waŋgic inictegicma Petero acguc
késamaŋ ʒé waŋec. (Waŋu haka imi saméŋ
yisya qahac imuac kendoŋiguc hicŋiyec.)
4 Waŋu nagu sacyaguc ogicma keŋgic imuac
kendoŋ tecgéyu hérémima ic embac kicgi-
naiguc haiyu naŋu ara ʒétecgémacac niŋ
hésa amaiguc oporu tarec. Taru yaré ic 16
imi tuŋhéra 4 méndéŋ amuma galeŋgému
niŋac ionac méraginaiguc oporec. 5 Petero
hésa amaiguc galeŋgégic heyu hénaoriŋ
ieneŋ iwac niŋ wamma ewa qerigina hélac-
néŋ Anutu welecmigic.

Kua meme uŋa méŋnéŋ Petero hulacmiyec.

6 Herodenéŋ i wagicma hamuac niŋec
imuac naléya imi ama giaŋiyu ducŋimac.
Waŋu ménda giaŋiyunec siŋi imuaru
Petero seŋ hésa éréhécnéŋ qatégic
téŋgiŋ ic éréhéc iorac sucgiraiguc gauya
hekerec. Keru galeŋ meme ic tosara nagu
séŋgaŋgeŋiguc galeŋ mema naŋgic. 7 Waŋu
héŋgic Miŋ Kewuac kua meme uŋa méŋnéŋ
wininiyu hésa ama imuac qeriaiguc asac
mararaŋ méŋnéŋ asariyec. Waŋu kua
meme uŋanéŋ Petero maréŋaiguc qema
mindima ʒéyec; Fodac yacna. ʒéyu nalé
imuarunec Petero méria igucnec seŋ
hésanéŋ loloma madarec. 8 Waŋu kua
meme uŋanéŋ ézéyec; Rikuŋga ʒikima
héna usuga héina hiŋgaru. Imuhuc
ʒéyu inéŋ imuhuc waŋec. Waŋu kua
meme uŋanéŋ muŋguc ézéyec; Séwi
usuga horua imi héina hiŋgaruguc
méndac némma hana. 9 ʒéyu Peteronéŋ
méndacmima keŋec. Waŋu kua meme
uŋanéŋ iwawai hélacnec wammiyec, néŋ
ménda niŋasarima gau hénʒua imuhuc
ʒéma niŋec. 10 Waŋu iereŋ galeŋ meme
ic nagu séŋgaŋgeŋiguc naŋoc imi walac
nanaŋa ʒéma andu nanaŋa orogicma
keremma demiŋ yandawac aiŋ naguya ama
areŋa yanda wésiaiguc nanaŋa imuaru
hayoc. Hayic nagu imi eŋeyaocnec aŋgé
érécmiyu mama héna yandaiguc keŋoc.
Keŋic kua meme uŋa iminéŋ élanzaŋnec
waimima eŋec. 11 Eŋu Peteronéŋ niniŋa
béréŋgéyu yomuhuc ʒéyec; Deguc ni
ninʒua. Haka yomi hélacnec téŋgéŋ.
Miŋ Kewunéŋ kua meme uŋaya mélima
Herodeac méria ʒéma ai areŋ Yuda ic
ionac ewa qeriginaiguc hezac imuarunec
nuagicma hazac. 12 Imuhuc niŋtegicma
Yohane, Mareko ʒémimia iwac neŋgocya
Mariawac amaiguc keŋec. Waŋu imuaru ic
embac sasalanéŋ tocgéma ʒéwelec wamma
tacgic. 13 Kemma Peteronéŋ naguguc qeyu
weleŋ qeqe embac méŋ qara Rodenéŋ
ewaya nimmaŋ ʒé hosuru hayec. 14 Hama
Peteroac ewaya niŋasariyec. Waŋu ségiségi
yandanéŋ ewa soho wammiyu nagu ménda
auma eŋ usuŋnec ama qeriaiguc emma

Petero naguiguc hama nanʒac imuhuc
qacma énézéyec. 15 Énézéyu ieneŋ nimma
ʒégic; Gi ewaga sohozac. Waŋu inéŋ
imuhuc seli qema ʒémanec naŋu ieneŋ
ʒégic; Imi iwac kua meme uŋaya gezaŋ.
16 Waŋu Peteronéŋ nagu imi qemanec naŋu
ieneŋ nagu auma i hémma aurigic. 17 Waŋu
acgina qaimac niŋ méranéŋ séséc waŋ
énécmima Miŋ Kewunéŋ hésa ama igucnec
wagiru mama éréyec imuac ac suruc
waŋ énécmidacma ac suruc imi Yakobo
ʒéma ninʒéŋ ninʒéŋac dac munahéra
énézémuac niŋ énézéma ama imi waima
baec méŋiguc keŋec.

Miŋ Kewunéŋ Herode bakia meleŋ miyu humuyec.

18 Ama giaŋiyu yaré ic ieneŋ Petero
hocma iwawai dimuhuc hicŋimizac
imi ménda niŋasarima qeweloŋ yanda
waŋgic. 19 Waŋu Herodenéŋ hocma ménda
mihicŋima awiawi ichéra ʒéqesi waŋ
énécmimaguc humuciguc onopocmu niŋac
énézéyec. Waŋu Herodenéŋ Yuda baec
waima Kaisarea baeciguc hiŋgacma imuaru
kerec.

20 Herodenéŋ Tiro ʒéma Sidon ama
miŋina haʒéc yanda waŋ énécmiyec. Waŋu
ama imuac miŋina ieneŋ nene yaka ic
kewu iwac murunec hicŋianʒac imi mema
kecaŋgic imuac niŋ ewa momac wamma
ic kewu iwac muru haréma Bilasito ic
kewu imuac hehe tatacya mindiŋima weleŋ
qemiaŋec i mebélacgé mima luae niŋac
welec migic. 21 Waŋu Herodenéŋ nalé
meyec imi ducŋiyu ic kewuac maleku
héima tatac edamuyaguc imuaru mama
tacma ic embac ac énézéyec. 22 Ic momac
yanda ieneŋ hériaŋ haima yomuhuc ʒégic;
Ewa imi icac ewa qahac, néŋ Anutuac
ewaya. 23 Waŋu Herodenéŋ mepé qepési
ac imi Anutuac muru ménda meleŋu eŋec,
imuac niŋ Miŋ Kewuac kua meme uŋanéŋ
qeyu nanecnéŋ kigic nalé sosola qahac
humuma qahac waŋec.

24 Waŋu Anutuac ackuaʒécnéŋ muŋguc
yanda yandi saima keŋec. 25 Waŋu Banaba
ʒéma Saulo iereŋ Yerusalemiguc haleŋ
énécmimiawac ai imi metecgéma Yohane,
Mareko ʒémimia i wagiric Yerusalem
waima liliŋgéma keŋgic.

13

Buŋa ʒéauau ai niŋac Banaba ʒéma
Saulo méli érécmigic.

1 Antiokia hénaoriŋ sucginaiguc Anu-
tuac tiliŋ tiliŋ ic ʒéma qeriawac kiwi ic
yomuhuc kecgic; Banaba, Simeon qara méŋ
Nigere, Lukio Kirene ama igucnec, Manaen
(Ic kewu Herode i guc namu momacnec
nema yandiyoc), ʒéma Saulo. 2 Waŋu kaiwe
méŋiguc nene ʒikima ʒéwelec wamma Miŋ
Kewu mepésima kecgic Uŋa Téréyanéŋ ac
yomuhuc ʒéyec; Banaba ʒéma Saulo iri
ai tosara memaoc niŋ ururuyi imuac niŋ
iri ai imuac gésiérécmigic. 3 ʒéyu imuac
nene ʒikima ʒéwelecmaguc méragina qac-
giraiguc hai érécmima méli érécmigic.

4 Ic éréhéc imi Uŋa Téréyanéŋ méli
érécmiyu Silukia amaiguc mekemma
imuarunec ʒéiciguc Kipuro amaiguc keŋoc.
5 Kemma Salami ama areŋa yandaiguc
haréma Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc
Anutuac ackuaʒéc énézéyoc. Waŋu
Yohanenéŋ iriguc kecma méra érécmiyec.
6 Konduŋ baec komoc komoc sucginaiguc
qericma kemma Pafo amaiguc keremma
imuaru Yuda ic séwi galeŋ Bayesu
mihicŋigic. Waŋu ic imi Anutuac kua
meme ic ikora. 7 Waŋu inéŋ Baec galeŋ méŋ
Serigio Paulo i guc keroc. Serigio Paulo
inéŋ niniŋaguc. Waŋu inéŋ Banaba ʒéma
Saulo ururuma Anutuac ackuaʒéc nimmaŋ
ʒé waŋec. 8 Waŋu Elima ʒé mimia (Imuac
hénia imi séwi galeŋ.) inéŋ haʒéc waŋ
énécmima baec galeŋ imi ninʒéŋ ninʒéŋ
andé qema kemmac niŋ seliseli wamma
ézéyec. 9 Waŋu Saulo qara méŋ Paulo inéŋ
Uŋa Téréyanéŋ qeria sécgémiyu Elima
imi héŋ sosolima yomuhuc ʒéyec; 10 Gi
imi uŋa biriawac merac, iwawai dindiŋa
mocʒoŋ yanda imuac haʒécya. Ikoc ʒéma
manam batuc hénia hénia imi qerigaiguc
kuaya qema hezac. Miŋ Kewuac héna
dindiŋa imi meqariŋ géanʒaŋ. Haka biria
imi ménda waiwéséman me? 11 Imuac
degucguc Miŋ Kewuac mérianéŋ guyu gi
kic hilic wamma nalé sura imuhucgeŋ gi
kaiwe ménda hémbéséman. Imuhuc ʒéyu
nalé imuarunec doku wéséséya ʒéma siŋi
yandanéŋ hoturumiyu mérayanéŋ meʒaŋ
qezaŋ wamma keŋha wamma méraya
mema méra mimuac niŋ waŋec. 12 Waŋu
baec galeŋ néŋ iwawai hicŋiyec imi hémma

ninʒéŋgéyec. Waŋu Miŋ Kewunéŋ imuhuc
hénia kumiyu auriyec.

*Paulonéŋ Pisidia Antiokia ama
areŋa yandaiguc Yuda ic buŋa
suruc hiabia énézéyec.*

13 Paulo ʒéma ichéra i guc momacnec
keŋha waŋgic ieneŋ Pafo ama areŋa
waima ʒéiciguc emma Pamfilia baec Perege
amaiguc kereŋgic. Waŋu baec imuaru
Yohanenéŋ wai énécmima Yerusalem
amaiguc liliŋgéma keŋec. 14 Keŋu ieneŋ
Perege ama igucnec keŋkecma Pisidia baec
Antiokia ama areŋa yandaiguc kemma
kecgic Sabata ducŋiyu tocgotocgo amaiguc
emma tacgic. 15 Waŋu ieneŋ Moseac héna
ac ʒéma Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ionac kiwi
téréya imi oloŋgic ama imuac galeŋhéra
ieneŋ ic tosara méli énécmima yomuhuc
qesi énécmigic; Dacmuna hécnina, meseli
nénécmimu ʒé ackuaʒéc méŋ nimma
kecʒuiguc ʒégic niŋni. 16 Waŋu Paulonéŋ
yacma méranéŋ séséc wamma yomuhuc
énézéyec;

Israel ic ʒéma ic embac Anutu ee héi-
héi wammianʒu ini ackuaʒéc ʒéwa niŋgic.
17 Israel ic neŋaŋ Anutunéŋ esaŋambéc héc-
nina gési énécmiyec. Ieneŋ Iʒipte baeciguc
ic kiaŋ kecgic, néŋ Anutunéŋ eegina héima
kuha yandanéŋ onagicma hayec. 18 ʒéléŋ
baeciguc yawuŋ 40 imuac séc hakagina
biria hémma bisiqatéŋ waŋ énécmima ke-
caŋec. 19 Waŋu Kanaan baeciguc kisic areŋ
yanda 7 unuhumuma ionac baec imi onac
buŋa ʒéma wai énécmiyec. 20 (Mocʒoŋ toro-
qema ʒéwa yawuŋ 450 séc ic kiaŋ kecgic.)
Imi tecgéyu ʒémindiŋ mindiŋi ic énécmiyu
keŋ kecma Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Samuelac
naléya hayec. 21 Waŋu ic kewu niŋac
welecgic Anutunéŋ Benʒaminac qelihéra
ionarunec Kisiac naŋa Saulo énécmiyu inéŋ
yawuŋ 40 imuac séc galeŋgé énécmiyec.
22 Waŋu i auma Dawidi ic kewugina kumu
énécmima iwac ac yomuhuc ʒéyec; Ni
Yesi naŋa Dawidi mihicŋiwa ewana kuneŋ
yanda hemizac. Inéŋ mia ewa siŋna to-
homa iwawai mocʒoŋ meselimac. 23 Waŋu
Anutunéŋ ac ʒikiyec séc Dawidi iwac qeli-
héra ionarunec Israel ic neŋaŋaru aŋgéŋ
titi ic Yesu méliyu hayec. 24 Waŋu Yesunéŋ
sucninaiguc hicŋi asarimacac niŋ walac
Yohanenéŋ ewa meleŋac doku naec haka
imi Israel ic embac momac yanda ʒéau
nénécmiyec. 25 Yohane i héna ʒémiyec séc
titecgéma ic embac yomuhuc énézéyec; Ini
nuac méré ʒéma ninʒu? Ni Kristo qahac,
néŋ andénaiguc hama kecʒac iminéŋ imi
mia wanʒac. Nidac imuhucyanéŋ héna
usuyawac hésaya hulacmaŋac séc qahac.

26 Dac munahécna, Abarahamac qeli-
héra ʒéma ic embac Anutu ee héihéi
wammianʒu ini ac yomuac niŋgic; Aŋgéŋ
titiac gezac qéʒéŋ ac yomi nonac muru
haiyu hayec. 27 Yerusalem imuac ic
embachéra ʒéma ionac galeŋ hécgina eneŋ
Yesu ʒéma Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ionac
ackuaʒéc Sabata nalé séc oloŋ niŋanʒu
imuac hénia imi ménda niŋasarigic. Hénia
imuac niŋac Yesuac ʒéma képésiraguc
ʒétecgégic Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ionac
ackuaʒéc imi hélaguc waŋec. 28 Ieneŋ
képésira humucac sécya ménda mihicŋigic,
néŋ tinduc qehumumac niŋac Pilato
welecmigic. 29 Imuhuc wamma kiwi
téréyaiguc iwac niŋ ogic hezac imi mocʒoŋ
wammidacgic. Imuac andéyaiguc ic
igucnec metecgéma hoc kifaŋaiguc haigic.
30 Waŋu Anutunéŋ humumia sucgina igu-
cnec i meqeliyec. 31 Meqeliyu inéŋ ic embac
sasala Galilaia baec igucnec Yerusalem
keŋgic ionac muru ai meme sasala hicŋi
énécmiyec. Hicŋi énécmiyu ieneŋ ic embac
ionac muru iwac héipuc ic wamma kecʒu.
32 Nini acguc ʒikiʒiki ac esaŋambéc hécnina
énécmiyec imuac ʒéau énécmiziŋ. 33 Imi
mia Anutunéŋ Yesu meyaru sisipac ac
iminéŋ qelihécgina neŋaŋaru hélaguc
wanʒac. Imuac mia kiwi téréya Legic
lépaya éréhéc imuaru ac yomuhuc ogic
hezac; Gi imi nuac Naŋna. Neŋ degucmi
mihicŋigéŋi. 34 Waŋu Anutunéŋ Yesu
meqeliyu yaru andiaiguc muŋguc ménda
houmacac niŋ imuac ara yomuhuc ʒéyec;
Ni sisipac ac téréya Dawidiac muru meyi
imi meseli énécmimaŋ. 35 Imuac Legic
lépaya méŋiguc ac yomuhuc hezac; Gi
icga téréya ménda waina houmac. 36 Waŋu
Dawidinéŋ naléyaiguc Anutuac ewa siŋ
tohoma ai metecgéma gau seli heyu
esaŋambéc héra ionac muru toroqema
haigic houyec. 37 Waŋu méŋ Anutunéŋ
meqeliyec iminéŋ ménda houyec. 38 Imuac
niŋac iwac murunec képésic waiwaiac
buŋ suruc hiabia imi ʒéauénécmiyu
ninʒu imi niŋasarimu. 39 Moseac héna

acnéŋ képésic momac yanda imuarunec
ménda mesolaŋi énécmiyec. Waŋu Yesuac
niŋ wamma ninʒéŋgégic séc yéwéria
mocʒoŋ yanda igucnec metecgé énécmima
képésicgina qahac ʒéénécmimac. 40 Imuac
niŋ Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ionac ackuaʒéc
ʒéraguc yomuhucyanéŋ onaru hélaguc
ménda wammacac niŋ galeŋ memu.
41 Ni onac naléginaiguc iwawai méŋ
memaŋ. Waŋu iwawai imi hémma énézégic
ninʒéŋgémuac séc qahac imuhucya.
O! ʒédesi ic ini héŋqacgéma humuqai
wammu.
42 ʒéyu tecgéyu Paulo ʒéma Banaba toc-
gotocgo ama igucnec mamanec naŋu ic
eneŋ Sabata oumuac acguc ackuaʒéc imi
nénézému ʒéma ʒégic. 43 Waŋu hénaoriŋ
imi héndéŋ amuma madacgic kecma Yuda
ic sasala ʒéma ic embac tosara Anutu ee
héihéi wammima Yuda ic ionac hénaiguc
toroqegic ieneŋ sasala Paulo ʒéma Banaba
méndac érécmigic iniguc ac ʒéma Anutuac
ewa hiaiguc kecmu niŋ meseli énécmiyoc.
44 Waŋu Sabata muŋguc ducŋiyu ama
imuac miŋina mocʒoŋ yanda Anutuac
ackuaʒéc imi nimbiŋ ʒéma hadacgic.
45 Hagic Yuda ic ieneŋ inicgic nimbupuc
kuaya qeénécmiyu Paulo ac mematiti
wammima ʒébiri migic. 46 Imuhuc waŋgic
Paulo ʒéma Banaba iereŋ kicginaiguc
ʒénéŋgira ménda hiriyu yomuhuc
énézéyoc; Anutuac ackuaʒéc imi walac
Yuda ic onac muru énéc énézéyawac hezac,
néŋ eŋaoc niŋgic ini kekec hémbénaŋa
imuac buŋa wammuac séc qahac waŋu
waizu. Imuac niŋ wai énécmima baera
baera ic embac ionaru kembic. 47 Imuac
mia Miŋ Kewunéŋ yomuhuc ʒénérécmiyec;
Neŋ baec tetecgia séc ic embac ionac aŋgéŋ
titi niŋac iri ic enia ionac asacmararaŋ
kumu érécmizua. 48 Imuhuc ʒéyic ic enia
ieneŋ mocʒoŋ ac imi nimma ségiségi
wamma Miŋ Kewuac ackuaʒéc ee héihéi
wammigic. Waŋu kekec tetecgia qahac
imuac buŋa wammu niŋ gési énécmiyec
séc ninʒégégic. 49 Waŋu Miŋ Kewuac
ackuaʒécnéŋ baec imuhucgeŋ saima
keŋec. 50 Waŋu Yuda ic ieneŋ Paulo ʒéma
Banaba urunesi waŋ érécmimu niŋac
embac eŋeŋagina tosara Anutu ee héihéi
wammiaŋgic ini ʒéma ama imuac ic kuneŋ
ini hinocgé énécmigic baec imuacnec
nesi érécmigic keŋoc. 51 Kemma ic iereŋ
hémma hénia niŋ asarimu niŋ sésécya
wamma héna titigiraiguc seitotoŋa qeyic
mayuguc Ikonion ama areŋa yandaiguc
keŋoc. 52 Keŋic Yesuac ai ic embac baec
imuaru hicŋigic ieneŋ ewa hia ʒéma Uŋa
Téréyanéŋ sécgé énécmiyec.

14

Ikonion ama areŋa yandaiguc ackuaʒéc ʒéyoc.

1 Waŋu Ikonion ama areŋa yandaiguc
Yuda ic onac tocgotocgo amaiguc emma
ackuaʒéc imuhucyanec ʒéyic Yuda ic
ʒéma Girik ic sasalanéŋ Yesu ninʒéŋgégic.
2 Waŋu Yuda ic tosara ackuaʒéc ménda
tohogic ieneŋ ic enia tosara néndéŋ
énécmigic ninʒéŋ ninʒéŋac dacmuna
nimbiri énécmigic. 3 Imuac niŋ nalé
horua tocgotocgo ama imuaru kecma
Miŋ Kewuaru héima ackuaʒéc ʒénéŋgira
ménda hiriyu ʒéauyoc. ʒéauic Miŋ
Kewunéŋ séséc baec icnéŋ ménda memeya
ʒéma kiwi welic welicgia hénia héniya
méragiranéŋ memaoc niŋ naŋgé érécmima
ackuaʒéc eŋeya ewa hiawac nénécmimia
imi measariyec. 4 Waŋu ama yanda imuac ic
embac ieneŋ méndéŋ amuma tosara Yuda
ic iniguc, tosara Yesuac Méliméli ic iniguc
kecgic. 5 Waŋu ic enia ʒéma Yuda ic ieneŋ
galeŋ hécginaguc ʒébiri érécmima hocnéŋ
uruwiŋ ʒé usuŋnec harégic. 6 Harégic
niŋtecgicma néŋgacma Likaonia baec
Listera ama areŋa yanda yanda ʒéma Debe
ama areŋa yanda ʒéma ama areŋa tosara
lelecgéma heyec imuaru keŋoc. 7 Kemma
imuaru buŋa suruc hiabia énézéyoc.

Lisitera ama areŋa yandaiguc
Paulo ʒéma Banaba iorac niŋ
Anutu ʒéérécmigic.

8 Waŋu Listera ama areŋa yandaiguc ic
méŋ neŋgocac héri qeria igucnec héna
éréhécya séléc sélécgiya hicŋima héna
keŋhaya qahac tacaŋec. 9 Waŋu Paulonéŋ
ackuaʒéc ʒéyu nimma taru héŋsosolima
iwaru ninʒéŋ ninʒéŋa hafiya mehiaru
mimacac séc hemizac imi niŋtegirec.
10 Niŋtegicma ac kucnec ʒéma yomuhuc
ézéyec; Gi hénaganéŋ tima héŋgeŋnec
yacma nanna. Imuhuc ʒéyu inéŋ técgéma
yacma keŋha waŋec. 11 Waŋu ic tuŋ yanda
ieneŋ Paulonéŋ ai meyec imi hémma
kuagina séc Likonia acginaiguc yomuhuc

ʒégic; Anutu ierеŋ ic séwiguc wamma
sucninaiguc mama hazaoc. 12 Waŋu ieneŋ
Banaba i ʒeusi ʒémima Paulo i ac galeŋ
kerec imuac niŋ Hereme ʒémigic. 13 Waŋu
ama yanda imuac séŋgaŋgeŋiguc anutu
ʒeusiac ocmuŋ tarec. Taru imuac hofac
oo icnéŋ burumakao ʒéma iwawai ʒuria
mema ama areŋ yandawac nagu yandaiguc
hama ic embac iniguc lémbaŋ owiŋ ʒé
waŋgic. 14 Waŋu Yesuac Méliméli ic
éréhéc Banaba ʒéma Paulo ierеŋ nimma
malekugira muʒurac gémaguc tuŋ yanda
sucginaiguc usuŋnec kemma qacma
yomuhuc énézéyoc; 15 Ic mandac, ini némac
niŋ haka imuhucya wanʒu? Niri imi ini
ésec icnec. Nereŋ imi ini iwawai héla qahac
imuhucya waima Anutu baec kurumeŋ
ʒéma iwawai mocʒoŋ imuac qerigiraiguc
hezac imi ʒéyu hicŋiyec i imi hénihéniaya
ʒéma tetecgiaya qahac kecanʒac iwac
muru liliŋgéma hamuac niŋ ackuaʒéc imi
énézézic. 16 Anutunéŋ becnec baec séc
ic embac wai énécmiyu eŋaŋ hénagina
méndacma keŋha waŋaŋgic. 17 Waŋu
eŋeya hénia imi ménda ʒéauyu asariyec
me? Qahacgucnec. Hélacnec ʒéasari
énécmiyec. Inéŋ kia kaiwe énécmima
héla memeyawac naléya meénécmima, goi
héihéi énécʒéyu héŋaŋgic. Waŋu nene
yaka sasala mihicŋi énécmima ségiségi
yanda ewa qeriginaiguc tiénécmiyec.
18 Ierеŋ ac imuhuc ʒéma ai yanda mema
qetali énécmiyic lémbaŋ oérécmimiawac
ai imi waigic.

Paulo hocnéŋ héigic.

19 Imuhuc wamma keric Antiokia ama
areŋa yanda ʒéma Ikonion ama areŋa
yanda imuacnec Yuda ic ieneŋ haréma ic
embac énépésima Paulo hocnéŋ héigic.
Héima niŋgic humuyec ésécnec waŋu
ama yanda séŋgaŋgeŋiguc héréma kemma
giligic. 20 Waŋu Yesuac ai ic ieneŋ keremma
lelecgéma naŋgic imuarunec inéŋ yacma
muŋguc ama yandaiguc keremma heyec.
Heyu ama giaŋiyu Banaba i guc Debe ama
yandaiguc keŋoc.

21 Ama yanda imuaru buŋa suruc hiabia
imi ʒéyic ic sasalanéŋ Yesuac tohotoho
ic waŋgic. Waŋu imuarunec muŋguc
liliŋgéma Lisitera ʒéma Ikonion ʒéma An-
tiokia ama areŋa yandaiguc keŋoc. 22 Yesuac
hénaoriŋ ninʒéŋ ninʒéŋ niŋselima kecmu
ʒéma meseli énécmima yomuhuc ʒéyoc;
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc
kerembiŋ ʒé neŋaŋ ʒéra béra kileŋ yanda
mihicŋiwiŋ. 23 ʒéyu tecgéyu hénaoriŋ tuŋa
tuŋa séc galeŋhécgina mihicŋi énécmima
nene ʒikima ʒéwelecma ninʒéŋ ninʒéŋ
miŋina Miŋ Kewuac muru onoporoc.
24 Waŋu Pisidia baec qericma keŋkecma
Pamfilia baeciguc kereŋoc. 25 Keremma
Perege amaiguc buŋa suruc énézéma
Atalia amaiguc hiŋgaroc. 26 Imuarunec
ʒéiciguc emma keŋkecma Antiokia ama
areŋa yandaiguc kereŋoc. Ama imuaru
mia becnec doku naec ieneŋ Anutuac
ewa hiaiguc ai ic éréhéc imi oropocgic.
27 Keremma hénaoriŋ tocgo énécmima
Anutunéŋ naŋgé érécmiyu ai meyic ic enia
ionac nagu auénécmiyec imuac ac surucya
mocʒoŋ waŋ énécmiyoc. 28 Waŋu imuaru
Yesuac hénaoriŋ iniguc nalé horua keroc.

15

Paulo ʒéma Banaba ierеŋ ac eminimbiŋ
ʒé Yerusalem eŋoc.

1 Yuda baec igucnec ic tosara Antiokia
ama areŋa yandaiguc mama hama
ackuaʒéc ku énécmima yomuhuc ʒégic;
Ini Moseac haka tohoma séwi taségina
ménda hericmuiguc aŋgéŋgina ménda
timac. 2 Imuhuc ʒégic Paulo ʒéma Banaba
ierеŋ iniguc ʒéeŋ ʒéma wamma qeqetali
yanda waŋgic. Waŋkecma yomuhuc
acgina ʒikima ʒégic; Paulo ʒéma Banaba
ierеŋ ic tosara ionarunec iniguc eŋawu
Yesuac Méliméli ic ʒéma galeŋ tosara
Yerusalem kecʒu ionac muru ʒézé qesiqesi
ac imi mema kemmu. 3 Imuhuc ʒéma
hénaoriŋ ieneŋ méli énécmigic keŋgic.
Kemma Foinike ʒéma Samaria baec
qericma kemma ic enia sasalanéŋ ewa
qerigina meleŋgic imuac suruc ninʒéŋ
ninʒéŋ dacmuna énézégic. ʒégic niŋgic
ionaru ewa hia kuneŋ yanda hicŋiyec.
4 Waŋu keŋkecma Yerusalem kereŋgic
hénaoriŋ héra ʒéma Yesuac Méliméli
ic ʒéma galeŋhéra ieneŋ ʒézé ségiségi
waŋ énécmigic. Waŋu Anutunéŋ iniguc
ai meyec imuac ac suruc mocʒoŋ waŋ
énécmigic. 5 Waŋu ninʒéŋ ninʒéŋ dac
muna tosara Farisaio tuŋ ionarunecnéŋ
yomuhuc ninʒéŋgéma ʒégic; Ic enia ionac
séwi taségina hericma Moseac héna ac
tohomuac niŋ ku énécmiwiŋac hezac.

Peteronéŋ ac énézéyec.

6 3égic Yesuac Méliméli ic 3éma galeŋ
ieneŋ imuac ara 3éwiŋ 3éma eŋacnec
tocgégic. 7 Tocgéma ac sasala 3ézé qesiqesi
waŋkecgicguc Peteronéŋ yacma yomuhuc
énézéyec; Dac munahécna ini nin3u
ésécnec Anutunéŋ ic enia ieneŋ nuac kuana
igucnec ackua3éc imi nimma nin3éŋgému
niŋac becarunec sucnina igucnec ni
gésinéŋec. 8 Waŋu qeri héhéŋ Anutunéŋ
Yuda neŋaŋ niŋ waŋ nénécmiyec ésécnec
ic enia ionac acguc Uŋa Téréya énécmima
énépésiyec imi measari nénécmiyec.
9 Inéŋ nin3éŋ nin3éŋginanéŋ qerigina
3uacénécmiyu ini 3éma nini neŋac neŋac
qahac wan3ac. 10 Imuac ini némac
niŋac iwawai réwéria esaŋambéc hécnina
3éma neŋaoc huabipian3iŋ imi Yesuac
hénaoriŋ ionac qacginaiguc haima Anutu
batocgéwiŋ 3é wan3u? 11 Nini 3éma ic
enia ini momacnec Miŋ Kewu Yesuac
ewa hiawac aŋgéŋnina tiyu kec3iŋ imi ni
nin3éŋgézua.

12 Waŋu tocgégic ieneŋ acgina qaima
eŋ tacma Banaba 3éma Paulo iereŋ
Anutunéŋ naŋgé érécmima ic enia ionac
sucginaiguc séséc ai 3éma iwawai welic
welicgia meyec imuac suruc waŋ énécmiyic
nindacgic. 13 Énézéyic tecgéyu Yakobonéŋ
ac yomuhuc énézéyec; Dac munahécna
acna 3éwa niŋgic, 14 Walac Anutunéŋ
ic enia eŋeya buŋahéra wammu niŋac
dimuhuc winini énécmiyec imi Simeonnéŋ
nénézéyec. 15 Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ionac
ackua3écnéŋ ai imi yomuhuc 3éma
naŋgézac; 16-17 Ic munduŋa tosara, ic enia
nuac qac buŋanaguc 3éénécmimia imi
moc3oŋ Miŋ Kewu qac hoc wammimuac
niŋ neŋ biaŋguc liliŋgéma hama Dawidiac
ama 3éŋ3éŋgia, ama sauha muŋguc
meyacgéma héi qelimaŋ. 18 Miŋ Kewu
iwawai imuhucya moc3oŋ nénézéyu baec
yomuac naléya hama keŋec imuac suraiguc
baec ic neŋaŋ héŋgicac héŋan3iŋ inéŋ mia
ac imuhuc 3ézac; 19 Imuac niŋ ni yomuhuc
niŋgésima 3ézua; Ic enia Anutuac muru
liliŋgéma hahaya ionac iwawai réwéria
ménda énécmiwiŋ. 20-21 Moseac héna ac
imi becarunec ama yanda séc 3éaugic
niŋan3u. Waŋu Sabata séc tocgotocgo
amaya amayaiguc oloŋgic niŋan3u imuac
niŋ ieneŋ nemu me imuac irehawac buŋa
haihaiya imi 3éma kaisero ai 3éma yaŋ
déméŋa mi3icgéma qehumugic imi 3éma
sac imi waima lakec kecmu imuac sac kiwi
oma énécmiwiŋ iminéŋ hia wammac.

Yerusalemnec kiwi haigic
baec séc keŋec.

22 Waŋu Yesuac Méliméli ic 3éma
galeŋ 3éma hénaoriŋ momac yanda
ieneŋ sucgina igucnec ic éréhéc Paulo
3éma Banaba iriguc Antiokia ama areŋa
yandaiguc méli énécmigic kemmu niŋ
acgina 3ikima nin3éŋ nin3éŋ dacmuna
ionac galeŋ Yuda Basaba 3émimia imi
3éma Sila gésiérécmigic. 23 Waŋu kiwi imi
yomuhuc oma méraginaiguc haigic; Dac
muna hécgina kec3iŋ Yesuac Méliméli ic
3éma galeŋ tosara nini nin3éŋ nin3éŋ
dacmuna hécnina baec méŋ Antiokia ama
areŋa yanda 3éma Siria ama yanda 3éma
Kilikia baeciguc kec3u baec méŋunec
dacmuna ini 3ézé ségiséġi waŋ énécmima
kiwi yomi hai énécmiziŋ. 24 Sucnina igucnec
ic tosaranéŋ acnina ménda mema eŋ onaru
hama ac énézéma qeri yéwéri meénécmigic
imuhuc 3égic niŋiŋ. 25 (25a) Waŋu nini
ic éréhéc imi gési érécmima ala téŋgéŋ
éréhécnina Banaba 3éma Paulo, 26 Miŋ
Kewunina Yesu Kristo iwac niŋ wamma
kekecgira waiyoc (25b) iriguc momacnec
méli énécmiwiŋ 3é ewa momac wan3iŋ.
27 Hénia imuac niŋ nini Yuda 3éma Sila
méli érécmini hama kuagiranéŋ kiwi
yomuac héipuc wamma énézémaoc. 28 Uŋa
Téréya 3éma nini iwawai tosara qahac,
néŋ iwawai kileŋdac memeyawac séc yomi
sac hai énécmiwiŋ niŋac ewa momac
wan3iŋ. 29 Nemu me imuac irehawac buŋa
haihaiya imi 3éma sac 3éma kaisero 3éma
yaŋ déméŋa mi3icgéma qehumugic imi
waima imuacnec lakec kecmu. Ini iwawai
imuacnec hia lakec kecmuac séc 3éma
nin3éŋgéziŋ. Yai3ézé waŋ énécmima
imdacmi sac oénécmiziŋ.

30 Haigic ieneŋ kiwi imi mema wai
énécmima mekemma Antiokia ama areŋa
yandaiguc keremma hénaoriŋ tocgo
énécmima kiwi imi énécmigic. 31 Énécmigic
meme seli ac oma énécmigic imuac oloŋ
niŋ wamma ségiséġi waŋgic. 32 Waŋu Yuda
3éma Sila iereŋ acguc Anutuac tiliŋ tiliŋ
ic keroc imuac niŋ ac sasala 3éma meseli
énécmiyoc. 33 Waŋu iereŋ nalé tosara iniguc
kericguc nin3éŋ nin3éŋ dac muna ieneŋ

luae ac érézéma oropocgic keŋoc. Kemma méli érécmigic ionaru liliŋgéma keŋoc. [34] (Ménda hezac.)

Paulo ʒéma Banaba iereŋ
méndéŋ amuyoc.

[35] Paulo ʒéma Banaba iereŋ Antiokia ama areŋa yandaiguc toroqema kecma ic tosara iniguc momacnec Miŋ Kewuac ackuaʒéc ku énécmima ʒéaugic. [36] Ai meme tosara hama keŋu Paulonéŋ Banaba yomuhuc ézéyec; Nekaoc ama yanda tosara becnec Miŋ Kewuac ackuaʒéc ʒéauyic imuaru muŋguc liliŋgéma kemma ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina inicma dimuhuc kecʒu imi hémbiŋ. [37] ʒéyu Banabanéŋ Yohane Mareko ʒémimia i wagiric eŋawu momacnec kemmu niŋ waŋec. [38] Waŋu Marekonéŋ becnec Pamfilia baeciguc wai érécmima ménda toroqema ai meyec. Imuac niŋ Paulonéŋ wagicma kemmac niŋ niŋu ménda sécgéyec. [39] Waŋu Banabaguc ʒéqeqetali yanda waŋkecma méndéŋ amuyoc. Méndémma Banabanéŋ Mareko wagicma ʒéic késama Kipuro amaiguc keŋoc. [40] Waŋu Paulonéŋ Sila megésiyu ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna ieneŋ mériaŋ ac ézéma Miŋ Kewuac ewa hiaiguc oropocgic keŋoc. [41] Kemma Siria ʒéma Kilikia baec qericma kemma Yesuac hénaoriŋ meseli énécmiyec.

16

Timoteonéŋ Paulo ʒéma Sila
ioraru toroqeyec.

[1] Paulonéŋ keŋkecma Debe ʒéma Lisitera ama areŋa yandaiguc kereŋec. Waŋu Lisitera ama areŋa yanda imuaru Yesuac tohotoho ic méŋ kerec qara imi Timoteo. I neŋgocya imi Yuda embac, néŋ ninʒéŋ ninʒéŋ embac waŋec. Waŋu maŋgocya imi Girik ic. [2] Lisitera ʒéma Ikonion ama areŋa yanda igucnec ninʒéŋ ninʒéŋ dac muna ieneŋ Timoteoac eeya héigic. [3] Waŋu imuaru Yuda ic kemma kecgic ieneŋ iwac maŋgocya imi Girik ic imi nindacgic. Imuac niŋ Paulonéŋ i wagicma kemmaŋ ʒé wamma iwac séwélaiguc séwi tasé hericheric haka wammiyec. [4] Waŋu ama areŋa kuneŋ kuneŋ séc lelecgéma Yesuac Méliméli ic ʒéma galeŋ eneŋ Yerusalemiguc ac ʒikima héna ac mema ogic imi tohomu niŋac énécmiyoc. [5] Imuhuc wamma ai meyic hénaoriŋ ieneŋ ninʒéŋ ninʒéŋgina seligiyu kucgina mema kaiweya kaiweya ʒaŋgégina toroqema keŋec.

*Paulonéŋ Makedonia ic méŋnéŋ
tiliŋ tiliŋiguc wininiyu héŋec.*

[6] Waŋu Uŋa Téréyanéŋ Asia baeciguc ackuaʒéc ménda ʒéaumuac niŋ énézéyu Firigia ʒéma Galatia baec orogicma keŋgic. [7] Keŋkecma Misia baec giŋgiŋaiguc keremma Bitinia baeciguc kerembiŋ ʒégic Yesuac Uŋanéŋ imuhucyanec oaec ménda ʒéénécmiyec. [8] Imuac ieneŋ Misia baec giŋgiŋanec keŋkecma Troa amaiguc mekeŋgic. [9] Siŋiyaiguc Paulonéŋ tiliŋ tiliŋiguc héŋu Makedonia ic méŋnéŋ iwaru wininima namma welecma yomuhuc ʒéyec; Gi doku qericma konduŋ néwécgeŋ Makedonia baeciguc hama méra nénécmiwéséman. [10] Paulonéŋ tiliŋtiliŋiguc séséc hémma ʒéyu, Anutunéŋ ionac buŋa suruc hiabia énézéwiŋ niŋ nénézézac ʒéma ninʒéŋgéma nalé sosola qahac konduŋ qericma Makedonia kembiŋ niŋac ʒéréŋ qéréŋ waŋiŋ.

Maleku meme embac Lidia.

[11] ʒéiciguc emma Troa ama areŋa yanda imi waima qericma didiŋanec kemma Samotera konduŋ baec komociguc kereŋiŋ. Ama giaŋiyu imuacnec keŋkecma Neapoli ama areŋa yandaiguc kereŋiŋ. [12] Imuaru ʒéic igucnec mama keŋkecma Filipai ama areŋa yandaiguc kereŋiŋ. Filipai imi Makedonia imuac ama areŋa yanda tosara onogicma kuneŋgina wawaŋa. Roma ic eneŋ ama areŋa yanda imi aŋgéŋ tima galeŋgéma kecgic. Waŋu ama areŋa yanda imuaru ai meme tosara keriŋ. [13] Sabata ducŋiyu ama areŋ imuac nagu yanda séŋgaŋgeŋiguc doku méŋ heyec imuaru ʒéwelec welecac tatarawac séc méŋ hezac me qahac imi hémbiŋ ʒéma keŋiŋ. Kemma imuaru tacma embac tocgoma tacgic ionac ackuaʒéc énézéiŋ. [14] Waŋu niŋgic ionac sucgina igucnec embac méŋ qara Lidia kerec. I imi maleku qouc qoucgia meme embac. Waŋu Tiatira ama yanda igucnec. Inéŋ Anutu ehéihéi wammiaŋec. Waŋu Miŋ Kewunéŋ qeria mebéréŋgéyu ackuaʒéc Paulonéŋ ʒéyec imuac wamma niŋec. [15] Waŋu eŋeya ʒéma héna géséhéra mocʒoŋ doku naec énécmini nalé imuaru inéŋ

amayaiguc héihéré nénécmima yomuhuc
ʒéyec; Eneŋ mia nuac niŋgic ninʒéŋ ninʒéŋ
embac wamma Miŋ Kewuac qeriaiguc
kecʒuaiguc hama nuac amaiguc tacyac
wammu.

Paulo ʒéma Sila hésa amaiguc
oropocgic.

16 Nalé méŋu ʒéwelec welecac kawéiguc
kembiŋ ʒé keŋkecni weleŋ qeqe embac
méŋ kuwicyagucnéŋ mihicŋi nénécmiyec.
Embac imi biaŋac ac ʒéénécmima miŋhéra
ionac soukiwa sasala mihicŋi énécmiaŋec.
17 Waŋu inéŋ mia Paulo ʒéma nini méndac
nénécmima ac qacma yomuhuc ʒéyec;
Ic yominéŋ Anutu eŋeŋa yanda iwac
weleŋ qeqehéra kecma aŋgéŋ titiac héna
ʒéau énécmianʒu. 18 Kaiweya kaiweya
imuhuc waŋ nénécmima keru ai meme
sasala tecgéyec. Paulonéŋ niŋu aiya
kileŋ yanda héricmiyu liliŋgéma kuwic
yomuhuc ézéyec; Ni Yesu Kristoac qaraiguc
gézézua, embac iwac qeria igucnec éréma
kenna. Imuhuc ʒéyu imuarunec éréma
keŋec. 19 Waŋu weleŋ qeqe embac iwac
miŋhéra ieneŋ soukiwa hia mihicŋimuac
séc qahac waŋec imi héŋtegicma Paulo
ʒéma Sila érépésima galeŋ mihicŋi
énécmiwiŋ ʒé nénnagémba sombeŋiguc
héré érécmima keŋgic. 20 Galeŋ ionacmuru
héré érécmima yomuhuc ʒégic; Iereŋ
Yuda icnéŋ amaninaiguc hama mebiri
nénécmiyic qeweloŋ yanda mihicŋiziŋ.
21 Waŋu haka méréra Roma ic neŋaŋ
ménda wamma mema kekera imuac mia
nénézézaoc. 22 Waŋu ic tuŋ yanda naŋgic
ieneŋ naŋgé amuma momacnec haʒéc ac
waŋ érécmigic galeŋ ieneŋ séwi usugira
hetec qetecgéma hihilocnéŋ urumu niŋac
énézégic. 23 Ʒégic ieneŋ hihilocnéŋ kileŋ
yanda urumaguc hésa amaiguc oropocma
nagu meselima hiabianec awima nammac
niŋ galeŋ meme ic ézégic. 24 Ézégic nimma
hésa ama qeria méŋ suraiguc tacʒac
imuaru oropocma hénagira ic kembaŋa
dépaŋ yanda éréhéc imuac namuŋaiguc
qatéyu kilanʒiyu heyoc.

Hésa ama galeŋ meme ic doku
naec miyec.

25 Siŋiya namuŋaiguc Paulo ʒéma Sila
ireŋ Anutu legic héima ʒéwelec welec
wammiyic hésa ic tosaranéŋ imi niŋgic.
26 Waŋu élanzaŋnec naŋ yanda geriwaguc-
néŋ mema hésa amawac hénia mehiriyu
hésa amawac naguya mocʒoŋ aŋgédarec.
Waŋu ic momac yanda seŋ hésagina loloma
madarec. 27 Waŋu galeŋ meme icnéŋ gau
igucnec niŋqelima héŋu nagu aŋgéma
nandaru hésa ic néŋgacdacʒu imuhuc
ʒéma nimma souya héréma eumaŋ ʒé
waŋec. 28 Imuhuc wammaŋ ʒéyu Paulonéŋ
qacma ʒéyec; Séwiga ménda mebirina nini
mocʒoŋ you tacʒiŋ. 29 Waŋu galeŋ meme
icnéŋ kifa niŋac qacma emma ʒénéŋa
hiriyu Paulo ʒéma Sila iorac wéségiraiguc
sicgé érécmiyec. 30 Waŋu oragicma éréma
qesiérécmima ʒéyec; Ic kewu éréhécna
ni dimuhuc wamba Anutunéŋ aŋgéŋna
timac? 31 ʒéyu ireŋ yomuhuc ézéyoc;
Miŋ Kewu Yesu ninʒéŋgéna gi ʒéma héna
géséhécga aŋgéŋgina timac. 32 Waŋu ireŋ i
ʒéma héna géséhéra Miŋ Kewuac ackuaʒéc
énézéyoc. 33 Éénézéyic galeŋ meme icnéŋ
siŋi imuaru nalé sosola qahac oragicma
wizigira hicŋiyec imi ʒuac érécmiyec.
Waŋu nalé sosola qahac eŋeya ʒéma héna
géséhéra doku naec énécmiyoc. 34 Waŋu
i eŋeyaoc ama qeriaiguc oropocma nene
hai érécmiyec. Waŋu i ʒéma hénagéséhéra
mocʒoŋ hama Anutu ninʒéŋgégic imuac
niŋ ségiségi yanda waŋec.

35 Ama giaŋiyu galeŋ ieneŋ ai ic tosara
méli énécmigic hama yomuhuc ézégic;
Ic éréhéc imi hulac érécmina. 36 Ʒégic
galeŋ meme icnéŋ nimma Paulo yomuhuc
ézéyec; Galeŋ éréhécna ieneŋ ai ic tosara
méli énécmigic hama hulac érécmina ʒézu
imuac iri ewa bénʒéŋ nimma kemmaoc.
37 ʒéyu Paulonéŋ yomuhuc ézéyec; Niri
Roma ic kecʒic waŋu képésicnina ménda
ʒétecgéma ic tuŋ yanda kicginaiguc eŋ
nuruma hésa amaiguc noropocgic. Waŋu
deguc éléŋ méli nérécmiwiŋ ʒé wanʒu?
Imuhuc qahac, eŋaoc hama noragicgic
kembiŋ. 38 Waŋu ai ic ieneŋ liliŋgéma
kemma galeŋ énézégic. Énézégic ieneŋ
ic éréhéc imi Roma ic wanʒaoc imi
niŋasarima aurigic. 39 Aurima ic éréhéc
mebélacgé érécmiwiŋ ʒé iorac muru hama
hésa ama igucnec oragicma éréma ama
areŋa yanda imi waima kemmaoc niŋ
érézégic. 40 Waŋu ireŋ hésa ama igucnec
éréma duŋa Lidia iwac amaiguc kemma
imuaru Yesuac ninʒéŋ ninʒéŋ dac muna

inicma meseli énécmimaguc ama yanda imi waima keŋoc.

17

Paulo ʒéma Sila iereŋ Tesalonika ama areŋa yandaiguc keŋoc.
1 Waŋu Paulo ʒéma Sila iereŋ Amfipoli ʒéma Apolonia ama areŋa yanda orogicma Tesalonika ama areŋa yandaiguc kereŋoc. Waŋu imuaru Yuda ic onac tocgotocgo ama méŋ tarec. 2 Waŋu Paulonéŋ hakaya méndacma tocgotocgo amaiguc emma Sabata haréwéc séc iniguc kiwi téréya olomma eminiŋgic. 3 Imuhuc wamma hénia ʒéasarima héipuc wamma yomuhuc ʒéyec; Kristo i qenʒeŋ manʒeŋ qema humuma humuc igucnec yacmac niŋac kiwi téréyaiguc ogic hezac. Waŋu ni énézéanʒua Yesu iminéŋ Kristo wanʒac. 4 3éyu sucginaiguc tosara ʒéma Girik ic tuŋ yanda Anutu ehéihéi wammiaŋgic imi eneŋ ʒéma embac eŋeŋa éréhécdac qahac, néŋ sasala momacnec ninʒéŋgéma Paulo ʒéma Sila iorac muru toroqegic. 5 Waŋu Yuda ic eneŋ nimbupuc niŋ érécmima nénnagémba sombeŋiguc kemma kaiʒiliweŋ ic tosara onagicma tuŋginaguc wamma hénima ama areŋa yanda qeriaiguc qewelоŋ yanda waŋgic. Waŋu Paulo ʒéma Sila mihicŋi érécmima ic embac sucginaiguc héréma kemma oropocbiŋ ʒé Yasonac amaiguc usuŋnec keŋgic. 6 Waŋu ménda mihicŋi érécmigic. Imuac niŋ Yason ʒéma ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna tosara énépésima unuruma ama galeŋ ionac wéséginaiguc kemma qacma ʒégic; Baera baera ic embac ionac qerigina mesoho énécmianʒaoc imi ereŋ mia nonac muru hayoc. 7 Hayic Yasonnéŋ héihéré érécmiyecac érécmima kecʒac. Ieneŋ Roma ic kewuac ac logima Ic kewu méŋ kecʒac, imi mia Yesu ʒéanʒaoc. 8 3éyic ama areŋa yanda ichéra ʒéma galeŋ ieneŋ ac imi nimma qewelоŋ yanda waŋgic. 9 Waŋu galeŋ eneŋ Yason ʒéma alahéra ionac murunec soukiwa mema oropocgic keŋoc.

Paulo i Berea ama areŋa yandaiguc ackuaʒéc énézéyec.

10 Waŋu siŋiyaiguc ninʒéŋ ninʒéŋ dac muna ieneŋ Paulo ʒéma Sila méli érécmigic Berea tauŋiguc kemma Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc eŋoc. 11 Waŋu Berea ama areŋa yanda miŋina ionac hakagina imi Tesalonika ama areŋa yanda miŋina ionac hakagina ogicma bénʒéŋa waŋec. Imuac ackuaʒéc imi siŋa nimma késama aŋgéŋ tigic. Aŋgéŋ tima acgira imi hélacnec me deic ʒéma kaiweya kaiweya kiwi téréya imi olomma niŋgésigic. 12 Imuhuc wamma ionarunec sasalanéŋ ninʒégégic. Waŋu Girik embac eŋeŋa ʒéma Girik ic embac efefia qahac, néŋ sasala ninʒéŋgégic. 13 Yuda ic Tesalonika ama areŋa yanda igucnec ieneŋ Paulonéŋ Berea ama areŋa yandaiguc acguc Anutuac ackuaʒéc ʒéauyec imi nimma Berea ama areŋ yandaiguc hama imuac miŋina qerig-inaiguc netu énécmima aigira qeri qaoŋ qeénécmima yéwéri mihicŋi énécmigic. 14 Imuhuc waŋgic ninʒéŋ ninʒéŋ dac muna ieneŋ Paulo konduŋ heyec imuhucgeŋ lakec kemma kecmac niŋac mélimigic. Waŋu Sila ʒéma Timoteo iereŋ imuaru* waima keroc. 15 Waŋu ic tosara ieneŋ Paulo wagicma Aten ama areŋa yanda tarec imuhucgeŋ lakec keŋgic. Waŋu Paulonéŋ Sila ʒéma Timoteo eŋeya muru foc méli érécmigic hamaoc niŋ énézéyu gezac qéʒéŋ ac imi mema liliŋgéma keŋgic.

Paulonéŋ Aten ama areŋa yanda yandaiguc buŋa suruc hiabia énézéyec.

16 Waŋu Paulo i Aten ama areŋa yandaiguc iorac mambéc tac kecma ama areŋa yanda imuac qeriaiguc baniara sasala naŋgic hémma qeri geric waŋec. 17 Waŋu Yuda ic onac tocgotocgo amaiguc Yuda ic ʒéma Girik ic tosara Anutu ehéihéi wammianʒu ionac ackuaʒéc énézéyec. Waŋu nénnagémba sombeŋiguc kaiweya kaiweya ic mihicŋi énécmiyec séc imuhuc waŋ énécmiyec. 18 Waŋu Epikue niniŋ ic ʒéma Stoike niniŋ ic ieneŋ acguc i guc ac eminiŋgic. Waŋu Paulonéŋ Yesu ʒéma humuc igucnec yacyac imuac ac ʒéyec. Imuac niŋ tosaranéŋ Pauloac niŋ kua doku ic yominéŋ néma ac ʒémaŋ ʒé wanʒac me imuhuc ʒégic. Waŋu tosaranéŋ ic yomi mia baec méŋac nemu mérérawac suruc ʒézac gezaŋ imuhuc ʒégic. 19 Imuhuc ʒéma Areopago kaunsol sombeŋiguc wagicma kemma ʒégic; Iwawai qelia ʒézaŋ imi nini hia niŋareŋ géwiŋac séc wanʒac

* 17:14: Berea ama areŋa yandaiguc.

me? [20] Geŋ ackuaʒéc méréra ʒéna ninʒiŋ
imuac héniaya nimbiŋ ʒé wanʒiŋ. [21] Imi
mia Aten ic ʒéma ic kiaŋ imuaru kecgic
ieneŋ ac méréra nimma ac imuacnec ʒéma
ʒé wamma nalégina auaŋgic imuac niŋ
imuhuc qesimigic.

Miŋ Kewu mérérawac hénia énézéyec.

[22] Waŋu Paulo imi Areopago kaunsol
sombeŋ yanda namuŋaiguc namma ic
yomuhuc énézéyec; Aten ic mandac,
ni yomuhuc hémma ninʒua, Ini mepé
qepési ic kecʒu. Iwawai mocʒoŋ yanda
mepési énécmianʒu. [23] Ni ama areŋa
yandagina imi lelecgéma kicna hima
onac mepé qepésiac iwawai inicba ʒaki
téréya méŋiguc kiwi yomuhuc heyu
olonʒua; Nemu méréra ménda ninʒiŋ
iwac ʒaki téréya. Deguc ni nemu méréra
ménda nimma mepésimianʒu, i énézéwa
niŋtecgicmu. [24] Anutu baec kurumeŋ ʒéma
imuac qeriaiguc iwawai momac yanda
hezac imi ʒéyu hicŋidarec inéŋ mia baec
kurumeŋ imuac miŋina kecʒac imuac niŋ
inéŋ ocmuŋ téréya méraninanéŋ memeya
imuac qeriaiguc ménda kecanʒac. [25] Waŋu
I eŋeyaoc ic embac mocʒoŋ yanda kekec
ʒéma wésésé ʒéma iwawai mocʒoŋ yanda
nénécmianʒac imuac niŋ iwawai méŋ
niŋac waŋu méraninanéŋ haimiwiŋac séc
qahac. [26] Inéŋ ic momacguc mihicŋima
iwarunec ic tuŋa tuŋa hicŋima kemma
baec séc kecmuac niŋ ézéyec. Waŋu
nalénina ʒéma kekecac qaŋaŋ sililicnina
ʒénénécmiyec. [27] Imi mia ic neŋaŋ iwac
niŋ wamma qerininanéŋ mété qététaŋ
wamma kemma Anutu eŋeya mihicŋiwiŋ
niŋac nimma imuhuc waŋec. Waŋu inéŋ
ic momac momac neŋaŋ murunec lakec
ménda kecanʒac.

[28] Neŋaoc iwac kuhaiguc kekec wamma
keŋha waŋanʒiŋ. Onac legic ʒéra meme
ic tosaranéŋ yomuhuc ʒégic; Neŋaŋ Anu-
tuac qelihéra. [29] Imuhucyanec Anutuac
qelihéra kecʒiŋ imuac niŋ Anutuac ninni
goli me siliwa me hocnéŋ ninininna to-
homa irec ooya méndacma meyacgéanʒiŋ
séc ménda wammac. [30] Anutunéŋ ménda
nimma kekecac naléyaiguc ménda ninicma
tuambuam waŋec. Waŋu deguc mia baec
séc ic momac yanda qerinina melembiŋ
niŋac nénézézac. [31] Anutunéŋ baec ic em-
bac solaŋanec gési nénécmimaŋ ʒé naléya
meyecac heyu ic méŋ ai imi mia memac
niŋac kumuyec. Waŋu ic imi mia humuc
igucnec meqelima héipuc yanda baec ic
mocʒoŋ ninʒéŋgémuac sécya nénécmiyec.
[32] Paulonéŋ imuhuc ʒéyu ic tosaranéŋ
humuc igucnec yacyac imuac ʒédesi
waŋgic. Waŋu tosaranéŋ nalé méŋac ac
suruc imuac muŋguc ʒéna nimbiŋ imuhuc
ʒégic. [33] Imuhuc waŋgic Paulonéŋ wai
énécmima keŋec. [34] Ic sasala qahac, néŋ
tosara Paulo ala wammima ninʒéŋgégic.
Ionarunec éréhéc imi Areopagoac gésigési
ic Dionisio ʒéma embac Damari, waŋu
tosara méŋ kecgic.

18

Paulo inéŋ Korinti ama areŋa yandaiguc ackuaʒéc ai meyec.

[1] Imuac andiaiguc Paulonéŋ Aten ama
areŋa yanda waima Korinti ama areŋa
yandaiguc keŋec. [2] Imuaru Yuda ic méŋ
mihicŋiyec, qara imi Akila. I Ponto bae-
ciguc hicŋiyec. Ic kewu Klaudionéŋ Yuda
ic imi Roma ama areŋa yanda waima
kemmu niŋac énézéyec. Imuac niŋ inéŋ
iniŋa Priskilaguc* Italia baec igucnec Ko-
rinti ama areŋa yandaiguc qelia hayoc.
Waŋu Paulonéŋ iricmaŋ ʒé keŋec. [3] Iereŋ
imi aigira momacguc imuac niŋ momac-
nec kecma ai meyoc. Waŋu iereŋ yaŋ
séwélanéŋ sel meyacgéyu boŋ meaŋoc.
[4] Waŋu Paulo i Sabata nalé séc Yuda ic ionac
tocgotocgo amaiguc emma Yuda ic ʒéma
Girik ic iniguc ac eminimma meme seli ac
waŋ énécmiaŋec.

[5] Waŋu Sila ʒéma Timoteo iereŋ
Makedonia waima hayoc. Nalé imuaru
ackuaʒécnéŋ Paulo késayu ewa mocʒoŋnec
Yesu imi Kristo téŋgéŋ ʒéma imuac héipuc
wamma Yuda ic ʒéasari énécmiyec. [6] Waŋu
Yuda ic ieneŋ haʒéc wammima ʒébiri migic
séséc wamma séwi usuya mimiŋʒaliyu
seitotoŋa mayu yomuhuc énézéyec; Onac
sacnéŋ onac orucginaiguc liliŋgéma
hamac, néŋ ni aina mema solaŋaniwa
képésicna qahac wanʒac.* Degucmuacnec
ni ic enia ionac muru kemmaŋ. [7] Waŋu
tocgotocgo ama imi waima ic méŋ Anutu
mepésianʒac qara Titio Yusito iwac

* 18:2: Me Priska. * 18:6: Eʒk 3:18

amaiguc emma tacyac waŋec. Amaya imi tocgotocgo ama imuac maréŋaiguc tarec. [8] Waŋu tocgotocgo amawac galeŋ qara Krispo ʒéma héna géséhéra ieneŋ ackuaʒéc nimma Miŋ Kewu ninʒégégic. Waŋu Korinti ic ionarunec sasalanéŋ acguc Pauloac ara nimma ninʒéŋgéma doku naecgic. [9] Waŋu siŋi méŋiguc Miŋ Kewunéŋ Paulo tiliŋ tiliŋiguc hicŋimima yomuhuc ézéyec; Gi ʒénéŋga ménda hiriyu ac imi ménda waima ʒéwéséman. [10] Ni giguc kecanʒua imuac niŋ ic méŋnéŋ méŋ gumebiri ménda waŋgémmac. Ama areŋa kuneŋ yanda yomuaru nuac ic embac sasala kecʒu. [11] Imuhuc ézéyu Paulonéŋ ama imuaru toroqema kecma Anutuac ackuaʒéc ku énécmima keru yawuŋ momacguc ʒéma emma maso 6 mahayec.

[12] Waŋu Galionéŋ Akaia baeciguc baec galeŋ yanda waŋec. Nalé imuaru Yuda ic ieneŋ ʒikiamuma Paulo haʒéc wammima baec galeŋac muru wagicma keŋgic. [13] Kemma yomuhuc ʒégic; Ic yomi héna acnina logima héna méréraiguc tima ic embac Anutu mepésimimu niŋac ʒéhinocgé énécmianʒac. [14] Waŋu Paulonéŋ ac ʒéman ʒé waŋu Galionéŋ Yuda ic yomuhuc énézéyec; Ini Yuda ic, kaiʒiliweŋ me haka biria niŋac ʒézuiguc neŋ acgina niŋénécmimaŋac hezac. [15] Néŋ eŋaŋ ackuaʒéc me qac méŋ me héna ac imuhucyawac ara wanʒuiguc eŋaoc ʒémindiŋimu. Ni iwawai imuhucyawac niŋgésimaŋ ʒé wammaŋac ménda ninʒua. [16] Imuhuc ʒéma nesi énécmiyu magic. [17] Waŋu ieneŋ momac yanda tocgotocgo amawac galeŋ Sositene wagicma baec galeŋac kiwaiguc qehéi wammigic. Waŋu baec galeŋ Galionéŋ inicma ewa éréhéc ménda waŋec.

Paulonéŋ Antiokia ama areŋa yandaiguc liliŋgéma hayec.

[18] Paulonéŋ Korinti ama areŋa yandaiguc ai meme sasala méŋ kecmaguc ninʒéŋ ninʒéŋ dac muna wai énécmima ʒéiciguc Siria baeciguc keŋec. Waŋu Priskila ʒéma Akila iereŋ i guc momacnec keŋgic. Waŋu ʒézé selia niŋac ʒéiciguc embiŋ ʒéma Korinti ama areŋa yanda Keŋkereaiguc oruc ʒucya merirec. [19] Waŋu Efeso ama areŋa yandaiguc keremma Paulo ic tosara momacnec keŋgic ini imuaru wai énécmiman ʒé eŋeyaoc Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc emma iniguc ackuaʒéc eminiŋ waŋgic. [20] Waŋu ic sasalanéŋ eŋaŋguc nalé horua méŋ kecmac niŋac welecgic, néŋ ménda niŋénécmiyec. [21] Waŋu Anutuac ewa siŋ imuac heyu onaru muŋguc liliŋgémaŋ imuhuc ʒéma ʒéiciguc emma Efeso ama areŋa yanda imi waima keŋec. [22] Keŋkecma Kaisarea ʒéic alawac ama areŋa yandaiguc kereŋec. Imuaru élélahaiguc ekemma Yesuac hénaoriŋ héra yaiʒézé ac waŋ énécmima Antiokia ama areŋa yandaiguc keŋec.

[23] Imuaru komora kecmaguc muŋguc waima Galatia ʒéma Firigia baec orocgicma Yesuac héihéré énécmimia momac yanda meseli énécmima keŋec.

Apolonéŋ Efeso ama areŋa yandaiguc ackuaʒéc énézéyec.

[24] Waŋu Efeso ama areŋa yandaiguc Yuda ic méŋ hayec, qara imi Apolo. Imi Aleksandria ama areŋa yandaiguc hicŋiyec. Ic imi niniŋ yandayaguc, kiwi téréya hia niŋareŋ gédarec. [25] Inéŋ Miŋ Kewuac héna ac ʒégic niŋareŋgéma ewa mocʒoŋnec Yesuac ac suruc dindiŋanec ku énécmiaŋec. Néŋ ic imi Yohaneac doku naec haka sac niŋec. [26] Inéŋ Yuda ic ionac tocgotocgo amaiguc ackuaʒéc ʒénéŋa ménda hiriyu hénima ʒéyec. ʒéyu Priskila ʒéma Akila iereŋ ʒézéya nimmaguc i amagiraiguc héihéré mima Anutuac héna muŋguc yanda ʒéasarimiyoc. [27 (27a)] Waŋu Apolonéŋ Akaia baeciguc kemman ʒé waŋu ninʒéŋ ninʒéŋ dac muna ieneŋ meme seli ac wammima ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna imuaru kecʒu ieneŋ Apolo hérémimuac niŋac énézéwiŋ ʒé ionac muru kiwi oma migic késama keŋec. [28] Kemma Korinti ama areŋa yandaiguc keremma kiwi téréya héiqelima Yesu imi Kristo wanʒac imuac héipuc wamma ic embac ionac kicginaiguc kuhaguc ʒéauma Yuda ic ionac ac memamiyec. [(27b)] Imuac niŋ ic embac Anutuac ewa hia niŋac ninʒéŋgégic ionac méŋguc yanda méra énécmiyec.

19

Paulonéŋ Efeso ama areŋa yandaiguc Yohane mihicŋiyec.

1 Apolonéŋ i Korinti ama areŋa yandaiguc
kerunec Paulonéŋ huaŋgeŋ baec waŋgoŋa
Saut iguc keŋkecma Efeso ama areŋa
yandaiguc keremma Yesuac tohotoho ic
tosara mihicŋi énécmiyec. 2 Waŋu inéŋ
yomuhuc qesiénécmiyec, Ini ninʒéŋgégic
nalé imuaru Uŋa Téréyaguc waŋgic me qa-
hac? ʒéyu ʒégic, Qahac, Uŋa Téréya kecʒac
imuac buŋa méŋ méndagucnec niŋiŋ.
3 Imuhuc ʒégic muŋguc qesiénécmiyec;
Ini némac doku naecgic? ʒéyu ʒégic;
Yohaneac doku. 4 ʒégic Paulonéŋ yomuhuc
énézéyec; Yohanenéŋ ewa meleŋ meleŋac
doku naec énécmima ic embac yomuhuc
énézéyec; Andénaiguc hama kecʒac i
ninʒéŋgému. Waŋu ac imi Yesuac niŋ
mia imuhuc ʒéyec. 5 Ic eneŋ ac imi
nimma Miŋ Kewu Yesuac qaraiguc doku
naecgic. 6 Waŋu Paulonéŋ orucginaiguc
méria haiyec nalé imuaru Uŋa Téréyanéŋ
ionaru mayu ac méréra ʒéma andiawac ac
momacnec ʒégic. 7 Waŋu ic ʒaŋgégina imi
12 ésécnec waŋec.

8 Waŋu Paulonéŋ Yuda ic ionac
tocgotocgo amaiguc nalé séc emma,
ackuaʒéc ʒénéŋa ménda hiriyu énézéma,
maso haréwéc séc Anutuac héŋgaleŋ
ama areŋa yandayawac énézéma, meseli
énécmima kerec. 9 Waŋu ic tosara eneŋ
ewa seli wamma ménda tohoma ic embac
kicginaiguc héna imi ʒébirigic. Waŋu
Paulonéŋ wai énécmima tohotoho ic tosara
onagicma kemma Tirano kiwi téréyawac
amaiguc kaiweya kaiweya ackuaʒéc ku
énécmiyec. 10 Ai yawuŋ éréhéc imuhuc
wamma keru Yuda ic ʒéma Girik ic Asia
baeciguc kecʒu ieneŋ mocʒoŋ Miŋ Kewuac
ackuaʒéc nindacgic.

11 Waŋu Anutunéŋ Paulo naŋgémima
iwarunec kiwi baec icnéŋ ménda memeya
ogicqogicma sasala meyec. 12 Waŋu ic eneŋ
séwi kereŋ tosara ʒéma ai memeyawac séwi
usu tosara mema hama Pauloac séwiyaiguc
osima mema kemma hafi ic ionac qacginu
haigic hiarugic. Waŋu kuwic acguc wai
énécmima néŋgacgic. 13 Waŋu Yuda ic
tosara baec séc lelecgéma méra kiwi
meaŋgic ieneŋ batucgéma Yesuac qaraiguc
kuwicginaguc yomuhuc énézégic; Paulo
ʒéanʒac Yesu iwac qaraiguc énézézua,
éréma keŋgic. 14 Yuda ic hofac oo ic kiwa
méŋ qara Sikewa iwac naŋhéra 7 ieneŋ
imuhuc mia waŋgic. 15 Waŋu kuwicnéŋ ac
yomuhuc meleŋ énécmiyec; Yesu ninʒua,
waŋu Paulo i ninʒua, waŋu ini méré ic?
16 Imuhuc ʒéma kuwicyagucnéŋ merac
éréhéc momacnec qacgiraiguc técgéma
emma uruqéfac qéfac waŋ érécmiyu
wiziginaguc wamma katanec ama qeria
igucnec mama néŋgacgic. 17 Waŋu haka
imuac buŋa Efeso ama areŋa yandaiguc
Yuda ic ʒéma Girik ic ieneŋ nindacma
ʒénéŋgina hiriyu Miŋ Kewu Yesuac qara
ehéihéi wammigic. 18 Waŋu ninʒéŋgégic
ieneŋ sasala haréma wawaŋ memegina
biria ʒéaudacgic. 19 Waŋu ic tosara méra
kiwi meaŋgic ieneŋ imuac kiwi papia
mutulaŋgéma mema hama ic embac
kicginaiguc gericiguc haigic ʒedarec.
Waŋu kiwi imuac boŋa toroqegic siliwa
gocmia* 50,000 ogirec. 20 Imuhuc waŋgic
Miŋ Kewuac ackuaʒécnéŋ kuhaguc yacma
saiyec.

Paulonéŋ Yerusalem kemmac niŋac ʒéréŋqéréŋ waŋec.

21 Héla imuhuc hicŋidaruguc Paulonéŋ
Makedonia ʒéma Akaia baec orogicma
Yerusalem kemmaŋ ʒé ewayanéŋ niŋse-
lima yomuhuc ʒéyec; Ni Yerusalem kerem-
maguc biaŋguc Roma ama areŋa yanda
acguc hémmaŋ ʒé wanʒua. 22 Waŋu ic méra
migic ionarunec éréhéc Timoteo ʒéma Er-
asito iereŋ Makedonia baeciguc kemmaoc
niŋac méli érécmiyec. Waŋu i eŋeya
Asia baeciguc nalé komodia méŋ toroqema
kerec.

Efeso ama areŋa yandaiguc qeweloŋ yanda hicŋiyec.

23 Waŋu nalé imuaru Efeso ama areŋa
yandaiguc héna ac imuac niŋ hétéŋ efefia
qahac, néŋ hétéŋ yanda hicŋiyec. 24 Surucya
imi yomuhuc; Ic méŋ siliwanéŋ iwawai
meyacgéma kerec, qara imi Demetirio.
Ic inéŋ nemu Atemiac* ocmuŋ imi sili-
wanéŋ meyacgéma soukiwa efefia qahac,
néŋ kuneŋ yanda ai momachéra mihicŋi
énécmiaŋec. 25 Waŋu inéŋ ai ichéra ʒéma
ai momachéra tocgo énécmima yomuhuc
énézéyec; Ic mandac, ini ainina iminéŋ mia

* 19:19: Siliwa gocmia momacguc imi ai ic méŋac ai meme momacgucac ai boŋa wanʒac. * 19:24: Anutu embara Daianawac qara.

soukiwa yanda mihicŋi nénécmianʒac imi ninʒu. [26] Waŋu Paulonéŋ Efeso ama areŋa yanda ʒéma Asia baec tosara igucnec ic embac ʒénaŋgé énécmima yomuhuc ʒéanʒac; Iwawai ic méranéŋ memeya imi Anutu héla qahac. [27] Imuhuc waŋkeru nénnagémba aininawac qara imi qahac wambac niŋac. Imi sac qahac, embac nemu yandanina Atemi iwac ocmuŋ imi mamaya waŋu, Asia baec igucnec ʒéma baec tosia igucnec ic momac yanda ehéihéi wammianʒu imi imuhucyanec qahac wambac niŋac.

[28] Demetirionéŋ ac imuhuc énézéyu nimma qeriginaiguc héribiric kuaya qeyu kucnec qacma yomuhuc ʒégic; Efeso ic neŋaŋ Atemi i eŋeŋa yanda! [29] Imuhuc ʒégic nalé sosola qahac waŋu ama areŋa yanda séc hétéŋ yanda imi sécgéma kendarec. Waŋu Makedonia ic éréhéc Gaio ʒéma Aristako Pauloguc momacnec keŋha waŋaŋgic i iri imi érépésima héré érécmima mocʒoŋ yanda séséc memeac aʒoaʒoro ama kuneŋ yandaiguc usuŋnec keŋgic. [30] Waŋu Paulonéŋ nimma sucginaiguc kemmaŋ ʒéyu tohotoho ic ieneŋ neuŋ héimigic. [31] Imi sac qahac Asia baec yanda imuac ai ic eŋeŋa tosara Pauloac alahéra kecgic ieneŋ aʒoaʒoroiguc ménda kemmac niŋac kiwi oma haigic iwaru keŋec. [32] Waŋu aʒoaʒoroiguc ic eneŋ ewagina meemma ac imuhucya imuhucya ʒéma qeweloŋ yanda waŋgic acgina sohodaru ic sasala yanda imi némac niŋ tocgégic hénia imi ménda niŋasarigic. [33] Waŋu Yuda ic ieneŋ alagina méŋ qara Aleksande naŋgémigic ou wéséginaiguc emma namma Paulo imi Yuda ic, néŋ haʒécnina wanʒac ʒéma yéwéri imi ʒémindiŋimaŋ ʒé acgina qaimac niŋac méranéŋ séséc waŋ énécmiyec.* [34] Waŋu ic ieneŋ ic imi Yuda ic wanʒac imi héŋtegicma kuagina séc qacma kaiwe kiwa 2 aua séc yomuhuc ʒéma naŋgic; Efeso ic neŋaŋ Atemi i eŋeŋa yanda! [35] Imuhuc waŋkecgic tauŋ imuac kiwi oo ic inéŋ ic melanʒi énécmima yomuhuc énézéyec; Efeso ic mandac, Efeso ama areŋa yanda miŋinanéŋ Atemi yanda ninawac ocmuŋ ʒéma baniara kurumeŋ igucnec mamaya imuac awiawi ic kecanʒiŋ imi baec séc ic embac mocʒoŋ nindacʒu. [36] Iwawai imi qaecgé mimiawac séc qahac. Imuac niŋ ini qerigina kugic mayu haka sicsaocya méŋ ménda wammu. [37] Ic énépésima hazu yomi eneŋ embac nemuninawac ocmuŋ igucnec iwawai méŋ kowu ménda megic. Waŋu nonac embac nemu ménda ʒébirimigic. [38] Waŋu Demetirio ʒéma ai ichéra ieneŋ ic méŋac ara késa kecʒuiguc képésic ʒézé naléya ʒéma baec galeŋgina he énécmizaoc imuac niŋ imuac gésigési amaiguc aciguc opocamumu. [39] Waŋu ac tosara méŋ hezaciguc kua meme ic aʒoaʒoroiguc mema kemma ʒétecgému. [40] Nini aʒoaʒoro yanda héniya qahac yomuac niŋac yéwéri mihicŋiziŋ. Ic kewu yandanéŋ nimma hétéŋ yanda niŋac ac ʒé nénécmiwac niŋac. Qesi nénécmimaciguc nini aʒoaʒoro héna ac logilogiya yomuac ac bakia méŋ owiŋac séc qahac wammac. [41] Imuhuc ʒéyu tecgéyu méli énécmiyu kendacgic.

20

Paulo i Makedonia ʒéma Akaia baeciguc keŋec.

[1] Ac hétéŋ yanda imi qahac waŋu Paulonéŋ tohotoho ic unuruma meme seli ac énézéma wai énécmima Makedonia baeciguc keŋec. [2] Baec imi ogicma tohotoho ic ac sasala énézéma meseli énécmima keŋkecma Girik baeciguc kereŋec. [3] Imuaru maso haréwéc kecma ʒéic késama Siria amaiguc kemmaŋ ʒé waŋu Yuda ic ieneŋ Paulo qewiŋ ʒéma ac saŋec ʒégic niŋtegicma Makedonia baeciguc muŋguc liliŋgéma kemmaŋ ʒé niŋseliyec. [4] Waŋu ic tosara i guc momacnec Asia baeciguc keŋgic imi yomuhuc; Berea ic Piroac naŋa Sopatero, Desalonika ic Aristako ʒéma Sekundo, Debe ic Gaio, waŋu Timoteo, waŋu Asia ic Tikiko ʒéma Tirofimo. [5] Ic imi ieneŋ walac kemma Troa ama areŋa yandaiguc keremma mambéc nénécmima tacgic. [6] Nini saméŋ yisya qahac imuac kendoŋ tecgéyu Filipi ama areŋa yanda waima ʒéiciguc kaiwe méra méŋ keŋkecma Troa ama areŋa yanda miŋina ionac muru keremma imuaru ai meme 7 keriŋ.

* 19:33: Yuda ic eneŋ Paulo ʒéma Kristoac hénaoriŋ niŋac haʒéc mihicŋiwiŋ niŋac ʒénéŋgina hiriyu Pauloguc ewa momac ménda wanʒu hénia imi ʒéasari énécmiwiŋ ʒé imuhuc batucgégic.

Paulo i Troa ama areŋa yandaiguc merac méŋ mehiaruyec.

7 Sabata tecgéyu Sondaiguc saméŋ
newiŋ ʒéma tocgéiŋ. Waŋu Paulonéŋ
ama giaŋiyu kemmaŋ ʒéma ackuaʒéc
ʒémanec naŋu siŋi namuŋa waŋec. 8 Ama
qeria qacyaiguc tariŋ imuaru kifa sasala
ʒema naŋec. 9 Waŋu merac méŋ qara
Yutiko inéŋ luhuc memeac kifaŋa igucnec
tackecma gau niŋac qeka meka qema
tarec. Waŋu Paulonéŋ ackuaʒéc ʒéyu
horugiyu gauac kuhanéŋ qélélénŋgéyu
tendiŋgéma hiŋgacma baeciguc qeyu
heyu mema yachénŋgic humuyec. 10 Waŋu
Paulonéŋ hiŋgacma eŋeyaoc merac
qacyaiguc héima tétécgéma yomuhuc
énézéyec; ʒénéŋgina ménda hirimac,
kekecya hemizac. 11 Imuhuc ʒéma ama
qeria qacyaiguc heyec imuaru emma
saméŋ nema ic iniguc ac eminiŋ wamma
nalé horua tacgic ama giaŋiyec. Ama
giaŋiyu wai énécmima keŋec. 12 Ic ieneŋ
merac qeliyu amayaiguc wagicma keŋgic
ewagina hiaruyu ségiségi yanda waŋgic.

Paulonéŋ Milete ama areŋa yandaiguc keŋec.

13 Paulonéŋ eŋeyanec baec héna kemmaŋ
ʒé ai areŋa ʒénénécmiyec imuac niŋ nini
walac ʒéiciguc emma Paulo wagicbiŋ ʒéma
Aso amaiguc keŋiŋ. 14 Waŋu Paulonéŋ
Aso amaiguc mihicŋi nénécmiyu ʒéiciguc
wagicma Mitilene ama areŋa yandaiguc
kereŋiŋ. 15 Imuacnec keŋkecma ʒintaiguc
Kio konduŋ baec komociguc kereŋiŋ.
Imuacnec keŋkecma Mitiwoiguc Samo
konduŋ baec komociguc kereŋiŋ. Waŋu
imuacnec keŋkecma Seiyaiguc Milete ama
areŋa yandaiguc kereŋiŋ. 16 Paulonéŋ ai
meme 50 imuac kendoŋiguc Yerusalem
kemmaŋ ʒé waŋec. Imuac Asia baeciguc
keru nalé ogicbac niŋac Efeso ménda
kemma qericma mocʒoŋ Milete ama areŋa
yandaiguc keŋec.

Efeso ama areŋa yandaiguc
kua meme ic ac énézéyec.

17 Kemma Milete imuarunec inéŋ Yesuac
hénaoriŋ héra ionac galeŋ hécgina
onagicma hamu niŋac ic tosara méli
énécmiyu Efeso ama areŋa yandaiguc
keŋgic. 18 Onagicma hagic Paulonéŋ ac
yomuhuc énézéyec; Ni Asia baeciguc hama
iniguc kecma ai memena hénia igucnec
hénima kaiweya kaiweya wawaŋ memena
dimuhuc wamma kecaŋi imi hémma
nindacgic. 19 Séwi memama hakanaguc
ʒéma kic masinaguc wamma manam
batuc sasala Yuda ic eneŋ menéŋgic
ʒéra béra hénia héniya imuac qahaiguc
kecma Miŋ Kewu mepésiyi. 20 Waŋu
iwawai méra énécmimia méŋnéŋ méŋ
henéŋu hénaoriŋ kicginaiguc me amaya
amayaiguc ménda niŋyéwérima mocʒoŋ
énézéma ku énécmiyi. 21 Imuhuc wamma
Yuda ic ʒéma Girik ic momacnec ewagina
melemma Anutuac muru képésicgina
ʒéauma Miŋ Kewunina Yesu Kristo
ninʒéŋgému niŋac énézéyi. 22 Waŋu ninʒu?
Uŋanéŋ qerina qatéma héréyu Yerusalem
kenʒua. Waŋu ou kemma haka dimuhucya
méŋ mihicŋimaŋ imi ni ménda ninʒua.
23 Momacgucdac ninʒua imi yomuhuc; Ama
séc keremma kecba imuaru Uŋa Téréyanéŋ
hésa ama ʒéma ʒérabéranéŋ mambéc
nénʒac imi nézézac. 24 Héna menéŋec imi
usuŋnec kemma Anutunéŋ ewa hiawac
ackuaʒéc imi héipuc wamma énézémaŋ
niŋac ai buŋa qenéŋec imi metecgémaŋ
ʒéma neŋ nena kekecnawac nimba eeyaguc
ménda wanʒac.

25 Ninʒu, ni sucginaiguc keŋha wamma
héŋgaleŋ ama areŋa yandawac buŋa
énézédacʒua. Waŋu ini mocʒoŋ kic
ségérana muŋguc ménda hémmu imi ni
ninʒua. 26-27 Ni ménda osima Anutuac
ewa siŋ mocʒoŋ énézédari. Imuac niŋ,
ʒésolaŋiwa niŋgic, sucginaiguc méŋnéŋ
méŋ birigic ionac sac kitiwa imi nuac muru
ménda hemac. 28 Eŋaoc galeŋgé amuma
rama tuŋhécgina imuhucyanec galeŋgé
énécmimu. Uŋa Téréyanéŋ ini ionac galeŋ
gési énécmiyec imuac niŋ Miŋ Kewuac
hénaoriŋ héra, eŋeya sawanéŋ boŋhéré
énécmiyec ionac inicgaleŋ wamma kecmu.
29 Ni wai énécmima kemba haséŋ kazu
ʒéragucnéŋ onaru haréma rama goigina
ménda héimu. 30 Waŋu eŋaŋ sucginaiguc
ic tosara hicŋima tohotoho ic hérégic
méndac énécmimu niŋac ac qariŋ qariŋgia
ʒému. 31 Imuac galeŋgina mema kecmu!
Waŋu yawuŋ haréwéc séc siŋi kaiwe ménda
waima kic masinaguc eŋac eŋac énézéaŋi
imi niŋqelima kecmu. 32 Deguc ni Anutu
ʒéma iwac ewa hiawac ackuaʒéciguc ini
onopocʒua. Ac kuaʒéc iminéŋ mia hia
meseli énécmiyu yacma météré ichéra

sucginaiguc ai buŋa mihicŋimu. [33] Ni
ic méŋac goli me siliwa me séwi usuya
niŋac hémbaoc ménda waŋi. [34] Ini ninʒu
ésécnec, ni méra éréhécnanéŋ ai mema
ni ʒéma ichécna nonac iwawainina mi-
hicŋianʒua. [35] Imuhuc wamma haka séséc
héiénécmiwa héndacgic. Ini imuhucyanec
ai kuneŋ mema ic kucgina qahac méra
énécmimu. Waŋu Miŋ Kewu Yesunéŋ
ac yomuhuc ʒéyec imi niŋqelima kecmu;
Haleŋ énécmimia ionac ségiségigina imi
haleŋ késakésa ic ionac ségiségigina imi
ogicanʒac.
[36] Paulo i ac imuhuc ʒétecgéma mocʒoŋ
yanda iniguc simiŋ héima ʒéwelerec.
[37] ʒéweleru ieneŋ mocʒoŋ ʒésiac yanda
wamma Pauloac ewayaiguc giligic hiŋgaru
kiricne qiricne wammigic. [38] Ini kic
ségérana muŋguc ménda némmu ʒéyec; Ac
imi nimma ewa biric kuneŋ yanda wamma
wagicma ʒéiciguc kemma opocgic.

21

Paulonéŋ Yerusalem kemmaŋ
ʒé ʒéiciguc eŋec.

[1] Waŋu nini wai énécmima keŋkecma
konduŋ baec komoc Ko baec komo-
ciguc kereŋiŋ. Ama giaŋiyu keŋkecma
Rodo konduŋ baec komociguc keremma
keŋkecma Patara ama areŋa yandaiguc
kereŋiŋ. [2] Imuaru ʒéic méŋ Foinike
konduŋ baec komoraiguc kemmaŋ ʒé
waŋu mihicŋima imuaru emma keŋiŋ.
[3] Keŋkecma Kipuro konduŋ baec komoc
kanaigucgeŋ taru hémma ogicma Siria
baecigucgeŋ keŋkecma Tiroiguc kerenni
imuaru ʒéicnéŋ hinaya haihulac wammaŋ
ʒé waŋu élélahaiguc eŋiŋ. [4] Emma
tohotoho ic tosara mihicŋi énécmima
imuaru iniguc kaiwe 7 keriŋ. Waŋu
Uŋanéŋ hinocgé énécmiyu nimma Paulo
Yerusalem ménda kemmac niŋac welec
migic. [5] Nalé imi tecgéyu ic embac waima
kenni ieneŋ iniŋ merachécgina mocʒoŋ
yanda iniguc nonagicgic ama areŋa yanda
imuac élélahaiguc hiŋgacma sakasaciguc
simiŋ héima Miŋ Kewunina ʒéwelec miyiŋ.
[6] ʒéwelecni tecgéyu waiamuma ʒéiciguc
enni ieneŋ amaiguc liliŋgégic.

Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Agabonéŋ Pauloac andiawac ara ʒéyec.

[7] Waŋu Tiro ama areŋa yanda igucnec
keŋkecma doku héna méndacma Tolemai
ʒéic ala ama areŋa yandaiguc keremma
imuaru ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna yaiʒézé ac
waŋ énécmima ai meme momacguc iniguc
keriŋ. [8] Ama giaŋiyu waima keŋkecma
Kaisarea ʒéic alawac ama areŋa yandaiguc
keremma Filipo mihicŋiyiŋ. Filipo imi ai
ic 7 gési énécmigic ionac sucgina igucnec.
Iwac amaiguc mia emma keriŋ. [9] Iwaru
bérachéra imi kemboŋ qahac kecgic. Waŋu
ieneŋ mocʒoŋ embac seraŋa. Waŋu an-
diawac ara ʒéaŋgic. [10] Waŋu imuaru ai
meme sasala kecni Yuda baec igucnec Anu-
tuac tiliŋ tiliŋ ic méŋ qara Agabo i nonaru
mama hayec. [11] Haréma Pauloac rikuŋa
mema iminéŋ eŋeya héna méria ʒikima
yomuhuc ʒéyec; Uŋa Téréyanéŋ yomuhuc
ʒézac; Yerusalemiguc Yuda ic ieneŋ rikuŋ
yomuac miŋina yomuhuc mia ʒikimima
ic enia ionac méraginaiguc haimu. [12] Ac
imuhuc ʒéyu nini ama imuac miŋina iniguc
Paulo Yerusalem ménda emmac niŋ Anutu
ʒéwelec miyiŋ. [13] Waŋu Paulonéŋ yomuhuc
ʒéyec; Némac niŋ siacma ewa howuc
néŋʒu? ʒikinémmu sac qahac, Miŋ Kewu
Yesuac qara niŋac Yerusalemiguc humu-
maŋ niŋac efidacʒua. [14] Waŋu ac ézéni
ménda niŋu waima yomuhuc ʒéyiŋ; Miŋ
Kewuac ewa siŋnéŋ selimac.

Paulo Yerusalem keŋec.

[15] Ai meme tosara imi tecgéyu ʒérén
qérén wandacma Yerusalem eŋiŋ. [16] Waŋu
Kaisarea ʒéic alawac ama areŋa yanda igu-
cnec tohotoho ic tosara ieneŋ niniguc mo-
macnec kemma Kipuru ic méŋ qara Nason
tohotoho ic kerecac kerec iwac amaiguc
kecbiŋ ʒé ic imi wagicma keŋiŋ.
[17] Waŋu keŋkecma Yerusalem kerenni
imuaru ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna ieneŋ
goihéihéi waŋ nénécmima nénépésigic.
[18] Waŋu ama giaŋiyu Paulonéŋ Yakoboac
amaiguc nonagicma eŋu inicni galeŋ
mocʒoŋ imuaru hama kecgic. [19] Waŋu
Paulonéŋ yaiʒézé ac waŋénéc midacmaguc
inéŋ weleŋ qemiyu Anutunéŋ ic enia
ionaru ai meyec imi momacguc momacguc
bénʒéŋ bénʒéŋ énézédarec. [20] Énézéyu
ieneŋ nindacma Anutu mepési migic.
Mepési migic tecgéyu Paulo yomuhuc
ézégic; Ninʒaŋ, Yuda ic sucninaiguc
ninʒéŋ ninʒéŋ ic tauseŋa tauseŋa hicŋigic.

Waŋu ieneŋ mocʒoŋ Moseac héna ac
seliseli wamma naŋgéanʒu. 21 Waŋu ieneŋ
imi geŋ Yuda ic tosara ic enia ionac
sucginaiguc kecʒu ieneŋ Mose andé qema
merachécgina ionac séwiginaiguc séwi
hericheric ménda wamma yanda ionac
haka waimu niŋ énézéanʒaŋ imi nindacgic.
22 Gi Yerusalem hazaŋ imuac suruc tinduc
nindacmu. Imuac niŋ dimuhuc wambiŋ?
23 Imuac nini ac méŋ gézéni imuac séc
wambéséman. Nonaruiguc ic kemboŋ
qahac Anutuguc ac ʒikima nalé hotoŋadac
oruc ʒucgina ménda mericma kecanʒu.
24 Waŋu geŋ ic imi onagicma kemma
météré meme haka wamma olémbaŋ boŋa
meénécmina oma orucgina mericmu. Gi
imuhuc wanna gémma guac ac hayu niŋgic
imi héla qahac ʒéma gi héna ac tohoma
kecanʒaŋ imi héŋtegicmu. 25 Waŋu ic
enia Yesu ninʒéŋgéma kecanʒu ionac
imi haka imuhucya ménda niŋtohomu,
néŋ baniarawac ireha ʒéma imuac
olémbaŋa ʒéma sac ʒéma yaŋ hésaiguc
korogic humugic imi ʒéma kaiseroac haka
imuacnec sac eliŋgé amuma lakec kecmu
niŋac ʒétecgéma oma hai énécmiyiŋ.
26 Waŋu ama siŋima giaŋiyu Paulonéŋ ic
kemboŋ qahac imi onagicma iniguc météré
meme haka wamma eŋaŋ météré meme
naléya tecgéyu eŋac eŋac lémbaŋ oo naléya
waŋec imi énézéwiŋ niŋac ama téréyaiguc
eŋec.

Paulo ocmuŋiguc keru késagic.

27 Ai meme 7 séc lémbaŋ oo ai mema
kecgic imuac naléya tecgémaŋ ʒé waŋu
Paulonéŋ ocmuŋ téréyaiguc naŋkeru Yuda
ic tosara Asia baec igucnec ieneŋ i hémma
ic momac yanda qerigina acginanéŋ netu
énécmima Paulo késagic. 28 Késama qacma
ʒégic; Ohec Israel ic mandac, hama méra
nénécmigic! Ic yomi baec séc kemma Yuda
ic neŋaŋ haʒéc waŋ nénécmima héna acn-
ina ʒéma ocmuŋ téréyanina yomi ʒébirima
ic embac momac yanda ku énécmianʒac
imi mia. Imi sac qahac ocmuŋ téréyaiguc
Girik ic onagicma éréma ama téréya yomi
meʒapi qezac. 29 (Imi mia ic méŋ Efeso ama
areŋa yanda igucnec qara Tirofimo inéŋ
Pauloguc ama areŋa yanda imuaru keŋkeŋ
haha waŋu hémma inéŋ ic imi wagicma
ama téréyaiguc éréyec gezaŋ imuhuc ʒéma
niŋgic.) 30 Imuhuc wammigic ama ic mo-
mac yanda qerigina yaru usuŋnec hadacma
Paulo késama ama téréya igucnec héréma
magic nalé imuarunec naguya héidacgic.

*Yaré ic galeŋginanéŋ Paulo méragina igu-
nec metecgéyec.*

31 Ic eneŋ Paulo qehumuwiŋ ʒé waŋgic
Yerusalem imi hétéŋ yandayaguc waŋec
imuac surucya yaré ic 1,000 galeŋgina
iwaru hayu niŋec. 32 Ac imuhuc nimma
imuarunec yaré ic tuŋhéra ʒéma yaré ic
100 imuac galeŋhéra énépésima usuŋnec
mekeŋgic. Waŋu hétéŋ meme ieneŋ yaré
ic 1,000 imuac galeŋ ʒéma yaré ichéra
inicma Paulo qema naŋgic imi waima
eŋ naŋgic. 33 Waŋu yaré ic 1,000 ionac
galeŋgina iminéŋ kemma Paulo wagicma
seŋ hésanéŋ ʒikigic ʒéma énézéma
Paulo qara ʒéma iwawai waŋec imuac
qesiénécmiyec. 34 Qesiénécmiyu ic tuŋ
sucgina igucnec méŋnéŋ méŋac, méŋnéŋ
méŋac qacma ʒégic qeweloŋ niŋac hénia
niŋtegicmacac séc qahac waŋu ai ama
qeriaiguc wagicma kemmu niŋac énézéyec.
35 Waŋu Paulonéŋ déc hénaiguc emmaŋ ʒé
waŋu ic eneŋ kaiʒiliweŋ yanda wammigic
yaré ic ieneŋ Paulo eliŋgémima hua
naŋgémima eŋgic. 36 Imi mia ic tuŋ yanda
ieneŋ nesi énécmima, Ic imi qegic qahac
wammac! Imuhuc qacma ʒégic imuac niŋ
imuhuc waŋgic.

Paulonéŋ saiwa ac waŋamuyec.

37 Waŋu Paulo ai ama qeriaiguc mema
embiŋ ʒé waŋgic Paulonéŋ yaré ic 1,000
imuac galeŋ ézéyec; Ninna ni ac méŋ hia
gézémaŋac séc? ʒéyu ʒéyec; Girik ac
ninʒaŋ? 38 Imuhuc waŋu gi becnec yaré
qema yaré ic 4,000 énépésima baec kéra
kérasiaiguc keŋec Iʒipte ic imi mia me?
39 Qesimiyu Paulonéŋ yomuhuc ézéyec; Ni
Yuda ic, Taso baec Kilikia ama areŋa yanda
imuacnec. Kilikia imi ama areŋa yanda
eŋomia qahac. Gi niŋnénna ac komora
énézéwa. 40 Waŋu inéŋ nimmiyu Paulo i déc
héna imuac boŋaiguc namma ic méranéŋ
séséc waŋ énécmiyu acgina qaiyu nan-
dacgic Hebiraio aciguc yomuhuc énézéyec;

22

*Paulonéŋ Yerusalemiguc Yuda
ic ac énézéyec.*

[1] Maŋgoc dacmuna hécna hénia imi
ʒéasariwa niŋgic. [2] Paulonéŋ Hebiraio
aciguc ac ʒéyec. Hénia imuac niŋac
némbéŋ yanda qema naŋgic. [3] Waŋu
toroqema énézéyec; Ni Yuda ic, Kilikia baec
Taso ama areŋa yandaiguc hicŋiyi. Waŋu
ama yanda Yerusalem yomuaru kecma
yandima ic Gamaliel iwac méra bawaiguc
kecba yanda hécninawac héna ac selianec
ku néŋu niŋareŋ gédari. Waŋu ini mocʒoŋ
yanda deguc waŋanʒu ésécnec Anutuac
niŋ wamma geriwaguc ai meaŋi. [4] Waŋu
héna qelia yomi mebirima tohotoho ic
humuac séc unuma haʒéc waŋ énécmima
ic embac momacnec qaté énécmima hésa
amaiguc onopocaŋi. [5] Héfac oo ic eŋeŋa
ʒéma galeŋ ieneŋ imi haka imuac héipuc ic
waŋʒu. Waŋu ionarunec dacmuna hécna
Damasiko ama areŋa yandaiguc kecaŋgic
ionac kiwi mema ama imuac ninʒéŋ
ninʒéŋ ic imuhucyanec qaté énécmima
Yerusalemiguc énépésima hawa kitiwa
memuac niŋ keŋi.

[6] Keŋkecma Damasiko ama areŋa
yandaiguc hosuru kemba gau komoc
ésécnec waŋec. Waŋu imuaru kurumeŋ
igucnec asac mararaŋ yandanéŋ élanza-
ŋnec mama hoturunéŋec. [7] Hoturunéŋu
ni baeciguc mama nuyu hema nimba ewa
méŋ yomuhuc mayec; Saulo, Saulo, gi
némac niŋ nunesi waŋ némma kecʒaŋ?
[8] ʒéyu ʒéyi; Miŋ Kewu gi méré? ʒéwa
yomuhuc nézéyec; Nunesi waŋ néŋanʒaŋ
Yesu Naʒarete ama areŋa igucnec ni imi
mia. [9] Ic niguc kecgic ieneŋ asac mararaŋ
sac héŋgic, néŋ i nézéyec iwac ewaya
imi ménda niŋgic. [10] Ni qesima ʒéyi; Miŋ
Kewu ni némac wammaŋ niŋac waŋʒaŋ?
ʒéwa Miŋ Kewunéŋ yomuhuc nézéyec;
Gi yacma Damasiko ama areŋa yandaiguc
kenna ic méŋnéŋ guac ai buŋa qegénʒua
imi mocʒoŋ gézémac. [11] Waŋu ni imi
asac mararaŋa niŋac kicnanéŋ hémmaŋac
séc qahac waŋec imuac niŋ ic tosara
niguc kecgic ieneŋ méranaiguc népésima
hérénéŋgic Damasiko ama areŋa yandaiguc
keŋi.

[12] Ama areŋa kuneŋ yanda imuac ic méŋ
qara Anania inéŋ héna ac séciguc keru Yuda
ic ama areŋa yanda imuaru kecgic imi eneŋ
momac yanda iwac ehéihéi wammiaŋgic.
[13] Ic iminéŋ mia hama nuac wésénaiguc
namma ʒéma; Ninʒéŋ ninʒéŋ ic munana
Saulo, kicga muŋguc hima hémbéséman.
Imuhuc ʒéyu imuarunec ni kicna hima ic
imi héŋi. [14] Waŋu ac yomuhuc nézéyec; Yan-
dahécnina ionac Anutunéŋ eŋeya ewa siŋ
imuac gézéyu niŋasarima Solaŋa miŋina
imi hémma ewaya kuaya igucnec nimbésé-
maŋ niŋac gésigéŋec. [15] Imuac gi iwac
niŋ wamma ic embac momac yanda ionac
kicginaiguc iwawai hémma niŋnec imuac
héipuc wamma énézéwéséman. [16] Waŋu
némac niŋ mambéc kecna horumac? Gi
yacna doku naecgémba Yesuac qara qacna
képésicga ʒuacgémmac.

Paulo ic enia ionac mélimigic.

[17] Waŋu Yerusalem liliŋgéma hama
ocmuŋ téréyaiguc emma ʒéwelecma tiliŋ
tiliŋiguc Yesu héŋi. [18] Hémba Miŋ Kewunéŋ
yomuhuc nézéyec; Gi nuac héipuc ac ʒéna
Yerusalem yomuac ic embac ieneŋ ac imi
ménda niŋ tohomu, imuac gi focdac ama
areŋa yanda yomi waima kembéséman.
[19] ʒéyu ni ac yomuhuc melemma ʒéyi; Miŋ
Kewu, ni ic embac gi ninʒéŋgé géŋgic
ini énépésima hésa amaiguc onopocmaŋ
ʒéma tocgotocgo amaya amaya keŋi imi
ic youmi eneŋ nindacʒu. [20] Waŋu buŋa
ʒézé icga Stefano qegic sacya mayec
nalé imuaru ni imuaru namma héipuc
waŋ énécmima i qegic ionac malekugina
galeŋgéyi. [21] Imuhuc ʒéwa Miŋ Kewunéŋ
yomuhuc nézéyec; Keŋna, neŋ ic enia baera
baera kecʒu ionac muru méligénʒua.

[22] Bénʒéŋ nimmanec kecgic, néŋ ac yomi
ʒéyu nimmaguc ewagina meyacma qacma
ʒégic; Ic imuhucyanéŋ baec igucnec qahac
wammac. Kekerawac séc qahac. [23] Imuhuc
qacma séwi usugina hetecgéma seitotoŋ
héigic eŋec. [24] Waŋu yaré ic 1,000 ionac
galeŋginanéŋ Paulo ai ama qeriaiguc wag-
icma emma ic eneŋ némac niŋac qacmizu
imuac hénia ʒéyu nimmu niŋac qesimima
hihilocnéŋ qemu ʒéma yaré ic énézéyec.
[25] Waŋu hésa yaŋ séwélanéŋnec meyacgégic
iminéŋ qatégic Paulonéŋ yaré ic 100 ionac
galeŋ méŋ hosuraiguc naŋu ézéyec; Ini
Roma ic ara ménda ʒétecgéma hihilocnéŋ
hia qemuac séc? [26] Imuhuc ʒéyu yaré ic
100 ionac galeŋginanéŋ nimma 1,000 ionac
galeŋ iwaru kemma ézéma ʒéyec; Dimuac
wammaŋ ʒé waŋʒaŋ? Ic imi Roma ic.
[27] ʒéyu yaré ic 1,000 ionac galeŋginanéŋ
Pauloac muru kemma yomuhuc ézéyec;

Nézéna, gi Roma ic me? Waŋu Paulonéŋ
ʒéyec; Oo, ni Roma ic. [28] ʒéyu yaré ic 1,000
ionac galeŋginanéŋ ʒéyec; Ni imi soukiwa
yanda haima Roma ic qac buŋa meyi. Waŋu
Paulonéŋ ʒéyec; Ni imi hicŋi hicŋihicŋina
igucnec éréma deguc Roma ic kecanʒua.
[29] Waŋu imuarunec Paulo iwawai qesimiwiŋ
ʒégic imi eneŋ waima kendacgic. Yaré ic
1,000 galeŋginanéŋ acguc Paulo i Roma ic
imi niŋ asarima hésanéŋ qatémiyec képésic
imuac niŋac auriyec.
[30] Ama giaŋiyu yaré ic 1,000 ionac
galeŋginanéŋ Yuda ic eneŋ Paulo némac
niŋac haʒéc wammigic imuac hénia
nimmac niŋac hésaya hulacmima hofac oo
ic tosara ʒéma gésigési ic tuŋ eŋeŋa San-
hederin tocgé énécmima Paulo wagicma
hiŋgacma wéséginaiguc oporu naŋec.

23

Paulo i ic kiwa ionac aʒoaʒoroiguc
namma ac énézéyec.
[1] Paulonéŋ gésigési ic inicsosolima ac
yomuhuc énézéyec; Dacmuna hécna ni
becarunec érékecma deguc ewa qerina
solaŋanec Anutuac kiwaiguc kecanʒua.
[2] Imuhuc ʒéyu hofac oo ic eŋeŋa Ananianéŋ
Pauloac hosuraiguc naŋgic ionac yomuhuc
énézéyec; Ini kuayaiguc qegic. [3] ʒéyu
Paulonéŋ yomuhuc ézéyec; Gi biriawac
demiŋ lalac Anutunéŋ gumac. Gi héna
aciguc niŋgési némmaŋ ʒé tacma héna
ac imi logima ni numu niŋac énézézaŋ?
[4] Imuhuc ʒéyu ic hosuraiguc naŋgic ieneŋ
yomuhuc ézégic; Gi Anutuac hofac oo ic
eŋeŋa efima ʒébirimizaŋ? [5] ʒégic Paulonéŋ
yomuhuc ʒéyec; Dacmuna hécna, inéŋ
hofac oo ic eŋeŋagina kecʒac imi ménda
nimma ac ʒézua. Kiwi téréyaiguc ac
yomuhuc ogic hezac; Gi guac hénaoriŋ
hécga ionac galeŋgina ménda ʒébiri
miwéséman.
[6] Waŋu gésigési ic tosara imi Sadukaio
ic, waŋu tosara imi Farisaio ic kecgic imi
Paulonéŋ niŋasarima gésigési ic inicma
qacma énézéyec; Dacmuna hécna ni imi
Farisaio ic, esaŋ ambéchécna ieneŋ Farisaio
ic kecgic. Imuac ni niŋkumuma humuc
igucnec yacyac imuac naŋgéma ʒéwa
aciguc nopocʒu. [7-8] Sadukaio ic eneŋ
humuc igucnec yacyac ʒéma kua meme
uŋa ʒéma qeri uŋa iwawai imuhucya imi
ménda kecʒu ʒéma ménda ninʒéŋgégic,
néŋ Farisaio ic eneŋ iwawai imuhucya
imuhucya imi mocʒoŋ kecʒu ʒéma
ninʒéŋgégic. Imuac niŋ ac imuhuc ʒéyu
Farisaio ic ʒéma Sadukaio ic sucginaiguc
haʒéc ac hicŋiyu méndéŋ amugic. [9] Waŋu
imuaru tohalic yanda hicŋiyec. Waŋu
Farisaio ic ionarunec héna acac kiwi ic
tosara yacma ac geriwaguc eminimma
yomuhuc ʒégic; Nini ic yomuac niŋni
képésira qahac wanʒac. Uŋa méŋ me Kua
meme uŋa méŋnéŋ ézéyeciguc dimuhuc
ʒéwiŋ? [10] Waŋu haʒéc ac imi kuneŋ yanda
waŋu yaré ic 1,000 ionac galeŋginanéŋ
Paulo késahérégic séwéla tegicbac niŋ
ʒénéŋa hiriyu, yaré ic ieneŋ haréma
ic sucgina igucnec Paulo onagicma ai
amagina qeriaiguc wagicma kemmuac niŋ
énézéyec.
[11] Waŋu Miŋ Kewunéŋ siŋi imuaru Paulo
hosuraiguc namma yomuhuc ézéyec; Gi
meseli amuna you Yerusalemiguc nuac
héipuc wamma énézézaŋ imuhucyanec
Roma ama areŋa yandaiguc acguc héipuc
ac waŋ némbéséman.

Yuda ic tosia eneŋ Paulo qewiŋac ʒéma ara
ʒégic.
[12] Ama giaŋiyu Yuda ic ieneŋ tuŋgi-
naguc wamma nene ʒiki kecma Paulo
ménda qehumuwiŋiguc yakanina ménda
newiŋ ʒéma ʒéseligic. [13] Ic eneŋ qe-
riginanéŋ ʒikiamuma sisipac ac wamma
imuhuc ʒégic imi ʒaŋgégina 40 ogirec. [14] Ic
eneŋ mia hofa oo eŋeŋa ʒéma galeŋ ionaru
kemma yomuhuc ʒégic; Nini Paulo ménda
qewiŋiguc yaka ménda newiŋ. [15] Imuac
eneŋ kaunsol ic iniguc yaré ic 1,000 ionac
galeŋgina iwaru ac yomuhuc haigic kem-
mac; Gi Paulo nonac kaunsol iguc mélina
hayu iwac ara muŋguc nimma didiŋanec
ʒétecgéwiŋ. Mélimiyu hosucginu ménda
hayunec hénaiguc qehumuwiŋ ʒé ninʒiŋ.

Paulo ac saŋec imi niŋec.
[16] Waŋu Paulo deuyanéŋ ac saŋec imi
nimma yaré ic ionac amaiguc keremma
oŋa Paulo ézéyec. [17] Ézéyu Paulonéŋ
yaré ic 100 ionac galeŋgina méŋ uruma
yomuhuc ézéyec; Gi merac yomi wagicma
yaré ic 1,000 ionac galeŋgina iwaru wag-
icma kenna ac méŋ késakecʒac imi ézémac.
[18] ʒéyu merac wagicma yaré ic 1,000 ionac

galeŋgina iwaru kemma yomuhuc ézéyec;
Merac yominéŋ ac méŋ késakecʒac imuac
niŋ hésa ic Paulonéŋ nuruma merac yomi
wagicma guaru hamaŋ niŋac qesinénʒac.
19 Imuhuc ézéyu yaré ic 1,000 ionac galeŋgi-
nanéŋ merac mériaiguc késama sasaŋ-
giaiguc wagicma kemma éléŋ qesimiyec;
Némac ac nézémaŋ ʒé waŋʒaŋ? 20 ʒéyu
ʒéyec; Yuda ic ieneŋ Pauloac ara muŋguc
didiŋanec nimbiŋ ʒéma hénaoriŋ hécgina
ionaru Paulo wagicma hamu niŋac qe-
sigémbiŋ ʒé ewa momac wamma ac saŋec
ʒézu. 21 Waŋu gi acgina ménda niŋ énécmi-
wéséma ŋ. Ic ʒaŋgégina 40 ogicogiranéŋ
Paulo qehumuwiŋ ʒéma saŋgima mambéc
tacʒu. Ieneŋ imi i ménda qewiŋiguc nene
ménda newiŋ ʒéma acgina ʒikigic. Waŋu
ieneŋ ʒéréŋ qéréŋ wandacma ʒéwelec
welecgina imuac ac bakia niŋac mambéc
kecʒu. 22 Yaré ic 1,000 ionac galeŋgina
inéŋ merac mélimima ʒézé seli ac yomuhuc
ézéyec; Gi ac nézézaŋ imi ic méŋ ménda
ézéwéséma ŋ.

Kawali ieneŋ Paulo Kaisarea ʒéic alawac
ama areŋa yandaiguc késama keŋgic.

23 Waŋu yaré ic 100 galeŋgina éréhéc
ururuma ac yomuhuc érézéyec; Baec héna
keŋkeŋ yaré ic 200 ʒéma becosic yaré
ic 70 ʒéma luac késa késa yaré ic 200
énézéyic ʒéréŋ qéréŋ wamma kecgic siŋiya
9 kilok waŋu Kaisarea ʒéic alawac ama
areŋa yandaiguc keremmu. 24 Waŋu Paulo
bénʒéŋ baec galeŋ Feliki iwaru wagicma
kemmuac niŋ becosic méŋ héitatac héim-
ima mambéc nammu. 25 Waŋu inéŋ kiwi
méŋ yomuhuc oyec; 26 Klaudio Lisia, neŋ
kewuna baec galeŋ Feliki guac yaiʒézé ac
waŋgénʒua. 27 Yuda ic ieneŋ ic imi qehu-
muwiŋ ʒé waŋgic. Waŋu ic imi Roma ic imi
nimma yaré ichécna iniguc kemma méraga
igucnec metecgéyi. 28 Waŋu aciguc
opocgic imuac hénia nimmaŋ ʒéma Yuda ic
ionac gésigési ic ionac muru wagicma keŋi.
29 Ara ʒégic imi mocʒoŋ héna acgina imuac
ara waŋec, néŋ iwawai waŋec méŋnéŋ méŋ
qehumumu me hésanéŋ ʒiki mimiawac séc
ménda waŋec imi mihicŋiyi. 30 Waŋu ic
tosaranéŋ ic yomi qewiŋ ʒéma ac saŋec
ʒégic ic méŋnéŋ nimma nézéyu duŋa guac
muru méliwa hazac. Waŋu ara ʒézu ic imi
eneŋ imuhucnec guaru kemma ara gézému
niŋac énézézua.

31 Waŋu baec héna yaré ic ieneŋ énézéyec
séc Paulo siŋiyaiguc wagicma keŋkecma
Antipatri ama areŋa yandaiguc kereŋgic.
32 Imuaru ama giaŋiyu becosic yaré ic ieneŋ
Paulo wagicma keŋkecma Kaisarea ʒéic
alawac ama areŋa yandaiguc kemmuac niŋ
ionac muru opocma baec héna keŋkeŋ yaré
ic ieneŋ yaré ic ionac amaiguc liliŋgéma
hagic. 33 Becosic yaré ic ieneŋ Kaisarea ʒéic
alawac ama areŋa yandaiguc keremma baec
galeŋ yanda kiwi mima Paulo imuhucnec
mériaiguc opocgic. 34 Baec galeŋnéŋ kiwi
olomma Paulo qesimima Kilikia baec igucnec imi niŋasariyec. 35 Waŋu inéŋ Aciguc
gopocʒu ic imi eneŋ hama harégic guac
ac nimmaŋ imuhuc ʒéma yaré ic eneŋ
Herodeac ama kewuya imuac qeriaiguc
galeŋgégic tacmac niŋ énézéyec.

24

Paulonéŋ Kaisareaiguc Felikiac wésiaiguc naŋec.

1 Kaiwe ai meme méra méŋ tecgéyu hofac
oo ic eŋeŋa Ananianéŋ qeriawac galeŋ
tosara ʒéma héna acac ʒézé ic méŋ qara
Teatulo iniguc Kaisarea ʒéic alawac ama
areŋa yandaiguc hiŋgacma Paulo aciguc
opocbiŋ ʒé baec galeŋac kiwaiguc naŋgic.
2 Waŋu Paulo ézéma wagicgic hayuguc
Teatulonéŋ baec galeŋ ac yomuhuc hénima
ézéyec; Ic kewunina Feliki, geŋ hia galeŋgé
nénécmina luaeiguc kecanʒiŋ. Waŋu biaŋ
héhéŋawac niniŋ yandaga niŋac baec
yomuaru hai netec ai sasala hicŋianʒac.
3 Ic kewuna Feliki, iwawai imuhuc hicŋiyu
imuac me imuac amanina séc ewa hia
yanda niŋgéŋanʒiŋ. 4 Waŋu yéwéri ménda
gémbiŋ ʒé ac hotoŋadac gézéni gi ewa
bénʒéŋgaiguc niŋnénécmina. 5 Nini ic
yomuac ninni hafi warihaguc ésécnec
waŋanʒac. Yuda ic baec séc kemma kecʒu
ionac sucginaiguc qeweloŋ yanda mihicŋi
énécmianʒac. Inéŋ mia héna ikorawac
miŋina Naʒaretenec iwac tohotoho ichéra
ionac galeŋgina. 6 Waŋu inéŋ ocmuŋ
téréyanina meʒapi qemaŋ ʒéyu késayiŋ.
7 (Ménda hezac.) 8 Imuac gi geŋgaoc ʒéqesi
wammima acnéŋ qatémiziŋ imuac hénia
imi mocʒoŋ niŋ asariwéséma ŋ. 9 Ac imuhuc
ʒéyu Yuda ic ieneŋ, Ac imi héla, ʒéma méra
migic.

Paulonéŋ baec galeŋac kiwaiguc ac bakia meleŋec.

10 Waŋu baec galeŋ yandanéŋ Paulo orucnéŋ séséc wammiyu ac yomuhuc ʒéyec;
Gi baec yomuaru yawuŋ sasala gésigési ic
eŋeŋa kecanʒaŋ imi nimma saiwa acna
efima gézémaŋ. 11 Niŋtegicʒaŋ ésécnec,
ni Yerusalemiguc Anutu mepésimaŋ ʒé
emma kecba ai meme 12 ménda ogirec.
12 Waŋu ieneŋ ni ocmuŋ téréya qeriaiguc
ic méŋguc ac méŋ ménda ʒéwa néŋgic.
Waŋu tocgotocgo amaiguc me ama areŋa
yanda imuac hénaiguc ic embac qeriiguc
ésé ésé méŋ ménda waŋ énécmiwa néŋgic.
13 Ic yomi eneŋ aciguc nopocma gézézu
imuac héipuc ac méŋ gézémuac séc qahac.
14 Waŋu ac yomi mia héla wanʒac, Ni héna
qelia méŋ ieneŋ héna ikora ʒébirianʒu
imi méndacma yanda hécninawac Anutu
mepésianʒua. Waŋu ni Anutuac tiliŋ tiliŋ
ic ieneŋ ogic hezac imi mocʒoŋ ʒéma
iwawai héna ac séciguc hezac imi mocʒoŋ
ninʒéŋgéanʒua. 15 Waŋu ic yomi eneŋ
iwawai méŋac Anutu ninʒéŋgéma mambéc
kecʒu imi ni momacnec késakecma
mambécanʒua, waŋu imi mia yomuhuc;
Ic solaŋa ʒéma ic biria momacnec humuc
igucnec qelima yacmu. 16 Imuac niŋac
Anutuac kiwaiguc ʒéma ic kicginaiguc
ewa solaŋa kecmaŋ ʒéma nalé séc seliseli
wamma kecanʒua. 17 Waŋu yawuŋ sasala
baec lakeciguc kecaŋi, waŋu degucdacmi
ic embac yéwérigina mihicŋizu ionac
énécmiwiŋ ʒéma haleŋ ʒéma Anutuac
buŋa haihaiya mema hayi. 18 Waŋu Anutuac
buŋa imi haimaŋ ʒé météré amuma ocmuŋ
téréyaiguc eŋi. Waŋu tocgotocgo me
hétéŋ méŋ ménda wamma eŋdac kecba
mihicŋi néŋgic. 19 Waŋu Yuda ic tosara Asia
baeciguc kecgic ieneŋ mia nuac képésic
méŋ héŋgiciguc guaru tinduc haréma
ʒéasarimuac hezac. 20 Imi qahac waŋu ic
yomi eneŋ ni Sanhederin kaunsol ionac
kicginaiguc naŋi imuaru nuac képésic
méŋ mihicŋigiciguc gézému. 21 Ionac
sucginaiguc namma acna momacguc sac
kucnec qacma ʒéyi imi yomuhuc; Humuc
igucnec yayac imuac naŋgéma ʒéwa deguc
aciguc nopocgic kicginaiguc nanʒua. Ac
imi qahaciguc ac méŋ ʒémuac séc qahac.

22 Felikinéŋ héna imuac buŋa niŋhumuyec imuac niŋ Pauloac ac imi ménda
ʒétecgéma yomuhuc énézéyec; Yaré ic
1,000 ionac galeŋ Lisia mayuguc acgina
ʒétecgémaŋ. 23 Waŋu yaré ic 100 ionac
galeŋgina méŋac yomuhuc ézéyec; Ini
Paulo ménda ʒikimigic eŋ keru galeŋgému.
Alahéra méŋnéŋ méŋ haréma goi héihéi
wammiwiŋ ʒégic ménda qetalimu.

Paulo yawuŋ éréhéc hésa amaiguc taru baec galeŋnéŋ waima keŋec.

24 Ai meme tosara kecma Felikinéŋ iniŋa
Yuda embac Durusila i guc momacnec
hama Paulo qaru emma Kristo Yesuac
ninʒéŋ ninʒéŋ imuac hénia imi érézéyu
niŋoc. 25 Waŋu haka dindiŋa ʒéma séwi
siŋac sigi kekec ʒéma gésigési yanda
imuac ara érézéyu Felikinéŋ aurima Paulo
yomuhuc ézéyec; Degucac imi sécgézac,
yacma kenna kecma andiaiguc sura méŋu
titiŋa hicŋiyu muŋguc héihéré gémmaŋ.
26 Waŋu inéŋ ara sac nimmac niŋac ménda
waŋec, Paulonéŋ soukiwa mimac niŋac
mambéc wamma hatac sasala héihéré
mima ac waŋoc.

27 Waŋu yawuŋ éréhéc tecgéyu baec galeŋ
qara Porikio Fesito inéŋ Felikiac tatac
késayec. Waŋu Felikinéŋ Yuda ic ewa hia
waŋ énécmimaŋ ʒé Paulo hésa amaiguc
waiyu tacmanec kerec.

25

Yuda ic ieneŋ Fesito iwaru keremma Pauloac ikoc ac ʒégic.

1 Fesitonéŋ baec galeŋ wamma ai meme
haréwéc kecma Kaisarea ʒéic alawac
ama areŋa yanda igucnec Yerusalem
eŋec. 2 Eŋu hofac oo ic kiwahécgina
ʒéma Yuda ic galeŋhécgina ieneŋ iwaru
keremma Paulo acnéŋ qatéma ézégic.
3 Waŋu ieneŋ hénaiguc saŋgima Paulo
qehumuwiŋ ʒéma acgina nimma Fesitonéŋ
niŋénécmima Paulo méliyu Yerusalem
hamac niŋac welecmigic. 4 ʒégic Fesitonéŋ
yomuhuc énézéyec; Paulo i Kaisarea hésa
amaiguc tacʒac. Waŋu ni imuaru muŋguc
liliŋgéma hiŋgacmaŋ. 5 Pauloac képésic
méŋ hemizaciguc onarunec kiwahécgina
tosara niguc momacnec hiŋgacma ʒému.

6 Imuhuc ʒéma ai meme 8 me 10
Yerusalem kecma Kaisarea ʒéic alawac ama
areŋa yandaiguc mekeŋec. Ama siŋima
giaŋiyu gésigési tataciguc tacma Paulo
késama érému niŋac énézéyec. 7 Inéŋ
haréyu Yuda ic Yerusalemnec magic ieneŋ

lelecgé mima haʒéc ac réwéria sasala
ʒégic. Waŋu acgina héipuc wammuac séc
qahac waŋec. [8] ʒégic Paulonéŋ kawalia
mema yomuhuc ʒéyec; Ni Yuda ic neŋaŋ
héna ac me ocmuŋ téréya me Roma ic
kewu Kaisawac képésic méŋ ménda waŋi.
[9] Waŋu Fesitonéŋ Yuda ic eneŋ niŋgic
hiarumac niŋac Paulo yomuhuc qesimima
ʒéyec; Gi guagicma Yerusalem kemma
imuaru acga ʒétecgémaŋac waŋʒaŋ?
[10] Qesimiyu Paulonéŋ yomuhuc ézéyec; Ni
Roma ic kewu Kaisawac gésigési amaiguc
naŋkecʒua, imuac nuac ac yomuaru
ʒétecgémuac hezac. Geŋgaoc ninʒaŋ
ésécnec ni Yuda ic. Waŋu iwawai biria
méŋ ménda waŋ énécmiyi. [11] Ni héna
ac logima képésic méŋ mewa nuwiŋ
ʒézuiguc humumaŋ ʒé ewa éréhéc ménda
wambinec. Ac ʒénénʒu imi mocʒoŋ
héla qahac waŋʒaciguc méŋnéŋ méŋ ni
méraginaiguc nopocmacac séc qahac.
Imuac Roma ic kewu Kaisanéŋ acna
ʒétecgémac niŋac waŋʒua. [12] Imuhuc ʒéyu
Fesito ichéra iniguc eminiŋ wamma Paulo
yomuhuc ézéyec; Gi Kaisa* iwaru acga
haizaŋ imuac Kaisawac muru kembéséman.

Ic kewu Agripanéŋ Fesito
hicŋimima Pauloac niŋac ézéyec.

[13] Ai meme tosara tecgéyu ic kewu Agripa
ʒéma nauŋa Beanike ieren Kaisarea ʒéic
alawac ama areŋa yandaiguc hiŋgacma
Fesito ʒézé ségiségi ac wammiwi ʒéma
hayoc. [14] Waŋu ieren ai meme sasala
imuaru tacyac waŋic Fesitonéŋ Pauloac ac
suruc wammima ic kewu yomuhuc ézéyec;
Felikinéŋ hésa ama ic méŋ waima keŋu
tacma kecʒac. [15] Waŋu ni Yerusalem eŋi
nalé imuaru hofac oo ic kiwahécgina ʒéma
Yuda ic ionac galeŋ ieneŋ iwac haʒéc ac
ʒéma képésiraguc ʒéma ʒétecgémaŋ niŋac
welecnéŋgic. [16] Waŋu ni ac bakia yomuhuc
énézéyi; Ic méŋ aciguc enʒac imi ac ʒézé
ic iniguc ménda aŋamma tacma arawac
kawalia ménda mema ʒéyu niŋgicnec
waimiwiŋ imi Roma ic nonac haka silicnina
qahac. [17] Imuhuc énézéwa Yuda ic ieneŋ
niguc yomuaru hagic nalé sosola qahac ama
giaŋiyu gésigési tataciguc tacma énézéwa
ic imi wagicma érégic. [18] Waŋu ac wammigic
ieneŋ ac ʒégic, néŋ képésira méŋ nimmaŋ
ʒé mambéc keri imi ménda mihicŋiyi.
[19] Waŋu eŋaŋ hénagina ʒéma ic méŋ qara
Yesu iwac niŋ Paulonéŋ humuc igucnec
qelima yarec ʒéyec ac imuac niŋ ʒéeŋ
ʒéma waŋgic. [20] Waŋu ni ac imuhucya
dimuhuc ʒémindiŋimaŋ ʒéma hocma
Paulonéŋ Yerusalem kemma ac gésigési
amaiguc ac imuac nambéséman waŋʒaŋ?
ʒéma imuhuc qesimiyi. [21] Waŋu Paulonéŋ
Roma ic kewunéŋ acya ʒétecgémac niŋ
galeŋgé mimaŋac welecnéŋec. Waŋu
keŋkeŋ naléya ducŋiyu méliwa Kaisa*
iwacmuru kemmac niŋ ézéwa hésa amaiguc
tacʒac. [22] Imuhuc ézéyu Agripanéŋ Fesito
ézéyec; Ni acguc nenaoc iwac ara nimmaŋ
ʒé waŋʒua. ʒéyu Fesitonéŋ ʒéyec; Hia
oraŋguc nimbéséman.

Paulo i ic kewu Agripa iwac kiwaiguc
naŋec.

[23] Ama giaŋiyu Agripa ʒéma Beanike
iereŋ ehéihéi waŋ érécmima hénagira
megic haréma yaré ic 1,000 ionac galeŋ
tosara ʒéma ama yanda imuac ic kuneŋ
iniguc gésigési amaiguc emma tacgic
Fesitonéŋ énézéyu Paulo késama eŋgic.
[24] Eŋgic Fesitonéŋ ac yomuhuc ʒéyec;
Ic kewu Agripa ʒéma ichécna tosara ac
énézéwa niŋgic. Ic nanʒac yomi iwac
niŋ Yuda ic ieneŋ kucnec qacma, Ic yomi
Kekecac séc qahac! ʒéma Yerusalem ʒéma
ama yomuaru welecnéŋgic. [25] Waŋu ni
niŋgésiwa haka humucac séc méŋ ménda
waŋec. Waŋu i eŋeyaoc Roma ic kewuac
wamma ʒéyec imuac niŋ iwaru mélimimaŋ
ʒé waŋʒua. [26] Waŋu ic kewu eŋeŋawac ac
héla méŋ omaŋac séc qahac waŋʒac. Imuac
mia ʒéqesi mima ac héla méŋ mihicŋiwiŋ
ʒé ic yomi onaru ʒéma sucninaiguc ic kewu
Agripa guac muru opocba nanʒac. [27] Ni
hésa ic méŋ képésicyawac ara méŋ ménda
oma Roma ama areŋa yandaiguc eŋ méliwa
kemmacac séc qahac.

26

Paulonéŋ Agripa ʒéma Fesito
iorac kicgiraiguc ac ʒéyec.

[1] Waŋu Agripanéŋ Paulo yomuhuc
ézéyec; Geŋgaoc ac ʒéna guac niŋgénni.
ʒéyu Paulonéŋ méranéŋ séséc wamma
yomuhuc ʒéyec; [2] Ic kewu Agripa, Yuda

* 25:12: Romawac ic kewu yanda niŋac Kaisa ʒéaŋgic.

* 25:21: Qac imuac hénia imi; Romawac ic kewu.

ic eneŋ ac waŋ nénʒu imuac bakia
degucmi guac kicgaiguc ʒémaŋ ʒéwa
ewana hiaruzac. 3 Imi mia gi Yuda ic nonac
haka silic hénia hénia ʒéma ʒéqesinina
imi nindacʒaŋ imuac niŋ imuhuc wanʒua.
Imuac ewa bénʒéŋgaiguc acna ʒéwa
niŋnémbéséman. 4 Ni komocna igucnec
hénima Yerusalem ʒéma nena baec yanda
qeriaiguc dimuhuc kecma yandiyi imi
Yuda ic ieneŋ mocʒoŋ nindacʒu. 5 Ieneŋ
becarunec nalé horua néŋgicac néŋanʒu
imuac niŋ héipuc waŋ némmuac siŋgina
hewacnec ni Farisaio ic Yuda ic ionac tuŋ
méŋ héna ac dindiŋanec méndacanʒu
ionarunec ʒéma héniana momacnec hia
ʒédacbunec. 6 Waŋu ni Anutunéŋ yanda
hécnina ac ʒiki énécmiyec imuac mambéc
kecanʒua. Waŋu hénia imuac niŋ ni deguc
ac gésigési amaiguc nanʒua. 7 Waŋu ʒikiʒiki
ac imuac héla imi késawiŋ ʒéma Israelac
qelihéra kisic areŋhéra 12 neŋaŋ siŋi kaiwe
séc Anutu mepési mianʒiŋ. Ic kewuna,
buŋa imuac mia mambéc wamma ai mewa
Yuda ic ieneŋ aciguc nopocʒu. 8 Anutunéŋ
humumia meqeli énécmianʒac, héla imi ini
némac niŋ niŋgic ménda wawaŋac ésécnec
waŋanʒac? 9 Waŋu ni acguc Yesu Naʒarete
ama areŋa igucnec iwac qac buŋa mesoho
wammimaŋ ʒé iwawai mocʒoŋ tinduc
wammaŋ imuhuc ʒéma niŋi. 10 Yerusalem
imuaru ai imuhucya mia meyi. Waŋu hofac
oo ic kuaya ionaru kuc buŋa mema météré
ic sasala hésa amaiguc onopocma keri.
Waŋu unuhumuwiŋ ʒé ʒétecgégic ewa
momac wamma oaec ʒéénécmiyi. 11 Bakia
énécmimaŋ ʒé Yuda ic ionac tocgotocgo
amaya amaya kemma Yesuac qac ʒébirimu
niŋac tericgé énécmiyi. Waŋu qerina
geriwaguc waŋu mebiri énécmimaŋ ʒé ama
areŋa yanda yanda Yuda baec séŋgaŋgeŋ
hezac imuarugeŋ acguc keŋi.

12 Ai imuhucya memaŋ ʒé hofac oo ic
kuaya ionac oaec kiwi qacginaguc imi
mema Damasiko ama areŋa yandaiguc
kemmaŋ ʒéma keŋi. 13 O, ic kewuna,
keŋkecba gau komoc waŋu, kurumeŋunec
asac mararaŋ kaiwe kiwa asac mararaŋa
ogicogira imuhucyanéŋ mama ni ʒéma
ichécna hoturu nénécmima qetagali
nénécmiyec. 14 Waŋu nini mocʒoŋ baeciguc
tendiŋgé nunuyu hema ewa méŋ Hebiraio
aciguc yomuhuc niŋi; Saulo, Saulo, gi
némac niŋ nunesi waŋ néŋanʒaŋ? Gi
ʒéraiguc hénaganéŋ qena guyu siŋga
hia nimbéséman? 15 Imuhuc ʒéyu ni
yomuhuc ʒéyi; Miŋ Kewu, gi méré?
ʒéwa Miŋ Kewunéŋ yomuhuc nézéyec;
Nunesi waŋ néŋanʒaŋ Yesu ni mia. 16 Gi
yacma hénaganéŋ tima nanna, ni imi gi
iwawai hénʒaŋ imi ʒéma kecma gézéwa
hémbéséman imuac buŋa ʒézé ic wamma
nuac weleŋ qeqe icna wambéséman ac
gésigémmaŋ ʒé hicŋigénʒua. 17-18 Geŋ
kicgina méwéréŋgé énécmina siŋi igucnec
asac mararaŋ igucgeŋ, Biria miŋinawac
kuc igucnec Anutuac murugeŋ liliŋgéma
hagic biriagina ʒuac énécmiwa ni ninʒéŋgé
némma météré ic sucginaiguc ai buŋa
késamu niŋac neŋ geŋga ic embac
Yuda ic ʒéma ic enia ionac sucgina
igucnec gésigémma muŋguc ionac muru
méligémmaŋ.

Buŋa suruc énézéyec imi muŋguc ʒéma
Agripa ézéyec.

19 Ic kewuna Agripa, hénia imuac niŋ
ni iwawai kurumeŋunec nézéyu héŋi imi
ménda qetalima 20 walac imi Damasiko
ama areŋa yanda miŋina, waŋu keŋkecma
Yerusalem miŋina ʒéma Yuda baec séc ic
embac ʒéma ic enia momac yanda ewagina
melemma Anutuaru liliŋgéma hama haka
hiabia, qeri meleŋ meleŋac séha wammu
niŋ ackuaʒéc énézéma keri. 21 Waŋu
imuac niŋ Yuda ic eneŋ ocmuŋ téréyaiguc
népésima nuwiŋ ʒé waŋgic. 22 Waŋu Anu-
tunéŋ naŋgénéŋu érékecma deguc ic eŋeŋa
mamaya momac yanda ionac kicginaiguc
namma ackuaʒéc énézéaŋiac énézéanʒua.
Waŋu ʒéanʒua imi ac méréra qahac. Anu-
tuac tiliŋ tiliŋ ic ʒéma Mosenéŋ iwawai
kileŋ hicŋimac ʒégic imi sac énézéanʒua.
23 Kristonéŋ qenʒeŋ manʒeŋ qema hu-
muma humumia ionarunec walac yacma
Yuda ic ʒéma ic enia asac mararaŋac ʒéau
énécmimac imuhuc zégic ac imi mia neŋ
ʒénaŋgéanʒua.

24 Paulonéŋ ʒédiŋima ac imuhuc énézéyu
Fesitonéŋ ac kucnec ʒéma éʒéyec; Paulo,
gi ewaga sohozac. Niniŋ yandaganéŋ
qeriga mesoho génʒac. 25 ʒéyu Paulonéŋ
ac yomuhuc meleŋ miyec; Ic kewuna Fe-
sito, ni ewana ménda sohozac, néŋ ac

héla niŋareŋgéma ʒézua. [26] Ic kewu, geŋ-
gaoc iwawai hicŋiyec imi mocʒoŋ nin-
dacʒaŋ imuac niŋ ni efima gézézua. Iwawai
imi baec waŋgoŋaiguc ménda hicŋiyec.
Imuac haka méŋac méŋ guac kicga igu-
cnec musaŋ gégéyawac méŋ ménda hezac
imi ni ninʒéŋgézua. [27] Ic kewu, Agripa
gi Anutuac kua meme ic ionac acgina imi
ninʒéŋgéanʒaŋ? Gi ninʒéŋgéanʒaŋ imi ni
ninʒua. [28] Imuhuc ʒéyu Agripanéŋ Paulo
yomuhuc ézéyec; Ac hotoŋadac ʒéma Kris-
toac ic wammaŋ niŋ meseli nénʒaŋ me?
[29] Waŋu Paulonéŋ ʒéyec; Ac hotoŋa me
ménda horua, gi momacguc sac qahac, néŋ
tosara deguc acna ninʒu ini mocʒoŋ seŋ
hésana yomuac sac ménda mihicŋima nena
ésécnec téŋgéŋ wammu niŋac wanʒua.
[30] Imuhuc ʒéyu ic kewu ʒéma baec galeŋ
ʒéma Beanike ʒéma ic tosara iniguc tacgic
ieneŋ mocʒoŋ yacma keŋgic. [31] Kemma em-
iniŋ wamma eŋawu yomuhuc ʒégic; Ic yomi
haka méŋ humumia me hésa amawac buŋa
wawaŋa séc méŋ ménda waŋec. [32] Waŋu
Agripanéŋ Fesito yomuhuc ézéyec; Ic imi
Kaisanéŋ* acya ʒétecgémac niŋ ménda
welec miwacnec geŋ hia hulac miwaŋnec.

27

Paulo Romaiguc wagicma kemmu niŋac ʒéiciguc opocgic.

[1] Italia baeciguc ʒéiciguc kembiŋac niŋ
baec galeŋnéŋ ʒétecgéma Romawac ic
kewu Kaisawac yaré ic 100 ionac galeŋgina
méŋ qara Yulio iwac mériaiguc Paulo ʒéma
hésa ic tosara onoporec. [2] ʒéic méŋ
Adramiten ama areŋa yanda igucnecnéŋ
Asia baeciguc ama areŋa yanda tosara kon-
duŋ giŋgiŋaiguc tacma keŋec imuaru kem-
maŋ ʒé taru eŋiŋ. Waŋu Makedonia ic méŋ
qara Aristako, Tesalonika ama areŋa yanda
igucnec imi momacnec keŋiŋ. [3] Ama gi-
aŋiyu ʒéicnéŋ Sidon ama areŋa yandaiguc
kereŋ héiyu Yulionéŋ Paulo goi héihéi
wammima alahéra iniru méra mimuac niŋ
ézéyec. [4] Ama imuarunec muŋguc hén-
ima kenni Luhuc kembiŋ ʒé waŋiŋ imuhuc
geŋnec hayec imuac niŋ Kipuro baec komoc
imuac héiya igucnec luhuc qiʒiʒiŋgéma
keŋiŋ. [5] Waŋu Kilikia konduŋ ʒéma Pamfilia
konduŋ qericma keŋkecma Likia baec Mira
ama areŋa yandaiguc kereŋiŋ. [6] Imuaru
ʒéic Aleksandria ama areŋa yanda igu-
cnec méŋnéŋ Italia baeciguc kemmaŋ ʒéyu
yaré ic 100 galeŋginanéŋ nonagiru imuaru
eŋiŋ. [7] Waŋu ʒéic iminéŋ bénʒéŋ bénʒéŋ
keŋkeru ai meme sasala tecgéyu Kinido
konduŋ baec komoc wésiaiguc kereŋiŋ.
Waŋu luhucnéŋ ménda wai nénécmiyu
Salmone sia yanda andé qema Krete kon-
duŋ baec komoc kanaya igucnec keŋiŋ.
[8] Baec komora imuac giŋgiŋaiguc mén-
dacma qenʒeŋ manʒeŋ qema kemma Lasea
ama areŋa yanda hosuraiguc ʒéic ala méŋ
qara ʒéic Asia Soroc imuaru kereŋiŋ.

Pauloac ac ménda nimma héna méŋu kemma yéwéri mihicŋigic.

[9] Konduŋiguc nalé horua kemma kecni
nene ʒikima ʒéwelec wawaŋa imuac
kendoŋ tecgéyu luhuc naléya hayec. Hayu
bec konduŋnéŋ biriyu keŋkeŋawac séc
ménda waŋec. Imuac Paulonéŋ gorogina
ʒéma yomuhuc énézéyec; [10] Ic mandac,
ni hémba héna yominéŋ hina ʒéma ʒéic
sacnec qahac, néŋ ic neŋaŋ kekecnina
acguc nonagicmacac séc wanʒac. [11] Imuhuc
ʒéyu yaré ic 100 ionac galeŋginanéŋ
Pauloac ac niŋbipima ʒéic galeŋ ʒéma ʒéic
miŋina iorac ac nimma tohoyec. [12] Waŋu
konduŋ imi ʒéicnéŋ saŋgeŋa naléyaiguc
hia tatarawac séc ménda waŋec. Imuac
sasalanéŋ konduŋ imi kileŋ waima Krete
baec komoc imuac ama méŋ Foiniksi
imuaru keremma tacni saŋgeŋa naléya
tecgémac niŋ ʒégic. Ama baec imuac
suŋguruŋa bakianéŋ Is ʒéma imuac héiya
sucgira hémma heyec. waŋu baec bakia
méŋnéŋ Is ʒéma imuac kanaya sucgiraiguc
hémma heyec.

Konduŋiguc hiŋgacbiŋ ʒé waŋiŋ.

[13] Waŋu luhucnéŋ Is imuac héiya igucnec
bénʒéŋ éréyu naŋgé nénécmizac imuhuc
ʒéma nimma aŋga hérégic éréyu Krete
konduŋ baec komoc giŋgiŋa méndacma
keŋgic. [14] Keŋgic nalé ménda horugiyu
konduŋ baec komoc imuac qaha igucnec
qeuqewaŋ luhuc méŋ qara Is igucnec im-
inéŋ mama qeyec. [15] Qema ʒéic qéfagéyu
luhuc hayecgeŋ kemmacac séc qahac waŋu
mebipima waigic luhucnéŋ ʒéic wagicma

* 26:32: Qac yomuac hénia imi; Romawac ic kewunéŋ

héna méŋu keŋec. [16] Keŋkecma baec ko-
moc méŋ qara Kauda imuac giŋgiŋa igu-
cnec kenni ʒéic gomba qatéma héréma
keŋiŋ imi galeŋgéwiŋac séc qahac waŋec.
[17] Waŋu ai yanda mekecma héréni ʒéic qa-
haiguc éréyec. Waŋu ʒéic téwac niŋac
rewakaŋnéŋ bawa igucnec wagic emma
ʒikiyiŋ. Waŋu sakasac éré éréya méŋ qara
Siriti imuaru emmac niŋac hésaya hérégic
maleku mayu luhucnéŋ naŋgé nénécmiyu
keŋiŋ. [18] Waŋu luhuc niŋac qenʒeŋ manʒeŋ
nimma keriŋ. Imuac niŋ ama giaŋiyu
hina tosara konduŋiguc giligic hiŋgarec.
[19] Waŋu ama muŋguc siŋima giaŋiyu ʒéicac
iwawai tosara imuhucyanec giligic hiŋ-
garec. [20] Waŋu ai meme sasala kaiwe
me ménisikilu méŋ ménda hicŋiyu héŋiŋ.
Waŋu luhuc yanda qemanec naŋu ewa
qerininaiguc kekecac niŋkumu méŋ ménda
he nénécmiyec.

[21] Waŋu ic sasalanéŋ nalé horua nene
newiŋac séc qahac waŋu eŋ kecgicguc
Paulonéŋ kemma sucginaiguc namma
yomuhuc énézéyec; Ic mandac, ini
acna tohoma Krete konduŋ baec komoc
ménda waiwunec réwéri imuhucya ménda
mihicŋima hinagina imi ménda giliwunec.
[22] Deguc meme seli ac waŋ énécmiwa niŋgic.
ʒéic imi qahac wammac, néŋ ic méŋnéŋ
méŋ ménda humumac, imuac ewagina
déŋ waŋu. [23] Deguc siŋiyaiguc miŋna
Anutunéŋ eŋeya buŋa kecanʒua nuac
muru kua meme uŋaya méŋ méliyu mama
hama maréŋnaiguc nanʒac. [24] Namma
yomuhuc nézézac; Paulo gi bacga ménda
yandimac. Gi Kaisawac wésiaiguc tinduc
nambéséman. Waŋu Anutunéŋ ic giguc
ʒéiciguc kecʒu imi mocʒoŋ ewa hiawac
géŋu guac buŋa wandacmu. [25] Imuac
alahécna ini ewagina déŋ waŋu, ni Anutu
ninʒéŋgézua. Ac nézézac imi hélaguc
wammac. [26] ʒéicnéŋ konduŋ baec komora
méŋiguc eŋu nini imuaru osiwiŋ.

[27] Héna sicsaoc kecgic ai meme 14 waŋec.
Waŋu Adria konduŋiguc lelecgémanec
keriŋ. Siŋi namuŋa igucgeŋ ʒéicac ai
ic ieneŋ niŋgic baec hosuru haziŋ éséc
waŋec. [28] Imuhuc nimma hésa qétéyaguc
waigic hiŋgaru 37 mita waŋec. Komora
méŋ kemma hésa qétéyaguc muŋguc
haigic hiŋgaru 28 mita waŋec. [29] Waŋu
haroŋaŋiguc emma qewiŋ niŋac bacgina
yandiyu ʒéic andiaiguc aŋga 4 haigic
hiŋgaru ama giaŋimac niŋ welecma
tacgic. [30] Waŋu ʒéic ai ic eneŋ ʒéic waima
néŋgacbiŋ ʒé nimma gomba haigic hiŋgaru
ikoc wamma yomuhuc ʒégic; Nini ʒéic
suŋguruŋaiguc aŋga méŋ haini hiŋgacmac.
[31] Imuhuc waŋgic Paulonéŋ yaré ic 100 ionac
galeŋ ʒéma ichéra yomuhuc énézéyec; ʒéic
ic ieneŋ ʒéiciguc ménda kecmuiguc ini
kekecginaguc kecmuac séc qahac wammac.
[32] ʒéyu yaré ic ieneŋ gombawac hésaya
hericgic konduŋiguc hiŋgarec.

[33] Waŋu ama giaŋiman ʒé waŋu Paulonéŋ
ic momac yanda nene nemu niŋ yomuhuc
énézéyec; Ini qeri séwigina héŋgeŋ héŋgeŋ
wammanec kecma nene ménda nema eŋ
mambéc kecgic kaiwe ai meme 14 wanʒac.
[34] Imuac nene nemu niŋac welec énécmizua.
Ménda humuwiŋ ʒé wanʒuiguc nene nema
selimu. Oruc ʒucgina méŋ ménda mama
saŋgimac. [35] Imuhuc ʒéma saméŋ mema
hama Anutu ewa hia ac ézéma kuma neyec.
[36] Neyu hémma qerigina efiyu imuhucnec
nedacgic. [37] Ic ʒéiciguc keriŋ ʒaŋgénina imi
276. [38] Nene negic tomeŋgina qeyu ʒéic qe-
ria igucnec wit gocmia gésé imi konduŋiguc
giligic hiŋgacdaru ʒéic imi efima éréyec.

*ʒéicnéŋ konduŋ baec komora suŋgu-
ruŋaiguc emma* ʒéŋgéyec.

[39] Ama giaŋidaru baec imi héŋtegicbiŋ
ʒé hibipigic. Waŋu konduŋ bakiaiguc
sakasac séŋgaŋgeŋ heyu ʒéicnéŋ imuaru
keremma emmac niŋac ʒéma niŋgic. [40] Ic
tosara eneŋ aŋga hésaya qericma kon-
duŋiguc giligic keŋu tosaranéŋ maleku
hésaya ʒikigic heyec imi hulacma hérégic
malekunéŋ eŋu ʒéic imi luhuc mema
sakasac igucgeŋ keŋec. [41] Keŋu doku néwéc
néwécnec hahayanéŋ euanʒaoc imuaru
sakasac heyu ʒéic imuaru eŋec. Waŋu ʒéic
suŋguruŋa kiselima tacma seli qeyu tem-
boŋ yandanéŋ ʒéic andia kuyu ʒéic andia
imi ʒéŋgéyec. [42] Waŋu hésa ama ic eneŋ fifia
mema kemma néŋgacbu niŋac yaré ic eneŋ
unuhumuwiŋ ʒé ac ʒégic. [43] Waŋu yaré
ic 100 ionac galeŋginanéŋ Pauloac kekecya
aŋgéŋa timaŋ ʒé wamma qetali énécmima
fifia meme ic énézéyu walac konduŋiguc
luma hiŋgacma fifia mema baeciguc eŋgic.
[44] Waŋu tosara eneŋ palaŋ me ʒéic bakia qa-
haiguc emma keŋgic. Imuhucnéŋ imuhuc

wamma mocʒoŋ élélahaiguc endacma méŋ
ménda humugic.

28

*Ic ieneŋ susunec Melite konduŋ
baec komociguc endacgic.*

1 Élélahaiguc bénʒéŋnec emmaguc
baec komoc qara Melite imi ʒégic niŋiŋ.
2 Waŋu baec komoc imuac miŋina ieneŋ
ala goi héihéi sasala waŋ nénécmigic.
Waŋu kia hayu ama saŋgeŋ qeyu geric
yanda haigic ʒeyu héihéré nénécmigic.
3 Waŋu Paulonéŋ geric tosara mutulaŋgéma
haiyu hiŋgarec waŋu imuac qeria igucnec
mokoleŋ méŋnéŋ séwéla geric waŋu éréma
iwac mériaiguc pipima naŋec. 4 Waŋu
baec miŋina ieneŋ mériaiguc mokoleŋ
naŋu hémma eminiŋ wamma ʒégic; Ic
yomi ic tosara unuyec gezaŋ. Konduŋiguc
ménda humuyec, néŋ solaŋa miŋinanéŋ
ménda waimiyu kecmac. 5 Waŋu Paulonéŋ
mokoleŋ qetecgéyu gericiguc hiŋgaru
yéwéri ménda mihicŋiyec. 6 Imuhuc
wamma naŋu ieneŋ sisiwiŋ hicŋimimac me
élanzaŋnec tendiŋgéma humumac ʒéma
mambéc naŋgic. Waŋu nalé horua haka
méréra méŋ ménda hicŋimiyu hémma
ʒégic; Ic yomi anutu.

Paulonéŋ hafi ic tosara mehiaru énécmiyec.

7 Nini keriŋ imuac hosuraiguc ic kewug-
ina qara Popilio iwac ama baec heyec.
Waŋu ic inéŋ mia héihéré nénécmima
ai meme haréwéc séc goi héihéi waŋ
nénécmiyec. 8 Waŋu Popilio maŋgocya
hafi hicŋimima séwi geric ʒéma kera
huruc wamma heyu Paulonéŋ nimma
amayaiguc emma ʒéwelecmaguc méria
oruhaiguc haima mehiaruyec. 9 Imuhuc
waŋu ama areŋ komoc imuaru ic tosara
hafi ʒepaginaguc ieneŋ harégic imuhucnec
mehiaru énécmiyec. 10 Waŋu ic ieneŋ
eenina kuneŋ yanda héigic. Waŋu
kembiŋ ʒé enni hénaiguc hocbiŋac hezac
héna mauŋ iwawai tosara ʒéiciguc hai
nénécmigic.

Paulonéŋ ʒéic méŋiguc keŋkecma Roma
ama areŋa yandaiguc kereŋec.

11 Baec komoc imuaru mia kecni maso
haréwéc tecgéyu ʒéic méŋ Aleksandria
imuaru saŋgeŋa naléya ogiru kemmac
niŋ mambéc tarec, qara imi Diosguro.*
Waŋu imuaru emma waima keŋiŋ.
12 Waŋu Surakusai ama areŋa yandaiguc
haréma imuaru ai meme haréwéc keriŋ.
13 Imuacnec lelecgéma Legium ama
areŋa yandaiguc keremma imuaru ai
meme momacguc kecni luhucnéŋ baec
waŋgoŋa Saut igucnec hayu kenni ama
muŋguc siŋima giaŋiyu Puteoli ama
areŋa yandaiguc kereŋiŋ. 14 Kenni ama
areŋa yanda imuac ninʒéŋ ninʒéŋ dac
muna ieneŋ héihéré nénécmigic kaiwe
7 iniguc tacyac wammaguc Roma ama
areŋa yandaiguc kereŋiŋ. 15 Waŋu ama
areŋa yanda imuac ninʒéŋ ninʒéŋ dac
muna hécnina ieneŋ nonac buŋa nimma
hakecma Roma ic Apioac ama sombeŋaiguc
mihicŋi nénécmigic. Tosianéŋ ama baec
qara méŋ Qisicnec Ama Haréwéc imuaru
hama mihicŋi nénécmigic. Waŋu Paulonéŋ
inicma Anutu ewa hia ac ézéma kuha
meyec.

*Paulo i Yuda ic héihéré énécmima
ac énézéyec.*

16 Roma ama areŋa yandaiguc kerenni
baec galeŋnéŋ ʒéyu Paulonéŋ yaré ic
méŋnéŋ galeŋgé miyu ama saméŋa
méŋiguc tacyac waŋec. 17 Kecma keru
ai meme haréwéc waŋu Yuda ic ionac
sucgina igucnec ic kuneŋ tosara héihéré
énécmiyu harégic ac yomuhuc énézéyec;
Dac munahécna ni Yuda ic embac me
yanda hécnina ionac haka silic imuac haʒéc
ac méŋ ménda ʒéyi, néŋ Yerusalemiguc
népésima Roma ic ionac méraginaiguc
nopocgic. 18 Waŋu Roma ic ieneŋ
qesinémma képésicna méŋ humucac sécya
ménda mihicŋima hulac némmu niŋac
ʒégic. 19 Waŋu Yuda ic ieneŋ selianec
qetaligic, héna méŋ qahac waŋu, Kaisanéŋ
acna ʒétecgémac niŋ waŋi. Imuac mia nuac
dac munahécna Yuda ic ʒébiri énécmimaŋ
ʒéma you ménda hayi. 20 Waŋu ni hénia
imuac niŋ mia inicma iniguc ʒéeminiŋ
wambiŋ ʒé héihéré énécmiyi. Ni imi
Israel ic neŋaŋ ninʒéŋgéma mambécanʒiŋ
imuac wamma hésa ic wamma kecanʒua.
21 Imuhuc ʒéma énézéyu ʒégic; Nini ou
Yuda baeciguc kecanʒu ionarunec guac
niŋ kiwi méŋ ménda haigic hayu héŋiŋ.
Waŋu dac munahécnina ionaru méŋnéŋ

* 28:11: Neŋaŋ aciguc qara imuac hénia imi; Nemu héi séwi séwi - Kasito ʒéma Palukis.

hama guac képésicga me haʒéc ac méŋ
ménda ʒéyu niŋiŋ. [22] Baec séc ic embac
ieneŋ héna qelia imuac haʒéc ac wamma
ʒéanʒu imi nini ninʒiŋ. Imuac gi dimuhuc
ninʒéŋgézaŋ imi geŋgaoc ʒéna nimbiŋac
wanʒiŋ.
[23] Ieneŋ imuhuc ʒéma nalé megic.
Waŋu nalé imi ducŋiyu Yuda ic sasalanéŋ
Paulo tackerec ama imuaru tocgégic.
Waŋu Paulonéŋ Anutuac héŋgaleŋ ama
areŋa yandawac ac suruc imi suŋgeŋnec
hénima énézéma keru ama siŋiyec. Waŋu
Moseac héna ac ʒéma kua meme ic
ieneŋ kiwi ogic hezac iminéŋ meselima
Yesuac suruc ʒéma meseli énécmimaŋ
ʒé waŋec. [24] Waŋu ic tosaranéŋ ac ʒéyec
imi ninʒéŋgégic. Waŋu ic tosaranéŋ
ménda ninʒéŋgégic. [25] Waŋu acgina ʒéma
ʒéqeqetali waŋamugic. Imuhuc wamma
waima kembiŋ ʒé waŋgic. Waŋu Paulonéŋ
ac momacguc yomuhuc énézéyec; Uŋa
Téréyanéŋ Anutuac tiliŋ tiliŋ ic Yesaiawac
kuaya mema yanda hécnina ac yomuhuc
énézéyec; Ac iminéŋ héla wanʒac; [26] Gi
kemma ic tuŋ yomuhuc énézéna; Ninʒu
waŋu ménda niŋasarizu hénʒu waŋu
ménda héŋtegicʒu. [27] Ic tuŋ yomi ieneŋ
qerigina seli qeyu ieneŋ gezacginanéŋ
nimma niŋyéwérigic. Niŋyéwérima
kicgina héméŋʒaligic. Imuhuc qahac waŋu
kicginanéŋ héŋtegicma gezacginanéŋ
nimma qeriginanéŋ niŋtecgicma liliŋgéma
hagic neŋ mehiaru énécmiwinec. [28] Imuac
ni énézéwa yomuhuc niŋ asarimu;
Anutunéŋ aŋgéŋ titi buŋa imi ic enia
ionac muru méliyu hazac. Ieneŋ imi kileŋ
niŋtohomu. [29] (Ménda hezac.)
[30] Waŋu Paulonéŋ yawuŋ éréhéc téŋgéŋ
ama geric méŋ lagulawac boŋ mema
imuaru kecma ic embac iwaru hagic séc
héihéré énécmiyec. [31] Héihéré énécmima
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yandawac
surucya ʒésai énécmima Miŋ Kewu Yesu
Kristoac héna ac imi bac yandi yandi qahac
efima ku énécmima kerec. Keru méŋnéŋ
ménda qetali miyec.

Roma

Pauloac yaiʒézé ac.

1 Kristo Yesuac weleŋ qeqe icya,* ni
Paulo imi, Anutuac buŋa suruc hiabiawac
méliméli ic wammaŋ niŋac nuruma gés-
inéŋec. 2 Buŋa suruc hiabia imi, Anu-
tunéŋ kua meme ichéra kuagina mema
eŋeya naŋa niŋac i ménda hicŋiyecnec
kiwi téréyaiguc sisipac ac waŋ nénécmiyec
imuac héla wanʒac. 3 Naŋa imi mia baec
séwiiguc Dawidiac qeli wamma hicŋiyec.
4 Waŋu téré Uŋayaiguc* imi humuc ic
sucgina igucnec muŋguc qelima yarec.
Yaru imuac kuhanéŋ énézéyu hémma Anu-
tuac naŋa wanʒac imi ninʒéŋgé migic. Imi
mia Kristo Yesu. 5 Iwac murunec neŋaŋ goi
héihéi ʒéma Yesuac Méliméli icac ai buŋa
mema iwac qac buŋa niŋac ic enia ionac
sucginaiguc ai meni ninʒéŋgéma niŋtoho
waŋanʒu. 6 Ini acguc ionac sucgina igucnec
Yesuac buŋawac unuru énécmimia.

7 Roma ama areŋa yandaiguc Anutuac
niŋsoroc héra, héihéré énécmimia, ʒéma
météré énécmimia, mocʒoŋ yanda onac
muru; Anutu Maŋgocnina ʒéma Miŋ
Kewunina Yesu Kristo iorac murunec ewa
hia ʒéma luaenéŋ he énécmimac.

*Paulonéŋ Roma ama areŋa yandaiguc kem-
maŋac* ʒé niŋec.

8 Walac imi ninʒéŋ ninʒéŋ ginawac
surucyanéŋ baec séc saima kenʒac imuac
buŋa nimma Yesu Kristoac qaraiguc ni
Anutuna ewa hia ac ézézua. 9 Naŋawac
buŋa suruc hiabia imuac qeriaiguc qeri
uŋananéŋ weleŋ qemianʒua Anutu inéŋ
mia acna yomuac héipuc wanʒac. Ni
ʒéwelec waŋanʒua séc ménda misimanec
onac qacgina olomma ʒéanʒua. 10 Waŋu
deguc tetecgiaiguc Anutuac ewa siŋ
heyu onac muru hahayawac héna imi
méŋac méŋ méwéréŋgé némmac niŋac
nalé séc ʒéwelecanʒua. 11 Inicmaŋ niŋ
waŋanʒua imuac hénia imi qeri uŋawac
sese téréya méŋ ewa hiawac énécmima
ewa qerigina meseli énécmimaŋ niŋac
imuhuc waŋanʒua. 12 Imuhuc wamma
sucginaiguc kecma neŋaŋ ninʒéŋ ninʒéŋ
ninanéŋ meseli amuwiŋ niŋac. 13 Dacmuna
hécna, ni hatac sasala onac muru hamaŋ
ʒé waŋi imi ini ménda nimmanec kecmu
niŋac ménda wanʒua. Imi mia ic enia
ionac sucginaiguc hicŋianʒac ésécnec
onac sucginaiguc imuhucyanec héla
mihicŋimaŋ niŋac waŋanʒua hénia imuac
mia. Waŋu suraiguc héna méŋ ménda
béréŋgé néŋanʒac. 14 Ni imi Girik ac ʒézé ic
ʒéma tosara, niniŋginaguc ʒéma niniŋgina
qahac momac yanda, buŋa suruc hiabia
énézémaŋac taséna henénʒac. 15 Hénia
imuac niŋac ni Roma baeciguc kecʒu
onac muru acguc buŋa suruc hiabia ʒéau
énécmimaŋ niŋac siŋna kuneŋ yanda
henénʒac.

*Buŋa suruc hiabia imi Miŋ
Kewuac kuha.*

16 Buŋa suruc hiabia imi mia Anutuac
kuha, ninʒéŋ ninʒéŋ ic aŋgéŋ tiénécmimi-
awac buŋa. Walac imi Yuda ic ionac, duŋa
imuhucyanec Girik ic ionac, imuac niŋ ni
imuac gamuna ménda niŋanʒua, 17 Ic so-
laŋa imi ninʒéŋ ninʒéŋanéŋ kekecyaguc
kecanʒac kiwi imuhuc ooyawac hezac séc,*
buŋa suruc hiabiaiguc imi Anutuac haka
solaŋanéŋ winiŋu hicŋima hezac. Héna
méŋ igucnec qahac néŋ ninʒéŋ ninʒéŋ
igucnec hénima kemma ninʒéŋ ninʒéŋiguc
keŋkecni solaŋa ʒénénécmimac.

*Ic embac ieneŋ Anutugina andé qema siŋi
yanda qeriaiguc kereŋgic.*

18 Haka birianéŋ ackuaʒéc héla hé-
dacgéanʒu ionac haka eeya qahac hénia
hénia ʒéma haka biria hénia hénia niŋac
Anutuac qeri gericnéŋ kurumeŋ igucnec
wininianʒac. 19 Anutunéŋ eŋeya hénia
mewinini énécmiyec imuac niŋac Anutuac
héniaya hia nimmuac séc wanʒac imi
winiŋu hezac. 20 Baec kurumeŋ hicŋiyecnec
Anutuac kuha hémbénaŋa ʒéma iwac
hénia saŋa iminéŋ iwawai ʒéyu hicŋiyec
imuaru solaŋanec wininiyu hémma
niŋasariwiŋac séc, imuac niŋac ic embac
imi eneŋ héikeŋʒé héihaʒé wammuac séc
qahac. 21 Anutuac hénia niŋtegicmaguc
kileŋ eeya ménda héimima ewa hia ac
ménda ʒémima néwécgeŋa niniŋginanéŋ
nimma nimbipigic héla qahac waŋu,

* 1:1: Girik aciguc; dulos, ic imi miŋinanéŋ boŋa meyu eŋeya kuc buŋa méŋ ménda késa kecma miŋinawac ara sac tohoma kecaŋec. * 1:4: Uŋa Téréya. * 1:17: Hab 2:4

siŋi tunumaŋnéŋ ewa qerigina sécgé énécmiyec. [22] Waŋu eŋaocnec niŋtegic
qiŋtegic ninaguc ʒégic, néŋ ewa soho
ic waŋgic. [23] Imuhuc wamma Anutuac
edamuya ménda houhouya imi melemma
méraginanéŋ megic, ic me, yaŋ qesi me,
nei me, mokoleŋ houhouya ionac irecgina
tanec waŋec.

Ic ieneŋ Anutu andé qema haka ménda wawaŋa imi waŋgic.

[24] Imuac niŋac Anutunéŋ kaiseroac
siŋ biria ʒéma kaiseroac siŋsiŋiguc wai
énécmiyu eŋaocnec séwigina mebiri
amudacgic. [25] Imi mia ieneŋ Anutuac
ackuaʒéc héla imi meleŋgic ikora wandaru,
kekec Miŋina imi andé qemima iwawai
ʒéyu hicŋigic imuac mia sicgé énécmima
mepési énécmigic. Néŋ kekec miŋina
iwac muru mepé qepési hehe seli hema
emma hemac, hélacnec! [26] Hénia imuac
niŋac Anutunéŋ wai énécmiyu ewa siŋsiŋ
gamuyaguc imuaru kecanʒu. Imi mia
embac hécgina ieneŋ acguc eu iniŋac
haka hezac imi sigima ménda wawaŋaiguc
kereŋdacgic. [27] Ichécgina imuhucyanec
ewa siŋsiŋ birianéŋ geric bélaŋa ésécnec
onoyu embac hécginawac héna imi
waima ic eŋaocnec haihaka gamuyaguc
wamma tasia wawaŋ meme biria imuac
sécya meleŋ énécmiyu séwiginaiguc
medacgic. [28] Waŋu ieneŋ niniŋginaiguc
Anutu aŋgéŋ tiwiŋ niŋac ménda waŋgic.
Imuac niŋac Anutunéŋ ewa sohoginawac
wai énécmiyu haka ménda wawaŋa imi
waŋgic. [29] Imi mia képésic wawaŋ biriqiria
yomuhucya; kaiʒiliweŋ, hémbaoc, ewa
siŋ biria, nimbupuc, unuhumuc, ʒéeŋ
ʒéma, ikoc, manam batuc, kuakisaŋ biria,
[30] andélukuc ac, Anutuac niŋ méʒétiti,
mema titi, tétéc qeqe, séwi eŋeŋ, haka
biria niŋareŋ wawaŋa, neŋgoc maŋgocac ac
qeqe, [31] niŋ sohosohoya, méŋʒé méŋʒéya,
wésé niniŋ qahac, goi héihéigina qahac.
[32] Anutunéŋ wawaŋ meme imuhucya waŋʒu
imi humucac buŋa qeénécmiyec imi
niŋtegicmaguc kileŋ eŋacnec sac ménda
wamma imuacnec toroqema alahécgina
tosia areŋ imuhucya waŋgic inicma imi hia
ʒéma héipuc waŋ énécmiaŋʒu.

2

Anutuac gésigési ai imi solaŋ dindiŋa.

[1] Gi acguc haka imuhucya waŋaŋʒaŋ
imuac niŋac ic méŋac niŋgési mima
ʒézaŋ gésigési acga iminéŋ mia geŋgac
képésicga ʒétecgézac. Hénia imuac
niŋac ʒégési niŋgési ic gi imi geŋga
képésicga musaŋgémaŋ ʒé héikeŋʒé
héihaʒé wambésémaŋac séc qahac. [2] Haka
imuhucya waŋaŋʒu ionac muru Anutuac
gésigési ai imi ackuaʒéc héla méndacma
waŋ énécmiaŋʒac imi neŋaŋ niŋʒiŋ. [3] Ic
embac tosara haka imuhucya waŋaŋʒu
imi ʒégési énécmimaguc geŋga acguc
haka imuhucya waŋaŋʒaŋ. O, baec ic
gi, geŋ ninna Anutuac gésigési ai imuac
hia qiʒiʒiŋgéma kembésémaŋac tanec
waŋʒac me? [4] Imi qahac waŋʒaciguc, Miŋ
Kewunéŋ gi ewa qeriga melembésémaŋ
niŋac goi héihéi kuaya qeqeya waŋgémma
qindiŋi géŋaŋʒac imi ménda niŋtegicma
goi héihéiya ʒéma gum béŋʒéŋʒéŋa
ʒéma mambéc kekecya iminéŋ sécgégéŋu
hémma ʒédesi wammizaŋ gezaŋ? [5] Ewa
seliga ʒéma ewa qeriga ménda meleŋ
meleŋa imi méndacma Anutuac gésigési
ai solaŋa ʒéma qeri gericya wininimac
nalé imuaru qeri gericya imi mihicŋimaŋ
ʒé geŋgaocnec metocgona eŋaŋʒac me?
[6] Anutunéŋ wawaŋ meme waŋaŋʒac imuac
séciguc icya icya tasia meleŋ énécmimac.
[7] Naŋselima haka hiabia wamma kekec
edamuyaguc ʒéma kekec eebipiyaguc ʒéma
iwawai ménda houhouyawac mihicŋiwiŋ
ʒé waŋʒu ionac imi kekec hehe selia
énécmimac. [8] Néwécgeŋa eŋaŋ ewa siŋ
niŋac wamma ackuaʒéc héla imi andé qema
haka biria méndacma wammu ieneŋ imi
qeri biric ʒéma niniŋ biric mihicŋimu.
[9] Icya icya haka biria wammu séc qeri
uŋagina imi ʒéra béra ʒéma yéwéri ginaguc
wammu. Waŋu imi mia walac Yuda ic
ionac muru, imuacnec baera baera ic
embac ionac muru. [10] Waŋu néwécgeŋa
icya icya haka hiabia wammu séc imi kekec
edamuyaguc ʒéma kekec eebipiyaguc ʒéma
luaenéŋ he énécmimac. Waŋu imi mia
walac Yuda ic ionac muru, imuacnec baera
baera ic embac ionac muru. [11] Anutuac
gésigési imi solaŋa imuac séwiac wamma
keŋkésa hakésaya qahac. [12] ic enia kecma
képésic waŋʒu ieneŋ héna ac qahac
humucac buŋa wandacmu. Waŋu héna
acginaguc képésic waŋʒu ieneŋ héna ac imi
méndacma ʒétecgé énécmimac. [13] Anutuac

kiwaiguc imi héna ac gezacginanéŋ sac niŋanʒu imi onac qahac, néŋ héna ac
tohoma waŋanʒu imi onac sac solaŋ
dindiŋa ʒé énécmimia wammac. [14] Ic enia
ieneŋ Anutuac héna ac ménda nimma eŋaŋ
ewa qeriginanéŋ qindiŋi énécmiyu héna
acac séc wanʒuiguc imi héna acgina qahac
kileŋ eŋeyaocnec eŋaŋ héna ac ésécnec
wamma kecʒu. [15] Ic imuhucya ieneŋ eŋaŋ
ewa qeriginaiguc baecac héna ac ooyawac
hezac imi tohoma waŋgic kekecginaiguc
wininianʒac. Waŋu eŋaŋ ewa qeriginanéŋ
aciguc opoc amugic imuhucyanec ac bakia
melemma ʒésolaŋani amuanʒu. [16] Imi
mia, buŋa suruc hiabia ʒéau énécmianʒua
imuaru hezac séc, Anutunéŋ Yesu Kristo
ézéyu ic embac ionac ewa qeriginaiguc
niniŋ saŋa imi gési énécmimac nalé imuaru
mia, imuhuc hicŋimac.

Yuda ic ʒéma héna ac.

[17] Gi qacga Yuda ic ʒéamuma héna ac
imuaru héima namma Anutuac qeriaiguc
séwi eŋeŋ wamma [18] héna acnéŋ pakeŋ ac
ku énécmiyu Anutuac ewa siŋ niŋtegicma
imuac niŋgic, séc méŋ eŋeŋa waŋanʒac.
[19] Waŋu imuhuc wamma geŋga niŋac
yomuhuc efima ʒéanʒaŋ; Ni kic hilic onac
galeŋgina, siŋiiguc kecʒu ionac kifagina,
[20] ewa soho ic ionac mindi qindiŋi ic,
nambérac ionac kiwi ic wanʒua. Niniŋ
ʒéma ackuaʒéc héla héna aciguc hezac
imi tanecgira hénia hénia nuaru hedacʒac.
[21] Imuhuc ʒéma tosara ku énécmima kileŋ
geŋga imi ménda kuamuanʒaŋ me? Kowu
nene ménda wammu ʒéma ʒéau énécmima
geŋgaoc kowu neanʒaŋ me? [22] Kaisero
ménda wammu ʒéma geŋga kaisero
waŋanʒaŋ me? Nemu irecya surema
imuac ocmuŋiguc iwawai haigic heyu kowu
meanʒaŋ me? [23] Héna acac séwi eŋeŋ
wamma geŋgaoc mia héna ac imi logima
Anutu gamu qeqe wammianʒaŋ me? [24] Kiwi
ooya hezac séc onac haka biria niŋac
Anutuac qara imi ic enia ionac sucginaiguc
ʒébiri qébiriyaguc waŋanʒac. [25] Gi héna
ac tohoanʒaŋiguc séwiiguc séwi tasé
hericheric hakaya imi méra gémmac, néŋ
héna ac imi logianʒaŋiguc guac séwiiguc
séwi tasé hericheric haka imi eŋomia
wanʒac. [26] Hénia imuac niŋac imuhucyanec
ic méŋ séwiiguc séwi tasé hericheric
ménda waŋec inéŋ héna ac tohoanʒaciguc
séwiiguc séwi tasé heric herira qahac
néŋ iwac niŋgic séwi tasé heric heriraguc
éséc ménda wammac me? [27] Séwiiguc
séwi tasé heric herira qahac méŋnéŋ
héna ac imi solaŋanec tohomaciguc inéŋ
héna ac ooyaginaguc ʒéma séwiiguc séwi
tasé heric hericginaguc wamma héna ac
logianʒu ini ménda ʒégési énécmimac me?
[28] Hénia imuac niŋac séwiiguc Yuda ic imi
Yuda ic héla qahac, waŋu imuhucyanec
séwiiguc séwi tasé hericheric imi séwi
tasé hericheric héla qahac. [29] Imuac niŋac
ewa qeriiguc Yuda ic kekera iminéŋ mia
Yuda ic héla wanʒac. Waŋu séwi tasé
hericheric imi qeri uŋaiguc heheya, néŋ
kiwi kicninanéŋ hémbiŋac séc imuaru
ménda heheya. Waŋu mepé qepési imi
baec ic onarunec qahac, néŋ Anutu arunec.
Imuac niŋac séwi tasé herichericgina imi
ewa qeriginaiguc memu.

3

Anutuac haka imi méŋʒé
méŋʒéya qahac.

[1] Hénia imi imuhuc waŋu, némac
nanaŋiguc Yuda ic wamma kekera iminéŋ
héla wanʒac? Waŋu némac nanaŋiguc
séwiiguc asé kiwi mema kekera iminéŋ
eeyaguc wanʒac? [2] Hénia hiabia sasala
hezac. Walac imi Anutuac ackuaʒéc imi
niŋkumu énécmima méraginaiguc hai
énécmiyec imi mia.

[3] Waŋu ic tosianéŋ ménda ninʒéŋ
gémuiguc dimuhuc wammac? Ewa
éréhécginanéŋ Anutuac haka méŋʒé
méŋʒéya qahac imi mesohomac me?
[4] Imuhuc wammacac séc qahac, icya icya
ikocginaguc, néŋ Anutu momacguc sac
hélaguc wanʒac. Imuac mia ac ʒézéya
méŋ yomuhuc ooyawac hezac; Anutu
acga ʒéna, hélacnec ʒégéŋgéŋa wammac.
Aciguc gopocgic onogicbésémaŋac hezac.
[5] Waŋu wawaŋ memenina birianéŋ Anutuac
solaŋ dindiŋa mewininimaciguc dimuhuc
ʒéwiŋ? Baec ic hakanina méndacma ʒéwa
niŋgic; Anutunéŋ qeri biric waŋ nénécmiyu
qacninaiguc mayu haka imuac niŋ Anutu
imi solaŋ dindiŋa qahac imuhuc ʒéwiŋac
séc wammac me? [6] Imuhuc qahac téŋgéŋ!
Imuhuc wammaciguc Anutunéŋ baec ic
embac dimuhuc gési nénécmimac? [7] Waŋu
ic méŋnéŋ acna melemmaŋ ʒé qeriyanéŋ

yomuhuc sumbuŋ yanda niŋkecʒac gezaŋ;
Ac ikocna niŋac Anutuac solaŋ kekecyawac
niŋgic ou emma edamu yandayaguc waŋu
némac niŋac ni képésic ic ésécnec ʒégési
némmac? 8 Imuhuc waŋu iwawai hiabia
mihicŋiwiŋ ʒé haka biria wambiŋ imuhuc
hia ménda ʒéwunec? Ic tosara ieneŋ ac
ikoc wamma ʒégic neneŋ ac imuhucya
ʒéyiŋ tanec wanʒac. Ac imuhuya ʒéanʒu
imi eneŋ imuac kitiwa mihicŋimuac séc
wanʒac.

Ic solaŋa méŋ ménda kecʒac.

9 Imuhuc waŋu dimuhuc ʒéwiŋ? Yuda
ic neŋaŋ imi tosia onogicma hiabianec
kecanʒiŋ? Imi qahacgucnec! Bec
yomuhuc ʒétecgéziŋ; Yuda ic me Yuda
ic qahac* imi mocʒoŋ biriawac méra
bawu képésic ic kecʒiŋ. 10 Ac kiwi
méŋ yomuhuc ooyawac hezac; Ic solaŋ
dindiŋa méŋ ménda kecʒac. 11 Ic niŋtegic
qiŋtegicyaguc imi méŋ ménda kecʒac.
Waŋu Anutuac hochoc ai wammimia méŋ
ménda kecʒac. 12 Momac yanda sigima
kemma imuhucyanec eŋomia wandacgic
haka hiabia wawaŋa méŋ ménda kecʒac,
méŋ méndagucnec kecʒac. 13 Déméŋgina
imi kicsuaŋ suaŋa qahac ésécnec, waŋu
ezelaŋ ginanéŋ ac ikoc mihicŋima kua
taséginaiguc imi qatéac sacmasi biria
kisamma kecanʒu. 14 Kuaginaiguc imi ac
saec ʒéma ac howuc howucnéŋ sécgéma
hezac. 15 Waŋu hénaginanéŋ sac naec
énécmiwiŋ ʒé efefianec waŋanʒac. 16 Waŋu
dimia me dimia keŋanʒu séc kisikiyoŋ
qema saohanec waigic heanʒac. 17 Waŋu
ieneŋ luaeac héna imi ménda niŋtegicʒu.
18 Kicginaiguc haka méŋ wambiŋ ʒé
Anutuac niŋ bac yandi yandi ménda
waŋanʒu. 19 Neŋaŋ yomuhuc niŋanʒiŋ;
Héna acnéŋ ic embac imuac méra bawu
kecʒu séc énézéanʒac. Imi mia baec
ic eneŋ kuagina mocʒoŋ ʒikima acgina
qaiyu Anutuac gésigési ai imuac bawaiguc
nammu niŋac. 20 Imuac niŋac baec ic méŋac
méŋ héna ac niŋtoho tohoiguc ic solaŋa
ʒémimia méŋ ménda kecʒac. Héna aciguc
imi képésicninawac niŋtegicanʒiŋ imuac
mia.

Yesu ninʒéŋgéni solaŋ dindiŋa
ʒénénécmimac.

21 Waŋu deguc imi Anutuac solaŋ dindiŋa
méŋ mihicŋi nénécmiyecac heyu ninʒiŋ.
Waŋu imi mia héna ac igucnec qahac,
néŋ héna ac ʒéma Anutuac tiliŋ tiliŋ ic
eneŋ héipuc wammimia imuacnec hahaya.
22 Imi mia Anutuac solaŋ dindiŋa, ic embac
Kristo Yesu ninʒéŋgégic séc ionac mia,
ninʒéŋ ninʒéŋ imuacnec, séc momacnec
ha énécmimia. 23 Ic embac mocʒoŋ yanda
imi képésic wandacgic imuac Anutuac
edamuyaiguc kereŋ kereŋawac séc qahac
wanʒac. 24 Waŋu Kristo Yesunéŋ képésic
igucnec hulac nénécmiyu Anutuac ewa
hia niŋac boŋtegic mesolaŋi nénécmimia
wanʒac. 25 Anutunéŋ eŋeya solaŋ dindiŋa
imi mewininimaŋ ʒé nalé horua qeri
bénʒéŋiguc kerec. Kecma becnec képésic
wawaŋa imi mocʒoŋ hémma ogirec.
Ogicma sacya ninʒéŋgé mimia ionac Yesu
imi mulumanaŋ buŋawac kumuyec.* 26 Imi
mia gum bénʒénʒéŋiguc nalé yomuac
eŋeya solaŋ dindiŋa mewininima eŋeyaoc
solaŋ dindiŋa wamma, imuhucyanec
Yesu ninʒéŋgé mimia méŋac méŋ solaŋa
ʒémimaŋ ʒé imuhuc waŋec.

27 Imuac némac hianina niŋac séwi
eŋeŋ wambiŋ? Imi osiosiya! Waŋu héna
dimia, wawaŋ meme ninaiguc me? Imi
qahac, ninʒéŋ ninʒéŋac hénaiguc sac
tima kembiŋac hezac. 28 Imuac mia ic
méŋnéŋ héna acac aiiguc qahac, néŋ
ninʒéŋ ninʒéŋaiguc solaŋa ʒémimia
wammacac hezac imi niŋtegicʒiŋ. 29 Anutu
imi Yuda ic ionacnec kecʒac me? Baera
baera ic embac ionac Anutu momacnec
ménda wanʒac me? Owec, ic enia ionac
Anutu momacnec wanʒac. 30 Séwi tasé
heric heriraguc imi acguc ninʒéŋ ninʒéŋ
igucnec, séwi tasé heric herira qahac
imi imuhucyanec ninʒéŋ ninʒéŋ igucnec,
solaŋa ʒénénécmimac imi méŋ qahac, néŋ
Anutu momacguc. 31 Waŋu imuhuc ʒéma
ninʒéŋ ninʒéŋiguc kecma héna ac imi hia
auwiŋ me? Imi qahac téŋgéŋ, néŋ héna ac
imi meseliwiŋac hezac.

4

Abaraham ʒéma Dawidi i Anutu
ninʒéŋgé miyic képésicgira waiyec.

* 3:9: Me Girik ic. * 3:25: Képésicnina bisima humuma Anutuac qeric gericya igucnec metecgé nénécmimac niŋ kumuyec.

[1] Waŋu duŋa séwiiguc ambéc sakoŋnina
Abaraham imi némac iwawai mihicŋiyec
ʒéwiŋ? [2] Abarahamnéŋ wawaŋ meme
igucnec solaŋa ʒémimia waŋeciguc séwi
eŋeŋ wammacac séc, néŋ Anutuac wési-
aiguc imi imuhuc wammacac séc qahac.
[3] Kiwinéŋ dimuhuc ʒézac? Abarahamnéŋ
Anutu ninʒéŋgé miyu imuac niŋac wamma
solaŋa ʒémiyec. [4] Ic méŋnéŋ ai mema ai
boŋa késayu niŋni boŋa imi ewa hiawac
buŋa éséc ménda wanʒac, néŋ tasé kuku
éséc wanʒac. [5] Ic méŋ wawaŋ memeya
qahac iminéŋ képésic ic solaŋa ʒémianʒac
i ninʒéŋgémaciguc ninʒéŋ ninʒéŋ imuac
niŋac mia solaŋa ʒémimac. [6] Dawidi
imuhucyanec ic méŋ wawaŋ memeya
séha ménda hemizac, néŋ Anutunéŋ
nimmima solaŋa ʒémiyu ic imi ʒézé
ségiségiyaguc wanʒac ʒéma yomuhuc
ʒéyec; [7] Héna ac logigic képésicgina wai
énécmima képésicgina hoturu énécmimac
imi ségiségi ginaguc. [8] Miŋ Kewuninanéŋ
ic méŋac képésicya ménda olommac imi
ségiségiyaguc wammac. [9] Imuac ségiségi
iminéŋ séwi heric heriraguc iwac muru
sac hemac me séwi heric herira qahac
iwac muru momacnec hemac? Neŋaŋ
imi yomuhuc ʒéanʒiŋ; Abaraham imi
ninʒéŋ ninʒéŋa niŋac wamma solaŋa
ʒémiyec. [10] Némac nanaŋiguc naŋu solaŋa
ʒémiyec? Séwi tasé heric heriraguc kerec
nalé imuaru me séwi tasé heric herira
qahac kerec imuaru? ʒéwa niŋgic, séwi
tasé heric heriraguc kerec nalé imuaru
qahac, néŋ séwi tasé heric herira qahac
kerec nalé imuaru mia solaŋa ʒémiyec.
[11] Inéŋ séwi tasé heric herira qahac kerec
nalé imuaru ninʒéŋgéyu solaŋa ʒémiyecac
solaŋ dindiŋa imuac asé kiwiya imi
meyec. Imi mia eŋeyaoc séwi tasé heric
herira qahac kecma ninʒéŋ ninʒéŋ ic
mocʒoŋ yanda ionac ambéc sakoŋgina
waŋu qelihéra héna imuhucyanec solaŋa
ʒéénécmimac niŋac imuhuc waŋec.
[12] Waŋu inéŋ imuhuc wamma séwi tasé
hericheric haka imuac ambéc sakoŋnina
waŋec. Imi mia kecma séwi tasé hericheric
memu ionac sac qahac, néŋ Abarahamnéŋ
séwi tasé heric herira qahac kerec imuaru
ninʒéŋ ninʒéŋ késa kerec imuac héna tima
méndacmiziŋ neŋaŋ momacnec ambéc
sakoŋnina wammac niŋac imuhuc waŋec.

[13] Abaraham ʒéma qelihéra ieneŋ baec
mocʒoŋ yanda mératéc memu niŋac
sisipac ac megic. Waŋu sisipac ac imi
mia héna ac igucnec qahac, néŋ ninʒéŋ
ninʒéŋac solaŋ dindiŋa imuarunec. [14] Ic
embac héna ac igucnecnéŋ mératéc meme
ic wambunec ninʒéŋ ninʒéŋ imi héla
qahac waŋu sisipac ac imi auyu qahac
wambacnec. [15] Héna ac niŋac wamma qeri
gericyanéŋ aiyaguc wanʒac. Waŋu héna
ac ménda hezac imuaru héna ac logilogi
imuhucyanec ménda hemac. [16] Imuac
niŋac mératéc meme ic wawaŋa imi ewa
hiawac buŋa wammac niŋac ninʒéŋ ninʒéŋ
méndacma haanʒac. Imi mia ʒikiʒiki ac imi
qelihéra ionac muru meseli énécmimaŋ
niŋac imuhuc waŋanʒac. Waŋu imi mia
ic embac héna ac igucnec sac qahac,
néŋ Abarahamac ninʒéŋ ninʒéŋiguc toro
qeqeya imi onac momacnec. Waŋu
Abaraham imi Anutuac kiwaiguc baec ic
momac yanda neŋaŋ ambéc sakoŋnina
wanʒac. [17] Ac kiwi méŋ imi yomuhuc
hezac; Neŋ gi ic embac hénia hénia
ionac maŋgocgina wambéséman niŋac
kumugénʒua. Waŋu Anutu Abarahamnéŋ
ninʒéŋgé miyec imi yomuhuc; Humuc ic
meqelima iwawai ménda kekera imi iwawai
kekera igucnec unuruanʒac ésécnec
unuruyu hicŋianʒac. [18] Abarahamnéŋ
héŋu mambécma kecmacac séc qahac
waŋec, néŋ kileŋ mambécma ninʒéŋgéyec.
Imi mia qelihécga imi yomuhuc wammu
ʒéma ézéyec séc ic embac hénia hénia
ionac maŋgocgina wammac niŋac imuhuc
hicŋiyec. [19] Yawuŋa 100 waŋu eŋeya séwiya
imi humuc tanec waŋec. Waŋu Sarawac
merac gésia imi acguc humuc tanec waŋec
imi niŋtegirec. Waŋu ninʒéŋ ninʒéŋawac
kuhanéŋ ménda mayec. [20] Waŋu ninʒéŋ
ninʒéŋanéŋ ménda waimiyu Anutuac
sisipac ac imuac niŋ éréhéc ménda waŋec,
néŋ ninʒéŋ ninʒéŋiguc naŋselima Anutu
eeya héiyec. [21] Imuhuc wamma ac ʒikima
ézéyec imi wandacmac ac séc ʒéma
hélacnec ninʒéŋgéyec. [22] Imuac niŋac
ninʒéŋ ninʒéŋ imuac mia solaŋa ʒémiyec.
[23] Solaŋa ʒéma nimmiyec ac ooya imi
Abarahamac niŋacnec sac qahac, [24] Imi mia
solaŋa ʒé énécmimacac buŋa neŋaŋ ʒéma
Miŋ Kewunina Yesu humuc ic ionarunec
meqeliyec Anutu i ninʒéŋgé mimuac
heyec neŋaŋ niŋac momacnec imuhuc

ooyawac hezac. [25] Yesu imi képésicnina
niŋac humuciguc opocopora waŋec. Waŋu
imuhucyanec solaŋa ʒénénécmimac niŋac
meqeli miyu yarec.

5

Yesunéŋ luae mihicŋi nénécmiyec imuac
ʒézé ségiségi wambiŋ.

[1] Imuac bec, nini imi ninʒéŋ ninʒéŋ
niŋac solaŋa ʒénénécmiyec, imuac niŋac
Miŋ Kewunina Yesu Kristoac muru héima
Anutuguc luae mihicŋiyiŋac kecʒiŋ.
[2] Imuacnec iwacmuru héima ninʒéŋ
ninʒéŋ ninanéŋ Anutuac ewa hiayaiguc
keremma imuac qeriaiguc namma Anutuac
edamuyawac mambéc kecma ʒézé ségiségi
wamma kecanʒiŋ. [3] Imi sac qahac, neŋaŋ
imi ʒéra béraiguc kecma imuhucyanec
ʒézé ségiségi waŋanʒiŋ. Imuac hénia
imi ʒérabéranéŋ bisiqatéŋ wamma kekec,
[4] bisiqatéŋ wamma kekecnéŋ haka eeyaguc,
waŋu haka eeyagucnéŋ niŋkumuma kekec
imi mihicŋianʒac imi nini nindacʒiŋ imuac
mia imuhuc waŋanʒiŋ. [5] Waŋu Uŋa Téréya
neŋaŋ buŋawac nénécmiyec inéŋ Anutuac
goi héihéi neŋaŋ ewa qerininaiguc qocgé
nénécmiyecac nénécmianʒac. Imuac
niŋac niŋkumu ninanéŋ gamu ménda
mihicŋi nénécmimac. [6] Imi mia neŋaŋ
kuc mama météqététaŋ keriŋ nalé imuaru
Kristonéŋ naléya waŋu képésic ic neŋaŋ
niŋac wamma humuyec. [7] Ic solaŋa méŋac
niŋac wamma humu humumia imi osiosiya.
Waŋu ic hiabia méŋac niŋac méŋnéŋ hia
efima humumac me qahac niŋ éréhéc
wanʒua. [8] Néŋ neŋaŋ képésic ic keriŋ
imuaru Kristonéŋ neŋaŋ niŋac wamma
humuyec. Waŋu haka iminéŋnec mia
Anutunéŋ eŋeya goi héihéiya neŋaŋ muru
mewinini nénécmiyec. [9] Waŋu neŋaŋ
deguc iwac sacyanéŋ mesolaŋi nénécmimia
wanʒac. Waŋu iminéŋnec sac qahac,
inéŋ kecma Anutuac qeri geric igucnec
nénépésidacmac. [10] Imi mia haʒéchéra
wamma keriŋ nalé imuaru naŋawac
humucyaiguc Anutuguc ewa momac
mihicŋi nénécmiyec. Imuac niŋac iwac
kekec hémbénaŋaiguc imi, séc méŋ ogicma
mehiaru nénécmimac. [11] Iminéŋnec sac
qahac, ala kekec deguc mihicŋi nénécmiyec
neŋaŋ Miŋ Kewunina Kristo Yesu iwac
niŋac wamma Anutuac qeriaiguc ʒézé
ségiségi waŋanʒiŋ.

Adam ʒéma Yesu.

[12] Imuac bec ic momacgucac niŋac
képésicnéŋ baeciguc haréyec. Haréyu
képésic imuac niŋac mia humucnéŋ
haréyec. Waŋu ic embac mocʒoŋ
yandanéŋ imuhucyanec képésic wandacgic
humucnéŋ ionac muru hadarec. [13] Képésic
imi héna ac ménda heyec imuaru baeciguc
bec heyec. Néŋ héna ac ménda hezac
imuaru imi képésic imi ménda olombiŋac
séc. [14] Waŋu Adam imi méŋ hamacac
heyec iwac asé wanʒac. Imuac niŋac
Adamwac nalé igucnec éréma Moseac nalé
imuac suraiguc imi, Adamnéŋ képésic
waŋec képésic imuhucya ménda waŋgic
ionacmuru imuhucyanec humucnéŋ ic
kewu waŋ énécmiyec.

[15] Néŋ ic momacgucac képésic niŋac ic
embac sasala humugic, waŋu imuhucyanec
Anutuac ewa hia ʒéma ic momacguc Kristo
Yesuac ewa hia niŋac sese énécmiyu ic em-
bac sasala sécgé énécmiyec. Imuac niŋac
sese imi képésic imuac sécya qahac. [16] Waŋu
ic momacguc képésic waŋec idacminéŋ
sese imuac séc qahac. Ic momacgu-
cac képésic niŋac képésicac ʒégésigésinéŋ
haréyec. Waŋu Anutunéŋ ewa hia niŋac
képésic sasala imi ménda olomma solaŋ
dindiŋa ʒénénécmiyec. [17] Ic momacgucac
acqeqe niŋac humucnéŋ ic momacguc in-
éŋnec ic kewu waŋ énécmiyec. Waŋu
ewa hia ʒéma solaŋ dindiŋawac buŋa
kuaya qeqeya mezu ieneŋ imi momacguc
Kristo Yesunéŋnec kekec hélawac qeri-
aiguc eŋaocnec ic kewu wamma kecmu.
[18] Imuac ic momacgucac acqeqe niŋac ic em-
bac mocʒoŋ képésic ginaguc ʒéénécmimia
waŋec. Waŋu imuhucyanec haka solaŋa
momacguc niŋac ic embac mocʒoŋ solaŋa
ʒéénécmimia waŋu kekec hélaiguc kereŋ-
dacgic. [19] Ic momacgucac acqeqe niŋac ic
embac sasalanéŋ képésic ic waŋgic éséc-
nec ic momacgucac niŋtohotoho niŋac
ic embac sasalanéŋ ic solaŋa wammuac
hezac. [20] Képésic meyandimaŋ ʒé héna
acnéŋ haréyec. Waŋu képésic toroqeqeya
imuaru ewa hianéŋ muŋguc yanda sécgé
énécmizac. [21] Imi mia képésicnéŋ humuc
qeriaiguc ic kewu waŋec éséc nec ewa hia
imi acguc solaŋ dindiŋa niŋac ic kewu

wanʒac. Waŋu ewa hia iminéŋ Miŋ Kewun-
ina Kristo Yesu inéŋnec kekec hémbénaŋa
igucgeŋ nonagicma keremmacac hezac.

6

Képésicac muru humuma
Kristoac muru kecbiŋ.

1 Imuac némac ac dimuhuc ʒéwiŋ? Ewa
hiaya toroqeqeya mihicŋiwiŋ ʒé biria
wammanec kecbiŋ? 2 Imuhuc wambiŋac séc
qahac! Neŋaŋ biriwac muru humudariŋ,
imuac dimuhuciguc biria qeriaiguc
muŋguc yanda nammanec kecbiŋ? 3 Yesu
Kristoac muru toroqema doku naeriŋ imi
iwac humuciguc momacnec toroqema
naeriŋ wanʒac. Waŋu hénia imi ménda
niŋasarizu? 4 Maŋgocnéŋ edamuya
mewininima Kristo imi humuc ic ionac
sucgina igucnec meqelimiyec ésécnec
neŋaŋ acguc kekec qeliawac qeriaiguc
tima kembiŋ niŋac humucac qeriaiguc
kereŋ kereŋawac doku naec haka wanni
i guc momacnec téŋgé nénécmimia waŋec.
5 Neŋaŋ imi iwac humucya méndacma
toroqeqeya wamma kecbiŋiguc, iwac yacy-
aciguc imuhucyanec toroqeqeya wambiŋac
hezac. 6 Waŋu képésicac buŋa séwinina
imi humuyec. Imuac niŋac muŋguc
biriawac weleŋ qeqe ménda wammiwiŋ
niŋac neŋaŋ hakanina wahala imi i guc
momacnec ic héŋgeŋa wéndaraiguc qeni
humuyec imuhuc ʒéma ninʒiŋ. 7 Imi mia
méŋnéŋ méŋ humuyec imi képésic igucnec
hulacmima solaŋa ʒémimia wanʒac hénia
imuac mia. 8 Kristoguc humuyiŋiguc
imi i guc momacnec kecbiŋac hezac
imi ninʒéŋgéziŋ. 9 Imi mia Kristonéŋ
humuc ic ionac sucgina igucnec yarec
imuac niŋac muŋguc ménda humumac.
Waŋu humucnéŋ galeŋ muŋguc ménda
wammimac imi niŋasariziŋ imuac mia.
10 Humuyec imi biriawac muru hatac
momacguc sac humuyu tecgéyec. Deguc
kekec kecʒac imi Anutuac muru kecʒac.
11 Imuhuyanec, ini acguc eŋaŋ niŋac niŋgic
biriawac muru humugic, néŋ Anutuac
muru imi Kristo Yesuac qeriaiguc kecʒiŋ
tanec wammac.

12 Imuac niŋac, képésicac qeqetali
wammigic, képésic eŋeyaoc séwigina
houmacac hezac imuac ic kewu ménda
wammimac. Waŋu séwiac siŋ ménda
niŋtohomu. 13 Waŋu onac séwi taségina
méŋac méŋ tewi ʒakoŋ ac qeqe wawaŋa
ésécnec biriawac buŋa ménda qemimu.
Waŋu eŋaŋac niŋgic humuc igucnec
qelima yacyawac buŋa waŋu Anutuac muru
haiamuma séwi taségina imi mocʒoŋ solaŋ
dindiŋawac tewi ʒakoŋ ésécnec haiamumu.
14 Ini imi héna acac méra bawaiguc ménda
kecʒu, néŋ ewa hiawac méra bawu kecʒu
imuac niŋac képésicnéŋ maŋgoc ménda
waŋ énécmimacac hezac.

Haka solaŋ dindiŋawac weleŋ
qeqe icya.

15 Imuac bec dimuhuc wambiŋ? Nini
héna acac méra bawu ménda kecma ewa
hiawac méra bawu kecʒiŋ ʒéma képésic
wambiŋ? Imuhuc ménda hicŋimac!
16 Ini mérac méŋ weleŋ qemima niŋto-
hoanʒuiguc, niŋtoho wammianʒu iwac
weleŋ qeqehéra wanʒu imi ini ménda
ninʒu? Tosara imi képésicac weleŋ
qeqehéra wamma humuciguc kereŋanʒu.
Waŋu tosara imi niŋ tohotohowac weleŋ
qeqehéra wamma solaŋ dindiŋaiguc
kereŋanʒu. 17 Imuac Anutu ewa hia ac
ézému. Imi mia ini héni hénia igucnec
képésicac weleŋ qeqehéra kecgic, néŋ
pakeŋ ac énézégic imuac nanaŋa imi
ewa qeriginanéŋ niŋtohogic. 18 Képésic
igucnec hulac énécmimia wamma solaŋ
dindiŋawac weleŋ qeqehéra waŋgic hénia
imuac mia. 19 Ini séwigina mété qététaŋiguc
kecanʒu imuac niŋ ni ic neŋaŋ murugeŋ
séc héima ʒéwa niŋgic; Becnec ini imi
séwiginawac tasia imi haka biria ʒéma
héna ac logilogi imuac haimima héna ac
logilogi imuaru kereŋgic. Waŋu deguc
imi imuhucyanec séwiginawac tasia imi
solaŋ dindiŋawac weleŋ qeqe buŋa qema
kekec téréyaiguc keremmu. 20 Ini képésicac
weleŋ qeqehéra kecgic nalé imuaru solaŋ
dindiŋa igucnec hulac amuma ewa éréhéc
ménda wamma kecaŋgic. 21 Waŋu nalé
imuaru ini imi kekecac héla gocmia
dimuhucya mihicŋiaŋgic? Waŋu deguc
imi, imuac tetecgia imi humuc ʒéma
niŋasarima haka imuhucyawac gamugina
ninʒu. 22 Waŋu deguc ini képésicgina
igucnec hulac énécmimia wanʒu. Imuhuc
wamma Anutuac weleŋ qeqehéra wamma
kekec téréya imuaru kereŋ kereŋawac
héla gocmia mihicŋianʒu. Waŋu imuac
tetecgiaiguc imi kekec hémbénaŋanéŋ

mambéc kecʒac. [23] Képésicac tasia imi humuc. Waŋu Anutuac ewa hiawac ai buŋa imi kekec hémbénaŋa. Kekec seli imi mia Miŋ Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc he nénécmizac.

7

Uŋa téréyawac héna qeliaiguc kekera.

[1] Alahécna, héna ac ninʒu onac qesi énécmizua, ini imi héna acnéŋ kekecginaguc kecʒu ionac sac maŋgoc waŋ énécmianʒac imi ménda ninʒu? [2] Embac euyaguc imi euya kekecyaguc kecanʒac nalé imuac sura igucnec sac héna acnéŋ dérécgé mianʒac. Waŋu euya humuyu eu iniŋac héna ac igucnec hulacmimia waŋanʒac. [3] Imuac bec, euya kerunec ic méŋ memaciguc imi embac kaiseroya ʒémimia wammac. Néŋ euya humumaciguc imi imuac héna ac igucnec hulacmimia wammac. Waŋu ic méŋ memac imi embac kaiseroya ménda wammac. [4] Imuac, alahécna, ini acguc Kristoac séwiguc toroqema héna acac muru unuhumumia wanʒu. Imi mia méŋ humuc igucnec qelima yarec iwac muru kemma neŋaŋ Anutuac niŋac wamma héla gocmia mihicŋiwiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec. [5] Neŋaŋ séwininaiguc keriŋ imuaru imi képésicac siŋ héna acnéŋ héiqeli nénécmianʒac iminéŋ séwininawac tasiaiguc ai meyu neŋaŋ imi héla gocmia humucac buŋa mihicŋiaŋiŋ. [6] Deguc neŋaŋ imi qaténénécmiyec imuac humudariŋ imuac niŋac héna ac igucnec hulac nénécmimia wanʒac, imuac niŋac neŋaŋ héna ac ooyawac haka wahalanéŋnec qahac, néŋ uŋawac haka qelianéŋnec weleŋ qewiŋ.

*Képésicac kuhanéŋ méramma nénépésian*ʒac.

[7] Imuac dimuhuc ʒéwiŋ? Héna ac iminéŋ képésic me? Qahac! Ic enia wambacnec imi képésic imi ménda niŋacgéwinec. Héna acnéŋ hémbaoc ménda wanna imuhuc ménda ʒéwacnec imi hémbaocac hénia ménda nimbinec. [8] Waŋu képésicnéŋ naléya mihicŋima héna acnéŋnec ewa qerinaiguc hémbaoc hénia hénia mihicŋi néŋec. Hénia imi yomuhuc; Ic enia waŋu képésic acguc humu humumia wanʒac. [9] Becnec héna ac ménda niŋtegiri nalé imuaru imi neŋ kekecnaguc keri. Waŋu héna acnéŋ haréyu képésicnanéŋ qelima yaru ni humuyi. [10-11] Képésicnéŋ naléya mihicŋima héna acnéŋnec ni manam batuc waŋ némma héna ac iminéŋ mia ni nuhumuyec imuac niŋac. Héna ac imi kekecac buŋa, néŋ neŋ hémba melemma humucac buŋa tanec waŋec. [12] Imuac héna ac imi hélacnec téréya wanʒac. ʒézépaŋ ac imi acguc téréya, solaŋ dindiŋa, ʒéma hiabia.

[13] Imuhuc waŋu iwawai hiabianéŋ melemma nuacmuru humucac buŋa waŋec me? Imuhuc wammacac séc qahac! Imi mia képésicna hémba képésic tanec wammac niŋac iwawai hiabia iminéŋ ni nuhumuyec. Imi mia képésicac nimba képésic réwéria tanec wammac niŋac héna acnéŋ ai meanʒac. [14] Héna ac imi téréya imi nini nindacʒiŋ. Waŋu ni imi séwiac siŋ niŋac wamma kecba képésicnéŋ boŋna meyu imuac weleŋ qemianʒua. [15] Hénia imi yomuhuc; Qeri uŋananéŋ waŋ nénʒac imi ménda wamma haka tosara sureanʒua imuac mia waŋanʒua imuac niŋac haka waŋanʒua imuac hénia imi nenaoc ménda niŋasarizua. [16] Ni ménda wammaŋ ʒé waŋ nénʒac imuac wammaŋiguc ewa siŋ iminéŋ héna ac imi hiabia wanʒac imuac héipuc wanʒac. [17] Waŋu deguc haka wawaŋa imi ni nenaoc qahac, néŋ képésic ewa qerinaiguc heanʒac iminéŋ mia waŋanʒac. [18] Nuac qerina me nuac séwinaiguc* iwawai hiabia méŋ ménda henénʒac imi ni ninʒua. Haka hiabia wammaŋ ʒé siŋna henénʒac, néŋ wawaŋ memenaiguc imi ménda waŋanʒua. [19] Haka hiabia wammaŋac qerinanéŋ waŋ nénʒac imi mia ménda wamma haka biria ménda wammaŋac ninʒua imuac mia waŋanʒua. [20] Haka méŋac méŋ neŋ ménda wammaŋ ʒé niŋanʒua imi wammaŋiguc, imi mia nenaoc qahac, néŋ biria qerinaiguc nanʒac iminéŋ mia waŋanʒac. [21] Imuac ni kekecac hénia méŋ yomuhuc niŋtegicʒua; Haka hiabia wammaŋ ʒé siŋna henénʒac ni imuhucya qerinaiguc birianéŋ momacnec henénʒac. [22] Nuac qeri uŋananéŋ Anutuac héna ac imuac ségiséگi wanʒua. [23] Nuac séwi taséna qeriaiguc siŋ méŋnéŋ henémma nuac ewa qerinawac héna ac imiguc euma ni nuagicma séwi tasénawac qeriaiguc

* 7:18: Séwinawac siŋiguc.

siŋ hezac imuac hésa ic nopocanʒac.
[24] Oo yéwérinaguc, séwina humucac buŋa
imuacnec mérénéŋ metecgé némmac?
[25] Ni Miŋ Kewunina Yesu Kristo iwac muru
héhélima Anutu ewa hia ac wammimaŋ.
Imuac mia ni ewa qerinanéŋ Anutuac
héna ac weleŋ qema séwinanéŋ biriawac
héna ac weleŋ qeanʒua.

8

Séwiac siŋnéŋ humuciguc, Uŋawac siŋnéŋ kekec hémbénaŋaiguc onagicma kenʒac.

[1] Imuac bec ic embac Kristo Yesuac
qeriaiguc kecanʒu ionac muru imi képésic
ginaguc ʒéénécmimia imi ménda hezac.
[2] Hénia imi yomuhuc; Yesu Kristoac
qeriaiguc kekecac Uŋa imuac héna ac
kecʒac iminéŋ mia humucac képésic
imuac héna ac igucnec ni hulac néŋec,*
[3] imuacnec Kucnina mamaya waŋu iwawai
héna acnéŋ séwininaguc wammacac séc
qahac imi Anutunéŋ waŋec. Inéŋ mia
képésicnina niŋac eŋeya Naŋa méliyu
séwinina képésicyaguc imuhucyanec
hicŋiyec. Hicŋiyu ʒétecgéyu képésicnina
imi séwiyaiguc eŋec. [4] Imi mia séwiac siŋ
qahac néŋ Uŋawac siŋ méndacma kecanʒiŋ
neŋaŋ muru héna ac imi mesolaŋanimaŋ
ʒé imuhuc waŋ nénécmiyec. [5] Séwiac
siŋ méndacanʒu ieneŋ séwiac ai niŋac
niŋkumanʒu, néŋ Uŋawac siŋ méndacanʒu
imi eneŋ Uŋawac ai niŋac niŋkumuanʒu.
[6] Waŋu séwiac niŋkumuma kekec imi
humuc, waŋu uŋawac niŋ kumuma
kekec imi kekec ʒéma luae. [7] Némac
niŋ, séwiac niŋkumu imi Anutuac haʒéc
waŋanʒac. Imi mia Anutuac héna ac imiguc
ewa momac ménda waŋanʒaoc, waŋu
imuhuc wammaocac séc qahac. [8] Séwiac
siŋiguc kecanʒu imi eneŋ Anutu ségiségi
mihicŋi mimuac séc qahac. [9] Néŋ ewa
qeriginaiguc Anutuac Uŋanéŋ kecʒaciguc
ieneŋ séwiac siŋiguc ménda kecma uŋawac
siŋiguc kecanʒu. Méŋnéŋ méŋ Kristoac
Uŋaguc ménda kecʒaciguc Kristoac ic
qahac. [10] Waŋu Kristonéŋ ewa qeriginaiguc
kecʒaciguc képésic niŋac séwiginanéŋ
humumia wanʒac, néŋ uŋaginanéŋ
solaŋ dindiŋa niŋac kekecyaguc wanʒac.
[11] Yesu humuc ic ionac sucgina igucnec
meqeliyec iwac Uŋanéŋ ewa qeriginaiguc
kecʒaciguc, Kristo Yesu humuc ic ionac
sucgina igucnec meqelimiyec inéŋ mia Uŋa
Téréya ewa qeriginaiguc kecʒac iminéŋnec
humucac buŋa séwigina imi acguc meqeli
énécmimac.
[12] Imuac niŋac dacmuna hécna neŋaŋ imi
taséninaguc, waŋu tasénina imi séwigucac
ʒéma séwiac siŋ méndacma kecbiŋac
ménda hezac. [13] Ini séwiac siŋ méndacma
kecmuiguc, kileŋ humumu, néŋ Uŋaguc
séwiac wawaŋ meme imi qehumumuiguc,
kekecguc kecmuac hezac. [14] Anutuac
Uŋanéŋ qindiŋi énécmiyu kecanʒu imi
eneŋ Anutuac naŋhéra wanʒu. [15] Ini imi
weleŋ qeqeac uŋa ʒénéŋ hirihiri wawaŋa
imi ménda késa kecʒu, néŋ naŋa éséc kek-
erawac uŋa énécmiyu kecʒu. Imuac niŋac
iwac mia Aba* maŋgoc ʒéma qacanʒu.
[16] Uŋa Téréya eŋeyaoc, qeri uŋaninaguc,
nini Anutuac nambérac kecʒiŋ imuac
héipuc waŋ nénécmianʒac. [17] Nambérac
héra kecʒiŋiguc imi mératéc meme ic
wanʒiŋ. Imi mia méŋac qahac, néŋ
Anutuac mératéc ic, Kristoguc momacnec
mératéc ic wambiŋac hezac. Imuac niŋac
i guc momacnec edamuninaguc wambiŋ
ʒé ʒérabéra imi acguc i guc momacnec
mihicŋiwiŋac hezac.

Kecma edamuninaguc wambiŋac hezac.

[18] ʒérabéra deguc mihicŋianʒiŋ imuac
nimba efefia wanʒac. Waŋu iminéŋ kecma
edamu hicŋi nénécmimac imuac sécya
ménda wanʒac. [19] Anutunéŋ ʒéyu hicŋi-
dacgic mocʒoŋ yanda iminéŋ Anutuac
nambérac héra hicŋimu niŋac ewa ewa
wamma mambéc kecʒu. [20] Hénia imi
yomuhuc; ʒéyu hicŋidacgic momac yanda
imi, iwawai héla qahac imuac weleŋ qema
kecʒu. Waŋu imi mia eŋaŋ siŋgina qahac,
néŋ Maŋgoc waŋénéc énécmia iwac ewa
siŋ méndacma imuhuc hicŋi énécmizac;
[21] ʒéyu hicŋima kekec imi acguc iwawai
houhouyawac weleŋ qema kekec imuac-
nec hulac énécmiyu Anutuac nambérac
héra ionac kekec edamuyaguc imuac toro-
qema qutuma kecmu. [22] Iwawai ʒéyu
hicŋima kecʒu imi mocʒoŋ yanda momac-
nec yaiwisisiŋ wamma merac memeiguc
qenʒeŋ qeanʒu ésécnec wamma érékecma

* 8:2: Girik ac ʒéma Kiwi tosaraiguc; Hulacgéŋec.

* 8:15: Aram aciguc Maŋgoc.

deguc, imi neŋaŋ nindacʒiŋ. [23] Imi sac
qahac, Uŋa téréyawac héla gocmia walac
walac hicŋihicŋiya* aŋgéŋ tima kecʒiŋ
neŋaŋ imuhucyanec ewa qerininanéŋ yai-
wisisiŋ wamma naŋawac séc nénépésima
séwinina boŋ héré menénécmimac niŋ
mambéc kecʒiŋ. [24] Neŋaŋ imi qerin-
inanéŋ mambéc wamma kecma aŋgéŋ
titi mihicŋiyiŋ. Waŋu kicninanéŋ hém-
biŋac séc imuac ménda mambéc kecanʒiŋ.
Mérénéŋ kiwaiguc hemizac imuac mambéc
wammac? [25] Waŋu neŋaŋ iwawai ménda
hénʒiŋ imuac mambéc wanʒiŋiguc qeri
bénʒéŋiguc mambéc wambiŋ.
[26] Imuhuyanec Uŋa imi acguc kuc mama
ninaiguc méra nénécmianʒac. Neŋaŋ
némac acnéŋ dimuhuc ʒéwelec wanni
sécgémac imi ménda ninʒiŋ, néŋ Uŋa
eŋeyaoc neŋaŋ niŋac wamma acnéŋ
ʒéwiŋ ʒé osiosiya imuac séciguc yaiwisisiŋ
wamma ʒéwelecanʒac. [27] Waŋu Uŋanéŋ
Anutuac ewa siŋ hezac séc méndacma ic
embac téréya ionac ʒéwelecanʒac. Imuac
niŋ qeri héhéŋ miŋina Anutunéŋ Uŋawac
niniŋ imi bec nindacʒac. [28] Neŋaŋ ninʒiŋ
ésécnec, Anutunéŋ ewa siŋ heyec séc
unuruyec. Waŋu goi héihéi wammianʒu
ionac muru imi iwawai mocʒoŋ yandanéŋ
qenaŋgé amuma iwawai hiabia mihicŋi
énécmianʒac. [29] Anutunéŋ eŋeya Naŋa
imi dacmuna sasala sucginaiguc walacgina
wammac niŋac, becarunec niŋénécmiyec
imi eneŋ eŋeya Naŋa ésécnec kecmu niŋac
walac gési énécmiyec. [30] Waŋu walac gési
énécmiyec imi unuruyec. Waŋu unuruyec
imi onac solaŋ dindiŋa ʒéénécmiyec. Waŋu
solaŋ dindiŋa ʒéénécmiyec imi meyac
énécmiyu edamuginaguc waŋgic.

Anutuac goi héihéi Kristoguc hicŋitegirec.

[31] Waŋu neŋaŋ haka imuac dimuhuc
ʒéwiŋ? Anutunéŋ nonac wamma
kecʒaciguc mérénéŋ hia haʒéc waŋ
nénécmimac? [32] Eŋeya Naŋa imi ménda
aŋgéŋ tima momac yanda neŋaŋ niŋac
wamma wai nénécmiyec inéŋ dimuhuc
iwawai tosara mocʒoŋ yanda imi i guc
momacnec ewa hiawac ménda nénécmi-
mac me? [33] Solaŋ dindiŋa ʒéyec imi
Anutu mia, waŋu mérénéŋ Anutuac gési
énécmimia imi aciguc hia onopocmuac
séc? [34] Mérénéŋ képésicninaguc ʒéma
hia ʒétecgé nénécmimacac séc? Yesu
Kristo inéŋ mia nonac niŋ humuyec.
Waŋu humuyec sac qahac néŋ muŋguc
qelima yarec. Yacma ou emma Anutuac
méra héiyaiguc kecma nonac niŋ héipuc
wamma ʒéwelec waŋanʒac. [35] Mérénéŋ
Kristoac goi héihéiya igucnec hia elicgé
nénécmimacac séc? Manambatuc me,
qenʒeŋ manʒeŋ me, nununesi me, béti
me, séwi usu qahac kekec me, ʒérabéra
me, sou? [36] Kiwi méŋ yomuhuc ooyawac
hezac; Nini guac niŋ wamma kaiwe herec
humumia nunuhéi wanʒu. Waŋu nonac
niŋgic rama unuheric wawaŋawac buŋa
tanec waŋec. [37] Waŋu neŋaŋ imi réwéri
imuhuya me imuhucyaiguc kecma goi
héihéi waŋ nénéc mianʒaciguc séc méŋ
ogicqogic waŋanʒiŋ. [38] Imuac ni yomuhuc
niŋseli nénéŋa wanʒac; Humucnéŋ me,
kekecnéŋ me, kua meme uŋa eneŋ me,
héŋgaleŋ miŋina eneŋ* me, iwawai
imuhucya deguc heheyanéŋ me, biaŋ
hicŋi hicŋiyanéŋ me, kucginaguc méŋnéŋ
méŋ me, [39] Iwawai ounec mamayanéŋ me
emunec éré éréyanéŋ me, tosara méŋnéŋ
méŋ mocʒoŋ Miŋ Kewunina Yesu Kristo
iwac qeriaiguc Anutuac goi héihéi hezac goi
héihéi imuacnec mia elicgé nénécmimacac
séc qahac.

9

Anutuac ewa siŋ téréya.

[1] Ni Kristoac qeriaiguc ac héla ʒézua,
néŋ ac ikoc ménda ʒézua. Nuac ewa so-
laŋanéŋ Uŋa téréyawac qeriaiguc héipuc
wannémma yomuhuc ʒéauzac; [2] Nuac muru
ewa biric yanda henénʒac. Waŋu ewa
qerinaiguc qenʒeŋ manʒeŋ ménda misi
misiyanéŋ hezac. [3] Ni nena séwinawac
dacmuna hécna, sac kitichécna ionac niŋac
wamma saecgé nénéŋa wamma Kristoac
murunec hia qetecgé nénéŋa wambacnec
séc ʒéma ʒéweleri. [4] Ieneŋ mia Israel
ic. Waŋu Anutuac naŋhérawac buŋa ʒéma
eebipi ʒéma ʒikiʒiki ac ooya ʒéma héna
ac énécmimia ʒéma mepé qepési ai buŋa
ʒéma sisipac acginaguc. [5] Yanda hécnina
imi acguc ionac buŋa, waŋu baecac séwi-
iguc imi Kristonéŋ ionac murunec hicŋiyec.
Waŋu Kristo imi mia iwawai mocʒoŋ yanda
imi onogicma ou kecʒac. Waŋu Kristo imi

* 8:23: Hénia imi Kristo Yesu. * 8:38: Kiwi tosaraiguc uŋa biria.

nalé tetecgia qahac mepé qepési wammi-
wiŋac hezac Anutu imi mia, hélacnec!
6 Waŋu Anutuac ackuaʒéc imi sigima
mazac tanec ménda waŋʒac. Israel
ionac murunec hicŋihicŋiya imi Israel
ic héla ménda wandacgic. 7 Waŋu
Abarahamac qelihéra imi acguc qelihéra
héla ménda wandacgic, néŋ Isakawac
murunec hicŋihicŋiya sac qelihécga ʒé
énécmimia wammac ʒéyec. 8 Imi mia
séwiguc qelihéranéŋ Anutuac nambérac
héra qahac, néŋ ʒikiʒiki acac nambérac
héranéŋ héla gocmia ʒéma niŋénécmiyec.
9 Waŋu ʒikiʒiki ac imi mia yomuhuc;
Yawuŋ oumuac nalé imuhucyanec muŋguc
hamaŋ, waŋu Saranéŋ naŋaguc wammac.
10 Waŋu imi sac qahac, Rebeka imi
yandanina Isaka momacguc iwac murunec
hériyaguc waŋec. 11 (Waŋu Anutuac ewa
siŋ iminéŋ wawaŋ meme igucnec qahac,
néŋ ic méŋac méŋ niŋgésima ururumac
ionac muru sac seligimac niŋac hezac.
Waŋu hénia imi ʒéaumaŋ ʒé 12 naŋ héréra
ménda mihicŋi érécmiyu haka hia me
biria méŋ ménda waŋocnec) Rebeka
yomuhuc ézéyec; Kuneŋ néŋ komora weleŋ
qemimac. 13 Imi mia kiwi méŋ yomuhuc
ooyawac hezac séc hicŋiyec; Yakop siŋ
nimmima Esau héŋara mezua.
14 Imuac neŋaŋ dimuhuc ʒéwiŋ? Anu-
tuaru képésic hezac me? Qahac téŋgéŋ!
15 Inéŋ Mose yomuhuc ézéyec; Méŋac méŋ
ewa biric nimmaŋ iwac mia ewa biric
wammimaŋ. Waŋu méŋac méŋ wéséna
waŋʒac iwac mia wéséna nimmimaŋ.
16 Imuac niŋac imi mia ic méŋac ewa siŋ
igucnec qahac, waŋu ic méŋac seliseli
igucnec qahac, ewa biric miŋina Anutuac
murunec haaŋʒac. 17 Ac méŋ Faraoac ʒéyec
imi kiwiiguc yomuhuc ooyawac hezac;
Ni guac muru nuac kucna mewininima
nuac qacna baera baera ʒéau énécmimaŋ
niŋac gi meyacgéŋʒua. 18 Imuac Anutunéŋ
ewa siŋa méndacma méŋac imi ewa biric
wammima méŋac imi ewa seli mihicŋi
mianʒac.

Anutuac qeri biric ʒéma goi héihéi.

19 Waŋu ac bakia yomuhuc nézéwésé-
maŋ gezaŋ; Imuhuc waŋu Anutunéŋ némac
niŋac képésicninawac hochoc ai mekecʒac
séc? 20 O baec ic, gi méréneŋ Anutuac ac
bakia meleŋʒaŋ? Iwawai méŋnéŋ miŋina
mihicŋi miyec iwac ʒéma Némac niŋac ni
yomuhuc mihicŋi nénnec? imuhuc hia
ʒémac me? 21 Miŋ Kewuc nomuŋ memenéŋ
qakéŋ dac momacguc iminéŋnec kewuc
éréhéc memaŋ ʒéma, méŋ ai eeyagucac
buŋa waŋu méŋ ai biriawac buŋa wammac
ʒéma eŋeya siŋa méndacma hia ménda
memac me?
22 Anutunéŋ qeri biric waŋ énécmima
eŋeya kuha mewinini énécmiyu héŋte-
gicmu niŋac kewuc qeri biricac buŋa,
mebiri énécmimiawac ʒéréŋ qéréŋ wandac
wandara imi nalé horua gum bénʒénʒéŋ
waŋ énécmimac iguc dimuhuc ʒéwiŋ?
23 Waŋu kewuc méŋ walac memézézéŋ
wandac wandara imi wagicma wéséniniŋ
wammima ai eeyaguc méŋac buŋa qemima
kekec edamuyaguc kuaya qeqeya imi
énézéyu hémmu niŋac imuhuc waŋeciguc
dimuhuc ʒéwiŋ? 24 Neŋaŋ imi Yuda ic
me ic enia ionac sucgina igucnec héihéré
nénécmimia kewuc nomuŋ imi mia.
25 Hoseawac kiwiiguc acguc yomuhuc ʒézac;
Ni nuac ic embac qahac ionac mia nuac
ic embachécna ʒéénécmimaŋ. Waŋu ic
embac ménda siŋniŋ énécmiyi imi onac ic
embac sorochécna ʒéénécmimaŋ. 26 Waŋu
ic embac tosara nuac ic embac hécna qahac
ʒéénécmimia ionac baec igucnecnéŋ,
Anutu kekecyaguc iwac nambérac héra
ʒé énécmimia wammu imuhuc ʒéyec séc
hicŋi nénécmizac. 27 Waŋu Yesaianéŋ
Israel ic onac niŋac yomuhuc qacma
ʒéyec; Israelac qelihéra ieneŋ konduŋ
giŋgiŋawac sakasac ésécnec sasala wammu,
néŋ bakia wai énécmimia imi onac sac
kekec hémbénaŋa mihicŋi énécmimac.
28 Hénia imi yomuhuc; Miŋ Kewunéŋ
baeciguc ackuaʒéc imi focdac meselimaguc
aiya metecgémac. 29 Yesaianéŋ walac
yomuhuc ʒéyec ésec; Waŋu Miŋ Kewu
pupunda ginanéŋ sucnina igucnec wariha
méŋ ménda wai nénécmiwacnec nini imi
Sodom ʒéma Gomora ésécnec birima qahac
wambiŋnec.

*Israel ieneŋ ewa éréhéc wamma ménda nin*ʒéŋgégic.

30 Imuac bec néma ac ʒéwiŋ? Ic enia
ieneŋ kekec solaŋawac ménda nesima
keŋgic ieneŋ mia kekec solaŋa mihicŋigic.
Imi mia solaŋ dindiŋa ninʒéŋ ninʒéŋ

igucnec. [31] Waŋu keckec solaŋawac héna
ac nesima keŋgic Israel ic ieneŋ imi héna
ac imuaru keŋ bipigic. [32] Imi némac niŋ?
Imi mia ieneŋ ninʒéŋ ninʒéŋiguc ménda
héima namma wawaŋ memeiguc héima
naŋgic. Waŋu imuac niŋac mia ieneŋ
qonʒontoŋ gégéyawac hociguc qonʒon
toŋgégic. [33] Kiwi méŋ yomuhuc ooyawac
hezac; Héŋgic neŋ qonʒoŋ toŋgégéyawac
hoc ʒéma maunu unuyawac baŋa méŋ Zion
amaiguc haiwa hemac. Waŋu méŋnéŋ méŋ
i ninʒéŋgé mimaciguc gamu mamasuŋ
ménda wammac.

10

[1] Dacmuna hécna, ewa siŋna ʒéma
ʒéwelec welecna imi Israel ic ionac niŋac
wamma aŋgéŋ tiénécmimac niŋac Anutuac
muru haianʒua. [2 (2a)] Ni yomuhuc héipuc
ac wanʒua; [3] Ieneŋ imi Anutuac solaŋ
dindiŋa imi ménda niŋasarima eŋaŋ solaŋ
dindiŋa imi meyacgéwiŋ ʒé ai yanda mema
Anutuac solaŋ dindiŋa imuac méra bawu
ménda kecgic. [(2b)] Imuac niŋac, ieneŋ imi
Anutuac wamma seliseli waŋgic, néŋ niniŋ
solaŋaiguc ménda héima naŋgic. [4] Kristo
imi ninʒéŋ ninʒéŋ ic mocʒoŋ yanda solaŋ
dindiŋa mihicŋi énécmimaŋ ʒé héna acwac
tetecgia wanʒac.

[5] Mosenéŋ yomuhuc oyecac hezac; Haka
solaŋa héna ac igucnec hahaya waŋanʒu
imi eneŋ solaŋ dindiŋa imuacnec héima
kecmu. [6] Waŋu solaŋ dindiŋa ninʒéŋ
ninʒéŋ igucnec hahayanéŋ yomuhuc
ʒézac; Geŋga ewa qerigaiguc mérénéŋ
kurumeŋiguc emmac imuhuc ménda
ʒéwéséman. Imuhuc ʒéna niŋni mérénéŋ
kurumeŋ igucnec Kristo hia wagicma
mamac ʒézaŋ tanec wammac. [7] Me
mérénéŋ humumia ionac baec dumuŋaiguc
hia hiŋgacmac ménda ʒéwéséman. Imuhuc
ʒéna niŋni mérénéŋ Kristo humuc ic
sucgina igucnec hia wagicma érémac
ʒézaŋ tanec wammac. [8] Imuhuc qahac,
néŋ dimuhuc ʒézac? Ac kuaʒéc imi
kuagaiguc ʒéma qerigaiguc hosucgu hezac
ʒézac. Imi mia ninʒéŋ ninʒéŋac ackuaʒéc
ʒéauanʒiŋ imuac mia imuhuc ʒézac. [9] Guac
kuaganéŋ Yesu imi Miŋ Kewu kecʒac
ʒéma ʒéauma Anutunéŋ i humuc ic ionac
sucgina igucnec meqelimiyec imi ewa
qeriganéŋ ninʒéŋ géwéséman iguc gi
imi aŋgéŋ tigéŋgéŋa wammac. [10] Ic méŋ
imi, ewa qerianéŋ ninʒéŋgéma solaŋ
dindiŋaiguc kereŋanʒac. Waŋu kuayanéŋ
ʒéauma aŋgéŋ titiiguc kereŋanʒac.
[11] Kiwi téréyanéŋ yomuhuc ʒézac éséc; I
ninʒéŋgé mimac ionarunec méŋac méŋ
gamu qeqeiguc méndagucnec opocopora
wammac. [12] Miŋ Kewu momacgucnéŋ ic
embac momac yanda kewu waŋ énécmima
i héihéré migic séc sécgé énécmianʒac,
imuac niŋac Yuda ic ʒéma Girik ic sécnina
imi ekac ekac qahac. [13] Imuac niŋac méŋnéŋ
méŋ Miŋ Kewuac qara qacmac imi aŋgéŋa
timimac.

[14] Waŋu dimuhuc méŋac méŋ ménda
ninʒéŋgé mianʒu iwac mia hia qac
hérému? Dimuhuc méŋac méŋ surucya
ménda nimma ninʒéŋgé mimu? Waŋu
méŋnéŋ ménda ʒéauénécmiyu dimuhuc
nimmu? [15] Ménda méli énécmimia
waŋu dimuhuc kemma ackuaʒéc ʒéau
énécmimu? Kiwi méŋ yomuhuc ooyawac
hezac; Buŋa suruc hiabia kisamma
hazu ionac héna tawégina imi hiabia
soroc! [16] Waŋu Isirael ic imi buŋa suruc
hiabia ménda niŋtohodacgic. Imuac
mia Yesaianéŋ yomuhuc ʒéyec; Miŋ
Kewuna mérénéŋ ackuaʒécnina imi
ninʒéŋgégic? [17] Hénia imuac niŋac
ninʒéŋ ninʒéŋ imi ackuaʒéc niŋanʒiŋ
imuacnec haanʒac. Waŋu ackuaʒéc
imi Yesuac buŋa suruc hiabia imuacnec
haanʒac. [18] Waŋu ʒéwa niŋgic; Ieneŋ
imi ackuaʒéc méŋ ménda niŋgic me?
Imi qahacgucnec! Kiwi méŋ yomuhuc
ooyawac hezac; Ewa hétéŋgina imi baec
séc kereŋdarec. Waŋu ackuaʒécgina imi
baec tetecgiaiguc kereŋdarec. [19] Waŋu
neŋ yomuhuc qesi énécmizua; Israel ic
ieneŋ ménda niŋasarizu me? Mosenéŋ
yomuhuc ʒéyec; Ni hénaoriŋ hécna qahac
imi énépésima Yuda ic ini nimbupuc
mihicŋi énécmimaŋ. Waŋu ic embac tosara
niŋtegic qiŋtegicgina qahac imi énépésima
qeri biricgina mihicŋi énécmimaŋ. [20] Waŋu
Yesaianéŋ poriŋa qahac Anutuac kuaya
mema yomuhuc ʒéyec; Nuac niŋ hohoc
ai ménda meaŋgic ieneŋ imi ni mihicŋi
néŋgic. Waŋu ʒéqesi ménda waŋ néŋaŋgic
ionac muru hicŋi énécmiyi. [21] Waŋu Israel
ionac niŋac yomuhuc ʒéyec; acna ménda
niŋtohoma acqeqe waŋanʒu ionac mia
kaiwe herec mérana terere énécmianʒua.

11

Israel ic sasalanéŋ ewa seli waŋgic.

1 Imuac neŋ muŋguc yomuhuc qesi énécmizua; Imuhuc waŋu Anutunéŋ
ic embachéra nesi nénécmiyu mocʒoŋ
séŋgaŋgeŋ kendacʒiŋ me? Qahacgucnec!
Ni acguc Israel ic, Abarahamac qeli,
Benʒaminac hicŋisai igucnec. 2 Anutunéŋ
ic embachéra walac niŋnénécmiyec imi
héŋacnina ménda meyec. Kiwi téréyaiguc
Eliawac niŋ yomuhuc ʒézac imi ini ménda
ninʒu me? Elianéŋ Israel ic embac aciguc
onopocma Anutu yomuhuc ʒéwelerec;
3 Miŋ Kewu, ieneŋ guac kua meme ichécga
unuhumudacgic. Waŋu guac ʒaki téréyaga
imi qetecgégic madarec. Waŋu ni sac
wainéŋgic kecʒuawac deguc ni acguc
nuhumuwiŋ ʒé hochoc ai mema kecʒu.
4 Imuhuc ʒéyu Anutunéŋ ara dimuhuc
meleŋ miyec? Neŋ ic embac hécna
tosara baniara Baalac muru simiŋ ménda
héimianʒu 7,000 nena buŋa wai énécmiwa
kecʒu. 5 Imuhucnec nalé yomuac acguc
Anutunéŋ ewa hiawac tosara wai énécmiyu
iwac buŋa kecʒunec. 6 Ewa hia niŋac
imuhuc hicŋi nénécmizaciguc, wawaŋ
memenina niŋac imuhuc hicŋi nénécmizac
ʒéwiŋac séc qahac. Imuhuc ʒéwiŋac
séc wambacnec ewa hia iminéŋ ewa
hia héla ménda wambacnec. 7 Waŋu
dimuhuc niŋac? Iwawai Israel ieneŋ
hochoc ai megic imi ménda mihicŋigic,
néŋ gési énécmimia ieneŋ sac imi
mihicŋigic. Waŋu tosara wai énécmimia
ieneŋ imi ewa seli wandacgic. 8 Imi
mia Anutunéŋ ionac muru imi ewa soho
ʒéma kic hilic ʒéma gezac héhéŋ mihicŋi
énécmiyecac érékecma deguc wanʒac.
Ac imuhuc ooyawac hezac séc imuhuc
hicŋizac. 9 Waŋu Dawidinéŋ yomuhuc
ʒéyec; Nene dokuginawac karocyanéŋ
leletuc ʒéma simba ʒéma iwawai qonʒon
toŋgé énécmianʒac ésécnec wamma kitiwa
meleŋ énécmimac. 10 Waŋu kicgina siŋi
déŋgéyu ménda hima hémmuac séc waŋu,
gemacgina imi hémbénaŋa milicgédacmac.

Oliwa ic hélaiguc haséŋ oliwawac hawa lagula mema toroqeqeya waŋec.

11 ʒéwa niŋgic, ac imuhuc heyu bec, Ieneŋ
mama unumac niŋac qonʒoŋ toŋgégic
me? Imi qahac! Aŋgéŋ titiac buŋanéŋ
ic enia ionac muru kereŋdaruguc Israel
ic embac ieneŋ nimbupuc nimmu niŋac
wai énécmiyu képésic waŋgic. 12 Képésic
wawaŋ ginanéŋ melemma baera baera
ic embac ionac mériaŋ waŋu, maqeqe
ginanéŋ ic enia mériaŋ imuhuc mihicŋi
énécmizaciguc, howiacnec kuaya qeqeya
ginanéŋ mériaŋ dimuhucya mihicŋi
énécmimac!
13 Ni ic enia onac niŋ ʒézua. Ni ic
enia onac méliméli ic wamma kecma,
ai imuac nimba eebipiyaguc waŋanʒac.
14 Imi mia ai imi mema sac taséhécna
nimbupuc mihicŋi énécmima sucgina
igucnec dahecac séc mehiaru énécmimaŋ
ʒé wanʒua. 15 Nesi énécmiyu keŋkeŋa
iminéŋ baec ic tosara Anutuguc ala
kekec mihicŋi énécmizaciguc, muŋguc
énéc énépésianéŋ iwawai tosara qahac,
néŋ humuc igucnec kekec imi mihicŋi
énécmimac? 16 Gocmia walac waʒiyu megic
iminéŋ téréya waŋu saméŋ iminéŋnec ooya
imi acguc téréya wanʒac. Waŋu ʒalia imi
téréya wanʒaciguc, imuac hawaya hawaya
imi imuhucyanec mocʒoŋ téréya wanʒu.
17 Waŋu imuac hawa tosara hézéŋ
hézéŋgia waŋu gi haséŋac oliwa néŋ ionac
sucginaiguc toroqe géŋgéŋa waŋecac oliwa
héla imuac ʒalia igucnec doku halécya
héréma kecanʒaŋ. 18 Imuac hawa walaha
tosia imi onogicma séwi eŋeŋ ménda
wambéséma ŋ. Imuhuc wambéséma ŋiguc,
hénia yomuhuc niŋyacgéwéséma ŋ; Geŋ
oliwa ʒalia ménda méra mima nanʒaŋ,
néŋ oliwa ʒalianéŋ gi méra gémma nanʒac.
19 Duŋa yomuhuc ʒéwaŋ niŋac; Imi mia ni
imuaru toroqe némmac niŋac hawa tosia
imi hézéŋ hézéŋgia waŋec. 20 Imi hélacnec.
Ieneŋ imi ménda ninʒéŋgégic hézéŋgé
énécmiyec. Waŋu geŋ imi ninʒéŋgéma
namma kecanʒaŋ. Imuac niŋac séwi
eŋeŋ ménda wamma néwéciguc bac yandi
yandi wamma kecbéséma ŋ. 21 Anutunéŋ
oliwa eŋeya hawahéra téŋgéŋ ménda wai
énécmiyu kecgiciguc, gi acguc hia ménda
waigéŋu kecbéséma ŋac hezac. 22 Imuac bec
Anutuac goi héihéiya ʒéma qeri gericya
imi héŋ tegicbéséma ŋ. Mama unuyec
ionac imi gericya mihicŋi énécmiyec,
néŋ guac muru imi goi héihéi waŋgéŋec.
Imuac mia gi imi ménda misimanec goi
héihéiya qeriaiguc kecbéséma ŋ. Qahac
waŋu, gi acguc qericgémmac. 23 Ieneŋ acguc
ninʒéŋ ninʒéŋ qahac kekec imuaru kecgic

ménda horugimaciguc, Anutuac muru
toroqe énécmimacac kuha hemizac imuac
niŋac muŋguc toroqe énécmimac. [24] Gi
haséŋac oliwa ura igucnec qericgéŋgéŋa
waŋec. Waŋu ama oliwa héwiŋa titiya
imuac uraiguc toroqe géŋgéŋa waŋec.
Waŋu oliwa hawa téŋgéŋ imi ieneŋ, eŋaŋ
oliwa ic neŋgocginawac muru séc dimuhuc
onogicma toroqe énécmimia wammac?

Yuda ic imi kecma ackuaʒéc qeriaiguc
kereŋdacmu.

[25] Ala hécna, ini séwi eŋeŋ ménda
wammu niŋac ac saŋa youmi ini ménda
nimmu niŋac ménda wanʒua. Ac saŋa
imi yomuhuc; Ic enia ionac qétégina niŋu
heyec séc harédacmu nalé imuac séc
Israel ic ionac sucgina igucnec tosara imi
ewa seli wamma kecmu. [26] Waŋu imuhuc
mia Israel ic embac mocʒoŋ aŋgéŋgina
tiénécmimia wammac. Kiwi méŋ yomuhuc
ooyawac hezac; Aŋgéŋ titi icnéŋ Zion
igucnec hama Yakopac qelihéra ionac
murunec Anutu eeya ménda héimianʒu
imi metecgé énécmimac. [27] Neŋ ionac
képésicgina auénécmimaŋ nalé imuaru
ionac muru nuac sisipac ac yomuhuc
hélaguc wammac. [28] Buŋa suruc hiabiaiguc
imi ieneŋ onac niŋac wamma Anutuac
haʒéchéra waŋgic, néŋ gési énécmimia
imuac aiiguc imi ionac yanda hécgina
niŋac wamma ionac goigina héiénécmiyec.
[29] Anutuac ewa hiawac sese ʒéma héihéré
énéc énécmiaiguc imi ewa éréhéc méŋ
ménda hemizac. [30] Ini becnec imi Anutuac
muru acqeqe wamma kecgic. Waŋu deguc
imi Israel ionac acqeqe niŋac wamma goi
héihéi waŋ énécmiyu kecʒu. [31] Imuac ieneŋ
imuhucyanec deguc Anutuac goi héihéi
onac muru hezac ésécnec goi héihéi waŋ
énécmimac niŋac deguc ac qeqeiguc kecʒu.
[32] Imi mia Anutunéŋ ic mocʒoŋ yanda wésé
niniŋ waŋ énécmimaŋ ʒé ac qeqetaliiguc
onopocma qaté énécmiyec.

Anutuac goi héihéi.

[33] Yei Anutuac niŋtegic qiŋtegic ʒéma
niniŋa imi qeyu hiŋgac hiŋgara. Iwac
niŋgésigési ai imi niŋtegicbiŋac séc qahac!
Waŋu héna tianʒac imi méndacmiwiŋac
séc qahac. [34] Mérénéŋ Miŋ Kewuac ewa
qeria imi ninʒac? Mérénéŋ iwac ʒémindiŋi
icya kecʒac? [35] Mérénéŋ walac Anutu
iwawai méŋ miyecac kitiwa hia meleŋ
mimiawac séc? Imi osiosiya. [36] Imi
mia iwawai mocʒoŋ imi miŋ kewu iwac
murunec ʒéma inénnec hicŋima iwac
muru liliŋgéma keŋanʒac imuac mia. Qac
buŋayanéŋ iwac muru hehe seli hema
emma hemac! Hélacnec!

12

*Séwininanéŋ Anutuac ocmuŋ
téréya wammac.*

[1] Imuac bec, dacmuna hécna, Anutuac
wésé niniŋiguc ʒéseli énécmizua; Eŋaŋ
séwigina imi mulumanaŋ téréya keke-
cyaguc waŋu Anutunéŋ hémma ségiséگi
wammacac séc héimimu. Iminéŋ mia qeri
uŋaginawac mepé qepési héla wammac.
[2] Ini imi baec yomuac nanaŋ imuhucya
ménda méndacmu, néŋ waigic Anutunéŋ
ewa qerigina héiqelima meqeli énécmiyu
Anutuac ewa siŋ hiabia, eeyaguc, ʒéma
solaŋa imi niŋtegicmu.

[3] Anutunéŋ sese néŋec imuac séciguc
sucginaiguc icya icya kecʒu onac mia
yomuhuc énézézua; ʒénimmuac séc hezac
héna imi ogicma niniŋ tosara ménda
doŋgéma ʒénimmu, néŋ Anutunéŋ icya
icya ninʒéŋ ninʒéŋ méndéŋ énécmiyec
imuac séciguc niŋtegic qiŋtegic wamma
ʒénimmu. [4] Neŋaŋ imi séwi momacguc
imuaru séwi taséhéra sasala késama kecʒiŋ.
Waŋu séwi taséhéra imi mocʒoŋ ai buŋa
séc momacgucnec ménda késakecʒu.
[5] Imuhucyanec Kristoac qeriaiguc neŋaŋ
sasala, néŋ séwi momacgucac taséhéranec
wamma kecanʒiŋ. [6] Waŋu ewa hiaya
méndacma ewa hiawac ai buŋa nénécmiyec
imi eŋac eŋac. Imuac niŋac biaŋac ara
ʒézé imuac ai késazaciguc imi ninʒéŋ
ninʒéŋawac séhaiguc, [7] Waŋu weleŋ qeqe
ai késazac imi weleŋ qeqe aiiguc, ackuaʒéc
imuac kiwi ic ai késazaciguc imi kiwi ic
aiiguc, [8] meme seli ai késazac imi meme
seli aiiguc, haleŋ haihai ai késazaciguc imi
haihulac yandayaguc, galeŋ ai késazaciguc
mézétiti qahaciguc, waŋu wésé niniŋ waŋ
énécmianʒu imi eneŋ ségiséگi wamma
memu.

Goi héihéiac haka.

[9] Goi héihéigina imi ikocya qahac kecma
haka biriawac surema haka hiabiaiguc
qékétama kecmu. [10] Ala siŋiguc solaŋanec

siŋgina niŋamuma walac eegina héia-
mumu. [11] Mézétiti qahac seliseli wamma
qeri uŋagina ewa siŋginaguc Miŋ Kewu
weleŋ qemimu. [12] Mambéc keckeciguc
ségiségi wammu. Waŋu ʒéra béraiguc imi
naŋselima kecmu. Waŋu nalé séc seliseli
wamma ʒéwelec ai memu. [13] Ic embac
téréya ieneŋ iwawai méŋac méŋ hocgic
amunec qamunec waŋamuma heheŋ-
gaŋgina qegic yandima kemma ic enia
ionac acguc keŋ sécgé énécmimac. [14] Unu
nesi waŋ énécmigic mozocgé énécmima
ménda saecgé énécmimu. [15] Ségiségi wanʒu
iniguc ségiségi wammu. Ewa biric wanʒu
iniguc ewa biric wammu. [16] Eŋawu ewa
momac wamma nanaŋ eŋeŋaiguc ewa
qerigina ménda niŋkumumu, néŋ nanaŋ
mamayaiguc kecmu.* Waŋu eŋaocnec
niŋtegic qiŋtegic ic ésécnec ménda meeŋ
amumu. [17] Méŋac méŋ haka biria waŋ
énécmigic haka birianéŋ tasé kuku ménda
wammu. Waŋu ic embac ionac kicginaiguc
haka hiabia wamma kecmu. [18] Ini niŋgic
eŋaoc wammuac séc waŋu, ic embac
mocʒoŋ yanda iniguc luae qema kecmu.
[19] Ala sorochécna ini eŋaoc haʒécgina
tasé kuku ménda waŋ énécmimu, néŋ
Miŋ Kewuac qeri biriawac buŋa ʒéma
haigic hemac. Kiwi méŋ yomuhuc
ooyawac heyu imuhuc ʒézua; Haʒéc ionac
kitiwa meleŋ meleŋ ai imi nuaru hezac
imuac nenaoc meleŋ énécmimaŋ, Miŋ
Kewunéŋ ʒézac. [20] Waŋu néwécgeŋaiguc
guac haʒécganéŋ yaka niŋ humuyu nene
gumuwéséman. Waŋu doku niŋ humuyu
doku mina nemac. Imuhuc wamma gi imi
iwac oruhaiguc lokoc bélaŋaguc tocgéna
emmac. [21] Birianéŋ ménda gogicmac,
néŋ haka hiabia wamma haka biria imi
tidacgéna mamac.

13

Baec galeŋ ionac ac niŋtoho wammu.

[1] Icya icya imi galeŋ hécgina ionac méra
bacginu kecmu. Hénia imi yomuhuc, galeŋ
ai buŋa méŋnéŋ méŋ Anutunéŋ ménda
niŋunec méŋ ménda hicŋima hezac. Waŋu
galeŋ mocʒoŋ yanda imi Anutunéŋ kumu
énécmiyecac kecʒu. [2] Imuac niŋac galeŋ
buŋa ionac acgina qeqe imi Anutuac ʒézé
seliawac ac qeqe wanʒac. Waŋu imuhuc
acgina logianʒu imi eŋaocnec képésic
imuac tasia mihicŋimu. [3] Galeŋ ic imi
haka hiabia wambiŋ ʒéni bac yandi yandi
ménda waŋ nénécmianʒu, néŋ haka biria
wambiŋ ʒéni imuhuc waŋ nénécmianʒu.
Imuac gi imi ic méŋ kuhaguc iwac niŋ bac
yandi yandi ménda wammaŋ ʒé ninʒaŋiguc
haka hiabia wamma kecbéséman. Imuhuc
wanna mepési géŋgéŋa wammac. [4] Ic
galeŋ méŋ imi Anutuac weleŋ qeqeya
kecma guac muru kekec hiabia mihicŋi
gémmaŋ ʒé kecʒac. Waŋu gi haka biria
waŋanʒaŋiguc iwac mia bac yandi yandi
wambéséman. Inéŋ sou qaruc imi eŋdac
ménda késa kecʒac. Imi mia Anutuac
weleŋ qeqe icya kecma méŋnéŋ haka
biria waŋu Anutuac qeri gericyawac
weleŋ qema képésicyawac kitiwa meleŋ
mianʒac. [5] Hénia imuac niŋac méra bacginu
kecmuac hezac. Imi mia Anutuac qeri
geric imuac niŋac sac qahac, néŋ ewa
qerigina solaŋa imuac niŋac momacnec
imuhuc wammuac hezac. [6] Ieneŋ imi
Anutuac weleŋ qeqe ichéra kecma nalé
séc ai mema weleŋ qeénécmianʒu. Hénia
imuac niŋac ini takis acguc haimuac hezac.
[7] Imuac takis hénia hénia énécmimuac
hezac imi mocʒoŋ énécmimu. Takis niŋac
ʒégic takis énécmimu. Bac yandiyandi
waŋ énécmimuac hezac ionac imi bac
yandi yandi waŋ énécmimu. Eegina
héi énécmimuac hezac ionac imi eegina
héiénécmimu.

*Ala waŋamuma qerinéŋ goihéihéi waŋa-
mumu.*

[8] Ic méŋac méŋ taséginaguc ménda
wammu, néŋ siŋ niŋamuma kekec imuac
sac niŋgic taségina wammac. Méŋnéŋ
ic tosara goigina héianʒaciguc ic imi mia
héna ac mocʒoŋ méndacdacʒac. [9] Kaisero
ménda wammu. Ic ménda unuhumumu.
Kowu ménda nemu. Héipuc ac ʒéwiŋ ʒé
ac ikoc ménda wammu. Hémbaoc ménda
wammu. Waŋu héna ac tosara hezac,
néŋ héna ac mocʒoŋ imi geŋga goiga
héiamuanʒaŋ imuac séciguc alagawac
goiya héimiwéséman ac imuac qeriaiguc
hedacʒac. [10] Goi héihéinéŋ alayawac haka
biria ménda wammac. Hénia imuac niŋac
goi héihéi momacgucnéŋ héna ac mocʒoŋ
wandac wandara wanʒac.

* 12:16: Weleŋ qeqeac ai hia memaŋ ʒé niŋkumuma.

Haka dimuhuc waŋamuma kecbiŋ?
11 Waŋu nalé yomuac tanera bec niŋte-
gicma hakagina yomuhuc wamma kecmu.
Kicga hima gau igucnec yacbéséman imuac
naléya imi bec hazac. Némac niŋ, walac
ninʒéŋgéma mambéc waŋiŋ éséc qahac,
néŋ imi ogicma deguc aŋgéŋ titinina imi
hosucgé nénécmizac. 12 Siŋi imi keŋ keru
bec ama giaŋiman ʒé wanʒac. Imuac
niŋac neŋaŋ siŋi tunumaŋac wawaŋ meme
aténdacma edamuyawac bunda maleku
héini hiŋgacmac. 13 Kaiweac séciguc wawaŋ
meme ee héihéiyaguc qindiŋi amuma
kecbiŋ. Kaiʒiliweŋ ʒéma doku seliguc ewa
soho qahac, kaisero ʒéma séwiac siŋiguc
qahac, waŋu euqeqe ʒéma nimbupuciguc
qahac, 14 néŋ maleku éséc Miŋ Kewu
Yesu Kristo héiamuma kecmu. Waŋu
séwiginawac siŋ niŋac wamma séwiac ai*
imi ménda niŋareŋgému.

14

*Nin*ʒéŋ ninʒéŋ selia ʒéma ninʒéŋ
ninʒéŋ bébélacgia.
1 Mérénéŋ méŋ ninʒéŋ ninʒéŋa kuha
mamaya kecma niŋ éréhéc waŋu ʒésure
ménda wammimu. 2 Méŋ imi iwaiwai
mocʒoŋ efima nemacac séc ninʒéŋ ninʒéŋ
selia késa kecʒac, néŋ méŋ imi ninʒéŋ
ninʒéŋa bébélacgia imuac ʒuaʒua sac
neanʒac. 3 Nene imuac me imuac efima
neanʒac inéŋ nene tosara ménda neanʒac
iwac niŋu mamaya ménda wammac. Waŋu
nene tosara ménda neanʒac imi acguc
nene imuac me imuac efima neanʒac
i képésicyaguc ménda ʒémimac. 4 Gi
mérénéŋ ic méŋac weleŋ qeqeya niŋgésima
kecʒaŋ? Nanaŋ selia me maqeqeya imi
mocʒoŋ eŋeya miŋinanéŋ niŋu hezac. Miŋ
Kewuninanéŋ hia meselimiyu nammacac
séc. Imuac i imi Anutunéŋ naŋgéyu
hia naŋselimac. 5 Ic méŋnéŋ ai meme
méŋac niŋu tosara onogicma téréya
waŋanʒac. Waŋu ic méŋnéŋ niŋu ai meme
mocʒoŋ sécgina momacguc waŋanʒac.
Imuac waigic ic eŋac eŋac niniŋginaiguc
niŋselima ʒému. 6 Ai meme méŋac niŋu
téréya wanʒac imi mia Miŋ Kewuac
niŋac wamma imuhuc eeya héimianʒac.
Waŋu iwawai méŋac méŋ efima neanʒac
imi acguc Miŋ Kewuac niŋac wamma
imuhuc waŋanʒac. Waŋu iwawai méŋac
méŋ niŋgésima ménda neanʒac imi
acguc Miŋ Kewuac niŋac wamma imuhuc
wamma Anutu ewa hia ac ézéanʒac.
7 Neŋaŋ murunec méŋnéŋ méŋ eŋeya
niŋac ménda kecanʒac. Waŋu méŋnéŋ
méŋ eŋeya niŋac ménda humuanʒac.
8 Kecbiŋiguc Miŋ Kewuninawac niŋac
kecbiŋ. Waŋu humuwiŋiguc imuhucyanec
Miŋ Kewuninawac niŋac humuwiŋ. Imuac
Kecbiŋiguc me humuwiŋiguc séc nini Miŋ
Kewuac buŋa wanʒiŋ. 9 Hénia imuac mia
Kristonéŋ humumia ʒéma kekecginaguc
momacnec Miŋ Kewu waŋ énécmimaŋ
ʒéma humumaguc muŋguc qelima yarec.
10 Waŋu neŋaŋ mocʒoŋ Kristoac gésigési
tatac imuac wésiaiguc nambiŋac hezac.
Imuac gi némac niŋac dacga me munaga
gésimianʒaŋ? Waŋu némac niŋac dacga me
munaga mematiti wammianʒaŋ? 11 Imuac
mia kiwi méŋ yomuhuc ooyawac hezac;
Miŋ Kewu ʒézacnéŋ; Ni hélacnec kecʒua,
imuac simiŋgina séc simiŋ héinéndacmu.
Waŋu ezelaŋgina séc Anutuac muru
ʒéhicŋima mepésimimu. 12 Imuac neŋaŋ
murunec icya icya Anutuac muru eŋeya
aiya meyec séc ʒéhicŋi mimacac hezac.
13 Imuac bec neŋaocnec ménda ʒégési
waŋamuwiŋ. Néŋ dacga me munagawac
muru qonʒontoŋ gégéyawac baŋa me
manam batucac iwawai méŋ ménda
haimiwéséman. 14 Ni Miŋ Kewu Yesuac
qeriaiguc niŋasarima ninʒéŋgéanʒua
imi mia yomuhuc; Iwawai méŋnéŋ
méŋ* ʒapi qeqeyaguc ménda wanʒac,
néŋ iwawai méŋac niŋu ʒapi qeanʒac
iwacnec sac iminéŋ ʒapi qeqeyaguc
wanʒac. 15 Nene gi neanʒaŋ imuac niŋac
dacga me munaganéŋ niŋ yéwérizaciguc
gi imi goi héihéiiguc ménda wanʒaŋ
wanʒac. Kristonéŋ alagawac niŋac wamma
humuyec, imuac gi nene niŋac wamma
ménda mebiri miwéséman. 16 Imuac
ini galeŋ megic haka hiabiagina imuac
niŋac wamma qeqetali ac ʒéénécmiwu
niŋac. 17 Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa
yanda imi nene doku neʒélélénŋiguc ménda
hezac, néŋ Uŋa téréyawac qeriaiguc
solaŋ dindiŋa ʒéma luae ʒéma ségiségi
wamma kekec iminéŋ mia hezac. 18 Némac
niŋ, haka imuhuc wamma Kristo weleŋ

* 13:14: Képésic ac siŋniŋ. * 14:14: Nene hénia hénia.

qemizac imi Anutunéŋ aŋgéŋ timimacac
séc wanʒac. Waŋu baec ic ieneŋ acguc
imuac niŋgic sécgémac. [19] Imuac bec
neŋaŋ luaeac buŋa ʒéma meme seli ai
imuac mia nesima kembiŋ. [20] Nene niŋac
wamma Anutuac ai imi ménda hézéŋ
géwéséman. Nene mocʒoŋ yanda imi
hiabia. Waŋu ic méŋnéŋ nene méŋ
alaya ménda neanʒac imi kiwaiguc nema
meyéwéri mimac imi hiabia qahac. [21] Waŋu
yaŋ beric, waiŋ selia, me iwawai tosara
ménda nema alaga qonʒontoŋgé mimia
méŋ ménda wambéséman iminéŋ haka
hiabia soroc wanʒac. [22] Imuac ninʒéŋ
ninʒéŋga imi Anutuac kiwaiguc geŋga
muru késa kecbéséman. Ic méŋnéŋ haka
méŋ wamman ʒé hiabia ʒéma ninʒéŋgéma
wammaguc eŋeya haka imuac ménda
ʒégési amumaciguc ʒézé ségiségiyaguc
wanʒac. [23] Ewa éréhéc wamma neanʒaciguc
imi, ninʒéŋ ninʒéŋ igucnec qahac imuac
niŋac képésicyaguc ʒémimia wanʒac.
Wawaŋ meme ninʒéŋ ninʒéŋ igucnec
ménda hahaya imi mocʒoŋ képésicyaguc
wanʒac.

15

Yesuac séciguc wamma neŋaŋ ewanec ménda kecbiŋ.

[1] Kucninaguc nini imi tosara kucgina
mamaya ionac qeka meka hakagina
imi bisiqatéŋ waŋ énécmima kecbiŋ,
néŋ neŋacnec ségiségi ménda mihicŋi
amuwiŋ. [2] Neŋac neŋac imi haka hiabiawac
alahécnina meyac énécmiwiŋ ʒé ségiségi
mihicŋi énécmiwiŋ. [3] Kristo acguc eŋeya
ewa hia niŋac ménda waŋamuyec. Kiwi
yomuhuc ooyawac hezac; ʒébiri qébiri
waŋgéŋgic ionac ʒébiri qébirinéŋ nuac
qacnaiguc mazac. [4] Ac kuaʒéc becnec ogic
imi neŋaŋ pakeŋ ac wammac niŋac ogic.
Imi mia neŋaŋ gum bénʒénʒéŋiguc bisi
qatéŋ wamma kecni kiwi téréya iminéŋ
naŋgé nénécmiyu kic hihi wamma kecbiŋ
niŋac imuhuc ogic. [5] Deguc gum bénʒénʒéŋ
ʒéma qeri efiefi miŋina Anutunéŋ waŋ
énécmiyu ini Kristo Yesuac séc méndacma
eŋawu ewa momac wammu niŋac imuhuc
waŋ énécmiyec. [6] Imuac mia ewa qeri
momacguc ʒéma kuagina momacnec
Anutu Miŋ Kewunina, Miŋ Kewu Yesuac
Maŋgocya mepé qepési wammimu niŋac
imuhuc waŋ énécmiyec.

Buŋa suruc hiabia imi Yuda ic ʒéma ic enia momac yanda neŋaŋ buŋa.

[7] Imuac niŋac Kristonéŋ neŋaŋ
nénépésima Anutu mepésimiyec ésécnec
ini acguc épésiamumu. [8] Énézéwa niŋgic;
Kristonéŋ Anutuac ac héla niŋac wamma
séwi tasé hericheric haka imuac weleŋ qeqe
ic waŋec. Imi mia sisipac ac yandagina
ionac waŋ énécmiyec imi meselimaŋ ʒé
imuhuc waŋec. [9] Imi mia ic enia ieneŋ wésé
niniŋa niŋac wamma Anutu mepésimimu
niŋac imuhuc waŋec. Imuac mia kiwi
ooya méŋ yomuhuc hezac; Imuac bec ni
baera baera ic embac ionac sucginaiguc
Miŋ Kewu gi ewa hia ac gézéma qacga
mepésima legic héigémmaŋ. [10] Waŋu
muŋguc yomuhuc ooyawac hezac; Baera
baera ic embac hénia hénia ini imi, Miŋ
Kewuac ic embachéra iniguc ségiségi
wammu. [11] Waŋu muŋguc yomuhuc
ʒézac; Baera baera mocʒoŋ Miŋ Kewu
mepési mimu, baera baera ic embachéra
ini legic héimimu. [12] Waŋu Yesaianéŋ
yomuhuc ʒézac; Yesiac ʒali méŋnéŋ
baera baera ic embac galeŋgé énécmimaŋ
ʒé qérawia qema yacmac. Yaru baera
baera ic embac ieneŋ iwac muru kic
hihi wammu. [13] Niŋkumunina Anutunéŋ
ségiségi hénia hénia ʒéma luae imi ninʒéŋ
ninʒéŋginaiguc kuaya qeqeya tiénécmiyu
Uŋa téréyawac kuhanéŋ niŋkumugina
mesécgé énécmiyu qesalecgémac niŋ
wanʒua.

Pauloac ai buŋa.

[14] Ala hécna, ini haka hiabia ʒéma
niniŋginanéŋ sécgé énécmiyu meseli
amuma kecanʒu imi ni ninʒéŋgé
énécmizua. [15] Waŋu ini imuac muŋguc
niŋqelimu niŋac Anutunéŋ sese néŋec
imuaru héhélima poriŋ qahac ac yomi
oénécmizua. [16] Waŋu neŋ baera baera ic
embac ionac niŋac wamma Kristo Yesuac
ai ic wamma Anutuac buŋa suruc hiabia
imuac hofac oo ai ic wamma baera baera
ic embac imi iwawai Anutuac haimimia
ésécnec onopocba Uŋa Téréya qeriaiguc
météré énécmimia waŋu Anutunéŋ
énépésimac niŋac ewa hiawac ai buŋa
imi qenéŋec. [17] Imuac ni Kristo Yesuac
qeriaiguc Anutuac ai imuac nimba ni imi

eebipinaguc wanʒua. [18] Ni iwawai tosara
niŋac ménda ʒémaŋ, néŋ ac yomuac sac
poriŋna qahac ʒéwa niŋgic; Yesu Kristonéŋ
baera baera ic embac weleŋ qeénécmiwa
niŋtoho wammu niŋac ni népésiyu acna
ʒéma wawaŋ memena ʒéma [19] asé kiwi
kuhaguc ʒéma haka welicwelicgia ʒéma
Anutuac Uŋa téréyawac kuhaiguc ai meyi.
Imuhuc wamma Yerusalemnec Ilurikon
ama areŋa yanda séc buŋa suruc hiabia
imi ʒéau énécmiyi. [20] Waŋu ai ic méŋac
ai qambaŋaiguc ai mema nambiac ʒéma
osima bec Kristoac qara qacma kecʒu
baec imuaru imi buŋa suruc ménda ʒéau
énécmimaŋ ʒéma niŋseliyi. [21] Kiwi méŋ
yomuhuc ooyawac hezac; Ic embac tosara
Miŋ Kewuninawac buŋa suruc ménda
énézégic niŋgic imi eneŋ hémmu. Waŋu
ménda niŋgic imi eneŋ niŋasarimu.

[22] Hénia imuac niŋac mia onac muru
hamaŋ ʒé waŋanʒua. Waŋu hatac sasala
hézicgé nénéŋa waŋec.

Paulonéŋ Roma ama areŋa yanda ogicma Spein ama yandaiguc kemmaŋ ʒé keŋec.

[23] Waŋu deguc imi yomuaru ai
memeyawac ama baec méŋ ménda hezac.
Waŋu yawuŋ sasala érékecma deguc ini
inicmaŋ ʒé siŋna henéŋecac henénʒac.
[24] Spein baeciguc kemmaŋ ʒé kemma
onac baec ogicma kemmaŋ nalé imuaru
inicba niguc tacgic sécgénéŋu duŋa
eneŋ mia méra némma baec imuaru
méli némmu niŋac waŋanʒua. [25] Waŋu
deguc imi Anutuac ic embac téréya weleŋ
qeénécmimaŋ ʒé Yerusalem kenʒua. [26] Imi
mia Makedonia ʒéma Akaia ic embac
ieneŋ ic embac téréya Yerusalem kecʒu
ionac sucgina igucnec ic maqeqeya ionac
niŋac wamma ewa hiawac iwawai haigic
imi mema keŋ énécmimaŋ niŋac kenʒua.
[27] Ieneŋ imi ségiségi wamma imuhuc waŋgic
néŋ taségina imuhuc meleŋ énécmimuac
hezac. Baera baera ic embac imi iwawai
téréya méndéŋ énécmiyu késa kecʒuiguc
baecac iwawai mema Yuda ic weleŋ
qeénécmimu iminéŋ haka dindiŋa wanʒac.
[28] Imuac mia neŋ ai imi metecgéma héla
yomi nenaoc héipuc wamma méraginaiguc
haimaguc onac muru hama inicmaguc
duŋa imuacnec Spein baec yandaiguc
kemmaŋ. [29] Neŋ onac muru hamaŋ imuaru
Kristoac mozoc kuaya qeqeya mema hamaŋ
imi ni ninʒua.

Eŋeya méra mima Anutu ʒéwelec
wammimu niŋ énézéyec.

[30] Ala hécna, ni Miŋ Kewunina Yesu
Kristoac niŋac ʒéma Uŋa téréyawac ewa
siŋ niŋac wamma ʒénaŋgé énécmizua;
Niguc momacnec seliseli wamma
ʒéwelecginaiguc nuac niŋ Anutu yomuhuc
ʒéwelecmimu; [31] Yuda baeciguc ic tosara
niŋtoho ménda wamma kecʒu ionac
méragina igucnec metecgé némmac. Waŋu
Yerusalemiguc weleŋ qeénécmiwa ic
embac téréya eneŋ niŋgic hia wammac.
[32] Waŋu Anutuac ewa siŋ heyu ségiségi
wamma onac muru hama iniguc momacnec
tachiarumaŋ niŋac ʒéwelecmu. [33] Luae
miŋina Anutunéŋ momac yanda iniguc
kecmac. Hélacnec!

16

Pauloac yaiʒézé ac.

[1] Ni Keŋkerea hénaoriŋ ionac ai embac
kecanʒac embac nauŋnina Foibe iwac mia
héipuc wammima énézézua. [2] Embac yomi
mia ic embac sasala ʒéma ni momacnec
méra nénécmianʒac. Imuac mia ini imi
Miŋninawac qeriaiguc haka soroc ic embac
téréya ionac waŋ énécmimia séciguc i héi-
héré mimu. Waŋu iwawai méŋ niŋac horu
méra mimu.

[3] Waŋu yaiʒézé acna Kristo Yesuac
qeriaiguc nuac ai momac éréhécna Priska*
ʒéma Akila iorac érézému. [4] Iereŋ imi
nuac niŋac wamma kekecgira momacnec
ʒéraiguc haiyoc. Neŋnec qahac, néŋ
hénaoriŋ baera baera kecʒu imi eneŋ
imuhucyanec iorac niŋac ewa hia ac
érézézu. [5] Waŋu yaiʒézé acna imi hénaoriŋ
iorac amaiguc tocgéanʒu i momacnec
énézému. Ala sorocna Epaineto yaiʒézé
acna ézému. Ic imi mia Asia baeciguc
Yesuac muru héla gocmia mérérawac
hicŋiyecac kecʒac. [6] Onac niŋac wamma
ai kuneŋ yanda meyec Maria iwac acguc
yaiʒézé acna ézému. [7] Nuac sac tasé
éréhécna, hésa ic momac éréhécna,
Androniko ʒéma Yunia iorac mia yaiʒézé
acna érézému. Yesuac Méliméli ic ieneŋ
acguc qac buŋagira ninʒu. Waŋu iereŋ
imi ni Yesu ménda nimmiwanec walac
ninʒéŋgéma Kristoac qeriaiguc kecanʒaoc.

* 16:3: Me Priskila.

8 Waŋu Yesuac qeriaiguc ala sorocna
kecʒac Ampiliato iwac imuhucyanec
yaiʒézé acna ézému. 9 Waŋu Kristoac
qeriaiguc ai momacna Urbano ʒéma ala
sorocna Sitaki iorac acguc yaiʒézé acna
érézému. 10 Waŋu Kristoac qeriaiguc
manam batuciguc naŋseliyu ninʒéŋgé mini
kecʒac Apele i ʒéma Aristobulo iwac ama
qeriawac areŋhéra ionac mia yai ʒézéna
énézému. 11 Waŋu sac kiticna Herodion
yaiʒézé acna ézému. Waŋu Narikiso
ama qeriawac areŋhéra ionac imuhucnec
yaiʒézé acna énézému. 12 Miŋ Kewuninawac
qeriaiguc ai kuneŋ meyoc Tirifaina ʒéma
Tirifosa iorac acguc yaiʒézé acna érézému.
Waŋu Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ai
kuneŋ yanda meyec Peasi iwac mia
yaiʒézé acna ézému. 13 Miŋ Kewuninawac
qeriaiguc gésimimia waŋec Rufu ʒéma iwac
neŋgocyaguc yaiʒézé acna érézému. Iwac
neŋgocyanéŋ ni momacnec neŋgoc waŋ
néŋec. 14 Asiŋkrito ʒéma Filegon ʒéma
Hereme ʒéma Patoroba ʒéma Herema
ʒéma dacmuna eŋawu momacnec kecʒu
ionac yaiʒézé acna énézému. 15 Filologo
ʒéma Yulia ʒéma Nirea ʒéma iwac nauŋa
ʒéma Olimpa ʒéma ic embac téréya iniguc
kecʒu ionac mia yaiʒézé acna énézému.
16 Ini imi haka téréyaiguc kiricne amuma
yaiʒézé ac waŋamumu. Kristoac hénaoriŋ
mocʒoŋ yandanéŋ yaiʒézé ac énézézu.

Tiliŋtiliŋ ic ikora ionac biaŋac
ara ʒéyec.

17 Dacmuna hécna ni selianec ʒénaŋgé
énécmizua. Pakeŋ ac niŋareŋgégic
imi héŋara mema héndéŋ héndéŋac
yaré mihicŋianʒu imi onac galeŋ mema
héŋacgina memu. 18 Ic embac imuhuya imi
Miŋnina Kristo ménda weleŋ qemianʒu,
néŋ eŋaŋ kerac tomeŋgina weleŋ qeamuma
ac haléc ʒéma ac ikoranéŋ ic embac
ewa éréhéc ménda wamma kecanʒu
imi ikoc waŋ énécmianʒu. 19 Onac
niŋtohotoho hakaginawac suruc buŋa
imi ʒégic niŋanʒiŋ. Imuac ni onac niŋ
wamma ségiségi waŋanʒua. Waŋu eneŋ
haka hia biaiguc imi niŋtegic qiŋtegic
ginaguc wammu, néŋ haka biriaiguc
imi képésic qahac kecmu niŋac wanʒua.
20 Luae miŋina Anutunéŋ Biria miŋina imi
hénagina duandiaiguc oporu tiʒiʒamu.
Miŋ Kewunina Kristo Yesuac ewa hianéŋ
iniguc hemac.

Pakeŋ ac tectecgia.

21 Ai momacna Timoteo ʒéma nuac
taséhécna Lukio ʒéma Yason ʒéma Sosipata
ieneŋ imi onac yaiʒézé ac énézézu.
22 Pauloac méra mima kiwi yomi ozua ni
Tetio acguc Miŋ Kewuninawac qeriaiguc
onac yaiʒézé ac énézézua. 23 Waŋu ni
ʒéma hénaoriŋ mocʒoŋ ninicgaleŋ wamma
kecʒac ama miŋina Gaio i acguc onac
yaiʒézé ac énézézac. Waŋu ama areŋa
yanda yomuac soukiwa galeŋ Erasito ʒéma
ic muna Kuato iereŋ acguc yaiʒézé ac
énézézaoc. 24 (Miŋnina Yesu Kristoac ewa
hianéŋ onac muru hemac. Hélacnec!)*
25 (25a) Buŋa suruc ʒéma Yesu Kristo
ʒéauau imuac ai buŋana imi nalé hénihénia
igucnec saŋgima heyec. 26 Heyu deguc imi
usuya aunénécmiyec. Waŋu Anutu hehe-
seli miŋina iwac ʒézé selia imi niŋtohoma
kua meme ic ieneŋ kiwi onénécmiyec.
Waŋu kiwi iminéŋnec baera baera ic em-
bac ieneŋ ninʒéŋgéma niŋtohomu niŋac ac
saŋa mewinini nénécmiyec. Waŋu ac saŋa
imuac séciguc hicŋiyec buŋa suruc hiabia
iminéŋ (25b) ini efefianec meseli énécmi-
macac séc wanʒac. 27 Nindac qindac Anutu
iwac muru mia Yesu Kristoac murunec
qac buŋanéŋ heheseli hema emma hemac.
Hélacnec!

* 16:24: Kiwi tosaraiguc; Kembaŋa yomi ménda hezac.

1 Korinti

Yai ʒézé ac.

1 Anutuac ewa siŋ niŋac Kristo Yesuac
méliméli ic wammaŋ niŋac héihéré
néné̃ŋa ni Paulo ʒéma neŋaŋ dacmunanina
Sositene nereŋ imi 2 Korinti ama areŋa
yandaiguc Anutuac hénaoriŋ, Kristo
Yesuac qeriaiguc météré énécmimia, ic
embac téréya ʒéénécmimia ini ʒéma
baera baera séc, neŋaŋ Miŋ Kewu, onac
ʒéma nonac Miŋ Kewu Kristo Yesuac qac
buŋaya qac héhélima kecanʒu momac
yanda onac muru momacnec oénécmizic.
3 Maŋgocnina Anutu ʒéma Miŋ Kewunina
Yesu Kristo iorarunec ewa hia ʒéma
luaenéŋ he énécmima kecmac.

Ewa hia ac.

4-6 Kristoac héipuc wamma ʒéyiŋ
ackuaʒéc iminéŋ kekecginaiguc seligima
heyec. Heyu iwac qeriaiguc ai memeac
buŋa ʒéma ʒéauauac kuha ʒéma niniŋa
imuhucya mocʒoŋ yanda énécmiyu sécgé
énécmima hezac. Heyu Kristo Yesuac
qeriaiguc onac buŋa qeénécmiyec Anutuac
ewa hiawac buŋa imuac niŋac wamma
ni nalé séc onac niŋ wamma Anutu
ewa hia ac ézéanʒua. 7 Hénia imuac
niŋac ini qeri uŋawac sese méŋac méŋ
météqététaŋ ménda wamma késa kecma
Miŋ Kewunina Kristo Yesunéŋ winiŋu
haénécmimac niŋ mambéc kecanʒu.
8 Anutunéŋ Miŋ Kewunina Yesu Kristoac
hahayawac naléiguc képésic qahac solaŋa
nammu niŋac meseli énécmiyunec kecgic
nalé tetecgia hamac. 9 Anutu imi méŋʒé
méŋʒéya qahac, inéŋ mia ini naŋa Miŋ
Kewunina Kristo Yesuguc ala kekec
wammu niŋac unuruyec.

Hénaoriŋ eneŋ héndéŋamuma kecgic Paulonéŋ ac waŋ énécmiyec.

10 Imuac bec, Dacmuna hécna, ni Miŋ
Kewunina Yesu Kristoac qaciguc ʒéwelec
énécmizua. Ini ac ʒéwiŋ ʒé hénia momac-
nec ʒému. Imuhuc wamma sucginaiguc
héndéŋ qéndéŋ qahac, néŋ ewa momaciguc
ʒéma ewa siŋ momaciguc toroqe amuma
kecmu. 11 Dacmuna hécna, sucginaiguc ac
ʒéeŋ ʒémaya hicŋiyec hezac imi Koloeac
héna géséhéra ieneŋ ʒégic niŋi. 12 Ni ac imi
hénia yomuhuc niŋac ʒézua; Ini eŋac eŋac
yomuhuc ʒéanʒu; Ni imi Pauloac ic. Ni imi
Apoloac ic. Ni imi Kefawac* ic. Ni imi Kris-
toac ic. 13 Ini niŋgic, Kristonéŋ téma sasala
wamma kecʒu me? Paulo neŋ onac niŋac
wamma ic héŋgeŋa wéndaraiguc humuyi
me? Waŋu ini Paulo nuac qacnaiguc doku
naecgic me?* 14 Ni nenaoc Krispo ʒéma
Gaio iorac sac doku naec érécmima tosara
doku ménda naec énécmiyi. Waŋu imuac
mia deguc nimba hia waŋu, Anutu ewa hia
ac ézézua. 15 Méŋnéŋ méŋ ini nuac qac-
naiguc doku naec énécmimia ʒéwu niŋac
imuhuc ninʒua. 16 (Muŋguc nimba Site-
fana iwac héna géséhéra imi acguc doku
naec énécmiyi. Waŋu tosia méŋac méŋ
doku naec énécmiyi me qahac imi ménda
ninʒua.) 17 Kristonéŋ méli néŋec imi ic doku
naec énécmimaŋ niŋac qahac, néŋ buŋa
suruc hiabia énézémaŋ niŋac. Imuac mia,
Kristoac ic héŋgeŋa wéndara imi eŋomia
wambac niŋac ʒéma, nena niŋtegic qiŋte-
gic acnanéŋ ménda énézéanʒua.

Kristo imi Anutuac Kuha ʒéma niŋtegic
qiŋtegic acya wanʒac.

18 Imi mia hénia yomuhuc niŋac imuhuc
waŋanʒua; Ic héŋgeŋa wéndarawac buŋa
suruc imi humucac héna tianʒu ionac
muru imi ac qelaŋa wanʒac, néŋ kekec héla
nénécmiyu aŋgéŋ tima kecanʒiŋ nonac
muru imi Anutuac kuha waŋanʒac. 19 Imuac
mia ac kiwi méŋ ooyawac hezac imuaru
Anutunéŋ yomuhuc ʒézac; Ni ic niŋtegic
qiŋtegic ginaguc ionac niŋtegic qiŋtegic
ac imi qewa qahac wandacmac, waŋu
niniŋ asac asariginaguc ionac niniŋ asac
asarigina imi qewa madacmac.* 20 Niŋtegic
qiŋtegic ic imi dimia? Kiwi ic imi dimia?
Nalé yomuac ʒézé ic imi dimia? Anutunéŋ
baec yomuac niŋtegic qiŋtegic ac imi qeyu
qelaŋa ménda wandacʒac me? 21 Anutuac
niŋtegic qiŋtegic ac imi mia baec ic eŋaŋ
niŋtegic qiŋtegicginanéŋ niŋasarimuac
séc qahac. Imuac mia, Anutunéŋ buŋa
suruc ʒéauauya imi héna qelaŋaiguc haima
ninʒéŋ ninʒéŋ ic kekec héla mihicŋi
énécmimaŋ ʒé nimma ségiséŋi waŋec.
22 Yuda ic eneŋ sésécac kiwi méréra niŋac

* 1:12: Kefa imi Aram ac, Petero imi Girik ac, héniagira momacguc, neŋaŋ aciguc baŋa ʒézéya. * 1:13: Me kembaŋa 15 imuaru imuhucyanec. * 1:19: Yes 29:14

ʒéwelec waŋgic. Girik ic ieneŋ niŋtegic
qiŋtegic ac hénia hénia imuac niŋkewu
waŋanʒu. [23] Néŋ nini imi ic héŋgeŋa
wéndaraiguc biriŋnéŋ qegic humuyec
Kristo i ʒéau énécmianʒiŋ. Waŋu héna
imuac Yuda ic ieneŋ niŋgic hoc ésécnec
héwétécgé énécmianʒac. Waŋu ic enia
ionac muru imi, héna qelaŋa ésécnec
waŋanʒac. [24] Waŋu Yuda ic ʒéma Girik
ic momacnec, héihéré énécmimia ionac
muru imi Kristonéŋ Anutuac kuc ʒéma
Anutuac niŋtegic qiŋtegicya waŋanʒac.
[25] Imi mia hénia yomuac niŋac; Anutuac
qelaŋanéŋ baec ic ionac niŋtegic qiŋtegic
imi ogicma eŋeŋa waŋanʒac. Waŋu
Anutuac bébélacgianéŋ baec ic ionac
kucgina ogicma selia waŋanʒac.
[26] Dacmuna hécna, imuac mia nanaŋgina
dimuhucyanec unuruyec imi hémma
niŋtegicgic. Séwiac hénaiguc namma
ʒéni, sucginaiguc niŋtegic qiŋtegic ic
sasala qahac. Waŋu kucginaguc acguc
sasala qahac. Waŋu ic eŋeŋa tuŋ yanda
igucnec hicŋihicŋiya sasala qahac. [27] Waŋu
Anutunéŋ baecac qelaŋa énépésima
niŋtegic qiŋtegic ic gamu qeqe mihicŋi
énécmianʒac. Waŋu baecac bébélacgia
énépésima ic kucginaguc imi gamu qeqe
mihicŋi énécmianʒac. [28] Anutunéŋ baec
yomuac ic mamaya ʒéma nenesic ic
ʒéma ic maqeqeya imuhucya énépésima
ic tosara imuhucyanec qahac imi wai
énécmianʒac. [29] Imi mia baec ic méŋnéŋ
méŋ Anutuac kiwaiguc séwi eŋeŋ wambac
niŋac imuhuc waŋanʒac. [30] Ini imi niŋtegic
qiŋtegicnina ʒéma haka solaŋanina ʒéma
météréac buŋanina ʒéma boŋ héréhéréac
miŋina Kristo Anutuac murunec hahaya
iwac qeriaiguc Anutuac murunec hicŋima
kecanʒu. [31] Imi mia ac ooyawac hezac séc
ic méŋnéŋ mepé qepési ac méŋ ʒémaŋ ʒé
Miŋ Kewuac qeriaiguc ʒému niŋac imuhuc
waŋ nénécmiyec.*

2

Kristo ic héŋgeŋa wéndaraiguc humuyec imuac buŋa ʒéauauya.

[1] Dacmuna hécna ni onaru hama Anutuac
ackuaʒéc énézéyi* nalé imuaru nena acna
me nena niŋtegic qiŋtegicna meʒeric
qeʒeric wamma ménda énézéyi. [2] Imi mia
ni sucginaiguc kecma iwawai tosara qahac,
néŋ Yesu Kristo ʒéma biriŋnéŋ qegic ic
héŋgeŋa wéndaraiguc humuyec imuacnec
sac niŋareŋgémaŋ ʒé niŋseliyiac imuhuc
waŋi. [3] Waŋu sucginaiguc bébélacgia
wamma bac yandi yandi wamma ʒénéŋ hiri
hiri wamma keri. [4] Waŋu ac ʒézéna ʒéma
ackuaʒéc ʒéauauiguc imi nalé yomuac
niŋtegic qiŋtegic ac méra qemimiawac
séhanéŋ ménda naŋgéma ʒéyi, néŋ
Uŋa Teréyawac winiwininiya ʒéma iwac
kuhaguc énézéyi. [5] Imi mia onac niŋʒéŋ
niŋʒéŋginanéŋ ic onac niŋtegic qiŋtegic
aciguc qahac, néŋ Anutuac kuciguc sac
héiseligima hemac niŋ imuhuc waŋi.

Niŋtegic qiŋtegic héla Anutu arunec hahaya.

[6] Waŋu nini imi yandima niŋʒéŋ niŋʒéŋ
ic héla wamma kecʒu ionac sucginaiguc
imi niŋtegic qiŋtegic acwac ʒéanʒiŋ. Waŋu
imi mia baec yomuac niŋtegic qiŋtegic
ʒéma baec yomuac galeŋ ionac niŋtegic
qiŋtegicgina qahac, néŋ [7] Anutuac niŋtegic
qiŋtegic sasaŋgia imuac ʒéanʒiŋ. Imi mia
musaŋgéyu heyec, néŋ Anutunéŋ neŋaŋ
edamu niŋac wamma baec kurumeŋ ménda
hicŋiyocnec nalé hama keŋec imuaru
ʒéseliyu heyec imi mia. [8] Niŋtegic qiŋtegic
imi mia baecac galeŋ sucginaiguc méŋnéŋ
méŋ ménda niŋtegirec. Niŋtegicbunec
imi Miŋ Kewunina edamuyaguc imi ic
héŋgeŋa wéndaraiguc ménda qewunec.
[9] Imi mia ac kiwi méŋ yomuhuc ooyawac
hezac ésécnec; Anutunéŋ siŋ nimmianʒu
ionac niŋac wamma némaria méŋ walac
meʒerirecac hezac imi kicnéŋ ménda
héhéŋa, gezacnéŋ ménda niniŋa, waŋu
baec ic méŋac ewa qeri méŋnéŋ ménda
niŋtegic qiŋtegira wanʒac. [10] Waŋu
imuhucya imi Anutunéŋ ionac qahac, néŋ
nonac muru Uŋa Téréyanéŋnec mewinini
nénécmiyec. Uŋa Téréya imi mia iwawai
mocʒoŋ niŋtegicma Anutuac niniŋ qeyu
hiŋgac hiŋgarawac séc niŋgtegicanʒac. [11] Ic
méŋac hénia imi tosara qahac, néŋ uŋaya
qeriaiguc kecʒac imi sac ninʒac. Hénia
imuhucyanec Anutuac hénia imi acguc
tosara qahac, néŋ Anutuac Uŋanéŋ sac
imuac meyacma ʒéwiŋac hezac.

* 1:31: Yer 9:24, Ac yomuac hénia imi iwawai tosara niŋac mepé qepési ménda wambiŋ, néŋ Miŋ Kewu nimmiʒiŋ

* 2:1: Kiwi méraginanéŋ ooya tosaraiguc; Ni Anutuac ac saŋa ʒéau énécmiyi.

ninʒac. [12] Nini imi baecac uŋa imi ménda
meyiŋ, néŋ nini sese Anutunéŋ ewa hiawac
nénécmiyec imi niŋtegicbiŋ niŋac Uŋa
Téréya Anutu arunec hahaya imi mema
kecʒiŋ. [13] Nini imuac mia ʒéauma baec
icac niŋtegic qiŋtegicnéŋ ku nénécmimia
imuacnec ménda mema ʒéanʒiŋ, néŋ Uŋa
téréyanéŋ ku nénécmiyec imuacnec mema
ʒéanʒiŋ. Iwawai Uŋa téréyawac murunec
hahaya imi Uŋa téréyawac sesenéŋ méra
nénécmiyu niŋtegicanʒiŋ. [14] Séwiac siŋiguc
kecanʒac imuhucyanéŋ iwawai Anutuac
Uŋa téréyawac sese imuac niŋu qelaŋa
tanec waŋu, ménda aŋgétianʒac. Iwawai
imuhucya imi Uŋaguc niŋgésimacac séc,
imuac niŋac ic imuhucyanéŋ méndagucnec
niŋtegicanʒac. [15] Ic Uŋa téréyagucnéŋ
iwawai Anutu arunec hahaya imi mocʒoŋ
hia niŋgésima aŋgétianʒac, néŋ eŋeya imi
gésigési aciguc ménda opocgic eŋanʒac.
[16] Mérénéŋ Miŋ Kewuac ewa siŋ niŋtegicma
hia kumimac me?* Waŋu neŋaŋ imi
Kristoac ewa siŋ imi aŋgétima kecʒiŋ.

3

Korinti hénaoriŋ imi héndéŋamuma kecgic.

[1] Dacmuna hécna ni ic embac Uŋa
téréyaginaguc énézéanʒua ésécnec onac
énézémaŋ ʒé osizua. Imuac séwiguc kekec
ʒéma Kristoac kokochéra énézéanʒua
ésécnec énézézua. [2] Ini nene selia nemuac
séc qahac kecaŋgic imuac niŋac ni nene
selia ménda gumu énécmima namunec
gumu énécmiaŋi. Deguc imuhucyanec séha
ménda seligima kecanʒu. [3] Sucginaiguc
nimbupuc waŋamuma méndéŋ amuma
euqac wamma kecanʒu imuac niŋ, ini
éréma kecma deguc acguc séwiac siŋiguc
kecanʒu. Haka imuhucyawac wamma
dimuhuc nini baec icac haka ménda
niŋtohoanʒiŋ hia ʒéwunec? Imi osiosiya.
[4] Ic méŋnéŋ ni Pauloac ic, duŋa ic méŋnéŋ
ni Apoloac ic ʒéanʒu. Imuac ini baec
ic ʒéma ic eŋomia ménda kecʒu me?
[5] Imuhuc waŋkecʒuiguc qesiénécmiwa acna
meleŋgic. Apolo imi méré, néŋ Paulo ni
imi méré? Niri imi Miŋ Kewuninanéŋ
sécnira ai buŋa qenérécmiyu weleŋ qeqe
sac kecma méra énécmizic ini Miŋ Kewu
ninʒéŋgéma kecʒu. [6] Ni héihimic wamba
Apolo imi weric héwiŋ ai meyec.* Waŋu
Anutunéŋ meyandi énécmiyec. [7] Imuac
héihimic wawaŋa me weric héwiŋ wawaŋa
imi eŋomia ʒézéya, néŋ meyandiyec Anutu
iwac sac niŋgic eŋeŋa wammac. [8] Héihimic
wawaŋa ʒéma weric héwiŋ wawaŋa imi
sécgira momacguc, ai meanʒaoc séc ekac
ekac boŋa érécmiyu memaocac hezac. [9] Niri
imi Anutuac mérahéréra wamma i guc
momacnec ai meanʒiŋ, néŋ ini imi Anutuac
nene ai ʒéma Anutuac ama wanʒu.

[10] Ewa hiawac buŋa nuac néŋec
séc meriqe ic niŋtegic qiŋtegicyaguc
ésécnec neŋ ama baecya mindiŋiwa
tecgéyu, tosranéŋ imuac qahaiguc ama
miyacgéanʒu. Waŋu ama memu imi
eneŋ dimuhuc mewiŋ imuac dindiŋanec
niŋgésimu. [11] Baec qambaŋa neŋ héi-
mindiŋiwa hezac imi mia Yesu Kristo,
imuac méŋnéŋ méŋ imi waima méŋac
héimindiŋi wammuac séc qahac. [12] Waŋu
baec qambaŋa imuac qahaiguc goli me
siliwa me hoc eeyaguc me ic hésa me
ic haréŋa me tomocnéŋ memuiguc,
[13] kecma imuac hénia imi nalé yandanéŋ
hama mewininiyu hicŋitegicmac. Nalé
imuaru imi geric bélaŋ yandanéŋ onoma
aigina dimuhuc megic imuac hénia imi
measarimac. [14] Méŋac méŋ gericnéŋ
ʒebipiyu solaŋanec heyu bakia hia memu,
néŋ [15] méŋac méŋ gericnéŋ ʒema ʒedaru
amaya qahac wammaciguc, eŋeya imi
goiya héima aŋgéŋ timimac, néŋ geric
igucnec metec metecgia tanec wammac.
[16] Ini Anutuac ocmuŋ téréya kecʒu imi
ʒéma Anutuac Uŋa téréyanéŋ qeriginaiguc
tacyac waŋanʒac imi ini ménda niŋyacgézu
me? [17] Anutuac ama imi téréya, imuac mia
méŋnéŋ méŋ Anutuac ocmuŋ téréya imi
mebirimac imi Anutunéŋ ic imi auyu qahac
wammac. Ini imi ocmuŋ téréya wanʒu.

[18] Ini ikoc ménda waŋamumu.
Onarunec méŋnéŋ eŋeya niŋac niŋu
baec yomuac naléyaiguc niŋtegic qiŋtegic
ic wanʒaciguc, memaamuma qelaŋa
wammac. Walac imuhuc wammaguc
niŋgtegic qiŋtegic ic héla wammacac
hezac. [19] Baecac niŋtegic qiŋtegic imi
Anutuac muru qelaŋa tanec wanʒac. Ac
méŋ yomuhuc ooyawac hezac imuac niŋac
imuhuc ʒézua;* Inéŋ niŋtegic qiŋtegic ic
imi eŋaŋ haka diwi qiwiliŋa iminéŋ bétac

* 2:16: Yes 40:13 * 3:6: Girik aciguc; doku haimiyec. * 3:19: Yop 5:13

ésécnec haima énépésianʒac. [20] Méŋ imi
yomuhuc, Miŋ Kewunéŋ niŋtegic qiŋtegic
ic ionac niniŋ imuac niŋu haréŋa tanec
waŋanʒac.* [21] Iwawai mocʒoŋ yanda imi
onac buŋa kecénécmizac, imuac niŋac baec
ic onac niŋgic mepé qepésiginaguc ménda
wammac. [22] Paulo me Apolo me Kefa me
baec kurumeŋ me kekec me humuc me
deguc kekera me biaŋ hahaya imi mocʒoŋ
onac buŋa. [23] Waŋu ini imi Kristoac buŋa,
Kristo inéŋ Anutuac buŋa waŋʒac.

4

Yesuac Méliméli ic ionac weleŋ qeqe ai.

[1] Ini nonac niŋac niŋgic Kristoac weleŋ
qeqe ic ʒéma Anutuac ac saŋa imuac ai
ic wambiŋac hezac. [2] Waŋu ai buŋa késa
kecʒu imi eneŋ ai imuac niŋkumuma
keŋhéi hahéigina qahac memuac hezac.
[3] Waŋu ini me tosara nuac ʒégési néŋaŋgic
imuac nimba héla yanda ménda waŋʒac.
Ni nenaoc acguc nena ménda ʒétecgé
amuanʒua. [4] Ni képésicna méŋ ménda
niŋtegicanʒua, néŋ hakana imuhucya
niŋac ic solaŋa ʒénénéŋa ménda hezac.
Waŋu hia ʒétecgé némmacac hezac imi
Miŋ Kewunina momacguc sac kecʒac.
[5] Imuac nalé yanda imi ménda hayunec, Miŋ
Kewunéŋ ménda hayunec imi méŋnéŋ méŋ
ic embac tosara ménda ʒégési énécmimu.
Inéŋ hama siŋi tunumaŋiguc musaŋ gégéya
imi mewininima ewa qeriginaiguc ewa
siŋ hezac imi mewininimac. Nalé imuaru
Anutunéŋ ic embac eŋac eŋac mepési
énécmiyu aŋgétimu.

[6] Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécna, eŋaoc
keŋkésa hakésa ménda wamma séwi eŋeŋ
ménda wammu niŋac, ini ac ooyawac
hezac imuac séŋgaŋgeŋiguc ménda logima
mamu ʒézéya imi nonac murunec nimma
niŋareŋgému niŋac, ni méra énécmimaŋ
ʒé ni ʒéma Apolo nekaŋ suruc wamma
séséc acwac waŋ énécmizua. [7] Mérénéŋ
gési énécmima meyac énécmiyu séwi eŋeŋ
waŋkecʒu? Waŋu iwawai he énécmizac
imuarunec ménda énécmimia méŋnéŋ
méŋ hezac me? Qahacgucnec, mocʒoŋ
énécmiyu késa kecma dimuhuc hénihénia
igucnec eŋaŋ buŋawac heyecac ésécnec
séwi eŋeŋ waŋkecʒu? [8] Ini mia bec tomeŋ
qeqe waŋkecʒu. Bec mériaŋ yandaguc
waŋkecʒu. Nini qahaciguc eŋacnec kecma
ic kewu bec waŋkecʒu. Nini imi iniguc mo-
macnec ic kewu héla wamma kecbiŋ niŋac
ini bec ic kewu héla wamma kecbunec
ʒéma ninʒiŋ. [9] Ni nimba Anutunéŋ Yesuac
Méliméli ic nini humucac buŋa ʒétecgé
nénécmimia tanec tetecgiaiguc nonoporu
mamayagina waŋʒiŋ. Waŋu nini imi baec
kurumeŋiguc kua meme uŋa ʒéma baec ic
kicginaiguc ninicdesic wawaŋawac buŋa
waŋʒiŋ. [10] Nini imi Kristoac niŋac wamma
ic qelaŋa waŋʒiŋ, néŋ ini imi Kristoac
qeriaiguc niŋtegic qiŋtegic ginaguc waŋʒu.
Nini imi qeka meka waŋʒiŋ, néŋ ini imi
kucginaguc waŋʒu. Ini imi eebipiginaguc
waŋʒu, néŋ nini imi maqeqeya waŋʒiŋ.
[11] Hama éréma deguc imuac sura séc nini
imi yaka doku niŋ humuma, séwi usu
qahac nununesi waŋ nénécmiyu kiaŋ ésécc
kecaŋʒiŋ. [12] Waŋu méraninanéŋ ai réwéria
meaŋʒiŋ. Saec ac waŋ nénécmigic mozoc
ac waŋ énécmianʒiŋ. Waŋu nununesi waŋ
nénécmigic bisiqatéŋ waŋ énécmianʒiŋ.
[13] Waŋu ʒébiri qébiri waŋ nénécmigic ac
bakia goigina héima waŋ énécmianʒiŋ.
Érékecma deguc nini imi baec ic mocʒoŋ
yanda ionac nenesic tanec wamma kecʒiŋ.

[14] Ni gamu qeqe waŋ énécmimaŋ ʒé
kiwi yomi ménda oénécmizua, néŋ onac
mia nambérac sorochécna ʒéma nimma
pakeŋ ac waŋ énécmimaŋ ʒé oénécmizua.
[15] Kristoac qeriaiguc kiwi ic imi kileŋ kecʒu,
néŋ sucginaiguc hélacnec maŋgoc waŋ
énécmianʒu imi sasala qahac. Waŋu
neŋ imi Yesu Kristoac qeriaiguc buŋa su-
ruc hiabia imi ku énécmima ini nena
nambérac hécna ésécnec aʒi mema mi-
hicŋi énécmiyi. [16] Imuac ni ʒénaŋgé
énécmizua. Waŋanʒua imuac séciguc mén-
dacma wamma kecmu. [17] Ni hénia imuac
niŋac wamma mia Miŋ Kewuac qeriaiguc
nuac naŋ sorocna wamma kecʒac Timoteo
imi mélimiwa onac muru hazac. Waŋu
inéŋ mia Kristo Yesuac qeriaiguc haka
waŋanʒua imi ʒéma baera baera lelecgéma
hénaoriŋ ama séc emma ku énécmianʒua
imuac mia héiqeli énécmimac. [18] Onarunec
tosianéŋ ni onac muru ménda hamaŋ ésécc
nimma séwi eŋeŋ wamma kecʒu, [19 (19a)] néŋ
Miŋ Kewunéŋ niŋu sécgéyu focdac onac
muru hamaŋ. [20] Anutuac héŋgaleŋ ama

* 3:20: Leg 94:11

areŋa yanda imi ac eŋomiaiguc ménda
hezac, néŋ Uŋa téréyawac kuciguc hezac.
(19b) Imuac niŋac ni hama séwi eŋeŋ ic ionac
inictegicma acgina qahac, néŋ kucginaguc
me qahac imi inictegicmaŋ ʒé ninʒua. 21 Ini
dimuhuc waŋ énécmimaŋ niŋac ninʒu?
Hihilocguc hamaŋ me goi héihéi ʒéma
ewa bénʒéŋnéŋ ewa qerinaiguc sécgénéŋu
hamaŋ?

5

Kaiseroac hakanéŋ hénaoriŋ mebiri énécmiyec.

1 Sucginaiguc kaisero haka hezac ʒégic
niŋi. Waŋu kaisero imuhucya imi ic enia
ionac sucginaiguc acguc ménda heheya.
Ic méŋnéŋ eŋeya maŋgocyawac iniŋa
wagicma i guc kecanʒac imuac mia ʒézua.
2 Waŋu ini séwi eŋeŋ wamma kecʒu. Haka
imuac ewa biric ménda wanʒu. Haka
imuhuc waŋec imi sucgina igucnec nesigic
kembacnec, néŋ imuhuc ménda waŋkecʒu.
3 Ni séwinanéŋ lakec kecʒua, néŋ qeri
uŋananéŋ iniguc kecma imuaru kecʒua
séc, haka imi waŋec i bec ʒétecgémizua.
4 Ini Miŋ Kewu Yesuac qaraiguc aʒorogic
imuaru, ni acguc uŋananéŋ iniguc kecʒua.
Miŋ Kewunina Yesuac kuc acguc imuaru
kecʒac. 5 Ic imi Biria miŋinawac mériaiguc
waimimia waŋec. Imi mia séwiya imi
humuqai wammac, néŋ uŋaya imi Miŋ
Kewunina Yesuac nalé yandaiguc keckec
mihicŋimac niŋac imuhuc wammimia
waŋec. 6 Séwi eŋeŋ waŋanʒu imi haka
hiabia qahac. Yis komodianéŋ falawa uha
dokuyaguc imuac séc sécgéanʒac imi ini
ménda ninʒu me? 7 Ini héni hénia igucnec
yisginaguc qahac imuac deguc falawa
uha qelia wambiŋ ʒéma, yis wahala imi
giligic kendacmac. Naguc sacyaguc ogicma
keŋkeŋa, kendoŋ imuac ramaya Kristonéŋ
doenina mema humuyec. 8 Imuac kendoŋac
tacbiŋ niŋ, yis wahala qahac, yis biria ʒéma
kai ʒiliweŋaguc qahac, saméŋ héla ʒéma
solaŋa yisya qahac nema tacbiŋ.

9 Kaisero ic iniguc mutu qutulaŋ ménda
wammu niŋac nuac kiwiiguc oénécmiyi,
10 néŋ ac imuac hénia imi baec yomuac
kaisero ic me hémbaoc ic me seŋkowu
ic me baniarawac mepé qepési ic imi
méndagucnec ala wamma kecmu niŋac
ménda ʒéyi. Imuhuc wambiŋ ʒé baec
yomi waima keŋ humuni sécgémacac hezac
imuac mia imuhuc ʒézua. 11 Imuhuc qa-
hac, néŋ deguc oénécmizua imi yomuhuc;
Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna kecʒiŋ ʒéanʒu
ionac sucginaiguc méŋnéŋ méŋ kaisero
me hémbaoc me baniarawac mepé qepési
wawaŋa me ʒébiri qébiri wawaŋa me doku
seli nene ic me seŋkowu wawaŋa iniguc imi
mutu qutulaŋ ménda wamma yaka acguc
momacnec ménda nemu. 12 Ni ic enia
kecʒu imi némaciguc ʒégési waŋ énécmi-
winec? Imi osiosiya. Waŋu hénaoriŋ eŋaŋ
sucginaiguc imi ménda niŋgési amumuac
hezac me? 13 Séŋgageŋ ic imi Anutunéŋ
niŋgési énécmimac, néŋ biria meme ic imi
mia eŋaŋ sucgina igucnec nesimigic mama
kemmac.

6

Hénaoriŋ sucginaiguc tualefic hicŋiyu dimuhuc wammu.

1 Onac muru méŋnéŋ alaya méŋac
képésic ac késa kecmac imi météré ic
ionac muru ménda ʒéhicŋima képésic ic
ionac muru ʒéhicŋimac me? 2 Météré
icnéŋ baec ic ʒégési énécmimuac hezac
imi ménda ninʒu me? Baec séc ic embac
mocʒoŋ ʒétecgé énécmimuac hezaciguc,
ac ai efefiadac méŋ heyu hia ménda
ʒétecgému me? 3 Neŋaŋ imi kua meme
uŋa ʒétecgéwiŋac hezac imi ini ménda
ninʒu me? Imuac baecac ara efefia
imi eŋaoc hia niŋgési wammuac hezac.*
4 Imuac, baecac kekeciguc ac méŋ hicŋiyu
ini ic méŋ hénaoriŋ sucginaiguc niŋgic
mamaya wanʒac imuhucyanéŋ ara imi
ʒétecgémac niŋac hia kumumimu me
qahac?* 5 Ni gamugina nimmu niŋac ac
imuhuc énézézua. Sucgina igucnec ic méŋ
niŋtegic qiŋtegicyaguc dacmuna eŋaŋ ac
hia ʒétecgémacac séc méŋ méndagucnec
kecénécmizac me? 6 Dacmuna ninʒéŋ
ninʒéŋgiraguc néŋ aciguc opocamuwic ʒé
ic ninʒéŋ ninʒéŋgina qahac ionac muru hia
kemmaoc me? 7 Ini eŋawunec aciguc opoc
amugic képésicgina winiŋu hicŋitegirec.
Imuac hénia imi ini bec momacnec aciguc
maunuyu gamu qeqeginaguc wandacʒu.

* 6:3: Girik aciguc; Waŋu baec yomuac ara némac niŋac toroqema ʒéwiŋnec? * 6:4: Kiwi tosaraiguc; Hénaoriŋ sucginaiguc ic eŋomia méŋ hia kumumigic ara imuac ʒégésigési ic wammac.

Néwécgeŋa, képésicgina eŋ bisigic hia
wambacnec. Waŋu waigic ikoc icnéŋ
iwawai onagiru hia wambacnec. [8] Imuhuc
ménda wamma ini haka biria waŋamuma
ikoc wamma iwawai onagic amuanʒu,
néŋ imi eneŋ mia eŋaŋ ninʒéŋ ninʒéŋac
dacmuna hécgina kecʒu. [9] Ic birianéŋ
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi
mératéc ménda memuac hezac imi ini
ménda ninʒu? Ikoc waŋ énécmiwu niŋac,
kaisero ic me, baniara mepé qepési ic me
sasaŋgiaiguc eu iniŋ hénia qelogilogi ic me,
embac ala me ic alawac inicbaoc wawaŋa
me, icnéŋ ic alayaguc kaisero wawaŋa
me, [10] kowu nene ic me hémbaoc ic me
doku selinéŋ ewa soho wawaŋa me ʒébiri
qébiri ic me diwi qiwiliŋ ic imuhucyanéŋ
Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi
mératéc memuac séc qahac. [11] Waŋu
sucginaiguc ic imuhucya kecgic, néŋ
Miŋ Kewu Yesu Kristoac qaraiguc neŋaŋ
Anutuac Uŋa Téréyanéŋ ʒuac énécmima
météré énécmima mesolaŋi énécmiyu
kecʒu.

Qeri séwigina imi Anutuac buŋa.

[12] Ni haka sasalanec wammaŋ ʒé hia
wammaŋac hezac, néŋ wammaŋ séc
mocʒoŋ méra némmacac séc qahac. Haka
sasalanec hia wammaŋac ʒénénéŋa, néŋ
ni haka méŋnéŋ méŋ ménda waiwa méra
bawu nopocmac. [13] Nenenéŋ tomeŋac waŋu
tomeŋnéŋ neneac wanʒac, néŋ Anutunéŋ
imi mocʒoŋ metecgéyu qahac wammac.
Séwinina imi kaiseroac ménda hezac, néŋ
imi mia Miŋ Kewuninawac heyu, Miŋ
Kewunina imi mia séwininawac galeŋ
kecanʒac. [14] Anutunéŋ Miŋ Kewunina
humuc igucnec meqeliyec. Waŋu iwac
kuhanéŋ neŋaŋ muŋguc meqeli nénécmi-
mac. [15] Séwigina imi Kristoac séwi tasia
wanʒac imi ménda ninʒu? Waŋu Kristoac
séwi tasia iminéŋ dimuhuc meleŋgic
héna yanda embacac séwi tasia wammac?
Qahac téŋgéŋ. [16] Héna yanda embacguc
toro qemaciguc i guc séwi momacguc
wammaocac hezac imi ménda ninʒu?
Yomuhuc ooyawac hezac; Éréhécnéŋ
séwi momacguc wammaoc.* [17] Imuac bec
Miŋ Kewuguc toroqemac imi i guc uŋa
momacguc wamma kecmaoc. [18] Kaisero
haka imuac qiʒiʒiŋgéma kecmu. Képésic
waŋanʒu sasala imi séwi busuninawac
séŋgaŋgeŋ hezac, néŋ kaisero icnéŋ eŋeya
séwiac képésic wanʒac. [19] Waŋu séwigina
imi eŋac eŋac qeriginaiguc kecanʒac Uŋa
téréya Anutuac murunec hahaya iwac
ocmuŋ téréya wanʒac imi ménda ninʒu?
Ini imi séwiginawac miŋina qahac. [20] Ini imi
boŋhérégina meénécmimia wanʒac. Imuac
séwiginanéŋ Anutu ee héihéi wammimu.

7

Ʒammaréŋ memeac héna ac.

[1] Acgina kiwiiguc oma néŋgic imuac ʒéwa
niŋgic; Ic méŋnéŋ embac ménda mema
kecmac imi hia, [2] néŋ kaiseroac manam
batuc hezac, imuac niŋ ic séc embac
mema kecmu. Waŋu embac séc ic mema
kecmu. [3] Waŋu icnéŋ eŋeya séwiya imi
iniŋa ménda aŋgéŋ timimac. Embac acguc
euya imuhucnec ménda wammimac. [4] Iniŋa
imi eŋeya séwiyawac miŋ maŋgocya qahac,
néŋ euyanéŋ imuac miŋina wanʒac. Euya
imuhucyanec eŋeya séwiyawac miŋ maŋ-
gocya qahac, néŋ iniŋanéŋ imuac miŋina
wanʒac. [5] Eŋaŋ séwigina iniŋgina me eug-
inawac eŋ ménda aŋgéŋ tiénécmigic. Ʒéw-
elec welecac efima nalé titiŋa mihicŋi-
wiŋ niŋac walac ʒéeminiŋ wamma imuhuc
waŋgic tecgéyu muŋguc toroqe amumu
iminéŋ hia wammac. Eŋaŋ ewa siŋgina
helanʒi amugic, Biria miŋinanéŋ batucgé
énécmiwac niŋac. [6] Waŋu ac imi qe-
naŋgé wamma ʒézua, néŋ ménda ʒéseli
énécmizua. [7] Ic mocʒoŋnec ni éséc nec
wamma kecmu niŋac wanʒua. Néŋ icya
icya eŋeya sese Anutuac murunec hahaya
késa kecʒac. Méŋnéŋ méŋac késa keru
méŋnéŋ méŋac késa kecʒac.

[8] Ic embac ménda meamuma kecanʒu
ʒéma embac malé ionac mia yomuhuc
ʒézua; Ieneŋ ni éséc kecgic hia wammac.
[9] Eŋ kecgic séwiac siŋginanéŋ geric bélaŋa
ésécnec onoyu hiabia qahac wammac.
Sécgina imuhuc wanʒaciguc eu iniŋ
meamuma kecgic sécgémac. Imuac
niŋac séwiac siŋgina helanʒi amuwiŋac
séc qahac waŋu ic embac meamuma
kecmu. [10] Ʒammaréŋ meamuma kecʒu
onac mia yomuhuc ʒéseli énécmizua;
(Ʒézé seli ac yomi nuarunec qahac néŋ
Miŋ Kewuarunec.) Embac imi icyawac

* 6:16: Hén 2:24

murunec waimimia ménda wammac.
11 (Néŋ waimimia wammaciguc ic méŋ
ménda mema eŋ kecmac me euyawac
muru muŋguc luae mihicŋi mimia waŋu
toroqemac.) Waŋu icnéŋ imuhucyanec
iniŋa ménda waimimac. 12 Ac yomi mia
tosia ionac énézézua; (Waŋu ac yomi
nuarunec, néŋ Miŋ Kewuarunec qahac.)
Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna méŋac muru
iniŋa méŋ Miŋ Kewu ménda ninʒéŋgéma
kecma euyaguc momacnec kecmac niŋ ewa
siŋ hemiyu iniŋa imi ménda waimimac.
13 Waŋu embac méŋac muru euya méŋ Miŋ
Kewu ménda ninʒéŋgéma kecma iniŋaguc
kecmaŋ ʒé ewa siŋ hemiyu euya imi ménda
waimimac. 14 Euya Miŋ Kewu ménda
ninʒéŋgéma kecʒac imi iniŋawac ninʒéŋ
ninʒéŋanéŋ métérémimac. Waŋu iniŋa
ménda ninʒéŋgéma kecʒac imi euyawac
ninʒéŋ ninʒéŋanéŋ métérémimac. Qahac
wambacnec nambérac hécgina acguc so-
laŋa ménda wambunec, néŋ deguc solaŋa
kecgic nambérac hécgina imuhucyanec
solaŋa kecʒu. 15 Néŋ ménda ninʒéŋgéma
kecanʒu ionac sucginaiguc eu iniŋ méŋnéŋ
wai amumaociguc wai érécmigic imuhuc
wammaoc. Ic me embac imuhucya imi ʒézé
seli iminéŋ ménda ʒiki énécmizac. Néŋ ini
imi Anutunéŋ luaeguc héihéré énécmiyec.
16 Imi mia embac gi Anutunéŋ euga kekec
héla mihicŋi mimac me qahac imi ménda
ninʒaŋ. Ic gi imuhucyanec Anutunéŋ
iniŋga kekec héla mihicŋi mimac me qahac
imi ménda ninʒaŋ. Imuac siŋginawac
ménda wammu.

17 Néŋ Miŋ Kewunéŋ icya embacya séc
ewa hiawac buŋa méndéŋ énécmiyec imuac
séciguc héna imuac me imuac unuruyec séc
téŋgéŋ méndacma wammu. Ni hénaoriŋ
ama séc imuhuc ʒéseli énécmianʒua.
18 Séwiiguc séwi tasé heric heriraguc
keru Miŋ Kewunéŋ hérémiyeciguc séwi
tasé hericheric haka waimac niŋ ménda
ʒénaŋgémimu. Waŋu séwi tasé hericheric
qahac keru Miŋ Kewunéŋ hérémiyeciguc
séwi tasé hericheric memac niŋ ménda
ʒénaŋgémimu. 19 Séwi tasé hericheric guc
kekec me séwi tasé hericheric qahac kekec
iminéŋ héla qahac, Anutuac héna acwac
niŋtohoma kekec iminéŋ mia héla wanʒac.
20 Imuac niŋ nanaŋ imuaru me imuaru naŋu
Miŋ Kewunéŋ héihéré miyeciguc nanaŋ
imuacnec naŋkecmac. 21 Gi weleŋ qeqe
kecnanec héihéré géŋeciguc niŋna iminéŋ
réwériga ménda wammac. Waŋu kekec
ʒiki sipacya qahac mihicŋiwéséman imuac
héna méŋ béréŋgé géŋu efima kekec ʒiki
sipacya qahac imi hia mihicŋiwéséman.
22 Weleŋ qeqe ic kerunec Miŋ Kewuac
qeriaiguc héihéré mimia wanʒac imi weleŋ
qeqe kecʒac, néŋ deguc Miŋ Kewuac buŋa
wamma kecʒac. Hénia imuhucyanec miŋ
maŋgoc kerunec héihéré mimia waŋec imi
miŋ maŋgoc wanʒac, néŋ Kristoac weleŋ
qeqe ic waŋecac kecʒac. 23 Ini bec boŋgina
memeya imuac niŋ ic onac weleŋ qeqe
ménda kecmu. 24 Dacmuna hécna, méŋnéŋ
méŋ héihéré mimia waŋec nalé imuaru
areŋ méŋac méŋ naŋkerec areŋ imuarunec
namma Anutuguc momacnec kecmaoc.

Embac seraŋa ʒéma embac
malé ionac pakeŋ ac.

25 Embac seraŋa ionac Miŋ Kewuac
ackuaʒéc méŋ ménda késa kecʒua. Waŋu
Miŋ Kewunéŋ ewa biric niŋnéŋu méŋʒé
méŋʒéna qahac kecanʒua nenaoc mia
nena niniŋnawac ʒéwa niŋgic. 26 Neŋ
nimba nalé ʒéra waiyayaguc yomuac
niŋac ic méŋnéŋ kecanʒac imuhucyanec
kecmac iminéŋ hia wammac. 27 Imuac
gi embacgaguc dérécgé érécmimiawac
kecʒaociguc ménda waiwéséman. Waŋu gi
embac qahac solaŋanec kecʒaŋiguc embac
memaŋ ʒé ménda nimbéséman. 28 Embac
memaŋ ʒé mewéséman̨iguc iminéŋ képésic
ménda wammac. Waŋu embac seraŋa
méŋnéŋ ic memaciguc imi acguc képésic
ménda wammac. Waŋu imuhucya ieneŋ
kekecginaiguc yéwéri sasala mihicŋimu.
Imuac niŋ ni aŋgéŋ tiénécmimaŋ ʒé
imuhuc ʒézua. 29 Alahécna ac yomi ʒéwa
niŋgic; Nalé meducŋiyu hotoŋadac hezac,
imuac niŋ ic tosara embacginaguc ieneŋ
embac qahac ésécnec kecmu. 30 Waŋu
siacanʒu imi eneŋ ʒésiacgina qahac
ésécnec kecmu. Waŋu ségiségi waŋanʒu
imi eneŋ ségiségigina qahac ésécnec
kecmu. Waŋu iwawai boŋ meanʒu imi
eneŋ iwawaigina qahac ésécnec kecmu.
31 Baecac iwawainéŋ ai meanʒu imi eneŋ,
niŋgic imi ménda he énécmizac ésécnec
wammac. Baec kurumeŋ deguc hénʒu
imi hama keŋu qahac wandacmac imuac
mia. 32 Eneŋ mia iwawai omaya imuac

mia niŋ éréhéc ménda wamma kecmu
niŋac nimma ʒézua. Ic méŋ iniŋa qahac
kecanʒac inéŋ Miŋ Kewuac ai niŋac niŋ
goro wamma dimuhuc wamma Miŋ Kewu
ségiségi mihicŋi mimaŋ ʒéma nimmac.
33 Iniŋagucnéŋ mia dimuhuc wamma iniŋa
ségiségi mihicŋi mimaŋ ʒéma baecac
iwawai niŋac niŋgumbi niŋguŋ waŋanʒac.
34 Waŋu ewaya téma éréhéc waŋanʒac.
Waŋu embac seraŋa me embac ic ménda
mema kekera méŋnéŋ Miŋ Kewuac ai
niŋac niŋgumbi niŋguŋ wamma eŋeya
séwi uŋaya momacnec Miŋ kewuac buŋa
haimac, néŋ embac icyagucnéŋ dimuhuc
wamma euya ségiségi mihicŋi mimaŋ ʒéma
baecac iwawai niŋac niŋgumbi niŋguŋ
waŋanʒac. 35 Ʒiki énécmimaŋ niŋac ménda
ʒézua, néŋ ini solaŋanec kecmu niŋac
ac yomi énézézua. Ini solaŋanec kecma
ewagina ménda héséŋunec Miŋ Kewuac
howiacnec kekecgina haimimu niŋac
imuhuc ʒézua.

36 Ic méŋnéŋ embac seraŋa eŋeya buŋa
qemimia hemiyuguc haka dindiŋanec
ménda wammianʒac tanec wanʒaciguc,
waŋu embac buŋaya imi ʒammaréŋ
naléya ogicma embac yanda wamma
kecʒaciguc imi ewa siŋa méndacma hia
memac. Imi mia képésic qahac. Iereŋ
imi kileŋ meamumaoac hezac. 37 Waŋu
ic méŋnéŋ ewayanéŋ nimma embac imi
ménda memaŋ ʒé niŋ seligizaciguc, waŋu
kileŋ memac niŋac iwawai méŋ ménda
hinocgézaciguc, waŋu eŋeya séwiac siŋa
imi hélanʒi amumac ac séc kuha hemiyu
ménda memaŋ ʒé ewaya ʒikizaciguc, imi
acguc hia wanʒac. 38 Imuac embac seraŋa
mezac imi haka hia wanʒac, néŋ embac
ménda mezac imi haka séc méŋ ogicma hia
wanʒac.

39 Embac méŋ imi euyanéŋ kekecguc
kecmac séc hésa qatéyaguc wanʒac.
Euya humuyu ic méŋ me méŋ memaŋ
ʒé wammaciguc imi hia memac, néŋ
Miŋ kewuac ewa siŋiguc wammac.
40 Niniŋnaiguc imi eu qahac imuhucnec
kecmac imi séc méŋ ogicma ségiségiyaguc
wammac. Waŋu ni nimba Anutuac Uŋa
Téréya imi nuac muru acguc henénʒac
imuac niŋac ac imi nuarunec sac qahac.

8

Baniarawac ohaihaiyawac ara.

1 Baniarawac ireha imuac mulu haimimia
imi hénia nindacma kecʒiŋ imi niŋyacgéma
kecʒiŋ. Waŋu niniŋ imi tétéc qeqeac
haka mihicŋianʒac, néŋ goi héihéi iminéŋ
qenaŋgéac haka mihicŋianʒac. 2 Méŋnéŋ
méŋ eŋeya niŋac niŋu niniŋaguc wammac
imi, ac niŋasarimacac hezac imi ménda
niŋasarimanec kecʒac. 3 Waŋu méŋnéŋ
méŋ Anutu goi héihéi wammianʒac imi
Anutunéŋ nimmianʒac. 4 Imuac olémbaŋ
baniarawac ireha imuac buŋa haihaiya
imi mema neanʒu imuac mia yomuhuc
ʒéma ninʒiŋ; Baniarawac ireha baec
kurumeŋiguc hezac imi mocʒoŋ eŋomia.
Anutu imi méŋ qahac, néŋ momacguc
sac kecʒac. 5 Baec me kurumeŋiguc
anutu ʒéénécmimia sasala hezac imi
hélacnec. Anutu sasala miŋ kewu sasala
kecʒu ʒézéya, 6 néŋ kileŋ neŋaŋ muru
imi Anutu momacguc Maŋgocnina sac
kecnénécmizac. Iwarunec mia iwawai
momac yanda hicŋidarec. Waŋu neŋaŋ
iwac wamma kecanʒiŋ. Waŋu imuacnec
Miŋ Kewunina Kristo Yesu momacguc sac
kecʒac. Waŋu inéŋnec iwawai momac
yanda mihicŋi énécmiyu kecgic neŋaŋ
acguc iwacnec kecanʒiŋ.

7 Néŋ niniŋ imuhucya imi ic séc
ménda késa kecʒu. Imuac niŋac ic tosia
ieneŋ baniarawac ireha imuac niŋaŋgic
séc nimmanec kecma nene newiŋ ʒé,
yomi baniarawac ohaihaiya gezaŋ, ʒéma
niŋ éréhécguc wamma negic eŋaŋ ewa
qeriginanéŋ kuc mama wamma ʒapi
qeanʒac. 8 Yaka neneac hakanéŋ nonagiru
Anutu hosucgéwiŋac séc qahac. Ménda
newiŋiguc séc méŋ ogicma biriwiŋac séc
ménda hezac. Imuhucyanec newiŋiguc
séc méŋ ogicma hiaruwiŋac séc ménda
hezac. 9 Néŋ técgina nimma kecmu. Ewa
éréhéc ménda wamma ewa siŋginawac séc
wamma megic haka iminéŋ alahécgina
bébélacgia tosara méwétécgé énécmiwac
niŋac. 10 Gi niniŋgaguc néŋ baniarawac
ireha imuac ocmuŋ qeriaiguc nene saméŋa
nema tacna, ic ninʒéŋ ninʒéŋa bébélacgia
méŋnéŋ méŋ imuhuc gémma kuc mema
baniarawac ireha imuac nene saméŋ imi
efima mema newac niŋac. 11 Haka imuhuc
hicŋimaciguc imi guac niniŋganéŋ ninʒéŋ

ninʒéŋ bébélacgia dacmunaga Kristonéŋ
wammima humuyec i mebirimac. 12 Gi
mia imuhuc ninʒéŋ ninʒéŋ dacmunaga
bébélacgia ewa qeriaiguc wizi ésécnec
hénin géwéséman iguc imi Kristo képésic
wammizan ésécnec wammac. 13 Imuac
nenenéŋ ninʒéŋ ninʒéŋ dacmunana
méŋ méwéctécgé mimaciguc, ni yan
busia méndagucnec nema dacmuna imi
qonʒontoŋ gégéya ménda mihicŋi mima
kecba nalé tetecgia hamac.

9

*Yesuac Méliméli ic ionac
nananŋgina.*

1 Ini niŋgic, ni ʒiki sipacnaguc kecʒua
me? Ni Yesuac Méliméli ic ménda wanʒua
me? Ni Miŋ Kewunina Yesu ménda
héŋi me? Miŋ Kewuninawac qeriaiguc
ainawac héla hicŋima kecanʒu imi ini qa-
hac me? 2 Ini mia Miŋ Kewuninawac qe-
riaiguc Yesuac Méliméli ic ai buŋanawac
asé kiwi tanecac hicŋima kecanʒu. Imuac
niŋac ni ic embac tosia ionac muru imi
Yesuac Méliméli ic ménda gezaŋ kecbiac,
néŋ onac imi Yesuac Méliméli ic hélawac
kecanʒua.
3 Ʒégési waŋnéŋanʒu ionac mia yomuhuc
ʒéma saiwa acna waŋ énécmizua; 4 Niri
nene doku newicac qac buŋa méŋ
ménda ʒénéréc mimiawac kecʒic me?
5 Yesuac Méliméli ic tosia ʒéma Miŋ
Kewuac munahéra ʒéma Kefa ieneŋ imi
iniŋhécgina kecénécmigic ai meanʒu.
Waŋu nini imi imuhucyanec wamma
kecbiŋ ʒé qac buŋa ménda ʒé nénécmimia
wac kecʒiŋ me? 6 Waŋu ni ʒéma Banaba
niri sac séwiguc kekecac ai waima Anutuac
ai sac mewic niŋac qac buŋa ménda
ʒénéréc mimiawac kecʒic me? 7 Waŋu
mérénéŋ téŋgiŋ ic kecma eŋeya soukiwa
kiricma weleŋ qemac? Waŋu mérénéŋ
waiŋ ic himicma imuac gocmia méŋ ménda
menec wammac? Waŋu mérénéŋ rama
inicgaleŋ wamma ionac namu késanec
ménda wammac? 8 Ni ac imi baec icac
nanaŋiguc namma ʒézua me? Héna ac
acguc imi ménda ʒéhicŋizac me? 9 Moseac
héna aciguc ac méŋ yomuhuc hezac
imuac mia imuhuc ʒézua; Burumakao
méŋnéŋ padi gocmia tiʒiʒama séwéla
qétimaciguc uficnéŋ kuaya ménda osomu,
néŋ waigic nemac. Ini niŋgic, Anutunéŋ
burumakao ionac niŋac ewa goro wanʒac
me? 10 Mocʒoŋ ic neŋaŋ niŋac ménda
ʒéyec me? Hélacnec, imi mia ic neŋaŋ
niŋac imuhuc ooyawac hezac. Imuac
niŋac ai patoma kecʒac inéŋ héla niŋac
niŋkumuma patomac. Waŋu metocgézac
i acguc nena buŋa henémmac ʒéma
niŋkumuma metocgo wammac. 11 Nini
onaru qeri uŋawac iwawai himiriŋ. Waŋu
ic imuhucyanéŋ onarunec séwiac iwawai
mewiŋiguc, niŋgic sécnina ogicma kuneŋ
yanda meziŋ tanec wammac me? 12 Tosia
ieneŋ onarunec séwiac iwawai imi memu
niŋac ʒéénécmimia waŋu niri imi imuac
séc imi ogicma kileŋ imuhuc hia wambicac
hezac, néŋ Kristoac buŋa suruc hiabia
imi neuŋa qahac saima kemmac niŋ
wamma qac buŋa ʒénérécmiyec séc ménda
wamma imuac me imuac osimaguc kileŋ
yéwéri imi bisiqatéŋ wamma kecanʒic.
13 Ocmuŋ téréyaiguc ai meanʒu imi eneŋ
ocmuŋ téréya imuaru nene mihicŋima
neanʒu. Waŋu ʒaki téréyaiguc weleŋ
qeqe ai meanʒu imi eneŋ ʒaki téréya
imuac buŋa haihaiya imi sécgina séc
meanʒu imi ini ménda ninʒu? 14 Héna
imuhucyanec Miŋ Kewuninanéŋ yomuhuc
ʒéma ʒéseli nénécmiyec; Buŋa suruc
hiabia ʒézé ic imi eneŋ buŋa suruc ʒézé
ai iminéŋnec séwiginawac kekec qenaŋgé
wamma kecmu. 15 Waŋu ni wawaŋawac séc
me memeyawac séc imuhucya imuhucya
méŋ ménda wamma meanʒua. Ac imuhuc
ʒéma oénécmizua imi mia ini imuac
séciguc waŋ némmu niŋac ménda ʒézua.
Qahacgucnec, osima humumaŋ ʒé hia
humumaŋ, néŋ iwawai méŋac méŋ ménda
ʒéwelec énécmimaŋ. Imuhuc wambinec
méŋnéŋ méŋ iwawai ʒéhiaruanʒua imi
mematiti wambac niŋac. 16 Ai imi mia
nuac qacnaiguc hainénéŋa, imuac niŋac
hetecgémaŋac séc qahac. Buŋa suruc
hiabia imi ménda ʒéau énécmimaŋiguc
imi saecnaguc wammaŋ. Hénia imuac
niŋac, buŋa suruc hiabia ʒéauanʒua
hakana imuac mia ʒéhiaru amumaŋac séc
qahac. 17 Ni ai imi nena ewa siŋnawac
mewinec kecma imuac bakia mewinec, néŋ
nena ewa siŋnawac qahac, néŋ niŋkinʒéŋ
waŋ némma ai buŋa ʒénénéŋa iwac
mia meanʒua. 18 Imuac ainawac bakia
imi némac? Ni buŋa suruc hiabia ʒéau
énécmianʒua séc boŋtegic ʒéau énémima

buŋa suruc hiabia imuaru héima namma haka méŋac méŋ wawaŋawac séc buŋana qenéŋec imi méŋ ménda aŋgétianʒua. Waŋu ai meanʒua iminéŋ mia ainawac boŋa wanʒac.

[19] Ni ic momac yanda ionac muru taséna qahac solaŋanec kecanʒua, néŋ ogicma sasala énépésimaŋ ʒé kileŋ weleŋ qeqeginawac opocamuma kecanʒua. [20] Yuda ic ionac muru imi Yuda ic tanec waŋi imi Yuda ic énépésimaŋ ʒé imuhuc waŋi. Waŋu héna acwac méra bawaiguc kecanʒu ionac muru imi ni héna acac bawaiguc ménda kecanʒua, néŋ ic héna acwac bawaiguc kekera ésécnec waŋi imi, héna acac méra baciguc kecʒu imi énépésimaŋ ʒé imuhuc waŋi. [21] Ic enia kecanʒu ionac muru imi ni héna ac qahac ménda kecma néwécgeŋa Kristoac héna ac imuac méra bacyaiguc kecanʒua, néŋ ic héna ac qahac kecanʒu ionac tanec waŋi imi, ic héna ac qahac imi énépésimaŋ ʒé imuhuc waŋi. [22] Ic ninʒéŋ ninʒéŋgina bébélacgia ionac muru imi ic ninʒéŋ ninʒéŋ bébélacgia tanec waŋi imi, ic ninʒéŋ ninʒéŋ bébélacgia énépésimaŋ ʒé imuhuc waŋi. Ic hénia hénia ionac muru ic hénia hénia tanec waŋi imi, tosara aŋgéŋgina timaŋ ʒé imuhuc me imuhuc waŋi. [23] Ni buŋa suruc hiabia imuac wamma haka hénia hénia méndacma waŋanʒua imi, ni nenaoc acguc buŋa suruc hiabia imuac héla imi ic embac tosara iniguc momacnec memaŋ ʒé imuhuc waŋanʒua.

[24] Sombeŋ yandaiguc nogicna gogicba aria wamma mocʒoŋ usuŋnec keŋanʒu, néŋ sucgina igucnec momacguc sac onogicma bakia meanʒac imi ini ménda niŋtegicʒu? Ini acguc bakia mewiŋ ʒé imuhuc usuŋnec kemmu. [25] Ariac ic eneŋ onogicbiŋ ʒé sigi hénia hénia kecanʒu. Waŋu imi eneŋ ʒunʒariŋ miʒicmiʒicya houmacac hezac imuhucyawac orucginaiguc haimimu niŋac wamma imuhuc waŋanʒu, néŋ neŋaŋ mia iwawai ménda houhouyawac mewiŋ ʒé imuhuc waŋanʒiŋ. [26] Hénia imuac niŋac ni nenaoc héna hezac imi ménda héŋtegicma sicsaoc ménda keŋanʒua. Waŋu ni ʒika qemaŋ ʒé sawaiguc méragina sicsaoc gilianʒu ésécnec ménda qeanʒua. [27] Néŋ ni ic tosara onac ackuaʒéc ʒéau énécmima kecma nena gorosoŋa wambi niŋac séwinanéŋ weleŋ qeqe kecmac niŋ imuac siŋa qewa hiŋgaru kecanʒua.

10

Pakeŋ ac Israel ionac wawaŋ meme igucnec hahaya.

[1] Alahécna, ini iwawai yomi ménda niŋasarimanec kecmu niŋac ménda wanʒua. Esaŋ ambéc hécnina ieneŋ mocʒoŋ hosusuac amiaiguc kemma konduŋ doku namuŋaiguc qericma keŋgic. [2] Waŋu mocʒoŋ Mosearu toroqegic hosusu ʒéma konduŋ doku qeriaiguc naec énécmiyec. [3] Waŋu nene téréya imuhucyanec nema kecgic. [4] Waŋu ieneŋ imi, Kristo qeri uŋawac ʒamanʒiŋ kecanʒac inéŋ méndac énécmiyu ʒamanʒiŋ imuacnec mia qeri uŋawac doku imuhucyanec nema kecgic. [5] Néŋ kileŋ, ionarunec ʒaŋgégina mocʒoŋnec séc ionac imi Anutunéŋ ségiségi ménda wamma baec kéra kérasiaiguc unuyu humudacgic. [6] Waŋu imi mia ieneŋ haka biria siŋa nimma waŋgic ésécnec neŋaŋ imuhucyanec ménda wamma kecbiŋ niŋac haka imuhucyanéŋ sésécac hicŋi nénécmiyec. [7] Ionac murunec tosara ésécnec ini baniarawac weleŋ qeqe ic ménda wammu. Haka imuhucyawac waŋgic, ac yomuhuc ooyawac hezac; Ic embac ieneŋ mama tacma nene ʒéma doku selia nema yacma neʒéléléŋ aria mezu.* [8] Waŋu ionac sucginaiguc tosara ésécnec kaisero haka ménda wambiŋ. Kaiwe ai meme momacguc imuaru ic embac 23,000 humuma madacgic. [9] Waŋu Miŋ Kewunina manam batuc ménda wammiwiŋ. Ieneŋ imuhuc waŋgic mokoleŋ eneŋ inigic humudacgic. [10] Waŋu ionarunec tosaranéŋ waŋgic ésécnec ŋindic ŋuduc ac ménda ʒému. Ieneŋ imuhuc ʒégic metecmetec miŋinanéŋ metecgé énécmiyu qahac wandacgic. [11] Ionaru haka hicŋiyec imuhucyanéŋ séséc waŋ nénécmizac. Waŋu baec yomuac nalé tetecgiawac kecanʒiŋ neŋaŋaru pakeŋ ac waŋ nénécmimac niŋ kiwiiguc ooyawac hezac. [12] Imuac mia naŋselizua ʒéma ninʒu imi eneŋ mama unuwac niŋac técgina nimma kecmu. [13] Ic séc hicŋi énécmianʒac manam batuc imuhucya sac onac muru hicŋi énécmianʒac. Anutu imi méŋʒé

* 10:7: Mmh 32:6

méŋʒéya qahac imuac niŋac manam
batuc sécgina ogicogicya imi ménda waiyu
hicŋi énécmimac. Waŋu manam batuc
hicŋi énécmimacac séc hia naŋselimu
niŋac néŋgacma keŋkeŋawac héna mihicŋi
énécmimac.

Baniarawac olémbaŋa.

14 Imuac mia inicsoroc sorochécna ini ba-
niarawac weleŋ qeqe ai imuac mia héŋa-
cya mema kecmu. 15 Ic niŋtegic qiŋte-
gic ginaguc énézéanʒua ésécnec ac waŋ
énécmizua. Eŋaoc mia ac énézézua imi
niŋgésigic. 16 Sokociguc mériaŋac waiŋ
doku, mériaŋ ac ʒéma neanʒiŋ imi Kris-
toac sacya amunec qamunec haka qahac
me? Waŋu saméŋ méndémma neanʒiŋ
imi Kristoac séwi busia amunec qamunec
haka qahac me? 17 Nene saméŋ hé-
nia momacguc heyu saméŋ momacguc
amunec qamunec wamma neanʒiŋ, imuac
niŋac nini sasalanéŋ séwi busu momacguc
wamma kecanʒiŋ. 18 Séwiiguc Israel ic em-
bac kecʒu ionac niŋgic, mulu haima neanʒu
imi eneŋ ʒaki téréyawac buŋa amunec qa-
munec ménda wamma kecanʒu me? 19 Ac
imi dimuhuc niŋac ʒézua? Iwawai ba-
niarawac haimimia imi iwawai héla wanʒac
me? Waŋu baniara eŋeya imi iwawai héla
wanʒac me? 20 Imuhuc qahac. Ic enia ieneŋ
mulu haianʒu imi Anutuac buŋa qahac,
néŋ kuwic onac haianʒu. Ni ini kuwic
iniguc amunec qamunec wamma kecmu
niŋac ménda wanʒua. 21 Ini Miŋ Kewuac
sokoc igucnec* ʒéma kuwicac sokoc iguc-
nec momacnec nemuac séc qahac. Waŋu
Miŋ Kewuac ʒaeiguc ʒéma kuwic ionac
ʒaeiguc momacnec toroqema nemuac séc
qahac. 22 Me neŋaŋ imuhuc wammanec
kecma Miŋ Kewu nimbupuc mihicŋi miwiŋ
me? Kucninanéŋ kuha ogicʒac me?

*Nin*ʒéŋ ninʒéŋ ic ionac keckec solaŋa.

23 Iwawai mocʒoŋ hia wambiŋac séc,
néŋ iwawai mocʒoŋnéŋ méra ménda
nénécmidacmac. Iwawai mocʒoŋ hia
wambiŋac séc, néŋ iwawai mocʒoŋnéŋ
ménda naŋgé nénécmidacmac. 24 Méŋnéŋ
méŋ eŋeya naŋgé amumaŋ ʒé ménda
hochoc ai memac, néŋ tosara onac naŋgé
énécmimaŋ ʒé hochoc ai memac. 25 Ini
nénnagémba sombeŋiguc yaŋ beric busia
haigic heyu ewa qerigina solaŋanéŋ
yomi omaya me kuwicac buŋa ʒéma
ménda qesiamuma eŋ boŋ mema oma
nemu. 26 Hénia imi yomuhuc; Baec ʒéma
iwawaiya imuaru sécgéma hezac imi
mocʒoŋ Miŋ Kewuarunec.* 27 Ic enia
méŋnéŋ héihéré énécmiyu amayaiguc
emmuiguc, wéségina iguc iwawai haigic
hezac imi imuac me imuac ewa qerigina
solaŋa niŋac wamma ʒéqesi ménda wamma
efima hia nedacmu. 28 Waŋu ic méŋnéŋ
yomi baniarawac mulu haimimia ʒéma
énézémaciguc imi, énézémac i ʒéma iwac
ewa qeria solaŋa niŋac wamma iwawai imi
ménda nemu. 29 Geŋga qahac, néŋ iwac
ewa kétiŋ kétiŋawac ʒézua. Némac niŋ
ic méŋac ewa qeri solaŋanéŋ hakana ʒiki
sipacya qahac imuac ʒégési waŋnémmac
me? 30 Ni ewa hia nimma amunec qamunec
wammaŋiguc mérénéŋ némac niŋac
hakana ewa hia ʒézéyaguc imuac niŋac
ʒébiri néŋu nimbinec? 31 Imuac ini nene
ʒéma doku nemu, me haka méŋac méŋ
wammuiguc imi, Anutuac edamuyawac
niŋac wamma memu. 32 Ini Yuda ic me
Girik ic me Anutuac hénaoriŋ ieneŋ inicma
qonʒontoŋ géwu niŋac solaŋanec kecmu.
33 Haka hénia hénia wammaŋ séc, ic hénia
hénia ewa hia mihicŋi énécmima, nena
naŋgé amumaŋ ʒé hochoc ai ménda mema,
ic sasala naŋgé énécmimaŋ ʒé hochoc
ai meanʒua ni ésécnec waŋ énécmigic
Anutunéŋ ionac aŋgéŋgina tiénécmimac.

11

1 Ni Kristoac haka kéréndéŋ méndac
mianʒua ésécnec ini imuhucyanec nuac
haka méndacma wammu.

Mepé qepésiac haka solaŋa.

2 Ini ai hénia hénia meanʒu séc ni niŋqeli
némma mératéc haka ku énécmiyiac
séciguc tohoma kecanʒu imuac niŋac
mepési énécmizua. 3 Waŋu yomi méŋ
ʒéwa niŋasarimu niŋac wanʒua; Icya icya
ionac orucgina imi Kristo wanʒac. Waŋu
embacac oruha imi icya wanʒac. Waŋu
Kristoac oruha imi Anutu wanʒac. 4 Ic
méŋnéŋ oruc usuyaguc ʒéwelec ai me
biaŋac ara ʒéauau ai mezac imi eŋeya
oruha Kristo gamu mihicŋi mizac. 5 Waŋu
embac méŋnéŋ oruc usuya qahac eŋnec

* 10:21: Waiŋ sokoc. * 10:26: Leg 24:1

ʒéwelec ai me biaŋac ara ʒéauau ai
mezac imi oruha kecʒac icyawac gamu
mihicŋi mizac. Waŋu embac imi oruc
ʒucya mocʒoŋ mericdacma kecʒac tanec
imuhuc éséc wanʒac. 6 Imuac embac
méŋnéŋ oruha usuya qahac kecmaciguc
oruc ʒucya imi mericdacmac me hézérac
gédacma kecmac. Waŋu embac imi oruc
ʒuc qahac kecmaŋ ʒé gamuya nimmaciguc
oruc usuyaguc kecmac. 7 Ic imi Anutuac
tanec ʒéma edamuya wanʒac imuac
oruhaiguc usuya kileŋ ménda haimacac
hezac, néŋ embac imi icyawac edamuya
wanʒac. 8 Ic imi embac igucnec ménda
memeyanéŋ embacnéŋ ic igucnec memeya.
9 Waŋu ic imi embacac niŋ wamma ménda
mihicŋiyec, néŋ embac imi icac wamma
mihicŋiyec. 10 Hénia imuac niŋac ʒéma
kua meme uŋa ionac niŋac wamma
embacnéŋ méra bacginaiguc kecʒac imuac
asé kiwiya oruc usuya haima kecmac.
11 Waŋu Miŋ Kewuninawac qeriaiguc imi
ic qahac embacnec ménda kecanʒac. Waŋu
imuhucyanec embac qahac icnec ménda
kecanʒac. 12 Embac icarunec hicŋiyec*
ésécnec ic acguc embacarunec hicŋiyec.
Néŋ momac yanda imi Anutu arunec.
13 Ini eŋaoc niŋgésigic embac méŋnéŋ oruc
usuya qahac Anutu ʒéwelec wammiyu hia
sécgémac me? 14 Waŋu ic méŋnéŋ oruc
ʒuc horua hemiyu iminéŋ eŋeya gamuya
mihicŋi mianʒac imi ewa siŋginawac
boŋ ʒalianéŋ hia ménda ku énécmizac
me? 15 Waŋu embac onac oruc ʒucgina
imi usu buŋawac énécmiyec imuac niŋ
embac méŋnéŋ oruc ʒuc horua hemiyu,
edamuyaguc wanʒac. 16 Méŋnéŋ ac imi
qemaŋac ʒéma yomuhuc nimmac. Haka
imuhucya imi nini me Anutuac hénaoriŋ
neŋaŋguc ménda hezac.

Miŋ Kewuninawac saméŋ téréya.

17 Ini aʒoroanʒu nalé imuaru ménda
naŋgé amuanʒu, néŋ mebiri amuanʒu
imuac niŋac ini ménda ʒéhiaru énécmima
ʒézé seli ac méŋ yomi énézémaŋ ʒé
wanʒua. 18 Walac imi ini hénaoriŋ
tocgoanʒu nalé imuaru sucginaiguc
héndéŋ héndéŋ hicŋianʒac ʒégic nimma
ac tosara imi ninʒéŋgézua. 19 Waŋu nimba
Anutunéŋ niŋu tuŋ diminéŋ solaŋa kecʒu
imi hicŋitegicmac niŋ sucginaiguc eŋac
eŋac tuŋginaguc téamuma kecmuac hezac.
20 Hélawac ʒéwa niŋgic; Ini momacnec
aʒoroanʒu nalé imuaru imi Miŋ Kewuac
saméŋ newiŋ ʒé ménda aʒoroanʒu.
21 Némac niŋ, tosara imi eŋaŋ nene késama
hama eŋac eŋac walac negic tosara imi
yaka niŋ humumanec kecgic tosara imi
doku selinéŋ ewa soho mihicŋi énécmiyu
kecʒu. 22 Eŋaŋ yaka neneac ama imi hocma
imuhuc waŋanʒu me? Imi qahac waŋu,
Anutuac hénaoriŋac niŋgic mamaya waŋu
maqeqeya gamu qeqe mihicŋi énécmianʒu
me? Némac ac énézémaŋ? ʒéhiaru
énécmimaŋ? Qahacgucnec! Yéwéri imuac
ʒéma ménda ʒéhiaru énécmimaŋ.

23 Imi mia hénia yomuhuc niŋac; Ni
haka ku énécmiyi imi mia Miŋ Kewuarunec
meyi. Miŋ Kewu Yesunéŋ siŋi méŋ Miŋ
Kewu Yesu késagic imuaru saméŋ mema
24 ewa hia ac ʒéma kuma yomuhuc ʒéyec;
Yomi imi séwi busuna onac buŋa. Niŋqeli
némma haka yomi wammu. 25 Saméŋ negic
tecgéyu waiŋ sokoc imuhucyanec nema
yomuhuc ʒéyec; Sokoc yomi imi ʒikiʒiki
qelia sacnanéŋ memeya. Nemu séc niŋqeli
némma haka imi wammu. 26 Ini saméŋ
ʒéma waiŋ sokoc imi mema nemu séc Miŋ
Kewuac humuc buŋa imi ʒéauma kecgic
inéŋ liliŋgéma hamac.

27 Hénia imuac mia méŋnéŋ méŋ
Miŋ Kewuac saméŋ me sokoc imi haka
sicsaocyaguc nemac imi Miŋ Kewuac
séwiya ʒéma sacya nesoho sohoyawac
képésic mihicŋimac. 28 Imuac méŋnéŋ
méŋ eŋeya niŋgési amumaguc saméŋ imi
nema sokoc imi mema nemac. 29 Méŋnéŋ
méŋ Miŋ Kewuac séwiya ʒéma sacya
ménda héŋasarima nemac imi eŋeya
képésic nemac tanec wammac. 30 Hénia
imuac niŋac sucginaiguc sasalanéŋ kuc
mama ʒéma hafiginaguc wamma kecʒu.
Waŋu tosara imi bec gau seli mihicŋima
kecʒu. 31 Neŋaŋ niŋgési amuyiŋiguc ménda
niŋgési nénécmiwacnec. 32 Waŋu neŋaŋ
niŋgési nénécmimac iguc imi ʒéqindiŋi
waŋ nénécmimac. Imi mia baec ic
iniguc momacnec ʒétecgé nénécmiyu
képésicninaguc ménda wambiŋ niŋac
imuhuc waŋ nénécmianʒac. 33 Imuac
dacmuna hécna saméŋ newiŋ ʒé aʒoromu
nalé imuaru imi mambéc amumu. 34 Méŋ
imi neneac wammiyu walac eŋeya amaiguc

* 11:12: Hén 2:21

nemac. Aʒoaʒoro sicsaocya waŋgic képésic ginaguc ʒéénécmiwac niŋac. Yéwéri tosara imi ni nenaoc kec hama ʒémindiŋimaŋ.

12

Qeri uŋawac sese.

1 Dacmuna hécna ini qeri uŋawac sese imuac hénia niŋasarimu niŋac wanʒua. 2 Ini becnec ic enia kecgic imuaru siŋginanéŋ héihéré énécmima onagiru baniara ac ménda ʒézéya imuhucyawac muru rouc wamma kendacgic. 3 Imuac ni ʒéasari énécmizua; Méŋnéŋ méŋ Anutuac Uŋaguc ac ʒéanʒac imi Yesu imi saecac buŋa imuhuc ménda ʒémac. Waŋu Uŋanéŋ ménda naŋgé énécmiyu méŋnéŋ méŋ Yesuac Miŋ Kewuna ʒémacac séc qahac.

4 Ewa hiawac ai buŋa imi hénia hénia, néŋ Uŋa imi momacguc. 5 Ai memeac nanaŋgina imi hénia hénia, néŋ Miŋ Kewugina imi momacguc. 6 Ai haka imi hénia hénianéŋ icya icya ionac muru ai haka imuac me imuac mocʒoŋ wamma meanʒac imi Anutu momacguc. 7 Waŋu ic miŋ séc naŋgé énécmimaŋ ʒé Uŋa téréyanéŋ aiginaiguc eŋeya mewinini amuanʒac. 8 Méŋac imi Uŋa téréyawac murunec niŋtegic qiŋtegicac ackuaʒéc, méŋac imi Uŋa Téréya iminéŋnec mia niniŋ hénia héniawac ackuaʒéc, 9 waŋu méŋac imi Uŋa Téréya iminéŋnec ninʒéŋ ninʒéŋ, méŋac imi Uŋa Téréya iminéŋnec hafi ʒepa mehia hiaruac ai buŋa seseya, 10 Waŋu méŋac imi kiwi méréra memeyawac kuha, méŋac imi Anutuac biaŋac ara ʒézé, méŋac imi uŋa hénia hénia inictegic tegira, méŋac imi ac méréra ʒézé, méŋac imi ac méréra imuac hénia melemma ʒéasac asariac ai buŋa énécmiyec. 11 Ai haka imi mocʒoŋ Uŋa Téréya momacgucnéŋ medacanʒac. Waŋu eŋeya ewa siŋa méndacma méndémma icya icya énécmianʒac.

12 Ic neŋaŋ séwinina imi momacgucnéŋ séwininawac tasia imi sasala hemizac. Waŋu séwiac tasia imi sasalanéŋ séwi momacguc hemizac ésécnec Kristo acguc imuhucyanec. 13 Nini imi Yuda ic me Girik ic, weleŋ qeqe ic me miŋ maŋgoc waŋamuma kekera, mocʒoŋ Uŋa Téréya momacguc néŋnec* naec nénécmiyu séwi momacguc wamma Uŋa momacguc imi doku ésécnec nénécmiyu neyiŋ. 14 Waŋu séwi imuac tasia imi momacguc qahac, néŋ sasalanec. 15 Waŋu hénanéŋ ni méra qahac, imuac séwiiguc ménda toroqeqeya ʒéwacnec séwiiguc ménda toroqeqeya hia wammac me? 16 Waŋu gezacnéŋ ni kic qahac imuac séwiiguc ménda toroqeqeya ʒéwacnec séwiiguc toroqeqeya hia ménda wammac me? 17 Séwi howiacnéŋ kic wammaciguc hétéŋ hicŋiyu dimuacnec nimmac? Waŋu séwi mocʒoŋnéŋ hétéŋ niniŋa wammaciguc dimuacnec héméŋa nimmac? 18 Waŋu Anutunéŋ ewa siŋa méndacma séwi tasia hénia hénia séwiiguc haiyu hezac. 19 Séwi tasé momacguc sac hewacnec séwi eŋeya dimuaru hia hemac? 20 Imuac séwi taséhéra imi sasalanec, néŋ séwi imi momacguc. 21 Waŋu kicnéŋ mérawac ni gi qahac hia kecmaŋ ʒéyu, orucnéŋ hénawac ézéma gi qahac ni hia kecmaŋ ʒémacac séc qahac. 22 Néwéciguc, séwi tasé tosarawac niŋni mamaya tanec wanʒu, néŋ imi mocʒoŋ aiginaguc sasala. 23 Waŋu séwininawac taséhéra maqeqeya imuhucyawac niŋni eeginaguc waŋu usu hiabianéŋ héiénécmianʒiŋ. Waŋu séwi tasé gamuginaguc imuhucyawac niŋni héla waŋanʒac. 24 Waŋu séwi tasé tanecgina hiabia ieneŋ imi imuac me imuac ʒéwelecmuac ménda hezac. Anutunéŋ séwi tasé mamaya ionac eegina ogicma héima séwinina imuhuc areŋgéma meyacgé nénécmiyec. 25 Waŋu imuhuc meyu séwi tasé eŋac eŋac ménda méndéŋ amuma séc momacguc galeŋgé amuma kecanʒu. 26 Tasia méŋnéŋ qenʒeŋ qeyu tosara mocʒoŋ imuhucnec momacnec geriwa niŋanʒu. Waŋu tasia méŋnéŋ edamuyaguc waŋu tosara mocʒoŋ imi momacnec ségiségi waŋanʒu.

27 Ini imi Kristoac séwi ʒéma séwi taséhéra wamma kecʒu. 28 Anutunéŋ imi hénaoriŋ héra neŋaŋaru ai ic yomuhuc kumu nénécmiyec; Walac imi Yesuac Méliméli ic, imuacnec biaŋac ara ʒézé ic, ai imuacnec kiwi ic ʒéma kiwi méréra memeya, ʒéma hafi ʒepa mehiahiaruac ai buŋa seseya, ʒéma qenaŋgé ai, ʒéma galeŋ ai, ʒéma ac méréra ʒézé ai imuhucnec hai nénécmidarec. 29 Momac yanda Yesuac Méliméli ic wanʒiŋ me? Momac yanda biaŋac ara ʒézé ic wanʒiŋ me? Momac yanda kiwi ic wanʒiŋ me? Momac yanda

* 12:13: Me momacgucac qeriaiguc.

kiwi méréra meme ic wanʒiŋ me? [30] Momac
yanda hafi ʒepa mehiahiaru ic wanʒiŋ me?
Momac yanda ac méréra ʒézé ic wanʒiŋ
me? Momac yanda ac méréra imuac hénia
ʒéauau ic wanʒiŋ me? [31] Waŋu ini ai buŋa
seseya, séc méŋ tosara onogicma eŋeŋa
wanʒac imuac qerigina hélacnec ewa ewa
wammu.* Waŋu ni héna méŋ tosara
onogicma solaŋa wawaŋawac ʒéwa niŋgic.

13

Goi héihéiac haka.

[1] Ni baec ic ʒéma kua meme uŋa ionac
ac hénia héniaiguc ac ʒémanec kileŋ goi
héihéi qahac kecʒuaiguc, ni imi goŋgoŋ
qacqaraguc ʒéma aiŋ hétéŋaguc tanec
wanʒua. [2] Waŋu ni biaŋac ara ʒéma
ac saŋa mocʒoŋ ʒéma niniŋ mocʒoŋ
niŋasarima imuacnec ninʒéŋ ninʒéŋ baec
boŋa méŋ hia ézéwa yacma kemmacac
séc késa kecʒuaiguc kileŋ goi héihéi
qahac kecʒuaiguc imi ni eŋomia wanʒua.
[3] Waŋu nena iwawai mocʒoŋ méndéŋ
énécmianʒua iguc, waŋu imuacnec séwina
gericiguc hai énécmiwa ʒedaruguc kileŋ
goi héihéi qahac kecʒuaiguc imi héla méŋ
ménda késakecʒua.

[4] Goi héihéinéŋ nalé horua bisiqatéŋ
waŋ énécmianʒac, goi héihéinéŋ gum
bénʒénʒéŋ waŋ énécmianʒac, waŋu
nimbupucya qahac, waŋu tétéc qeqe
qahac, séwi eŋeŋ qahac, [5] Gérénu nézéŋ
qahac, ewalima késa kekec qahac, kiu
sélélec wammiyu qeri biric ménda ninʒac,
képésic késa kekec qahac. [6] Imi birianéŋ
sécgéma keŋu ewa hia ménda nimma ac
hélawac wamma ségiségi waŋanʒac. [7] Goi
héihéinéŋ yéwéri momac yanda bisiqatéŋ
wamma iwawai mocʒoŋ ninʒéŋgéma
iwawai mocʒoŋ niŋkumu wamma iwawai
mocʒoŋiguc naŋselimac.

[8] Goi héihéi imi tetecgiaya qahac hema
emma kecmac, néŋ biaŋac ara qaiyu, ac
méréra acguc tecgéyu, niniŋ momacnec
qahac wandacmac. [9] Nini hénia bakia sac
niŋasarima biaŋ ac imi bakianec ʒéanʒiŋ.
[10] Imuac hénia howia hélanéŋ hicŋiyu
bakianec ʒézéya imi mocʒoŋ tecgédacmac.
[11] Ni komocnaiguc imi nambérac ésécnec
ac wamma nambérac ésécnec niŋtegicma
nambérac ésécnec niŋaŋi, néŋ ic kuneŋ
wamma nambérac haka silic imi hetecgé-
dari. [12] Nalé yomuaru imi nini wikiŋiguc
héŋanʒiŋ ésécnec méiméiyawac héŋanʒiŋ,
néŋ nalé hahaya imuaru imi musunina séc
aŋambiŋ imuhucyanec hémbiŋ. Deguc imi
bakia sac niŋasarianʒiŋ, néŋ nalé imuaru
imi Miŋ Kewunéŋ ni niŋyacgé néŋanʒac
ésécnec ni solaŋanec niŋasarimaŋ. [13] Imuac
ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma niŋkumu ʒéma goi
héihéi haréwéc imi nalé séc hemac, néŋ
sucginaiguc goi héihéinéŋ éréhéc orogicma
eŋeŋa wanʒac.

14

Biaŋac ara ʒézé ʒéma ac méréra
ʒézéyawac sese.

[1] Goi héihéiac héna imi seliseli wamma
méndacmu. Waŋu qeri uŋawac sese hé-
nia hénia niŋac wammu, néŋ ai buŋa
sasala imuarunec Anutuac gezac qézéŋ
acwac niŋgic eŋeŋa waŋu imi ʒéhicŋiwiŋ
ʒé seliseli wammu. [2] Ic méŋ ac méréra
ʒéanʒac imi Uŋa téréyanéŋ wammiyu ac
saŋa ʒéyu ic tosara eneŋ hénia ménda
niŋasarianʒu. Imuac niŋac inéŋ ic onac
ménda énézéanʒac, néŋ Anutuac ézéanʒac.
[3] Néŋ Anutuac biaŋac ara ʒéhicŋianʒac imi
eneŋ ic onac énézéma ʒénaŋgé énécmima
meme seli ac waŋ énécmima héibélac
qéibélac waŋ énécmianʒac. [4] Ac méréraiguc
ac ʒéanʒac inéŋ eŋeya naŋgé amuanʒac,
néŋ Anutuac ackuaʒéc ʒéhicŋianʒac inéŋ
hénaoriŋ meyac énécmianʒac. [5] Ni imi ini
mocʒoŋ ac méréra ʒému niŋac wanʒua,
néŋ Anutuac biaŋac ara imi niŋgic tosara
onogicma eŋeŋa waŋu sasala ʒéhicŋimu
niŋac wanʒua. Ac méréra ʒéma hé-
naoriŋ naŋgé énécmimaŋ ʒé hénia ménda
melemma ʒéhicŋi wanʒaciguc Anutuac bi-
aŋac ara ʒéanʒac inéŋ i ogicma kuneŋa
wanʒac.

[6] Imuac dacmuna hécna ni onaru hama
hénia ʒéauauyawac ara ʒéma niniŋ ʒéma
biaŋac ara ʒéma pakeŋ ac ménda ʒéma ac
méréraiguc ac énézéwa iminéŋ dimuhuc
naŋgé énécmimac? [7] Kuŋa me mimisule,
iwawai kekecya qahac imuhucyanéŋ
legic maraya dindiŋanec ménda qaru
mérénéŋ legic imuac hénia niŋtegicmac?
[8] Waŋu témuŋnéŋ hétéŋ sicsaocya qaru
mérénéŋ yaréac ʒéréŋ qéréŋ hia wammac?
[9] Ini imuhucyanec ezelaŋ ginanéŋ ac

* 12:31: Me nimbupuc waŋanʒu.

niŋtegicbiŋac séc imuhucya ménda ʒégic
ac ʒézégina imi dimuhuc niŋasarimu?
Acgina eŋ ʒégic sawaiguc keŋsohozac.
10 Ac ewa hénia hénia baeciguc hezac,
néŋ ac ewa hénia qahac méŋ ménda
hezac. 11 Imuac ic méŋnéŋ ʒéyu ni imuac
hénia ménda niŋasarimaŋiguc ni imi ac
ʒézac iwac muru ic enia wamba i acguc
nuac muru ic enia wammac. 12 Imuac ini
acguc Uŋawac ai buŋa niŋac waŋanʒu.
Imuac hénaoriŋ naŋgé énécmiwiŋ ʒé sécgé
énécmimac niŋ seliseli wammu. 13 Imuac
ac ewa méréraiguc ʒéanʒac imi ac meleŋ
meleŋawac kuha niŋac ʒéwelec wammac.
14 Ni ewa méréraiguc ʒéwelec wammaŋiguc
imi mia qeri uŋananéŋ ʒéwelec wanʒac,
néŋ nuac ewa qerinanéŋ héla ménda
mihicŋizac. 15 Imuhuc waŋu dimuhuc
wammaŋ? Ni Uŋananéŋ ʒéwelecma ewa
qerinanéŋ momacnec ʒéwelecmaŋ. Waŋu
uŋananéŋ legic héimima ewa qerinanéŋ
momacnec legic héimimaŋ. 16 Imuhuc
ménda wambésémaŋiguc imi uŋaganéŋ
mériaŋ ac énézéwésémaŋiguc ic sese
imuhucya qahac kecanʒu imi eneŋ gi
némac ac ʒézaŋ imi ménda niŋasarima
dimuhuciguc guac ewa hia ac nimma
hélacnec hia ʒémac? 17 Gi ewa hia ac hia
ʒézaŋ, néŋ acga iminéŋ tosara ménda
naŋgé énécmimac. 18 Ni ini mocʒoŋ
onogicma ac méréra hénia hénia sasala
ʒéanʒuawac Anutu ewa hia ézézua. 19 Waŋu
hénaoriŋ amaiguc tosara ku énécmimaŋ
ʒé ackuaʒéc éréhécdac ewa qerinanéŋ
niŋasarizac imuac hia ʒémaŋ, néŋ ac
méréra 10 tauseŋac séc horua ʒémaŋ ʒé
nimba mamaya wandacʒac.

20 Dacmuna hécna niŋtegic qiŋtegiciguc
imi kokoc éséc ménda wammu, néŋ Haka
biriaiguc imi kokoc éséc wammu. Niŋtegic
qiŋtegiciguc imi ic kuneŋ éséc wammu.
21 Héna aciguc yomuhuc ooyawac hezac;
Miŋ Kewunéŋ yomuhuc ʒézac; Ni ac
méréra ʒéanʒu ionac ezelaŋgina ʒéma ic
enia ionac kua tasé mema ic embac yomi
énézémaŋ, néŋ kileŋ ménda niŋtohomu.*
22 Imuac ac méréra imi ninʒéŋ ninʒéŋ ic
onac buŋa qahac, néŋ ic enia ionac asé
kiwi wanʒac. Anutuac biaŋac ara imi ic
enia onac qahac, néŋ ninʒéŋ ninʒéŋ ic
ionac buŋa wanʒac. 23 Imuac hénaoriŋ
momac yandanéŋ tocgéma momacnec
ac méréraiguc ʒémuiguc ic tosara imuac
hénia ménda ninʒu imi eneŋ ʒéma ninʒéŋ
ninʒéŋgina qahac imi eneŋ éréma inicma
ewagina sohozac ménda ʒému? 24 Waŋu
momac yanda eneŋ Anutuac biaŋac ara
ʒéhicŋima tacmuiguc imi, ic enia me
omaya éréma ic momac yanda ionac
murunec ʒéqindiŋi ac ʒéma gésigési ac
waŋ énécmimia wammac. 25 Waŋu ewa
qeriginaiguc niniŋ musaŋ musaŋgia imi
usuya auyu hicŋitegiru Anutuac sicgémima
mepésimima Anutunéŋ hélacnec sucgi-
naiguc kecʒac ʒéma ʒéaumu.

Ai areŋa méndacma mepé
qepési ai memu.

26 Imuac dacmuna hécna dimuhuc
wambiŋ? Ini aʒoromu séc legic ʒéra ʒéma
pakeŋ ac ʒéma ackuaʒéc ʒéauauya ʒéma ac
méréra ʒéma ac meleŋ meleŋ momacnec
heanʒac imuac imi mocʒoŋnéŋ naŋgé
amuwiŋ ʒé wamma memu. 27 Méŋnéŋ
ewa méréraiguc ac ʒémaciguc éréhéc me
haréwéc sac wai énécmigic ʒému. Waŋu
momacnec qahac, néŋ ic méŋnéŋ ʒéyu
tecgéyu ic méŋnéŋ ʒémac. Waŋu méŋnéŋ
hénia melemma énézémac. 28 Ac meleŋ
méŋ ménda kecʒaciguc hénaoriŋ amaiguc
ara qaiyu bénʒéŋ kecmac, néŋ ʒémaŋ ʒé
eŋeyanec Anutuaru ʒémac. 29 Waŋu Anu-
tuac biaŋac ara ʒéhicŋianʒu imi biaŋac ara
ʒéwiŋ ʒé ic éréhéc me haréwécnéŋ ʒému.
Waŋu tosara imi nimma niŋgésimu. 30 Waŋu
ic méŋ momacnec tacʒac iwac muru Uŋa
téréyanéŋ ackuaʒéc ʒéaumaciguc, walac
hénima ʒézac inéŋ waima bénʒéŋnec
tacmac. 31 Ini momac yanda niniŋ héiqelima
qeri efi mihicŋimu niŋac biaŋac ara imi
areŋa méndacma ic méŋnéŋ ʒéyu tecgéyu
méŋnéŋ ʒéyu kemmac. 32-33 Anutu imi ai
memaŋ ʒé sicsaoc qahac, néŋ luaeyaguc
meanʒac. Imuac niŋac biaŋac ara ʒézé ic
ionac uŋahécgina imi biaŋac ara ʒézé ic
ionac méra bawu kecma luaeguc mambéc
kecanʒu.

Météré ic momac yanda aʒoaʒoroiguc
waŋanʒu ésécnec 34 embac eneŋ hénaoriŋ
sucginaiguc acgina waima bénʒéŋnec
kecmu. Ionac imi ac ʒému niŋac ménda
ʒéénécmimia. Waŋu héna aciguc hezac séc
euhécgina méra bacginu kecmu. 35 Niniŋ

* 14:21: Yes 28:11, 12

méŋac méŋ héiqeliwiŋ ʒé wanʒuiguc imi
eŋaŋ amaiguc euhécgina qesiénécmimu.
Embacnéŋ hénaoriŋiguc ac wawaŋa
imi gamuyaguc wanʒac. 36 Anutuac
ackuaʒécnéŋ onac murunec hicŋiyec me
eŋacnec sac kecgic hicŋi énécmiyec?
37 Onarunec méŋnéŋ eŋeyawac niŋu kua
meme ic wanʒac me Uŋa téréyayaguc
wanʒaciguc imi ac oénécmizua yomi
kewuac ʒézé seli ac imuhuc ʒéma niŋte-
gicmac. 38 Méŋnéŋ méŋ hénia yomi ménda
niŋtegicmaciguc ic imi ménda niŋmimia
wammac. 39 Imuac dacmuna hécna ini
Anutuac biaŋac ara imi ʒéhicŋiwiŋ ʒé
seliseli wammu. Waŋu ewa méréraiguc ac
ʒézé imuac neuŋ ménda héimu. 40 Ai haka
hénia hénia mocʒoŋ sécya ménda ogicma
ai areŋ méndacma wamma memu.

15

Kristo humuc igucnec qelima yarec.

1 Dacmuna hécna buŋa suruc hiabia
énézéyi imuac ku énécmiwa ninʒu. Imi
mia ini bec aŋgétigic. Aŋgétima imuac
qeriaiguc naŋselima kecanʒu. 2 Ini
ackuaʒéc neŋ énézéyi imi eŋ ménda
ninʒéŋgéma selianec késa kecʒuiguc imi
ninʒéŋ ninʒéŋ imuac qeriaiguc aŋgéŋgina
tiénécmimia wammac. 3 Ni néŋu meyi
imuac mia walac onac énézéyi. Kiwi
téréyaiguc hezac séc Kristonéŋ képésic-
ninawac wamma humuyec. 4 Humuyu
téŋgégic kiwi téréyaiguc hezac séc ai meme
haréwéc waŋu muŋguc humuc igucnec
qelima yarec. 5 Yacma walac Kefawac
hicŋimiyec. Imuacnec tohotoho ichéra 12
ionac hicŋi énécmiyu héŋgic. 6 Imuacnec
ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna 500 aʒoroma
kecgic winini énécmiyu momacnec héŋgic.
Ionarunec sasalanéŋ qeliqeli kecʒu, néŋ
efefianéŋ humugic. 7 Imuacnec éréma
Yakobo hicŋimiyu héŋec. Waŋu imuacnec
Yesuac Méliméli ic momac yanda hicŋi
énécmiyu héŋgic. 8 Tetecgiaiguc naléna
ménda héiyunec kembaŋu téma hicŋiyi
nidac imuhucya acguc hicŋinéŋu héŋi. 9 Ni
imi Yesuac Méliméli ic ionac sucginaiguc
mamayagina téŋgéŋ. Ni Anutuac hénaoriŋ
ununesi waŋ énécmiyi imuac niŋac Yesuac
Méliméli ic ʒéma nurugic nimba ménda
sécgéanʒac. 10 Waŋu Anutuac ewa hia
igucnec ni sécna wamma kecanʒua. Ewa
hiawac buŋa néŋec imi eŋ ménda heyu ni
Yesuac Méliméli ic momac yanda onogicma
ai kuneŋ yanda meyi, néŋ imi mia nena
qahac, néŋ niguc momacnec kecanʒac
Anutu iwac ewa hia igucnec. 11 Neŋ me
ieneŋ imuhuc ʒéau énécmini ini imuhuc
ninʒéŋgéma kecʒu.

Humuc ic ionac qelima yacyac.

12 Kristo imi humuc igucnec qelima
yarec imuhuc énézéni niŋgicguc dimuhuc
sucginaiguc tosaranéŋ humuc igucnec
qelima yacyac imi ménda hezac ʒéanʒu?
13 Humuc igucnec yacyac ménda hewacnec
Kristo acguc muŋguc ménda yacbacnec.
14 Kristo ménda yareciguc ackuaʒéc nini
ʒéauanʒiŋ imi eŋomia wanʒac. Waŋu
ninʒéŋ ninʒéŋgina imi acguc eŋomia
wanʒac. 15 Waŋu imuacnec nini imi
Kristonéŋ humuc igucnec meqelimiyu
yarec ʒéma héipuc ac waŋ énécmiyiŋ hénia
imuac niŋac Anutuac héipuc ic ikochéra
kecʒiŋ imi hicŋitegiru ninicdacbunec.
Humuc igucnec yayac qahac wambacnec
Anutunéŋ Kristo humuc igucnec muŋguc
ménda meqeliwacnec. 16 Humuc igucnec
yacyac ménda hezaciguc Kristo acguc
humuc igucnec ménda meqelimiyu
yacbacnec. 17 Kristo imi humuc igucnec
ménda meqelimiyu yacbacnec ninʒéŋ
ninʒéŋgina imi acguc eŋomia waŋu ini
képésic qeriaiguc kecgicac kecbunec.
18 Waŋu Kristoac qeriaiguc humuma kecʒu
imi acguc qahac wandacbunec. 19 Kristoac
qeriaiguc neŋaŋ niŋkumu waŋanʒiŋ
iminéŋ baec yomuac sac wambacnec
ic embac sucginaiguc neŋaŋ imi tosara
onogicma ewa biricninaguc wambiŋnec.

20 Néŋ Kristo imi hélacnec humuc igucnec qelima yarecac gau seli kecʒu ionac
héla gocmia walac walac wanʒac. 21 Humuc
imi icac murunec, imuhucyanec humuc
igucnec yacyac imi acguc icac murunec
hahaya. 22 Adamwac qeriaiguc ic embac
mocʒoŋ humugic ésécnec Kristoac qeri-
aiguc ic embac mocʒoŋ kekec mihicŋimu.
23 Waŋu areŋa ʒézéya séc méndacma hicŋi
énécmimac. Walac imi héla gocmia méréra
Kristo, imuacnec Kristonéŋ liliŋgéma hayu
iwac buŋa kekera. 24 Imuac andiaiguc imi
nalé tetecgia hamac. Inéŋ ic kewuya
kewuya ʒéma ic qac buŋaguc ʒéma kuc
buŋaguc imi mocʒoŋ mebiri énécmima

héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi maŋgo-
cya Anutuac muru haimimac nalé imi
mia hamac. [25] Inéŋ ic kewu kecmanec
haʒéchéra mocʒoŋ eŋeya héna duandi-
aiguc onopocmacac hezac. [26] Waŋu haʒécya
nalé tetecgiaiguc qemacac hezac imi hu-
muc. [27] Anutunéŋ iwawai mocʒoŋ iwac
héna duandiaiguc onopocdarec.* Imuac
iwawai mocʒoŋ héna duandiaiguc hezac
ʒéyec nalé imuaru iwawai mocʒoŋ iwac
héna duandiaiguc onoporec Anutu eŋeya
imi ménda toroqema ʒéyec imi hicŋite-
gicʒac. [28] Iwawai mocʒoŋ iwac héna duan-
diaiguc onopocmac nalé imuaru imi naŋa
eŋeya acguc iwawai mocʒoŋ héna duandi-
aiguc onoporec iwac muru sicgémimacac
hezac. Imi mia Anutunéŋ iwawai momac
yanda imuac miŋina kecma iwawai mocʒoŋ
imuac qeriaiguc acguc sécgémac kecmac
niŋ imuhuc waŋec.

[29] Qahac waŋu, humuc ic ionac niŋac
wamma doku naecanʒu imi eneŋ némac
wammu? Waŋu humuc ic ieneŋ kileŋ
ménda yacmuiguc némac niŋac ic embac
humuc ic ionac niŋ wamma doku naec
haka waŋanʒu? [30] Waŋu nini némac
niŋac ʒérabéra qahaiguc emmanec kecbiŋ?
[31] Dacmuna hécna, ni Kristo Yesu Miŋ
Kewuninawac qeriaiguc mepé qepésina
wanʒu onac niŋac wamma ʒéhiaru
amumanec kecma ni kaiweya kaiweya
humuanʒua. [32] Ni Efeso ama areŋa
yandaiguc baec icac niŋkumu niŋacnec
sac wamma yaŋ ʒécginaguc yaré waŋiiguc
imi némac héla méŋ hicŋinémmac?
Humuc igucnec yacyac ménda hezaciguc
oraŋ humuwiŋac hezac, imuac neʒélélé ŋ
wammanec kecbiŋ hia ʒéwiŋnec.* [33] Ikoc
waŋ énécmiwu niŋac, ic ala biria eneŋ
haka hiabia mesohoanʒu. [34] Ewa solaŋaiguc
liliŋgéma képésic ménda wamma haka
solaŋa wamma kecmu. Onarunec tosianéŋ
Anutu ménda nimmianʒu imuac gamugina
nimmu niŋac imuhuc ʒézua.

Séwi qelia humuc igucnec yacyacwac buŋa.

[35] Tosianéŋ yomhuc gezaŋ ʒému; Humuc
ieneŋ dimuhuc muŋguc yacmu? Waŋu séwi
tanecgina imi dimuhucyanéŋ yacmu? [36] Ac
qelaŋa ʒézé ic ini! Iwawai gocmia qesaanʒu
iminéŋ ménda humumaciguc imi keke-
cyaguc muŋguc ménda érémac. [37] Waŋu
iwawai himicanʒu imi kecma érémacac
hezac iwawai howia imuac ménda him-
icanʒu, néŋ padi me tosara imi gocmi-
anec himicanʒu. [38] Waŋu Anutunéŋ eŋeya
ewa siŋiguc tanecgina énécmima gocmia
hénia hénia imuac séc tanecgina hénia
hénia hai énécmiyec. [39] Séwi tanecgina
acguc imuhucyanec qahac, eŋac eŋac. Méŋ
imi icac séwi, méŋ imi yaŋ onac séwi,
méŋ imi nei onac séwi, waŋu méŋ imi
lambéc onac séwi. [40] Séwi tanec tosara
imi Kurumeŋarunec, séwi tanec tosara
imi baecarunec, waŋu kurumeŋiguc kekera
ionac edamugina imi séc méŋ, waŋu bae-
ciguc kekera ionac edamugina imi séc méŋ.
[41] Kaiwe asaha imi séc méŋ, maso asaha
imi séc méŋ, ménni sikiluac asaha imi séc
méŋ, waŋu ménni sikilu eŋaŋ edamugina
imi eŋac eŋac.

[42] Humuc igucnec yacyac imi acguc
imuhucyanec. Himicanʒiŋ imi humuma
qahac wawaŋa, waŋu imuacnec yacyacwac
buŋa imi ménda humuma qahac wawaŋa.
[43] Iwawai eeya qahac imuhucyanéŋ
himicma iwawai edamuyagucnéŋ yacbiŋ.
Iwawai bébélacgia himicma iwawai
selianéŋ muŋguc yacbiŋ. [44] Séwi busunéŋ
himicma uŋawac tanecnéŋ muŋguc yacma
kecbiŋ.

Séwi busuac tanera hezac, imuac uŋawac
tanera imi acguc hezac. [45] Yomuhuc ooy-
awac hezac, Ic walac hicŋihicŋiya Adam imi
séwiac ic kekecyaguc waŋec.* Waŋu Adam
tetecgia hahaya imi kekec énécmimiawac
uŋa waŋec. [46] Waŋu walac imi uŋawac buŋa
qahac, néŋ séwiyaguc, imuac andiaiguc ha-
haya imi uŋawac buŋa wanʒac. [47] Walac
imi baeciguc hicŋiyec imuac baecarunec.
Andiaiguc hahaya imi kurumeŋ igucnec
hahaya. [48] Baecarunec imi mocʒoŋ baecac
buŋa tanec, kurumeŋarunec imi mocʒoŋ
kurumeŋac buŋa tanec ésécnec. [49] Waŋu
nini imi imuhucyanec baec icac murunec
tanec meyiŋ imuhucyanec kurumeŋ icac
murunec tanec mewiŋ.

[50] Dacmuna hécna ac méŋ yomi ʒéwa
niŋgic; Sac ʒéma séwi busunéŋ Anutuac
héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi mératéc
ménda aŋgéŋ timac. Waŋu houhouyanéŋ

* 15:27: Leg 8:6 * 15:32: Yes 22:13 * 15:45: Hén 2:7

iwawai ménda houhouya imi mératéc
ménda aŋgéŋ timacac hezac. [51] Ninʒu,
neŋ onac muru ac saŋa méŋ ʒéwa niŋgic;
Nini mocʒoŋ gau seli ménda hewiŋ,
néŋ témuŋ tetecgiawac qaru focdac
élanzaŋnec melemma qelia wambiŋ.
[52] Tomuŋ qaru humuc ic eneŋ iwawai
ménda houhouyanéŋ muŋguc qelima
yacmu. Waŋu neŋaŋ acguc melemma
qelia wambiŋ. [53] Séwi houmacac hezac
yominéŋ séwinina ménda houhouyawac
usu ésécnec héini hiŋgacmac. Humucac
buŋa yominéŋ hehe seliac buŋa héimac.
[54] Houhouyawac buŋa yominéŋ hehe seliac
buŋa héiyu humucac buŋa yominéŋ kekec
seli héimac nalé imuaru imi, Anutuac
kuhanéŋ ogiru humuc imi qécgé mimia
wammac imuhuc ooyawac hezac imi
mocʒoŋ seligidacmac.* [55] Humuc gi néma
kucganéŋ ogicqogic wambéséman? Humuc
gi waiga dimua?* [56] Humucac waiya
imi képésic, waŋu képésicac kuha imi
héna ac wanʒac. [57] Neŋaŋ Miŋ Kewunina
Yesu Kristonéŋnec ogicqogirawac kuc
nénécmianʒac Anutu iwac muru ewa hia
ac ézézua. [58] Imuac dacmuna soroc hécna
seligima namma hérékeŋ hérêha ménda
wamma nalé séc Miŋ Kewuninawac ai
seliseli wamma memu. Imi mia onac kuc
qeqe ai iminéŋ Miŋ kewuac qeriaiguc eŋnec
ménda sohomac.

16

Méra énécmimiawac haka.

[1] Deguc yomi imi ic embac téréya
ionac sese tocgému imuac ara; Ni bec
Galatia hénaoriŋ énézéyi imuac séciguc
ini imuhucyanec wammu. [2] Sondaya
Sondaya* ini eŋac eŋac soukiwa mihicŋigic
saméŋaguc he énécmiyu séc goiya héima
toroqema haigic tacmac. Eŋ kecgic onaru
hawa soukiwaguc qutulaŋgéwu niŋac.
[3] Onaru hamaŋ imuaru ic tosarawac niŋgic
sécgéyu kiwi énécmima méli énécmiwa
sese imi mema Yerusalem kemmu. [4] Waŋu
nuac niŋgic sécgéyu ni acguc kemba Ieneŋ
niguc momacnec hia kembiŋ.

Eŋeya méra mimac niŋ énézéyec.

[5] Ni Makedonia baec imi qericma kem-
maŋ ʒé wanʒua imuac Makedonia baec
qericma kemmaguc onac muru hama inic-
maŋ. [6] Hama iniguc kecmaŋ gezaŋ. Iniguc
kecba nalé saŋgeŋa imi hia kendacmac.
Imi mia imuhuc wamba eneŋ mia hé-
nana mindiŋima méli néŋu imuaru me
imuaru kemmaŋ. [7] Miŋ Kewunéŋ niŋu
sécgéyu onac muru hama iniguc nalé tosara
kecmaŋ ʒé ninʒua. Imuac mia nalé
yomuac imi onogicmanec hotoŋadac inic-
maŋ ʒé ménda wanʒua. [8] Ni Efeso ama
areŋa yandaiguc kecba ai meme 50 imuac
kendoŋ wammac ʒéma ninʒua. [9] Hénia
imi yomuhuc; Ai kuneŋ yanda hélaguc
sasala mihicŋimaŋac séc nagu bérêŋgé
néŋu, haʒéc ic acguc sasala hicŋima kecʒu
imuac mia imuhuc ninʒua.

[10] Timoteonéŋ onaru hamaciguc héŋ-
galeŋ wammigic bac yandi yandi ménda
wamma sucginaiguc kecmac. Ic imi ni
ésécnec Miŋ Kewuac ai seliseli wamma
meanʒac hénia imuac niŋac imuhuc
waŋmimiawac hezac. [11] Imuac iwac niŋac
niŋgic mamaya ménda wammac. Waŋu
luaeguc mélimigic nuaru liliŋgéma hamac.
Ni ʒéma ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécna imi
iwac mambéc kecʒiŋ.

[12] Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna Apolo iwac
imi dacmuna tosara iniguc onac muru
kemmu niŋ hatac sasala ʒénaŋgé miyi, néŋ
nalé yomuac imi kemmaŋ ʒé kileŋ ménda
efizac. Waŋu nalé méŋac niŋu sécgéyu
hamac.

[13] Ini qeriginanéŋ técgina nimma kecma
ninʒéŋ ninʒéŋiguc naŋseligima ic hélawac
séc seligima kecmu. [14] Waŋu ai memu séc
goi héihéiyaguc mema wammu.

[15] Ini Sitefana ʒéma héna géséhéra ieneŋ
Akaia baeciguc walac walac ninʒéŋ ninʒéŋ
ic embac waŋgic imi ʒéma météré ic em-
bac weleŋ qeénécmiwiŋ ʒé efianʒu imi ini
ninʒu. Imuac ini ʒénaŋgé énécmizua. [16] Ic
embac imuhucya ʒéma tosara momacnec
ai mema kucqeqe waŋanʒu séc acgina niŋ-
toho waŋ énécmimu. [17] Stefano ʒéma Fo-
tunata ʒéma Akaiko ieneŋ imi onac waŋ
néŋu kic tanecgina késama hayic ewana
hiaruyu kecanʒua. [18] Ieneŋ imi ni ʒéma
ini momacnec ewa qerininaiguc ségiségi
mihicŋi nénécmigic. Imuac ini ic imuhucya
imi niŋénécmimu.

* 15:54: Yes 25:8 * 15:55: Hos 13:14 * 16:2: Girik aciguc; Sondawac ai meme walac walaha séc.

*Tetecgiawac yai*ʒézé ac.

[19] Asia baeciguc hénaoriŋ tuŋa tuŋa
kecʒu imi eneŋ onac yaiʒézégina ʒézu.
Akila ʒéma Priska ʒéma amagiraiguc
hénaoriŋ tocgoanʒu imi eneŋ acguc Miŋ
Kewuninawac qeriaiguc onac yaiʒézégina
ʒézu. [20] Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna mo-
mac yanda acguc yaiʒézégina ʒézu.
Imuac eŋaoc kiricne téréya waŋamuma
yaiʒézégina ʒéamumu.

[21] Yomi Paulo ni nena méranánéŋ oma
yaiʒézégina ʒézua. [22] Méŋnéŋ méŋ Miŋ
Kewu goiya ménda héimac imi saecyaguc
wammac. Miŋ Kewunina gi hawéséman!*

[23] Miŋ Kewu Yesu Kristoac ewa hianéŋ
iniguc hema kecmac. [24] Goi héihéinanéŋ
Kristo Yesuac qeriaiguc tuŋ iniguc momac-
nec hema kecmac. *

* 16:22: Aram aciguc; Marana ta.

* 16:24: Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc kiwi yomuac tetecgiaiguc, Hélacnec! ogic hezac.

2 Korinti

Yai ʒézé ac.

1 Anutuac ewa siŋ niŋac Kristo Yesuac
Méliméli ic waŋi ni Paulo ʒéma ninʒéŋ
ninʒéŋ munanina Timoteo niri hénaoriŋ
Korinti ama areŋa yandaiguc kecʒu ʒéma
ic embac téréya Akaia baec séc kecʒu ionac
momacnec kiwi yomi oénécmizic; 2 Neŋaŋ
Maŋgocnina Anutu ʒéma Miŋ Kewunina
Yesu Kristo iorarunec ewa hia ʒéma lu-
aenéŋ onac muru he énécmimac.
3 Miŋ Kewunina Yesu Kristo iwac
Maŋgocya Anutu mepésimiwiŋ. Inéŋ
wésé niniŋac Maŋgoc ʒéma qeri mebélac
qebélac hénia hénia mocʒoŋ imuac
Anutu kecanʒac. 4 Inéŋ ʒéra waiya
hénia héniaiguc qeri mebélac qebélac
waŋ nénécmianʒac. Waŋu neŋaŋ qeri
mebélac qebélac Anutuac murunec meyiŋ
iminéŋnec ic embac tosara ʒéra béra
hénia héniaiguc kecʒu imi bénʒéŋnec
qeri mebélac qebélac waŋ énécmiwiŋ.
5 Imi mia hénia yomuac niŋac imuhuc
ʒézua; Kristoac qenʒeŋ manʒeŋnéŋ neŋaŋ
kekeciguc sécgéma hezac. Imuhucyanec
qeri mebélac qebélacnéŋ Kristoac murunec
hama neŋaŋ muru qesalecgé nénécmizac
hénia imuac niŋac imuhuc ʒézua. 6 Nini
ʒéra waiya mihicŋima kecanʒiciguc imi
onac qeri mebélac qebélac ʒéma aŋgéŋ
tiénécmimiawac niŋac, waŋu nini qeri
mebélac qebélac waŋ nénéc mimiawac
kecanʒiciguc imi acguc onac qeri mebélac
qebélac niŋac, qeri mebélac qebélac
iminéŋ onac muru ai meyu ʒéra béra nini
mihicŋianʒiŋ imuhucya imi ini acguc hia
bisiqatéŋ wamma naŋselimu. 7 Ini ʒéra
waiya imuaru toroqema kecanʒu ésécnec
qeri mebélac qebélaciguc imuhucyanec
wamma kecmu imi ni ninʒua imuac niŋac
niŋkinʒéŋnina onac muru hezac imi
mimiŋʒalia qahac.
8 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina, imi
mia hénia yomuhuc niŋac, nini Asia bae-
ciguc ʒéra waiya qahaiguc kecma éréyiŋ
imi ini ménda nimmu niŋac ménda wanʒiŋ.
Nalé imuaru ʒéra waiya yéwéria sécnina
ogicogicya qacninaiguc emma kilanʒi
nénécmiyu kekecninawac niŋkinʒéŋ imi
acguc waiyiŋ. 9 Humucac buŋa ʒétecgé
nénécmimia ʒéma niŋni hélaguc waŋec,
néŋ haka imuhuc hicŋi nénécmiyec imi
mia nini neŋaoc ménda héiseli amuma
humuc ic meqeli énécmianʒac Anutu iwac
muru sac héiseliwiŋ niŋac imuhuc hicŋi
nénécmiyec. 10 Waŋu inéŋ mia humucac
déc igucnec metecgé nénécmiyec. Waŋu
toroqema metecgé nénécmimac. Waŋu
muŋgucnec metecgé nénécmimac ʒéma
iwac muru niŋkinʒéŋnina haianʒiŋ.
11 Waŋu ini acguc toroqe nénécmima
ʒéwelec wamma méra nénécmimu. Imi
mia ic embac sasalanéŋ naŋgé nénécmima
ʒéwelecgic ewa hiawac ai buŋa nénécmiyu
iminéŋ ai meni, nonac niŋac wamma Anutu
ewa hia ac wammimu.
12 Nini baeciguc kecma haihaka wamma
onac muru geŋ imi ogicogicyawac wamma
Anutuac haka méndacma keŋhéi hahéi
qahac hélacnec wamma baecac niŋtegic
qiŋtegiciguc qahac, néŋ Anutuac ewa hi-
ayaiguc héima namma ai meanʒiŋ imi
nonac ewa qeri solaŋa ninanéŋ héipuc
waŋ nénécmizac. Waŋu nini imi imuac
niŋni eeyaguc waŋanʒac. 13 Imi mia hé-
nia yomuhuc niŋac, Nini kiwi tosara qa-
hac, néŋ ini hia olomma hia niŋtegic-
muac séc imuhucya sac oénécmianʒiŋ.
Ini niŋasaridacmu ʒéma niŋkewu waŋ
énécmizua. 14 Ini hénianina bakianec sac
niŋasarianʒu imuac séc Miŋ Kewunina
Yesuac nalé yandaiguc nini onac ʒézé
ségiségigina wanni, ini acguc nonac ʒézé
ségiséginina wammu.
15 Ni imi hélacnec ninʒéŋgéyi. Hénia
imuac niŋac onac muru walac hamaŋ
ʒé niŋareŋgéyi. Imuhuc wamba ini
hatac éréhécnec mériaŋginaguc wammu.
16 Hénaiguc keŋ inicma Makedonia baeciguc
kemmaguc muŋguc Makedonia baec
imuacnec onac muru liliŋgé hawa méli
néŋu Yuda baeciguc kemmaŋ ʒé niŋ
areŋgéyi. 17 Ini niŋgic ni sic saoc nimma
hénia qahac imuhuc waŋi tanec wanʒac me
séwinawac siŋ méndacma eŋ hia hia qahac
qahac ʒéma niŋareŋgéyi tanec wanʒac
me? 18 Anutu imi méŋʒé méŋʒéya qahac,
imuac séciguc acna imi acguc hia ʒémaguc
duŋa melemma qahac ménda ʒémaŋ. 19 Ni
ʒéma Siliwano* ʒéma Timoteo neneŋ

* 1:19: Roma ic eneŋ Silawac Siliwano ʒéaŋgic.

Anutuac naŋa Yesu Kristo iwac hénia imi
sucginaiguc ʒéau énécmiyiŋ. Waŋu inéŋ
hia ʒéma qahac ménda ʒéyec. Imuac
niŋac iwac muru imi hia sac heanʒac.
20 Kristoac qeriaiguc imi Anutuac sisipac ac
imi mocʒoŋ yanda hia ʒézéya. Imuac niŋac
nini iwac muru héima namma hélacnec
ʒéma Anutu mepésimianʒiŋ. 21 Nini ʒéma
ini momacnec Kristoac qeriaiguc meseli
nénécmima halécnéŋ météré nénécmiyec
imi mia Anutu. 22 Inéŋ mia eŋeya qara asé
kiwi ésécnec ewa qerininaiguc oma Uŋa
Téréya nénécmiyec. Waŋu Uŋa Téréya
iminéŋ iwawai kecma hicŋi nénécmimac
imuac qérawia wanʒac.
23 Ac geriwaguc waŋ énécmiwi niŋac ni
Korinti ama areŋa yandaiguc ménda hayi.
Ac imi hélacnec ʒézua, Anutunéŋ qeri
uŋanawac héipucya wanʒac. 24 Ini ninʒéŋ
ninʒéŋiguc naŋselima kecʒu imuac niŋac,
nini onac ninʒéŋ ninʒéŋ imuac galeŋ
kecʒiŋ ʒéma ménda ʒézua, néŋ néwécgeŋa
iguc ini ségiségigina mihicŋimu niŋac, ai
momacgina kecʒiŋ.

2

1 Hénia imuac niŋac, ni onaru
muŋguc ewa goronaguc ménda hamaŋ
ʒé niŋselizua. 2 Ewa biric mihicŋi
énécmizuaiguc, nenaoc ewa biric mihicŋi
miyi i qahac waŋu, ic diminéŋ ewa hia
mihicŋi nénʒac? 3 Ni kiwina imuhuc
oénécmiyi imuac hénia imi onac muru
hamaŋ nalé imuaru ewa hia mihicŋi
némmuac hezac ionac murunec ewa biric
mihicŋiwi niŋac. Ni imi nuac ewa hianéŋ
momac yanda onac ewa hia wammac ʒéma
niŋkumuzua. 4 Ni qerina yéwériyu ewa goro
wamma kecba kic masina sasala mayec
imuac niŋac kiwi imi oénécmiyi. Waŋu
imi mia yéwéri mihicŋi énécmimaŋ niŋac
qahac, néŋ onac siŋna sasala késa kecʒua
imi niŋtegicmu niŋac kiwi imi oénécmiyi.

Képésic waiwai.

5 Mérénéŋ méŋ waŋu ewa biric
hicŋizaciguc imi, netecgéma ogicma
ʒémaŋ ʒé ménda wanʒua, néŋ ʒékaŋ ʒékaŋ
ʒéwa, inéŋ imi nuacnec ménda mihicŋizac,
néŋ hénaoriŋ mocʒoŋ yanda mihicŋi
énécmiyec tanec wanʒac. 6 Sasalanéŋ
ic imuhucyawac ʒémindiŋi qemindiŋi
wammigic nimba sécgézac. 7 Imuac niŋac
néwécgeŋac képésicya waimima ewa qeria
mebélacgégic. Ewa biric ogicogicyanéŋ
hélanʒimiwac niŋac. 8 Imuac ʒéwelec
énécmizua, siŋ niŋmimanec kecʒu imi
mewininigic seligimac. 9 Ni imi ini ackuaʒéc
mocʒoŋ niŋtohoanʒu me qahac imi
batucgé nimmaŋ ʒéma kiwi imi oénécmiyi.
10 Ic méŋac méŋ képésira waimigic ni
imuhucyanec waimimaŋ. Képésic imuac
me imuac waimizuaiguc waiwai hakana
imi Kristoac kiwaiguc onac niŋac wawaŋa.
11 Nini Biria miŋinawac niniŋ qambaŋa
imuac qelaŋa ménda kecʒiŋ imuac niŋac
Biria miŋinanéŋ ikoc waŋ nénécmiwac
niŋac imuhuc wanʒua.

Sisipac ac qeliawac ai ichéra.

12 Ni Kristoac buŋa suruc hiabia ʒéau
énécmimaŋ ʒé Troa amaiguc keŋi nalé
imuaru Miŋ Kewuninanéŋ niŋnéŋu ai
memeac saŋgulaŋ méŋ auma naŋec.
13 Waŋu ni ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna Tito
imi ménda mihicŋiyi imuac niŋac nuac
ewa qerina imi hia ménda mebélacgéyi,
néŋ yaiʒézé ac waŋ énécmima Makedonia
baeciguc keŋi.
14 Waŋu Anutu ewa hia ac wammiwiŋ,
inéŋ nalé séc Kristoac qeriaiguc meseli
nénécmiyu yaréiguc onogicanʒiŋ. Waŋu
Kristo niŋmimia imuac héméŋa hiabianéŋ
neŋaŋ murunec saima baec séc sécgéma
keŋanʒac. 15 Hénia imi yomuhuc; Nini imi
gési énécmimia ʒéma humucac buŋa ionac
sucginaiguc momacnec Anutuac kiwaiguc
Kristoac héméŋa wanʒiŋ. 16 Tuŋ méŋac
muru héméŋa iminéŋ humucac buŋa tanec
waŋu humuciguc onagicma kemmac, néŋ
tuŋ méŋac muru imi héméŋa iminéŋ keke-
cac buŋa waŋu kekeciguc onagicma kem-
mac. Ic mérénéŋ ai buŋa imuac sé-
cya wammac? 17 Nini ic tosara ésécnec
soukiwa mihicŋiwiŋ ʒé waiŋiguc doku ha-
ianʒu ésécnec Anutuac ackuaʒécnéŋ diwi
qiwiliŋa ménda waŋanʒiŋ, néŋ nini imi
Anutunéŋ méli nénécmiyu Anutuac ki-
waiguc ʒéma Kristoac qeriaiguc qeri hélac-
nec ʒéau énécmianʒiŋ.

3

1 Nini neŋaoc ʒénaŋgé amuwiŋ ʒé
muŋguc hénima ac ʒéziŋ? Nini ic embac
tosara ésécnec ʒénaŋgé ac kiwi onac
muru haini hamac me, onac murunec
nonac muru kiwi imuhucya haigic hamac

niŋ qesi énécmiwiŋac ménda hezac.
Ini niŋgic imuac wambiŋac hezac me?
2 Eŋaoc mia kiwinina wanʒu. Imi mia ewa
qerininaiguc ooya. Ic embac momac yanda
oloŋ nimmuac hezac. 3 Ini imi Kristoac
kiwi héndéŋ héndéŋa kecgic héŋgaleŋ
waŋ énécmima kecʒiŋ. Waŋu kiwi imi
kirifi dokuyanéŋ ménda ooya, néŋ Anutu
kekecyaguc iwac Uŋanéŋ ooya. Waŋu
Kiwi imi hoc hilaŋaiguc ménda ooyanéŋ
ic embac ewa qerininawac hilaŋaiguc ooya.
4 Niŋkinʒéŋnina imuhucya Kristoac
murunec imi Anutuac kiwaiguc késa
kecʒiŋ. 5 Iwawai imuac me imuac imi
mocʒoŋ neŋaŋ murunec ʒéma neŋaoc
sécnina hezac imuhuc ménda ʒéma
nimbiŋ. Néŋ sécnina séc he nénécmizac
imi Anutu arunec ʒéma nimbiŋ. 6 Inéŋ
mia sisipac ac qelia imuac ai ic wambiŋ
ʒé niŋkinʒéŋnina mihicŋi nénécmiyec.
Imi mia kiwiyanéŋnec qahac, néŋ
Uŋayanéŋnec, kiwinéŋ nunuhumuanʒac
néŋ Uŋanéŋ kekec mihicŋi nénécmianʒac.

Sisipac ac qeliawac edamuya.

7 Kiwi hoc hilaŋaiguc néndéŋgéma ooya,
humuc mihicŋi nénécmimia, imuac ai
acguc edamuyaguc hayu Israel qelihéra
ieneŋ Moseac kic taneciguc imuac asaha
hama héiyu, kecma qahac wawaŋa, imuac
niŋac wamma héŋsosolima hémmuac séc
qahac waŋec. 8 Uŋa téréyawac ai imi séc
méŋ ogicma edamuyaguc ménda wammac
me? 9 Képésicginaguc ʒétecgé nénécmimi-
awac ai imi edamuyaguc wanʒaciguc,
solaŋaguc ʒénénécmimia imuac ai imi
edamuya qesalecgéma mamaya wanʒac!
10 Imi hénia yomuhuc niŋac imuhuc
ʒézua; Edamuya ogicogicya méŋnéŋ hayu
becnec edamuyaguc kerec imi mia mepé
qepésiyaguc ménda wanʒac. 11 Kecma
qahac wawaŋa imuhucyanéŋ edamuyaguc
wanʒaciguc heheseli heheya iminéŋ
edamuya ogicma kuneŋnec wanʒac.
12 Nini imi niŋkumu imuhucyaguc kecʒiŋ,
imuac niŋac, bac yandi yandi qahac,
haihaka waŋanʒiŋ. 13 Mosenéŋ Israel
qelihéra imi iwawai kecma qahac wawaŋa
imuac tetecgia imi ménda héŋ sosolimu
niŋac kereŋnéŋ eŋeya kic tanera hoturu
amuma kerec. Waŋu nini imi imuhuc
ménda waŋanʒiŋ. 14 Néŋ éréma deguc
acguc imi eneŋ ewa seliseli waŋ énécmimia
waŋu sisipac ac wahala oloŋ niŋanʒu nalé
imuaru kereŋ imi ménda augic heanʒac.
Waŋu kereŋ imi Kristoac qeriaiguc auyu
mazac. 15 Waŋu érékecma deguc Moseac
kiwi oloŋanʒu nalé imuac séc kereŋ
imi ewa qerigina hoturu énécmimanec
hezac. 16 Waŋu méŋnéŋ Miŋ Kewunina
Yesuac muru melemma kemmac nalé
imuaru mia kereŋ imi aumimia wammac.
17 Miŋ Kewunina imi Uŋa kecʒac, imuac
niŋac imuac me imuac Miŋ Kewuninawac
Uŋa kecʒac imuaru mia qutuma keŋha
wawaŋa hezac. 18 Neŋaŋ momac yanda
imi kic tanecninaiguc kereŋ qahac Miŋ
Kewuninawac edamu imi wikiŋiguc hénʒiŋ
ésécnec héŋanʒiŋ. Hénni Miŋ Kewuac
Uŋanéŋ waŋ nénécmiyu iwac tanecac séc
melemma edamuya décya méŋac murunec
emma méŋac muru kereŋanʒiŋ.

4

Iwawai eeyagucnéŋ kewuc nomuŋ qeriaiguc hezac.

1 Imuac niŋac Anutuac wésé niniŋiguc
ai yomi késa kecʒiŋ imuac nini qeri mama
ménda wanʒiŋ. 2 Néŋ Imuac gamu qeqe
haka sasaŋgiaiguc wawaŋa imi waima
diwi qiwiliŋ haka héŋacya mema Anutuac
ackuaʒéc imi ménda mohosowiŋ, néŋ ac
héla ʒéau énécmima Anutuac kiwaiguc
icya icya ionac ewa qeriginanéŋ kétiŋkétiŋ
waŋ énécmiyu niŋgési nénécmimu niŋac
neŋaoc mewinini amuanʒiŋ. 3 Neŋaŋ buŋa
suruc hiabia imi kereŋaguc hezaciguc imi
humucac buŋa ionac muru sac imuhuc
hezac. 4 Ionac muru imi Anutuac kic tanera
Kristoac buŋa suruc hiabia imuac edamuya
imi ménda hémmu niŋac baec yomuac
baniara ginanéŋ ménda ninʒéŋgéanʒu
ionac ewa qerigina hoturu énécmiyu
kecʒu. 5 Hénia yomuhuc niŋac ac imuhuc
ʒéma mazua, Nini imi neŋaŋ niŋac ménda
ʒéau énécmianʒiŋ, néŋ Kristo Yesu imi
momac yanda neŋaŋ Miŋ Kewu kecʒac imi
ʒéma Yesuac niŋac wamma nini onac weleŋ
qeqe ic kecʒiŋ imi ʒéau énécmianʒiŋ.
6 Hénia imi yomuhuc; Siŋi tunumaŋ
qeriaiguc asac mararaŋnéŋ qetagaliyu
ʒéyec Anutu iminéŋ waŋ nénécmiyu Yesu
Kristoac kic taneraiguc Anutuac edamuya
niŋmimiawac asac mararaŋ hemizac

* 4:6: Hén 1:3

iminéŋ neŋaŋ ewa qerininaiguc qetagali
nénécmianʒac.*

7 Neŋaŋ imi iwawai eeyaguc imi
ʒéic baecnéŋ memeya séwinina imuac
qeriaiguc késa kecʒiŋ. Imi mia kuc yanda
imi Anutuac muru hezac, néŋ neŋaŋ muru
ménda hezac imi niŋtegicma kecbiŋ niŋac
imuhuc waŋ nénécmiyec. 8 Néwécnec
néwécnec hélanʒi nénécmianʒu, néŋ hézé
hézézaya ménda waŋanʒiŋ. Kukuderec mi-
hicŋi nénécmianʒu, néŋ kucmama ménda
waŋanʒiŋ. 9 Nunuhéi waŋ nénécmiʒu,
néŋ ménda wai nénécmiyu kecanʒiŋ.
Qenʒaŋgé nénécmianʒu, néŋ ménda
birima qahac waŋanʒiŋ. 10 Imuhuc wamma
séwininaiguc Yesuac humucyawac buŋa
imi bisima kenni Yesuac kekecyawac buŋa
acguc séwininaiguc hicŋitegiru hémmu.
11 Imi mia Yesuac kekecnéŋ séwinina
houhouyawac buŋa imuaru hicŋitegiru
hémmu niŋac neŋaŋ kekecninaguc nalé
séc Yesuac niŋac wamma humucac
déciguc nonopocgic kereŋanʒiŋ. 12 Imuac
humucnéŋ nonac muru ai meyu kekecnéŋ
onac muru ai mezac. 13 Ni ninʒéŋgéyi imuac
ʒéauyi* imuhuc ooyawac hezac ésécnec,
nini ninʒéŋ ninʒéŋac ewa qeri imuhucya
késa kecʒiŋ, imuac niŋac nini acguc
ninʒéŋgéziŋ imuac ʒéauziŋ. 14 Imi mia
hénia yomuhuc niŋac, Miŋ Kewunina Yesu
meqelimiyec inéŋ mia Yesuguc nini acguc
meqeli nénécmiyu iniguc momacnec iwac
wésiaiguc nambiŋ ʒéma niŋtegicʒiŋ. 15 Imi
hélacnec, nini imi Anutuac ewa hiayanéŋ
sécgé énécmiyu ic embac sasalanéŋ ewa hia
ac ʒésaima keŋgic Anutuac muru edamuya
hemimac niŋac haihaka nina mocʒoŋ
yanda imi onac hia niŋac wamma meanʒiŋ.

16 Imuac nini qeri mama ménda wanʒiŋ.
Séwi icninanéŋ ʒaʒagima kenʒac, néŋ
qeri icnina imi naléya naléya qelimanec
keŋanʒac. 17 Hénia imi yomuhuc; Nalé
hotoŋa dac meanʒiŋ ʒéra béra efefia imi-
néŋ edamu yéwéria hehe seli heheya imi
mihicŋi nénécmimac. 18 Héhéŋa imi ho-
toŋa dac hemac, néŋ ménda héhéŋa imi
hehe seli hemac, imuac mia nini imi kic-
nininanéŋ héhéŋawac séc imuac qahac, néŋ
kicnininanéŋ ménda héhéŋa imuac kic hihi
wamma kecanʒiŋ.

* 4:13: Leg 116:10

5

Kurumeŋ amaiguc tacyac wambiŋ.

1 Kic hihi wamma kecanʒiŋ imuac hénia
imi yomuhuc; Baec séwi halinina imi
birima qahac waŋu, ama méŋ Anutunéŋ
menénéc mimia, méranéŋ ménda memeya,
ou kurumeŋiguc hehe seli heheya he
nénécmizac imi ninʒiŋ. 2 Imi sac qahac
hénia méŋ imi yomuhuc; Nini séwi hali
yomuac qeriaiguc yaiwisisiŋ wamma
kurumeŋac séwi ama héinénécmiyu mewiŋ
ʒé qerininanéŋ késama mambéc kecʒiŋ.
3 Imuhuc héiwiŋiguc, katanec ménda
nanni ninicmu. 4 Hali yomuac qeriaiguc
kecma bisi qatéŋiguc yaiwisisiŋ waŋanʒiŋ
imi hetecgéwiŋ niŋac qahac néŋ imuac
qahaiguc méŋ qeliawac héini houhouyawac
buŋa imi kekecnéŋ qécgémac niŋac imuhuc
waŋanʒiŋ. 5 Waŋu Anutunéŋ mia haka
imi mihicŋi nénécmima Uŋa Téréya
nénécmiyec. Waŋu Uŋa Téréya iminéŋ
haka tosara kecma hicŋi nénécmimac
imuac asé kiwi waŋ nénécmizac.

6 Imuac niŋac nini baecac séwi halin-
inaiguc kecanʒiŋ nalé imuaru imi Miŋ
Kewunina ou keru nini lakec you neŋac-
nec kecanʒiŋ imi ninʒiŋ, néŋ kileŋ nalé
séc niŋkinʒéŋninaguc kecanʒiŋ. 7 Imi mia
nini kicninanéŋ héhéŋa imuaru qahac,
néŋ ninʒéŋ ninʒéŋiguc kecanʒiŋ. 8 Nini
niŋkinʒéŋninaguc, waŋu efima séwiac ama
hali imi waima ama héla imuaru kemma
Miŋ Kewuninaguc kecbiŋ ʒé waŋanʒiŋ.
9 Imuac nini kecbiŋ me waima kembiŋiguc,
ségiségi mihicŋi miwiŋ ʒéma niŋselima ke-
canʒiŋ. 10 Hénia imi mia yomuhuc, neŋaŋ
mocʒoŋ yanda Kristoac ʒégésigési tatac
imuac wésiaiguc wininima namma neŋac
neŋac séwininaiguc kecma wawaŋ meme
hia me biria waŋiŋ imuac séc méndacma
bakia mewiŋac hezac.

Miŋ Kewuac luae qeqe ai.

11 Miŋ Kewuninawac bac yandi yandi
imuac hénia niŋtegicanʒiŋ, imuac niŋac
ic embac tosara ʒénaŋgé énécmiziŋ.
Waŋu nini miŋ séc Anutunéŋ niŋyacgé
nénécmizac. Waŋu ini acguc ewa kétiŋ
kétiŋ waŋ énécmiyu niŋyacgé nénécmizu
ʒéma niŋkumuzua. 12 Nini muŋguc neŋaoc
ménda ʒénaŋgé amuziŋ, néŋ eŋaoc nonac
niŋac niŋgic ʒézé ségiségi ginaguc wammu

niŋac nalé titiŋa méŋ mihicŋi énécmiziŋ.
Waŋu tosara ewa qeriac buŋa niŋac qahac,
néŋ séwiac buŋa niŋac wamma meyac
amuzu imi onac ac bakia hia meleŋ
énécmimu. 13 Nini ewa soho kecʒiŋiguc
imi Anutuac wamma imuhuc kecʒiŋ.
Waŋu nini ewanina hia kecʒiŋiguc imi
acguc onac niŋac wamma imuhuc kecʒiŋ.
14 Momacgucnéŋ momac yanda neŋaŋ
niŋac wamma humuyec. Imuac niŋac
neŋaŋ mocʒoŋ humuyiŋ imi ninʒéŋgézua.
Hénia imuac niŋac Kristoac goi héihéinéŋ
hinocgé nénécmizac. 15 Waŋu kekecguc
kecanʒiŋ neŋaŋ imi muŋguc neŋaŋ niŋac
wamma ménda kecbiŋ, néŋ neŋaŋ niŋac
humuma muŋguc qelima yarec iwac niŋac
wamma kecbiŋ niŋac inéŋ momac yanda
neŋaŋ niŋac humuyec.

16 Imuac degucmuanec ic méŋac méŋ
séwiya hémma ménda nimbiŋ. Nini Kristo
acguc séwiiguc hémma niŋi, néŋ muŋguc
méŋ imuhucyanec ménda niŋanʒiŋ.
17 Imuac ic méŋnéŋ méŋ Kristoac qeriaiguc
kecʒu imi ic qelia, wahala imi keŋec, néŋ
héŋgic, qelia hazac. 18 Haka imuhucya
imuhucya mocʒoŋ Anutuac murunec
hicŋihicŋiya. Inéŋ Kristoac qeriaiguc
ewa momac mihicŋi nénécmiyec. Waŋu
ewa momac mihicŋi énécmimiawac ai
buŋa qenénécmiyec. 19 Imi mia Anutunéŋ
képésicnina imi ménda olomma Kristoac
qeriaiguc eŋeyaguc baec ic embac momac
yanda ewa momac mihicŋi nénécmiyec.
Imuhuc wamma ewa momac mihicŋi
mihicŋiyawac ackuaʒéc imi méraninaiguc
hai nénécmiyec. 20 Hénia imuac niŋac
nini imi Kristoac kua meme ic wamma
Anutunéŋ neŋaŋ kuanina mema ʒéwelec
énécmizac éséćnec Kristoac nanaŋiguc
namma ʒéwelec énécmima yomuhuc
énézézua, Anutuguc ewa momac wamma
kecmu. 21 Anutunéŋ neŋaŋ imi Yesuac
qeriaiguc Anutuac solaŋ dindiŋawac
buŋa wamma kecbiŋ niŋac Kristo képésic
méŋ ménda waŋec, néŋ képésic ic tanec
nimmiyec.*

6

1 Anutuguc momacnec ai meanʒiŋ
neneŋ énézéziŋ, Anutuac ewa hia imi eŋ
ménda késa kecmu. 2 Imuac Anutunéŋ
yomuhuc ʒézac, Nalé nimba hezac* *
Ninʒu, deguc imi nalé nimba hezac imi
mia wanʒac, ninʒu, deguc imi aŋgéŋ
titiac naléya wanʒac! 3 Aininaiguc
gocya mihicŋiwu niŋac nini haihaka
qonʒon toŋgé énécmimia méŋ ménda hai
énécmianʒiŋ. 4 Néŋ ainina meanʒiŋ séc
Anutuac weleŋ qeqe ic kecʒiŋ ʒéma imuac
séc neŋaocnec mewinini amuma yéwéri
hénia hénia eŋeŋa yomuhucyaiguc naŋ
selianʒiŋ, ʒéra waiya, yéwéri, waiʒalaŋ,
5 nunuhéi, hésa ama, qeweloŋ waŋ
nénécmimia, ai yanda, gau qeqe, yaka
niŋ humuc, 6 météré amuma kekec, niniŋ
ai, bisiqatéŋ wamma kekec, qambaŋtoho,
Uŋaguc kekec, goi héihéi héla, 7 Ac héla
ʒéma Anutuac kuha qeriaiguc kekec, kekec
solaŋawac sou méra héi kananinaiguc késa
kekec, 8 edamuiguc me mema titiiguc, qac
buŋa hia me biria, ic héla kecni ikoc ic
ʒénénécmimia, 9 ic eŋomia tanec, néŋ ic qac
buŋa ninaguc kecma, ic humumia tanecnéŋ
kekecninaguc, haka biriawac bakia meziŋ
tanecnéŋ ménda humuziŋ, 10 ewa biric
kekec tanecnéŋ nalé séc ségiséginaguc,
maqeqeya tanec, néŋ sasala mériaŋ mihicŋi
énécmianʒiŋ, iwawai méŋ ménda késa
kecʒiŋ tanecnéŋ iwawai mocʒoŋ yanda he
nénécmizac.

11 Korinti ic embac, kuanina imi efima
auauya, imuac ewa qerina imi acguc onac
auauyawac hezac. 12 Nonac goi héihéinina
imi moucmoucgia qahac néŋ iminéŋ onac
ewa qeriginaiguc mouc moucgiawac hezac.
13 Ni nambérac hécna énézéanʒua éséćnec
énézézua imuac ini acguc eena héima ewa
qerigina imi meyandigic moucmoucgia imi
qahac waŋu.

*Ic nin*ʒéŋ ninʒéŋgina qahac iniguc ewa
koroŋ koroŋ ménda wammu.

14 Solaŋ dindiŋa ʒéma héna ac
logiloginéŋ dimuhuc séc éréréŋ wammaoc?
Asac mararaŋ ʒéma siŋi tunumaŋnéŋ
dimuhuc ala waŋamumaoc? Imuac niŋac
ini imi ménda ninʒéŋgéanʒu iniguc ewa
koroŋkoroŋ ménda wammu. 15 Kristo ʒéma
Beliaru* iereŋ némaciguc ewa momac

* 5:21: Me képésicac mulu. * 6:2: Énépésimaŋac séc wanʒac. imuaru gezac qema niŋénécmizua, waŋu aŋgéŋ titiac naléiguc méra énécmizua. * 6:2: Yes 49:8 * 6:15: Beliaru imi Sacdaŋac qara méŋ, qac imuac hénia imi Ikoc miŋina.

wammaoc? Ninʒéŋ ninʒéŋ icnéŋ ic méŋ
ménda ninʒéŋgéanʒac i guc némac iwawai
amunec qamunec wammaoc? 16 Anutuac
ocmuŋ ʒéma baniara iereŋ némaciguc
niŋni momacguc wammaoc? Anutunéŋ
ʒéyec ésécnec neŋaŋ imi Anutu kekecyaguc
iwac ocmuŋ kecʒiŋ. Imuac mia Anutunéŋ
yomuhuc ʒéyec; Ni ionac sucginaiguc
keŋha wamma i iniguc momacnec kecmaŋ,
ni ionac Anutugina wamba ieneŋ nuac ic
embachécna wammu.* 17 Miŋ Kewunéŋ
yomuhuc ʒézac, Imuac ini ionac murunec
éréma héŋ héima kecmu. Waŋu iwawai
sigiginawac buŋa qeqeya imi késa osi
ménda wammu. Imuhuc waŋgic, neŋ
héihéré énécmimaŋ. 18 Neŋ onac maŋgoc
waŋ énécmiwa ini nuac nambérac hécna
wammu. Medac medac wandac wandac
miŋinanéŋ imuhuc ʒézac.*

7

1 Ala sorochécna neŋaŋ imi sisipac ac
ʒéma maziŋ imuhucyawac késa kecʒiŋ,
imuac mia Anutuac bac yandi yandi
wamma kecbiŋ. Kecma kekec téréya imi
mesolaŋanima séwinina ʒéma uŋaninawac
haka biria hénihénia igucnec météré
amuma kecbiŋ.

Pauloac ʒézé ségiségiya.

2 Ini ewa qerigina ménda aŋgéŋ
tinénécmimu. Nini méŋac méŋ haka
biria ménda waŋ énécmiyiŋ. Méŋac
méŋ ménda mebiri énécmiyiŋ. Waŋu
iwawaigina eŋ ménda onagiriŋ. 3 Ni
képésicgina ʒéhicŋimaŋ ʒé ac imuhuc
ménda ʒézua. Bec ʒéyi ésécnec, nonac
ewa qerininaiguc kecgic momacnec
kecma momacnec humuwiŋ niŋac imuhuc
énézézua. 4 Ni niŋkinʒéŋgéma énézézua. Ni
onac niŋ nimba ʒézé bipiginaguc waŋu qeri
mebélac qebélac hakanéŋ sécgé néŋanʒac.
Waŋu ʒéra waiya hénia hénianinaiguc
ségiséginéŋ qesalecgé néŋanʒac.

5 Hénia imi yomuhuc; Nini Makedonia
baeciguc hayiŋ nalé imuaru nonac
séwinina imi tachiahiaru qahac keriŋ, néŋ
héna séra séc ʒéra waiya mihicŋiyiŋ. Séŋ-
gaŋgeŋiguc tualeficnéŋ, ewa qerininaiguc
bac yandi yandinéŋ he nénécmiyec. 6 Néŋ
Qeri mama wawaŋa qerinina mebélacgé
nénécmianʒac Anutu inéŋ mia Tito hayu
qerinina mebélac nénécmiyec 7 Tito hayec
imi sac qahac néŋ meseli wammigic meme
seli onarunec mihicŋiyec imuac suruc
wamma ini qerinéŋ késama mambéc
kecanʒu imi ʒéma, ʒésiacgina ʒéma, qeri
siŋgina nuac hezac imuac suruc momacnec
waŋ némma qerina mebélacgé néŋu
ségiségi wammanec waŋi. 8 Imi mia hénia
yomuhuc niŋac, ni kiwina oénécmima
niŋyéwéri mihicŋi énécmiyi imuac nimbiri
amuyi. Néŋ kiwi iminéŋ nalé hotoŋa
dac sac niŋyéwéri mihicŋi énécmiyec
imi niŋasarima deguc imi ménda nimbiri
amuzua. 9 Ni deguc ségiségi wanʒua imi
mia niŋyéwéri mihicŋi énécmiyi imuac
niŋac qahac, néŋ niŋyéwéri ginanéŋ
énépésima keŋ onoporu ewa hakagina
meleŋgic hénia imuac niŋac mia. Ini
Anutuac ewa siŋiguc niŋyéwérigic imuac
niŋac kiwi nonac murunecnéŋ héna
méŋac méŋiguc haka méŋac méŋ ménda
mebiri énécmiyec. 10 Anutuac ewa siŋiguc
niŋyéwéri waŋanʒiŋ imi kecma ménda
nimbiri amuwiŋ. Niŋyéwéri imuhucyanéŋ
ewa hakanina hainetec mihicŋima aŋgéŋ
titiiguc nonagicma keŋanʒac. Waŋu
baecac niŋyéwéri imuhucyanéŋ humuc
mihicŋi nénécmianʒac. 11 Héŋgic, Anu-
tuac ewa siŋiguc niŋyéwérima kekec
imi yéwéri qeriaiguc eŋaŋ héniagina
qitiric ʒéaumu niŋac ewa qeriginaiguc
wésé polaŋ dimuhucya, ʒésolaŋi amua-
muya dimuhucya, qerigina kétiŋkétiŋ
dimuhucya, bac yandi yandi dimuhucya,
qerinéŋ késama mambéc kekec dimuhucya,
qeri siŋ dimuhucya, ʒémindiŋi qemindiŋi
dimuhucya mihicŋi énécmiyec. 12 Imuac
kiwi oénécmiyi imi ic méŋ képésic waŋec
me ic méŋ képésic eŋ wammimia iorac
niŋac qahac, néŋ qeri siŋginanéŋ Anutuac
kiwaiguc onac muru hicŋi énécmimac
niŋac oénécmiyi. 13 Waŋu ai imuacnec nini
héibélac qéibélac waŋ nénécmimia wanʒiŋ.

Waŋu Titoac qeri uŋanéŋ onac niŋac
wamma qeri bénʒéŋ mihicŋiyec. Imuac
niŋac ewa qerinina mebélac gégéya
imuac qahaiguc toroqema iwac ségiségi
niŋac nini ségiségi wammanec wamma
kecʒiŋ. 14 Ackuaʒéc énézéyiŋ imi mocʒoŋ
héla wanʒac ésécnec Tito ézéma meyac

* 6:16: Lew 26:12; Yer 32:38; Eʒk 37:27 * 6:18: 2Sa 7:14; 2Sa 7:8

énécmiyi imi acguc ac héla wanʒac,
imuac niŋ ni onac ac suruc ézéma meyac
énécmiyiiguc imuac gamuna ménda
ninʒua. 15 Ini mocʒoŋ bac yandi yandi
wamma ʒénéŋ hirihiri wamma héihéré
mima ara niŋtoho wammigic imuac niŋ
qelima ewa qeriyanéŋ onac muru mocʒoŋ
kendacʒac. 16 Ni solaŋanec niŋkinʒéŋgé
énécmizua imuac niŋac ségiségi wanʒua.

8

Haihulac haka.

1 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécna
Anutunéŋ Makedonia hénaoriŋ goi
héihéiya qeénécmiyec imi ini nimmu niŋac
wanʒua. 2 ʒéra waiyawac manam batuc
kuneŋ yandaiguc ségiségigina qesalecgé
énécmima mayu maqeqe osiqosiyaiguc
kileŋ haihulac wamma haleŋgina kuneŋ
yanda aleŋ aleŋ késama haigic. 3 Ni héipuc
ac wamma ʒéau énécmizua, ieneŋ hia
wammuac séc haleŋ hai énécmima eŋaŋ
ewa siŋgina méndacma sécgina ogicma
hai énécmigic. 4 Ieneŋ imi ic embac
téréya tosara weleŋ qeénécmima haleŋ
hai énécmimiawac ai imuaru toroqewiŋ
ʒé niŋénécmiwiŋ niŋac hélacnec ʒéwelec
nénécmigic. 5 Kic hihi waŋiŋ imuacnec
sac qahac néŋ toroqema ieneŋ walac
eŋaŋ kekecgina Miŋ Kewuninawac muru
haimigic, waŋu imuhucyanec Anutuac
ewa siŋiguc nonac muru hai nénécmigic.
6 Titonéŋ bec sucginaiguc ai imi héniyec
imuac niŋac ewa hiawac haleŋ ai imi mey-
acgéma metecgémac niŋac ʒénaŋgé miziŋ.
7 Ini ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma ackuaʒécgina
ʒéma niniŋgina ʒéma wésé polaŋgina
ʒéma goinina héianʒu ai imuhucya
mocʒoŋiguc séc méŋ ogicma wamma
meanʒu ésécnec ewa hiawac haleŋ haihai
aiiguc acguc imuhuc séc méŋ ogicma
wamma memu.

8 Ni ʒéseli énécmima ménda ʒézua, néŋ
onac siŋgina iminéŋ hélacnec me qahac
imi tosara ionac wésé polaŋ hakaginaguc
haiséséc wamma niŋgésima kecʒua. 9 Imi
mia hénia yomuhuc niŋac imuhuc ʒéma
mayi; Miŋ Kewunina Yesu Kristoac ewa
hiayawac haka yomi ini ninʒu. Inéŋ
eŋeya maqeqeya néŋnec ini sécgina
séc wamma kecmu niŋac eŋeya saméŋ
bipiyaguc kerec, néŋ onac niŋac maqeqeya
waŋec. 10 Ai imuac mia niniŋna ʒéwa
niŋgic iminéŋ naŋgé énécmimac. Ini
yawuŋ emumuac walac ai imi hénima
megic. Waŋu imi sac qahac ini imuac
muŋguc wammaŋ ʒé ewa siŋgina he
énécmiyec. 11 Imuac ai imi mema medacmu.
Waŋu wésé polaŋgina he énécmizac séc,
iwawaigina he énécmizac séc méndacma
wamma medacmu. 12 Wammuac siŋgina
he énécmizaciguc, iwawai he énécmizac
séc haigic memeyawac séc wammac,
waŋu ménda he énécmizac igucnec imi
ménda memeya wammac. 13 Imi mia
tosara meefi énécmima ini meyéwéri
énécmimaŋ niŋac qahac, néŋ séc éréréŋ
waŋu kecmu niŋac. 14 Onac saméŋaginanéŋ
ionac mété qététaŋginawac, imuhucyanec
ionac saméŋaginanéŋ onac séc mété
qététaŋginawac haigic keŋha waŋu, séc
éréréŋnec hiabia wammac. 15 Imuac mia
yomuhuc ooyawac hezac, sasala tocgégic
imi eneŋ saméŋa ginaguc ménda waŋgic.
Waŋu komodia tocgégic imi eneŋ acguc
mété qététaŋ ginaguc ménda waŋgic.

Tito Korinti ama areŋ yandaiguc mélimiyec.

16 (16a) Onac niŋac wamma wésé polaŋ ne-
namuru henénʒac imuhucyanec Anutunéŋ
Titoac ewa qeriaiguc momacnec haimiyec.
17 Miyu inéŋ nonac ʒénaŋgé ac késayec
imi sac qahac, néŋ wésé polaŋ hemiyecac
deguc kuneŋnec ogicma hemiyu eŋeya
ewa siŋ méndacma onac muru kemmaŋ
ʒé kenʒac imuac niŋac (16b) Anutu ewa hia
ac wammizua. 18 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna
méŋ i guc momacnec mélini hazac. Waŋu
inéŋ mia buŋa suruc hiabia ʒéau énécmima
hénaoriŋ tuŋa tuŋa ionac sucginaiguc qac
buŋayaguc waŋanʒac. 19 Imi sac qahac,
nini Miŋ Kewuninawac edamuyawac niŋac
ʒéma nonac ewa siŋ héla imi énézéyu
hémmu niŋac ʒéma ewa hiawac haleŋ ai
meni ic imi momacnec keŋha wammac
niŋac hénaoriŋ tuŋa tuŋa ieneŋ gésimima
kumugic. 20 Nini imi haleŋ kuneŋ yanda
nonac méraninaiguc haigic galeŋgéanʒiŋ
ai imuac méŋnéŋ méŋ ʒébiri nénécmiwac
niŋ técnina nimma kecanʒiŋ. 21 Hénia imi
yomuhuc, nini Miŋ Kewuninawac kiwaiguc
sac qahac, néŋ ic embac ionac kicginaiguc
momacnec haka hiabia wambiŋ ʒé, técnina
nimma kecbiŋ ʒé wanʒiŋ. 22 Waŋu iriguc
momacnec ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna méŋ

mélini keŋec. Iwac mia héŋgésima niŋni, ic imi ai sasala imuac wésé polaŋaguc kerec. Waŋu deguc imi onac niŋu ewa qeriaiguc niŋkinʒéŋ kuneŋ yanda hicŋimiyu, wésé polaŋ imi ogicma kuneŋ yanda ai imi memaŋ ʒé wanʒac. [23] Titoac ʒéwa niŋgic, inéŋ onac weleŋ qeqe ainaiguc mérana ʒéma ai momacna wanʒac, waŋu ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna éréhécna niŋac ʒéwa, iereŋ imi hénaoriŋ tuŋa tuŋa ionac méliméli ic éréhécgina ʒéma Kristoac edamuya wanʒaoc. [24] Imuac niŋac ini imi hénaoriŋ tuŋa tuŋa ionac kicginaiguc eŋaŋ siŋginawac héla ʒéma ʒézé bipi ac waŋ énécmiyiŋ imuac hénia imi eŋaŋ haihaka ginaiguc haima ic haréwéc ionac mewinini énécmigic hémmu.

9

[1 (2a)] Ni onac wésé polaŋ imi ninʒua hénia imuac niŋac [(1)] ic embac téréya weleŋ qeénécmimiawac kiwi muŋguc oénécmimaŋ ʒé nimba hénia qahac wanʒac. [2 (2b)] Ni onac niŋ wamma Makedonia ic embac énézéma Akaia baeciguc imi yawuŋ emumuac bec ʒéréŋ qéréŋ wandacgic ʒéma onac mepési énécmyiŋ. Waŋu imuhuc énézéwa onac wésé polaŋginanéŋ ic embac héla yanda ewa qerigina meefi énécmiyec. [3] Waŋu mepési énécmima ac ʒéyi iminéŋ héla qahac ménda wammac, néŋ ʒéyi ésécnec ʒéréŋ qéréŋ wandacmu niŋac ic imi méli énécmiyi. [4] Qahac waŋu, Makedonia ic embac ieneŋ niguc momacnec kemma ini ʒéréŋ qéréŋ ménda wamma kecgic inicmuiguc ini sac qahac, néŋ nini momacnec ninʒéŋgéma keriŋ imuac mia gamunéŋ qacninaiguc embac niŋac. [5] Imuac ni ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna ini meefi énécmiwa walac walac onac muru hama ewa hiawac haleŋ becnec haiwiŋ ʒé ac ʒikima ʒégic imi nalé ménda ducŋiyunec ʒéréŋqéréŋ wandacmu ʒéma ʒénaŋgé énécmimu iminéŋ hia ʒéma niŋi. Imuhuc ʒéréŋ qéréŋ wamma tocgogic ʒéhinociguc qahac, néŋ ewa hiawac haleŋ héla wammac.

Héla sasala mihicŋiwiŋ ʒé gocmia nétéréma qesagic.

[6] Aŋgétima komocdia héihimic wammu imi eneŋ komocdia metocgomu, néŋ nétéréma sasala héihimic wammu imi eneŋ sasala metocgomuac hezac. [7] Niŋgic qeriginaiguc hezac imuac séc méndacma haimu, néŋ aŋgétitiginaguc me ʒéhinociguc ménda haimu. Anutunéŋ ewa hia nimma haianʒu ionac siŋgina niŋanʒac. [8] Imi mia nalé séc ai hiabia imuac me imuac sécginaguc wamma nétéréma memu niŋac Anutu imi ewa hiawac buŋa hénia hénia hia qesalecgé énécmimacac kuha hemizac. [9] Ac kiwi yomuhuc hezac; inéŋ séc qema méndémma ic maqeqeya énécmianʒac. Waŋu iwac solaŋ dindiŋawac haka imi nalé tetecgia qahac hemac.* [10] Héi himicanʒu ionac muru wariha ʒéma neneac buŋa momacnec énécmianʒac inéŋ iwawai mesai énécmima wariha énécmima imuhucyanec onac solaŋ dindiŋawac haka imuac héla momacnec toroqe énécmimac. [11] Ini héna hénihéniaiguc mesécgé énécmiyu haka hénihéniaiguc sese kuneŋ yanda hai énécmigic, eŋaŋ haihulac haka imuac hélanéŋ ai meni ic embac ieneŋ Anutu ewa hia ac ézému. [12] Weleŋ qeqe ai iminéŋ ic embac téréya tosara iwawai imuac me imuac hocgic mihicŋi énécmianʒac. Waŋu imi sac qahac, haka iminéŋ ewa hia kuneŋ yanda Anutu qesalecgé mianʒac. [13] Weleŋ qeqe ai iminéŋ héipuc waŋ énécmiyu, Kristoac buŋa suruc hiabia imi hélacnec ʒéauma niŋtoho wamma, Yerusalem hénaoriŋ ʒéma ic embac tosara ewa hiawac haleŋ haihulac yandanec weleŋ qeénécmigic, hémma ic embac ieneŋ Anutu mepésimianʒu. [14] Imuac ieneŋ acguc onac niŋac ʒéwelec ai mema Anutuac ewa hiaya ogicogira qacginaiguc he énécmizac imuac niŋac onac niŋ wamma kecanʒu. [15] Iwac sese imi acninanéŋ ʒézéyawac séc qahac, imuac niŋac Anutu ewa hia wammiziŋ.

10

Paulonéŋ aiya niŋac saiwa acya énézéyec.

[1] Iniguc aŋamma kecanʒua imuaru memaamuma kecanʒua, néŋ wai énécmima lakec kecanʒua imuaru imi ʒénéŋ hirihiri qahac ac énézéanʒua Paulo ni nenaoc deguc imi Kristoac memaamuma kekecac haka ʒéma gum bénʒénʒéŋ hakaiguc namma ʒéwelec waŋ énécmizua.

* 9:9: Leg 112:9

[2] Nini séwiac siŋiguc namma haihaka
waŋanʒiŋ ʒéma nimbiri nénécmianʒu imi
onac ac selianec énézémaŋac hezac. Waŋu
onacmuru hama imuac séciguc meefima
ménda ʒémaŋ ʒé ʒéwelec énécmizua.
[3] Nini séwiiguc kecanʒiŋ imi hélacnec, néŋ
séwiac nanaŋiguc yaré ménda qeanʒiŋ.
[4] Yaréninacwac tewi ʒakoŋ imi séwi igucnec
qahac, néŋ Anutuac kuhanéŋ raragina
selia quwuc muwura tianʒiŋ. [5] Waŋu ac
ʒéeŋ ʒémaya imi ʒéhéʒéŋgéma iwawai
Anutuac niniŋ qetalima emma nanʒac
imi qeni maanʒac, waŋu Kristo niŋtoho
wammimu niŋac niniŋgina hénia hénia imi
ʒiki sipacgé énécmianʒiŋ. [6] Niŋ tohotoho
hakaginanéŋ hélaguc wandaru acqeqe
haka tosara ʒémindiŋi qemidiŋi wambiŋ
ʒé ʒéréŋ qéréŋ wamma kecʒiŋ.

[7] Ini imi séwiiguc sac ninicgési waŋ
nénécmianʒu. Ic méŋnéŋ eŋeyaoc Kristoac
buŋa kecanʒac imuac niŋkinʒéŋ gézaciguc
eŋeya ésécnec nini acguc Kristoac buŋa
kecanʒiŋ imi ewa qerianéŋ muŋguc nimma
niŋtegicmac. [8] Qac buŋa Miŋ Kewuninanéŋ
nénécmiyec imi hézéŋgé énécmiwiŋ niŋac
qahac, néŋ meyac kumu énécmiwiŋ niŋac
nénécmiyec imuac niŋac ni imuac komora
méŋ ogicma meyacamuma ʒémaŋiguc
gamuna ménda nimmaŋ. [9] Ni kiwi o
énécmima memeteric waŋ énécmimaŋ
ʒé wanʒua éséc nimbu niŋac. [10] Ic tosara
ieneŋ yomuhuc ʒéanʒu, iwac kiwiya imi
yéwéria ʒéma kuhagucnéŋ eŋeya hama
ninicmaciguc qeka meka wamma ac hiabia
ménda ʒéanʒac. [11] Ic imuhucya imi eneŋ
yomuhuc niŋtegicmu; Nini imuaru kemma
iniguc momacnec kecbiŋ nalé imuaru
imi iniguc ménda kecma kiwiiguc oma
ʒéziŋ ésécnec haihaka imuhucya hélacnec
wambiŋ.

[12] Nini imi tosara eŋaŋ meyacamuma
ʒéanʒu iniguc haisésec wamma niŋgési
amuwiŋac séc qahac, néŋ ieneŋ eŋawunec
haisésec waŋamuma héŋgési waŋamuanʒu
imuac ionac nimba niŋtegic qiŋtegicgina
ménda he énécmizac. [13] Nini imi sécnina
ogicma ménda meyac amuwiŋ, néŋ
Anutunéŋ miŋ séc méndéŋ nénécmiyec
nanaŋ imuhucgeŋ tima kecbiŋ. Imuhuc
wamma kec kecʒu imuac séc ai mewiŋ ʒé
haréyiŋ.* [14] Nini imi méréc mérécginawac
Kristoac buŋa suruc hiabia énézéwiŋ
ʒé walac walac hayiŋ, imuac niŋac nini
onac muru hayiŋ nalé imuaru imi nanaŋ
ninawac séc imi ogicma ménda hayiŋ.
[15] Nini imi tosara ionac ai memeiguc
héima namma sécnina ogicma ménda
meyac amuziŋ, néŋ ninʒéŋ ninʒéŋgina
yandima kemmac séc sucginaiguc nonac
ai memeac titiŋa imi nétéréma kuneŋ
yanda wammac ʒéma imuac niŋkumuma
kecʒiŋ. [16] Imi mia tosara ionac ai buŋaiguc
namma bec mihicŋigic imuaru héima
ménda meyac amuwiŋ, néŋ onac baecgina
hezac imuac andiaiguc ogicma kemma
buŋa suruc hiabia imi énézéwiŋ ʒé
imuhuc wamma kecanʒiŋ. [17] Ʒézé ségiséگi
wambiŋ ʒé Miŋninawac qeriaiguc ʒézé
ségiséگi wammu.* [18] Méŋ eŋeyawac
mepési amumac imi héipucyaguc qahac,
néŋ Miŋninanéŋ mepésimimac iminéŋ
héipucyaguc wanʒac.

11

Paulo ʒéma Yesuac Méliméli ic ikora.

[1] Hakana qelaŋa dac imuac ewaginanéŋ
naŋgé némma niŋkecʒu ʒéma niŋku-
muzua. Ohecgina mezua, bisiqatéŋ waŋ
néŋgic! [2] Ni Anutuac qeri siŋiguc onac
niŋac qeri siŋ ninʒua. Ni ini embac seraŋa
solaŋa ésécnec Kristoac muru onopocmaŋ
ʒé ʒammaréŋiguc iwac buŋa qeénécmizua.
[3] Mokoleŋnéŋ diwi qiwiliŋaiguc Ewa imi
ikoc wammiyec ésécnec onac niniŋ solaŋa
ʒéma niniŋ héla Kristoac muru héikumugic
heyec imuacnec héŋacya mema néŋgacma
ewa qeriginanéŋ ʒapi qeqeya wambac
niŋac. [4] Imi mia hénia yomuhuc niŋac
imuhuc ʒéma mazua, Méŋnéŋ méŋ hama
Yesuac hénia ʒéau énécmiyiŋ imi qahac,
néŋ hénia méŋ ʒéau énécmizac me Uŋa
megic imi qahac, néŋ uŋa méŋ énécmizac
me buŋa suruc hiabia niŋgic imi qahac,
néŋ méŋac énécmizaciguc nalé imuaru imi
ini gum bénʒénʒéŋ wamma gezacgina hia
haianʒu. [5] Yesuac Méliméli ic kuneŋ kuneŋ
iniguc haisésec wamma hémma nimba ewa
bacginu ménda kecʒua. [6] Hélacnec, ni acna
imi hiabianec ménda ʒéanʒua, néŋ niniŋna
imi imuhuc qahac, héniana imi ic embac
momac yanda sucginaiguc héna hénia
héniaiguc mewinini énécmiwa nindacʒu.

* 10:13: Mél 18 * 10:17: Yer 9:24

7 Ni eŋaŋ meyac énécmima nenaoc
memaamuma Anutuac buŋa suruc hiabia
boŋ tegic ʒéau énécmima képésicna
mihicŋizua me? 8 Ni weleŋ qeénécmimaŋ
ʒé wamma hénaoriŋ tuŋa tuŋa tosara ieneŋ
méra néŋgic mema kowu neyi gezaŋ. 9 Ni
iniguc kecma iwawai méŋac méŋ osima
keri nalé imuaru méŋac méŋ yéwéri ménda
mihicŋi miyi. Imi mia ninʒéŋ ninʒéŋ
dacmuna tosara Makedonia igucnec hagic
imi eneŋ iwawai ménda henéŋec imi mema
hama néŋgic. Ni héna hénia héniaiguc
yéwéri ménda mihicŋi énécmimaŋ ʒé
galeŋ mema keri, waŋu toroqema imuhuc
wamma kecmaŋ. 10 Kristoac ac héla
ewa qerinaiguc hezac imuac niŋac Akaia
baeciguc imuhucyanec mepé qepési acna
ʒéma mazua imi ewa qerinaiguc hezac
imi méŋnéŋ menéŋqe némmacac séc
qahac. 11 Hénia némac niŋac imuhuc ʒézua?
Goigina ménda héima imuhuc ʒézua me?
Imuhuc qahac, Anutunéŋ ninʒac.
12 Ic tosia eneŋ niniguc séc éréréŋ kecʒu
ʒéma niŋénécmimu niŋac mepési amuwiŋ
ʒé nalé titiŋa mihicŋiwiŋ ʒé waŋanʒu,
néŋ ionac nalé titiŋa imi netecgémaŋ
niŋac ni imi waŋanʒua. Waŋu imuac
toroqema wammaŋ. 13 Ic imuhucya imi
Yesuac Méliméli ic ikora ʒéma ai ic ikora.
Ieneŋ imi Kristo Yesuac Méliméli ic tanec
héiyoŋ baiyoŋ wamma kecanʒu. 14 Imi mia
haka méréra qahac. Biria miŋina acguc
edamuya kua meme uŋa tanec héiyoŋ
baiyoŋ wamma kecanʒac. 15 Imuac niŋac
Biria miŋinawac ai ichéra imi eneŋ acguc
eŋaoc solaŋ dindiŋawac ai ic tanec héiyoŋ
baiyoŋ wamma kecanʒu. Imi mia haka
welicwelicgia qahac. Ieneŋ imi tetec-
giaiguc wawaŋ memegina biria imuac bakia
séc érérénnec késamu.

Paoloac kekec ʒérabéraya.

16 Ni muŋguc énézézua, méŋnéŋ méŋ
nuac nimma ic qelaŋa ménda ʒéma
nimmac. Waŋu imuhuc ninʒaciguc, qelaŋa
ésec hia niŋnéŋu ni acguc komodia mepési
amumaŋ. 17 Ac ʒézua imi Miŋ Kewuninawac
ewa siŋiguc ménda namma ʒézua, néŋ
haka qelaŋaiguc namma meefima mepési
amuzua. 18 Ic sasala ieneŋ séwiiguc héima
namma mepési amuanʒu imuac ni acguc
mepési amumaŋ. 19 Imi mia hénia yomuhuc
niŋ imuhuc ʒézua, ini eŋaoc niŋgic niŋtegic
qiŋtegic ginaguc waŋuguc kileŋ ic qelaŋa
tosara ségiségi wamma ewaginanéŋ doŋgé
énécmianʒu. 20 Imuacnec sac qahac,
néŋ méŋnéŋ hésa ic éséc énépésizac
me, kinecqinecya ésécnec énépésizac
me, iwawaigina onagicʒac me, meyac
amuzac me, huluŋ ginaiguc onotozaciguc
qeriginanéŋ hia doŋgé mianʒu. 21 Ni
imuhucya me imuhucyawac qeka meka
téŋgéŋ keriŋ imuac gamuna bisima
ʒéauzua. Néŋ Méŋnéŋ iwawai méŋac
meefima meyac amumaciguc, ni acguc
qelaŋa ésécnec meefi amuma hia ʒémaŋ.
22 Ieneŋ Hebiraio ic? Ni acguc. Ieneŋ Israel
ic? Ni acguc. Ieneŋ Abarahamac qelihéra?
Ni acguc. 23 Ieneŋ Kristoac ai ic? Qelaŋ
ésécnec ʒézua. Ni onogicma iwac ai ic
héla kecʒua. Ai kuneŋ yanda onogicma
meyi, hésa ic hatac sasala onogicma keri,
hihilocnéŋ nugic qétéya imi olommaŋac
séc qahac, nalé momacguc momacguc
humucac déciguc kereŋi. 24 Yuda ic eneŋ
hihilocnéŋ hatac 5 nugic. Nugic séc, 40
igucnec 1 auma 39 séc nugic. 25 Hatac 3
aribambanéŋ nugic, hatac 1 hocnéŋ gilima
nugic, hatac 3 konduŋiguc ʒéic biriyec,
waŋu siŋi kaiwe momacguc konduŋnéŋ
huanéŋu keri. 26 Héna gowogowoiguc
haka yomuhucya hicŋinéŋec, doku téfara
ʒérabéra, kowu nene, nena ic embac, ic
enia, ama areŋa yanda, baec kisia, konduŋ,
waŋu dacmuna ikora, imuac qeriaiguc
séc, yéwéri mihicŋiyi. 27 Waŋu kucqeqe ai
ʒéma qenʒeŋ manʒeŋ, siŋi sasala gau qeqe,
yaka niŋ humuc, doku niŋac déméŋna
qaŋgararaŋ qeqeya, nene qahac kekec,
saŋgeŋa ʒéma séwi usu qahac imuac
séciguc ʒéma 28 waŋu imuac qahaiguc méŋ
hezac imi naléya naléya hénaoriŋ tuŋa tuŋa
héŋgaleŋ waŋ énécmiwa yéwéria kuneŋ
yandanéŋ hélanʒi néŋanʒac. 29 Sucginaiguc
méŋnéŋ qeka meka waŋu ni acguc qeka
meka ménda waŋanʒua me? Sucginaiguc
méŋac méŋ wammigic qonʒontoŋ géyu ni
acguc ewa biricna geriwaguc ménda waŋ
néŋanʒac me?

30 Kileŋ meyac amumaŋac hezaciguc,
iwawai qeka mekana mewininianʒac imuac
mia meyacmaŋ. 31 Miŋ Kewunina Yesuac
Maŋgocya, nalé tetecgia qahac mepé
qepési waŋmimiawac hezac inéŋ mia
ni ikoc ac ménda ʒéanʒua imi ninʒac.
32 Damasiko ama areŋa yandaiguc ic

kewu Areta iwac baec galeŋa méŋnéŋ ni
népésimaŋ ʒé ichéra énézéyu ama yanda
imuaru awima kecgic. [33] Néŋ alahécna
eneŋ ni neŋgeŋ yandaiguc tinémma ama
areŋa yanda imuac demiŋ gouŋa igucnec
hésaiguc tikologic hiŋgacma baec galeŋ
iwac méria igucnec néŋgari.

12

Paulonéŋ tiliŋ tiliŋiguc héŋec.

[1] Ac haréŋa tanec wanʒac, néŋ kileŋ
meyac amuma ʒémaŋac hezac. Imuac
Uŋawac haka Miŋ Kewuninanéŋ nézéyu
héŋi imi ʒéma ac ʒéauma nézéyec imuac
ʒéwa niŋgic. [2] Ni Kristoac ic méŋ ninʒua.
Ic imi Uŋanéŋ wagiru kurumeŋ qétéya 3
imuaru emma mayec. Mama keru yawuŋ
14 bec tecgézac. (Nalé imuaru inéŋ séwi
qeriaiguc kerec me imuac séŋgaŋgeŋiguc
kerec imi ni ménda ninʒua, néŋ Anutunéŋ
ninʒac.) [3] Ni ic yomuhucya ninʒua,
(inéŋ séwi qeriaiguc kerec me imuac
séŋgaŋgeŋiguc kerec imi ni ménda ninʒua,
néŋ Anutunéŋ ninʒac.) [4] I imi baec hafi
ʒepaya qahac imuaru wagiru kemma ac
ʒémacac séc qahac imuhucya niŋec. Ic
méŋ humuma houmacac hezac méŋnéŋ ac
imi muŋguc ʒémacac niŋ ménda ʒémimia.
[5] Ni ic imuhucyawac hia meyacmimaŋ,
néŋ nena imi qeka mekanawac ménda
ʒéma méŋac méŋ mepési amumaŋac séc
qahac. [6] Ni ac héla sac ʒémaŋ, imuac
niŋac mepési amumaŋ ʒé wammaŋiguc
imi qelaŋa ménda wammaŋ. Néŋ méŋnéŋ
niŋu haihakana iguc héŋec me kuana
igucnec niŋec imi ogicma ic hiabia
ʒéma niŋnémbac niŋac ʒémaŋ ʒé osizua.
[7] Uŋawac iwawai hénia hénia meaunéŋec
imuac nimba eŋeŋa yanda waŋanʒac.
Imuac niŋac ni sécna ogicma meyac
amuwi niŋac séwinaiguc waiya, qara Biria
miŋinawac kua meme uŋa hainéŋec. Imi
mia sécna ogicma ménda meyac amumaŋ
niŋac yéwéri mihicŋi némmaŋ ʒé imuhuc
hainéŋec. [8] Waŋu yéwéri imi wainémmac
niŋac Miŋ Kewu ʒéwelec wammima
kecba hatac haréwéc waŋec. [9] Waŋu
ac yomuhuc nézéyec, kucnanéŋ qeka
mekagaiguc mesolaŋanianʒac imuac niŋac
ewa hiananéŋ sécgé génʒac. Imuac niŋ ni
Kristoac kuhanéŋ nuaru henémmac niŋac
ségiségi wamma qeka mekanawac nimba
eŋu Anutu ʒéhiaru mimaŋ. [10] Qekameka
mihicŋianʒua séc kucnaguc waŋanʒua
imuac niŋ, ni Kristoac wamma qeka
mekana ʒéma mematiti ac ʒéma ai yanda
ʒéma, nunesi ʒéma yéwéri mihicŋianʒua
séc ségiségi waŋanʒua.

Paulonéŋ ic enia ionac ai ic buŋa qemimia waŋec.

[11] Ni qelaŋa wanʒua, néŋ ini hinocgé
néŋgic imuhuc wanʒua. Eneŋ meyac
némmuac hezac. Ni ic eŋomia, néŋ
Yesuac Méliméli ic eŋeŋa yanda iniguc
haiséséc wamma hémba ni ewac bacginu
ménda kecʒua. [12] Ni onac sucginaiguc gum
bénʒénʒéŋ kuneŋ yandaiguc sésécac haka
méréra ʒéma haka welic welicgia ʒéma
ai kuhaguc wamma mewa iminéŋ Yesuac
méliméli ic héla kecʒua imuac asé kiwiya
waŋ nénʒac. [13] Yéwéri ménda mihicŋi
énécmiyi képésicna imi sac waima haka
tosara méŋac méŋ niŋac ménda nimbiri
némmu, néŋ weleŋ qeénécmiwa onac muru
hénaoriŋ tosia ionac séc ménda wawaŋa
méŋ he énécmizac me? [14] Ninʒu, onac muru
hamaŋ ʒé ʒéréŋqéréŋ wamba deguc hatac
haréwéc wanʒac, néŋ yéwéri méŋ ménda
mihicŋi énécmimaŋ. Ni onac iwawaigina
niŋac qahac, néŋ eŋaŋ niŋac wamma
ʒéwelec énécmizua. Nambérac eneŋ
neŋgoc maŋgoc ginawac iwawai hofiiguc
haiyic heyu emmacac ménda hezac, néŋ
neŋgoc maŋgoc eŋaoc nambérac hécgi-
nawac wamma imuhuc wammuac hezac.
[15] Ni mia kekec uŋaginanéŋ hiarumac
niŋac ségiségi wamma iwawaina auma
imuacnec toroqema kekecna momacnec
hia auénécmidacmaŋ. Waŋu siŋgina
niŋanʒua séc kemma muŋguc yanda kuneŋ
yanda waŋu, siŋna niŋgic séc kemma
muŋguc yanda komora wammacac hezac
me? [16] Ic tosianéŋ nuac yomuhuc ʒéanʒu,
ni onac réwéri ménda énécmiyi, néŋ diwi
qiwiliŋ ic kecʒuawac diwi qiwiliŋ waŋ
énécmima énépésiyec. [17] Ni ichécna onaru
méli énécmima ionarunec mérac ʒéwa
méra néŋu iwawaigina onagiri me? [18] Waŋu
Tito onacmuru kemmac niŋac ʒémiyi
imuhucnec ninʒéŋ ninʒéŋ munana méŋ
méliwa wagic amuma hayoc, waŋu Titonéŋ
hama iwawai méŋ onagirec me? Ini niŋgic,
i ʒéma ni nekaoc Uŋa téréya imuhucyanec

ʒéma héna momacguc ménda kecanʒic
tanec wanʒac me?
19 Ini niŋgic éréma deguc nini héikeŋʒé
héihaʒé wammanec kecʒiŋ tanec wanʒac
gezaŋ. Imuhuc qahac. Nini Kristoguc
kecma Anutuac kiwaiguc énézéziŋ. Ala
sorochécnina, imi mocʒoŋ ini naŋgé
énécmiwiŋ ʒé ʒéziŋ. 20 Ni onac muru
hamaŋ nalé imuaru, ini hémmaŋ ʒé niŋi
haka imuhucya ménda wamma kecgic
inicbi niŋac, ini acguc hémbiŋ ʒé niŋgic
séc ménda wamma kecba némbu niŋac,
bacna yandizac. Imi sac qahac onac
muru tualefic ʒéma nimbupuc ʒéma qeri
geric ʒéma méndéŋ amuma kekec ʒéma
ʒébiri qébiri ʒéma andé lukuc ac ʒéma
tétéc qeqe ʒéma kaiʒiliweŋ wamma kecbu
niŋac ʒénéŋna hirizac. 21 Onac murunec
tosianéŋ haihaka ʒapi qeqeya ʒéma
kaisero ʒéma neʒéléléŋ haka imuhucya
wamma qerigina ménda meleŋanʒu. Waŋu
imuhuc wammanec kecgic, onaru hawa
Anutunanéŋ memanéŋu, ic imuhucya
ionac siacma ewa goro wambi niŋac bacna
yandizac.

13

Goro ac tetecgia.

1 Ni deguc hatac haréwécac onac muru
hamaŋ. Hama énézéwa héipuc ic éréhéc
me haréwécnéŋ ac kuagina igucnec nin-
dacma hélawac ʒéseliwiŋ.* 2 Hatac éréhéc
hayi nalé imuaru bec goro ac énézéyi
ésécnec deguc lakec kecma goro ac walac
énézéwa niŋgic, muŋguc hamaŋ imuaru
imi becnec képésic waŋgic ic ionac ʒéma
ic tosara ionac képésicgina imi ménda wai
énécmimaŋ. 3 Kristonéŋ nuac qeriiguc
ac haiyu ʒéanʒua imuac hénia hicŋite-
giru hémbiŋ ʒé waŋanʒu. Imuac niŋac
imuhuc ʒézua. Kristo imi onac muru kuc
mama ménda waŋanʒac, néŋ ewa qeriginaiguc kuhaguc aiya meanʒac. 4 Hélawac
ʒéni, Kristo imi kuc mama keru ic héŋgeŋa
wéndaraiguc qegic, néŋ Anutuac kuciguc
yarecac kecanʒac. Nini imi imuhucyanec
iwac qeriaiguc bélacgéma kecanʒiŋ, néŋ
weleŋ qeénécmiwiŋ ʒé Anutuac kuciguc
kecanʒiŋ.
5 Ini ninʒéŋ ninʒéŋguc kecanʒu me qa-
hac imi niŋasariwiŋ ʒé batucgéma niŋgési
amumu. Yesu Kristonéŋ ewa qeriginaiguc
kecanʒac imi ménda niŋasarizu me? Ini imi
ménda niŋtegicʒuiguc ini ninʒéŋ ninʒéŋ ic
héla qahac. 6 Waŋu nini imi ninʒéŋ ninʒéŋ
ic ikora qahac, hénia imi niŋtegicmu niŋac
wanʒua. 7 Anutunéŋ galeŋgé énécmiyu
képésic méŋ ménda wammu niŋac Anutu
ʒéwelecmima kecanʒiŋ. Imi mia ninicgic
nini ninʒéŋ ninʒéŋ ic héla kecanʒiŋ tanec
wambiŋ niŋac qahac. Nini imi ninicgic
ninʒéŋ ninʒéŋ ic ikora tanec hia wambiŋ,
néŋ ini imi haka silic solaŋa wamma kecmu
niŋac imuhuc wamma kecanʒiŋ. 8 Nini
imuhucyanéŋ haka méŋac méŋ ac héla imi
logima wambiŋac séc qahac, néŋ imuac-
nec sac méndacma wamma kecwiŋac hezac
imuac mia imuhuc ʒézua. 9 Hénia méŋ
imi yomuhuc; Kucnina qahac kecni kucgi-
naguc kecanʒu séc ségiségi wamma imuhuc
solaŋanima kecmu niŋac Anutu ʒéwelec
wammianʒiŋ. 10 Miŋ Kewunéŋ qac buŋa
néŋec iminéŋ ménda hézéŋgé énécmimaŋ,
néŋ meyac énécmimaŋ niŋac néŋec. Imuac
niŋac ni onaru hama qac buŋana imuaru
héima namma ac geriwaguc ménda waŋ
énécmimaŋ ʒé lakec kecmanec walac goro
ac oénécmizua.

*Yai*ʒézé ac tetecgia.

11 Dacmuna hécna ac tetecgiawac ʒéwa
gezacgina haima nimma niŋtohomu,
ségiségi wamma kecmu. Imuhuc wamma
solaŋanima ewa momac wamma luaeguc
kecmu. Goi héihéi ʒéma luae miŋina
Anutunéŋ iniguc kecmac. 12 Kiricne
téréyaguc yaiʒézé ac waŋamumu.* 13 Ic
embac téréya momac yanda eneŋ acguc
yaiʒézé ac waŋ énécmizu.
14 Miŋ Kewu Yesu Kristoac ewa hia ʒéma
Anutuac goi héihéi ʒéma Uŋa téréyawac ala
kekecnéŋ tuŋ onac muru he énécmimac.*

* 13:1: Hén 19:15 * 13:12: Kiwi tosaraiguc ac yomi kembaŋa 11 tetecgiaiguc toroqema ogic heyu kembaŋa 13 ʒéma 14 imi melemma 12 ʒéma 13 ogic hezac. * 13:14: Kembaŋa yomi kiwi tosaraiguc ménda hezac.

Galatia

1 Ic onarunec me ic méŋnéŋ ʒéyec
niŋac qahac, néŋ Yesu ʒéma i humuc
igucnec meqelimiyec Anutu maŋgoc iereŋ
méli néŋu hahaya Yesuac Méliméli ic
Paulo neŋ imi 2 ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna
hécna mocʒoŋ niguc kecʒu iniguc mo-
macnec hénaoriŋ Galatia baeciguc kecma
kenʒu onac muru 3 neŋaŋ Anutu maŋ-
gocnina ʒéma Miŋ Kewunina Yesu Kristo
iorarunec ewa hia ʒéma luaenéŋ hama
he énécmimac niŋac wanʒiŋ. 4 Kristonéŋ
Anutu neŋaŋ maŋgocninawac ewa siŋa
méndacma neŋaŋ baec yomuac hicŋisai
biria yomuacnec metecgé nénécmimaŋ
ʒé képésicnina niŋac wamma eŋeya séwi
kekecya wai nénécmiyec. 5 Imuac iwac
muru edamuya tetecgia qahac hema emma
hema kecmac. Hélacnec!

*Buŋa suruc hiabia imi méŋ
ménda hezac.*

6 Ini Anutunéŋ Kristoac ewa hiayaiguc
unuruma énépésiyec, waŋu ini focnec i
waima ackuaʒéc tanera méŋiguc kendacʒu
imuac niŋ welicgé énécmizua. 7 Waŋu imi
buŋa suruc hiabia méŋ ménda wanʒac, néŋ
ic tosia ieneŋ mesoho énécmima Kristoac
buŋa suruc hiabia imi ʒébirigic tanera méŋ
waŋanʒac. 8 Waŋu neneŋ me kua meme uŋa
méŋ kurumeŋ igucnec hahayanéŋ buŋa su-
ruc hiabia énézéyiŋ imi mesohoma méŋac
énézémaciguc imi saecginaguc wandac-
mac. 9 Walac énézéyi imuacnec mia deguc
muŋguc énézézua. Méŋnéŋ méŋ buŋa su-
ruc hiabia walac nimma késagic imi qahac,
néŋ méŋac énézémaciguc imi saecyaguc
wammac.
10 Ni degucmi icnéŋ niŋgic sécgémac
niŋac wanʒua me Anutunéŋ niŋu sécgémac
niŋac wanʒua? Ni ic ieneŋ welicgé némmu
niŋac ʒézua me? Ni ic ieneŋ niŋgic sécgé-
mac niŋac ʒéwinec imi Kristoac weleŋ qeqe
icya héla ménda wambinec.

*Anutunéŋ Paulo dimuhuc héihéré miyec
imuac suruc.*

11 Dacmuna hécna, eneŋ niŋtecgicmu
niŋac énézézua, buŋa suruc hiabia
ʒéauanʒua imi ic méŋac ewa siŋ mén-
dacmimia qahac. 12 Imi mia ni ic méŋac
murunec ménda meyi me ic méŋnéŋ
ménda ku néŋec, néŋ Yesu Kristo eŋeyaoc
measari néŋu iwarunec meyi.
13 Ni becnec Yuda ic ionac héna tima
keri imuaru, ini niŋgic ésécnec Anutuac hé-
naoriŋ réwérianec ununesi waŋ énécmima
mebiri énécmiyi. 14 Waŋu ni imi yawuŋ mo-
machécna sasala onogicma Yuda ic ionac
héna imi selianec ninʒéŋgéma yanda héc-
ninawac ac pakeŋ mératéc memeya imuac
seliseli wamma méndacaŋi. 15 Waŋu neŋ-
gocnawac héri qeri igucnec gésinémma
ewa hiaya niŋac wamma héihéré néŋec
inéŋ mia 16 Naŋawac hénia imi ic enia ionac
muru ʒéau énécmimaŋ niŋac, i ewa qeri-
naiguc ewa hia nimma mihicŋi néŋec nalé
imuaru, ni baec ic iniguc ménda emininji.
17 Waŋu ic walac hénima Yesuac Méliméli
ic ai megic ionac inicmaŋ ʒé Yerusalem
ménda keŋi, néŋ mocʒoŋ Arabia baeciguc
kemmaguc Damasiko amaiguc liliŋgéma
keŋi.
18 Imuacnec kecma yawuŋ haréwéc
tecgéyu Petero (Kefa ʒémimia) hémmaŋ
ʒé Yerusalem ekemma i guc momacnec
ai meme 15 keri. 19 Waŋu nalé imuaru
Yesuac Méliméli ic tosara ménda iniri,
néŋ Miŋ Kewuninawac munaya Yakobo
iwacnec héŋi. 20 Héŋgic, ni onac niŋ wamma
kiwi ozua yomi imi ikoc qahac. 21 Imuac
andiaiguc Siria ʒéma Kilikia baec keremba
22 Kristoac hénaoriŋ Yuda baeciguc kecʒu
ieneŋ becnec kic tanecna ménda héŋgic,
néŋ 23 ic méŋ nunuhéi waŋec iminéŋ
deguc ninʒéŋ ninʒéŋ walac qetéŋgémaŋ
ʒé waŋaŋec imuac mia deguc ʒéaukecʒac
imuac sac ʒégic niŋgic. 24 Nimma nuac
niŋac Anutu mepésigic.

2

*Yesuac Méliméli ic ieneŋ Paulo aŋgétima
tétécgémigic.*

1 Ai yawuŋ 14 tecgéyu neŋ Banabaguc
Tito wagicma muŋguc Yerusalem ekeŋiŋ.
2 Imi mia Anutunéŋ nézéyu hémma
ekemma buŋa suruc hiabia ic enia ionac
sucginaiguc ʒéauaŋi imuacnec énézéyi.
Énézéma aina memaŋac hezac imi ʒéma
walac meyi imi momacnec héla qahac
ménda wambac niŋac qacgina keŋkeŋa
ionacnec sac énézéyi. 3 Waŋu Girik ic Tito
niguc momacnec kerec i acguc séwi tasia
héricmac niŋac ménda ʒénaŋgémiyi. 4 Imi

mia dacmuna ikora tosara éléŋnec harégic
ionac niŋac imuhuc waŋi. Ieneŋ imi Kristo
Yesuac qeriaiguc hulacamuma kecʒiŋ
imi kowu ninicma acnéŋ qaténénécmigic
weleŋ qeénécmiwiŋ niŋac imuhuc waŋgic.
5 Waŋu buŋa suruc hiabia imi onac
sucginaiguc nalé séc hemac niŋac nalé
hotoŋadac méŋ ionac ac niŋac ménda
bélacgéyiŋ. 6 Qacgina niŋénécmigic
kecʒu ionac sucginaiguc méŋac méŋ ewa
éréhéc ménda waŋanʒua. Anutu imi ic
ionac séwigina tanerawac ménda hémma
énépésianʒac. Ic qacgina keŋkeŋa ieneŋ
méŋac méŋ ménda méra néŋgic, 7 néŋ
néwécgeŋaiguc Peteronéŋ séwiac asé
kiwiginaguc ionac muru buŋa suruc hiabia
énézémac niŋ ai buŋa qemiyec ésécnec
ni imuhucyanec ic enia ionac ai buŋa
qenéŋec imi héŋtegicgic. 8 Waŋu Petoro
qindiŋi mima séwi hericginaguc ionac
Méliméli ic oporec inéŋ mia ni momacnec
qindiŋi némma ic enia ionac Méliméli ic
noporec. 9 Waŋu ai ic tandéya ésécnec ʒéma
niŋénécmianʒu Yakobo ʒéma Kefa ʒéma
Yohane ieneŋ goi héihéiya nuac muru néŋu
hezac imi héŋtegicma ni ʒéma Banaba
imi ic enia ionac muru kenʒic eŋaoc imi
séwi tasé hericheric ginaguc ionac muru
kembiŋ ʒé niŋgic hiaruyu yaiʒézénira
ʒéma méranira qegic. 10 Waŋu maqeqeya
ionac niŋqeli énécmiwic imuacnec sac
qesinérécmigic. Waŋu haka silic imuhucya
imi neŋ bec seliseli wamma meaŋi.

Paulonéŋ Petero ʒéqeqetali wammiyec.

11 Waŋu Kefanéŋ Antiokia ama areŋaiguc
hayec imuaru hakasilic Képésiraguc méŋ
waŋu musu qeqe wammima ac ʒémiyi.
12 Walac Yakoboac murunec ic tosara hagic
ieneŋ ménda harédacgicnec Kefanéŋ ic
enia iniguc momacnec nene nema tarec,
néŋ ic ieneŋ hosucgé énécmigic séwi her-
icginaguc ionac bac yandi yandi wamma
néŋgacma keŋec. 13 Waŋu Yuda ic tosara
acguc toroqemima haka tilicqilicya waŋgic,
Banaba acguc ionac haka tilicqilic ginanéŋ
hérémiyu sigima keŋec. 14 Waŋu hémba
buŋa suruc hiabia imuac héna dindiŋa
hezac séc ménda tigic mocʒoŋ yanda kicgi-
naiguc Kefa* yomuhuc ézéyi; Gi imi Yuda
ic, waŋu kileŋ Yuda ic tanec qahac, néŋ ic
enia tanec kecma némac niŋac ic enia ieneŋ
Yuda ic ionac héna méndacmu niŋ seliseli
wamma héihéré énécmikecʒaŋ?

15 Neŋaŋ ic enia képésicguc kekera ionac
murunec qahac, néŋ Yuda ic hicŋiyiŋ.
16 Képésic solaŋ ʒémimia imi héna ac
wawaŋ memeya igucnec qahac, néŋ
Yesu Kristo ninʒéŋgé mimia imuacnec
hezac imi ninʒiŋ. Imuac niŋ nini acguc
Kristo Yesu ninʒéŋgéanʒiŋ. Imi mia nini
héna ac wawaŋ memeya igucnec qahac,
néŋ Kristo ninʒéŋgé mini képésic solaŋ
ʒénénécmimac imuac niŋ mia. Héna
acac wawaŋ memeiguc séwi ic méŋac
méŋ képésic solaŋ ʒémimia méŋ ménda
hezac. 17 Neŋaŋ Yesu Kristoac qeriaiguc
képésic solaŋ ʒé nénécmimia wammac
niŋ seliseli waŋkecni képésicnéŋ mihicŋi
nénécmimaciguc, Kristonéŋ képésic imuac
weleŋ qeqe ic wanʒac me? Imi mocʒoŋnec
qahac! 18 Ni némac iwawai méŋ qema
téŋgéyi imi muŋguc meyac kumumaŋiguc,
hakana iminéŋ measariyu nenaoc héna ac
logilogi ic tanec wammaŋ. 19 Héna acnéŋ
ʒétecgéyu humuma héna ac igucnec aŋgéŋ
tiamuyi imi Anutuac kic hihi wamma
qeliqeli kecmaŋ niŋac imuhuc waŋi. 20 Ni
imi Kristoguc ic héŋgeŋa wéndaraiguc
nurugic humuyi. Imuac deguc kecʒua
yomi imi nenaoc qahac, néŋ qerinaiguc
kecnénʒac Kristo imi mia. Kekecna
séwinaguc kecʒua imi goina héima nuac
niŋ wamma eŋeya séwi kekecya waiyec
Anutuac naŋa i ninʒéŋgéma ninʒéŋ
ninʒéŋ imuac qeriaiguc kecanʒua. 21 Ni
Anutuac ewa hiaya imi ménda qetalizua.
Képésic solaŋ wawaŋa imi héna ac igucnec
haanʒaciguc Kristonéŋ eŋ humuyec tanec
wammac.

3

*Nin*ʒéŋ ninʒéŋac héna.

1 O Galatia ic qelaŋa! Yesu Kristo imi
dimuhuc ic héŋgeŋa wéndaraiguc qegic
keŋkecma humuyec imi dindiŋanec ʒéasari
énécmiwa nindacgic, néŋ kileŋ mérénéŋ
ewa soho meénécmizac? 2 Ni onac mu-
runec haka momacguc sac qesinimmaŋ
ʒé wanʒua. Ini Uŋa Téréya imi héna
ac tohoma megic me Yesu ninʒéŋgéma
megic? 3 Ini ewa soho wanʒu me? Uŋa

* 2:14: Kefa imi Hebiraio ac, Petero imi Girik ac, héniagira imi neŋaŋ aciguc ʒamanʒiŋ.

téréyaguc hénigic, néŋ deguc Uŋa téréya
waima séwiginawac siŋiguc metecgéwiŋ ʒé
waŋʒu me? 4 Ini haka kuhaguc sasala
imuhucya hicŋi énécmiyu héŋgic imi héla
qahac eŋomia waŋʒac me? Imi hélacnec
eŋomia me? 5 Imuhuc waŋu Anutu Uŋa
téréya énécmima sucginaiguc kuc méréra
mewininima kerec imi ta héna ac tohotoho
imuacnec me Yesu niŋʒéŋgé mimia imuac-
nec? 6 Abarahamnéŋ Anutu niŋʒéŋgéyu ic
solaŋa ʒémimia waŋec.

7 Imuac ic embac niŋʒéŋ niŋʒéŋ
igucnecnéŋ Abarahamac qelihéra waŋʒu
imi niŋasarimu. 8 Waŋu Anutunéŋ ic
enia niŋʒéŋ niŋʒéŋgina niŋac wamma
solaŋa ʒé énécmimac imi walac niŋasarima
Abaraham buŋa suruc hiabia imi yomuhuc
ézéma ʒéyec; Baera baera ic embac imi guac
qerigaiguc mozocgé énécmimia wammac.
9 Imuac ic embac niŋʒéŋ niŋʒéŋ igucnec
ieneŋ imi niŋʒéŋgéma kecaŋec Abaraham
i guc mozocgé énécmimia wammac.
10 Mérénéŋ méŋ héna ac wawaŋa imuac
héima naŋʒu séc saecac méra bawu kecʒu
imuhuc ooyawac hezac imuac niŋ héna
acac ai mezu séc saecac bawaiguc kecʒu.
11 Waŋu Anutuac kiwaiguc ic méŋnéŋ héna
ac méndacma solaŋanimac ac séc qahac
téŋgéŋ. Imi mia ic solaŋanéŋ niŋʒéŋ
niŋʒéŋiguc sac kecmu. 12 Héna ac imi
niŋʒéŋ niŋʒéŋ igucnec hahaya qahac,
imuac ic mérénéŋ héna aciguc kiwi hezac
imi méndacanʒac inéŋ héna ac qeriaiguc
kecmac. 13 Kristonéŋ neŋaŋ niŋac wamma
saec ac ʒémimia waŋec. Waŋu héna acac
saec ac igucnec mulu menénécmiyec.
Imuac mia ic qahaiguc qegic nanaŋa séc
saecac bawaiguc kekera imuhuc ooyawac
hezac. 14 Imi mia Kristo Yesuac qeriaiguc
Abarahamac mériaŋnéŋ ic enia ionac muru
kereŋu neŋaŋ niŋʒéŋ niŋʒéŋiguc namma
sisipac acac buŋa uŋa téréya nénécmiyu
aŋgéŋ tiwiŋ niŋac imuhuc waŋec.

Héna ac ʒéma sisipac ac.

15 Dacmuna hécna, baec ic neŋaŋ ke-
canʒiŋ igucnec séséc méŋ héima ʒéwa.
Icac sisipac ac acguc ʒétecgéni méŋnéŋ
méŋ aumac me toro qemacac séc qahac
waŋanʒac. 16 Waŋu sisipac ac méŋ yomi
mia Abaraham ʒéma qelia iorac muru
ʒézéya waŋec. Waŋu sasala niŋac qelihécga
ménda ʒéma momacguc sac niŋac ʒéma
guac qeliga ʒéyec. Waŋu imi mia Kristo.
17 Ni ʒézua imi yomuhuc niŋac, Anutunéŋ
walac ʒéseliyec sisipac ac yomi imi mia
Moseac héna ac yawuŋ 430 tecgéyuguc
hicŋiyec iminéŋ qeyu kemma héla qahac
wammacac séc qahac. 18 Mératéc imi héna
ac igucnec hayeciguc sisipac ac igucnec
hahaya qahac, néŋ Anutuac sisipac ac niŋac
wamma Abaraham ewa hiawac eŋ miyec.
19 Imuhuc waŋu bec héna ac imi némac
niŋac nénécmiyec me? Imi mia ac qeqe
niŋac toroqe nénécmiyec. Imi mia kua
meme uŋanéŋ ic suc Moseac méria igu-
nec nénécmiyec. Waŋu hekeru sisipac
acac buŋa Abarahamac qelianéŋ hayu aiya
tecgémacac heyec. 20 Ic momacguc sac keru
ic suc imi aiya qahac. Waŋu néwécgeŋaiguc
Anutu imi momacguc imuac mia Moseac ic
suc ʒézua.

Weleŋqeqe ichéra me
nambérac héra?

21 Waŋu héna ac iminéŋ Anutuac sisipac
ac imi qéfacgézac me? Imuhuc wammacac
séc qahac. Waŋu héna ac kekec hémbénaŋa
nénécmimac séc imuhucya nénécmiye-
ciguc solaŋa ʒémimia imi héna ac igu-
nec hawacnec, 22 Yesu Kristo niŋʒéŋgégic
énécmimaŋ ʒéma ʒikiʒiki ac meyec imuac
héla imi niŋʒéŋ niŋʒéŋ ic onac énécmimaŋ
ʒé héna acac kiwi téréyanéŋ momac yanda
képésic bawaiguc qaté énécmiyec.

23 Becnec niŋʒéŋ niŋʒéŋ imi ménda
hayec imuaru nini héna acac méra bawu
qaté nénécmiyu keriŋ. Qaté nénécmiyunec
kecni niŋʒéŋ niŋʒéŋ mewinini nénécmimi-
awac naléya hayec. 24 Nalé imuac suraiguc
héna ac iminéŋ neŋaŋ niŋʒéŋ niŋʒéŋnina
niŋac solaŋa ʒénécmimia wammac niŋac
Kristoac muru keŋkeŋawac mindi mindiŋi
icnina éséc wamma kerec. 25 Deguc niŋʒéŋ
niŋʒéŋac héla hayu mindi mindiŋi icnina
héna ac imuac méra bawu ménda kecanʒiŋ.

26 Ini mocʒoŋ yanda niŋʒéŋ niŋʒéŋgina
niŋac Yesu Kristoac qeriaiguc Anutuac
naŋhéra wamma kecʒu. 27 Némac niŋ
méŋnéŋ méŋ Kristoac muru toroqema
doku naec énécmimia waŋec séc Kristo
imi owo malekugina éséc nec héigic
meénécmiyu kecʒu. 28 Waŋu ini imi Yuda
ic me, Girik ic me, hésa ic me, miŋ maŋgoc
kekera me, weleŋ qeqe ic me, ic me
embac mocʒoŋ Kristo Yesuac qeriaiguc
momacguc waŋʒu. 29 Ini Kristoac buŋa

kecʒuiguc imi ini Abarahamac qelihéra
waŋʒu. Waŋu sisipac aciguc namma ini
mératéc imuac miŋina waŋʒu.

4

1 Waŋu mératéc miŋinanéŋ iwawai
mocʒoŋ imuac miŋina waŋʒac, néŋ
nambérac kecmac imuac suraiguc imi
weleŋ qeqe icac sécya ménda ogicmac.
2 Waŋu maŋgocyanéŋ naléya ʒéyec séc
mindi mindiŋi ic me ai ic kiwawac méra
bawu kecaŋʒac. 3 Imuac neŋaŋ acguc
imuhuyanec, nambérac keriŋ nalé imuaru
baecac héna tosia mamaya imuac weleŋ
qeqe ic keriŋ. 4 Waŋu nalé imi hahéiyu
Anutunéŋ naŋa méli nénécmiyu embacac
héri qeri igucnec ʒéma héna acac méra
bawu hicŋiyec. 5 Imi mia héna acac méra
bawu kecʒu nini boŋhéré menénécmima
Anutuac naŋhéra imuac buŋa nénécmiyu
aŋgétiwiŋ niŋac imuhuc waŋec. 6 Ini
Anutuac nambérac waŋʒu imuac niŋac
Anutunéŋ eŋeya naŋawac uŋa imi ewa
qerininaiguc méli nénécmiyu Anutuac
Aba maŋgoc ʒéma qacaŋʒiŋ. 7 Imuac gi
degucmuacnec weleŋ qeqe ic qahac, néŋ
naŋa kecaŋʒaŋ. Waŋu naŋa kecʒaŋiguc
Anutuac murunec mératéc mema imuac
miŋina wamma kecʒaŋ.

Paulonéŋ Galatia ic ionac niŋac goro ac énézéyec.

8 Ini bec imuaru imi Anutu ménda
niŋasarima iwawai Anutu héla qahac imuac
weleŋ qeqegina kecgic. 9 Waŋu deguc
imi ini Anutu nimmizu, waŋu imuacnec
toroqema Anutunéŋ ini niŋénécmiaŋʒac.
Waŋu dimuhuc niŋac niniŋ eŋomia
mamaya* baecac niniŋ efefia imuac
liliŋgéma muŋguc imuac ʒiki sipac ichéra
kecbiŋ ʒé waŋʒu? 10 Ini ai meme nalé ʒéma
maso ʒéma kendoŋ yanda ʒéma yawuŋ imi
eeya héima kecaŋʒu. 11 Imuac ni onac niŋac
ai seliseli wamma meyi imi héla qahac
wambac niŋac bac yandi yandi waŋʒua.

12 Dacmuna hécna ni onac séc wamma
kecaŋʒua imuac welec énécmima ʒézua,
ini nuac séc wamma kecmu. Ini kecma
hama haka biria méŋ ménda waŋ néŋgic.
13 Ni hénihéniaiguc imi hafi ʒepananéŋ
waŋu onacmuru hama buŋa suruc hiabia
ʒéauénécmiyi imi ini niŋʒu. 14 Nuac niŋgic
réwérimacac séc imuhucyanéŋ séwinaiguc
heyec, néŋ mema titi ménda waŋ némma ni
ménda wainéŋgic, néŋ Anutuac kua meme
uŋa me Kristo Yesuac sécíguc niŋnémma
héihéré néŋgic. 15 Waŋu deguc ségiségigina
imi dimia kendacʒac? Ni héipuc ac héla
énézéwa niŋgic. Nalé imuhucgeŋ imi
wawaŋawac séc wambacnec kic gomacgina
acguc hia néfindiŋgéma némbuac séc
waŋgic. 16 Waŋu deguc imi ackuaʒéc héla
énézéwa nuac niŋgic haʒécgina waŋʒua
me? 17 Ic imuhuya imi eneŋ onac niŋ
wamma seliseli waŋʒu imi hénia hiabiawac
qahac, néŋ wéségina misigic tosara andé
unuma kemma ionac muru qékétama
niŋhumu énécmimu niŋac imuhuc waŋ
énécmima kecʒu. 18 Haka hiabiawac qeri
siŋginanéŋ wawaŋa imi ni iniguc kecaŋʒua
nalé imuac sac qahac, néŋ nalé séc hiabia
waŋʒac. 19 Nambérac hécna ni onac
niŋac wamma merac memeya ésécnec
aʒi niyu qenʒeŋ manʒeŋ qemanec kecba
ewa qeriginaiguc Kristoac kekec tanera
imi hicŋi tegiruguc waimaŋ. 20 Ni onac
niŋac aurima sicsaoc waŋʒua. Imuac nalé
yomuaru focdac hama iniguc kecma ewana
melemma bénʒéŋnec ac énézémaŋ niŋ waŋ
néŋu kecʒua.

Haga ʒéma Sara.

21 Nézégic nimba, héna acac méra bawu
kecbiŋ ʒé niniʒu ini héna ac imi ménda
niŋtegicʒu me? 22 Yomuhuc mia ogic hezac;
Abaraham imi naŋ héréra éréhéc keroc.
Méŋ imi embac sisipac acyaguc iwac mu-
runec méŋ imi embac sisipac acya qa-
hac iwac murunec. 23 Weleŋ qeqe embac
iwac murunec imi séwi busu igucnec hicŋi-
hicŋiya, néŋ embac miŋina iwac murunec
imi sisipac ac qelia igucnec hicŋihicŋiya
waŋʒac. 24 Ac yomi séséc ac waŋʒac. Embac
éréhéc imi sisipac ac éréhéc, méŋ imi Sinai
baec boŋa imuaru weleŋ qeqe ic mihicŋiyec
Haga imi mia. 25 Haga imi Sinai baec
boŋa Arabiaiguc nanaŋa, Yerusalem deguc
hezac imuac sésécya. Inéŋ eŋeya nambérac
héra iniguc weleŋ qeqe ic wamma kecʒu.
26 Waŋu Yerusalem méŋ kurumeŋiguc hezac
imi ʒiki sipacya qahac hezac. Iminéŋ
mia neŋgocnina waŋʒac. 27 Imuac mia

* 4:9: Ic onac kekecginanéŋ uŋa ionac méra bawu hezac ʒéma niniʒéŋgégic, waŋu imuac hénia imi ménni sikiluac kic taneraiguc hezac ʒéma imuac nimbiŋ ʒé waŋgic.

yomuhuc ogic hezac; Embac euya qa-
hac iwac qelihéranéŋ embac euyaguc iwac
nambérac héra ionac ʒaŋgégina ogicʒac.
Imuac niŋac, o embac héfiŋa gi ségiségi
wambéséman̓! Aʒi ménda gianʒac gi kuc-
nec qacna! [28] Dacmuna hécna, ini Isaka
ésécnec sisipac ac imuac nambérac héra
wanʒu. [29] Waŋu nalé imuaru merac séwi
igucnec hicŋiyec inéŋ merac uŋa téréya
igucnec hicŋiyec imi qenesi wammiyec séc
deguc acguc imuhucyanec. [30] Waŋu kiwi
téréyanéŋ dimuhuc ʒézac? Weleŋ qeqe
embac ʒéma naŋa nesi érécmina keŋic. Né-
mac niŋ weleŋ qeqe embac iwac naŋanéŋ
embac ʒiki sipacya qahac iwac naŋaguc
momacnec mératéc ménda memaoc ʒéyec?
[31] Imuac dacmuna hécna, neŋaŋ imi weleŋ
qeqe embac iwac nambérac héra qahac,
néŋ embac miŋina iwac merachéra wamma
kecʒiŋ.

5

Kristonéŋ ʒiki sipac igucnec
hulac nénécmiyec.

[1] ʒikisipacnina qahac kecbiŋ niŋac ʒiki
sipac igucnec hulac nénécmiyec. Imuac
niŋac naŋselima ʒiki sipacguc kekecac teŋ
hésaya imi muŋguc ménda bisiwéséman̓.
[2] Ninʒu? Paulo neŋ mia énézézua, ini
séwi tasé hericheric meénéc mimuiguc
imi Kristo imi onac muru eŋomia
wammac. [3] Muŋguc ʒéauma énézéwa, ic
mérénéŋ séwi tasé hericheric memimia
wammaciguc inéŋ héna ac mocʒoŋ wamma
medacmac ac hezac. [4] Héna ac qeriaiguc
ic solaŋa ʒéénécmimac niŋac wanʒu
ini Kristoguc toro qeqeya imi tegicma
goi héihéi igucnec metecgé énécmimia
wanʒac. [5] Neŋaŋ imi uŋa téréyanéŋ
naŋgé nénécmiyu ninʒéŋ ninʒéŋiguc
solaŋ dindiŋa ʒénénécmiyu nimbiŋ ʒé
niŋkumuma mambécanʒiŋ. [6] Kristo Yesuac
qeriaiguc imi séwi tasé heric herira ʒéma
ménda hericherira imi aigira qahac, néŋ
imuaru imi Anutuac siŋ qeriaiguc ai
meanʒac ninʒéŋ ninʒéŋ imi sac hezac.
[7] Ini usuŋnec hiabianec keŋaŋgic,
néŋ mérénéŋ ackuaʒéc héla imi ménda
tohomu niŋac héric énécmiyec? [8] ʒéhinoc
ac imuhucya imi unuruma héihéré
énécmiyec Anutu iwac murunec ménda
hicŋiyec. [9] Ninʒu, yis komoranéŋ saima
uha dokuyaguc imi mocʒoŋ sécgéanʒac.
[10] Eneŋ niniŋ tosara ménda aŋgétimu imi
Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ninʒéŋgézua.
Waŋu ic mérénéŋ méŋ ewa soho mihicŋi
énécmimac imi kitiwa memac. [11] Dacmuna
hécna, ni séwi tasé hericheric imuac
hénia ʒéau énécmima kecbinec hénia
némac niŋac nuhéi wambunec? Imuhuc
wambinec ic héŋgeŋa wéndara imi
aunénéŋa waŋu iminéŋ hénana ménda
kiʒicgéwacnec. [12] Ic mérénéŋ méŋ yéwéri
imuhucya mihicŋi énécmima kecʒu imi
eneŋ séwiya sac qahac, néŋ gocmiagina
momacnec mocʒoŋ héricdacma kecmu
niŋac wanʒua.
[13] Dacmuna hécna ini ʒiki sipac qahac
kecmu niŋ unuruyec. Néŋ ʒiki sipac qahac
kekecnéŋ usugina waŋ énécmiyu séwiac
siŋgina tohomu niŋ nalé titiŋa ménda mi-
hicŋi énécmimac, néŋ goi héihéiiguc weleŋ
qeamuma kecmu. [14] Imuac mia geŋga
goiga héi amuanʒaŋ séc imuhucyanec ala-
gawac goiya héimibéséman̓ ʒézéya mo-
macguc yominéŋ mia héna ac mocʒoŋ
mesolaŋanizac. [15] Ini mia eŋawunec kuanéŋ
iŋima qécgéamuma qahac wambu niŋac
goro ac énézézua.

Anutuac Uŋa ʒéma séwininawac siŋ.

[16] Waŋu mia yomuhuc ʒézua; Ini
Uŋa téréyawac méndacmima hakagina
wammu. Imuhuc waŋgic séwiginawac
siŋsiŋ imi ménda seligimac. [17] Séwiac
siŋsiŋ iminéŋ Uŋa Téréya qetalimianʒac.
Waŋu imuhucyanec uŋa téréyawac siŋsiŋ
iminéŋ séwiac siŋsiŋ qetalimianʒac. Imuac
siŋsiŋ éréhécnéŋ haʒéc waŋamuma euyic
haka méŋ wambiŋ ʒé ninʒu imi wammuac
séc qahac waŋanʒac. [18] Uŋa téréyanéŋ
hénagina walac andu waŋ énécmimac imi
ini héna acac méra bawu ménda kecmu.
[19] Séwiac haka silic imi usuya qahac hémma
nindacʒiŋ. Imi mia kaisero, niniŋ ʒapi
qeqeya, haka gamu qeqeya, [20] baniara
mepé qepési, suŋa ʒinac, haʒéc haʒéc
kekec, daŋpero ac, nimbupuc biria, qeri
bélaŋ, tualefic, féŋgéc, téamuma kekec,
ackuaʒéc ikorawac téamuma kekec [21] wanna
wamba, doku selia nene, neʒélélélaŋ, ʒéma
haka imuhucya tosara mia. Becnec ʒéseli
énécmiyi imuac séc ʒéseli énécmizua.
Haka imuhucya wammu imi eneŋ Anutuac
héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi mératéc
ménda memuac hezac.

22 Waŋu uŋa téréyawac héla gocmia imi
mia yomuhuc. Goi héihéi, ségiségi, luae,
qeri bénʒéŋ, ala kekec, ehéihéi, méŋʒé
méŋʒéya qahac, 23 gum bénʒénʒéŋ, qer-
inéŋ sigisigi kekec, haka imuhucyawac
imi héna ac méŋnéŋ méŋ neuŋ ménda
héianʒac. 24 Kristo Yesuac ic embachéra imi
eneŋ séwigina ʒéma imuac siŋsiŋ imi ic
héŋgeŋa wéndaraiguc qedacgic. 25 Neŋaŋ
uŋa téréyaguc kecʒiŋiguc uŋa téréyaguc
qéhéréŋgéma tacyac wambiŋ. 26 Edamu
asaha eŋomiawac ménda wamma eŋacnec
nimbupuc biria ménda wamma qeri ne-
tunetu ménda waŋamumu.

6

Baocgé amuma kecmu.

1 Dacmuna hécna ic méŋnéŋ bélacgéma
képésic méŋ waŋu winiŋu hicŋiyu ic téréya
ini qerigina gum bénʒénʒéŋ anec mindiŋi
mima eŋaŋ hakagina acguc niŋgési amuma
eŋaŋ acguc manam batuciguc embu
niŋac wamma bac yandi yandi wamma
kecmu. 2 Réwérigina imi wagic amuma
bisimu. Imuhuc wamma Kristoac héna
ac niŋtohodacmu. 3 Ic méŋnéŋ eŋomia
kecma eŋeyawac niŋu tosara onogicma
eŋeŋa waŋu ic imi ikoc waŋamuzac. 4 Icya
icya eŋeya wawaŋ memeya héŋgaleŋ
waŋamumac. Imuhuc waŋu ʒézé ségiségi
ac imi tosara ionac muru qahac, néŋ eŋeya
wawaŋ memeyaiguc sac hemimac. 5 Eŋeya
réwéria imi eŋeyaoc bisimac. 6 Ic méŋ
ackuaʒéc kumimia wamma niniŋ niŋareŋ
géanʒac inéŋ iwac iwawaiya hiabia mocʒoŋ
ic kumianʒac imiguc momacnec amunec
qamunec wammaoc. 7 Ic méŋnéŋ iwawai
méŋ himicmac imi héla imuacnec sac
metocgéanʒac. Imuac niŋac ini eŋaoc ikoc
ménda waŋamumu. Anutu imi ménda
ʒédesi wammimia. 8 Eŋeya séwiac niŋ
wamma himicanʒac imi séwiya igucnec
iwawai hou houyawac metocgémac, néŋ
uŋa téréyawac niŋac wamma himicanʒac
inéŋ uŋa téréyawac murunec keckec
seli metocgémac. 9 Neŋaŋ haka hiabia
wamma kuc mama ménda wambiŋ. Kuc
mama qahac kecbiŋiguc naléya ducŋiyu
héla gocmia metocgé wambiŋ. 10 Imuac
nini nalé he nénécmimac imuac séc ic
embac mocʒoŋ wawaŋ meme hiabia waŋ
énécmiwiŋ. Imuhuc wamma ninʒéŋ
ninʒéŋac héna gésé ionac imi séc méŋ
nétéréma imuhuc waŋ énécmiwiŋ.

Goro ac tetecgia.

11 Héŋgic yomi méranaméŋ kiwi imi
kuneŋ kuneŋ o énécmizua. 12 Ic tosara
séwiiguc kiwi hiabia mewiŋ ʒé wanʒu
imi eneŋ hinocgé énécmima séwi tasé
hericheric meénécmianʒu imi Kristoac ic
héŋgeŋa wéndaraya niŋac wamma ununesi
ménda mihicŋiwiŋ ʒéma imuhuc waŋanʒu.
13 Waŋu séwi tasé hericheric meénécmimia
imi eneŋ acguc eŋaoc siŋginanéŋ héna ac
ménda tohoma ini séwi tasé hericheric
memu niŋ ʒéanʒu imi séwi tasé hericheric
ic ʒaŋgégina olomma séwi eŋeŋ wambiŋ
ʒé imuhuc waŋanʒu. 14 Waŋu nuac muru
imi Yesu Kristoac ic héŋgeŋa wéndara imi
qahac waŋu, méŋac méŋ ʒézé ségiségi
ac wammaŋac méŋ ménda henénʒac.
Kristoac niŋ wamma baec imi nuac muru
ic héŋgeŋa wéndaraiguc humuyu ni
acguc baecac muru humuyi. 15 Séwi tasé
heric herira ʒéma ménda hericherira imi
mocʒoŋ eŋomia, néŋ kekec qelia meme
imi sac eeyaguc wanʒac. 16 Haka silic yomi
tohomu onac muru ʒéma Anutuac Israel
ic onac muru luae ʒéma goi héihéianéŋ he
énécmimac.

17 Degucmuacnec méŋnéŋ méŋ réwéri
méŋ ménda mihicŋi némmu. Ni imi
séwinaiguc Yesuac lépéc kiwiya heyu késa
kecʒua.

18 Dacmuna hécna Miŋ Kewunina Yesu
Kristoac ewa hianéŋ onac ewa qeriginaiguc
hema kecmac. Hélacnec!

Efeso

Yaiʒézé ac.

1 Anutuac ewa siŋiguc Kristo Yesuac
Méliméli ic wawaŋa ni Paulonéŋ Efeso ama
areŋa yandaiguc kecanʒu ic embac téréya
ini ʒéma Kristo Yesuac qeriaiguc ic héla
wamma ninʒéŋgéma kecanʒu onac muru
kiwi yomi oénécmizua. 2 Anutu Maŋgocn-
ina ʒéma Miŋ Kewunina Yesu Kristo iorac
murunec ewa hia ʒéma luaenéŋ onac muru
hemac.

Qeri uŋawac mozocya.

3 Mepé qepési wammini! Miŋ Kewunina
Yesu Kristoac Maŋgocya Anutunéŋ
Kristoac qeriaiguc qeri uŋawac mozoc
kurumeŋ igucnec hahaya hénia hénia
mozocgé nénécmiyec. 4 Waŋu eŋeya
kiwaiguc ʒéma eŋeya ala siŋiguc, neŋaŋ
téréyanec ʒéma solaŋanec kecbiŋ niŋac,
baec kurumeŋ ménda ʒéyu hicŋiyecnec,
Kristoac qeriaiguc gési nénécmiyec. 5 Gési
nénécmima ewa hia nimma eŋeya ewa
siŋiguc becaru niŋareŋgéyu heyec séc,
Yesu Kristonéŋnec neŋaŋ eŋeya nambérac
héra buŋa qenénécmiyec. 6 Imi mia siŋa
nimmianʒac Yesu iwac qeriaiguc, iwac
ewa hia edamuyaguc imi neŋaŋ muru
boŋtegic eŋ nénécmiyec imi mepésimiwiŋ
niŋac, imuhuc waŋ nénécmiyec. 7 Kristo
iwac qeriaiguc mia, ewa hiaya kuaya
qeqeya imuac séhaiguc, sacyanéŋ boŋ
héré menénécmima képésicnina wai
nénécmiyec. 8 Imi mia inéŋ niŋtegic
qiŋtegic ʒéma niŋ asac asaria mocʒoŋnec
neŋaŋ muru mesécgé nénécmiyec.
9 Imuhuc wamma ewa siŋa sasaŋgia, eŋeya
ewa qeriaiguc niŋareŋgéyu heyec imuac
séciguc, ewa hiawac ʒéau nénécmiyu
qerininanéŋ ninʒiŋ. 10 Imi mia nalé niŋec
imi ducŋiyu, iwawai kurumeŋiguc kekera
ʒéma iwawai baeciguc kekera imi mocʒoŋ
Kristoac qeriaiguc areŋhéra tuŋ momacguc
wammac niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.
11 Iwawai mocʒoŋ ewa siŋa hezac séc
waŋanʒac Anutu iwac ewa siŋ méndacma
bec ʒétecgéyu heyec séciguc Kristoac
qeriaiguc gési nénécmiyu iwac mératécac
buŋa wamma kecanʒiŋ. 12 Imi mia Kristoac
qeriaiguc walac walac mambéc keriŋac
kecanʒiŋ neneŋ imi kecma tetecgiaiguc
iwac edamuyawac mepé qepési héra
wambiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.
13 Ini acguc iwac qeriaiguc ac héla, képésic
igucnec aŋgéŋ titiac buŋa suruc hiabia
imi nimma ninʒéŋgégic sisipac acwac
Uŋa téréyanéŋnec eŋeya buŋawac asé
kiwi meénécmiyec. 14 Waŋu Uŋa Téréya
iminéŋ mia kurumeŋac mératécnina
imuac sisipac acwac asé kiwiya wanʒac.
Waŋu ic embac eliŋgé nénécmimia
imi boŋ hérénina menénécmiyu eŋeya
edamuya mepésimiwiŋ niŋac imuhuc waŋ
nénécmiyec.

Pauloac ʒéwelec ac.

15 Hénia imuac niŋac ini Miŋ Kewunina
Yesuac qeriaiguc ninʒéŋ ninʒéŋgina
késakecʒu imuac suruc ʒéma ala siŋgina
ic embac téréya ionac waŋ énécmianʒu
imuac suruc imi ni acguc ʒégic nindari.
16 Imuac mia onac niŋ wamma ménda
misimanec ewa hia ac ézéma ʒéwelecanʒua
séc onac qacgina imi ʒéhicŋi mianʒua.
17 Miŋnina Yesu Kristoac Anutu, maŋ-
gocnina edamuyaguc inéŋ mia niŋtegic
qiŋtegic ʒéma ackuaʒéc ʒéauauya imuac
qeri uŋa imi énécmiyu Anutuac hénia
séha nintegicmu niŋac ʒéwelec waŋanʒua.
18 Waŋu ewa qeriginawac kiwa measari
énécmiyu héniya némac niŋac unuruyu
mambéc kecʒu imi ʒéma ic embac
téréya sucginaiguc mératéc edamuyaguc
dimuhucya kuaya qeqeya késa kecʒu imi
niŋyacgému. 19 Waŋu iwac kuc yandaya
ogicqogira ninʒéŋ ninʒéŋ ic neŋaŋ muru
ai meanʒac iminéŋ kukuc duruc durucya
eŋeŋa wanʒac imi niŋtegicmu niŋac
ʒéwelecanʒua. 20 Waŋu Anutuac kuc yanda
iminéŋ Yesu humuc igucnec meqeliyec.
Meqelima wagicma kurumeŋiguc emma
eŋeya méra héiyaiguc oporec. 21 Opocma
qara imi meyaru ic kewuya kewuya ʒéma
qac buŋa ʒéma kuc buŋa ʒéma galeŋ buŋa
ʒéma qacgina hénia hénia baec yomuac
naléiguc hezac imi sac qahac, néŋ ama baec
hahaya hémbénaŋaiguc hezac imi mocʒoŋ
onogicdarec. 22 Waŋu iwawai mocʒoŋ imi
héna duandiaiguc haiyec. Haima Yesu
imi iwawai mocʒoŋ onogicma hénaoriŋ
neŋaŋ orucnina wammac niŋac oporec.

* 1:23: Girik aciguc; Soma, neŋaŋ neŋaŋ aciguc séwiya.

23 Waŋu hénaoriŋ neŋaŋ imi iwac héna
méria* wamma kecʒiŋ. Waŋu hénaoriŋ
imi mia iwawai mocʒoŋ imuac qeriaiguc
iwawai mocʒoŋ sécgé énécmianʒac iwac
howiacnec wanʒiŋ.

2

Humuc igucnec kekeciguc.

1 Waŋu ini wawaŋ meme biria ʒéma
képésicgina imuac qeriaiguc humugic
meqeli énécmiyec. 2 Becnec imi ini
haka biria imuhucyawac qeriaiguc tacyac
wamma baec yomuac haka silic ʒéma
Biria miŋina kurumeŋ bawa sawawac
galeŋ memeac kuha késa kecʒac imi
méndacma kecaŋgic. Waŋu deguc ac qeqe
ic ionac sucginaiguc ai meanʒac uŋa biria
iminéŋ mia Biria miŋina wanʒac. 3 Becnec
imi neŋaŋ imuhucyanec sucginaiguc
kecma séwininawac siŋ tohoma kecma
séwinina ʒéma ewaninawac siŋanéŋ waŋ
nénécmiyec séc waŋiŋ. Imuac ic tosara
iniguc hénianina momacguc waŋu qeri
biriawac buŋawac nambérac héra keriŋ.
4 Anutu wésé niniŋ kuneŋ yanda hemiyu
neŋaŋ ala siŋ waŋ nénécmima ala siŋ
yanda imuac niŋac wamma 5 képésic
nina niŋac humuyiŋ neŋaŋ imi Kristo
Yesuac qeriaiguc meqeli nénécmiyec.
(Ini imi ewa hiaya niŋac aŋgéŋnina
tinénécmiyec.) 6 Neŋaŋ Yesuguc momacnec
meqeli nénécmima Kristo Yesuac qeriaiguc
kurumeŋac kekeciguc i guc momacnec
tacbiŋ niŋac nonoporec. 7 Imi mia
Kristo Yesuac qeriaiguc wésé niniŋ waŋ
nénécmima iwac ewa hiaya ogicqogira
imi baec yomuac naléya hama emmac
séc nénézéyu hémbiŋ niŋac imuhuc waŋ
nénécmiyec. 8 Ini imi ninʒéŋgégic ewa
hiaya niŋac aŋgéŋgina tiénécmiyec. Imuac
niŋac imi mia onac murunec qahac, néŋ
sese Anutuac murunec hahaya wanʒac.
9 Imi mia wawaŋ memenina igucnec qahac,
imuac ic embac méŋnéŋ méŋ séwi eŋeŋ hia
ménda wammac. 10 Neŋaŋ imi Kristo Yesuac
qeriaiguc ai solaŋa mewiŋ niŋac Anutunéŋ
menénécmiyec. Waŋu ai imuhuc geŋnec
tima kembiŋ niŋac Anutunéŋ becnec niŋu
heyec.

*Kristoac qeriaiguc ewa momac wamma
kecbiŋ.*

11 Imuac niŋac ini yomuhuc niŋqelimu;
Becnec ini séwi tasé hericheric gina qahac
ic enia kecaŋgic. Imuac niŋac ic embac
méraginanéŋ séwi taségina hericma séwi
tasé hericheric ginaguc ʒéénéc mimiawac
kecaŋgic ieneŋ onac niŋ séwi tasé hericher-
icgina qahac ʒéénéc miaŋgic. 12 Nalé
imuaru ini imi Kristo qahac séŋgaŋgeŋ ke-
caŋgic. Kecma Israelac héŋgaleŋ ama areŋa
yanda imuacnec elicgé énécmimia wamma
eŋacnec kecaŋgic. Waŋu ʒikiʒiki acwac
sisipac ac imuac mia ic embac méréra tanec
kecma niŋkinʒéŋgina qahac Anutugina qa-
hac baeciguc kecaŋgic. 13 Waŋu deguc imi
becnec lakec kecaŋgic ini Yesuac qeriaiguc
Kristoac sacya niŋac Anutuac muru hosuru
énépésima onoporu kecanʒu.

14 Kristo imi luaenina. Inéŋ sucni-
naiguc demiŋ elic elicgia naŋec imi iwac
séwiya aunénécmima héʒéŋgéyu mayu tuŋ
éréhécnéŋ momacguc waŋec. 15 Waŋu
tuŋ éréhéc imi eŋeya qeriaiguc séwi mo-
macguc qeliawac wamma luaeiguc kecmu
niŋac eŋeya séwiya wai nénécmima ʒézé
seli ac ʒéma pakeŋ ac ʒéma héna ac hé-
nia hénia imuhucya imi néhélima haʒéc
wamma kekec imi audarec. 16 Waŋu ic
héŋgeŋa wéndara iminéŋnec tuŋ éréhéc
imi séwi momacguc wamma Anutuguc
ewa momac wammu niŋac imuac qahaiguc
haʒéc niniŋ imi qeyu humuyec. 17 Waŋu
mama hama lakec kecaŋgic ionac ʒéma
hosuru kecaŋiŋ Yuda ic nonac momacnec
luaeac buŋa neŋaŋ muru ʒéau nénécmiyec.
18 Imi mia iwac qeriaiguc ini ʒéma nini
neŋawu Uŋa téréyawac qeriaiguc Maŋgo-
cac muru kerembiŋ niŋac imuhuc waŋ
nénécmiyec. 19 Imuac deguc muarunec, ini
imi ic méréra me ic kiaŋ qahac, néŋ ic em-
bac météré énécmimia i iniguc séc momac
wamma Anutuac areŋhéra ʒéma héŋgaleŋ
ama areŋa yanda imuac buŋahéra wamma
kecʒu. 20 Ini imi Yesuac Méliméli ic ʒéma
Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ionac qambaŋa imuac
qahaiguc kumu énécmimia. Kristo Yesu
eŋeyaoc imi ama imuac waŋgoŋaiguc hoc
qambaŋa waŋecac kecʒac. 21 Iwac qahaiguc
sécna sécga momacnec toroqema enni ama
imi mocʒoŋ Miŋ Kewuninawac qeriaiguc
ocmuŋ téréya wamma yandima eŋanʒac.
22 Ini acguc Uŋa téréyawac qeriaiguc ocmuŋ
téréya Anutunéŋ tacyac wawaŋa wammac
niŋ Yesuac qeriaiguc momacnec toroqe

énécmiyu eŋanʒac.

3

Paulonéŋ ic enia ionac niŋac wamma ai meyec.

1 Waŋu Paulo ni ac ʒéma mazua hénia
imuac niŋac ic enia onac niŋac wamma
Kristo Yesuac hésa ic wamma kecanʒua.
2 Waŋu ama imuac weleŋ qeqe ai imi Anu-
tunéŋ onac niŋ wamma goi héihéiyawac
niŋac wamma nuac néŋec imi ini hélac-
nec bec niŋgic gezaŋ. 3 Waŋu usuya
auma ac saŋa imi nézéyu niŋasariyi su-
ruc imuac imi bec ʒékaŋ ʒékaŋ wamma
oénécmiyi. 4 Ini kiwi imi olommuiguc Kris-
toac hénia saŋa niŋtegiri imi ini acguc
niŋtegicmu. 5 Ac saŋa imi deguc Yesuac
méliméli ic téréya ʒéma Anutuac tiliŋ
tiliŋ ic ionac muru Uŋa téréyanéŋ ʒéhicŋi
énécmiyec éséc nec becaru imi hicŋisai nalé
tosaraiguc imi ic onac naŋhéra méŋac méŋ
imuhuc ménda ʒéhicŋi énécmiyu niŋgic.
6 Imi mia ic enia eneŋ buŋa suruc hi-
abia imuaru toroqema Kristo Yesuac qeri-
aiguc sisipac acya imi momacnec mératé c
mema neŋawu momacnec séwi momacguc
wamma kecʒiŋ. 7 Waŋu Anutuac goi héihéia
niŋac ai memeac sese mihicŋi néŋu, imuac
kuhanéŋ nuaru ai meanʒac séciguc buŋa
suruc hiabia imuac ai icya wamma kecʒua.
8 Buŋa suruc hiabia, Kristoac mériaŋ yanda
oloŋ oloŋawac séc qahac imi ic enia énézé-
maŋ niŋac ic embac téréya ionac sucgi-
naiguc maqeqeya téŋgéŋ tosara onogicma
mamaya kecanʒua nidac imuhucyawac goi
héihéiyawac buŋa qenéŋec. 9 Imi mia
iwawai mocʒoŋ ʒéhicŋiyec Anutu iwac qe-
riaiguc nalé hénihénia qahac imuarunec
musaŋ musaŋgiawac niŋu heyec ai areŋa
imuac héla imi dimuhucya wanʒac imi
ʒéasari énécmimaŋ niŋac imuhuc wan-
néŋec. 10-11 Imi mia nalé hénihénia qa-
hac imuarunec Anutunéŋ Miŋ Kewunina
Kristo Yesuac qeriaiguc niŋareŋgéyu heyec
imi méndacma degucmi Yesuac hénaoriŋ
héra neŋaocnec Anutuac niŋtegic qiŋtegic
hénia hénia imi mewininini kurumeŋiguc
kua meme uŋa qac buŋaginaguc ʒéma kuc
buŋaginaguc ieneŋ hénia imi héŋtegicmu
niŋac imuhuc waŋec. 12 Neŋaŋ imi Yesuac
qeriaiguc i ninʒéŋgéma imuacnec mia bac
yandi yandi qahac Anutu hosucgé mimi-
awac héna mihicŋima kecʒiŋ. 13 Imuac
ʒéwelec énécmizua. Onac niŋ wamma
qenʒeŋ manʒeŋ hénia hénia mihicŋima ke-
canʒua imuac mia ewagina ménda mamac,
néŋ niŋgic edamuginaguc wammac.

Kiwi yomi olommu ionac niŋac wamma ʒéwelerec.

14 (14a) Hénia imuac niŋac 15 baec
kurumeŋiguc ic embac hénia hénia
kecʒu ionac qacgina mihicŋi énécmiyec.*
(14b) Maŋgocnina iwac muru ni simiŋna
héimima yomuhuc ʒéwelec mizua; 16 Inéŋ
waŋu, iwac edamuya kuaya qeqeya séciguc
Uŋa téréyanéŋ onac qeri icgina imi
kuhanéŋ meseli énécmimac. 17 Meseliyu
ninʒéŋgégic Kristonéŋ onac ewa qe-
riginaiguc kecénécmiyu eneŋ imi goi
héihéi imuac qeriaiguc gété ʒaligina
meyu nammu. 18 Namma seligima météré
énécmimia mocʒoŋ yanda iniguc momac-
nec Kristoac goi héihéiya imuac hilaŋaya
ʒéma horuaya ʒéma hiŋgac hiŋgaraya
ʒéma eŋeŋaya imi séha niŋtegicmu.
19 Waŋu Kristoac siŋ sorocya imi baec
ic ionac niniŋ ninanéŋ olommuac séc
qahac, waŋu ini imi niŋasarimu niŋac
ʒéwelecanʒua. Niŋasarigic Anutuaru
qeriawac mériaŋ kuaya qeqeya hezac
iminéŋ onac muru kuaya qesalecgéma
hemac ʒéma ʒéwelecanʒua.
20 Kuha yandanéŋ neŋaŋ muru ai
meanʒac imuac séciguc, iwawai hénia
hénia welec mianʒiŋ me niŋanʒiŋ imi
ogicma emma wandac wandac medac
medac miŋina 21 Anutu iwac muru mia
Kristo Yesu ʒéma iwac hénaoriŋ héra
ionac sucginaiguc edamuyanéŋ hicŋisaiya
hicŋisaiya hema emma hemac, hélacnec!

4

Kristoac séwi tasia wamma momacnec ai mewiŋ.

1 Imuac mia Miŋ Kewuninawac wamma
hésa ic kekera neŋ meme seli ac yomuhuc
énézézua; Anutunéŋ unuruyu ini iwac buŋa
kecanʒu imuac hakagina imi imuac séha
wamma kecmu. 2 Ewa qerigina memaa-
muma qeri bénʒéŋiguc ʒérabéraiguc
nalé horuacnec naŋselima goi héihéiac

* 3:15: Ac yomuac hénia imi; Inéŋ momac yanda neŋaŋ Maŋgocnina.

qeriaiguc bisiqatéŋ waŋamumu. 3 Imuhuc
wamma Uŋa téréyanéŋ luaeac hésanéŋ
dérécgé énécmiyu momacguc waŋgic
imi mia seliseli wamma qambaŋtohoya
memu. 4 Séwiya imi momacguc, Uŋa
téréya imi acguc momacguc, waŋu ini
imi héihéré énécmimac niŋac momacnec
niŋkinʒéŋgéma kecgic unuruyec. 5 Miŋ
Kewunina imi momacguc, waŋu ninʒéŋ
ninʒéŋ imi acguc momacguc, waŋu
doku naec imi acguc momacguc, 6 Waŋu
Anutu acguc momacguc, waŋu inéŋ
mia kekec momac yanda imuac maŋgoc
kecʒac. Waŋu kekec momac yanda iminéŋ
méra bawu kecgic momacguc wammu
niŋac dérécgé énécmima duŋa imuac
sucginaiguc kecanʒac.

7 Waŋu icya icya Kristoac sese séha
séc méndacma goinina héima nénécmiyec.
8 Imuac mia ac kiwi méŋ yomuhuc ooy-
awac hezac; Inéŋ ou eŋec nalé imuaru
hésa ic sasala dérécgé énécmima onagicma
eŋec. Emma ic embachéra ionac muru sese
énécmiyec.*

9 Ou eŋec ʒéyec imuac hénia imi walac
baeciguc emu hiŋgarec imi mia, néŋ
hénia méŋ ménda hezac. 10 Hiŋgarec
inéŋ mia kurumeŋa kurumeŋa onogicma
eŋec i eŋeyaoc wanʒac. Inéŋ iwawai
momac yanda imi sécgé énécmimaŋ ʒé
imuhuc waŋec. 11 Waŋu inéŋ mia tosara
Yesuac Méliméli ic, tosara kua meme
ic, tosara buŋa suruc hiabia ʒéauau
ic, tosara pasto, tosara kiwi ic wammu
ʒéma onoporec. 12 Imi mia ic embachéra
téréya mesolaŋani énécmima weleŋ qeqe
ai megic toroqe amuma Kristoac séwi
ésécnec yacmac niŋac imuhuc ai buŋa
qeénécmiyec. 13 Neŋaŋ imi Anutuac naŋa
ninʒéŋgéma hénia niŋasariwiŋ. Imuhuc
wanni ninʒéŋ ninʒéŋnina ʒéma niŋ asac
asarinina iminéŋ toroqe nénécmiyu séwi
momacguc wamma ic yandi tetecgia
wambiŋ. Imuhuc wamma Kristoac yandi
yandiac séc éréréŋiguc yandiwiŋ. 14 Imuhuc
wamma neŋaŋ imi deguc muacnec
nambérac tanec ménda kecbiŋ. Ic diwi
qiwiliŋanéŋ ac halécnéŋ ala batuc waŋ
énécmigic ninʒéŋ ninʒéŋac ac areŋareŋgia
hénia hénia imuac temboŋ temboŋanéŋ
qekeŋ qeha waŋ énécmiwac niŋac. 15 Néŋ
goi héihéiya qeriaiguc ac hélawac ʒéma
wawaŋ memenina séc orucnina Kristo iwac
kekecac séciguc yandiwiŋ. 16 Iwarunec séwi
tasia imi mocʒoŋ toroya toroya toroqe
mimia waŋu iwawai hiabia séc qema
énécmiyu qéhéréŋgé amuma séwi tasiawac
kuha séc ai mema séwi imi meyandima goi
héihéi imuac qeriaiguc miyacgé amuanʒac.

Kekec wahala ʒéma kekec qelia.

17 Imuac niŋac ni séwiac hénia imi
ʒéma Miŋ Kewunawac qeriaiguc ninʒéŋ
ninʒéŋna ʒéau énécmizua; Deguc muacnec
imi ic enia eneŋ ewa qeriginanéŋ iwawai
héla qahac imuac wamma kecanʒu ésécnec
imuhuc ménda wamma kecmu. 18 Ieneŋ
imi niŋasac asari ginanéŋ siŋidéŋgéyu
niniŋgina qahac imuac suraiguc ewa
qeriginanéŋ seligiyu Anutuac kekec
igucnec waima keŋgic. 19 Ieneŋ niŋtegic
qiŋtegicgina qahac tanec wamma séwiac
siŋiguc opocamuma haka biria hénia
héniawac hémbaoc wamma waŋanʒu. 20 Ini
imi Kristoac hénia imuhuc méŋ ménda
kuamugic. 21 Ac héla imi Yesuac qeriaiguc
hezac éséc ini hélacnec iwac murunec ku
énécmiyu niŋgiciguc imi 22 ini ala batucac
féŋgéc ic méndacma houma keŋanʒac
ic wahala imuac haka imi séwi usugina
ésécnec hetecgému. 23 Ewa qeriginawac
uŋa imi meqeli énécmimia waŋu 24 Solaŋ
dindiŋa ʒéma ac hélanéŋ météré énécmiyu
Anutuac tanec ic qelia maleku ésécnec
héiamuma kecmu.

Kekecac héna ac.

25 Waŋu neŋaŋ momacnec Yesuac séwi
tasia wamma kecʒiŋ imuac niŋac ini ikoc
waima ama momac ic iniguc eŋaocnec ac
hélacnec ʒému. 26 Ini qeri biric nimmuiguc
képésic ménda wammu. Waŋu kaiwe kiwa
hiŋgacmac imuac séc qeri biric ménda
késama kecmu. 27 Biria miŋinawac titiŋa
méŋ ménda waimigic érémac. 28 Kowu ne-
nenéŋ muŋguc kowu ménda nemac, néŋ
néwéciguc maqeqeya méra mimacac séc
iwawai mihicŋimaŋ ʒé eŋeya mérianéŋ
ai mema haka hiabia wammac. 29 Ac
biria imi kuagina igucnec ménda waigic
mamac, néŋ ac hiabia ic tosara meyac
énécmimacac sécya ʒéma acgina ninʒu

* 4:8: Nalé imuaru kawaligina yaréiguc onogicma liliŋgéma hama iwawai onagicgic imi ic embachégina gili énécmiaŋgic. Yesu imi neŋaŋ kawalinina wanʒac imuac haka imuaru ac héima ʒézac.

imi onac goi héihéi mihicŋi énécmimu.
30 Ini imi Uŋa téréyawac qeriaiguc asé kiwi
menénécmiyu aŋgéŋ titiac nalé ducŋimac
imuac séc iwac buŋa kecmu, imuac niŋac
Ini Anutuac Uŋa Téréya ewa biri ménda
mihicŋi mimu. 31 Ini qeri howuc ʒéma
qeri biric ʒéma yoŋkanʒaŋ ʒéma wauŋ
silac ʒéma ʒébiri qébiri haka silic imuhucya
imi eŋaŋ muru augic qahac wandacmac.
32 Eŋaocnec goi héihéi waŋamuma wésé
niniŋ waŋamuma Anutunéŋ Yesuac qe-
riaiguc képésicgina wai énécmiyec éséc
képésicgina waiamumu.

5

1 Imuac goi héihéi waŋ énécmiyu
kecanʒu nambérac imuhucya ésécnec
Anutuguc kéréndéŋ wamma kecmu. 2 Ini
imi Kristonéŋ goi héihéi waŋ énécmiyec
séciguc eŋaocnec iwawai méŋ wamma
mewiŋ ʒé goi héihéiyawac qeriaiguc
wammu. Kristo inéŋ neŋaŋ niŋac wamma
eŋeya kekecya waima mulu manaŋ héméŋa
hiabia ésécnec Anutu héimiyec. 3 Ini
imi sucginaiguc kaisero ʒéma haka biria
hénia hénia ʒéma hémbaoc haka imuhucya
imuac qara acguc méŋ ménda ʒéhicŋimu.
Iminéŋ ic embac météré énécmimia ionac
hakagina séha wanʒac. 4-5 Kaisero ʒéma
ic qerigina ʒapi qeqeya ʒéma hémbaoc
(baniarawac mepé qepési ai) wammu imi
eneŋ mocʒoŋ yanda Kristo ʒéma Anutuac
ama yandaiguc mératéc méŋ ménda memu.
Imi ini niŋyacgéma nindacʒu imuac niŋac
ac ʒapi qeqeya ʒéma ʒéʒoraŋ ac ʒéma lisi
ac imi ménda ʒému, néŋ néwéciguc ewa
hia ac ézému.

6 Méŋac méŋ ménda wai énécmigic ac
gorosoŋa énézéma ikoc waŋ énécmiwu
niŋac. Haka imuhucyawac niŋac Anutuac
qeri gericnéŋ ac qeqe haka imuac nam-
bérac héra ionac muru maanʒac. 7 Imuac
mia ic imuhucya iniguc késayu késa ménda
wammu. 8 Ini becnec imi siŋi tunumaŋac
buŋa kecgic, néŋ deguc imi Miŋ Kewun-
inawac qeriaiguc asac mararaŋac buŋa
kecʒu. Imuac asac mararaŋac nambérac
imuac séciguc kecmu. 9 Asac mararaŋac
héla gocmia imi mia haka hiabia, haka
solaŋa ʒéma haka héla. 10 Némacnéŋ Miŋ
Kewunina ségiségi mihicŋi mianʒac imi
batucgé hémma, 11 ini imi siŋi panamaŋac
ai iwawai héla qahac imuac ménda toro-
qemu, néŋ énézégic haka biria héŋte-
gicmu. 12 Ieneŋ sasaŋgiaguc waŋanʒu
imi kuananéŋ ʒémaŋ ʒéwa gamu mama-
suŋaguc waŋu réwérizua. (14a) Hémbiŋac
séc imi mocʒoŋ asac mararaŋaguc, 13 hénia
imuac niŋac, iwawai mocʒoŋ asac mararaŋ
néŋ qetagaliyu wininianʒac imi kicninanéŋ
hémbiŋac séc waŋanʒac. 14 (14b) Imuac ac
méŋ yomuhuc ooyawac hezac; Gaugina
hekecʒu ini yacgic! ini humuc ic ionac
sucgina igucnec yacgic! Kristonéŋ qetagal-
ima asari énécmimac.

15 Imuac ini hakagina dimuhuc wamma
kecmu imi niŋtegicmu. Imuhuc wamma
ic embac niŋtegic qiŋtegicgina qahac
ésécnec qahac, néŋ niŋtegic qiŋtegic
ginaguc wamma kecmu. 16 Nalé imi
biria yéwériyaguc, imuac niŋac ini nalé
imi qaurac ménda qemu. 17 Imuac bec
ini ewa soho ic ménda wammu, néŋ
Miŋ Kewuninawac ewa siŋ imi dimuhuc
hezac imi nitegicma kecmu. 18 Waiŋ
doku seliaguc ewa soho ménda wammu.
Imi mia kekec soho sohoya. Néŋ Uŋa
téréyanéŋ sécgé énécmiyu kecmu. 19 Mepé
qepési legic, ʒéma ewa hiawac legic,
ʒéma legic téréya eŋaŋ héiamuma ewa
qeriginanéŋ Miŋ Kewuninawac muru legic
héimima mepésimimu. 20 Haka hénia hénia
hicŋi énécmianʒac séc Miŋ Kewunina
Kristo Yesuac qaraiguc nalé séc Anutu
maŋgocnina ewa hia ac ézému.

21 Waŋu Kristo ee héihéi wammima
eŋaocnec méra bacginu kecamumu.
22-23 Kristonéŋ hénaoriŋ ionac orucgina
wamma eŋeya séwi wamma kecʒu ionac
aŋgéŋ titi ic wanʒac ésécnec, embac
méŋac euyanéŋ iniŋa iwac oruha wanʒac,
imuac niŋac embac ini euhécgina ionac
méra bacginu kecma Miŋ Kewuac muru
wammianʒu ésécnec waŋ énécmimu.
24 Néŋ hénaoriŋ eneŋ Kristoac wammianʒu
ésécnec embac ini imuhucyanec euhécgina
tohotoho waŋ énécmima kecmu. 25 Ic
ini acguc iniŋhécgina ionac goigina
héiénécmima Kristonéŋ hénaoriŋ ionac
goigina héi énécmima ionac niŋac wamma
eŋeya kekecya wai énécmiyec imuac
séciguc waŋ énécmimu. 26 Imi mia
dokunéŋ naec énécmima ackuaʒécnéŋ
ʒuac énécmima météré énécmiyec.
27 Imuhuc waŋ énécmima eŋeya kiwaiguc

hénaoriŋ téréya kumu énécmima métac
métac me kiric misicya qahac téréyanec
solaŋanec wammu niŋac imuhuc waŋ
nénécmiyec. 28-30 (30) Neŋaŋ imi Kristoac
séwi tasia kecʒiŋ imuac niŋac, (29) Kristonéŋ
hénaoriŋ héra galeŋgé nénécmianʒac. Ic
méŋnéŋ méŋ eŋeya séwiya niŋac mézé
titi ménda waŋamuma nalé séc nene
gumu amuma kecanʒac. (28) Imuac ic ini
imuhucyanec eŋaŋ iniŋhécgina imi eŋaŋ
séwigina ésécnec goigina héi énécmimu.
Ic méŋnéŋ méŋ iniŋa goiya héimianʒac
inéŋ imi eŋeya séwiya goiya héiamuanʒac
tacnec wanʒac. 31 Hénia imuac niŋac ic
méŋnéŋ neŋgoc maŋgocya wai érécmima
kemma eŋeya iniŋaguc toroqema séwi
éréhécnéŋ séwi momacguc wammaoc
imuhuc ʒéyu ooyawac hezac. 32 Waŋu imuac
hénia saŋa imi qeu hiŋgac hiŋgara. Ni
imi Kristo ʒéma Anutuac hénaoriŋ ionac
niŋac momacnec imuhuc ʒézua. 33 Waŋu ini
imuhucyanec eŋac eŋac eŋaŋ iniŋhécgina
imi eŋaŋ ésécnec goigina héi énécmimu.
Waŋu embac ini acguc euhécgina onac
eegina héi énécmimu.

6

Nambérac ʒéma neŋgoc maŋgoc.

1 Nambérac ini Miŋ Kewuninawac
qeriaiguc neŋgoc maŋgoc hécgina niŋtoho
waŋ énécmimu. Haka iminéŋ haka dindiŋa
wanʒac. 2 Geŋga neŋgoc maŋgocga eegira
héi érécmiwéséman iminéŋ mia héna
ac walac walac ʒikiʒiki acyaguc wanʒac.
3 Imuhuc wambésémaŋiguc gi imi baeciguc
nalé horua kekecgaguc kecbéséman.
4 Maŋgoc ini nambérac hécgina qeri geric
ménda mihicŋi énécmimu, néŋ Miŋ
Kewuninawac pakeŋ ac ʒéma ʒézé seli
acnéŋ qegumu énécmimu.

Weleŋ qeqe ic ʒéma ionac miŋ maŋ-
gocgina.

5 Weleŋ qeqe ini imi bac yandi yandi
wamma ʒénéŋgina hiriyu ewa qerig-
ina hélanéŋ séwiginawac miŋ kewu
hécgina imi Kristoac muru wammianʒu
ésécnec weleŋ qeénécmimu. 6 Ionac
kicginaiguc baec ic ionac ewa qerigina
mehiaru énécmianʒu ésec qahac, néŋ
Kirisistoac weleŋ qeqe ic ésécnec ewa
qeriginanéŋ Anutuac ewa siŋ niŋtoho
wamma 7 siŋa nimma weleŋ qeénécmima
ic ionac waŋanʒu ésécnec qahac, néŋ Miŋ
Kewuninawac wammianʒu ésécnec weleŋ
qeénécmimu. 8 Imi mia icya icya haka
hiabia méŋac méŋ wammuiguc weleŋ qeqe
me miŋ maŋgoc kekera séc ai imi Miŋ
Kewuninanéŋ nénécmiyu meanʒiŋ imuhuc
ʒéma nimma imuhuc waŋ énécmimu.
9 Imuac Galeŋ ini acguc weleŋ qeqe hécgina
imuhucyanec waŋ énécmimu, néŋ ménda
tericgé énécmimu. Némac niŋ ionac ʒéma
onac Miŋ Kewugina imi ou kurumeŋiguc
kecanʒac. Waŋu iwac muru imi séwiac
hémma niŋgésigési méŋ ménda hezac
imuac mia imuhuc wammu.

Anutuac yaréac maleku selia.

10 Tetecgiaiguc yomuhuc ʒéwa niŋgic; Ini
imi Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ʒéma iwac
kuc buŋawac kuhanéŋ meseli amumu. 11 Ini
imi Biria miŋinawac ikoc imi qewiŋ ʒé Anu-
tuac bunda maleku héigic séwigina mocʒoŋ
hoturudacmac. 12 Neŋaŋ yaré imi ic séwi
busuninaguc me sacninaguc qahac, néŋ
Biria miŋinawac kewuya kewuya ʒéma kuc
buŋa ʒéma baec siŋi tunumaŋaguc imuac
galeŋhéra ʒéma sawaiguc uŋa biria iniguc
waŋanʒiŋ. 13 Imuac Anutuac bunda maleku
héigic séwigina mocʒoŋ hoturu énécmiyu
nalé biriaiguc ini efima yaré qemaguc
naŋselimu niŋac imuhuc wammu. 14 Imuac
ini naŋselima ac hélanéŋ rikuŋgina mema
ʒikigic haka solaŋanéŋ tétécginaiguc
hoturumu. 15 Waŋu héna usugina luaeac
buŋa suruc hiabianéŋ haima ʒéréŋqéréŋ
waŋamumu. 16 Imuac qahaiguc toroqema
niŋʒéŋ niŋʒéŋac saiwa mema iminéŋ
ic biriawac ʒakoŋ geric bélaŋaguc imi
héʒéŋgéma qéwécgému. 17 Aŋgéŋ titiac
opoc selia ʒéma Uŋa téréyawac sou
Anutuac ackuaʒéc imi memu. 18 Waŋu
ʒéwelecgina ʒéma ʒéqaqacgina mocʒoŋ
néŋ naléya qahac Uŋa téréyawac qeriaiguc
ʒéwelecmu. Imuhuc wambiŋ ʒé ʒenʒeŋ
qeli qeli wamma nalé séc seliseli wamma
ʒéwelecmu. Waŋu ic embac téréya ionac
niŋ wamma ʒéwelecmu. 19 Waŋu nuac
niŋac momacnec ʒéwelecma nuac muru
ackuaʒéc néŋu kuana aŋgéma buŋa suruc
hiabia imuac hénia saŋa imi poriŋ qahac
ʒéau énécmimaŋ niŋac ʒéwelec wammu.
20 Neŋ ai imuac mia Yesunéŋ méli néŋu hésa
ic wamma kecʒua. Waŋu imi mia neŋ ac

ʒémaŋac hezac imi poriŋ qahac selianec énézémaŋ niŋac imuhuc mihicŋi néŋec.

Mozoc ac.

[21] Kekecnawac hénia me némac ai mema kecʒua imi onac momacnec énézéwa nimmu niŋac ninʒéŋ ninʒéŋac dacmuna ʒéma Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ai ichéla kecʒac Tikiko inéŋ mia héniana imi mocʒoŋ énézédacmac. [22] Inéŋ mia nonac kekecninawac hénia énézéma ewa qerigina meefi énécmimac niŋac ni ic imi ai imuac téŋgéŋ méli énécmizua.

[23] Anutu maŋgocnina ʒéma Miŋ Kewunina Kristo Yesuac murunec goi héihéiya luaeguc ʒéma ninʒéŋ ninʒéŋaguc iminéŋ dacmuna hécna onac muru hemac. [24] Miŋ Kewunina Kristo Yesu siŋa ménda humumia nimmianʒu séc ionacmuru ewa hiayanéŋ he énécmimac.

Filipai

Yaiʒézé ac.

1 Yesu Kristoac weleŋ qeqe icya Paulo
ʒéma Timoteo niri hénaoriŋ Kristo Yesuac
qeriaiguc Filipi ama areŋa yandaiguc ke-
canʒu ini ʒéma galeŋ hécgina ʒéma ai
ichécgina onacmuru kiwi yomi oma haiwa
hazac. 2 Anutu maŋgocnina ʒéma Miŋ
Kewunina Yesu Kristo iorarunec ewa hia
ʒéma luaenéŋ hama onac muru hemac.

Pauloac ʒéwelec ac.

3 Ni niŋqeli énécmianʒua nalé imuac
séc Anutuna ewa hia ac ézéanʒua.
4 ʒéwelecanʒua séc ic tuŋ onac niŋac
wamma ségiséگi wamma nalé séc ʒéwelec
waŋanʒua. Imuac hénia imi yomuhuc; 5 Ini
buŋa suruc hiabia niŋgic nalé imuac héni-
hénia igucnec éréma deguc imuac ai imi
naŋgé amuma meanʒu imuac mia imuhuc
waŋanʒua. 6 Waŋu sucginaiguc ai hiabia
héniyec Anutu inéŋ ai imi mézézéŋgéma
metecgéyuguc Kristo Yesuac nalé yanda
imi hamac imi niŋkinʒéŋ gézua. 7 Ni hésa
qatécnaguc wamma buŋa suruc hiabia
imuac héipuc wamma ʒéseliwa ini ewa
hiayawac qeriaiguc ai momachécna waŋ
néŋanʒu. Imuac niŋac ni ic tuŋ onac
imuhuc nimba sécgézac. Imuhuc nimba
ini imi nuac ewa qerinaiguc kecanʒu.
8 Yesu Kristo inéŋ ewa qerianéŋ waŋ
énécmianʒac imuac séciguc ni dimuhuc
onac niŋac wamma qerinanéŋ hakhak
waŋanʒac imuac mia Anutunéŋ ni héipuc
waŋ nénʒac. 9 Waŋu ini niniŋ hiŋgac
hiŋgara ʒéma niŋgésigési ginanéŋ goi
héihéigina imi mesaiyu kuaya qeqeya
wammac imuhuc ʒéma ʒéwelecanʒua,
10 Imuhuc wamma némac iwawainéŋ héla
wanʒac imi niŋtegicma solaŋanec kitic
képésic qahac kecgic Kristoac haha naléya
imi hamac. 11 Waŋu Yesu Kristonéŋ
qenaŋgé waŋ énécmiyu kekec solaŋawac
héla gocmianéŋ sécgé énécmiyu Anutuac
edamuya onac murunec qetagali énécmiyu
tosara eneŋ hémma Anutu mepé qepésiac
legic héimimu.

Pauloac ʒéwelecwelec ac.

12 Dacmuna hécnina haka hicŋinéŋec
imuac niŋac Miŋ Kewuac buŋa suruc hiabia
imi muŋguc yanda saima kenʒac imi ini
niŋtegicmu niŋac wanʒua. 13 Imuac Kris-
toac niŋac wamma hésa qaténaguc kecʒua
imi baec galeŋac ai ama yomuac qeri-
aiguc owohotoŋ kecʒu i ʒéma ic embac
tosara mocʒoŋ ionac sucginaiguc wininiyu
héŋtegicdacʒu. 14 Imuac niŋac dacmuna
hécnina sucginaiguc sasalanéŋ nuac hésa
qaténa niŋac Miŋ Kewuninawac qeriaiguc
ninʒéŋgéma ʒénéŋgina ménda hiriyu Anu-
tuac ackuaʒéc imi haŋ qema ʒéanʒu.*

15 Ic embac tosaranéŋ nimbupuc wamma
nogicna gogicba ʒéma Kristo ʒésaianʒu,
néŋ tosara imi ewa hélanéŋ ʒésaianʒu.
16 Yomi eneŋ imi ni buŋa suruc hiabia
imuac héipuc wamma ʒéasariman niŋac
kumunéŋec hénia imi niŋtegicma siŋna
nimma ai meanʒu. 17 Waŋu tosara imi eneŋ
hésa qaténaguc réwéri méŋ toroqewiŋ
gezaŋ ʒéma ewa hélanéŋnec qahac, néŋ
nogicna gogicba ʒéma Kristo ʒésaianʒu.
18 Imuac némariawac hémba birimac?
Ikoc me hélacnec imuhuc me imuhuc
waŋgic saima keŋanʒac imi Kristo imi mia.
Hénia imuac niŋac ni ségiséگi waŋanʒua.
Waŋu toroqema ségiséگi wammanec
kecmaŋ. 19 Imi mia hénia yomuhuc niŋac;
Onac ʒéwelecgina ʒéma Yesu Kristoac
Uŋa téréyanéŋ naŋgénéŋu ʒéra waiya
imuhucya niŋac aŋgéŋ titina mihicŋimaŋ
imi ni ninʒua, imuac niŋac mia imuhuc
waŋanʒua. 20 Waŋu gamusiŋ qamusiŋ
ménda nimma becnec ésécnec degucmi
acguc ʒénéŋna ménda hiriyu séwiiguc me
humuciguc séwinanéŋ Kristo iwacnec sac
mepési mimaŋ niŋ ninʒua. 21 Imi mia nuaru
imi kecmaŋiguc Kristoac kecmaŋ, waŋu
humumaŋiguc humucna imi acguc méra
némmac. 22 Waŋu séwinaguc kecmaŋiguc
imi téré ainawac héla mihicŋimaŋ.
Imuac niŋac kekec ʒéma humuc iorac
sucgiraiguc némariawac aŋgéŋ tiwa hia
wammac imi ménda ninʒua. 23 Ni imuac
sucgiraiguc kecba momacnec waŋ nénʒaoc.
Waima kemma Kristoguc kecmaŋ iminéŋ
ogicogicya imuac niŋ imuac wanʒua, néŋ
24 imi waima séwinaguc kecmaŋ imi onac

* 1:14: Paulonéŋ hésa ic kerec, néŋ Romawac baec galeŋnéŋ eeya héimiyu ʒiki sipac qahac kecma ackuaʒéc ʒéauénécmiyu hémma tosara eneŋ acguc kucgina mema ʒénéŋgina ménda hiriyu buŋa suruc hiabia ʒéau énécmiaŋgic.

niŋ nimba hia wanʒac. 25 Waŋu ni waima
kecmaŋ imi ʒéma onac ninʒéŋ ninʒéŋgina
meyandima imuac ʒézé ségiségi wamma ic
tuŋ iniguc momacnec kecmaŋac hezac imi
ni niŋyacgézua. 26 Imuac neŋ muŋguc hama
iniguc kecba nuac niŋac Yesu Kristoac
qeriaiguc onac ʒézé ségiségi ginanéŋ
qesalecgéma yandimac.
27 Momacguc niŋgic eeyaguc wammac
imi yomuhuc; Ini Kristoac buŋa suruc hi-
abia imuac séciguc wamma kecmu. Imi
mia ni ha inicmaŋ me wai énécmima
lakec kecmaŋ imi ini ewa momac wamma
namma ewa siŋgina momacnec buŋa suruc
hiabiawac ninʒéŋ ninʒéŋginawac wamma
eŋaoc naŋgé amumu. 28 Ionac muru imi
buŋa suruc hiabianéŋ kisikiyoŋac asé ki-
wiya wanʒac, néŋ onacmuru imi aŋgéŋ
titiac asé kiwiya wanʒac. Imuac niŋac
ai imuac me imuac mewiŋ ʒégic haʒéc
waŋ énécmimuiguc ionac bac yandi yandi
ménda wammu. 29 Kristoac niŋac ewa
hia waŋ énécmiyec imi ninʒéŋgé mimu
niŋac sac qahac, néŋ ninʒéŋgéma iwac niŋ
wamma ʒérabéra acguc momacnec bisimu
niŋac imuhuc ʒézua. 30 Ini imi becnec nuac
muru hicŋiyu héŋgicac deguc nuacmuru
heyu héŋanʒu qenʒeŋ manʒeŋ imuhucya
onac muru acguc he énécmizac.

2

Kristoac memaamuma kekecac haka.

1 Imuac Kristoac qeriaiguc meme seli ai,
me goi héihéiac qeri mebélac ai, me uŋa
téréyawac ala kekec, me wésé niniŋ, me
ewa biricnéŋ he énécmiyu 2 ewa momac
wamma goi héihéi imuhucyanec aŋgéŋ
tigic ewa siŋgina momac waŋu siŋniŋ mo-
mac wamma ségiségina solaŋanigic kuaya
qeqeya wammac. 3 Ai imuac me imuac
mewiŋ ʒé nogicna gogicba hakaiguc me
séwi eŋeŋawac hakaiguc ménda wamma
ewagina memaamuma tosara ionac niŋgic
gi gogicma eŋeŋa wammu. 4 Ini eŋac eŋac
ewa siŋgina sac qahac, néŋ alahécgina
ionac ewa siŋ imuac momacnec héŋgaleŋ
waŋ énécmimu. 5 Yesu Kristoac ewa siŋ
heyec ewa siŋ imuhucyanec aŋgéŋ tigic
hemac. 6 Inéŋ Anutu eŋeyawac kekec
kerec, néŋ Anutuac séc aŋgéŋ tima kec-
maŋ ʒé ménda nimma, 7 kileŋ memaa-
muma weleŋ qeqe ic tanec mema baec
ic ésécnec waŋec. 8 Imuhuc wamma ic
tanec wamma hicŋiyec. Hicŋima eŋeya
memaamuma kileŋ humucac séc keremma
Anutuac ara niŋtohoma ic héŋgeŋa wén-
daraiguc humuyec. 9 Imuhuc waŋu Anu-
tunéŋ ou meyacmima qac buŋa méŋ, qac
tosara mocʒoŋ onogicʒac imuhucya miyu
késayec. 10 Imuhuc wammima ou ku-
rumeŋiguc ʒéma you baeciguc ʒéma emu
baec bawaiguc kecanʒu ieneŋ mocʒoŋ
Yesuac qac buŋaiguc simiŋ héimimuac
hezac. 11 Waŋu kuaya kuaya séc Yesu Kris-
towac Miŋ Kewuna ʒéma Anutu maŋgoc
mepési wammimu.

Kifa asaha ésécnec kecbiŋ.

12 Imuac ala soroc hécna wésénaiguc
sac qahac, néŋ deguc iniguc ménda
kecʒua nalé yomuac acguc nalé séc ara
niŋtohoma bac yandi yandi wammima
ʒénéŋgina hiriyunec onac aŋgéŋ titigina
imi mesolaŋanimu. 13 Ewa qeriginaiguc ai
meanʒac imi mia Anutu. Inéŋ mia eŋeya
ewa siŋa hiabia imuac niŋ kewugina haima
aigina memu niŋac meseli énécmianʒac.
14 Waŋu ai hénia hénia imi mematiti me
tualefic ac qahac memu. 15 Imi mia ini
képésic qahac solaŋanec kecma hicŋisai
qariŋ qariŋgia ʒéma acqeqe wawaŋa
ionac sucginaiguc Anutuac nambérac
héra wamma solaŋanec kecma baec ic
ionac sucginaiguc asac mararaŋ wamma
qetagali énécmima kecmu. 16 Kekecac
ackuaʒéc measarigic ni usuŋnec keŋha
wamma qenʒeŋ manʒeŋ qeyi imi héla
qahac ménda waŋu Kristoac naléiguc
qerinanéŋ niŋpaŋgéma onac niŋac ségiségi
ac ʒémaŋac séc wammac. 17 Onac ninʒéŋ
ninʒéŋgina ʒéma weleŋ qeqeginanéŋ mulu
ésécnec haimigic ni imuaru toroqema
nena kekecna mulu manaŋac doku selia
ésécnec qocgé mimaŋiguc kileŋ ségiségi
wamma ic tuŋ iniguc ségiségi wammaŋ.
18 Ini imuhucyanec ségiségi wamma niguc
momacnec ewa hia nimmu.

Timoteoac ac.

19 Ni onac ac buŋa nimba qerina meefi
némmac ʒéma hénia imuac niŋac Timoteo
focdac onac muru méli énécmimaŋ niŋac
Miŋ Kewuninawac qeriaiguc niŋkumu
wamma kecanʒua. 20 Niguc ewa momac
wamma onac niŋac wamma inicgaleŋ
wammacac hezac imi tosara qahac, néŋ
i sac nuacmuru kecʒac. 21 Ic tosara

ieneŋ imi Kristo Yesuac aiyawac ménda
waŋanʒu, néŋ eŋaŋ ewa siŋginawac
wamma kecanʒu. 22 Néŋ Timoteo imi merac
méŋnéŋ maŋgocyawac wammianʒac
ésécnec waŋ némma niguc buŋa suruc
hiabiawac kuc qema ai meyec. Imuac
niŋac ai hakayawac hénia imi wininiyu
hémma nindacʒu. 23 Imuac nuac muru
haka dimuhuc hicŋi némmac imi hémma
niŋtegicmaŋ nalé imuaru focdac ic imi méli
énécmimaŋ ʒé niŋkumuma kecʒua. 24 Ni
acguc focdac hamaŋ ʒé Miŋ Kewuninawac
qeriaiguc niŋkumuma kecʒua.

25 Waŋu nimba Epaforodito onac muru
méli énécmimaŋac hezac. Ic imi méli
néŋgic hama dacmuna ʒéma ai momac
ʒéma téŋgiŋ ic ésécnec niguc momac-
nec weleŋqe némma iwawai méŋac méŋ
niŋac wamba méra néŋanʒac. 26 Inéŋ ini
mocʒoŋ inicmaŋ ʒé qeria héŋgeŋnec kerec.
Waŋu eŋeyaoc hafi wamma kerec imuac
suruc ini nindacgic imuac niŋac ewa goro
wamma kecanʒac. 27 Inéŋ hafi kiyu humu-
maŋ ʒé waŋec. Waŋu Anutunéŋ wéséya
nimmiyec. Waŋu i sac qahac, néŋ ewa
goronéŋ ewa goro méŋ mihicŋiwac niŋac
niŋyéwérima kecba wéséya niŋnémma ewa
gorona momacnec meefinéŋec. 28 Imuac ini
ic imi hémma ségiségi waŋgic ewa qerina
réwéria imi acguc momacnec meefimaŋ ʒé
seliseli wamma méli énécmizua. 29 Imuac ini
Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ségiségi yanda
wamma ic imi héihéré mima ic imuhucya
ionac imi eegina héima énépésimu. 30 Ini
weleŋ qenémma ai megic ai tasia ménda
sécgéma heyec imi meyu sécgédacmac
niŋac ic imi Kristoac ai niŋac eŋeya kekecya
ménda galeŋgé amuma humumaŋ ʒé hia
humumaŋ ʒénimma ai meaŋec.

3

1 Dacmuna hécna ac tetecgiawac ʒéwa
niŋgic, Miŋ Kewuninawac qeriaiguc
ségiségi wammu. Ac imuacnec muŋguc
muŋguc oma nimba imi nuaru ai yanda
ménda wanʒac, néŋ onac imi ac iminéŋ
demiŋ meénécmimac.

Haka wahala maleku ésécnec hetecgéwiŋ.

2 Ini haséŋ kazu ic* ʒéma biria meme
ic ʒéma séwi taségina héricma séwi eŋeŋ
wanʒu imi onac galeŋgina mema kecmu.
3 Anutuac uŋa téréyaguc weleŋ qeqe ai
mema Kristo Yesu mepési mima séwiguc
ménda héiselima kecanʒiŋ neŋaŋ imi séwi
tasénina hélacnec héricma kekera wanʒiŋ.
4 Ni acguc séwiiguc héi selimaŋac séc waŋu
ic tosia eneŋ séwiiguc héiseliwiŋac séc
ʒéma ninʒuiguc ni imi onogicma imuhuc
nimmaŋac séc. 5 Ni hicŋima kecba ai
meme 8 waŋu séwinaiguc séwi heric haka
wannéŋgic,* waŋu ni Israelac sac kitiwa,
Benʒaminac qeli, Hebiraio ic sucginaiguc
Hebiraio ic héla, waŋu héna aciguc ko-
roma ʒéwa Farisaio ic wanʒua. 6 Hakana
imi seliseli wamma Yesuac hénaoriŋ un-
unesi waŋ énécmiyi waŋu héna ac méŋ
ménda logima képésic méŋ ménda mi-
hicŋiyi. 7 Waŋu becnec iwawai imuhucya
mocʒoŋ naŋgé néŋec, néŋ Kristoac wamma
nimba iwawai imi méŋ ménda méra néŋec,
néŋ iwawai eŋomia waŋec. 8 Waŋu hélac-
nec ʒéwa iwawai imi mocʒoŋ maqeqeya
mihicŋi nénéŋa, néŋ miŋna Kristo Yesuac
hénia niŋasariwa hicŋinéŋec niniŋ imuac
mia nimba eeya eŋeŋaguc wanʒac. Ni imi
iwac niŋ wamma iwawai mocʒoŋ imuac
nenesic ʒéma ninʒua. Imi mia Kristo
aŋgétiwa 9 iwac qeriaiguc mihicŋi nénéŋa
wammac niŋac. Solaŋanima kecʒua imi
héna ac igucnec ménda hicŋiyec, néŋ
Kristo ninʒéŋgéwa kekec solaŋa imi Anu-
tuac murunec hicŋinéŋec. 10 Ni Kristo ʒéma
humuc igucnec qelima kekec imuac kuha
ʒéma iwac qenʒeŋ manʒeŋ imi momacnec
bisinimmaŋ ʒé iwac humuc imi niŋtohoma
11 Imuhuc me imuhuc wamma humuc ic
sucgina igucnec yacma kekec qelia mihicŋi-
maŋ ʒé wanʒua.

Kekecac qambaŋa hémma usuŋnec kembiŋ.

12 Ni nena imi bec mihicŋizua ménda
ʒézua. Waŋu bec mesolaŋani waŋ néŋec
ménda ʒézua, néŋ Kristo Yesunéŋ ni
népésiyec séc imuac mihicŋimaŋ ʒé
wamma usuŋnec kemmanec kecʒua.
13 Dacmuna hécna, ni bec imi mezua ʒéma
ménda ninʒua, néŋ iwawai andénaiguc
hezac imuac eluŋ nuyu, iwawai wésénaiguc

* 3:2: Yuda ic ionac haka silic méndacaŋgic ieneŋ Kristo ic tosara ionac haka silic ménda méndacgic mebiri énécmiaŋgic hénia imuac niŋac kazu ic ʒéénécmiyec. * 3:5: Yuda ic ieneŋ nalé imuaru naŋhécgina séwi hericheric haka imi waŋ énécmigic.

hezac imuac memaŋ ʒé [14] kemma aŋgétimaŋac hezac, imuac mia kicna hiwa keŋu
Kristo Yesuac qeriaiguc Anutunéŋ ounec
héihéré néŋec imuac héla haiyu hezac
imuac memaŋ ʒé usuŋnec kenʒua. [15] Imuac
solaŋanima kecʒiŋ neŋaŋ sucninaiguc
méŋnéŋ méŋ yomuhuc nimmacac hezac;
Haka méŋac ini niŋgic tanera méŋ waŋu
Anutunéŋ imi acguc measari énécmiyu
hémmu. [16] Nini aŋgétima kecʒiŋ héna
imuacnec sac tima kembiŋ.

[17] Dacmuna hécna ini eŋawu ni méndac
némmu. Waŋu ic tosia haka kekecninaiguc
hénʒu séc imuhucyanec wamma kecanʒu
ionac haka imi acguc kic hihi wamma
hémmu. [18] Ni hatac sasala énézéyi. Deguc
acguc kic masina mayu énézézua. Ic embac
sasala imi Kristoac ic héŋgeŋa wéndara
imuac haʒéc wamma keŋha wanʒu. [19] Ieneŋ
imi tetecgiaiguc kisikiyoŋ mihicŋimu.
Ionac anutu imi tomeŋgina. Gamuginanéŋ
ʒunʒariŋ ésécnec hai hoturu wamma
baecac iwawai niŋac niŋanʒu. [20] Waŋu
neŋaŋ imi kurumeŋ ama miŋina wamma
kecni qacnina ou kurumeŋiguc ooyawac
hezac. Imuarunec mia aŋgéŋ titi miŋina
Miŋ Kewunina Yesu Kristo hamac ʒéma
mambéc kecanʒiŋ. [21] Inéŋ iwawai mocʒoŋ
énézéyu niŋtoho mimuac séc kuc buŋa
hemizac. Kuha imuhucyanéŋ séwinina
maqeqeya imi meleŋ nénécmiyu eŋeya
séwiya edamuyaguc ésécnec wambiŋ.

4

[1] Imuac nuac niŋkumu, dacmuna
sorochécna, nuac ségiséigi ʒéma ic kewuac
soroc, ini imuhucyanec Miŋ Kewuninawac
qeriaiguc namma kecmu.

Memeseli ac.

[2] Ni Yuodia ʒéma Sintike embac éréhéc
imi Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ewa
momac wamma kecmaoc niŋac ʒénaŋgé
érécmizua. [3] Waŋu ai momacna* solaŋa
guac welec génʒua. Embac tosara buŋa
suruc hiabiawac niguc momacnec seliseli
wamma ai megic imi ʒéma Klemento ʒéma
nuac ai momac hécna méra énécmina,
qacgina imi kekecac kiwiiguc hedacʒac.
[4] Miŋ Kewuninawac qeriaiguc nalé séc
ségiséigi waŋgic. Méŋguc énézéwa ségiséigi
wammu. [5] Onac ewa bénʒéŋgina imi ic
embac énézégic nindacmu. Miŋ Kewuninanéŋ hosucgé nénécmizac. [6] Iwawai
méŋac méŋ ménda niŋyéwérimu, néŋ ai
hénia héniaiguc ʒéwelec ʒéma ʒéqesiqesi
ginanéŋ ewa hia ac ézéma Anutu ézému.
[7] Imuhuc waŋgic bec Anutuac luae niniŋginawac séha ogicogicya imuhucyanéŋ
Kristo Yesuac qeriaiguc onac ewa qerigina
ʒéma niniŋgina galeŋgé énécmimac.

[8] Dacmuna hécna metecgéma ʒéwa,
iwawai héla, iwawai téréya, iwawai dindiŋa,
iwawai solaŋa, iwawai siŋ niŋmimiawac
séc, iwawai ʒézé sorocyaguc, iwawai
méra énécmimiawac séc me iwawai
mepé qepésiyaguc, imuhucyawac wamma
kecmu. [9] Ini nuac murunec niŋareŋgégic
me megic me héŋgic imuac wamma kecmu.
Imuhuc waŋgic luaeac Anutunéŋ iniguc
momacnec kecmac.

Filipo hénaoriŋ ewa hia ac ézéyec.

[10] Ini nuac nimma kecgic imuac
ʒariŋanéŋ hutuzac imuac ni Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ségiséigi kuneŋ yanda
wanʒua. Becnec ini niŋnéŋgic, néŋ
imuac naléya ménda hayu osigic. [11] Ni
iwawai méŋ niŋac wamma imuhuc ménda
ʒézua. Ni kekecac hénia kuamuma haka
hénia héniaiguc hia ʒéma nimmaŋac séc
wanʒua. [12] Ni imi maqeqena iguc hia
kecmaŋac séc, waŋu iwawaina saméŋ
bipiyaguc hia kecmaŋac séc. Imuac haka
hénia héniaiguc nimba sécgé néŋanʒac.
Yaka niŋ humu humuiguc me iwawaina
saméŋ bipiyaguc me maqeqena iguc
dimuhuc kecba hiarumac imuac hénia
imi niŋtegicdacʒua. [13] Meseli néŋanʒac
iwac qeriaiguc ni iwawai mocʒoŋ hia
wandacmaŋac séc. [14] Waŋu ini nuac qenʒeŋ
manʒeŋiguc momacnec toroqezu imuac
nimba sécgézac.

[15] Filipi ic ʒéwa niŋgic, becnec buŋa suruc
hiabiawac ai imuac nalé hénihéniaiguc ni
Makedonia baec waima kemba méŋnéŋ
méŋ méra ménda néŋec, néŋ ini sac méra
néŋgic imi ini ninʒu. [16] Waŋu Tesalonika
ama areŋa yandaiguc keri nalé imuaru
acguc ini hatac éréhécnéŋ méŋ méra
néŋgic. [17] Ni sese méŋ niŋac ménda
welec énécmizua, néŋ mériaŋginaguc
wammu niŋac onac muru haka hiabiawac

* 4:3: Girik aciguc; boŋ ʒura momacnec huama kekera.

hélanéŋ saima hemac niŋac imuhuc ʒézua.
[18] Nuac muru imi iwawai mocʒoŋ sasala
henéndacʒac. Epafirodito mériaiguc
iwawai néŋgic imi mewa sécgénénʒac. Imi
mia hofac oo ésécnec héméŋa hiabia waŋu
Anutunéŋ memacac séc waŋu ségiségi
mihicŋi mizac. [19] Nuac Anutunanéŋ Kristo
Yesuac qeriaiguc, edamuyawac qeriaiguc,
eŋeya hofi yanda kuaya qeqeya igucnec
sécgina tiénécmimac. [20] Anutu Maŋgocnina
iwac muru nalé tetecgia qahac mepé qepési
hemimac. Hélacnec!

Ac tetecgia ʒéma mozoc ac.

[21] Ic embac téréya Kristoac qeriaiguc ke-
canʒu ionac yaiʒézé ac énézému. Dacmuna
tosara niguc kecʒu imi eneŋ onac yaiʒézé
ac énézézu. [22] Ic embac téréya mocʒoŋ onac
yaiʒézé ac énézézu. Waŋu ionac sucgi-
naiguc Kaisawac amaiguc areŋhéra ionac
murunec tosaranéŋ imuhucnec yaiʒézé
acgina ʒézu imi meyacma ʒéwa ninʒu.
[23] Miŋ Kewunina Yesu Kristoac ewa hianéŋ
onac ewa qeriginaiguc hemac.

Kolosai

1 Anutuac ewa siŋiguc Kristo Yesuac
Méliméli ic wawaŋa ni Paulo ʒéma ninʒéŋ
ninʒéŋac munana Timoteo 2 niri Kolosai
ama yandaiguc ic embac téréya Kristoac
qeriaiguc keŋhéi hahéi qahac* kecanʒu
onac muru kiwi yomi oénécmizic. Anutu
Maŋgocnina iwarunec* ewa hia ʒéma lu-
aenéŋ he énécmimac.

Ewa hia ac ʒéma ʒéwelec ac.

3 Nereŋ onac niŋ wamma ʒéwelec
waŋanʒic séc neŋaŋ Miŋ Kewunina Yesu
Kristoac Maŋgocya Anutu ewa hia ac
ézéanʒic. 4 Imi mia Kristo Yesu ninʒéŋgé
mizu imuac buŋa ʒéma ic embac téréya
ionac muru ala siŋgina hezac imuac buŋa
niŋanʒic imuac niŋac imuhuc waŋanʒic.
5 Waŋu ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma siŋgina imi mia
onac wamma kurumeŋiguc niŋkinʒéŋ gina
kumugic hezac imuacnec mia hicŋianʒac.
Waŋu niŋkinʒéŋ imi suruc hélawac buŋa
hiabia becnec niŋgic imi mia. 6 Buŋa
suruc hiabia imi onac muru haréyu
ini nimma hélacnec Anutuac ewa hia
niŋtegicgic nalé imuarunec sucginaiguc
hicŋiyec ésécnec baera baera sécgéma
kemma hélaguc wamma yandianʒac.
7 Imuhucyanec niniguc momacnec weleŋ
qeqe icya wamma kecanʒac ala sorocnina
Epafiranéŋ ku énécmiyu niŋgic. Ic imi
onac Kristoac ai ic héla wamma kecʒac.
8 Inéŋ mia Uŋa téréyawac qeriaiguc ala siŋ
waŋamuanʒu imuac suruc nérézéyec.

9 Hénia imuac niŋac onac suruc niŋic
nalé imuarunec éréma niri onac niŋ
wamma ménda waima Anutu ʒéwelec
mianʒic. Imi mia Uŋa téréyawac niŋtegic
qiŋtegic ʒéma niŋ asac asariawac kuhaiguc
niniŋ Anutuac ewa siŋac murunec hahaya
imi kuaya qeqeya tiénécmimac niŋac
ʒéwelec waŋanʒic. 10 Waŋu waŋgic séc
Miŋ Kewuninanéŋ niŋu sécgéyu ewa hia
nimmac. Waŋu ai hénia hénia eeyaguc
memu séc héla mihicŋima Anutuac hénia
niŋareŋgégic imuac niniŋa imi yandima
kemmac. 11 Waŋu ʒérabéra horu horugia
ségiségi wamma bisima keŋkecgic tecgé-
mac niŋac iwac edamuyawac kuhanéŋ
kucgina mocʒoŋ meseli énécmimac. 12 Imi
mia edamuyaiguc ic embac téréyawac
ai buŋa bakia késamuac séc mehiaru
énécmiyec* Maŋgocnina iwac mia ewa
hia nimmimanec imuhuc wammu. 13 Inéŋ
mia panamaŋac demiŋ totoŋ qeriya
igunec nénépésima eŋeya naŋ sorocyawac
héŋgaleŋ ama areŋa yandaiguc nonoporec.
14 Naŋa imi sawanéŋ mulu menénécmiyu
képésicnina mocʒoŋ waiwaiya waŋec.
15 Inéŋ mia hémbiŋawac séc qahac Anutu
iwac kic tanera wanʒac, iwawai méŋ
ménda ʒéhicŋiyu kerec nalé imuaru bec
walac walac hicŋima kerec. 16 Imi mia
hénia yomuac niŋac; Iwawai mocʒoŋ imi
iwac qeriaiguc ʒéyu hicŋidacgic. Iwawai
kurumeŋiguc kekera ʒéma baeciguc
kekera, kicnéŋ hémbiŋac séc ʒéma ménda
hémbiŋac séc, tatac edamuyaguc me
héŋgaleŋ wawaŋawac kuc buŋa, galeŋ
me galeŋac qac buŋa imi mocʒoŋ iwac
murunec ʒéma iwac buŋawac ʒéhicŋi
énécmimia. 17 I eŋeyaoc imi iwawai tosara
ménda hicŋima kecgicnec i bec kerecac
kecʒac, waŋu iwawai mocʒoŋ imi iwac
qeriaiguc qéhéréŋgé amuma nandarecac
nanʒac. 18 Waŋu inéŋ ʒéyu hicŋidarec
momac yanda ionac walac walacgina
kecmac niŋac, hénaoriŋ neŋaŋ orucnina
ʒéma kekecac hénihénia wamma humuc
ic ionac sucgina igucnec walac walac
qelima yarec. 19 Imi mia Anutunéŋ iwawai
mocʒoŋ Yesuac qeriaguc kuaya qema
sécgémima kecmuac ʒé niŋu sécgéyu
imuhuc hicŋidarec. 20 Iwac murunec
iwawai kurumeŋiguc ʒéma baeciguc
hedacʒac imi mocʒoŋ eŋeyaguc ewa
momac wammu niŋac Yesuac sawanéŋ ic
héŋgeŋa wéndaraiguc luae qenénécmiyec.

21 Becnec ini, elicgé énécmiyu kecgic.
Kecma ewa qerigina ʒéma wawaŋ memegi-
naguc haʒéra kecgic. 22 Waŋu deguc
imi aciguc ménda emmu néŋ képésic
solaŋ wamma Anutuac kiwaiguc ic embac
téréyawac buŋa nammu niŋac séwiya
wai nénécmima humuma Anutu ʒéma
neŋaŋ sucninaiguc ewa momac mihicŋi
nénécmiyec. 23 Ini ninʒéŋ ninʒéŋiguc

* 1:2: Hénia méŋ imi ninʒéŋgéma. * 1:2: Kiwi méraginanéŋ ooya tosaraiguc; Maŋgocnina ʒéma Miŋ Kewu Yesu Kristo iorac. * 1:12: Kiwi méraginanéŋ ooya tosaraiguc; mehiaru nénécmiyec.

kumuselima keŋqe haqegina qahac kecmu.
Kecma buŋa suruc hiabia nindacgic imuac
niŋkinʒéŋ wamma imuacnec ménda
néŋgacma kemmu. Waŋu buŋa suruc
hiabia imi mia ʒéau énécmimia waŋu,
kurumeŋ bawaiguc kekec yanda Anutunéŋ
ʒéyu hicŋima kecʒu imi mocʒoŋ nindacgic.
Waŋu Ni Paulo imi buŋa surucya imuac
weleŋ qeqe ic waŋiac kecʒua.

Pauloac weleŋqeqe ai.

24 Deguc ni onac wamma qenʒeŋ
manʒeŋiguc kecma imuac mia ségiségi
wanʒua. Imuhuc wamma Kristoac qenʒeŋ
manʒeŋ kitiwa hezac imi iwac héna
méria wamma kekera hénaoriŋ onac niŋ
wamma séwinanéŋ bisiwa sécgénénʒac.
25 Ni imi Anutunéŋ onac niŋ wamma
ai ara nézéyec imi tohoma Anutuac
ackuaʒéc imi énézédacba sécgé énécmimac
niŋac hénaoriŋ héra ionac weleŋ qeqe
ic waŋi. 26 Ac saŋa imi nalé hénihénia
qahac hama keŋec imuarunec ʒéma
baec yomuac hicŋisaiya hicŋisaiya ionac
murunec musaŋgéyu heyec néŋ deguc
imi ic embachéra téréya ionac muru
énézéyu wininiyec. 27 Imi mia Anutunéŋ
ac musaŋ musaŋgia imuac edamuyanéŋ
baera baera ic embac ionac muru dimuhuc
kindindiŋa sécgé énécmizac imi énézéyu
nimmu niŋac imuhuc waŋ énécmiyec.
Waŋu ac musaŋ musaŋgia imi mia Kristo
sucginaiguc kecʒac inéŋ mia wanʒac.
Edamu asaha miŋina iwac mia neŋaŋ
niŋkumuma kic hihi wammianʒiŋ. 28 Nini
imi icya icya Kristoac qeriaiguc solaŋani
énécmima onopocni nammu niŋac iwac
buŋaya ʒésaima icya icya meme seli ac
énézéma niŋtegic qiŋtegic ac mocʒoŋnec
ku énécmianʒiŋ. 29 Ai imuac mia ni acguc
nuac qerinaiguc kuhaguc ai meanʒac iwac
ai hakaya méndacma kucna mocʒoŋnec ai
meanʒua.

2

1 Ni ini ʒéma tosara Laodikea ama
areŋa yandaiguc kecʒu i ʒéma tosara
kicginanéŋ kic tanecna ménda hénʒu
ionac niŋ wamma dimuhuc kucna qema
ai mema kecanʒua imi ini niŋ asarimu
niŋac wanʒua. 2 Ieneŋ qerigina mebélacgé
énécmiyu goi héihéi imuac qeriaiguc
qutulaŋgé amugic niŋtegic qiŋtegic
ginanéŋ saima kemma ʒékéŋ yanda waŋu,
Anutuac saŋa Kristoac hénia niŋyacgému
niŋac wanʒua. 3 Iwac qeriaiguc niŋtegic
qiŋtegic ac ʒéma ninin yanda imuhucya
eebipiyagucnéŋ saŋgima hezac. 4 Imi mia
méŋnéŋ méŋ haléc acnéŋ ménda mesoho
énécmimac niŋac imuhuc ʒézua. 5 Hénia
imi yomuhuc; Ni séwinanéŋ wai énécmima
kecanʒua, néŋ qeri uŋananéŋ iniguc
kecanʒua. Waŋu ini téréréc dindiŋanec
kecma Kristo ninʒéŋgéma seligima nanʒu
ʒégic nimma ségiségi waŋanʒua.

Kristoac qeriaiguc kekecyawac
séha mihicŋiwiŋ.

6 Ini Kristo Yesu aŋgéŋ tigic miŋ kewug-
ina wanʒac imuac bec iwac ewa siŋ mén-
dacma kecmu. 7 Kristoac qeriaiguc himic
énécmiyu gété ʒaliginanéŋ késaseligima
namma ackuaʒéc ku énécmigic sécyaiguc
ninʒéŋgéma naŋseligigic ewa hiawac
aranéŋ doku éséc kuaya qesalecgé énécmi-
mac. 8 Ini técgina nimma kecmu, baecac
icac niŋtegic qiŋtegic ac ʒéma ikoc acgi-
nanéŋ énépésima hésa amaiguc onopocbu
niŋac. Ninin imuhucya imi yanda onac
haka silic mératéc memeya ʒéma baecac
pakeŋ ac efefia imi méndacanʒac, néŋ
Kristo i ménda méndacanʒac. 9 Hénia
imi iwac muru imi Anutuac séha kuaya
qeqeyanéŋ séwi héla wamma kecanʒac.
10 Ini acguc Kristoac qeriaiguc kecgic sécgé
énécmiyu méŋac méŋ ménda hocmu. Inéŋ
mia galeŋ ʒéma ai memeac qac buŋag-
inaguc ionac orucgina wanʒac. 11 Iwac
qeriaiguc météré énécmimiawac aséya
hai énécmiyec. Imi mia méranéŋ séwi
tasé hericheric imi qahac, néŋ Kristoac
météré aiiguc séwiginawac siŋ hericdacgic
keŋkeŋa wanʒac. 12 Ini imi iwac doku
naec hakaiguc Kristoguc momacnec téŋgé
énécmimia waŋec. Waŋu Anutunéŋ Yesu
meqelimiyu yarec imi ninʒéŋgégic iwac
qeriaiguc momacnec meqeli énécmimia
waŋec. 13 Waŋu képésicgina wamma
séwiginaiguc séwi tasé hericheric qahac
humumia kecaŋgic, néŋ Anutunéŋ Yesuguc
meqeli énécmima képésicgina mocʒoŋ wai
énécmiyec. 14 Waŋu musuqeqe wamma
haʒéc waŋ nécnécmiaŋec méra kiwi héna
aciguc ooya imi mocʒoŋ audacma mema ic
héŋgeŋa wéndara qahaiguc biriŋnéŋ qeyu
qahac wandarec. 15 Yesu imi ic héŋgeŋa
wéndaraiguc humuyu imuac kuhanéŋ

galeŋ kewuya kewuya ʒéma ai memeac
qac buŋaginaguc ionac tewi ʒakoŋgina
imi mahaŋgéyu madarec. Waŋu onogicma
kawali waŋec imi ic embac kicginaguc
mewinini énécmiyu héndacgic.
16 Imuac bec ic méŋnéŋ nene dokuac
ara me nalé yanda me maso qeliawac
hai ségiségi ʒéma Sabata niŋac képésic
ginaguc ʒégic qetali énécmigic acgina
qaimac. 17 Nalé imuhucya imi biaŋ héla
hamacac heyec imuac uŋayanec wanʒac,
néŋ Kristonéŋ imuac héla wanʒac. 18 Ikoc
wamma memaamuma kua meme uŋa
mepési mianʒac imuhucyanéŋ onac
taséginа kurumeŋiguc hezac imi onagicbac
niŋac galeŋ memu. Ic imuhucya imi baec
séwiac ewa siŋnéŋ qéfacgé miyu emma
iwawai méŋ héŋec imi meyandima hiŋgac
hiŋgarawac ʒéanʒu. 19 Imuhuc wamma
orucnina kecʒac Yesu iwac muru ménda
toroqeanʒu. Waŋu oruc imuacnec mia
séwi tasia mocʒoŋ toroya ʒéma giniŋanéŋ
dérécgéma gumuyu Anutunéŋ kuha haiyec
séc, séha yandianʒac.

Pakeŋ ac ikora niŋac goro ac ʒéyec.

20 Ini Kristoguc humuma baecac pakeŋ ac
hénia hénia imuac niŋgic iwawai humumia
waŋec, néŋ némac niŋac baecac buŋa
kecanʒu ésécnec haka silic imi tohoanʒu?
21 Ménda késamu, ménda nenimmu, ménda
osimu, ʒézéya imuhucyawac ʒézua. 22 Ic
onac ʒézé seli ac ʒéma pakeŋ ac imuhucya
méndacbiŋ me? Imi qahac, iwawai
imuhucya imi mocʒoŋ houma qahac
wandacmu. 23 Haka imuhucya méndacma
siŋginawac mepé qepési ai mema memaa-
muma séwiginawac yéwéri mihicŋi amuma
héŋgic, meyac énécmimacac séc niŋtegic
qiŋtegicyaguc tanec wanʒac gezaŋ. Waŋu
haka imuhucyanéŋ séwiac siŋa sigima
kekerawac kuha méŋ ménda késa kecʒac.

3

Kekec qelia Kristoguc kecbiŋ.

1 Imuac niŋac ini Yesuguc meqeli
énécmiyu qelima kecʒuiguc iwawai ou
heheya niŋac wamma kecmu. Imuaru
mia Kristonéŋ Anutuac héiyaiguc tacma
kecʒac. 2 Baecac iwawai niŋac qahac, néŋ
iwawai ou hezac imuac mia nimma kecmu.
3 Hénia imi yomuhuc; Ini bec humudacgic
kekecgina imi Yesuguc Anutuaru musaŋgé
énécmiyu kecʒu. 4 Waŋu kekecgina wawaŋa
Yesunéŋ wininimac nalé imuaru ini acguc
edamuginaguc wininima nammu.
5 Imuac niŋac baeciguc kekera séwi
taséginawac siŋ imi qegic humudacmac.
Imi mia yomuhucya; kaiseroac haka silic,
haka qakolayaguc, séwiac siŋ, biriawac siŋ
niniŋ, ʒéma hémbaoc. Waŋu iwawai méŋac
hémbaoc wawaŋa imi baniara mepési
mimia tanec wanʒac. 6 Haka imuhucya
niŋac Anutuac qeri biricac ʒérabéranéŋ
nambérac ac qeqeya ionac muru hicŋi
énécmianʒac. 7 Ini acguc imuac qeriaiguc
kecgic nalé imuaru imuac qeriaiguc tacyac
waŋaŋgic. 8 Waŋu deguc imi yoŋkanʒaŋ,
qeri biric, niŋ ʒapi, ʒézé suresure, ʒéma
ʒézoraŋ ac biria, biria imuhucya mocʒoŋ
kuagina igucnec hetecgégic kendacmac.
9 Ini ic wahala ʒéma imuac wawaŋ meme
imi hetecgéma ic qelia héima mema
kecʒu, imuac niŋac eŋaoc ac ikora ménda
waŋamumu. 10 Waŋu ic qelia imi eŋeya
ʒéhicŋimiyec Anutu iwac hénia méndacma
meqeli miyu niniŋa acguc qelia wanʒac.
11 Meqeli ai imuac qeriaiguc imi méŋ wai
méŋ késa qahac, Girik ic me Yuda Ic, ic
tuŋ séwi tasé hericheric ginaguc me ic
tuŋ séwi tasé hericheric gina qahac, baec
méŋac icya icya me haséŋ ic,* weleŋ qeqe
ic me miŋ kewu kekera, waŋu Kristo imi
mocʒoŋ yanda, waŋu mocʒoŋ yanda ionac
qeriginaiguc kecdacʒac.
12 Waŋu ini Anutuac gési énécmimia,
ic embac héra téréya ʒéma wéiwécya
séc kecma goi héihéi ʒéma ala siŋ ʒéma
memaamuma kekec ʒéma gum bénʒénʒéŋ
ʒéma qeri biricgina helanʒi amuma kekec
imi malekugina ésécnec héigic meyu
kecmu. 13 Waŋu méŋnéŋ méŋac ara
ʒéyu eŋawu tétécgé amuma képésicgina
waiamuma Miŋ Kewuninanéŋ képésicgina
wai énécmiyec éséc ini acguc imuhucyanec
waŋamumu. 14 Waŋu haka hiabia mocʒoŋ
imuac qahaiguc goi héihéi haka imi
toroqema wammu goi héihéi haka iminéŋ
rikuŋ solaŋa wamma dérécgé énécmimac.
15 Luae qeamuma kecmu niŋac unuruyu
séwi momac wamma kecʒu. Imuac waigic
Kristoac luaenéŋ qerigina galeŋgéyu.
Imuacnec toroqema ewa hia ac ézémanec

* 3:11: Girik aciguc; Skite ic.

kecmu. [16] Qeriginaguc Kristoac ackuaʒéc
iminéŋ kuaya qeqeya qesalecgé énécmima
heyu, niŋtegic qiŋtegic mocʒoŋnec eŋawu
kuamuma ʒénaŋgé amuma legic ʒéra ʒéma
legic ewayagucnéŋ legic téréya héima
qeriginanéŋ ewa hia nimmima Anutu
mepésimu. [17] Waŋu ackuaʒéc ginanéŋ me
wawaŋ memeginanéŋ haka méŋac méŋ
wambiŋ ʒé imi mocʒoŋ Miŋ Kewunina
Yesuac qaraiguc iwac muru héima namma
wammu. Imuhuc wamma iwac hia niŋac
wamma Anutu maŋgocnina ewa hia ac
ézému.

Kristoac tohotoho ichéra ionac
héna ʒéénécmimia.

[18] Embac ini euhécgina onac méra
bacginaiguc kecmu, Miŋ Kewuninawac
qeriaiguc héna iminéŋ sécya waŋʒac.
[19] Ic ini iniŋhécgina ionac goigina héimu.
Waŋu ionac qeri howuc howuc ménda
meénécmimu.
[20] Nambérac ini iwawai mocʒoŋiguc neŋ-
goc maŋgoc hécgina ionac ac niŋtoho wan-
dacmu. Haka iminéŋ Miŋ Kewuninawac qe-
riaiguc ewa hia mihicŋianʒac. [21] Maŋgoc ini
merac hécgina qerigina ménda mebirimu
qerigina kuha mawac niŋac.
[22] Weleŋ qeqe ic ini iwawai mocʒoŋiguc
baecac miŋ kewugina ionac kuagina
tohomu. Ic tosara baec ic ionac qerigina
mehiaruanʒu séc ic onac kicgina igucnec
sac qahac, néŋ kurumeŋ Miŋ Kewuninawac
bac yandi yandi wamma ewa solaŋanec
wammu. [23] Ai imuac me imuac mewiŋ
ʒé kurumeŋ Miŋ Kewuninawac meanʒiŋ
séc wambiŋ, néŋ ic onac meanʒiŋ séc
ménda wammu. [24] Imi mia tasénina imi
Miŋ Kewuninanéŋ mératéc nénécmiyu
mewiŋac hezac imi ini nindacma weleŋ
qemianʒu. Waŋu weleŋ qemianʒu
imi Kristo, imuac niŋac haka imuhuc
waŋanʒiŋ. [25] Méŋnéŋ méŋ haka biria
wammac imi, haka biria imuac bakia meleŋ
mimac. Miŋ kewuninanéŋ séwiginawac
inicma ménda énépésianʒac.

4

[1] Ic galeŋ ini imi onac muru acguc ku-
rumeŋiguc kuneŋgina kecʒac imi nimma
weleŋ qeqe hécgina haka dindiŋanec ʒéma
séc momacnec waŋ énécmimu.

Pakeŋ ac toroqeqeya.

[2] Ini nalé séc seliseli wamma ʒéwelec
ai mema imuac qeriaiguc ewa hia ac
ézéma kicqeli kecmu. [3] Waŋu nonac niŋac
momacnec ʒéwelecma Anutunéŋ héna ac
énézéwiŋ niŋac naguya aunénécmiyu Kris-
toac ac saŋa Anutunéŋ ʒéau nénécmiyec
imi ʒéau énécmiwiŋ niŋac ʒéwelecmu. Ni
ai imuac mia seŋ hésanéŋ qaté néŋgic
kecanʒua. [4] Ini Anutu imuhuc ʒéwelec
wammigic neŋ ac saŋa imi ʒémaŋac hezac
séc ʒéau énécmimaŋ. [5] Ini niŋtegic qiŋte-
gic ginaguc tacyac wammu. Imuhuc
wamma séŋgaŋgeŋ ic ionac imi nalé eŋ
ménda aumu. [6] Acgina imi nalé séc seinéŋ
naecmima siŋa mehiaruanʒu ésécnec goi
héihéiiguc wammu. Imuhuc wamma ic
méŋac méŋ, ac taséya dimuhuc meleŋmigic
hia wammac imi niŋasarimu.

Mozoc ac.

[7] Tikikonéŋ nenac ac suruc imi waŋ
énécmiyu nindacmu. Ic imi nuac ala
sorocna ʒéma ai ic solaŋa inéŋ Miŋ Kewun-
inawac qeriaiguc nekawu weleŋ qeqe ic
wamma kecʒic. [8] Ic imi nonac qerininawac
hénia ʒéasarima ewa qerigina mebélacgé
énécmimac niŋac ai imuac mia méliwa
onac muru hazac. [9] Waŋu ai ic héla ala
sorocnina Onesimo imi momacnec méli
érécmizua. Ic imi onac murunec hayec.
Waŋu iereŋ imi yomuac ac suruc imi
mocʒoŋ waŋ énécmidacmaoc.
[10] Waŋu niguc momacnec hésa ic
noropocgic kekera Aristako ʒéma Banaba
newura Maka (Mareko yomuac biaŋac ara
ʒéwa ninʒu imuac ic yomi hamaciguc
hérémimu.) ʒéma [11] Yesu Yusito ʒémimia
ieneŋ acguc yaiʒézé ac énézézu. Ieneŋ
ic tuŋ séwi tasé hericheric ginaguc ionac
murunec, waŋu ai momac hécna wanʒu.
Ieneŋ sac Anutuac héŋgaleŋ ama areŋa
yandawac momacnec ai meanʒu imuac ic
imuhucya eneŋ imi ewana mehiaru néŋgic.
[12] Ic méŋ onac murunec hahaya Kristo
Yesuac weleŋ qeqe ic Epafira inéŋ acguc
yaiʒézé ac énézézac. Inéŋ nalé séc onac
wamma ʒéwelecmima ini Anutuac ewa
siŋiguc solaŋanima selianec ninʒéŋgéma
nammu niŋac ʒéwelecanʒac. [13] Ni ic
imuac héipuc ac ʒéwa niŋgic. Ic imi
onac ʒéma ic embac Laodikea baeciguc
kecʒu ionac ʒéma ic embac Hierapolia
ama areŋa yandaiguc kecʒu ionac niŋ
wamma ai kuneŋ yanda meanʒac. [14] Ala

sorocnina dokta Luka ʒéma Dema acguc
yaiʒézé ac énézézaoc. [15] Dacmuna hécna
Laodikea ama areŋa yanda igucnec ʒéma
ninʒéŋ ninʒéŋ nauŋnina Numfa ʒéma
iwac amaiguc hénaoriŋ tocgéanʒu ionac
nuac yaiʒézé acna énézégic nimmu. [16] Kiwi
yomi sucginaiguc oloŋgic tecgéyu Laodikea
hénaoriŋ énézégic olommu waŋu kiwi méŋ
Laodikea igucnec hamac imi ini imuhucnec
oloŋnimmu. [17] Waŋu Akipoac mia miŋ
kewuninawac qeriaiguc ai buŋa qemiyu
késayec imi meyacgéna ʒéma ézému.
[18] Ni Paolo mérananéŋ oma yaiʒézé ac
énézézua. Ni seŋ hésanéŋ qaténéŋgic ke-
canʒua imi niŋqelima kecgic. Anutuac ewa
hianéŋ onac muru hemac.

1 Tesalonika

Yaiʒézé ac.

1 Paulo ʒéma Siliwano ʒéma Timoteo
nenеŋ Anutu maŋgocnina ʒéma Miŋ
Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc kecanʒu
Tesalonika ama areŋa yandawac hénaoriŋ
imi onac kiwi yomi haini hazac. Ewa hia
ʒéma luaenéŋ onac muru hemac.

Tesalonika hénaoriŋ ionac ninʒéŋ
ninʒéŋgina ʒéma hakagina.

2 Nini ic tuŋ onac niŋac wamma nalé
séc Anutu ewa hia ac ézéma ʒéwelec
mianʒiŋ séc onac aigina ʒéhicŋima 3 ninʒéŋ
ninʒéŋginawac wawaŋ meme, ʒéma goi
héihéiac méra baoc ai, ʒéma miŋ kewunina
Yesu Kristoac kic hihi wamma yéwéri
hénia hénia bisiqatéŋ wamma kecanʒu
imuac Anutu maŋgocninawac wésiaiguc
nalé séc niŋqelianʒiŋ. 4 Anutuac siŋniŋ
waŋ énécmimia, ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna
hécna, ini Anutunéŋ gési énécmiyec imi
nini ninʒiŋ. 5 Imi mia hénia yomuhuc niŋac;
Nonac buŋa suruc hiabia imi onac muru
acnec sac ménda hayec, néŋ kuha ʒéma
uŋaya téréya ʒéma ninʒéŋ ninʒéŋ kuaya
qeqeyaguc ha énécmiyec. Nini sucginaiguc
onac niŋac wamma ic dimuhucya keriŋ
ini eŋaoc nindacʒu. 6 Waŋu ini ʒéra béra
yanda qeriaiguc uŋaya téréyanéŋ naŋgé
énécmiyu ségiségi wamma héna ac imi
késama nonac haka ʒéma miŋ kewuac
haka méndacma wamma kecanʒu. 7 Imuac
niŋ onac kekecgina iminéŋ Makedonia
ʒéma Akaia ninʒéŋ ninʒéŋ ic ionac
kicginaiguc séséc héla waŋec. 8 Hénia imi
yomuhuc; Miŋ Kewuninawac ackuaʒécnéŋ
onac murunec keŋu, Makedonia ʒéma
Akaia ama miŋina eneŋ gezacginanéŋ
nindacgic. Waŋu onac ninʒéŋ ninʒéŋgina
Anutuac muru melemma hezac imuac buŋa
surucnéŋ baera baera saima kendarec.
Imuac mia neŋaoc, ac imuac me imuac méŋ
ʒéwiŋac ménda hezac. 9 Baera baera imuac
ic embac eŋaoc imi nini onac sucginaiguc
haréni eneŋ dimuhuc nénépésigic imuac
suruc ʒéma ini Anutu héla kic qeli kekera
i weleŋ qemiwiŋ ʒé dimuhuc baniaragina
wai énécmima iwac muru liliŋgéma hagic
imi nénézégic nindacʒiŋ. 10 Waŋu humuc ic
ionac murunec meqelimiyec Naŋa iminéŋ
kurumeŋ igucnec mama hamac ʒéma
imuac mambéc kecanʒu ʒéma nénézégic.
Naŋa imi biaŋguc Anutuac qeri biriawac
ʒéra waiyanéŋ hayu imuacnec neŋaŋ
metecgé nénécmimac Yesu imi mia.

2

Paulonéŋ Tesalonika ama areŋa yandaiguc
Miŋ kewuac ai
naŋgéma meyec.

1 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécna ʒéma
nauŋ hécnina, neneŋ sucginaiguc kereŋiŋ
imi héla qahac ménda waŋec imi ini eŋaoc
ninʒu. 2 Ini ninʒu ésécnec, nini walac Filipi
ama areŋa yandaiguc ʒérabéra ʒéma gamu
qeqe mihicŋi nénécmigic, néŋ Anutuni-
nawac kuhanéŋ naŋgé nénécmiyu onac
muru hama Anutuac buŋa suruc hiabia
imi kileŋ énézédariŋ. 3 Memeseli acnina
imi ikoc me niniŋ biria me manam batuc
igucnec hahaya qahac, 4 néŋ Anutunéŋ
ninʒéŋgé nénécmima buŋa suruc hiabia
imi énézéwiŋ niŋac qutuŋgé nénécmiyec.
Nini ac yomuhuc ʒéziŋ imi baec ic ségiséگi
mihicŋi énécmiwiŋ ʒé qahac, néŋ qeri
héhéŋ miŋina Anutu ségiséگi mihicŋi
miwiŋ ʒé yomuhuc ʒéziŋ. 5 Nini nalé
méŋac méŋ ic méŋac méŋ haléc ac me
iwawai méŋac hémbaoc wamma musunina
haihoturu wamma féŋgéc ménda waŋ
énécmianʒiŋ imi Anutunéŋ héipuc waŋ
nénécmizac imi ini ninʒu. 6 Onac murunec
me tosara ionac murunec, houhouyawac
buŋa, baec ic méŋac murunec mepé qepési
ac méŋ mihicŋiwiŋ ʒé, kic hihi ménda
waŋanʒiŋ, 7 néŋ nini onac sucginaiguc
ic gum bénʒénʒéŋa wamma neŋgoc
merachéra namu gumu énécmianʒac
iminéŋ nambérac héra loloŋgé énécmima
héwiwiŋgé énécmianʒac ésécnec waŋ
énécmiyiŋ. 8 Ini wéiwéc sorocnina kecʒu
imuac niŋac qerinanéŋ imuhuc doŋgé
énécmima buŋa suruc hiabia imuacnec sac
qahac, néŋ kekecnina momacnec efima wai
énécmiwiŋ ʒé ewa hia ninʒiŋ. 9 Ninʒéŋ
ninʒéŋ dacmuna hécnina, ai kuneŋ yanda
mema kuc qema keriŋ imi ini niŋqelima
ninʒu ésécnec onac muru méŋac méŋ
yéwéri ménda énécmiwiŋ ʒé siŋi kaiwe
méraninanéŋ ai mema buŋa suruc hiabia
Anutu arunec imi énézéaŋiŋ. 10 Nini
ninʒéŋ ninʒéŋ ic onac muru dimuhuc

météré amuma haka dindiŋanec képésic
qahac keŋha waŋiŋ imi eneŋ kicginanéŋ
ninicma héipucnina wanʒu. Waŋu Anutu i
acguc imuhucyanec. [11] Ini ninʒu ésécnec,
neneŋ imi maŋgocnéŋ nambérac héra
waŋ énécmianʒac ésécnec eŋac eŋac
waŋ énécmiyiŋ. [12] Waŋu eŋeya héŋgaleŋ
amaya ʒéma edamuyaiguc keremmu
niŋac héihéré énécmianʒac Anutu iwac ic
embachéra séciguc kecmu niŋac hinocgé
énécmima meme seli ac waŋ énécmima
ʒéseli énécmiyiŋ.
[13] Waŋu nini imuac niŋ nalé séc Anutu
ewa hia ac ézéanʒiŋ. Waŋu ini Anutuac
ackuaʒéc nonac murunec niŋgic nalé
imuaru eneŋ niŋgic ackuaʒéc imi ic onac
ac suruc ésec ménda waŋec, néŋ Anutuac
ackuaʒéc héla téŋgéŋ waŋu aŋgétigic. Imi
hélacnec, ackuaʒéc iminéŋ mia ninʒéŋ
ninʒéŋ ic embac onac ewa qeriginaiguc ai
mema hezac. [14] Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna
hécnina ʒéma nauŋ hécnina, ini Kristo
Yesuac qeriaiguc hénaoriŋ Yuda baeciguc
kecʒu ionac haka silic méndacma waŋgic.
Héna oriŋ imi eneŋ Yuda ic ionac murunec
ʒéra béra mihicŋigic ésécnec ini acguc
eŋaŋ baecac ic embac ionac murunec
réwéri imuhucya mihicŋigic. [15] Yuda ic
eneŋ Miŋ Kewunina Yesu ʒéma kua meme
ic unugic humudacgic. Waŋu duŋa nini
nununesi waŋ nénécmima Anutu ségiségi
ménda mihicŋi mima néwécgeŋa baec
ic onac ségiségi mihicŋi énécmianʒu.
[16] Waŋu ic enia ackuaʒéc énézéni nimma
hiaruwu niŋac neuŋ héinénécmima
képésicgina toroqegic kuaya qeqeya waŋu
imuac tetecgiaiguc Anutuac qeri biricnéŋ
qacginaiguc mama énépésiyec.

Paulonéŋ muŋguc keŋ inicmaŋ ʒé niŋec.

[17] Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina ʒéma
nauŋ hécnina, nini séwiguc nalé hotoŋadac
wai énécmiyiŋ, waŋu qerinéŋ qahac. Nini
muŋguc kic tanecgina inicbiŋ ʒé onac
ewa siŋsiŋ hia waŋ nénécmiyu imuac
wammanec wamma kecʒiŋ. [18] Nini onac-
muru hawiŋ ʒé waŋ nénécmiyu, hélacnec
ni Paulonéŋ muŋguc muŋguc onacmuru
hamaŋ ʒé batucgéyi. Waŋu Biria miŋi-
nanéŋ hézicgé nénécmiyec. [19] Miŋ kewun-
ina Yesu Kristo hamac nalé imuaru némac-
néŋ neŋaŋ niŋkumu ʒéma ségiségi ʒéma ic
kewuac opocnina eebipiyaguc imuac buŋa
wammac? Eneŋ imi nonacmuru imuac
buŋa wanʒu. [20] Hélacnec, eneŋ imi nonac
eebipinina ʒéma ʒézé ségiséginina wanʒu.

3

[1] Imuac niŋ muŋguc mambéc waŋbipi-
wiŋac séc qahac waŋu, tosara nini niŋni
sécgéyu neŋacnec you Aten ama areŋa
yandaiguc kecʒiŋ. [2] Kecma Kristoac
buŋa suruc hiabiawac wamma Anutuac
ai ic kecʒac ninʒéŋ ninʒéŋ dacmunanina
Timoteo i onacmuru méliziŋ. Imi
mia meseli énécmima onac ninʒéŋ
ninʒéŋginawac wamma qerigina ʒéhiaru
énécmiyu [3] méŋnéŋ méŋ ʒérabéra hénia
hénia qeriaiguc keŋqe haqe ménda wammu
niŋac méliziŋ. Waŋu neŋaŋ imi réwéri
imuhucya mihicŋiwiŋ niŋac nonoporec
imi mia eŋaoc ninʒu. [4] Nini iniguc
momacnec keriŋ nalé imuaru kecma réwéri
mihicŋiwiŋ imuac mia walac énézéyiŋ.
Waŋu hélacnec imuhuc hicŋiyec imi ini
ninʒu. [5] Imuac ni acguc muŋguc méŋ
mambéc waŋbipimaŋac séc qahac waŋu,
ninʒéŋ ninʒéŋgina imi hémma nimmaŋ
ʒé i méliyi. Imi mia héna imuhuc me
imuhuc ala batuc miŋinanéŋ ala batuc waŋ
énécmiyu ai kuneŋ meyiŋ imi héla qahac
wambac niŋac.

Timoteonéŋ Tesalonika hénaoriŋ ionac hakagina qacguc imuac suruc Paulo ézéyec.

[6] Waŋu degucmi Timoteonéŋ onac
murunec liliŋgéma hama onac ninʒéŋ
ninʒéŋgina ʒéma goi héihéi onac muru
hezac imuac suruc ʒézé ségiségiyaguc
nénézéyu niŋiŋ. Waŋu ʒéyecnéŋ ini
imi neneŋ onac niŋ waŋanʒiŋ ésécnec
nalé séc niniŋ qeli qelinec niŋsoroc waŋ
nénécmima qerigina waiʒalaŋ wamma
ninicbiŋ ʒé wamma kecʒu imuhuc ʒéyu
ninʒiŋ. [7] Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna
hécnina ʒéma nauŋ hécnina, imuac
niŋac ʒéra waiya ʒéma nununesiiguc
kecʒiŋ, néŋ ninʒéŋ ninʒéŋgina néŋ meseli
nénécmizac. [8] Ini Miŋ Kewuninawac
qeriaiguc imuhuc naŋselima kecʒu imuac
niŋac nini niŋni degucmi kekecnina kecʒiŋ
imi hélaguc wanʒac. [9] Neneŋ neŋaŋ
Anutuac wésiaiguc onac niŋ wamma
ségiségi yanda mihicŋiziŋ. Imuac mia
onac niŋ wamma imuac tasiawac ewa
hia dimuhucyanéŋ Anutu meleŋ mini

sécgémac ʒéma niŋanʒiŋ. [10] Waŋu siŋi
kaiwe séc onac kic tanecgina muŋguc
inicma onac ninʒéŋ ninʒéŋgina séha
ménda he énécmizac imi mesolaŋaniwiŋ
ʒé qerininanéŋ hélawac ʒéwelec wanʒiŋ.
[11] Deguc Anutu maŋgocnina eŋeyaoc
ʒéma Miŋ Kewunina Yesunéŋ onacmuru
keŋkeŋawac hénanina nénézéyic hémbiŋ
ʒé ninʒiŋ. [12] Waŋu Miŋ Kewuninanéŋ goi
héihéigina mesai énécmiyu neneŋ goi héi-
héi waŋ énécmianʒiŋ ésécnec eŋaŋ sucgi-
naiguc ʒéma tosara ionac muru sécgé
énécmima qesalecgé énécmimac. [13] Waŋu
inéŋ qerigina meseli énécmiyu neŋaŋ Miŋ
Kewunina Yesunéŋ eŋeya ic embachéra
téréya iniguc mama hamac nalé imuaru,
Anutu maŋgocninawac wésiaiguc képésic
solaŋ téréyanec nammu niŋac wanʒiŋ.

4

*Kekec Anutunéŋ héŋu sécgéan*ʒac
imuhucya.

[1] Tetecgiaguc, ninʒéŋ ninʒéŋ dac-
muna hécnina ʒéma nauŋ hécnina, nini
Miŋ Kewunina Yesuac qeriaiguc welec
énécmima ʒéhinocgé énécmiziŋ. Ini
nonac murunec ackuaʒéc megic ésécnec
tohomuac hezac séc niŋtoho wamma ini
deguc waŋanʒu imi muŋguc yanda ogicma
wamma Anutu ségiségi mihicŋi mimu.
[2] Nini Miŋ Kewunina Yesuac murunec néma
pakeŋ ac énézéyiŋ imi ini ninʒu. [3] Anutuac
ewa siŋ imi mia onac kekec téréya, imi mia
kaisero waima [4] eŋac eŋac imi eŋeya iniŋa
imi météré amuma eeya héima memacac
hezac imi niŋtegicmac. [5] Ic enia Anutu
ménda ninʒu ieneŋ kaiseroac siŋ tohoanʒu
ésécnec méŋnéŋ méŋ héna imi ménda
méndacma [6] haka imuhucyaiguc neuŋa
ménda logima ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna
méŋ me nauŋhéra ionarunec méŋ ménda
mebirimac. Némac niŋ, becnec énézéma
ʒéselima ʒéseli énécmiyiŋ ésécnec haka
biria imuac tasé kuku miŋina imi Anutu
wanʒac imuac mia imuhuc énézézua.
[7] Anutunéŋ nini qakolaninaguc wambiŋ
niŋac qahac, néŋ kekec téréya kecbiŋ niŋac
héihéré nénécmiyec. [8] Imuac héna yomi
qetalizac imi ic méŋ qahac, néŋ Uŋa Téréya
énécmiyec Anutu iwac mia qetalizac.
[9] Ini imi Anutunéŋ ku énécimyu goi
héihéi waŋamuanʒu imuac niŋ dacmuna
hécgina ʒéma nauŋ hécgina goi héihéi
waŋ énécmimu niŋac ac méŋ ménda
oénécmiwiŋ. [10] Hélacnec, eneŋ imi
Makedonia baec séc ninʒéŋ ninʒéŋ
dacmuna hécgina kecʒu ionac goi héihéi
waŋ énécmianʒu. Waŋu ala sorochécna
imuhucyanec muŋguc muŋguc wammu
niŋac ʒénaŋgé énécmima ʒéziŋ. [11] Waŋu
ʒéseli énécmiyiŋ ésécnec hétéŋ waima
bénʒéŋ kecbiŋ ʒé seliseli wamma eŋaŋ
aiginawac niŋkumuma méraginanéŋ aigina
mema kecmu. [12] Imi mia ic enia ionac
kicginaiguc hakagina eeyaguc wamma
kecma iwawai méŋ niŋac mété qététaŋ
ménda wamma kecmu niŋac imuhuc ʒézua.

Miŋ kewuac hahayawac ʒéréŋ
qéréŋ wamma kecmu.

[13] Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina,
eneŋ ic humumia ionac hénia imi ménda
nimma eŋ kecmu niŋac ménda waŋ
nénécmizac. Niŋkumugina qahac kecanʒu
ésécnec ʒésiac wambu niŋac. [14] Neŋaŋ
Yesu humuma muŋguc yarec imi ninʒéŋ
géziŋiguc yomuhuc nimbiŋ; Anutunéŋ
Yesuac qeriaiguc gau yanda hema kecʒu
imi Yesuac qaraiguc muŋguc onagiru
hadacmu.
[15] Nini Miŋ Kewuninawac ackuaʒéc mén-
dacma ac yomi énézéziŋ. Miŋ Kewun-
ina hamaciguc kic qelinec kecʒiŋ neŋaŋ
imi gau yanda hema kecʒu i méndaguc-
nec onogicbiŋ. [16] Miŋ kewunéŋ ʒézé seli
acwac qac qac yanda ʒéma kua meme uŋa
orucgina méŋac ewa hétéŋ ʒéma Anutuac
témuŋ imuac hétéŋaguc kurumeŋ igucnec
mama ou kurumeŋ gélélécyaiguc nammac.
Naŋu kirisitoac qeriaiguc walac humugic
ieneŋ walac yacmu. [17] Imuac andiaiguc
neŋaŋ kic qeli kekera acguc iniguc momac-
nec nénépésima hosusu qeriaiguc meeŋu
gélélécyaiguc Miŋ Kewunina mihicŋiwiŋ.
Waŋu nalé séc Miŋ Kewuninaguc momac-
nec kecbiŋ. [18] Imuac ac sasala yomuhuc
ʒéma meseli amumu.

5

[1] Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina,
Yesu hahayawac naléya ʒéma yawuŋawac
oénécmiwiŋac ménda hezac. [2] Imi mia
Miŋ Kewuninawac naléya imi siŋiyaiguc
kowu nene ic ésécnec hamac imi eŋaoc
niŋhumuzu imuac mia. [3] Ic eneŋ

luaeninaguc, saiwaninaguc ʒémanec
kecgic nalé imuaru embac hériyaguc aʒi
kikiac qenʒeŋ manʒeŋnéŋ hosucgéanʒac
ésécnec kisikiyoŋnéŋ fuknec haénécmiyu
kileŋdac néŋgacmuac séc qahac wammac.
4 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina, ini siŋi
tunumaŋiguc ménda kecʒu imuac nalé imi
kowu nene ésécnec ménda haénécmimac.
5 Ini mocʒoŋ asac mararaŋac nambérac
héra, kaiweac nambérac héra, imuac neŋaŋ
imi siŋi me tunumaŋiguc ménda toroqema
kecʒiŋ. 6 Imuac neŋaŋ imi ic tosara
ésécnec gau ménda hema ʒenʒeŋ qeli qeli
kecma galeŋ mema séwininawac siŋ imi
ʒikima kecbiŋ. 7 Gau heanʒu imi eneŋ
siŋiyaguc heanʒu. Doku selia nema miŋgoŋ
waŋanʒu imi eneŋ siŋiyaguc miŋgoŋ
waŋanʒu. 8 Neŋaŋ imi kaiweiguc toroqema
kecʒiŋ imuac séwiac siŋ sigima ninʒéŋ
ninʒéŋ ʒéma goi héihéinéŋ tétécac saiwa
ésécnec haima aŋgéŋ titiac niŋkumunéŋ
yaréac opoc ésécnec orucninaiguc héima
kecbiŋ. 9 Anutunéŋ eŋeya qeri biricayaiguc
kerembiŋ niŋac qahac, néŋ neŋaŋ Miŋ
Kewunina Yesu Kristoac murunec aŋgéŋ
titi mihicŋiwiŋ niŋac gési nénécmiyec.
10 Yesu imi neŋaŋ kic qeliiguc me gauiguc
eŋeyaguc momacnec qeliqeli kecbiŋ niŋac
nonac niŋ wamma humuyec. 11 Imuac niŋac
ini waŋanʒu ésécnec eŋac eŋac meseli
amuma naŋgé amumu.

Tetecgiawac pakeŋ ac ʒéma
yaiʒézé ac.

12 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina,
neneŋ ʒéwelec énécmiziŋ. Sucginaiguc kuc
qema ai mema Miŋ Kewunina qeriaiguc
galeŋgé énécmima ʒénaŋgé énécmianʒu
ionac niŋgic kuneŋ yanda eeginaguc
wammac. 13 Waŋu ionac aigina niŋac goi
héihéiiguc eeya ogicogira héiénécmimu.
Imuhuc wamma sucginaiguc luae qema
kecmu. 14 Waŋu ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna
hécnina, meseli énécmiziŋ. Qéiʒéŋ wamma
kecanʒu i ackuaʒéc ku énécmigic, waŋu
ewagina ménda naŋselima kecʒu i meseli
énécmigic. Waŋu qeka meka wanʒu i naŋgé
énécmima ic embac hénia hénia imuhucya
mocʒoŋ bisiqatéŋ waŋ énécmima kecmu.
15 Galeŋ megic, méŋnéŋ méŋ ic méŋac méŋ
haka biriawac tasé kuku wammiwac niŋac.
Néŋ eŋac eŋac me ic tosara mocʒoŋ ionac
nalé séc haka hiabiawac waŋ énécmima
kecmu.
16 Nalé séc ségiséگi wammu. 17 ʒéŋgé
toroya qahac ʒéwelec wammu. 18 Haka
hénia hénia hicŋi énécmianʒac séc Anutu
ewa hia ac ézému. Iminéŋ mia Anutuac
ewa siŋ Kristo Yesuac qeriaiguc onac buŋa
heheya wanʒac. 19 Uŋa téréyawac geric
ménda qéwécgému. 20 Anutuac biaŋac ara
imi mema titi ménda wammu. 21 Haka hénia
héniaiguc niŋgésima haka hiabiawac késa
aŋgéŋ tima wammu. 22 Haka tanera biria
imuac me imuac héŋara mema qerictegic
amuma kecmu.
23 Anutu luae miŋina eŋeyaoc solaŋanec
météré énécmima onac qeri uŋagina
ʒéma ewa siŋgina ʒéma séwigina mocʒoŋ
galeŋgé énécmima keru Miŋ Kewunina
Yesu Kristo mama hamac nalé imuaru
képésic qahac solaŋanec kecmu. 24 Héihéré
énécmizac inéŋ méŋʒé méŋʒéya qahac
imuac niŋac inéŋ imi mocʒoŋ wandacmac.
25 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina,
nonac niŋac wamma ʒéwelec wammu.
26 Kiricne qiricne téréya waŋ énécmima
ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina mocʒoŋ
yaiʒézégina énézégic nimmu. 27 Ni Miŋ
Kewuac qaraiguc ʒéseli énécmizua. Ini
kiwi yomi ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina
mocʒoŋ oloŋ énécmigic nindacmu.
28 Miŋ Kewunina Yesu Kristoac ewa hi-
anéŋ onac muru hemac.

2 Tesalonika

Mériaŋ ac.

1 Paulo ʒéma Siliwano ʒéma Timoteo
nini Anutu maŋgocnina ʒéma Miŋ
Kewunina Yesu Kristoac qeriaiguc kecanʒu
Tesalonika hénaoriŋ onac kiwi yomi
oénécmiziŋ. 2 Anutu maŋgocnina ʒéma Miŋ
Kewunina Yesu Kristoac murunec ewa hia
ʒéma luaenéŋ onacmuru hema kecmac.

Gésigési ai.

3 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina,
neneŋ onac wamma nalé séc Anutu ewa hia
ac wammima kecbiŋac hezac. Waŋu imuac
niŋni sécgézac. Némac niŋ? Onac ninʒéŋ
ninʒéŋgina imi yandima sécgéyu goi héihéi
eŋac eŋac késa kecʒu iminéŋ yandianʒac
imuac mia imuhuc ʒézua. 4 Waŋu unu nesi
ʒéma ʒérabéra hénia hénia mocʒoŋ yanda
imuac sucginaiguc naŋselima ninʒéŋgégic
imuac suruc imi Anutuac hénaoriŋ ama
séc kecʒu ionac neŋaoc meemma waŋ
énécmianʒiŋ. 5 Imuhuc wanni haka iminéŋ
mocʒoŋ Anutuac niŋgésigési ai solaŋa
imuac asé kiwiya wanʒac. Waŋu nalé
imuaru Anutunéŋ iniru solaŋa waŋgic
eŋeya héŋgaleŋ ama areŋa yanda imuaru
kereŋ kereŋawac séc wammu niŋac ini
qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋi énécmigic kecʒu.
6 Waŋu qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋi énécmimu
imi onac qenʒeŋ manʒeŋnéŋ kitiwa hiabia
ku énécmimac. 7 Waŋu Anutunéŋ solaŋa
wanʒac imuac mia qenʒeŋ manʒeŋ bisima
kecanʒu onac imi niniguc momacnec
tacniniŋ mihicŋi nénécmima bakia hiabia
meleŋ nénécmimac. Imuac Miŋ Kewunina
Yesunéŋ eŋeya kua meme uŋahéra
kucginaguc iniguc momacnec kurumeŋ
igucnec 8 geric bélaŋiguc wininimu nalé
imuaru imi, Anutu ménda nimmizu i ʒéma
Miŋ Kewunina Yesuac buŋa suruc hiabia
imi ménda niŋtoho waŋanʒu i tasé ʒéra
waiyaguc ku énécmimac. 9 Ic imuhucya
imi eneŋ Miŋ Kewuninawac kic tanera
ʒéma iwac kuc edamuyaguc imuacnec
elicgé énécmima taséginawac kisikiyoŋ
hémbénaŋa mihicŋi énécmiyu memu. 10 Ini
imi nonac héipuc ac énéc énézéya imi
ninʒéŋgégic imuac niŋac Yesu imi nalé
imuaru iwac météré énécmimia ʒéma hé-
naoriŋ ninʒéŋgé migic ionac sucginaiguc
naŋu hémma mepési mima welicgé mimu
niŋac mama hamac. 11 Imuac nini acguc
nalé séc onac wamma ʒéwelec wammima
yomuhuc ʒéanʒiŋ; Anutuninanéŋ onac
niŋu héihéré énécmiyec imuac sécya waŋu
naŋgé énécmiyu haka hiabia hénia hénia
imuac siŋa nimma ninʒéŋ ninʒéŋ aiya
imi iwac kuhanéŋ meselimu. 12 Waŋu
Anutunina ʒéma Miŋ Kewunina Yesu
Kristoac ewa hiaya niŋac Miŋ Kewunina
Yesuac qaranéŋ sucginaiguc eeyaguc waŋu
ini acguc iwac qeriaiguc eeginaguc wammu
niŋac ʒéwelec waŋanʒiŋ.

2

Héna ac logima kekec.

1 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina, Miŋ
Kewunina Yesu Kristoac mama hahaya
ʒéma iwac wésiaiguc neŋaŋ hénaoriŋ
imuac ara méŋ énézéni niŋgic. 2 Biaŋac
ara me ʒéauau me kiwi nonarunec ʒézéya
imuaru koroma Miŋ Kewuninawac nalé
yanda imi hazac ʒégic ewa qerigina qekeŋ
qeha ménda wamma ménda aurimu.
3 Méŋnéŋ méŋ ikoc ac imuhuc me imuhuc
ʒéyu keŋhéi hahéi ménda wammu. Ac
qeqe haka ʒéma héna ac logilogi ic,
kisikiyoŋac merac méŋ hicŋiyuguc nalé
tetecgia hamacac hezac. 4 Inéŋ mia haʒéc
ai meanʒac. Inéŋ anutu ʒéénéc énécmia
ʒéma tosara mepési énécmianʒu ionac
sucginaiguc onogicma eŋeyanec ou naŋ
kecma Anutuac ocmuŋiguc tacma eŋeya
ézéamuyu héŋgic, ni imi Anutu ʒémac.
5 Ni iniguc keriŋ nalé imuaru ac imuhucya
énézéyi imi ménda niŋqelizu me? 6 Eŋeya
naléya ducŋiyu hicŋimac niŋac deguc
imi neuŋ héimiyu kecʒac. 7 Waŋu ac
qeqe miŋinawac kuc saŋanéŋ bec aiya
mema kecʒac, néŋ neuŋ héimimianéŋ
imuhuc wamma keŋkeru nalé waŋuguc
héna namuŋa igucnec wagiru neuŋa
qahac wammac. 8 Qahac waŋu imuaru
mia ac qeqe miŋina iminéŋ wininimac.
Waŋu Miŋ Kewunina Yesunéŋ eŋeya kua
wéséséyanéŋ ic biria imi qeyu humumac.
Waŋu mama wininiyu, mama hahaya
imuac edamuyanéŋ imuhucya imi mocʒoŋ
mebiri énécmidacmac. 9 Ic biriawac hahaya
imi Biria miŋinawac ai méndacma kuc
hénia hénia ʒéma séséc hénia hénia ʒéma

kiwi méréra ikora ʒéma 10 wawaŋ meme
biriawac haka ikoranéŋ humucac buŋa
ionac muru hama hicŋi énécmimac. Némac
niŋ ieneŋ imi mehiaru énécmimac niŋ
ménda wamma ac hélawac goi héihéiya
imi ménda aŋgétigic imuac mia imuhuc
hicŋi énécmimac. 11 Imuac niŋ Anutunéŋ
wai énécmiyu ikoc kuhaguc imuhucyanéŋ
sucginaiguc aiya meyu iwawai ikora imi
ninʒéŋgéanʒu. 12 Waŋu imi mia ac héla
ménda ninʒéŋgéma haka biriawac siŋa
nimma kecanʒu séc képésic ginaguc
ʒéénécmimia wammac.
13 Miŋninawac siŋniŋ waŋ énécmimia,
ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina, Uŋa
téréyanéŋ météré énécmiyu ac héla imi
ninʒéŋgégic mehiaru énécmimac niŋac
Anutunéŋ hénihénia igucnec énépésiyec.
Hénia imuac niŋac nini nalé séc onac
wamma niŋni sécgéyu Anutu ewa hia ac
ézéwiŋac hezac.

Ini gési énécmiyu aŋgéŋ titiac
*buŋa wan*ʒu.

14 Imuac mia Miŋ Kewunina Yesu Kristoac
edamuya imi eŋ énécmiyu késamu niŋac
inéŋ buŋa suruc hiabia nonarunec hahaya
imi énézéma héihéré énécmiyec. 15 Imuac
niŋac ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina,
selianec naŋselima ackuaʒéc kuaninanéŋ
ʒézéya me kiwininanéŋ ku énécmiyiŋ
mératéc buŋa imi niŋtoho wammu. 16 Miŋ
Kewunina Yesu Kristo ʒéma goi héihéi waŋ
nénécmima meme seli ac tetecgia qahac
ʒéma niŋkumu hiabia imi ewa hiawac
eŋ nénécmiyec Anutu maŋgocnina iereŋ
17 onac ewa qerigina meseli énécmima
wawaŋ meme hiabia hénia hénia ʒéma
acginaiguc meseli énécmimaoc niŋac
wanʒiŋ.

3

3éwelec welecac ai énécmigic.

1 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina,
tetecgiawac énéʒéni niŋgic. Ini nonac
niŋ wamma yomuhuc ʒéwelec wammu;
Miŋ Kewuninawac ackuaʒécnéŋ onac
sucginaiguc ai meyec ésécnec foc foc
saima kemma ee héihéiyaguc wammac.
2 Waŋu ic ʒipiliŋ ʒapalaŋa ʒéma biria meme
ic ionac murunec metecgé nénécmimac
niŋac ʒéwelecmu. Ninʒéŋ ninʒéŋ imi
baec ic mocʒoŋ ionac buŋa qahac, néŋ
momac momacnéŋ késa kecʒu imuac
niŋac imuhuc ʒézua. 3 Miŋ Kewunina
imi méŋʒé méŋʒéya qahac, imuac meseli
énécmima ic biriawac muru galeŋ memac.
4 Onac imi Miŋ Kewuninawac qeriaiguc
yomuhuc ʒéma ninʒéŋgéziŋ; Ini ʒéseli
énécmiziŋ imi niŋtoho wamma emma
kecmu. 5 Miŋninanéŋ onac ewa qerigina
qindiŋi énécmiyu Anutuac goi héihéi ʒéma
Kristoac naŋseli seliiguc keremmu.

*Qéi*ʒéŋ wamma kecbu niŋac
goro ac waŋ énécmigic.

6 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécnina,
Miŋ Kewunina Yesu Kristoac qaraiguc
yomuhuc ʒéseli énécmiziŋ; Sicsaoc
wamma mératéc haka nonac murunec
niŋareŋgégic imi ménda tohoanʒu ionac
murunec néŋgacmu. 7 Haka silic waŋanʒiŋ
imi dimuhuc méndacma wammu imi ini
eŋaoc nindacʒu. Nini onac sucginaiguc
qéiʒéŋ ménda wamma keriŋ. 8 Waŋu nini
onac muru méŋac méŋ réwéri ménda
mihicŋi énécmiwiŋ niŋac, onac murunec
yaka boŋtegic méŋ ménda mema neyiŋ,
néŋ méraninanéŋ siŋi kaiwe séc ai selianec
meaŋiŋ. 9 Imi mia imuhuc wambiŋ niŋac
qac buŋa ménda ʒé nénécmiyecac qahac,
néŋ onac muru haka séséha wamma
énézéni ninicma méndac nénécmimu
niŋac imuhuc waŋaŋiŋ. 10 Nini iniguc
momacnec keriŋ nalé imuaru acguc
yomuhuc ʒéseli énécmiyiŋ; Méŋnéŋ méŋ
ai memeyawac méʒégina tizaciguc nene
ménda nemac. 11 Néŋ yomuhuc ʒégic niŋiŋ;
Onac sucginaiguc tosaranéŋ méʒétiti
wamma kecma ai méŋ ménda mema
eŋ keŋha wamma acnéŋ réwéri sasala
mihicŋianʒu. 12 Ic imuhucya imi ʒéseli
énécmima Miŋ Kewunina Yesu Kristoac
qeriaiguc ʒénaŋgé énécmima yomuhuc
ʒéziŋ; Acgina qaiyu ai mema eŋaŋ nene
mihicŋima nemu. 13 Ninʒéŋ ninʒéŋ
dacmuna hécnina, ini haka hiabia wamma
kecma ewa qerigina qeka meka ménda
wammu. 14 Méŋnéŋ méŋ kiwi yomuaru
ackuaʒéc waŋ énécmiziŋ imi ménda
niŋtohoyu ic imuac hénia ʒéhicŋima
qéqéhéréŋ ménda wammigic gamuya
nimmac. 15 Waŋu iwac mia niŋgic haʒécgina
ésécnec ménda wammac, néŋ dacmuna
ésécnec waŋu ʒénaŋgé mimu.

Ac tetecgia.

[16] Luaeac Miŋ Kewunina eŋeyaoc nalé
ʒéma aigina séc onac muru luae qeénécmi-
mac niŋac wanʒiŋ. Miŋnina imi momac
yanda iniguc momacnec kecmac.
[17] Ni Paulonéŋ méranánéŋ oma yai
ʒézégina ʒézua. Imi mia kiwi imi nuarunec
hahaya imi héŋtegicmu niŋac asé kiwina
yomuhuc oanʒua. [18] Neŋaŋ Miŋ Kewunina
Yesu Kristoac ewa hianéŋ ic tuŋ onac muru
hema kecmac.

1 Timoteo

Kiwi oo icac hénia ʒéma mériaŋ ac.

1 Aŋgéŋ titi miŋina Anutu ʒéma
niŋkumunina Kristo Yesuac ʒézé seli ac
niŋac Kristo Yesuac Méliméli ic wawaŋa
ni Paulonéŋ 2 ninʒéŋ ninʒéŋ qeriaiguc
naŋ téŋgéŋna waŋec Timoteo guac muru
kiwi yomi oma haiwa hazac. Anutu
maŋgoc ʒéma Miŋ Kewunina Kristo Yesuac
murunec ewa hia ʒéma wésé niniŋ ʒéma
luaenéŋ guac muru hema kecmac.

Pakeŋ ac ikorawac goro ac.

3 Ni Makedonia baeciguc keŋi nalé
imuaru Efeso ama areŋa yandaiguc waima
kecbéséman niŋac ʒénaŋgé géŋi imi, gi
ic embac tosara ʒéseli énécmina pakeŋ
ac ikora tosara ménda ku énécmima
4 nemu suruc ʒéma hicŋisaiac qac areŋa
imuhucyawac niŋkoro ménda wammuac
niŋ imuhuc waŋi. Ac imuhucyanéŋ
Anutuac ai areŋa ninʒéŋ ninʒéŋ qeri-
aiguc hezac imi ménda meselimac, néŋ
néwécgeŋa ʒéeŋ ʒéma mihicŋianʒac.
5 Pakeŋ ac imuac héla imi goi héihéi imi mia,
waŋu goi héihéi iminéŋ ewa qeri qala qala
ʒéma niŋtegic qiŋtegic hiabia ʒéma ninʒéŋ
ninʒéŋ solaŋa imuacnec hicŋihicŋiya. 6 Ic
embac tosara ieneŋ imi sigima ac eŋomia
imuaru qiʒiʒiŋgéma keŋanʒu. 7 Ieneŋ héna
acac kiwi ic wambiŋ ʒé waŋ énécmianʒac,
néŋ eŋaŋ ac me héipuc ac ʒéanʒu imuac
hénia acguc ménda niŋasarianʒu.

8 Waŋu nini yomuhuc niŋanʒiŋ, ic embac
méŋnéŋ méŋ héna ac imi héna dindiŋac-
nec méndacmaciguc héna ac imi hiabia
wanʒac. 9 Héna ac imi ic solaŋa ionac
niŋac ménda hezac, néŋ ic embac tosara
yomuhucyawac hezac, héna ac logianʒu,
acqeqe waŋanʒu, Anutuac eeya ménda
héianʒu, képésic waŋanʒu, ménda météré
amuma kecanʒu, kaiʒiliweŋ waŋanʒu, neŋ-
goc hécgina me maŋgoc hécgina unuhu-
muanʒu, ic embac ionac kekecgina unuhu-
muanʒu, 10 kaisero waŋanʒu, icnéŋnec ic
alayaguc me embacnéŋnec embac alayaguc
sero ai meanʒu, ic embac iwawai ésécnec
soukiwa niŋac haianʒu me meanʒu, ikoc
waŋanʒu, ikoc wamma héipuc ac ʒéanʒu,
ʒéma haka méŋac méŋ pakeŋ ac dindiŋa
imuac qacqotikicya waŋanʒu imuhucya.
11 Waŋu pakeŋ ac iminéŋ mériaŋ miŋina
Anutunéŋ énézéman niŋac qutuŋgé néŋec
buŋa suruc hiabia edamuyaguc imuac mia
méndacʒac.

Anutunéŋ ewa hiawac Paulo goiya héiyec.

12 Nuac mia ai ic keŋhéi hahéiya qahac
ʒénémma ai buŋa qenéŋec imuac niŋac
ni kuc mihicŋi néŋec Miŋ Kewu Kristo
Yesuwac ewa hia ac ézézua. 13 Ni becnec
imi miŋ kewu mema titi wammima ai
ichéra ununesi waŋ énécmima ʒébiri qébiri
wammima keri. Néŋ ni ménda ninʒéŋgéma
hénia ménda niŋasarima imuhuc waŋi,
imuac niŋ inéŋ kileŋ wésé niniŋ waŋ
néŋec. 14 Miŋ Kewuninawac ewa hia imi
ninʒéŋ ninʒéŋnina ʒéma goi héihéi Kristo
Yesuac qeriaiguc hezac imiguc momacnec
qacnaiguc qocgénéŋu kuaya qeqeya
hezac. 15 Ic embac mocʒoŋ yandanéŋ
aŋgéŋ timuac séc ackuaʒéc yominéŋ héla
wanʒac. ʒéyecnéŋ; Kristo Yesunéŋ képésic
ic aŋgéŋgina tiénécmimaŋ ʒé baeciguc
mayec. Waŋu képésic ic ionac sucginaiguc
neŋ imi tosara onogicma ic biria wanʒua.
16 Waŋu Yesu Kristonéŋ nalé horua
képésicna bisiqatéŋ wannéŋec haka iminéŋ
bianguc Miŋ Kewunina ninʒéŋgéma kekec
hémbénaŋa memu ionac muru séséc
wammac niŋac ni imuhuc wésé niniŋ waŋ
néŋec. 17 Ic kewu hémbénaŋa, ménda
houhouya, kicninanéŋ ménda héhéŋa,
Anutu momacguc sac kekera, iwac muru
ee héihéi ʒéma edamuyanéŋ nalé tetecgia
qahac hema kecmac. Hélacnec!

18 Naŋna Timoteo ni ac pakeŋ yominéŋ
ʒéseli génʒua. Becnec kugéŋi biaŋac
ara imi méndacma ackuaʒéc iminéŋ yaré
ic ésécnec haka hiabiawac yaré qema
kecbéséman. 19 Ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma ewa
kétiŋkétiŋ késa kecbéséman. Tosara eneŋ
ewa kétiŋkétiŋ imi qetaligic qahac waŋu
ninʒéŋ ninʒéŋgina imi konduŋ ʒéic ésécnec
ʒéŋgédarec. 20 Ic imuhucya ionac sucginaiguc Humeneo ʒéma Aleksande kecʒaoc.
Iri imi kitiwa mema ʒébiri qébiri ménda
wammaoc niŋac Biria miŋinawac méri-
aiguc waiérécmiyi.

2

ʒéwelec welecac hénia.

[1] Imuac ac walac ʒéma ʒénaŋgé gémmaŋ
ʒé waŋʒua imi yomuhuc; Ic embac mocʒoŋ
yanda ionac wamma ʒéwelec welec ʒéma
ʒéqesiqesi ʒéma miŋ suc wamma ʒé welec
welec ʒéma ewa hia ac wammima [2] ic
kewuya kewuya ʒéma tatac eŋeŋa késa kek-
era mocʒoŋ ionac imuhuc wammu. Imi mia
nini Anutu mepésima haka eeyaguc bénʒéŋ
luaeiguc kecbiŋ niŋac. [3] Haka imi hiabia,
waŋu aŋgéŋ titi miŋina Anutu ségiségi mi-
hicŋi mimacac séc waŋʒac. [4] Anutu imi ic
embac mocʒoŋ aŋgéŋgina tiyu keremma
ackuaʒéc héla niŋasarimu niŋac waŋaŋʒac.
[5] Anutu imi momacguc sac kecʒac. Waŋu
Anutu ʒéma ic embac sucninaiguc ic miŋ
sucnina acguc momacguc kecʒac. Inéŋ mia
hélacnec ic wamma baeciguc kerec Kristo
Yesu mianéŋ. [6] Inéŋ ic embac mocʒoŋ
neŋaŋ niŋac wamma eŋeya kekecya mulu
meme buŋawac hai nénécmiyec. Haka imi
naléya niŋu heyec imuaru hicŋiyec. [7] Imuac
mia ni ackuaʒéc ʒéauau ic ʒéma Yesuac
Méliméli ic kumu néŋu, ac yomi hélac, ikoc
qahac. Ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma ackuaʒéc héla
imuac qeriaiguc ni baera baera ic embac
ionac kiwi ic waŋi.

[8] Imuac niŋac ama séc ic eneŋ qeri
biric qahac, ʒéqeqetali qahac, méragina
téréya meemma ʒéwelec ai memu niŋac
waŋʒua. [9] Waŋu imuhucyanec embac eneŋ
acguc séwi usugina imi hénaoriŋ kekecgi-
nawac sécyaiguc meamuma hémbéŋgina
héima kecgic inicgic sécgémac. Néŋ oruc
ʒucgina hiabianec miʒicmiʒic ʒéma goli
me hoc boŋa eŋeŋa ʒéma séwi usu boŋa
eŋeŋa ménda haimu. [10] Waŋu haka hi-
abia wamma Anutu eeya héimimia sé-
ciguc kecanʒu imuac héniagina mewinin-
imu. [11] Embac méŋnéŋ méŋ mocʒoŋnec
niŋtoho wamma bénʒéŋnec ninin ai mema
kuamumu. [12] Embac méŋnéŋ pakeŋ ac
ic méŋac ézémac me icya miŋ maŋgoc
waŋ mimacac niŋac oaec ménda ʒémizua.
Inéŋ ara qaiyu kecmac. [13] Adam walac mi-
hicŋi mimaguc Ewa mihicŋi miyec imuac
mia imuhuc ʒézua. [14] Waŋu Adamwac
ikoc ménda wammiyec, néŋ embacac ikoc
wammiyu képésic mihicŋiyec. [15] Waŋu em-
bac eneŋ séciguc kecma ninʒéŋ ninʒéŋ
ʒéma goi héihéiiguc météré amuma kecma
héri haima merac mihicŋiyu aŋgéŋ titi mi-
hicŋi mimia wammac.

3

Qeria galeŋ ʒéma méra baoc ic.

[1] Ac yominéŋ héla waŋʒac. Méŋnéŋ
héŋgaleŋ ai imuac ewayanéŋ niŋkumu
waŋʒaciguc qerianéŋ ai hiabiawac memaŋ
ʒé niŋaŋʒac. [2] Imuac niŋac héŋgaleŋ icnéŋ
aciguc ménda opocopora wamma iniŋa
momacgucac euya wammima qerinéŋ
séwiac siŋ sigi kecma niŋtegic qiŋtegi-
cyaguc haka eeyaguc wamma ic tosara
onac goigina héima pakeŋ ac hiabianec ku
énécmima [3] doku seli sasala ménda nema
biŋ qeqeyawac ménda efima qeri bénʒéŋac
kecma ʒéqeqetali ménda wamma soukiwa
hinac niŋac hémbaoc ménda wamma
kecmac. [4] Waŋu inéŋ eŋeya iniŋ merahéra
hiabianec galeŋgé énécmiyu nambérac
héra ieneŋ iwac eeya séciguc héimima
niŋtoho wammimuac hezac. [5] (Ic méŋnéŋ
méŋ eŋeya iniŋ merahéra hiabianec ménda
galeŋgé énécmima némaciguc Anutuac
hénaoriŋ hia galeŋgé énécmimac?) [6] Ewa
qeri meleŋuguc nalé ménda horugizac ic
imuhucyanéŋ galeŋ ménda kecmac. Séwi
eŋeŋ waŋu Biria miŋina ʒétecgé miyec
gésigési ac imuhucyawac mihicŋiwac
niŋac. [7] Séŋgaŋgeŋ ic ieneŋ acguc nimmigic
sécgéanʒac ic imuhucyanéŋ héŋgaleŋ ai
ic kecmac. Qahac waŋu ʒébiri qébiri
ʒéma Biria miŋinawac bétaciguc hiŋgacma
héiwac niŋac.

[8] Méra baoc ic acguc imuhucyanec
eeginaguc kecma ezelaŋgina kalé kalé
ménda kecma doku seli sasala neʒéléléŋ
ménda wamma ikoc wamma soukiwa
memaŋ ʒé hémbaoc ménda wamma [9] Ewa
kétiŋkétiŋ qala qalagia ʒéma ninʒéŋ
ninʒéŋa ewa qeriaiguc téŋgéyu heheya
imuhucya késa kecmacac hezac. [10] Waŋu
walac ala batuc waŋ énécmima inicgic
héniagina solaŋ qeqe waŋu méra baoc
ai ic onopocgic weleŋ qeénécmimu.
[11] Iniŋhécgina imuhucyanec eeginaguc
kecma ʒébiri qébiri ménda wamma qerinéŋ
séwiac siŋ sigi kecma ai hénia hénia
kuŋqaŋ qahac wandacmu. [12] Méra baoc ai
icnéŋ embac momacgucac euya wamma
nambérac héra ʒéma ama tacyachéra
hiabianec galeŋgé énécmimac. [13] Méra baoc
ai hiabianec wandacgic ieneŋ nanaŋgina
hiabia mihicŋima ninʒéŋ ninʒéŋgina

Yesuac wamma késa kecʒu imi ʒénéŋ hirihiri qahac ʒéau énécmimu.

Buŋa suruc hiabia imuac hénia saŋa.

14 Ni guaru foc hamaŋ ʒé ninʒua, néŋ kileŋ kiwi yomi ogénʒua. 15 Kecba nalé horugiyu geŋ Anutuac amaiguc haka dimuhuc wambéséman imi niŋ asariwéséman niŋac ac yomi ʒézua. Ama imi Anutu kic qeli kekera iwac héihéré énécmimia ʒéma ac hélawac tandéya ʒéma qambaŋa wanʒac. 16 Hénа téréya yomuac hénia sasaŋgia imi qeyu hiŋgac hiŋgara wanʒac. Imuac ewa éréhéc ménda wanʒua. I imi séwiiguc hicŋitegirec. Waŋu Uŋa téréyanéŋ hénia solaŋa imi ʒéhicŋiyu kua meme uŋa eneŋ héŋgic. Waŋu baera baera ʒésaigic ic enia eneŋ ninʒéŋgé migic. Waŋu meyacmiyu ou emma eebipiyaguc kecanʒac.

4

Kiwi ic ikora.

1 Waŋu uŋa téréyanéŋ yomuhuc pitiri ʒéasariyec; Biaŋguc tosara eneŋ ninʒéŋ ninʒéŋ imi waimu. Waŋu uŋa biria ionac ikoc ac ʒéma kuwi ionac pakeŋ ac méndacmu. 2 Pakeŋ ac imuhucya imi kiciguc weleŋ qeqe ic ewa kétiŋ kétiŋgina gericnéŋ oqeyu ikoc ac waŋanʒu ionac murunec haanʒac. 3 Ieneŋ imi ic me embac ménda mema qapé kecmu. Waŋu nene imuhucya imuhucya ménda nema imuac sigi kecmu. Néŋ nene imi Anutunéŋ ninʒéŋ ninʒéŋ ic ʒéma ac héla ninʒu eneŋ ewa hia nimma mema nemu niŋac ʒéyu hicŋidarec. 4 Iwawai Anutunéŋ ʒéyu hicŋiyec imi mocʒoŋ hiabia. Imuac niŋac ewa hia ézéma késanec waŋanʒiŋiguc méŋac méŋ qeqetaliya ménda hezac. 5 Anutuac ackuaʒéc ʒéma ʒéwelecninanéŋ météré mimia wanʒac imuac niŋac imuhuc ʒézua.*

6 Geŋ ac iminéŋ dacmuna hécnina measari énécmima Kristo Yesuac ai ic hiabia wambéséman. Waŋu geŋ méndacanʒaŋ ninʒéŋ ninʒéŋac ackuaʒéc héla ʒéma pakeŋ ac hiabia iminéŋ qeri uŋaga meyandi waŋgémmac. 7 Héré embac neŋgiawac ac eŋomia ʒéma nemu suruc imi andé qema Anutu eeya héimima kecman ʒé meefiefi ai mewéséman. 8 Séwiac meefiefi ai imi komodia naŋgé gémmac, néŋ Anutu eeya héimima kekec iminéŋ wawaŋ memega sasala naŋgégéŋu kekecga deguc kecʒaŋ imuac qeriaiguc ʒéma kekec hémbénaŋaga biaŋguc hahaya imuac qeriaiguc momacnec sisipac acwac buŋa hegémmac. 9 Ac imi hélacnec waŋu momac yanda nimma késa kekerawac séc eeyaguc wanʒac. 10 Waŋu neŋaŋ Anutu, kicqeli kekera, iwac muru niŋkumunina haini hezac imuac niŋac héla imuac mia neŋaŋ kucnina mocʒoŋnec ai meanʒiŋ. Waŋu inéŋ momac yanda neŋaŋ aŋgéŋ titi miŋina kecʒac, néŋ ninʒéŋ ninʒéŋ ic neŋaŋ imi muŋguc yanda meemma aŋgéŋnina tianʒac.

11 Ac yomi ʒéseli énécmima ku énécmina. 12 Gi sac qeli kecʒaŋ imuac niŋac méŋnéŋ méŋ guac niŋgic mamaya wambac niŋac. Imuac galeŋgé amuma guac ac ʒéma wawaŋ meme ʒéma ninʒéŋ ninʒéŋga ʒéma niŋkumuga solaŋaiguc ninʒéŋ ninʒéŋ ic tosara ionac kicginaiguc séséc hiabia wambéséman. 13 Ewa qeriga mocʒoŋnec ackuaʒéc oloŋ énécmima ʒénaŋgé énécmima ku énécmima kecnanec ni hamaŋ. 14 Qeria galeŋ ieneŋ Uŋa téréyawac murunec ac ʒéhicŋima méragina orucgaiguc haima mériaŋ ac ʒégic imuac héla ewa hiawac géŋgéŋa iminéŋ sohowac niŋac, imuac niŋna mamaya ménda wammac. 15 Waŋu ai hénia hénia imuhucyaiguc ewa qeriga ʒéma kucga mocʒoŋnec ai mena yandima keŋu héndacmu. 16 Gi geŋga ʒéma pakeŋ aigawac hiabianec galeŋgéma ʒéŋgé toroya qahac imuhuc wammanec kecbéséman. Imuhuc wambéséman̯iguc, gi aŋgéŋ titi geŋga mihicŋi amuma ic embac ackuaʒéc imuac gezac qema niŋanʒu ionac momacnec mihicŋi énécmiwéséman.

5

Weleŋ qeqe ai imuac ai ara.

1 Ic neŋgia ac geriwaguc ménda wammiwéséman, néŋ niŋna maŋgocga ésécnec waŋu bénʒéŋnec ʒénaŋgé waŋ miwéséman. Merac sac qeli méŋac imi munaga ésécnec qacguc wammiwéséman. 2 Waŋu embac yanda imi neŋgocgawac séciguc, embac sac qeli imi nauŋgawac séciguc

* 4:5: Mat 15:11; Mrk 7:18,19; Ko1 10:31.

nimma inicbaoc ménda wamma qeri so-
laŋanec waŋ énécmiwéséman.

3 Waŋu embac malé téŋgéŋ imuac eegina
héiwéséman. 4 Embac malé méŋ nambérac
me esahéra kecmizuiguc énézégic ieneŋ
walac neŋgoc maŋgocgina ʒéma awu
asagina ionac goi héihéi imuac tasé ku
énécmima amginaiguc sactasé hécgina
goigina héima haka imuhucya niŋareŋ
wammu. Haka imuhucyanéŋ Anutu
ségiséigi mihicŋi mianʒac. 5 Embac malé
héla imi eŋeyanec sukusisi wamma
kecanʒaciguc Anutuaru niŋkumu kumuya
haima siŋi kaiwe séc ʒéŋgé toroya qahac
ʒéwelec ai memac. 6 Embac malé méŋ
séwiac siŋa sac méndacma waŋanʒaciguc i
imi qeliqeli néŋ humumia tanec kecʒac.
7 Ac imi acguc énézéna tohoma kecmu,
eŋ imuhucyanec kecma ac mihicŋiwu
niŋac. 8 Méŋnéŋ méŋ sactasé héra me
imuacnec toroqema iniŋ merachéra ménda
inicgaleŋ wammaciguc ic imi ninʒéŋ
ninʒéŋ andé qema ic enia onogicma ic biria
kecʒac. 9 Embac malé ic momacguc sac
mema kerecac deguc 60 bawaiguc ménda
kecʒac imuhucyawac sac, qara newahaleŋ
wawaŋawac kiwiiguc haimimiawac hezac.
10 Waŋu nambérac héra hiabianec galeŋgé
énécmianʒac me ic kiaŋ goigina héianʒac
me ai ic téréya weleŋ qeénécmianʒac
me helanʒi énécmigic yéwéri ginaguc
kecanʒu ionac méra énécmima haka hiabia
hénia hénia wamma memaŋ niŋac kekecya
qutuŋgé amuma keru héipuc wamma
héŋanʒuiguc imuhuc wammimu. 11 Embac
malé sac qeli imi qetali énécmima kiwi
imuaru qacgina ménda omu. Imuhucya
imi séwiac siŋnéŋ héré énécmiyu Kristo
andé qemu nalé imuaru ic mewiŋac ʒé
wammu. 12 Imuhuc wamma ninʒéŋ ninʒéŋ
walac késagic imi timbecgéma gésigési
acac buŋa wanʒu. 13 Imuacnec toroqema
ieneŋ qéiʒéŋ wamma kecma mézétiti
haka imi niŋareŋgéma aŋgétima ama areŋ
séc lelecgéma embac eŋomia kecma ac
nenesicya lisi sicsaoc olomma kemma ac
ménda ʒézéyawac séc ʒéanʒu. 14 Imuac
embac qawéc sacqeli ionac imi yomuhuc
wammu niŋac wanʒua. Ieneŋ ic muŋguc
mema nambérac mihicŋi énécmima eŋeya
amaya galeŋgéma kecgic haʒéc miŋina
ʒébiri qébiri ac waŋ nénécmimaŋ ʒé titiŋa
méŋ ménda mihicŋimac. 15 Embac qawéc
tosara ieneŋ bec Biria miŋina méndacbiŋ
ʒéma liliŋgéma keŋgic. 16 Ninʒéŋ ninʒéŋ
ic méŋac sac taséhéra sucginaiguc embac
malé méŋ kecʒaciguc ninʒéŋ ninʒéŋ ic
eŋeyaoc embac imi galeŋgé miyu hénaoriŋ
qutulaŋginanéŋ yéwéri imi ménda bisima
embac qawéc maqeqeya imi ionac méra
énécmimuac séc wammac.
17 Galeŋ tosara hiabianec galeŋgé
énécmianʒu ionac imi séc méŋ eegina héi
énécmima imuacnec buŋa suruc hiabia
imuac ʒézé ic ʒéma kiwi ic ionac imi ogicma
eegina héimu. 18 Kiwi téréyaiguc yomuhuc
ʒézéya, burumakao iwa méŋnéŋ padi
gocmia tiʒiʒama séwéla qétiyu kuayaiguc
ufic ménda haiwéséman. Imuac niŋac ai
icnéŋ ai boŋa memacac hezac. 19 Galeŋ
méŋac ara imi héipuc ic éréhéc me
haréwéc qahac waŋu ménda nimmima
aciguc ménda opocmu. 20 Ic embac képésic
mihicŋianʒu imi ic embac momac yanda
ionac kicginaiguc ʒémindiŋi énécmigic
tosia eneŋ haka imi hémma nimma bac
yandi yandi wammu. 21 Ni pakeŋ ac imi
keŋkésa hakésaya qahac mema geŋga
ewaga ménda méndacma dindiŋanec
tohowéséman niŋac Anutu ʒéma Yesu
Kristo iwac kiwaiguc ʒéma kua meme
uŋa énépésiyu kecʒu ionac kicginaiguc
ʒéseli génʒua. 22 Gi buŋa suruc hiabia
imuac ai énécmimaŋ ʒé ic eŋomia focdac
méraga ménda hai énécmiwéséman. Waŋu
ic tosara képésic waŋgic ménda toroqe
énécmiwéséman. Waŋu geŋga météré
amuma solaŋanec kecbéséman. 23 Gi
hafi ʒepa toroqeu toroqeunec waŋanʒaŋ
imuac niŋ tomeŋgawac doku sac ménda
nema waiŋ doku efefiadac momacnec
newéséman.
24 Képésic tosara imi ic ionac wéséگi-
naiguc winiŋu hicŋi tegiru bénʒéŋnec
hémma niŋgésianʒiŋ, néŋ képésic tosara
imi andéginaiguc méndacma haanʒac.
25 Imuhucyanec haka hiabia acguc winiŋu
hicŋianʒac. Waŋu tosara hiabia qahac imi
acguc musaŋgémuac séc qahac.

6

1 Weleŋ qeqe ic miŋhécgina ionac méra
bawu kecʒu imi, ionac miŋhécgina nalé
séc ee héihéi waŋ énécmimuac hezac
imi nimma kecmu. Anutuac qac buŋa

ʒéma pakeŋ acyawac ʒébiri qébiri hicŋiwac niŋac. [2] Ninʒéŋ ninʒéŋ miŋhéc ginaguc
kecʒu imi eneŋ ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna kecʒiŋ ʒéma ionac niŋgic mamaya ménda
wammac, néŋ énézéna ogicma weleŋ qeqe hiabianec waŋ énécmimu. Imi mia aigina
imuac héla imi ninʒéŋ ninʒéŋ ic, Anutuac siŋniŋ waŋ énécmimia ieneŋ eŋaoc késamu
imuac mia imuhuc ʒézua. Gi imi héna yomi ku énécmima ʒénaŋgé énécmiwéséman.

Sokiwawac niniŋ siŋsiŋ.

[3] Méŋnéŋ méŋ pakeŋ ac méŋ ku
énécmima Miŋ Kewunina Yesu Kristoac ackuaʒéc solaŋa ʒéma héna eeyaguc imuac
pakeŋ ac Anutunéŋ niŋu sécgéanʒac imuhucyawac ewa momac ménda wammac
imi, [4] Inéŋ séwi eŋeŋ wamma hénia méŋ
ménda niŋ asarima haʒéc ac ʒéma ʒé qeqetali acwac nimbaoc waŋanʒac. Waŋu
imuacnec mia nimbupuc ʒéma euqaqac ʒéma ʒébiri qébiri ʒéma ewa éréhéc
biria hicŋianʒac. [5] Waŋu ewa qerigina
houyu ac héla sohoyu héna eeyaguc imuac niŋgic sokiwa memeac héna tanec
waŋanʒac imi ionac murunec ʒéqeqetali ac hicŋianʒac. [6] Waŋu niŋgic ewagina
hiaruyu héna eeyaguc iminéŋ kuneŋ yanda naŋgé énécmimac. [7] Neŋaŋ baeciguc
iwawainina méŋ ménda mema hayiŋ, imuac kembiŋ ʒéma imuhucyanec méra
eŋnec kembiŋ. [8] Imuac iwawai neneya
ʒéma séwi usunina he nénécmizaciguc niŋni sécgémac. [9] Hinac yandaguc wambiŋ
ʒé wanʒu imi eneŋ manam batuc ʒéma
bétac ʒéma haka sicsaocya hénia hénia
ʒéma séwi siŋ biriaiguc maunumac. Haka
imuhucya iminéŋ ic embac héré énécmima
mebiri énécmimac. [10] Soukiwa niŋac
siŋniŋ wammimia imi haka biria hénia
héniawac ʒalia wanʒac. Imuac niŋac
imuac waŋanʒu i mesoho énécmiyu ieneŋ
ninʒéŋ ninʒéŋgina waima rouc wamma
keŋha waŋgic ewa gorogina sasalanéŋ
qeriginaiguc kumuyu biridacʒu.

Paulonéŋ Timoteoac pakeŋ ac wammiyec.

[11] Imuac Anutuac ic gi iwawai
imuhucyawac néŋgacma kemma haka
solaŋa ʒéma wawaŋ meme eeyaguc ʒéma
ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma goi héihéi ʒéma
bisiqatéŋ ʒéma qeri bénʒéŋ imuhucyawac
méndacma kembéséman. [12] Imuac gi
imi ninʒéŋ ninʒéŋac yaré hiabia imuac
qema kecbéséman. Yaré hiabia qema
kekec hémbénaŋa aŋgéŋ tiwéséman.
Hénia imuac mia gi guruyu héipuc ic
sasala ionac kicginaiguc ninʒéŋ ninʒéŋga
hiabia énézénec. [13] Iwawai momac yanda
kekec mihicŋi énécmianʒac Anutu iwac
kiwaiguc ʒéma Pilatoac muru ninʒéŋ
ninʒéŋ ac hiabia ʒéau énécmiyec Yesu
Kristo iwac kiwaiguc ʒéseli génʒua. [14] Gi
ʒézé seli ac yomi niŋ tohoma solaŋanec
ʒéqindiŋi ac méŋ ménda mihicŋima
kecnanec Miŋ Kewunina Yesu Kristonéŋ
wininimac. [15] Nalé ʒéyec imi ducŋiyu
Anutunéŋ mewininiyu Yesu i wininimac.
Anutu imi mériaŋ miŋina eŋeyanec
momacguc, héŋgaleŋ miŋina, ic kewu
ionac ic kewugina, miŋ kewu ionac miŋ
kewugina wanʒac. [16] Iwarunec sac humuc
ménda hezac. Inéŋ edamuya hosucgéwiŋac
séc qahac imuhucya qeriaiguc kecanʒac.
Waŋu méŋnéŋ méŋ ménda héŋec. Waŋu
héhéŋawac séc qahac. Iwac muru eebipiya
ʒéma kuc tetecgia qahac hema kecmac.
Hélacnec!

[17] Gi imi baec yomuac naléiguc soukiwagi-
naguc kecʒu ionac yomuhuc ʒéseli énécmi-
wéséman, Ewa qerigina memaamuma
hinac qahac wawaŋa imuac qahac, néŋ
ségiségi mihicŋi nénécmimaŋ ʒé iwawai
mocʒoŋ sécnina ogicma nénécmianʒac
Anutu iwac muru mia niŋkumugina haimu.
[18] Haka hiabia sasala waŋgic, wawaŋ meme
hiabianéŋ kekecginaiguc sécgé énécmiyu
efima siŋa nimma tosara haleŋ sécgina
haihulac waŋ énécmimu. [19] Imuhuc wamma
hofi ama hélaiguc iwawai eeyaguc haigic
eŋu iminéŋ kurumeŋac nalé hahaya
imuaru qambaŋgina waŋu kekec héla
aŋgéŋ timu.

[20] O Timoteo qutuŋgé géŋgéŋa imi
galeŋgéma késa kecma niniŋ héla ʒéanʒu,
néŋ niniŋ ikora wanʒac, baecac ac eŋomia
houhouya ʒéma andé qeqe ac imuac mia
andé qema kecbéséman. [21] Ic tosaranéŋ ac
imuhucya nesima kemma ninʒéŋ ninʒéŋ
waima rouc wamma keŋha waŋanʒu.

Ewa hianéŋ iniguc hema kecmac.

2 Timoteo

Yaiʒézé ac.

1 Anutuac ewa siŋ niŋac Kristo Yesuac
qeriaiguc kekecac sisipac ac hezac imi mén-
dacma Kristo Yesuac Méliméli ic waŋi Paulo
neŋ mia 2 naŋ sorocna Timoteo guac muru
kiwi yomi ogénʒua. Maŋgocnina Anutu
ʒéma miŋ kewunina Kristo Yesu iorarunec
ewa hia ʒéma wésé niniŋ ʒéma luaenéŋ
hegémmac.

Miŋ kewuac gamuga ménda nimmu.

3 Ni siŋi kaiwe séc ʒéwelecma imuac
suraiguc ménda misimanec niŋgéŋanʒua
séc yanda hécna ionac murunec hénima
hama deguc ewa qerinina lalacnec
mepésimianʒiŋ Anutu iwac mia ewa hia
ac ézéanʒua. 4 Waŋu ewa hia kuneŋ
yanda nimmaŋ niŋac guac kic masiga
niŋqelima kic tanecga hémmaŋ niŋac
waŋanʒua. 5 Imi mia guac ewa qerigaiguc
ninʒéŋ ninʒéŋ solaŋa hezac imi niŋqelima
imuhuc waŋanʒua. Ninʒéŋ ninʒéŋ imi
mia walac awuga Loisi ʒéma neŋgocga
Yunike iorac ewa qerigiraiguc heyec
imuhucyanéŋ guaru acguc momacnec
hezac imi ninʒéŋgézua. 6 Imuac ni mérana
orucgaiguc haiwa Anutunéŋ ai memeac
sese géŋec imi héiososoc mena geric
bélaŋaguc wammac ʒénimma gi imuac
nimbéséman niŋac wamma ac yomi
gézézua. 7 Uŋa Anutunéŋ nénécmiyec imi
bac yandi yandiac uŋa qahac, néŋ kuc
ʒéma goi héihéi ʒéma niŋgésigési galeŋ
meamuwiŋac uŋa wanʒac. 8 Imuac gi
imi miŋ kewuninawac héipuc ac imuac
ʒéma miŋ kewuninawac wamma hésa ic
kecʒua nuac momacnec gamuga ménda
nimbéséman, néŋ Anutuac kuhanéŋ buŋa
suruc hiabiawac ʒéra béraiguc toroqe ném-
béséman. 9 Anutunéŋ mehiaru nénécmima
ac téréyanéŋ héihéré nénécmiyec. Waŋu
imi mia wawaŋ memenina niŋac qahac,
néŋ eŋeya ewa siŋ ʒéma nalé ménda
hénima heyecnec becaru Kristo Yesuac
wamma hemiyec ewa hiaya imuac mia
wamma imuhuc waŋ nénécmiyec. 10 Waŋu
imuac héla imi nalé yomuaru aŋgéŋ titi
miŋina Kristo Yesunéŋ mayu hicŋitegirec.
Inéŋ mia humuc néhélima kekec ʒéma
haka hehe selia imi buŋa suruc hiabiaiguc
meau nénémiyec. 11 Waŋu ni imi buŋa
suruc hiabia imuac wamma ʒézé ic ʒéma
Yesuac Méliméli ic ʒéma kiwi ic kecmaŋ
niŋac kumunéŋec. 12 Waŋu ni ninʒéŋgé
mima kecʒua iwac hénia niŋasarizua.
Imuac mocʒoŋ yanda mériaiguc haiwa
hezac imi inéŋ kuhanéŋ hiabianec galeŋ
gémanec keru nalé yanda ducŋimac imi
niŋhumuzua. Hénia imuac niŋac ni ʒéra
waiya qahaiguc kecma gamuna ménda
ninʒua. 13 Gi imi Kristo Yesuac qeriaiguc
ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma goi héihéi késa
kecʒaŋ imuaru héima namma ac héla
nuac murunec niŋnec imi méndacma
wambéséman. 14 Uŋa téréya qerininaiguc
kecanʒac inéŋ naŋgégéŋu ac héla eeyaguc
méragaiguc haigéŋi imi galeŋgéwéséman.

15 Asia baeciguc ic embac kecʒu imi
mocʒoŋ wainéndacgic imi nindacʒaŋ.*
Figelo ʒéma Hemogene imi ereŋ acguc
ic imuhucya ionac sucginaiguc kecʒaoc.
16 Miŋ kewunina imi Onesiforo iwac ama
geric momac héra goigina héimac niŋ
wanʒua. Inéŋ mia hatac sasala ségiségi
mihicŋi némma hésa ic kecba nuac gamuya
ménda nimma 17 Roma hakerec nalé
imuaru seliseli wamma hocma mihicŋi
néŋec. 18 (Miŋ kewuninanéŋ nimmiyu nalé
yandaiguc miŋ kewuninawac murunec goi
héihéi mihicŋimac niŋ wanʒua.) Inéŋ Efeso
baeciguc weleŋ qeqe ai réwéria dimuhucya
meyec imi gi geŋgaoc ninʒaŋ.

2

Kristo Yesuac téŋgiŋ ic hiabia.

1 Naŋna, imuac gi Kristo Yesuac qeri-
aiguc ewa hia hezac imuac qeriaiguc seliseli
wamma 2 neŋ ʒéwa gi héipuc ic sasala ionac
kicginaiguc ninnec imi ic tosara keŋhéi
hahéi qahac énézéna ieneŋ imuhucyanec ic
embac tosara ku énécmimuac séc wammac.
3 Imuac gi Kristo Yesuac téŋgiŋ ic hi-
abia ésécnec niguc mena mewa wamma
ʒéra waiya qahaiguc seligima kecbéséman.
4 Téŋgiŋ ic kecma keŋha waŋanʒu imi
eneŋ qutulaŋgé énécmima téŋgiŋ ic qac
buŋa énécmiyec i ségiségi mihicŋi mimu

* 1:15: Paulonéŋ Roma baeciguc aciguc opocgic eŋec nalé imuaru hénaoriŋ Asia baeciguc kecgic ieneŋ héipuc ménda wammigic imuac niŋac imuhuc ʒézac.

niŋac eŋaŋ kekecginawac ainéŋ ménda
qaté énécmiyu kecanʒu. 5 Méŋ ogicqogic
ariac mema héna ʒawéya hezac imi logi-
maciguc oruhaiguc ic kawaliac opoc méŋ
ménda haimimu. 6 Ai ic méŋ ai geri-
waguc meanʒac iminéŋ imuac héla walac
memacac hezac. 7 Ac gézézua imi qeriganéŋ
nimbéséman, miŋ kewuninanéŋ ai hénia
héniaiguc niŋtegic qiŋtegic haigémmac.

8 Buŋa suruc hiabia gézéwa ninnec séc
Dawidiac qeli Kristo Yesu humuc igucnec
meqelimiyu yarec i niŋqeliwéséman.
9 Buŋa suruc hiabiawac niŋac wamma
ni képésic ic ésécnec seŋ hésanéŋ qaté
némmuac séc ʒéra béra mihicŋi néŋgic,
néŋ Anutuac ackuaʒéc imi qatémuac séc
qahac. 10 Imuac ni ic embac Anutunéŋ
megési énécmiyec ionac niŋ wamma
iwawai mocʒoŋ bisiqatéŋ waŋanʒua. Imi
mia ieneŋ acguc Kristo Yesuac qeriaiguc
aŋgéŋ titi hakaya hezac imi ʒéma edamuya
tetecgia qahac imi momacnec énécmiyu
memu niŋac imuhuc waŋanʒua. 11 Ac
yomi hélaguc, nini Miŋ Kewuninaguc
momacnec humuziŋiguc imuhucyanec i
guc momacnec qelima kecbiŋ. 12 Qenʒeŋ
manʒeŋiguc meseliwiŋiguc momacnec
ic kewu wamma kecbiŋ. Waŋu miŋ
kewunina qaecgé miwiŋiguc i acguc
qaecgé nénécmimac. 13 Nini ménʒé ménʒé
wambiŋac séc, néŋ inéŋ eŋeya qaecgé
amumacac séc qahac, imuac niŋ nalé séc
méŋʒé méŋʒéya qahac kecanʒac.

Ai ic Anutunéŋ niŋmimia.

14 Eluŋ unuwac niŋac, gi ac imi héiqeli
énécmima acac ʒéeŋ ʒéma ménda wammu
niŋac Anutuac* kiwaiguc selianec énézéna.
Haka imuhucya imi naŋgé énécmimacac
séc qahac, néŋ néwécgeŋac ac imuhucya
ninʒu i mebiri énécmianʒac. 15 Gi imi ac
héla imi dindiŋanec niŋtegicma ai ic gamu
qeqeya qahac ʒéma niŋgémmacac séc,
Anutuac wéséyaiguc geŋga mihicŋi amu-
maŋ ʒé nimma seliseliiguc aiga mewéséma-
ŋ. 16 Ac biria gorosoŋa ʒégic néŋgacma
kecbéséma-ŋ. Ac imuhuc waŋanʒu imi eneŋ
keŋkecma keŋkecma iwawai eeyaguc qahac
imuac mia keremmu. 17 Acginanéŋ wizi
selia ésécnec saima kemmac. Ic imuhucya
ionac sucginaiguc Humeneo ʒéma Fileto
kecʒaoc. 18 Humuc igucnec yayac imi bec
hicŋiyu tecgéyec ʒéma ac héla imi ʒésigima
énézéyic ic tosara ionac ninʒéŋ ninʒéŋgina
melemma bacgéanʒac. 19 Néŋ Anutuac
séraŋ selia imi asé kiwiya yomuhucyaguc
hiŋgac seligima nanʒac. Miŋ kewuninanéŋ
eŋeya buŋahéra inic tegicanʒac. Waŋu
méŋ yomuhuc; Miŋ kewuninawac qara
qacma kecanʒu séc biria héŋacya memu.
20 Ama kewuyaiguc ʒéic goli ʒéma siliwanéŋ
memeya ʒéma ʒéic icnéŋnec memeya
ʒéma baecnéŋnec memeya momacnec
tacʒac. Taru ʒéic tosara imi ai eeyagucac
késaanʒu, néŋ tosara imi ai eŋomiawac
késaanʒu. 21 Imuac méŋnéŋ méŋ haka
imuhucya ʒuac amuma lalacnec kecmac
imi ʒéic eeyaguc éséc wammac. Imuhuc
waŋu miŋ kewuginanéŋ késamacac séc
ʒéic téréya wammac. Téréya waŋu ai
hiabia hénia héniawac haiyu mambéc
kecmac. 22 Waŋu gi imi sac qeliac séwiac
siŋ imi qiʒiʒiŋgéma qeri lalacnec miŋ
kewuninawac qacmianʒu iniguc momac-
nec haka solaŋa ʒéma ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma
goi héihéi ʒéma luae niŋac méndacma
kemmu. 23 Waŋu ac sicsaocya ʒéma ac
qelaŋawac ʒéeŋ ʒéma haka imi waina
keŋu. Ac imuhucya igucnec tualefic acnéŋ
hicŋianʒac. 24 Miŋ kewuninawac weleŋ
qeqe ic imi, acnéŋ ménda euma, ic embac
mocʒoŋ ionac gum bénʒénʒéŋ wamma,
hiabianec ku énécmima, haka biria waŋgic
kileŋ bisiqatéŋ waŋ énécmianʒac. 25 Waŋu
ic tosara eneŋ ac qeqe waŋgic qeri
bénʒéŋiguc pakeŋ ac waŋ énécmina.
Anutu eŋeyaoc qerigina meleŋ énécmimaŋ
ʒé nimma niŋ énécmimaciguc ac héla
niŋtegicmu. 26 Waŋu qerigina béréŋgéyu
Biria miŋinawac ac bétacya ʒéma iwac
ewa siŋ qaté énécmima hezac imi hetecgé
amuma néŋgacmu.

3

*Nalé tetecgiaiguc ic embac ionac kekec tan-
era imi dimuhuc wammac.*

1 Nalé tecgéman ʒé waŋu yéwéri naléya
imi hamac. 2 Ic embac ieneŋ eŋaŋ sac siŋniŋ
waŋamuma soukiwawac siŋ yanda nimma
séwi eŋeŋ wamma tétéc qeqe wamma
ʒébiri qébiri wamma neŋgoc maŋgoc ac
qeqe waŋ érécmima, nema nelumma, ee

* 2:14: Kiwi méraginanéŋ ooya tosaraiguc Miŋ kewu ʒéma Kristo ogic hezac.

héihéi qahac kecma [3] goi héihéi qahac
kecma képésic ménda wai amuma ac
ʒéraguc kuaiguc haihai wamma qeri
siŋgina ménda helanʒima tiktuk wamma
iwawai hiabiawac mézétiti wamma [4] andé
qeamuma luaeguc ménda mambéc kecma
eŋeya meyacamuma Anutuac siŋ qahac,
néŋ néwécgeŋaiguc eŋeya séwiac siŋ niŋac
wamma [5] Anutu ee héihéi wammimia
tanec kecma Anutu ee héihéi imuac
kuha imi qaecgéma kecanʒu. Waŋu gi
imi ic imuhucya héŋacgina mewéséman.
[6] Ic imuhucya sucginaiguc tosara eneŋ
amaginaiguc emma embac bobologocya,
képésic réwéria serima séwiac siŋ hénia
hénianéŋ hérémiyu keŋkeŋa imuhucya
héréma énépésianʒu. [7] Embac imuhucya
imi nalé séc niniŋ niŋareŋ wammu, néŋ
ac héla niniŋaiguc keremmuac séc qahac
wammac. [8] Becnec Yane ʒéma Yambere*
iereŋ Moseac haʒéc wammiyoc ésécnec
ieneŋ acguc ac hélawac haʒéc wammianʒu.
Waŋu ieneŋ imi ewa qeriginanéŋ houyu
niʒéŋ niʒéŋac hénaiguc keŋ bipigic.
[9] Waŋu ic éréhéc ioraru hicŋiyec ésécnec
ieneŋ acguc horua ménda keŋgicnec
hakagina qelaŋa imi wininiyu héndacmu.

Pauloac pakeŋ ac tetecgia.

[10] Nuac pakeŋ ac ʒéma wawaŋ meme
ʒéma ewa siŋna ʒéma niʒéŋ niʒéŋ
ʒéma luaenéŋ mambéc kekec ʒéma
goi héihéi ʒéma nanaŋ seliseli ʒéma
[11] nunesi waŋ néněŋa ʒéma qenʒeŋ manʒeŋ
ʒéma Antiokia ʒéma Ikonion ama areŋa
yandaiguc haka biria wannéŋgic imi ʒéma
nunesi dimuhucya mihicŋiyi imi geŋ
hélacnec héndacma niŋtegicnec ésécnec
miŋ kewuninanéŋ haka imuhucya igucnec
ni metecgé néŋec. [12] Waŋu ic méŋnéŋ méŋ
Kristo Yesuac qeriaiguc kekec eeyaguc
kecbiŋ ʒé wammu ieneŋ acguc ununesi
mihicŋimuac hezac. [13] Ic biria ʒéma ikoc
ic ieneŋ muŋguc yanda biri seligima
eŋaŋ ikoc waŋ énécmigic imuhucyanec
ikoc waŋ énécmima kecmu. [14] Néŋ gi
imi ackuaʒéc héiqelima niʒéŋgéanʒaŋ
imuac naŋselima kecbéséman. Mérénéŋ
kugéŋgic niŋareŋgénec imi geŋgaoc
niʒaŋ. [15] Waŋu gi komocga igucnec kiwi
téréya imi oloŋ niŋ waŋanʒaŋ. Kiwi
téréya iminéŋ mia kuhanéŋ niŋtegic
qiŋtegic mihicŋi géŋu, Kristo Yesuac
qeriaiguc niʒéŋ niʒéŋ késa kecʒaŋ,
niʒéŋ niʒéŋ imuac héima namma aŋgéŋ
titi hia mihicŋiwéséman. [16] Kiwi téréya
imi mocʒoŋ Anutunéŋ hinocgé énécmiyu
ogic. Imuac iminéŋ méra nénécmiyu pakeŋ
ʒéma ʒémindi mindiŋi ʒéma meqeliqeli
ʒéma kekec solaŋawac qeriaiguc meefiefi
ai hia mewiŋ. [17] Imi mia neŋaŋ Anutuac
ichéra séc ai hiabia hénia hénia hia
wambiŋac séc solaŋaniwiŋ niŋac imuhuc
waŋ nénécmianʒac.

4

[1] Ni Anutuac kiwaiguc ʒéma Kristo
Yesu kecma kic qeli ʒéma humumia
momacnec niŋgési nénécmimac iwac
hahaya ʒéma iwac héŋgaleŋ amaya niŋac
wamma ʒéseligénʒua. [2] Gi ackuaʒéc
téréya imi ʒésai énécmiwéséman. Nalé
hia me nalé biriawac séc momacnec
seliseli wamma ai imi mewéséman.
Waŋu réwéri horugiyu naŋselimanec
ackuaʒéc iminéŋ ku énécmima képésicgina
ʒéasari énécmima ac ʒéénécmima meseli
énécmiwéséman. [3] Kecma nalé méŋ hayu
ic embac ieneŋ pakeŋ ac héla imuac andé
unuma kiwi ic ikora tosara gezacgina siŋa
méndacma eŋaŋ siŋginawac séc énézégic
méndac énécmimu. [4] Waŋu ac hélawac
andé qema nemu surucac gezacgina haimu.
[5] Waŋu gi mia ai imuac me imuac séc mesigi
waŋamuma ʒéra waiya seligima buŋa suruc
hiabia imuac ai wamma aiga imi séha séc
meyacdacna.

[6] Ni waiŋ sese* ésécnec kekecna bec
pocgéwa keŋkeŋ naléna imi ducŋima
hazac. [7] Ni yaré hiabiawac qema héna
kemmaŋ ʒé ʒénéŋec imi keŋ metecgéma
niʒéŋ niʒéŋna galeŋgéma kecanʒua.
[8] Imuac biaŋ kecma nuac niŋ wamma
haka solaŋawac opoc nuac buŋa haiyu
mambécnawac hemac. Imi mia miŋ
kewunina ʒégésigési ic solaŋa inéŋ mia
nalé niŋu hezac imuaru ni némmac.
Waŋu nenanec sac qahac ic embac Miŋ

* 3:8: Yane ʒéma Yambere; Qac éréhéc yomi sisipac ac wahalaiguc ménda hezac, néŋ sasalanéŋ méra kiwi ic éréhéc Moseguc euma méra kiwi meyoc iorac qacgira ʒéma niʒéŋgéanʒu. (Mmh 7:11,22) * 4:6: Waiŋ sese; ʒucmanaŋ ai mewiŋ ʒé nalé tosaraiguc doku me waiŋ pocgémiaŋgic.

Kewunina muŋguc winini nénécmimac
imuac waŋanʒu mocʒoŋ yanda momacnec
énécmimac.
9 Gi focdac nuacmuru hawéséman.
10 Dema imi baecac iwawai niŋac wamma
wainémma Tesalonika ama areŋa
yandaiguc keŋec. Waŋu Kreske imi Galati-
aiguc, Tito imi Dalmatia baeciguc kendaroc.
11 Luka momacguc sac niguc kecʒac. Hamaŋ
ʒé wamma Mareko wagicna momacnec
hamaoc. Inéŋ ainawac méra nénéŋawac
séc wanʒac. 12 Tikiko mia méliwa Efeso
ama areŋa yandaiguc keŋec. 13 Waŋu
hamaŋ ʒé wamma hénawac malekuna
Troa amaiguc Karpo iwac amaiguc hetecgé
haiyi imi mema hawéséman. Waŋu kiwina
imi kiwi limbi limbiŋa tosara ʒéma kiwi
yaŋ séwélanéŋ memeya imi momacnec
mema hawéséman. 14 Aiŋnéŋ iwawai
meme ic Aleksande imi biria sasalanec
wannéŋec imuac haka waŋec séciguc miŋ
kewuninanéŋ tasé kumimac. 15 Gi acguc
iwac mia galeŋ mewéséman. Ic imi acnina
selianec qeqetali waŋ nénécmiyec.
16 Ni walac aciguc emma ʒéirecgéyi nalé
imuaru ala méŋnéŋ méŋ héipuc ménda
wannémma mocʒoŋ wai néndacgic. Néŋ
képésic ginaguc ménda ʒé énécmimac niŋ
wanʒua. 17 Neŋ héna ac imi ʒésaiwa keŋu
ic enia ieneŋ nindacmu niŋac wamma
Miŋ Kewuninanéŋ niguc namma meseli
néŋec. Waŋu laion kuagina igucnec
metecgé néŋec.* 18 Miŋ kewuninanéŋ
neŋ kurumeŋac héŋgaleŋ amayaiguc
keremmaŋ niŋac biria imuac me imuacnec
metecgé némma aŋgéŋna timac. Imuac
iwaru mia edamuya nalé tetecgia qahac
hemac. Hélacnec!

Mozoc ac.

19 Priska ʒéma Akila ʒéma Onesiforo
ionac ama geric momachéra yaiʒézéna
énézéna. 20 Erasito imi Korinti ama areŋa
yandaiguc waima kerec waŋu Tirofimo
imi hafi kiyu Milete ama areŋa yandaiguc
waima hayi. 21 Saŋgeŋa naléya ménda
ducŋiyu foc hawéséman. Eubulo, Pude,
Lino, Kilaudia ʒéma ala sasala ieneŋ
imuhucyanec guac yaiʒézéga ʒézu. 22 Ni
imi Miŋ Kewuninanéŋ guac ewa qerigaiguc
momacnec kecmac niŋ wanʒua. Ewa
hiayanéŋ iniguc hemac.

---

* 4:17: Hésa ama igucnec mayec imuac séséc ac imuhuc ʒézac.

Tito

*Yai*ʒézé ac.

1 Anutuac weleŋ qeqe ic ʒéma Yesu Kris-
toac Méliméli ic ni Paulo imi Anutuac buŋa
qeqe ichéra ieneŋ ninʒéŋ ninʒéŋginaguc
wamma, kekec solaŋawac ac héla imi niŋte-
gicma, 2 kekec hémbénaŋa imuac mam-
bécma kecmu niŋac naŋgé énécmimiawac
ai buŋa ʒénéŋec. Waŋu kekec hémbé-
naŋa imi Anutu ikocya qahac, inéŋ becaru
nalé ménda hénima heyeciguc ac ʒikima
nénézéyec imi mia. 3 Aŋgéŋ titi miŋina
Anutu eŋeyaoc ackuaʒécya imi naléyaiguc
ʒézé ic onac kuagina mema ʒéhicŋiyec.
Waŋu ai imi memaŋ niŋac niŋkumu némma
ʒéselinéŋec. 4 Waŋu Anutu maŋgoc ʒéma
aŋgéŋ titi miŋina Kristo Yesu iorarunec
ewa hia ʒéma luaenéŋ ic séc momacnec
késa kecʒu ninʒéŋ ninʒéŋ héla imuac qeri-
aiguc naŋ téŋgéŋna kecʒaŋ Tito guac muru
hema kecmac.

5 Krete baeciguc gopori imi hénia
yomuhuc niŋac; Ai waiwa ménda misi
misiyawac hezac imi mindiŋidacma ama
areŋa kuneŋ kuneŋ séc imuac qeriawac
galeŋ kumu énécmima kembéséman
niŋac imuhuc waŋgéŋi. 6 Képésic solaŋ
kecma embac momacguc sac mema keru
nambérac héra ieneŋ ninʒéŋ ninʒéŋiguc
naŋseligic, météqététaŋ merac me ac qeqe
meracgaguc ménda ʒémigic kecanʒac ic
imuhucya imi qeriawac galeŋac kumu
miwéséman. 7 Héŋgaleŋ ic imi Anutuac
ama galeŋa kecma képésic solaŋ kecma
eŋeya ewa siŋ ménda méndacma qeri
bélaŋaguc qahac kecma doku seli niŋac
ménda wamma yaré ménda qema iwawai
késamaŋ ʒé ikoc ménda wammacac hezac.
8 Waŋu ic kiaŋ goi héihéi waŋ énécmima,
haka hiabiawac siŋa nimma, memaamuma,
kekec téréya kecma, séwiac siŋ sigima
kecmacac hezac. 9 Waŋu ackuaʒéc méŋʒé
méŋʒéya qahac iminéŋ ku énécmianʒac
imuac séciguc naŋselima kecmac. Imuhuc
waŋu inéŋ ic embac hiabianec ku
énécmima ʒénaŋgé énécmimacac séc
wammac. Imuhuc kecmaciguc héna
imi qetalima ʒéanʒu ionac imi efima ac
ʒéénécmimacac séc wammac.

10 Ic sasalanéŋ ac qeqe wamma ac
haréŋa ʒéma ikoc waŋ énécmima kecanʒu.
Sucginaiguc séwi taségina hericma kekera
Yuda ic imi eneŋ tosara onogicma imuhuc
waŋanʒu. 11 Ic imuhucya ionac kuagina
imi miʒicgéna acgina qaimac. Ieneŋ imi
ikoc waŋ énécmima iwawai onagicbiŋ
ʒé héna ménda ku énécmimuac hezac
imuac ku énécmianʒu. 12 Krete ic ionac
muru eŋaŋ kua meme ic méŋnéŋ yomuhuc
ʒéyec; Krete icnéŋ nalé séc ikoc wamma
haséŋ yaŋ biria tanec kecma mézétiti
wamma tomeŋgina wac wamma kecanʒu.
13 Héipuc ac imi nimba hélacnec wanʒac.
Imuac niŋ gi selianec ʒémindiŋi waŋ
énécmina ninʒéŋ ninʒéŋgina mesolaŋan-
imu. 14 Imuhuc wamma Yuda ic ionac
nemu suruc ikora me ac hélawac andé
qeanʒu ionac ʒézé seli imuac gezacgina
ménda haimu. 15 Hélacnec, képésic solaŋ
ic ionaru imi iwawai mocʒoŋ képésic solaŋ
waŋanʒac, néŋ haka oŋgiŋa wamma ménda
ninʒéŋgéanʒu ionaru imi iwawai méŋnéŋ
méŋ képésic solaŋ ménda waŋanʒac. Ic imi
eneŋ ewagina ʒéma ewa kétiŋ kétiŋgina
momacnec ʒapi qeqeya waŋanʒac. 16 Ieneŋ
imi kuaginanéŋ Anutu nimmizua ʒéma
wawaŋ memeginanéŋ qaecgéanʒu. Ic imi
eneŋ ewa loloŋ acwac wamma ac qeqe
waŋanʒu, néŋ haka hiabia méŋ memuac
séc qahac.

2

1 Waŋu geŋ mia pakeŋ ac hélawac séciguc
ʒéwéséman. 2 Waŋu ic yanda énézéna
gum bénʒénʒéŋ wamma eebipiginaguc
wamma séwiac siŋ sigima ninʒéŋ ninʒéŋ
ʒéma ala siŋ ʒéma nanaŋ seliaiguc
solaŋanimu. 3 Waŋu embac yanda énézéna
ieneŋ imuhucyanec wawaŋ memegina
météré amuma kua kisaŋiguc andé lukuc
ménda wamma doku seli ewa ewanec
ménda wamma, kekec hiabiawac kiwi
embac wammu. 4 Imuhuc wamma eŋaoc
embac sac qeli ku énécmigic eu merac
hécgina goi héihéi waŋ énécmima 5 gum
bénʒénʒéŋ wamma képésic solaŋ kecma
ama aigina hiabianec galeŋgéma euhécgina
niŋtoho waŋ énécmimu. Imuhuc ménda
waŋgic, Anutuac ackuaʒéc imuac mematiti
hicŋiwac niŋac. 6 Ic merac imuhucyanec
meseli énécmina niŋgési amuma kecmu.
7 Waŋu gi geŋgaoc haka imuac me imuac

wammaŋ ʒé hiabianec wanna, kicginaiguc séséc hiabia wammac. Waŋu pakeŋ
képésira qahac eeyaguc ʒéma [8] ac solaŋa
ʒéqetali wammuac séc qahac imuhucya
énézéna, haʒéc ieneŋ ikocac ʒéwiŋ ʒé
hocma gamugina nimmu. [9] Weleŋ qeqe
ic énézéna miŋgina ionac ac niŋtoho
wandacgic ewa hia nimmu, néŋ qeqetali
ac ménda ʒéma [10] seŋ kowu ménda nemu,
néŋ weleŋ qeqeac haka hiabia mocʒoŋnec
énézégic hémmu. Imuhuc waŋgic, wawaŋ
memeginanéŋ aŋgéŋ titi miŋina Anutuac
pakeŋ ac imi meʒeric qeʒeric wammiyu
eeyaguc wammac.
[11] Anutuac aŋgéŋ titiac ewa hianéŋ ic
embac momac yanda neŋaŋaru nénézéyu
wininima [12] pakeŋ ac waŋ nénécmiyu
iwawai eeyaguc qahac ʒéma baecac
siŋniŋ imi mocʒoŋ waidacma hakanina
meʒeric amuma kekec solaŋa ʒéma haka
eeyaguc wamma nalé yomuaru kecwiŋac
hezac. [13] Imuhuc kecmanec niŋ mambéc
mozocyaguc ʒéma Anutu yanda aŋgéŋ titi
icnina Kristo Yesuwac asac mararaŋnéŋ
hicŋitegiru hémbiŋ ʒé imuac nimbupuc
wamma kecbiŋ. [14] Inéŋ héna biria igucnec
metecgé nénécmima météré nénécmima
eŋeya hénaoriŋ buŋawac nénépésiyu haka
hiabiawac seliseli wamma kecbiŋ niŋac
doenina meyec [15] Gi ac imuac énézéma
meseli énécmima kuc buŋanéŋ ʒémindiŋi
énécmina ic imi eneŋ guac niŋgic ic eŋomia
ménda wammac.

3

[1] Gi héiqelima énézéna niŋqelima baec
galeŋ me ai memeac qac buŋaginaguc
imi niŋtoho wammu. Waŋu ai hiabia
hénia hénia hezac imi wambiŋ ʒé ʒéréŋ
qéréŋ wandacmu. [2] Waŋu ic méŋnéŋ méŋ
ʒébiri qébiri ʒéma ʒéeŋ ʒéma ménda
wammu, néŋ gum bénʒénʒéŋ wamma ic
embac momac yanda ionac qeri bénʒéŋ
mocʒoŋnec waŋ énécmidacmu. [3] Neŋaŋ
becnec imuhucyanec niniŋnina qahac
kecma niŋtoho ménda wamma rouc
wamma séwiac siŋniŋ ségiséگi hénia
hénia imuac weleŋ qema keriŋ. Waŋu
qeri biric wamma nimbupuc waŋamuma
mézétiti waŋamuma keriŋ. [4] Waŋu
aŋgéŋ titi miŋina Anutuac goi héihéiya
ʒéma ala siŋ neŋaŋ niŋac iwaru hemiyec
iminéŋ hicŋitegirec nalé imuaru, [5] aŋgéŋ
tinénécmiyec imi neŋaŋ mema waŋiŋ
haka hiabia imuac niŋ qahac, néŋ eŋeya
goi héihéiya niŋac sac wamma kekec
qeliawac dokunéŋ ʒuacnénécmima Uŋa
téréyawac hicŋihicŋi qelianéŋ aŋgéŋ
tinénécmiyec. [6] Waŋu aŋgéŋ titi miŋina
Yesu Kristoac murunec Uŋa Téréya kuaya
qeqeya pocgé nénécmiyec. [7] Imi mia neŋaŋ
iwac ewa hiayawac niŋac wamma ic solaŋa
ʒénénécmiyu kekec hémbénaŋa imuac
nimbupuiguc kecma mératéc meme ic
wambiŋ niŋac imuhuc waŋ nénécmiyec.
[8] Ac ʒéma mazua imi méŋʒé méŋʒéya
qahac. Imuac gi selianec niŋʒéŋgéma
énézéna Anutu niŋʒéŋgéanʒu ieneŋ
haka hiabiawac waŋhumuma memu. Ai
buŋa imi hiabia, waŋu ic embac naŋgé
énécmimia wanʒac. [9] Néŋ qesiqesi ac
oyoŋa ʒéma hicŋisai hénia imuac suruc
ʒéma ʒéqeqetali ac ʒéma héna acac
ʒéeminiŋ qeminiŋ imi qiʒiʒiŋgéwéséman.
Ac imuhucya imi héla qahac haréŋanec.
[10] Héna ikorawac wamma héndéŋ amuma
kenʒac imi ac goro momacguc me éréhéc
ézémaguc waina eŋeyanec kecmac. [11] Gi
nintegicʒaŋ ésécnec ic imuhucya imi ic
heraŋ heraŋgia, hakaya birianéŋ kawéya
qeamuma ic biria waŋec.
[12] Ni Aritema me Tikiko méliwa guaru
hama haréyu nalé imuaru focdac Nikopoli
ama areŋaiguc hama mihicŋi némbéséman.
Ni ama imuaru kecba saŋgeŋa naléya imi
tecgémac. [13] Héna acac ic ʒena ʒéma
Apolo imi walac fodac méli érécmina
hamaoc. Nene ʒéma hinac iwawai
mézézéŋgé érécmina iwawai méŋ niŋac
ménda hocmaoc. [14] Ic embac hécnina acguc
énézéna haka hiabiawac niŋareŋgéma
kuamumu. Imi mia kecma haréŋanec
ménda wammu niŋac. Imuac mia iwawai
imuac me imuac wamma hocbiŋac niŋʒu
séc walac mihicŋigic ai buŋayawac hemac.
[15] Ic niguc kecʒu ieneŋ mocʒoŋ guac
yaiʒézéga ʒézu. Gi acguc niŋʒéŋ
niŋʒéŋiguc ala siŋ waŋ nénécmianʒu ionac
nonac niŋ wamma yaiʒézé ac énézéna.
Anutuac ewa hiayanéŋ ic tuŋ onac muru
hemac.

Filemon

1 Kristo Yesuac hésa ic ni Paulo ʒéma
ninʒéŋ ninʒéŋac ic munana Timoteo nereŋ
ic ala soroc, ai momacnira Filemon ʒéma
2 embac soroc, ninʒéŋ ninʒéŋ nauŋnira
Apia ʒéma Yesuac téŋgiŋ ic* momacnira
Akipo ʒéma Filemon guac amaiguc hé-
naoriŋ aʒoroanʒu ionac muru momacnec
3 Maŋgocnina Anutu ʒéma Miŋ Kewunina
Yesu Kristoac ewa hia ʒéma luaenéŋ onac
muru he énécmimac.

Filemonac goi héihéiya ʒéma
ninʒéŋ ninʒéŋa.

4-5 Filemon, ni ninʒéŋ ninʒéŋga ʒéma goi
héihéiga Miŋ Kewunina Yesuac muru ʒéma
ic téréya momac yanda neŋaŋ muru hezac
imuac buŋa surucya niŋanʒua. Nimma
nalé séc ʒéwelecnaiguc qacga qacma Anu-
tuna ewa hia ac ézéanʒua. 6-7 Ic muna,
geŋ ic embac téréya ewa qerigina mehiaru
énécmianʒaŋ imuac niŋac guac goi héi-
héiga iminéŋ ewa qerina mehiaru néŋu
ségiségi yanda wanʒua. Hénia imuac mia
yomuhuc ʒéwelec ai meanʒua; Iwawai hi-
abia hénia hénia ewa qerininaiguc Kristoac
wamma késa kecʒiŋ imi niŋasari yacgéna,
goi héihéiga ninʒéŋ ninʒéŋga igucnec ha-
haya iminéŋ héla sasala haimac.

Paulonéŋ Onesimoac wamma Filemon
ʒéwelecmiyec.

8 Imuac niŋac, Kristoac qeriaiguc haka
wambéséman̪ac hezac imi wambéséman̪
niŋac meefima ac selianec gézéman̪ac séc
wanʒac, néŋ 9 imuhuc ménda wamma goi
héihéiiguc namma ʒéwelec gémmaŋ ʒé
wanʒua. Imuac, ni ic neŋgia Paulo, Kristo
Yesuac wamma hésa ic kekeranéŋ 10 nuac
ninʒéŋ ninʒéŋac nanna Onesimoac niŋac
welecgénʒua. Inéŋ mia ni hésa qatéiguc
tari imuaru nenaoc aʒi mema mihicŋiwa
ninʒéŋ ninʒéŋac naŋna waŋec. 11 Ic imi
becnec guac muru eŋomia kerec, néŋ
deguc imi guac muru ʒéma nuacmuru
momacnec méra nérécmimacac séc waŋe-
cac kecʒac. 12 Nuac wéiwécna kecʒac ic
yomi méliwa liliŋgéma hazac. 13 Ic imi
nena aŋgétiwinec buŋa suruc hiabia niŋac
wamma hésa qatéiguc tacba guac tatac
késama méra némbacnec, 14 néŋ ewa mo-
mac ménda wambéséman̪iguc haka méŋ
ménda wammaŋ ʒé ninʒua. Ewa hi-
awac aiganéŋ geŋga siŋgawac qahac, néŋ
ʒéhinociguc wambaŋ niŋac. 15 Ic imi nalé
hotoŋadac waigémma kerec imuac hénia
imi, liliŋgéma hayu hémbénaŋa wagicbéséma̪ŋ
niŋac gezaŋ. 16 Degucmuacnec, ic imi
weleŋ qeqe ic qahac, néŋ séha imi og-
icma dacmunawac séciguc wagicbéséma̪ŋ.
I nuac muru eeyaguc wanʒac, néŋ guac
muru mia séc imi ogicma séwiguc ʒéma
Miŋ Kewuninawac qeriaiguc ic héla ʒéma
dacmuna hélawac séc eeyaguc wammac.
17 Gi nuac niŋ niŋna ai momacga
wanʒuaiguc, héihéré néŋanʒaŋ éséc
héihéré miwéséma̪ŋ. 18 Inéŋ guac muru
haka biria méŋ waŋec, me taséya méŋ
hegénʒaciguc imi nuacmuru haina nenaoc
bisidacmaŋ. 19 Ac tetecgia yomi imi Paulo
neŋ mérananéŋ ozua. Nenaoc tasé imi
kumaŋ. Geŋga kekecga iminéŋ nuac muru
tasé ésécnec wanʒac, néŋ imuac hénia imi
ménda ʒéwa niŋ qeliwéséma̪ŋ. 20 Ic muna,
Miŋ Kewuninawac qeriaiguc guac murunec
ewa hia mihicŋimaŋ ʒé ninʒua. Kristoac
qeriaiguc nuac ewa qerina mehiaruna.
21 Niŋtoho waŋ némbéséma̪ŋ ʒéma
ninʒéŋgé gémba ewana déŋ wanʒac.
Welecgénʒua imi séha ogicma ewa hiawac
waŋ némbéséma̪ŋ imi niŋtegicma kiwi
yomi ogénʒua. 22 Imuhuc wamma nuac
niŋac ama qeria saméŋa méŋ qeusuŋna
nammac. Imi mia ʒéwelecgina niŋac
wamma niŋnéŋu onac muru liliŋgéma
hamaŋ niŋac qerinanéŋ haimambéc
wanʒua.
23 Yesu Kristoac qeriaiguc nuac hésa
ic alana kecʒac Epafira inéŋ yaiʒézégina
ʒézac. 24 Waŋu Mareko ʒéma Aristako
ʒéma Dema ʒéma Luka ʒéma nuac ai mo-
machécna ieneŋ acguc imuhucyanec waŋ
énécmizu. 25 Miŋ Kewunina Kristo Yesuac
ewa hianéŋ qeri uŋaginaguc hemac.

* 1:2: Kristoac héna oriŋ imi téŋgiŋ ic ésécnec Biria miŋinaguc yaré qema seligima nambiŋac hezac.

Hebiraio

Anutunéŋ Yesuac kuaya mema nénézéyec.

1 Becaru Anutunéŋ kua meme ic ionac
murunec, hatac sasala ʒéma haka hénia
héniaiguc yanda hécnina énézéaŋec.
Waŋu Anutu iminéŋ mia 2 nalé hicŋima
hayec yomuac tetecgiaiguc Naŋawac
murunec neŋaŋ ackuaʒéc nénézéyec.
Waŋu inéŋ Naŋa imi iwawai momac yanda
mératéc memac niŋac kumuyec. Waŋu
naŋa inéŋnec mia baec kurumeŋ iwawai
mocʒoŋ ʒéyu hicŋidarec. 3 Naŋa imi mia
Anutuac edamuyawac ʒilaloŋa ʒéma iwac
kekecyawac tanera kéréndéŋ wanʒac.
Waŋu eŋeya ackuaʒéc kuhaguc iminéŋ
baec kurumeŋac iwawai mocʒoŋ naŋgéma
képésicnina ʒuacʒuac ai imi medacma ou
eŋeŋa kekera Miŋ Kewu iwac héiyaiguc
emma tarecac tacʒac. 4 Waŋu qac buŋaya
hiabia soroc mératéc meyec imi kua meme
uŋa ionac qacgina ogicogira wanʒac, hénia
imuac niŋ imuac séciguc kua meme uŋa
onogicma eŋeŋa kecanʒac.

Yesu imi kua meme uŋa onogicma eŋeŋa wanʒac.

5 Anutunéŋ kua meme uŋa sucgina igu-
cnec mérac méŋ yomuhuc ézéyec? Gi nuac
Naŋna; Ni deguc gi mihicŋigénʒua. Waŋu
muŋguc mérac méŋ yomuhuc ézéyec? Ni
iwac maŋgoc wammiwa, inéŋ nuac naŋna
wammac. 6 Waŋu inéŋ méréc merac
Naŋa imi wagicma baeciguc muŋguc lil-
iŋgéma hamac nalé imuaru Anutuac kua
meme uŋahéra mocʒoŋ yanda eneŋ i
mepésimimu ʒéyec. 7 Waŋu kua meme
uŋa onac mia yomuhuc ʒéyec; Inéŋ kua
meme uŋahéra énézéyu luhuc ésécnec
wammu. Waŋu weleŋ qeqehéra énézéyu
geric bélaŋa wammu. 8 Néŋ Naŋawac
mia yomuhuc ʒéyec; Anutu, guac tat-
acga edamuyaguc imi nalé tetecgia qahac
hemac. Waŋu kekec solaŋanéŋ guac héŋ-
galeŋ ama areŋa yandagawac ic kewu tacya
wanʒac. 9 Gi imi héna solaŋawac wamma
héna biriawac méʒéga tianʒac; Imuac mia
Anutu, guac Anutuganéŋ ségiségi wamma
halécnéŋ météré gémma alahécga onog-
icma mema yacgéŋec. 10 Waŋu, kaiwe
nalé imuac hénihéniaiguc, Miŋ Kewun-
ina, geŋ mia baecac qambaŋa haima ku-
rumeŋ acguc mena guac méra kiwiga
wanʒac; 11 Waŋu iwawai imi mocʒoŋ qa-
hac wammu, néŋ Miŋ Kewunina, gi imi
hémbénaŋa kecbéséman. Iwawai tosara
imi séwi usu ésécnec bobogima tegic-
dacmu. 12 Waŋu iwawai tosara imi séwi
usu ésécnec hainetec wambéséman. Waŋu
imuhucya imi maleku ésécnec melemma
méiméiya wammu, néŋ gi imi nalé séc
imuhucyanec kecna, naléga imi tetecgia
qahac hema emma hemac. 13 Waŋu néma
naléiguc kua meme uŋa ionarunec méŋac
méŋ yomuhuc ʒéyec? Geŋ nuac héinaiguc
tacnanec neŋ haʒéchécga onopocba héna
titiga wandacmu. 14 Kua meme uŋa imi
mocʒoŋ weleŋ qeqeac uŋa, képésic igu-
cnec metecgé énécmiyu kekec hémbénaŋa
memuac hezac ionac weleŋ qenénécmimu
niŋac méli énécmimia.

2

Técgina nimma kecmu.

1 Imuac mia ackuaʒéc niŋiŋ imuac
qéhéréŋgéma téc nimma kecbiŋ, doku
birianéŋ kisaŋ nénécmima kembac niŋac.
2 Héna ac kua meme uŋa ionac murunec
ʒézéya waŋec iminéŋ seligima naŋec.
Waŋu héna ac imi logima ménda tohogic
imi eneŋ mocʒoŋ haka imuac kitiwa
dindiŋacnec késadacgic. 3 Imuhuc waŋgi-
ciguc neŋaŋ aŋgéŋ titi eŋeŋa imuhucya
andé qewiŋiguc imuac kitiwa dimuhuc
qiʒiʒiŋgéma ogicbiŋnec? Aŋgéŋ titiac
buŋa imi mia walac Miŋ Kewuninanéŋ
ʒéhicŋiyec. Waŋu gezacginanéŋ niŋgic
ieneŋ héipuc selia wamma nénézégic.
4 Waŋu iniguc momacnec Anutu eŋeyaoc
imuhucyanec kiwi ʒéma, haka welicwelic-
gia ʒéma, kiwi icnéŋ ménda memeyawac
séc hénia hénia eŋeya ewa siŋ méndacma
Uŋa téréyawac sese séc qema nénémiyec
iminéŋnec mia héipuc ac waŋ nénécmiyec.

Gamu niŋuguc meyac miyec.

5 Yomuhuc ʒéanʒiŋ; Anutunéŋ baec
kurumeŋ hahaya imi mia kua meme
uŋa ionac méragina bawaiguc ménda
haiyec. 6 Néŋ méŋnéŋ kiwi téréya méŋiguc
yomuhuc héipuc wamma ʒéyec; Miŋ
Kewu, geŋ ic imuac niŋna némaria waŋu
niŋmianʒaŋ? Waŋu ic ac naŋawac ninna

némaria waŋu goiya héianʒaŋ? 7 Nalé
hotoŋadac memamana kua meme uŋa
ionac ewa bacginu keru edamu eeyaguc
ʒéma qac buŋa eeyagucnéŋ ic kewuac
opocya héimiyec. 8 Héimima iwawai momac
yanda imi weleŋ qemimu niŋac hénia
duandiaiguc onopori ʒénec. Imuac iwac
hénia duandiaiguc ménda kekera méŋ
ménda hezac, néŋ nalé yomuaru inicni
iwawai momac yandanéŋ solaŋanec ménda
weleŋ qemimanec kecanʒu. 9 Waŋu Yesu
imi nalé hotoŋadac kua meme uŋa ionac
ewa bacginu kecma humucac qenʒeŋa
qema niŋec. Waŋu imuac niŋ edamu
ʒéma qac buŋa eŋeŋanéŋ ic kewuac
opoc héimiyec. Waŋu neŋaŋ haka imi
hémma ninni, Anutuac ewa hiaya niŋac ic
embac momac yanda neŋaŋ niŋac wamma
humucac howura nenimmac niŋac imuhuc
hicŋimiyec wanʒac.

10 Waŋu iwawai mocʒoŋ yanda imi
iwac murunec hicŋima iwacnec sac
wamma kecanʒu. Imuac naŋhéra sasala
onagicma edamuiguc kereŋ kereŋawac
ai imi memaŋ ʒé ionac aŋgéŋ titiac Miŋ
Kewunina qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋi mima
métérémiyec imi niŋni sécgézac. 11 Météré
ai miŋina ʒéma météré énécmimia imi
momacnec maŋgocnina momacguc iwac
murunec hicŋihicŋiya. Imuac niŋac
gamuya ménda nimma dacmuna hécna
ʒénénécmiyec. 12 Acya méŋ yomuhuc
hezac; Ni munahécna ionac muru qac
buŋaga ʒéau énécmima gési énécmimia
ionac sucginaiguc guac legic héimaŋ.
13 Waŋu muŋguc yomuhuc ʒéyec; Ni iwac
muru héiselimaŋ. Waŋu muŋguc yomuhuc
ʒéyec; Ninicgic yomi imi ni ʒéma nambérac
hécna Anutunéŋ nénéŋa. 14 Ic méŋac
nambérac héra ionac sac busuginawac
hénia imi momacguc, imuhucyanec Yesu
acguc neŋaŋ niŋac wamma humucac kuha
késa kecʒac Biria miŋina imi mebiriman
ʒé neŋaŋ séwi busu mema humuyec.
15 Waŋu humucac bac yandi yandi waŋgic
keckecgina heheya séc qaté énécmiyu
Biria miŋina weleŋ qemiaŋgic séc hulac
énécmimaŋ ʒé imuhuc waŋec. 16 Imi mia
hélacnec, kua meme uŋa naŋgé énécmimaŋ
ʒé qahac, néŋ neŋaŋ Abarahamac qeli
naŋgé nénécmimaŋ ʒéma imuhuc waŋec.
17 Hénia imuac niŋac, i imi munahéra neŋaŋ
séc waŋec imi nimba sécgéʒac. Imi mia
Anutuac aiiguc hofac oo ic kiwa wamma
goinina héinénécmima qeri hélanéŋ ic
embac neŋaŋ doenina memaŋ ʒé imuhuc
waŋec. 18 Eŋeyaoc manam batuciguc
keremma qenʒeŋ manʒeŋ qeyec imuac niŋ
ic manam batuciguc kecʒu imi hia naŋgé
nénécmimacac séc wanʒac.

3

Mosenéŋ weleŋ qeqe ic, Yesunéŋ Naŋa wanʒac.

1 ʒéma mazua imi hénia yomuhuc
niŋac ʒézua; Kurumeŋ miŋinanéŋ héihéré
énécmiyu neŋawu momacnec dacmuna
téréya kecʒiŋ imi ninʒéŋgéma ʒéauanʒiŋ
imuac Méliméli icnina ʒéma hofac oo ic
eŋeŋanina kecʒac Yesu iwac qeriginanéŋ
nimmu. 2 Inéŋ mia kumu miyec iwac mia
wamma Mosenéŋ Anutuac ama yandaiguc
ai meyec imuac séciguc ai ic keŋqe
haqe qahac kerec. 3 Ama meanʒac iwac
qac buŋayanéŋ ama eŋeya qac buŋaya
ogicanʒac. Imuhucyanec Yesuac qac
buŋayanéŋ Moseac qac buŋaya ogicma
eeyaguc wanʒac. 4 Amaya amaya imi
mihicŋi hicŋi icyaguc, iwawai momac
yanda mihicŋidarec imi Anutu. 5 Waŋu
Mose imi andiawac buŋa suruc ʒézéya
imuac héipuc ac ʒéaumaŋ ʒé Anutuac
ama séc weleŋ qeqe ai ic keŋqe haqeya
qahac kerec. 6 Waŋu Kristo imi Anutuac
naŋa wamma amaya eŋeya méra bawu
galeŋgéma kerec. Amaya imi mia neŋaŋ,
niŋkumu ʒézé ségiségiyauc ʒéma bac efiefi
késa kecbiŋiguc imuac buŋa wambiŋ.
7 Imuac Uŋa Téréyanéŋ ʒézac séc Deguc
ini iwac ara ninʒuiguc, 8 Baec kisiaiguc
manam batucac naléiguc ic embac ieneŋ
Anutu haʒéc wammigic éséc ewa seli
ménda wammu. 9 Baec imuaru mia yanda
hécgina ieneŋ batucgé némma yawuŋ
40 imuac séc nuac wawaŋ memena imi
héŋgic. 10 Waŋu hénia imuac niŋac neŋ mia
hicŋisai imi onac qeri biric waŋ énécmima
yomuhuc ʒéyi; Ewa qeriginaiguc imi nalé
séc sohoma rouc waŋanʒu, imuhuc wamma
ieneŋ nuac héna imi ménda héŋtegicanʒu.
11 Imuac niŋac qerina biriyu ʒézé seli ac
yomuhuc ʒéyi; Ieneŋ mia nuac tacniniŋ
ama baeciguc ménda keremmu.
12 Dacmuna hécna técgina nimma
kecmu, kecma onarunec méŋnéŋ méŋ

ewa qeri biria ninʒéŋ ninʒéŋ igucnec
ménda hahaya tiʒoʒoma Anutu kekeraguc
iwac murunec eliŋgé amuma néŋgacbu
niŋac. 13 Imuac onac murunec méŋac méŋ
biriawac manam batucnéŋ waŋ énécmiyu
ewa qeriginanéŋ hoc tanec seligiwac
niŋac. Imuac niŋac kaiweya kaiweya
haréyu deguc deguc ʒéni keŋanʒac
éséc eŋaocnec meseli amuma kecmu.
14 Neŋaŋ ninʒéŋ ninʒéŋ walac meyiŋ imi
selianec késamanec keŋkecma tetecgiaiguc
kerembiŋiguc imi Kristoac ai momachéra
wambiŋ. 15 ʒézéya méŋ yomuhuc hezac;
Ini nalé yomuac iwac ac ewaya ninʒuiguc
becnec haʒéc wammima kecaŋgic éséc ewa
seliseli ménda wammu. 16 Mosenéŋ onagiru
méndacmima Iʒipte baec igucnec séŋ-
gaŋgeŋ magic imi eneŋ qahac ʒéwiŋiguc
dimi eneŋ imi ara niŋbipimaguc haʒéc
wammigic? 17 Waŋu képésic wamma baec
kéra kérasiaiguc humuqai waŋgic ionac
qahac ʒéni dimi onac Anutunéŋ niŋu qeria
biriyu yawuŋ 40 tecgéyec ʒéwiŋ? 18 Waŋu
Anutunéŋ ic embac ara qegic ionac niŋac
ménda ʒéyeciguc dimi onac ʒéselima nuac
tacniniŋ ama baeciguc ménda keremmu
ʒéyec? 19 Imuac neŋaŋ yomuhuc hémbiŋ,
ieneŋ imi ménda ninʒéŋgégic hénia imuac
niŋac mia baec imuaru keremmuac séc
qahac waŋec.

4

Anutunéŋ biaŋ tac niniŋac ʒéseli
nénécmiyec.

1 Imuac bac yandi yandi wamma kecbiŋ,
iwac tacniniŋ baeraiguc kereŋ kereŋawac
sisipac ac imi nanʒacnec, onarunec
méŋnéŋ mététaŋgéwac niŋac. 2 Buŋa suruc
hia bia becnec énézézéya waŋec imuacnec
neŋaŋ momacnec nénézézéya wanʒac.
Waŋu ackuaʒéc niŋgic imi eneŋ ménda
ninʒéŋgéma toroqegic imuac niŋac héla
qahac waŋec. 3 Imi mia Anutunéŋ yomuhuc
ʒéyec séc, qerina biriyu ʒéselima ʒéyi
éséc ini nuac kendoŋiguc érémuac
séc qahac wammac. Néŋ kileŋdac baec
kurumeŋ ʒéyu hicŋiyec igucnec éréma
deguc, aŋgéŋ titiac ai ara Anutunéŋ ʒéyec
imi hélaguc wandacʒac imuac niŋac,
bec ninʒéŋgéma kecanʒiŋ neŋaŋ imi
Kendoŋ imuaru kereŋdacʒiŋ. 4 Imuac
kiwi méŋiguc kaiwe qété 7 imuac ac méŋ
yomuhuc ʒéyec; Anutu imi aiya mocʒoŋ
medacmaguc kaiwe 7 imuaru tacniŋec.
5 Waŋu ac hoimi hezac imuaru ac méŋ
yomuhuc ʒéyec; Ieneŋ nuac tacniniŋ
ama baeciguc ménda harému. 6 Waŋu ic
embac imuaru kereŋ kereŋawac buŋa imi
tosara kecʒunec. Walac buŋa suruc hiabia
késagic imi eneŋ imi ménda niŋtohogic.
Imuac niŋac keremmuac séc qahac waŋec.
7 Imuac kecma nalé horua keŋ tecgéyuguc
Dawidiac legic ʒéraiguc muŋguc nalé
méŋ mema deguc ʒéma nalé imi ménda
ducŋiyunec yomuhuc ʒéyec; Deguc ini
iwac ara nimmuiguc ewa seli ménda
wammu. 8 Yesuanéŋ tacniniŋ kendoŋ imi
bec mihicŋi énécmiyeciguc imi, Anutunéŋ
imuac andiaiguc nalé méŋac ménda
ʒéwacnec. 9 Imuac Anutuac ic embachéra
ionac tacniniŋ kendoŋ méŋ hezacnec.
10 Walac humuma tacniniŋ kendoŋiguc
kereŋgic imi eneŋ imi, Anutunéŋ eŋeya
aiya metecgéma tacniŋec éséc nec aigina
metecgéma tacnimma kecʒu. 11 Imuac
bec neŋaŋ tacniniŋ imuaru keremb iŋ
niŋac seliseli wambiŋ. Neŋaŋarunec
méŋnéŋ méŋ qeqetali héna tigic ionac séc
méndacma hiŋgacma biriwu niŋac.

12 Anutuac ackuaʒéc imi kekecyaguc
waŋu kuhaguc, ʒéra pizilic, sou bawa andia
ʒéraguc imuhucya mocʒoŋ onogicdacʒac.
Imuac, uŋa ʒéma ewa qerinina ʒéma
sic toroyanina séc ʒéma aŋaroroc imi
néʒéŋgéma keremma niniŋ ʒéma ewa
siŋ imi gésimacac séc wanʒac. 13 Iwawai
ʒéhicŋidarec imuacnec méŋnéŋ méŋ
Anutuac kiwaiguc sasaŋgia ménda hezac,
iwawai mocʒoŋ yanda imi usuya auauya
ténéŋanec hedacʒac. Waŋu neŋaŋ imi iwac
muru mia ac ai mewiŋac hezac.

14 Imuac mia neŋaŋ imi hofac oo ic
kiwa kuneŋ kurumeŋiguc eŋec Anutuac
naŋa Yesuguc kecʒiŋ. Imuac ninʒéŋ
ninʒéŋnina ʒéauanʒiŋ imi selianec késama
kecbiŋ. 15 Neŋaŋ hofac oo ic kiwa késa
kecʒiŋ. Inéŋ ala batuc hénia héniaiguc
neŋaŋ kereŋiŋ imuhucyawac kereŋdarec.
Néŋ képésic méŋ ménda mihicŋiyec. Hénia
imuac niŋac qeka mekaninaiguc kecni wésé
niniŋa ménda niŋ nénécmimac ʒéwiŋac
séc qahac, néŋ hia niŋ nénécmimacac séc
wanʒac. 16 Imuac neŋaŋ qerinina efiyu
wésé niniŋac ic kewu tataciguc kerembiŋ.

Imuhuc wamma iwawai méŋ niŋac osiwiŋ
nalé imuaru wésé niniŋa ʒéma ewa hiaya
mihicŋiwiŋ.

5

1 Hofac oo ic kiwa méŋac méŋ imi baec
ic sucnina igucnec Anutuac ai buŋawac
megési énécmimia. Imi mia baec ic
neŋaŋ niŋac wamma Anutu eŋeya muru
képésicninawac mulu ʒéma sese haimimu
niŋac kumu énécmimia. 2 Hofac oo ic
kiwa imuhucya imi qeka meka hakayanéŋ
lelecgémiyu kecanʒac. Hénia imuac niŋ,
inéŋ ewa soho ic ʒéma rouc wamma kekera
imuhucya hia niŋ énécmima bénʒéŋnec
waŋ énécmimacac séc wanʒac. 3 Waŋu
hénia imuac niŋac ic embac ionac képésic
niŋac ʒéma eŋeya képésic niŋac momacnec
mulu ai memacac hezac. 4 Ai ee héihéiyaguc
imuhucya ic méŋnéŋ eŋeya ewa siŋ niŋac
mema wawaŋa séc qahac, néŋ Aron ésécnec Anutunéŋ héihéré mimia inéŋ sac hia
memacac séc.
5 Waŋu Kristonéŋ hofac oo ic kiwa
waŋec imi acguc imuhucyanec eŋeya
ménda meeŋ amuyec, néŋ Anutunéŋ
iwac ézéma gi imi nuac naŋna ni deguc
mihicŋi génʒua ʒéma gésimiyec. 6 Waŋu
kiwi téréya méŋu ac yomuhuc ʒéyec; Gi
imi Melkisedewac areŋiguc hofac oo ic
tetecgia qahac kecbéséman. 7 Yesu imi baec
séwiguc kerec nalé imuaru humuc igucnec
hia metecgémac ac séc kuhaguc kekera
Anutu iwac muru siac yanda wamma kic
masinéŋ ʒéwelec wammiyec. Waŋu Anutu
eeya héima ewa qeriya howiacnec haima
keru Anutunéŋ nimmiyec. 8 Waŋu Yesu
imi Anutuac naŋa héla kerec, néŋ i acguc
qenʒeŋ manʒeŋ nimma kua tohotoho
haka imuac hénia eŋeyanec kuamuyec.
9 Imuhuc wamma eŋeya météré amuma
niŋtohotoho ichéra momac yanda ionac
aŋgéŋ titi hehe selia imuac ura waŋec.
10 Imuhuc waŋu Anutunéŋ Melkisedewac
areŋiguc méndacma namma hofac oo ic
kecmac niŋac qac buŋa qemiyec.
11 Melkisedewac ʒémaŋ ʒé ac sasala
ʒémaŋac séc néŋ ini focdac niŋasarimuac
séc qahac imuac niŋ ʒéasarimaŋ ʒé nimba
osiosiya wanʒac. 12 Imi hélacnec, nalé
horugiyu, bec kiwi ic wamma kecbunec
ac séc, néŋ tosia ieneŋ hama Anutuac
ackuaʒéc qambaŋa muŋguc liliŋgéma ku
énécmimuac hezac. Ini namuac sac nema
nene selia ménda nemuac séc wamma
kecʒu. 13 Méŋnéŋ méŋ namu nema kecʒac
imi kokoc, ic imuhuya imi wawaŋ meme
solaŋawac ackuaʒéc imi ménda wamma
memanec kecʒu. 14 Néŋ nene selia imi
yandi tetecgia ionac buŋa, ieneŋ imi ewa
qerigina hicŋitegiru manam batuciguc
meefi waŋ énécmimia waŋu hia me biria
imi niŋgésianʒu.

6

Ac qeqe hakawac ʒéra.

1 Imuac bec neŋaŋ Kristoac ackuaʒéc
héiareŋ wawaŋa efefiadac imi waima
keŋkecma wawaŋ meme solaŋaiguc
kerembiŋ. Imuhuc wambiŋ ʒé hakasilic
humuciguc onagicma keŋkeŋa pakeŋ ac
ʒéma Anutu ninʒéŋgé mimiawac pakeŋ
ac ʒéma 2 doku naec haka téréya hénia
héniawac pakeŋ ac ʒéma méra haima
ʒéwelec wawaŋawac pakeŋ ac ʒéma
humuc igucnec yacyarawac pakeŋ ac
ʒéma gésigési hémbénaŋawac pakeŋ
ac imuac qambaŋa muŋguc muŋguc
ménda haiwiŋ. 3 Anutunéŋ niŋu sécgéyu
imuac séc wandacbiŋ. 4 Hatac méŋ asari
énécmiyu kurumeŋac sese imi nenimma
Uŋa téréyaguc wammaguc, 5 Anutuac
buŋa suruc hiabia ʒéma baec hémbénaŋa
hahaya imuac kuha nenimmaguc 6 mama
unuzac ieneŋ imi Anutuac naŋa iciguc
biriŋnéŋ muŋguc qema ic embac kic
yandaiguc gamu qeqe wammigic. Hénia
imuac niŋac ieneŋ muŋguc ewa qeri
meleŋ meleŋ qeliawac wammuac séc qahac
wanʒac. 7 Baec méŋ kianéŋ hatac sasala
héima mebélacgé keru, ic eneŋ héihimic
waŋanʒu ionac héla ʒuaʒua séciguc
mihicŋi énécmianʒaciguc Anutunéŋ
ʒéhiaru mimac. 8 Néŋ ichésa waiyaguc
ʒéma tataŋ qézézac mesaianʒaciguc imi
baec gorosoŋa waŋu saecac déciguc
keremma hezac. Waŋu imuac tetecgia imi
geric bélaŋa buŋa wanʒac.
9 Ala soroc hécna, nini ac imuhuc ʒéziŋ,
néŋ onac muru imi imuac séc ogicma
hia waŋu meefi nénécmiyu aŋgéŋ titiac
buŋa wambiŋ ʒé hosuru kenʒu ʒéma
ninʒéŋgéziŋ. 10 Anutu imi solaŋa qahac
ʒéwiŋac séc qahac. Imuac iwac qac buŋaya
niŋac wamma ic embac téréya weleŋqe

énécmigicac énécmima goi héihéigina
mewininima wawaŋ meme hiabia waŋgic
imuac inéŋ eluŋ ménda qemac. 11 Ini
yomuhuc wammu niŋac siŋnina kuneŋ
yanda he nénécmizac; Icya icya mocʒoŋ,
ewa siŋsiŋ séc imuhucyanec niŋkumugina
mewininima mambéc kecgic sécgéyu nalé
tetecgia hamac. 12 Waŋu ini mézé titi ménda
wammu, néŋ ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma bisi
qatéŋiguc ewagic amuma keŋkecma sisipac
acwac héla mératéc meanʒu ionac haka
silic imuac méndacma wammu.
13 Anutunéŋ Abarahamguc sisipac ac
méŋ ʒémaŋ ʒéyu eŋeŋaya méŋ ménda
keru eŋeya qara qacma sisipac ac ézéma
ʒéselima yomuhuc ʒéyec; 14 Ni hélacnec
mériaŋ gémma qelihécga sasala mesai
gémmaguc gémma kecmaŋ. 15 Abaraham
imi imuac séc nalé horua naŋselima
mambéc keru sisipac ac imuac héla mihicŋi
miyu meyec. 16 Baec ic hakagina imi ac
ʒikima ʒéwiŋ ʒé eŋeŋa ginawac qara
qacma ʒéselianʒu. Waŋu ʒéselianʒu ac
imuhucyanéŋ tualeficginawac tetecgia
waŋanʒac. 17 Anutunéŋ eŋeya ewa siŋ
imi meleŋqeleŋa qahac imuac hénia
mewininima sisipac ac imuac buŋaya
mératéc ic ionac sécgé énécmimac niŋac, ai
imuac ʒéselima énécmiyec. 18 Waŋu imi sac
qahac, imuaru Anutunéŋ ikoc wammacac
séc qahac wanʒac. Héniaya éréhéc
imi meleŋqeleŋa qahac imi hélacnec.
Imuac niŋac qeri mambéc ninawac buŋa
wéséninu hezac imi nénécmiyu mewiŋ ʒé
haka biriawac héŋacya mema keŋanʒiŋ
neŋaŋ imi qerinina meseli nénécmimaŋ ʒé
imuhuc waŋ nénécmiyec. 19 Waŋu neŋaŋ
niŋkumu he nénécmizac imi qeri uŋa
ninawac ʒéic aŋgaya ésécnec selia waŋu
héiseliwiŋac séc. Niŋkumuac aŋga iminéŋ
mia kurumeŋac ocmuŋ imuac maleku
héŋgeŋa imi ogicma qeria howuhaiguc geŋ
keremma héiselizac. 20 Imuaru Yesunéŋ
walac walac kereŋec. Inéŋ Melkisedewac
areŋa méndacma hofac oo ic eŋeŋa
hémbénaŋa wamma neŋaŋ niŋac wamma
kereŋec.

7

Melkisedec hofac oo ai areŋa.

1 Melkisede imi mia Salem héŋgaleŋ
ama areŋa imuac ic kewu. Waŋu Anutu
eŋeŋa yanda iwac hofac oo ic kiwa momac-
nec wamma kerec. Inéŋ mia Abaraham-
néŋ ic kewu tosara yaréiguc onogicma lil-
iŋgéma hayu hénaiguc mihicŋima mériaŋ
ac ʒémiyec. 2 ʒémiyu Abarahamnéŋ iwawai
meyec imi méndéŋu 10 waŋu imuacnec
bakia momacguc mema iwac miyec. Iwac
qara imi melemma ʒéni hénia imi walac Ic
kewu solaŋa, waŋu méŋ imi Salem ic kewu,
Luaeac ic kewu ʒémimia. 3 Inéŋ mia neŋgoc
maŋgocya qahac, esaŋambéc héra qahac.
Waŋu hénihéniawac naléya qahac, kekecya
tetecgia qahac, Anutuac naŋa tanec kecma
nalé tetecgia qahac hofac oo ic kiwa ke-
canʒac.
4 Imuac niŋtegicgic, iwac qac buŋaya
keŋkeŋa imi dimuhucya. Yandanina Abara-
hamnéŋ iwawai onagicma mema hayec
imi méndéŋu 10 waŋu imuacnec bakia
momacguc eeyaguc imi iwac buŋa qema
miyec. 5 Imuac Lewiac qelihéra ionarunec
tosara hofac oo ic buŋa qeénécmimia
eneŋ imi Abarahamac qeli igucnec hicŋisai
wawaŋa, néŋ héna ac tohoma ic embac
dacmuna hécgina ionac murunec iwawai
déréc 10 imuarunec momacguc momacguc
memu niŋac ʒéénécmiyec. 6 Melkisede
imi Lewiac areŋ igucnec qahac, néŋ kileŋ
Abarahamac murunec iwawai dérécya
10 igucnec momacguc imi mema iwac
mia sisipac acyaguc mériaŋ ac ʒémiyec.
7 Ic eŋeŋanéŋ ic mamaya imi mériaŋ ac
ʒémianʒac, imuac ewa éréhéc ménda
wanʒiŋ. 8 Nalé yomuac imi humumuac
hezac ieneŋ déréc 10 igucnec momacguc
imi meanʒu, néŋ nalé imuaru imi kekecya
tetecgia qahac ʒémimia inéŋ meyec.
9 Waŋu déréc 10 igucnec momacguc
meanʒu Lewi ic eneŋ acguc Abarahamaru
suŋsuŋ qema déréc 10 igucnec momacguc
imi iwac migic ʒéwiŋac séc. 10 Imi mia
Melkisede inéŋ Abaraham mihicŋiyec nalé
imuaru Lewi ic eneŋ esaŋambécgina iwac
séwi busu qeriaiguc kecgic hénia imuac
niŋ.
11 Kekec solaŋa imi hofac oo ic Lewi
ic ionac ai igucnec mewiŋac séc waŋe-
ciguc (Ic embac ieneŋ ionac méra bawu
kecma héna ac megic) némac niŋ hofac oo
ic méŋ Aronac areŋ igucnec qahac, néŋ
Melkisedewac areŋ igucnec kumu mimacac
heyec me? 12 Héfac oo ai buŋa imi hainetec
waŋeciguc imi héna ac acguc hia hainetec

wammacac hezac. [13] Ac imi mia areŋ méŋ
imuacnec méŋnéŋ méŋ ʒaki téréyaiguc ho-
fac oo ai méŋ ménda weleŋ qeyec imuac-
nec hahaya méŋac ʒézéya. [14] Neŋaŋ Miŋ
Kewu nina imi Yudawac areŋ igucnec ha-
haya imi nindacʒiŋ. Waŋu Mosenéŋ areŋ
imuac hofac oo ai buŋa méŋ ménda ʒéyec.
[15] Waŋu hofac oo ic méŋ Melkisede éséc nec-
néŋ yarec imi hémma niŋni némac ac ʒéziŋ
imuac hénia imi asaridacʒac. [16] Ic imi mia
séwininawac buŋa héna ac imi ménda mén-
dacma kekec hémbénaŋa imuac kuha mén-
dacma hofac oo ic eŋeŋa waŋec. [17] Imuac
mia héipuc ac yomuhuc ʒéyec; Gi imi
Melkisedewac areŋ méndacma nalé tetec-
gia qahac hofac oo ic kecbéséman. [18] Héna
ac walaha imi kuha ʒéma héla qahac
waŋec imuac niŋac netecgéyec. [19] (Héna
acnéŋ iwawai méŋ ménda mesolaŋimac.)
Waŋu imuac mia niŋkumu sécya méŋ hicŋi
nénécmiyec. Waŋu imuacnec mia neŋaŋ
Anutuac muru hosuc hosuc kenʒiŋ.

[20] Waŋu Yesunéŋ hofac oo ic eŋeŋa waŋec
imi ʒézé seli ac selia qahac eŋ ménda
waŋec. Tosara ieneŋ ʒézé seli ac qahac eŋ
hofac oo ic eŋeŋa waŋgic, néŋ [21] Yesu imi
ʒézé seli ac seli Anutunéŋ ʒéyec séc mén-
dacma hofac oo ic waŋec; Miŋ Kewunéŋ
yomuhuc ac selianec ʒikima ʒéyec; Waŋu
ac yomuac nimbirima ewaya melemmacac
séc qahac; Gi imi hofac oo ic hémbénaŋa
kecbéséman. [22] ʒéziŋ séc Yesu imi sisi-
pac ac hiabia séc méŋ imuac héipucya
waŋec. [23] Humuc niŋac nalé séc ménda
kecmuac séc waŋec, hénia imuac niŋ hofac
oo ic ʒaŋgégina sasala kumu énécmiaŋgic.
[24] Waŋu Yesu imi towia towia kecanʒac
imuac niŋac iwac hofac oo ai imi acguc
ai hémbénaŋa wanʒac. [25] Inéŋ ic embac
Anutuac kiwaiguc kerenʒu imi eŋeya kuh-
aguc solaŋanec mehiaru énécmimacac séc.
Hénia imuac niŋac inéŋ nalé séc kekecguc
kecma onac niŋ ʒéwelecanʒac

[26] Héfac oo ic eŋeŋa imuhucya imi
nonac buŋawac niŋni sécgézac. Inéŋ
mia téréya, képésic qahac, lalac qeqe
wanʒac. Waŋu biria meme nonac murunec
metecgéma kurumeŋ ogicdacma ou eŋeŋa
opocopora waŋec. [27] Inéŋ eŋeya séwiya
hatac momacguc mulumanaŋac buŋa
haimiyu tecgéyec. Imuac niŋac hofac
oo ic tosara ai meme séc eŋaŋ képésic
ginawac walac memaguc imuac andiaiguc
ic embac tosara ionac képésicgina niŋac
wamma mulumanaŋ oanʒu éséc nec ménda
wammacac hezac. [28] Héna acnéŋ ic qeka
mekaguc imuhucya hofac oo ic eŋeŋa buŋa
qeénécmiyec, néŋ sisipac ac selia héna
ac imuac andiaiguc hayec iminéŋ Naŋa
hémbénaŋa solaŋa kekera imi ai imuac
buŋa qemiyec.

8

Sisipac ac qelia imuac miŋ suc ic.

[1] Ac ʒéziŋ imuac gocmia imi yomuhuc;
Hofac oo ic eŋeŋa yomuhucya nonacmuru
hezac. Inéŋ ou kurumeŋiguc Eŋeŋa miŋina
iwac ic kewu duŋ tatac méra héiyaiguc
emma tacʒac. [2] Waŋu inéŋ mia hali téréya
icnéŋ ménda memeya, Miŋ Kewu eŋeyaoc
meyac kumuyec hali héla imuac qeriaiguc
weleŋ qeqe ai mema kecanʒac. [3] Héfac oo
ic eŋeŋa ini imi, sese ʒéma mulu haimimu
niŋac kumu énécmigic naŋanʒu, imuac ho-
fac oo ic eŋeŋa Kristo acguc iwawai haim-
imiawac buŋa méŋ késa kecmacac heyec.
[4] Héna ac méndacma hofac oo ic sese ha-
ianʒu imi baeciguc kecʒu, imuac niŋac Yesu
imi baec yomuaru kecbacnec imi hofac oo
ic ménda wambacnec. [5] Waŋu baecac ho-
fac oo ic ieneŋ haliiguc weleŋ qema ke-
canʒu imi mia hali kurumeŋiguc nanʒac
imuac sésécya ʒéma uŋaya wanʒac. Imi
mia Mosenéŋ hali meyacgéman ʒé waŋec
nalé imuaru ai areŋ yomuhuc ʒéselimimia
waŋec éséc nec; Ninʒaŋ, niŋgésima iwawai
mocʒoŋ baec boŋaiguc gézéwa héndacnec
irecya imuac séc méndacma meyacgéna.
[6] Waŋu deguc Yesu imi ai buŋa eeyaguc séc
méŋ miyu késa kecʒac. Imi mia tosara
onogicma séc méŋ wawaŋa sisipac ac hiabia
imuac qahaiguc ésékumuyu sisipac ac hi-
abia séc méŋac miŋ suc kecʒac.

[7] Sisipac ac walaha iminéŋ képésira
qahac waŋeciguc, méŋ qeliawac niŋ
wawaŋa ménda hewacnec. [8] Néŋ Anutunéŋ
ic onac képésicgina hocma mihicŋiyec
imuac ara yomuhuc ooyawac hezac;
Anutunéŋ yomuhuc ʒézac; Héŋgic nalé
méŋ hayu neŋ Israel ʒéma Yudawac
hénagésé iniguc sisipac ac qeliawac meyac
kumuwa nammac. [9] Waŋu Anutunéŋ
muŋguc yomuhuc ʒéyec; Neŋ mia yanda
hécgina Iʒipte baec igucnec onagicma

hamaŋ ʒé méraginaiguc énépésiyi nalé imuaru iniguc ac meyi sisipac ac imuhucya qahac. Ieneŋ imi nuac sisipac ac qeriaiguc ménda ninʒéŋgéma naŋseligic, imuac ni ménda héŋgaleŋ waŋ énécmiyi. [10] Waŋu Anutunéŋ muŋguc yomuhuc ʒéyec; Nalé imuac andiaiguc Israel ama miŋina iniguc sisipac ac meyac kumumaŋ imi yomuhuc; Neŋ ʒézé seli acna niniŋginaiguc haima ewa qeriginaiguc omaŋ. Waŋu neŋ ionac Anutu wamba ieneŋ imi nuac ic embac hécna wamma kecmu. [11] Waŋu nalé imuaru imi, ic kuneŋ me komora mocʒoŋ yanda ni niŋnémmu. Imuac niŋac ic méŋnéŋ méŋ alaya méŋ baec momacya me, eŋeya dara me, muniawac Miŋ kewu nimmina ʒéma ménda ézémac. [12] Imi mia neŋ képésicgina imi muŋguc ménda niŋqelima wawaŋ memegina biria niŋac wésé niniŋ waŋ énécmimaŋ. [13] Waŋu méŋac ʒéma sisipac ac qelia ʒéyec; Hénia imuac niŋac sisipac ac walac meyec imi waiyu wahala wanʒac. Iwawai wahala ʒéma qakola wawaŋa imuhucyanéŋ nalé horua ménda keŋu qahac wammacac hezac.

9

Kurumeŋac ama téréya.

[1] Sisipac ac walahaiguc acguc Miŋ Kewu weleŋ qemimiawac haka silicya heyec. Heyu baecac hali téréya tarec. [2] Sel hali meyacgégic naŋec imuac qeria méŋ walac heyec imuac mia hali téréya ʒéaŋgic. Waŋu imuac qeriaiguc kifa ura héniyaguc ʒéma ʒaki téréya taru ʒaki téréya imuac qahaiguc saméŋ téréya haigic tacaŋec. [3] Waŋu maleku héŋgeŋnec nanaŋa méŋac andiaiguc qeria méŋ heyu qara imi téréyawac téréya ʒéaŋgic. [4] Imuaru iwawai héméŋaguc ooyawac ʒéic* golinéŋ memeya tarec. Waŋu sisipac acwac katapa séwéla mocʒoŋ golinéŋ oso osoya taru imuac qeriaiguc kewuc golinéŋ memeya Manayaguc ʒéma, Aronac tacya séraguc imi ʒéma, sisipac acwac hoc hilaŋa momacnec haigic heyec. [5] Waŋu imuac qahaiguc kua meme uŋa edamuyaguc qara Kerubim éréhéc megic néwéc néwéc qeŋgaŋgiranéŋ wésé niniŋac tatac imuac wéʒéra hoturuma naŋoc. Waŋu deguc héniaya qézézéŋ ʒédacmaŋ ʒé nimba imuac naléya ménda wanʒac.

[6] Iwawai imuhuc areŋgégic heyu hofac oo ic eneŋ ama qeria walac imuaru nalé séc emma ai téréya meaŋgic. [7] Néŋ ama qeria méŋ andiaiguc hezac imuaru imi hofac oo ic eŋeŋagina eŋeyanec yawuŋ séc hatac momacguc eŋaŋec. Waŋu sac qahac eŋ ménda eŋaŋec. Sac imi mia eŋeya ʒéma ic embachéra ionac képésic ménda niŋasarima waŋaŋgic imuac wamma haimiaŋec. [8] Haka imuac hénia imi Uŋa téréyanéŋ yomuhuc nénézézac; Sel hali walaha imi tarunec hali téréya kereŋ kereŋawac héna imi ménda hicŋitegirec. [9] Sel hali walaha imi mia deguc nalé yomuac sésécac hezac. Deguc imi sese ʒéma mulu omimia iminéŋ mepé qepési ic ionac niniŋ kétiŋkétiŋa imi ménda mesolaŋianʒac. [10] Nene dokuac neuŋ ʒéma doku naec haka hénia hénia imuhucya imi séwiac haka sac wanʒac. Imi mia wai énécmiyu imuhuc wamma kecgic, néŋ kecma nalé hayu areŋ qeliawac hainetec wandacmac.

[11] Kristo inéŋ iwawai hiabia ha nénécmimacac ʒézéya imuac hofac oo ic eŋeŋa wamma hayec. Hama sel hali méŋ solaŋa imuaru kereŋec. Sel hali solaŋa imi méranéŋ memeya qahac, waŋu Anutunéŋ ʒéyu hicŋidacgic baec kurumeŋ yomuacnec hahaya qahac. [12] Waŋu inéŋ noniŋ ʒéma burumakao merawa imuac sacyaguc qahac, néŋ eŋeya sacyanéŋ momac yanda neŋaŋ niŋac wamma hatac momacguc sac hali téréyawac téréyaiguc keremma mulu meme hémbénaŋa meyu sécgéyec. [13] Noniŋ ʒéma burumakao sacya ʒéma bucgazeŋ burumakao embara gericiguc mocʒoŋ odacgic hicŋihicŋiya imuhucya gilima ic embac gétéruru héihéiya imi météré énécmima séwigina météré énécmiaŋgiciguc [14] Uŋa Téréya hémbénaŋa inéŋnec kekecya solaŋa Anutu mulu haimiyec Kristo iwac sacyanéŋ séc méŋ ogicma haka humumiawac ewa kétiŋkétiŋ imi ʒuac nénécmiyu Anutu kekecyaguc hia weleŋ qemiwiŋac hezac.

[15] Imuac mia Kristo imi, sisipac ac wala-

* 9:4: Kiwi tosaraiguc; ʒaki téréya ogic hezac, néŋ ama qeria qara téréyawac téréya imuaru imi ʒaki téréya ménda hezac. Yawuŋ séc hatac momacguc hofac oo ic méŋ kumugic ʒéic imi mema eŋaŋec. (Lew 16:12-13).

haiguc kecma képésic mihicŋiyiŋ neŋaŋ
hulac nénécmimaŋ ʒé humuyec. Hu-
muma héihéré nénécmimia neŋaŋ sisipac
ac hémbénaŋa mératécac buŋa késawiŋ
niŋac sisipac ac qelia imuac miŋ suc waŋec.
16 Mératéc ara imi ac ʒéyec ic iminéŋ hu-
muyu héipuc waŋgic héla waŋu tohoma
wambiŋac hezac. 17 Mératéc ara waŋec i
kecanʒac séc sisipac ac iminéŋ aiya qahac.
Imuac niŋac humuc hicŋiyuguc mératéc
ara iminéŋ seligima hélaguc waŋanʒac.
18 Hénia imuac niŋac sisipac ac walahaiguc
acguc sac qolacgégéya qahac eŋnec kuh-
aguc ménda waŋaŋec. 19 Mosenéŋ héna
aciguc hezac séc ʒézé seli ac imi mocʒoŋ
ic embac énézéyu nindacgic. Waŋu inéŋ
burumakao merawa ʒéma noniŋ sasala
ionac sacgina imi dokuguc melemma imuac
qeriaiguc rama ʒucya pésiha ʒéma hisop
ic hésa hawanéŋ tinduŋgéma giliyu kiwi
limbi limbiŋa ʒéma ic embac mocʒoŋ ionac
muru ʒizianéŋ héiaŋec. 20 Waŋu imuhuc
wamma yomuhuc ʒéaŋec; Yomi imi sisipac
acwac sacya. Niŋtohomu niŋac Anutunéŋ
ʒéseli énécmimia. 21 Héna imuhuyanec
inéŋ sacnéŋ sel hali ʒéma sokoc ʒéic
mepé qepésiac buŋa mocʒoŋ imuaru giliyu
ʒizianéŋ héiaŋec. 22 Hélacnec, héna acwac
méra bawaiguc iwawai mocʒoŋ yanda sac-
néŋ ʒuac ʒuara wandacaŋec. Imuac sac
ménda qocgégic mamaciguc képésic wai-
waiya méŋ ménda hezac.

23 Kurumeŋiguc iwawai héla hezac imuac
sésécyawac iwawai imuhucyanéŋ ʒuac
énécmigic téréya wammu niŋac haka
imuhucyanéŋ heyec. Néŋ kurumeŋac
buŋa eŋeya imi mia mulu hiabia soroc
séc méŋnéŋ mesolaŋi énécmimuac hezac.
24 Imuac mia Kristo imi héla imuac
sésécyadac hali téréyawac téréya méranéŋ
memeya imuaru ménda keremma kurumeŋ
qeriaiguc kereŋec. Keremma deguc imuaru
neŋaŋ niŋac wamma Anutuac kiwaiguc
wininima kecanʒac. 25 Waŋu hofac oo ic
kiwanéŋ yawuŋ séc eŋeya sac qahac, néŋ
méŋac sac mema seli hali qeria téréyawac
téréya imuaru kereŋaŋec ésécnec Kristo
imi eŋeya kekecya muŋguc muŋguc ménda
waimac. 26 Kristo imi imuhucyawac séc
wambacnec baec kurumeŋ ʒéyu hicŋiyec
igucnec éréma deguc muŋguc muŋguc
qenʒeŋ manʒeŋ nimma kecbacnec. Néŋ
inéŋ imuhuc ménda wamma eŋeya kekecya
muluac buŋa qema képésicnina metecgé-
maŋ ʒé nalé tetecgiaiguc hatac momacguc
hicŋi nénécmiyu sécgéyec. 27 Ic neŋaŋ
imi hatac momacguc humuwiŋac hezac.
Waŋu humuc imuac andiaiguc ʒégésigésiac
aciguc nambiŋac hezac. 28 Imuhucyanec
Kristo imi acguc momac yanda neŋaŋ
képésicnina aumaŋ ʒé hatac momacguc
mulu meyec. Waŋu muŋguc hamac imi
képésic huamac niŋac qahac, néŋ kekec
hémbénaŋa mihicŋi nénécmiwiŋ ʒé iwac
mambéc kecanʒu imi onac niŋac wamma
wininimac.

10

Mulu ai hémbénaŋa.

1 Héna ac imi iwawai hiabia andiaiguc
hamac imuac irecya, néŋ héla ménda
wanʒac. Hénia imuac niŋac mulu ai meme
séc ʒéma yawuŋ séc ʒéŋgé toroya qahac
ohaihai wammianʒu iminéŋ Anutuac
haréanʒu i mesolaŋi énécmimacac séc
ménda waŋanʒac. 2 Imuhuc qahac
wambacnec imi, weleŋ qemiaŋgic ieneŋ
hatac momacguc imuacnec mesolaŋani
amudacma képésicgina ewa qeriginanéŋ
muŋguc ménda nimbiri amuma hofac oo
ai imi bec waidacbunec. 3 Néŋ mulu meme
yawuŋ séc meaŋgic imi mia képésicgina
héiqeli énécmimiawac hakaya. 4 Némac
niŋ, burumakao ʒéma noniŋ sawanéŋ
képésicgina metecgémac ac séc qahac.

5 Hénia imuac niŋ Kristo baeciguc mayec
imuaru inéŋ* yomuhuc ʒéyec; Sese ʒéma
mulu hénia hénia imuaru siŋga ménda
hezac, néŋ geŋ séwi momacguc nuac
mézézéŋgé nénnec. 6 Yaŋ howiac ooya
ʒéma képésicac hofac oo imuac mia ewa
hia ménda niŋanʒaŋ. 7 Waŋu ni yomuhuc
ʒéyi; ninʒaŋ, Anutu, ni guac ewa siŋga
memaŋ ʒé hazua, o Anutu! (Ac imi
kiwi limbi limbiŋaiguc nuac ooyawac
hezac). 8 Ou ac yomuhuc ʒéyec; Mulu
hénia hénia ʒéma, iwawai ohai géŋgéŋa
ʒéma, hofac oo ʒéma, képésicac mulu
imuhucyawac ménda wamma imuac siŋa
ménda niŋanʒaŋ. (Imi mia héna ac
méndacma ohaihai wammiaŋgic.) 9 Waŋu
ac yomuhuc toroqema ʒéyec; Ninʒaŋ, guac

* 10:5: Dawidinéŋ Kristoac kuaya mema ʒéyec.

ewa siŋgawac tohoma memaŋ ʒé hazua.
Inéŋ qelia méŋ meyacmaŋ ʒé walaha imi
auzac. [10] Imuac Anutuac ewa siŋ méndacma
Yesu Kristo imi hatac momacguc, momac
yanda neŋaŋ niŋac wamma, séwiyawac
kekecya haima météré nénécmiyec.
[11] Héfac oo icya icya imi naléya naléya
namma weleŋ qeanʒu. Imuhuc wamma
mulu, képésic dac méŋ méndadac auanʒac
imuhucya, muŋguc muŋguc haianʒu.
[12] Kristo imi képésic nina niŋac wamma
mulu ai hémbénaŋa momacguc haimiyu
tecgéyu, Anutuac méra héiyaiguc emma
tacʒac. [13] Tacma mambéc kerunec
haʒéchéra imi mocʒoŋ iwac héna duan-
diaiguc onoporu héna titiya wandacmu.
[14] Waŋu hatac momacguc mulu ai mema ic
embac météré énécmimia imi hémbénaŋa
mesolaŋi énécmidarec.
[15] Uŋa Téréya imi acguc yomuhuc ʒéma
héipuc ac ʒéau nénécmizac, [16] Miŋ kewunéŋ
ʒézac; Nalé sura imuac andiaiguc ni
sisipac acna yomuac mia iniguc ʒéselimaŋ;
Ni ewa qeriginaiguc héna acna haiwa
hemac. Waŋu niniŋ ginaiguc owa hemac.
[17] Waŋu inéŋ yomuhuc toroqema ʒézac;
Ni képésicgina ʒéma wawaŋ meme
héna ac logima waŋgic imuac muŋguc
ménda niŋqelimaŋ. [18] Biria imuhucya imi
ʒuacdaru, képésic imuac mulu ai memimia
imi acguc méŋ ménda hezac.

*Nin*ʒéŋ ninʒéŋiguc naŋselima
kecbiŋ niŋac nunuruzac.
[19] Imuac bec ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna
hécna, neŋaŋ Yesuac sacya niŋac hali
téréyawac téréya imuac qeriaiguc kerem-
biŋ ʒé efima ninʒéŋgéziŋ. [20] Neŋaŋ niŋac
wamma maleku yanda ocmuŋ téréyaiguc
naŋaŋec imi quʒuracgéma imuac suraiguc
héna qelia kekecyaguc imuac naguya
aunénécmiyec. Waŋu maleku imi mia
eŋeya séwiyawac séséc wanʒac. [21] Waŋu
nini imi Anutuac ama miŋina hofac oo
ic eŋeŋa i guc kecʒiŋ imuac niŋac [22] ewa
qerininaiguc sacya giliyu héiyu niniŋ
ninaiguc biria hezac imi niŋtegicma séwin-
ina imi doku lalac lalacnéŋ ʒuacdacʒiŋ.
Imuac ewa qeri hélacnec ʒéma ninʒéŋ
ninʒéŋ solaŋa kuaya qeqeyaguc Anutuac
muru kerembiŋ. [23] Waŋu sisipac ac waŋ
nénécmiyec iwaru imi méŋʒé méŋʒéya
qahac. Imuac mia niŋkumuma ninʒéŋ
ninʒéŋnina kuaninanéŋ ʒéauyiŋ imi keŋqe
haqenina qahac selianec késama kecbiŋ.
[24] Waŋu neŋaŋ goi héihéiguc ʒéma hakasilic
hiabiaiguc kecbiŋ ʒé dimuhuc ʒénaŋgé
amuma kecbiŋ imuac mia qerininanéŋ
niŋgési waŋambiŋ. [25] Waŋu aʒorowiŋ
ʒéni imuac héŋacya mema keŋanʒu ionac
haka silic éséc ménda wamma ʒénaŋgé
waŋamuma nalé yanda hosucninu hayu
héŋanʒiŋ séc muŋguc yanda imuhuc
wamma kecbiŋ.
[26] Neŋaŋ ac hélawac niniŋa nénécmiyu
memaguc kileŋ seliseli wamma biria
wambiŋiguc képésic imuac ʒuacʒuarawac
mulu méŋ muŋguc ménda hezac. [27] Néŋ
imuac kitiwa imi mia gésigési nalé
yanda ʒénéŋ hiri hiriyaguc ʒéma, geric
bélaŋagucnéŋ Anutuac haʒéchéra qécgé
énécmimia iminéŋnec sac mambécnina
hezac. [28] Méŋnéŋ Moseac héna acac
niŋu eŋomia waŋu logiyu, ic éréhécnéŋ
me haréwécnéŋ hémma ara ʒéhicŋigic
ewa biricya qahac qegic humuanʒaciguc,
[29] Imuac niŋac ic méŋ Anutu Naŋa hénagina
bawu tiʒiʒamima, sisipac acac sacya
eŋeya météré miyec imuac, qerianéŋ niŋu
iwawai biria éséc waŋu, Uŋa Téréya ewa
hiawac nénécmimia imi ʒébiri qébiri waŋ
mimaciguc, imuac kitiwa hatac dahec
ac séc ogicma réwériawac mihicŋimacac
hezac imi niŋasarizu me qahac? [30] Nini
ac yomuhuc ʒéyec i nimmiziŋ; Kitiwa
meleŋ meleŋ imi nuac ai, neŋ bakia
meleŋ énécmimaŋ. Waŋu ac méŋ
toroqema yomuhuc ʒéyec; Miŋ Kewunéŋ
ic embachéra ʒégési énécmimac. [31] Anutu
kekecyaguc iwac mériaiguc eŋeŋa imi
ʒénéŋ hiri hiriyaguc yanda.
[32] Ini becnec edamu qetagali
énécmiyuguc qenʒeŋ manʒeŋ yéwéria
bisima naŋseligic nalé imuac mia
niŋqeligic. [33] Nalé tosiaiguc imi ic embac
kicginaiguc onopocgic naŋgic ac biria
ʒéma unuhéi waŋ énécmiaŋgic. Waŋu
nalé tosiaiguc imi tosara ionac imuhuc
waŋ énécmigic hésa amaiguc tacgic iniguc
ala baoc waŋamuma kecaŋgic. [34] Ini
iwawai hiabia méŋ hémbénaŋa heheya he
énécmizac imi ninʒu. Nimma hésa ic wésé
niniŋ waŋ énécmigic. Waŋu iwawaigina
onagicgic yéwéri imuhucya imi ségiséگi
wamma mebisi waŋaŋgic. [35] Waŋu haka

imuhucyanéŋ kecma bakia hiabia kuneŋ yanda wagicma haénécmimac. Imuac mia ewagina déŋ waŋu kemmu. [36] Imuac niŋac ini naŋselima Anutuac ewa siŋ wandacmu nalé imuaru némac ac ʒiki énécmiyec imuac héla medacmu. [37] Hénia imi yomuhuc; Nalé hotoŋadac hama keŋu, hamacac ʒéyec inéŋ mia nalé ménda mehorugima kileŋ hamac. [38] Néŋ nuac ic solaŋana imi ninʒéŋ ninʒéŋiguc kecmac. Waŋu mérénéŋ wéléc héréma andé andé kemmac imi qeri uŋana néŋ iwac mia ségiségi ménda wammac. [39] Neŋaŋ imi wéléc héréamuma kemma sohozu ionac areŋiguc ménda kecʒiŋ, néŋ ninʒéŋgéma kekec hémbénaŋa késa kezu ionac areŋiguc kecʒiŋ.

11

*Nin*ʒéŋ ninʒéŋ imuac hénia.

[1] Ninʒéŋ ninʒéŋ imi iwawai méŋac méŋ niŋkumuma kecanʒiŋ imuac héla ʒéma iwawai ménda héŋanʒiŋ imuac héipucya wanʒac. [2] Ninʒéŋ ninʒéŋginaguc Yanda hécnina ʒéhiaru énécmimia waŋec.

[3] Ninʒéŋ ninʒéŋninaguc mia baec kurumeŋ yomi Anutunéŋ ʒéyu hicŋidarec imi niŋasarianʒiŋ. Imuac iwawai kicninanéŋ ménda héŋanʒiŋ imuacnec iwawai kicninanéŋ héŋanʒiŋ imi mihicŋidarec.

Abel, Enoko ʒéma Noa ionac ninʒéŋ ninʒéŋgina imuac hénia.

[4] Ninʒéŋ ninʒéŋaguc Abelnéŋ Kainac hofac oo ai imi ogicma Anutu hofac oo ai hiabianec memiyu Anutunéŋ hémma hofac oo ai imuac héŋu sécgéyu ʒéhiaru miyec. Waŋu inéŋ becnec humuyec, néŋ ninʒéŋ ninʒéŋanéŋ ac waŋ nénécmimanec kecʒac. [5] Ninʒéŋ ninʒéŋaguc Enoko inéŋ kecma kekec yomuacnec humuc ménda mihicŋiyunec wagicma eŋec. Anutunéŋ wagicma keŋu muŋguc hémmuac séc qahac waŋec. Waŋu ménda wagicma eŋec nalé imuaru Inéŋ mia Anutu ewa hia mihicŋi miaŋec imuac Anutunéŋ ʒéhiaru miyec. [6] Ninʒéŋ ninʒéŋnina qahac eŋ Anutu ségiségi mihicŋi miwiŋac séc qahac. Imuac Anutuac muru kembiŋ ʒé ninʒu imi eneŋ inéŋ hélacnec Kecanʒac imi ʒéma hoc tinʒarec mema kenʒu ionac mia bakia hiabia meleŋ énécmianʒac imi ninʒéŋgémuac hezac. [7] Ninʒéŋ ninʒéŋaguc Noanéŋ haka méŋ kic wésiaiguc ménda hicŋiyec imuac walac ʒéhicŋi miyu bac yandi yandiyaguc wamma ac imuac eeya héima eŋeya iniŋ merachéra kekec mihicŋi énécmimaŋ ʒé ʒéic yanda imi meyacgéyec. Imuhuc wamma hakaya solaŋanéŋ baec ic ionac képésicgina mewininiyec. Waŋu imuhuc wamma kekec solaŋa ninʒéŋ ninʒéŋ igucnec hahaya imuac mératéc ic waŋec.

*Abarahamac nin*ʒéŋ ninʒéŋa imuac hénia.

[8] Ninʒéŋ ninʒéŋaguc Abaraham imi héihéré miyec nalé imuaru ackuaʒéc imi niŋtohoyec. Niŋtohoma baec méŋ iwac buŋa wammac niŋ ʒémiyec imuac wamma dimuaru kemmac imi ménda niŋtegicmanec hénima keŋec. [9] Waŋu ninʒéŋ ninʒéŋiguc baec méŋ iwac buŋa wammac niŋ ac ʒikima ézéyec imuaru kemma baec méréra imuaru kecaŋec. Kecma eŋeyaguc momacnec sisipac ac momacguc imuacnec mératéc meme ic kekera Isaka ʒéma Yakop iriguc momacnec sel haliiguc kecaŋgic. [10] Hénia imi yomuhuc; Inéŋ ama areŋa yanda méŋ Anutu eŋeyaoc irec meme ic ʒéma mericqe ic wamma qambaŋa haiyec imuac mia kichihi wamma kecaŋec. [11] Waŋu ninʒéŋ ninʒéŋaguc Sara eŋeyaoc acguc héfiŋa kecma embac yanda waŋec, néŋ sisipac ac wammiyec inéŋ méŋʒé méŋʒéya qahac imi ninʒéŋgéyec imuac niŋac yawuŋa imi séha ogicma sasala waŋec, néŋ kileŋ hériyaguc wawaŋawac kuha hamimia waŋec. [12] Imuac mia ic momacguc humumia ésécnec iwarunec sawaiguc ménisikilu sasala ʒéma konduŋ giŋgiŋaiguc sakasac qétéya olombiŋac séc qahac imuac séciguc qelihéra sasala hicŋigic.

[13] Ic imi eneŋ mocʒoŋ ninʒéŋ ninʒéŋgina méndacma humudacgic. Waŋu sisipac ac imuac héla ménda énécmiyu megic. Néŋ eŋ lakec ou heyu hémma yaiʒézé ac wamma kecgic. Imuhuc kecma baeciguc neŋaŋ ic kiaŋ kecʒiŋ ʒéma ʒéau énécmiaŋgic. [14] Haka imi mia imuhuc ʒéanʒu imi eneŋ imuhuc wamma eŋaŋ ama baecgina waima hagic imuac mia liliŋgéwiŋ ʒé kichihi wamma kecanʒu imuac hénia measarianʒac. [15] Waŋu eŋaŋ ama baec waima hagic imuac niŋqeliwunec

imi nalé méŋ bérénŋgéyu hia liliŋgéwunec.
16 Waɲu ieneŋ mia ama baec hiabia séc méŋ
kurumeɲiguc heheya imuac qeriginanéŋ
héŋgeŋnec waɲanʒac. Imuac Anutu imi
ionac Anutu ʒémimiawac gamuya ménda
nimma ionac niŋ wamma ama areɲa yanda
méŋ mézézéŋgé énécmiyec.
17 Ninʒéŋ ninʒéŋaguc Abaraham imi
batucgémiyec nalé imuaru Isaka Anutuac
buɲa qemiyec. Sisipac ac wammiyu meyec,
néŋ naɲa momacguc sac hemiyec imi
waimimaŋ ʒé efiyec. 18 Naɲa imuac mia,
ac buɲa yomuhuc ézéyec, guac qelihécga
ʒéénécmimia imi mia Isaka arunec hicŋisai
wammu. 19 Inéŋ Anutu imi humuc ic
ionac sucgina igucnec meqeli mimac niŋ
kuha hemizac imi niŋhumuyec. Imuac
ac héima ʒéni humuc igucnec meleŋ
miyu meyecac séc waɲʒac. 20 Ninʒéŋ
ninʒéŋaiguc Isaka imi haka biaŋguc
hicŋimac imuac wamma Yakop ʒéma
Esau mozoc ac ʒéérécmiyec. 21 Ninʒéŋ
ninʒéŋiguc Yakop imi mia humumaŋ ʒé
waɲec imuaru Yosefe naŋ héréra iorac
mozocgé érécmima tac witiyaiguc héima
namma Anutu sicgémiyec. 22 Ninʒéŋ
ninʒéŋaiguc Yosefe imi humumaɲac ʒé
wamma Israel ic embac eneŋ kecma Iʒipte
baec waima kemmu ʒéma sirawac ʒéma
walac ʒéseli énécmiyec.

*Moseac nin*ʒéŋ ninʒéŋ imuac hénia.

23 Mose hicŋiyu neŋgoc maŋgocya iereŋ
héŋyic merac imi hiabia soroc waɲu ninʒéŋ
ninʒéŋ giraiguc mia ic kewu Faraoac
ʒézé seli imuac bac yandi yandi ménda
wamma maso haréwéc séc musaŋgéyoc.
24 Mose imi yandima ninʒéŋ ninʒéŋaiguc
Farao bérarawac naɲa ʒémimiawac ménda
wamma qeqetali waɲec. 25 Imuhuc wamma
képésic wawaɲawac siɲa, nalé hotoɲa
heheya, imi waima néwécgeɲac Anutuac ic
embac iniguc momacnec qenʒeŋ manʒeŋ
mihicŋiwiŋ ʒéma niɲu sécgéyu héna
imuac méndarec. 26 Waɲu inéŋ bakia
hiabia imuac kichihi waɲec, imuac niɲac
Kristoac wamma gamu qeqe mihicŋi
mimia imuac niɲu eɲeɲa waɲu Iʒipte
baec igucnec soukiwa hinac mériaŋ
imuhucya imuac niɲu mamaya waɲec.
27 Ninʒéŋ ninʒéŋaiguc Inéŋ ic kewuac qeri
gericyawac bac yandi yandi ménda wamma
Iʒipte baec waima keɲec. Waɲu Anutu
ménda héhéɲa imi kiwanéŋ héɲec tanec,
iwac muru héiseliyec. 28 Ninʒéŋ ninʒéŋiguc
méréc merac unumuhuyec inéŋ Israel
ic onac méréc merac hécgina ménda
unumac niɲac nagu sacyaguc ogicma
keɲkeɲa imuac kendoŋ ʒéma sac gilihéi
imuac haka imi ʒéseliyec. 29 Waɲu ninʒéŋ
ninʒéŋiguc Israel ic eneŋ konduŋ pésia
imi baec dokuya qahac ésécnec qericma
keŋgic, néŋ Iʒipte ic ieneŋ imi batucgéma
waŋgic konduŋnéŋ hoturu énécmiyu
humudacgic. 30 Waɲu ninʒéŋ ninʒéŋiguc
ieneŋ, ai meme 7, Yeriko ama areɲa yanda
lelecgéma keŋha waŋgic demiŋ selia imi
bacgéma madarec. 31 Ninʒéŋ ninʒéŋiguc
héna yanda embac Rahap imi kicgaleŋ
éréhéc luae qeérécmima érépésiyec. Imuac
inéŋ acqeqe ic iniguc momacnec ménda
humuyec.

32 Waɲu ac tosia némaciguc toroqema
ʒédacmaŋ? Gideon, Barak, Samson, Yipta,
Dawidi, Samuel ʒéma, kua meme ic ionac
suruc medacma ʒéwinec nalé henénʒac imi
ménda sécgéwacnec. 33 Ninʒéŋ ninʒéŋiguc
ieneŋ héŋgaleŋ ama areɲa yanda sasala
unuma onagicgic, haka solaɲa waŋgic,
sisipac ac imuac héla mihicŋi énécmiyu
megic, laion yaŋ kuagina miʒicgégic.
34 Geric bélaŋ laiɲa héwécgégic, sou ʒéra
igucnec qiʒiʒiŋgéma néŋgacgic, qeka meka
igucnec seligigic, yaréiguc kucginaguc
wamma téŋgiŋ ic tosara baecgina igucnec
haʒéc hécgina ununesi waŋ énécmigic
néŋgagic. 35 Waɲu embac tosia imi
eɲaŋ humuc ic hécgina qelima liliŋgégic
muŋguc énépésigic. Waɲu ic tosia imi
humuc igucnec yacyac hiabia mihicŋiwiŋ
ʒé ʒéra waiya mihicŋi énécmigic hulac
énécmimuac niŋ ménda waŋgic. 36 Waɲu
tosia ieneŋ ʒédesi ʒéma, hihilocnéŋ unuhéi
imuac howura neniŋgic. Waɲu kileŋ tosara
imi seŋ hésa ʒéma, hésa ama imuhucyaguc
qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋigic. 37 Tosia ieneŋ
hocnéŋ énérigic humugic. Tosia imi
segenéŋ meric énécmigic éréhéc waŋgic.
Tosia imi sounéŋ qeric énécmigic humugic.
Waɲu tosia imi rama ʒéma noniŋ séwéla
aturuma musaŋgé amuma keŋha wamma
nene qahac kecma qenʒeŋ manʒeŋiguc
ʒéma hénia qahac sicsaoc waŋ énécmigic
kecaŋgic. 38 Ic embac téréya imuhucya onac
imi baec yominéŋ eeyaguc ménda wanʒac.

Ieneŋ baec kisia ʒéma baec boŋa ʒéma baŋec ʒéma baec kifaŋaiguc heyac wamma keŋha waŋaŋgic.

39 Ic embac imuhucya imi mocʒoŋ ninʒéŋ
ninʒéŋgina niŋac Anutunéŋ ʒéhiaru
énécmiyec, néŋ kileŋ ʒikiʒki acwac héla imi
ménda mihicŋi énécmiyu megic. 40 Némac
niŋ, Anutunéŋ neŋaŋaru haka eeyaguc séc
méŋ mézézéŋgédaru heyec. Imuac niŋ
neŋaŋ qahac eŋacnec sac Anutunéŋ niŋu
heyec imi hia mesolaŋimuac séc qahac
waŋec.

12

Yesunéŋ kekecac séséc mewininiyu hénʒiŋ.

1 Imuac nonac muru imi héipuc ic
tuŋ yanda imuhucyanéŋ hosusu tasétasé
ésécnec lelecgé nénécmima nanʒu.
Imuac niŋ iwawai tosara réwéri mihicŋi
nénécmianʒac imuhucya ʒéma biriawac
hésa bénʒéŋnec dérécgé nénécmianʒac
imi momacnec héricdacma héna nénéc
nénézéya wéséninaiguc he nénécmizac
imuac kucmama ménda wamma usuŋnec
kembiŋ. 2 Waŋu ninʒéŋ ninʒéŋninawac
miŋina kecma ninʒéŋ ninʒéŋnina mesolaŋi
nénécmianʒac Yesu iwac mia kicnina
hima héŋseliwiŋ. Inéŋ mia wésiaiguc
ségiségi hemiyec imuac wamma ic héŋgeŋa
véndara imuac ʒérabéra ʒéma gamu
qeqeya niŋac niŋ éréhéc ménda wamma
meselimaguc ou emma Anutuac tatac
edamuyaguc imuac héiyaiguc tacʒac.
3 Ini kuc mama me ewa mama ménda
wammu niŋac Yesunéŋ biria ic ieneŋ haʒéc
wammigic kileŋ naŋseliyec imi nimmanec
kecmu.

4 Ini haka biria haʒéc wammima yaré
qema qebipima sacgina qocgégic mamacac
séc ménda qemanec kecʒu. 5 Imuacnec
ini naŋhécgina pakeŋ ac waŋ énécmianʒu
ésécnec Miŋ Kewunéŋ ackuaʒéc yomuhuc
waŋ énécmiyec, néŋ imuac eluŋ unuyec;
Naŋna Miŋ Kewunéŋ mindiŋi géŋu niŋna
mamaya ménda wammac. Me ac waŋgéŋu
qeriga ménda mamac. 6 Miŋ Kewunéŋ ic
méŋ goiya héimianʒac iwac mia ʒémindiŋi
qemindiŋi wammianʒac. Waŋu ic embac
énépésianʒac séc hihilocnéŋ unumindiŋi
waŋ énécmianʒac. 7 ʒémindiŋi qemindiŋi
imuac niŋac wamma manam batuc
hénia hénia imuhucgeŋ naŋselidacmu.
Anutunéŋ ini eŋeya nambérac héra
ésécnec waŋ énécmianʒac. Dimuhuciguc
nambérac héra ionarunec méŋac méŋ
maŋgocnéŋ ʒémindiŋi qemindiŋi ménda
wammiyu eŋ kecmacac séc? 8 ʒémindiŋi
qemindiŋi imi nambérac mocʒoŋ waŋ
énécmimia, imuac onac muru imi qahac
waŋu kecanʒuiguc imi, ini nambérac
begiŋgé énécmimia wanʒu néŋ nambérac
héra téŋgéŋ qahac. 9 Séwininawac maŋgoc
hécnina ieneŋ ʒémindiŋi qemindiŋi waŋ
nénécmigic kileŋ eegina héi énécmianʒiŋ.
Imuac bec uŋaninawac Maŋgoc, séc méŋ
ogicma, niŋtohoma kecbiŋac ménda hezac
me? 10 Séwiac maŋgoc ieneŋ imi niŋgic hia
waŋu nalé hotoŋa sac ʒémindiŋi qemindiŋi
waŋ nénécmiaŋgic, néŋ Anutu imi neŋaŋ
iwac haka téréyawac buŋa késa kecbiŋ
niŋac mehiaru nénécmimaŋ ʒé ʒémindiŋi
qemindiŋi waŋ nénécmianʒac. 11 ʒémidiŋi
qemindiŋi hicŋi nénécmianʒac nalé
imuhucgeŋ imi imuac niŋni ewa hiawac
tanec ménda wamma ewa biricac buŋa
tanec waŋanʒac. Néŋ kecma andiaiguc imi,
iminéŋnec meefiefi mihicŋianʒu imi onac
muru, ʒémindiŋi qemindiŋi iminéŋ kekec
solaŋawac héla gocmia luaeyaguc mihicŋi
énécmianʒac.

12 Imuac mia ini ʒéwelecac méragina
imi gagawiyu meyacmu. Waŋu simiŋgina
héigic kuha qahac waŋu meseli amumu.
13 Séwi hénaginawac wamma baec héna
imi mindiŋigic dindiŋa waŋu, imuhuc
waŋgic hénagina tihorik qihorik imi
mehiaru énécmimia wammac. Qahac waŋu
simiŋgina nétéc qétéré wambac niŋac.

14 Ini ic embac mocʒoŋ yanda iniguc
luae ʒéma kekec téréya imi méndacma
kemmu. Méŋnéŋ méŋ imuhuc ménda
wamma Miŋ Kewunina hémmuac séc qa-
hac. 15 Ini héŋgaleŋ waŋamuma kecmu,
onarunec méŋnéŋ méŋ Anutuac ewa hi-
awac buŋa imuac sigiwac niŋac. Me sucgi-
naiguc gété howuraguc méŋ séra qema
yandima réwéri mihicŋi énécmiyu im-
inéŋnec ic embac sasala mebiri énécmiwac
niŋac. 16 Ini galeŋ mema kecmu, onarunec
méŋnéŋ méŋ nenedac momacgucac niŋ
wamma walac hicŋi hicŋiyawac mératéc
buŋa imi andé qeyec Esau ésécnec kaisero
wamma kecbu me Anutu ee héihéi ménda
wammima kecbu niŋac. 17 Ini iwac hé-

nia ninʒu ésécnec inéŋ kecma mériaŋ
mératéc memaŋ ʒé kic masiyaguc ʒésiac
wamma welerec, néŋ qaecgémimia waŋec.
Waŋu ewa meleŋac nanaŋa méŋ ménda
mihicŋiyec.

18 Ini haréma keczu imi mia hémma
osinimbiŋac séc ménda wawaŋa Sainai
baec boŋa imuhucya qahac. Baec boŋa
imi mia geric bélaŋa ʒéma, siŋi panamaŋ
ʒéma, hosusu ʒapéla ʒéma, wiliŋ wiliŋ
luhuc yanda ʒéma, 19 témuŋac hétéŋ
yanda ʒéma, ac ewaya imuhucyaguc.
Ac ewa imuac niŋgic imi eneŋ muŋguc
ménda énézémac niŋac welecmigic. 20 Imi
mia yaŋ beric acguc méŋnéŋ baec boŋa
imuaru sicsaoc haréyu hocnéŋ qegic
humumac ʒéyu niŋgic, imuac ʒézé seli
ac waŋ énécmiyec imuac ewaya bénʒéŋ
nimmuac séc qahac waŋec. 21 Iwawai
kicninanéŋ héhéŋa séc imuhucyanéŋ
imuhuc bac yandi yandi kuneŋ yanda
mihicŋi énécmiyu Mose acguc bacna
yandiyu ʒénéŋna hirizac ʒéyec. 22 Néŋ
ini imi Zion boŋa Anutu kekecyaguc iwac
ama areŋa yanda kurumeŋac Yerusalem
harézu. Imuaru imi ségiségiac aria yanda
hicŋiyu, kua meme uŋa sasala ménda
oloŋ énéc énécmiawac séc ʒéma, 23 méréc
merac kurumeŋiguc qacgina oénécmimia
ionac hénaoriŋ ʒéma, ic embac momac
yanda ionac ʒégésigési ai miŋina Anutu
ʒéma, ic embac mesolaŋi énécmimia ionac
uŋahécgina ʒéma, 24 Sisipac ac qeliawac miŋ
suc ic Yesu ʒéma, inéŋ qocgé nénécmiyu
Abelac sacya ogicma héipuc ac hiabia waŋ
nénécmianʒac sacya hezac.

25 Ini técgina nimma kecmu, ac
énézéanʒac i andé qewu niŋac. Becnec
baeciguc goro ac waŋ énécmiyu andé
qegic bakia meleŋ énécmiyu néŋgacmuac
séc qahac waŋec. Waŋu nini yomi
kurumeŋ igucnec goro ac nénézéanʒac i
andé qemaguc bakia imuac dimuhuc hia
qiʒiʒiŋgéma néŋgacbiŋnec? 26 Becnec imi
ac hétéŋ iminéŋ baec imi mimiŋʒaliyec,
néŋ deguc imi sisipac ac yomuhuc ʒéma
nénézézac; Ni méŋgucnec baecnec sac
qahac, néŋ baec kurumeŋ momacnec
mimiŋʒalimaŋ. 27 Muŋguc ʒéyec ac imi
mia iwawai ménda mimiŋʒalimacac hezac
iminéŋ hehe seli hemacac niŋ iwawai
ʒéyu hicŋima hezac. Mimiŋʒalimacac séc
imuhucya imi netecgéyu qahac wammacac
hezac imi ʒéasarizac. 28 Imuac neŋaŋ imi
héŋgaleŋ ama areŋa méŋ ménda mimiŋ
ʒaliʒaliawac séc imi mihicŋi nénécmiyu
meziŋ. Imuac mia ewa hia ac wammiwiŋ.
Imuhuc wamma ehéihéi wammima bac
yandi yandi wamma Anutunéŋ niŋu sécgé-
macac sécíguc mepé qepési wammiwiŋ.
29 Némac niŋ neŋaŋ Anutu imi onowisi
wawaŋawac geric bélaŋa.

13

Weleŋ qeqe ai hiabia.

1 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna tetecgia qahac
siŋgina niŋamumu. 2 Waŋu ic kiaŋ ionac
imi eluŋ ménda unuyu weleŋ qeénécmimu.
Ic tosara ieneŋ imuhuc wamma ménda
inictegicmanec kua meme uŋa weleŋ
qeénécmigic. 3 Alahécgina hésa amaiguc
onopocgic tacgic eŋaŋ acguc momacnec
onopoc énécmimia ésécnec nimma
niŋénécmimu. Ini acguc séwiginaguc
kecʒu imuac niŋ hénia qahac unuhéi waŋ
énécémigic réwéri mihicŋima kecʒu imi
onac niŋénécmimu. 4 Ini mocʒoŋ eu iniŋ
kekecac niŋgic eeyaguc waŋu hehe tatac
eu iniŋa buŋa imi Anutuac kiwaiguc ménda
qaorac qegic. Kaisero wamma eu iniŋac
kekec mebirima sicsaoc heanʒu ionac imi
Anutunéŋ kitiwa ku énécmimac. 5 Miŋ
Kewu eŋeyaoc nénézéma ʒéyecnéŋ; Neŋ
ménda wai énécmimaŋ. Waŋu onac eluŋ
ménda numac. Imuac niŋac soukiwawac
hémbaoc ménda wamma kecmu. Iwawai he
énécmizac imuac niŋgic sécgémac. 6 Imuac
neŋaŋ imi yomuhuc ʒéwiŋ ʒé ewa éréhéc
ménda wanʒiŋ; Miŋ Kewuna imi méra
néŋanʒac imuac ni bac yandi yandi ménda
wammaŋ. Baec icnéŋ némaciguc biria waŋ
némmac?

7 Galeŋ hécgina Anutuac ac kuaʒéc
énézéaŋgic ionac kekecginawac héla imi
dimuhuc hicŋi énécmiyec imi hémma
nimmaguc ninʒéŋ ninʒéŋgina méndacma
wammu. 8 Yesu Kristo imi oraŋ ʒéma
deguc ʒéma tetecgia qahac imuhucyanec.
9 Imuac pakeŋ ac hénia hénia méréra
iminéŋ ménda énépésima kemmac. Ewa
qerigina imi ewa hiawac buŋanéŋ meseligic
hiabia wammac, néŋ yaka neneac neuŋ
aciguc imi qahac, héna ac imuhucya imi
méndacma waŋaŋgic imi onac méŋ ménda
méra énécmiyec. 10 Neŋaŋ muru ʒaki

téréya méŋ tacʒac. Waŋu imuac qahaiguc
seseac nene imi sel hali téréyaiguc weleŋ
qema ai meanʒu ieneŋ nemu niŋac qac
buŋagina ménda ʒéénécmimia. 11 Imi mia
képésic ninawac mulu buŋawac hofac
oo ic eŋeŋanéŋ yaŋac sacya mema hali
qeria téréyawac téréya imuaru kereŋanʒac,
néŋ séwibusuya imi demiŋ séŋgaŋgeŋiguc
gericnéŋ ogic ʒedacma qahac waŋanʒac.
12 Hénia imuac niŋac Yesu imi acguc eŋeya
sacyanéŋ ic embachéra météré énécmimaŋ
ʒé saŋgulaŋ yanda imuac séŋgaŋgeŋaiguc
qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋiyec. 13 Imuac
neŋaŋ imuhucyanec iwac gamu qeqe
imi huama hali téréya séŋgaŋgeŋaiguc
iwac muru mekembiŋ. 14 Baec yomuaru
imi heheseli ama yanda méŋ ménda he
nénécmizac. Imuac méŋ kecma biaŋguc
hahaya imuac mia kic hihi wamma
kecanʒiŋ. 15 Imuac mia Yesuac niŋ wamma
nalé séc Anutu mepé qepésiac hofac
omiwiŋ. Mepé qepési legic iminéŋ mia
kua taséninawac héla gocmia wamma qac
buŋayawac héipuc ac waŋanʒac. 16 Haka
hiabia ʒéma newa haleŋ imi eluŋ ménda
unuyu wammanec kecmu. Haka imuhucya
imi Anutuac kiwaiguc hofac oo ai héla tanec
wamma ségiségi mihicŋi mianʒac.

17 Galeŋ hécgina ionac ac imi niŋ to-
homa méra bacginaiguc kecmu. Ieneŋ
imi onac qeri uŋaginawac wamma héŋ-
galeŋ ai mewiŋ ʒé eŋaoc niŋ gésigési
ai mihicŋimuac hezac ésécnec nimma ai
meanʒu. Imuac naŋgé énécmigic ieneŋ ai
imi ségiségi wamma memu, néŋ yaiwisisiŋ
wamma ménda memu. Imuhuc waŋgic
onac muru héla ménda hicŋi énécmiwac
niŋac.

18 Nonac niŋac wamma ʒéwelecmu.
Nini imi ai meanʒiŋ séc haka eeyaguc
wambiŋ ʒé siŋnina imuaru hezac imuac
nonac muru qeri solaŋ he nénécmizac
imi ninʒéŋgéziŋ. 19 Ni focdac onac muru
liliŋgéma kemmaŋ niŋac méra némma
ʒéwelecmu niŋac ʒéseli énécmizua.

20 Rama galeŋ yanda Miŋ Kewunina
Yesu imi sisipac ac tetecgia qahac imuac
sacyanéŋ humuc igucnec wagicma éréyec
luaeac Anutu inéŋ mia 21 ai hiabia hénia
héniaiguc mesolaŋi énécmima eŋeya ewa
siŋ méndacma ai memu niŋac meseli
énécmiyec. Imuhuc wamma eŋeya
kiwaiguc haka héŋ soroc sorocya Yesu
Kristo inéŋnec sucninaiguc mihicŋimaŋ ʒé
ai meanʒac. Eebipiya edamuyaguc iminéŋ
iwac muru nalé tetecgia qahac hema emma
hemac. Hélacnec!

22 Ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécna ni
ʒéwelec énécmizua; Neŋ ac imi meducŋima
oénécmizua imuac niŋ, meme seli acna waŋ
énécmizua imuac niŋgic ménda birimac.
23 Waŋu ʒéwa niŋgic; Alanina Timoteo imi
hésa ama igucnec bec hulacmigic ʒiki sipac
qahac kecʒac. Inéŋ nalé ménda tecgéyunec
hamaciguc nekawu hama inicbic.

24 Galeŋ hécgina ʒéma hénaoriŋ téréya
séc yaiʒézé acgina ʒézua. Italia baec igu-
cnec tosara ieneŋ acguc yaiʒézégina ʒézu.
25 Ewa hiayanéŋ ic embac momac yanda
onac muru he énécmimac.

Yakobo

Yaiʒézé ac.
1 Anutu ʒéma Miŋ Kewunina Yesu Kristo
iorac weleŋ qeqe icgira ni Yakobonéŋ Is-
raelac hicŋisai kisic 12 igucnec hahaya
baec séc tuima kecanʒu onac yaiʒézé ac
énézézua.

Ninʒéŋ ninʒéŋ ʒéma niŋtegic qiŋtegic.
2 (2a) Dacmuna hécna, 3 ini imi ninʒéŋ
ninʒéŋginawac manam batucnéŋ nanaŋ
seli mihicŋi énécmianʒac imi ninʒu imuac
niŋac (2b) ini manam batuc hénia hénia
hicŋi énécmiyu séc imuac me imuac niŋgic
ségiségiyaguc wandacmac. 4 Waigic imuac
me imuac bisiqatéŋ kekecnéŋ waŋgéŋu
solaŋanima ic waʒiwaʒiya wamma imuac
me imuac ménda hocbéséman. 5 Onarunec
méŋac méŋ niŋtegic qiŋtegicnéŋ séha
ménda hemizaciguc, Anutu qesimiyu
midacmac. Inéŋ qesimimu séc ménda
ʒéqetali énécmima sécgina ogicma
énécmianʒac. 6 (6a) Ic mérénéŋ ewa
éréhéc waŋanʒac imi konduŋ temboŋa
luhucnéŋ qema mihilaŋgéyu yacma
salalaŋgéanʒac tanec wanʒac. 7 Imuac
mia ic imuhuyanéŋ Miŋ Kewuninawac
murunec iwawai méŋ memaŋ imuhuc
ménda ʒéma nimmac. 8 Ic imuhuya imi
héna imuac me imuac kemmac séc ewa
éréhéc, qeka meka waŋanʒac. (6b) Imuac
niŋ ewa éréhéc komocdia dac méŋ ménda
wamma ninʒéŋgéma ʒéwelecmimac.

Iwawai hemimia ʒéma ménda hemimia.
9 Ninʒéŋ ninʒéŋ ic méŋ maqeqeya
kecʒaciguc Kristoac qeriaiguc meyac
mimiawac kecʒac imuac ʒézé ségiségi
wammac. 10 Waŋu dacmuna méŋnéŋ
hofi hinacyaguc kecanʒaciguc ʒariŋ
ésec bura tima qahac wammac imuac
niŋac kekec mamayawac niŋac Anutu
nimmima ʒéhiaru mimac. 11 Kaiwe
geric bélaŋagucnéŋ éréma qézézac qeyu
sélécgéma ʒuria imi mayu imuac kiwiya
hiabia imi birima qahac waŋanʒac. Ic hinac
yanda ginaguc imi acguc aigina mema
keŋkeŋa imuac suraiguc imuhucyanec
sélécgéma qahac wandacmu.

Manam batuc ʒéma séwiac siŋ.
12 Ic méŋ manam batuciguc naŋselima ke-
canʒac imi mériaŋaguc wanʒac. Meseliyu
Miŋ Kewunéŋ niŋu sécgéyuguc kekecac
opoc edamuyaguc Miŋ Kewunéŋ héŋsoroc
waŋ énécmianʒac ionac énécmimaŋ ʒé
ac ʒikima ʒéyec imi énécmiyu késamu.
13 Waŋu ic méŋnéŋ manam batuc hicŋimiyu
Anutunéŋ batucgénénʒac imuhuc ménda
ʒémac. Anutu imi birianéŋ batucgé
mimacac séc qahac. Waŋu eŋeyaoc imi
ic méŋac méŋ ménda batucgé mianʒac.
14 Waŋu ic méŋac méŋ manam batuc
hicŋimianʒac imi mia eŋeya siŋ birianéŋ
hérémima kemma qatémianʒac. 15 Waŋu
siŋ iminéŋ tackecma héri haima képésic
mihicŋianʒac. Waŋu képésic iminéŋ
yandima héri haima humuc mihicŋianʒac.
16 Dacmuna soroc hécna, galeŋ megic
ikoc waŋ énécmiwac niŋac. 17 Ewa hiawac
buŋa hiabia méŋnéŋ méŋ ʒéma sese solaŋa
méŋnéŋ méŋ imi mocʒoŋ ounec Maŋgoc
asac mararaŋaguc iwac murunec mama
haanʒac. Iwac muru imi ménʒé ménʒé
haka me ireha meleŋqeleŋa méŋ ménda
hezac. 18 Iwawai inéŋ ʒéyu hicŋima kecʒu
imuac sucginaiguc neŋaŋ imi héla gocmia
walac walac wambiŋ niŋac eŋeya ewa siŋ
méndacma ackuaʒéc hélanéŋ héri haima
mihicŋi nénécmiyec.

Gezacnéŋ niniŋa ʒéma niŋ tohotohoya.
19 Dacmuna soroc hécna, ini yomuhuc
nimmu. Ic méŋnéŋ méŋ focdac gezac
haima nimmac, néŋ ac bakia imi focdac
ménda melemmac. Waŋu niŋu biriyu
qeria focdac ménda yacmac. 20 Qeri
biricnéŋ kekec solaŋ dindiŋa Anutunéŋ
niŋu sécgéanʒac imi ménda mihicŋimac.
21 Imuac bec, niniŋ qakola ʒéma kaiʒiliweŋ
haka imi mocʒoŋ hetecgé gilidacma, qeri
uŋagina aŋgéŋ tiénécmimiawac kuha,
qeri ginaiguc bec himic énécmiyu hezac
ackuaʒéc imi goiya héima aŋgéŋ tima
héwiŋa héimu.
22 Ini ackuaʒéc imi eŋdac gezacginanéŋ
sac nimma ikoc ménda waŋamumu, néŋ
niŋtohoma mocʒoŋ wandacmu. 23 Ic
méŋnéŋ méŋ ackuaʒéc imi gezacnéŋ
sac nimma ménda wamma memac imi
ic méŋnéŋ eŋeya séwiac kic ségéraya
wikiŋiguc aŋanʒac ésécnec wanʒac.
24 Eŋeya aŋaŋu tecgéyu keŋkecma kic tanera
dimuhucya imi focdac eluŋ qeanʒac. 25 Néŋ

ic méŋ héna ac solaŋa képésic igucnec hulac énécmianʒac imi hémma héŋgésima ménda eluŋ qeyu wammanec kecmac imi wawaŋ memeya séc héla mériaŋ mihicŋimac.
[26] Méŋnéŋ méŋ eŋeya niŋac niŋu Anutu ee héihéi wammimia tanec waŋuguc kileŋ ezelaŋa galeŋ ménda mema eŋeya ewa qeriya ikoc waŋamumaciguc imi iwac ee héihéi waŋmimiawac haka iminéŋ eŋomia wammac. [27] Anutu Maŋgocnéŋ niŋu buŋa suruc hiabia imuac ai lalaclalac solaŋ qeqeya waŋanʒac imi mia embac maléya ʒéma merac gupaŋa inicgaleŋ waŋ énécmima baecac wawaŋ meme biria igucnec gésiamuma gocya qahac keckec imi mia.

2

Haka bakésasacnec ménda wammu.

[1] Dacmuna hécna, Miŋ Kewunina Yesu Kristo edamuyaguc i ninʒéŋ géanʒuiguc imi ic méŋac méŋ bakésasaciguc ménda énépésimu. [2] Onac tocgotocgo amaiguc ic méŋ méria merawaiguc bineŋ golinéŋ memeya haiyu hiŋgaru owo maleku héŋ-soroc sorocgia hima éréyu duŋa ic maqe-qeya méŋ owo malekuya qakolayaguc hama érémaciguc [3] ini ic owo maleku héŋsoroc sorocgia hima érézac iwac muru liliŋgé hémma you hama tatac hiabia yomuaru tacna ʒéma ic maqeqeya iwac niŋac ʒéma gi hia imuaru nanna me hénanaiguc mama tacna ʒémuiguc imi [4] ini niŋgic, eŋaŋ eŋaocnec héŋgési waŋamuma niniŋ biri-anéŋ niŋgésima gésigési icya séciguc ke-canʒu tanec ménda wanʒac me?
[5] Dacmuna soroc hécna ʒéwa niŋgic, Anutunéŋ baec yomuaru ic maqeqeya gésima énépésima ninʒéŋ ninʒéŋgina meyandi énécmima i siŋ nimmianʒu ionac mia iwac héŋgaleŋ ama areŋa yanda ara ʒikima buŋa qeénécmiyec imi mératéc énécmiyu késagic. [6] Néŋ ini imi néwécgeŋa ic maqeqeya mema titi waŋ énécmianʒu. Waŋu méré méré eneŋ yéwéri mihicŋi énécmima aciguc onopocanʒu me? Imi mia ic hinac soukiwaginaguc. [7] Waŋu onac unuruma Kristoac tohotoho ichéra ʒéanʒu qacgina eebipiyaguc imi ic soukiwaginaguc ieneŋ ʒébiri qébiri ménda waŋanʒu me? [8] Ini imi kiwi téréyaiguc hezac séc gi geŋga niŋac goi héihéi waŋamuanʒaŋ éséc alagawac imuhuyanec wammiwéséman ʒéyec héna ac eŋeŋa imi niŋtoho waŋanʒuiguc imi hia wanʒu, [9] néŋ ini goi héihéi imi bakésasaciguc soukiwa ic ionacnec waŋ énécmianʒuiguc imi képésic waŋkecʒu. Imuhuc waŋgic héna acnéŋ képésic ic ʒéma ʒétecgé énécmimac. [10] Méŋnéŋ méŋ héna ac mocʒoŋ niŋtoho wamma kecma momacguc ménda tohoma qonʒontoŋ gémac imi, héna ac mocʒoŋ yanda logizac wanʒac. [11] Imi mia kaisero ménda wambéséman ʒéyec inéŋnec mia icac kekec humuiguc ménda opocbéséman ʒéyec. Imuac bec kaisero ménda wamma icac kekec méŋ humuciguc opocʒaŋiguc gi bec héna ac imi logizaŋ wanʒac. [12] Ini imi nalé ménda sosoliyu hulac énécmimac niŋac énécmiyec héna ac qelia imuaru namma gési énécmimacac hezac. Imuac héna ac qelia imuac séciguc namma acgina ʒéma hakagina wammu. [13] Wésé niniŋ qahac hakagina waŋanʒu ionac imi wésé niniŋ qahac ʒégési énécmimac. Wésé niniŋ iminéŋ ʒégésigési imi ogicma eŋeŋa wanʒac.

*Nin*ʒéŋ ninʒéŋ wawaŋ memeya qahac imi humumia.

[14] Dacmuna hécna ic méŋnéŋ ni ninʒéŋ ninʒéŋnaguc kecʒua ʒémaguc wawaŋ memeya qahac kecmaciguc imi iwac muru némac hiabia méŋ hicŋimimac? Ninʒéŋ ninʒéŋ imuhuyanéŋ eŋeya hia mehiaru mimacac séc wanʒac me? [15] Ic me embac dacmunagina méŋnéŋ séwi usuya ʒéma nene iwawaiya qahac kecanʒaciguc [16] Onarunec méŋnéŋ kuanec sac ézéma ala, bénʒéŋnec hama kenna; Kemma geric ʒonimma nene nena sécgé géŋu. Imuhuc ézéma séwiac iwawai méŋ ménda mimaciguc, ac iminéŋ némaciguc méra mimac? [17] Tanec imuhuyanec, wawaŋ memeyanéŋ ménda hemiyu ninʒéŋ ninʒéŋ eŋeya imi humumia wanʒac.

[18] Waŋu méŋ yomuhuc hia ʒémacac séc; Gi ninʒéŋ ninʒéŋgaguc, waŋu ni wawaŋ memenaguc, imuac ninʒéŋ ninʒéŋga wawaŋ memeya qahac imi nézéna hémma ni wawaŋ memenaiguc ninʒéŋ ninʒéŋna gézéwa hénna. [19] Gi Anutu momacguc kecʒac imi ninʒéŋgéanʒaŋ. Imi hia wanʒaŋ. Uŋa biria acguc iwac ninʒéŋgéma ʒénéŋgina hiriyu kecanʒu.

20 Oh, ic watalaŋa gi, ninʒéŋ ninʒéŋ wawaŋ
memeya qahac imi gorosoŋa waŋʒac imi
niŋasarimaŋ ʒé waŋgénʒac me? 21 Neŋaŋ
esaŋ ambécnina Abarahamnéŋ naŋa Isaka
ʒaki téréya qahaiguc haimiyec. Nalé
imuaru Anutunéŋ ic solaŋa ʒémiyec.
Gi ninna imi wawaŋ memeya niŋac
qahac tanec waŋʒac me? 22 Oloŋ ninʒaŋ
ésécnec ninʒéŋ ninʒéŋ iminéŋ iwac
wawaŋ memeyaguc momacnec aiya meyic
wawaŋ memeya néŋnec ninʒéŋ ninʒéŋa
imi solaŋaniyec. 23 Imuac kiwi téréya
méŋiguc yomuhuc ʒézac imi hélaguc
waŋec, Abarahamnéŋ Anutu ninʒéŋgé
miyu haka imuac mia niŋu solaŋa waŋec.
Waŋu ic imi Anutuac alaya ʒémimia
waŋec. 24 Imi hénni, ic méŋnéŋ ninʒéŋ
ninʒéŋanec qahac, néŋ wawaŋ memeyaguc
niŋac wamma ic solaŋa ʒémimia waŋʒac.
25 Waŋu imuhucyanec héna yanda embac
Rahap imi kicgaleŋ ic méli énécmigic*
keŋgic imi unuruma héna méŋunec méli
énécmiyu keŋgic wawaŋ meme imuac mia
solaŋa ʒémiyec. 26 Séwi qeri uŋaya qahac
hezac imi séwi humumia, imuhucyanec
ninʒéŋ ninʒéŋ wawaŋ memeya qahac imi
humumia.

3

Ezelaŋgina galeŋgému.

1 Dacmuna hécna, ini kiwi ic wamma
kecʒiŋ neŋaŋ képésicninawac ki-
tiwa réwéria mihicŋiwiŋac hezac imi
niŋasarima kiwi ic sécnina ménda
ogicma wambiŋ. 2 Neŋaŋ mocʒoŋ yanda
iwawai sasalaiguc qonʒontoŋ géma mama
nunuanʒac. Imuac ic méŋ ackuaʒécyaiguc
képésira méŋ ménda hezaciguc ic imi solaŋ
dindiŋa. Ic imuhuyanéŋ séwiya mocʒoŋ
yanda pinʒuŋa hai amuma dindiŋanec
kecmacac séc waŋʒac. 3 Neŋaŋ becosic eneŋ
acnina tohomu niŋac kuaginaiguc pinʒuŋ
haima séwigina mocʒoŋ hérékeŋ hérého
waŋ énécmianʒiŋ. 4 Waŋu konduŋiguc
ʒéic héŋgic. ʒéic imi kuneŋ yanda, waŋu
luhuc selianéŋ mihilaŋgéyu keŋanʒac, néŋ
qindi qindiŋiya komocdia dac imi haima
nesinesi icyawac ewa siŋ hezac séc nesima
keŋha waŋaŋʒac. 5 Imuhucyanec ezelaŋ imi
séwi ninawac kitiwa komodia méŋ, waŋu
wawaŋ meme kuneŋ yandawac tétéc qeqe
ac ʒéanʒac.

Héŋgic, geric lokoc komocdia dac
méŋnéŋ ʒélèŋ baec yanda ʒeric qeric-
dacma keŋanʒac imi hémma nimmu.
6 Ezelaŋnina imi geric lokora, biriayanéŋ
séwiya mocʒoŋ mesécgé mima eŋeya buŋa
késayu séwiya imi iwac baec kurumeŋa
wandacʒac. Séwininawac kitiwa sasala
sucginaiguc inéŋ séwinina mocʒoŋ yanda
mebirima karisi hénia ésécnec lelecgéma
kemma hicŋisaiya hicŋisaiya ʒeric qeric
waŋ énécmianʒac. Waŋu ʒeric qericac
kuha imi geric siawac bélaŋa igucnec
haanʒac. 7 Yaŋqesi hénia hénia ʒéma
nei ʒuku hénia hénia ʒéma ʒinimokoleŋ
hénia hénia ʒéma konduŋ qeriaiguc
iwawai kekec ginaguc hedacʒu imi icnéŋ
mebélacgé énécmigic ionac niniŋnec
méndac énécmianʒu, néŋ 8 ezelaŋnina
imi ic méŋnéŋ méŋ mebélac gémacac séc
qahac waŋʒac. Imi biria ménda sima aiya
meanʒac. Waŋu iwac muru imi kumiŋ
humuc mihicŋi nénécmimianéŋ sécgéma
hezac. 9 Ezelaŋ iminéŋnec neŋaŋ Miŋ
Kewu maŋgocnina mepésimima legicya
héima iminéŋnec acguc ic tosara Anutu
eŋeya tanera méndacma meénécmimia imi
saecgé énécmianʒiŋ. 10 Kua imi momacguc,
néŋ imuarunec mozoc ac ʒéma saec ac
momacnec maanʒac. Dacmuna hécna haka
imi nimba ménda sécgézac. 11 Doku kiwa
momacgucnéŋ doku saola ʒéma howuc
howura momacnec mihicŋi nénécmimac
me? 12 Dacmuna hécna, ini niŋgic fik
icac uranéŋ oliwa gocmia hia haimac?
Waŋu waiŋ icac uranéŋ fik gocmia hia
haimac? Qahacgucnec!, imuhucyanec
doku howec yagucnéŋ doku saula mihicŋi
nénécmimacac séc qahac.

Niŋtegic qiŋtegic ou kurumeŋ igucnec ha-haya.

13 Onarunec mérénéŋ niŋtegic qiŋtegic
ʒéma niniŋa asacasaria kecʒac? Inéŋ haka
hiabia wamma gum bénʒénʒéŋa niŋte-
gic qiŋtegicya igucnec hahaya iminéŋnec
wawaŋ memeya imi menénécmiyu hémbiŋ.
14 Waŋu onac ewa qeriginaiguc nimbupuc
howuc kétiŋkétiŋa ʒéma féŋgéc hakanéŋ
héwiwiŋ gézaciguc ackuaʒéc héla qema
tétéc qeqe ʒéma ikoc ménda wammu.

* 2:25: Girik aciguc; kua meme ic.

15 Niŋtegic qiŋtegic imuhuya imi kurumeŋ
igucnec ménda maanʒac, néŋ baec igu-
nec ʒéma ic séwi siŋ igucnec ʒéma Biria
miŋinawac murunec haanʒac. 16 Hénia
yomuhuc niŋac mia imuhuc ʒézua; Nim-
bupuc ʒéma hémbaoc hezac imuaru haʒéc
ʒéma haka biria hénia hénia hezac. 17 Néŋ
niŋtegic qiŋtegic kurumeŋ igucnec ha-
haya imi walac ewa qeri météréya ʒéma
luae, gum bénʒénʒéŋ, niŋtoho, wéséniniŋ
ʒéma héla gocmia hiabia sasala mihicŋima
bakésasac qahac, kiciguc weleŋ qeqe qahac,
imuhucya. 18 Luae qeqe icnéŋ luae qesama
kekec solaŋawac héla mihicŋianʒac.

4

Baecac ala siŋ.

1 Sucginaiguc euqac ʒéma tualefic
imi dimuacnec haanʒac? Imi mia séwi
taséhécgina sucginaiguc tosara euqac
wawaŋawac siŋginaguc kecʒu ionac
murunec haanʒac. 2 Ewa siŋ kuneŋ
yanda waŋénéc mianʒac, néŋ ménda
mihicŋizu. Unu humu waŋamuma
nimbupuc waŋanʒu, néŋ hia mihicŋimuac
séc qahac wanʒac. Imuac mia ini euma
haʒéc ac waŋamuzu. Waŋu hénia héla
imi ʒéwelecgina qahac kecanʒu imuac
niŋac ménda mihicŋi kecʒu. 3 Waŋu
ʒéwelecmima kileŋ ménda mihicŋizuiguc
imi eŋaŋ siŋginawac menec qenec wammu
niŋac sigima ʒéwelecgic. 4 Kaiseroac ic em-
bacya ini, baecac iwawaiyaguc ala wamma
kekec imi Anutuac haʒéchéra wamma
kekec wanʒac imi ménda niŋacgézu?
Imuac ic mérénéŋ baec ala wammimaŋ
ʒé ewa ewa waŋanʒac imi eŋeyaoc
Anutuac haʒéra wawaŋa wanʒac. 5 Ini
kiwi téréyaiguc Anutunéŋ Uŋa Téréya méli
nénécmiyu ewa qerininaiguc kecanʒac Uŋa
Téréya iminéŋ mia nimbupuc wammacac
séc waŋ énécmianʒac ʒéyec,* néŋ ini
imi ac imuac niŋgic eŋomia wanʒac me?
6 Waŋu imi sac qahac, néŋ inéŋ ewa hiawac
buŋa kuneŋ yanda nénécmianʒac. Imuac
yomuhuc ʒéyec; Anutunéŋ tétéc qeqe
ic nesi énécmiyu keŋgic ewa qerigina
memaamuma kecʒu ionac mia ewa hia
waŋ énécmianʒac. 7 Imuac ini Anutu
niŋtoho wammimu. Imuhuc wamma
Biria miŋina haʒéc wammimu. Imuhuc
wammigic qiʒiʒiŋgé énécmimac. 8 Anutu
hosucgémigic, imuhuc waŋgic i acguc
hosucgé énécmimac. Biria meme ic ini
méragina ʒuacgic lalaclalac wammac.
Ewa qerigina keŋhéi hahéi waŋanʒac
ini ewa qerigina métérégic lalaclalac
wammac. 9 Qerinéŋ yai wisisiŋaguc ʒésiac
wamma ewa biric wammu. Ʒédesigina
meleŋgic ʒésiaciguc, ʒézé ségiségigina
meleŋgic niŋ yéwériiguc kemmac. 10 Miŋ
Kewuac kiwaiguc memaamumu, inéŋ meeŋ
énécmimac.

Ic tosara ménda niŋgési énécmimu.

11 Dacmuna hécna, ʒébiri qébiri ménda
waŋamumu. Mérénéŋ méŋ dacmunaya
ʒébiri mizac me gésimizac imi héna ac
ʒébirima gésizac wanʒac. Héna ac gési
kecʒaŋiguc gi héna ac tohotoho ic qahac,
néŋ gésigési ic kecʒaŋ. 12 Héna ac miŋina
ʒéma gésigési ic imi momacguc sac kecʒac.
Inéŋ mia bénʒéŋ aŋgéŋ tiénécmimac me
bénʒéŋ mebiri énécmimacac séc. Néŋ gi
méré icnéŋ alahécgina gési énécmianʒaŋ.

Oraŋgucac niŋkumuma tétéc qeqe wammuac ménda hezac.

13 ʒéwa niŋgic, sucgina igucnec tosara
erac me oraŋ nini tauŋ imuaru me imuaru
kemma soukiwa ai mema kosia mema
kecni yawuŋ méŋ tecgéyu hawiŋ. Imuhuc
ʒéanʒu ini ac yomi nimbéséman; 14 Oraŋguc
némacnéŋ hicŋi énécmimac imi ini ménda
ninʒu. Kekecgina imi némac iwawai?
Ini imi baec wéséséya nalé hotoŋa dac
kecma aocgéanʒac imuhucya. 15 Imuac ini
néwécgeŋa yomuhuc ʒémuac hezac, Miŋ
Kewuninanéŋ niŋu sécgéyu nini kecma
ai imi mewiŋ. 16 Ini deguc tétéc qeqe ac
eŋomia wamma séwi eŋeŋ wanʒu. Waŋu
tétéc qeqe ac imuhucya imi mocʒoŋ biria
wanʒac. 17 Imuac mia ic mérénéŋ wawaŋ
meme hiabia wawaŋawac séc niŋtegic
qiŋtegicya hemiyuguc kileŋ ménda waŋu
képésicya wanʒac.

5

Ic soukiwaginaguc ionac goro ac.

1 Hinac ʒéma soukiwa yandaguc kecʒu
ini gezac haima niŋgic. Ʒéra waiya hicŋi

* 4:5: Tosara imi yomuhuc melemma ogic hezac; Anutunéŋ qerininaiguc uŋanina hai nénémiyu hezac imuac héŋgaleŋ wammianʒac.

énécmimacac hezac imuac nimma qac siac
wammu. [2] Hinac mériaŋgina imi houdaru
owo malekugina imi qakolanéŋ qedacʒac.
[3] Goli siliwaginanéŋ hufeŋaguc wandacʒac.
Waŋu hufeŋa iminéŋ geric ésécnec séwi
busugina nema héniagina ʒéaumac. Ini imi
nalé tetecgiaiguc hinacgina qauqau haigic
enʒac. [4] Ninʒu, ai ic tosara onac aiginaiguc
héla tocgogic imuac ai boŋagina aŋgétima
ménda énécmigic ai boŋa iminéŋ qacʒac.
Waŋu tocgotocgo ai megic ieneŋ siacgic
Miŋ Kewunina, Miŋ Kewu Pupunda iwac
gezawaiguc hiŋgacʒac. [5] Ini baeciguc hém-
baoc wamma iwawai hiabianéŋ meʒeric
amuma kecma unu hégéŋ hégéŋgiawac
naléyaiguc ewa qerigina halécya dépaŋ
yanda waŋu kecʒu. [6] Waŋu ini ic solaŋa
imuac mia képésicyaguc ʒéma ʒétecgéma
qehumugic. Waŋu inéŋ musuqeqe ac méŋ
ménda meleŋ énécmiyec.

*Qen*ʒeŋ manʒeŋiguc naŋselimu.

[7] Imuac dacmuna hécna, ini nalé ho-
rugiyu naŋselimanec kecgic Miŋ Kewunina
harémac. Himicnec qimicnecac icyanéŋ
héla gocmia baec igucnec hicŋianʒac
imuac mambéc kecma niŋselima kia
naléya ʒéma kaiwe naléyawac* mambéc
kecanʒu. [8] Ini acguc ewa qerigina
niŋseligima nalé horua naŋselima kecmu.
Miŋ Kewuninawac hahayawac nalé imi
ducŋizac. [9] Eŋaocnec diric doroc ac
ménda waŋamumu, ac imi tohoma kecgic
gésigésiac ʒéranéŋ qiʒiʒiŋgé énécmima
kemmac. Ninʒu gésigési icnéŋ hosucgé
énécmima naguiguc séŋgaŋgeŋ nanʒu.
[10] Dacmuna hécna, kua meme ic Miŋ
Kewuninawac qaraiguc ʒégic i inicgic
ʒérabéra ʒéma mambéc kekec horua imuac
sésécgina wammu. [11] Ninʒu naŋselima
kecanʒu ionac nimma mériaŋ ginaguc
ʒéanʒiŋ. Ini Yop ac nanaŋ seli imi gezac
ginanéŋ niŋgic. Waŋu Miŋ Kewuninanéŋ
tetecgiaiguc dimuhuc wammiyec imi
oloŋnindacʒu. Miŋ Kewunina imi méŋac
méŋ ogicma ewa biric ʒéma wésé niniŋ
kuneŋ yanda waŋ nénécmianʒac.

[12] Dacmuna hécna, ac méŋ méndaguc-
nec ʒéselimu. Ac imuac niŋgic ac tosara
onogicma réwéria wammac. Kurumeŋac
qaraiguc me baecac qaraiguc iwawai tosara
méŋac qaraiguc koroma ménda ʒéselimu.
Niŋgic oaec waŋu oaec ʒému, waŋu qahac
waŋu qahac ʒému. Imuhuc ménda waŋgic,
képésic ginaguc ʒéénécmiwac niŋac.

*Nin*ʒéŋgéma ʒéwelecmu.

[13] Onarunec méŋnéŋ yéwéri mi-
hicŋizaciguc imi Anutu ʒéwelec wammi-
mac. Méŋnéŋ méŋ ségiségiiguc kecʒaciguc
imi mepé qepésiac legic héimimac. [14] Onac
murunec méŋ hafi ʒepayaguc kecʒaciguc
imi hénaoriŋ ionac qeriac galeŋ unuruyu
hama Miŋ Kewuninawac qaraiguc halécnéŋ
naec mima ʒéwelecmu. [15] ʒéwelecgina
ninʒéŋ ninʒéŋginaiguc wawaŋa imi hafi
ic mehiaru énécmimac. Miŋ Kewun-
inanéŋ hafiya igucnec meyacmimac.
Waŋu képésic méŋ waŋeciguc imi acguc
waimimac. [16] Imuac bec képésicgina
ʒéʒuac waŋamuma hafigina hiarumac
niŋac naŋgé amuma ʒéwelec wammu. Ic
solaŋanéŋ ʒéweleru kuhaguc ʒéma hélaguc
waŋanʒac. [17] Elia imi héniaya ic omaya
neŋaŋ ésécnec, néŋ inéŋ kia ménda hamac
niŋac solaŋanec weleru yawuŋ haréwéc
ʒéma maso 6 imuac séc baeciguc kia
ménda mayec. [18] Waŋu muŋguc weleru
kurumeŋnéŋ kia haiyu mayu baecnéŋ héla
mihicŋiyec.

[19] Dacmuna hécna, onarunec méŋnéŋ
ackuaʒéc héla waima rouc keru ic méŋnéŋ
naŋgémiyu liliŋgéma hamaciguc imi
[20] naŋgémiyec inéŋ liliŋgéma hayec iwac
qeri uŋa imi humuc igucnec aŋgéŋa tima
képésicya sasala osodacʒac. Ini hénia imi
niŋtegicmu.

* 5:7: Girik aciguc; Kia walaha ʒéma kia tetecgia.

1 Petero

*Yai*ʒézé ac.

1 Yesu Kristoac Méliméli ic ni Peteronéŋ
Ponto, Galatia, Kapadokia, Asia komoc,
ʒéma Bitinia baec séc Anutuac hénaoriŋ
kiaŋ ésécnec héndémma kekera 2 Anutu
maŋgoc ninanéŋ ménda hicŋigicnec bec
niŋénécmima Uŋa téréyanéŋ météré
énécmiyu niŋtoho waŋgic, Yesu Kris-
toac sawanéŋ naec énécmima* gési
énécmima énépésiyec onac mia kiwi yomi
oénécmizua. Ewa hiaya ʒéma luaeyanéŋ
onac muru sécgéma hema kecmac.

3 Mepésimini, neŋaŋ miŋ kewunina
Yesu Kristoac maŋgocya Anutunéŋ wésé
niniŋ kuneŋnec sécgémiyu Yesu Kristo
i humuc ic sucgina igucnec meqeli
mima héna imuacnec neŋaŋ keckec qelia
mihicŋi nénécmiyu niŋkinʒéŋ qeli qeli he
nénécmiyu kecanʒiŋ. 4 Imuhuc wamma
onac niŋ wamma kurumeŋiguc iwawai
haihaiya hezac, ménda houhouya, ménda
ʒapi qeqeya, ménda qahac wawaŋa, imi
mératéc memu. 5 Ini imi nalé tetecgiaiguc
aŋgéŋ titi haka mewinininimaŋ ʒé niŋu
heyec imi késawiŋ ʒé ninʒéŋgégic Anutuac
kuhanéŋ inicgaleŋ waŋ énécmiyec. 6 Imuac
qeriginaiguc ini ségiségi wamma kecanʒu.
Waŋu hicŋi énécmimacac hezaciguc deguc
manam batuc yéwéria hénia hénia niŋac
wamma nalé hotoŋadac niŋyéwérimu.
7 Imi mia ninʒéŋ ninʒéŋgina imi goli
gericnéŋ batucgéyu qahac wammacac
hezac imuac séha ogicma hiabia waŋu
Yesu Kristoac hahayawac naléiguc mepé
qepésigina ʒéma edamugina ʒéma eebipig-
inaguc wammu niŋac réwéri imuhucya
hicŋi énécmikecʒac. 8 Yesu imi ini
kicginanéŋ ménda héŋgic, néŋ kileŋ
siŋniŋ wammianʒu. Deguc acguc ménda
hénʒu, néŋ kileŋ ninʒéŋgéma ségiségi
méŋ edamuyaguc hénia ʒéasariwiŋac
séc qahac imuhucya nimma kecanʒu.
9 Imi mia ninʒéŋ ninʒéŋginawac héla,
qeri uŋaginawac aŋgéŋ titi imi énécmiyu
memuac hezac imuac niŋ imuhuc imuhuc
ségiségi wamma kecanʒu.

10 Aŋgéŋ titi imuac mia kua meme
ic tosara ieneŋ ewa hiaya onac muru
mama hamacac heyec imuac héiqelima
seliseli wamma hochoc ai megic. 11 Megic
ionac ewa qeriginaiguc Kristoac uŋanéŋ
Kristo eŋeyaoc imi qenʒeŋ manʒeŋ qema
kecma imuac andiaiguc kiwi edamuyaguc
wammac ʒéma walac énézéyec. Énézéyu
ieneŋ ic mérénéŋ Kristo wanʒac me némac
naléiguc hicŋimac ʒéma hochoc ai megic.
12 Ic ieneŋ imi eŋaŋ ménda weleŋ qeamugic,
néŋ onac weleŋ qeénécmigic imuac ʒéau
énécmiyu niŋasarigic. Waŋu imi mia
Uŋa Téréya kurumeŋ igucnec mayec inéŋ
buŋa suruc hiabiawac weleŋ qeqe ic naŋgé
énécmiyu degucmi buŋa suruc hiabia onac
énézégic nindacgic. Waŋu kua meme
uŋa eneŋ acguc hénia imi héŋtegicbiŋ ʒé
wanʒu.

13 Imuac ini ewa qeriginawac rikuŋa
ʒikima ʒéréŋ qéréŋ wamma séwiac siŋgina
helanʒi amuma kecmu. Waŋu Yesu
Kristo hicŋitegicmac nalé imuaru inéŋ
ewa hiawac waŋ énécmimac. Imuac niŋ
ini imuac mia mocʒoŋ niŋkinʒéŋgéma
kecmu. 14 Kua tohotoho nambérac ésécnec
kecmu, néŋ becnec ménda niŋtegicma
kecgic imuaru siŋ biria méndacma kecgic
haka tanera imuac ménda tohoma kecmu.
15 Téréya miŋina unuruyec iwac séciguc
namma ini acguc wawaŋ memegina séc, ic
téréya kecmu. 16 Ac yomuhuc mia ooyawac
heyu imuhuc ʒézua; Ni téréya kecʒua
imuac niŋ ini acguc téréya kecmu. 17 Ini
Maŋgoc ʒémima qac héhélianʒu inéŋ
niŋgési énécmimaŋ ʒé icya icya séwi
tanecgina ménda hémma ai memegina
hémma niŋénécmianʒac. Imuac baeciguc
ic kiaŋ kecma eeya séha héimima kecmu.
18 Ini ninʒu ésécnec esaŋambéc hécgina
ionac héna tima haka eŋomia waŋaŋgic
imuacnec aŋgéŋ tiénécmiyec imi siliwa
me goli ésécnec iwawai kecma qahac
waŋanʒac imuhucyanéŋ boŋ héré ménda
meénécmiyec. 19 Rama wizi kukuya qahac
kitic Képésira qahac ésécnec kekera
Kristo iwac sacya eeyagucnéŋ boŋ héré
meénécmiyec. 20 I imi baec kurumeŋ
ménda ʒéyu hicŋiyecnec gésimimiawac
kerec. Waŋu nalé tetecgia yomuac onac niŋ
wamma mewinininimiyu hicŋiyec. 21 Ini imi

* 1:2: Sawanéŋ naec énécmima; Mmh 24:3-8, Heb 9:18-21.

humuc ic sucgina igucnec Kristo i meqelim-
ima kiwi edamu asahanéŋ héimiyec Anutu
iwac mia wamma Kristonéŋ énépésiyu
ninʒéŋgéanʒu. Imuac onac ninʒéŋ ninʒéŋ
ʒéma niŋkinʒéŋ imi Anutuac muru hezac.

22 Ini ac héla imi niŋtoho kecma* onac
qeri uŋagina imi météréma ninʒéŋ ninʒéŋ
dacmuna hécgina hélacnec goi héihéi waŋ
énécmianʒu, imuac ewa qerigina lalacnec
ʒéma qerigina dumuŋanéŋ siŋniŋ waŋa-
muma kecmu. 23 Ini muŋguc qelima hicŋigic
imi gocmia kecma houanʒac imuhucyaiguc
qahac, néŋ gocmia ménda houhouya igu-
cnec hicŋigic. Imi mia Anutuac ackuaʒéc
kekecyaguc tetecgia qahac kecanʒac imi
mia. 24 Hénia imi yomuhuc; Ic séwig-
ina momac yanda imi ʒariŋ ura ésécnec.
Waŋu kiwi edamugina imi ʒariŋ
ʒuria ésécnec. ʒariŋ ura imi kaiwenéŋ
ʒeyu sélécgéanʒac. Waŋu ʒariŋ ʒuria
imi bura tima maanʒac. 25 Néŋ Miŋ
Kewuninawac ackuaʒéc imi tetecgia qahac
heanʒac ʒéyec. Waŋu ackuaʒéc imi buŋa
suruc hiabia ʒéau énécmini niŋgic imi mia.

2

Baŋa kekecyaguc Yesu ʒéma
iwac aŋgéŋ tiénécmimia.

1 Imuac bec, kaiʒiliweŋ haka hénia hénia
ʒéma ala batuc haka hénia hénia ʒéma
ikoc ʒéma nimbupuc ʒéma ʒébiriqébiri
hénia hénia imi mocʒoŋ gilidacgic
keŋu. 2-3 Miŋ Kewuac goi héihéiya
imuac siŋa ninʒuciguc, merac sacsac
ésécnec qeriginanéŋ namu téréya niŋac
wammu, imuhuc wamma yandima aŋgéŋ
titiiguc keremmu. 4 Waŋu ini imi baec
icnéŋ qéfacgégic, néŋ Anutunéŋ niŋu
eeyaguc waŋu eŋeya buŋa gésimiyec
baŋa keckecyaguc Yesu Kristo iwac muru
hamu. 5 Hagic hofac oo ic areŋhéra
téréya wamma mulu manaŋ hofac hiabia
Anutunéŋ siŋa nimma aŋgéŋ timacac
sécya omimu niŋac, Yesu Kristonéŋ hoc
kekecyaguc ésécnec meyac énécmiyu
toroqe amuma amaya téréya wamma
kecʒu. 6 Kiwi téréyaiguc ac méŋ yomuhuc
ooyawac hezac; Héŋgic, ni Zion ama
imuaru baŋa méŋ waŋgoŋaiguc séraŋ ésec
buŋa qemima haizua. Waŋu ic mérénéŋ
ninʒéŋgé mimac imi gamusiŋ qamusiŋiguc
ménda opocopora wammac ʒéyec. 7 Imuac
niŋac ninʒéŋgézu onac muru imi eeyaguc
wanʒac, néŋ ménda ninʒéŋgézu ionac
muru imi hoc méŋ mericqe ic eneŋ
héŋara mema giligic keŋkeŋa iminéŋ
ama waŋgoŋaiguc hiŋgacma ama imuac
oruha wamma taru 8 tosara hoc imuaru
qonʒoŋ toŋgéanʒu. Waŋu ʒamanʒiŋ hoc
imuaru mama unuanʒac ʒéyec. Imi mia
ackuaʒéc ménda tohoanʒu imuac niŋac
mama unuanʒac. Waŋu ic imuhucya imi
imuhuc wammu niŋac hezac.

9 Waŋu ini imi siŋi tunumaŋ yanda igu-
cnec héihéré énécmima edamuya hiabia
soroc imuac qeriaiguc onoporec iwac hénia
hiabia ʒéau énécmimu niŋac hénaoriŋ héra
buŋa qeénécmimia ʒéma hofac oo ic, ic
kewuac séc eŋeŋa ʒéma iwac héŋgaleŋ ama
areŋa yanda téréya ʒéma ic embac eŋeya
buŋa qeénécmimia wamma kecʒu. 10 Ini imi
becnec ic embachéra ménda kecgic, néŋ
deguc imi Anutuac ic embachéra wamma
kecʒu. Waŋu becnec imi wésé niniŋ
ménda waŋ énécmiyu kecgic, néŋ deguc
imi wéséniniŋ waŋ énécmiyu kecʒu.

Anutuac weleŋqeqe ic kecmu.

11 Ala sorochécna, meseli énécmima
ʒézua, onac imi baeciguc ic kiaŋ ʒéma
ic qaŋ ésécnec nimma qeri uŋaginawac
haʒéc wammima yaréya qeanʒac séwigina
imuac siŋ imi sigima kecmu. 12 Ic enia
ionac suc ginaiguc wawaŋ memegina
hiabianec wamma kecmu. Biria meme
ʒéma ʒébiriqébiri waŋ énécmianʒu
ieneŋ onac ai meme hiabia imi hémma
Anutuac hahayawac naléiguc* qac buŋaya
mepésimu.

13 Miŋ Kewuac niŋac wamma héna ac
hénia hénia icnéŋ ʒéseligic imi mocʒoŋ
tohodacmu. baecac ic kewu eŋeŋa me
14 inéŋ méli énécmiyu hama haka biria
wanʒu taségina meleŋ énécmima, haka hi-
abia wanʒu bakia hiabia meleŋ énécmianʒu
baec galeŋ imi onac imuhucyanec waŋ
énécmimu. 15 Hénia imi yomuhuc; Wawaŋ
memegina hiabia iminéŋ ic diwi qiwiliŋa
ionac acgina sic saocya imi méwécgému
iminéŋ mia Anutuac ewa siŋ wanʒac.
16 Eŋaoc eŋaŋ kekec miŋina kecmu, néŋ

* 1:22: Ac héla imi niŋtoho kecma; Kiwi méranéŋ ooya tosaraiguc Uŋawac kuhanéŋ. * 2:12: Anutuac hahayawac nalé; Luk 19:44, Mmh 3:16, Sa1 2:21, Mmh 32:34, Leg 58:6.

imuac kuhanéŋ biria ménda musaŋgéma
wammu. Waŋu Anutuac weleŋ qeqe ichéra
ésécnec kecmu. 17 Ic mocʒoŋnec ee héi-
héi hiabianec waŋ énécmimu. Waŋu
ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna hécgina siŋniŋ
waŋ énécmima Anutuac bac yandi yandi
wamma baecac ic kewuya ee héihéi waŋ
énécmimu.

*Qen*ʒeŋ manʒeŋ kekecac séséc.
18 Weleŋ qeqe ic ini ʒénéŋ hirihiri
wamma miŋ hécgina ionac ewa bacgi-
naiguc memaamuma kecmu. Waŋu ic
kuneŋ hécgina hiabia bénʒéŋa ionac sac
qahac, néŋ goi biric waŋ énécmianʒu
ionac muru momacnec imuhuc waŋ
énécmimu. 19 Réwéri hénia qahac mihicŋi
énécmigic Anutu niŋqelima bisima kecmu
imi haka hiabia soroc. 20 Képésicgina
niŋac unuhéi waŋgic bisiqatéŋ wammuiguc
némac niŋac ʒéhiaru énécmimac? Haka
hiabia wamma qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋima
efima bisimu imi Anutuac kiwaiguc haka
héŋsoroc sorocgia wammac. 21 Hénia
imuac mia ini héihéré énécmimiyec.
Kristo imi acguc onac wamma qenʒeŋ
manʒeŋ mihicŋi migic bisima séséc waŋ
énécmiyec imi ini hémma eŋeya hénanec
méndacma tima hamu ʒéma imuhuc waŋ
énécmiyec. 22 Inéŋ képésic méŋ ménda
waŋec. Waŋu kuaya igucnec ikoc ac
méŋ ménda ʒéyec. 23 ʒébiri migic kitiwa
ménda ʒébiri énécmiyec. Qenʒeŋ manʒeŋ
mihicŋi migic ménda tericgé énécmiyec,
néŋ baec ic solaŋanec gési nénécmianʒac
iwac mériaiguc eŋeya haiamuyec. 24 Waŋu
iciguc qegic namma eŋeya séwiiguc neŋaŋ
képésicnina bisidarec. Imi mia neŋaŋ
képésicac muru humuma haka solaŋawac
muru qelia kecbiŋ niŋac imuhuc waŋ
nénécmiyec. Inéŋ wiziyaguc waŋu ini
hiarugic. 25 Becnec imi rama ésécnec rouc
wamma keŋgic, néŋ deguc imi uŋaginawac
rama galeŋ ʒéma héŋgaleŋ miŋina kecʒac
iwac muru liliŋgéma hama kecʒu.

3

Eu iniŋ onac pakeŋ ac.
1 Iniŋhécgina ini imuhucyanec eu-
hécgina ionac acgina niŋtoho waŋ
énécmimu, imuhuc waŋgicguc tosara
Anutuac ackuaʒéc ménda niŋtohoanʒu
imi eneŋ acguc iniŋ hécgina ionac acgina
niŋac qahac, néŋ wawaŋ memegina niŋac
wamma liliŋgégic aŋgéŋ tiénécmimacac
séc wammac. 2 Hénia imi yomuhuc; Bac
yandi yandi wamma hakagina qala qalanec
wamma kecgic inicdacʒu. 3 Oruc miʒics me
soroŋ goli me ʒari maleku tanera hénia
hénianéŋ séwiginaiguc ménda meʒeric
qeʒeric wammu, 4 néŋ ewa qeriginaiguc
qeri ic saŋgima hezac imuac mia wamma
memaamuma luae ménda houmacac séc
imuhucyanéŋ mia meʒeric amuma kecmu.
Imuhucya imi Anutuac kiwaiguc eeyaguc
yanda waŋanʒac. 5 Becnec embac téréya
tosara niŋkumugina Anutuac muru haima
kecgic ieneŋ acguc imuhucyanec wamma
euhécgina ionac acgina niŋtoho wamma
haka iminéŋ meʒeric amuma kecaŋgic.
6 Saranéŋ Abarahamac miŋna ʒémima
niŋtoho wammiyec ésécnec ini acguc
haka hiabia wamma haka tosara ʒénéŋ
hirihiriyawac séc mihicŋima kileŋ bac
yandi yandi ménda wamma kecma iwac*
bérachéra wandacʒu.

7 Embac euhécgina ini imuhucyanec
niŋtegic qiŋtegicgina méndacma iniŋ
hécgina iniguc kecmu. Embac imi
ʒéic bébélacgia ésécnec, waŋu kekec
hémbénaŋa ewa hiawac énécmimia imi
momacnec mératéc memu imi niŋtegicma
eegina héiénécmimu. Imuhuc waŋgic
ʒéwelecwelec ginanéŋ néhé néhélia qahac
wammac.

8 Acna metecgéma ʒéwa niŋgic; Ini
mocʒoŋ yanda ewa momaciguc kecma
méŋac méŋ wésé nininiguc dacmuna ésécnec goi héihéi waŋamumu. Waŋu ewa biric
waŋamuma memaamuma kecmu. 9 Haka
biriawac haka birianec, ʒébiri qébiriawac
ʒébiri qébirianec ménda meleŋ énécmima
kileŋ mozoc ac hiabia waŋ énécmimu.
Imuhuc wamma mériaŋ imi mératéc memu
niŋac héihéré énécmiyec. 10 Imuac mia
kekecac goiya héima nalé hiabia mihicŋi-
maŋ ʒé wanʒaciguc ezelaŋa neuŋ héimima
ac biria ménda wamma kua tasiaya imi-
néŋ ac ikora ménda ʒémac. 11 Waŋu biria
igucnec liliŋgéma haka hiabia wammac,
waŋu luae kekec niŋac hochoc ai mema
seligima nesima méndacmac. 12 Imuac hé-
nia imi yomuhuc, miŋ kewuninawac kiwa

* 3:6: Sarawac.

imi ic solaŋawac muru hiyu keŋanʒac. Waŋu gezawa imi ionac ʒéwelec welecginawac haiyu heanʒac, néŋ haka biria waŋanʒu ionac imi kic ségérayanéŋ tawi énécmianʒac ʒéma ʒéyec.

[13] Waŋu seliseli wamma haka hiabia wamma kecmuiguc mérénéŋ ʒéra waiya énécmimac? [14] Waŋu haka solaŋawac waŋgic unuhéi wammu imi ségiségi ginaguc. Némac iwawai niŋac ic tosara bac yandi yandi waŋanʒu imuac mia ini bac yandi yandi ménda wamma bac ʒaʒac ménda wammu, néŋ [15] ewa qeriginaiguc Kristo i miŋ kewuginawac buŋa métérégic kecmac. Waŋu ewa qeriginaiguc niŋkumu hezac imuac hénia qesi nimbiŋ ʒé waŋgic bénʒéŋnec meleŋ énécmimaŋ ʒé nalé séc ʒéréŋqéréŋ wamma kecmu, [16] néŋ gum bénʒénʒéŋ ʒéma ee héihéiiguc wammu. Waŋu ewa kétiŋkétiŋ ginanéŋ qala qalagianec hemac. Imuhuc waŋgic onac wawaŋ meme hiabiawac ʒébiri qébiri waŋ énécmimu imi eneŋ mema titi hakaginawac gamugina mihicŋimu. [17] Haka hiabia wamma qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋimu imi Anutuac ewa siŋ wanʒaciguc haka biria wamma qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋimu imi ogicʒac. [18] Kristo imi hatac momacguc képésic ic momac yanda onac niŋ wamma humuyec. Ic solaŋanéŋ neŋaŋ képésic niŋac mulu meyec. Imi mia nonagicma Anutuac muru kemma nonopocmaŋ ʒé imuhuc waŋec. Inéŋ mia séwiiguc qegic humuyec, néŋ uŋaiguc imi meqelimiyu kekecyaguc waŋec. [19] Inéŋ uŋaguc kemma uŋa tosara humucac hésa qatéciguc kecgic ionac ackuaʒéc ʒéau énécmiyec. [20] Imi eneŋ mia becnec Noanéŋ ʒéic miyacgéma keru nalé imuaru Anutunéŋ nalé horua qeri bénʒéŋiguc mambéc énécmiyu acqeqe waŋgic ieneŋ mia. Waŋu ʒéic imuac qeriaiguc emma doku igucnec aŋgéŋ tiénécmimia ionac ʒaŋgégina imi 8 sac waŋec. [21] Doku imi Yesu Kristoac humuc igucnec yayac niŋac deguc imi melemma aŋgéŋ titiac asé kiwiya wanʒac. Imi mia doku naec haka imi mia. Waŋu imi mia séwiac képésic ʒuac énécmimiawac iwawai qahac, néŋ ewa kétiŋkétiŋ solaŋanéŋ Anutu mihicŋimaŋ ʒé hénima keŋkeŋa imuac asé kiwiya wanʒac. [22] Yesu imi kurumeŋu emma Anutuac méra héiyaiguc tacʒac. Taru kua meme uŋa ʒéma ai memeac qac buŋaginaguc ʒéma kuc buŋaginaguc ieneŋ iwac méra bacyaiguc kecdacʒu.

4

Anutuac goi héihéi imuac weleŋ qeqe ic hiabia.

[1] Kristo imi séwiyaiguc qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋiyec imuac niŋ, ini acguc Yesu niŋec séc nimma niniŋ iminéŋ yaréac malekugina ésécnec héiamumu. Séwiiguc qenʒeŋ manʒeŋ niŋec iminéŋ képésic igucnec eliŋgé amuanʒac. [2] Eliŋgéamuma inéŋ baecac keckec hemizac séc muŋguc siŋ biria ménda méndacma Anutuac ewa siŋac sac méndacma kecmac. [3] Ini kaiseroac siŋ ʒéma hémbaoc ʒéma niŋgoŋ ʒéma neʒélélén ʒéma newa qeweloŋ ʒéma baniarawac ireha weleŋ qema ic enia waŋanʒu ésécnec haka imuhucya becarunec wamma hama nalé hiadac audacʒu. [4] Waŋu eneŋ imi i iniguc iwawai auqauma kekec imuac qaoŋaiguc ménda hololoma keŋgic, ieneŋ inicma niŋgic haka méréra waŋu ʒébiri qébirinéŋ qacginaguc héigic enʒac. [5] Waŋu ieneŋ kecma humuc ʒéma kic qeli kekec héniagina niŋgési énécmimac niŋac ʒérén qérén wamma kecʒac iwacmuru héniagina ʒéaumuac hezac. [6] Hénia imuac niŋac mia humuc ionac muru buŋa suruc hiabia imi momacnec ʒéau énécmimia waŋec, hénia imi ic embac kic qeli kekera ésécnec niŋgési énécmimia wammac, néŋ uŋaiguc imi Anutuac hénia séc kecmu niŋac imuhuc waŋ énécmiyec.

[7] Iwawai momac yanda imuac nalé tetecgia ducŋizac. Imuac bec niniŋgina asac asarianec kecma séwiac siŋ waima ʒéwelec wamma kecmu. [8] Goi héihéinéŋ képésic sasala hoturu énécmianʒac imuac niŋ héna yomuac niŋgic tosara onogicma eŋeŋa waŋu qeriginanéŋ goi héihéi waŋamuma kecmu. [9] Ini ŋindic ŋunducya qahac weleŋ qeamuma kecmu. [10] Anutunéŋ ic embac eŋac eŋac ewa hiawac ai buŋa hénia hénia énécmiyec séc ama galeŋa hiabia wamma Anutuac ewa hiawac buŋa hénia héniaiguc weleŋ qeénécmimu. [11] Ic méŋnéŋ ac méŋ ʒémaŋ ʒé Anutuac ackuaʒéc ésécnec ʒémac. Waŋu méŋnéŋ méŋ weleŋ qeénécmimaŋ ʒé Anutunéŋ

kuc miyu wanʒac ésécnec wammac.
Imuhuc waŋu ai hénia héniaiguc Yesu
Kristoac qaraiguc Anutunéŋ edamuyaguc
wammac. Iwac muru mia edamuya ʒéma
kuc yandanéŋ nalé tetecgia qahac hema
kecmac. Hélacnec!

*Qen*ʒeŋ manʒeŋ Kristoac tohotoho
ichéra neŋaŋ buŋa.

12 Ala sorochécna, ini batucgé énécmi-
maŋ ʒé ʒéra waiya geriwagucnéŋ hicŋi
énécmiyu haka méréra hicŋi énécmizac
ésécnec ménda aurimu. 13 Waŋu ini
keŋ kecma iwac eebipiya wininimac
nalé imuaru ewa hia nimma ʒézé
ségiségi wammu niŋac Kristoac qenʒeŋ
manʒeŋaiguc toroqema ségiségi wammu.
14 Ini Kristoac qara niŋac wamma ʒébiri
qébiri ac waŋ énécmimu iguc imi ʒézé
ségiségi ginaguc wanʒac. Imi mia
Uŋa eebipiyaguc, Anutuac Uŋa iminéŋ
qacginaiguc kecʒac imuac niŋ imuhuc
ʒézua. 15 Sucginaiguc méŋnéŋ méŋ biŋ suŋa
me kowu nene me haka biria me kua suruŋ
ic ésécnec ménda waŋgic qenʒeŋ manʒeŋ
ménda mihicŋi énécmimia wambac niŋac.
16 Waŋu Kristoac ic kecma qenʒeŋ manʒeŋ
mihicŋi énécmimia waŋu gamugina ménda
nimmu, néŋ néwécgeŋa Yesuac qara
niŋac Anutu mepésimu. 17 Anutuac ama
neŋaŋguc gésigési ai hénima memac
imuac naléya ducŋizac. Neŋaŋ muru
walac hénima gési nénécmimaciguc ic
embac tosara buŋa suruc hiabia imi ménda
tohoanʒu ionac tetecgia imi yei dimuhuc
wammac? 18 Waŋu ic solaŋanéŋ aŋgéŋ
titi mihicŋimaŋ ʒé ai yanda wammaciguc,
Anutu eeya ménda héimianʒu imi eneŋ
ʒéma képésic ic ieneŋ nanaŋ dimuaru
nammu? 19 Imuac Anutuac ewa siŋ tohoma
ʒéra béra mihicŋimu ieneŋ imi haka hiabia
wamma qeri uŋagina imi mihicŋi mihicŋi
miŋina méŋʒé méŋʒéya qahac iwac muru
qutuŋgé amumu.

5

*Anutuac rama dimuhuc galeŋgé énécmi-
wiŋ?*

1 Sucginaiguc qeriawac galeŋ ini ni mo-
macnec qeriawac galeŋ wawaŋa ʒéma Kris-
toac qenʒeŋ manʒeŋ imuac héipuc ic
ʒéma edamuya wininiyu toroqemaŋ niŋ
ʒénénéŋa neŋ ʒéhinoc waŋ énécmizua.
2 Sucginaiguc Anutuac rama tuŋ kecʒu imi
galeŋgé énécmimu. ʒénaŋgéiguc qahac,
néŋ Anutuac ewa siŋ méndacma eŋaŋ
siŋginanéŋ waŋ énécmiyu inicgaleŋ waŋ
énécmimu. Waŋu soukiwa niŋac hémbaoc
wamma qahac, néŋ weleŋ qeénécmiwiŋ ʒé
seliseli wamma memu. 3 Waŋu niŋkumu
énécmima ic embac méraginaiguc onoporu
kecʒu i kewu ménda waŋ énécmimu, néŋ
rama tuŋ ionac muru haka hiabia énézégic
héŋgic kecmu. 4 Imuhuc wamma kecgic
rama galeŋ ionac kiwaginanéŋ hamac nalé
imuaru ic kewuac opoc edamuyaguc ménda
méiméiya énécmiyu memu.

5 Ic qapé wiliŋa, ini imuhuyanec kua
memegina niŋtoho waŋ énécmima mocʒoŋ
yanda eŋaocnec memaamuma haka iminéŋ
malekugina ésécnec héima kecmu. Anutu
imi séwi eŋeŋ ic haʒéc waŋ énécmianʒac,
néŋ memaamuma kekec ionac imi ewa hi-
awac waŋ énécmianʒac imuac mia imuhuc
ʒézua.

6 Imuac Anutuac méra selia imuac
bacyaiguc memaamuma kecgic naléya
ducŋiyu meyac énécmimac. 7 Inéŋ mia
qeriyanéŋ doŋgé énécmianʒac imuac niŋ
niniŋgina yéwéria imi mocʒoŋ yanda iwac
muru haidacmu.

8 Ini galeŋgé amuma técgina nimma
kecmu, haʒéc yandagina Biria miŋinanéŋ
laion ésécnec qécgé énécmimaŋ ʒé qacma
silacma lelecgéma hohoc ai mezac. 9 Imuac
i haʒéc wammima ninʒéŋ ninʒéŋgina
meselima nammu. Dacmuna hécgina
baera baera kecʒu imi eneŋ acguc qenʒeŋ
manʒeŋ imuhuyanec hicŋi énécmiyu
kecʒu imi ini ninʒu hénia imuac mia
imuhuc ʒézua. 10 Waŋu ewa hiawac ai
buŋa hénia hénia imuac miŋina Anutu,
eŋeya edamuya hehe selia imuac qeriaiguc
keremmu niŋac Kristoac qeriaiguc héihéré
énécmiyec inéŋ mia nalé hotoŋadac
qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋima kecʒu ini
eŋeyaoc meqeli énécmima kuc énécmima
meseli énécmimac. 11 Iwac muru kuc seli
towia towia hema kecmac. Hélacnec!

*Yai*ʒézé ac tetecgia ʒéma mozoc ac.

12 Dacmuna solaŋa Siliwano ic keŋhéi
hahéiya qahac ʒéma niŋmianʒua inéŋ
méra néŋu ac hotoŋa dac yomi oma
ʒénaŋgé énécmima ackuaʒéc yomi imi
Anutuac ewa hia héla wanʒac imi héipuc

wamma ʒézua imuac niŋ ini ewa hia
imuaru selianec nammu. 13 Babilon
baec yandaiguc hénaoriŋ kecʒu ieneŋ
yaiʒézégina ʒézu. Waŋu nuac ninʒéŋ
ninʒéŋ naŋna Mareko acguc imuhuc
énézézac. 14 Ini goi héihéiac kiricne qiricne
waŋamuma ewa hia acgina ʒégic keŋha
wammac. Kristoac qeriaiguc kecʒu ic
embac momac yanda onac muru luaenéŋ
he énécmimac.

2 Petero

1 Yesu Kristoac weleŋ qeqe icya ʒéma
Yesuac Méliméli icya ni Simeon Peteronéŋ,
neŋaŋ Anutu ʒéma aŋgéŋ titi miŋina Yesu
Kristoac kekec solaŋawac kuhanéŋ naŋgé
néŋu, ninʒéŋ ninʒéŋ nini késakecʒiŋ
eeyaguc imi héna imuhucyanec mihicŋi
énécmiyu késa kecʒu onac mia kiwi yomi
o énécmizua. 2 Anutu ʒéma neŋaŋ Miŋ
Kewunina Yesuac hénia ninʒu niniŋ kuaya
qeqeya imuac qeriaiguc ewa hiaya ʒéma
luaeyanéŋ onac muru sécgéma hema
kecmac.

Kristoac tohotoho ichéra ionac pakeŋ ac.

3 Eŋeya edamuya ʒéma hiayanéŋ neŋaŋ
héihéré nénécmiyec i niŋmianʒiŋ niniŋ
imuac qeriaiguc mia Anutuac kuhanéŋ
kekec ʒéma wawaŋ meme eeyaguc imuac
buŋa mocʒoŋ mihicŋi nénécmiyec. 4 Imi
mia baeciguc séwininawac siŋ birianéŋ waŋ
nénécmiyu haka oŋgiŋa késa keriŋ imuac
héŋara mema Anutuac héniaya téréyaiguc
toroqewiŋ niŋac sisipac ac eŋeŋa yanda
eebipiyaguc imi nénécmiyec. 5 Hénia imuac
niŋac mia ini séc méŋ seliseli wamma
haka yomuhucyanéŋ kekecginaiguc toro-
qemu; Ninʒéŋ ninʒéŋgina qahaiguc wawaŋ
meme hiabia, wawaŋ meme hiabia imuac
qahaiguc niniŋgina, 6 niniŋgina imuac qa-
haiguc melanʒi amuma kekec, melanʒi
amuma kekec imuac qahaiguc qeselima
kekec, qeselima kekec imuac qahaiguc
météré amuma kekec, 7 météré amuma
kekec imuac qahaiguc dacmuna siŋ, dac-
muna siŋ imuac qahaiguc goi héihéi waŋa-
muma kekec imi toroqema imuac qeriaiguc
kecmu. 8 Haka imuhucyanéŋ onac muru
hema emma heyu Miŋ Kewunina Yesu Kris-
toac héniaya kuaya qeqeya niŋareŋgéma
kecma gorosoŋa me aroŋa ménda wammu.
9 Méŋnéŋ haka imuhucya ménda aŋgéŋ tiyu
hemizac imi kiwa mugu mugumia ʒéma kic
hilic. Waŋu ic imuhucya imi képésicya bec
ʒuacmimia waŋec, néŋ imi eluŋ qeyu ke-
canʒac. 10 Dacmuna hécna imuac niŋac séc
méŋ ogicma seliseli wamma ai buŋagina
meseligimu. Imuhuc waŋgic ai imuac un-
uruma megési énécmiyec imi hicŋitegiru
hémmu. Ini imuhuc wammuiguc ménda
maunumac, néŋ seligima kecmu. 11 Imuhuc
wamma kecmuiguc neŋaŋ miŋ kewunina
aŋgéŋ titi miŋina Yesu Kristo iwac héŋ-
galeŋ ama areŋa yanda hehe selia imuac
naguya mocʒoŋ auénécmiyu osiosiya qa-
hac kereŋdacmu.
12 Imuac mia ini hénia imi niŋasarima ac
héla deguc késa kecʒu imuaru naŋseligicac
kecʒu, néŋ ini haka imuac niŋqelimu niŋac
nalé séc énézémaŋ ʒé ninʒua. 13-14 Ni Miŋ
Kewuna Yesu Kristonéŋ ʒéasari néŋec séc
séwi halina focdac hetecgémaŋ imi ninʒua.
Imuac mia ni baec séwiac haliguc kicqeli
kecanʒua nalé imuac séc meqeli énécmiwa
niŋqelima kecmu niŋac nimba sécgézac.
15 Waŋu wai énécmima kemmaŋ imuac an-
diaiguc ini acguc ackuaʒéc énézéyi imi
niŋqelimu niŋac aina selianec mekecʒua.

Kristoac edamuya.

16 Miŋ Kewunina Yesu Kristoac kuha
ʒéma mama hahayawac énézéyiŋ suruc imi
nemu surucdac méŋ ic méŋnéŋ hiabianec
areŋgéma ʒézéya imuhucya ménda mén-
dacma énézéyiŋ, néŋ neŋaoc kicninanéŋ
eŋeŋa miŋinawac héniaya imi héŋiŋ imuac
héipuc ic wamma énézéanʒiŋ. 17 Edamu
asaha eebipiyaguc imuac qeria igucnec ac
ewa méŋ yomuhuc mayec. Mayu inéŋ
Maŋgoc arunec eebipiya ʒéma edamuya
késayec. Yomi imi nuac naŋ sorocna, iwac
nimba sécgéyu ségiségi waŋanʒua. 18 Ac
ewa imi nini i guc momacnec baec boŋa
téréyaiguc kecni kurumeŋ igucnec hicŋiyu
neŋaoc gezac ninanéŋ niŋiŋ. 19 Waŋu neŋaŋ
muru kua meme ic ionac ac he nénécmiyu
niŋni héla téŋgéŋ waŋanʒac. Waŋu ac
iminéŋ mia kifa ésécnec siŋi tunumaŋ qe-
tagali énécmiyu imuac mia kicgina hima
kecgic ama giaŋiyu ewa qeriginaiguc giaŋ-
giaŋawac widi yanda Yesu imi éréyu mi-
hicŋimu. 20 Waŋu walac ac yomi niŋy-
acgému, anduac ac kiwi téréyaiguc ooy-
awac hezac imi ic méŋ eŋeyawac héiqeli
ac igucnec ménda haanʒac. 21 Andiawac
ara imi nalé méŋac méŋ ic méŋac ewa
siŋ igucnec ménda mihicŋigic, néŋ uŋa
téréyanéŋ tiléŋgé énécmiyu Anutu arunec
ichéra ieneŋ ʒéhicŋiaŋgic.

2

Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ikora
ʒéma kiwi ic ikora.

1 Néŋ ic enia ionac sucginaiguc acguc
Anutuac tiliŋ tiliŋ ic ikora hicŋima kecʒu.
Imuhucyanec sucginaiguc acguc kiwi
ic ikora hicŋima kecmu. Ieneŋ imi
mebiri énécmimiacac buŋa suruc ikora
imi éléŋnec mema sucginaiguc érému.
Ieneŋ imi eŋaŋ boŋ héré meénécmiyec
Miŋ Kewu i qaecgéma focfoc mebiri
énécmimiawac buŋa imi héré aŋgétimu.
2 Waŋu ieneŋ kaisero waŋgic sasalanéŋ
méndac énécmimu. Waŋu ic ionac niŋac
ac hélawac héna imuac ʒébiri qébiri
wammimu. 3 Kiwi ic ikora imi eneŋ hém-
baociguc namma ackuaʒéc ewaginaiguc
téyu iminéŋ batucgé énécmima iwawaigina
héré onagic wammu. Waŋu tasé mihicŋi
énécmimiawac ai imi becarunec ménda
horugianʒac. Waŋu mebiri qebiriac
kuhanéŋ gau niŋ ménda wamma ic
imuhucyawac inicma kecʒac.

4 Anutunéŋ kua meme uŋa tosara
képésic waŋgic ionac képésicgina ménda
wai énécmima uŋa biria ionac baec
dumuŋawac bawaiguc gili énécmima siŋi
tunumaŋ yanda imuac hésa amaiguc
onoporu keŋkecgic ʒégésigési naléya
hamacac hezac. 5 Waŋu becaru Noa solaŋ
kekecac buŋa ʒéau énécmiyec i ʒéma iwac
sac taséhera 7 ionac sac goigina héima
galeŋgé énécmiyu kecgic, néŋ baecac
hicŋisai tosara Anutu eeya ménda héiaŋgic
ionac imi goigina ménda héima doku qaoŋ
yanda mihicŋi énécmiyec. 6 Waŋu Sodom
ʒéma Gomora ama areŋa yanda imuac
miŋina imuhucyanec qahac wammu niŋac
ʒétecgé énécmiyu bucalalaŋ wandacgic
haka iminéŋ hicŋisai biria andiaiguc hamu
ionac séséc waŋec. 7 Waŋu ic solaŋa
Lot imi héna ac qahac kecaŋgic ionac
kaisero haka qesalecgégéya imuac niŋac
réwéri mihicŋima keru imuacnec metecgé
miyec. 8 Ic solaŋa inéŋ ionac sucginaiguc
kecma naléya naléya wawaŋ meme héna ac
logilogiya imi kiwanéŋ hémma gezawanéŋ
niŋu ewa qeri solaŋa imi sisic waiʒalaŋiguc
opocaŋec. 9 Miŋ Kewuninanéŋ imi
niŋtegicma ic embac solaŋa imi manam
batuc igucnec metecgé énécmima ic
biria imi wai énécmiyu biriaginawac
bakia bisima kecgicnec ʒégésigési naléya
hamac. 10 Séwiac siŋ tohoma siŋ biria
qeriaiguc tacyac wamma miŋ maŋgoc waŋ
énécmimia wac mematiti wammianʒu imi
kitiwagina meleŋ énécmimacac hezac.

Imi eneŋ mia bac yandi yandigina qa-
hac déméŋgina seliseli wamma ʒénéŋgina
ménda hirima edamu ginaguc kecʒu i
ʒébiri énécmianʒu. 11 Néŋ kua meme
uŋa ic imuhucya onogicma kucgina kuneŋ
yanda sécgina méŋ he énécmimia ieneŋ
imi Miŋ Kewuninawac wésiaiguc ionac mia
ʒébiri qébiri ac ménda mema aciguc ménda
onopocanʒu. 12 Waŋu ieneŋ imi hénihénia
igucnec énépésiyu kemma humumu niŋac
hicŋigic yaŋ beric ésécnec iwawai ménda
niŋacgégic imuac mia ʒébiri wammima
mebiri qebiri imuac qeriaiguc mebiri qebiri
mihicŋianʒu. 13 Waŋu haka biriawac kiti-
wawac haka biria mihicŋima kaiwe asaha
yanda qeriaiguc neʒéléléŋ wamma niŋgic
sécgéanʒac. Iminéŋ mia ʒapi qeqegina
ʒéma képésicgina wanʒac. Ieneŋ imi
iniguc ariaciguc kecmu imuaru ikociguc
héihéré waŋamuma neʒéléléŋ waŋanʒu.
14 Kicgina imi kaiseronéŋ sécgéma heyu
képésic waimuac séc qahac waŋu ic em-
bac tosara qeri uŋagina ménda seliseligia
imi haléc waŋ énécmianʒu. Waŋu ewa
qeriginanéŋ seligiyu hémbaoc haka efima
waŋanʒu. Imi eneŋ mia saecac nambérac
héra kecʒu. 15 Imi eneŋ héna dindiŋa
imi waima kemma roŋc wamma kecma
Beoroac naŋa Balamac* héna méndacma
kenʒu. Ic imi mia wawaŋ meme biriawac
boŋa niŋac siŋa niŋaŋec. 16 Imuhuc wamma
keru Miŋ Kewunéŋ doŋki yaŋ ara qahac
imuac kuaya mema ic ionac ac ewaiguc
ac wammima gezac qéʒéŋ ic iwac haka
sohosohoya imuac neuŋ héimiyec.

17 Ic imuhuya imi doku hogocya dokuya
qahac ʒéma hosusu luhuc selianéŋ
mihilaŋgéyu keŋha waŋanʒu ésécnec.
Ionac niŋac siŋi tunumaŋ mézézéŋgéyu
hezac. 18 Ieneŋ imi séwi eŋeŋawac ac
eŋomia lomma ʒéma haka soho sohoya
wawaŋa ionac murunec waiʒalaŋ wamma
néŋgacma hahaya imi muŋguc kaisero
hakanéŋ séwiac siŋiguc wamma haléc ac
waŋ énécmima 19 hulac énécmini hésa qaté
qahac kecmu ʒéma ac ʒikima énézéanʒu,
néŋ eŋaŋ imi haka houhouyawac
weleŋqeqe ic kecʒu. Imi mia hénia

* 2:15: Yud 1:11

yomuhuc niŋac; Ic méŋnéŋ ménda ogicmac
imi méŋ ogicʒac iwac weleŋ qeqeya
wammacac hezac. [20] Ieneŋ imi aŋgéŋ
titi miŋina Miŋ Kewunina Yesu Kristo
nimmima baecac haka biria imuacnec
néŋgacma hamaguc muŋguc haka iminéŋ
qatéénécmima meseli énécmiyu imi bec
kekecgina hénihéniaiguc kecgic imi ogicma
mocʒoŋ biridacmac. [21] Héna solaŋa
niŋasarima ʒézé seli ac téréya mératéc
buŋa énécmimia imi andé qezu ionac niŋni
biriqiria waŋu duŋa melemma héna solaŋa
ménda nimma kekera ionac niŋni méŋ
ogicma hia ʒézé wanʒac. [22] Pakeŋ ac héla
yominéŋ ionac muru héla héizac. Kazu
imi loloŋa muŋguc nemaŋ ʒé liliŋgéanʒu.
Waŋu beric imi doku naecmaguc muŋguc
gizoŋiguc kemma lumuc euma heanʒu.

3

Miŋ Kewunéŋ liliŋgéma hamac.

[1] Kunuchécna, deguc kiwina méŋ yomi
owa hatac éréhéc wanʒac. Kiwina
éréhécnec imuaru imi ewa qerigina héla
mindi énécmimaŋ ʒé hénia yomuac mia
meqeli énécmizua; [2] Eneŋ kua meme ic
téréya ieneŋ andu ac ʒégic ackuaʒéc imi
ʒéma Miŋ Kewunina aŋgéŋ titi miŋinanéŋ
Yesuac Méliméli ic ionac kuaginaiguc
haiyu énézégic imi niŋqelima kecmu
niŋac oénécmizua. [3] Walac imi yomuac
niŋselimu, nalé tetecgiaiguc ʒésiloloc
waŋanʒu imi eneŋ hama séwiginawac
siŋ méndacma wamma ʒésiloloc wamma
yomuhuc énézému. [4] Miŋ Kewu liliŋgéma
hamac ʒézé seli imuac héla dimia?
yanda hécnina humudacgic, néŋ iwawai
sasala baec hicŋiyec igucnec hema
hama kerec imi imuacnec hema kecʒac.
[5] Imuhuc ʒéanʒu eneŋ imi Anutunéŋ ʒéyu
ackuaʒécya imuac niŋac kurumeŋnéŋ
becarunec hicŋima hezac imi ʒéma baec
imi doku igucnec ʒéma dokunéŋnec
mihicŋiyecac hezac imi kileŋ eluŋ unumac
niŋ wanʒu. [6] Hénia imuac niŋac becnec
baec yomi dokunéŋ luma hoturuyu
humudacgic. [7] Waŋu ackuaʒéc iminéŋnec
baec kurumeŋ deguc hezaoc imi gésigési
naléiguc biria meme ieneŋ ʒéraiguc emmu
imuac naléya ducŋimacac séc gericac buŋa
aŋgéŋ tiérécmiyu mambéc hezaoc.

[8] Kunuchécna, Miŋ Kewuguc imi ai meme
momacguc imi niŋu yawuŋ tauseŋ éséc
waŋanʒac, waŋu yawuŋ tauseŋ imuac niŋu
ai meme momacguc tanec waŋanʒac imi
eluŋ ménda unumac. [9] Miŋ Kewuac sisipac
ac imi ic tosara eneŋ nalé horugizac ʒéma
niŋanʒu ésécnec ménda horugizac. Imi mia
ini mocʒoŋ ménda biridacma keŋkecma
ewa meleŋ wandacmu niŋac wamma nalé
herec bénʒéŋ mambéc waŋ nénécmianʒac.
[10] Waŋu Miŋ Kewuac naléya imi kowu nene
ésécnec éléŋnec hamac. Nalé imuaru
imi kurumeŋ imi hétéŋ yandaguc qacma
aulaŋgéma kendacmac. Waŋu baec imi ger-
icnéŋ ʒeyu doku ésécnec wamma uraha qa-
hac wandaru imuaru ai memeyawac hezac
imi acguc qahac wandacmac. [11] Iwawai
momac yanda imuhuc qahac wandacmac,
imuac ini ic dimuhucya waŋgic sécgémac?
Wawaŋ meme téréya ʒéma haka eeyaguc
kecma [12] Anutuac naléya imi hamac niŋ
hélacnec mambéc kecmu. Nalé imuaru
imi gericnéŋ ʒeyu kurumeŋnéŋ doku ésécnec hularu iwawai héhéŋa imi pépélima madacmac. [13] Waŋu neŋaŋ imi iwac sisipac aciguc hezac séc kurumeŋ qelia ʒéma baec qelia hicŋimaoc niŋ mambéc kecanʒiŋ. Waŋu baec imuaru imi haka solaŋa hezac.

[14] Imuac kunuchécna ini iwawai imuhucyawac mambéc kecʒu. Imuac iwac kiwaiguc ʒapi qahac képésic solaŋ wamma luaeiguc wininimu niŋac seliseli wamma kecmu. [15] Waŋu Miŋ Kewuninanéŋ nalé horua bisiqatéŋ waŋ nénécmianʒac haka iminéŋ aŋgéŋ titinina waŋ nénécmimac ʒéma nimmu. Dacmuna soroc hécnina Paulo i acguc niŋtegic qiŋtegic haimiyec séc imuhucyanec oénécmiyec. [16] Waŋu kiwiya oyec séc haka imuac ʒéyec. Waŋu kiwiya tosara imi niŋyacgéwiŋ ʒé batucgéni hénia hiŋgac hiŋgara wanʒac. Ic tosara niniŋgina qahac ʒéma ménda seligima nanʒu ieneŋ kiwi tosara ésécnec ʒénimma sécgina ogicma hénia miʒima nimma eŋaoc képésic humumiawac mihicŋianʒu. [17] Imuac kunuchécna ini imi walac nindacʒu imuac niŋ tosara héna ac qahac kecanʒu ieneŋ ac halécnéŋ waŋ énécmigic seligima namma imuacnec mama unuwac niŋ galeŋ mema kecmu. [18] Waŋu Miŋ Kewunina ʒéma aŋgéŋ titi Miŋina Yesu Kristo iwac goi héihéi ʒéma hénia niŋni yandima kemmac. Edamuyanéŋ deguc ʒéma nalé tetecgia

qahac iwac muru hemac! Hélacnec.

1 Yohane

Keckecac ackuaʒéc.

1 Kekecac ackuaʒéc nalé hénihéniaiguc
bec kerec imuac mia neŋaŋ gezacninanéŋ
niŋaŋiŋ, nimma kicninanéŋ héŋaŋiŋ waŋu
hémma méraninanéŋ késaosi wammiaŋiŋ.
2 Waŋu kekec imi mewinini nénécmimia
waŋec, waŋu kekec hémbénaŋa imi hémma
héipucya wamma ʒéau énécmianʒiŋ.
Kekec imi mia Maŋgocguc kerec. Keru
Maŋgocnéŋ neŋaŋ muru mewinini
nénécmiyec. 3 Ini acguc niniguc ala kekec
wamma kecbiŋ niŋac, nini kicninanéŋ
hémma gezacninanéŋ momacnec niŋaŋiŋ
imuac mia ʒéau énécmianʒiŋ. Neŋaŋ
ala kekec imi Maŋgoc ʒéma Naŋa, Yesu
Kristo iriguc momacnec. 4 Waŋu kiwi yomi
ségiséginina sécgémac niŋac oziŋ.
5 Ackuaʒéc iwarunec nimma ʒéau
énécmiziŋ imi yomuhuc, Anutu imi
asacmararaŋ, siŋi imi iwac muru komodia
méŋ ménda hezac. 6 Neŋaŋ Anutuguc
ala kekec kecʒiŋ imuhuc ʒéma siŋi
qeriaiguc keŋha waŋanʒiŋiguc neŋaŋ
imi ac ikora ʒéma ackuaʒéc héla ménda
tohoanʒiŋ. 7 I eŋeyaoc asac mararaŋ
qeriaiguc kecanʒac imuac séc neŋaŋ asac
mararaŋ qeriaiguc kecanʒiŋiguc neŋaŋ
imi neŋaocnec ala kekec waŋamuma kecni
Naŋa Yesu Kristo iwac sacnéŋ képésicnina
mocʒoŋ ʒuac nénécmimac. 8 Neŋaŋ
képésicnina qahac ʒéziŋiguc neŋaocnec
ikoc waŋamuziŋ, imuac niŋac ackuaʒéc
héla imi ewa qerininaiguc ménda he
nénécmizac. 9 Képésicnina ʒé auziŋiguc,
Anutu, méŋʒé méŋʒéya qahac, solaŋa
miŋinanéŋ képésicnina waima birianina
mocʒoŋ ʒuac sorocgé nénécmimac. 10 Waŋu
neŋaŋ képésic ménda waŋanʒiŋ ʒéziŋiguc,
Anutuac ikora ʒémiziŋ. Waŋu iwac
ackuaʒéc imi ewa qerininaiguc ménda
hezac.

2

Héipuc icnina Kristo.

1 Nambérac soroc hécna, ini képésic
ménda wammu niŋac kiwi yomi
o énécmizua. Waŋu méŋ képésic
wammaciguc, neŋaŋ héipuc ic saiwa
waŋ nénémima ʒéanʒac imi Maŋgocguc
kecʒac. Iwac qara imi Yesu Kristo, solaŋa
miŋina. 2 Inéŋ mia neŋaŋ képésic niŋac
doenina memaŋ ʒé séwiya wai nénécmiyec.
Waŋu imi nonac sac qahac, néŋ baec
séc ic embac momac yanda neŋaŋ niŋac
imuhuc waŋec. 3 Neŋaŋ iwac héna ac
tohoma waŋanʒiŋiguc haka imi hémma
i nimmianʒiŋ imi niŋ asarianʒiŋ. 4 Ic
méŋnéŋ ni i nimmizua ʒéma iwac ackuaʒéc
ménda tohozac imi ikoc ic wanʒac. Waŋu
qeriaiguc ackuaʒéc héla ménda hezac.
5 Ic méŋnéŋ méŋ iwac ackuaʒéc tohoma
kecanʒaciguc, Anutuac goi héihéinéŋ iwac
ewa qeriaiguc hélacnec solaŋanima hezac.
Imuac mia nini dimuhuc iwac qeriaiguc
kecʒiŋ imi niŋasarianʒiŋ. 6 Méŋnéŋ méŋ
iwac qeriaiguc kecʒua ʒéanʒac iminéŋ
Yesu waŋec imuac séciguc wammac.

Héna ac qelia.

7 Goi héihéiac buŋa ini, héna ac ni o
énécmizua imi qelia qahac, imi wahala.
Ini hénihénia igucnec késa kecanʒu imi
mia. Héna ac wahala imi ackuaʒéc ini
becarunec niŋanʒu imi mia. 8 Siŋi imi
kemmanec keru, asac mararaŋ héla imi
bec asariyu, héna ac imuac héla imi
Yesu ʒéma sucginaiguc hicŋi asariyu
héŋiac héŋanʒua. Imuac niŋ ni héna ac
imuac héna ac qelia ʒéma méŋgucnec o
énécmizua. 9 Méŋnéŋ méŋ asac mararaŋ
qeriaiguc kecʒua ʒéma alayawac ewa haʒéc
wammianʒac imi siŋi qeriaiguc kecʒacnec.
10 Alaya goi héihéi wammianʒac iminéŋ
asac mararaŋ qeriaiguc keru iwac qeriaiguc
iwawai biria méŋnéŋ hema wammiyu
éréc étéŋ wammacac séc qahac. 11 Waŋu
méŋ alayawac ewa haʒéc wammianʒac
imi siŋi qeriaiguc kecma imuac qeriaiguc
keŋha waŋanʒac imuac niŋ siŋinéŋ kiwa
néʒicgéyu dimuaru kemmac imi ménda
ninʒac. 12 Nambérac hécna, Yesuac qara
niŋac onac képésicgina wai énécmidacʒac
hénia imuac niŋac mia kiwi yomi o
énécmizua. 13 Maŋgoc ini i nalé hénihénia
igucnec kecanʒac imi nimmigic hénia
imuac niŋa kiwi yomi o énécmizua. Sac
qelihécna ini Biria miŋina imi ogicgic hénia
imuac niŋac kiwi youmi o énécmizua.
14 Nambérac hécna ini Maŋgoc nimmizu
hénia imuac niŋac kiwi yomi o énécmizua.
Maŋgoc ini i nalé hénihénia igucnec
kecanʒac imi nimmizu, hénia imuac niŋac

kiwi yomi o énécmizua. Sac qelihécna, ini kucginaguc waŋu Anutuac ackuaʒéc qeriginaiguc naŋu Biria miŋina ogicgic, hénia imuac niŋa kiwi yomi oénécmizua.

Baecac iwawai niŋac siŋ ménda nimmu.

15 Baec ʒéma iwawai imuaru hezac imuac goi héihéi ménda wammimu. Méŋnéŋ méŋ baecac goi héihéi waŋ mianʒaciguc iwac qeriaiguc Anutuac goi héihéi imi ménda hemizac. 16 Némac niŋ? Baeciguc iwawai hezac imi mocʒoŋ séwiac siŋ, kicac siŋ ʒéma iwawai késa kecʒu me waŋanʒu imuac séwi eŋeŋ wanʒac. Waŋu imi mocʒoŋ Maŋgocarunec qahac, néŋ baec igucnec. 17 Baec ʒéma imuac siŋ imi qahac wammac, néŋ méŋnéŋ méŋ Anutuac ackuaʒéc tohoma kecʒac iminéŋ tetecgia qahac kecanʒac.

Kristoac haʒéc.

18 Nambérac hécna nalé yomi imi nalé tetecgia. Kristoac haʒéc hamacac niŋ ʒézéya imi niŋgic imuhucyanec deguc Kristoac haʒéc sasala bec hama kecʒu. Imuac niŋ nalé tetecgia wanʒac imi niŋasariziŋ. 19 I eneŋ nonarunec hicŋima keŋgic. Néŋ nonac kitic hécnina qahac. Kitic hécnina wambunec imi niniguc kecbunec. Waŋu kitic hécnina qahac imuac hénia imi nénézégic héŋtegicbiŋ niŋac waima keŋgic. 20 Téréya miŋinanéŋ ini Uŋa Téréya haléc ésécnec qocgé énécmiyu megic. Imuac niŋac ini mocʒoŋ niniŋginaguc wanʒu. 21 Ini ackuaʒéc héla ménda ninʒu ʒéma kiwi yomi oénécmizua imuhuc ménda ʒéma nimmu. Imi qahac, néŋ ini imi ackuaʒéc héla imi niŋtegicgic, waŋu ikoc imi ackuaʒéc héla igucnec ménda hicŋianʒac imuac niŋ kiwi yomi oénécmizua. 22 Mérénéŋ ic ikora? Méŋ Yesu imi Kristo qahac ʒéanʒac imi mia. Ic imuhucyanéŋ Kristoac haʒéc héla. Inéŋ Maŋgoc ʒéma naŋa qaecgé érécmianʒac. 23 Méŋ Naŋa imi ménda ninʒéŋgézac iwaru Maŋgocya qahac, néŋ méŋ Naŋa imi ninʒéŋgézac inéŋ Maŋgocyaguc kecʒac. 24 Hénia igucnec iwawai gezacginanéŋ niŋgicac niŋgic imi qeriginaiguc hezac me qahac imi hémma niŋtgicgic. Imi heyuguc ini imuhucyanec Naŋa ʒéma Maŋgoc qerigiraiguc kecmu. 25 Sisipac ac inéŋ waŋ nénécmiyec imi kekec hémbénaŋa nénécmimiawac ʒézé seli imi mia.

26 Ac imi ikoc waŋ énécmianʒu ionac niŋa imuhuc oénécmizua. 27 Ini iwarunec Uŋa téréyawac haléc naec naec megic qeriginaiguc kecʒac imuac némaciguc méŋnéŋ ku énécmimacac niŋ wambunec? Iwac Uŋa téréyawac halécnéŋ météré énécmimia iminéŋ iwawai mocʒoŋ ku énécmimac. Uŋawac ara imi hélanec, ikora qahac, imuac eneŋ ku énécmianʒac imuac séc iwac qeriaiguc kecmu.

Anutuac nambérac héra.

28 Nambérac hécna deguc iwac qeriaiguc kecgic Yesunéŋ wininima mayu iwac kiwaiguc gamunina ménda nimma ewa bénʒéŋ wambiŋ. 29 I solaŋa miŋina waŋanʒac imi ninʒuiguc ic méŋ solaŋa waŋu hémma iwarunec hicŋizac imi nimmu.

3

1 Ninʒu! Kurumeŋ Maŋgocnéŋ Anutuac nambérac hécna ʒé nénécmimaŋ ʒé goi héihéi dimuhucya waŋ nécnécmiyec! Waŋu nini imuhuc mia kecʒiŋ. Waŋu baec ic embac ieneŋ i ménda héŋtegicanʒu, hénia imuac niŋ nini acguc ménda ninic tegicanʒu. 2 Soroc hécna neŋaŋ deguc imi Anutuac nambérac héra kecʒiŋ. Biaŋ dimuhuc kecbiŋ imi ménda hicŋi asarizac. Waŋu inéŋ wininiyu neŋaŋ iwac kekec tanera hezac séc hémbiŋ imuac niŋ neŋaŋ iwac kekec tanera imuhucyanec mia wamma kecbiŋ imi ninʒiŋ. 3 Méŋnéŋ méŋ eŋeya ewa qerianéŋ kekec imuac mambéc kecanʒac imi Yesu qakola qahac qala qala wanʒac imuhucyanec eŋeya météré amuanʒac.

4 Méŋnéŋ méŋ képésic waŋanʒac imi héna ac logianʒac. Képésic imi héna acac sigisigiya. 5 Waŋu Inéŋ képésicnina nonagicmaŋ ʒé wininiyec imi ini ninʒu. Waŋu iwaru képésic méŋ ménda hemizac. 6 Méŋ iwac qeriaiguc kecanʒac iminéŋ képésic ménda waŋanʒac. Méŋ képésic waŋanʒac iminéŋ i méŋ ménda hémma nimmima kecʒac. 7 Nambérac hécna méŋac méŋ ménda waigic, ikoc waŋ énécmiwac niŋac. Haka dindiŋa waŋanʒac iminéŋ i solaŋa kecʒac séc solaŋanec kecanʒac. 8 Biria miŋinanéŋ hénihéniya igucnec képésic wamma hama kerec. Imuac niŋ méŋ képésic waŋanʒac imi Biria miŋina iwarunec. Anutuac Naŋa inéŋ Biria

miŋinawac ai imi mebirimaŋ ʒé wininiyec.
9 Méŋnéŋ méŋ Anutu arunec hicŋima
kecʒac imi Anutuac ac gocmianéŋ iwac
qeriaiguc hekeru képésic ménda waŋanʒac.
Anutu arunec hicŋima kecʒac imuac niŋac
képésic wamma kecmacac séc qahac.
10 Anutuac nambérac me Biria miŋinawac
nambérac imi hénia yomuhuciguc hicŋi
asariyu niŋanʒiŋ; Méŋ haka dindiŋa ménda
wanʒac imi Anutu arunec qahac. Méŋ alaya
goiya ménda héianʒac imi acguc Anutu
arunec qahac.

Goi héihéi waŋamuwiŋ.

11 Ackuaʒéc yomi ini hénihénia igucnec
nimma kecʒu; Goi héihéi waŋamuwiŋ.
12 Kainac haka ésécnec ménda waŋgic.
Inéŋ Biria miŋinawac buŋa kecma munaya
qeyu humuyec. Waŋu némac niŋ
qehumuyec? Eŋeya wawaŋ meme biria,
waŋu munayawac wawaŋ meme imi hiabia
waŋu nimbupuc nimma qehumuyec.
13 Dacmuna hécna ʒéma embac nauŋhécna,
ini baecac ic embac eneŋ mézétiti waŋ
énécmigic ménda aurimu. 14 Neŋaŋ goi
héihéi waŋamuanʒiŋ imuac mia nini
humuc waima kekec qeriaiguc kerenʒiŋ
imi ninʒiŋ. Méŋ tosara ionac goigina
ménda héianʒac imi humuc qeria igucnec
kecanʒac. 15 Méŋ dacmuna héra me
nauŋhéra goigina ménda héianʒac imi ic
qeqe. Waŋu ic qeqe iwac qeriaiguc kekec
hémbénaŋa ménda hemizac imi ini ninʒu.
16 Yesu Kristonéŋ neŋaŋ niŋac wamma
kekecya waiyec. Waŋu neŋaŋ goi héihéi
héla imi ninʒiŋ. Neŋaŋ acguc dacmuna
hécnina ionac niŋac wamma kekecnina
waiwiŋac hezac. 17 Ic méŋnéŋ baecac
iwawaiya sasala késa kecma ninʒéŋ ninʒéŋ
dacmuna méŋnéŋ iwawai méŋ niŋac osiyu
hémma ewa biric ménda wammimac imi
Anutuac goi héihéinéŋ dimuhuc iwac
qeriaiguc hemac? 18 Nambérac hécna ac me
ezelaŋnéŋ sac qahac, wawaŋ meme ʒéma
ewa qeri hélanéŋ goi héihéi waŋamuwiŋ.

19 Imuhuc wambiŋiguc neŋaŋ ackuaʒéc
héla imuaru qékétama kecʒiŋ imi asariyu
nimbiŋ. Waŋu Anutuac wésiaiguc ewa
qerinina meseligima qeri bénʒéŋ kecbiŋ.
20 Ewa qerininanéŋ képésic ninaguc
ʒénénéc mimaciguc imi Anutuac ewa
qerianéŋ ic neŋaŋ qerininawac séc qahac,
Inéŋ séc méŋ kecma iwawai mocʒoŋ
nindacanʒac. 21 Kokoc soroc hécna
qerininanéŋ képésic ginaguc ʒéma ménda
ʒé nénécmiyu Anutuac kiwaiguc bénʒéŋ
kecbiŋ. 22 Waŋu iwac héna ac tohoma iwac
kiwaiguc iwac ewa siŋ méndacma haka
silic wanni, Inéŋ ʒéwelec welecnina nimma
meleŋu iwawai mocʒoŋ hia mewiŋ. 23 Iwac
héna ac imi yomuhuc; Naŋa Yesuac qara
ninʒéŋgéma héna ac Inéŋ nénécmiyec
imuac séciguc goi héihéi waŋamuwiŋ. 24 Ic
embac eneŋ iwac héna tohozu ieneŋ iwac
qeriaiguc kecʒu, waŋu ionac qeriginaiguc
Inéŋ kecʒac. Uŋa Téréya nénécmiyu
qerininaiguc kecʒac Inéŋ ʒéasariyu neŋaŋ
qerininaiguc Inéŋ kecʒac imi niŋanʒiŋ.

4

*Uŋa hia me uŋa biria imi gésima héŋte-
gicma nimbiŋ.*

1 Kokoc soroc hécna, kua meme ic ikora
sasala baeciguc hicŋima kecʒu. Imuac
niŋ uŋa mocʒoŋnec ménda ninʒéŋgému.
Uŋa imi Anutu arunec me qahac imi niŋy-
acgémaŋ ʒé ala batuc waŋ énécmimu.
2 Anutuac Uŋa imi yomuhuciguc niŋte-
gicmu; Uŋaya uŋaya Yesu Kristo baec ic
héla wamma hayec imi ninʒéŋgéanʒac im-
inéŋ Anutu arunec hahaya wanʒu. 3 Waŋu
uŋa méŋnéŋ méŋ Yesu ménda ninʒéŋgézac
imi Anutu arunec qahac. Imi Kristoac
haʒéc boŋawac uŋa. Hamac ʒéyu niŋgic
Kristoac haʒéra imi mia. Waŋu imi bec bae-
ciguc hicŋima kecʒac. 4 Nambérac hécna
ini Anutu arunec. Qeriginaiguc kecʒac Inéŋ
méŋ baeciguc kecʒac i qema ogicdarec,
imuac niŋac eneŋ haʒéc hécgina unuma
onogicʒu. 5 Ieneŋ imi baec igucnec, imuac
niŋ ac suruc baec igucnec imi ʒégic baec
ic embac ieneŋ ac imi nimma tohoanʒu.
6 Neŋaŋ mia Anutuac buŋa, imuac niŋ
méŋ Anutu ninʒac inéŋ acnina niŋanʒac,
néŋ méŋ Anutu arunec qahac inéŋ acnina
ménda niŋanʒac. Ackuaʒéc hélawac uŋa
me ikocac uŋa imi hénia imuhuciguc héŋte-
gicanʒiŋ.

7 Kokoc soroc hécna neŋaŋ goi héihéi
waŋamuwiŋ. Goi héihéi imi Anutu
arunec imuac niŋac méŋ goi héihéi waŋ
énécmianʒac inéŋ Anutu arunec hicŋima
kecma Anutu ninʒéŋgéanʒac. 8 Anutu
eŋeyaoc imi goi héihéiac miŋina, imuac
niŋac goi héihéi ménda waŋ énécmianʒac

inéŋ Anutu ménda ninʒac. [9] Anutuac goi
héihéi imi sucninaiguc yomuhuc hicŋiyec;
Anutunéŋ Naŋa momacguc imi méliyu
baeciguc mayec imi neŋaŋ iwarunec kekec
héla mema kecbiŋ niŋac. [10] Goi héihéiac
hénia imi yomuhuc hezac, neŋaoc Anutu
goi héihéi wammiyiŋ imi qahac, Anutu
eŋeyaoc goi héihéi waŋ nénécmima neŋaŋ
képésicnina mulu memac niŋac Naŋa
méliyu mayec. [11] Kokoc soroc hécna
Anutunéŋ imuhuciguc goi héihéi waŋ
nénécmiyec, imuac niŋ imuhucyanec
neŋaŋ goi héihéi waŋamuwiŋ. [12] Ic
méŋnéŋ méŋ Anutu ménda héŋec, néŋ goi
héihéi waŋamuwiŋiguc Anutu I eŋeyaoc
neŋaŋ ewa qerininaiguc kecʒac. Keru
iwac goi héihéianéŋ neŋaŋ qerininaiguc
solaŋanima hemac.

[13] Inéŋ Iwac Uŋaya nénécmiyec imuac
niŋ Inéŋ neŋaŋ qerininaiguc, neŋaŋ
iwac qeriaiguc kecamuanʒiŋ imi ninʒiŋ.
[14] Maŋgocnéŋ baec séc ic embac humuc
igucnec nénépésimac niŋ Naŋa méliyu
mayec imi nini hémma héipuc wamma
ʒéziŋ. [15] Méŋnéŋ Yesuac niŋa Anutuac Naŋa
ʒéma nimmiyu Anutunéŋ iwac qeriaiguc,
inéŋ Anutuac qeriaiguc kecamumaoc.
[16] Imuhuc wamma Anutuac goi héihéi
neŋaŋ muru hezac imi hémma ninʒéŋgéma
kecʒiŋ.

Anutu imi goi héihéiac miŋina, méŋ
goi héihéiac qeriaiguc kecʒac imi Anutuac
qeriaiguc keru Anutunéŋ iwac qeriaiguc
kecʒac. [17] Imuhuciguc goi héihéinéŋ neŋaŋ
sucninaiguc solaŋanimac. Waŋu baec
yomuac qeriaiguc iwac kekecya ésécnec ke-
canʒiŋ imuac niŋ gésigési nalé yandaiguc
bénʒéŋ nambiŋ. [18] Bac yandiyandi imi goi
héihéi qeriaiguc ménda hezac. Waŋu goi
héihéi hélanéŋ bac yandi yandi imi nesiyu
keŋanʒac. Némac niŋ, bac yandi yandi
iminéŋ bakia ʒérabéraguc imuac buŋa, ic
méŋ bac yandi yandi waŋanʒac imi goi
héihéiac qeriaiguc ménda solaŋanima ke-
canʒac. [19] Inéŋ goi héihéi walac waŋ
nénécmiyec imuac niŋac neŋaŋ goi héi-
héi waŋamuwiŋ. [20] Méŋnéŋ ni Anutu goi
héihéi wammianʒua ʒéma nauŋ dacmuna
héra mézétiti waŋ énécmimac ic imi ikoc
ic. Némacniŋ, méŋ nauŋ dacmuna héra
kicnéŋ inic inira ionac goi héihéi ménda
waŋ énécmianʒac imi eneŋ Anutu ménda
héhéŋa imi goi héihéi hia ménda wammi-
mac. [21] Inéŋ ʒézé seli ac yomi nénécmiyec;
Méŋ Anutu goi héihéi wammianʒac iminéŋ
nauŋ dacmuna héra goi héihéi kileŋ waŋ
énécmimac.

5

Yesu imi Anutuac Naŋa.

[1] Méŋnéŋ méŋ Yesu imi Kristo ʒéma
ninʒéŋgézac, inéŋ Anutu arunec hicŋima
kecʒac. Waŋu ic méŋnéŋ méŋ Maŋgoc goi
héihéi wammianʒac inéŋ iwac naŋa mo-
macnec goi héihéi wammianʒac. [2] Neŋaŋ
Anutu goi héihéi wammima iwac ʒézé seli
ac tohoma imuacnec mia Anutuac nam-
bérac héra goi héihéi waŋ énécmianʒiŋ
imi asariyu niŋanʒiŋ. [3] Anutuac ʒézé
seli ac tohoanʒiŋ haka iminéŋ mia Anutu
goi héihéi wammianʒiŋ wawaŋ meme imi
mia wanʒac. Waŋu iwac ʒézé seli ac
imi yéwéria qahac. [4] Méŋ Anutu arunec
hicŋiyec imi baecac ala batuc qema ogi-
canʒac. Waŋu baecac ala batuc qema og-
icanʒiŋ ogicogic imuac kuha imi ninʒéŋ
ninʒéŋnina. [5] Ic méŋ Yesu imi Anutuac
Naŋa ʒéma ninʒéŋgézac i qahac ʒéwiŋnec
mérénéŋ baecac ala batuc imi hia qema
ogicbacnec?

[6] Doku igucnec ʒéma sac igucnec hayec
imi mia Yesu Kristo. Doku igucnec
sac qahac, néŋ doku ʒéma sac igucnec
hayec. Uŋa Téréya, ackuaʒéc héla
ʒézéac miŋina wanʒac imuac niŋac Uŋa
téréyanéŋ héipucya wanʒac. [7] Imuac niŋ
haréwécnéŋ héipuc wamma ʒéanʒu. [8] Imi
mia Uŋa Téréya ʒéma doku ʒéma sac,
haréwéc iminéŋ momacnec Yesu imi ic
héla ʒézu. [9] Neŋaŋ ic embac onac héipuc
ac imi ninʒéŋgéanʒiŋ, waŋu Anutuac
héipuc ac imi kuha ogicogicya wanʒac.
Anutunéŋ naŋawac yomuhuc héipuc
wamma ʒézac imuac héipuc ac yominéŋ
Anutuac héipuc ac wanʒac; [10] Méŋ Anutuac
Naŋa ninʒéŋgéanʒac inéŋ héipuc imi eŋeya
qeriaiguc késa kecanʒac. Waŋu méŋ Anutu
ménda ninʒéŋgéanʒac inéŋ Anutuac ikora
ʒémianʒac tanec wanʒac. Némac niŋ,
inéŋ mia héipuc Anutunéŋ Iwac Naŋawac
waŋec imi ménda ninʒéŋgéanʒac imuac
niŋ imuhuc ʒézua. [11] Héipuc ac imi mia
yomuhuc; Anutunéŋ kekec hémbénaŋa
nénécmiyec waŋu kekec hémbénaŋa imi
Iwac Naŋawac qeriaiguc hezac. [12] Méŋnéŋ

Naŋaguc kecʒac iminéŋ kekec hémbénaŋa
mema kecanʒac. Méŋnéŋ Anutuac Naŋa
ménda késama kecanʒac iminéŋ kekec
hémbénaŋa imi ménda késa kecʒac.
13 Ni ackuaʒéc yomi onaru kekec hém-
bénaŋa imi he énécmizac imi niŋtegicmu
niŋac ic embac Anutuac naŋa Yesuac
qara ninʒéŋgézu onac mia kiwi yomi
oénécmizua. 14 Nini Anutuac yomuhuc
ninʒéŋgéma ewa déŋ wamma kecanʒiŋ;
Iwac ewa siŋ tohoma iwawai méŋac méŋ
qesimiwiŋ imi hia niŋ nénécmidacmac.
15 Inéŋ niŋ nénécmianʒac imi ninʒéŋiguc
iwawai méŋac méŋ welecmianʒiŋ imi bec
nénécmizac imi ninʒiŋ.
16 Ic méŋnéŋ alaya méŋnéŋ képésic hu-
mucac buŋa séc ménda wawaŋa imuhucya
waŋkeru hémmaciguc iwac niŋac wamma
Anutuaru welecmimac. Képésira humuc
ac buŋa séc qahac waŋu Anutunéŋ kekec
héla mimac. Képésic humuc mihicŋi
mimia hemizaciguc imuac ʒéwelecmimu
niŋac ménda ʒézua. 17 Héna ac logilogi
imi mocʒoŋ képésic wanʒac, néŋ képésic
tosara imi humuciguc ménda onagicma
kemmac.
18 Méŋ Anutu arunec hicŋiyec inéŋ
képésic ménda waŋanʒac imi nini ninʒiŋ.
Némac niŋ, Naŋa Anutu arunec hicŋiyec
i imi Inéŋ héŋgaleŋ wammiyu Biria
miŋinanéŋ ménda késa osi wammimac.
19 Neŋaŋ imi Anutu arunec hicŋima kecʒiŋ,
néŋ baec ic embac tosara imi Biria miŋina
iwac qeriaiguc kecanʒu imi neŋaŋ ninʒiŋ.
20 Anutuac Naŋa mama hama niŋtegic
qiŋtegic nénécmiyu neŋaŋ ac héla miŋina
imi nimmima iwac qeriaiguc kecanʒiŋ.
Kecma naŋa Yesu Kristoac qeriaiguc acguc
kecanʒiŋ. Waŋu Yesu Kristo inéŋ Anutu
héla ʒéma kekec hémbénaŋa kecʒac.
21 Nambérac hécna héŋgaleŋ waŋamuma
baniarawac ireha igucnec néŋgacma lakec
kecmu.

2 Yohane

Ewa hia ac.

1 Qeria galeŋ neŋ Miŋ Kewuac gésimimia embac neŋgia ʒéma iwac nambérac héra ionac kiwi yomi o énécmizua. Neŋ Ackuaʒéc héla imuac qeriaiguc goi héihéi waŋ énécmianʒua, waŋu neŋ sac qahac ackuaʒéc héla ninʒu séc imuhuc goi héihéi waŋ énécmianʒu. 2 Imi mia neŋaŋ qerininaiguc hema neŋaŋguc tetecgia qahac heanʒac ackuaʒéc imuac niŋac mia imuhuc waŋanʒiŋ. 3 Ackuaʒéc héla ʒéma goi héihéi imuac qeriaiguc ewa hia ʒéma wésé niniŋ ʒéma luaenéŋ Maŋgocnina Anutu ʒéma iwac Naŋa Yesu Kristo iorarunec mama neŋaŋguc hemac.

Ac héla ʒéma goi héihéi.

4 Guac nambérac hécga tosaranéŋ Kurumeŋ Maŋgocnéŋ nénézéyec séc ackuaʒéc héla imuac qeriaiguc keŋha waŋanʒu imi inicma ségiségi yanda waŋanʒua. 5 Embac yanda, neŋ ʒéseli génʒua, goi héihéi waŋamuwiŋ. Imi mia héna ac qeliawac ménda ogénʒua, néŋ imi hénihénia igucnec késa kecanʒiŋ imuac mia ogénʒua. 6 Neŋaŋ iwac héna ac imi tohoma kecbiŋ iminéŋ mia goi héihéi wanʒac. Iwac héna ac imi yomuhuc; Hénihénia igucnec niŋanʒu séciguc goi héihéi waŋamumu. 7 Ikoc ic sasalanéŋ baec séc kemma kecʒu. Imi eneŋ Yesu Kristonéŋ baec ic héla wamma mayec imi qaecgéanʒu. Waŋu imuhucyanéŋ ikoc ic ʒéma Kristoac haʒéchéra wanʒu. 8 Imuac niŋ ini galeŋ meamumu, aininawac héla imi sohowac niŋac. Ménda sohoyu imuac bakia séciguc memu. 9 Méŋnéŋ méŋ ogicma walac kemma Kristonéŋ ac ku énécmiyec imuac qeriaiguc ménda kecanʒac iminéŋ Anutuguc ménda kecanʒac. Waŋu méŋnéŋ méŋ imuac qeriaiguc kecanʒac iminéŋ Maŋgoc ʒéma Naŋa iriguc kecʒac. 10 Méŋnéŋ méŋ pakeŋ ac yomi ménda késama onac muru hayu amaginaiguc ménda hérémima yaiʒézé ac méŋ ménda ézému. 11 Méŋnéŋ méŋ yaiʒézégina ʒémac imi ic iminéŋ ai biria imuac méra mimia ic wammac.

*Tetecgiawac yai*ʒézé ac.

12 Ac tosara sasala omaŋac séc, néŋ kiwiiguc kirifinéŋ ménda omaŋ ʒé wanʒua. Imi mia ségiségi yandanéŋ neŋaŋ ewa qerinina kuaya qemac niŋac ni nenaoc hama musuqeqe wamma énézémaŋ ʒé wanʒua. 13 Anutuac gésimimia embac dacmunaga méŋac nambérac héra ieneŋ yaiʒézéga ʒégénʒu.

3 Yohane

Yaiʒézé ac.
1 Qeria galeŋ neŋ nuac kokoc sorocna
Gaio, ackuaʒéc héla imuac qeriaiguc goi
héihéi waŋgéŋanʒua guac mia kiwi youmi
oma haiwa hazac.
2 Kokoc sorocna, uŋaganéŋ hiabi-
anec kecʒac imuhucyanec séwiga ʒéma
iwawaiga mocʒoŋ hiarumac niŋac Anutu
welecmizua. 3 Dacmuna hécna ieneŋ nuaru
hama ackuaʒéc héla guac muru hezac
imuac héipuc wamma gi imi ackuaʒéc
héla imuac qeriaiguc keŋha waŋanʒaŋ
ʒégic nimma ségiséǧi yanda waŋi. 4 Nimba
nuac nambérac hécnanéŋ ackuaʒéc héla
qeriaiguc keŋha waŋanʒu iminéŋ nuac
ségiséǧina yanda waŋu, ségiséǧi méŋnéŋ
ségiséǧi imi ogicmacac séc qahac wanʒac.

Gaio ʒéhiaru miyec.
5 Kokoc sorocna, gi ninʒéŋ ninʒéŋ
dacmuna hécga keŋkésa hakésaga qahac
haka héla waŋ énécmianʒaŋ. Imuhuc
wamma ionarunec tosara mérécgawac
inicanʒaŋ ionaru imi séc méŋ ogicma
imuhuc waŋ énécmianʒaŋ. 6 Ieneŋ héna
gésé ionac kicginaiguc guac goi héihéi
imuac héipucya wamma ʒégic. Imuac geŋ
imuhucyanec Anutuac ewa siŋac séciguc
imi méli énécmina kemmu. 7 Némac
niŋ, ieneŋ imi Miŋ Kewuac qara niŋac
wamma keŋgic, ic enia ieneŋ iwawai méŋ
ménda énécmigic meanʒu. 8 Imuac ai ic
imuhucya goigina héiénécmiwiŋ. Imuhuc
wamma neŋawu ackuaʒéc héla imuac aiya
momacnec mewiŋ.

Dioterefe ʒéma Demetirio.
9 Ni Yesuac héna gésé ionac niŋac
ac tosara oénécmizua, waŋu Diotrefe
iwac imi qahac, inéŋ kuneŋgina kec-
maŋac ʒé wamma nini ménda héi-
héré nénécmianʒac. 10 Imuac niŋac ni
hamaŋiguc i haka biria waŋanʒac imi
énézéwa hémmu. Inéŋ ac biria ʒéma
nonac niŋ ac sicsaocya ʒénénécmiyu
ménda sécgéyu ninʒéŋ ninʒéŋ dacmuna
hécnina ac qeqe wamma ménda héihéré
énécmianʒac. Waŋu muŋguc yanda
ic embac tosara héihéré énécmiwiŋ ʒé
waŋgic ʒéseli énécmima Yesuac héna gésé
sucgina igucnec nesi énécmyu séŋgaŋgeŋ
maanʒu.
11 Kokoc sorocna haka biria ménda
méndacma haka hiabia méndacbéséna.
Méŋnéŋ méŋ haka hiabia waŋanʒac
iminéŋ Anutuac murunec. Waŋu méŋnéŋ
méŋ haka biria waŋanʒac iminéŋ Anutu
méndagucnec héŋec. 12 Waŋu néwécgeŋa
ic embac ieneŋ Demetirioac naŋgémima
héipuc ac ʒéanʒu. Waŋu ackuaʒéc héla imi
acguc imuhuc wammianʒac. Waŋu nini
imuhucyanec iwac héipuc ac wammianʒiŋ.
Waŋu gi imi nonac héipuc ac yomi hélanec
wanʒac imi ninʒaŋ.

Tetecgiawac yaiʒézé ac.
13 Ni guac ac sasala méŋ ʒémaŋ ʒé ninʒua,
néŋ kiwiiguc kirifi ʒéma dokuyanéŋ ménda
omaŋ ʒé wanʒua. 14 Néwécgeŋa, ni nenaoc
focdac gémmaŋac ʒé wanʒua imuac musu
qeqe waŋamuma eminimbic. 15 Luaenéŋ
guac muru hemac. Ala sasalanéŋ yaiʒézéga
ʒégic owa hazac. Geŋ kuana mema
alahécna yaiʒézégina qacgina séc qacma
énézébéséma ŋ.

Yuda

Yaiʒézé ac.

1 Yesu Kristoac weleŋqeqe icya, Yakoboac
munia, ni Yudanéŋ, Anutu maŋgocni-
nawac goi héihéiiguc héihéré énécmima,
Kristo Yesuac niŋ wamma héŋgaleŋ
waŋ énécmimia, onac mia kiwi yomi
oénécmizua. 2 Onac muru goi héihéiya,
luaeya, ʒéma ala siŋa imi kindindiŋnec he
énécmimac.

Kiwi ic ikora.

3 Kokoc sorochécna képésic igucnec
nénépésiyu neŋaŋ momac yanda késa
kecʒiŋ aŋgéŋ titinina imuac mia kiwi
oénécmimaŋ ʒé ewa siŋna ogicma waŋ
néŋu seliseli wamma keri. Yesu imi ic
téréya neŋaŋ niŋac hatac momacgucnec
metecgédacma ninʒéŋ ninʒéŋ mihicŋi
nénécmiyec. Imuac niŋ ninʒéŋ ninʒéŋ
imuaru naŋselimu niŋac meme seli ac
oénécmimaŋac hezac ʒéma niŋi. 4 Hénia
imi sucginaiguc ic tosara éléŋ keremma
kecgic ionac ewa goro wamma ozua. Ic
imuhucya niŋgési waŋ énécmimuac niŋ
becarunec ackuaʒéc yomuhuc ogic hezac;
Anutuac eeya ménda héianʒu imi eneŋ ewa
hiaya meleŋgic kaiseroac buŋa waŋanʒac.
Imuhuc wamma ieneŋ imi momacguc
kekera Miŋ Kewunina momacguc Yesu
Kristo qaecgé érécmianʒu.

5 Ini suruc yomi nindacʒu, néŋ niniŋgina
héiqeli énécmimaŋ ʒé wanʒua. Becnec
Miŋ Kewuninanéŋ Israel ic tuŋ Iʒipte
baec igucnec metecgé énécmiyec, néŋ
andiaiguc ara ménda ninʒéŋgégic imi
unudarec. 6 Waŋu kua meme uŋahéra*
tosara nanaŋgina séciguc ménda naŋkecma
tatacgina waima keŋgic imi ʒégési
nalé yanda hamac nalé sura imuac séc
tacmu niŋac heheseli qatéénécmima siŋi
tunumaŋ yandaiguc onoporecac kecʒu.
7 Waŋu Sodom ʒéma Gomora* ʒéma
ama lelec lelec tacma keŋec imuac ic
embac imi acguc séc imuhucyanec kaisero
wamma baecac siŋ hénia méŋac* wamma
méndacma keŋgic geric hémbénaŋanéŋ
naec énécmima kawéya qeyu sésécac
naŋanʒac.

8 Waŋu ic sucginaiguc éléŋ haréma kecʒu
ieneŋ imuhucnec gauguc héhéŋ tanec
kecma séwiginanéŋ haka biria wamma miŋ
kewugina qahac tanec kecma qac buŋa
téréya edamuya imi ʒébirianʒu. 9 Kua
meme uŋa kiwagina Mikael iminéŋ Moseac
qamora niŋac Biria miŋinaguc héré héré
amuma ʒéqeqetali waŋoc. Imuhuc wamma
Biria miŋinawac ʒébiri wammimaŋ ʒé niŋu
néhéliyu yomuhuc sac ʒéyec; Miŋ kewunéŋ
ac ʒégémmac. 10 Néŋ ic yomi eneŋ iwawai
imuac me imuac hénia ménda niŋasarigic
séc, sicsaoc ʒéma mematiti wammianʒu.
Waŋu haséŋ yaŋ ésécnec ménda niŋgésima
séwiac siŋ méndacma birianʒu. 11 Ieneŋ
Kainac héna* méndacanʒu, waŋu soukiwa
niŋac wamma Balamac haka* waŋsoho
sohoya mihicŋiwiŋ ʒé usuŋnec keŋanʒu.
Waŋu Korawac ac qeqe hakaiguc* mebiri
amuanʒu. Imuac niŋac imi eneŋ saecgi-
naguc! 12 Ic ieneŋ onaru toroqe énécmima
onac ségiségi ariaciguc momacnec tacma
gamugina qahac neʒéléléŋ wamma ariac
imuac kiwa néanʒu. Kekecgina tanec imi
rama galeŋ eŋaŋ séwigina sac galeŋgé
amuanʒu imuhucya, hosusu méŋ luhucnéŋ
mihilaŋgéyu kia qahac eŋ hama keŋanʒac
imuhucya, waŋu ic hésa humuma humu-
daru ʒaliacnec qéʒiqéʒia wamma héla
qahac ai yawuŋ mihicŋianʒac imuhucya
ésécnec. 13 Konduŋ temboŋa geriwaguc
tanec gamugina héndéŋ qéndémma
sépécgéanʒu imuhucya, sikilao héna
sigima keŋkeŋa imuhucya, siŋi tunumaŋ
nalé tetecgia qahac hezac iminéŋ ionac

* 1:6: Hén 6:2. * 1:7: Sodom ʒéma Gomora; Abarahamac naléiguc Miŋ Kewunéŋ ic embac ionac képésic niŋac ama areŋa yanda yomi gericnéŋ odarec. * 1:7: Icnéŋ ic alayaguc kaisero waŋgic imuac ʒézéya. * 1:11: Kainac héna; Inéŋ nimbupuc wamma munia qehumuyec. * 1:11: Balam imi Israel ic ionac saec ac ʒémaŋ ʒé osiyec. (Qét 22:18, 24:13), Waŋu inéŋ waŋ énécmiyu Israel ic ieneŋ Anutu ewa hélacnec ménda weleŋ qemigic. (Qét 25:1-3, 31:16). Waŋu Yesuac naléiguc imi héna acac kiwi ic tosaranéŋ Balam imi hémbaoc wamma soukiwa mema saec ac waŋ énécmiyec ʒéma ku énécmiaŋgic. * 1:11: Kora imi Datan ʒéma Abiram iriguc, ic embac hinocgé énécmima Mose ʒéma Aron andé uruma ereŋnec sac Anutuac ai ic kecʒaoc? Nini momacnec, ʒéma andé urugic. (Qét 16:1-35, 26:9,10).

buŋa wanʒac.
[14] Adamwac sac kitichéra hicŋima hama
kecgic hicŋisai areŋhéra 7 waŋec nalé
imuaru Enoko hicŋiyec waŋu inéŋ mia
ic biria imuhucya ionac mia biaŋac ara
yomuhuc ʒéyec. Héŋgic, Miŋ Kewu imi ic
téréya tauseŋa tauseŋa ionac sucginaiguc
namma mayec. [15] Inéŋ icya icya niŋgésima
ic embac Anutu eeya ménda héianʒu
ionac haka eebipiya qahac imuhucya ʒéma
képésic ic Anutu eeya ménda héimianʒu
ionac acgina ʒéraguc imuhucyawac képésic
ginaguc ʒéma ʒétecgé énécmimaŋ ʒé
mayec. [16] Ic imuhucya ieneŋ imi diric doroc
ac biria ʒéma ac ʒérac ʒérac ʒéanʒu. Imuac
séwiac siŋ méndacma kuayanéŋ tétéc
qeqe ac ʒéma imuac me imuac memaŋ ʒé
wamma mepé qepési ac ikora énézéanʒu.

Goro ac toroqeqeya.

[17] Ala sorochécna ini mia Miŋ Kewunina
Yesu Kristoac Méliméli ichéra ieneŋ walac
ac énézégic imuac niŋqelima kecmu.
[18] Ieneŋ yomuhuc énézéma ʒégic, nalé
tetecgiaiguc ʒédesi ic ieneŋ hicŋima
séwiac siŋ niŋac wamma haka ee héihéiya
qahac imuhucya méndacma kemmu. [19] Ic
imuhucyanéŋ mia onarunec méndéŋ
amuma Uŋa Téréya qahac séwi ic kecanʒu.
[20] Ala sorochécna ini mia ninʒéŋ ninʒéŋ
téréya téŋgéŋ imuac qahaiguc eŋaŋ keke-
cac ama imi meyacgému. Imuhuc wamma
Uŋa téréyaguc héiselima ʒéwelec wamma
kecmu. [21] Imuhuc wamma Anutuac goi
héihéiiguc namma galeŋgé amumu. Waŋu
Yesu Kristoac wésé niniŋawac wamma
mambéc kecgic kekec hémbénaŋaiguc
onagicma keremmac. [22] Ewa éréhéc
wamma kecanʒu ionac mia wésé niniŋ waŋ
énécmimu. [23] Waŋu tosia imi geric bélaŋa
igucnec qétak metecgé énécmimu, néŋ
séwiginawac siŋ birianéŋ mebirigic séwi
usugina idacmi acguc momacnec héŋara
mema ʒénéŋgina hiriyu wésé niniŋ waŋ
énécmimu.

ʒéwelecwelec ac ʒéma mepé
qepési ac.

[24] Héŋgaleŋ waŋ énécmiyu qeka meka
qahac kecgic edamuyaiguc képésic solaŋ
ʒéma ségiségiiguc hai énécmimacac kuha
hemizac imi [25] neŋaŋ aŋgéŋ titi miŋina
Anutu momacguc kecʒac iwac muru mia
miŋ kewunina Yesu Kristoac niŋac wamma
edamuya ʒéma eebipi yanda ʒéma kuc
buŋa ʒéma qac buŋa yandanéŋ nalé héni-
hénia qahac imuarunec éréma deguc waŋu
nalé tetecgia qahac heheseli hema emma
kecmac. Hélacnec!

Ac Saŋa

*Yai*ʒézé ac ʒéma kiwi yomuac hénia.

1 Kiwi yomi Yesu Kristoac ʒéhicŋi
hicŋiyawac ara, imi mia Anutunéŋ haka
tosara nalé ménda horugiyu focdac
hicŋimacac heyec imi weleŋ qeqe ichéra
énézéyu hémmu niŋac weleŋ qeqe icya
Yohaneac muru kua meme uŋaya mélimiyu
ʒéhicŋiyec. 2 Waŋu Yohanenéŋ Anutuac
ackuaʒéc ʒéma Yesu Kristoac héipuc ac
ʒéma iwawai eŋeyaoc kiwanéŋ héŋec imi
mocʒoŋ ninʒéŋgéma ʒéhicŋiyec. 3 Waŋu
biaŋac ara yomi olommu ieneŋ ʒéma
gezacginanéŋ nimmu ieneŋ ʒéma imuaru
oyu hezac imi tohoma wammu ieneŋ
mocʒoŋ mériaŋginaguc. Nalé yanda imi
bec hosuc hosuc waŋac imuac mia.

4 (4a) Yohanenéŋ Asia baeciguc Yesuac
hénaoriŋ tuŋa tuŋa 7 kecʒu onac muru
oénécmizua. Kerecac kecʒac waŋu biaŋguc
hamac iwarunec ʒéma uŋa 7 Anutuac
duŋ tatac wésiaiguc kecanʒu ionarunec
ʒéma 5 (5a) héipuc ic ménʒé ménʒéya qa-
hac kecma humugic ionac sucgina igu-
nec walac yacma baecac ic kewu ionac
galeŋgina waŋec Yesu Kristo iwarunec,
(4b) goi héihéi ʒéma luaenéŋ he énécmimac
niŋ wanʒua. (5b) Waŋu siŋ niŋnénécmima
eŋeya sacya imuac kuhanéŋ képésicnina
igucnec hulac nénécmima 6 maŋgocya Anu-
tuac niŋ wamma héŋgaleŋ ama areŋa yan-
daya ʒéma hofac oo ichéra imuac ai buŋa
qenénécmiyec iwaru mia eebipi ʒéma kuc
selinéŋ nalé tetecgia qahac hemac niŋ
wanʒua. Hélacnec! 7 Ninʒu, inéŋ hosusu
qahaiguc hamac. Waŋu icya icya ieneŋ
kicginanéŋ hémmu. Waŋu luacnéŋ négic
ieneŋ momacnec hémmu. Waŋu ic embac
tuŋa tuŋa baec séc kecʒu ieneŋ iwac niŋac
ʒésiacmu. O, imi hélacnec!

8 Miŋ Kewunina Anutu ʒézacnéŋ; Ni imi
hénihénia ʒéma tetecgia,* becnec kerec,
deguc kecʒac, waŋu biaŋguc hamac, medac
medac wandac wandac miŋina imi mia.

Kristo winini miyu héŋec.

9 Yohane neŋ imi onac ninʒéŋ
ninʒéŋiguc dacmunagina. Waŋu Yesuac
qenʒeŋ manʒeŋ ʒéma héŋgaleŋ ama areŋa
yandaya ʒéma bisiqatéŋ imuac iniguc
momacnec toroqema kecanʒua. Ni imi
Anutuac ackuaʒéc ʒéma Yesuac héipuc
ai niŋac wamma konduŋ baec komoc
méŋ Patimoiguc nopocgic keri. 10 Waŋu
Miŋ Kewuac yacyac nalé* imuaru uŋa
téréyawac qeriaiguc kecba andénaiguc ac
yanda méŋ témuŋ hétéŋ imuhucya hicŋiyu
ac ewa méŋ yomuhuc niŋi. 11 Gi némac
hénʒaŋ imi kiwiiguc oma Efeso, Smirna,
Pegamo, Tiatira, Sade, Filadelfia, Laodikea
ama areŋiguc Yesuac hénaoriŋ tuŋa tuŋa 7
kecʒu ionac muru haina kemmac.

12 Imuhuc ʒéyu ni ac nézéyec i hém-
maŋ ʒé liliŋgéyi. Liliŋgéma kendol 7 imi
imuac tatara golinéŋ memeyaguc naŋgic
héŋi. 13 Kendol tatara imuac sucginaiguc
méŋ icac naŋa tanecnéŋ séwi usuya ho-
rua mama héna tetecgiaiguc héréhéréya
imi héima bac tétéraiguc rikuŋ golinéŋ
memeya maŋkepela ʒikiyu heyec. 14 Iwac
oruha ʒéma oruc ʒucya imi rama yaŋ mer-
awa ʒucya ʒéma tasétasé ésécnec lalaclalac
waŋu kiwa imi geric bélaŋ ésécnec waŋec.
15 Héna héréra imi aiŋ gericiguc ʒema
asoŋ qilic qilicyaguc pésigianʒac imuhucya
ésécnec, waŋu ac ewaya imi doku dunduŋ
hétéŋa ésécnec. 16 Méraya héiyaiguc imi
sikilu 7 heyec. Waŋu kua kifaŋa igucnec imi
sou ʒéra qizilic méŋ bawa andia ʒéragucnec
mama naŋec. Waŋu kic tanera imi mia
kaiwe selianec qeanʒac ésécnec.

17 Ni tanera imuhuc hémma tendiŋgéma
iwac héniaiguc humuc ésécnec heyi. Hewa
méria héiyanéŋ qacnaiguc haima yomuhuc
nézéyec, gi bacga ménda yandiyu, ni imi
hénihénia ʒéma tetecgia.* 18 Ninʒaŋ, ni
becnec humuyi, néŋ deguc kic qeli ke-
canʒua. Ninʒaŋ, degucmuacnec nalé tetec-
gia qahac kecma humuc ʒéma humumia
ionac baec dumuŋa imuac nagugirawac
wétéya imi neŋ késa kecanʒua. 19 Imuac
iwawai hénʒaŋ imi owéséman imi mia
deguc hicŋi kecʒac imi ʒéma biaŋguc hicŋi-
mac imuac hakaya. 20 Bec hénʒaŋ imi mia
mérana héiyaiguc sikilu 7 hezac imi ʒéma

* 1:8: Girik aciguc; Alfa ʒéma Omega. * 1:10: Sonda. * 1:17: Yuda ic tuŋ méŋ Roma baec yandaiguc ʒiki sipacgina qahac kekera. * 1:20: Pasto ionac niŋac imuhuc ʒéyec.

kifa tatara golinéŋ memeya 7, Waŋu ac saŋa imuac hénia ʒéwa imi yomuhuc; Widi 7 imi hénaoriŋ tuŋa tuŋa 7 ionac kua meme uŋa* hécgina, kifa tatara 7 imi hénaoriŋ tuŋa tuŋa 7 imi mia.

2

Efeso hénaoriŋ ionac gezac qéʒéŋ ac.

1 Efeso hénaoriŋ kua meme uŋagina ac yomuhuc omina, sikilu 7 méra héiyanéŋ késa namma kifa tatara golinéŋ memeya 7 imuac sucginaiguc keŋha waŋanʒac inéŋ mia yomuhuc ʒézac; 2 Ni wawaŋ memega ʒéma aiga ʒéma nanaŋ seliga imi ninʒua. Waŋu geŋ ic biria bisiqatéŋ ménda waŋ énécmianʒaŋ imi ʒéma, nini Yesuac Méliméli ic ʒéanʒu, néŋ Yesuac Méliméli ic héla qahac ionac ikocginawac hénia meaunec imi ʒéma, 3 nuac qacna niŋac bisiqatéŋ wamma naŋselima kucmama ménda waŋnec imi ninʒua. 4 Waŋu guac ʒémindiŋi qemindiŋi ac méŋ hezac imi yomuhuc; Walac siŋna hegéŋec imi waina mayec. 5 Imuac nanaŋga dimuacnec mama guyec imi niŋtegicma qeriga melemma wawaŋ memega walac hegéŋec imi muŋguc wammanec kecbéséman. Qerigina ménda meleŋgic, neŋ focdac guac hama kifaga imi nanaŋa igucnec metecgéwa kemmac. 6 Waŋu haka hiabia méŋ hegénʒac imi yomuhuc, Nikola ichéra ionac hakagina imuac méʒéga tianʒac. Ni acguc imuac méʒéna tianʒac. 7 Gezacyagucnéŋ Uŋa téréyanéŋ hénaoriŋ tuŋa tuŋa ionac ac énézézac imi nimmac. Méŋ meseligimac imi kekecac ic hésa Anutuac baec hafi ʒepaya qahac imuaru nanʒac imuac héla gocmia miwa nemac.

Smirna hénaoriŋ onac gezac qéʒéŋ ac.

8 Waŋu Smirna hénaoriŋ ionac kua meme uŋagina ac yomuhuc omina; Hénihénia ʒéma tetecgia miŋina humuyec, néŋ qelima kecanʒac inéŋ ʒézac. 9 Qenʒeŋ manʒeŋ ʒéma maqeqeya wamma kecanʒaŋ imi ninʒua néŋ gi mériaŋgaguc. Waŋu nini Yuda ic ʒéma ʒébiri qébiri waŋgéŋanʒu imi eneŋ Yuda ic téŋgéŋ qahac, néŋ Biria miŋinawac hénaoriŋ wanʒu. 10 Gi ʒéra waiya hicŋigémmac imuac bac yandi yandi ménda wambéséman. Ninʒaŋ kecma Biria miŋinanéŋ sucginaiguc tosara manam batuc mihicŋi énécmimaŋ ʒé hésa amaiguc onoporu kaiwe ai meme 10 séc ʒérabéra mihicŋimu. Waŋu geŋ mia keŋqe haqeya qahac ninʒéŋgémanec kecma humuciguc kerembéséman. Imuhuc wanna neŋ kekecac ic kewu opoc héigémman. 11 Gezacyagucnéŋ uŋa téréyanéŋ hénaoriŋ tuŋa tuŋa onac ac énézézac imi niŋtohomac. Méŋ imi ogicmac imi humuc qété éréhéc* imi ménda hama mebirimac.

Pegamo hénaoriŋ ionac gezac qéʒéŋ ac.

12 Waŋu kua meme uŋagina* Pegamo hénaoriŋguc kecʒac iwac mia ac yomuhuc omina, sou ʒéra qizilic néwéc néwéc hemimia késa kecanʒac inéŋ ac yomuhuc ʒézac; 13 Gi ama areŋa yanda dimia kecanʒaŋ imi ni ninʒua. Ama imuaru mia Biria miŋinawac ic kewu tatacya hezac. Néŋ gi qac buŋana selianec késa kecma héipuc icna keŋhéi hahéiya qahac Antipasi i Biria miŋina néŋ kecanʒac imuaru sucginaiguc qegic humuyec. Waŋu nalé imuaru ninʒéŋgé néné̱ŋa imi ménda qaecgénec. 14 Néŋ mindi qindiŋ ac éréhécdac ʒégémmaŋ ʒé wanʒua imi yomuhuc; Ic tosara Balamac* pakeŋ ac késama kecanʒu imi eneŋ giguc kecʒu. Balam inéŋ Balak kumima Israel ic ionac wéséginaiguc bétac hai énécmiyu baniarawac ireha lémbaŋ haimimia imi nema kaisero haka waŋgic. 15 Imuhucyanec guac muru acguc ic tosara ieneŋ Nikolawac ic tuŋa ionac pakeŋ ac késa kecanʒu. Ni imuac méʒéna tianʒac. 16 Imuac gi ewaga melembéséman. Imuhuc ménda wanna ni guaru focdac hama guaru ic imi haʒéc waŋ énécmima yaré wamma kuanawac sounéŋ énériman. 17 Méŋnéŋ méŋ gezawagucnéŋ uŋa téréyanéŋ hénaoriŋ tuŋa tuŋa ionac ac énézézac imi nimmac. Méŋnéŋ ogicmac imi Mana nene saŋa gumu mima hoc lalacnec méŋ mimaŋ. Waŋu hoc imuac qahaiguc qac qelia méŋ ooyawac hezac. Waŋu qac imi tosara qahac, néŋ késamac inéŋnec sac niŋasarimac.

* 2:11: Qeri uŋawac buŋa. * 2:12: Pastoginawac kua meme uŋa ʒémiyec. * 2:14: Yud 1:11

Tiatira hénaoriŋ ionac gezac qézéŋ ac.

18 Waŋu Tiatira hénaoriŋ ionac kua meme uŋagina iwac mia ac yomuhuc omina,
Yomi imi Anutuac Naŋawac ackuaʒéc, kiwa
imi geric bélaŋa ésécnec, waŋu hénia imi
aiŋ pésia asoŋ qilic qilicyaguc ésécnec
inéŋ yomuhuc ʒézac, 19 Goi héihéiga ʒéma
ninʒéŋ ninʒéŋga ʒéma weleŋ qeqe hakaga
ʒéma nanaŋga selia, ai memega imuhucya
imuhucya imi ninʒua. Wawaŋ memega
hénia hénia imi becaru waŋnec imi og-
icma sasala hiabianec. 20 Néŋ guac mia
mindi qindiŋi ac méŋ hezac. Gi Isebel
eŋeyaoc Ni tiliŋtiliŋ embac ʒéanʒac i tu-
ambuam wammina inéŋ nuac weleŋ qeqe
ichécna pakeŋ acya ku énécmima ikoc waŋ
énécmiyu, ieneŋ kaisero haka wamma ba-
niarawac lémbaŋ haimimia imi negic. 21 Ni
imi ewaya melemmac niŋac nalé memiyi,
néŋ ewaya melemma kaiseroya waimaŋ ʒé
ménda wanʒac. 22 Ninʒaŋ imuac mia neŋ
embac imi hehe tatacyaiguc humumia gili-
maŋ. Waŋu ic embac i guc momacnec
kaisero waŋanʒu ieneŋ acguc ewa hakag-
ina ménda mindiŋigic ʒéra waiya kuneŋ
yanda qeriaiguc giliénécmimaŋ. 23 Waŋu
nambérac héra imi unuma humuc mihicŋi
énécmiwa hénaoriŋ tuŋa tuŋa imi neŋ ic
onac ewagina ʒéma qerigina imi inicte-
gicanʒua imi niŋasarimu. Neŋ icya icya
wawaŋ memegina séc tasé ku énécmimaŋ.
24 Waŋu ic tosara Tiatira tauŋiguc kecma
pakeŋ ac imi ménda aŋgétima eŋaoc ʒézu
ésec Biria miŋinawac ewa siŋa hiŋgac hiŋ-
gara imi ménda niŋasarima kecʒu ionac
imi yéwéri méŋ ménda toroqe énécmimaŋ.
25 Néŋ aŋgétima kecʒu imuac mia selianec
késamanec kecgic ni hamaŋ. 26 Méŋnéŋ
méŋ ogicma nuac aina imi memanec keru
nalé tetecgia hayu iwac imi baera baera
héŋgaleŋ waŋ énécmimac niŋac kuc buŋa
mimaŋ. 27 Inéŋ aiŋ qarucnéŋ kewuc no-
muŋ qototorianʒac ésécnec waŋ énécmima
galeŋgé énécmimac. 28 Ni acguc maŋgoc-
nanéŋ kuc buŋa néŋec ésécnec neŋ iwac
mia widi yanda siŋunec hicŋianʒac imi
miwa imuac miŋina wammac. 29 Méŋnéŋ
méŋ gezawagucnéŋ uŋa téréyanéŋ hé-
naoriŋ tuŋa tuŋa onac ac énézézac imi
nimmac.

3

Sade hénaoriŋ ionac gezac qézéŋ ac.

1 Sade hénaoriŋ ionac kua meme uŋagina
iwac ac yomuhuc omina; Anutuac uŋa 7
ʒéma sikilao 7 késakecanʒac inéŋ yomuhuc
ʒézac, Ni wawaŋ memega ninʒua. Qac
buŋaganéŋ gi qeli qeli kecʒaŋ ʒézac,
néŋ gi ic humumia kecʒaŋ. 2 Imuac gi
meqeli amuma kekecga bakia humumaŋ
ʒé wanʒac imi meseligina. Guac wawaŋ
memega hémba Anutunawac kiwaiguc
sécgézac imi méŋ ménda hegénʒac.
3 Imuac iwawai géŋgéŋa ʒéma iwawai
niŋnec imi niŋqelima tohoma hakaga
melembéséman. Kileŋ ménda mindi
amuma yac kecbéséman iguc imi neŋ kowu
nene ésécnec harémaŋ. Imuac némac
naléiguc ha gémmaŋ imi gi ménda niŋte-
gicbéséman. 4 Waŋu Sade ama areŋaiguc
ichécga éréhécdac séwi usugina téréya imi
qakola ménda héima kecʒunec. Ieneŋ imi
eeginaguc, imuac séwi usugina laclalacnec
niguc momacnec keŋha wambiŋ. 5 Méŋnéŋ
méŋ ogicmac imi imuhucyanec séwi usu
téréya laclalacnec héima kecmac. Waŋu
qara imi kekec hémbénaŋawac kiwiiguc
ménda auma maŋgocnawac kiwaiguc ʒéma
kua meme uŋahéra ionac kicginaiguc qara
imi nimmizua ʒémaŋ. 6 Méŋnéŋ méŋ
gezawagucnéŋ uŋa téréyanéŋ hénaoriŋ
tuŋa tuŋa onac ac énézézac imi nimmac.

Filadelfia hénaoriŋ ionac biaŋac ara.

7 Filadelfia hénaoriŋ ionac kua meme
uŋagina ac yomuhuc omina, téréya ʒéma
héla miŋina, Dawidiac ama wétéya késa
kekera, nagu metecgéma auyu méŋnéŋ
méŋ héimacac séc qahac, waŋu héiyu
méŋnéŋ méŋ aumacac séc qahac inéŋ
mia yomuhuc ʒézac; 8 Ninʒaŋ, ni kic-
gaiguc nagu méŋ augéŋiac nanʒac. Imi
méŋnéŋ méŋ hia ménda héimac. Neŋ
guac wawaŋ memega ninʒua. Gi kucga
komora sac hegénʒac, néŋ kileŋ acna to-
homa qacna ménda qaecgénec. 9 Ninʒaŋ,
Biria miŋinawac hénaoriŋ, eŋaoc nini Yuda
ic ʒéanʒu, néŋ Yuda ic héla qahac ikoc
ac ʒéanʒu ionac sucginaiguc tosara hama
guac hénagaiguc sicgé gémmuac hinocgé
énécmiwa neŋ guac siŋga ninʒua imi
niŋtegicmu. 10 Gi nuac nanaŋ seliawac

ackuaʒécna tohoanʒaŋ imuac niŋ ni acguc
manam batucac naléya focdac baec séc
hama ic embac baeciguc kecanʒu i batucgé
énécmimac nalé imuaru gi galeŋgé gémba
nalé imi qiʒiʒiŋgéma kemmac. [11] Ni foc
hamaŋ imuac gi némacga hegénʒac imi
selianec késa kecna méŋnéŋ méŋ ic kewu
opocga imi ménda guagicmac. [12] Méŋnéŋ
méŋ ogicmac imi Anutunawac ocmuŋiguc
tandélopioŋ ésécnec kumu mimaŋ. Waŋu
keŋhéi hahéi qahac naŋseligiyu iwac qa-
haiguc Anutunawac qara ʒéma Anutuac
murunec kurumeŋ igucnec mama hahaya
Yerusalem qelia Anutuac ama areŋa yanda
imuac qara ʒéma nuac qacna qelia imi omi-
maŋ. [13] Méŋnéŋ méŋ gezawagucnéŋ uŋa
téréyanéŋ hénaoriŋ tuŋa tuŋa ac énézézac
imi nimmac.

*Laodikea hénaoriŋ ionac gezac qé*ʒéŋ ac.

[14] Laodikea hénaoriŋ ionac kua meme
uŋagina ac yomuhuc omina; Hélacnec
ʒémimia, ménʒé ménʒéya qahac, héipuc
ic héla ʒéma Anutuac ʒéhicŋi hicŋi
imuac hénihénianéŋ yomuhuc ʒézac;
[15] Ni wawaŋ memega ninʒua. Gi imi
doku saŋgeŋa qahac geriwaguc qahac.
Saŋgeŋa me geriwaguc kecbunec ʒéma
ninʒua. [16] Gi imi imuhuc sucgiraiguc
doku sasakola kecanʒaŋ, saŋgeŋa me
geriwaguc qahac imuac niŋ kuana igucnec
lomba mawéséman. [17] Gi geŋga niŋac
ni mériaŋnaguc iwawai sasala henénʒac
imuac ni imuac me imuac ménda hocmaŋ
ʒéanʒaŋ, néŋ ʒapi qeqeya, mété qététaŋa,
maqeqeya, kic hilic, ʒéma liaŋliaŋ
kecanʒaŋ imi ménda niŋtegicʒaŋ. [18] Imuac
gi hinocgé génʒua. Nuarunec goli gericnéŋ
ʒegési gésia imi boŋa mena mériaŋgaguc
wammac. Waŋu séwi usu lalacnec boŋa
mema héina hiŋgaru gamuga katanec
kekec imi hoturuyu ménda hémmu.
Waŋu kicgawac sacmasi boŋa mema kicga
naecmima hémbéséman. [19] Ni imi siŋ
niŋénécmianʒua séc ʒémindiŋi qemindiŋi
waŋ énécmianʒua imuac gi seliseli wamma
ewaga melembéséman. [20] Ninʒaŋ, ni nagu
séŋgaŋgeŋaiguc héichéicgéma nanʒua,
waŋu méŋnéŋ méŋ ewana nimma nagu
aunéŋu neŋ qeriaiguc emba inéŋ niguc
neŋ i guc nekawunec oneqone wamma
tacbi. [21] Méŋnéŋ méŋ ogicmac imi neŋ
ogicma maŋgocnawac ic kewuac tataciguc
tacanʒua ésécnec neŋ titiŋa miwa nuac
tatac edamuyaguc imuaru momacnec
tacbic. [22] Méŋnéŋ méŋ gezawagucnéŋ Uŋa
téréyanéŋ hénaoriŋ tuŋa tuŋa ac énézézac
imi nimmac.

4

Kurumeŋiguc mepé qepési wammigic héŋec.

[1] Waŋu imuac andiaiguc kic hima hémba
kurumeŋiguc nagu méŋ auauyawac naŋec.
Waŋu walac ac ewa témuŋ hétéŋa ésécc
niŋi imuacnec muŋguc yomuhuc nézéyec;
Gi you éréna kecma iwawai hicŋimac imi
gézéwa hénna. [2] Imuhuc nimba duŋa
focdac uŋanéŋ népésiyu imuac qeriaiguc
keri. Waŋu hémba kurumeŋ iguc ic kewu
tatac méŋ taru imuaru ic méŋnéŋ tarec.
[3] Waŋu tarec iwac alaŋ tanera imi ʒasipa
hoc qoucqoucgia ʒéma kanelian hoc pésia
déŋgéŋa ésécnec, waŋu asoŋ furicnéŋ ic
kewu tatac imi sécgé lelecgéma naŋec.
Waŋu imuac alaŋa imi emerade hoc téŋgiŋ
téŋgiŋa ésécnec. [4] Waŋu ic kewu tatac
imuac lelec leleciguc ic kewu tatac 24 taru
imuaru galeŋ 24 tacgic. Waŋu séwi usugina
horua lalaclalac ʒéma orucginaiguc ic kewu
opoc golinéŋ memeya héima tacgic. [5] Ic
kewu tatac imuarunec pilitic asaha ʒéma
buŋ parandaŋ ʒéma imuac hondondoŋa
meric merira héréma mayec. Waŋu ic kewu
tatac imuac wésiaiguc imi Anutuac uŋa
7 iminéŋ kifa yanda 7 bélaŋaguc ésécnec
ʒema naŋgic. [6] Waŋu ic kewu tatac imuac
wésiaiguc imi iwawai konduŋ ésécnecnéŋ
heyec. Imi mia kiruŋ me kristal hoc ésécc-
nec qilic qilicyaguc.

Waŋu ic kewu tatac imuac maréŋa néwéc
néwéc igucgeŋ ʒéma lelec leleciguc imi yaŋ
kekecginaguc 4 naŋgic, waŋu yaŋ imuac
wésé andiaiguc imi kicnéŋ sécgé énécmima
hedarec. [7] Yaŋ kekecyaguc walac walac
imi laion tanec ésécc, méŋ andiaiguc imi
burumakao iwa sac qelia tanec ésécnec,
iorac andégiraiguc naŋec imi ic tanec ésécc-
nec, imi onac andéginaiguc imi kunta nei
putitima keŋkeŋa ésécnec. [8] Waŋu yaŋ
kekecginaguc 4 imi eŋac eŋac qeŋgaŋgina 6
he énécmiyec. Waŋu qeŋgaŋgina duandia
ʒéma maréŋaiguc kicginanéŋnec sécgéma
heyec. Waŋu siŋi kaiwe tac niniŋgina qa-
hac yomuhuc legic héima naŋgic; Téréya,

téréya, téréya, Miŋ Kewu Anutu, wandac
wandac medac medara. Kerecac kecʒac,
waŋu kecma hamac. 9 Waŋu yaŋ kekecgi-
naguc 4 ieneŋ ic kewu tataciguc tacma nalé
tetecgia qahac kecanʒac imi eeya héim-
ima mepésimima ewa hia ac wammiaŋgic
séc 10 ic kuneŋ 24 ieneŋ méŋ ic kewu
tataciguc tacma nalé tetecgia qahac ke-
canʒac iwac wésiaiguc sicgéma mepésim-
ima ic kewu opocgina imi tatac imuac wési-
aiguc gilimima yomuhuc legic héimigic.
11 Miŋ Kewu Anutunina, geŋgaoc iwawai
mocʒoŋ ʒéhicŋi mihicŋi wandacnec, guac
ewa siŋgawac séc ʒéhicŋina kekecginaguc
heanʒac. Imuac edamuga ʒéma eebipiga
ʒéma kucgawac mepési géŋgéŋawac séc
eegaguc wanʒaŋ.

5

Rama ʒéma kiwi limbi limbiŋa.

1 Waŋu neŋ hémba ic kewu tataciguc
tarec iwac méra héiyaiguc kiwi limbi lim-
biŋa méŋ heyec. Waŋu kiwi imi wésia
ʒéma andia momacnec kiwiyagucnec waŋu
sapé 7 asé kiwiyaguc iminéŋ meseli seli-
awac heyec. 2 Waŋu hémba kua meme
uŋa kuhagucnéŋ ac ewaya kuneŋ yan-
danec qacma yomuhuc ʒéyec; Mérénéŋ
kiwi limbi limbiŋa yomi sapéya métima
hutuyu sécgémacac séc eeyaguc wammac?
3 Kurumeŋ qahaiguc me baec qahaiguc
me emu baec bawaiguc kiwi imi hutu-
mac me olommacac séha méŋ ménda
kerec. 4 Waŋu hémba kiwi imi hutu-
mac me olommacac séha méŋ ménda keru
hocbipiyi. Imuac ni siac howuc howuc
siari. 5 Imuhuc wamba ic kuneŋ ionarunec
méŋnéŋ yomuhuc nézéma ʒéyec; Ménda
siacna, laion méŋ Yudawac areŋ ʒéma Daw-
idiac gétéya igucnecnéŋ onogicdacʒac imi
héŋ tegicbéséman. Imuac inéŋ mia kiwi
sapéya 7 imi hia métima kiwi imi hutumac.
6 Waŋu neŋ hémba ic kewu tatac
taru néwéc néwéc yaŋ kekecginaguc
4 lelecgéma naŋgic, ic kuneŋ ieneŋ
lelecgéma tatacginaiguc tacgic momac
yanda ionac sucginaiguc rama sac qeli
méŋ naŋec. Rama imi becnec humuc
mihicŋi mimia tanec. Waŋu iliha 7 ʒéma
kiwa 7 hemiyec. Waŋu kiwa 7 imi mia
Anutuac uŋa 7 baec séc méli énécmiyec
imi eneŋ mia. 7 Waŋu rama sac qeli inéŋ
mia kemma ic kewu tataciguc tarec iwac
méra héiya igucnec kiwi limbi limbiŋa imi
wagirec. 8 Wagiru yaŋ kekecginaguc 4 ʒéma
ic kuneŋ 24 ieneŋ ramawac wésiaiguc simiŋ
héimigic. Ic kuneŋ ieneŋ eŋac eŋac gita
ʒéma ʒéic golinéŋ memeya hofac héméŋa
hiabia kuaya qeqeya késama naŋgic. Waŋu
hofac héméŋa hiabia imi mia météré ic
ionac ʒéwelec welecgina imi mia. 9 Waŋu
ieneŋ legic qelia méŋ yomuhuc héigic, Geŋ
imi kiwi limbi limbiŋa imi mema sapéya
métiwésémaŋac séc eegaguc wanʒaŋ.
Becnec gugic humuma sacganéŋ baec séc ic
embac séwi tanecgina hénia hénia igucnec,
acgina hénia hénia igucnec, gawamaŋ
hénia hénia igucnec hahaya boŋ hérégina
mema Anutuac buŋahéra onopocnec.
10 Waŋu geŋ mia Anutunina weleŋ qemimu
niŋac héŋgaleŋ ama areŋa yanda ʒéma
hofac oo ichéra kumu énécminec. Waŋu
ieneŋ baeciguc ic kewu waŋ énécmima
kecmu.
11 Waŋu neŋ hémba kua meme uŋa sasala
yandanéŋ ic kewu tatac ʒéma yaŋ kekecgi-
naguc ʒéma ic kuneŋ imi lelecgé énécmima
namma ac ewa ʒégic niŋi. Waŋu kua
meme uŋa ʒaŋgégina imi 10 tauseŋac tuŋa
tuŋa ʒéma 1 tauseŋac tuŋa tuŋa. 12 Ieneŋ
kuneŋ yanda qacma legic yomuhuc ʒéma
héigic, rama humuc mihicŋi mimia inéŋ
kuha ʒéma, mériaŋa ʒéma, niŋtegic qiŋte-
gicya ʒéma, medac medac wandac wandara
ʒéma, ʒézé bipiya ʒéma, qac buŋaya ʒéma,
mepé qepési imi mocʒoŋ medacmacac séc
eeyaguc wanʒac! 13 Waŋu kurumeŋ qa-
haiguc ʒéma baec qahaiguc ʒéma emu baec
bawaiguc ʒéma konduŋ qahaiguc ʒéma
iwawai imuac qeriaiguc kecʒu mocʒoŋ
yanda ieneŋ yomuhuc ʒéma legic héigic; Ic
kewu tataciguc tacʒac i ʒéma rama sac qeli
ioraru mepé qepési ʒéma ʒézé bipi ʒéma
qac buŋa yanda ʒéma kuc yandanéŋ nalé
tetecgia qahac hema emma he érécmimac.
14 Imuhuc ʒégic yaŋ kekecginaguc 4 ieneŋ
hélacnec ʒégic. Ic kuneŋ eneŋ mama simiŋ
ʒéma pakagina héima mepé qepési waŋ
érécmigic.

6

Sapéya 7.

1 Waŋu hémba rama merawanéŋ sapéya
7 imuacnec méŋ métiyec. Métiyu yaŋ

kekecginaguc 4 ionarunec méŋ imi buŋ
parandaŋ ewaiguc qacma hana ʒéyec.
2 ʒéyu hémba becosic lalacnec méŋ naŋu
qahaiguc ic méŋ tarec. Ic imi tewiyaguc
waŋu ic kewu opoc méŋ mimia waŋec.
Waŋu Inéŋ yaré qema onogicma onogicma
muŋguc onogicmaŋ ʒé keŋec.
3 Waŋu rama merawanéŋ sapé qétéya
2 métiyu gezacnanéŋ nimba yaŋ keker-
aguc qétéya 2 iminéŋ hana ʒéma qarec.
4 Qaru becosic pésianéŋ haréyec. Waŋu qa-
haiguc ic méŋ tarec inéŋ mia baeciguc luae
mesohoyu ic eneŋ euhumu amumu niŋac
ac wammima, sou yanda méŋ momacnec
mimia waŋec.
5 Waŋu rama merawanéŋ sapéya qété 3
métiyu yaŋ kekeraguc qété 3 iminéŋ hana
ʒéma qaru niŋi. Waŋu hémba becosic méŋ
ʒapélanéŋ hayec. Waŋu qahaiguc ic méŋ
tarec inéŋ réwéri qétéya memeyawac sigel
méŋ késa tarec. 6 Waŋu ni yaŋ kekecginaguc
4 ionac sucgina igucnec ic ewa éséc nec néŋ
hicŋiyu niŋi. ʒéyecnéŋ bali gocmia usu mo-
macgucac boŋa imi ai meme momacgucac
ai boŋa wammac. Waŋu wit gocmia usu
momagucac boŋa imi ai meme momacgu-
cac ai boŋa wammac. Waŋu oliwa halécya
ʒéma waiŋ gocmia imi ménda mebiriwésé-
maŋ.*
7 Waŋu rama merawanéŋ sapéya qété
4 métiyu yaŋ kekeraguc qété 4 inéŋ
hana ʒéma qarec. 8 Waŋu hémba becosic
méŋ séwi alaŋa téŋgiŋ téŋgiŋ méiméiya
hayec. Ic méŋ qahaiguc tarec iwac qara
imi humuc. Waŋu humumia ionac baec
dumuŋanéŋ i méndacmiyec. Waŋu iereŋ
baeciguc ʒawé kemboŋ qahac méndémma
imuacnec momacguc imuac siŋgirawac
wammaoc niŋ kuc buŋa érécmimia. Waŋu
sou ʒéma béti ʒéma humuc ʒéma baecac
haséŋ yaŋ imuac kuhanéŋ unuhumuyoc.
9 Waŋu rama merawanéŋ sapé qété 5
métiyu hémba Anutuac ackuaʒéc ʒéma
héipuc acgina niŋac wamma unugic
humugic ionac uŋaginanéŋ ʒaki téréya
héniaiguc tacgic iniri. 10 Ieneŋ kucnec
qacma ʒégic, téréya ʒéma héla miŋina Miŋ
Kewu yanda gi nalé dahec mehorugima
ic embac baeciguc kecʒu imi ménda
ʒétecgé énécmima sacninawac kitiwa imi
ménda meleŋ énécmima kecbéséman?
11 Imuhuc ʒégic séwi usu horua lalacnec
miŋ séc énécmidacma yomuhuc énézéyec;
Nalé hotoŋadac tachiarugic weleŋ qeqe
alahécgina tosara unugic ini ésécnec
humugic qétégina sécgéyuguc ai imi
memaŋ.
12 Waŋu neŋ hémba rama merawa iminéŋ
sapé qété 6 métiyu naŋ yanda meyu kaiwe
imi ʒapi qema maleku noniŋ ʒapéla imuac
ʒuanéŋ memeya ésécnec waŋec. Waŋu
maso howiacnec imi sac ésécnec waŋec.
13 Waŋu kurumeŋu ménisikilu imi luhuc
kuneŋ yandanéŋ qeyu nemuyac ic imuac
gocmia quwura tiyu baeciguc maanʒac
ésécnec magic. 14 Waŋu kurumeŋ imi mia
papia limbigic keŋanʒac ésécimuhuc limbi
amuma qahac waŋec. Waŋu baec boŋa
ʒéma konduŋ baec komoc imi hézéracgé
énécmimia waŋu tatacgina waigic. 15 Haka
imuhuc hicŋiyu baec séc ic kewu ʒéma
ionac taséhécgina ʒéma biŋ qeqe ic kiwa
hécgina ʒéma hinac mériaŋginaguc ʒéma
kucginaguc ʒéma iwawai miŋina keckec
ʒéma weleŋ qeqe ic ieneŋ baŋec ʒéma
baŋa tosara baec boŋaiguc hezac imuac
sucnéŋ suciguc saŋgigic. 16 Baec boŋa ʒéma
baŋa énézéma qacninu bacgéma mama ic
kewu tataciguc tacʒac iwac kiwa igucnec
ʒéma rama merawa iwac qeri biric igucnec
musaŋgé nénécmigic ʒégic. 17 Qeri biricgi-
rawac nalé yanda imi ducŋizac imuac niŋ ic
mérénéŋ hia naŋselimac?

7

Israel ic sapéginaguc ionac qétégina 144,000.

1 Waŋu haihaka imi tecgéyu ni kic hima
kua meme uŋa 4 inicba baec waŋgoŋa 4
imuaru namma baecac luhuc 4 imi baeciguc
me konduŋiguc me ic hésa hénia héniaiguc
ménda qemac niŋ késama naŋgic. 2 Waŋu
hémba kaiwe éré éréya igucnec kua meme
uŋa méŋnéŋ Anutu kekecyaguc iwac asé
kiwiya késama éréma kua meme uŋa 4
baec ʒéma konduŋ mebirimu niŋ kucgina
énécmiyu késa kecʒu ionac muru kucnec
qacma yomuhuc énézéyec; 3 Ini mambéc
naŋgic Anutuac weleŋ qeqe ichéra ionac
pakaginaiguc asé kiwiya meénécmini
tecgéyuguc baec ʒéma konduŋ ʒéma ic

* 6:6: Imuhucya imi sacmasi ésécnec wiziginaiguc haiaŋgic. Imuac goiya héimimia waŋec.

hésa imi mebirimu. [4] Waŋu ic embac
asé kiwi hai énécmimia ionac ʒaŋgégina
imi Israelac qelihéra tuŋa tuŋa ionarunec
144,000 waŋec. [5] Waŋu Yudawac areŋhéra
ionarunec imi 12,000, Waŋu Rubenac
areŋhéra ionarunec imi 12,000, Waŋu
Gadeac areŋhéra ionarunec imi 12,000
waŋec, [6] Aseriac areŋhéra ionarunec imi
12,000, waŋu Naftaliac areŋhéra ionarunec
imi 12,000, waŋu Manaseac areŋhéra
ionarunec imi 12,000 waŋec. [7] Waŋu
Simeonac areŋhéra ionarunec imi 12,000,
waŋu Lewiac areŋhéra ionarunec imi
12,000, waŋu Isakawac areŋhéra ionarunec
imi 12,000 waŋec. [8] Waŋu ʒabulonac
areŋhéra ionarunec imi 12,000, waŋu
Yosefeac areŋhéra ionarunec imi 12,000,
waŋu Benʒaminac areŋhéra ionarunec imi
12,000, imuhuc asé kiwigina hai énécmimia
waŋec.

Ic tuŋ yanda baera baera
igucnec hahaya.

[9] Haka imi hémba baera baera ʒéma
ic séwigina hénia hénia ʒéma hénaoriŋ
hénia hénia ʒéma acgina hénia hénia
igucnec ʒaŋgégina yanda méŋnéŋ méŋ
olommuac séc qahac imuhucyanéŋ maleku
horua lalacnec héima méraginaiguc
samae ic hawa meemma ic kewu tatac
imuac wésiaiguc ʒéma rama merawa
iwac wésiaiguc naŋgic. [10] Namma kucnec
qacma yomuhuc ʒégic; aŋgéŋ titi imi
ic kewu tataciguc tacʒac neŋaŋ Anutu i
ʒéma rama merawa iorac muru hezac.
[11] Imuhuc ʒégic kua meme uŋa ic kewu
tatac ʒéma galeŋ ʒéma yaŋ kekecginaguc
imi lelecgéma naŋgic imi mocʒoŋ ic kewu
tatac imuac wésiaiguc simiŋ héima kic
tanecgina memama baeciguc héidacma
mepésimigic. [12] Mepésimima yomuhuc
ʒégic; Hélacnec mepé qepési ʒéma ʒézé
bipi ʒéma niŋtegic qiŋtegic ʒéma ewa hia
ac ʒéma ee héihéi ʒéma kuc ʒéma medac
medac wandac wandacnéŋ Anutunina iwac
muru nalé tetecgia qahac hema emma
hemac. Hélacnec!

[13] Ʒégic ic kuneŋ ionarunec méŋnéŋ
nuac yomuhuc ʒéyec; Séwi usu horua
lalacguc imi méré méré eneŋ, waŋu
dimuacnec hagic? [14] Qesi néŋu ac yomuhuc
melemma ʒéyi, miŋna geŋgaoc ninʒaŋ.
Waŋu inéŋ nézéma ʒéyec; Imi eneŋ ʒéra
waiya qeria igucnec hagic. Waŋu rama
merawa iwac sawanéŋ séwi usugina imi
ʒuacyacgégic lalacnec wandacʒac. [15] Hénia
imuac niŋac yomi eneŋ Anutuac ic kewu
tatac imuac wésiaiguc kecanʒu. Waŋu iwac
ocmuŋ téréyaiguc siŋi kaiwe séc Anutu
mepésimigic ic kewu tataciguc tacʒac inéŋ
ionac qacginu hali ésécnec waŋ énécmi-
mac. [16] Waŋu muŋguc tomeŋgina héla
qahac ménda wamma déméŋgina muŋguc
doku niŋac qaŋgararaŋ ménda qemac.
Waŋu kaiwe me iwawai geriwagucnéŋ
ménda kasoŋi énécmimac. [17] Hénia imi
yomuhuc; Ic kewu tatac imuac namuŋaiguc
rama merawa nanʒac inéŋ mia galeŋgé
énécmima, doku hogocya kekecyaguc
imuaru qindiŋi énécmima kemmac. Waŋu
Anutunéŋ kic masigina mocʒoŋ kicgina
igucnec ʒuacénéc midacmac.

8

Sapé 7 ʒéma héméŋa
memeyawac goli ʒéic.

[1] Waŋu rama merawa imi sapé qété
7 métiyu kurumeŋiguc némbéŋ hicŋima
heyu 30 minit imuac séc waŋec. [2] Imi
tecgéyu kua meme uŋa 7 Anutuac wési-
aiguc naŋgic inicba témuŋ 7 énécmiyu késa
kecgic.

[3] Waŋu kua meme uŋa méŋnéŋ ʒiniŋ
wanafu sasala mimia waŋu sokoc golinéŋ
memeyaiguc haima mema hama ʒaki
téréya hosuraiguc naŋec. Imi mia météré
ic momac yanda ionac ʒéwelecginaguc
momacnec ic kewu tatac imuac wésiaiguc
ʒaki téréya golinéŋ memeya imuaru
haimimaŋ ʒé mema hayec. [4] Waŋu hofac
héméŋa hiabia iminéŋ météré ic ionac
ʒéwelec welecginaguc momacnec kua
meme uŋa iwac méria igucnec Anutuaru
yacma eŋec. [5] Kua meme uŋa iminéŋ
imuhuc wamma ʒaki téréya igucnec
geric ʒéra mema iwawai héméŋaguc
memeyawac sokoc imuaru tiloyu sécgéyu
baeciguc qocgéyu hiŋgarec. Hiŋgaru
zalalak ʒéma buŋ parandaŋ gururu meric
merira ʒéma pilitic héiyu naŋ meyec.

Aiŋ témuŋ 7.

[6] Waŋu kua meme uŋa qété 7 témuŋgi-
naguc ieneŋ témuŋ qewiŋ ʒé efiamugic.
[7] Waŋu kua meme uŋa qété 1 iminéŋ
témuŋa qeyu komboc luhuc ʒéma geric

sacyaguc mutu qutulaŋgia pocgéma
baeciguc mayec. Mama baec yanda
haréwéc ionarunec momacguc imi ʒema
ʒedarec. Waŋu ic ʒuŋ haréwéc ionarunec
momacguc ʒema ʒedarec. Waŋu tataŋ
qézézac imi momac yanda ʒema ʒedarec.
8 Waŋu kua meme uŋa qété 2 inéŋ
témuŋa hiyec. Hiyu iwawai méŋ baec
boŋa yanda geric bélaŋaguc tanec
imuhucyanéŋ konduŋiguc gilimimia waŋu
konduŋ haréwéc ionarunec momacguc
imi melemma sac waŋec. 9 Waŋu konduŋ
qeriaiguc yaŋ kekecginaguc imi tuŋ
haréwéc ionarunec momacgucac séc
imi humudacgic konduŋ qahaiguc ʒéic
sasala imi acguc tuŋ haréwéc ionarunec
momacgucac séc imi hézéŋ qézéŋgédacgic.
10 Kua meme uŋa qété 3 inéŋ témuŋa
hiyec. Hiyu widi yanda méŋ kifa yanda
ésécnec bélaŋaguc imi kurumeŋ igucnec
mama doku téfara tuŋ haréwéc ionarunec
momacgucac séc ʒéma doku kiwa tuŋ
haréwéc ionarunec momacgucac séc
imuaru mayec. 11 Waŋu widi imuac qara
imi kumiŋ howura waŋu imuac niŋ doku
haréwécnec momacgucac séc imi howuc
howuc wandaru doku howuc howuc iminéŋ
mebiri énécmiyu ic embac sasala humugic.
12 Waŋu kua meme uŋa qété 4 im-
inéŋ témuŋa hiyec. Hiyu kaiwe gésiyu
haréwéc waŋu imuacnec momacguc ʒéma,
maso gésiyu haréwéc waŋu imuacnec mo-
macguc ʒéma, sikilu méndéŋ énécmiyu
tuŋa haréwéc waŋu imuacnec momacguc
imi unuhumudarec. Unudaru kaiwe kuha
haréwéc imuarunec momacguc imi mayu
ai meme momacgucac naléya imi méndéŋu
haréwéc waŋu imuacnec momacguc asaha
qahac waŋec, waŋu siŋi acguc haréwéc
imuarunec momacguc asaha qahac waŋec.
13 Waŋu ni muŋguc hémma gezacnanéŋ
nimba sawaiguc kuntac méŋ putitima
kemma kucnec qacma yomuhuc ʒéyec; Imi
sac qahac kua meme uŋa haréwéc méŋ
témuŋginaguc imuac niŋ baeciguc kecʒu
ionac muru yei saec, saec, saecnéŋ hemac!

9

1 Waŋu kua meme uŋa qété 5 inéŋ
témuŋa hiyec. Hiyu neŋ hémba sikilu
méŋ kurumeŋ igucnec tecgéma baeciguc
mayec. Waŋu inéŋ mia uŋa biria ionac
baec dumuŋa imuac wétéya mimiawac késa
kerec. 2 Waŋu inéŋ uŋa biria ionac baec
dumuŋa imuac wéʒéra auyu imuacnec ho-
fac siŋindéndéŋgia yanda éréyec. Éréyu
baec séséŋ imuac hofac yanda niŋac kaiwe
ʒéma sawanéŋ siŋidéŋgéyec. 3 Waŋu hofac
qeria igucnec ʒikoŋ eneŋ baec séŋgaŋgeŋ
érégic. Waŋu ieneŋ baecac kuaŋkuaŋac
kuha ésécnec kuc buŋa yanda énécmimia.
4 Waŋu ieneŋ baeciguc ketekecqaŋ kiwiya
téŋgiŋ ʒéma ic hésa hénia hénia imi ménda
mebiri énécmimu, néŋ ic embac tosara
pakaginaiguc Anutuac asé kiwi ménda hai
énécmiyu kecʒu imi sac mebiri énécmimu
niŋac ʒéénéc mimia waŋec. 5 Waŋu unugic
humumu niŋac qahac, néŋ eŋ maso 5 kiric
qiric waŋ énécmima qenʒeŋ manʒeŋ mi-
hicŋi énécmima kecmu niŋ ʒézéya. Waŋu
qenʒeŋ manʒeŋ imi mia kuaŋkuaŋ néŋ ic
méŋ kiyu nimmacac séc kuha imuhucya.
6 Waŋu nalé imuaru imi ic eneŋ humuwiŋ
ʒé wamma ʒéwelecmu, néŋ imuac buŋa
ménda énécmimia wammac. Waŋu humuc
niŋac yaiwisisiŋ memu, néŋ humucnéŋ
néŋgac énécmimac.
7 Ʒikoŋ ionac tanecgina imi mia be-
cosic yaréiguc kembiŋac ʒé yaréac iwawai
megic iniiniya imuhucya mia, orucginaiguc
opoc golinéŋ memeya éséc tarec. Kic
tanecgina imi ic kic tanecnina ésécnec.
8 Waŋu ʒucgina imi embac onac oruc
ʒucgina luaeluaeya ésécnec imuhucyanéŋ
he énécmiyec. Waŋu ʒécgina imi laionac
ʒéra ésécnec. 9 Waŋu tétéc neʒic neʒicgina
imi tétéc saiwa aiŋnéŋ memeya ésécnec
heyec. Waŋu qeŋgaŋgina urumeŋa imi
karisi becosic sasalanéŋ yaréiguc kem-
biŋ ʒéma usuŋnec keŋgic qacanʒac hétéŋ
imuac séc. 10 Waŋu ʒigina imi kuaŋkuaŋac
ʒia ésécnec waiyaguc. Kuc buŋagina imi
maso 5 séc ic embac mebiri énécmimuac
séc. 11 Waŋu ionac muru miŋ kewugina
kecénécmiyec. Imi mia uŋa biria ionac
baec dumuŋa imuac kua meme uŋaya. Qara
Hebiraio aciguc Abadon, Girik aciguc Apo-
lion, neŋaŋ aciguc Kisikiyoŋ uŋa.
12 Kunta neinéŋ yéwéri haréwéc ʒéma
qarec. Imuacnec Momacguc imi hama keŋu
tecgézac. Waŋu ninʒu yéwéri éréhéc heza-
ocnec.
13 Waŋu kua meme uŋa qété 6 iminéŋ
témuŋ hiyec. Hiyu nimba ʒaki téréya
golinéŋ memeya Anutuac wésiaiguc tacʒac

imuac iliha 4 imuacnec ac ewa méŋ hicŋiyu niŋi. [14] Hicŋima kua meme uŋa qété 6
témuŋa késa naŋec iwac yomuhuc ézéyec;
Doku téfara yanda Yufurata iguc kua meme
uŋa 4 qaté énécmimiawac kecʒu imi hulac
énécmigic. [15] Waŋu kua meme uŋa 4 hulac
énécmiyu yawuŋ méŋ imuac maso méŋ
imuac kaiwe méŋ imuac kaiwe kiwa ʒézéya
imi ducŋiyu baec séc ic embac méndéŋ
énécmigic tuŋgina haréwéc waŋu imuac-
nec tuŋgina momacguc imi unuhumumu
niŋac mézézéŋgé énécmimia. [16] Waŋu
yaré ic tuŋginaguc becosiciguc tatac ionac
qétégina 200 milion imuhuc ʒégic niŋi.
[17] Uŋaiguc héhéŋa imuhucgeŋ becosic ʒéma
ic imuac qahaiguc tacgic imi inicba tétéc
saiwa imi alaŋa geric ésécnec pésicpésiha
ʒéma qouc qouc ʒéma qaoc qaoc imuhucya
héima kecgic. Waŋu becosic ionac orucgina
imi laionac oruha ésécnec. Waŋu kuagina
igucnec imi geric bélaŋa ʒéma hofac ʒéma
salfa mayec. [18] Waŋu ionac kuagina igu-
nec geric bélaŋa ʒéma hofac ʒéma salfa
yéwéri haréwéc hicŋiyec iminéŋ ic embac
méndéŋ énécmiyu tuŋgina haréwéc waŋu
imuacnec tuŋ momacguc imi unuhumu-
dacgic. [19] Waŋu becosic ionac kuc buŋagina
imi kuagina ʒéma ʒiginaiguc heyec. Waŋu
ʒigina imi qaté mokoleŋ oruha ésécnec.
Waŋu iminéŋ ic embac mebiri énécmiyec.
[20] Waŋu yéwéri imuac qeriaiguc ménda
humuma kecgic ieneŋ haka biria méragi-
nanéŋ waŋgic imuac ewa éréhéc ménda
wamma ménda waigic, néŋ uŋa hénia hé-
nia ʒéma baniara hénia hénia goli me
siliwa me aiŋ pésia me hoc me ichésa
mema méraginanéŋ memeya kicginanéŋ
hémmuac séc qahac, gezacginanéŋ nim-
biŋac séc qahac, waŋu hénaginanéŋ keŋha
wammuac séc qahac imuhucyawac mepési
énécmima kecgic. [21] Waŋu ic unuhumugic
imi ʒéma paŋge manira ʒéma kaisero ʒéma
kowu meme haka imuacnec ewa meleŋ
ménda waŋgic.

10

Kua meme uŋa kiwi limbiŋaguc.

[1] Waŋu kua meme uŋa kuha yanda
méŋnéŋ hosusunéŋ aturu amuma ku-
rumeŋ igucnec mayec. Mayu hémba
oruha susuriaiguc asoŋ firic heyec. Waŋu
iwac kic ségéria imi kaiwe ésécnec, waŋu
héna héréra imi geric bélaŋa tandé lopioŋ
tanec ésécnec. [2] Waŋu mériaiguc kiwi
limbi limbiŋa hutuhutuya komora méŋ
késa kerec. Waŋu héna héiyanéŋ konduŋ
qahaiguc, héna kanayanéŋ baeciguc tima
naŋec. [3] Namma ac kucnec qacma laionnéŋ
gérérec géanʒac ésécnec qarec. Qaru nalé
imuaru buŋ parandaŋ 7 ieneŋ momacnec
qacgic. [4] Imuhuc qacma ʒégic nimma bec
kiwiiguc omaŋ ʒé wamba kurumeŋ igucnec
qac yomuhuc nuac muru mayu niŋi. Buŋ
parandaŋ 7 ieneŋ ʒégic imi ménda oma
hunuŋ mena eŋ taru. [5] Waŋu kua meme uŋa
héŋi inéŋ konduŋ ʒéma baec tima naŋec
inéŋ mia méra héiyanéŋ kurumeŋiguc
meyacma yomuhuc ʒéyec; [6] Waŋu tetecgia
qahac kecma kurumeŋ ʒéma iwawai imuac
qeriaiguc hezu imi ʒéma, baec ʒéma iwawai
imuac qeriaiguc hezu imi ʒéma, konduŋ
ʒéma iwawai imuac qeriaiguc hezu imi
mocʒoŋ yanda ʒéhicŋiyec iwac qaraiguc
ʒéselima ʒéyec; nalé mehoru horugia méŋ
ménda hemac. [7] Kua meme uŋa qété 7
témuŋa himac nalé imuaru me imuaru
degucdacmi Anutuac ac saŋa weleŋ qeqe
ichéra kua meme ic ionac muru énézéyec
iminéŋ hélaguc wandacmac.

[8] Waŋu kurumeŋ igucnec ac hicŋima
nuac muru mayec ewa iminéŋnec muŋguc
nézéma yomuhuc ʒéyec; Geŋ kemma kon-
duŋ ʒéma baec tima nanʒac kua meme
uŋa iwac mériaiguc kiwi limbi limbiŋa
hutu hutuyawac hezac imi mewéséman.
[9] Imuhuc ʒéyu neŋ kua meme uŋa iwac
muru kemma kiwi limbi limbiŋa komora
imi nénna ʒéma ézéwa kua meme uŋanéŋ
mema nena guac tomeŋgaiguc imi howuc
howura wammac, néŋ guac kuagaiguc
imi morombazec dokuya ésécnec siŋaguc
wammac ʒéyec. [10] Imuhuc ʒéyu neŋ kua
meme uŋa iwac méria igucnec kiwi limbi
limbiŋa komora imi mema neyi. Newa kua-
naiguc imi morombazecac doku ésécnec
siŋaguc waŋec, néŋ hiŋgacma nuac tomeŋ-
naiguc imi howuraguc waŋec. [11] Waŋu
inéŋ yomuhuc nézéyec, gi imi ic embac
hénia hénia ʒéma, gawamaŋ hénia hénia
ʒéma, acgina hénia hénia ʒéma, ic kewu
ionac momacnec muŋguc andiawac ara
énézéwéséman.

11

Héipuc ic éréhéc.

[1] Waŋu uŋ kembaŋa tac ésécnec méŋ
némma yomuhuc ʒéyec; Yacma Anutuac
ocmuŋ téréya ʒéma ʒaki téréya imuac
séha qétéya ʒéma imuac qeriaiguc mepé
qepési wanʒu ionac ʒaŋgégina imi momac-
nec oloŋ énécmina. [2] Waŋu ocmuŋac ama
sombeŋ imuac séha imi ménda olomma eŋ
waina hemac. Ama sombeŋ imi mia ic
enia ionac wai énécmimia. Imuac niŋac
ieneŋ maso 42 imuac séc ama areŋa yanda
imi eŋ tima keŋha wammu. [3] Waŋu ni
héipuc ic éréhécna kuc buŋa érécmiwa
ireŋ maleku sogawac buŋa héima ai meme
1260 imuac séc biaŋac ara énézému. [4] Ireŋ
imi baec yomuac Miŋina Anutu iwac wési-
aiguc nanaŋa oliwa ic éréhéc ʒéma kendol
tatara éréhéc imi mia. [5] Ic méŋnéŋ méŋ
mebiri érécmimaŋ ʒé wammaciguc kua-
gira igucnec geric bélaŋanéŋ éréma haʒéc
hécgira imi qécgé énécmimac. Ic méŋnéŋ
mebiri érécmimaŋ ʒé wammac imi inéŋ
imuhuc humucac buŋa wammac. [6] Waŋu
ireŋ imi kuc buŋagiraguc. Imuac bi-
aŋac ara ʒémanec kecmu naléya naléya
imuaru imi kia ménda hamac niŋ kurumeŋ
héʒicgéyoc. Waŋu ac ʒéyic dokunéŋ sac
wammac niŋ kuc buŋa he érécmizac. Waŋu
siŋgira méndacma nalé imuac me imuac
yéwéri tanera soho sohoya hénia hénianéŋ
baec imi qemaoc. [7] Waŋu ireŋ héipuc
ac imi ʒéyic tecgéyu imuaru uŋa biri-
awac baec dumuŋa imuarunec yaŋ biria
yanda iminéŋ éréma yaré waŋ érécmima
iriyu humumaoc. [8] Humuyic qamocgira
wai érécmigic ama areŋa yandawac héna
yandaiguc hemaoc. Waŋu ama imuac
qara imi qeri uŋawac séciguc Sodom ʒéma
Iʒipte ʒézéya. Miŋ kewugiranéŋ ama areŋa
yanda imuaru mia ic héŋgeŋa wéndaraiguc
qegic humuyec. [9] Waŋu ic embac séwig-
ina hénia hénia ʒéma acgina hénia hé-
nia ʒéma gawamaŋgina hénia hénia séc
ic embac ieneŋ qamocgira imi ai meme
haréwéc ʒéma méŋac bakia kicginanéŋ
iricma kecma kicsuaŋiguc ménda téŋgé
érécmimu niŋac qetalimu. [10] Waŋu kua
meme ic ireŋ imi baecac ic embac ac
geriwaguc waŋ énécmima yéwéri mihicŋi
énécmiyoc. Hénia imuac niŋac ireŋ hu-
muyic ségiségi wamma ewa hia nimma sese
amumu. [11] Waŋu ai meme haréwéc ʒéma
méŋac bakia tecgéyu Anutu arunec kekecac
wésésénéŋ hama iorac qerigiraiguc hiŋ-
garec. Hiŋgaru yacma hénagiranéŋ tima
naŋoc. Waŋu iricma naŋgic ionac muru bac
yandi yandi kuneŋ yanda hicŋi énécmiyec.
[12] Waŋu kurumeŋ igucnec qaqac kuneŋ
yanda iorac muru yomuhuc mayu niŋoc,
iri you éréyic. Waŋu ireŋ ac imi nimma
haʒéc hécgira ieneŋ iricmanec naŋgic ho-
susuiguc kurumeŋu eŋoc. [13] Eŋic nalé idac-
muaru mia naŋ yanda meyec. Meyu ama
areŋa yanda méndéŋ mimia 10 imuacnec
momacguc iminéŋ ʒéŋgéyec. Waŋu naŋ
mema heyec imuac suraiguc ic ʒaŋgégina
7,000 humugic. Waŋu wai énécmimia ieneŋ
bacgina yandiyu kurumeŋ miŋina Anutu
edamuya héimigic.

[14] Kunta neinéŋ yomuhuc ʒéyec; Yéwéri
qété éréhécnéŋ hama kenʒaoc, néŋ yéwéri
qétéya haréwéc imi fodac hamac.

[15] Waŋu kua meme uŋa qété 7 inéŋ
témuŋa hiyec. Hiyu kurumeŋiguc ac ewa
yanda sasala hicŋima yomuhuc ʒéyec.
Baecac héŋgaleŋ ama areŋa yanda imi
Miŋ Kewunina Kristoac héŋgaleŋ ama
areŋa yanda wammac. Waŋu inéŋ nalé
tetecgia qahac galeŋgéma kecma emma
kecmac. [16] Waŋu qeriawac galeŋ 24
Anutuac kiwaiguc ic kewu tataciguc tacgic
ieneŋ simiŋ héima musugina baeciguc
héima Anutu mepésimigic. [17] Mepési
mima legicgina yomuhuc héigic; Ewa
hia! Miŋ Kewunina Anutu, kecnecac
kecʒaŋ, medac medac wandac wandac
miŋina geŋgaoc, kuc yanda késama ic
kewu waŋ nénécmianʒaŋ. [18] Baera baera
ic eneŋ qeri geric waŋgénʒu. Imuac guac
qeri gericgawac buŋa hazac. Humuc ic
niŋgési énécmima weleŋ qeqe ic, kua
meme ichécga ʒéma ic embac téréya ʒéma
tosara guac qacgawac eeya héimianʒu,
kuneŋ me komora séc hakaginawac séc
bakia hiabia meénécmima baec mebirianʒu
imi mebiri énécmiwéséman imuac naléya
hazac. [19] Waŋu kurumeŋiguc Anutuac
ocmuŋ aŋgéyu Anutuac sisipac ac imuac
katapanéŋ ocmuŋ qeriaiguc winiŋu
hicŋiyec. Waŋu imuarunec pilitic ʒéma
gururu meric merira ʒéma buŋ parandaŋ
ʒéma naŋ ʒéma komboc luhuc selia qeyec.

12

Embac ʒéma maʒuaŋ.

1 Waŋu kurumeŋiguc sésécac haka kuneŋ
yanda yomuhuc hicŋiyec, embac méŋnéŋ
kaiwe maleku ésécnec héima naŋec. Waŋu
hénaya bawaiguc maso taru oruhaiguc ic
kewu opoc sikilu 12 yaguc tarec. 2 Waŋu em-
bac iminéŋ hériyaguc waŋu, merac memac
niŋ aʒi kiyu, yaiwisisiŋ wamma tarec.
3 Imuhuc waŋu sésécac haka méŋ kurumeŋ
igucnec hicŋiyec. Ninʒu, maʒuaŋ yanda
pésia méŋ heyec. Imi mia oruha 7 ʒéma,
iliha 10 késa keru, oruha 7 séc ic kewu opoc
tacma keŋec. 4 Waŋu ʒianéŋ kurumeŋiguc
sikilu tuŋ haréwéc igucnec tuŋ momacguc
héréma baeciguc giliyu madarec. Imuhuc
wamma embac merac memaŋ ʒé wawaŋa
iwac wésiaiguc merac meyu qécgémaŋ ʒé
nimma tarec. 5 Waŋu embac imi naŋawac
meyec. Waŋu naŋa imi kecma ic kewuac aiŋ
tacnéŋ baera baera galeŋgé énécmimac niŋ
ʒé mimia. Waŋu naŋa imi Anutu ʒéma iwac
ic kewu tatac imuac wésiaiguc wagicma
eŋec. 6 Waŋu embac imi baec kéra kérasi-
aiguc néŋgacma keŋec. Imuaru kaiwe ai
meme 1260 imuac séc héŋgaleŋ wammimu
niŋ Anutunéŋ duŋ tatara méŋ biaŋac buŋa
mihicŋi miyu heyec.

Kua meme uŋa Mikaelnéŋ
*ma*ʒuaŋ nesimiyu keŋec.

7 Waŋu kurumeŋiguc yaré téma hicŋiyec,
kua meme uŋa Mikael ʒéma kua meme
uŋahéra ieneŋ maʒuaŋac haʒéc wamma
yaré waŋgic maʒuaŋ ʒéma kua meme
uŋahéra ieneŋ imuhucyanec yaré bakia
melemma qegic. 8 Waŋu maʒuaŋ ʒéma
ieneŋ kawali ménda wamma maunudarec.
Waŋu kurumeŋiguc titiŋa méŋ ménda he
énécmiyec. 9 Waŋu maʒuaŋ yanda nes-
imigic néŋgacma mayec. Maʒuaŋ imi
mokoleŋ wahala kuwi ʒéma Biria miŋina
ʒémimia imi mia. Inéŋ kurumeŋ bawaiguc
kecʒu imi mocʒoŋ ikoc waŋ énécmianʒac.
Waŋu nesimiyu baeciguc mayec. Waŋu
kua meme uŋahéra imi acguc momacnec
nesi énécmigic madacgic. 10 Waŋu ku-
rumeŋiguc ac ewa yanda méŋ yomuhuc
hicŋiyu niŋi; Dac muna hécnina ionac
haʒéc ac mihicŋima Anutuaru siŋi kaiwe
séc aciguc onopocaŋec imi qegiligic mayec.
Imuac niŋac deguc neŋaŋ Anutuninawac
aŋgéŋ titi ʒéma kuc ʒéma héŋgaleŋ ama
areŋa yandaya ʒéma iwac Kristoyawac
kuc buŋanéŋ hicŋi hazac. 11 Waŋu dac
muna hécnina ieneŋ ramawac sac imuac
kuha ʒéma héipuc ac wamma ʒégic imuac
kuhanéŋ haʒéc imi ogicgic. Ieneŋ imi
humucac décyaiguc kereŋgic, néŋ kekecgi-
nawac ewa éréhéc ménda waŋgic. 12 Imuac
niŋac, kurumeŋ ʒéma imuaru kekecgi-
naguc kecanʒu ini, ségiségi waŋgic! Waŋu
Biria miŋinanéŋ eŋeya naléya imi hotoŋa
wanʒac imi niŋtegicma qeri biric kuneŋ
yanda nimma mayec. Imuac niŋac baec
ʒéma konduŋ imuaru imi yéwéri hemac.

13 Waŋu maʒuaŋ imi baeciguc nesimimia
waŋec imi héŋtegicma embac naŋawac
meyec imi qenesi wammiyec. 14 Waŋu em-
bac imi kunta nei kuneŋ yandawac qeŋgaŋ
héréra mimia waŋec. Imuac niŋac inéŋ
maʒuaŋac héŋacya mema hia néŋgacma
putitima keŋec. Kemma baec kéra kérasi-
aiguc imuaru nalé éréhécnéŋ méŋ ʒéma
bakia imuac sécdac héŋgaleŋ waŋ mimi-
awac kerec. 15 Waŋu mokoleŋ imi dokunéŋ
embac imi késama kemmac niŋac wamma
iwac andiaiguc kemma kuaya igucnec doku
yanda doku téfara ésécnec qocgéyu mayec.
16 Waŋu baecnéŋ embacwac méra mima
kuaya aŋgéma doku maʒuaŋnéŋ loŋec imi
qécgédarec. 17 Waŋu maʒuaŋ imi em-
bacwac qeri biric nimmiyec. Nimmima
liliŋgéma kemma embac iwac nambérac
héra tosara Anutuac ʒézé seli ac niŋtohoma
kecma Yesuac héipuc ac imi aŋgétima ke-
caŋgic iniguc yaré qemaŋ ʒéma 18 konduŋ
sakasaciguc naŋec.*

13

1 Waŋu ni hémba konduŋ qeria igucnec
yaŋ biria méŋnéŋ éréyec. Imi iliha 10
ʒéma oruha 7 hemiyec. Waŋu iliha 10
imuaru ic kewu opoc 10 tacma keŋec. Waŋu
oruhaiguc séc imuaru qac kiwi Anutu ʒébiri
qébiri waŋ mimianéŋ hema keŋec. 2 Yaŋ
ʒéraguc héŋi imuac tanera imi pusi kuneŋ
yanda leopad yaŋ ésécnec, héna méria imi
haséŋ yaŋ bea imuac méria ésécnec, waŋu
kuaya imi haséŋ yaŋ laion kuaya ésécnec,
waŋu maʒuaŋ iminéŋ eŋeya kuha ʒéma ic

* 12:18: Kiwi tosaraiguc; Ac bakia yomi kembaŋa 17 iguc toroqeqeyawac heyu kembaŋa 18 imi héla qahac eŋ hezac.

kewu tatacya ʒéma qac buŋa imi yaŋ biria iwac waimiyec. [3] Waŋu hémba yaŋ imuac oruha méŋ imi héʒéŋ héʒéŋgia humumia ésécnec hemiyec. Waŋu wiziya humumia imi misirima hiaruyec. Hiaruyu baec séc ic eneŋ yaŋ imuac hémma welicgéma méndacmigic. [4] Waŋu maʒuaŋ iminéŋ yaŋ imuac ic kewuac qac buŋa miyec. Imuac niŋac ic embac ieneŋ yaŋ imuac mepé qepési wammima yomuhuc ʒégic; Mérénéŋ yaŋ imuhucyawac séc? Mérénéŋ i guc efima yaré qemacac séc?

[5] Waŋu yaŋ imi séwi eŋeŋawac ackuaʒéc ʒéma mematitiac ackuaʒéc ʒémacac niŋ kuaya biria haimimia waŋec. Waŋu maso 42 imuac séc ai mema kecmac niŋ kuc buŋa qemimia waŋec. [6] Waŋu yaŋ iminéŋ kuaya aŋgéma Anutu ʒébiri wammima qac buŋaya ʒéma iwac ocmuŋa ʒéma tosara kurumeŋiguc kecʒu imi momacnec ʒébiri qébiri waŋ énécmiyec. [7] Waŋu ic embac téréya haʒéc waŋ énécmima yaré qema onogicmac niŋac ic kewuac buŋa qemimia waŋec. Waŋu séwigina hénia hénia ʒéma baera baera ic embac ʒéma acgina hénia hénia ʒéma baera baera imi kewu waŋ énécmimac niŋ kuc buŋa qemimia waŋec. [8] Waŋu rama merawa qegic humuyec iwac kekecac kiwiiguc baec kurumeŋ ʒéhicŋiyec imuarunec qacgina ménda oénécmiyunec baec yomuaru kecanʒu imi eneŋ mocʒoŋ yaŋ biria imi mepési migic. [9] Méŋnéŋ méŋ gezawagucnéŋ ac yomi nimmac. [10] Hésa amawac buŋa imi hésa amaiguc kemmac. Souac buŋa imi sounéŋ héiyu humumac. Yéwéri imuhuc haénécmiyu ic embac téréya ieneŋ ninʒéŋ ninʒéŋginaiguc selianec naŋ selimuac hezac.*

[11] Waŋu baec qeria igucnec yaŋ biria méŋ éréyec. Éréyu hémba rama merawa ésécnec iliha éréhéc heyec, néŋ ara imi maʒuaŋ mokoleŋ ésécnec ʒéyec. [12] Waŋu yaŋ iminéŋ yaŋ walac éréyec iwac kuc buŋa sécya imi iwac kiwaiguc haisésécya waŋec. Imuhuc wamma baec ʒéma imuaru kekera énézéyu becnec yaŋ walac hicŋima wiziya humumia misirima hiaruyec imuac simiŋ héimigic. [13] Waŋu inéŋ haihaka méréra meanʒac. Mema ʒéyu ic embac kicginaiguc kurumeŋ igucnec geric bélaŋa baeciguc maanʒac. [14] Haka méréra imuhucya memac niŋ kuc mimia waŋec. Waŋu yaŋ walac hicŋiyec iwac kiwaiguc haka imuhucya mema ic embac baeciguc kekera ewa soho meénécmiyec. Meénécmima wiziya sounéŋ héihéiya imi misiriyu qeliyec yaŋ biria iwac baniaraya memu ʒéma énézéyec. [15] Waŋu kuc buŋa qemimia waŋec imuac niŋ yaŋac ireha imi kekecya haimiyu baniaraya iminéŋ ac momacnec hia ʒéyec. ʒéma ic embac tosara yaŋ baniaraya imuac mepé qepési ménda wammimu imi unugic humumuac ʒétecgéyec. [16] Waŋu inéŋ ic embac mocʒoŋ yanda, ic kuneŋ me komora, ic iwawai ginaguc me maqeqeya, ic miŋsuc kekec me weleŋ qeqe momac yanda méra héiginaiguc me pakaginaiguc asé kiwi hai énécmimia wammac niŋ ʒéyec. [17] Waŋu asé kiwiya imi qahac waŋu méŋnéŋ méŋ soukiwa haima nénnagémba wammacac séc qahac waŋec. Asé kiwi imi mia yaŋ imuac qara me qara imuac qétéya. [18] Niŋtegic qiŋtegic ac imi yomuhuc, Ic méŋ niniŋa asac asaria hemizac inéŋ yaŋ imuac qétéya olomma niŋasarimac. Qété imi mia ic méŋac qétéya 666.

14

Rama ʒéma ic 144,000.

[1] Waŋu neŋ hémba rama merawa imi Zion baec boŋaiguc naŋec. Waŋu i guc ic 144,000 moacnec naŋgic. Waŋu pakaginaiguc rama merawa iwac qara ʒéma maŋgocyawac qara ogic heyec. [2] Waŋu kurumeŋ igucnec ac ewa méŋ hicŋiyu niŋi. Nimba doku duduŋ yandawac hétéŋ imuhucya ʒéma buŋ parandaŋ ésécnec waŋec. Waŋu nimba ac ewa imi legic héihéi ic eneŋ gita kulele héré qegic qacanʒac ésécnec. [3] Ieneŋ imi ic kewu tatac ʒéma yaŋ kekecginaguc 4 ʒéma qeriawac galeŋ ionac kicginaiguc legic qelia héigic. Waŋu legic imi ic tosara niŋareŋgéma héimuac séc qahac waŋec, néŋ 144,000 baec igucnec doegina meénécmimia ieneŋ sac imuhuc wammuac séc waŋec. [4] Ieneŋ mia embac iniguc momacnec ménda mebiri amuma qeri qala qalanec kecgic. Kecma rama merawanéŋ dimia me dimia keŋu séc méndac mima

* 13:10: Girik aciguc; Ic embac téréya ionac ninʒéŋ ninʒéŋgina ʒéma nanaŋ seli imi imuaru mia hezac.

keŋaŋgic. Waŋu ic embac sucgina igucnec boŋhéregina meénécmiyu Anutu ʒéma rama merawa iorac héla gocmia walac walac waŋgic. [5] Waŋu kuaginaiguc ikoc ac méŋ ménda hicŋiyu niŋgic, néŋ képésic solaŋ kecgic.

Kua meme uŋawac gezac qéʒéŋ ac.

[6] Waŋu kua meme uŋa méŋnéŋ kurumeŋ sawaya imuac suraiguc putitima keŋu héŋi. Inéŋ mia baec séc ic embac, séwi tanecgina hénia hénia ʒéma ac ewagina hénia hénia ʒéma gawamaŋgina hénia hénia ionac mia buŋa suruc hiabia hehe selia énézémaŋ ʒé késa kerec. [7] Inéŋ kucnec qacma yomuhuc ʒéyec; ʒétecgé tecgé naléya imi ducŋima hazac imuac niŋ Anutuac bac yandi yandi wamma mepé qepési wammigic eŋu. Inéŋ kurumeŋ ʒéma baec, konduŋ ʒéma doku kiwa sasala mihicŋi énécmidarec.

[8] Imuhuc ʒéma keŋu andiaiguc kua meme uŋa méŋ méndac mima keŋec qétéya éréhécnéŋ yomuhuc ʒéyec; Bacgézac bacgézac ama areŋa yanda Babilon! Ama iminéŋ mia baera baera ic embac iniguc kaisero wamma qeri gericac waiŋ doku selia gumu énécmima kerec.

[9] Waŋu andiaiguc kua meme uŋa méŋ qétéya haréwécnéŋ méndacma kemma kuneŋ yanda qacma yomuhuc ʒéyec; Méŋnéŋ méŋ yaŋ biria me iwac baniarayawac mepé qepési wammima pakayaiguc me mériaiguc asé kiwi memac imi [10] I acguc Anutuac qeri biriawac waiŋ selia imi nemac. Waŋu waiŋ selia imi mia dokuguc ménda mesohoma qocgé énécmimia. Ieneŋ imi kua meme uŋahéra téréya ʒéma rama merawa ionac kicginaiguc geric bélaŋa ʒéma salfanéŋ qenʒeŋ manʒeŋ mihicŋi énécmimia wammac. [11] Waŋu qenʒeŋ manʒeŋ imuac hofacnéŋ nalé tetecgia qahac éréma emmac. Méŋnéŋ méŋ yaŋ biria ʒéma imuac baniarayawac mepé qepési wammu imi ʒéma méŋnéŋ qarawac asé kiwiya memac ionac imi siŋi kaiwe séc tachiahiaru méŋ ménda he énécmimac. [12] Imuac mia ic embac téréya eneŋ réwériiguc naŋselima kecanʒu. Ieneŋ mia Anutuac ʒézé seli ac ʒéma Yesuac muru ninʒéŋ ninʒéŋgina hezac imi selianec késama kecanʒu.

[13] Waŋu kurumeŋ igucnec ac ewa méŋ yomuhuc mayu niŋi, ʒéwa kiwiiguc ona, nalé yomuacnec hénima Miŋ Kewuninawac qeriaiguc humumu ieneŋ mériaŋginaguc. Imuhuc ʒéyu uŋa téréyanéŋ yomuhuc ʒéyec; Hélacnec! wawaŋ memegina imuac hélanéŋ méndac énécmimac imuac niŋ nalé imuaru aigina hetecgéma tachiarumu.

Baeciguc héla memeac nalé hayec.

[14] Waŋu hémba hosusu lalac lalac heyu imuac qahaiguc méŋ icac naŋa ésécnecnéŋ tarec. Waŋu iwac oruhaiguc imi ic kewu opoc golinéŋ memeya tarec, mériaiguc imi sou ʒéra miŋgaŋ qizilicyaguc imuac késama tarec. [15] Waŋu ocmuŋ igucnec kua meme uŋa méŋnéŋ mama méŋ hosusu qahaiguc tarec iwac yomuhuc qacma ézéyec; Gi souga miŋgaŋ miŋgaŋgianéŋ héima tocgowéséman. Héla gocmia imi mocʒoŋ waʒiwaʒiya wandaru baecac héla memeyawac naléya ducŋizac. [16] Imuhuc ʒéyu hosusu qahaiguc tarec inéŋ souya miŋgaŋ miŋgaŋagucnéŋ giliyu keŋha wamma qeriru baeciguc héla gocmia imi tocgo énécmimia wandarec.

[17] Waŋu kua meme uŋa méŋnéŋ ocmuŋ kurumeŋiguc tarec imuacnec mayec. Waŋu i imuhucyanec souya ʒéra miŋgaŋ qizilicyaguc késa kerec. [18] Waŋu kua meme uŋa méŋ gericac galeŋa kecʒac inéŋ ʒaki téréya igucnec mayec. Mama sou miŋgaŋa ʒéra qizilicyaguc késa kerec iwac kucnec qacma yomuhuc ézéyec; Waiŋ gocmia imi qaodacʒac imuac niŋac gi souga ʒéra miŋgaŋa qizilicyaguc iminéŋ baeciguc waiŋ héla gocmia hezac imi héima tocgéna. [19] ʒéyu kua meme uŋa iminéŋ souya héiyu keŋha waŋu baeciguc waiŋ gocmia kanʒaŋaguc imi tocgoma Anutu qeri biriawac waiŋ tiʒi qiʒiʒayawac titiŋa kuneŋ yanda imuac qeriaiguc giliyu hiŋgadarec. [20] Waŋu waiŋ tiʒi qiʒiʒayawac titiŋa yanda imi ama yanda imuac séŋgaŋgeŋiguc taru tiʒiqiʒiʒagic titiŋa yanda imuac qeria igucnec sac yanda mayec. Mayu ʒékéŋa imuac horua héŋgeŋa imi éréma becosic déméŋginawac séciguc heyec. Waŋu horua wéndara imi 300 kilomita imuac séc sécgéma keŋec.

15

Kua meme uŋa eneŋ yéwéri 7 késama naŋgic.

1 Waŋu kurumeŋiguc sésécac haka
kuneŋ yanda welic welicgia méŋ hicŋiyu
héŋi. Kua meme uŋa 7 ieneŋ yéwéri
ʒérabéraguc 7 késama naŋgic. Anutuac
yéwéri ʒérabéraguc iminéŋ hicŋidaru
mocʒoŋ tecgémac imuac niŋac yéwéri
iminéŋ tetecgiawac buŋa wanʒac.
2 Waŋu muŋguc hémba konduŋ méŋ
kiruŋnéŋ memeya ésécnecnéŋ geric
bélaŋguc mesoho sohoyawac heyec. Ic
embac tosara meseli amuma yaŋ biria ʒéma
iwac baniaraya ʒéma iwac qarawac qétéya
imi mocʒoŋ héŋara mema ogicdacgic ieneŋ
mia konduŋ kiruŋnéŋ memeya ésécnec
imuac élélahaiguc Anutuac gita kulele
imi késama naŋgic. 3 Namma Anutuac
weleŋ qeqe ic Mose ʒéma rama merawa
iorac legic yomuhuc ʒéma héigic, O Miŋ
Kewunina Anutu, medac medac wandac
wandac miŋina, geŋ ai eŋeŋa ʒéma welic
welicgia meanʒaŋ. Baera baerawac ic kewu
ʒéma Miŋ Kewu kecʒaŋ guac héna imi
solaŋa ʒéma hélacnec.
4 Miŋ Kewunina, mérénéŋ qacgawac bac
yandi yandi ménda wamma eeya ménda
héigémmac? Gi momacguc sac téréya.
Guac wawaŋ meme solaŋa imi hicŋite-
gicʒac imuac baera baera ic embac ieneŋ
hama wéségaiguc mepési gémmu. 5 Waŋu
haka imi tecgéyu hémba kurumeŋiguc
héipuc acac hali ocmuŋ imuac naguya
aŋgéyec. 6 Aŋgéyu kua meme uŋa qété 7
yéwéri 7 késa naŋgic ieneŋ ocmuŋ igu-
nec magic. Ieneŋ imi séwi usu lalac-
nec ʒéma qala qalagia lineŋ malekunéŋ
memeya imi héima kecgic. Waŋu tétécgi-
naiguc rikuŋ maŋkepela golinéŋ memeya
imi ʒikima naŋgic. 7 Waŋu yaŋ kekecgi-
naguc 4 naŋgic ionarunec méŋnéŋ sokoc
7 golinéŋ memeya Anutu kekec hémbé-
naŋa miŋina iwac qeri birianéŋ sécgéma
kuaya qema heyec imi kua meme uŋa 7
ionac énécmiyec. 8 Waŋu Anutuac edamuya
ʒéma kuhanéŋ waŋu ocmuŋ qeriaiguc ho-
fac hicŋima kuaya qedarec. Waŋu kua
meme uŋa 7 ionac yéwéri ʒérabéraguc 7
imi ménda tecgéyunec méŋnéŋ méŋ oc-
muŋ qeriaiguc emmacac séc qahac waŋec.

16

ʒéic Anutuac qeri gericyanéŋ kuaya qema heheya.

1 Waŋu ocmuŋ qeria igucnec ac ewa
kuneŋ yandanéŋ mama kua meme uŋa 7
yomuhuc énézéyu niŋi, Ini kemma Anutuac
qeri gericac ʒéic 7 imi baeciguc qocgégic.
2 Waŋu kua meme uŋa qétéya momacguc
inéŋ kemma ʒéicya baeciguc qocgéyu
wizi biria geriwagucnéŋ ic embac yaŋ
biria imuac asé kiwiya mema baniaraya
mepésimigic ionac séwiginaiguc hicŋiyec.
3 Waŋu kua meme uŋa qétéya éréhéc
inéŋ ʒéicya konduŋiguc qocgéyu konduŋ
imi focdac ic humumia ionac sac ésécnec
waŋec. Waŋu konduŋiguc lambéc ʒéma
iwawai kekecginaguc imi mocʒoŋ humu-
dacgic.
4 Waŋu kua meme uŋa qétéya haréwéc
inéŋ ʒéicya doku téfara ʒéma doku
kiwaiguc qocgéyu sac wandarec. 5 Waŋu
kua meme uŋa doku aŋgétima kerec inéŋ
yomuhuc ʒéyu niŋi, becaru kecnecac
kecʒaŋ, o téréya miŋina, imuhuc ʒétecgé
énécmizaŋ imuac niŋac gi imi solaŋ
dindiŋa wanʒaŋ. 6 Ieneŋ ic embac téréya
ʒéma kua meme ic unugic sacgina mayec
imuac niŋ sac gumu énécmina imuac
nimba hakagina waŋgic imuac bakia
mezu. 7 Waŋu neŋ nimba ʒaki téréyanéŋ
ac yomuhuc melemma ʒéyec; Hélacnec!
Anutu Miŋ Kewunina medac medac
wandac wandac miŋina guac gésigési aiga
imi hélacnec ʒéma solaŋa wanʒac.
8 Waŋu kua meme uŋa qétéya 4 inéŋ
ʒéicya imi kaiweiguc qocgéyu geric
bélaŋanéŋ ic embac kasoŋi énécmimac niŋ
waimimia waŋec. 9 Waŋu geriwa kuneŋ
yandanéŋ ic embac kasoŋi énécmiyec.
Waŋu yéwéri ʒérabéraguc imi mihicŋi
énécmimacac séc kuha hemizac Anutu
iwac qara imi ʒébiri qébiri wammima ewa
qerigina ménda melemma eeya ménda
héimigic.
10 Waŋu kua meme uŋa qétéya 5 inéŋ
ʒéicya imi yaŋ biria iwac ic kewu tataraiguc
qocgéyu iwac héŋgaleŋ ama areŋa yanda
imi focdac siŋidéŋgéyu ic embac ieneŋ
qenʒeŋ manʒeŋ qema ezelaŋgina kigic.
11 Waŋu wizi némbéŋgina ʒéma imuac
geriwa niŋac Anutu kurumeŋ miŋina

ʒébirimima wawaŋ memegina imi kileŋ
ménda meleŋgic.

12 Waŋu kua meme uŋa qétéya 6 imi
ic kewu Is igucnec hamu ionac hénag-
ina mihicŋima ʒérén qérén wandacmaŋ ʒé
ʒéicya doku téfara yanda Yufurata iguc
qocgéyu doku imi ʒicgédarec. 13 Waŋu
ni hémba maʒuaŋ mokoleŋ kuaya iguc-
nec ʒéma yaŋ biria imuac kuaya igucnec
ʒéma kua meme ic ikora iwac kuaya iguc-
nec uŋa biria haréwéc taŋa tanec éséc-
néŋ érégic. 14 Imi mia kuwic uŋagina.
Ieneŋ imi medac medac wandac wandac
miŋina Anutu iwac nalé yandaiguc yaré
qewiŋ ʒé ʒérén qérén wamma baera baera
ic kewu ionac muru kemma kiwi méréra
wamma tocgo énécmigic. 15 Ninʒu neŋ
kowu nene ésécnec hamaŋ. Méŋnéŋ
méŋ kic qeli kecma eŋeya séwi usuya
galeŋgéma katanec ménda keŋha wamma
eŋeya gamuya ménda hicŋitegicmac imi
mériaŋaguc wammac. 16 Waŋu uŋa biria
haréwéc ieneŋ baec méŋ qara Hebiraio
aciguc Amagedon ʒémimia imuaru ic kewu
qutulaŋgé énécmidacgic.

17 Waŋu kua meme uŋa qétéya 7 inéŋ
ʒéicya imi sawa géléléyaiguc qocgéyu
mayec. Mayu ocmuŋ ic kewu tatac
imuarunec ac ewa kuneŋ yanda méŋnéŋ
yomuhuc ʒéyu mayec; Medac medara
waŋʒac! 18 Waŋu pilitic ʒéma buŋ parandaŋ
ʒéma ac hétéŋ hicŋiyec. Waŋu naŋ kuneŋ
yanda méŋ hicŋiyec. Naŋ imuhucya imi
baeciguc ic embac hicŋima kecgicac éréma
deguc méŋ ménda hicŋiyec. 19 Waŋu
ama areŋa yanda demiŋ seliaguc imi
téma haréwéc waŋec. Waŋu baec séc
ic ionac ama areŋa yanda imi mocʒoŋ
bororoŋgéma madarec. Waŋu Anutunéŋ
Babilon ama areŋa yandawac tacyachéra
imuhuc niŋqeli énécmima qeri biric
soho sohoyawac waiŋ doku sokoc imi
qocgé énécmiyec. 20 Waŋu konduŋ baec
komoc komoc imi néŋgacma saŋgidacgic
baec boŋa mocʒoŋ hocénécmimia waŋec.
21 Waŋu kurumeŋ igucnec komboc saŋgeŋa
40 kilo imuhucya imuhucyanéŋ ic embac
ionac qacginaiguc mayec. Mayu yéwéri
kuneŋ yanda bac yandi yandiyaguc mihicŋi
énécmiyu ic embac ieneŋ Anutu ʒébiri
qébiri wammigic.

17

Kaisero embac garata ʒéma
yaŋ biria.

1 Waŋu kua meme uŋa 7 ʒéic késa naŋgic
ionarunec méŋnéŋ nuaru hama yomuhuc
nézéyec, You hana héna yanda embac
qac buŋa yandayaguc doku kuneŋ yanda
yandaiguc tacanʒac imi kitiwa dimuhucya
hicŋimimac imi gézéwa hémbéséman.
2 Baec séc ic kewu ieneŋ i guc kaisero
waŋamuanʒu. Waŋu ic embac baeciguc
kecanʒu ieneŋ iwarunec mia kaiseroac
waiŋ doku negic ewa soho waŋ énécmiyu
kecʒu. 3 Imuhuc nézéma uŋa téréyanéŋ
nuagicma baec kéra kérasiaiguc keŋec.
Waŋu imuaru hémba embac méŋ yaŋ
biria pésia méŋac qahaiguc tarec. Waŋu
yaŋ imuac séwélaiguc Anutu ʒébiri
qébiri mimiawac qac kiwi hénia hénia
sécgédacma heyec. Waŋu yaŋ imi mia
oruha 7 ʒéma iliha 10 hemiyec. 4 Waŋu
embac imi séwi usuya qoucqoucya ʒéma
pésicpésiha meamuma kerec. Waŋu goli
ʒéma hoc eeyaguc ʒéma pél hocnéŋ
meʒeric amuyec. Waŋu mériaiguc sokoc
méŋ golinéŋ memeya késama naŋec. Waŋu
sokoc imuac qeriaiguc imi haihaka ewa
loloŋa ʒéma kaiseroac haka qakolayaguc
imi sécgéma heyec. 5 Waŋu pakayaiguc qara
saŋa yomuhuc ooyawac heyec, Babilon ama
yanda, kaisero embac ʒéma baecac haihaka
ewa loloŋawac neŋgocgina. 6 Waŋu embac
imi hémba ic embac téréya ʒéma Yesuac
héipuc ichéra ionac sacgina nekecma
ewa sohosoho waŋec. Waŋu neŋ hémma
kuneŋ yanda welicgéyi. 7 Waŋu kua meme
uŋanéŋ némac niŋac imuhuc kuneŋ yanda
welicgézaŋ? ʒéma nézéyec. Neŋ embac
imuac haihakaya saŋa ʒéma yaŋ biria
oruha 7 ʒéma iliha 10 embac iminéŋ
tacma nesianʒac iorac héniagira gézéwa
nimbéséman. 8 Gi yaŋ biria hénʒaŋ imi
becaru kerec, néŋ deguc ménda kecʒac.
Waŋu biaŋguc uŋa biria ionac baec dumuŋa
imuacnec éréma humucac geric siaiguc
hiŋgacma biridacmac. Waŋu yaŋ biria
imi bec kerec, néŋ deguc ménda kecma
biaŋguc liliŋgéma hamac. Imuac niŋac
hicŋi énécmimac nalé imuaru imi baec
kurumeŋ hicŋiyec imuarunec éréma deguc
baeciguc kekera, kekecac kiwiiguc qacgina
ménda ooyawac hezac, ieneŋ imuac

hémma welicgému. [9] Ewa qeri niŋtegic
qiŋtegicyagucnéŋ ac yomi niŋasarimac.
Oruha 7 imi baec boŋa 7 embacnéŋ tarec
imi ʒéma ic kewu 7 wanʒu. [10] Ic kewu 5 imi
maunuyu qahac waŋgic méŋ deguc kecʒac.
Waŋu méŋ imi ménda hazacnec. Waŋu
hamac imi nalé hotoŋadac kecmacac hezac.
[11] Yaŋ bec kerec, néŋ deguc qahac wanʒac
imi ic kewu 7 ionac areŋiguc toroqema
qétéya 8 wammac. Waŋu inéŋ humucac
geric siaiguc hiŋgacmac. [12] Waŋu iliha 10
hénʒaŋ imi ic kewu 10. Waŋu ieneŋ imi
baec yandagina imi ménda énécmimia
néŋ yaŋ biria i guc qéhéréŋgéma kecgic
nalé hotoŋa dac ic kewu ésécnec kuc buŋa
qeénécmimia wammac. [13] Ieneŋ imi ewa
siŋ momacnec wamma eŋaŋ kuc buŋagina
ʒéma ic kewuac qac buŋa imi yaŋ biria
iwac mia waimidacmu. [14] Waŋu ieneŋ rama
merawa haʒéc wammima i guc yaré qemu.
Waŋu rama merawa imi miŋ onac miŋgina
ʒéma ic kewu onac ic kewu kecʒac imuac
yaréiguc onogicdacmac. Waŋu héihéré
énécmimia ʒéma gési énécmimia ʒéma
tohotoho ichéra keŋhéi hahéigina qahac
imi eneŋ i guc momacnec kecmu.

[15] Imuhuc ʒéma kua meme uŋanéŋ
toroqema yomuhuc nézéyec; kaisero
embac doku yanda yanda qacginu taru
hénnec. Doku imi mia icya icya ʒéma ic
embac tuŋa tuŋa ʒéma héŋgaleŋ amaya
amaya ʒéma acgina hénia hénia ʒéanʒu
imi eneŋ mia. [16] Waŋu iliha 10 héŋnec
ieneŋ ʒéma yaŋ biria imi momacnec
kaisero embac imi nimbiri wammima
mebiri mima séwi usuya qécgéma nenesicya imi
gericiguc odacmu. [17] Waŋu Anutunéŋ eŋeya
ewa siŋa heyec séc medacmaŋ ʒé ewa
qeriginaiguc niniŋ méŋ mihicŋi énécmiyu
ewa momac wamma eŋaŋ héŋgaleŋ
ama areŋa yandagina imi yaŋ biria iwac
waimigic. Waŋu imuhuc wammanec kecgic
Anutuac ackuaʒéc imi hélaguc wandacmac.
[18] Waŋu embac héŋnec imi mia ama areŋa
yanda, baecac ic kewu héŋgaleŋ waŋ
énécmianʒac imi mia.

18

Babilon ama areŋa yanda imi kisikiyoŋ mihicŋiyec.

[1] Imuhuc ʒéyu tecgéyu ni hémba kua
meme uŋa méŋ kuc buŋa yandayaguc-
néŋ kurumeŋ igucnec mayec. Waŋu iwac
edamuyanéŋ baec qetagalidarec. [2] Inéŋ
ac ewa yandaiguc qacma yomuhuc ʒéyec;
Bacgézac bacgézac! Ama areŋa kuneŋ
yanda yanda Babilon! Kuwic onac duŋ
tatac ʒéma uŋa biria hénia héniawac tocgo-
togo ama ʒéma nei biria ewa loloŋa ionac
aségina wanʒac. [3] Hénia imi yomuhuc,
héŋgaleŋ amaya amaya imi iwac kaisero
hakawac qeri biria imi doku selia éséc-
nec nema ewa mohoqoho sohoya wanʒu.
Waŋu baecac ic kewu eneŋ i guc kaisero
haka waŋgic. Waŋu baec séc nénnagémba
ic ieneŋ imuhucyanec meʒeric qeʒericac
kuhanéŋ kecma kekec imuac kuha niŋac
yandima soukiwa ginaguc waŋgic.

[4] Waŋu kurumeŋ igucnec ac ewa méŋ
yomuhuc mayu niŋi; Ic embac hécna ini
embac iwarunec mama iwac képésiciguc
ménda toroqemu. Imuhuc wamma
iwac yéwéri ʒérabéraguc imi momacnec
ménda memu. [5] Némac niŋ képésicya
imi qaudumuru héima eŋkecma kurumeŋ
osizac. Waŋu Anutunéŋ képésicya imi
niŋqelima kecʒac. [6] Imuac énécmiyec
séc migic. Wawaŋ memeyawac bakia
séha mesaigic éréhéc waŋu meleŋ migic.
Waŋu sokociguc doku selia hénia hénia
momacnec haima lelecgéma énécmiyec
imi séc méŋ toroqema meleŋmigic. [7] Ʒézé
bipi waŋamuma meʒeric waŋamuma kerec
imuac imuhucyanec qenʒeŋ manʒeŋ ʒéma
ewa howuc imuac séciguc wammigic.
Némac niŋ inéŋ ewa qeriaguc yomuhuc
ʒéanʒac, ni embac garata wamma héŋgaleŋ
waŋ énécmianʒua, ni malé qahac, waŋu
ewa howuc méŋ ménda mihicŋimaŋ.
[8] Imuac niŋ ai meme momacguc imuac qeri-
aiguc yéwéri ʒérabéra, humuc ʒéma, ʒésiac
yanda ʒéma, béti yanda imuhucyanéŋ
hicŋimimac. Iwac tasé kuku miŋina imi
medac medac, wandac wandac miŋina
Anutu, imuac niŋac embac imi geric
bélaŋaiguc giliyu ʒedacmac.

[9] Waŋu baecac ic kewu i guc kaisero
wamma meʒeric qeʒeric wamma kecgic imi
eneŋ gericnéŋ embac imi oyu imuac hofa-
cya eŋu hémma iwac niŋac ʒésiac wammu.
[10] Waŋu qenʒeŋ manʒeŋa hémma bac yandi
yandi wamma lakec namma qac héhélima

yomuhuc ʒému. Ewa biric, ewa biric! Ama
yanda Babilon, medac medac wandac wan-
dac Babilon! Némac niŋ kitiwaga yéwéria
focdac hicŋigénʒac.

11 Méŋnéŋ méŋ hinacya boŋ ménda
meanʒac imuac niŋac baecac nénnagémba
ic ieneŋ embac imuac wamma siacma ewa
biric wammigic. 12 Hinacgina imi mia goli
ʒéma siliwa ʒéma qembili boŋa yanda
ʒéma pél hoc boŋa eŋeŋa ʒéma lineŋ
maleku solaŋa ʒéma iwawai qouc qoucgia
ʒéma maleku héʒéŋ usianéŋ memeya
kambiŋ hésianéŋ memeya ʒéma maleku
pésicpésiha ʒéma ichésa héméŋa hiabiaguc
hénia hénia ʒéma iwawai elifante ʒuŋanéŋ
memeya ʒéma méra kiwi ichésa boŋa
eŋeŋagucnéŋ memeya hénia hénia ʒéma
aiŋ qaora ʒéma, aiŋ ʒéma mamboli
hoc 13 Waŋu méséki ic séwéla, iwawai
asélaŋaguc, kufaŋ, haléc héméŋaguc,
berizi halécya, doku selia, oliwa haléc,
padi ʒéma imuac uha, burumakao ʒéma
rama, becosic ʒéma imuac karisi, hésa ic
ʒéma ic embac ionac qeri uŋa. 14 Waŋu
yomuhuc ʒému, Iwawai héla gocmia imuac
me imuac guac uŋaganéŋ siŋa nimma hoc
hoc ai meaŋnec imi mocʒoŋ guac murunec
néŋgacma kendacgic. Iwawai saméŋ
bipiyaguc hegéŋgéŋa ʒéma iwawai meʒeric
qeʒeriraguc imi mocʒoŋ sohodacgic.
Imuhucya imi méndagucnec mihicŋimu.
15 Babilon niŋac soukiwa mihicŋiaŋgic
nénnagémba ic hinac imuhucyawac miŋina
ieneŋ qenʒeŋ manʒeŋ imuac bac yandi
yandi wamma lakec namma yomuhuc ʒézé
siac wamma ewa howuc wanʒu. 16 Ewa
biric, ewa biric, ama yanda gi lineŋ maleku
hiabia ʒéma maleku qouc qoucgia ʒéma
pési pésiyanéŋ meʒericma goli ʒéma hoc
eeyaguc ʒéma pél hocnéŋ meʒeric amuma
kekera. 17 Hinac yanda imuhucyanéŋ fuknec
qahac wandacʒac.

ʒéic miŋina ʒéma ʒéiciguc konduŋ
séc keŋkeŋ haha waŋaŋgic ic kiaŋ eneŋ
ʒéma ʒéic imuac ai ic ʒéma konduŋiguc
ai meaŋgic ieneŋ lakec naŋgic. 18 Namma
geric embac oyu hofacya éréyu hémma
qacma ʒézu, Ewa biric, némac ama kuneŋ
yandanéŋ imuac séc waŋec me? 19 Imuhuc
ʒéma orucginaiguc sigic naecma siacma
ewa howuc wamma ʒésiacma ʒégic;
Ewa biric, ewa biric, ama yanda yomi,
konduŋiguc ʒéic miŋina ieneŋ guac iwawai
eeyagucnéŋ soukiwagina mihicŋiaŋgic,
néŋ ama areŋa yanda imi fuknec qahac
wandacʒac. 20 Waŋu Anutunéŋ hénaoriŋ
héra ionac ʒéwelecgina niŋénécmima
embac imi ʒétecgé énécmizac. Imuac
niŋac kurumeŋ ʒéma ic embac téréya ʒéma
Yesuac Méliméli ic ʒéma kua meme ic ini,
haka imuac ségiséi waŋgic!

21 Ac imuhuc hicŋiyu kua meme uŋa
selia méŋnéŋ ʒamanʒiŋ yanda hilaŋa méŋ
meyacma konduŋiguc giliyu hiŋgarec.
Hiŋgaru yomuhuc ʒéyec; Babilon ama
yanda imi imuhucnec selianec gliyu
hiŋgaru mihicŋimuac séc qahac wammac.
22 Waŋu gita qeqe ic ʒéma legic héihéi
ic ʒéma kuŋa qeqe ic ʒéma témuŋ qeqe
ic ionac hétéŋ imi sucginaiguc muŋguc
ménda hicŋiyu nimmu. Waŋu méra kiwi
meme ic ionac nénnagémba haka imi acguc
muŋguc ménda hémmu. Waŋu iwawai
héʒé héʒéʒayawac ʒamanʒiŋ hoc yanda
imuac hétéŋ acguc muŋguc ménda hicŋiyu
nimmu. 23 Lambe asahanéŋ guaru muŋguc
ménda asarimac. Waŋu eu iniŋ buŋa qeqe
ionac ewa hétéŋnéŋ guac muru muŋguc
ménda hicŋiyu nimmu. Nénnagémba
ichécga imi baera baera ic eŋeŋa imi eneŋ
mianéŋ, suŋa meme acganéŋ baec séc ic
embac qerigina mesohoyec. 24 Waŋu kua
meme ic ʒéma ic embac téréya ʒéma ic
embac tosara baera baera unuhumugic
mocʒoŋ yanda ionac sacginanéŋ ama
yanda yomuac qeriaiguc wininiyec.

19

Kurumeŋiguc ʒézé ségiséi
hicŋiyu héŋi.

1 Waŋu imuac andiaiguc nimba ku-
rumeŋiguc ic embac tuŋ yanda ionac ewa
hétéŋ yanda ésécnecnéŋ hicŋima yomuhuc
ʒégic; Haleluya Anutunina mepésini!
Aŋgéŋ titi ʒéma edamu ʒéma kuc yandanéŋ
Anutunina guaru hezac. 2 Hénia imi mia
iwac niŋgésigési ai imi hélanec ʒéma
solaŋ dindiŋa wanʒac. Kaiseroac hakanéŋ
baec mebiriyec sero embac garata imi
niŋgésima eŋeya weleŋ qeqe ichéra ionac
sacginawac ʒégési énécmimac. 3 Muŋguc
yomuhuc ʒégic; Haleluya! Waŋu ama
yanda imuac hofacnéŋ nalé tetecgia qahac
emmanec naŋanʒac. 4 Waŋu qeriawac

galeŋ 24 ʒéma yaŋ kekecginaguc 4 ieneŋ
ic kewu tatac imuaru tarec Anutu i simiŋ
héimima mepésimima ʒégic; Hélacnec,
Haleluya! [5] Waŋu ic kewu tatac imuarunec
ewa hétéŋ méŋ hicŋima ʒéyec; Anutunina
mepésimigic, iwac weleŋ qeqehéra mocʒoŋ
ini ʒéma, kuneŋ me komora, iwac bac
yandi yandi wammianʒu ini mocʒoŋ Anutu
mepésimigic. [6] Waŋu muŋguc ic embac
tuŋ yanda ionac ewa hétéŋ ésécnec ʒéma
doku dunduŋ yandawac hétéŋ ésécnec
ʒéma buŋ parandaŋ yanda ésécnecnéŋ
hicŋima yomuhuc qacma ʒégic niŋi,
Haleluya! medac medac wandac wandac
Miŋ Kewunina neŋaŋ Anutunéŋ ninicgaleŋ
waŋ nénécmianʒac. [7] Rama merawa imuac
ʒammaréŋ meme naléya ducŋiyu iniŋ
buŋaya qemimianéŋ ʒéréŋ qéréŋ waŋ
amudacʒac. Imuac niŋ neŋaŋ ségiségi
wamma edamuya héimiwiŋ. [8] Embac imi
mia lineŋ maleku hiabia qilic qilicyaguc
ʒéma lalac qeqecnec imuhucya héimac niŋ
haimiyec. Waŋu maleku lineŋ hiabia imi
mia ic embac téréya ionac wawaŋ meme
solaŋ dindiŋa imi mia.

[9] Waŋu kua meme uŋanéŋ nuac yomuhuc
ʒéyec; Kiwi yomuhuc ona, rama merawa
imuac ʒammaréŋ hai ségiségi iguc héihéré
énécmimia imi mériaŋ ginaguc. Waŋu
muŋguc toroqema ʒéma ac yomi Anutuac
ackuaʒéc imi hélacnec ʒéyec. [10] Imuhuc
nézéyu ni simiŋ héima mepésimimaŋ ʒé
wamba inéŋ yomuhuc nézéyec, Ni imi gi
ʒéma guac dac munahécga Yesuac héipuc
ac késa kecʒu iniguc momacnec weleŋ qeqe
ic kecʒua. Waina, imuhuc ménda waŋ
némbéséman, néŋ Anutu sac mepési mi-
wéséman. Yesuac héipuc acnéŋ biaŋac ara
imuac qeri uŋa wanʒac.

Becosic lalac lalac qahaiguc tatara.

[11] Waŋu ni kurumeŋ aŋgéma naŋu héŋi.
Ninʒu becosic lalac méŋnéŋ naŋu imuac
qahaiguc méŋnéŋ tacma kerec. Iwac
qara imi haka héla ʒéma ac héla. Inéŋ
solaŋ dindiŋanec niŋgési ai mema yaré
qeanʒac. [12] Kiwa imi geric bélaŋa ésécnec
waŋu oruhaiguc imi ic kewu opoc sasala
heyec. Waŋu qac méŋ ooyawac hemiyec.
Waŋu imuac qac imi tosara qahac, néŋ
eŋeyaocnec ninʒac. [13] Waŋu inéŋ maleku
saciguc tinduŋ tinduŋgia héima kerec.
Iwac qara imi Anutuac ackuaʒéc ʒémimia.
[14] Waŋu yaré ic kurumeŋiguc kecʒu ieneŋ
maleku lineŋ lalac qeqeya ʒéma qakolaya
qahac héima becosic lalaciguc tacma
méndacmigic. [15] Kuaya igucnec mia sou
ʒéra qizilic méŋ éréyec. Waŋu iminéŋ
mia baera baera ic embac unumac. Waŋu
eŋeyaoc aiŋ qarucnéŋ héŋgaleŋ waŋ
énécmimac. Waŋu Anutu medac medac
wandac wandac miŋina iwac qeri geric
héŋgeŋa nimma waiŋ gocmia tiʒiʒaanʒu
ésécnec tiénécmima tasé kuku ai memac.
[16] Waŋu iwac maleku horua qahaiguc ʒéma
tawéyaiguc qac kiwiya yomuhuc ooyawac
hezac, ic kewu ionac ic kewugina, miŋ ionac
miŋgina.

Yaŋ ʒéraguc ʒéma yaré ichéra
imi maunuyec.

[17] Waŋu ni hémba kua meme uŋa
méŋnéŋ kaiweiguc namma nei sawaiguc
putitima keŋha waŋgic ionac muru kucnec
qacma yomuhuc énézéyec; Hama Anutuac
neʒéléléŋ yandaiguc tocgégic. [18] Tocgoma
ic kewu ionac séwi busu ʒéma ic kawali
hécginawac séwi busu ʒéma becosicgina
ʒéma imuac qahaiguc tacgic ionac séwi
busu ʒéma ʒiki sipac qahac kecʒu ʒéma
weleŋ qeqe kecʒu ʒéma kuneŋ me komora
mocʒoŋ yanda ionac séwi busugina imi
negic. [19] Waŋu neŋ hémba yaŋ biria imi
ʒéma baec séc ic kewu ʒéma yaré ic hécgina
ieneŋ tocgogic. Tocgoma becosic lalaciguc
tarec i ʒéma yaré ichéra haʒéc waŋ
énécmima yaré qewiŋ ʒé harégic. [20] Néŋ
yaŋ biria ʒéma iwac kiwaiguc kiwi méréra
meaŋgic kua meme ic ikora imi momacnec
érépésima dérécgé érécmimia waŋec. kua
meme ic ikora inéŋ mia yaŋ imuac qac
kiwiya késa kecma iwac ireha mepési migic
imi onac kiwi méréra wamma ewagina
mesoho énécmiyec imi mia. Éréhéc imi
qeliqeli érépésima gizoŋ geric bélaŋawac
ʒékéŋaiguc gili érécmiyu hiŋgaroc. [21] Waŋu
tosara imi becosic lalaciguc tarec iwac kua
igucnec sou ʒéragucnéŋ mama unudarec.
Waŋu nei hénia hénia imi mocʒoŋ hama
séwi busugina negic tomeŋgina qedarec.

20

Yawuŋ 1,000.

[1] Waŋu hémba kua meme uŋa méŋnéŋ
uŋa biria ionac baec dumuŋa imuac wétéya
ʒéma seŋ hésa kuneŋ yanda mériaiguc

késama kurumeŋ igucnec mayec. [2] Mama
maʒuaŋ mokoleŋ késama yawuŋ 1,000 séc
qatémiyec. Maʒuaŋ imi mokoleŋ walac
hicŋiyec uŋa biria, Biria miŋina ʒémimia
imi mia. [3] Qatémima uŋa biria ionac
baec dumuŋa imuac qeriaiguc giliyu hiŋ-
garu naguya héʒicgéma asé kiwinéŋ mese-
lima musuluŋgéyec. Waŋu baera baera
méndagucnec ikoc ménda waŋ énécmimac
niŋ yawuŋ 1,000 ac séc imuaru heyec.
Waŋu imuac andiaiguc nalé hotoŋa dac
hulacmimia wammac.
[4] Waŋu ni ic kewu tatac sasala hémba
tosara imuaru tacgic imi onac niŋgésigési ai
memu niŋ kuc buŋa énécmiyu késa kecgic.
Waŋu neŋ hémba Anutuac ackuaʒéc ʒéma
Yesuac héipuc ac niŋac déméŋgina héric
hérira ionac qeri uŋagina ʒéma yaŋ biria
ʒéma iwac ireha ménda mepésimigic ieneŋ
ʒéma pakagina ʒéma méraginaiguc asé ki-
wiya ménda megic ieneŋ qelima yacma
Kristoguc yawuŋ 1,000 imuac séc ic kewu
waŋ énécmima kecgic. [5] Waŋu humugic
ionac murunec tosara ieneŋ keŋkecma
yawuŋ 1,000 tecgéyec nalé imuaru mia qe-
lima yacgic. Yacgic qelima yayac haka
imuac qétéya momacguc waŋec. [6] Ic embac
humuc igucnec qeliqeli qétéya momacguc
imuac toroqemu ieneŋ imi mériaŋginaguc
ʒéma téréya. Ionac muru humuc qété
éréhéc imi kuha qahac. Ieneŋ imi Anutu
ʒéma Kristoac hofac oo ic wamma yawuŋ
1,000 imuac séc Kristoguc ic kewu waŋ
énécmima kecmu.

Biria miŋinawac kekec tetecgia.

[7] Waŋu yawuŋ 1,000 sécgéyu Biria
miŋina imi hésa ama igucnec hulac mimia
wammac. [8] Hulac miyu éréma yaré qemu
niŋac baec waŋgoŋa kemboŋ qahac Gok
ʒéma Magok ic imi ikoc waŋ énécmima
qutulaŋgé énécmimaŋ ʒé kemmac. Waŋu
ʒaŋgégina imi konduŋ sakasac ésécnec
sasala. [9] Ieneŋ imi baec imi sécgédacma
asasa tigic. Waŋu ic embac téréya toŋ
héréma tacgic imi ʒéma ama baec yanda
siŋniŋ waŋmimia imi lelecgé énécmigic.
Waŋu kurumeŋ igucnec gericnéŋ mama
yaré ic imi onoyu humudacgic. [10] Waŋu
Biria miŋina ewa soho waŋ énécmima kerec
imi gizoŋ geric bélaŋawac ʒékéŋaiguc
giliyu hiŋgarec. Waŋu geric sia imuaru
mia yaŋ biria imi ʒéma kua meme ic
ikora imi momacnec kecma siŋi kaiwe séc
nalé tetecgia qahac qenʒeŋ manʒeŋ qema
kecmaoc.

Humuc ic eneŋ niŋgési énécmimia waŋec.

[11] Waŋu ic kewu tatac kuneŋ yanda lalac-
nec ʒéma méŋ imuac qahaiguc tarec imi
héŋi. Waŋu baec kurumeŋ imi wésia igu-
cnec néŋgacma qahac wandarec. [12] Waŋu
neŋ hémba humuc eneŋ, eŋeŋa ʒéma
mamaya momacnec ic kewu tatac imuac
wésiaiguc naŋgic kiwiya tosara héndéŋ
héndéŋa heyec. Waŋu kiwi méŋ acguc
héndéŋu heyec imi mia kekecac kiwiya.
Waŋu humuc ic imi wawaŋ memegina kiwi-
iguc ooyawac heyec séc ʒégési énécmiyec.
[13] Waŋu nalé imuaru konduŋ qeriaiguc hu-
mumia hegic imi meleŋ énécmiyec. Waŋu
humuc ʒéma humumia ionac baec dumuŋa
acguc qerigiraiguc humuc ic hegic imi
meleŋ énécmiyoc. Waŋu icya icya wawaŋ
memegina kiwiiguc ooya imuac séciguc
ʒégési énécmiyec. [14] Waŋu humuc ʒéma hu-
mumia ionac baec dumuŋa imi geric ʒékéŋ
imuaru selianec giligic hiŋgarec. Geric
ʒékéŋ imi mia humuc qété éréhéc. [15] Waŋu
méŋnéŋ méŋ kekecac kiwiiguc qara ménda
ooyawac hemac imi geric ʒékéŋ imuac qe-
riaiguc gilimimia wammac.

21

Kurumeŋ qelia ʒéma baec qelia.

[1] Waŋu ni kurumeŋ qelia ʒéma baec qelia
héŋi. Kurumeŋ walaha ʒéma baec walaha
imi aulaŋgéma qahac waŋoc. Waŋu konduŋ
imuhucyanec ménda heyec. [2] Waŋu ama
areŋa yanda téréya Yerusalem qelianéŋ ku-
rumeŋ igucnec Anutu arunec mayec. Mayu
hémba meʒeric ʒerira tanera imi embac ic
buŋa qemimianéŋ eu buŋayawac wamma
meʒeric amuyec ésécnec waŋec. [3] Waŋu
ic kewu tatac imuacnec ewa hétéŋ kuneŋ
yanda hicŋima yomuhuc ʒéyec; Héŋgic
Anutuac hali imi ic embac sucginaiguc
hezac. Waŋu inéŋ Anutu waŋ énécmima
iniguc momacnec kecmac. Waŋu ieneŋ
imi Anutuac ic embachéra waŋgic Anutu
eŋeyaoc iniguc momacnec kecmac. [4] Kecma
kic masigina mocʒoŋ kicgina igucnec ʒuac
énécmimac. Iwawai walahanéŋ qahac wan-
darec. Imuac niŋac qelia imuaru humuc me
ʒésiac me yaiwisisiŋ me qenʒeŋ manʒeŋ
imuhucya imi méndagucnec hemac.

5 Waŋu ic kewu tatac imuaru tarec
inéŋ yomuhuc ʒéyec; Héŋgic neŋ iwawai
mocʒoŋ meqeli énécmizua. Waŋu muŋguc
toroqema ʒéyec; Ac yomi imi ninʒéŋgé
mimia ʒéma héla, imuac niŋac kiwiiguc
owéséman. 6 Waŋu ac méŋ yomuhuc
nézéyec, Mewa tecgézac! Ni imi Alfa
ʒéma Omega,* hénihénia ʒéma tetecgia,
neŋ mia kekecac doku kiwa igucnec doku
boŋtegicya imi déméŋgina qaŋgararaŋ qe-
qeya ionac énécmimaŋ. 7 Méŋ naŋseli-
mac imi iwawai imuhucya mératéc miyu
memac. Ni iwac Anutu wamba inéŋ nuac
naŋna wammac. 8 Waŋu ic ionac bac yandi
yandi wammu ʒéma, ménda ninʒéŋgému
ʒéma, iliŋqiliŋ kekec ʒéma, biŋ qeqe ʒéma,
kaisero ic ʒéma, ʒinac meme ic ʒéma,
baniarawac simiŋ héianʒu ʒéma, ikoc ac
ʒéanʒu imi eneŋ mocʒoŋ ʒékéŋ yanda
gizoŋ geric bélaŋaguc imuaru hiŋgacma
kecmu. Iminéŋ humuc qétéya éréhéc
wanʒac.

Yerusalem qelia wininiyu héŋi.

9 Waŋu kua meme uŋa 7 ʒéicgina séc
yéwéri ʒérabéraguc 7 kuaya qeqeya tima
nagŋic ionac murunec méŋnéŋ haréma
yomuhuc nézéyec, You hana, neŋ rama
merawa iwac embac buŋa imi gézéwa hém-
béséman. 10 Imuhuc ʒéma uŋa téréyanéŋ
nuagicma baec boŋa kuneŋ yanda horu-
aiguc emma nézéyu ama yanda téréya
Yerusalem imi kurumeŋiguc Anutu arunec
mama hayu héŋi. 11 Anutuac edamuya
sécgéma heyu ama areŋa yanda imuac
asahanéŋ hoc eeyaguc boŋa eŋeŋa yanda
ésécnec. Imi mia ʒasipa hoc ésécnec
waŋu kristal hoc ésécnec lalaclalac waŋec.
12 Waŋu imuaru baŋa demiŋ yanda horu-
anéŋ ama lelecgéma naŋu imuaru saŋgu-
laŋ 12 naŋec. Saŋgulaŋ imuaru kua
meme uŋa 12 naŋgic. Waŋu saŋgulaŋ
imuac qacyaiguc qac kiwi néndéŋgéma
ogic heyec. Imi mia Israel kisic areŋ 12
ionac qacgina. 13 Saŋgulaŋ imi baec waŋ-
goŋa Is iguc haréwéc, Wes iguc haréwéc,
Not iguc haréwéc, Saut iguc haréwéc
naŋgic. 14 Ama yanda demiŋa imi séraŋa 12
hemiyec. Waŋu séraŋ imuac kembaŋaiguc
rama merawa iwac Yesuac Méliméli ic 12
ionac qac kiwigina 12 heyec.

15 Kua meme uŋa ac nézéyec inéŋ ama
areŋa yanda ʒéma saŋgulaŋ yanda ʒéma
demiŋa selia séc qéréréya memaŋ ʒé uŋ
méŋ golinéŋ memeya késama naŋec. 16 Ama
areŋ yanda imi waŋgoŋa 4 sécgina mo-
mac ʒéma héŋgeŋa wéndara sécgira mo-
macguc. Waŋu uŋ iminéŋ ama yanda
imuac séc qéréréya meyu 2,200 kilomita
waŋec héŋgeŋa wéndara ʒéma horua séc
qérérégina imi mocʒoŋ séc éréréŋ. 17 Waŋu
kua meme uŋanéŋ ama areŋa yanda imuac
demiŋ dépaŋa imuac séc qéréréya acguc
icnéŋ meanʒiŋ ésécnec meyu 70 mita
waŋec. 18 Ama demiŋ baŋa imi ʒasipa
hocnéŋ memeya waŋu ama yanda imi mia
goli solaŋa galasi asac asaria ésécnecnéŋ
memeya. 19 Ama areŋ yanda demiŋ imuac
baŋa qambaŋa imi hoc eeyaguc hénia hénia
sasalanéŋ meʒeric qeʒeric wawaŋa. Qam-
baŋa qétéya momacguc imi ʒasipa hoc-
néŋ, séraŋ qétéya éréhéc imi sapaia hoc-
néŋ, séraŋ qétéya haréwéc imi agat hoc-
néŋ, séraŋ qétéya 4 imi emerade hocnéŋ
meʒeric ʒerira. 20 Qétéya 5 imi onikisi hoc,
qétéya 6 imi kanelian hoc, qétéya 7 imi
kirisolait hoc, qétéya 8 imi beril hoc, qétéya
9 imi topas hoc, qétéya 10 imi kirisopireis
hoc, qétéya 11 imi ʒeisinta hoc, qétéya
12 imi amatisita hoc. 21 Saŋgulaŋa 12 imi
pél hoc 12 néŋ memeya, ama saŋgulaŋ 12
eŋac eŋac imi pél hoc howia eŋac eŋacnéŋ
memeya. Waŋu ama hénaya imi goli téŋgéŋ
galasi ésécnec hiwéréŋgéma hini keŋkeŋa.

22 Waŋu medac medac wandac wandac
miŋina Anutu ʒéma rama merawa ekaoc
ocmuŋ wanʒaoc imuac niŋac ama yanda
imuac qeriaiguc ocmuŋ méŋ ménda taru
héŋi. 23 Waŋu ama imuaru imi kaiwe ʒéma
maso imi aigira qahac némac niŋ Anutuac
edamuyanéŋ qetagaliyu rama merawanéŋ
kifa waŋ énécmianʒac. 24 Waŋu baera baera
ic embac ieneŋ edamu imuac qeriaiguc
keŋha waŋanʒu. Waŋu baecac ic kewu
ieneŋ eŋaŋ edamu mema imuaru harému.
25 Imuaru imi kaiwe séc saŋgulaŋa ménda
héianʒu. Waŋu imuaru imi siŋi méŋ ménda
hezac. 26 Icya icya ieneŋ eŋaŋ baec yanda
imuac edamuya ʒéma eŋaŋ edamugina imi
imuaru mema harému. 27 Baecac iwawai
qakolayaguc me iwawai gamu qeqeyaguc

* 21:6: Neŋaŋ aciguc; A ʒéma Z - ac imuac hénia imi 'Hénihénia ʒéma Tetecgia.'

me ac ikoc wawaŋa ieneŋ imuaru ménda harému, néŋ rama merawa iwac kekecac kiwiiguc qacgina ooyawac hezac imi eneŋ sac harému.

22

Doku téfara kekecyaguc.

1 Waŋu kua meme uŋanéŋ kekecac doku yanda méŋ kristal hoc ésécnec laclalacnéŋ Anutu ʒéma rama merawa iwac ic kewu tatac imuacnec hénima mama keŋu nézéyu héŋi. 2 Waŋu doku téfara imi ama yanda imuac héna namuŋa igucnec keŋec. Waŋu doku néwéc néwéc ʒécgériaiguc kekecac ic hésanéŋ namma namma keŋec. Ic hésa imuac héla tanera hénia hénia 12 iminéŋ maso séc hicŋima qauma waŋaŋec. Waŋu ic hésa imuac haréŋanéŋ baera baera ic embac mehiaru énécmiyec. 3 Ama yanda imuaru imi saec muŋguc ménda hemac. Waŋu Anutu ʒéma rama merawa iwac ic kewu tatacnéŋ ama yanda imuac suraiguc tacmac. Taru weleŋ qeqe ichéra eneŋ weleŋ qeqe wammimu. 4 Waŋu ieneŋ iwac kic tanera hémma kecmu. Waŋu iwac qac kiwiya imi pakaginaiguc hemac. 5 Waŋu ama imuaru imi siŋi muŋguc ménda hemac. Waŋu kifa ʒéma kaiwe asaha imi aigira qahac. Némacniŋ, Miŋ Kewunina Anutunéŋ ionac asac mararaŋgina wammac. Waŋu ieneŋ imi nalé tetecgia qahac ic kewu waŋ énécmima kecmu.

6 Waŋu kua meme uŋa inéŋ yomuhuc nézéyec, ac yomi ninʒéŋgé mimia ʒéma héla. Némac niŋ Miŋ Kewunina kua meme ic ionac uŋaginawac Anutunéŋ iwac weleŋ qeqe ichéra iwawai focdac hicŋimacac hezac imi énézéyu hémmu niŋac eŋeya kua meme uŋa méliyec.

7 Ninʒu, neŋ focdac liliŋgéma hamaŋ! Imuac kiwi yomuac biaŋa ara imi niŋtoho wammac inéŋ ségiségiyaguc.

Ac tetecgia ʒéma mozoc ac.

8 Ni Yohanenéŋ iwawai imi hémma niŋi. Haka imi hémma niŋi imuaru haka imi nézéyec kua meme uŋa iwac hénayaiguc mepésimimaŋ ʒéma mama simiŋ héimiyi. 9 Imuhuc wamba inéŋ yomuhuc nézéyec, Imuhuc ménda wanna, ni imi gi ʒéma kua meme ic dac munahécga kecʒu ʒéma ackuaʒéc kiwi yomuaru hezac imi niŋtoho wammu iniguc momacnec weleŋ qeqe wamma kecʒua. Imuac Anutu sac mepé qepési wammiwéséman. 10 Waŋu inéŋ muŋguc yomuhuc nézéyec, Nalé imi hosuru hazac. Imuac biaŋac ara kiwi yomuac qeriaiguc hezac imi asé kiwinéŋ ménda meseliwéséman. 11 Imuac waigic ic biria imi haka biria wammanec kecmac. Waŋu qeri qakolagucnéŋ qeri qakolagucnec kecmac. Waŋu ic solaŋa imi haka solaŋa wammanec kecmac. Waŋu ic téréya imi téréyanec kecmac.

12 Ninʒaŋ, neŋ focdac hamaŋ. Tasé eeyaguc imi nenamuru hezac. Icya icya wawaŋ memeginawac séciguc eŋac eŋac tasé ku énécmimaŋ. 13 Ni Alfa ʒéma Omega,* walac ʒéma andia, hénihénia ʒéma tetecgia.

14 Malekugina horua imi ʒuac sorocgéanʒu imi eneŋ imi ségiségi ginaguc. Ieneŋ kekecac ichésa imuaru keremma saŋgulaŋ igucnec ama yandawac qeriaiguc keremmuac qac buŋa qeénécmimac. 15 Ic kazuya ʒéma, ʒinac meme ic ʒéma, kaisero ic embac ʒéma, méra sacmeme ic ʒéma, baniara mepé qepési wammimia ʒéma, ac ikoc siŋa nimma waŋanʒu imi ama yanda imuac séŋgaŋgeŋiguc kecmu.

16 Yesu ni hénaoriŋnawac niŋac wamma nuac kua meme uŋana méli énécmiwa iwawai imi héipuc waŋ énécmiyec. Ni imi ic kewu Dawidiac séra ʒéma qelia, widi edamuyaguc. 17 Uŋa Téréya ʒéma iniŋ buŋa qeqeyanéŋ Hana ʒézaoc, waigic mérénéŋ méŋ gezacyanéŋ ninʒac inéŋ hana ʒémac. Mérénéŋ méŋ doku niŋac owuruŋa qaŋgararaŋ qezac imi waigic hamac. Waŋu mérénéŋ méŋ kekecac doku niŋac wanʒac imi waigic boŋtegic memac.

18 Kiwi yomuaru biaŋac ara ooyawac hezac imi oloŋ niŋ wammu onac énézéwa niŋgic; Méŋnéŋ méŋ ac hezac imuaru ac méŋ toroqemaciguc Anutunéŋ yéwéri ʒérabéraguc kiwi yomuaru ooyawac hezac imi ic iwac mia toroqemimac. 19 Waŋu méŋnéŋ méŋ biaŋac ara kiwi yomuaru hezac imuacnec ac méŋ auyu qahac wammaciguc Anutunéŋ kekecac ichésa ʒéma ama areŋa yanda téréya kiwi yomuac qeriaiguc ooyawac hezac imuaru ménda toroqemac niŋac auwa qahac wammac.

* 22:13: A ʒéma Z.

[20] Ac imi héipuc wamma ʒézac inéŋ ni
hélacnec focdac hamaŋ ʒézac. Hélacnec,
miŋna Yesu focdac hawésémaŋ.

[21] Miŋ Kewu Yesuac ewa hianéŋ ic embac
téréya momac yanda onac muru hemac.
Hélacnec!